
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
15 D
24

SIMONIS MAIOLI
EPISCOPI VVLTVRARIEN.
DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS,

Quibus Ecclesiasticos ordines suscipere, & susceptos administrare quisque prohibetur, libri quinque

Collecti

Ex sacris litteris.
Ex summorum Pontificum, &
Ex sacrorum Conciliorum, præsertim Tridentini decretis.
Ex sanctorum patrum scriptis.
Ex Theologis Summistis.
Ex historijs Ecclesiasticis.
Ex Canonum interpretibus.

Et obiter

Ex legibus ciuilibus, & earum professoribus.
Atque alijs uarij argumenti prophanis auctoribus.
Vt Cathalogus quem infra reperies, indicabit.

Omnibus Ecclesiasticis personis secularibus, ac regularibus, quacumque dignitate fungentibus optima Canonum *Praxis*.

CVM PRIVILEGIO SVMMI PONTIFICIS AD DECENNIVM.

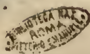
Pertinet ad Bibliothecam S. Francisci Almae Urbis

Ex Testamento Ill.mi et Rev.mi D. Ascanij Rinaldi

DE LICENTIA SVPERIORVM.
ROMAE Apud Iosephum de Angelis.
Anno Iubilei. MDLXXV.

Errata, pie Lector, præter ea quæ tuo iudicio permissimus, correcta reperies : fol. 501. fac. 2.

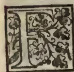

SANCTISSIMO D. D. N. PP. D. GREGORIO XIII.

Simon Maiolus Episcopus Vulturarien. S.

FATEOR, Beatissime Pater, nullum magis inanem conatum esse, quam eorum, qui scribendi assumunt prouinciam ea de re, quæ fuerit iam à pluribus pertractata scriptoribus, quibus ęquari difficile sit, superare vero impossibile: Eamque ob causam non dubito aliquibus visum iri, totum hunc laborem meum circa irregularitates incassum desudare, de quibus plurimi circiter triginta doctissimi vberrime, & absollutissime tradiderunt; quorum scripta multis ab hinc sæculis omnium consensu summam auctoritatem ita consequuta esse videntur, vt nulli laudem, aut fidem assequi vlla spes superesse putari possit: Verumtamen quia didici temporum vicissitudines, rerũquoque vicissitudines trahere, non sum perterritus, quin opus ipsum hoc absoluerim; prisci etenim illi, & si sapientissime suorum temporum iura prosequuti sunt, futura tamen prænoscere minime potuerunt: posterioribus etenim conciliis, & pontificum decretis, plurima eorum, quæ vel ambigua, vel subobscura illi reliquerant, aut penitus prætermisserant explicata, & promulgata sunt. Quamobrem, ne quod ex ipsis supplendum erat, deesset, necessarium esse existimaui, vt collectis omnium scriptorũ etiam sparsim fusis irregularitatibus, pro vt sua cuiusque fere-

bant tēpora, ordine conscribere, & quid posterioribꝰ sæculis vsu, vel lege subsequutū esset, subiicere: & quod corrigi cōpulisset tēporū necessitas, ēt adiicere; ne quis lector incautus illorū veterū auctoritate falleretur: fallerentur vero quāplurimi, si posteriorū præsertim Concilii Tridentini decreta ob oculos non haberent: in quo & de dimissoriis ipsis, deque ordinibus tam conferendis, quam suscipiendis, & exequendis perplura statuta sunt: ordinariis etiam quædam concessa, quædam sublata; in criminibus, & ipsorum dispensationibus nonnulla immutata; multa quoq; cōstituta circa regulares personas masculos, ac fœminas, multa de clericis, de Episcopis, ac de ipsis Cardinalibus; adeo vt necesse fuerit ad obstruendam erroris viam, singulis veterum sententiis ipsius Concilii locos depromptos subiicere: quod ita præstiti, vt vtrunque ius quisque lector sine labore dignoscat: Præterea quoniam iisdem irregularitatum tractatoribus vnus scribendi scopus fuit de sola vera irregularitate, reliquis canonicis impedimentis pœnitus prætermissis: Ego operæpretium quoque esse putaui, omnia fere (quoad fieri potest cum innumera sint) huic operi congruenti ordine adiicere; quæcumque .n. potui tam ex sacris litteris, quā pontificū, & conciliorū decretis Sanctorūq; patrū scriptis in vnū collegi; nō quia putē oīa vel obseruata, vel obseruāda, hoc sæculo, sed vt plenior cognitio haberetur, quid quæq; tēpora, statuissent, & vbi ratio expostulare videretur imitari possēt; præsertim in beneficiorū cōcursibus, atq; aliis electionibꝰ, vt collatis personarū moribꝰ ille videatur esse præstātior, cui minor numerꝰ obsit impedimētorū; prěter id ꝙ quisq; se ipsū tāq̄ in speculo speculari possit, quā multū parūue in virtute proffecerit, si nouerit quot impedimēta canonica patiatur. Cū itaq; hos quinq; librorū fructus collegerim ex eo agro, quē mihi tua munificentia dedisti colēdū, æquissimū est eos ad te defferri, tāquā à colono ad Dominū: vt talenta, quæ mihi exercenda mandaueras, aliquo lucro aucta redderentur: Sic dignetur S.V. serui munus, qualecūque id sit, grato animo suscipere. Bene valeat B. V. ad annos plurimos; addatq; Dominus ad firmissimum animi sui robur, etiam in vniuerso orbe cōuertendo summā efficaciā: Romæ Cal. Septt. 1575.

Sanctitatis V. Beatissimæ.

Seruus Humil.

Simon Episcopus Vulturarien.

PIO LECTORI. S.

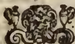

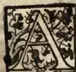
NON desunt, benigne lector, qui quod nos hoc opere moliti sumus, iam antea & acutius, & doctius pertractarint; nam qui de irregularitate ex professo tradiderunt triginta ferme esse comperies; præter eos, qui sparsim, obiterque de ea, vt occasio expostulabat, aliquid enuntiarunt: sed si animaduerteris nemo omnium vniuersa irregularitatum genera studuit pænitus explicare: alij etenim solam homicidij, alij solam eã quæ ex censuris proficiscitur accuratè tractarunt, reliquas omnes vel pænitus prætermittentes, vel summis labijs uix attingentes: & præterea (quoad vetustiores spectat) pleraque ab illis conscripta succeßiuis temporibus contrario vsu, vel lege immutata sunt: Cum enim temporum neceßitas non tulerit semper eadem iuris remedia, coacti sunt Pontifices, & patres in concilijs nonnulla in contrarium, plurima diuerso iure constituere; adeo quod illorum veterum scriptorum labor, nostro seculo abunde prodesse minime poßet; Recentiores quoque, qui de eadem re fusißime tradiderunt ita veram irregularitatem summumque eius apicem solummodo prosequuti sunt, vt reliqua canonica impedimenta neglexerint, non animaduertentes nihilominus regulare esse posse, quam id quod obstante canonico impedimento fieret: cum præterea nemo istorum fuerit concil.o Tridentino recentior, in quo de omnibus Ecclesiasticis dignitatibus, deque ordinibus tam suscipiendis quã exercendis, adeo multa sancita sunt, vt & veterum, & recentiorum omnia volumina propemodum inutilia videri poßint, nisi ad ipsius concilij normam reformentur. Qua ratione vt illorum, & huius postremę sinodi simul ratio haberi poßet, ego omni ope enixus sum, vt omnium qui de hac re vel ex professo, vel obiter tradiderunt sententiæ, in hoc vnum quinque librorum uolumen summa breuitate redigerentur, tam sub irregularitatis nomine, quam etiam canonicorum impedimentorum; vt qua parte corrigendæ, aut reformandæ eßent, ex posteriorum pontificum constitutionibus, vel conciliorum decretis simul collatis corrigi poßent: præsertim ex ipsa Tridentina sinodo, ex qua centum circiter locos subiecimus ipsis scriptorum sententiis reformandis: sed & pontificum decreta in hunc vsque diem Beatißimi Gregorij XIII. ita subdidimus, vt vnusquisque certo sibi policeri poßit, nullum in errorem ex veterum scriptis posse

impingere: quum & veteris, & nouissimi iuris sanctiones uno loco coniunctas inuenerit. Quae res tota ut lectori commodiori usui esset, in optimum ordinem opus ipsu distinximus quinque libris: Primus enim continet irregularitates ex hominis ortu, ac singulorum membrorum deffectu, & quolibet personarum statu; Secundus hominum studia, ac professiones; qua occasione de medicis agendo, necessarium fuit quas cunque agritudines eodem libro subnectere. Tertio libro quotquot in iure infames pronuntiantur omnes annumerauimus: quod nemo alius unquam praestitit; eodem quoque scripsimus de iniustis beneficiorum possessoribus, suspectis, suspensis, excommunicatis, degradatis; nec non de his qui uel loci, uel temporis aut ritus ratione administrare prohibentur. Quarto libro prosequuti sumus omnes deffectus, qui ad ipsum ordinem Ecclesiasticum pertinent, dum uel perperam confertur, uel perperam suscipitur. Quintus liber continet omnia crimina quae à clero deijciunt, & Ecclesiasticae personae nomen extinguunt. Illud uero studiosius enixi sumus, ut auctores sententiarum nunquam reticeremus, sed uniuscuiusque (ut decuit) meminimus; quorum dicta etiam ex ipsis historijs confirmauimus, ut non solum rebus gestis liber ornaretur, uerum etiam ut ipsae sententiae maiorem auctoritatem consequerentur: Propterea profanos auctores aliquot non negligendos citauimus, non ut inde aliquid canonicum decerpi posse putemus; sed ut contingentia narraremus, ut uel exemplo profanorum & ad correctiores mores, & ad sacros canones obseruandos, longe magis accenderemur. Nihil noui dixisse nos aperte profitemur, nihil enim dictum quod non dictum sit prius; attamen comperies, lector studiose, integros titulos quam plurimos, & quaestiones, casusque non paucos a Doctoribus penitus intactos; nam uel nobis facto contigerunt, uel meditando excogitauimus, & pro nostri exigui ingenij facultate ratiocinando deffiniuimus: Superest ut laborem istum, aequi, bonique consulas: in quo si quid te offenderit oramus, ut rectè reprehendas: Gratum enim nobis est studiosorum iudicia sicut recta sunt, ita quoque in nos libera sint: namque confidimus eadem studiosorum iudicia ut libera, ita quoque recta futura esse, ne quid perperam reprehendant. Bene uale.

AVTHORVM NOMINA EX QVIBVS ALIQVID EXCERPSIMVS.

Abbas Panormitanus.
Abbas Trithemius.
Alanus.
Albericus de Rosate
Albertus Brunus Astē.
Albertus magnus.
Albertus Galeotti.
Alciatus.
Alexander I. pp.
Alexander 3. pp.
Alexander 4. pp.
Alexander 6. pp.
Alexander de Ales.
Alexander de Imola.
Alexander de Neuo.
Aluarus Pelagius.
S. *Ambrosius.*
Anacletus pp.
Anastius 2 pp.
Andreas Eborens. hist.
Angelic. Summ.
Angelus de Perusio.
Annales hispanica.
Antonius Butrius.
S. Antonius Florentinus.
Antonius Fonseca.
Archidiaconus Bononien.
Aristoteles.
Armilla, Summ.
Arrianus hist.
Astensis Theologus.
S. *Athanasius.*
S. *Augustinus.*
Authentica Iustiniani.
Auicena.

B

Baldus Senior.
Baptista Fulgosus hist.
Barbatia.
Bartolomeus Brixien.
Bartolomeus spina.
Bartolus.
S. *Basilius magnus.*
Bazzianus Glossator.
Beda.
Benedictus X I. pp.
S. *Bernardus Abbas Clareual.*
Bernardus iurista.
Bertachinus.
Biblia.
Boatinus.
Boetius.
S. *Bonauentura.*
Bonifatius I. pp.
Bonifatius 2. pp.
Bonifatius 8. pp.
Bonifatius Rota Rom. auditor.
Borgasius Episcopus.
Breuiarium Rom.
Budæus.
Burcardus.

C

Caccialupus.

Cali-

Demo-

NOMINA

Inno-

Palla-

So-

INDEX CAPITVLORVM TOTIVS OPERIS.

Quando

De indebita susceptione ordinis.

LIB. V.

De Apostolicis irregularitatibus.

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS,

LIBER PRIMVS.

CAP. I.

1 *Irregularitates omnes congerere impossibile est. Irregularitatis diffinitio.*
2 *Irregularitas vnde dicatur.*
3 *Metallorum alia caldaria, alia coronaria, alia regularia.*
4 *Dies regulares solis, vel lunæ.*
5 *Irregularitas quibus verbis à iure inducatur.*

Ep. 110 lib. 7. c. non est putida 1. q. 1. Eccles. cap 7

SI In deligendo genere vitæ, ex Gregorij,[a] magni cõsilio, vires suas vnusquisque metiretur; aut quid sibi conueniat prudenter, ac pie pensaret, nõ esset tam numerosus clericorum cœtus; nec tã facile Ecclesiastica disciplina dissolueretur; sed quia plurimi sua voluptate capti, ipsum quoq; sacerdotium, contemplatione eius, quæ in illo est vtilitatis, commodi, aut honoris, toto animo adipisci student: inde fit, vt Dei ministerium negligatur, & ij sepæ numero ad diuina ingerantur obsequia, quos constitutiones sacræ, & sanctorum patrum canones repellendos esse statuerunt. Vnde mirandum non est, si eiusmodi homines, postquam optatum honorem consequuti sunt, ad canonum normam vitam suam non instituant; sicut etenim ad incognitum sacerdotij onus, absque consilio irrepserunt, per ignorationem eorum impedimentorum, quæ obsunt sacris ordinibus suscipiendis; ita quæ susceptis administrandis obsistant minime norunt; atque ob eam causam aliquando etiam ipsa sacrifitia nil repugnante conscientia, aduersus decreta patrum perniciosè celebrantur; quæ si ab initio didicissent, haud temere (nisi salute prorsus contempta) ad sacerdotium prosilijssent, priusquã Dei intimam vocationem prægustassent, & Pontificum (si ea opus esset) dispensationem exorassent; quapropter hæc ego cum animo voluerem, & in re tam graui pro me consilium caperem, domesticis studijs antequam sacrorum ordinum functiones mihi demandatæ essent, scrutatus sum, quotquot impedimentorum genera ordinibus Ecclesiasticis aduersarentur, seu quot Irregularitates hominem sacerdotio, aut quouis Dei ministerio indignum redderent: At parum mihi visum est illa omnia diuturna lectione peruoluisse, nisi etiam, tũ ad meam, tum ad aliorum vtilitatem meo labore in publicum ederentur; vt vno loco omnes fere Irregularitates, à quouis earum studioso facile

comperiri possent: eamque rem præstare enixus sum collectis locis prope modum ex omnibus eorum, qui de ea re scripserunt, voluminibus; seruato diligenter ordine, quo singulæ aptis, & oportunis titulis describerentur, vt in ipso operis cursu manifestius res
1 tota apparebit: Et licet omnes, quæ contingere possent omnino congerere Irregularitates impossibile putarint viri doctissimi, vt Aluar. Pelag. de planctu Eccles. lib. 1. art. quadragesimo octauo, Et rettulit Nauar. arg. c. fin. 15. q. 1. attamen, quatenus homini licet ex aliorum scriptis referre, si non omnes penitus, saltim plerasque, aut fere omnes generaliter hoc volumine complectemur:

Vt autem de eis agere aggrediamur, ante omnia scienda est ipsa Irregularitatis diffinitio: Ea sic diffinitur in Spec. tit. de dispensat. §. Iuxta. in princip. Irregularitas est nota, seu impedimentum canonicum ex facto, vel deffectu proueniens, quo quis prohibetur ad Ecclesiasticos ordines promoueri, & in eisdem ministrare; eandem traddunt Ioan. Andr. & Archid. in cap. prim. de re iud. lib. 6. Aliomodo diffinit Lap. in Clem. si furiosus, de homicid. esse impedimentum canonicum proueniens in clerico ex violatione censuræ Ecclesiasticæ, vel ex alia notabili inobedientia: Aliam adfert Marian Soci. in c. sententiam, col. 2. Ne cler. vel mon. ex sententia doctorum in c. ad audientiam, de homic. scilicet quod Irregularitas sit ius impeditiuum promotionis, vel executionis ordinis, iure diuino, & canonico inductum, propter aliquē deffectum, inobedientiam, factum, vel negligentiam; sed quia harum omnium diffinitionum verba rē totam explicare non videntur; Iccirco omnibus his vti possumus, si non diffinitionum loco, saltem demonstrationum: quandoquidem difficile est Irregularitatis veram diffinitionem adferre, quæ mutabilis est, & numquam eadem perpetuo maneat, sed pro tempore variatur: nam plures irregularitates veterum canonum sunt immutatæ, quædam sublatæ, quædam superadditæ: propterea sicut reliquæ iuris deffinitiones periculosæ sunt, ob eandem causam, ita hæc præcipuè. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur.

Dicta autem est irregularitas ab eo, quod Ecclesiasticas regulas, seu canones non sequatur: vnde iure merito
2 quisquis non est, qualem eum esse canones volunt; vel id non agit, quod agi, vel omitti canones iubent circa ordines suscipiendos, vel susceptos administrandos, irregularis est Spec. dict. §. Iuxta. in princip. sicut enim inciuile est, quod à Iure ciuili deuium est le. inciuile. ff. de legibus, ita Irregulare est, quod minime canonicum; quo verbo licet prisci patres aliquando obiter vsi sint, vt in septima Synodo generali cap. 14. habetur distinct. 69. cap. quoniam: tamen postea Iuristæ, vt plurima alia vocabula, ita hoc quoque ad praxim, & iuris terminos transtulerunt; Et meo quidem iudicio nō inepte, aut inerudite; Nam quemadmodum metallorum quædam sunt caldaria, quæ malleis tantum frangi possunt, quædam
3 coronaria, quæ tenuantur in laminas, quædam Regularia, quæ non solum malleis facile obsequuntur, & in omnem partem ductilia sunt, igne quoq; excoqui, & vitijs purgari possunt, vt scripsit Plin. lib. 34. c. octauo, ad fin. & Perottus in cōmentarijs latinæ linguæ epigrammate secundo, ita sane ad homines translatione ducta, ij regulares sunt, qui in omnem piam disciplinam ductiles fuerint, quique igne omnibus

ribus vitijs purgati sint: contra vero irregulares dicemus eos, qui minime ductiles sint honestis preceptis, & qui versati non sunt in Ecclesiastica disciplina, & quibus tam corporis, quam animi vitia non sunt expurgata: Simi-
9 le loquendi genus, Regulare scilicet, & Irregulare scripserunt ij, qui temporum computationes ad inueniandas singulorum mensium Calendas, & singularum lunarum initia docuerunt; nam alios Regulares numeros, vel dies dicunt tam solares, quam lunares, quod inuariabiles, atque immutabiles sint, & ab ijs ceteræ normæ Calendarum solis, vel lunæ deriuare soleant, Gul. Durant. in tract. de cõput. Ecclesiast. tit. de anno solar. rub. de septimana, vers. Videndum est autem primo: & tit. de anno lunari, rub. de Regularibus Lunaribus; vnde iure eos Irregulares dicemus, qui integro animo, & corpore non sint, qui sibi bene non constent in pietatis perseuerantia, & qui aliorum norma esse non possint.

Qibus autem verbis canones vsi sint ad Irregularitatem demonstrandam, nullam certam formam inuenimus, non enim vno solo verborum genere canones prohibuerunt, aut iusserunt; sed pro oportunitate rei, & negotij alijs, atque alij verbis vtendum fuit; quorum interpretatio ad ipsam Irregularitatem trahi debet: Nã præter id, quod aliquando expressim de Irregularitate dixerunt, sæpius idẽ senserunt, quando canonicum impedimentum statuerunt, ne quis ad ministerium Dei admitteretur: quocumque etenim modo inductum appareat impedimentum, ne quis possit promoueri, dicitur Irregularitas: Specul. in d. §. Iuxta. vers. generaliter. Et quia varijs loquendi modis Irregularitas à iure inducitur, ideò hoc per exempla infrascripta demonstrabimus;

Nam in c. præcipimus, dist. 34. dicitur: Non audeas promoueri;

In c. curandum, ead. dist. dicitur non aspiret ad ordines:

In c. clericus 3. distin. 46. dicitur: non promoueatur.

In c. quoniam, distin. 48. dicitur. cessabit à clero, & à statu sui cleri præcipitabitur.

In c. Theugaldum, 11. q. 3. dicitur sacerdotij offitio alienus.

In dist. 81. in princ. dicitur prohibentur ordinari.

In cap. si laici, distinct. 34. dicitur ad ministerium ecclesiasticum non adducatur.

In dist. 42: in princip. vers si enim vidua, dicitur prohibẽdi à sacerdotio.

In c. si quis Episcopus, cum gloss. distinct. 83. dicitur suspendatur, vel deponatur.

In c. Episcopum, distin. 45. dicitur offitio suo deijci.

In c. Tanta, dist. 86. dicitur. maledictione ferire.

In c. quoniam, dist. 47. dicitur deijcitur à clero.

In c. clericus. 1. & 2. dist. 46. dicitur ab offitio degradetur.

In c. quoniam, dist. 47. dicitur alienus à regula.

In c. consequens, dist. 88 dicitur à clericalibus offitijs cogãtur abstinere.

In c. Episcopus, aut sacerdos, dist. ead. dicitur deijciatur.

In c. Episcopi, 21. quest. 4. dicitur communione priuetur.

In c. si cuius vxorem, dist. 34. dicitur non potest suscepto ministerio perfrui.

Ibid. dicitur, ad ministerium Ecclesiasticum admitti non potest.

In c. de laicis, dist. 34. dicitur impedimentum præstat, quo minus pertingat sacros ordines.

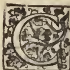
Sed & in pluribus legum, & canonum locis reperitur verbum animaduersio, pro pœna alicuius capitalis criminis, quibus locis verbum illud significat degradationem clerici, & traddittionem curiæ sæculari, & consequenter Irregularitatem, vt dicit Host. in c. in quibusdam, de pœn. in 6. refert Felyn. in cap. in nonnullis, de Iudeis, per illum text. & per glo. in l. imperium. ff. de Iurisdict. omn. iud. text. & Doct. in cap. vt inquisitionis, de heret. in 6.

Hæc & alia similia dicendi genera frequentissima apud sacros canones reperiuntur, ita quod quæcunque communioni Ecclesiæ, vel cleri obsistunt semper Irregularitatis, vel canonici impedimenti notam inducunt, vt de singulis ipso opere, & fusius, & opportunius dicemus.

Regulæ quædam generales ad Irregularitatem pertinentes.

CAP. II.

1 *Irregularitas ob corporis defectus non impedit ea offitia, quæ sine illo defectu exerceri possunt.*
2 *Irregularitatem allegans debet adducere casum legis.*
3 *Irregularis nemo iudicandus est in dubio.*
4 *Scandalum solum inducit Irregularitatem.*
5 *Argumentum ab edilitio edicto ad irregularitatem bene trahitur affirmatiue, sed non negatiue.*
6 *Irregularitatis causa cessante Irregularitas cessat.*
7 *Clericari prohibitus, non est prohibitus monacari.*
8 *Irregularitas Irregularitati accumulari potest.*
9 *Irregularitas Iuditio sanguinis non tollitur baptismo.*
10 *Irregularitas, quæ venit ab occulta animi intentione est permittenda conscientiæ Rei.*
11 *Ordinem superiorem accipiens dicitur administrare, & exequi inferiorem.*
12 *Irregularis non est legitimus accusator, nec testis contra clericum constitutum in superiore ordine; secus contra constitutum in inferiore.*
Irregularitas alia parua, alia magna, alia maxima.

CVM igitur ex ipsis canonum verbis, Irregularitates proficiscantur, euidenter illud consequitur, nullam esse Irregularitatem; aut canonicum impedimentum, nisi quatenus iure exprimatur; at nihilominus multæ regulæ in ipsis varijs scriptorum libris coperiuntur, per quas & Iudex alienã discutere conscientiam circa impedimenta canonica potest, & vnusquisque pro bono suæ conscientiæ peruestigare debet, inspectis ijs generalibus regulis, quas subijcere operæ pretium est, imo maxime necessarium.

Prima regula; Omnis magna deformitas corporis per se sufficit ad reddendum hominem Irregularem, scilicet ne promoueri possit; Abb. in c. secundo de cleri. ægrot. quod procedit, etiam si nullam habeat membrorum mutilationem, vt ibi per eum.

Secunda: quisquis ægrotus, vel debilitatus est adeo, vt exercere commode officium suum non possit, abstinere cogitur, & dari ei debet coadiutor iuxta formam c. 2. & 3. de cler. ægrot. vbi Abb. & Alberic. in verb. vitiatus, in fin.

Tertia: omnis ægritudo, vel deformitas, vt Irregularitatem inducat, residet arbitrio Episcopi, tam quam boni viri: Archid. 55. dist. in princip. Abb. in c. 2. de cleric. ægrot. Innoc. in c. significauit, de corp. vitiat. Tabien. in verb. corpore, vbi dicit, quoad Religiosos arbitrium esse penes eorum superiores.

Quarta

Quarta: omnis corporeus deffe-ctus, quantumuis paruus, vel occultus si faciat sacramenti administrationem minus tutam, inducit Irregularitatem; idem si gignat scandalum, aut sit periculum scandali imminentis: Tabien. in verb. corpore, vers. vtrum auulsio, citat cap. 1. & vltim. de corp. vitiat.

Quinta: omnis mutilatio, aut debilitatio superueniens, per quã missæ sacrificium exerceri non possit, ab eo, qui iam promotus est, nõ impedit quin
1 reliqua munera sacerdotalia exerceri possint, vt puta prædicatio verbi Dei, confessionum auscultatio, & similia. cap. præsbyterum, de cleric. ægrot. quod verum est, si sine culpa contigerit ea debilitatio, seu deffectus; alioqui si culpa adfuerit, non poterit etiam hæc exercere: Tabien. in verb. corpore.

Sexta: Irregularitates quælibet, & earum pœnæ à iurepositiuo ortum habent: Archid. in c. Apostolica, dist. 56. in princ. Innoc. in c. nisi cum pridem, de renuntia. Propterea Irregularitas nulla alia est, nisi quatenus est iure expressa: Archi. in c. excommunicatos,
2 11. q. 3. Felyn. in c. ad audientiam, in fin. de homicid. & text. clarus in c. Is qui de sent. excommu. in 6. ideo dicebat ibi Nicolaus Dionisij de Perusio, quod qui dicit aliquem esse Irregularem debet adducere casum legis.

Septima: ex hijs videretur, quod nunquam in dubio quis sit iudicandus Irregularis: Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Generaliter autem, text. in c. significasti. 2. de homicid. Abb. plene tradidit. in c. ad audientiam, de homic. Quod verum est, quo ad hoc, vt Iudex, vel superior non possit prohibere, & interdicere susceptionem, vel administrationẽ ordinum, sed quo ad eum, qui vel promoueri, vel pro-
3 motus exercere vult, in dubio Irregularem se præsumere debet, vt ad cautelam dispensari se petat, gloss. in c. si quis, dist. 51. arg. c. excommunicatorum, 23. q. 5. cum gloss. ad idem glo. & Hug. in c. si quis per ebrietatem, de consec. dist. 2. Videmus etenim sæpe, quod lex ipsa præsumit Irregularitatẽ in obscuris. c. Aphros. 98. dist. sic itaque quo ad ipsum Reum magis pium est, vt in dubio se putet Irregularem, d. c. significasti: At iudex in iuditiali foro in dubio prohibere ei non debet ordinis susceptionẽ, vel administrationem, nisi constet in iure de Irregularitate: Tabien. in verb. Irregularitas. numer. tert. Host. in dict. cap. ad audientiam, Armill. in verb. Irregularitates. numer. 8. & 9. Vnde manet conclusio, quod in foro contentioso, quoad pœnas iuris in dubio non iudicatur Irregularitas, at secus in foro conscientiæ, Abba. in d. c. ad audientiam Silu. in verb. homicid. 3. quest. prim. in princip. plura Silu. in verb. Dubium. quest. quart. In foro enim conscientiæ præsumitur delictum, vt late Dec. in cap. in præsentia, notab. duodec. in fine, de probat.

Octaua: solum scandalum, quod prouenit, vel prouenire verisimiliter posset, ex alicuius ordinatione, vel ad-
4 ministratione inducit Irregularitatẽ: Host. in ca. cum de tua, de corp. vitiat. vbi Abb. hoc refert; quod verũ est non solum in vitijs animi, sed & in quocumque corporis deffectu minimo; & propterea argumenta ab edilitio edicto ad Irregularitatem non bene ducuntur negatiue, quandoquidem multi corporis defectus ædilitiam actionem non admittunt, qui ta-
5 men inducunt Irregularitatem, vt in scandalo, quod considerari non potest illo edicto: Affirmatiue vero putarim

semper rite argumentum duci, vt si illi ædicto sit locus, consequenter & Irregularitati.

Nona: Irregularitatis causa cessante, cessat Irregularitas. c. statuimus & c. Neofitus, dist. 61. Bernar. in c. cum inter canonicos, & ibid. Ioan. Andr. de elect. est etiam apostilla Ioan. And. in c. super eo, in gl. magna, de elect. &
6 est gl. in c. post translationem, in verb. cessante, de renuntiat: exemplo sunt Ioan. Damascenus, & Leo PP. I. quibus abscissæ manus fuerunt, miraculo postea restitutæ, vnde cessauit impedimentum, atque Irregularitas illorum.

Decima: Irregularitas quandoque consideratur nô ratione ordinũ, sed solũ ratione prælaturæ, c. 2. de fil. præsb. de pœnis. c. in quibusdã; de qua re frequentius in ipso opere agendum erit.

Vndecima: Irregularitas præcipue respicit prohibitionem clericandi, nõ autem ingressum religionis; prohibitus etenim clericari, non censentur prohibitus fieri monacus, seu regularis; Abb. in c. in quibusdam, col. 1. de
7 pœnis: Verum tamen hic prohibitus clericari admissus ad religionem, non poterit ibi fungi prælatura; Abb. ibid. col. 2. in princ. per illum tex.

Duodecima: Irregularitas ad Irregularitatem accumulari potest; sat nõ propterea is, qui Irregularis est ex
8 deffectu corporis, si celebret nouam Irregularitatem incurrit, sed peccat grauissime: Innoc. in c. si celebret, de cler. excom. min. Alberic. in verb. crimen, circa fin. Silu. in verb. concubinarius. q. 4. circa fin. et est Irregularitas difficilior dispẽsatu, & de Episcopali fieret papalis, gl. in c. latores, de cle. exc. Et quod dicit Arch. in c. apostolicæ, dist. 56. quod Irregularis ex crimine, si administret incurrit nouã Irregularitatẽ, Intelligi potest de notorio, & capitali; vel non capitali notorio vt infra tit. de fornic.

Decima tertia: Irregularitas quãdoque fortior est sine peccato, quã cum peccato: Exemplũ est in eo, qui exercuit iuditiũ sanguinis, antequã baptizaretur; nã illa Irregularitas non tollitur baptismo; ea tamẽ tollitur, quæ fuit rexerat ex voluntario, & vero homicidio glo. in c. si quis viduã, dist. 50. idẽ in eo, qui duas habuit cõcubinas, nã non est Irregularis, aut bigamus; at qui duas habuit vxores Irregularis est, vt suo loco dicemus.

9 Decima quarta: quæcumque crimina eijciũt promotos, aut inducũt clericis depositionẽ, eadẽ quoque inducunt Irregularitatẽ, ne promoueri possint: immo molto fortius Spec. in Aureo suo Repertorio lib. 1. tit. hæ sunt Irregularitates, quæ impediũt promouendũ, in prin. Idẽ in Spec. in tit. de disp. §. Iuxt. col. 5. vers. itẽ omnes casus, qui impediũt.

Decimaquinta: quicquid aliqua ratione reddit indispositũ hominẽ ad ordinis sacramẽtũ, dicitur irregularitas, colligitur ex S. Tho. 4. dist. 27. art. 4. nec probo distinctionẽ Archid. in c. 1. dist. 57. qui scribit aliud esse Irregularitatẽ, aliud canonicũ impedimẽtũ; videtur enim mihi verbalis distinctio; nã qui promoueri nõ potest canonico obstãte impedimẽto, quid aliud quam Irregularis est, cũ egeat dispẽsatione? & ideo melius dixit Spe. in tit. de disp. §. Iuxt. vers. generaliter, dicẽs qualecũque impedimẽtũ ad aliquẽ promouẽdũ sine dispensatione Irregularitatẽ esse.

Decima sexta: Quisquis post peractã pœnitentiam nõ habet sui ordinis executionẽ, hic vere Irregularis est, de renunt. c. nisi cũ pridẽ. §. 1. Spe. in d. §. Iuxta. vers. sunt quoque Irregulares.

Decima septima: plures Irregularitates incurrit clericus, quam laicus, & longe facilius, quam laici Silu. in verb. homicid. 3. vers. 6.

Decima

10 Decima octaua : quandocũq; Irre-
gularitas pẽdet ab occulta animi intẽ-
tione,debet Iudex permittere eam cõ
sciẽtiæ ipsius Rei. c.ex tenore de tẽp.
ordin.exemplo est is, qui occidit ali-
quẽ vitã propriam deffendendo ; nam
quia motus animi cognosci nõ potest
à Iudice,an fuerit ad vlciscendũ,an ad
iustã deffensionẽ, æquum est, vt ipsius
cõscientiæ hæreat iudex.c.significasti.
2.de homicid. ideo ea cõscientia solo
Iuramẽto probabitur; Quod verũ est,
si ad nullius præiuditiũ vergat ipsa de-
claratio de Irregularitate ; alioqui si
tractetur de pręiuditio tertij,forsan de
obtinẽdo benefitio per cõcursum,non
est remittenda causa cõscientiæ ipsius,
nec ipsius iuramẽto est standũ, sed ali-
ter illud probandum est , not. Zenz.in
Clem. 1. de homic. expressim reffert
Steffan.Troches,vir Iurecanonico pe-
ritissimus,ibi post glo.in verb. mortẽ.
Decimanona : Quisquis proprio fa-
cto alium reddit Irregularẽ,ipse quoq;
Irregularis efficitur, vtputa qui alium
castrat,alij oculũ eruit,manum abscin-
dit, aut quouis aliomodo mutilat Silu.
in verb.homic.3.q.3.vers.Tertium,ad
fin.Ratio est,quia cũ ille mutilatus effe-
ctus sit Irregularis,eadẽ censura plecti
debet,qui Irregularitatis causam præ-
buit; quod primus omniũ scripsit Gul.
de land. in suo sacramentali reffert
Silu.loco prædicto.
Vigesima:Quãdoq; Doct. negãt eũ
Irregularẽ esse,q eget dispẽsatione ad
ordines suscipiẽdos : quæ quia facile
obtineri potest,negant esse Irregularẽ
id est nõ esse dispensatu difficilẽ; quum
tamẽ Irregularis sit · exemplo est glo.
in Clem.1.de homic.in vers.infans,cũ
alia gl.in c.fin.de cleri.pug.in duel. nã
maior septennio etiam doli nõ capax,
si occidat fit quidẽ Irregularis,sed per
facile dispẽsatur, & ideo multi dicunt
eum nõ Irregularẽ,quũ tamẽ vere sit ;
sed ob id negãt eum esse, quia dispẽsa-
tio nõ negabitur illi : Idem hodie dici
potest in eo,qui occidit per summã ne
cessitatẽ deffendendæ vitæ ; nam etsi
nõ sit Irregularis,ita vt dispensari non
debeat, tamẽ quia causæ cognitio re-
quiritur,& decretũ Papæ, vel eius de-
legati , vt super habilitatione fiat de-
claratio,Cõc.Trid.sess.14.c.7.de Ref-
form.sequitur, vt interim inter Irregu-
lares annumeretur,quũ tamẽ vere Ir-
regularis non sit, d. Clem. 1. & ideo
quotiescũq; est opus declaratoria E-
piscopi , vel Papæ semper interim dũ
pendet declaratio , inter Irregulares
quisq; ponitur,etiam si nõ esse Irregu-
laris postea declaretur ; nã eo interim
habet quodãmodo suas vires ligatas,
& manus velatas, & per declarationẽ
superioris aufertur vinculũ,&velamẽ.
Vigesima prima: Quisquis susceptũ
ordinẽ exercere prohibetur,nullo mo
do potest ad altiorẽ ascẽdere ; quia in
superiore suscipiẽdo,est necessaria or-
dinis suscepti administratio in habitu
& paratu proprio ; ita ꝙ ille,qui ascẽ
11 dit ad diaconatũ,ipsa susceptione dia-
conatus dicitur administrare subdia-
conatũ ; idẽ in diacono suscipiente sa-
cerdotium ; propterea suspẽsus,vel in
terdict⁹ ne subdiaconatũ administret,
suscipiendo diaconatũ videtur ita vio-
lare interdictum, ac si in subdiaconatu
altari ministraret, vnde fieret vere
Irregularis , vt opportunis locis di-
cturi sumus.
Vigesima secunda : Irregularis pro-
hibetur accusare, quia non est legiti-
mus accusator alicuius clerici, qui sit
12 constitutus in ordine superiore,quam
accusator, gloss. aperte 2.q.7. in prin.
in verb. vero in med. & in c. beati. §.
vlt. & ideo etiam non poterit esse te-
stis, ob maiorem rationem : sed irre-
gularis poterit esse accusator, vel te-
stis contra constitutum in pari,vel mi-

nori ordine, vt ibi habetur; vide cap. consanguineorum. 3. q. 4. vide Abb. in c cum. P. de accusat. & Iudit. Inquisit. in verb. laicus.

Vigesima tertia: Irregularitas quædam est parua, & ea est omne peccatū mortale, per quod quisque prohibetur diuinis immisceri: & hæc sola pœnitentia tollitur; ita docet Goff. quem refert Hugol. in apparatu super cap. si celebret, de cler. excomm. vel interd. Altera est magna Irregularitas, & ea non tollitur nisi dispensatione Episcopali, vel Papali; & ipsa proprie est Irregularitas, vt de ea apparebit in toto isto opere, & hæc distinctio legitur aperte apud Hug dicto loco; qui apud me extat non impressus, qui inscribitur distinctiones Domini Hugolini: potest addi & tertia, quæ maxima est, & quæ numquam dispensatur, vt in cœco, vel monstruoso, aut bigamo, vel voluntario homicida, vel suscipiente, aut administrante susceptum ordinem in contemptum clauium, cum similibus.

Irregularitas vnde originem traxit.

CAP. III.

1 *Irregularitas quo iure inducta.*
Irregularitates ex varijs causis nascuntur.

1 FVERVNT autem Irregularitates aliæ à iure diuino inductæ, Leuit. c. 21 Deutero. c. 23. & 1. Paralipom. c. 28. de consecr. dist. 1. c. 1. Aliæ Apostolicæ sunt. 1. ad Thim. c. 3. & ad Tit. c. 1. Aliæ à Pontificibus, & sacris Concilijs, quarum ferme infinita sunt capita, vt suis locis dicemus: Sunt vero varia Irregularitatum genera: nam quædam sunt ex ipso conceptu hominis; quædam ex ipso corpore, quædam ex sexu; quædam ex ipso hominis statu, quædam ex studijs, & artibus, quædam ex varijs homini accidentibus, quædam ex ipsa ordinis collatione, quædam ex ipsa ordinis susceptione, quædam ex ipsius ordinis executione, quædam ex censuris, quædam ex criminibus, & per singulos tractatus quædam ob formam, quædam ob locum, quædam ob tempus, quædam ob ritum: quas sigillatim congruenti ordine dispositas distinctim, & fusius infrascriptus libris prosequemur; nunc autem ipsum opus agrediendo primum ab ipso conceptu ortuue hominis exordiamur.

De Illegitimorum Irregularitate.

CAP. IIII.

1 *Decima generatio quid significet.*
2 *Mandatum de prouidendo alicui de benefitio, intelligitur dummodo sit legitimus.*
3 *Illegitimi fuere viri insignes multi.*
4 *Illegitimi aliquando nascuntur ex ijs, qui inter se contraxerunt matrimonium.*
5 *Matrimonium dirimitur professione religionis ante consumationem.*
6 *Petrus corbarius AntiPapa inuita vxore ingressus est religionem.*
7 *Vxor spatiatur decennio virum viuere in Religione, præsumitur consensisse.*
8 *Matrimonium non dirimitur, etiam si maritus suscipiat ordines sacros, ante consumationem.*
9 *Vxor potest cogere virum subdiacorum, ad consumationem matrimonij.*
10 *Vxoris renitentia non impedit, quin caracter sacri ordinis viro imprimatur.*
11 *Vxore mortua, an maritus possit sine dispensatione administrare ordines, quos suscepit illa viuente.*
12 *Græcorum filij suscepti in sacerdotio, sunt habiles ad ordines, & benefitia, sed non si sint suscepti in Episcopatu.*
13 *Latinus ex dispensatione Papæ posset vxore vti, & ordine subdiaconatus.*

14 *Ille-*

14 *Illegitimus quandoque tempore fit legitimus.*
15 *Clericus in minoribus benefitiatus ducendo in vxorem concubinam suam, legitimat prolem ante susceptam.*
16 *Illegitimi nati ex concubina, vt legitimi fiant ex subsequenti matrimonio tempora conceptionis, & matrimonij debēt esse habilia.*
17 *Illegitimus ordinatus ante subsequens matrimonium, non purgat Irregularitatem ordinis male suscepti ex matrimonio.*
18 *Matrimonium aufert Illegitimitatem, sed non Irregularitatem ex Illegitimitate contractum.*
19 *Matrimonium etiam nullum legitimat prolem, quando causa nullitatis defecerit.*
20 *Matrimonium inter consanguineos ipso iure non legitimat prolem susceptam, nisi in dispensatione exprimatur.*
21 *Papa potest efficere quod sua prouisio habeat plenum effectum etiam quo ad preterita.*
22 *Subdiaconi vxorati filij, vt legitimentur requiritur expressio in dispensatione.*
Papa an dispensare possit super voto castitatis monacorum, dubitatur à nonnullis.

QVISQVIS extra matrimonium nascitur, siue spurius, siue nothus, aut quouis nomine nũcupetur promoueri non potest; Deut. c. 23. Non ingredietur (inquit) Manzer, (hoc est de scorto natus) in Ecclesiam domini, vsque in decimam generationem: quem ingressum in Ec-
1 clesiam, non alio sensu capi oportet, quam ne Ecclesiasticis offitijs deffungatur; quæ interpretatio comprobatur c. peruenerabilem, in fin. qui fil. sint legit. Sicut illa quoque verba, in decimam generationem, ad hunc sensum trahi debent, scilicet, vt perpetuo exclusus censeatur, vt decimus numerus pro perpetuo accipiatur, scribit Anton. Fonsecca Lusitanus in additione ad Caietanum super. d. c. 23. Et tametsi eo cap. soli Manzeres scorto nati excludi videantur, vt in textu habetur, velut ibi Caietan. scribit, ex adultera: Tamen idem est in quocumque illegitimo: probatur ca. nisi cum pridem §. personæ, de renuntiat: vbi gloss. & probant omnes summistæ in verb. Illegitimus.

Sunt autem huius prohibitionis plurimæ rationes: plerumque etenim Illegitimi vitijs pleni sunt, vt singula enarrat Rauis: textor in Epith. Card. Paleot. lib. de Noth. ac Spur. Ioan. And. in addit. ad specul. tit. qui fil. sint legiti. deinde ignominiosi sunt, quasi ex turpitudine nati, vnde de honestãdus nō est honor clericalis: præterea nullo discrimine haberetur matrimonij sacramentum, à fornicatione; quas rationes adfert Fonsecca loco præfato. Alia quoque est ratio in detestationem paterni sceleris: arg. de hæret. c. Vergentis: putatur quoque incontinens futurus, & paterni sceleris immitator, cum sit natus ex incontinentia. Iure igitur merito à sanctissimo ordinis sacramento excludendi sunt ij extra matrimonium nati d. c. peruenerabilem: & de seru. non ordin. c. consuluit: Qua ratione fit, vt sicut non promoueri, ita nec eligi debeant: c. innotuit, & c. cum in cunctis, de elect. Quinimmo si Papa mandet nominatim prouideri alicui de
2 benefitio, interpretatio fit, dummodo sit legitimus Bald. in l. neque nata es. C. de prob. Paleot. de Noth. & Spur. c. 57. num. 5. Potest tamen Illegitimus postulari expectata Papæ dispensatione. d. c. per venerabilem, & glo. in c. Cænomanensem, dist. 56. Quam
3 obrem insignes viri quamplurimi ob egregias virtutes, aut ob familiæ auctoritatem promoti sunt: nam inter summos Pontifices fuerunt Ioannes X. & Clemens VII. at Cardinales fuerunt Laurentius Cibo primus Card. Hippolitus Medices; Franciscus Borgia Valentinus, Petrus Ferricus Hispanus

ſpanus Arciepiſcop. Tirazzon. Gabriel Rangonius Epiſcpous Albæ Regalis; At inter Epiſcopos Henricus Epiſcopus Leodienſ. imperij princeps: Ioannes Matteus Gibertus Epiſcopus Veronenſis; per plures adfert Paleott: ſed quod ſpectat ad Christoforum primum, Leonem Quintum, Ioannem Decimum octauum, & Bonifacium ſeptimum, quos doctiſſimus ille putat Illegitimos, potius (pace tanti viri dixerim) obſcuro loco nati dici debent, quam Illegitimi: nam horum omnium originem obſcuram eſſe ſcripſerunt Platin. Honuf. Ioannet. atque alij.

Inter Illegitimos conſtat aliquando
4 annumerari eos, qui ex ijs naſcuntur, qui legitimo coniugio fuerant coniuncti; exemplo eſt ſi duo cōtraxerint per verba de præſenti, eorumq; alter ante matrimonij conſumationem, religionem ingrediatur, & profiteatur: ſi poſtea commiſceantur, proles, quæ naſcitur Illegitima eſt: ſed hæc quæſtio multis caſibus diſtingui debet: nam ante conſumationem vterque poteſt ingredi religionem altero inuito, & reluctante; quo caſu per proffeſſionis e-
5 miſſionem, dirimitur omnino matrimonium cap. ſecundo, de conuerſi. coniugat. Concil. Trident. ſeſſ. vigeſima quarta canon. ſex. merito hoc caſu, qui naſcitur extra matrimonium naſcitur, ideo Illegitimus eſt. At ſi poſt conſumationem matrimonij, alter ad religionem tranſire vellit, altero contradicente, vel ignorante, non eſt ſolutum matrimonium, nec vſus thori; ideo quicquid inde naſcitur, eſt legitimum: nam ille, qui eſt proffeſſus religionem cogitur redire ad coniugem, & vti copula, cui præiudicare non potuit cap. quidam, & cap. placet, de conuerſi. coniugat. S. Thom. quarta diſtinct. trigeſſima ſeptima, artic. primo. In quo caſu fuit Petrus Corbarius AntiPapa contra Ioannem vigeſſimum ſecundum: nam vxore inuita religionem eſt ingreſſus: refſert Honuf. & alij omnes, præſertim author ille Ioannes Geneſius, qui AEgidij Cardinalis vitam eleganti ſermone conſcripſit: ſed & ſi mulier viro ad religionem tranſeunti conſentiat, hoc non ſufficit quin penitere poſſit, ſi non valeat continere: nam adhuc virum poteſt reppetere, & vti matrimoniali copula; vnde quod inde naſcitur, eſt legitimum; probatur ca. 1. de conuerſ. coniug. & eſt ratio, quia in iſtis conuerſionibus coniugatorum validandis, decretum Epiſcopi requiritur, qui non admittet hanc ſeparationem, niſi vel ipſa quoque ſubeat religionem, ſi ſit iuuenis, vel ſuſpecta, vel niſi ſaltim emittat votum continentiæ, ſi non ſit ſuſpecta; cap. cum ſis, & cap. ſignificauit: cum gloſſ. de conuerſ. coniugat. probat Tiraquel. de præſcript. in gloſſ decem annos, verſ. vigeſimo ſecundo; & videtur gloſſ. in c. agathoſa vigeſima ſeptima. queſt. 2. & text. in cap. ſi vir, & vxor. eadem quæſtio. ſecunda.

Defficiente igitur hoc Epiſcopi decreto, nudus conſenſus vxoris non ſufficit; & ideo proles naſcetur legitima, ſiue ipſa exigat debitum, ſiue ipſe qui proffeſſus eſt; ſi autem per decen-
7 nium mulier paſſa ſit virum in religione degere, per id tēpus naſcitur præſumptio, quod Epiſcopi conſenſus, & decretum interuenerit, & omnia ſint ſolenniter acta, Tiraq. Ibidem ideo poſt hoc decennium quicquid naſcitur ex eis, præſumitur Illegitimum: Quādo igitur cum conſenſu coniugis, accedit quoque decretum Epiſcopi: quia tanta ſit thori ſeparatio; vt vlterius eis non liceat impune copulari, proles quæ naſcitur, eſt Illegitima, gloſſ.

gloss. in cap. ministri, distinct. octuagesima prima Abb. in cap. litteras, de fil. præsbyt. argument. cap. seriatim, distinct. trigessima secunda, & d. cap. agathosa: nam quum concubitus illicitus sit, sequitur ex illicita copula nasci non legitimum partum; Anton. Florent. tert. tit. vigessimo nono. cap. quart. de ijs, vide Alberic. in verb. Illegitimi; quo loco ex sententia Innocen. Bern. & Goff. putat omnes istos egere dispensatione, vt promoueri possint: quia Ecclesia non agnoscit hos partus quoad ordines: & sic inter Irregulares adnumerâtur; at quo ad ciuilia munera, & hereditariam successionem facile admitto illorum sententiam, qui putant partus præmissos nasci legitimos; vt senserat Archidiacon. dict. cap. ministri, Abb. in dict. cap. litteras: pro quibus facit illa ratio, quod interdictum ne vir, & vxor vtantur copula, non impedit quin proles nascatur legitima ab ijs parentibus inobedientibus, vt ibi Abb. notat.

Sunt autem hæc omnia vera eo casu, quo alteruter transit ad religionem: at diuersum ius est, cum vir subit ordines sacros extra religionem; nam si matrimonium per verba de presenti contractum sit, & ante consumationem vir fiat subdiaconus, siue consentiente, siue dissentiente vxore, matrimonium non dirimitur, contra id quod diximus de religionis ingressu: Et ideo cum illesum maneat matrimonium, vxor
5 cogere potest virum suum subdiaconum ad consumationem matrimonij, expressus casus in Extrauagan. Ioannis vigessimi secundi, quæ incipit antiquæ. de voto: Abb. in cap. secund. de conuersi. coniugat. circa princip. gloss. in cap. prim. de uoto, lib. sexto. Vnde partus qui postea nascitur ab hac copula, quia lege probatus est, legitimus dicitur, & ad ordines promoueri potest, contra id quod diximus de religionis ingressu: idem erit etiam post consumationem matrimonij, si vir fiat subdiaconus vxore, aut consentiente, aut renitente non interposita Episcopi auctoritate: manet enim illesum matrimonium, & hic subdiaconus omnino tenetur perseuerare in reddendo debito vxori. cap. prim. de conuers. coniugat. S. Thom. quart. distinctio. trigessima septima quæstio. prim. aut secund. Ideo nascitur proles legitima, siue ipse subdiaconus exigat debitum, siue vxor: nam ipse peccat grauiter exigendo; at non præiudicat proli, quæ est legitima; vt expressim tradit Raym. in tit. de fil. præsbyte. vers. pone quod aliquis; debet etenim interuenire decretum Episcopi, vt conualidetur ista separatio, d. cap. significauit. d. cap. si vir, & vxor: & ipsa debet cogi vouere continentiam. cap. si quis coniugatus, vigessima septima quæst. secun. & cap. coniugatus de conuersion. coniugat. quo casu, si hæc fiant tanta est thori separatio, vt si postea copulentur, proles ab Ecclesia non agnoscatur, quoad ordines; vt diximus supra in eo, qui ingressus est religionem cum auctoritate Episcopi, gloss. d. cap. ministri Abb. in d. cap. litteras: sed agnoscetur si voluerit ista proles ingredi religionem, sicut narratur de Vrbico Aruerniorum Episcopo, cuius vxor, cum promissam in seculo continentiam seruare non valeret, tanta temeritate, & importunitate ipsius Episcopi domum, etiam nocti adijt, vt eum ad consuetos thori complexus attraxerit, indeque natafilia est, quæ ad religionis professionem admissa est, vt scri-

bit

bit Greg. Turon. hist. lib. 1. c. 39.

Est autem hoc loco illud annotandum, quod vxoris renitentia non po-
10 test impedire, quin sacer ille ordinis caracter in viro imprimatur actu, & habitu, fit enim vere subdiaconus, & Irregularis efficitur, quo ad hoc, quod executionem non habet eius ordinis, nec ad altiores ascẽdere, nec ad beneficia admitti potest. d. extrauag. Antiquæ; nec quidem vxore mortua, semper enim egebit dispensatione, vt ab hac Irregularitate liberetur, propter
11 illam vxoris renitentiam; at si ab initio ante consumationem vxor consensisset, etiam sine auctoritate Episcopi, viuente ea exequutionem quidem suscepti ordinis non habet: at ea mortua sine vlla dispensatione susceptum ordinem administrare potest: Abbat. in cap. placet, de conuers. coniug. apostilla magna ad Abbatem in cap. coniugatus, de conu. coniugat. videtur sentire S. Thoma. d. distinct. 37. q. 1. art. 3.

Ex ijs illud consequens est, quod Græcorum Episcoporum filij, ex vxore ducta ante Episcopatum obtentum,
12 suscepti post adeptum Episcopatum, sunt inhabiles ad suscipiendos ordines; quia nec ipsi Græci adepto Episcopatu, possunt vti vxore ante ducta; vt expressim decretum fuit in sexta Synodo Constantinopol. can. duodec. At græcorum Sacerdotum filij, etiam post sacros ordines suscepti ex vxore ante ducta, legitimi sunt, & apti ad Ecclesiastica omnia ministeria, quia vxori adhuc eos cohabitare Eccl sia tolerat. S. Thom. d. dist. 37. q. 1. art. 2. & ead. Constantinopol. Synodo dict. ca. 12. ideo hi filij græcorum ritu, dispensatione non obtenta promoueri
13 possunt. c cum olim, de cleric. coniug. Idem quoque erit in omni clerico latino quem Papa dispensarit, vt in subdiaconatu vti vxore iam ducta possit; hoc enim est in facultate Papæ, scribit Archid. in cap cum in præterito, distinct. 84. intelligendo, vt declarat Abbat. in dict. cap. cum olim, de cleric. coniug.

E contra aliquando contingit eum, qui ipsa natiuitate fuit illegitimus, successu temporis fieri legitimum; exemplo est si quis nascatur ante matrimonium contractum, illegitimus est, ac si inter parentes postea matrimonium contrahatur, vere legitimus fit, perinde, ac ij, qui post matrimonium nascuntur. l. fin. c. de natur. lib. Archid. dist. 35. q. 7. in princ. & dist. 56. in c. Osius: ideo ij promoueri ad omnes ordines, & dignitates possunt, dispensatione non petita, nisi ad Episcopatum: in quo obtinendo, egent dispensatione: Abba. in c. ad extirpandas, de fil. præsbyt. & licet glo. in c. innotuit, de elect. videatur sentire, quod promoueri etiam possunt ad Episcopatum, tamen id non est tutum in conscientia, vt sentit Silu. in verb. Illegitimus. q. 3. Cautius igitur agent, si dipensari petant. Vt autem subsequens matrimonium reddat prolem ante natam legitimam, necesse est, vt tempore conceptionis inter ipsos parentes posset consistere matrimonium; alioquin si impedimentum suberat, quia alter forsan coniugatus erat, si auferatur tale impedimentum, & ipsi contrahant, ille partus conceptus durante impedimento, non potest fieri legitimus, qui fil. sint legit. ca. tanta, vbi Doct. & in authen. quib. mod. natur. effic. legit. circa princ. Silu. d. q. 3. Et licet aliqui dixerint inspiciẽdum tempus natiuitatis, per text. in c. cum in cunctis, ibi sit natus, de Elect. vt sentit Hugo. 35. q. 7. in princ. & ibi Archid. tamen communius concludunt Doct. in tempore conceptionis, vnde

si vir

si vir coniugatus pregnantem reddiderit mulierem solutam, quæ peperit eo tempore, quo hic coniugatus solutus est ab vxore mortua, & postea simul contrahant, ille partus non potest esse legitimus virtute huius matrimonij, nisi mulier ipsa tempore conceptionis forsan nesciuisset hunc virũ eo tempore fuisse cõiugatum, ita scribit Bern. in d. c. tanta; Host. & glo. s. & Zab. q. vndecima in nouiss. alias si sciuisset, nullo modo esset legitimus text. in d. c. tanta.

Quod autem diximus subsequens matrimonium reddere legitimũ eum, qui natus fuerat illegitimus, procedit in eo, qui concipitur, & nascitur ante matrimonium: at si concipiatur ante, sed nascatur contracto matrimonio, habetur perinde vere ingenuus, ac na-
15 tus, & conceptus in matrimonio: Host. d.c.tanta, Zab. d. q. Vndecima.

Ad hæc de illo opportune tractari contingit, qui existens clericus in minoribus beneficiatus, si de concubina filios gignerit, eamque postea in vxorem ducat, certe proles illa fit legitima: Ioan. And. in regula sine culpa lib. 6. Zab. in d. c. tanta. quest. 4. in nouiss. scriptis: idem quoque erit si monacus anno proffessionis pendente ex concubina filium susceperit, quam postea in vxorem duxerit, est legitimus filius, Philipp. Franc. in d. c. tanta. q. 3.

Hinc illud consequitur, quod si extrema tempora conceptionis, & contracti matrimonij fuerint habilia, etiam si medio tempore adfuerint impedimenta, quæ cessarunt; nihilo-
16 minus proles erit legitima; exemplo est si vir, & mulier tempore conceptionis erant soluti, postea vel vterque, vel eorum alter, transit ad nuptias alienas; defunctis ipsorum coniugibus, si inter se vellint contrahere, proles quæ concepta erat primo tempore, quo soluti erant fit legitima, non obstantibus nuptijs alienis interpositis: Abb. in d. cap. tanta, Not. secund. Ioan. Andr. in d. regula sine culpa, in mercur. Alberic. in verb. Illegitim., vers. Quid si nato? Abba. in cap. ad extirpandas, de fil. præsbyt. sufficit enim vt extrema conceptionis, & matrimonij tempora habilia, vt ibi per eum ex quibus concluditur, omnes prædictos rite promoueri posse, tanquã legitimos: In qua re illud est notatũ dignum; quod si is qui ex fornicatione natus est, ante matrimonium subsequens, promoueatur ad ordines: subsequuto matrimonio fit quidem legitimus; sed illa in debita ordinum susceptio non conualidatur, nec habet ordinis executionem, nec ascendere ad altiores potest sine dispensatione, scripsit Vinc. in cap. innotuit, de elect. quem refert, ac probat Archid. in cap. osius; distin. quinquagessima sexta: quod est memoria dignum; scilicet quod matrimonium aufert Illegitimitatem, sed non aufert Irregularitatem ex Illegitimitate contractam in susceptione ordinum.

Huc spectat, quod si ab initio matrimonium non tenuit, vel ex imperfectione consensus, vel ex deffectu formæ impositæ ex Conc. Trid. sess. deci. quarta. cap. 1. de Refform. & interim filius nascatur, postea matrimonium conualidetur, vel ex pleno consensu, vel ex integra obseruatione formæ, filius ille redditur legitimus, qui fuerat illegitimus; item exemplo est si furiosus contraxerit, & genuerit, & cessante furore perseueret in consensu, legitimatur partus. Zab. in d. c. tanta. q. 9. in nouiss. scriptis: idem erit si infidelis, & Christianus contraxerint

ma-

matrimonium, quod cum sit nullum, ob disparitatem religionis, partus est illegitimus: si postea accedat baptismus in coniuge infideli, conualidatur matrimonium, & partus redditur legitimus ex sententia Gasp. Cald. & Zab. in d. c. tanta. q. 8. licet Abb. ibi, post Ioan. And. contrarium sentiant: quorum nimis rigorosa est opinio, ideo viderentur isti omnes posse promoueri ad ordines sacros: nam ex decreto Innocentij ad Ruffum, & Eusebium (quod præfatus Abbas, & Ioannes Andreæ non viderunt) vere filij legitimi putantur c. deinde, distinct. vigessima sexta, & vigessima octaua. quest. 1. c. numquid.

Ad idem dubitationis genus spectat si duo ab initio scienter contra-
20 xerunt in gradu consanguinitatis, vel affinitatis, quum nullum sit matrimonium, proles est pœnitus illegitima; etiam si Papæ dispensatio conualidet postea matrimonium non aliter ei filij erunt legitimi, quam si Papa in dispensatione hoc de eis legitimandis exprimat; Philipp. in dict. c. tanta que. 5. & ibid. Zab. q. 10. in nouiss. & ideo inoleuit stilus litterarum Rom. Curiæ cum clausula, quod proles suscepta declaretur legitima, potest enim Papa efficere vt sua prouisio inducat plenum effectum, etiam
21 quoad præterita Clem. 2. de immun. Eccles. & habeat vim in reuocanda constitutione præterita, & effectus inde sequutos; adeo quòd excommunicatus vigore alicuius constitutionis, sic volente Papa non indigebit absolutione: quod est notandum ad hoc, quod Papa auferre potest impedimenta, quæ erant tempore conceptionis; quod confirmat Silu. in verb. absolutio. 3. vers. secundum vtrum Papa.

Hæc eadem procedunt si subdiaconus cõtraxisset matrimonium, & filios genuisset, postea à Papa dispensatus super eo matrimonio, filij debent expressim legitimari, vt censeri possint
22 legitimi; Idem in Monaco, vel Monaca professis matrimonium contrahentibus, & procreantibus, si dispensetur à Papa ad dictum matrimonium, filij nati ante dispensationem, vt sint legitimi debet expressim declarari: Hoc tamen in professis vix vnquam potest contingere; quia non solum Papa dispensare non vult, sed dubitatur an possit, de quo vide Tabien. in verb. dispensatio. num. 7. Silu. in verb. votum 4. q. 5. c. cum ad, de stat. mon. & ex ijs constat hos filios non esse or-
23 dinandos nisi dispensatos, & legitimos declaratos.

De Illegitimis, qui tamquam legitimi habentur.

CAP. V.

1 *Ex matrimonio putatiuo proles est legitima.*
2 *Ex matrimonio putatiuo ex dubio iuris proles, an sit legitima.*
3 *Opinionem sequens sui doctoris, vel confessoris an excusetur a peccato.*
4 *Dotalibus instrumentis omissis proles est legitima iure canonico, non ciuili.*
5 *Interdictum Ecclesiæ non impedit, quin proles nascatur legitima.*
6 *Excommunicati gignunt prolem legitimam.*
7 *Litis pendentia non obest proli, quin sit legitima.*
8 *A Ma itis duobus viuis eadem mulier ab vtroque suscipit prolem legitimam.*
9 *Matrimonium per verba de futuro, an per copulam dicatur validari.*
Matrimonium per verba de futuro hodierno Iure non habet locum.
10 *Ex matrimonio simulato natus, non debet promoueri, si sciat simulationem.*
Matrimonia præsumpta omnino cessant hodie, & ob id cessat dispositio. c. Is qui, de spons.
11 *Ex matrimonio simulato natus, in foro contentioso habetur pro legitimo.*
Seruorum filij sunt legitimi, etiam quoad ordines.

Opi-

PRIMO quoque legitimos facit eos, qui ex vero matrimonio nati non sunt; nam si palam inter consanguineos, vel affines ignorantes contrahatur matrimonium, nõ tenet, sed eorum opinio prolem gignit legitimam, dum durat bona fides; ita quod si alter coniugum scierit, alter ignorarit impedimentum, proles adhuc nascitur legitima; senserat Ray. quem ad hoc refert Anton. flor. 3. tit. 29. c. 4. in princ. text. in c. cum inter. c. ex tenore & c. refferente, qui fil. sint legit. cum gloss. ideo promoueri poterunt, Archiep. Flor. ibid. in his enim rebus præfertur opinio veritati: Abb.
1 in d. c ex tenore, circa fin. Quinimmo omnes nati deputatiuo matrimonio sunt legitimi, quo ad ordines, Abb. in d. c. ex tenore circa fin. per illum text. iuncta gloss.

Sunt autem ita demum vera hæc omnia, si parentes publice matrimonium contraxissent, alioquin si clam, quia præsumitur fraus, proles est illegitima: Abb. in d. c. ex tenore, in fin. tex. in c. cum inhibitio, de Cland. desponsa. glo. in d. c. Refferente: huiusmodi enim ignorantia non excusaret: Anton. Flor. d. tit. 29. c. 4: præsertim hodie, quum ex Conc. Trid. publicari debent nuptiæ: Vnde si clam fierent, nulla prætendi ignorantia posset: sess. 24. c. 1. de Refform. Hæc etiam non solum vera sunt in ignorantia facti, sed & in ignorantia iuris: quæ si adfuerit in coniugibus, vel eorum altero, & probabilis sit, vt in muliere, rustico, milite, Idiota, partus erunt legitimi l. qui in prouincia. ff. de rit. nupt. per quam legem ita concludit Abb. in d. c. Refferente, in fin. & in c. perlatum, vers. nota singulariter, & in c. ex tenore, vltimis verbis: expressius in c. per venerabilem, col. vlt. vers. in glibi dubitari, qui fil. sint legit.

Propterea si scolaris canonistæ, vel Theologi alicuius auditor, dubitans ex dubio iuris an ei liceret Tuliam vxorem ducere, eam duxerit credens po-
2 tius sui doctoris opinioni, quam aliorum, & casus sit obscurus, proles erit legitima, licet in veritate postea probetur verior contraria opinio: & est ratio huius rei, quia sequens opinionem sui doctoris obscuro in casu excusatur, etiam à peccato, Silu. in verb. opinio Abb. in ca. Capellanus, de ferijs, seruata distinctione, quam ponit S. Thom. quod l. 3. art. 10. scilicet in ijs, quæ non pertinent ad fidem, vel bonos mores; idem in sequente opinionem sui confessoris probi, & eruditi. Istis enim casibus huic proli non erit neganda promotio ad ordines, aut saltim facile concedenda dispensatio, quia in matrimonijs contrahendis possunt emergere multa dubia iuris, vt probat Silu. in verb. Matrimonium sexto q. 3. vnde excusarentur credentes bono viro.

Illud autem nulla vnquam ratione excusabo, si alter coniugum ignoran-
3 tiam iuris, vel facti vellit prætendere, quando non obseruauerint formam substantialem matrimonij, præscriptam a conc. Trid. d. sess. 24. nam excusari non possunt, quin & nullum sit matrimonium, & ipsi puniendi, & proles illegitima; sunt enim in culpa in ignoratione rei tam frequentatæ, & notæ: Horum igitur filios post. conc. præfatum non admittam ad ordines nisi præuia pontificis dispensatione.

Est etiam hoc loco illud annotandum, quod etsi Iure ciuili, filij, qui na-
4 scuntur ante dotalia instrumenta, sint illegitimi; Tamen iure canonico legitimi sunt, quia sine dote tenet matrimonium: Ideoque cum in suscipiendis

dis ordinibus factis inspiciendum sit ius canonicum, merito isti promoueri debent, Alberic. in verb. Illegitime, circa fin. Archid. 30. q. 9. in princip. sufficit enim illa opinio publica matrimonij contracti, tametsi scriptura non constet.

Eadem opinio facit etiam legitimam eam prolem, quæ contra interdictum Ecclesiæ nascitur; nam si thori separatio fiat, etiam de consensu coniugum, & Episcopo approbante; tamen si rursum commisceantur, proles

5 nascitur legitima; quinimmo & si Episcopus eis interdixerit sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, ne copulentur, & ipsi contrauenientes prolem edant, est legitima Abb. in c. litteras, de fil. præsb. c. 1. & 2. de matrimon. contr. contra interd. Eccles. Idque non solum verum

6 est in prohibitione vsus matrimonij iam contracti, sed etiam in prohibitione matrimonij contrahendi d. c. 1. & 2. Est autem ratio, quia nati ab excõmunicatis, non ex hoc sunt illegitimi, immo & quoad ordines, & reliqua omnia habentur inter legitimos, vt disputauit Bartolom. Brix. in suis quæstionibus. q. 55. incip. Quidam in faciem Ecclesiæ: quem refert, ac probat Alberic. in verb. Illegitime; quia adhuc extat matrimonium, traddit. Idem Zab. in c. cum inter. q. 2. qui fil. sint legit. in nouiss. scriptis, citat Brix. q. 63. quia forsan ordo sui voluminis diuersus erat à volumine Alberici.

Quinimmo & si parentes per contumatiam excommunicati fuerint, pendente lite super matrimonio, & per sententiam separetur, ea contumacia parentum non poterit præiudicare filijs, vt patiantur deffectum illegitimitatis, vnde habebuntur inter legiti-

7 mos, vt concludit Zab. in d. c. cum inter 3. opposit. in nouiss. scriptis: litis enim pendentia super matrimonio non impedit, quin filij sint legitimi. Abb. in d. c. cum inter, per illum text, etiam si postea declaretur nullum matrimonium, vt ibi per eum: videntur enim perseuerare in quasi possessione matrimonij, sicut & in alijs omnibus causis. c. 2. vt lit. pend. idem quoque erit, ac multo magis si interposita fuerit appellatio; quum per inde sit, ac si non fuisset iudicatum c. venientes, de iureiur. & in hoc casu scripsit AEgid. & post eum Zab. in d. c. cum inter. q. 1. in nouiss. scriptis.

Hinc illud sequitur mirabile, vt filij nati ab eadem muliere duobus viris simul viuentibus, possint omnes simul esse legitimi: finge verum matrimonium per ignorantiam iudicis, aut falsas probationes rescissum; & ob id vxorem alij nupsisse, postea in litem reduci primum matrimonium propter veras probationes forsan nuper repertas: certe liberi tam primi matrimonij quã secundi erunt legitimi, & promoueri poterunt ex premissis: Rursum finge virum abesse diu, & nuntium allatum esse vxori, ipsum mortuum esse, & propterea ipsam transisse ad secundas nuptias permissu Iudicis; primo viro redeunte debet ei restitui vxor, & tamen vtriusq; coniugij proles est legitima, & promoueri sine dispensatione potest: quia vnius ex coniugibus ignorantia probabilis excusat filios ab illegitimitate; & quod ex duobus viris conuiuentibus vna vxor possit vtramque prolem legitimam suscipere traddit Zab. in d. c. perueneabilem, §. videbatur, oppos. 4. & q. vlt. in nouiss. scriptis,

Ad hæc conciane est illud, quod si duo contraxerunt per verba de futuro sequuta copula transit in matrimoniũ, & proles quæ nascitur, iure canonico in foro iuditiali habetur legitima, qua si ex

si ex matrimonio nata .c.is qui,de spõ-
sal.ita quod, si post copula m alter eo-
rum alij nubat per verba de præsenti,
nil actum putatur.d.c.is qui: & proles
si nasceretur haberetur pro illegiti-
ma: quæ simpliciter inspecto iure ve-
teri procedunt in foro iudiciali, at in
foro conscientiæ hoc non ita proce-
dit, quia copula sola sine intentione
matrimonij non efficit, vt verba de fu
turo efficiant matrimonium; ideoq; se
cundum matrimonium de præsenti in
foro conscientię præualet primo de
futuro, cum copula carente intentione
consumandi, vt colligitur ex S.Tho.in
quod lib.5.ar.15. Vnde cum ex primis,
& secundis nuptijs filij sint nati, sequi-
tur quod etiam secundi matrimonij fi-
lij in rei veritate sunt legitimi, ergo v-
triusq; matrimonij proles est legitima,
sed diuersis modis; nam filij matrimo-
nij primi sunt legitimi in foro iudicia
li ex præsumptione iuris, per d.c.is qui,
etiam si in copula non adfuisset inten-
tio consumandi matrimonium : &
filij secundi matrimonij facti per ver-
ba de præsenti in foro cõscientiæ sunt
legitimi, quãdo copula primi matrimo
nij non fuit cum intentione consuman
di; & sic vtraq; proles est diuersis respe
ctibus legitima, scilicet illi in foro iudi
ciali, isti in foro conscientiæ: & sic pri-
mi permittuntur promoueri sic iure il
lis fauente, isti promouebuntur ex cer
tificata conscientia . Sed bene verum
est quod si in iudicio fuisset declaratũ
primum matrimonium tenere, & secũ-
dum esse inualidum, posset iudex repel
lere filios istius secundi matrimonij,
ne ordinari possint: sed si nemo eos re
pellat, ipsi certificati , & tuti in con-
scientia ordinari possent, & sic nõ ipso
iure repelluntur, sed per solam excep-
tionem, forsan ob scandalum populi :
Sed si primum matrimonium per ver-
ba de futuro, in consumatione habuit
intentionẽ consentiendi, tũc filij primi
matrimonij fuissent in vtroq; foro le-
gitimi, & ordinari legitime possent; &
filij secundi in vtroq; foro essent illegi-
timi, & nunquã ordinari possent, nisi di
spẽsati: Quę res procedit iure veteri,
at iure hodierno ex Concilio Trid. no
tandũ est, quod tex. in d.c.is qui, videt
nõ solum correctus, sed inutilis, nã ho
die cessãt omnino matrimonia ꝑsum-
pta ex d.Conc.Trid.qm̃ certa, & expꝑ-
sa forma contrahi debent, Sess. 24.c.1.
ideo consequens est, vt oẽs tractatus,
& disputationes excitatę per Doct.oc-
casione .d.c.is qui, in futurũ cessare de
beãt, nam post d.Conc. impossibile est
ponere verba de futuro cũ copula in-
ducere matrimoniũ: vnde cũ sola ver
ba de præsenti, & alia de quibus in d.c.
1. inducãt verũ matrimonium, conclu-
dendũ est quod à die d.Conc. semper
natus ex isto matrimonio secundo per
verba de præsenti cõtracto, est in vtro
que foro legitimus, & natus ex primo
per verba de futuro cũ copula in vtro
que foro est illegitimus, ex prædictis;
vno casu posset suffragari adhuc hodie
d.c.is qui, scilicet quod si contraxissent
per verba de futuro sequuta copula,
& si non esset verũ matrimoniũ, posset
tñ ecclesia eos cogere ad cõtrahendũ
in forma ecclesię post impositã pœni-
tentiã.c.ex literis, de sponsal.& c.à no-
bis de despon.impũb.

Et ex pręmissis dico, qđ si matrimo-
niũ sit simulatũ filius in foro cõscientię
si est certus de simulatione cõtractus,
forsan ꝑ relationẽ ipsorũ parentũ, de-
bet quasi irregularis, & illegitimus ab
stinere, sicut dicem⁹ aliàs de filio ex a-
dulterio nato, q̃a cũ cõsensus intimus
nõ interuenerit, mr̃imoniũ peccat in
essẽtia.c. tua nos, de spõs.S.Th.4.dist.
27.q.1.art. 2. ideo nõ fuit excusatio i-
gnorationis iuris, vel facti in parẽtib⁹
sed puersitas; quę cũ legitimare non

po'est: tamen suam iste filius sequi
10 debet conscientiam, inspecta intrinseca credulitate; nam si non credit attestationi parentum, potest promoueri, vt dicemus infra in illegitimo promoto: In foro tamen contentioso hic habetur pro legitimo. d.c.Tua. & arg. gl. in c. vt clerici, de regular. Qui casus simulationis procedit quãdo vtrique parentes simulauerunt; sed si vnus tantum simulauerit, non est tale dubium; quia bona fides illius, qui consensit sufficit, vt hic habeatur pro legitimo & quod promoueri possit: quia licet in ueritate,& in foro pœnitentiali non sit matrimonium; tamen (vt dixi supra) in foro Iudiciali habetur tãquam verum matrimonium. d.c. Tua nos; & non tenetur credere vni ipsorum circa simulationem; & erit idem ius sicut, quando vnus ignorauit impedimentum, vt diximus in principio huius cap. Quæ res, quod scilicet talis filius putet se legitimum, multo magis vera est si ille, qui simulauit postea ad consilium vel præceptum confessoris continuauerit in cohabitando tali coniugi; nam & si tali ex precepto & obedientia, non possit illud matrimonium stabiliri, quia ipse non intendebat cõsentire in eam, si non esset obligatus, vt plene tradit Silu. in Verb. matrimonium. 4. q. 10. ex sententia Alex. de Neu. tamen vnius bona fides sufficit ad fauorem filij, ut promoueri, & promotus exercere possiit:.

Eadem quoque opinio facit ut ij, qui Illegitimi sunt, quo ad ciuilia munera, tamen quo ad ordines sint legitimi, exemplo sunt filij seruorum, qui ordinari quasi legitimi sine dispensatione possunt, si ex seruorum coniugio nascantur. c. 1. de coniug. seru. quod etiam verum est, si coniuges diuersi status, & conditionis sint; ut puta pater liber, & mater serua; nam inter hos scientes tenet matrimonium c. 2. de coniug. seru. propterea siue scientes, siue ignorantes contraxerit, semper ples est legitima cũ onere seruilium obsequiorum, vt concludit Zab. in d.c. ex tenore, qui fil sint legit. in nouiss. scriptis; etiam si nata sit lite pendente, super dissolutione huius matrimonij, etiam sententia lata, dum tamen per appellationem fuerit rescissa; arg. eorum, quæ hoc capite superius dicebamus. Vers. Quinimmo. ex sententia eiusdem Zab. in c. cum inter, eo tit. sed si post litem motam à viro contra vxorem ad rescissionem matrimonij, eo pretextu, quod ab initio ignorauit vxorem ancillam fuisse, sponte commisceantur, partus primus, & posterior fit legitimus; & lis ipso facto dirimitur, & perpetuum manet matrimonium. c. 2.& gl. de coniug. seru. limitando hoc nisi commisceantur ad mandatum Iudicis, vt sentit Host. Goff. Innoc. quos refsert Zab. in d.c. 2. nam eo casu licet per illud solum non confirmetur matrimonium, tamen ipsa proles interim nascitur legitima ex præmissis.

Hæc longe magis vera sunt in casu conuerso, quando seruus est vir, & libera vxor, vt tradit gl. Abb. & Zab. in d. c. ex tenore, & videtur casus in c. vlt. de seru. non ordin. nam si qui nascuntur ex vtroque parente seruo sunt ad ordines admittendi. d. c. 1. de coniug. seru. quanto magis altero libero, præsertim matre, durante quasi possessione matrimonij?

De legitimis qui pro Illegitimis habentur quo ad ordines suscipiendos.

CAP. VI.

1 *Legitimi quandoque habentur pro Illegitimis.*
2 *Sacerdotes, Diaconi, & subdiaconi possunt habere filios legitimos ex vxore præ defuncta.*

functa.
3 *Sacerdotum filij multi insignes viri fuere.*
4 *Presbiterum filij, vt promoueri non possint, sufficit etiam si putatiui sint non veri.*
Pater & filius, an vno monasterio viuere possint.
5 *Pater, & filius possunt sibi succedere in beneficijs temporaneis, non perpetuis.*
6 *Pater & filius prohibentur sibi inuicem succedere in beneficijs, etiam si in minoribus ordinibus sint constituti.*
7 *Monacus non potest succedere in administratione beneficij sui patris.*
8 *Pater & filius non succedunt inuicem in beneficijs ad inuicem vnitis.*
9 *Græcorum filij an patri succedat in beneffitio.*
10 *Pater & filius non succedunt inuicem immediate, secus mediate.*
11 *Sergius pater, & filius eius Papæ fuerunt.*
12 *Patri filius succedit interposito fratre.*
13 *Frater fratri non parat hereditatem.*
14 *Nepotes ex filio succedunt beneffitio auito. Gregorius magnus fuit pnepos Felicis PP.4.*
15 *Nepotes ex filijs illegitimis succedunt auo in beneffitijs.*
16 *Legitimis natis ab Illegitimis nil obstat.*
17 *Decima generatio quid significet.*

Ontingit Vero aliquādo ꝑ Illegitimis haberi eos, q legitimi nati sunt, & ꝑpterea Ecclesia quoad quosdam ordines, & in qbusdā Ecclesijs eos non agnoscit; sicut sunt
1 filij legitimi præsbiterorum, vel eorum, qui sacro in ordine sunt constituti; nam hic non loquimur de ipsorum filijs Illegitimis; quia idem iuris est, quod & de alijs; & odiosius excluduntur, quam reliqui, & magna difficultate dispensantur, aut legitimantur, & cum maiori formula verborum, vt tradit Abb. in c. per venerabilem, col. 4. qui fil. sint legit.

Præsbiteri igitur, Diaconi, & sub Diaconi legitimos filios habere possūt ex matrimonio ante ordines sacros susceptos, siue defuncta sit vxor; siue
2 de mutuo consensu ab Episcopo approbato, castitatis, vel religionis votum emisserit; ideo hi filij ante suscepti ordinari non prohibentur. gl. dist. 56. in summa. multi enim eiusmodi promoti sunt ad excelsos honores Ecclesiasticos: nā episcoporum filij fuerunt Gelasius primus, Siluerius pri-
3 mus, & Theodorus primus. hi etenim Papæ fuerunt. cap. osius, dist. 56. At Agapitus primus, Felix tertius Papæ fuerūt quoq; presbiterorum filij; Deus dedit Papa primus subdiaconi filius fuit; In quibus pontificibus plurimum errauerant Iuo, & Gratianus adscribentes textum d. c. osius, Damaso Papæ ad Hieronimum: quum tamen omnes Pontifices ibi nominati fuerint & Damaso & Hieronimo longe posteriores; errarunt quoque dum alium patrem alij Pontifici adscripsissent: errarunt autem deterius, qui prædictos Pontifices putarunt Illegitimos, cum fuerint legitimi vt senserunt Archid. & Domin. in d. cap. osius. quod mihi videtur verius, & verosimilius, nusquam enim apud Historicos constat eos fuisse Illegitimos;

Vt igit inter presbiterorū filios, quis dicatur, nō refert an verè ab eis natus sit, an suppositus fuerit; quia cū ꝑ filijs eorū habiti sint, promoueri nō possūt in paternis Ecclesijs: si etenī pater aliqua in Ecclesia prælatus, Vicarius, vel Rector fuerit, eius filius illi succedere nō potest; nec p obitū, nec per resignationem, nec per aliā quālibet vacationē c. ad abolendā, c. ad extirpandā, & c. quoniā, de fil. præsb. sed si in Ecclesia vna plures dignitates sint, nil ꝓhibet patrē obtinere vnā, filiū alterā, dūmodo sibi nō succedāt: Ideo pater esse Episcopus, filius vero eadē in Ecclesia canonicus esse pōt. c. cōstitutus, de fil. presb. idē in diuersis canonicatibus, nā si pr̄ sit ꝓpositus, filius in Archidiacona tu cōstitui pōt; vel si pr̄ sit ꝓposit⁹ filius

potest Episcopus ibidem esse, vt tradit Host. quem refert, ac probat Abb. in c. ad hęc, de fil. præsb. Pater autem, & filius legitimus vno eodē monasterio profiteri, & viuere non prohibentur, vt contigit in monasterio Abbatis Apollo in Thebaide: ut reffert prat. spir. c. 184. secus forsan esset, si fuerit illegitimus filius, ex generalitate verborum Conc. Trid. Sess. 25. c. 15. de Reff. sed si dignitates duę sint, quæ ad inuicē repræsentrentur, exemplo sit Episcopus, & eius Vicarius, personatus, & eius vicaria, cum similibus, filius neutrum potest impetrare; nā siue pater personatum possederit, filius nec illum personatum potest impetrare, nec eius vicariam Goff. quem reffert Alberic. in verb. illegitime: Archiepisc. Florent. 3. titul. 29. cap. 4: text. in cap. Micael, de fil. presbiter. & ibi Abb. quo loco idem dicit esse econuerso, si filius fuerit Rector, pater non poterit esse vicarius; ex quo consequitur quod si pater fuerit Episcopus, eodem episcopatu filius non erit perpetuus vicarius, nec quidem mortuo patre, & tamē ibi præpositus, vel canonicus esse potest. Idem erit ècontra si filius fuerit Episcopus, eo loco pater ppetuus vicarius esse non pmittitur, sicut si vel pater, vel filius perpetuus vicarius extiterit, alter illum episcopatum adipisci non potest, semper enim ista uera sunt, quod sicut filius patri in beneficio succedere prohibetur, ita pater filio, Host. in c. ex trāsmissa, de fil. presb. Archid. in c. apostolica, eo. tit. quod benediximus in vicarijs perpetuis, alioq; in temporali scilicet non ad vitam, sed ad tempus, & filius, & pater inuicem possunt succedere. c. constitutus, de fil. presb. Qua ratione si pater sit Archiepiscopus, filius poterit esse ipsius Episcopus suffr ganeus, & comprouincialis; vel. ècontra, sed non poterit esse suffraganeus perpetuus in administratione archiepiscopatus, quia eo modo refferret personam patris; quod iure prohibetur.

6 Hæc autem omniā vera sunt non solum in filijs existentium in sacris, sed et eorū, qui in minoribus ordinibus sunt constituti: Nam filius Acoliti, Exorcistæ, Lectoris, Hostiarij, vel clerici legitimus est, siue in ipso ordine sit natus, siue ante. c. 1. & 2. de cleric. coiug. scripsit Io. An. in regula sine culpa lib. 6. quem approbat Abb. in in c. per venerabilem, col. penult. vers. in glo. vers. adulterinis, tradit Zab. in c. tanta. q. 4. qui fil. sint legit. & supra diximus: Si igitur hic Acolitus, vel clericus beneficiū dimittat ob matrimonium cōtractum, vel quamlibet aliam causam, filius eius in eo institui non potest, ob eandem rationem, cum iura non distinguāt minores ordines à maioribus, quo ad successionem beneffitiorum: hinc illud no-
7 tatu dignum est, quod si monacus beneficium obtinuerit, filius eius in illo succedere ei non poterit: vnde illè casus deciditur, quod si uel pater, vel filius beneficiū possederit, quod vniatur, & incorporetur postea alicui monacorum congregationi, & alteruter ipsorum fiat monacus, non poterit fieri rector, aut administrator in illo beneffitio sic vnito, eadem ratione successionis, scilicet si immediate monacus succederet; nam si aliæ mediæ personæ interfuissent in regimine eius beneffitij, non diceretur patri succedere, sed suo antecessori, & eo casu non est prohibita successio, vt in filijs, & beneffitijs præsbiterorum. vt paulo inferius dicemus.

Hinc quoque absoluitur alia quæstio, quod si pater, & filius habeant singulas ecclesias, quæ postea inuicē vniātur; certe unus eorum erit titularis, alter Vicarius dum viuunt: sed.

dum viuunt: sed altero decedente is,
8 qui superstes est, non potest integrum beneffitium vnitum obtinere sine dispẽsatione; quia sic inuicem viderentur succedere; & ita Clemens Papa dispensauit, vt scripsit Vinc. Host. & Abb. in d. cap. extransmissa, in fin. de fil. præsbyte. & sic omnibus præmissis casibus opus est dispensatione à Papa obtinenda, qui perraro dispensat. c. ex tua, fil. præsbyt. gloss. distinct. 56. in summa.

Pluribus tamen modis præmissa omnia limitari, & declarari possunt: Primo quidem in filijs græcorum præsbyterorum hæc non procedent, quia cum toleratum sit ab Ecclesia illos vxore vti in sacerdotio, ideo nulla turpitudo censetur si patri filius in beneffitio succedat, & ita sensit Archiepisc. Flor. tit. 29. cap. 4. in fin. Sed cum veneratione tanti viri, hoc
9 verum esset si ratio istius prohibitionis esset turpitudo; at quia est odium successionis, vt constat in cap. ad extirpandas de fil. præsbyt. sequitur vt eadem ratio successionis sit in græco, atque in latino: & consequenter eodem iure censeri debeant: Sed bene verum est, quod tales græcorum sacerdotum filij, etiam in sacerdotio suscepti, licet patri non succedant, ad latinam Ecclesiam admittuntur, cum sint legitimi cap. cum olim, de cleric. coniug. vbi Abb. Posita etiam pro vera sententia Archiep. Florent. illa non procederet quando græcus vxorem duxisset posset post susceptum ordinẽ sacrum; nam etsi græcorum matrimonium contractum post ordines teneat: Tabien. in verb. Hereticus. num. 45. vers. ex quibus patet: Tamen talis proles est odiosa, sicut filij latinorum, & reffricat eandem turpitudinẽ, vt ad sensum patet: Multoque magis hæc vera erunt in monaco græco, si contrahat, quia cum ob votum non teneat contractus; proles erit illegitima: Tabien. d. vers. ex quibus patet: & patri nullo modo poterit succedere in beneffitio, siue ob turpitudinem, siue ob successionem.

Declaratur secundo, quod filius non succedat patri, procedit immediate; at
10 si tertia persona intercesserit; quia filius illi tertio succedere videtur non
11 patri, admitti potest: olim etenim Sergius 3. pater, & Ioannes XI. eiusdem filius, ambo interpositis medijs Pontifices extiterunt, si Platinæ credimus in Ioanne XI.

Est autem hoc loco animaduertendum, quod media persona facit locum huic successioni, etiam si non possederit beneffitium de iure, sed de facto tantum, titulo aliquatenus colorato; nam & si illo iure priuetur, vel declaretur nullum ius habere: tamen filius, qui immediate patri non potuerat succedere, poterit succedere virtute illius mediæ personæ de facto possidentis: argu. ff. de inoff. testam. l. posthumus. §. si quis ex ijs, vbi Alberic. hoc notat, & idem Alberic. in verb. illegitime, versic. de filijs: Abb. in d. cap. ad extirpandas; vnde illud consequitur, quod duos, vel plures filios habens, si vnus ipsorum dispensetur ad obtinendum be-
12 neffitium patris, isque cedat, vel decedat, alter frater admitti ad idem beneffitium potest, quia non patri sed fratri videtur succedere: Archiepisc. Flor. d. tit. 29. c. 4. in fin. Abb. in d. c. ad extirpandas: & in successione beneffitij fratris cessat illa ratio prohibitionis, quæ est in patre, quia num-
13 quam frater putatur tantum affici erga fratrem, vt studeat illi parare hæreditatem i gl. & Archid. in c. apostolica, octaua q. 1. Ideo Steffanus. 2. & Paulus I. fratres in pontificatu sibi inuicem successe-

ſucceſſerunt Plat. in Paul. 1. & alij recentiores; Sic S. Leandro fratri Epiſcopo Hiſpalenſi ſucceſſit B. Iſidorus.

Tertia declaratio; hæc locum habent in filijs, vt ſuccedere non poſſint,
14 at nepotes ex filijs auo ſuccedere in beneffitio non prohibentur; quia de ijs lex expreſſiſſet ſi voluiſſet, vnde ex omnium ſententia deſcendentes vlterioris gradus omnes admittuntur ad ſucceſſionem eiuſdem beneffitij aui, vel cuiuſcumque ſuperioris aſcendentis, quia cum hæc pœna odioſa ſit, reſtringenda eſt, de pœnit. diſt. 1. c. pœnæ: Alberic. in d. verb. illegitime: Summ. conf. tit de fil. præsb. c. 8. cum tribus ſequ. quod patet in Gregorio magno, cui proauus fuit Felix. PP. IIII. vt ſcribit ipſe Greg. hom. 38. ex 40. & Ioannet. in vita ipſius Felicis: idem ſcripſit Ioan. PP. IX. in vita Gregorij eiuſdem in principio.

Vnde illud quoque conſequitur, quod nepotes legitimi ex Illegitimis
15 filijs ſacerdotum poſſunt in beneficijs auorum ſuccedere; vt expreſſim tradit gloſſ. in d. c. apoſtolica, & ibi Archid. Et Anton. Florent. d. tit. 29. c. 4. in fin. & gloſſ. in c. 1. diſt. 56. cui rei adſtipulatur, quod Chriſtus Dominus noſter, & ſacerdos ſummus carnem de Dauid duxit interpoſitis mulieribus impudicis c. dominus diſt. 56. & ibid. Archid. & ſcribit S. Hieron. ſup. Matth. c. 1. Notandum (inquit) in genealogia ſaluatoris, nullam aſſumi ſanctarum mulierum; ſed eas quas ſcriptura reprehendit; & poſt pauca, vnde & in conſequentibus Ruth Moabitis ponitur, & Berſabe vxor Vriæ, & quæ ſequuntur: ideoque hinc notandum eſt numquam legitimam prolem pati impedimentum canonicum ad ordines ſuſcipiendos, licet parentes
16 Illegitimi ſint; contra quam ſententiam videtur text. Deuteron. c. 23. in hæc verba; Non ingredietur de ſcorto natus in Eccleſiam Dei, vſq; ad decimam generationem: tamē ille text. illis verbis decimam generationem,
17 intelligitur, id eſt perpetuo dum viuit: vt intelligit eo loco Antonius Fonſeca in additione ad Caietan. deinde ille text. etiam poteſt intelligi vt iacet, vſque ad decimam generationem; ſi legitimi ex illegitimis nati ſequātur vitia auorum, & proauorum, ita ſoluit Zab. in d. c. per venerabilem, vltimis verbis qui fil. ſint legit. in nouiſſ. ſcriptis: Quæ ſufficere mihi videtur quoad illegitimorum tractatum abſoluendum, circa ordines ſuſcipiendos: nūc ſupereſt, vt diſcutiamus quid iuris ſit, ſi illegitimi iam promoti ſint.

De Illegitimis iam promotis an administrare poſſint.

CAP. VII.

1 *Illegitimus promotus cum putaret ſe eſſe legitimum abſtinere debet.*
2 *Illegitima dans ordines priuatur ordinandi poteſtate.*
3 *Illegitimum ſe eſſe dubitans, non tenetur abſtinere.*
4 *Illegitimum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris, an teneatur abſtinere.*
Legitimus partus an eſſe poſſit poſt menſes decem, vel duodecim.

ILLEGITIMVM promotum eſſe pluribus modis contingere poteſt; ſed præcipue ignorantia ordinantis, & ordinati; quo caſu vterque excuſatur, at ipſe promotus quum primum ſciuerit abſtinere, & di-
1 ſpenſationem petere debet, quæ illi negari non poteſt. c. niſi. §. perſonæ, & ibi gloſſ. & Abb. de renunt. Alberic. in verb. illegitime, circa princ. dicens omnes

omnes ita sentire: Idem Abb. in c. 1. de fil. præsbyt. per c. 1. de ordin. ab Episc. idem Archiep. Flor. 3. tit. 19. c. 4. circa princ. Quod si sic promotus ab initio sciuerit, sicut peccauit mortaliter, & factus est etiam alia ratione magis Irregularis, ita excusari non debet si susceptum ordinem exerceat nõ obtenta dispẽsatione, arg. c. fin. de temp. ordin. Alberic. in verb. Illegitime:
2 Silu. in verb. Irregularitas q. 20. Archiep. d. c. 4. Quinimmo ipse ordinator sciens hunc esse Illegitimum priuatur ordinandi auctoritate. cap. cum vintoniensis, de elect. ipse autem Illegitimus sciens promotus, iam magis ex hoc factus est Irregularis, at exercendo ante dispensationem obtentam, licet peccet grauissime non propterea incurrit nouam Irregularitatem: Archid. in d. c. apostolica, dist. 56.

Aliquando tamen nec ignorantia, nec vera scientia interuenit in promotione, aut post, sed sola dubitatio, for-
3 san ob matris attestationem: quo casu nec promotus, nec promouendus tenetur credere, se esse illegitimum. C. de testam. l. neq; professio, & not. de pœn. & remiss. c. officij: vnde promoueri posse videtur, & promotus exercere: Tamen tutius est in promouendo, vt propter animæ periculum abstineat ab ordine suscipiendo, de probat. c. per tuas; & de præsumpt. c. afferte: Abb. scribit in ca. 1. de fil. præsb. pro qua re est casus clarus in c. accedens, de purg. canon. In eo autem, qui iam promotus est, inspicienda est propria conscientia; nam si intimo conscientiæ motu pendeat ad credulitatem assertionis maternæ præsumens se esse illegitimum, abstinere debet, & ad cautelam dispensationem obtinere, si vero internus conscientiæ motus non pendeat ad credulitatem, quinimmo credit se esse legitimum, nec abstinere tenetur, nec dispensationem petere: Abb. in d. cap. 1. de fil. præsb. & ita sentiunt omnes summistæ in verb. adulterium, in ea quæstione, an filius ad dictum matris teneatur dimittere hæreditatem.

Quando vero est iuris controuersia, an quis sit legitimus, cautius est, vt abstineat à suscipiendis ordinibus, & à susceptis exercendis, donec causa de-
4 cidatur; alioqui exponens se euidenti periculo proprie conscientiæ, peccat, & qui ordinat, & qui ordinatur, si dubitatio probabilis sit: alioqui si sit in quasi possessione legitimitatis, potest & promoueri, & promotus exercere vt diximus fusius supra. c. 5.

Ad hoc caput aptissime conuenit quæstio, an qui nascitur post mortem patris sui peracto anno, aut decimo mense, debeat dubitare de suo statu, quasi non sit legitime natus; verum quia, ista quæstio Iure ciuili decisa est, vt in auth. de restitut. & ea quæ pep. in vndecimo mens. æquius est vt se putet esse legitimum, & quod illi nulla exceptio obijci possit; ne præsumatur peccatum, aut delictum matris; præsertim quia mulier quandoq; ad quartum decimum, & vltra mensem ventrem, & fœtum differt vt d. auth. & scribit S. Bernard. in vita S. Malachiæ Episcopi, habetur apud Lippom. vit. SS. Tom. 1. sub num. 27.

De legitimatis simpliciter, an ordines suscipere permittantur.

CAP. VIII.

1 *Legitimatus ex hoc solo non est habilis ad ordines.*
2 *Imperator non potest legitimare filium sacerdotis, nec quidem ad temporalia.*
3 *Illegitimi admitti possunt deficientibus alijs.*
4 *Legitimatus hoc ipso est habilis ad minores.*

quis legitimari se petit iam cōstitutus
in minoribus ordinibus, certe vt ali-
quid operetur priuilegium, & nō red-
datur elusoriū, intelligi debet vt etiam
sacros ordines suscipere possit: Abb.
in d.c. si quisquā; alias semper restrin-
gitur ad solos minores: Tabien. in
verb. Ordo 4. & in verb. clericus. 1. §. 3
Hinc illud sequitur, quod in legitima
tione facta, cū dispensatione, quod ad
7 certū ordinē promoueri possit, non in-
cluditur ordo superior illo, sed soli in-
feriores: Abb. in d. c. litteras, col. 2.
post med. de fil. præsb. Aliqui enim or
dines cōgrue cōcedi, & dispensari pos-
sunt, & quidā non possunt, dist. 44. c. le-
ctor, & 9. q. 1. c. ab excōmunicatis: Al-
beric. in verb. dispensatur, col. 4. quæ
sentētia etiam fuit Anton. de Butr. quē
reffert, ac probat Silu. in d. verb. legiti-
mus. q. 7. vers. secundum.
Et propterea, quia Episcopalis pote
8 stas nō se extendit, quantū Papalis, si E-
piscopus legitimarit quemquā ad ordi
nes, & beneffitiū, ea legitimatio nō p-
dest nisi ad minores ordines, & ad sola
simplicia beneffitia: Archid. dist. 56. c.
præsbyterorū. Paleott. de noth. ac spu.
c. 57. n. 6. gl. & tex. in c. fin: de fil. præsb.
proderit etiam ad hoc, quod legitima-
tus ab vno Episcopo poterit obtinere
beneffitia in diocese alterius Episcopi,
Silu. in d. q. 7. in princ. Nā legitimatus
in vna ciuitate seruato illius more, li-
9 cet ille mos legitimandi in alijs ciuita-
tibus nō sufficeret ad legitimationem;
tamen inspecto more loci, à quo ema-
nat, habetur pro rite legitimato vbicū-
que locorū: Abb. in c. cum olim 1. Not.
per illū, tex. de cler. cōiug. simplex autē
beneffitium intelligitur, dūmodo sit &
10 sine cura, & sine dignitate, nec sit perso-
natus; nam ad ea beneffitia Episcopus
dispensare nō potest cū legitimato: gl.
in d.c. fin. & ibi Doct. Paleott. d.c. 57.
nu. 6. quum tamen ad omnia simplicia
beneffitia Episcopus legitimare, & dis-
pensare possit: Tabien. in verb. benef-
fitium 2: num. 14.

Propterea ad canonicatum in cathe
drali olim quidē Episcopus poterat il-
legitimū dispensare, quando statutū Ec
clesiæ iuratū non aderat de illegitimis
non admittendis: Archid. & Gem. in d.
11 c. fin. Tabien. in d. verb. beneffitium 2.
nu. 14. & 15. At hodie, quia omnes ca-
nonicatus Cathedralium annexū ordi-
nē habent saltē subdiaconatus, qui pri-
mus est ex sacris Conc. Trid. sess. 24. c.
12. de Refform. consequens est vt Epi-
scopus ad canonicatū in cathedrali di-
spensare nō possit, quum ad sacrū legi-
timare, & habilitare quemquā nō pos-
sit; Per Papam vero nullū tam fœdū ge
12 nus est illegitimorū, quod ad omnia di-
spensari & legitimari nō possit: nam a-
dulterini per eum dispēsari possunt, &
ad Episcopatū, & ad Pontificatū, Abb.
in c. per venerabilem col. 2. vers. nota
ibi, sed adulterinis, qui fil. sint legit.
Ang. cons. 9. Cons. 215. Et cum dicimus
legitimare intelligimus, & dispensare,
quia omnis legitimatio dispēsatio est:
Abb. in d.c. per venerabilē, col. 3. vers.
nota ibi dispensare.

De legitimatis cum clausula, etiam ad ordines & beneffitia. &c.

CAP. IX.

1. *Legitimatus ad omnes ordines, non tamen est aptus ad parochialem.*
2. *Parochialis non venit sub verbo Beneffitij præbendati.*
3. *Beneffitium, ad quod proceditur per electionem, non comprehenditur in dispensatione legitimati.*
4. *Legitimatio ad ordines, non prodest ad dignitates.*
5. *Ioannes Andreæ ad omnia fuit legitimatus, sed non ad Episcopatum.*

6 Legiti-

6 *Legitimatio ad dignitates non prodest, vt in Cathedrali obtineatur Canonicatus.*
7 *Verbum quæcumque dignitates, non includit Episcopatum, & maiores.*
8 *Legitimatus ad quæcumque in Ecclesia Bononiensi, non potest obtinere ipsam Ecclesiam Bonon.*
Henricus Episcopus Leodien Illegitimus.
Gabriel Rangonius Illegitimus Card.
Matthæus Gibertus Illegitimus Episcopus.
9 *Legitimatus ad beneffitia, non habebit paterna.*
10 *Græcorum filÿ legitimati, non succedunt parentibus in beneffcio.*
11 *Græcorum, & latinorum filÿ legitimati pari iure censentur.*
12 *Canonici filius, Episcopus fieri non potest.*
Legitimantur facilius filÿ eorum, qui beneficÿs carebant, quam qui obtinuerunt.

Væ anteriore capite diximus ad eos spectant, qui simpliciter legitimati sunt, vel etiam clericari permissi nunc ordo succedit, vt de ijs agamus, qui ita legitimati sunt, vt etiam ad ordines, & beneffitia quæcumque promoueri possint: quorum priuilegia varijs verborum clausulis extenduntur, ideo ordinatim de singulis opportune dicemus: Primo etenim si quis sit legitimatus cum facultate, quod omnes ordines consequi possit,
1 nō propterea parochialem Ecclesiam, sine alia dispensatione obtinere potest, si non sit expressum: Specul. in tit. de dispens. § Iuxta. vers. contrahitur autem; Abb. in c. litteras, col. 2. ad fin. de fil. præsb. Quinimmo habilitatus ad dignitates, non propterea per hoc verbum dignitates, fit interpretatio quod sit habilitatus ad beneffitia, scripserat Inno. in c. dilectus 3. de præben quem reffert, ac probat Fely. in c. veniens, col. 1. de accus. sed & si dictum fuerit ad beneffitium præbendatum, vel aliud; non tamen intelligitur
2 de curato: Abb. in c. fin. de præben. vers. quid autem si mandatur, per texe. in c. pro illorum, de præben. Præterea habilitatus ad ordines & Ecclesiasticū beneffitium intelligitur quidem habilitatus etiam ad beneffitium curatum, non tamen ad Rectoriam, vel personatum, ad quam per Electionem procedi consueuit. c. vlt. de præben. Archiep.
3 Flor. 3. tit. 29. c. 4. ante fin. idem tradit Silu. in verb. legitimus. q. 7. vers. Primum, idem in verb. illegitimus. quæst. 5.

Hinc illud consequitur, quod quisquis habilitatus est ad ordines, non per hoc est habilitatus ad dignitates
4 Ecclesiasticas, vel si est habilitatus ad ordines, & dignitates Ecclesiasticas quascumque: non tamen per hoc est habilitatus ad Episcopatum c. cum dilectus, de concess. præb. gl. in c. 2. de præb in 6. Old. q. decima quarta, col. 2. Abb. in c. cū Vintoniensis, de Elect. num. 8. quod contigit olim in persona Ioannis Andreæ, qui cum legitimatus
5 fuisset ad omnes dignitates a Papa Ioanne XXII. non tamen ab eo impetrare potuit, vt ad Episcopatum legitimaretur, vt ipsemet de se scribit in addit. ad Specul. in tit. de fil. præsb. quinimmo legitimatus vt etiam dignitates tenere possit, non intelligitur vt Eccle-
6 siam Cathedralem c. quamuis 1. de præben. lib. 6. & c. cui, eodem tit. & ita esse stillum cancellariæ attestatur Rot. decis. 45. & in Decis. 407. in antiq. Sed & si ad Episcopatum quis sit habilitatus, non per hoc est habilitatus ad Archiepiscopatum, Felyn. in dicto c. veniens, post Innoc. de accusat. reffert, ac probat Tabien. in verb. beneffitium. 2. num. 20. in fin. idem Tabien. in verb. dispensatio, nu. 13. vers. 21. Generalia enim verba in istis di-
7 gnitatibus non sufficiunt: nam per illa verba dignitates quascumque non censetur Papa voluisse exprimere Episcopatum,

patim, & altiores gradus: Goff. & Host. quos refert Silu. in verb. legitimus. q. 7. vers. Quartum. Est enim hoc Episcopalis, & superiorum dignitatum priuilegium, vt summa cum difficultate illegitimi ad eas admittantur, & non nisi per Papam id expresse dispensantem, quia in Episcopatu, Cardinalatu, & Pontificatu verba generalia sufficere non possunt, nisi cum clausula ex certa scientia, Paleott. de Noth. & Spur. c. 57. nu. 6. & 7. Quinimmo & si quis habilitatus fuerit ad obtinendũ quod-
8 cumque beneffitium in Ecclesia Bononiensi, poterit quidem in cathedrali obtinere, Rot. decis. 407. in antiq. Tamen ad ipsam Bononiens. Ecclesiam habilitatus non censetur, text. in d. c. vlt. de præben.

Plurimi tamen Illegitimi expressa Papæ dispensatione ad plurimas dignitates, ob egregias virtutes euecti sunt: refferunt Annales Henricum promotũ fuisse ad Episcopatum Leodiensem, qui & imperij principatus exiitit: sed & Mattens Gibertus ad Episcopatum Veron. Et Gabriel. Rangon. ad Ecclesiam Albæ Regalis, & alij plures promoti sunt, quos annotauimus supra ca. 4. Sed & si quandoque tam gratiosa fit pontificis dispensatio forsan ob egregiam virtutem, vt illegitimus ad Episcopatum, & alias superiores dignitates dispensetur, tamen ea dispensatio nunquam potest efficere, vt sic dispen-
9 satus succedat patri, id est vt paternæ Ecclesiæ præficiatur, nisi & hoc expressim dicatur: nam sicut legitime natus hac expressa dispensatione eget, ita ac multo magis hic illegitimus, sentit Tabien. in verb. Beneffitium 2. nu. 13.

Propterea cum superioribus capitibus de græcis tractantes dixerimus, quod eorum filij legitimi succedere possunt in beneffitijs parentum, ex sententia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 4. declarandum illud est non procedere in filijs græcorum legitimatis; nam & si
10 ad omnia beneffitia fuerint habilitati, tamen ad paterna habilitari non videntur; quia & si grecis vxore vti tolerantia permisserit, non tamen licet fornicari; ideoque in fornicatione par conditio est græcorum, ac latinorum, vt, &
11 legitimatio expressa requiratur, & quod filius legitimatus dispensetur, vt succedat patri.

Quæ omnia connectuntur, vt nec pater græcus succedat filio legitimato, vel ministret in Ecclesia ipsius filij legitimati, vt aperte concludit in latino etiam legitimo Abb. in cap. Micael. vers. Quid è conuerso, de fil. præsb. Silu. in verb. Illegitimus q. 2. est enim tale ministerium Deo odiosum, arg. c. cum decorem, de fil. præsb. vnde firma manet hæc conclusio, quod græcorum, & latinorum legitimati filij eodẽ iure cẽsentur circa obtinenda beneffitia paterna: Quinimmo non solum à successione arcentur, sed nec in ipsis Ecclesijs, vbi patres præfuerunt, vel beneffitium obtinuerunt, hi vllo modo ministrare possunt, nec vllo nomine inscribi, etiam ad diuersos titulos, vel ministeria, vt aperte sonãt verba Conc. Trid. sess. 24. c. 15. de Reff. non licet (inquit) filijs clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in Ecclesijs, vbi eorum patres beneffitium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quodcumque etiam dissimile beneffitium obtinere, nec in dictis Ecclesijs quoquomodo ministrare, nec pensiones super fructibus beneffitiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt habere: ex quibus verbis nobis insinuatur, quod istiusmodi legitimati non possunt succedere, nec ministrare, etiam si persona media interuenerit, ad differentiam legitimorum: quia eodem modo reffricatur

De Illegitimis ad Religionis ingressum admitendis.

CAP. X.

1 *Irregularitas tollitur religionis ingressu.*
2 *Religio habilitat illegitimum, quo ad sacros ordines.*
3 *Religiosus illegitimus non potest obtinere prælaturam, sed commendam, & pensiones.*
4 *Religiosus illegitimus est capax Iuris patronatus,*
5 *Monialis Illegitima professa non potest esse Abbatissa.*

AE Illegitimorum irregularitates, quas
hactenus prosequuti
sumus, adeo magnifaciendæ sunt, quod
nec per religionis in-
1 gressum absolute auferuntur: nam &
si omnis irregularitatis macula tolla-
tur religionis ingressu. gl. & Abb. in
c. 2. de apostat. & dicemus quando
tractabimus modos tollendæ irregu-
laritatis lib. vlt. tamen religionis pro-
fessio non uidetur posse efficere, ut
illegitimus possit ad sacros promoue-
ri, ex sententia Archiep. flor. 3. tit.
29. c. 4. nam si fratres prædicatores
hoc habent ex priuilegio ab Alex. Pa-
pa tertio, & Ioanne 22. vt illegitimos
proffitentes possint dispensare ad sa-
cros ordines, consequens est ut id eis
ipso iure non competat: quod tradit
idem Archiep. in trac. de excõm. &
cens. c. 99. §. dispensatur: Verumta-
men communis est omnium senten-
tia, quod Religionis professio legiti-
2 mat, quo ad sacros ordines gl. in c.
fina. de fil. præsb. & ibi Abb. Archid.
in c. 1. per illum tex. dist. 56. Tabien.
in verb. ordo. 4. Silu. in verb. Illegi-
timus; sed per hoc professi non di-
3 cuntur legitimati, & habilitati ad ob-
tinendas prælaturas, Archiep. flor. d.
c. 4. vers. Tertius modus, clarus tex.
in c. 1. de fil. præsb. vbi Abb. nam nec
ad curam animarum, nec ad prælaturã
in eodem, vel quocumque monaste-
rio, nec in Abbatia, nec alia seculari
ecclesia admitti possunt c. legi, 16. q.
1. ut traddit Abb. in d. c. 1. & Tabien.
in verb. dispensatio, vers. 21. Paleott.
lib. de Noth. ac spur. cap. 57. nu. 4.
ideoque nec Abbas fiet, nec Prior,
nec vicarius Episcopi sine dispensa-
tione Papæ: vel alteri' ad id potesta-
tem habentis: Abb. d. c. 1. & gl. d. c.
fin. Quinimmo nec eligi poterit Fely.
in c. meminimus, de accusat. nu. 6. Pa-
leott. loco præfato: sed & si à Papa
fuerit dispensatus ad Rectoriam, ta-
men non poterit admitti ad eam Re-
ctoriam, uel personatum, ad quam
per electionem procedi consueuit,
de præben. c. vlt. Goff. & Raij; quos
citat & sequitur Silu. in verb. legiti-
m' q. 7. Vs. Primũ. & in verb. Illegitim'
q. 5. Papa enim non censetur uoluisse
præiudicare electoribus, ut idem Fe-
ly. quem probat Tabien. in verb. be-
neffitium 2. nu 20. scribit tamẽ Simeõ
Metaphrast. in vita S. Theodoræ.
sub. 11. die Septembr. Puerum de for-
nicatione natũ virtutibus adeo cla-
ruisse in monasterio, ut in multorum
monacorum Abbatem postea fuerit
electus; ita ille in calce vitæ prædictæ

Hæc vera sunt in titulum, vel com-
mendam perpetuam, vel in vsum iu-
risdictionis prælatiuæ; at in nuda ad-
ministratione hospitalium, vel in ob-
tinendis pensionibus Illegitimus reli-
gionem professus admitti potest, sine
ulla dispensatione, ex sententia Go-
4 mesij, quem reffert, & probat Paleott.
de Noth. & Spur. capit. 58. Erit quo-
que capax iuris præsentandi ex patro-
natu: Roch. cur. tract. de iure patr.
versicul. competens. quæstione 2. Pa-
leott. dicto capitul. 58. num. octauo,
vnde.

vnde illa notatu digna consequitur cõclusio, quod quis sit prælaturæ incapax, & tamen sit capax præsentandi prælatos: Hinc illud quoq; consequi-
5 tur vt illegitima Monialis professa Abbatissa fieri non possit, vel Priorissa sine dispensatione eius, ad quem iure spectat; sed de hoc opportunius dicemus, quum de Monialium impedimentis agendum erit.

De Infantibus expositis.

CAP. XI.

1 *Expositus infans legitimus promoueri potest.*
2 *Expositi suspicandi sunt Illegitimi.*
3 *Rebaptizzati ignorantes sunt Irregulares.*
Cyrus Rex fuit expositus.
Romulus, ac Remus fuerunt expositi.
Lamissio cum septe fratribus fuit expositus.
Henricus II. Imperator fuit expositus.
Moyses fuit expositus.
Hippolitus Card. fuit expositus.
4 *Arsaces Rex Parthorum ignotis fuit parentibus, & patria.*
Aemilianus Imperator ignotis parentibus & patria.
Melchisedech ignorantur parentes.
Christoforus I. Papa ignotis parentibus.
Bonifacius VII. Papa ignotis parentibus.
Ioannes XVIII. Papa ignotis parentibus.

XPOSITORUM genus tam obscurum est, vt quum nec origo, nec parentes sciantur, iure dubitari contingit, an inter illegitimos legitimosue deputentur. Plures etenim etiam legitimi exponi possunt ob parentum egestatem, atque ignaniam; vel etiam ob inuidiam; sed id non tam sæpe contingit, quàm in illegitimis, qui ob turpitudinem à parentibus vitandam exponnntur, ideoque iuremerito inter illegitimos conumerandi sunt, quando parentes ignorantur; quum se se non prodant ad prolem, vt legitimam agnoscendam: quod si parentes agnoscuntur nil oberit, quod expositi fuerint, nam promoueri poterunt sicut ceteri legitimi, quia in iure nihil aduersatur illis c.1. de infant.expos. At quando nil constat de legitimis
1 parentibus, æquius est eos pro illegitimis haberi, non solum quo ad seculares honores, sed & quo ad ecclesiasticos ordines; quia verisimilius est eos extra matrimonium nasci, qui sic a genitoribus contemnuntur; immo
2 suspicandum est ab infamibus genitos esse, qui si infames non erant, hoc ipso infames effecti sunt, quod proprium partum mortis periculo exposuerunt c. vlt. 87. dist. quod vel ipso sensu probatur.

Propterea sicut omnes incognitos ab ordinibus excludédos probabimus infra opportuniore loco, ita sane ac
3 multo magis istos; possunt enim esse rebaptizzati, vnde ex hoc solo & si ignorantes id patiantur, ad clerum admitti iure non possunt cap. qui bis, vbi Hug. & Archid. de consecr. dist. 4. Nã sola dubitatione quis sit rebaptizzatus, efficit eum Irregularem. c. Aphros. dist. 98. & tametsi Ioan. de Annan. in d. c. 1. de infant. expos. dicat istos quorum origo ignoratur haberi inter legitimos, & ad ordines promoueri posse; tamen id intelligo non ipso iure, nec prætermissa dispensatione; quia nimis magno periculo subijceretur collatio ordinum; verum quia huiusmodi expositi infantes aluntur plerũque summa cum pietate, ac disciplina, facile dispensandi sunt c. cum deputati, de iudit. vnde Pett. de Anch. in d. c. 1. noluit affirmare ipsos promoueri posse, sed dubitando loquitur, sicut Barbat. & Felyn. in d. c. cum deputati ad fin. & licet Paleott. in lib. de Spur. c. 63.

c. 63. num 3. & 7. sentiat cum Ioann. de Annan. tamen hæc eadem interpretatione saluatur, scilicet quod facile dispensationem obtineri debere putet, quia non video quomodo melioris conditionis sit expositus, quam non expositus, & incognitus, quam cognitus quoad ordines suscipiendos: Hoc bene verum est, quòd isti expositi ex capite seruitutis repelli non possunt, quia eo ipso quod expositi sunt, omnino fiunt liberi, etiam si erant serui. C. de Episc. aud. l. nemini. Et ideo quia vel in Cænobijs, & claustris plerumque religiose educantur, perfacile admituntur gl. & Abb. in d. c. cum deputati, col 1. vers. quæro: quo loco dicit expositos de quibus ibi agitur ob religionem promoueri potuisse: quæ sententia magis tuta est, & rationi congrua, si penitus parentes ignorantur; quod si sciantur legitimi parentes tunc contraria opinio subsistet, quia percelebres viri expositi sæpe numero extiterunt: Nam (vt apud Herodotum) Cyrus expositus est, sicut Remus quoq; ac Romulus, qui Regno perfuncti sunt iure belli: & horum omnium parentes agniti sunt; sed & in Germania Lamissio quidam à matre meretrice cum septem alijs fratribus, eodem partu editus, ob turpitudinem sceleris in lacum coniectus est, unus ipse tamen Lamissio superstes fuit: quē cum Agamundus Hunnorum, & Longobardorum Rex in uenatione comperisset, tam pie, ac disciplinate educauit, vt tandē ipso mortuo à Longobardis in Regem suffectus fuerit tempore Benedicti Papæ 1. vt Annales refferunt de initijs Regnorum folio 72. & Petr. hisp. silua. Var. lect. part. 2. c. 32. Henricus quoque secundus Germanorum Imperator in silua Corrado Imperatore iubēte morti expositus est, & tamen Corrado postea inscio educatus eidem & gener, & successor imperij fuit, vt ijsdem Annalibus continetur: quæ locum habuerunt in secularibus dignitatibus; at quo ad ecclesiasticos ordines quid potest audiri celebrius ipso Moyse? qui expositus tandem summo sacerdotio tam digne perfunctus est, Exod. c. 2. Nostro hoc seculo Hippolitus Card. Iuliani de Medicis filius per adulteriū ab Vrbinate muliere susceptus, à matre ad publicum expositorum locum est delatus, tota nocte ibi dimissus tandem à Iuliano agnitus, educatusq; tam exacta disciplina, vt Leoni. X. Iuliani fratri gratissimæ indolis specimen præfesserret; tandem à Clement. 6. in Cardinalium cætum ob egregiam virtutem cōscriptus annum agens 24. Hæc de expositis.

Contingit vero aliquando parentes ignorari eorum, qui expositi non fuerunt, qui & Regno, & imperio sunt

4 potiti: Nam Arsaces Rex partorum primus illorum Regnum instituit, & Romanis terrori fuit, vndè successores Arsacides dicti: huius tamen tam obscura origo est, vt nec genus, nec patria sciri vnquam potuerit: Aemilianus quoque imperator ignotis parentibus, & patria Romæ imperauit: sed hi iure belli, non ratione. At in re ecclesiastica præcipuus est omnium Melchisedech, cuius genus scriptura non edisserit; is sacerdotio tam sanctè est functus, vt sacrificij typus ab eo præcipue ducatur, Gen. c. 14. Inter Pontifices quoque à Platin. & Paleott: ponuntur Christophorus. 1. Bonifatius 7. Ioannes 18. quod illorum genus ignoretur. Idcirco ij quoque quorum origo ignoratur, & si expositi non sint, promoueri facile non debent, ijsdem rationibus, quibus & expositi: tamen longo tempore si eorum

tum virtus ſpectata eſſe poſſit, virtutum merito diſpenſati promoueri facile poſſunt; ſed de ijs oportunius agemus quum de incognitis promouendis tractandum erit;

De ijs, qui in ſacris poſiti filios habent aut procreant.

CAP. XII.

1 *Sacerdotes pluribꝰ modis filios legitimos hн̄nt.*
2 *Sacerdos habens filios legitimos, non poteſt eſſe Epiſcopus.*
3 *Pater nimium præſumitur dilapidare bona Eccleſiæ pro filijs.*
4 *Eſſei putabant eſſe feliciſſimos eos, qui ſine filijs vixiſſent.*
5 *Epiſcopi præſumūtur cæci affectione nepotum.*
Leges ciuiles ſunt nullæ contra clericos, ſallit vt hic.
Petronilla fuit filia Petri Apoſtoli.
Philippus Apoſtolus quatuor filias habuit.
Clemens 4 Papa quatuor filias habuit,
6 *Concubina duplici ſenſu accipitur.*
7 *Concubina etiam vxoris loco habita, an obſit marito ne promoueatur.*
8 *Concubina fornicaria clerici prolem gignens, impedit clericum, ne aſcendere poſſit ad ordines ſuperiores.*
9 *Græcorum filij ſuſcepti in ſacro ordine legitimi, non obſunt patri, quin poſſit fieri ſacerdos.*
Baſilius magnus ſacerdotem habuit patrem.
Græcos vxoratos Epiphanius græcus nollebat promouere ad ordines ſacros.
10 *Maritus, qui dimiſſa vxore fit ſubdiaconus, ſi ab vxore repetitus gignat filios, non poteſt ad ordines ſuperiores aſcendere.*
11 *Græcorum Epiſcopi non poſſunt vti vxore.*
12 *Subdiaconis tam græcis, quam Latinis numquam licuit vxorem ducere;*
13 *Pater non poteſt diſpenſare filios ſuos illegitimos ad ordines.*
Filius fam. poteſt inuito patre clericari, & monacari.

Vccedit ex ordine vt pertractemus, quando proles etiam legitima obeſt patri, ne promoueatur ad ordines eccleſiaſticos; Nam quod proles illegitima obſit; nihil eſt difficile dictu, propter incontinentiam, vt dicemus in tractatu de concubinario, & fornicatore; at hoc loco agendum eſt de filijs legitimis ante ordines ſacros ſuſceptis; aut etiā poſt ipſos ordines quomodo patrem impediant, quominus promoueri ad ordines poſſit, ideoque de ijs duobus caſibus ſigillatim vno hoc capite pertractabimus: Pluribus enim modis ſacerdotes prolem legitimam ha-
1 bere poſſunt, traddit Rip. in c. inter
cæteras, col. 1. de reſcript. Paleott.
lib. de noth. ac ſpur. c. 10. num. 7.
duo ij præcipui ſunt ſi ex matrimonio
filios genuerint, poſtea vxore vel defuncta,
vel uotum caſtitatis emittente, ad clericale miniſterium tranſierint;
nam hoc caſu poteſt quidem hic genitor promoueri ad omnes ordines
ſacros, ſed non poteſt fieri Epiſcopus,
2 ſine, diſpenſatione, traddit Abb. in c.
ſane de conn. coniu. & in c. 1. de teſta.
verſ. ſed oppono: quo loco dicit nec
ad aliam quamlibet prælaturam promoueri
poſſe; pro quo eſt tex. & gl.
in c. catinenſis diſt. 61. & c. de ſiracuſanæ
diſt. 28; ea autem eſt ratio, quia
præſumuntur patres nimium affici erga
filios, & ideo imminet periculum
dilapidationis bonorum Eccleſiaſtico-
3 rum, vt ſcribit Speculum ſummorum
Pontificum. tit. de continent. ſacerd.
c. 81. propterea glorioſius eſt ſacerdoti filios numquam ſuſcepiſſe: Philo etenim in apologetico Eſſeos (inqt) qui ob religionem caſtimoniæ ſtudebant, vxores ducere recuſaſſe, quòd qui conſenuiſſet ſine liberis feliciſſim' haberetur; reffert Euſeb. Pamph. de præpar. Euang. lib. 8. c. 4. Quinimmo ipſi etiam gentilium ſacerdotes Deo dicati in tantum omnia abijcere ſolebant, vt cognatos, liberos, ac propinquos numquam viderent ex eo tempore, quo cepiſſent diuino cultui

de

deseruire, vt scripsit S.Hiero. & reffert Speculum Summorum Pontif. d. cap. octuagesimo primo.

Iure igitur merito non sunt facile admittendi ad prælaturas ij, qui cum filios genuerint nimio erga ipsos affectu falli possunt; ideo dispensatio requiritur cum cautione, de qua, per gl. in d.c. catinensis. Quæ vera sunt non solũ in eo, qui filios habet superstites, sed etiam in eo, qui ex filijs præmortuis nepotes, vel inferiores descendentes habet; nam eadem ratio affectionis perdurat in illis; cæci enim putantur Episcopi circa nepotes glos in in c. peruenit. 1. quæst. 4. citat. c. dilectissimi. 8. quæst. 2. & in terminis est text. iuris ciuilis in auct. quom. oport. Episc. §. 1. & licet iura ciuilia loquentia de clericis sint nullius momẽti præsertim tituli Codicis de sacros. Eccles. & de Episc. & cleric. vt tradit Abb. in c. Ecclesia S. Mariæ, de constit. & cõprobat Dec. in c. in præsentia, col. 20. de ꝓba. Tñ canones quandoq; dignantur leges imitari. c. 1. de oper. nou. nũciat. & quum lex est rationabilis, potest obseruari in clericis. Dec. in d.c. Ecclesia, col. 12.

In nepotibus autem ex fratre diuersum ius erit, non enim præsumitur tantus affectus: Abb. in d. cap. 1. de testamen. versic. sed oppono: Papa autem cum istis habentibus filios, vel nepotes facile dispensare consueuit si ipsius patris, & filiorum probitas eos dignos faciat, Abb. in d. versicul. sed oppono: Propterea Petro Apostolo non obfuit Petronillam filiam habuisse; nec Philippo quatuor filias virgines proffetantes, act. Apostol. cap. vigesimo primo: Nec tandem obfuit Clementi quarto Pontifici Maximo quatuor filias de matrimonio suscepisse; & nostro hoc sæculo Cardinales multi, atq; Episcopi fuerũt, quibus, & coniugatos fuisse, & Deo postea se dedidisse vtrunque cum summa laude successit.

Quæ dispensatio non aliter facile conceditur, quam si ij filij ab vxore legitima suscepti sint, secus si ex cõ-
6 cubina, quam vxoris loco habuissent: est autem opportunũ sciendum concubinæ vsum dupplici sensu accipi posse, videlicet aut vxorum loco, & ex ijs nascitur proles legitima: quia manent quidem ancillæ, & nihil imperij habent in dispensatione domus propter imparitatem cum marito; sed in vinculo matrimonij sunt veræ vxores, vt tradit Sanctus Tho. 4. sentent. distinct. trigesima tertia, quæst. 1. articul. 2. & in hoc differunt à veris vxoribus, quibus competit plenum, & absolutum imperium in dispensatione familiæ; & secundum hæc intelligitur Concil. Toletan. quo continetur vnumquemque Christianum vxorem, vel concubinam habere oportere; distinct. trigesima quarta, cap. si qui: & secundum hæc quoque intelligitur Isidorus, capit. Christiano, distinct. eadem: Christiano (inqnit) licitum est habere, aut vxorem, aut si vxor deest, concubinam; nam concubinam gloss. ibi intelligit interueniente consensu matrimoniali, solis prætermissis solemnitatibus nuptialibus, aut dote: Alterum autem concubinarum genus, quod ad exercendam lasciuiam subinducitur, & neffarium est, & irregularem facit, vt suo loco de fornicatoribus dicemus, & de eo hoc loco nil agimus.

Qui igitur filios susceperit ex licito concubinarum genere, propter aliquam nominis obscuritatem, & notam non est comparandus ei, qui ex vera vxore suscepit: promoueri enim non debet vltra diaconatum,

tex. in c.paternitatis, distinct. trigesima quarta, intelligendo illum text.in concubina loco vxoris, idest in ea, quæ ducta est non publice secundum vnum intellectum gloss.ibi;licet communiter per Doct. ille text. intelligatur in concubina fornicaria, scilicet quod quisquis prolem susceperit ex concubina post vxorem defunctam, quasi incontinens habēdus est,& ideo vltra diaconatum promoueri non potest,vt tradit Abb.in cap.sane,de cõuers. coniug. qui sensus mihi quoque plurimum placet; quia si concubina superinducta loco vxoris in illo text. habita fuisset, non potuisset ille promoueri, nec ad subdiaconatum quidem;quia bigamus extitisset; quæ bigamia non contrahitur ex vxore, & fornicaria, ideo eo textu diaconatus illi conceditur.

Supradicta autē procedunt in prole suscepta ante ordines; at si quis in ordine sacro constitutus filios susceperit,si quidem à fornicaria muliere,
8 non ascendet ad superiores ordines; quinimmo forsan etiam deponendus, si notorius fuerit: at si ab vxore filios susceperit, vt Græci sacerdotes solent;ea mortua nil prohibet eum promoueri posse; quoniam ecclesiæ to-
9 lerantia Græcis presbiteris vxor permittitur. Sanctus Thom. 4. distinct. trigesima sexta, & trigesima septima, filij etenim illorum vt legitimi suos, ita nil turpitudinis adferunt Græcis parentibus, quin promoueri possint vsque ad sacerdotium. Nam Basilius magnus, & alij plures fratres non obfuerunt patri, quin ille sacerdos esset, & sacerdotio digne, & sancte perfungeretur, vt scribit Gregor. Nazianzenus in Monod. quamquam hoc ipsis etiam Græcis quandoque displicuit; nam reppeti Sanctum Epiphanium abiecisse ab altaris ministerio diaconum eo, quod ea nocte vxori commiscuisset. & ex eo die vxoratos vlterius ad diaconatum promouere noluit, ob idem periculum, vt scribit Sim. Metaph. Gregorio magno vetustior, in vita eiusdem Epiphanij die decima quinta Maij. Qui Epiphanius forte meminerat, quod Clemens I. in Epistol. 2. ad Iacob. fratrem domini scribens, mandauerat ne quis presbiter, vel diaconus vxori auderet commisceri, vel commixtus ne ad altare accederet, cuiusuis ministerij gratia, vt habetur. cap. Ministri, dist. octuagesima prima.

Sed si contingat clericum latinum vxoratum esse: & prætermisso vxoris consensu, vel Episcopi approbatione, transierit ad ordines sacros, quia ab vxore reppeti potest,& cohabitare cogitur, si prolem genuerit, ad ordines superiores ascendere nõ permittitur,
10 nec in susceptis administrare ex Concil. Toletan.1. c. 1, in hęc verba: de presbiteris, & diaconis si post ordinationem filios genuerint, ad altiorē gradum non ascendant; quo loco licet diaconos videatur excludere; tamen hodie idem fuerit in subdiaconatu,cum & ipse sacer sit,& pari poena puniatur; nam ab omni officio, & ministerio cessare cogitur. cap. multorum, 27. quæst. 2.

Illud vero est adnotandum,quod licet vxoribus vti tolerati sint Græci, tamen illa tollerantia solis diaconis,&
11 sacerdotibus concessa videtur, non autē Episcopis;constat ex sexta Synodo Constantinopolitana can. 12. in hæc verba: iubet omnino antistites postquam sunt ordinati à proprijs vxoribus secedere, & ibid. can. decimotertio, distinguit sacerdotes ab Epi-
12 scopis,quo ad hoc; vxorem vero ducere post adeptum subdiaconatū,nunquam eis licuit ēt ab apostolorū tempo-

re.

re.gl.31.c.si quis eorum;Archiep. Flo. 3.tit.29.cap.4.vltimis verbis.

Aliud præterea canonicum Impedimentum nascitur ex prole, de quo opportune hoc loco agendum est: nam pater Episcopus, qui illegitimos dispēsare iure potest, vel ex propria, vel ex delegata auctoritate, proprios filios
13 legitimare dispensareue non potest ad ordines, aut beneficia: ad hæreditariam enim successionem, in qua non tanta fœditas excogitari consueuit, eum dispensare suos filios posse nō est absurdum putare. c. per venerabilem, circa med. qui fil. sint legit. & ibi Abb. col.4.vers. item nota singulariter; Ioā. de Annan. cons.27. Archidiacon.17.q.4.§.ēt: quibus locis licet loquantur de principe; tñ idem iuris videri pōt ēt in Episcopo: At quo ad ordines, & beneficia, in quibus non de proprijs paternis bonis agitur, sed de ministerio Dei, & Ecclesiæ, in qua re est cauendū ne nimius affect' parētes fallat, æquius videtur patrem non posse dispensare filios suos; & si possit non conuenire, vt id agat ipse; quia quadam auctoritate vtitur in re sua; qua ei vti non licet d.§.etiam, vbi glo. & Archid. Præterea probabimus infra, quū de ordinatoribus agendum erit, patrem ad ordines promouere non debere filium proprium, etiam legitimum; ideo multo minus poterit de illegitimo legitimū facere; & hoc magis pium est, & ecclesię congruum: quandoquidem omnis legitimatio dispensatio est Abb. in d. cap. per venerabilem, per illum text. colum. 3. versic. nota ibi dispensare: vnde si legitimaret filium quodammodo semetipsum dispensare videretur, quum filium legitimando dispensaret, nemo enim etiam Episcopus seipsum à suis obligationibus dispensare potest: Abb. in cap. magnę, de voto, Silu. in verb. uotum 4. versic. vndecimum: nec posset sibimet indulgentiam dare: Tabien. in verb. indulgentia, quest. antepenul. ex. S. Thom.

Filijs vero legitimis proprijs clericari, vel monacari volentibus pater obstare non valet; nam inuito patre filius famil. clericari, vel monacari potest. C. de Episcop. & cleric. l. Deo nobis. §. hoc etiam; quæ lex cum sit rationabilis debet etiam in foro canonico obseruari, argum. cap. 1. de nou. oper. nunciat.

De Monstris.

CAP. XIII.

1 *Monstruositas inducit irregularitatem.*
Monstra sunt deformissima, & non sunt ponenda inter liberos.
2 *Capita duo habens monstrum est.*
3 *Monstrum non est; qui habet senos digites.*
4 *Membris abundare non est odiosum.*
5 *Monstrum non est; qui proceriore est corpore.*
Orestis corpus longum ad duodecim pedes.
6 *Gigantes prima ætate extiterunt.*
Goliath sex cubitorum fuit.
Caput hominis vidit Augustinus Vticæ infinitæ magnitudinis.
Gigantes post diluuium arte dæmonum factos putat S. Thom.
Saul rex septem pedum fuit.
7 *Scandalum per se inducit irregularitatem.*
Persæ eligunt in Regem eum, cui nasus sit valde aduncus.
Cyro nasus valde fuit aduncus.
8 *Pigmæi inter nos non essent promouendi.*
9 *Corpore breui quisquis est intemperans est.*
Thersites; & pusillus, & deformissimus.
Zaccheus fuit pusillus, sed probus.
Gregorius Turonen. Episcopus pusillus fuit, & sanctus,
Ioannes Maria de castello Bon. pusillus, & doctus.

10 *Pigmaeos esse non est fabulosum.*
11 *Irregularitas aliquando vno loco officit, alio non.*

1 QVEmadmodum omnis defformitas magna, etiam si sit sine monstruositate sufficit ad impediendum, ne quis promoueri possit Abb. in c.2. de cleric. ægrot. ita sane, ac multo magis id dicendũ est in omni monstro; nam monstra semper sunt defformissima, & inter liberos non cõputantur, nec filiorum fortunam sortiuntur in bonorum hæreditariorum successione, nec in patria potestate.l. non sunt.ff. de stat. homin. Ideoque cum legitimus partus dici nõ possint, certe plusquam ipsi illegitimi reijciendi sunt; nam & plerunque inspicientibus horrori habentur; quare excludi debent, argum. c. qui in aliquo, dist. 51.

2 Propterea si quis partus duorum capitum sit, non est ad vllum, vel minimum ordinem promouendus; quia monstrum est. cap. quoniam, de offic. ordin. text.glos & Doctor. in d.l.non sunt: sed hæc propemodum dubitatione non indigent, quinimmo monstruosum est de huiusmodi monstris dubitare, gloss. in cap. si testes. §. hermafroditus, 4. quæst. 2, quando aũt contingit monstra esse sine vlla mẽbrorum mutilatione, nihilomin⁹ si nimia mẽbrorũ imparitas sit, idem iuris erit, vt excludantur, quia defformitatem inducunt plurimam: Abb. in d. cap. 2. de cler. ægrot. cuiusmodi hijs temporibus Eugubinus puer duodecennis circumlatus est, cuius manus, pedes, ac venter, pro portione corporis videbantur; at tam grande illi caput erat, vt cuiuscunque procerissimi gigantis videri posset: oculi tamen nasus, os, aures, ac mentum pro proportione pueri extabant: vnde tanta imparitas ad monstrum pertinere, & ideo nec promoueri posse putandum est: idem in reliquis nimijs imparitatibus.

3 Inter monstra tamen non est habendus ille, cui sint sex digiti in pedibus, vel manibus: nam digiti mẽbra non sunt, ideo nullum videtur esse membrum monstruosum ex hac di-
4 gitorum copia: habundare etenim in corporis articulis fauorabilius est, quã penuriam pati, argumen. à contrario, in cap. qui in aliquo, distinct. quinquagesima prima; ibi membrorum minus &c. Propterea intra legitimam prolem adnumerantur ij, quibus seni sunt digiti. d. l. non sunt liberi. ff. de stat. homin. vbi gloss. & Doctor. ideo rite promoueri possent, si commoda sacramentorum attrectatio esset; quod Episcopi arbitrio residebit sicut resident aliæ defformitates, Abb. in c.1. de corpor. vitiat.

5 Monstrum tamen non est dicendum, si quis procerior sit corpore; nihil enim est naturæ contrarium, aut diuersum, si præceteris naturæ fæcunditate quis in altum adoleuerit; Marcus etenim Varro ebdomadum libro: summam (ait) adolescendi humani corporis longitudinem esse septem pedes: quod verum esse affirmat Aulus Gellius lib. tertio, cap. decimo, qui & si reffellat Herodotum, vtpote fabulatorem, quod diceret Orestis corpus duodecim pedes, & quadrantem longum fuisse; Tamen, si Homero credimus, vastiora, prolixioraque fuerunt corpora hominum antiquorum, inter quos proculdubio Gigantes extiterunt, vt ipsæ sacræ attestantur litteræ Genes. capit. sexto, & Numer. capit. decimo tertio, & Psalm. 32.

32: Quinimmo Goliath. ad sex cubitorum altitudinem propagatum constat 1. Reg. c. 17. quæ sex cubita ad pedes duodecim ascendere ipse idem Aul. Gell. eodem loco probat; cui rei adstipulatur. S. Aug. de ciuit. dei, lib. 15. c. 15. affirmans sese hominis caput vidisse Vticæ, cuius singulorum dentium locus nostrorum capitum dentes centum commode includere potuisset;

Tanta vero posset hominis longitudo esse, ut inter monstra habendus esset, ob desformitatem, & ineptam longitudinem; quod probatur Num. capit. 13. his verbis, Populus quem aspeximus procedere staturę est, ibi vidimus monstra quædam filiorum Enoch, de genere Giganteo, quibus comparati quasi locustæ videbamur, hæc ibi; quod præcipue verum est post diluuium quo tempore quicumque gigantes extiterunt ex sententia S. Thom. producti sunt semine humano operāte demone sub certa constellatione, & arte incuborum, ut aperte scribit Tabien. in verb. Gigantes, unde apparet, nullo modo tales in clero esse recipiendos; Hæc tantem seueritas non procedit in homine procero usque ad septē pedes, cuiusmodi Saul fuisse scribitur 1. Reg. cap. 9. nam proceritas humanæ naturæ priuilegium est, ut Plato in Thimeo: Ideo si in hac humana proceritate, inepta, ridiculaque propagatio existeret, quæ vulgarem induceret admirationem, impedimento esset ne promoueretur: præsertim si scandalum adferret illa personæ ridicula cō-
7 ditio: scandalum etenim etiam in ea re, quæ sui natura non impedit ordinum executionem, sufficit ad inducendum impedimentū, ne quis promoueri possit: Ray. in tit. de paren. qui fil. occid. in fin. & in tit. de scandalo per totum: sunt vero varij populorum affectus, nam alij alios homines magnifaciunt, quos alij ut ridiculos habent, cuiusmodi de Persis scribit Plutarch. apophteg. c. ipsi enim in Regem eum lubentius diligebant, cui nasus plurimum aduncus esset, vt de Cyro refertur, ita natura populi cōsiderabit in istis ualde lōgis:

Ad eandem quoque rem spectat de illis tractare, qui usque adeo breui sunt corpore, ut propemodum monstra esse uideantur; nam licet caracteris ordinis capaces sint, tamen si apud uulgus magnam admirationem inducant, ut pigmæi, non debent facile
8 ad ordines admitti propter scandalum, & uulgarem admirationem: Quinimmo huiusmodi ualde pusilli plerumque nimium sunt somnolenti, & cibi intemperantes, ut scripsit M. Varro teste Aul. Gell. lib. 4. cap. 19. his uerbis, Pueros impuberes compertum est si nimio cibo, somnoque uterentur, hebetiores fieri, aduertimusque hinc elici tarditatem, corporaq; eorum fieri improcera, minusque adolescere ex medicorum, & philosophorum sententia: cum igitur ob ingluuiem & inertiam sacris minus apti esse uidentur: sunt etiam plerumque desformissimi sicut de Thersi-
9 te apud poetas qui quasi monstrum habitus est hoc carmine,

Si caput ipse oculis spectes esse Hectora credas.
Si stantem videas, Astianacta putes;

Quæ omnia intelligenda sunt in ijs, quorum nimia breuitas contemptui est, risui, atque admirationi; alioqui si aliquis pusillus fuerit, ut Zacheus, admitti posset; & qualis fuit Gregori⁹ in Gallia Turon. Episcopus sanctitate, virtuteq; Illustris; quē cū Romā venisset, oēs fere ob pusillā staturā paruipēdebāt, qn & ipse sūm⁹ Pont.

debant: quin & ipse summus Pontifex Gregorius I. miratus est quomodo vir tam breui corpore in Episcopum promotus fuisset, cui ille respondit vrbane: ipse Deus fecit nos, & non ipsi nos vt scribit Io. Belethus. c. 122. Sed fert postea Gregorio magno prædicto illum venerabilem fuisse: eiq; dies festus ab ecclesia præscriptus 15. Kalen. Decembr. Sed & sub Bonifatio octauo, Ioannes Maria de castello Bononien. mansionarius iure canonico peritissimus, tam breui statura fuisse perhibetur, vt cum stans verba faceret corã Papa genuflexus esse putabatur; & ab Episcopo Portuensi de Aquaspar ta, qui Pontifici astabat ioci gratia alter Zaccheus nuncupatus est, vt refsert Io. And. qui rei ipsi interfuerat, in prohemio Sexti, in gloss. in verb. à multis.

Ne quis autem putet pigmeos frustra à nobis hoc loco adductos, sciendum est eos extare vt apud Plin. & fidelius apud Aug. de ciuit. Dei, lib. 16. quos dicit esse cubitales. Hi igitur omnes tam qui proceriores sunt, quã qui breuiores, possunt intra conformes populos admitti ad ordines; cessat enim impedimenti causa, sicut leprosi inter leprosos admittuntur: nam irregularitas quandoque hominẽ vno loco afficit, non alio, text. & gl. in Cle.
11 1. de pen. ex quibus aperte liquet, si quis membris non omnino humanis nascatur, eum penitus ab ecclesiæ ordinibus reijciendum, quia monstruosus sit.

De diminutis qualibet corporis parte.

Et primum de manibus.

CAP. XIIII.

1 *Mutilatus, vel mancus quis sit.*

2 *Mutilatus iam promotus exequi non potest.*

3 *Mutilatio an impediat omnes actus, qui sint membro mutilato possent agi.*

4 *Corporales deffectus patientes exequendo non incurrunt nouam irregularitatem.*

Leo primo sibi manum abscidit, & postea restituit.

Ioanni Damasceno manus abscissa, postea restituta.

5 *Membro caret, qui habet inutile.*

6 *Monialis mutilata potest fieri Abatissa.*

7 *Baptizzari ab vno dicente verba, & ab altero mittente aquam nemo potest.*

Sacramenta diuidi non possunt.

8 *Mutilatus post adeptum ordinem potest exequi ordinem in illis officijs; quæ non egent membro illo.*

9 *Manibus tremulis quisquis est non est eligibilis.*

10 *Digitus non est membrum.*

11 *Digitus deficiens manu sinistra minus obest, quam si defficiat in dextra.*

12 *Digitus, quo Eucharistia tractatur deficiens obest, ne quis promoueatur ad sacerdotium.*

13 *Digiti plurimum deffomes impediunt promouendum.*

Vngula pollicis aliquando impedit promouendum.

Digitis duobus carens promoueri non potest.

Digiti partem amittens dando operam rei illicite non promouetur.

14 *Digitum sibi abscindens per indignationem fit irregularis.*

Marcus Apostolus sibi pollicem abscidisse fertur.

F. Thomas Hibernicus Franciscanus sibi digitum obscidit; ne promoueretur.

Digitum alij abscindens forte est irregularis.

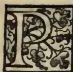
15 *Mutilatorum dispensatio est Papæ, si fit cum culpa, aut manifesta; alioqui ab Episcopo.*

Mutilare corporis superflua non est prohibitum.

Isaias fertur sibi de lingua precidisse.

Sanctus Hieronimus dentes prominentes sibi fecuit.

Post-

Ost monstra succedit quisquis corporis desectū patitur debilitatione, aut mutilatiōe mēbrorum: hęc enim eo inter se differunt, quod mēbra quidē oīa integra habe-
1 re possumus, sed inefficacia, & inutilia, vt si quis aridā manū habeat, oculū orbatum, & similia. mutilatum vero eum dicimus, qui ipsis mēbris caret, vt abscissa manu, vel oculo effosso: Hic igit mutilatus, qui & mancus dicitur, ab ordinibus ecclesiasticis excluditur. c. qui in aliquo, dist. 51. & dist. 55. c. pęnitentes, gl. magist. in d. dist. 55. in prima gl. S. Tho. 4. dist. 25. q. 2. in fin. his verbis, duplici (ait) capite promouendos arceri, vel ꝓpter impedimentū actus, vt mutilatis membris necessarijs ad actum, vel propter impedimentum claritatis personæ; hæc reffert Tabien. in verb. corpore; ex quibus verbis etiam liquet, quod qui mutilati fiunt postquā iam promoti sunt, executionem susce-
2 ptorum ordinū perdunt, tam de iure, quā de facto ex can. apost. 77. & ex verbis eiusdem S. Tho. 3. q. 82. art. final. ad 3. debilitas (inquit) vel egritudo superueniens ordini sacerdotali, ordinē non tollit, executionem tamen ordinis tollit, quantum ad consecrationem Eucaristiæ, quandoq; quidē propter impossibilitatem executionis, sicut si priuetur oculis, aut digitis, aut vsu linguæ; quandoq; aūt propter periculum, sicut patet de eo, qui patitur morbum caducum, vel ēt quamcumq; alienatio nem mentis, qūq; propter abhominationem, sicut patet de leproso, eadem reffert Tabien. in d. verb. corpore.

Quæ indistincte intelligenda sunt in eorum membrorū mutilatione, quę ad ipsam executionem sunt necessaria vt in illo casu nulla consideratio fiat, an culpa sua sit mutilatus, an casu: at
3 in aliorum membrorum mutilatione, sine quibus actu executio fieri non impeditur, semper est distinguendum; an culpa casum præcesserit, & an sit publica, vel occulta mutilatio: Nam si culpa intercesserit, factus est irregularis, Goff. Gul. Host. & Inno. Rosell. in verb. vitiatus, Archiepisc. Florent. 3. tit 29. Culpa autem intelligitur non solum si ipse se mutilarit, verum etiam si ab altero fuerit mutilatus, dum ipse daret operam rei illicitæ: idem quoque erit si per indignationem, vel metum, etiā iustum sese mutilauerit, semper enim fit irregularis ex verbis Aug. lib. de dogmat. Eccles. c. 72. idem si ipse hostes irritauerit ad pugnam, vel odium ab ijsq; fuerit mutilatus, etiā per vim: sed de ijs singulis dicemus magis opportune paulo inferius: Illud tamen non est omittendū, quod corporis deffectum patientes, quo exequi non debeant, si exequantur, peccant quidem mortaliter, sed tamen nō fiunt per hoc denuo irregulares, Abb. in c. si celebret, de cler. excom. min. quod approbat Tabien. in verb. irregularitas. 4. num. 2. & conclus. 5. quomodo autem differat mutilatus à truncato scripsit Abb. in c. cum illorum, col. 3. de sent. excom. Dec. in l. nemo potest gladij; nu. 2. ff. de reg. iur. Tabien. in verb. Irregularitas. 3. num. 26. & nos dicemus infra vltim. libro, eum de mutilante agendum erit: sed quia non sufficit hæc pauca generalia prædixisse, operę pretium est, vt per singula capita de mutilatis tractando rem diligentius perquiramus.

Quoniam vero diuina ministeria per manus plerumque exercentur de ijs primum tractādum est. Si igitur vel vtraque, vel altera manu quis careat, non tantum ea ratione est irregularis, quod mutilatus sit, sed etiā quia impossibile est administrare. S.

Thom. 4. distinct. vigesima quinta, & 3. quæst. 82. artic. final. ad 3. supracitat: exemplo est Leo Papa I. cui cum de more die paschatis muliercula manum deosculata esset, & ob id ipse nõ nihil scandali in se ipso passus esset, vel (vt aliqui verosimilius existimant) cum putaret se alicui indigno ordines contulisse, manum ipsam sibi penitus abscidit, & cum ob eam rem desijsset sacrificare, cum non posset; quia Roman' populus ob murmurabat, preces ad Deum fudit, impetrauitque manum sibi restitui, vt scribit Sabell. lib. 5. & Andr. Ebor. tit. de castit. idē quoque contigit Ioanni Damasceno, cuius manum Theodosius abscindi iusserat, & ad valuas ecclesiæ affigi, quo loco visa per plures dies precibus tamen pientissimi viri, & Beatæ Mariæ ope illi restituta est, vt scribit Ioannes patriarca Hierosolimitanus, & Bapt. Fulg. lib. primo, & Andr. Ebor. titul. de miracul.

Si quis autem non abscissas, sed articulatas manus habeat, ad vtendum vero inefficaces, eodem iure censeri debet; membro enim carere videtur, qui habet inutile, quia mortuum est, c. sicut vrgeri. 1. quæst. 1. sed & si vtiles manus sint, & ad altaris ministerium aptæ, si tamen ex aliqua læsione, percussione, vel diminutione deformitatem habeant, ob quam scandalum timeri possit, habebitur pro irregulari, ideoque non promouebitur, de corp. vitiat. cap. 1. & ibi per Innoc. Alberic. in verb. vitiatus, Tabien. in verb. irregularitas, 3. num. 26. Specul. in cap. si forte, num. 5. de elect. lib. sexto. Episcopus vero in hoc diligenter animaduertet, an hæc læsio etiam minima contigerit huic, dando forsan operam rei illicitæ, & an inde scandalum timeri possit, quum hæc pendeant ab eius ar-

6 bitrio, Abb. in d. c. 1. de corp. vitiat. in fin. Quæ vera sunt in ordinibus sacris, & altaris ministerio, at alijs in offitijs secus; nam monialis mutilata potest fieri Abbatissa, saltem ex dispēsatione si sit diligens, & prudens, vt dicemus cum de impedimentis monialium tractandum erit: & ideo idē forte erit in Abbate, qa in eligendis Abbatibus non tam exacte considerantur irregularitates; vt alias dicemus.

Huc spectat quæstio num mutilatis manibus, quis possit exercere, quæ
7 sunt ordinis, quo ad verborum expressionem, supplente altero in ijs, quæ ad opus manuum spectant: Et sane hæc diuisio officij non est admittenda, S. Thom. 3. quæst. 67. articul. 6. ad 3. vbi etiam Caietan. Exemplum est si mutilatus verba baptismi profferat, alter aquam in caput baptizandi mittat; nam hæc diuidi non possunt, sicut nec alia sacramenta, vt puta si vnus audiat confessionem, alter absoluat distinct. 23. cap. quorundam de ijs scripsit Gul. Raymundi glossator, vt reffert Pisanel. in verb. confessor, 1. versic. nunquid; Alberic. in verb. ordinandus primo, & infra dicemus in capite de oculorum deffectibus.

Illud, autem animaduertendum est eum, qui manibus mutilatus sit
8 post adeptum ordinem, licet arceatur ab executione eius ordinis, in quo illis est opus, reliqua tamen sacerdotij ministeria poterit perficere, vt confessiones audire, prædicare, funeralia agere, & similia, Abb. in c. 2. de cleric. ægrot. Quod est generale si vna ratione impedimentum ordinis quis patiatur in corpore, illa in alijs administrationibus cessante, cessabit impedimentum, vt ibi per eum.

Ad idem impedimenti genus spectat si quis manibus tremulis sit; nam nec

nec eligitur, nec admittitur ad sacros, cap. final. de copor. vit. Specul. in d. cap. si forte, num. 9. de qua re agemus
9 etiam infra quum de paralisi agendum erit; Eandem omnia dicenda sunt in læsione digitorum; nam, & si digitus membrum dici non possit, ex omnium vtriusque iuris sententia Bart. in l. 2. de
10 publ. iudic. Socyn. in c. sententiam, ne cler. vel mon. Abb. in c. 1. qui cleric. vel. vouent. Tabien. in ver. corpore, & in ver. irregularitas, 3. num. 26. pro quibus videtur text. in cap. singula 89. distinct. tamen ad irregularitatem inducendam sæpe obsuit; plerumque tamen si quis digitos aliquos casu amiserit, sine culpa, & defformitatem paruam habeant, facile admittitur ad ordines Alber. in verb. vitiatus Rosel. ver. vitiatus: Tabien. in ver. corpore tex. in c. qui partem, dist. 55. Abb. in in d. cap. 1. qui cler. vel vou. præsertim si huiusmodi digiti defficiant in sini
11 stra manu, per quam benedictio non datur promoueri posset, text. in c. lator, distinct. quinquagesima quinta ibi nil ei nocebit.

Hæc igitur vera non sunt illis digitis defficientibus, quibus crucis signũ fit, aut benedictio datur, aut sacra-
12 mentum Eucharistiæ tractatur; nam ijs casibus promouendus non est ad sacerdotium, d. cap. qui partem, Alberi. in verb. Mutilatus, & in verb. vitiatus; Rosell. in ver. vitiatus: Silu. in ver. homicidium. 3. num. 5. illa ratione, quod non posset commode sacramenta contrectare, & administrare: nam & si nulla culpa perdiderit eos, sed casu, vel vi, etiam dando operam rei licitę nihilominus propter solam desformita
13 tem excluditur, Silu. in d. verb. corpore, & in ver. homicidium. 3. num. 4 ad fin. arg. eorum, quę not. Abb. in c. 2. de cleric. ægrot. quia contactus sacrosanctæ Eucharistiæ, tam libere, & commode fieri debet, vt si quis omnes quidem digitos habeat, sola vero vngula policis defficiat, vnde hostiæ fractio impediatur, vel fractionis securitas non sit, non poterit iure promoueri,[a] text. in cap. Thomas de corpor. vitiat. Tabien. in ver. corpore, vers. vtrum auulsio: quinimmo & si secura sit fractio Eucharistiæ, cũ eam vngulam perdiderit dando operam rei illicitæ, non poterit administrare sine dispensatione, Silu. in verb. corpore, per glo. & text. à contrario in cap. fin. de corp. vitiat. & hoc est magis tutum;

Propterea qui duos[b] digitos cum parte palmæ amisserit, irregularis à iure declaratur, quo ad sacerdotiũ, text. in c. 2. & ibi Abb. de cleric. ægrot. sed & si non integro digito careat, sed digiti partẽ amisserit rixando, vel in duellari pugna, non est sine dispensatione admittendus, d. c. 1. vbi Abb. de cor. vitiat. quam dispensationem hoc casu necessario petendam esse, ante eum scripserant Tancred. Innoc. & Bern. quos citat Alberic. in ver. vitiatus, Rosell. in ver. vitiatus, qui præterea dicit eandem fuisse sententiã Guil. & Raym. etiam si modica defformitas sit in ea parte defficiente, quia culpam incurrit dando operam rei illicitę, d. cap. qui partem. Quod si culpa careret licitę rei operam dando, & parua esset eius digiti defformitas, admitti posset: si vero magna appareret arceretur & à suscipiendis, & à susceptis administrandis; non tamen beneffitio priuaretur, ne dupplici affectione vrgeretur, 7. quæst. prima, cap. cum percussio, Rosell. verb. vitiatus: Alberi. verb. vitiatus, Tabien. verb. corpore, text. in cap. vlt. distinct. 55. que tamen omnia residebunt arbitrio Episcopi, Abb. d. c. 1. de corp. vitiat, in fin:

In

In eorum numero, quibus culpa impitatur sunt ij, qui sponte sibi digitos absciderunt, aut debilitauerunt
14 per indignationem, vel impatientiam; nam nec promouebuntur, nec exercebunt, nisi ex dispensatione, præsertim si id manifestum sit; Innoc. in c. significauit, de corp. vitiat. Silu. in verb. corpore. num. 5. tex. in cap. maritum, dist. 33. vbi Archid. 5. Aug. lib. de dogm. Eccles. c. 72. Idem quoque erit si quis sibi ob summam pietatem absciderit, vt de S. Marco Apostolo fertur, quòd sibi policem præciderit, ne promoueretur ad sacerdotium; nam ex speciali priuilegio dispensatus est atteſtante S. Hieronimo in prologo super Matthæum; ideo & promotus est, & summa pietate Alexandrinam rexit Ecclesiam. gl. in c. si quis absciderit, dist. 55. quanquam Nicolaus de lira in d. prologo super Matthæum putat Diuũ Marcum non solum priuilegio admissum; sed ideo, quia parua digiti abscissio fuerat, ita vt consecrationem tractare libere potuerit: fuerat igitur per dispensationẽ admissus, quod probat Hug. & Ioan. de Fauen. in d. dist. 55. §. Corpore. Aliũ et sibi digitos abscidisse, ne ad sacerdotium promoueretur, cui nomen Beatus frater Thomas Hibernic⁹ Frãciscani ordinis, refferunt illorum Annales.

Ad idem impedimenti genus spectat, si quis non sibi sed alij digitum pollicem, vel indicem abstulerit, vnde quum ille inutilis factus sit vterque Irregularis efficitur, alter ob impossibilitatem exercendi, alter quia illius Irregularitatis causam præbuit; Silu. in verb. homicid. 3. q. 3. vers. quartum; sed de hac re fusius dicemus posteriore libro, quum agemus de mutilantibus: Huc etiam pertinet digitorum naturalis defformitas, ut puta si quis indicem, & medium iunctos habeat sub vno communi ungue, quia euidens est deffectus, & maxime in signo crucis, & benedictione danda defformitas, & difficultas Eucaristiæ contrectandæ, promoueri ad sacerdotium non debet, quum digiti informes sint: quod si conformes sint & sub duabus distinctis vnguibus, solis articulis digitorum iunctis admitti forsan facile posset, ex sententia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 5. Alberic. in verb. vitiatus; Rosel. in verb. vitiatus: Tabien. in verb. corpore: Quæ procedere possunt longe verius in manu dextra; at in sinistra, per quam nullum signum crucis, uel benedictio datur, nec tam diligens Eucaristiæ attrectatio requiritur, forsan facilius dispensabit Episcopus arg. c. lator. dist. 55. Præterea excepto sacerdotio, hunc admittam ad reliquos sacros; quoniam nullo illis est impedimento illa digitorum iunctura, vel leuis defformitas: residebit igitur hoc præcipue arbitrio Episcopi, sicut reliquæ leuiores defformitates, c. 2. vbi Abb. de cler. ægrot.

Ex ijs igitur liquet, quod post promotionem amittens digitos, non perdit ordinem, nec ordinis administrationem, nisi ea parte, quam exercere sine digitis impossibile est, arg. 5. Tho. 3. q. 82. art. fin. ad 3. supra citato: Tabien. in verb. corpore;

In omnibus autem prædictis casi-
15 bus est dispensatione opus, uel papali, si ea mutilatio fit ex culpa, vel manifesta, in alijs vero ab Episcopo obtineri potest. c. 1. de cler. pugn. in duell. c. 1. de corp. vitiat: Tabien. in verb. corpore: Silu. in verb. corpore, ultimis verbis;

Ad eandem quoq; rem pertinet, vt dispensatione egeat, qui plures habeat digitos in manibus, quam humana

mana fert natura, non tantū ea ratione, quod defformitatem habeat, sed quia liberum Eucaristiæ usum impediat, vt duplicato pollice, vel indice, quod Romæ etnum contigit, probatur ex ijs quæ paulo ante diximus; si vero nil obsit atrectationi Eucaristię: ut puta duplicatis auricularibus, aut duplicatis solis pedū digitis, poterit admitti ad quoscūque ordines. Archiep. Flor. 3. ti. 29. c. 5. atq; ante eū senserat Host. pro quo est tex. cū rōne ibi posita in l. idē offilius, & l. homini §. 1. ff. de edil. edic. Abb. de ijs scribit in c. cum de tua, de corp. vitiati. prope fin. Alberic. in verb. vitiatus, Sūm. conf. de homicid. q. 44. Non enim ista superfluitas articulorū monstruositatem ullam continet, quum filicorum ratione ex feminis abundantia id fiat, & quia digiti membra non sunt; & isti omnes connumerantur inter liberos, & legitimam prolem gl. & Doct. ff. de stat. homin. l. non sunt: Ideo licite possunt sibi eum superabundantem articulum abscindere, sine nulla nota irregularitatis dum tamen nullum vitæ periculum incurratur; neq; maior defformitas subotiatur: gl. in d. c. qui partem: Tabien. in verb. corpore, in princ. Nam & Isayam sibi linguæ partē (sed incerto authore) præcidisse fert in c. in scripturis vbi Archi. 8. q. 1. §. quoq; Hieronimum dētes promittentes sibi limasse scripsit gl. in d. c. qui partem, probat, & sequitur Silu. in verb. corpore, ea ratione, quod quum proprie membra non sint, non videtur membri abscissio fieri; sed superflui.

De Castratis, & consimilem genitalium deffectum habentibus.

CAP. XV.

1 *Ecclesiæ ingressus, aliquando pro ministerio Dei prohibito, declaratur.*
2 *Castrati facile ad ordines admittuntur.*
Origenes sibi virilia amputauit.
Demetrius Dionisium redarguit, quod Origenem promouerit.
Valesii hæretici se ipsos sponte castrant.
3 *Castrans se zelo fidei potest promoueri, & quomodo.*
4 *Castrans se quasi Chirurgus in penuria aliorum, promoueri potest.*
5 *Castrati sæpe luxuriosiores.*
Eunucorum genus ignominiosum, & vitijs deditum.

Enitalium deffectus plures esse possunt; Sed omnes vno hoc capite cōplectemur; quicumque etenim deffectum aliquem in ipsis patiuntur, ab Ecclesiæ ingressu
1 arcentur, Deuteron. c. 23. quem ingressum illo sensu accipere debemus; scilicet ne in Ecclesia ecclesiastico offitio defungantur: ita enim eum locū intelligit Caietan. ibi, & post eum in illius additionibus scripsit Antonius Fonsecca lusitanus, duplici ratione; prima ob vitium seu deffectum corporis, secunda quod huiusmodi homines effeminato animo sint, & mulibres: sunt etenim euirati, uiriq; esse definunt, ac semimulieres esse videntur, ut Caietan. ibi: quando igitur tales nati sunt, quasi de eorum castitate magis confidendo, non so-
2 lum ab Episcopis ad sacerdotium, sed ad Episcopatum dispensari consueuerunt à Papa cap. Eunucus, cum glos. dist. 55. c. ex parte, de corp. vitiat. ibi Abb. ex sententia Io. And.

Sunt tamen Deo gratiores Eunuci ij, quos non natura, aut necessitas castrauerit, sed voluntas 23. q. 5. c. tunc salubriter; Qua ratione fit, vt qui sibi testes euulserit castitatis gratia, non voluntate, sed necessitate fecisse uideatur; ideo ab ordinibus excluditur, donec dispensetur; nam sui homicida censendus est, maledictio-

ni

ni quoque fit obnoxius; 55. dist. c. si quis se, & c. seq. Alberic. in verb. mutilatus, & verb. Eunucus, & verb. homicidium. .i.in fin. & verb. homicidium. 5. fallitur enim, qui se putat castratione sui obsequium præstare Deo; Quinimmo ob id promoueri non potest, & promotus deijci debet, dist. 33. cap. maritum. S. Aug. lib. de dogm. Eccl. c.72. Alberic. in d. verb. homicidium. 5;

Iccirco & si Origenes sibi virilia amputasset ob Euangelicam literam, & ut inter fœminas prædicare tutius posset sine calumnia, dist. 55. c. si quis absciderit, cum gl. scribit Hug. & Ioan de Fauen. d. dist 55. in princ. Tamen Ecclesia orientalium scandalum passa est, ea ratione quod promotus fuerit ad sacerdotium; Demetrius enim Alexandrinæ Eclesiæ Episcopus, Dionisium redarguit perquã seuere, quod Origenẽ postquam sese amputauerat, promouisset, scribit Euseb. Eccles. Hist. lib.6. quæ Origenis actio damnabilis putatur à Io. de Fauen. in d. distict. 55. in princ. non enim caret suspitione hæresis, quæ fuit Valesiorum, qui & se, & suos hospites castrant dicentes se hoc modo seruire Deo; Aug. lib. de heresib. capit. 37;

Potest tamen contigere, quod quis puro fidei zelo sese abscindat, quo casu poterit ab Episcopo dispensari ad susceptos ordines administrandos, non tamen, ut ad altiores ascendat, vel ad sacerdotium, Silu. in verb. homicidium 3. q. 8. vers. primum; per cap. significauit, cum gl. de corp. vitiat. si vero sine fidei zelo id fecerit, semper erit papalis dispẽsatio, et si amputatio fuisset occulta. Tabien. in ver. corpore, Silu. in verb. corpore. de sententia Hostien. & Asten;

Hæc autẽ non procedent in eo, qui sibi genitalia præciderit ob ægritudinem, cum ipse chirurgię peritus esset, nulliusque alterius copiam haberet, Silu. in d. verb. corpore: nam si alterius copiam habuisset, non potuisset ipse hoc per se facere, nec quidem ex magna causa: sentit Ray. quem refert Silu. in d. verb. corpore: sed & si magna causa, & magna ægritudo, & medicorum penuria suaderent, ut ipse sibi virilia abscinderet, si per notoriam indignationem, & inpatiẽtiam id faceret, fieret Irregularis, Hug. dist. 55. §. corpore autem vitiati: & hoc casu difficilior esset dispensatio: Sed si ab alijs uel medicis, vel hostibus vim passi diminuti sint, aut à dominis Eunuci facti, per dispensationem facile admittendi sunt, si alioqui dignissimi sunt, dist. 55. c. si quis à medicis: quod si etiam hoc casu fecisset per indignationem, vel doloris impatientiam, & à promouendo arceretur, & promotus deijceretur; & si ut si sponte ipse sibi abscinderet per indignationem, fieret Irregularis, Silu. in d. verb. corpore. num. 4. ex sententia Innoc. in cap. significauit, de corp. vitiat. expressus tex. in d. c. maritum, dist. 33. & S. Aug. d. capit. 72. text. in d. capit. qui partem, dist. 55;

Quod vero diximus castratis causa aliquos sibi virilia amputare, id sane per raro fit, immo plerumque deteriores putantur, si non actu saltim affectu; nam concupiscentia spadonis virginabit iuuenculam, Ecclesiastici c. 20. sæpe etenim membris genitalibus execti turpiori luxuria uexantur, quã reliqui, vt disertissime scripsit Basilius lib. de virginitate, non longe à calce operis: quo loco refert sese à fide dignis testibus, qui rem nouerant ex delinquentium confessione, didicisse, mulierem Eunuco custodiæ datam ab illo sæpius fuisse compressam;

&

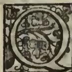
& eo frequētius cum illo luxuriatam, quod securior in Eunuci sterilitate confideret: Narrat idem virginem ab alio Eunuco audatius fuisse violatam, ipsumque intemperantissime nixum, tum osculis, tum turpibus affectibus, ac etiam morsibus luxuriem, quam explere minime poterat, exercuisse, ardentiusq; in eo libidinem efferbuisse; quoniam membrorū deffectu perficere non ualeret; idem quoque Basil. Epist. 87. dicit Eunucorum genus ignominiosum esse, nimirum quum neque fœmineum, neque masculum sit, amore insaniunt, citra fructum propter propriam turpitudinem; quo loco multis conuitijs eos insectatur.

Similia quoque de Eunucis scribit Pallad. Episcopus Helenopolitan. in vita S. Io. Chrisost. ut refert Lipp. in Vit. Sanct. Tom. 1. sub. num. 42. deplorat enim eo loco Palladius Ephesinæ Ecclesiæ Episcopum fuisse propositum Eunuecum ventri subditum in fœminas insanientem, impudentem, ebriosum, scortum emptitium, illiberale cupidum, neque virum, neque fœminam, vesanum, qui inter satiricā conuiuia theatricas puellas proprijs humeris gessit, capiteque coronato edera craterem ferens manu, vina fudit: hæc ille: vnde conijcere possumus quam moli, & turpi animo sit hoc castratorum genus, quantumque errauerint, qui huiusmodi ad Episcopatum promouerint; Eodem enim loco reffert Palladius Theodorum Romanæ Ecclesiæ diaconum ita damnasse illos, qui prædictū Eunucū promouerant, ut eos cōparandos dixerit ijs, q spineā coronā filio Dei imposuerāt.

De lienis seu splenis deffectu.

CAP. XVI.

1 *Splene carentes etiam per vim, promouendi.*
Splene carentes immunes sunt a risu.
Risisse nunquam visus est Christus.

Voniam vero diximus occulta membra, si defficiant, dispensationem facillime obtinere, occurrit quæstio de eo, cui splen, seu lien ablatum est, quo velocior, atque diuturnior ad currendum fit. Et sane quicquid de alijs occultis membris dictum est, hic dici potest, vt videlicet, si ob ægritudinem, aut à dominis, vt ad cursum paratiores essent,
1 fuerint excisi, legitime admitti possunt: Nam quominus splenis in homine est, ex medicorum sententia, tanto quis est ad labores promptior, & à comitiali morbo omnino securus, ut scripsit Hieron. Gabuccinus Fan. lib. de morbo comitiali primo fol. 9. & lib. 2. fol. 43.

Sunt præterea eiusmodi omnino à risu immunes; quod præcipuum modestiæ signum est, præsertim in clerico, cuius est Dominum nostrum Iesum Christum imitari; quem nunquam risisse proditum est S. Aug. de sanctis, serm. 35. in festo Assumpt. Risus etenim ex splenis petulantia oritur phisicorum sententia; Si vero isti culpam aliquam incurrerint, vel rei illicitæ operam dando, in euellendi lienis necessitatem incidissent, difficilior futura esset dispensatio; præsertim si id fecerint, ut publicis lusibus, aut cursibus operam darent.

De ventre præpingui, aut præturgido.

CAP. XVII.

1 *Ventre præpingui olim censoria nota ab equestri ordine deijciebantur.*
2 *Beniamin Anacoreta mortuus efferri cubiculo non potuit, nisi sublatis postibus.*
Venter mare æstuans despumat in libidinē.
Venter pinguis non gignit sensum tenuem.
Clerici sensus debet esse tenuis, ac vigil.
Corpora pinguia sunt omnium pessima.

Huc

Vc proximæ pertinere videtur illa disputatio, de eo, cui tam pinguis, aut tumidus venter est, vt incommode diuina tractare possit: Et sane quo ad priscos Reipub. Rom. ciues penes quos humanarum rerum cura omnis posita erat, huiusmodi præpingues, & tumidi ventre, ab equestri ordine per Censores deijciebantur, cuius rei te-
1 stimonium apud Aul. Gell. lib. septimo. c. vltimo. his verbis: Nimis pingui homini, & corpulento Cens. equū adimere solitos, scilicet minus idoneum ratos esse, cum tanti ponderis corpore, ad faciendum æquitis mun°. Non enim pœna id fuit, ut qnidam existimant, sed munus sine ignominia remittebatur: Tamen Cato in Oratione, quam de sacrificio commisso scripsit, obijcit hanc rem criminosius, vti magis videri possit, cum ignominia fuisse: Quod si ita accipias id profecto existimandum est, non omnino inculpatum, neq; indesidem visum esse, cuius corpus in tam immodicum modum luxuriasset, exuberassetque: Hactenus ille: cuius verba ad rem nostram aptissima sunt; Nam & si tumor huiusmodi, etiam ex hydropisi fiat,
2 ut de Beniamin Anachoreta narrat Cassiod. hist. tripart. lib. 8. cap. 1. cui tam tumidus erat aluus, vt extra cellulam deferri nou potuerit, nisi sublatis postibus; tamen non sunt facile admittendi; tum ob incommoditatem ministerij, tum quod facile comitialem morbum patiuntur; & omnino ab eo incurabiles sunt ex hippocratis sententia; quam rettulit Gabuccin. de comitial. morb. lib. 2. fol. 55. prope fin. libri: Sed & huiusmodi præpingues plerumque nimio otio fiunt, dum diligentius cuti curandæ student: Aul. Gell. lib. 4. cap. vlt. & intemperatissimi sunt cibi, ac potus; & propterea quasi ventre mero æstuante despumare putantur in libidinem; ex S. Hieronimo ad Oceanum, habetur dist. 35. cap. vēter. pinguis enim venter non gignit sensum tennem, ex eodem ad Nepotianum, habetur dist. 44. cap. non liceat: quod ante eum dixerat Basil. in lib. de virgin. cum tamen clerici sensus debeat esse tenuis, ac vigil, de consecr. dist. 5. cap. ne talis;

Cum itaq; medicis authoribus omnium corporum pessima sint, quæ nimis pinguia sunt, eo quod labori non sint apta, quod spirituum reffocillationem non habeant, impedimentū maximum patiūtur in diuinis ministerijs, quæ pingui minerua tractanda non sunt; sunt præterea huiusmoditamquā desides, & minime solliciti, ab altari arcendi, otiosi, oscitantes, & longe delicatiores, cum sub capite spinoso non debeant esse membra delicata: sed & quādoque ad scurram vergunt, cuiusmodi sub Leone. 10. Camillus Quernus Archipoeta, de quo plura Iouius Eulogio 72;

Quæ omnia intelligenda sunt in illa pinguedine, quæ ex gulositate, & otiositate fit; at si fit ex complexione, seu natura si bene exerceatur, quia numquam in immensum crescit, & non gignit sensum crassum, non erit damnanda, nec excludet à ministerijs Ecclesiasticis ex Basil. in d. libr. de virginit. non longe à princ. libri;

De Claudicantibus.

CAP XVIII.

1 *Claudus sine causæ cognitione, non est promouendus.*
2 *Claudus est, qui ob terrena lucra ordinatur.*
3 *Claudicantem ligneo pede difficile dispensamus: & vix inter Regulares.*

Valgij

Valgij, & Vatij, non nisi dispensati promouentur.
Polus Card. Britanus claudicabat.
Claudum se faciens per impatientiam, non promouetur.
4 *Episcopi in persequutione Arrianæ abscisso poplite, non fuerunt Irregulares.*
5 *Cessante causa impedimenti, cessat impedimentum.*

CLAVDVM aliquando
natura facit, quæ ob
feminis penuriam alte-
rum altero breui' crus
gignit, aut debilius;
1 Aliquando ars medicorum ægritudi-
nis vitandæ causa: & ij omnes non nisi
ex dispensatione saltim declaratoria
deberent ad ordines sacros promoue-
ri, dist. 55. capit. si quis infirmitate,
considerando quod ille text. claudos
per artem medicorum admittit, vnde
cum sit opus causæ cognitione, ut scia-
tur an natura, an à medicis, an casu,
an culpa, & dando operam rei illicitę
factus sit claudus, consequens est, vt
dum pendet cognitio, ordinum colla-
tio differatur, & ex probatione facti
postea vel negabitur ordinatio, vel
dabitur declaratoria ex d. c. si quis in-
firmitate, in illis verbis non denega-
mus; nam & lege veteri ab ingressu
templi arcebantur. 2. Reg. c. 5. Al-
2 beric. in verb. claudus: sunt vero
claudi non solum corpore, sed et spi-
ritu: nam Episcopus, qui affectu lucri
ordinat, claudus est, aut qui terre-
num lucrum quærétem ordinat, clau-
dum ordinat, dist. 49. c. vlt. sed hoc
loco de corporis claudicatione sola
agimus;

Qui igitur fracto pede claudus est, licet lege ueteri promoueri non posset. Specul. titul. de dispens. §. iuxta uersic. Item in ueteri tempore tamen Euangelij facile dispésatur, can. apost. 76. nisi magna esset defformitas Archidia. in cap. hinc etenim, dist. 49. col. 2. post medium: idem si sine culpa; alioqui culpa interueniente arceretur ab ordinibus ecclesiasticis, sm̃ omnes summistas, præcipue Tabien. in verb. corpore, Alberic. verb. vitiatus, in princ. ex consuetudine vero dispensantur, si sine baculo altari ministrare possunt, de consecr. dist. 1. c. nullus; & arg. dist. 45. c. disciplina: Quod si altaris scallas ascendere per se nequeat, remoueri debet, & non dispensari, vt putat Abb. in c. 1. de cler. ægrot. quod etiam senserat gl. in d. cap. si quis infirmitate: Tabien. loco supracitato,

Crure uero penitus abscisso, aut
ita contracto, ut ligneo pede sit opus,
vix dispensatio concedenda est, & so-
lis regularibus dispensari ab Episcopo
3 uidetur concessum, ex sent. Host. quē
probat Asten. lib 6. tit. 21. Rosell. in
verbo vitiatus: Tabien. in verb. cor-
pore Silu. in verb. corpore ad fin. Eis-
dem quoque Regularibus iam proffes-
sis ac promotis, si huiusmodi necessitas
lignei pedis superuenerit, ab ipsorum
superioribus, ac prælatis dispensatio
concedi poterit, quod scripsit Rosell.
in verb. vitiatus;

Valgios quoque, & Vatios quibus crura sunt in diuersum acta, ob illam magnam defformitatem, non nisi ex dispensatione promouere licet; nec est facienda ob id magna difficultas in illis dispensandis, si alias Idonei sint, etiam si talos ante habeant, digitos vero retro, quia veste talari teguntur, scripsit Hug. in d. c. hinc etenim, dist. 49. vers. fractum pedem: De Valgijs & Vatijs uide Cæl. Rodogin. lib. 8. c. 1. & Budæum in Pandectas, ad l. Idem offilius, de Edil. Edic.

In istis tamen claudicationibus dispensandis, plurimū versatur Episcopi arbi-

arbitrium: Abb. in cap. primo. in fin. de corp. vitiat. nam refert plurimum, si ea caudicatio sit valde ridiculosa notorie, præsertim ob mutilationem ex culpa, quo casu non dispensabit, sed remittet ad pontificem, ad quem dispenlatio huius culpæ, & magni deffectus ptinet: Tabien. in ver. corpore in princ. text. in cap. 1. de corp. vitiat. de cler. pug. in duel. cap. 1. sed si non ridiculosa, nec scandolosa sit claudicatio, & sine culpa; ipse Episcopus dispensabit, vt ibid. cuiusmodi nostra ætate hoc contigit Cardinali Polo Britanno, qui præpropere, & acceleratius Eucaristiam adoraturus accedēs; ita cecidit subito casu, vt perpetuo illum claudicare oportuerit, & tamen digne ad omnes Ecclesiæ ordines admissus est; Iudicabit etiam Episcopus, si per indignationem, vel doloris impatientiam sese claudum fecerit; nam eo casu longe difficilius dispensandus est: immo si id sit notorium, quod p indignationem se claudum fecerit, & à promouendo excluditur, & promotus non permittitur exercere, hoc traddit de Innocentij sententia Silu. in verb. corp. nu. 5. expressimque id scribit S. Aug. lib. de dogmat. Eccles. cap. 72. habetur dist. 33. capit. maritum, tex. in c. qui partem dist. 55.

Quando vero claudicatio vi hostium, vel casu inopinato contingit, certe nil videtur obesse si commoda sit sacramentorum administratio, etiam si toto crure careat, cuiusmodi per plu-
4 res illi Episcopi, qui in confessione Christi perseuerantes, sub Tirannica persequutione singuli oculum, & crus gladio amiserunt, vt apud Cassiod. hist. tripart. libr. 1. cap. 10. qui tamen omnes in administratione Ecclesiarū, & sacramenrorum omnium deinceps admissi sunt;

Vnum hoc loco prætermittendum non est, quod si quis vno crure obtorto claudicet, & propterea de ecclesiasticis ordinibus ab Episcopo fuerit repulsus, si postea altero crure, vel eodem ita lædatur, ut nouo uulnere crura æqualia facta sint, vel desformitas minor effecta, hic poterit facilius dispensari, quasi Irregularitatis causa cessante; quum etenim cessat impe-
5 dimenti causa, cessat & impedimentum; & repulsio ob vitium corporis facta cessat cessante vitio: Bernard. in cap. cum inter canonicos, & ibi Io. And. de elect. Io. And. in c. super eo, in glos. magna, de electione, plene in c. post translationem, in glos. cessante, de renunt. Idque facto contingisse reffert Petr. hisp. in silua var. lect. parte 3. c. 15. narrans se nouisse hominem in crure percussum claudicasse, postea altera rixa cicatricem repercussam, sanato rursum uulnere, emollitisque neruis rectius postea visū fuisse incedere.

De Gibbosis.

CAP. XIX.

1 *Gibbosus desformis, & debilis non promouetur.*
Gibbosi Irregularitas duplex;
2 *Homini soli erractum corpus.*
Regibbers qui, & quod non promouentur.
Gibbus est quilibet corporis tumor.
Gutturosi Irregulares sunt.

Lavdis proxime conuenit tractatus de Gibbosis repellendis; nam si desformes sint, aut valde debiles, nō admittuntur, arg. tex.
1 Iuris ciuilis ff. de edil. edit. l. 3. Alberic. in verb. vitiatus: Rosell. verb. vitiatus: Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 5. Huiusmodi autem desformitas residet arbitrio Episcopi, sicut reliquæ omnes desformitates: Archid. distinct. 55. in princ. Abb. in cap 2. de cler. ægrot. Qui

Qui & si arbitrari possit, an defformitas tanta sit, quæ sufficiat ad impediendam promotionem; ipse tamen dispensare posse non videtur, sed dispensationem remittet ad Papam. Tabien. in verb. dispensatio, nu. 13. vers. 17.

Est autem animaduertendum Gibbosos duplices esse, alios quidem, quibus dorsum tumore magno creuit corpore recto, & cum ijs facilius dispensari potest; alij curui sunt ad altaris ministerium, sacrorumque ordinum munia imbeciles, & inepti; qui proculdubio semper reijciendi sunt, tam à suscipiendis, quam à susceptis ad ministrādis, text. in c. hinc etenim vers. gibbosus, d. 49. Leuitic. c. 21. est enim hoc genus gibbi: & defformissimum & maxime periculosum in sacro ministerio; vnde iure excluditur ab ordinibus Hug. in d. c. hinc etenim vers. gibbosus; & quodammodo contrarium videtur humanæ naturæ; erectum enim finxit Deus solum hominem ex omnibus animalibus, quò ex ipsa figura scias, quod vita tua ex superna cognatione extitit; nam quadrupeda omnia ad terram vident, & ad ventrem prona sūt; homini vero ad cælum aspectus expeditus est, vt neque ventri deditus sit, neque ijs, quæ sub ventre sunt affectionibus; sed totum impetum, ac motum ad profectionem sursum versus habeat, Hæc Basil. Homil. 32. in fin. quo fit, vt quasi principali hominis forma in huiusmodi curuio immutata, repellendus censeatur: nam huiusmodi status pænalis est, & non sine Dei misterio, Psal. 68. obscurentur oculi eorum, ne uideant, & dorsa eorum semper incurua Gregor. pastoral. parte 1. cap. 1. 10

¹ Alij præterea sunt, quibus tumor est in pectore; qui Reggibeti dicuntur, & ij etiam sub hoc capite continentur; qua ratione fit, vt cum quilibet corporis tumor Gibbus dicatur; iure merito defformes huiusmodi tumores, siue in facie, siue in collo, siue in manu, sub hoc capite comprehendi possunt; vt arbitretur Episcopus, an impedimentum adferre possint commoditati ministerij, vel horrori sint inspicientibus, vel ridiculi: & ideo Gutturosi idest, qui valde grandi sunt gutture, & tumido, aut pendulo Irregulares sunt, & ad Papam remittendi: ille enim tumor facit maximum vocis impedimentum, magnamque in homine defformitatem; Tabien. in verb. dispensatio, nu. 13. vers. decimo septimo: sed tūc facilius dispensabuntur, quando intra consimiles gutturosos populos sacerdotio fungi oportebit, sicut leprosi inter leprosos admittuntur, vt sæpe diximus.

De oculorum deffectibus.

CAP. XX.

1 *Oculus est membrum.*
Cæcus 40. annorum sanatus.
Cæcus natus à Christo sanatus, fuit coadiutor S. Maximini.
2 *Cæcus mistice est qui terrena sola intendit.*
Cæcitas contingit quandoq; nimia cogitatione.
Publius Cornelius tussus dormiens cæcus factus.
Tobias cæcus factus hirundinum stercore.
Felix Rauen. Archiep. cæcus factus inspiciens in vas æneum;
Beda cæcus venerabilis prædicator,
Didimus Alexandrinus cæcus omnium scientiarum peritissimus doctor.
Antonius ad didimum Alexandrinum,
3 *Cæcus in Papam non eligendus, sed electus, tenebit sedem.*
4 *Cæcus non administrabit sacramenta manibus, alio verba proferente.*
Baptizzari nemo potest ab vno mittente aquā alio verba proferente.
In consecratione Episcopi non licet, vt vnus

missam dicat, alter consecret.
Luscus est irregularis.
Monoculus est irregularis.
Oculi quare duo.
5 *Lippus est irregularis.*
Strabones, qui, & quomodo irregularet.
Pati qui.
Oculos habens dispares irregularis.
Oculos multis habens prominentes irregularis,
6 *Albugo in oculo, quãdo inducat irregularitatẽ*

Culos membra esse nulli dubium est, tex. & gl. distin. 89. c. singula: Quare qui cæcus est, siue effossis oculis, siue orbat⁹ lumine, proculdubio ab ordinibus excluditur; quia optimorum membrorum vsu caret; & ideo ad omnia munera ecclesiastica impotens redditur: can. apost c. 76. & c. hinc etenim §. cæcus. d. 49. intelligendo eum locum, & litterali, & spirituali sensu; vt ibi per Hug. ab Ecclesia etenim eliminantur cæci 2. Reg. cap. 5. qui deffectus impedit non solum, ne quis promoueatur, sed ne promotus exerceat; &. si enim ordinem non amittat, executionẽ tamẽ propter impossibilitatem perdit S. Tho. 3. q. 82. art. fin. ad fin.

Si vero visum recuperet etiam miraculose, non prohibetur suis ordinibus defungi, quasi cessante irregularitate, vt contigit Abbati cui nomen Spes viro sanctissimo, qui cum annis quadraginta penitus fuisset cæcus, recuperato per miraculum visu, ad ministeriũ prædicationis verbi Dei missus est, vt scribit Gregor. dialog. lib. 4. cap. 10. sed et Chelidonius, qui fuerat ille cæcus natus à domino sanatus, Ioann. c. 10. fuit coadiutor Maximini Aquensis Episcopi, vt annales refferunt; quibus etiam continetur Leonem III. Papã oculis per vim effossis aliquot diebus vixisse, posteaque miraculo eos recepisse, & in ministerijs perseuerasse.

Cæcũ etiam mistice accipere licet eũ qui vsque adeo diuina ignorat, vt hisce terrarum tenebris totus sit obuolutus, d. c. hinc etenim Greg. in pastoral. lib. 1 c. 11. Hug. in d. cap. hinc etenim, tex. in c. Illiteratos. 36. Specul. de dispens. §. iuxta vers. item in veteris & in suo Aureo Repertorio tit. de temp. ordin. in fin. Cæcus quippe est, qui supernæ lucem contemplationis ignorat, qui præsentis vitæ tenebris pressus lucem futuram nescit, ibid. Greg. sed & Basil. Homil. 11; in Exemero dicit; sapiẽtis oculi in capite ipsius (inquit Ecclesiastes); cuius aũt non sunt in capite oculi? sunt in capite, hoc est, vt alta spectent, ac considerẽtq vero ad alta nõ spectat, sed ad terrena, oculos habet ad terrã distractos, & in capite oculos nõ habet;

Cæcum vero fieri quandoque sine culpa contigit, magna vide licet cogitatione, & fletu, abducto intus visu, Plin. lib. 11. c. 37. Publius, ait, Cornelius Ruffus, qui consul cum M. Curio fuit, dormiens oculorum visum amisit, cum id sibi accidere somniaret, Plin. lib. 7. c. 50. & Tobias ille sanctissimus hirundinum stercore in oculos incidente, cæcus factus est; Tob. 2. Felix etiam Rauenn. Archiep. per longam, & assiduam inspectionem in vas æneum concauũ, radijs solis percussum obcecatus est, ad id cogente Theodoro Iustiniani perfecto: Platina in Constantino I. propterea non excludũtur ij, omnes ob culpam, sed ob impotentiam; aut si iam promoti sint licet sacra misteria exercere non possint dũ durat cæcitas, nec quidquam aliud eorũ ministeriorũ, in qb⁹ visu est op⁹, tamẽ pdicare, & cõfessiones audire possũt, beneficijs retentis 7. q. 1 c. cũ pcussio: Rosel. ver. vitiat⁹ ĩ pric, dato illi coadiutore. d̃ cler. ægr. c. 2. g. quem.

quem text. Abb. ibi notat, eum qui prohibitus est administrare ratione vnius deffectus, in alijs non prohibebitur; ergo hic cæcus ea licite peraget, in quibus non est opus visu: exemplo est venerabilis Beda, quem (tametsi cæcum) adeo promptum ad prædicandum fuisse narrat historia, vt seruo deludente lapidibus prædicauerit; quod cum alacriter fecisset, dum sese homines auditores habuisse putaret, habuit Angelos, de quo Volaterranus multa scribit.

Sed & Didimus Alexandrinus omni scientia peritissimus, æque ac sanctissimus cæcus omnem philosophiā, vetus, nouumque testamentum perdi dicit, ita vt cum S. Antonius Alexandriam ad eum visendum perrexisset, non te (inquit) o Didime perturbet amissio sensibilium oculorum, tales enim tibi oculi desunt, quibus & muscæ, & pulices nocere possunt: sed gaude potius, quoniam habes oculos, quibus etiam Angeli coutuntur, per quos videtur Deus, & eius lumē inspicitur. Hæc Cassiod. tripart. histor. lib. 8. cap. 8. Ille igitur & si puer ad huc cæcus factus esset, tamen ad disseminandum verbum Dei, & ad euellendas ingruentes hæreses eit ad missus teste Theodoreto; de eodem vide S. Hieron. in cathalog. Ecclesia. script.

Hinc fit quod licet cęcus in Papam non sit eligendus, tamen electus manebit in sede; Ant. de But. in c. licet, de elect. Iacob. in tract. de conc. lib. 3. ar. 2. vers. & idem si sit furiosus:

Huc ptinet illa quæstio nū q cæcus est, si reliquis mēbris valeat, possit ipse ea facere manu, alter vero facere oculis? & sane ista diuisio in diuinis ministerijs habetur sacrilegij loco, imo ex hoc solo, vterq; fieret irregularis. c. 5. Hispalen. concil. 2. habetur in c. quorundam, dist. 23. & ibi glo. cui rei adstipulatur quod tradit S. Thom. 3. quęst. 67. art. 6. ad 3. de eo qui mutilatis manibus verba proffert, alter vero aquam baptismi immittit; nam eo casu nullus est baptismus, vt aliàs diximus, & Caietan. probat in commentario ad d. q. 67. Ad hæc facit gl. in c. quod sicut in gl. magna, de elect. quæ loquitur de consecratione Episcopi, an vnus possit missam cantare, alter vero consecrare, vbi probat non posse, ex sententia Hug. & Bern.

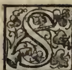
Ille quoq;, cui vnus tantum est oculus Irregularis est, nam mutilatus dicitur, nempe carens optimo membro, vnde iure arcetur ab ordinibus. c. si euangelica, dist. quinquagesima quinta, Rosell. in verb. vitiatus circa med. Tabien. in verb. corpore: sic & luscus, & monoculus semper Irregulares sunt; nec ipsi solum, sed & is, qui eluscauit, seu oculum offodit, d. c. si euangelica: quinimmo & omnes ij, qui cōsentiunt, vt oculus eruatur siue sibi, sine alij, tex. in cap. quia præfatus, 1. quæst. 4. Nec est distinguendum hoc loco, an oculus sit plene erutus, an tantum orbatus, quia par impedimentum est in rebus agendis, gloss. in cap. secundo de verbor. signific. in 6. facilius tamen dispensabitur is, qui sinistro tantum valet oculo, dextrum vero integrum habet, sed orbatum; quia cum nulla sit deffor̄mitas, admitti potest, & similter est vtilis in legendo canone missæ, propterea si sinister sit orbatus, dexter vero sit sanus difficile admittitur, quia difficile potest expedire verba canonis, & ita se habet vsus, & probat Cardinal. Alexandrin. in capit. hinc etenim distinct. 49. Nauarr. de irregul. numero centesimo nonagesimo nono, & licet vnus ocu-

tamen inuestigare, an macula sit digna dispensatione, an nō, in quo arbitrio faciendo non eget suffraganeorum consilio, nisi sponte illos acciuerit, eo enim casu illis interuenientibus arbitrari debet, non tamen tenetur sequi illorū consilium Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 5. Vinc. & Bern. in c. cum olim, de arbit. Silu. d. vers. sexto, Abb. in d. c. cum de tua: si autem in dubium vertatur, quomodo macula in oculo intelligatur, dicendū est eam demum maculam impedimēto esse, ne quis promoueri possit, si sine subtili inspectione offerat se vidētium conspectui, ea enim facit irregularem; alioqui si primo intuitu, ea macula non appareat, non est habenda in cōsideratione ad impedimentum promotionis, Iacob. Aluar. quem reffert Abb. in d. cap. cum de tua, in fin.

De turpitudine ipsius faciei.

C A P. XXI.

1 *Corpori defformi sæpe natura bonum animum imposuit.*
Therfites, & corpore, & animo monstruosus.
Os distortum habens quando irregularis.
Cicatrices magnæ ex rixa in facie inducunt irregularitatem.
Ludouicus Milanus Cardinal. vulneratus in facie.
Thomas Brancatius Cardinal vulneratus in facie.
2 *Gibbus, vel tumor in facie inducit irregularitatem.*
Colores in facie; quando inducant irregularitatem.
Maurus, Aetiops, non ob id irregulares.
Morbum Regium patientes non sunt irregulares.
Barbam tingentes irregulares sunt.
In Barba infidelis nullo negotio erit fidelis.
Mentagræ morbus, an inducat irregularitatem.

Si quid est defforme, q̄d hominem ab ordinibus excludat, certe id videtur esse precipuū quod in ipsa facie est; nam & si in turpi forma sæpe bonum animum natura imposuerit, vt dixerat Aesopus defformissi-
1 mus, quum suam causam tutaretur coram Samijs: Tamen plerumque si mōstruosam quis faciem habeat, mōnstruosior animus latere potest: cuiusmodi de Therfite tradditur apud Homerum lib. 2. Iliados: sed quia Domini nostri præceptum est, ne secundum faciem iudicemus, Ioann. c. 7. æquius est ne quisquam sola naturali defformitate excludatur, nisi admonstruositatem, & ridiculosam faciē vergeret: nam propter scandalum non esset admittendus, vel si facies multis sit diffecta coloribus, vel cicatricibus dehonestata reiici debet, vt scripsit Gul. de land. in suo sacramentali, quē ad hoc citat Silu. in verb. homicidiū 3. quæst. 3. vers. tertium, in fin. nec ipse solus dehonestatus in facie est irregularis, verū etiam, qui eum dehonestauit Silu. ibidem Tabien. in verb. Irregularitas. 3. nu. 2. 6.

Propterea dicebat Sanctus Tho. 4. distinct. vigesima quinta, quæst. 2. in fin. quod in promotione ad ordines requiritur claritas personæ, non quidem de necessitate sacramenti, sed de præcepto; iure merito hæc personæ claritas magis in facie requirenda est, quàm in reliquo corpore: vnde si quis os, aut buccam distortam habeat magna cum defformitate, non esset facile admittendus, ne visui esset inspicientibus: cicatrices vero in facie plurimum habent scandali, si in rixa quis fuerit vulneratus: nam & si sanata sint vulnera, tamen ob turpes cicatrices esset

difficile dispensandus, quando culpa impingi illi potest; quod daret operã rei illicitæ, sicut dicebamus supra quũ de mutilatis agebamus; propterea Ludouicus Milanus Calixti III. Cardinalis, qui cum noctu per vrbanas popinas lasciuiens vagaretur, in facie vulnus accepit, pudore ductus Romanã Aulam dereliquit, ress. rt Honuf. sub Iul. 2. simile narratur de Toma Brancatio Neapolitano Ioannis Papæ vigesimi tertij Cardinale: quod nocturnis voluptatibus deditus, incognitus in facie vulnus acceperit, quo per omne vitæ tempus de honestata facie publica vitabat loca, vt narrat Garimbertus.

Ad eandem rem pertinet quicunq; magnus gibbus, & tumor in facie, aut collo est, nam si risui esse possit, vel

2 scandalo, Episcopus arbitrabitur, vt sciat an admittat, an reijciat, arg. Abb. in c. 1. de corp. vitiat. in fin. color vero faciei siue candidus, siue rubeus, siue niger, vt in mauro, vel Etiope, nequicquam impediunt, nec vllo iure hi prohibentur promoueri.

Qua ratione regius morbus, q; croceo colore totum corpus, præcipue faciem suffundit, nil obstat tam ordinib' suscipiendis, quam susceptis administrandis; tum quia sanabilis est, tum quia viri sanctissimi eo aliquando laborarunt, cuiusmodi Domnolus Cenomanorum Episcopus, de quo scribit Gregorius Turon. hist. lib. 6. c. 9.

Illi vero, qui faciem fucco illiniunt, aut crines barbamue tingunt, non nisi post pœnitentiam admittendi sunt: & quandoque deponendi, etiam & Inicorum exemplo: nam Philippus Alexandri pater Antipatrum ex ordine Iudicum deposuit, quod barbam tingeret, dicens, in pilis infidelem in negotijs nequaquam fidelem existimes, refert Suidas in vita Leontij monachi, & Lippo: Tom. 4. Mentagræ et morbus & lichen dicitur, qm totam faciem fædo furfure occupat adferre videtur canoniciũ mpedimentum, nequis promoueri possit; nã vel solo osculo inficit, deinde tam fœdus, & horridus est, vt queque mors sit potius præferenda, vt scribit Plin. lib. 26. c. 1. & Iouius historic. lib. 4. Cum ergo sit incurabilis morbus, & apparẽs, iure dicitur inducere irregularitatem Specul. in c. si forte, nu. 5. de elect. lib. 6. per c. penult. de cleric. ægrot.

De Nasi deffectibus.

CAP. XXII.

1 *Nasus inter oculos muri vicem habet.*
Naso paruo dicitur, qui est sine discretione.
Naso prægrandi nimium subtiles significat.
Naso distorto, qui incauta loquuntur.
2 *Naso carentes irregulares.*

AD faciei dehonestationem proprie pertinẽt nasi deffectus; qui ita in ea locatus est, vt quasi murus oculis interiectus esse videatur.

1 Cic. 2. de nat. deor. Vtramq; etenim oculorum aciem, & discernit, & munit, Basil. in exemero Homil. vndecima qua ratione tanquam optimum humani oris ornamentum, soli animalũ homini nasus altus, & prominens à natura datus, eumq; noui mores subdolę irrisioni dicauere: vt scribit Plin. lib. vndecimo cap. trigesimo septimo. Hinc igitur spirituali interpretatione paruo naso illi esse dicuntur, qui sine discretione sunt, nec quas deligant virtutes satis sciũt, ideo q; vt ad ordinũ ecclesiasticorum ministeria minus apti reijciendi sunt, Leuit cap. vigesimoprimo, Gregor. in pastorali lib. 1. cap. vndecimo, distinct. quadragesimanona.

manonia. c. hinc etenim, verſ. Paruo autem naſo, Allberic. in verb. naſum, Specul. in tit. de diſpenſat. §. iuxta, ver ſic. item in veteri.

Econtra vero, qui prægrandi naſo ſunt, quaſi nimia immoderataque ſubtilitate in rerum inquiſitione fallũtur, volẽtes plus ſapere, quã oporteat ſapere, excluduntur à miniſterio Dei, Greg. dictis locis: Sũt prætereà, qui diſtorto naſo ſunt, qui quidem virtutes à virtutibus diſcernunt, ſublimiaq; honeſta ſubtilitate perquirunt, ſed cum non recta diſcretione in prædicatione verbi Dei ſeruata, dum vel loquacitate incauta, vel adulatione, vt ei placeãt, cui diuina reuellãt ſecreta, vel iactatione ſcientiæ, vt plura ſcire videãtur, ſacerdotalis oſſitij indicãtur indigni, tamqnam torto naſo, ex ſententia Gratiani, diſtinct. quadrageſima tertia. c. diſpenſatio, in fin. Greg. prędicto loco: ſed & hæc ad litteram intelligi poſſunt, vt qui vel tam paruo, tamue magno, aut diſtorto naſo ſunt, vt defformitatem contineat, poterunt arbitrio Epiſcopi repelli, ſicut in cæteris defformitatibus ſępius iam dictum eſt, ſcribit Hug. in d. cap. hinc etenim, verſ. parno autem naſo.

Qui vero denaſati ſunt, ideſt qui naſo carent, proculdubio reijciẽdi ſunt, quaſi mutilati optimo, & venuſtiſſimo mẽbro: quia per eum deffectũ claritas pſonæ obſcurat, quæ & ſi in facie non requirat de neceſſitate ſacramenti, requiritur tñ de præcepto S. Tho. 4. diſt. 25. q. 2. in fi. quẽ reffert Tab. in ver. cor pore; Huius vero deffectus diſpẽſatio à papa petẽda eſt. Tab. in ver. diſpẽſatio, nu. 13. verſ. decimo ſeptimo.

De Labiorum deffectibus.

CAP. XXIII.

1 *Labia membra non ſunt; ſed ornamentum.*
Labia habens corroſa non promouetur.
* *Monaco cuidam habenti labia corroſa nihil ore contineri poterat.*

LABIA, & ſi formaliter membra non ſint, corpori tamen formam dant, atque ſine ijs cor- 1 pus defforme eſt, & imperfectum Bald. in l. publicorum. ff. de publ. iudi. ſunt enim ipſa labia ianua linguæ, gutturis, & palati, Bald. in repetitione l. data opera C. qui accuſ. poſt. Marian. Soci. inc. ſen tentiam 4. parte principal. q. 31. ne cle ric. vel mon. propterea ipſorum labiorum deffectus, alijs corporis deffectibus equiparari poſſunt: poſſet enim magna in ipſis difformitas eſſe, quæ horrori ſit, forſan quia corroſa, ita vt continere non poſſint liquida, eo enim caſu nec ad ſacerdotium quis pro moueretur, nec ad ſacros; quoniam cum maximum ſubſit periculum in eucharistiæ ſumptione, propellendi ſunt arg. c. is qui, 26. quæſt ſexta & de con ſecr. diſt. 2. c. ſi quis per ebrietatem: quũ etenim ſuſceptio Eucariſtiæ prohibeatur illis locis, multo magis ordinum ſuſceptio, qui cum Eucariſtia accipiuntur, hoc ſentire vr̃ authror Manipuli curatorũ, tractat. 4. 1. par. c. 9. quo loco ait, legiſſe ſe in annalibus de Ludouico rege, monacũ quẽ piã ciſterciẽſis ordinis, vſq; adeo labia habuiſſe cor roſa, vt nec vllus bolus ore contineri ad momentum poſſet, quin ſtatim elaberetur; Idem & ſentire videt̃ author ſacerdotalis ea parte, qua tractat, quæ ſint iuſta impedimenta ſumendæ eucariſtiæ: in hoc igitur deffectu prudens Eps facile arbitrabit̃ quid ſit agendũ.

De Dentium deffectibus.

CAP. XXIIII.

1 *Dentium deffectus nihil ad irregularitatem.*
2 *Dentes non ſunt membra.*

Dentes sibi euellens per indignationem, est Irregularis.
Dentes prominentes licet secare.

VNICA quæstione absoluitur hic tractatus, non enim defformitas tanta est carere dentibus, ut quis promoueri non debeat: quandoquidem omnia sacramenta, etiam
1 Eucaristia illis nequaquam egent, & occultus deffectus est; sed in dubium uertitur, si quis per indignationem, aut impatientiam dentem sibi excusserit, num sit repellendus; dubium facit, quod dentes non ponuntur inter membra corporis, ex sententia Innoc. in capitul. significauit, de corp. vitiat. & in capit. exposuisti, eodem titul. text. & gnod. ibidem Bartol. in leg. is cui. ff. de edil. edic. Soci. in cap. sententiam in 4. parte principali q. 31. ne cler. vel mon. quibus locis probari potest, hunc sibi dentes excutientem, non fieri Irregularem.

At si consideremus dentem, & si vere membrum non sit; tamen habet proprium officium ex Basil. homil. 3. in fin. dentes (inquit) simul vocis sunt organa, robustum fulcrum linguæ exhibentes, simulque alimenti ministri, partim ipsum secantes, partim continentes: Vnde qui sibi excusserit, quodammodo hæc naturæ officia videtur extinguere: Iure merito sicut in reliquis corporis partibus per indignationem mutilatis, quis fit Irregularis, vel dando operam rei illicitæ, ut diximus, cum de mutilatis ageremus, sequitur, ut etiam hic ab ordinibus excludi debeat, nec admitti nisi dispẽsatus; nec obstat, quod dens proprie membrum non sit, quoniam nec digitus est membrum, si tamen quis sibi non dicam integrum digitum, sed solam digiti partem absciderit, uel dando operam illicitæ amisserit, Irregularis est, nec promoueri potest sine dispensatione, tex. clarus in cap. qui partem, dist. 55. & hanc sententiam tenet Archid. in capit. maritum, per illum text. dist. 33. & cum eo Tabien. in verb. corpore, Rosell. in verb. vi-
2 tiatus;

Quod ita uerum est, si notorium sic eum sibi per indignationem euulsisse, vel dando operam rei illicitæ, alioqui si lateat hæc causa facile admitti potest; & ita intelligenda mihi videtur sententia Innoc. & Soci. & aliorum supra in contrarium adductorum; & ita concludit Sil. in verb. corpore q. 4. & Abb. in cap. ex parte, circa med. de corp. vitiat.

Quæ adeo vera sunt: ut si quis iusto, uel iniusto metu dentes euulserit sibi, adhuc Irregularis est, tex. in d. cap. maritum. S. Aug. lib. de dogmat. Eccles. capit. 72. si vero quis nimium prominentes habeat dentes, curare potest, ut secentur, dum tamen nullum vitæ, vel ægritudinis discrimen incurratur, gl. in d. capit. qui partem, refferens S. Hieronimum eos sibi hac ratione sponte limasse; de hoc vide Tabien. in verb. corpore Abb. d. capit. ex parte.

De Auris, aut Auricula deffectibus.

CAP. XXV.

1 *Surdus publicam personam agere non potest.*
Surdaster non prohibetur promoueri.
2 *Confessio per scripturam fieri non potest.*
3 *Mutus per signa confiteri potest.*
4 *Surdus in Papam non est eligendus, sed electus perseuerabit.*
5. *Auris, & Auricula membra sunt.*
Ammonius Anacoretha sibi sinistram auriculam abscidit, ne promoueretur.
6 *Auricula mutilati per sententiam, infames, & non promouendi.*
7 *Petrus Apostolus impune Malco aurem abscidit.*

Sur-

Surdus mistice est, qui diuina non audit.
8 *Auditus exterior non fuit in discendis mandatis Dei, in primo statu innocentiæ.*
9 *Monialis surda esse potest.*

INTER reliquos sensus auris præcipuum habet locum, ideo & de ea dicendum est, quid iura statuant circa Irregularitatē; varij esse possunt aurium deffectus: primus quod surdæ sint; sicut enim tutor, & curator ab onere tutelæ, vel curæ excusantur Iure ciuili; ita nec promoueri ad sacros ordines debent.
1 qui surdi sunt, can. apostol. c. 76. publicam enim personam agere non possunt, nec arbitri, nec procuratores existere quoquo modo in iudicio; Sebast. Vant. de nullitat. ex deffect. vers. mutus. Specul. tit. de arbitr. §. potest numero 3.

Surdaster vero, idest, qui vel difficile audit; vel vna tantum aure surdus est, nullo iure prohibetur promoueri; quia audit, & si difficile, sicut & tutor surdaster, iure ciuili non excusatur: promotus vero, si surdus fiat, poterit omnia perficere vbi aure non est opus, puta missam submisse dicere, non autem confessiones audire, propter impossibilitatem ministerij absolutionis, quæ supponit audita esse, & intellecta peccata per aures; nam confessio per
2 scripturam fieri non potest, quia quū confessio sit pars sacramenti habet determinatum actum, sicut & alia sacramenta habent determinatam materiam, vt in confessione est verbum. S. Tho. 4. dist. 17. Pisanell. in verb. confessio. 1. versicul. vtrum liceat
3 confiteri; Ideo mutus confitens peccata sua, potest per signa, & scripturā in subsidium ob necessitatem; at in audiente confessionem non sic, quia plus actus iste consideratur in proferente, quam audiente, merito ne fuit inanis sua prolatio, & non diminuatur meritum suæ confessionis, surdus auditor debet ab audiendis confessionibus remoueri; sed non à beneffitio, vel ipso toto ordine; ideo licet surdus non debeat admitti ad Papatum tamē electus manebit, siue antea surdus esset, siue iam promotus factus est surdus: Bald. in cap. licet de elect. Iacobat. in tract. de concil. libr. 3. art. 1. versic. & idem si sit furiosus: & dicemus infra alias magis oportune; 4

Alius Aurium deffectus est, non ea ratione sublatæ virtutis audientis, sed ob mutilationem totius, uel partis au-
5 riculæ; ea enim inter membra communerantur gl. in cap. singula, dist. 89. merito de eius mutilatione idem dicendū est, quod de quolibet membro visibili, si enim eam quis amiserit dando operam rei illicitæ in duello, aut sponte sibi præciderit, vix dispensari posset, arg. cap. maritum, dist. 33. & S. Aug. in lib. de dogm. Ecclesc. capit. 72. & capit. qui partem, dist. 55. Hac ratione Ammonius Anacoreta quum ab Aegiptijs raperetur, ut Episcopus fieret, ferro sinistram sibi auriculam secuit, ut sese per hunc deffectū, Episcopatu indignum faceret; quasi lege diuina nulli aure mutilato liceret sacerdotio fungi; quum vero hac abscissione dispensatus adhuc ad Episcopatum vocaretur, respondit se sibi etiā linguam abscissurum: sic ab huiusmodi onere liberatus est, refert Cassiod. tripart. hist. lib. 8 capit. 1. refert etiam Nicol. de Lyra in prologo Hieronimi super Marcum, licet eo loco per errorem pro Ammonio dicat Antonium;

Si quis vero hostium impetu auriculas perdiderit, iusta ratione admitti posset, sicut alias diximus in
6 alijs vim passis; ij vero, qui in iuditio ob crimen amiserunt, ut criminosi ac

ac infames omnino reijciendi, idem & de illis, quorum auriculæ perforatæ sunt, in signum seruitutis, ut Exod. cap. 21. vel etiam leuitatis, aut delitiæ causa, vt inaures adferrent; nam quasi effeminati recijendi sunt: Hi præterea, qui alij aurem absciderint, eandem Irregularitatis notam incur-
7 runt; expressum in c. si Petrus, 24. q. 1. eo enim capite probatur solam Ecclesiam, vel Ecclesiæ caput Petrum aurem impune abscindere potuisse: Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta versic. Numquid ergo beatus Petrus: ergo alijs non licet impune, quin fiant irregulares; spiritali etiam sensu surdum, vel aure mutilatum accipere possumus eum, qui ad diuina auditum non præbet: merito à corpore Christi præcidendus, quia ex Deo non est. d. cap. si Petrus; cæpit enim legis acceptio per auditum post peccatum; nam in prima hominis creatione, & innocentiæ statu nullus auditus exterior fuit, quo ad diuina audienda, sed internus
8 tantum auditus S. Tho. 22. q. 5. art. 1. ad fin. Tabien. in verb. Auditus, merito excusari non potest, qui exteriori auditu non quærit audire uerbũ Dei, Ideo non est dignus ordinibus sacris;

Inter Moniales uero surdam admitti & posse, & debere æquissimum est; quoniam prodest ei hic deffectus conseruandæ taciturnitati, & virginitati; quæ per auditum corrũpitur plerumque, ut scribit Basil. lib. de virginit. & à detractionibus, ac fabulis auditum auertit, & difficilior mentis distractio ab oratione, sed opportunis dicemus, quum de Monialibus agendum erit;

De linguæ deffectibus.

CAP. XXVI.

1 *Balbus quis.*
Blesi qui.
Demosthenes Balbus fuit.
Moyses Blesus fuit.
Valerius Cæsar Augustianus Episcopus, Vincentij adiutorio in prædicatione vsus quia lingua erat impeditiore.
2 *Linguæ vsum perdens desinit administrare sacerdotium;*
Episcopi abscissa lingua disertissime prædicabant.
3 *Isaias sibi de lingua præcidisse fertur, sed incerta fide.*
4 *Linguæ vitia quandoque tempore sanantur.*
Zaccarias aliquandiu obmutuit.
5 *Muti multi post tempus loquuti sunt.*
Cræsi filius diu mutus, postea loquutus.
Aegeles Samius diu mutus postea loquutus.
Mutus militiæ, prælatus non prædicans, nec corrigens.
6 *Linguæ vitia multa causantia Irregularitatẽ;*

D hæc opportune accedunt ea omnia impedimenta, quæ ad linguam pertinent; quæ multis ex causis proficiscuntur: nam mutus Irregularis est ex can. apost. c. 76. Sed & Balbus, vel Blesus quis esse potest, quia explicare verba non valet, obscureque loquitur, ut de De-
1 mosthene reffert Cic. primo. de Oratore; quod ita Balbus esset, ut eius ipsius artis, cui studeret primam literam dicere non posset uidelicet R. & ij non facile iudicantur Irregulares; cuiusmodi Moysen fuisse cõstat, Exod. cap. 4. ibi non sum eloquens, sed impeditioris, & tardioris linguæ sum; idque vel natura fit, ut in Demosthene, aut ex accidenti ut in Moyse, cui cum tam pius fuerit, & summus Pontifex nil obfuit hic deffectus, nam ei faciẽ ad faciem loquutus est Deus, quantũ nulli alij datum est, vel ipso Dei testimonio, ut scribit Basil. homil. 1. in exemero, & cap. Moyses 8. q. 1. & quęcumque ille verbo explicare non ualluit, id coadiutore à Deo dato expleuit, scilicet per Aaron. d. c. 4.

Vnde

Vnde colligitur hunc deffectũ, nulla animaduersione dignum, quo ad ordines ecclesiasticos: Nam & Valerius Cæsar Augustanus Episcopus, vir apprime sanctus, cùm lingua esset impeditiore ad prædicationis offitium, sancti Vincentij ministerio vsus est, ut in offitio eiusdem Vincentij canit Ecclesia; Impediuntur autem ne promoueri possint ij, quorum tam grandis nodus linguæ est, ut verba non explicent; impossibile enim est eos ministrare posse. Tho. 3. q. 82. art. fin. ad 3. his verbis, linguæ usum perdens post promotionem, non perdit ordinem, sed propter impossibilita-
2 tem perdit ordinis executionem, reffert Tabien. in verb. corpore.

Quandoque vero diuino miraculo contigit, ut qui penitus linguam amiserit, tamen diserte loquatur, perinde atque antequam lingua abscinderetur, ut sub Arriana persequutione multis fidelibus in fidei confessione perseuerantibus, usque ad abscissionem lingue ferret accidisse Procopius; qui etiam Constantinopoli postea coram Imperatore Zenone disertissime (præsertim vnus eorum nomine Reparatus) loquuti sunt, & verbum Dei publice prædicarunt, reffert Victor Episcopus Viten. de persecut. Vandal. lib. 3. & Euagr. Eccles. hist. lib. 4. c. 13. & S. Greg. dial. lib. 3. c. 32. Diuina etenim dispensatione hoc factum est, sicut & in Isaia, qui cum loqui se nescire fateretur ignito calculo tactus, ad Dei ministerium est admissus, Isaię primo Greg. in pastor. lib. 1. capit. 7. tex. in c. in scripturis, 8. q. 1. & licet gl. in capit. qui partem. dist. 55. dicat Isaiam sibi linguam præcidisse, quam
3 reffert, ac probat Archid. in d. capit. in scripturis col. 2. in medio: Tamen nusquam puto hoc probari;

Post hæc illud non est omittendum, aliquando contigisse quod, qui natura sit impeditiore lingua; vsu fiat velocior, ut in prædicto Demosthene, qui calculis sub lingua positis. R. literam postea didicit. Cic. d. libr. primo de Oratore: Max. libr. 8. sed & multi, qui ob apoplesim, vel alium morbum linguæ usum amisserant, tempore restituti sunt, ita quod cessante impedimẽto cessauit etiam Irregularitas; arg. Bern. in cap. cum inter Canonicos de
4 Elect. & ibid. Io. Andr. & idem Io. Andr. in gl. magna. in c. super eo, de. elect. plene in cap. post translationem, in gl. cessante, de renunt. Verum quia numquam absolute linguæ usus restituitur post paralisim, iudicabit Episcopus, quam magnus sit nodus in loquendo, quam defformis, quantumue scandalum adferat; nam in huiusmodi deffectibus sicut in alijs Episcopus suo arbitrio vti debet: Abb. in capit. 2. de cler. ægrot. l. si cui lingua. ff. de Edili. Edic. Abb. in cap. cum de tua, prope fin. de corp. vitiat & facilius dispensandum arbitrabitur cum Regulari quam cum clerico seculari, ex senten. tia Ray. quem reffert, ac probat Silu. in d. verb. corpore. quæst. 6. quo loco licet loquatur de deffectu oculorũ, eadem ratione idem videri potest in vsu linguæ: idem erit si quis Dei miraculo ad tempus obmutuerit, ut Zaccariæ contigit, nil enim oberit si postea eadem gratiæ Dei, elocutio restituatur Luc. 1. Sed & Leo 3. PP. cum, per vim lingua illi radicitus eruta fuisset; posteaque miraculo eã recepisset, perseuerauit in suis ministerijs, ut omnes annales referunt.

Sed & illud omittendum non videtur, multos ad multã ætatẽ inter mutos
5 fuisse annumeratos, quod lingua numquam vsi essent, postea vero lingua soluta, articulate loquuti sunt: certe exinde cessante impedimento, nil oberit,

rit, quin promoueri possint, vt iam diximus: idq; contigit Cræsi filio, qui cũ iam multum adolenisset, nihil loqui poterat, mutusq; ac elinguis diu habitus est; cum vero miles quidam Cræsum non agnoscens, ense grassaretur exclamauit filius, ne occidas, Cræsus Rex est; sic nodum linguæ summo spiritus nixu disrupuit, & articulate deinceps prorsus loqui peregit; scribit Herodot. lib. 2.

Sed Aegeles Samius athleta, perpetuo habitus elinguis; cum in sacro certamine per aduersarios non bona fide fieri videret, magno clamore cõquestus, linguæ vincula ita disrupit, vt per omne vitæ tempus, & clare, & explicate loquutus sit, refert Aul. Gel. lib. 5. c. 9. possent igitur huiusmodi promoueri, quia nihil prohibet linguam conuerti, nam ipsa per naturã tenera est & facile conuerti potest, & ad omnẽ sermonis vsum ob motus varietatem sufficiens existit, vt scribit Basil. homil. 32. in fin.

Spiritali etiam sensu mutum accipere debemus eum, qui quum eloquenter loquatur vi linguæ, tamen quia non secundum patrum dogmata loquitur elinguis putatur; sicut si non corrigit vitia, si Dei verbum non seminat; isti enim canes muti dicuntur, non valentes latrare: Isai. cap. quinquagesimo sexto; Gregor. in pastor. libr. secundo, cap. quarto, idem Gregor. super 1. Reg. cap. tertio, sed & ècontra tot possunt esse linguæ vitia, vt pronesi aliquem, indignum & pernitiosum sit, argument. eorũ, quæ scribit Archidiacon. in cap. ex merito, 6. quæst. 1. vbi plurima ponit linguæ vitia, quæ breuitatis causa omittuntur.

De deffectibus ob sexum.
Et primum de Hermafrodito.

CAP. XXVII.

1 *Hermafroditi vtriusque sexus.*
Androgini idem quod hermafroditi.
Nasamones omnes Androgini.
2 *Hermafroditus est infamis.*
3 *Hermafroditus incalescens in masculum, caræ steris est capax; sed conferri ei non debet.*
4 *Hermafroditus in Papam non admittendus.*
Hermafroditus mistice prælatus, qui neglecta veritate solo sermonis ornatu vtitur.
Heretici dicuntur Hermafroditi.
Neutrum idest nec masculus, nec femina, olim natus in Sabinis.
Hermafroditus nec inter masculos, nec feminas in religione admittendus.
5 *Eunucorum monasteria olim constructa.*
6 *Sexus mutari sæpe cõtigit de feminis in mares*
Sexum mentientes, irregulares.

Post singulorum mẽbrorum impedimenta iure merito succedit ille tractatus, qui ad sexum pertinet, nam hactenus de masculis tractasse videmur: nunc de ijs agendum est, qui propemodum mares sunt, cu-
1 iusmodi Hermafroditi; nã quia vtrũq; sexum habent, hoc nomine nuncupãtur, quos alio nomine Androginos plerisq; nuncupare consueuerunt, vt Archid. 33. q. 5. c. hæc imago, circa med. Aul. Gell. lib. 9, cap 4. cuius speciei integri populi sunt in Aphricæ regione, supra Nasamones, quos Machlyes dicunt, ij omnes vtriusque sexus sunt, atque inter se vicibus copulantur, quod ab Hærodoto, & Caliphane scriptum est; ijsq; (Aristotele teste) dextra mammilla virilis est, leua vero muliebris, quæ etiam rettulit Plin. lib. 7. cap. 2.

Hermafroditus igitur eo ipso, quod

est

est natus, fit infamis de Iure Alberic. in litera E. in verb. Ermafroditus; sexus enim ille, quia masculinus non est, sed alius omnino, à publicis functionibus arcetur cap. infamis. 3. q. 7. Ideo nec promoueri potest arg. tex. in cap. si testes 4. q. 5. §. Hermafroditus, & ibi gl. est enim absurdum de eo promouendo ad ordines tractare, quem nescias an masculus, an fœmina sit, & an ad gignendum, an ad concipiendum sit aptus, quum simul & semel ij et gignant, & pariant; Archid. 4. q. 3. §. Hermafroditus;

Illud tamen verum est, quod si magis incalescat in virum, quam in fœminam (ut sæpe contingit l. quæritur. 3 ff. de stat. hom.) si ordines suscipit caracter imprimitur, at ordinis executionē nō habebit; & sicut Episcopus eū ordinare non debet, ita nec ipse promotus exercere Tabien. de sententia Gul. in verb. corpore, in fin. Archiep. Flor. 3. ti. 29. c. 6. vers. Hermafroditus, vbi sequitur eiusdem Gul. sententiam: Quod si in fœmineum sexum incalescat; nec caracteris est capax, sicut nec sexus muliebris; Vnde sequitur quod semper est reijcieudus; Quod si aliqs eiusmodi in Papam eligatur, admitten dus non est, secundum Bald. in c. licet. de elect. quem dubitando probat Ia-4 cobat. in tract. de concil. lib. 3. art. 1. vers. de Hermafrodito; Est enim nimis graue, eum imperare in sede Petri, & ecclesiæ caput constitui, quem nescias masculusne, an fœmina sit ex ijs, quæ dicit S. Basil. Epist. 87: Tāigitur in electo, quam eligendo Pontifice, hoc impedimentū canonicū dici debet: nam ad monstri speciem potius pertinere videtur Archiep. Flor. vers. Hermafroditus: sed de ijs etiam dicemus quum de Papæ impedimentis agendum erit.

Spiritali quoque sensu Hermafroditos eos accipimus, qui neglecta ratione veritatis superflui sermonis ornatu, in prædicando verbo Dei abutuntur, de quibus Paul. 2. Thimot. c. 4. ibi à veritate ad fabulas conuertentur, scribit Alberic. in littera H. in vb. Hermafroditus; & ob eandem rationem hæretici Androgini dicūtur, quod reiecta veritate, verborum & fabularum flosculos sequantur, neque docentes, neque addiscentes; ita enim uideo istos nuncupari apud Sim. Metaph. in oratione de gestis Nicenæ Synodi, quam ille posuit post diem X. Iulij. apud Lippom. Tom. 6.

Si igitur hæc vera sunt in eo, qui utriusque sexus est, multo magis vera dicenda sunt in eo, qui neutrius sexus sit, cuiusmodi repertum esse scribit Liuius decad. 4. lib. 1. fol. 2. his verbis: In Sabinis infans natus incertus, an masculus, an fœmina esset; alter sexdecim annorum ambiguo sexu inuentus. hæc ille: Est itaque hoc hominum genus non admittendum ecclesiasticis in functionibus; quinimmo tanta est hæc Hermafroditorum, & neutrius sexus Irregularitas, ut nec ad ingressum religionis admittendi sint inter masculos, nec inter fœminas; Vtrobique etenim nimis grande incurritur periculum, ex promiscuo usu copulæ, & nec quidem inter ipsos Hermafroditos cohabitationem permittendam puto, ob eiusdem promiscui usus rationem; Ideoque priscis tem-5 poribus Eunucorum monasteria constructa sunt, ne & inter viros delitiarum periculo, nec inter mulieres eadem causa versarentur; Eunucorū fuisse monasteria scribit Sophron. Sophista in prato spirituali cap. 19. & c. 138. de ijs etiam agemus quum de monialibus tractandum erit;

Huc pertinet quæstio de eo, cui contigit mutare sexum, ut puta si puella

la vixerit ad pubertatem re, & nomine muliebri sexu, postea vero in virum mutetur (ut aliquando contigit) num hic sit ad ordines, ut masculus promouendus? In qua re dicendum est portentũ videri, & res magni plena scandali, si is quasi vir altari ministret, quem aliquando vulgus inter mulieres ascripsit, præsertim si quasi fœmina transisset ad nuptias; Ideo tale scandalum, & vulgaris admiratio adferunt canonicum impedimentum, & Irregularitatem, sicut & omnes aliæ desformitates, ut sæpe diximus ex c. 2. de cler. ægrot. Propterea ad Episcopum pertinent diligenter inuestigare, an hic potius sit Hermafroditus, quam sexus mutatio, & tunc pro loco, & tempore, considerando, an res occulta sit, an euulgata, pro ut arbitrio suo videbitur, iudicabit, sicut in omnibus alijs desformitatibus Host. in c. cum de tua, ubi etiam Abb. de corp. vitiat. Nec dispensatio erit concedenda, ea in regione vbi huius rei notitia habeatur, propter scandalum: poterit tamen ad religionis ingressum admitti si uere factus fuerit masculus;

Sed ne quis putet impossibilẽ casum nos confixisse, quid scriptores prisci, & recentiores traddiderint subijcicimus; Romanorum temporibus puer de puella factus portento habitus, & vrbe eiectus est, scribit Aul. Gell. lib. 9. cap. 4. ex Plinij historia lib. 7. cap. 4. cuius hæc sunt verba; Ex fœminis mutare in mares non est fabulosum; inuenimus in Annalibus P. Licinio Crasso, & C. Cassio Longino Coss. Cassini puerum factum ex virgine sub parentibus, iussuque Aruspicum deportatum in Insulam desertam, hæc ille: quod etiam aliorum authorum testimonio comprobatur, scripsit enim Licinius Mutianus (teste Perotto commentariis linguæ latinæ Epigrammate secundo) vidisse se Argis Ariscontem virum, cui antea fœminæ nomen Arescusæ, quæ cum puella ad nuptias traducta esset, in virum euasit, barba & virilitate prouueniente, vxoremque duxit: scribit quoque vidisse sese Zinutiæ puerum huiusmodi immutatum. Plin. præterea lib. 7. cap. 4. refsert se in Aphrica vidisse Lucium Cossitium Ciuem Trisditanum, nuptiarum suarum die, de puella in marem mutatum: Ad hæc antiquorum exempla operepretiũ duxi recentiora quędam exempla de promomere, de quibus Baptista Fulgosus lib. 1. Regnante (inquit) Ferdinando Ludouico Guarnæ salernitani ex quinque fœminis filiabus, duæ Francisca, & Carola, post quintumdecimum annum nuptui traditæ sunt, & thori usu ambabus genitalia membra in marium morem erupere, mutatoque habitu publice pro maribus habiti sunt, Franciscus, & Carolus nuncupati: Eubuli quoque sub eodem Rege puellæ viro dispensatæ, primo thori vsu effractis membranis virilia membra prodierunt: quæ domum repetens, dotemque recuperans iuditio publico, inter viros pro viro semper habitus est, idque ita se habere affirmat optimus historicus Andreas Eborensis eloqnentissim. exemplorum memorabilium, tit. de miraculis, parte 3. qui casus si umquam continget, debebit Episcopus huiusmodi Irregularem, & non promouendum pronuntiare;

Huc prope accedit ille casus, si quis sexum mentiatur, idest si masculus adolescentulus imberbis se esse fœminam simulauerit, & sic sexu mentito inter monialium claustra sit receptus, forte ut delitijs frueretur, vtrum egressus detectus vir, sit ad ordines admittendus, etiam si nullam monialem vitiauerit, & res occulta sit? Delictum

lictum hoc grauissimum est, & omni supplitio dignum, vnde quantumuis occulto hęc fecerit, omni ecclesiastico ordine, est dignus; nam si vouit in eo claustro, tenetur perseuerare in claustro virorum, quando vouendi animũ habuit Silu. in verb. religio. 3. quæst. 9.

Sed & si professionẽ non emisserit, vel si emisserit animo abalienato ab obligatione, idest per fictionem, debet omnino cogi loco pænæ, ad subeundam religionem virorum, vt disputauit Bartol. Brixien. & reffert Archid. in c. quod interrogasti d. 27. & probatur c. vt clerici, cum gl. de regular. quicquid ibi delirando balbutiat Mollineus: non enim tunc promouebitur, quasi dignus, sed quasi in pænam simulatæ religionis, vt concludit Hug. in d. c. quod interrogasti; alioqui si ea promotio inter claustra concederetur gratiose, diceretur lucrum captare ea ex re, ob quã dignus est supplitio; non enim debet mereri ex malo opere aliud, quam pęnã; delictum enim non debet impunitatem prestare ff. de Interd. & releg. l. relegatorum, in fin. Gemin. post alios Doct. in c. 1. §. caueant, de sent. excom. in 6. merito igitur claustrali obligatione cogi debet, & omnibus claustralibus oneribus, scilicet promotioni ad certos, vel omnes ordines in maius pondus seruitutis, sicut ille, qui suspensus est, ne diuinũ offitium dicat quomodocumque: nam per hoc non fit immunis, quin priuatim offitium dicere teneatur; Gem. & Doct. d. §. caueant: Hæc sufficiant de viro sexum mentiente: at econuerso de muliere mentiente sexum, opportunius dicemus, quum de mulierum irregularitatibus erit agendum proximo capite.

De sexus Muliebris Irregularitatibus.

C A P. XXVIII.

1 *Mulieres proprie non dici irregulares.*
2 *Mulier ad imaginem Dei non est creata.*
3 *Christus quare assumpsit sexum masculinum.*
Christum representare non potest, nisi sexus masculinus.
4 *Ordo ecclesiasticus est medicina, non propter eum in quo est, sed propter alterum.*
5 *Angelis non congruit potestas ordinis ecclesiastici.*
6 *Mulieri ordinis caracter imprimi non potest.*
Mulier aliquando dicitur præsbiterissa, & sacerdos.
Mulier diaconissa cur.
Mulier Abbatissa cur.
7 *Mulier nec excommunicare potest, nec absoluere.*
Mulier ad altare seruire non potest, potest tamen altare summa deuotione pertingere.
Brigidæ tactu altaris lignum viride factum est.
Monialis vasa, ac sacras res contingere non potest.
Mulier quamuis docta prædicare non potest.
Conon præsbiter non permisit Diaconissam, etiam in necessitate publice baptizzare.
Mulier benedicere more superiorum non potest.
Mulier detonderi in contemptum non debet.
8 *Irregularitas etiam in muliere considerari potest.*
9 *A muliere sexum mentiente inter masculos facta, an rata habeantur.*
Marina virgo virum simulauit.
Theodora virgo virum simulauit.
Pelagia virgo uirum simulauit.
Mulieri virilem habitum ferre prohibitum est.
10 *Mulier mentito sexu habitans claustra virorum, quomodo punienda.*
Mulier quæ habitum virilem sumpserat seuerissime à Deo punita.
Ioannes Anglus, quem dicunt mulierem esse, fabulose à multis narratur.

Ele-

12 *Electio de muliere facta ad beneficia ecclesiaca, est ipso iure nulla.*
Opinio communis ius non facit in iis, quæ sunt impoßibilia.
13 *Ordinati à muliere habita pro viro, nil receperunt.*
14 *Mulierem nunquam fuisse in Pontificatu, pluribus rationibus hic probatur.*

Voniam de Hermafroditis ab ordinum susceptione reppellédis tractauim*, quod muliebris sexus participes sint, multo magis ipsum muliebrem sexum repellendum esse natura, & ratio instituerũt: Nam multis visum est vsque adeo mulieribus ordines nõ congruere, vt eæ nec irregulares quidẽ dici poßint. Tabien. in verb. irregularitas 4. in prin. Soci. in c. sententiam, in 5. parte principali q. 14. ad fin. ne cler. vel mon. non enim ipsa capax esse potest vllius ordinis, siue maioris, siue minoris natura ipsa repugnante. S. Tho. 4. d. 25. q. 2. art. 2. & gl. in c. diaconissam 27. q. 1. Not. Abb. in c. noua. de pen. & remiss. idem Abb. in c. dilecta, de maior. & obed. tex. in c. mulieres & c. fin. d. 32. Quæ sicut characteris incapax est, ita nullum quodcumque officium ad ipsos ordines spectans, administrare potest, gl. in d. c. diaconissam, tex. in c. sacratas, d. 23.

Harum autem incapacitatum ratio est, quia ipsa ad imaginem Dei creata
2 non est, Ambros. in 1. pist. Pauli. 1. Corinth. c. 11. & c. mulier debet, & c. hæc imago, 33. q. 5. & de maior, & obed. c. dilecta, ibi glo. Ordines vero illi soli competunt, qui vice Christi ad altare ministret, Ambros. 1. ad Thim. c. 5. merito mulier eos exercere non potest, quum nec vicem, nec personam Christi refferre poßit, sicut enim per virum originale peccatũ intrauit in mundum, & non per fœminam, vt tradit S. Tho. 3. sent. d. 12. art. 4. ad fin. & Christus ideo assumpsit sexum masculinum, vt perfectum, & actiuũ, ita quicumque vicem Christi vult representare, debet esse proportionatus personæ Christi, quæ proportio est in solo sexu masculino. per quem humanę naturæ reparatio fieri debet, & non per fœmineum, vt ibi per eundem S. Tho. Deinde ordo Ecclesiasticus est quædam medicina, non propter ipsum, in quo est, sed propter alterum, quia collatus est non in reme-
4 dium personæ, sed Ecclesiæ, Ideo mulieri hoc nõ congruit, vt sit capax ordinis, ne videatur esse caput in Ecclesia contra naturę ordinem, c. est ordo. 33. q. 5. Vnde nec Angelis congruit hæc, vel alia potestas sacramentalis in aliquo sensibili S. Tho. 4. d. 24. art. 1. ad 2. & 3. ideo nec Angelus habet conuenientiam in natura cum Christo, qui est sacramentorũ author, vnde non habet potestatem baptizzandi S. Tho 4. d. 5. art. 4. ad 5.

Si igitur mulier de facto ordinetur, exequi nihil potest, glo. in d. c. diaconissam, quum nec ordinis character imprimatur. Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 6. vers. Germafroditus: & omnes scriptores consentiũt. Contingit tamen aliquando mulierem nuncu-
6 pari sacerdotẽ, vt apud Ineã Silu. histor. Boemicę c. 16. quandoque præsbiterã, vel diaconissam, sed id nihil ad ordinem sacrum spectat, d. c. diaconissam: nam ideo dicitur, quia præsbiteri, vel diaconi socia est; vel quia pręposita est ad homilias legendas in choro mulierum glos. in d. c. diaconissam, Soci. d. q. 14. Archid d. vers. Hermafroditus, text. clarus in c. præsbiter. & cap. fin. d. 32. Sed & si aliquando Abbatissa nuncupetur, penes quam speciali quodam iure est iurisdictio

dictio, c. dilecta, de maior. & obed. non tamen poterit exercere, quæ sunt ordinis, vel quæ ab ipso ordine dependent; nam interdicere non potest, Armill. in verb. interdictum. numer. vigesimo quarto, nec excommunicare, nec confessiones audire, nec absoluere à peccatis; d. cap. noua vbi Abb. attestatur de communi Doctor. sententia; idem Abb. in cap. de Monialibus, de sentent. excommun. de quibus rebus eleganter scribit Dec. in l. fœminæ, de regul. iur. num. quadragesimo primo, glos. in d. c. dilecta; Et vsque adeo à ministerio sacrorum ordinum mulier excluditur, vt nec ad altare liceat illi deseruire sacerdoti celebranti, etiam ipsa necessitate vrgente: Archid. in c. hoc quoque, de consec. distinct. 1. ad altare enim accedere prohibetur, vt presbitero ministret, cap. 1. in fin. de cohab. cler. Dec. in d. l. fœminæ, num. quadragesimo secundo; vnde reijcienda est sententia Vinc. in c. proposuit, in fin. de fil. presb. qui putauit in necessitate valde vrgente, mulierem posse altaris ministerio deseruire: ¶ Eadē ratione fit, vt moniales & si Deo dicatæ sint, nihilominus vasa, ac res sacras tangere prohibeantur, ex decreto Bonif. 1. scribit Honuf. in uita eius; nec potest Thus deferre ad altare, distinct. vigesima tertia, c. sacratas, ex decreto eiusdem Bonifat. 1. Posset tamen tanta mulieris sanctitas esse, quod si altaria, vel aliquid aliud sacrum contingeret per vehementem deuotionem nil peccaret, cuiusmodi narratur de Sancta Brigida Scotta; ad cuius contactum altaris lignum, in eius virginitatis testimonium, statim viride factum est tempore Iustini primi, cuius festum ad Calend. Februar. cœlebrari olim consueuerat. Vestes quoque sacratas, quibus actu Deo ministratur, id est dum sacerdos actu sacrificat, contingere non potest, text. in cap. vestimenta, de consec. distinct. 1. Sil. in verbo fœmina, Alberic. in verbo fœmina, Summ. Conf. libr. tertio, titul. trigesimo tertio de impedimen. sexus, quæst. prima: Mulier etiam quantumuis docta prædicationis munus exercere prohibetur, capit. noua, de penit. & remission. capit. mulier, distinct. vigesima tertia; ad hunc enim sexum non pertinet in Ecclesia docere, licet possit priuata exhortatione monere, Hugut. dicto capit. mulier, distinct. vigesima tertia, Sanctus Thom. quarto distin. quinta, articul. 4. ad 4. nec ad id suffragabitur superioris authoritas, vel licentia, Panorm. in cap. decernimus, de iudic. quicquid contrarium dicat Deci. ibi, & gloss. in capit. adijcimus, decima sexta quæst. prima; nam contra hos est dictum apostoli prohibitorium. 1. ad Corinth. capit. decimo quarto: Mulieres in ecclesiis taceant, non enim permittitur eis loqui; & rursum docere mulieres non permitto, sed discant in silentio, 1. ad Thim. cap. 2.

Quibus apostolicis locis constat mulieres dispensandas non esse ad prædicationis munus, quum nec virgini Matri Mariæ hoc à domino fuerit dispensatum, vt dicitur in dicto capit. noua: Nam quæ mulieri prohibentur ob incongruentiam ordinis, ad hunc sexum nec per dispensationem concedi debent, exemplo nobis erit Petrus Archiepiscopus, de quo Sophronius Sophista in prato spirituali capit. tertio, Lippomanus eodem prato, capit. tertio, nam quum is Cononem præsbiterum præposuisset baptismis conferendis, & adulescentula quædam formosissima baptizanda esset,

E Conon

Canon veritus ne in conferendo baptismo tentatione pulchritudinis vinceretur, ab illius baptismo abstinuit, nec alius quisquam ipsius loco substitui poterat ad illud opus præstandum, nisi diaconissa quædam quam sanctus vir nullo modo admittere voluit, ad baptismi illius opus, ne sanctorum patrum decretis aduersaretur, etiam si vrgeret necessitas: hec ex eo loco.

Eadem ratione nulla mulier benedictionem impendere potest, in signũ superioritatis loco publico. d. cap. noua, cum gloss. Tamen simplici caritatiua, materna, fraternaque benedictione vti potest, Silu. in verb. foemina, numer. quarto: nec sola hæc maiora munera mulieribus interdicta sunt, verum etiam leuiora quædam: nam quum ad ordinis obseruantiam spectet clericos detonderi, distinct. vigesima tertia. cap. prohibere, & cap. clericus, de vit. & honest. cleric. Diaz. in praxi canon. cap. septuagesimo: tamen mulieribus detonderi peccatum est, etiam secularibus, cap. quæcumque, distinct. trigesima, cap. vxoratus, de conuers. coniug. gloss. in Clemen. attendentes, de stat. regul. in verb. & cornutis: quæ detonsio est accipienda etiam in simplici, orbiculari forma, expressim scribit Silu. in verb. foemina, numer. 3. sed hoc intellige si pertinaciter, & incontemptum detondeant, alioqui si ex fatuitate, aut simplicitate, non erit peccatum: Rosell. in verb. foemina. Rursum hoc intellige in mulieribus deo dicatis, proprias domos habitantibus, alioqui claustrales detonderi possunt ex consuetudine, Archid. in d. capit. quæcumque, & in cap. 2. vigesima, quæst. 2. & quæst. 4. cap. 2. & glo. in d. cap. attendentes.

Ad præmissa pulcra oritur quæstio, an mulier quum suspendere, interdicere, vel excommunicare non possit: hæc si faciat, incurrat irregularitatem. irregularitas vera in muliere considerari non potest, nec quidem ex vero homicidio quia priuatio præsupponit habitũ, vt apte hoc docet in ꝓposita
8 qõne Socin. in d. c. sententiam. 5. parte princip. q. decima quarta, effectus vero irregularitatis, qui sunt exclusio, & depositio in ipsa muliere, considerari possunt: nam ex hoc abusu iurisdictionis, potest priuari suis facultatibus, & prærogatiuis, quæ cum habeat aliquando ius conferendi beneficia, & subditos habeat clericos cum plena iurisdictione. c. dilecta, de maior. & obed. & ibi Abb. Dec. in d. l. foeminæ, num. 10. vbi citat Abb. in cap. cum dilecta, in 2. gloss. de confirman. vtil. vel inut. poterit hæc mulier fieri irregularis, idest indigna istis facultatibus, & ipsa dignitate priuari, propter abusum suæ iurisdictionis, sicut alij in dignitate positi, cap. si quis Abbas, decima octaua, quæst. secunda, Socin. in d. quęst. decima quarta.

Ad mulierum irregularitates illa aptissime quæstio adferri potest, scilicet an mulier sexum simulans, idest se virum esse mentiens, ita quod in-
9 ter viros pro viro habeatur, an quæ egerit rata habeantur.

Sed ante omnia ne fabulosa proponere videamur, historiã de hijs rebus tractantes subijciemus: Eugenia Philippi consulis filia, Eugenius credita Abbatis officio fungi Alexandriæ meruit: in eadem vrbe Euphrosina virgo sub Smaragdi nomine latens, à pueritia contemptis nuptijs, annos octo supra triginta, in monacatu vitam sanctissimam duxit, cui dies festus ab ecclesiã præscriptus est Cal. Ianuarij; sed Simeon Metap. eius vitam narrat sub die 25. Septemb.

In

In Acaia quoque Marina virgo virili habitu monacum repręsentans accusata est, quod cum meretrice fornicata esset, eamq; pręgnantem reddidisset, quam accusationem patienter ferens, partum pręgnantis accusatricis diligenter nutriens, omne seruitium ab Abbate impositum maluit patienter ferre, quam mulier detegi; sed post obitum cognita, vnicum, & inauditum inter monacos cōuersationis reliquit exemplum, cui festus dies datus est sexto dec. Calen. Augusti; & scripsit Lippom. Tom. 6. in pręfatione vitę alterius Sanctę Marinę: Theodorę quoque Alexandrinę idem contigit, vt sub virili habitu damnaretur tamquam fornicator, & partum coacta quasi pater alere, paruit humiliter, & eum ad summam vsque virtutē educauit, quasi proprium; vt scribit idem Metaph: in eius vita, die vigesima prima Sept. Fuit & Pelagius pro Pelagia sub monacorum habitu, vt tradit And. Eboren. lib. exemplorum memorabilium, tit. de veritate, vlt. cap. ex Marulo lib. 4.

Istis igitur casibus non idem est, quod in viro sexum simulante; nam licet viro intra Moniales sexum mentienti, multas pœnas irrogari à iure supradiximus, quia nulla in eo pietas excogitari potest: tamen istę mulieres sanctę laudantur ob summam pietatem seruandę castitatis, & vt Christo liberius sine hominum molestia incognitę deseruirent, vt superioribus exemplis patet: generaliter tamen mulieribus uirilem habitum assumentibus anathema est. Concil. Gangr. cap. decimo tertio, habetur 30. dist. cap. si qua mulier.

Nec propterea Eugenię prędictę ulla culpa impingi potest, quod indigne Abbatis munus gesserit, & virilia munera exercuerit, benedicendo, prędicando; nam id munus accepit inuita, & renitens; deinde humilitate magistra solo Abbatis nomine est vsa, benedictiones maternas, ac fraternas dando, et exhortationes, ac correctiones priuatas, intra claustrum facere non prohibetur mulieri, vt proxime diximus, & docet Hug. distinct. vigesima tertia, cap. mulier: Ideoq; pie quisque credere debet, nihil eam omnino egisse, quod sexui repugnaret, & ob id ordines minores non contulisse, baculo, & mitra vsam non fuisse, sic Spiritu sancto eam intus docente.

Fateor tamen malam aliquando mulierem, peruersa intentione claustra virorum subire posse, quo casu

10 sit grauissimis pœnis punienda, Hugo. in dicto cap. quod interrogasti; cogitur etenim vitam degere, ob pœnitentiam perpetuam, in claustro mulierum, & inter eas professionem emittere, Hug. & Archidiacon. dicto capit. quod interrogasti; Silu. in verb. religio 3. versic. nono quæritur, eisdem rationibus, quibus & vir profiteri cogitur, vt alias diximus: Quod si huiusmodi mulier humano inditio non punitur, seuerius etiam in hoc seculo à Deo punietur, vt narrat Gregor. Turon. quod cum Simon Antiochenus quadraginta, & vltra annos in columnis, ita solitarius vixisset, vt nec ab vlla vnquam muliere, nec ipsa matre se videri permisisset, mulier quædam sumpto virili habitu, ad eum accedere statuerat, in ipso tamen Ecclesię limine cadens mortua est, vt simulatio illa, quantum impia esset cognosceretur, ex Dei vltione, sic ille lib. in glor. confess. c. 26.

Vertitur igitur in dubium quid iudicandum de ijs, quos mulier sexum mentiens, ad ordines promouerit,

 Chris-

Chrismate linierit, an ij exercere su-
sceptum ordinem possint, an vero rei-
teranda ordinatio? exemplo afferri
potest illa, quam ego puto fabulo-
11 sam narrationem de Ioanne octauo
Pontifice Anglo, quam foeminam,
incertum, & ignarum vulgus narrat,
an ordines, & reliqua ab eo collata
fuerint nulla, ita vt ab eo ordinati
reordinatione indigerent: & sane
quum omnis electio ad beneficia ec-
12 clesiastica de muliere facta sit irrita ip-
so iure, vt docet Aegid. in capit. li-
cet, de elect. in 5. quæsito, in ver-
bo absque ulla exceptione, in vers.
sexto dico; quod probat Iacobatius
in tractat. de Concil. lib. 3. titul. de
except. hæres. in Pap. versic. & idem
in infante; consequens est, quæ ab il-
lo facta sunt, infecta sint, non solum
quia iurisdictione careat, verumetiã,
quia mulier omnis potestatis sacerdo-
talis incapax, quæ, quod non habet
ipsa, dare non potest; vulg. regula;
nec communis opinio facit ius, quia
in ijs quæ de sui natura sunt impossibi
lia, communis opinio ius non facit;
Doct. in l. Barbarius. ff. de offic. præs.
ideoque quicunque ad ordines ab ea
promoti sunt, nihil exercere possunt;
sed quum primum id sciant, pontifi-
cis veri dispensationem quærere de-
bent: qui si digni sunt, præsertim si in
susceptis ordinibus non administra-
uerint facile à Papa obtinebunt; Al-
beric. in verbo ordo. 3. in princip.
Summ. conf. de ætat. ordin. quæst.
octaua. Verum est tamen, quod quan-
13 diu hic ignorauit, se à muliere ordi-
natum, quicquid administrauit circa
sacramenta, habet suos finales effe-
ctus, quia summus sacerdos Chri-
stus supplet defectum, ne decipia-
tur ecclesia, Sanctus Thom. quarta
distinct. vigesima quarta, Silu. in ver-
bo Baptismus 6.

Propterea ego puto esse commen-
titium hoc, quod de eo Ioanne octa-
uo circumfertur; tum quia histo-
14 ricorum nemo palam id dixit, sed
omnes aut dubitant, aut referri at-
testantur; quum tamen eo tempore
quo eum regnasse ferunt, quamplu-
rimi vixerint historici, nemoque
illorum huius fabulæ meminerit;
quod longa oratione probat Ho-
nufr. in Pontificum chronologia di-
ligentissimus, in scolijs ad Platinam
in hoc ipso Pontifice; & sane verisi-
mile non est Romanum hunc coetum,
tam oculatum rebus in omnibus, in
hoc tanti ponderis negotio alluci-
natum esse; non enim tanta leui-
tas in Cardinalibus credenda est, nec
in occulatissimo populo, vt scribit
Bald. in capit. licet, de electione. &
reffert. Iacobat. in tractat. de Con-
cil. lib. tertio, in titul. de exception.
hæretic. contra Pap. versicul. de her-
mafrodito; nam vel initio, vel pro-
gressu temporis, rem detegi opor-
tuit, vel saltim morte; quo fit, vt
credamus si uere mulier extitisset
morte detecta, quod multi in Ro-
mana Ecclesia tumultus excitati fuis-
sent, propter acta ipso suo pontifi-
catu, quæ rescissa esse nullus nisi fa-
tuus ignorabit; ne videretur eccle-
sia fauisse hæresi Quintilianorum, &
Pepuzianorum, qui mulieribus sa-
cerdotium permittebant. Augustin.
lib. de hæres. 27.

Ideo quomodo fieri potuit, vt
tot Cardinales, Episcopi, & pre-
sbiteri, ob tot sacramenta admini-
strata, sicco pede tantum facinus
prætermiserint? vel Ecclesia om-
nino dissimulare potuerit tantam
rem; in qua de Dei summo nego-
tio ageretur? Quare quũ de hijs nihil
omnino, & ne minimum quidem mo-
tum, in ecclesia factum constet; cer-
te &c.

te & illud necessarium videtur scilicet quod nullus unquam Pontifex mulier extiterit; video enim quod cum Constantinus laicus fauore Tothonis Nepesini ad Pontificatum aspirasset;& per vim coacto Gregorio prænestino Episcopo, ad ordines sacros promotus fuisset, quia id sacris canonibus aduersabatur, à Pontificatu non solum depositus est hic Constantinus, verum etiam cōgregatum Romæ Concilium, quo decretum est, ut qui à Constantino eo anno sui Pontificatus promoti erant, Episcopatum dimitterent, ad priores ordines redirent, & præsbiteri, ac diaconi suos ordines scirent se inaniter suscepisse; quinimmo reliqua omnia sacra irrita habita sunt, præter baptismum, & chrisma: ut fusius de ijs Platin. in Steff. 3. & alij recētiores; cur igitur non ijdem motus excitati fuissent in Ecclesia, si moriente eo Ioanne octauo Anglo, sexus Ecclesiæ innotuisset? omnia sursum deorsum versa in Vrbe, atque extra, quis non audisset? totoque orbe de hac re agi, scribi, annotari, & vel lippis, & tonsoribus vbicumque locorum nota fuisse? historias omnes, Annales, Chronica eius temporis, quis non hoc portento implesset? quum tamen nemo omnino eo tempore id fecisse constet, sed de ijs satis;

De Monialium Irregularitatibus.

CAP. XXIX.

1 *Moniales quadam ratione Irregulares dici possunt.*
2 *Vela Monialium quinque, & plura,*
Velum professionis sacrum.
Velum consecrationis sacrum.
3 *Moniales raro consecrantur, & quæ.*
Velum ordinationis difficile conceditur monialibus, quæ expertæ sunt matrimonium.
4 *Velum prælationis, quibus detur.*
Priorissa, & Vicaria non instituuntur cum veli datione.
Velum continentiæ viduarum est.
Velum in prima detonsione, & habitus assumptione, solet dari monialibus.
Velum aliud datur conuertitis, quas dicunt pænitentes.
5 *Moniales prohibentur esse omnes mulieres scandalosæ, vel reprehensibiles.*
6 *Moniales aliquando fiunt inuitæ iudicio Ecclesiæ*
7 *Moniales esse non possunt mulieres contagiosæ morbosæ, demoniacæ, furiosæ.*
8 *Monialibus obsunt omnia impedimenta, quæ possunt inficere tam corpus, quam animam.*
Vestales virgines quibus superstitionibus admittebbantur.
9 *Hermafroditus non potest fieri monialis, etiam si incalescat in fæminam.*
Illegitima mulier monialis esse non prohibetur.
10 *Clericari prohibitus, non prohibetur monacari.*
11 *Illegitima monialis non potest fungi prælatura.*
Abbatissa dicitur constituta in dignitate.
In electionibus superior non censetur velle dispensare ad præiudicium eligentium.
12 *Monialis, quæ est de linea eorum, qui occiderunt proprium Episcopum, non potest fungi vlla prælatura.*
Monialis filia constituti in sacris est infamis.
Monialis filia scænici est infamis.
Infamis est quisquis ordinari non potest.
13 *Religionis ingressu licet tollatur omnis Irregularitas, non tamen reddit habilem ad prælaturas.*
Corrupta fieri non potest Abbatissa.
14 *Bigama mulier Abbatissa fieri non potest.*
Bigama etiam est, quæ post votum præuaricatur.
15 *Reprehensibiles mulieres non sunt facile in claustro ad professionem admittendæ.*
Annus probationis conceditur, tam gratia monasterij, quam profitentis.
Monasteria mulierum maiore cura egent, quam virorum.
16 *Moniales professæ delinquentes, non eijciuntur à claustro, nisi pro atrocissimis.*

Monialibus, quæ genera pœnitentiarum imponat Basilius.
17 Consecratio paucis monialibus conceditur, & quibus.
Reprehensibiles moniales prælatura fungi non possunt;
Abbas criminosus ab Episcopo deponi potest, etiam inuito monasterio.
Argumentū valet ab Abbate ad Abbatissam.
18 Abbatis nimia simplicitas; aut negligentia sufficit ad eum deponendum.
Abbatissa non sumens Eucaristiam singulis mensibus, reprehensibilis est.
Moniales irregulares dici possunt aliqua ratione.
Monialis qua ætate ad prælaturas admitti debeat,
Maria Magdalena sine dispensatione Abbatissa non esset.
19 Abbatissa eligenda sub debita forma alias reijcitur.
20 Abbatissa esse nō potest, quæ per uim aliquam monialem ad religionem admisserit,
21 Abbatissa esse non potest; quæ impedierit sine causa eam, quæ votum emittere statuit.
Abbatissa inobseruans regulæ non est toleranda.
Abbatissa incauta, non casta, immisericors, indiscreta, non sobria, deponi potest.
Aabatissa, & aliæ prælatæ suspendi possunt à suis offitijs.
22 Consecratio reiterata omnem monialem facit criminosam.
23 Consecratio monialium est sacramentale, & ideo non varianda;
24 Abbatissa ante confirmationem administrare prohibetur.
Abbates, & Abbatissæ, quibus causis ante cōfirmationem administrare possint.
25 Abbatissa excommunicare non potest moniales nec absoluere; aut suspendere; aut interdicere.
Abaatissa potest suspendere à beneffitio clericum subditum;
26 Abbatissa nullum velum monialibus imponere pōt; præter velū habitus; vel professionis.
Abbatissa publice benedicere non potest.
Abbatissa confessiones audire non potest.
Abbatissa prædicare non pōt, quamuis docta.
27 Papa etiam aliqua potest contra Apostolum.
28 Monialis vnius habitus, non potest fieri prælata; in monasterio alterius habitus.
29 Abbatissa ēt mutilata aliquo membro esse pōt.
30 Vidua consecrari non potest regulariter.
31 Consecrationis velum dari nō potest quomodocumq; corruptæ moniali,
Virginitas animo perdita recuperari potest.
Virginitas perditur omni pollutione cum consensu.
32 Consecrationis velum est negandum moniali indignæ, etiam si inde scandalum nascerentur.
33 Monialis quomodocumque etiā occulte corrupta; debet abstinere ab omnibus offitijs consecrationi competentibus.
Baptismus non restituit integritatem mulieri corruptæ.
34 Virgines puellulæ non perdunt virginitatem, peractus quosdam inhonestos.
Virginitas non amittitur fluxu seminis inuoluntario.
Virginitas non amittitur à dormiente; vel ebria stuprata.
35 Virgitas etiam amittitur per vim, consensu accedente.
36 Virginalis claustri corruptio à medicis facta, non obest ne virgo permaneat.
Consecrationis velum si ab Abbatissa imponatur moniali; nil actum videtur.
37 Virginum velamen repræsentat integritatem matrimonij Christi ad ecclesiam.
38 Episcopus non potest delegare sacedoti facultatem imponendi velum consecrationis monialibus.
Papa demandare potest sacerdoti; vt velum consecrationis imponat Moniali.
Forma non seruata, nil actum videtur.
Pontificale Episcoporum est seruandum, & habet vim iuris.
39 Aetas; quæ requiratur in velis monialium accipiendis.
40 Monialis profiteri non permittitur; nisi præuio examine.
41 Consecrationis monialium faciendæ tempora.
42 Consecratio monialis, quocumq; tempore in necessitate fieri potest.
43 Argumentum trahi potest à sacramentis ad cōsecrationem monialium.
44 Monialis consecratā nubens excommunicata ipso iure est,
Episcopus non dispensat super bigamia,
45 Moniales violantes interdictum sunt ineligibiles.
46 Moniales violātes interdictum vtendo proprijs officijs.
47 Monialis non potest transire de vno monasterio ad aliud.

Monialis

48 *Monialis impudica à claustro expellitur.*
49 *Monialis prætio recepta excludenda à claustro*
50 *Monialis, quæ nimium differt votum professionis, à claustro eijcitur;*
51 *Mulier qualibet potest leuare puerum de baptismo.*
Monialis commater fieri prohibetur, & in cõfirmatione; & baptismo.
Compatres sunt fideiussores filij suscepti de fonte.
52 *Compater tenetur filium susceptum fidem docere.*

VVM proximo anteriori capite de muliebris sex⁹ irregularitate tractauerimus, operepretium est, vt hoc loco de religiosis mulieri-
1 bus, quas moniales dicunt, pleno tractatu agamus; nam & in suis ordinibus; ac ministerijs impedimẽta quamplurima pati possunt: aliqua enim ratione irregulares fieri posse videntur, vt scribit Armill. in verb. interdictum, num. 57. Impedimenta autem monialium omnia, præcipue versantur circa eorum velamina, ideo primum de ijs breuibus agendumest: Quinque enim vela permissit ecclesia in monialium
2 ordinibus, de quibus Pet. de Palud. 4. dist. 38. gloss. in c. illud, 20. q. 1. post Hug. quæ ponit tantum quatuor, quæ solis virginibus competunt, at quintum viduis congruit.

Primum igitur est velum professionis, quod puellis prima voti astrictione imponitur tam viduis, quam virginibus commune, & hoc est sacrum, 20. q. 2. c. puella,

Secundum velum est cõsecrationis, quod solis virginibus iam professis imponitur, gl. in d. c. illud, in verb. velamen, text. in c. placuit, vigesima q. 1. &
3 c. iuuenculas, & dist. septuagesima septima, cap. placuit; nec passim omnes virgines professe consecrantur hoc secundo velo, sed ex solæ, de quibus extat laudabilis, & insignis conuersatio, & quæ tria vota emisserint, & non sint de ordine mẽdicantium, Archiep. Floren. quem refert, Tabien. in ver. virginis consecratio, & Silu. in verb. consecratio: immo nec omnes, quæ sunt eiusmodi consecrantur, sed perraro hoc velum imponitur

Tertium est velũ ordinationis, quo in diaconissa creanda vtuntur Episcopi: est enim hic diaconatus, non qualis in sacro ordine masculorum, sed genus nudi offitij, quod per benedictionem, & Breuiarij traditionem prælati, virgo suscipit, vt in choro mulierum, vel offitium incohet, vel homilias legat; non enim aliter hoc offitium præstare ei liceret; Hodie tamen communi consuetudine, quum velum cõsecrationis imponitur, hoc etiam offitium accipiunt sine vlla alia veli impositione; & hoc velum ordinationis diaconissæ, difficile datur monialibus, quæ aliquando matrimonium expertæ sunt; vt habetur Concil. Constantinopol. 6. capit. quadragessimo octauo.

Quartum est prælationis, quod ob antiquam professionem laudabilemque, ac diuturnam conuersationem, rerumque monasterialium vsum, quasi prudentioribus confertur: in qua re nullum speciale velum imponitur, sed simplex prælati datur benedictio: cap. indemnitatibus, versicul. sane, de elect. libro sexto, vt in Abbatissis institutendis traddit Hug. & post eum gloss. in dicto cap. illud: Priorissæ vero, & Vicariæ huiusmodi benedictionem non suscipiunt, gloss. in d. capit. indemnitatibus, in verbo Abbatissa.

Quintum est velum continentiæ, & obseruationis, quod viduis tantum imponitur, præter illud, quod

habuit quando ab initio ingressa est, probatur in c. vidua, vigesima septima q. 1. vbi aperte probatur in vidua duo hæc vela existere: hoc autem etiam virginibus competere potest, quum tamen virginale velum viduis congruere non possit. c. deuotis, vigesima q. 1. nec quidem si Episcopus velit, vt ibi.

Addi potest & sextũ velum album, quo ab initio in prima detonsione imponitur, cum susceptione habitus: de quo posset etiam intelligi Concil. Tridentin. Sessio. vigesima quinta, capit. decimo septimo, de regular.

Potest addi, & septimum, quod datur penitentibus; quas conuertitas dicunt Concil. Trident. Seß. vigesima quinta, cap. decimo octauo, de regul. Circa igitur hæc omnia vela plurima impedimenta canonica versari possunt de quibus sigillatim ordine pertractabimus.

Omnis igitur mulier, quæ irreprehensibilis non est, sed reprehensione
5 digna, vt puta scandalosa, petulans, non debet ad claustrum admitti, text. iuris ciuilis, in auth. quomod. oport. Episc. §. quanta. Sed quia iura ciuilia ecclesiasticas personas nõ ligant, ideo totum hoc negotium arbitrio Episcopi, vel superioris residere debet, pro ratione loci. Quo vero ad excommunicatas, hæreticas, scismaticas, atq; aliter flagitiosas, sicut & clericos ab ordinib' eijciendos diximus, ita ethas à claustro excludemus; imo tanto magis, quanto periculosius reliquæ virgines corrumpi possunt, vt concludit Basil. lib. de instit. monacorum.

Aliquando tamen pœnitentes, quæ in seculo fuerunt criminosæ, & re-
6 prehensibiles in monasterium detrudantur, non volentes, sed inuitæ ad perpetuam pœnitẽtiam peragendam, ad mandatum superioris, c. fraternitatis, vbi plena gloss. distinct. vigesima quarta: facit cap. si ille distinct. quinquagesima, & cap. de lapsis decima sexta q. 6.

Aliquando vero etiam volentes, vt propriæ vitæ quærant remedia, & istæ admittuntur, Concil. Triden. Seß. vigesima quinta, d. c. decimo octauo, & conuertitæ appellantur, quæ aliorum regulis non subsunt, sed proprijs quibusdam institutis vtuntur seorsum habitantes à virginum claustris, vt ibid. Si igitur in quouis monialium genere aliqua contagiosa sit, morbosa, demoniaca, furiosa, ante professionem excludenda est, sicut & masculi quoque non promouerentur. Stolidas vero, ac rudes, aut hebetes, nil prohibet eas recipi posse; quum plerumq; sanctiores sint: Surdas autem, cæcas, claudas, mutas, gibbosas, nullo iure impediendas puto, quandoquidem in his maior, & religio, & subiectio futura est.

In summa omnis deffectus qui alijs virginibus obesse potest, vel ratione mali exempli, vel ratione imitationis delicti, vel ratione scandali, vel ratio-
8 ne infectionis, tam animi, quam corporis, impedimento esse debet, ne inter moniales recipi possit, vel retineri, vt expressim habetur, de stat. regul. cap. 1. lib. sexto. At ij deffectus, qui propriam ipsius patientis personam solam attingunt, nec ad alias transeunt, nullo iure impedimentum adferre possunt canonicum; ideoq; quascunque deformitates habeat monialis, non æque excludi debet, vt masculus solet excludi ab ordinibus; quia claritas personæ, quæ requiritur in masculo, est propter ordinem sacrum; ad ministerium Corporis Christi; à quo excluditur omnis notabilis deformitas corporis, Sanctus Thom. 4. distinct. vigesima quinta, quæst. secunda, artic. final. & 3. quæst. octuagesima

gesima secunda, articul. final. ad 3. quæ ratio cessat in moniali in qua nil consideratur, nisi pietas, & religio in Deum nullam habens publicam administrationem, quasi in solitudine versans, quod vel ipsum nomen monacatus indicat; quum pro mortuis habeantur, soli Deo viuentes, solam præsefferentes tristitiam. cap. placuit, vigesima sexta, quæst. 1. quod confirmatur ex eo, quod defformitates plerumque ingredientibus religionem facilime dispensantur, vt suis locis opportune hoc volumine diximus.

Quæ omnia tanto magis obseruanda sunt, quanto longius distat ab Ethnicorum legibus superstitiosis, in quibus cōstitutū fuerat virgines Vestæ dicari no potuisse, si lingua debili, si diminuto sensu aurium, aut parte aliqua corporis defformes fuissent, vt refert ab Aul. Gel. lib. 1. c. 12. Nā si monialiū monasteria instituta sunt, vt Deo famulari longè à sæculo possint, & vt propriè saluti tutius incumbant, non sunt cōsiderandi deffectus huiusmodi, sicut nec cōsideram' illā eorundē ethnicorū superstitionē, qua iubebant, ne virgo maior esset annis 10. vel ne Patrina, aut matrina esset, idest alterū parentē siue patrē, siue matrē haberet superstitē; aut si emancipata esset, aut ex patre emancipato nata, aut ex patre, qui aliquādo fuisset seruus, seu sordidā aliquā artem exercuisset, aut si ipsa alterā sororē inter easdē vestales haberet, aut si pater eius in Italia domicilū nō haberet, nec superstites tres liberos: Hęc quia superstitiosa sunt, & christianæ disciplinæ cōtraria, de eis nulla cōsideratio hēri debet: Nā pdicta oīa nihil obesse, aut impedire possunt, quin ad religionis ingressū, & ad professionem huiusmodi virgines admittantur.

Hæc generatim dicta sint, at nō fuerit incongruū, si specialius ad monialiū
9 canonica impedimēta trāseamus; primū illud occurrit, qđ ex sexu venit, nā hermafroditus, nec inter mulieres admitti debet, nec quidē si plus incalescat in fœminam, quam virum, propter illes reliquias, quas vt masculus exercere posset; nam sicut eunucos, & castratos infra eas non admittimus, quoniam Venerem (& si sterilem) turpibus complexibus exercere possunt, vt scribit S. Basilius lib. de virginitat. & Epist. octuagesima septima: Ideo lōge magis hermafroditi reijciendi, quū præterea ad monstra pertinere videātur, & infames quamquam sola hæc naturæ infamia à claustro eos non excludit, sed periculum castitatis.

Illegitimæ vero mulieres, tam & si ab ingressu religionis non arceātur, sicut nec illegitimi masculi, gl. Abb. in cap. fin. de fil. presb. per illum text. & per cap. 1. eod. tit. Tabien. in verb. Ordo. 4. Archid. in cap. 1. distinct. quinquagesima sexta, & ibid. Hug. vbi omnes probant illegitimum admitti ad religionem; ita sane, & de mulieribus dici potest, nam & si quis prohibeatur
10 ori clericus, non tamen prohibetur monachari, Abb. in c. in quibusdam prima col. de pœn. sed licet ingressus concedatur; tamen ipsis ingressis, omnis prælatura vetita est, Abb. ibid. colum. 2. in princ. per text. ibi:

Hinc fit, vt eodem exemplo virorū & si mulierem illegitimam ad ingressum religionis admittendam putem, non tamen prælatura eam fungi permittere debemus, scilicet vt Priorissa, Vicaria, & multominus Abbatissa fiat, tex. glo. & Abb. in d. c. in quibusdam, gl. in c. indēnitatibus, §. 1. in verb. canonica, de elect. lib. 6. & post eam Geminian. ibidem; qui hinc inde disputando hoc confirmat, & ego sequor, nam honor est Abbatissam sieri,

&

& multa cautione prouidédum, quomodo eligatur. vt d. c. Indemnitatibus, Con. Trid. Seß. 25. c. 7. merito nõ debet illa alijs præfici, quæ natalium maculam patiatur, præsertim quia quum per electionem fiant hæ prælaturæ, superior non censetur velle dispensare ad præiuditium eligentium, Fely. quem reffert Tabien. in verb. beneffitium. 2. nu. 20. Eligentes vero dispensare non possunt, merito requiritur tam superioris, quam eligentium plenus consensus, quod sonat in dispensationem: ideo si opus est dispensatione, apparet ipso iure eas admitti non posse, & ita sentit Tabien in ver. dispensatio. 5. vers. 21. licet idem contrarium videatur dicere in verb. virginis consecratio;

Eadem ratione si Monialis aliqua
sit ob progenitorum lineam infamis,
12 vel ob factum alienum, non autem
ob suum, cuiusmodi casum ponere possumus in parente occidente prælatum proprium, certe proli huius occidentis, usque ad quartam generationem irrogatur pœna priuationis omnium honorum, & famæ, ut d. c. in quibusdam, de pœn. merito quum hæc proles sit infamis, certe à prælatura excluditur, nisi dispensetur, probatur d. c. in quibusdam: rursum exemplo est filia constituti in sacris, nam infamis est. c. cum multa, 15. q. 8. sed & filia ignobilis scænici, vel histrionis, quia infamis est à prælatura excludi debet, nisi dispensetur, arg. d. cap. in quibusdam: nam cui ordinum susceptio prohibetur infamis est, 6. q. 1. c. 2. & ibid. Archi. merito quum ista proles ab ordinibus excludatur ob infamiam, consequens est, quod & in mulieribus eadem procedat infamia & Irregularitas, & sit omni honore indigna, præsertim prælatura, arg. d. c. in quibusdam;

Et licet omnis macula videatur tolli religionis ingressu, saltim dispensatiue, non tamen ita abstergitur, ut ad prælaturam reddatur quis Idone-
13 us, ut diximus supra quum de legitimato religionis ingressu ageremus, merito hæc infamis monialis admissa ad proffessionem, non poterit sine dispensatione prælatura fungi;

Quæ omnia extendenda puto ad vtramque infamiam tam facti, quam iuris, arg. eorum quæ ponit Spec. in tit. de dispens. §. iuxta vers. 17. & dicemus infra, quando de infamibus agendum erit. Propterea si quando huiusmodi infames ad Abbatias admittuntur, id non nisi ex dispensatione fit, & ex causa forsan necessitatis, gl. optima in c. tuã de ætat. & qual. gl. in c. exposuisti, per illum text. de corp. vitiat. videtur text. in c. accedens §. fin. dist. 50. ¶ Corrupta quoque virgo quatumuis pœnitens, & irreprehensibiliter viuens, in Abbatissam promoueri non potest absque dispensatione Io. And in Clem. Attentendes, de statu Regul. in verb. Rationabilis. & ibidem Paul. Eleaz. & Ioan. de Imol. Eaque dispensatio à solo Papa petenda est, Decis. Tolos. 295. Iuxta quod citat Borgas. de dispens. pag. conclus. 4. num. 40. in fin.

Bigama etiam mulier ab Ecclesiæ eleemosynis, ac ministerio sacerdotum excluditur, tam & si sexagesimum
14 annum excesserit, tex. in c. quomodo
31. q. 1. & dist. 28. c. si qua vidua. S. Paul. 1. ad Thim. cap. 5. Hæc igitur nec Abbatissa fieri potest; Nam sicut masculus bigamus ingredi quidem religionem potest, cap. seriatim, dist. 32. & ibi gl. tamen ad prælaturam non est admittendus, sine dispensatione, ut de bigamo suo loco dicemus, ita nec bigama Abbatissa fieri potest, ut expressim text. dicit in auth. de sanctis

ctis

ctis Episc. §. diaconissam, & in auth. quomod. oport. Episc. §. quanta, & dist. 78. cap. nemo. C. de Episcop. & cler. auth. diaconissam, intelligendo Bigamam esse etiam eam, quæ post votum castitatis prævaricatur, 27. q. 1. cap. quot quot; nam nec cum hac Bigamia Episcopus dispensare potest, vt ibi per gl. & licet supradicta iura sint à Iure ciuili, tamen quandoque etiam Episcopi possunt ea imitari. c. 1. de no. oper. nunt.

Sed & illæ virgines, quæ correctione aliqua dignæ sunt, vel reprehensibiles ex graui causa, non debent facile ad claustrum admitti, annus
15 etenim probatiouis vtriusque ratione conceditur, tam monasterij, quā ipsius ingredientis, c. Gondisaluus, 17. q. 1. & de regular. c. ad apostolicæ: merito fit, ut si ea monasterio nō placuerit ob quamlibet causam, quasi indigna loco licite excludat arg. conc. Trid. Sess. 25. c. 16. & hoc casu non tam grauis causa requiritur, sufficit enim quælibet causa, quæ possit adferre damnum, vel notam alijs sanctimonialibus: maior enim habenda est animaduersio in fœminarum monasterijs, quam virorum; longe enim accuratior, maiorque in fœminarum vita, quam monacorum disciplina requiritur, ut disette scribit Basil. lib. de Institutione monacorum; & ideo caute hoc est agendum, antequam ad professionem admittātur; & postquam admissæ fuerint; & si sint correctione dignæ (non tamen attroci de-
16 licto) non excluduntur, sed pœnitentia iniungenda, ut liquet apertissime ex Basil. in lib. cui titulus, animaduersiones circa canonicas: vbi pro Iureiurando, pro maledicto, pro criminatione in consociam, pro quauis contumacia, pro susurratione, pro futili garritu, pro scurrili sermone, pro immodesto risu, pro obedientia procacci, pro indiscreto clamore, pro proteruia aduersus correptiones superioris, pro colloquutione cū extraneis nondum obtenta venia, pro murmuratione in deffectu rerum necessariarum, pro resistentia aduersus iussa, pro exquisitiore ornatu, pro accessu vltroneo ad propinquas, pro nutu oculorum, aut prauo gestu, pro omissione diuinorum extraneis colloquendo, pro commutatione operum iniussu superioris, pro contumaci responsione, & murmuratione, proprias quasdam irrogat pœnas: quibus casibus, quia iam admissæ sunt, non excluduntur, nimirum pœnis sufficientibus; verumtamen quæ sunt eiusmodi, & præmissatum culparum reæ, quia minus laudabiliter viuunt, non debent facile consectari, quoniā eæ solæ consecrantur, quarum laudabilis est conuersatio, & præclara:
17 Archiep. Flor. quem reffert Tabien. in verb. virginis consecratio: Silu. in verb. consecratio. Propterea quia per has culpas imprudentiæ notatæ sunt, & reprehensione dignæ, alijs præfici non possunt; Vnde non debent fieri Abbatissæ, priorissæ, vel Vicariæ, vel quouis modo nuncupentur prælatæ, auth. quomod. oport. Episc. §. quinta arg. conc Trid. Sess. 25. cap. 7. Incip. Abbatissa;

Quinimmo sicut Abbas criminosus potest ab Episcopo deponi inuito etiam conuentu, 18. q. 2. cap. si quis Abbas, eadē quoque ratione, & Abbatissa vel præfecta, à qua maior monialium pēdet disciplina; nā pp leues causas, ut Abbates, ita Abbatissæ deijci possunt, siue de præfectis, siue de præficiendis loquamur gl. in d. c. si quis Abbas, vbi etiam Hug. qui dicit posse eum text. extendi ad similia: Nam de Abbate ad Abbatissam iure valet argu-

gu-

gamentum, per tex. in tit. Qui feud. dar. poss. & ibi hoc notat Ias. col. 2. versi. in tex. ibi Abbas. ideo sicut de Abbatibus loquitur, ita & de Abba-
18 tissis loqui potest: sola enim nimia simplicitas, & negligentia sufficit ad depositionem Abbatis ut ibi: sed & illa quasi negligens videbitur, & indigna prælatione, quæ singulis mensibus Eucaristiam non sumpserit, & ideo illaudabilis ex hoc solo est, arg. Conc. Trid. Sess. 25. cap. 10.

In summa concludendum est, quod quamuis circa mulieres proprie Irregularitas non versetur, ut alias diximus: tamen quodammodo Irregulares dici possint quoad proprios ordines illis competentes, puta quando non possent esse prælatæ, vel benedicere, suspendere interdicere Armill. in verb. interdictum nu. 57 latius Socyn. in c. sententiam 5. parte princ q. 14. ad fin. ne cler. vel mon. facit d. c. si quis Abbas, cum gl. & est text. in d. c. Indemnitatibus. §. 1. in verb. canonica, ibi digna, de elect. lib. 6.

Nec solis prædictis excessibus, prælatura fungi non permittitur monialis, verum etiam propter diuersas alias causas: nam si minor ea ætate sit, quæ prælaturæ requiritur, hoc canonico impedimento obstante excluditur; sed de hac ætate varia iura conscripta sunt, nam Leo primus quadraginta annos requiri voluit; vt in ipsius vita decantat Ecclesia: Deinde Gregorius 1. sexaginariam esse voluit 20. q. 1. c. Iuuenculas, ex sententia S. Paul. ad Thim. c. 5. circa eadem tempora Iustinianus Imperator (licet id iuberet quod ad ipsum non pertinebat) quinquagenariam esse voluit, in auth. quomod. oport. Episcop. §. quanta, nisi necessitate urgente in minore ætate dispensanda esset: ut ibid. vers. si vero quædam, idem C. de Episcop. & cler. l. nullam: postea Bonifatius octauus trigesimū annum præfixit. c. Indemnitatibus, de elect. lib. 6. Postremo loco Con. Trid. Sess. 25. cap. 7. duas exigit temporis metas, videlicet quod sit quadragenaria, & quod post professionem octo annos laudabiliter vixerit: dispensari tamen ex necessaria causa poterit ad annum trigesimum, & ad annum à proffessione facta quintum, ut d. c. 7. sunt ergo tria præcipue necessaria ex eo loco, quod quadragenaria, quod à professione octo anni lapsi sint, Tertium quod laudabilis, vel irreprehensibilis hos annos præterierit; ex quibus aperte constat S. Mariam Magdalenam, atque aliam quamlibet quantumuis sancte in solicitudine degentem non posse fieri Abbatissam, sine apostolica dispensatione, ut c. cum monasterium, de elect. cum. gl. sicut & professa in vno habitu, non potest fieri Abbatissa in alio, ut infra dicemus;

Præterea Abbatissa, & quæuis præfecta fieri prohibetur, nisi electionis forma legitime obseruetur, quæ pri-
19 mumā Bonifatio octauo præscripta est in d. c. Indemnitatibus, Pisanell. in verb. electio. §. fin. Hodie vero ex Conc. Trid. Sess. 25. c. 6. præcipue requiritur, ut vota secreto expectantur; quod si contra factum fuerit non solum electio ipsa irrita est, verum etiam, quæ alter se eligi permiserit, ad omnia offitia in religione obtinenda, inhabilis existet; quod totum quasi intelligere possumus, ut per hanc formam non seruatam, ea monialis fiat Irregularis in suo genere;

Abbatissa quoque esse non poterit, tamquam anthemati subiecta ea, quæ
20 virginem per vim ad religionem admisserit, vel adiumentum, aut præsentiam, consensum, auctoritatem scien-

silenter præstiterit cogenti, vel etiam
consilium, vel fauorem; istis enim
casibus incurrit ipso facto excommu-
nicationem, & consequenter fit in-
habilis, & deponenda. dicta Sessio.
vigesima quinta capit. decimo octa-
uo; quæ tamen censura non incurritur
in coactione, quæ de iure permitti-
tur, scilicet quum in pœnam aliqua
mulier monialis fieri cogitur, ut in
capit. impudicas, vigesima septima
quæst. prima, & capit. si homo, &
est tex. in dicto capit. desimo octauo.
Eadem ratione si volentem ingredi,
volentemque velari vel votum emit-
tere, quoquomodo, sine iusta cau-
sa impedierit, anathemati etiam su-
21 bijcitur. dicto capit. decimo octauo.

Si præterea Abbatissa inobediens,
& inobseruans regulæ sit, nec consti-
tutiones, ac reliqua ad ipsam religio-
nem spectantia obseruet, vel obser-
uari faciat, indigna est, quæ promo-
ueatur, & quæ promota tolleretur;
nam ex Concil. Tridentin. dicta Sess.
vigesima quinta, cap. primo, tenetur
ad hæc obseruanda, ergo contrafa-
ciendo scienter contumax est, & ino-
bediens text. clarus, in capit. si quis
Abbas decima octaua quæst. secun-
da, ibi diuina præcepta.

Sunt etiã canonica impedimẽta, ne
Abbatissa permaneat, hæc videli-
cet, si sit incauta, superba, non casta,
immisericors, indiscreta, minime so-
bria; nam ob hæc deponi potest, ut
d. c. si quis Abbas cum gl. vbi licet lo-
quatur de Abbate, idem omnino est
in Abbatissa.

Possunt præterea Abbatissæ, & aliæ
monialium præfectæ ab ipsarum offi-
cijs suspendi, & contrauenientes ma-
iori censura innodari; exemplo est
in Concil. Tridentin. Sess. vigesima
quinta capit. decimo septimo, vnde
quodãmodo fiet Irregularis ex huius-
modi canonico impedimento in ad-
ministratione proprij officij.

Consecrationis quoque iteratio
Abbatissam excludit; quinimmo quã-
cumque monialem reddit summe cri-
minosam, & quodammodo Irregula-
rem, arg. 68. dist. cap. primo. & cap.
22 Ecclesijs: huiusmodi enim consecra-
tio comparari videtur, quo ad hoc,
ad alia sacramentalia, argum. capit.
Ecclesijs, de consecr. distinct. 1. est
enim hæc consecratio quoddam sa-
cramentale, in quo nulla imperfe-
ctio, vel variatio est ponenda S. Tho.
4. distinct. 33. quum in huiusmodi
consecratione gratia conferatur; ut
23 ibi, & Pisanell. in verb. virginis con-
secratio. Et eadem ratione, aliæ om-
nes consecrationes iterari non pos-
sunt, ut alias dicemus, quum de Ite-
ratione sacramentorum agẽdum erit:
Hoc autem verum est, quando debita
forma consecrationis seruata est, &
ab eo qui authoritatem habebat, pu-
ta ab Episcopo, alioqui reiterari po-
test, capit. præsbiteri, dist. 68. vbi
hoc dicitur ad literam.

Sed & illa Abbatissa, quæ electa
quidem est, sed non confirmata,
24 exercere offitium prohibetur; nam
ante confirmationem administrare
est iure interdictũ omnibus electioni-
bus, quibus est necessaria confirma-
tio, cap. qualiter, & capit. nostri, de
elect. & quicquid interim agitur, ir-
ritum est, ut dictis locis, & cap. bo-
næ mem. Magun. de elect. & de præ-
ben. cap. cum iam dudum, & vbique
Doct.

Aliquibus tamen casibus ante con-
firmationem administratio permitti-
tur; Primum est, si a confirmante tam
longe absit ut non sine periculo dif-
ferri administratio possit, tunc enim
administrabit cap. nihil. §. fin. de elect.
quæ distantia accipienda est; vel ex
con-

consuetudine interprete, vel ex ratione negotij gl. in d. c. nihil, in verb. Italia: Secundus est in consecratione rerum, quæ tempore conseruari non possunt, licet cautius agat abstinendo, si aliæ moniales possint administrare; id tamen impune agere potest. Laur. in d. c. qualiter, & ibi gl. Tertius est quando à maiori parte est electa, & pendet cognitio obiectorum contra ipsam, tunc impune poterit administrare, vt patet in d. c. Indemnitatibus. vers. si vero ad illam: Quartus est, quando per compromissum est electa, si opponentes non fuerint dupplo maiori numero, quam consentientes, tunc etiam administrabit. d. c. Indemnitatibus, vers. cæterum, & hæc eadem ponit Pisanel. in verb. electio §. fin.

Abbatissa etiam certa, & limitata habet munera, vnde excommunicare
25 non potest moniales. c. dilecta, de maior. & obed. nec absoluere, de sent. & excom. c. de monialibus, vbi Abb. Dec. in l. fœminæ. ff. de reg. iur. nu. 41. suspendere quoque, & interdicere non potest, quum hoc sit claues exercere, quæ solis masculis competunt gl. in d. c. dilecta, in gl. magna Armill. in verb. interdictum. nu. 24. potest tamen approbante consuetudine suspendere à beneficio, quia cum conferre possit. Dec. d. l. fœminæ nu. 10. Abb. in cap. cum dilecta. in 2. gl. de confirm. vtil. vel inutil. sequitur, ut & suspendere à beneficio possit; Sed nec vela consecrationis, prælationis, vel ordinationis potest imponere monialibus suis; sicut nec altera monialis alteri impo-
26 nere potest, gl. in capit. dilecta, de maior. & obed. 20. q. 2. c. statuimus, & cap. puella, in fin. At velum professionis, vel habitus ipsa Abbatissa ex consuetudine potest imponere; Benedicere quoque non potest in signum superioritatis in loco publico, gl. d. cap. noua, de pœnit. & remiss. qua ratione nec aquam, nec vestes potest benedicere in forma Ecclesiæ, d. cap. noua, Pisan. in verb. Abbatissa; sed caritatiua, materna, seu fraterna benedictione uti potest, Silu. in verb. fœmina. nu. 4. Confessiones quoque audire non potest, nec absoluere, nec confitentibus sacramentaliter pœnitentiam imponere. d. c. noua, & ibi Abb. & in d. c. de monialibus, de sent. excom. & Dec. in d. l. fœminæ. nu. 41. Prædicare etiam non permittitur publice quantumuis docta. d. c. noua, nec ad hoc ab ullo superiore dispensari potest, Abb. in c. decernimus, de Iudit. superiorem intellige inferiorem à Papa, nam Papæ potestas tanta est, ut aliqua etiam possit contra aposto-
27 lum. c. sacrosanctæ, 22. dist. Archid. in c. si subdiaconus, dist. 34. Rot. decis. 447. in nouis. Silu. in verb. excommunicatio. 5. vers. sed circa prædicta dubia: de hac tamen prædicatione mulierum dixi latius supra cap. 28. quando generaliter de mulieribus loquuti sumus;

Illud non est hoc loco prætermittendũ quod quælibet monialis quantumuis professa, & laudabiliter viuẽs
28 sub vno habitu, tamen Abbatissa, vel prælata fieri non potest in alio ordine, vel religione diuersi habitus, etiã alijs omnibus requisitis concurrentibus, hoc expressim decretum est in Conc. Vien. habetur in Clem. 1. de elect. Ideo quæuis sanctimonialis solitaria inter Anachoretas viuẽs cuiusmodi S. Maria Magdalena de Iure Abbatissa fieri non posset, sine apostolica auctoritate, propter dictam Clementinam: Mutilatio vero, meo quidem iuditio, nihil canonicum inducit, ne Abbatissa fieri possit; nam &

sumo careat oculo, aut manum ari-
29 dam habeat, si clauda sit, gibbosa, gutturosa, aut quemlibet deffectum corporis patiatur, nil obest quominus prælatura fungi possit, ex ijs quæ scribit gl. in cap. exposuisti. in gl. magna, ibi sed solicitudinem, de corp. vitiat. videtur tex. de Abbate monacorum, in capit. accedens in fin. dist. 10. quod trahi potest etiam ad mulieres.

Hæc sufficiant quod monialium, & prælatarum impedimenta: Modo ordo exposcit ut, de consecratione monialium agamus, quibusue canonicis impedimentis consecratio vitietur, aut denegetur: Quatuor enim sunt considerandi deffectus, alij enim nascuntur ratione eius, quæ consecratur: quidam ratione eius, qui consecrat, quidam ex forma ipsius consecrationis, quidam ob tempus, de quibus sigillatim tractabimus; Et primo ex ea persona, quæ consecratur,
30 primus deffectus est, si sit vidua. Nam quia vidua virum cognouit, & non est virgo, consecrari non potest. c. vidua & c. virgines, 20. q. 1. & 27. q. 1. c. viduas autem; nam & si velum continentiæ possit accipere à puro sacerdote, d. c. vidua & ibid. gl. & gl. in cap. deuotis, ead. q. 1. Tamen ad consecrationis velum non est admittenda, nec quidem de Episcopi dispensatione, d. c. deuotis, in fin. & d. c. viduas autem; est enim ratio mistica, quia cum hæc consecratio ad integritatem carnis spectet, quæ in virgine est, non in vidua, sequitur vt illi competere non possit. S. Th. 4. dist. 38. & propterea cum inuenimus in iure viduas sacro velo velari, ut in c. vidua quidem, 27. q. 1. ibi sacrum velamen, & 20. q. 2. c. puella, ibi sacrum, non de hac consecratione intelligitur, sed de illo velo professionis, & continentiæ, quod ipsa vidua de se sumit ab altari, ut d. c. vidua, 20. q. 1. Silu. in verb. consecratio virginum; quod ideo sacrum est, quia sub eo ipsa sanctificatur per votum, & professionem; & ideo non imponitur cum ea benedictione externa sicut consecratio, quæ sacramentalis est. S. Tho. 4. dist. 33. text. in d. cap. deuotis: Nam solis vere virginibus debetur, ut ibi per eum,
31 vnde quamuimuis occulte corrupta, non est consecranda etiam si scandalum nascatur ob id, quod non consecratur, ut proxime dicemus.

Qua ratione absoluitur illa quæstio, num vidua dicatur illa, quæ viro quidem nupta est, sed ante copulam vir mortuus est, vel antequam commiscerentur, transijt ad religionem, & professa est etiam inuito viro, quod potest, ex Conc. Trid. sess. 24. can. 6. an hæc sit vt virgo consecranda, si corpore sit incorrupto? & sane quia matrimonium inquantum sacramentum, & animorum coniunctio virginitatem non tollit, sequitur, eam virginem permansisse, & ideo consecrari posse, arg. cap. Valentino. dist. 34. & cap. debitum, de bigam. ubi Abb. & idē Abb. in c. 2. de conuers. coniug. & sic est vnus casus quo vidua virginali consecratione digna est, quod est notabile. Corrupta igitur, siue animo, siue corpore efficitur indigna consecratione; de corruptione corporis nulli dubium cum virginitas, per corruptionē sit irrecuperabiliter deperdita; vnde coronari non potest, c. si paulus, 32. q. 5. & sic nec consecrari. c. si quis non iratus, vbi gl. 15. quæst. 1. gl. in capit. Ille autem, 32. quæst. 5.

Quod vero dixi animo, intellige si per proxima, & quasi certa signa animi, corruptio coram Ecclesia videatur,

posse

posse demonstrari; veluti si cum viro dormierit, si complexus, aut oscula adfuerint, etiam sine vlla corporum commixtione, hæc ut virgo consecrari non debet, probatur ex Cypriano Epist. 11. lib. 1. habetur 27. q. 1 cap. Nec putet aliqua, idem Aug. epist. centess. nona ad Monacas, habetur 32. q. 5. cap. Nec solo, si tamen hæc tam occulta essent, ut nesciri omnino viderentur, & per summam pœnitentiam animo perdita virginitas recuperaretur, vt potest S. Tho. 22. q. 152. posset Episcopus, vel confessor arbitrari an consecrari debeat; nam corpore est integro, & ipsa carne & post pœnitentiam etiam animo integra est, Ideo virgo est.

Quandoque vero contigit, ut claustrum pudoris integrum quidem sit, sed per summam cogitationem calore interno excitato, semen excidatur, & effluat; nam quum eo casu Irrecuperabiliter perdatur carnis integritas, ex consensu S. Tho. d. q. 152. merito ut corrupta, licet occulte non est consecranda, d. c. nec putet aliqua: neque enim inde premium, & coronã mereri debet, vnde pœna, atque ignominia debeatur, Ideo quantumuis occulta sit hæc carnis corruptio, siue à masculo, siue à fœmina, siue à sponte, siue alio extraneo mouente, indigna est hoc sacro velo. S. Tho. d. dist. 38. & d. quæst. 152. Alberic. in verb. virginum, & Pisanell. in verb. virginis consecratio; Quod adeo verum est, vt & si scandalum nasceretur,
32 ex eo quod consecratio negatur, omnino non est consecratio cócedenda; potius scandalum permittendum, quam vt sacramentalia varientur, S. Thom. Ibid. ideo multi putarunt, ut scandalum euitetur, posse Episcopum deludere hanc monialem, quæ consecrari vult, ut scilicet omnia externa ceremonialia fiant, omissis solis substantialibus verbis, ac factis, ita sensit Silu. Alberic. Host. Goff. & Pisan. quod vno solo casu probat Pet. de Palud. quando ea corruptio innotuit Episcopo per confessionem accedentem etenim monialem repellere non potest, ipsa vero petens grauissime peccat, & quicumque eam inducit, aut consulit, sed tacentes non peccant; ideo potius est ipsi moniali consulendum, ut se subtrahat ab eius consecrationis petitione, quam quod deludatur, & magis tutum, ac pium est;

Hijs omnibus illud optime conuenit, quod scripsit Ray. quod scilicet quælibet occulte corrupta ante, vel
33 post consecrationem ab omnibus officijs abstinere debet, quæ ex monasterij consuetudine consecratis virginibus solent competere, donec super ijs fuerit per Episcopum dispensatum Silu. in verb. consecratio virginum, Alberic. in verb. virgo, text. in cap. virgines, 27. q. 1. & cap. quotquot. quod procedit in omni velata siue virgine, siue vidua, quia ea corruptio aufert ei omnia officia, quæ propter virginitatem, vel continentiam illi competebant, ut dictis locis: quæ omnia adeo vero sunt, ut & si occultissima corruptio baptismum præcesserit, tamen baptismus non eam restituit, ideo consecrari non potest, Silu. in verb. baptismus. 6. q. 1. & in verb. Irregularitas q. 28. Illa vera puella, quæ ante annos discretionis aliquid delectabile commisit circa opera carnis, consecrari
34 sua ætate poterit, quia virginitatem non amisit, quum deliberatio non adfuerit, & ob ætatem nullus delectationis impetus inualuerit, Pisanell. in verb. virginitas, vers. vtrum puellæ, facit cap. 1. de delict. puer.

Cor-

Corrupta quoq; non videtur ea que fluxum seminis patitur, quia superexcrenetie, & ex sola infirmitate causatur, permanet enim virgo, Sanctus Thom. vigesima secunda quæst. 152, merito consecrari potest: Quæ vero dormientes, aut ebriæ stupratæ sunt, nisi mente prius fuerint corruptæ virginitatem quidem non amittit Sanctus Thom. quarto distinct. trigesima tertia; tamen quo ad consecrationem non mihi videntur admitti posse, quia non nihil deterius est in illis, quam in illis quæ vim passæ sunt, quod aperte reperio in Armill. in verbo virginis consecratio. §. 4.

Vim pati, stuprarique virginem inuitam dicimus eam, quæ animi renitentiam habuitvsque ad exitum ipsum turpis actionis; alioquin si per vim adducatur, vt metu adducta consentiat, volens stuprata est, non inuita; voluit enim illud, quod in ipsa 35 agitur, vt viuere posset: Ideo hoc genus monialium caret laude virginitatis, & ob id indignum est ipsa consecratione: Sed si corrupto corpore per vim, etiam mentem ipsam incorruptam gerat, licet virgo permaneat, tamen non esse consecrandam Leo Papa consuluit, trigesima secunda quæst. quinta, cap. illæ, cuius verba expedit subijcere: Illæ (inquit) famulæ Dei, quæ integritatem pudoris oppressione barbarica perdiderunt, laudabiliores eruntin humilitate, ac verecundia, si se incontaminatis non audeant comparare virginibus; quamuis enim omne peccatum ex voluntate nascatur, & potuerit corruptione carnis mens inuita non pollui, minus tamen hoc illis oberit, si quod potuerunt animo non amittere, se doleant vel corpore perdidisse, hæc illæ: quibus verbis constat virginitatis meritum ob tium non minui, sed augeri: Tamen propter difficultatem penitus abnegatæ delectationis, & quia internam integritatem Ecclesia non cognoscit, sed solam externam corruptionem inspicit, ideo indicat corruptam Sanctus Thom. quarto distinct. trigesima octaua, quæst. prima, artic. quarto. Ideo eam non coronat, quum factum non voluntatem inspiciat, decima quinta quæst. 1. cap. si quis non iratus; reliqua vero priuilegia non perdit, sicut adultera non est, quæ vim est passa in d. cap. illæ, & ff. de adult. l. vim passam: Nec ei infamia irrogatur l. 1. ff. de postul. & 3. q. 2. c. infames, vt de his fusius. S. August. lib. primo de ciuitat. Dei, cap. decimo octauo.

Si vero alia ratione virginalis claustri eruptio facta fit, quã per oppressionem concubitus, puta, si medicinali arte, aut facto obstetricum, procul dubio velanda, & consecranda est S. Tho. d. q. 152. quo loco dicit nihil plus hoc casu præiudicari virginitati, quam si corrumpatur pes, vel manus; idq; affirmat ex Aug. d. loco: non opinor (inquit) quemquam tam stulte sapere, vt huic perijsse aliquid etiam de ipsius corporis sanctitate putet, quãuis membri illius integritate iã perdita.

Hæc quoad defectus monialis consecrandæ; Alius autem deffectus ex persona scilicet consecrantis, ille est, si ipsa Abbatissa, aut quæuis monialium præposita velum hoc consecrationis imponeret; nam nihil actum videretur, quia & si velum professionis, vel habitus de consuetudine possint imponi à simplici sacerdote, aut ab ipsa Abbatissa, vel præpositas; tamen reliqua velamina prælationis, ordinationis, & consecrationis, ab eis imponi non possunt, vt iam diximus ex c. dilecta, de maior,

& obedien. & cap. statuimus, vigesima, quæst. 2. sicut nec vnā monialis alteri ea imponere potest, ead. quæst. 2. c. puella; in fi. sed ipsorum impositio soli Episcopo superiori competit, capit. deuotis, vigesima quæst. 1. Alberic. in verb. velum. Abb. in cap. 1. de temp. or
37 din. S. Thom. 4. distinct. 38. vbi eius rei rationem adfert, quod sicut per matrimonium carnale repræsentatur matrimoniū spirituale inter Christum, & Ecclesiam, quantum ad fæcunditatem, ita per uelamen virginum, repræsentatur idem matrimonium, quantum ad eius integritatem, vt patet per omnia ea, quæ proferuntur, & aguntur in ipsa impositione velaminis.

Propterea solus Episcopus velat virgines, ac velando desponsat, non sibi, sed Christo quasi sponso paranimphus, & amicus, de ijs Tabien. in verb. virginis, numer. 1. Alberic.
38 in verb. virginum, Pisanell. in verb. virginum,

¶ Quæ vsq; adeo vera sunt, vt nec Episcopus alij sacerdoti possit hanc impositionem delegare, gloss. in cap. omni tempore, de consecrat. distinct. 4. sicut nec reliquas consecrationes ecclesiarum, vel altarium, d. cap. omni; Papa vero puro sacerdoti hoc demandare potest, cap. peruenit, distinct. nonagesima quinta, vbi gloss. Tertius deffectus est circa debitam formā, nā seruanda est in omnibus; quod si de substantialibus aliquid omittatur, nihil actum est, & erunt omnia ex integro reppetenda, cap. presbiteri, distin. sexagesima octaua, quæ autem sint necessaria constat ex ipso Pontificali, quo est vtendum in istis, & habet vim iuris: Tabien. in verb. consecratio, Silu. in verb. consecratio virginum. q. fin. quod si non obseruetur ea forma, erit deffectus ex ipsa consecratione.

Nunc superest, vt quartum deffectum inquiramus, qui à tempore nascitur: tempus dupppliciter accipimus vel pro ætate personæ, vel pro circūstantia quadam consecrationis faciendæ; & primum de ætate ad velum requisita agamus: certa enim
39 ætas singulis velaminibus imponendis exigitur, quam breuiter explicabimus. Primo etenim ingressu, quo habitus, velumque album accipitur in prima tonsura hodie (omisso iure veteri) ante annum duodecimum assumi non potest, ex Concil. Trident. Sess. vigesima quinta, cap. decimo septimo, & nec sola ætas hæc sufficit, verum etiam debet examinari voluntas puellæ, an sponte, ac coacta ingrediatur claustrum, an ignoret quid agat, ut ibi: At ad vellum professionis accipiendum, licet iure veteri duodecimus annus completus sufficeret, vigesima quæst. secunda, cap. puella, gloss. & Hug. 20. quæst. prima. c. illud. Hodie tamen quia, quæ profiteri vult adulta esse debet, cap. firma, vigesima quæst. 1. operepretium fuit, maiorem ætatem expectare: Iccirco eiusdem Concil. decreto sextusdecimus completus annus expectari debet; & tunc integer quoque annus probationis expletus esse, vt professionis velum accipiat, dict. Sess. vigesima quinta, cap. decimoquinto: quæ duo tempora ad huc nō sufficiunt, nisi etiam voluntas virginis, quæ profitetur vult per Episcopum, vel vicarium, vel
40 quamlibet ab eo delegatum fit examinata, an lubens, an sciens onus, quod subit, & an deliberate profiteatur; Et ideo ad hoc examen faciendum mensis præscriptus est ante professionem faciendam, vt moneatur Episcopus, quo interim examinare possit, qui mensis si per Abbatissam negligentia, forsan prætermitteretur, in-

incurreret ipsa pœnam suspensionis, dict. capit. decimo septimo: Et hæc omnia licet de virginibus dicta esse constet, tamen & viduis professionem emittere volentibus congruunt; at in Conuertitis locum haberet forsan hoc non potest quum ipsæ intermoniales non adnumerentur, argu. d. Concil. Trident. ead. Sess. cap. decimo octauo in fin.

In velo autem consecrationis annus vigesimusquintus præscriptus est, c. placuit, 20. quæst. 1. & c. placuit, distinct. 77. gloss. & Hug. in d. capit. illud; et apud omnes sine disceptatione est: sed & in velo ordinationis olim alia ætas requirebatur, hodie vero alia; nam quia per Episcopum benedictio dabatur, cum tradditione breuiarij, vt monialis ipsa potestatem susciperet homilias in Choro legendi, et offitia incohandi, quadragesimus annus exigebatur, vigesima septima quæst. 1. c. diaconissam, gloss. & Hug. d. c. illud, & distinct. 78. c. nemo, & C. de Episcop. & cler. auth. diaconissam: Hodie vero communi consuetudine, quum consecrantur anno 25. eadem simul illis potestas confertur, nullumque ob hoc distinctum uelum imponitur, vt summistæ concludunt iu præfatis locis, & nos supradiximus initio huius cap.

Hæc quoad ætatem sufficiant, sequitur, vt de alijs temporibus requisitis tractemus; sunt enim sua quoque
41 tempora in consecratione monialium seruanda, extra quæ si consecratio fiat minus canonice fit. Propterea hoc consecrationis velum, non nisi die Epiphaniæ, die dominica in albis, in festis Apostolorum per Episcopum imponi potest cap. deuotis, & cap. virgines, vigesima quæst. 1, sed & omnibus dominicis diebus id fieri potest, cap. primo, de tempor. ordin. Immo, & per totam hebdomadã pascatis Resurrectionis Domini, Tab. in verb. virginis, num. 5. extra vero hæc tempora si graui morbo laboret, quę consecranda est, iure consecrari potest, d. cap. deuotis, & d. cap. virgines: quo casu etiam quolibet die quantumuis feriato, dari potest consecratio, Ta-
42 bien. in d. num. 5. exemplo baptismi, qui quolibet die vrgente necessitate confertur; de consecr. distin. 4. c. venerabilis, & c. seq. argumentum enim trahi potest à sacramentis ad hanc cō-
43 secrationem, Abb. in d. c. 1. de temp. ordin. Hæc intelligenda sunt de velo consecrationis, sed de alijs velis professionis, prælationis, ordinationis, atque acceptationis habitus, passim quotidie dari posse dicendũ est, nullo delectu habito, vt scribit Hug. in d. c. illud vers. velamen.

Sunt præterea varii generis impedimenta, quæ vel moniales ab istis velis excludunt, vel à quibusdam officiis, vel etiam ab ipso monasterio; Nam si post consecrationem nuptias contra-
44 xerit, quum ipso iure excommunicata sit, merito nil exequi potest, cap. diaconissa, vigesima septima, quæst. 1. & cap. meliorem, nec per Episcopum dispensari poterit ad ordines, & ministeria exercenda, quum inter bigamas adscribatur, d. cap. quot quot, vigesima septima quæst, prima; Episcopus enim super bigamia non dispensat, c. nuper, de bigam. poterit tamen super excommunicatione dispensare, cap. si qua uirgo, uigesima septima quest. 1. Moniales quoque, siue specialiter, siue generaliter interdictæ, si in inter-
45 dicto contrauenerint, ineligibiles fiũt, actiue, & passiue, qua ratione irregulares quodammodo dici possunt, not. Armill. in uerb. interdictum, numer. quinquagesimo septimo, ex sentent. Cald. in trac. de ecele. interd. & tã & si,

ordinis capaces non sint, c. postulasti,
46 de senten. excommun. tamen dicentes, & agentes proprium officium, vt diaconissæ, priorissæ, & similes ex hoc dicuntur violare interdictum, scribit Armil. in d. verb. interdictum, in fin. & ex istis liquet, quod quæcunque monialis fuerit à suo officio suspensa, cõtraueniendo incurrit easdem pœnas supradictas, & quodammodo Irregularis fiet iuxta prædicta.

Sed & illa monialis, quæ vnum reliquerit monasterium, ut ad aliud tran
47 seat, causa effugiendæ disciplinæ, non est admitenda in secundo, sed cogitur redire ad primum, 20. q. 4. c. virgines, nec posset ad diuersam religionem transire, vt ibi prælata fiat, clemen. 1.
48 de elect. & diximus supra in Abbatissa. Quandoque vero etiam à claustro expelluntur: nam si impudicæ sint eijcientur, à conuentu aliarum sublata omnino spe ad claustrum redeundi, capit. impudicas, vigesima septima, quæst. 1. Eadem ratione, quæ prius, impudicæ fuerunt, ad ingressum non admittentur, sed ad proprium pœnitentium locum, quem dicunt Conuertitarum, detrudentur, in quo magis, opportune viuent, arg. Concil. Trid. Sess. vigesima quinta, c. decimo octauo, ne intra virgines aliquid labis importent.

Sed & illæ moniales, quæ pretio da
49 to ad claustrum admissæ sunt excluduntur, & ad illud redire non possunt. Concil. Later. cap. 64. & de simon. capit. quoniam; & tam offerens, quam recipiens eandem pœnam incurrit, d. c. quoniam: Illæ vero, quæ diutius procrastinanter diem professionis emittendæ à claustro expelluntur, non e-
50 nim æquum est tantum negotium diu in suspenso manere, vt probari videtur 18. quæst. 2. cap. perniciosam, in fi. cum sequen. quod expressim scripsit Martin. ord. præd. in sua Margarita, decreti in verb. monacus, & videtur arg. Concil. Trident. d. Sess. vigesima quinta, cap. decimo sexto.

Nonnulla præterea monialibus prohibita sunt, quæ tamen alijs mulieribus sanctissime permittuntur: nã quæ-
51 libet mulier puerum de fonte leuare, potest, & sic commater fieri, Concil. Tridentin. Sess. vigesima quarta, cap. 2. at monialis commater fieri prohibetur, sicut masculis monacis interdictum est, 16. quæst. 1. cap. placuit, & decima octaua, quæst. 2. cap. peruenit, & de consecr. distinct. 4. c. non licet, Abbati, & cap. monachus; Et quoniã eadem prohibitionis ratio est in confirmationis sacramento, quia quo ad obligationem, & vinculum paripassu procedunt quoad compatres, capit. in cathechismo, & c. non plures, & cap. in baptismate, de cosecra. distinct. 4. sequitur vt idem impedimentum in vtroque sacramento habeatur, tam in masculis quam in feminis monacis, quoniam vtrique sub eodem obligationis vinculo adstringuntur per compaternitatem ex sententia S. August. in cap. vos ante, de conf. distinc. 4. Est autem eius rei vera ratio, quia compater tenetur spirituales filios in fide
52 catholica instruere, ex Conc. Maguntin. c. 47. quæ cura, nec monaco, nec moniali competere potest.

De ætatis irregularitate.

CAP. XXX.

1 *Pueri nulla dignitate fungi possunt;*
Pueris quælibet prælatura iure negatur;
2 *Beneficium quoduis conferri non potest minori annis 14.*
Regalis prioratus puero conferri non potest.
3 *Iudex esse non potest minor 20. annis.*
4 *Paschalis Papa Petri Columnæ filium decennẽ à præfectura remouit, negligens Pauli Romani seditionem.*

Ali-

Alexander 4. obstitit electoribus, ne filium Friderici secundi adhuc puerum in Regem eligerent.
Pueris nostro seculo grauissimæ dignitates collatæ sunt.
Patauium Episcopum habuit puerum vlnis in ecclesiam delatum.
Ioannes Aragoneum Ferdinandi Regis Neapolitani filius, Cardinaliū vestes sine ea dignitate defferre permissus.
Petrus Cardinalis adolescens multas insignes ecclesias obtinuit.
Athanasius puer adhuc, futuræ virtutis magnum specimen dedit.
5 *Pueri non sunt ordinandi; sed caracteris sunt capaces, & quomodo.*
Episcopalis potestas, & consecratio de necessitate requirit plenum vsum rationis.
6 *Pueri suscipientes ordinem sacrum, non ei adstringuntur nisi post pubertatem.*
7 *Monacis promouendis olim tanta ætas non requirebatur, vt in clericis.*
Aetati probitas supplere potest
Pueri grati Deo sunt, qui non ætate, sed simplicitate sunt.
8 *Aetates requisitæ singulis ordinibus ponuntur.*
9 *Aetatem non seruans in promouendo, an sit ipso iure suspensus.*
10 *Episcopus super ætate dispensare non potest in promouendo.*
Malachias Episcopus sacerdos factus, ante annum vigesimum quintum.
11 *Episcopus canonicatum conferre non potest non habenti ann. 22.*
12 *Parrochialis non potest dari, non habenti annos. 25.*
13 *Canonicus ante annum 22. vocem in capitulo non habet, etiam si adsit consuetudo.*
Abbas eligi non potest, nisi habens annos 25. Idem in Commendatario.
Cardinalis creari non potest, nisi certa ætate.
Pontificatus summus nulli certæ ætati adstringitur, quin eligi possit minor.
14 *Senio confecti quandoque promoueri prohibentur,*
Grandeuus ad promouendum dignior est, & iuuenibus præferendus.
Grandæui, & senes pestilentiam non sentiunt.
Senectutis multa sunt incommoda.
Senes difficile retrahuntur ab inueteratis moribus.
Presbiteri dicti non ob ætatem, sed ob sapientiam.
Senium triplex naturæ, gratiæ, culpæ;

VNC legitimus ordo expostulat, ut post corporalia, naturæq; impudimenta, de quibus hactenus prosusse dictum est, agam de Irregularitate ob ætatem, quæ ordinibus sacris obesse solet; Aliquādo etenim minor ætas, aliquādo grādior reddit hominem sacerdotio indignum; propterea de vtraque specie hoc loco tractabimus: Pueris interdictum est, ne vlla dignitate fungantur; indecorum enim est, ut qui
1 sibi nihil adhuc prodesse possunt, alijs dignitate præfulgeant: ut Alex. 3. dicebat in capit. indecorum; de temp. ordin. propterea quælibet prælatura ipsis negatur, gl. in cap. de ijs, dist. 28. pueri etenim numquam ad vllum munus putantur idonei esse. cap. super inordinata: de præben. Alberic. in verb. pueri, & in verb. ordinatus à non Episcopo; & quamuis aliquando in Iure constiterit, eos ad beneffitia simplicia admissos fuisse; ut in d. gl. tamen hodie ex Conc. Trid Sess. 23. cap. 6. admitti non possunt ad vllum beneffitium, ante decimum quartum annum, quū tamen olim septennium sufficeret, tam ad primam
2 tonsuram, quam ad beneffitia simplicia. d. capit. de ijs Alberic. in verb. ordinandus: Doct. in d. c. Indecorum; Iccirco nec prioratum rurialem obtinebit is qui minor est 14. annis. Feder. de Sen. conf. 49. Io. And. in addit. ad Spec. tit. de ætat. & qual. nam si priscis ethnicorum temporibus, penes quos sola huius sæculi curā fuit, minores annis viginti, à functionibus publicis excludebantur,

vt Sueton. ſcripſit de Auguſto, his verbis, iudices à vigeſimo quinto anno elegit quinquennio maturius, quā ſolebant: Caliſtratus quoque iuriſconſultus ſcripſit lege Iulia cautum eſſe, ne minor annis viginti iudicare cogeretur, ne ue minorem annis viginti compromiſſarium iudicem liceret eligere. l. cum lege. ff. de arbitr. Specul. in ſuo Aureo Repertorio de offic. delegat. verſic. qui & cuius ætatis, text. in cap. cum vigeſimum, de offic deleg. quanto igitur magis in ordinibus eccleſiaſticis minori cura committenda non eſt? d. cap. indecorum; nam ſæpe pontifices id obſeruarunt, non ſolum in ordinibus eccleclesiaſticis animæ negotium ſpectantibus, ſed & in vrbanis præfecturis, ætatis conſiderationem ſummam habuerunt: Paſcalis etenim eius nominis ſecundus Papa, mortuo Petro Columna Vrbis præfecto, cum à Romanis ciuibus rogaretur, vt Petri filium decennem patri ſubrogaret, conſtantiſſime id recuſauit, paruipendens oporterc ſe ob ſeditionem popularem ab vrbe diſcedere, de qua re apud Platinam in Paſcali. 2. ſed & Alexander Pap. IIII. ſententia excommunicationis comminata Germanicis Electoribus obſtitit, ne Corradum Friderici ſecundi filium puerū in Regem Roman. eligerent, quod eſſet inhabilis, ineptus, atque ob id ineligibilis ad tan tum munus, nempe, qui eccleſiæ deffenſor eſſet eligendus, non puer; cuius excommunicationis totam ſeriem habes apud Ioannettum in vita eiuſdem Alexand. quarti.

Noſtro tamen ſeculo pueris grauiſſimos honores, & præpoſitatus commiſſos vidimus: Patauium huic rei teſtimonium adferre poteſt: Tanta enim ciuitas Epiſcopiſcopum ſibi viderat præfici eum, quem ob puerilem ætatem in eccleſiam ad ſolium propemodum vlnis deſſerri oportuit: Sed & Ioannes Aragonum Ferdinandi Regis Neapol. filius, Tarentin. eccleſiæ ad huc puer præfectus eſt, & Cardinalitias veſtes, ſine eo gradu deſſerre pontificis permiſſu ei conceſſum eſt. Petrus quoque Cardinalis S. Sixti adoleſcens Patriarcatu Conſtantinopolitano decoratus eſt, cum Segobien. eccleſia in Hiſpania: in Loteringia Eccleſiam Mediomatricen. & Archiepiſcopatum etiam Flerentinum obtinuit: ſed nimio præſſus pondere biennio tantum vixit: & ſane fateor aliquando pueros tantæ indolis eſſe, vt plurimnm de ſe expectationem pariant, cuiuſmodi de Athanaſio ſcribit Ruffin. lib. 10. hiſt. eccleſiaſt. cap. 14. quod puer inter pueros Epiſcopi munus per imitationem geſſerit, & propterea à loci Epiſcopo Alexandro cooptatus fuerat in clerum, & educatus, indemque promotus, ita quod poſtea in eccleſia quantus vir fuerit, qualeſque dignitates eccleſiaſticas obtinuerit, plene ſunt omnes hiſtoriæ eccleſiaſticæ: Hi igitur quicumq; ſunt prius educandi, & fouendi, inde promouendi, d. cap. de ijs, & hac ratione ſunt inſtituta ſeminaria, ex Concil. Tridentin. Seſſ. vigeſima tertia, cap. decimo octauo, de Reff.

Pueri igitur, & ſi ad ordines pręcipue ſacros, minime ordinandi ſint, prima quæſt. prima, capit. pueri, &
5 diſtinct. ſeptuageſima ſeptima, capit. in veteri; & de temp. ordin. cap. vel non eſt; tamen caracteris capaces ſunt, ſi infantes non ſint, d. cap. vel non eſt, gloſſ. in cap. primo de cleric. per ſalt. prom. quod ſcripſit & Sanctus Thom. quarto, diſtinct. vigeſima quinta, aarticul. 1. Pueros etenim, ait, & alios vſu rationis carentes ſuſcipere ordines non poſſe, quum ad

ordi-

ordinem concurrant passiue; in minoribus etenim ordinibus, inquit, requiritur de honestate discretionis tempus, propter dignitatem sacramenti: vnde aliquando si necessitas expostulare videatur, & spes profectus accedat; ante discretionis annos ad minores ordines pueri possunt promoueri sine peccato, ordinemque collatum suscipient, qui quamuis tunc Idonei nō sint, ad imposita offitia, tamen vsu diuturno reddentur Idonei.

Ad maiores vero ordines rationis vsus exigitur, & de honestate, & de necessitate præcepti, propter votum continentiæ: ordini annexum, &propter sacramentorū contrectationem, in ordinibus commissam: multoque magis in Episcopatu, vbi accipitur potestas in corpus misticum requiritur actus ad curam pastoralem, ideo est de necessitate consecrationis episcopalis, quod plenum vsum rationis habeat; Hæc ex illo; qui etiam reijcit illorum opinionem, tamquam ratione, & auctoritate carentem, qui dixerunt ad omnes etiam minores ordines vsum rationis requiri de necessitate præcepti, non autem de necessitate sacramenti, vt ille ibid. Tabien. reffert in verb. ordo 4.

Ex ijs igitur illud consequitur, quod, & si pueri ordinum caracterem suscipiant, nihilominus illis non adstringuntur, nisi pubertate adue-
6 niente, possunt etenim redire ad sæculum, si triduo post pubertatem, protestentur, alioquin secus, Abb. in dicto capit. primo de cleric. per sal. prom. & ibi gloss. de æquitate hoc procedere putat, non de rigore: Et tametsi iure veteri in monacis pro
7 mouendis, tanta ætas non requireretur, quanta in clericis sæcularibus, propter eas disciplinas, quibus ntra claustrum imbuuntur, vt probat Gelasius Papa in capit. Monacus, distinct. septuagesima septima, Alberic. in verb. ordinator, in princip. ea ratione, quod probitas ætati supplere videretur, gloss. in dicto cap. monacus. Tamen nouo iure ex Concil. Tridentin. eadem omnino ætas in regularibus, ac sæcularibus requiritur, in suscipiendis ordinibus Sess. vigesima tertia, capit. duodecimo, de Reff. possunt & pueri spiritali quodam sensu accipi ij, qui non sensu, vel ætate, sed malitia pueri sunt; nam eiusmodi pueri ordinibus aptissimi sunt, ex sententia Pauli 1. Corinth. cap. decimo quarto: sicut ècontra, si in multa ætate sit fatuitas, non videntur ordines conferri posse eis propter illud Veh puero centum annorum, Isaiæ capit. quinquagesimo quinto.

8 Sunt vero singulis ordinibus propriæ ætates præscripto; sed pro temporum varietate diuersis mensuris statutę sunt; quod & si iure ciuili tradditum est. C. de Episcop. & cleric. authent. presbiterum, & in corpore vnde sumitur: Tamen ad canonistas confugiendum est, vide Alberi. in verb. ordinandus: Tabien. in uerbo ætas, Silu. in verb. ætas: Tonsura enim ferme semper in septennio obseruata est, text. & gloss. in cap. nullus, de tempor. ordin. gloss. in cap. in singulis, distinct. septuagesima septima. Reliquorum vero ordinum varij fuerunt termini; Sozimus Papa Acolithus, & Subdiaconis quartumdecimum annum, & post hunc annum lapsum, etiam Diaconatum permisserat, dicto cap. in singulis; Siricius Papa Acolitatui, & Subdiaconatui vigesimum annum præscripserat, capit. quicumque, di-

ſtinct. ſeptuageſima ſeptima, & cap. ſubdiaconus ibid. In Concilio vero Carthaginenſi diaconus, non niſi anno vigeſimo quinto fieri poterat. cap. placuit, diſtinct. ſeptuageſima ſeptima. Preſbiteri vero, non niſi trigeſimo ex Concil. Toletano quarto diſtinct. ſeptuageſima ſeptima, cap. in veteri, quod & Bonifatius primus Papa ſtatuerat. c. 1. & capit. nemo, ead. diſtinct. & ſi quando preſbiter promouebatur anno vigeſimo quinto, id non niſi vrgente neceſſitate fiebat, cap. ſi triginta, diſtinct. ſeptuageſima octaua, ex decretis Zaccariæ Papæ, & ex Concil. Neoceſarienſi, cap. preſbiter, eadem 78. diſtinct.

Poſtea vero ſuccreſcentibus litibus ob diuerſa iura circa ætates, Concilio Viennenſi certus ſtatutus eſt terminus ſingulis ordinibus ſacris, videlicet ſubdiaconatui annus decimusoctauus, Diaconatui vigeſimus, ſacerdotio vigeſimus quintus, Cle. generalem, de ætat. & qualit. Epiſcopatui autem fere ſemper annus trigeſimus requirebatur, cap. cum in cunctis, de elect. Speculat. in cap. licet canon, de elect. in 6. in princip. verum quum adoleſcentium mens minus ſibi conſtet, & perinde graui vinculo adſtringatur ſubdiaconus, atque diaconus, ne tam grandi periculo ſubijceretur, qui vix primum adoleſcentiæ initium pertigiſſet, ſcilicet annum decimum octauum, Concilium Trident. ſumma conſideratione huic rei prouidit: nam ſubdiaconatum permittit exiſtenti in vigeſimo ſecundo anno, diaconatum vigeſimo tertio, presbiteratum vigeſimo quinto, Seſſ. vigeſima tertia, capit. duodecimo, de Refform. Hi autem anni omnes non exacti, ſed cæpti ſufficiunt, Speculat. in dict. capit licet canon, numer. ſecundo, & quinto. Reliquis vero minoribus ordinibus nullum pænitus tempus præfixit, quaſi plus momenti habendum ſit in litteratura, & moribus, quam in ætate, quod congruit ſententiæ. S. Thom. 4. diſtinct. vigeſima quinta, & videtur gloſſ. in dict. clement. generalem, in fine.

Tanti igitur momenti habenda eſt
9 ætas in ordinibus ſacris, vt ſi Epiſcopus huiuſmodi temporibus contrauenerit, olim quidem ſuſpenſione dignus erat Epiſcopus ordinator. cap. vel non eſt, de temp. ordin. ſub Honor. III. ſed ſub Bonifat. VIII. conſtitutum eſt conferentem ordines ante ætatem, per annum ipſo iure ſuſpenſum eſſe ab ordine ſic collato, argumen. cap. nullus, de tempor. ordin. in 6. Ideoque cum ij duo canones ſibi inuicem aduerſari videantur, diuerſæ ſunt ortæ doctorum ſententiæ: nam Tabien. in verb. ordo 3. putat non ipſo iure ſuſpenſum Epiſcopum, ſed ſuſpendendum, idem ſenſit Anton. de Butr. in dict. capit. vel non eſt.

Quæ quidem quæſtio maximi refert; nam ſi non ipſo iure eſt ſuſpenſus poteſt tuto Epiſcop⁹ adminiſtrare, quia non fiet irregularis; quod ſi ſit ipſo iure ſuſpenſus & adminiſtraret, fieret irregularis, eis rationibus de quibus agendum erit, quando de ſuſpenſione tractabimus. Dixerunt igitur multi Doctores, magis pium eſſe, quod hic collator ordinum ante ætatem, ſuſpenſus non videatur ipſo iure, & ideo adminiſtrans poſtea non fiat irregularis, vt ſcripſit Iacob. de Sancto Georg. in c. eos qui, de temp. ordin. in gloſ. ſtatuunt: ſentiebat enim eos adminiſtrare non debere, at contrauenienδo non fieri irregulares, tum quia non videtur iure cautum, tum quia in pœnalibus mitior interpretatio fit, argument. de ſentent. excommun. cap.

is qui, & eum refferendo, sequitur Gemin. in d. cap. eos, in dict. gloss. statuunt, & hos sequitur Tabien. in ver. ætas, Silu. in verb. ætas, Silu. in verbo irregularitas, col. vltim. Ideoq; nisi subsequatur interdictum superioris prohibens, ne vel ordinator, vel ordinatus administret per eam administrationem neuter olim fiebat irregularis Raim. & post eum Butr. Archid. Paul. Zab. quos sequitur Silu. in d. verbo Iregularitas, column. vltim. quibus & ego consentio, nam præfati Doctores oẽs recte sentiunt secundũ sua tpa secundũ quæ etiam ego cum eis transirem, tã in ordinato, quam in ordinante: At quia post eos controuersia decisa est ex Bulla extrauag. Pij II. Innocen. VIII. & Alexandr. VI. quod scilicet ordinati ante ætatem, si administrent ipso facto irregulares fiant à solo Papa dispensandi, non est vlterius dubitandum, vt concludit Silu. in dict. verb. irregularitas, quæst. decima, qui reffert verba dictarum bullarum.

Ex præmissis illud cõsequitur, quod
10 cum Episcopus ante ætatem promouens aliquem, sit puniendus, illius auctoritas ad hoc non extendatur, vt super ætate dispensare possit, nec ad promouendum, nec cum promoto, vt exerceat, prout sentire videtur, gloss. in d. cap. generalem, de ætat. & qual. Silu. aperte sentit, in verb. ætas, versic. tertium: Nec obstabit exemplum Sancti Malachiæ Episcopi, qui & diaconus, & presbiter ante vigesimum quintum annum sine Papæ dispensatione promotus fuit; nam huic rei respondit Sanctus Bernardus Abbas Clareualensis, in vita eiusdem Malachiæ ijs verbis, erat autem cum sacerdos ordinatus est annos natus quasi vigintiquinque, in qua eius vtraq; ordinatione si quid præter canonũ formã præcessisse videtur, vt uere videtur, siquidem infra vigesimum quintum annum Leuiticum ministerium, infra tricesimum adeptus est sacerdotij dignitatem, donandum sane tum zelo ordinatoris, tum meritis ordinati, ego vero istud nec in sancto redarguendum, nec vsurpandum consulo ei, qui sanctus non fuerit; hactenus ille.

Hæc autem dicta esse intelligantur, quo ad ordines; at quo ad beneffitia aliter est tractandum; nam quo ad simplicia, vel personatus, dispensare olim quidem poterat Episcopus cũ eo, qui maior erat annis quatuordecim, licet maior ætas requireretur, de ætat. & qualit. c. indecorum, Specul. in d. c. licet canon, num vigesimo tertio, de elect. in 6. sed hodie hoc non in omnibus simplicibus beneffitijs posset: nam non liceret ei disputare ad canonica-
11 tum, qui vigesimum secundum annũ requirit Concil. Trident. Sess. 24. cap. duodecimo, & statim dicemus; & multo minus dispensare posset in parochia si obtinenda, vel quolibet alio curam animarum habente, ante vigesimum quintum; Specul. in d. c. licet canon; numer. vigesimo primo, & vigesimo quinto.

Et ex huius propositi occasione operepretium mihi videtur subijcere, quæ ætates singulis beneffitijs obtinendis requirantur: personatus enim vigesimum quintum annum requirit, quia personatus, & beneffitia habentia curam animarum pari passu ambulant, Speculat. in dict. cap. licet canon, num. vigesimo secundo, text. in cap. dudum, 2. de election. Parochia-
12 lis vero, & quodlibet beneffitium curam habens animarum non datur nisi habenti annos viginti quinque, saltim cœptos, vt iam diximus, nõ solũ ratione ipsius beneffitij: sed etiã quia

in illis sacerdotium requiritur. d. cap. licet canon. Canonicatus quoque nō nisi constituto in vigesimo secundo anno conferri potest, non sola beneficij; sed & ideo, quia in illo requiritur saltim subdiaconatus. d. Sess. 24. cap. 12. nam si ante eam ætatem canonicatum adipiscantur, quum subdiaconatu careant, vocem in capitulo habere non possunt, nec quidem
13 consuetudine approbante, Angel. in l. 1. §. pueritiam, ff. de postul. Curt. in tract. de consuet. circa med. fol. 49. Beneficia quoque quantuuis simplicia etiam dignitate carentia, nulli proi sus conferri possunt non habenti annos quatuordecim, ex Conc. Trid. Sess. 23. cap. 6. de Reff. vnde apparet, quod cessat omnis quæstio quam ponit Abb. & Doct. in cap. super inordinata de præben. quam etiam prosequitur Silu. in verb. beneficium. 3. q. 1. ubi loquuntur quando septennis posset habere beneficium: Abbas autem titularis qui tenetur subire sacerdotium. gl. in cap. exposuisti, de corp. vitiat. eligi non potest, nisi in vigesimo quinto anno positus, gl in c. Indemnitatibus, in princ. de elect. lib. 6. & arg. cap. cum in cunctis, de elect. Silu. in verb. Abbas, in princ. & eadem ætas requiritur etiam in habente talia beneficia commendata nisi Papa super ætate dispensaret, c. nemo deinceps, de elect. libr. 6. & dicta ætas. 25. annorum requiritur in omnibus dignitatibus c. cum in cunctis, de elect. Episcopatui vero annus 30. requiritur d. c. cum in cunctis;

Ad Cardinalatum quoque sua ætas statuta est; Nam quemcumque ordinem annexum habeat siue diaconalem, siue præsbiteralem, eorum ordinum anni requiruntur de rigore iuris; nec obstat, quod constitutum est ex Conciliabulo Basiliensi Sess. 23. trigesimum annum requonia quirism hic dignitatum apex, sub ordinario iure consistere non consueuit; Pontificis enim voluntas sufficere putatur, ut omnem deffectum suppleat; quod enim principi placuit, dispensationis vim habet; quinimmo lesæ maiestatis crimen incurrit, qui quos princeps eligerit, secumque assumpserit, indignos esse putet, vel de eorum auctoritate dubitet. l. 2. C. adl. Iul. maiest. Propterea consuetudo ipsa olim docuit, nullam certam ætatem Cardinalatui requiri oportere, sed hodie eadem ætas requiritur, quæ in Episcopo, ut constat Conc. Trid. Sess. 24. cap. 1. de Refform. & sola Pontificis auctoritas dispensat, ut dicemus; quum in proprio titulo de Cardinalium Irregularitatibus agemus;

Pontificatui quoque supremo, nulla certa ætas statuta est, sufficit enim in eo obtinendo rationis vsum habere; quamquam tanta Cardinalium stoliditas non est putanda, ut puerum, vel adolescentulum eligant, quem ipsis omnibus superstitem futurum existiment; non enim vmquam cogitandum videtur de hac ineptissima electione Cardinalium, ut dixit Bald. in cap. licet, de elect. Hoc tamen certum est puerum infantem, nullius ordinis capacem à collegio electum admitti non posse, & inanem, irritamque electionem, Anton. Butr. in tract de Scismat. reffert, ac probat Iacobat. in tract. de concil. lib. 3. art. 1. vers. & idem in infante; quod si fieret non nisi summa Dei ira permitteretur Isaiæ cap. 3. quod tamen intellige ut dicemus infra secundo libro, quando de Pontificibus eligendis tractabimus;

Quemadmodum vero ob imbecillitatem, minores ab ordinibus, & ecclesiasticis ministerijs excluduntur; ita

ita quoque ij, quorum tam grande senium est, ut imbecilles effecti sint, ar-
14 ceri debent: Seniū etenim tam grande impedit promouendum, sed non deijcit promotum: tex. & gl. in cap. Florentinum, in princ. 85. dist. textus apertissimus Zaccariæ Papæ in c. petisti, 7. q. 1. & cap. literas, de renunt. Grandeuum vero non complectimur sub hoc impedimento; nam grandeuus, quum maturus sit, & circa omnia firmo corpore, promoueri potest. c. quicumque, dist. 77. etiam ad Episcopatum, vt ibi: gl. tamen eo loco, & Hug. male interpretantur grandeuum pro eo, qui trigesimum annum exegerit; nam hoc non congruit latinæ elocutioni, quæ pro sene grandeuum accipit Plin. lib. 2. cap. 7. Alios (inquit) grandeuos semperque canos; Nec ea interpraetatio conuenit consueto loquendi vsui canonum, Nam Gelasius Papa in cap. Illud, 13. q. 2. accipit grandeuum pro sene, & facile morituro, ibi si ei quicquam humanitus contingerit, quia grandeuus est; Idem quoque apertius probatur 1. Reg. c. 4. ibi senex erat, & grandeuus; nam de Heli loquitur, qui Nonagenarius erat, ut ibid. idem Alberic. in verb. grandeuus;

Hoc igitur casu, quo ab ordinibus quis ob senium excluditur, intelligimus senium cum decrepitate, quia in agendis rebus adest imbecillitas. d. cap. petisti. Sed si senium adhuc vegete sensu sit, quia hic proprie grandeuus est, & præpositurae administrandæ aptissimus, iuuenibus est præferendus: Doct. in cap. statuimus, dist. 61. vbi etiam gl. multa iura citat; nam is fidelius putatur seruare continentiam, cap. fraternitatis, dist. 34. Sed & contagiosis morbis minime subiecti sunt grandeui; pestilentiam etenim minime sentiunt, nec quartanam febrem. Plin. lib. 7. cap. 50. & alia plura bona habent senes, de quibus Martin. ord. prædic. in sua Margarita Decreti, in verb. senes, & in verb. antiquitas. Multa etiam senectutis bona scribit Archid. in cap. tanta, per illum text. dist. 86. quamquam etiā multa sunt senectutis incommoda, de quibus apud Tul. lib. de senect. Sed ea nequicquam obsunt administrationi ordinum ecclesiasticorum; nisi talia sint, quæ canonicum adferant per se impedimentum, ut puta quod simplex, quod fatuus, miser, leuis, peruersus, ut sentit S. Greg. ad Ianuarium, habetur in d. c. tanta: nam qui sunt eiusmodi, difficile retrahuntur à culpa, quam longa consuetudine sibi familiarius copularunt c. scisma, & ibi gl. 24. q. 1. & 2. q. 7. c. Paulus dicit; & contra hos dicitur ab Isaia cap. 55. ve puero centum annorum & idem Isaias cap. 42. laqueus iuuenum estis vos; sic si senes vafri sint, ut ij, qui contra Sussannam testificati sunt, Daniel cap. 13. & infatuatum sal ad nihilum prodest, nisi, ut mittatur foras, & conculcetur: Luc. 14. & cap. non omnes Episcopi. 2. q. 7. Ideo istis senib⁹ recte præferunt Iuniores sapientes; cani etenim hominis sunt sensus eius prouerb. 20. & sapien. 4. Ideoque præsbiteri dicti, non tantum quod senes sint, sed quod sapientes, nec ætas inspicienda, sed sapientia. c. porro, dist. 84.

Ex quibus aperte concluditur, triplici modo accipi senium, scilicet senium naturæ, quod ob debilitatem ducit ad deffectum, & vitæ exitum, de ijs loquitur. d. c. tanta, & dict. c. Illud: alterum senium est gratiæ, ut in Daniele, & hoc senium ducit ad perfectū, quia facilius diffinitur sancte, quod à senioribus determinatur,

10. dist. cap. de quibus, & de istis loquitur. d. cap. non omnes Episcopi, & d. c. porro: Tertium seniũ est culpæ, quod ad perditionem, & interitum tendit d. cap. Paulus: Primus igitur, & vltimus senex ab ordinibus excluduntur; primus ob vitia naturæ, vltimus ob crimina, secundus vero eligitur, & admittitur: Et hanc senij distinctionem scripsit Martin. præfatus loco prædicto: quando vero huiusmodi decrepiti, iam promoti sunt, non per hoc deponuntur: ipsi tamen si sponte petant sese à ministerijs excusari facile admittitur hæc eorum petitio, quando sese abdicare volunt d. cap. petisti;

De Neofitorum Irregularitatibus.

CAP. XXXI.

1 *Neofitus tripliciter accipitur.*
Neofitus, qui recens est fide Christi plantatus.
Neofiti Irregulares sunt pluribus rationibus.
2 *Magistrum eum esse; qui non fuerit discipulus, absurdum est.*
3 *Temporum interstitia in ordinibus seruãda.*
4 *Neofiti tanta forte est sanctitas, vt & Episcopus fiat.*
Sergius de Neofito Archepiscopus Rauennas factus.
Ambrosius de Neofito Episcopus Mediolanensis factus.
5 *Gregorio Episcopo prænestino manus aruerunt, dum sacris initiaret per vim Constantinum Neofitum.*
Neofitorum acta Romæ Rescissa.
6 *Neofitus est conuersus Iudeus ad fidem.*
Iudeo conuerso nullum officium publicum committitur.
Neofitus est quicumque in religione Nouitius.
Nouitij anno probationis, dignitatum sunt incapaces.
Nouitij Abbates, vel prælati esse, non possunt;
Nouitia monialis Abbatissa esse non potest.
Nouitius in Episcopum eligi potest.
7 *Episcopus electus, qui vouit religionem debet prius profiteri postea subire Episcopatum.*
8 *Episcopus electus, qui prius vouerat ingredi religionem, quomodo seruabit suum patrimonium profitendo religionem.*
9 *Monacus factus Episcopus potest reuocare testamentum, quod fecit in seculo.*
Bona profitentis religionem non acquiruntur monasterio, quod non est capax bonorum in communi.
10 *Monacus factus Episcopus non aquirit bona, quæ ad eum perueniunt ex testamento, vel ab intestato, sed Ecclesiæ.*
11 *Vicarius Episcopi non potest esse laicus.*
12 *Laicus facilius fieri posset Episcopus, quam vicarius Episcopi.*

Oc loco iure succedit ille tractatus, qui ad Neofitos pertinere videtur, qui trifariam accipi possunt; nam quandoque quis
1 cathecumenus, de quo dicemus quũ de non baptizzatis agendum erit; quandoque est Nouitius, idest, qui nuper religionem est ingressus; Tertius est is, qui laicus cum sit, nullis ecclesiasticis disciplinis inbutus, sine debitis interstitijs, vellit ad sacros ordines assumi; de quibus hoc loco præcipue agendum est: quamquam etiam de Nouitijs Regularium non nulla oportune dicturi sumus: de istis Neofitis Gratianus multa scripsit, dist. 48. 59. 61. nam non solum est Irregularitatis vitium statim, & non per gradus promoueri; verum etiam heresis est, quæ dicitur Neofitorum; de qua dicemus quum de simoniacis agendum erit.

Neofitus igitur dicebatur ille, qui initio sanctæ fidei, erat eruditione plantatus; aut in religionis habitu admissus repente ad ambiendos sacros ordines, conabatur irrepere; ut dicit Greg. ad Siagrium Episcopum: c

sicu

sicut Neofitus, dist. 48. quorum munus est potius maioribus incũbere abstinentijs, quam ad gradus aspirare. c. Neofiti, de cõsec. dist. 5. Hos igitur irregulares esse, pluribus antiquorũ patrum decretis institutũ est, primo quidẽ apostolica auctoritate. Paul. 1. ad Thim. c. 3. ibi non Neofitũ: propterea Niceno Concilio decretum est contra eos, his verbis: Tempore opus est, ut cathecumenus quisque fiat, & post baptisma multa probatione indiget, euidens namque est apostolicum praeceptum, non Neofitum; quod scripsit Gratianus in capit. quoniam, dist. 48. Idque prohibitum est, duplici ratione, prima ne elatus in superbiam incidat in laqueum diaboli. Secunda alios docere nescit, qui ipse nondum didicit; Tertia alijs sese conformare non valet, qui statum Ecclesiae regendae, non est expertus: prima ratio probatur ex Paulo. d. capit. 3. secunda pbat, dist. 48. in princ. Mi-
2 sẽrũ enim est eum fieri magistrum, qui nec dum didicit esse dicipulus; eumque sacerdotẽ fieri, qui in nullo unquã gradu obsequutus fuerit sacerdoti; Innocen. Papa in capit. Miserum, dist. 61. Tertiam rationem attulit gl. dist. 48. in princip. in verb. prohibentur; Idque per summos quoque Pontifices est seuerissime obseruatum, Repetit enim hoc praeceptum Sozimus Papa dist. 59. capitul. qui ecclesiasticis: & Vrbanus Papa, eadem distin. cap. si officia. & Gregorius. cap. sicut. distinct. 48. & capit. hoc ad nos dist. 59. & capit. sacerdotale, distinct. 61. Celestinus, distinct. 59. capitul. ordinatos; Hormisda 61. distinct. cap. in sacerdotibus, & capit. non negamus, Leo Papa in capit. miramur, distinct. 61. Ambrosius, in capitul. Neofitus, eadem distinct. & infinitis
3 alijs locis: Quamobrem, ut Neofitorum error vitetur, hodie ex Conc. Trid. decretum est, ut annalia interstitia expectentur priusquam ab ultimo minori ordine, ad maiores fiat ascensus, vel à quolibet sacro, ad alium superiorem sacr umpromoueatur Sess. 23. c. 11. 13. & 14. de Ref.

Aliquando tamen in Neofito tanta apparet charitas, humilitas, doctri-
4 na, vitaque integritas, ut sine dilatione interstitiorum, iure dispensari possit; si sic necessitas Ecclesiae exigere videatur. d. capit. 13. & 14. quod etiam disertis verbis probat Tiraq. in tract. de poen. remitt. causa 91. nu. 148. vers. sed & de grege; dicit enim quod laicus propter personae integritatem, ac sanctimoniam posset ad Episcopatum prouehi. Barbat. cons. 41. Incip. Deum inuocent adiutorem col. 4. lib. 3. Fely. in capit. super ijs, de accusat; Rom. in repetitione. l. si vero; §. de uiro, prima fallen. ff. sol. mat. Idque contigit olim Sergio Rauennati Archiepiscopo, & Stephano Neapolitano: qui ex laicis Archiepiscopi nominati sunt, Platin. in Steff. 3. Beatus quoque Seuerus ex lanificio, ad Rauenatem Archiepiscopatum est promotus; Diuus quoque Ambrosius in Episcopum Mediolanen. recens ad baptismum admissus promotus est, de ijs capitul. statuimus, §. his omnibus, distinct. 61. & ibidem in capit. Neofitus, habetur testimonium ipsius Ambrosij, qui cum ad Vercellen. scriberet: his verbis est visus: ordinationem meam occidentales Episcopi iuditio, orientales etiam exemplo probarunt: Neofitus enim prohibetur ordinari, ne extollatur in superbiam, sed si non deest humilitas competens sacerdotio, vbi causa non adhaeret; uitium non imputatur, Haec ex illo quũ de se loqueretur; & de ijs etiã loquit Alberic. in d. verb. Neofit.

Quae

Quæ tamen sanctorum exempla, non sunt ad omnium regulam traducenda; in ipsis enim summa Dei dispensatio interuenit, ut scripsit Ray. in tit. de Neofito: Alioqui si passim promoueantur, penitus contemni videretur ecclesiastica disciplina, & in maximos tumultus, ac pericula ecclesia adduceretur; Nam ita contigisse narrat historia: quum enim Thoton Nepesinus fortiter Constantino laico faueret, ferunt propemodum vi coegisse Gregorium Episcopum prænestinum, ut illum adeo Neofitum sacris
5 initiaret; ipse iussis parens dum sacra ageret miraculo sensit sibi manus ita aruisse, ut nec ad os quidem admouere eas posset; Initiato tamen sacris Constantino, & ad Pontificatum prouecto, & per annum in sede Petri sedente, tanta Romani populi concitata est seditio, ut depositus à sede fuerit; quam ob causam Romæ Concilium congregatum est, in quo decreta facta sūt, ne vnquā laicus nisi per gradus, ad pontificatum posset ascendere, sub anathematis pœna; Ea propter omnes Episcopos à Constantino ordinatos, iudicauit Concilium ad pristinos ordines redire, Episcopatibus dimissis; nisi ob multam virtutem denuo ab apostolica sede confirmarentur; Idem quoque statuit de presbiteris, ac diaconis, vt & deponerētur, & ad altiora non possent ascendere; & quicumque ab eodem Constantino circa sacra acta fuerant irrita haberi decreuit, præter baptismū, & Chrismа, de quibus fusius Platin. in Steffano 3.

Hinc est quod sanctissimis Episcopis, deplorandi materia subministratur, ut olim fecerat Greg. Nazianz. hijs verbis: Nec enim hos laudo, qui sine ordine statim in Ecclesia promouentur; Episcopum autem (res ridicula) tumultuarie confuseque nec ordine, nec rite fieri videmus, non item ex virtute, sed vitio, & astutia; non qui dignus, sed qui potentior fuerit; Nam nec prius exercitatus, sed rerum Ecclesiæ ignarus rudisque adeo, & à seculari vita recens promouetur, ut Gigantes apud Thebas, sic nos eadem die præsules facimus, & cum nil didicerint, credimus esse sapientes, qui nullo prius muniti sunt gradu, non virtute, non eloquentia, nullum pro iusticia laborem, nihil demum pro Ecclesia sunt passi: ille namque, qui diuina tantum meditatur, & corpus spiritui subiugat, ut quandoque loco celesti sit dignus, locum inter homines libenter retinet humilem, atque inferiorem; ignauus vero, & absque disciplina elatus, ac supinus supra meliores extollitur; nec boni, aut humilitatis exemplo mouetur; sed omni studio tantum honores quærens; ex potestate sibi ingenium, ac prudentiam pollicetur; Ex quo verum illud Demosthenis; rem præter dignitatem feliciter assequi, stultis male sentiendi, aut cogitandi est occasio: Hæc & alia multa ille in Monodia;

Inter Neofitos est etiam Iudeus nuper conuersus, ideo nullum officium publicum illi committi debet gl. in c. constituit, dist. 17. q. 4 quam probat
6 Tiraq. lib. de pœn. remitten. causa 51. nu. 19. ¶ Neofitus quoque est is, qui nuper est religionem ingressus, quem Nouitium vulgo ferunt, qui non tantis debet vacare abstinentijs, ut alij Neofiti; ne forte austeritate nimia territus, monasteria deserat cap. quædam lex, 35. q. 3. Alberi. in ver. nouitius: hi anno nouitiatus durante, ad dignitates aspirare non valent, nec ad ordines, etiam minores. cap. Monasterijs, 19. q. 3. vt dicemus, quum

quum de Monacis agemus. Abbatiã igitur, vel quamcumque in religione præfecturam, obtinere non possunt, nisi post professionem, in qua desinũt esse Nouitij, cap. nullus, de elect. lib. 6. Silu. in verb. Abbas, quod & in Monialibus nouitijs procedere debet, eodem iure, ac ratione, capit. Indemnitatibus, de elect. lib. 6. Nam & professa debet, & quadragenaria, & iam egisse octo annos post professionem Conc. Trid. Sess. 25. capitul. 7. & diximus supra tractantes de Monialibus; Nouitius tamẽ in Episcopum eligi potest. d. capitul. nullus; est autem ratio, quia ad Episcopatũ iam forsan instructior fuerat, at ad Regularium prælaturas non sic, qui recens ad claustrum accesserat.

Qua in re est illud animaduertendum quod si quis religionem vouerit,
7 & ante ingressum, vel professionem, eligatur Episcopus, nam admittitur ex ea electione nisi prius claustrum subeat, & professionem emittat. cap. per tuas, de voto, Silu. in verb. Religio. 2. vers. 20. sed tunc magna nascitur quæstio, scilicet si hoc casu, quo profitetur implendi voti causa, quum in religione non intendat perseuerare, propter Episcopatum, an bona sua quæsita videantur religioni? iuxta auth. Ingressi. c. de sacros. Eccles. & capitul. nunc autem, 19. quæst. 3. an vero ipse dubitãs de amissione eorum possit pro-
8 fiteri & reseruare sibi patrimoniũ. Barbat. in l. 1. §. si stipulanti, in versic. Ego dicebam ff. de verb. oblig. putabat, quod ob sanctimoniã huius profitẽtis, hæc reseruatio poterat ei concedi; quæ res est falsa, ut repprobauit olim Tiraq. in tractat. de remitt. poen. causa 51. nu. 148. & hodie longe magis erronea putanda est, ex Conc. Trid. Sess. 25. capitul. 1. vbi regulam trium votorum, inuiolabiliter obseruari iubet, nullaque ratione proprium concedi posse, nec quidem exquisitam suppellectilem, vt ibid. c. 2. Ideoque si hic profiteatur, cum hac protestatione, uel non implet votum propter impedimentum protestationis, vel si implet, omnia bona præsentia ipso facto monasterio incorporata sunt, ex ipsa professione d. capit. 2. & d. capit. nunc autem: Hic ergo Eps consecrãdus si intendẽs pfiteri, & voto satisfacere bona sua retinere vellit, testari põt; nec oberit, qd facta professione hæres adire uellit hæreditatem in præiuditium ipsius testatoris, quasi mortui per professio-
9 nem; quia respondendum est, quod Monachus factus Episcopus, potest reuocare testamentum, quod fecit existens in seculo; Bartol. in l. sed si mors. §. 1. ff. de donat. int. vir. & vx. & traddit Ias. in auth. ingressi; col. 3. vers. quarto limita: quæ cautela necessaria est, in ingressu illorum monasteriorum, quæ in communi capacia sunt, & acquirere possunt hæreditatem; at si monasterium non sit capax bonorum, quia tunc professionem, & taciturnitatem, bona non acquiruntur tali monasterio gl. & Doct. in d. auth. ingressi. & Iason. in auth. si qua mulier, in fin. C. de sacros. Eccl. consequens est, quod egressus monasterium ipse ea sibi retinebit, cũ Episcopatu, arg. Not. Doct. ibi & Salic.

Quæ vera sunt in bonis, quæ ad eũ spectabant ante professionem, sed si post professionem inceperint ad eum pertinere ex delatione hære-
10 ditatis ex testamento, vel ab intestato, Episcopus dominus non erit ipsorum, sed Ecclesia, gl. in cap. Quia tua, 12. q. 1. videtur text. & gl. in c. statutum, 18. q. 1. & ideo testari non poterit de eis, nisi de licentia Papæ, sicut dicemus de Monaco facto Cardina-

dinali, quando de Cardinalibus agendum erit;

Inter Neofitos etiam est dicendus ille, qui de laico statim vult fieri canonicus; nã hoc fieri nõ potest, c. in Ecclesia, de Instit. posset tamen aliquam simplicem præbendam obtinere, de sentẽtia. Vinc. & gl. in c. Cum m. de constitut. vbi Abb. Silu. in verb. Canonicus; & est ratio quia non sic est difficilis transitus à laicali statu ad clericalem vitam, vel etiam ad claustralem religionem, cum in tali transitu non requiratur perfecta charitas sed sufficit incipiens. S. Thom. Quodl. V. art. 21.: Sed in transitu ad dignitates videtur esse opus aliquanto maiori charitate: sed & ob hoc impedimentum Neofitorum prohibetur lai-
11 cus effici vicarius Episcopi in spiritualibus, quoniam quũ diuersa profiteri videatur ab ijs, quæ in vicariatu gerenda sunt, æquum non videtur, ut ecclesiasticis iuribus, ac personis præsit capit. in noua, 16. quæst. 6. & ita omnes Doct. post gl. concludunt, in d. capit. decernimus, de Iudit. & in c. contingit, de arbtr. & quantanis polleat sanctimonia adhuc tamen in spiritualibus non poterit deputari, nam nec poterit esse procurator clerici, vel canonici ad eligendum; Doct. in d. cap. decernimus, arg. eorum quæ Not. Io. Andr. in cap. quod alicui, de reg. iu. lib. 6. Silu. in verb. laicus: Quinimmo facilius Episcopus fieri potest, quam vicarius; nam statim atque est electus Episcopus oportet eum promoueri, & sic
12 desinere esse laicus, si Episcopatum administrare voluerit, postquam acceptauerit; at vicarius ex eo solo, quod est vicarius non tenetur desinere esse laicus, & sic concludit Philip. Dec. in in d. cap. decernimus, col. 13. vers. secunda conclusio, reiectio Barbat. ibi col. 3. qui contrarium asseruerat; hæc etiam scribit Tiraq. de pœnis remitt. causa 51. nu. 148, vers. sed & de grege laicum tamen non dicam eum, qui vel minoribus ordinibus sit initiatus, habitu, & tonsura: nam videtur quasi in uia ad maiores, merito inter ecclesiasticas personas annumerari videtur, & sic spiritualibus causis posset præfici, arg. Conc. Trid. Sess. 23. cap. 6.

De Illiteratura deffectu.
CAP. XXXII.

1 *Illiteratus quis sit.*
2 *Illiterato, nec prima tonsura danda.*
3 *Illiteratus dicitur respectu oneris, quod suscipit.*
Sacerdotio, quæ literatura requiratur, ex Augustino.
4 *Ordinibus, quæ literatura requiratur, ex Concilio Tridentino.*
5 *Scientia olim charitati subiacebat.*
Macedonius anachoreta sacrarum literarum imperitissimus sacerdotio functus;
Antonius anachoreta indoctus; multa tamen sciebat.
Spiridon Episcopus Cypri indoctus.
6 *Abbas illiteratus esse potest, ut & alij monaci.*
Monacus docentis offitium non assumit.
7 *Monacus bonus, vix facit bonum Clericum.*
8 *Specularorie erronea sententia in conferendis parrochialibus.*
9 *Scientia requirẽda respectu loci vbi cura exercenda.*
10 *Illiterati valde experti; & prattici promoueri possunt.*
Sanctulus præsbiter fuit, nesciens Elementa literarum, & decem legis præcepta.
Ioannes Aegiptius Anachoreta, Illiteratus multæ eruditionis.
Antonius sacras scripturas sine lectione nouerat.
Didimus puer cæcus factus omnes scientias didicit auribus.
Seruulus literarum penitus ignarus, sacram scripturam exactè didicit.
Illiteratus ordinatus deponi debet.
11 *Illiteratus est ordinis capax.*

Bap-

12 *Baptismus reddit masculum capacem omnis al terius caracteris.*
13 *Illiteraturæ deffectus omnino est indispesabi. lis.*
Vicarius non potest esse excusator, sed coadiutor.
14 *Illiteratus in vno idiomate, potest promoueri ad illud beneffitium; in quo vnum nouit idioma, & illud exercebit, & in altero deseruiet per vicarium scientem.*
15 *Illiteratus semel admissus, alia tamen vice potest reprobari.*
Parrochus qui priore in parrochia malè se gessit non est facile ad aliam transferendus.

AD eos, qui vel ob ætatem, vel inexperientiam, ordinibus sacris indigni sunt proxime accedit quicumque illiteratus est: Illiteratum eum accipimus non solum, qui analphabetus est, sed etiam, qui prima grammatices rudimenta non didicit, exempli gratia, si Donatum non didicerit, vt olim Episcopus Calinen. de quo in c.fin. de ætat. & qualit. vbi Abb. docet praxim probandi illiteraturam, & scientiæ deffectum. Isti igitur irregulares sunt, d.cap. fin. Speculat. in tit. de dispensat. §. iuxta, vers. & scias quod est: nam promoueri nō possunt; & promoti sunt deijciendi. d. c. fin. & distinct. 38. c. omnes, & trigesima sexta, cap. illiteratos; nūquam enim sunt ordinandi, Innoc. in c. cum in cunctis, de elect. quandoquidem, qui vult promoueri litteras calere oportet, tota dist. trigesima sexta, trigesi. septima, & trigesima octaua, & c. sic viue, 16. quæst. 1. nam nec prima quidem tonsura est dāda Illiterato. c. vlt. de temp. ord. lib. 6.

Quanta vero scientia, ac litteratura requiratur in ordinādis iudicandū est, pro ratione ordinum, dignitatum, ac oneris suscepti. cap. cum ecclesia de elect. Innoc. in d. c. cum in cunctis; In suscipiendo sacerdotio ex S. Augustini præscripto hæc sunt necessaria, scilicet, vt de sacramētis plenā habeat cognitionem; lectionum, & antiphonarū ordinem bene nouerit, baptismi tempora, canones pœnitentiales, psalteriū, festiuitatum omniū homilias didicerit ita, quod si vel vnū, ex predictis ignorauerit, vix sacerdotis nomen illi congruere putet. c. quod ipsis, distinct. 38. sed hodie ex Conc. Trid. Sess. 23. per singulos ordines, magis explicate deffinitū est: Tonsura etenim non nisi chrismate confirmatis, & fidei rudimenta, & legere, ac scribere scientibus confertur ibid. ca. 4. Minores vero vsq; ad acolitatum, non conferuntur, nisi latinā linguam intelligentibus, ibid. cap. vndecima, post redditum testimoniū de litteratura, ac moribus, per parochum, & scolæ magistrum, ibid. c. 5. Maiores vero sacri non conferuntur, nisi ijs, qui probe versati sint in minoribus, ac de ijs bene instructi sint, quæ exercendo ordini quem suscipiunt, conueniunt, ibid. c. 13. Presbiteratus vero ei soli cō ceditur, qui docere possit populū ea, quæ ad salutem necessarium est scire, ibid. cap. decimo quarto; Episcopatus autem, vt olim no poterat dari, nisi ei, qui vtrumque testamentum sciret, vt per sacram scripturam, & suos posset edocere, & alienos cōfutare, c. omnes, dist. trigesima octaua, quum iudex sit animarum. c. de persona, 11. quæst. 1, ita hodie ex Conc. Tridentin. Doctor, aut licentiatus magister in Theologia, vel iure canonico esse debet, aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus ad alios docēdos probatus; Sess. 22. cap. 2. de reff. ne cæcus cæco ducatum præstet; Matt. c. 15. & d. cap. quod de ipsis.

Aliquando tamen ad habendum sacerdotiū, tā ardens in homine caritas esse potest, vt scientiæ vicem supplere possit, si non sit penitus inscius,

& illiteratus, c. nisi de renunt. Priscis enim temporibus, id quandoque permissum fuit, vt caritas scientiæ præponderaret; sperandum enim videbatur, vt qui plurimum diligeret, etiā in sciētijs proficere plurimum posset, gloss.
5 in distinct. 52. cap. sollicitudo; sanct[e] enim Flauianus Episcopus Macedonicum Anachoretam ad sacerdotium promouit, virum cuiusuis disciplinæ expertem, in locis agrestibus educatum, & in verticibus montium, simplicem, sacrarumque litterarum impe ritissimum. sed quia in eo summa vigebat caritas, ob id eum promouerat, vt scribit Theodoret. in Philotheo in vita Macedonij, & Lippom. vit. S. Tom. secundo: An nō etiam sacerdotio fuisset dignus S. Antonius Anachoreta ob summam caritatem? quem fuisse indoctum probat August. lib. 1. de doctrin. Christ. in prologo, cumque sine vlla scientia litterarum scripturas diuinas, & memoriter audiendo tenuisse, & prudenter cogitando intellexisse attestatur; sed & Cassiod. Histor. tripart. lib. 1. cap. 11. probat eum neque scisse litteras, neque mirari eas, inuentorem earum tamē collaudasse: Spiridon quoque vir rusticus Cypri Episcopus, ouium custos fuit, dum episcopatum administraret, de quo plura Cassiodor. histor. tripart. libr. 1. capit. decimo.

Vt ergo caritas scientiæ præponderet, præcipue verum est in Mona-
6 co, cui plus contemplatio congruit, quam eruditio: nam illiteratus Abbas fieri potest: Panormitan. in capit. vltim. de ætat. & qualit. versicul. quero. quid: quandoquidem omnis fere alia irregularitas nil obest Abbati, quominus & eligi, & electus administrare prælaturam possit; Specular. in titul. de dispensat. §. iuxta, versicul. Abbas autem, & dicemus quum de monachis agendum erit; Monachus præterea docentis officium non assumit, vnde illi scientia non est opus; plangentis etenim onus tantum subit, capit. monacus non docentis, decima sexta quæst. prima & 7. quæst. 1. cap. hoc nequaquam: quamobrem Ioannes glossator in d. distinct. decima sexta quæst. 1. dicere consueuerat, bonitatem sine litteratura sufficere in monaco, vt retulit Silu. in verb. clericus, 2. in princip. vnde prouerbio datus est locus, monacus bonus vix facit bonum clericum, cap legi, deci-
7 ma sexto quæst. 1. Speculat. in c. sciant, num. 5. de elect. lib. 6. quæ intelligenda sunt in regulari forsan Anachoreta, & omnino solitario, alioqui hodie omnes regulares per Episcopum super scientia sunt diligenter examinandi, in suscipiendis ordinibus, Concil. Tridentin. Sess. vigesima tertia cap. duodecimo.

Ex quibus apparet quantum errauerit Speculat. in capit. licet canon, num. trigesimo quinto, de elect. lib.
6 sexto, qui putabat beneficia, etiam curata facilius conferri debere, eo quia plerumque causam adferunt, vt quis ipsorum prouentuum auxilio, in doctrina, ac scientia proficiat, & sic ponebat beneficia curata præuia esse ad scientiam, cum potius scientia debeat præuia esse ad beneficia præsertim curata; De clericorum scientia, multa congerit Alberic. in verb. scientia.

Est etiam habenda ratio loci, in quo quis sacerdotio fungi debet: nam ruri non admodum doctus, aptus fuerit, præsertim siluestri loco, quo difficile accedet, qui litteras pollet; qualis etenim grex talis & pastor; qualis populus, sic & sacerdos, Isaiæ cap. 24. propterea vrgente necessitate, quando idonei non repperiuntur, ad

admittuntur etiam minus idonei, tex. & gloss. distinct. quinquagesima quinta, cap. priscis, & distinct. 57. cap 1. ibi raritas hominum, cum gl. idem est in Episcopo: nam & si non precellat sit tamen litteraturæ competentis, pro ratione locis silvestris, poterit iure dispensatione apostolica admitti; Nam S. Augustinus Coepiscopum habuit, quem dicit in villa natum, in villa enutritum, & non multa lectionis eruruditum scientia; sed Deo amicum, & quod ab eo multa acute dicta ipse didicerit, cum admiratione; & tamen Episcopus erat, ut scribit Possidon. in ipsius Aug. uita non longe à calce operis alioqui vero minus literati, nunquam sunt ad Episcopatum admittendi, Hug. in d. capit. omnes, dist. 38.

Inter illiteratos non constituendi sunt ij, qui cum literas multas non didicerint, quodam tamen magno vsu, omnia probe norunt, quæ ad mini-
10 steria pertinere videantur; nam ij promoueri possunt, ex sententia Abb. in cap. vlt. de ætat. & qual. qui alios ita sentientes reffert: Nam Sanctulus præsbiter miraculis clarissimus, elementa literarum non bene nouerat, nec legis decem præcepta: attamen præsbiter erat, & ut dicit Gregorius de eo, quia plenitudo legis est charitas, legem totam in Dei ac proximi dilectione seruauit, & quod foris in cognitione non nouerat, ei intus viuebat in amore; Greg. dialog. lib. 3. cap. 37. Quin & hist. tripart. lib. 8. cap. 1. reffert Ioannē Egiptium Anachoretam, pleraque legis dogmata nouisse, nullo ex codice, quicquid enim semel mente perceperat, hoc sub veritate retinebat; sed & Antonius, de quo supradiximus, teste Aug. sacras scripturas nouit, & intellexit, sine librorum lectione; parui enim reffert oculis, an auribus literas haurias, vt de Didimo Alexandrino oium scientiarū peritissimo narrat, qui puer cæcus factus, omnia volumina auribus audiuit, & ingentia ipse dictauit S. Hieronim. in cathol. script. Eccles. sicut & Seruulus paraliticus, cum literas funditus ignoraret, sacram tamen scripturam didicit, alijs ipso audiente legentibus, ut scribit Greg. homil 15. ex 40.

Illiteratus igitur ordinatus abstinere debet; at si se ordinum executioni commiscuerit, quia cōtra sanctorū patrū decreta facit, grauiter delinquit, & deponendus est, dist. 51. cap. qui in aliquo; nam administrationem interdixit Illiteratis expressim Fabianus. 1. in tertia Epistola ad Hilarium: ergo cōtrauenendo videtur nouā incurre censuram; Est tamen illud verū,
11 quod Illiteratus est ordinum capax & si literarum scientia videatur de substantia ordinis gl. per illum tex. in d. c. omnes, in verb. substantia, tamen verius est, ut non impediat caracteris impressionem, sed solam ordinis executionem, Alberic. in verb. ordo 3. paulo ante fin. Summ. Cōf. de prud. ordin. q. 3. Host. in sum. de ætat. ordin. vers. sed nūquid, Raym. de prud. ordin. vers. sed numquid laicus: ea ratione quod baptismus reddit habilem ad susceptionē cuiuscumque caracteris sacramentalis: Idem Archid. in d. c. omnes, post Hug. Nec obstat gl. in d. verb. substantia: quia non
12 intelligitur quod sit de essentia ordinis; sed executionis, quoniam sine literis exerceri ordo non potest, ut ibid. Archid. & Hug. & pro hac opinione videtur tex. in d. cap. qui in aliquo: vbi Illiteratis depositionē comminatur; quod indicat caracterem fuisse impressum, ut uerbum depositionis recte congruat illi loco;

. Hic autem defectus omnino indispensabilis est, Innocen. in cap. dilect° de temp. ordin. quia litteratura requi-
13 ritur de iure diuino; Card. de Turre cremata in cap. si in laicis, distinct. trigesima octaua: nec vlla dispensatio (à quocumque emanet) valere potest, quia negligi posse scribit Felyn. in cap. inquisitionis, de sentent. excommu. Diaz. in praxi canonica, in versic. illiterati: cap. 18. nec valet illa ratio, quod illiteratus potest excusari, si vicarium scientem habeat, nam vicarij non possunt esse executores rectorum, sed coadiutores, Diaz. in praxi Canonica in verb. officialis, c. 2. Propterea ille solus inscius excusari potest, qui ob feruentem caritatem est habitus dignus beneffitio; nam tunc in ijs rebus, in quibus est opus scientia, poterit vti adminiculo vicarij Silu. in verb. clericus. 2. circa princip. & id expressim statui vr̃ Conc. Trid. Sess. vigess. prima, cap. 6. quod procedit in iam promotis, alioqui nondum promoti prætextu idonei vicarij, non sunt admittendi, Silu. vbi supra Vno tamen casu illiteratus promoueri potest, etiam sub prætextu idonei vicarij, si videlicet eadē
14 diœcesis varijs ritibus, & linguis diuisa sit, vt litteratura in vna, sufficere non possit in alia; si nouerit præcipuā linguam, vel idioma admitti potest, vt in alio ritu, vel idiomate per idoneum vicarium deseruiat, text. in cap. quoniam, de off. iud. ord.

Illa autem quæstio non est omittenda, si quis illiteratus ad beneffitia semel sit admissus, postea vellit ad aliud transferri, num prior illa admissio, & approbatio sufficiet, vt transferri possit; hæc quæstio olim in Roman. Curia disputata fuit in iuditio, vt narrat Alberic. in uerb. ordinatus à non Episcopo; quo loco refert Oldradum de ea disputasse in quæst. decima tertia, concludendo illum secunda vice repellendum, non obstante prima admissione; remittit ad Innocen. in capit. accepimus, per illum text. de ætat. & qualitat. & de hac re casus clarus per gloss. in cap. cum secundum, de præbend. in verb. liceat: cui rei adstipulatur, quod tradit Abb. in capit. fin. de ætat. & qualita. de prelato, qui beneffitium contulit adolescenti, quem doctum putabat, an reuocare possit collationem? vide eum ibi, & Silu. in verb. beneffitium secundo quæst. septima, multa enim colligi illinc possunt ad hanc quæstionem facientia; Sed hæc vera sunt in eo, qui cum illiteratus esset, sine causæ cognitione ad beneffìcia admissus fuit, at si præuio examine, periculo facto, de eius scientia transferendus sit, ad alia æqualia beneffitia, sufficiet eum semel fuisse approbatum, & ita obseruat stillus, nisi agatur de præiuditio concursus; nam tūc toties erit reiterandum examen, quot erunt concursus: Si etenim in priori parochia minus prudenter, aut minus digne sese gessisset, non esset ad posteriorem admittendus, prætextu prioris approbationis, & ita constituit Reuerendiss. Otho Card. Augustan. in sinodalib. suis constitutionibus.

De Bigamiæ irregularitate.

CAP. XXXIII.

1 *Vxoris vnius vir quomodo intelligatur.*
2 *Lutheranismus est; sacerdoti vxorem concedere ducendam.*
Bigamus est, qui plures vxores expertus est.
Matrimoniorum multiplicatio successiua non est peccatum.
3 *Bigamus quot modis accipiatur.*
4 *Bigamus est, qui vnam sed vitiatam vxorem duxit.*

Viduam

Viduam ducens Bigamus est.

5 *Bigamus non est, qui duxit quam prius ipse vitiaret.*

6 *Bigamus est qui duxit virginem, sed postea vitiatam cognouit.*

7 *In Irregularitate factum non voluntas inspicitur.*

A Bigamia non excusatur maritus, qui ad mandatum Iudicis cognouit vxorem suam ab alio vitiatam.

Bigamus dicitur & is, qui post votum castitatis virginem vxorem duxit.

8 *Monacus post votum ducens publice vxorem, pro hæretico inquiri potest.*

9 *Bigamus est etiam is, qui duxit in vxorē eam quæ, & si virgo est, votum castitatis emiserat.*

10 *Bigamia non inducitur fornicando cum vidua.*

Bigamia non inducitur ex multiplicatis concubinis.

11 *Bigamus non est, qui primam ducens cum ea non consumans, superinducit secundam, est tamen puniendus.*

Vxores plures simul retinens infamis, & quasi hæreticus puniendus.

12 *Bigamus non est, qui vxori super induxit concubinam.*

13 *Bigamus non est, qui contraxit cum muliere sexum mutante, si illa dimissa transeat ad aliam.*

Bigamus est ordinis, & caracteris capax.

Bigamus promotus nullomodo potest admitti, vt ascendat.

14 *Bigamiæ deffectum solus Papa dispensat.*

15 *Verbum Pontifex, & Episcopis conuenit.*

Pontifex summus, & minor etiam æthnicis fuit.

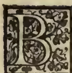
Lucius Papa dispensauit super Bigamia cum Archiepiscopo panormitano.

Ioannes delignano fuisset Card. nisi Bigamia obstitisset.

In Cardinalibus promouendis Papæ solent dare verba generalia.

Thobiæ non fuit Bigamus, licet vxor septem viros habuisset.

15 *Bigamus viginti duarum vxorum sub Damaso Papa.*

BEATVS Paulus Apostolus 1. ad Thim. c. 3. iubet, ne quis ad Dei ministerium accedat, nisi fuerit vnius tantum vxoris vir, idest si coniugatus aliquando fuerit,
1 semel tantum, & cum virgine; Nam non propterea excludit eos, qui nullam omnino duxerint; illud enim verbum (vnius) opponitur pluribus, scilicet, ut qui plures quam vnam duxerint, excludantur, non autem ij, qui nullam omnino; alioquin iussisset vnā omnino vxorem sacerdotibus esse ducendam quod olet impinm lutheranis
2 mum; & aduersaretur consilio, quod ipse Paulus nobis præbet 1. ad Corinth. capit. 7. concluditur ergo, vel nullius vxoris virum fuisse, vel vnius tantum; & ita declaratur, in capit. proposuisti 82. distinct. & capitul. 1. distinct. 26. cum glos. si vero plures quis vxores sit expertus, quasi bigamus ab ordinibus excludi debet, ex præcepto hoc apostolico; non enim potest esse viduitatis, ac continentiæ adhortator, qui coniugia ipse frequentarit; Ambrosius. libr. de offitijs, habetur in capitul. vna, versiculo. quod culpæ, distinct. 26. specul. in titul. de dispensation. §. iuxta, versicul. deffectus; nec ideo putandum est peccatum esse in multiplicatione coniugij, Tabien. in verb. impedimentum feriarum. q. 3. S. Thom. 4. distinct. 42. Conc. Florent. decret. 10. sed id fit tantum ob sacerdotij dignitatem, atque honestatem, Ambros. in Epistol. ad Vercellen. capitul. qui fine, 26. distinct. & 28. quæst. 3. capit. acutius; Vnde iure merito, qui plures quam vnam est expertus, prærogatiua sacerdotij est indignus, vt ibidem & August. lib. de dogmat.

Ecclesiast. c. 72. verum quia Bigamum
3 iam nominauimus, videtur prius hoc indagandum quid sit bigamus; ille enim, qui cum pluribus fornicatur, non est bigamus, quia in coniunctione soluta, nulla potest esse aptitudo significans vnionem Ecclesiæ ad Christum, quæ significatur per sacramentum sponsi, & sponsæ in matrimonio. S. Thom. quarto distinct. vigesima septima, quæst. 1. articul. 4. Propterea si tale sacramentum matrimonij multiplicetur de iure, vel de facto, siue simul, siue successiue, sequuta admixtione carnis, impeditur significatio vnitatis, quæ requiritur ad significandam vnitatem coniunctionis ecclesiæ & Christi per sacerdotium, vnde super tali deffectu non bene cogruit ordo, vel ordinis sacramentum: quod nullum debet habere deffectum.

Ideo ille, qui duas simul habet vxores, vel vnam de facto, alteram de iure, vel duas successiue, quibus omnibus sit in carne copulatus, dicitur vere, & proprie bigamus; colligitur ex S. Thom. loco supracitato, & super Epistol. ad Hæbreos, capit. vndecimo.

Altera est bigamia interpretatiua, cum vir vnam tantum vxorem ha-
4 bnit, non virginem, idest vitiatam ab altero per fornicationem, aut matrimonium: nam illa uxoris corruptio reddit hunc virum irregularem, quum tamen ipse uir cum pluribus mulieribus, etiam corruptis fornicando, non fieret irregularis ex capite bigamiæ: est autem ratio quod uxor corrupta faciat irregularem suũ uirum: quia corruptio carnis facta, etiam extra matrimonium nullum def fectum ponit in sacramento ex parte eius, in quo est corruptio; sed ex parte alterius, quia consensus contrahentis matrimonium, non cadit super se ipsum, sed supra alterum, ideo quum corruptio, & indispositio istius vnitatis matrimonij, ex parte mulieris, transferat imperfectionem in uirum, merito in viro residet hic deffectus, & fit irregularis, respectu habito ad corruptionem vxoris; sua vero corruptio extra matrimonium non obest sibi, quia non agimus de uniendo seipsum sibi, sed de uniendo ipsum alteri, scilicet uxori, quæ per talem uiri corruptionem etiam simpliciter fornicariam, ipsa uxor fieret irregularis (si de ea hoc posset habiliter dici), ipse uero non fieret irregularis; hoc de mente S. Thom. d. articul. quarto, Silu. in uerbo bigamus.

Ex qua ratiocinatione declarantur omnes aliæ species Bigamiæ; nam cũ quis viduam uxorem ducit, quia ipsa iam alij prius copulata est, non potest transferre unitatis significationem ad maritum sequitur, quod ipse bigamus habeatur, & irregularis: nec ad clerum admitti possit, nec quidem ad ordines minores, distin. trigesima quarta capit. subdiaconus, Concil. Tridentin. Sess. uigesima tertia, capit. decimo septimo: si autem admissus fit, deijcitur, cap. si quis uiduam, quinquagesima distinct. quod intelligo si cum ea copuletur, Ioan. Andr. in additio n. ad Specul. in titul. de dispens. §. iuxta, uersicul. & scias, idem quoque est de ea, quam putauit uirginem esse, quum uitiata esset: nam diuisa caro eius uxoris ponit deffectum in marito, (ut iam diximus) Ideo est irregularis, & bigamus, glo. in cap. nemo ad sacrum, distinct. trigesima secunda, d. cap. qui in aliquo. S. Thom. d. artic. 4.

Hoc autem non procedit in eo marito, qui duxit uxorem eam, quam
5 ipse antea uitiauerat, qa nõ diuisa fuit caro.

caro in multos.S.Tho.d.art.4. Et licet gl. in d.c. nemo ad sacrum, & in c.maritum,dist.33.videatur sentire contrarium;tamen auctoritati, S.Tho. magis est credendum,quam et celeberrimi canonistæ sequuntur,videlicet hunc non esse bigamum,Card.Zab.in c.tanta.q. vlt.qui fil.sint legit. in nouissimis scriptis, reiecta opinione Host.qui etiam contrarium senserat; sentit idem cum S.Tho.etiam Silu.in ver.bigamus. circa princ.gl.& Abb. in c.sane de biga.

Eadem quoq; ratione interpretatiua bigamia est,si virginem quidē quis
6 duxerit, sed postea adulterata est,nā si marit' siue ignorās, siue sciēs rursum ei cōmisceat,fit,& bigamus,& irregularis,c.si cui', & c.si laici,dist.34.S.Tho. d. art. 4. nec solum hoc verum est, si volens ipsa fit adulterata, sed etiam si inuita, & per vim;nam & si vim passa adultera non fit, cap. illæ,32. quest.
7 5.& c.desponsatas, 27.quest.2. tamen quia in irregularitate factum inspicitur,non voluntas,maritus ei postea copulatus,fit bigamus, sicut virgo vim passa non est consecranda, vt alias tractantes de monialibus diximus.

Est quoq; bigamus ille, qui est constitutus in matrimonio litigioso, & ad mandatum iudicis cogitur reddere debitum vxori ab alio cognitæ,siue in matrimonio, siue in adulterio: nam non excusatur hic maritus prætextu mandati iudicis,quin fiat irregularis, Abb. in c.si vir,de adult.per tex.in c.2.de bigam. Silu.in ver.bigamus,circa princ.

Sed et ille,qui votum castitatis emisit,si postea matrimonium contrahat, etiam cum virgine præuaricator est, & bigamus;& adeo irregularis, quod nec per Episcopum dispensari potest ad ordines,c. quot quot,vigesima septima,quæst.1. Quinimmo si monacus sit,qui extra claustrum egreditur post votum castitatis, & publice vxorē ducat non solum vt bigamus, sed vt hæreticus est irregularis.Bald. in l. nemo
8 clericus.C.de sacros.eccles.

Ille quoq; erit irregularis,qui duxerit vxorem eam,quæ votum castitatis emisserat, cum ipse non uouisset, nam quodammodo ipsa vxor est bigama,& ipse bigamā duxisse videtur.d c. quot-
9 quot. ¶ Est aūt illud adnotādum, quod nulla irregularitas contrahitur ex sola animorū coniunctione;nec ex sola corporum commixtione: Host.in d.c.tanta, quem refferendo sequitur ibi Zab. in d.vlt.q.propterea sola fornicatio cū vidua,non inducit irregularitatem bi-
10 gamiæ, sicut nec fornicatio cum multis,traddit Io.de Fauen.antiquiss.decretorū glossator in d.c.si quis viduā; quo loco irridet contrarium sentiētes; nam nec multæ concubinæ faciunt Bigamiam,vt quis ex eo fiat irregularis, c.quo circa,de bigam.sicut nec iterata contractio matrimonij nulla copula, vel cōsumatione sequuta; nam si cum arcta cotraxeris, à qua postea solutus, aliam ducas non efficeris irregularis, quia nulla apparet carnis diuisio,idem si quacunq; ratione fuerit sequuta separatio prioris matrimonij ante consumationem,c.debitum, de Bigam. & dist.34.c.Valentino.

Sed & ille,qui viuente ea, cum qua contraxit, ante consumationem ducit
11 secundam,cum qua consumat,licet nō sit bigamus,vt per Abb.in d.c.debitū, & in c.2.de conu. coniug. vlt. not. & tex.in d. c. Valentino;tamē quia per iterationem matrimonij incurrit infamiam,& puniendus est, excludi debet ab ordinibus;sicut ècontra si primum matrimonium consumauerit,& secundam super induxerit, cum qua tamen non consumauerit, non est quidē bigamus,sed quia infamia notatur, & iudicio punit,irregularis efficitur, p xnæ a sit canonicę istorum,qui simul plures

ducũnt vxores sunt multæ, de quibus in c.nuper,&ibi per doct de biga.præcipua est qđ pôt ꝓcedi aduersus eos, tanquam hæreticos, vt tradidit Dominic.post Lap.in c.accusatus.§. sane,de hæreticis lib.6. & habetur in Iudiciali inquisitorum,in ver.hæreticus, nu.22.

12 Propterea ille,qui vxori concubinam superinduxit bigamus non est.c.frater nitatis,dist.34. & ibi glo. Tamen quia quasi publici fornicatores isti putãtur, sunt ab ordinib⁹ repellendi.vel nõ nisi post correctionem dispensatione obtenta,argumen.d. capit. fraternitatis, ibi concessisse; solus enim diaconatus vix illis conceditur, & ex causa, vt ibid.

Hic congruit illa quæstio si quis duxerit in vxorem puellã, quæ in ipso primo thori vsu euasit in masculum, vt

13 diximus supra cap.27., certe & ipse mihi videbitur irregularis,& ille cum quo contraxit, si vterque ad alias nuptias transeant, non quidem ex capite bigamiæ, quia inter masculos non datur locus matrimonio, merito non datur locus etiam bigamiæ; at propter scandalum, ab altari excludi debet ille, qui puellæ opus passus est, propter speciem scandalosam, qua mouetur vulgus videndo eum altari ministrare tãquam virum, qui diu habitus est pro muliere; vir vero non patitur quicquam tale,ideo verius est, eũ nõ effici irregularem, perinde ac si fornicatus primum, deinde vxorem ducat,vt paulo ante diximus.

Est autem illud sciendum omnem bigamum ordinis capacem esse ex sententia canonistarum, & Theologorũ, Geminian. in capit. altercationis, column. 2. vers. quid si ordinentur, de bigam. lib. sexto, remittit ad Archidiacon. distinct. trigesima quarta. capit. lector,Spec.in d. tit. de dispensat. §.iuxta,vers.deffectus, & vers.& scias; Rota plene de ijs in decis. quadringent. quadragesima septima, in nouis circa fin. Ideo si ordinetur bigamus caracter imprimitur, sed si sine præuia dispensatione in susceptis ordinibus administrauerit, non poterit ad vllum superiorem ordinem ascendere capit. quicumque pœnitens, distinct. quinquagesima, intelligendo secundũ gloss. ibi etiam si in minoribus administrauerit.

In hoc igitur bigamiæ impedimento solus Papa dispensat, ad ordines

14 obtinendos, vel obtentos exercẽdos, quoniã cũ sit apostolicũ præceptum, 1. ad Thimot. capit.3. iuremerito Papæ authoritas requiritur, qui cum sit apostolo in potestate superior poterit ex causa contra illum dispensare. Rot. dict. decis. quadringentesima quadragesima septima, in nouis, vbi fusius de bigamiæ dispensatione tractatur, Sanctus Thom. d. distinct. trigesima septima, articul. quarto, & quodl. 4. articul. decimo tertio. Et tam & si Gelasius Papa dicat ad Pontificem non pertinere ius dispensandi super bigamia, vt capit. non confidat, distinct. quinquagesima; Tamen illud verbum Pontifex, pro Episcopo accipitur, vt ibi per Archidiacon. & Hug. Est enim Summus Pontifex, & minor, vt apud ethnicos quoque Pontifices summi à minoribus distinguebantur in iurisdictione, scribit Macrob. Saturn. lib. prim. cap. decimo quinto.

Est autem per quam difficilis omnis bigamiæ dispensatio, capit. si subdiaconus, & capit. Lector, distinct. trigesima quarta. Lucius tamen Papa cum Archiepiscopo Panormitano bigamo dispensasse fertur, gloss. in dicto capit. lector, vnde facilius cum bigamo dispensari aliquãdo contingit, quam cum penitente

te, cap. placuit vt penitentes, ubi gloss. distinct. quinquagesima. Propterea Ioannes de Lignano vir vndequaque doctissimus, nisi bigamia obstitisset, à Clemente Quinto Pontifice Maximo, ad Cardinalatum promotus fuisset, vt ipse idem refert se de ore ipsius Clementis audiisse in capit. postulasti, de rescript. quamquã Anton. de Butr. in capit. sane, de con uers. coniug. hoc Lignani impedimentum non ad bigamiam referat, sed ad viuentem ad huc vxorem, nomine Nouellam, Ioannis Andreæ filiam, cui nulla ratione persuaderi potuit, vt religionem subiret, vt vir eius Lignanus Cardinal. promoueri posset, iuxta formam dict. cap. sane, & cap. vxoratus, de conuers. coniug. Propterea bene dicit ibi, quod plerumque Pontifices, vt lenius excusent, quod nollent agere, causas prætendunt, pars enim beneficij est lenis excusatio: ideo in Cardinalibus promouendis solent dare verba generalia, vt scribit Felin. in cap. ad audientiam, de præscript. colum. prima, Iacobat. hæc eadem refert in tractat. de Concil. lib. 2. articul. secundo, titul. de vocand. ad Concil. circa fin. vers. & hanc partem reperio.

Posset autem tot multiplicari connubijs bigamia, vt nulla omnino expectanda foret dispensatio, quemadmodum in Tobia minore; qui & si vnam duxerit, tamen quia ea septem viros habuerat, octigamus ipse putari posset; sed verius ille bigamus non fuit, quia cum nemine illa matrimonium consumauerat, vnde iure merito ex rationibus supradictis bigamia nata nõ est, & ideo quãuis virginem duxisset irregularis non potuit esse, nec bigamus, Tobiæ capit. 6. Illi vero qui tot commiscentur connubijs, non solum Poligami putandi sunt, sed quadam ratione infames, cuiusmodi Diuus Hieronimus narrat, sub Damaso Papa hominem Romæ vigeties vxorem duxisse, & omnibus superstitem fuisse; rursum & mulierem extitisse eodem tempore narrat, quæ duos supra viginti viros habuerat prædefunctos; Hos inter se matrimonio iungi contigerat, Romæque magna expectatio orta est, vter ipsorum præmoreretur, cumque præmortua fuisset vxor, populus coegit virum à lugubri funere abstinere, quinimmo lauro coronatus, palma in manibus tamquam victor funus sequi iussus est, Sanctus Hieronimus tractat 3. parte 3. epistol. vigesima sexta. Tiraquell. lib. de legib. connubialib. Boer. decis. centesima octuagesima sexta, in fin. quis ergo hunc negabit infamem esse, & omni honore indignum?

De Vxoratorum Irregularitate.

CAP. XXXIIII.

Altari, qui seruit perpetuam debet seruare cõtinentiam.
Subdiaconis continentiam iussit Gregorius.
1 *Diaconi etiam Apostolorum temporibus abstinebant ab vxoribus.*
Esseni vxores ducere recusabant.
Mulier zelotipa est, & sui nimium amans.
Vxoratus promoueri non potest; nec ad minores, nec ad quodlibet beneficium; nec ad tonsuram.
Vxoratus habens minores in habitu, & tonsura deseruiens alicui ecclesiæ, pro ecclesiastica persona habetur.
Vxoratus promotus per subreptionem caracterem suscipit, sed nec tonsuram exercere põt.
Vxoratus vxore renitente promotus ad sacros tenetur vxori debitum reddere, non artem tenetur ad habitum.
Ioannes de Lignano fuisset Cardinalis si vxor consensisset.

Vxo-

2 *Vxoratus non potest fieri Episcopus, vel Cardinalis, nisi vxor intra moniales voueat.*

Episcopi multi promoti vxore in seculo permanente;

Vrbicus Aruerniorum Episcopus vxori rursum copulatus, pœnitentiam multã peregit.

Franciscus Remolinus uxoratus, fuit Card. dum illa in monasterio viueret.

3 *Papa vxoratus, quid facere debeat circa uxorem.*

4 *Vxoratus non dicitur quis, si ante consumationem transit ad religionem ipse, vel vxor, secus sibi transeat ad sacros ordines.*

Clericus in sacris repetitus ab vxore, si prolem gignat nunquam dispensabitur, ut ad altiores ascendat.

Vxoratus etiam occultus, etiam ad simplicia est inhabilis.

5 *Clericus beneffitiatus, qui vxorem ducit perdit beneffitium, etiam simplex, etiam si vxor ingrediatur monasterium, & fit Irregularis.*

6 *Vouens aliquam ducere in vxorem, non prohibetur ingredi religionem, dummodo contrahat per verba de præsenti, & non consumat.*

7 *Vxoratus etiam dicitur, qui ita contraxit, ut ad tempus contrahere intenderet.*

Papa non potest impossibilia, id est, ut matrimonium quod vere est desinat esse temporis cursu.

Maritus, & vxor possunt concordare, quod habita prole vterque ingrediatur religionem.

8 *Vxoratus non potest esse vicarius Episcopi in spiritualibus.*

Vxoratus magis est laicus, quam Neofitus.

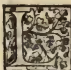
9 *Græcus vxoratus non potest obtinere Ecclesiam latinam.*

10 *Græcus vxoratus prolem suscipiens non potest ad altiores ordines ascendere.*

11 *Græcus suscepto subdiaconatu, si vxorem ducat ad altiores ascendere non permittitur.*

Græcus contrahens matrimonium post susceptum ordinem, actum validum facit, quia castitatis votum non fecit.

Græcus Episcopus non permittitur retinere vxorem ante ductam;

LONGE maior est sacerdotij mundities in latinorum, quam græcorũ ritu; nã si quemcũque laicum ab vxore abstinere ad tẽpus hortatur. S. Paulus, ut orationi uacet. 1. Corinth. capitul. 7. multo magis ministro alteris sublimiora pertractanti, & quotidiana necessitate sacris deseruienti, quotidianam oportet necessario seruare continentiam, Greg. ad Petrum subdiaconum cap. ante triennium, dist. 31. & Beda super Lucam eadem dist. cap. sacerdotibus, quod & diserte magis explicauit. S. Hieronim. contra Iouinianum, habetur eadem dist. capit. si laicus: Primus vero id expresse cõstituit Gregorius in subdiaconatu. 28. dist. capit. nullum, Nullum, inquit, facere subdiaconum præsumant Episcopi, nisi qui se caste victurum esse promisserit, quia nullus ad altaris ministeriũ accedere debet, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata: At in diacono, ac
1 præsbitero, ut ab vxore abstinerent,
& apostoli exemplo docuerunt, &
postea expressim statuit Conc. Car-
thag. 2. capit. 2. habetur, dist. 84.
2 capit. cum in præterito: Idem & de
Episcopis, capit. Episcopos, dist. 31.
Antea vero, vel etiam nondum promulgato Euangelio, plurimi extiterunt, qui ab uxoribus abstinere, ad sacerdotalem munditiem pertinere putauerunt; scribit enim Philo Hæbreus in apologetico, Essæos vxores ducere recusasse, quod castimoniæ summopere studerent, atque matrimonio religionis societatem facile dissolui posse prospexissent, quod mulier se ipsam amet, & zelotipia maxime mordeatur ac viri mores artificio quodam, atque lenocinio facile pos-

sit

possit in peius peruertere; si uero etiã liberos pariat, quæ prius astutæ faciebat, eo iam audacter, atq; aperte aggreditur, omniq; re uiregere maritum conatur; quare huic societati vxor inimicissima iudicata est: hæc ille: quem rettulit Euseb. Pamph. de præparat Euang. lib. 8. cap. 4. de qua re etiam Porphirius testimonium tulit in lib. de abstinend. à carnibus. 4. Esseni, inquit, qui tantam in religione sunt apud omnes authoritatem consequuti, omnem voluptatem aspernati, quasi vitiosam præcipuæ vxorem non ducebant, non quia matrimonium abhominarent, sed quia mulierum mores cauendos putarent, ita ille; quem & ibem Euseb. rettulit. lib. 9. capit. 1. sed & Diuus Hieronimus contra Iouinianum, priscos gentiles sacerdotes, ait, statim atque Deo dicati erant, sæcularia omnia usque adeo deseruisse, ut cognatos, propinquos, liberos, nec viderent alterius à die, quo sese Deo deuouissét; quæ verb a transtulit Speculum summorum Pontificum tit. de continent. sacerd. cap. 81. Iure igitur merito, reiecto Lutheranismo, cælibatum sacerdotis sanctissimum esse omnes cẽsere debent, qui consentiunt cum catholica, & orthodoxa fide, quum uel ethnici ipsi in sacerdotio absolutã castitatem, prædicarent. Hinc est, quod Alex. 3. decreuit nullum coniugatorum esse sacros ad ordines promouendum, nisi ab vxore continentiã proffitente fuerit absolutus capitul. coniugatus, & capitul. vxoratus, de conuers. coniug. nec à solis sacris excluditur, verum etiam à minoribus, qui vxorato nullatenus conferri debent, gl. in d. capitul. coniugatus; nec ét beneffitia simplicia illi pmittẽda sunt, sed auferẽda gl. ibi. & est tex. in c. 1. & c. diuersis fallacijs, de cler. cõiug. ut expressim traddit Hug. in cap. quicumque 77. dist. quem potius sequor quam Archidiaconum, qui eo loci videtur permittere, ut uxoratus continentia non promissa, possit ad minores ordines promoueri, quod nequaquam est admittendum, præsertim quia Bonif. 8. Archidiacono posterior, expressim id sua constitutione decreuit capit. nullus Episcopus: de temp. ord. vbi nec ad primam quidem tonsuram uxorat. admitti potest; sed etiam promotus ad minores ordines vxorem ducat, si habitu, & tonsura vtatur inter clericos, pro ecclesiastica persona annumeratur, fori quoque priuilegio gaudet, vt idem Bonif. 8. constituit in capit. 1. de cler. coniug. lib. 6. quod hodie intelligendum est, si certe Ecclesiæ adscriptus deseruiat, Conc. Trid. Sess. 23, cap. 6. & cap. 17.

Sed si per incuriam Episcopi, vel per obreptionem eius, qui cõiugium reticuerit, promoueatur ad ordines, vxore castitatem non vouente, caracter quidem ordinis imprimitur, sed exercere non potest, nec ullum quidem minorum ordinum: Hug. in c. Episcopus, dist. 77. quo loco concludit exigendam esse vxoris cõtinentiam, tam in minoribus, quam in maioribus viro conferendis; Vnde si etiam minores solum susceperit hic vxoratus vxore non uouente, eos exercere non poterit, quos contra legis prohibitionem acceperit, d. cap. nullus.

Sacros vero ordines subiens etiam vxore renitente, caracterem quidem suscipit, sed administrare non potest. S. Thom. 4. dist. 37. q. 1. tenebitur quoque vxori debitum reddere; ad habitum vero, vel tonsuram non tenebitur Alberic. in verb. ordinatus 4. at ipsa mortua, non poterit cum alia

alia contrahere, nec sine dispensatione susceptos ordines administrare, vt fusius diximus supra capitul. 4. si vero muliere consentiente, sed non vo. nente, vir ordines sacros susceperit, adhuc illos exercere non potest, quia Episcopi auctoritas requiritur ut ipsam cogat ad votum continentiæ emittendum; quæ si nollit, cum possit virum repetere, ipse ab omni executione abstinere cogitur: sed ea mortua, poterit eos sine vlla dispensatione exercere: Abb. in cap. placeet, de conuers. coniug. videtur sentire S. Thom. 4. dist. 37. q. 1. art. 3. & fusius diximus d. capit. 4. Hinc factû aliquando est, ut viri alioqui integerrimi sacris initiati non sint, ob solam vxoris reluctationem; Idque præcipue Ioanni de lignano viro eruditissimo, ac pio contigisse compertum est, quem Clemens 5. ad Cardinalatus apicem prouexisset, nisi vxor Nouella Ioannis Andreæ filia, obstitisset, cui nulla ratione persuasum esse potuit, vt tanto honori viri locum daret; scribit Anton. de Butr. in cap. sane, de conuers. coniug. quem etiam reffert Fely. in cap. ad audientiam, de præscript. colum. 1. Iacobatius tract. de Conc. lib. 2. art. 2. tit. de vocan. ad Concil. circa fin. vers. & hanc partem reperio: In maioribus igitur dignitatibus videlicet Episcopatu, Cardinalatu, & Pontificatu, ut vxoratus
2 admitti ad eas possit, vxor debet omnino religionê subire; non enim sufficit votum continentiæ, gl. & Doct. in d. capit. sane, de conuers. coniug. & est tex. Concil Constantinopolitan. 6. capit. 48. quod hoc seculo contigit Francisco Remolino hispano, cuius vxor lubens monialibus sese iunxit vt virum in Cardinalem Alexander sextus promoueret: quorum vterque viginti annos vixere in optimo vitæ genere, ille quidem inter Cardinales Episcopatum Surrentinû honeste administrauit, hæc vero inter moniales prudentissime vixit eo disciplinæ genere: sed & alijs idem contigit, ut narrat Io. And. quem reffert Abb. in d. capitul. sane, de conuers. coniug. qui & illud addit, quod mulieri non tantum religionis ingressus sit persuadendus, sed etiam ad id cogi debeat ex sententia Ioannis Andreæ: idque suo tempore factum esse testatur: Priscis tamen temporibus sufficiebat si vxor continentiam promisisset, ut annales sepissime refferunt; Nam scribit Greg. Turon. hist. lib. 1. cap. 39. Vrbici Aruenorum Episcopi vxorem in seculo permansisse, in lib. quoque 2. cap. 17. idem dixit de vxore Namatij etiam Aruenorum Episcopi; eodem etiam lib 1. c 23. idem scribit de vxore Sydonij eiusdem loci Episcopi: postea vero aliter est in Ecclesia constutum, scilicet ut vxor Episcopi monasterium subiret, quod iure factum est, ne tantæ dignitati contumelia fiat, qualis olim prædicto Vrbico Aruenorû Episcopo facta est circa Theodosij tépora: Nam quum ei vxor consensisset, vt ad Episcopatû promoueretur, eaq; diu in seculo promissam contin étiam seruare non valuisset, tanta temeritate, importunitateque etiam noctu Episcopi domum adijt, ut eû ad consuetos thori complexus attraxerit: Quamobrem pœnitentia ductus Episcopus, dimissoque ad tempus Episcopatu monasterium est ingressus, diuque ibi lachrimis culpam diluere conatus est, ut scribit Greg. Turon. d. hist. lib. 1. cap. 39 sed & si tantus error nô contingat; tamen vxor molesta esset viro in attentâda eius castitate, ut narrat idem Greg. li. in glor. confessorum capit. 78. quo loco scribit separationem esse faciendam ex cacho-

tholica institutione, & ex canonũ decretis;

In Pontifice vero iam electo, si sua vxor manifestetur, est quidem vxori persuadendum, vt continentiam voueat, & claustrum subeat, sed si nollit debet Papa ei debitũ reddere, Sil. in verb. excommunicatio. 9. vers. 7. vel etiam Papatui renuntiare, ex gl. in capit. si quis pecunia, dist. 79. & ibid. Hug. Archid. & Io. fantuc;

In alijs autẽ inferioribus dignitatibus, sufficit si vxor votum continentiæ emittat extra claustrũ, gl. & Hug. in cap. quia sunt, dist. 28. & in capit. si se, ibid. nisi forte vir monacus fieret, vxor vero iuuenis aut suspecta esset, nec tunc sufficeret votum continentiæ extra claustrum, sed oportet eam subire religionem, cap. significauit, de conuers. coniug. ut alias diximus, d. cap. 4.

Quod vero hactenus pertractauimus vxoratum promoueri non posse, de eo intelligimus, qui cũ vxore matrimonium consumauit, alioquin si
4 ante consumationem alter ipsorum coniugum religionem proffiteatur, vsque adeo dirimitur matrimonium, ut qui est superstes in sæculo possit aliud quoque matrimonium contrahere, merito poterit ordinari, expressim Conc. Trid. Sess. 24. can. 6. immo si quis contrariũ assereret, non dirimi tale matrimonium, de hæresi conuinci posset, ut ibidem anathema dicitur; secus est quando ante consumationẽ vir sacros ordines inter clericos vult suscipere, at non vult religionẽ pfiteri; eo enĩ casu manet matrimonium, si vxor non consentiat; Ideoque & si ordines sacros suscipiat, tamen ad vxoris petitionem cogitur matrimonium consumare, ut in extrauag. Ioan. 22. de uoto, Incip. Antiquæ: nam quum matrimonium hoc non dissoluatur, Abb. in cap. 2. Not. 1. de conuers. coniug. gl. in cap. 1. de uot. lib. 6. sequitur, ut vxori reddere debitum teneatur, ipse tamen petere sine peccato ulterius non potest, ut ibi per eos; ad hæc S. Thom. 4. dist 37. q. 1. sed si vxor quoque consenserit, ut promoueretur ad sacros hic vir, ipsa quoque cogitur continere perpetuo S. Thom. ibid. & gl. in capitul. quia sunt, distinction. vigesima octaua;

Quando autem hic vir ordinatus cogitur consumare, sic petente vxore, cuius consensus non interuenit, ordinem susceptum administrare non potest; S. Thom. ibid. nec quidem vxore mortua; egebit enim dispensatione Papæ: Alberic. in verb. ordinatus 4. Summ. confess. de voto. q. 60. & de imped. ordin. q. 1. sed nec offitia, vel beneffitia obtinebit; Alberic. ibid. quæ etiam expressa sunt in d. extrauag. Antiquæ: Et quamuis Abb. putauerit aliquando hunc post vxoris mortem, non egere dispensatione, tamen cum alijs consentit in capit. placet; de conuers. coniug. scilicet quod dispensationem petere debeat; si igitur cogatur ad reddendum debitum vxori, indeque prolem susceperit, difficilius, & forsan numquam dispẽsabitur, ut ad altiores ordines ascendat, ex cap. 1. Concil. Toletan. 1. decemnouem Episcoporum, confirmate à Leone 1.

Hæc autem non solum intelligenda sunt in eo, qui publice habetur vxoratus, verum etiam si occultum sit, eum vxoratum esse; nam ad quascumque dignitates, & quecumque beneffitia Ecclesiastica, etiam simplicia, inhabilis censetur tex. gl. & Abb. in capitul. cum decorem de cler. coniug. nec suffragari posset contraria consuetudo, ut ibidem glos. Abb.

Abb. & Doct. ob malum exemplum, quod ex hoc surgeret, ut ille ecclesiasticis stipendijs viueret, qui sub saeculi militia nempe matrimoniali, militaret; Propterea etiam si vxor religionem subire vellet, tamen ipse maritus, qui cum beneffitiatus esset, eã
5 duxit, ita omne ius beneffitij perdidit, ut per hunc ingressum religionis ab vxore factum, non possit sibi saluare beneffitium, ne inde lucrum capiat, vnde poenam meretur, ut fusius hinc inde disputando concludit Archid. in capitul. placuit, distinct. 32. Bartholom. Brix. in quaest. dominicali, Incip. quidam clericus cum esset; vnde illud notabile cõsequitur, quod si alicuius vxor transire vellit ad religionem: vir facilime obtinere poterit beneffitium; at beneffitia, quae ante possidebat, quam vxorem duceret nullo modo retinere poterit, etiã vxore religionem profitente; & est differentiae ratio, quia cum beneffitiatus transit ad nuptias, reddit se indignum beneffitijs, ita quod ad ea redire, aut in eis perseuerare non potest, glos. in capit. 1. de cler. coniug. lib. 6. sed hic qui cum vxoratus esset absq; beneffitijs, vxore volente intrare religionem, ipse consentit, fit dignus beneffitijs renuntians seculo, merito habet locum contrarium ius, quia militat ratio contraria; vnde recte concluditur, quod clericus in minoribus, qui dimisso beneffitio, vel habitu vxorem ducit, ex hoc efficitur Irregularis auth. sed neque capit. de Epis. & cler. & in corpore unde sumitur; quae iura licet sint ciuilia, tamen non fuerit incongruum, si Episcopi similia sua auctoritate constituant. c. 1. de no. oper. nunt. & ideo mortua vxore, difficile admittam eum ad clerum, propter inconstantiam; secus si retento habitu, & tonsura vxorem duxisset, nam non tantopere indignã se fecit ecclesiasticis honoribus, facilius enim dispensari posset;

Inter vxoratos non est connumerandus ille, qui iurauit, vel vouit aliquam pauperem, vel impudicam
6 ducere in vxorem; nam quo ad ingressum religionis nil ei obstat hoc iuramentum, vel votum; dummodo contrahat per verba de praesenti, & postea transeat ad religionem ante consumationem copulae, hoc enim licet facere cap. commissum, de sponsalib. Silu. in verb. religio. 2. q. 5. & quaest. 9. sed si vellit fieri clericus, vel sacerdos inter ecclesiasticas personas, non tamen ingredi religionem; puto non permitti ei, ut contrahere possit, & postea ante copulam ordinari; quia & si ordinetur, ab vxore adhuc cogi poterit ad consumationem. d extrau. antique, ideo oĩo tenetur satisfacere iuramento, aut voto, aut saltim super eo dispensari ad hoc vt ordinari possit, & ita intelligo Tabien. in ver. dispensatio, nu. 12. cũ vxoratis ẽt illos annumerabo, qui ad tempus duraturum matrimonium contraxerunt,
7 quia illa temporis adiectio est inanis, & perpetuum est matrimonium, & vere vxorati putantur; Papa etenim dispensare non potest, ut aliquis contrahat matrimonium ad tempus, arg. Abb. in cap. ex publico, de conuers. coniug. Tabien in verb. dispensatio. nu. 6. non enim potest impossibilia, scilicet ut matrimonium, quod est, desinat esse ex solo temporis cursu, vt ibi, & text. 32. q. 2. cap. solet. gl. in cap. omne 27. q. 2. Illud tamen verum est, quod si vir, & vxor ita se iunxerint, ut simul, vel vouerint, vel iurarint, statim habita prole religionem ingredi velle, licet videatur matrimonium ad tempus, tamen possũt obligari uterque ad ingressũ religionis

nis suscepta prole, quia hæc dissolutio non est ex tempore, sed ex implemento conditionis, sub qua uouerũt ingredi religionẽ, & quia casus euenit, implere tenentur; Ideoque ne nimis procrastinari uiderentur post suseeptum prolem, putarim ad id teneri eos infra bimestre, arg. d. cap. cõmissum;

Præterea sciendum est, non solum beneffitijs, & ordinibus sacris, vxoratos carere debere, verum etiam
1 spiritualibus offitijs; propterea vxoratus vicarius Episcopi in spiritualibus esse prohibetur; Nam sicut diximus alias, Neofitum hoc munus administrare non posse, ita sane, ac multo magis vxoratus non poterit, q longe magis laicus est, quam Neofitus, hoc traddunt Doct. in cap. 1. de cleric. coniug. lib. 6. & in cap. In noua, 16. quæst. 7. arg. gl. in capit. decernimus, & ibi Dec. col. 13. q. 5. de Iudic. Silu. in verb. laicus, q. 11. Ideo quãdo contingit vxoratum vocari vicarium Episcopi, id intelligi oportet esse vel in temporalibus tantum, vel non vt vicarium proprie, sed ut Assessorẽ, ita enim verbum vicarius est interpretandum Fely. in d. cap. decernimus;

Hæc iure merito vera sunt tenenda, quoad latinos vxoratos, quibus interdictum est transire ad ecclesiasticos ordines; at quo ad Græcos diuersum ius est; nam diuersa sunt impedimenta; Illud primum est, q Græcus vxoratus ad latinam Ecclesiã obtinendam non admittetur, si vxore
6 vti vellit; nam turpi ritu coinquinaretur Ecclesia; Abb. in c. cum olim. Not. 2. per illum tex. de cler. coniug. citat. Innoc. & Hostien. in capit. cum secundum, de temp. ordin. vbi clarus text. & licet Host. putet eum posse admitti ad latinum beneffitium, cũ vxore retinendum, si inde nullum scãdalum oriatur, hoc verum puto ex dispensatione; nam quum græci continentiam non voueant. cap. Nicena. dist. 31. & ob id vxore vti tolerati sint ab Ecclesia, cap. ut clericorum; de vit. & hon. cleric. sequitur, ut re bene cognita dispensatio concedi possit, & ita concludere videtur Bartol. Brix. in dominicali, q. 30. quam approbat Abb. in d. cap. cum secundum, sed sine dispensatione nullo modo est admittendus;

Huc accedit, quod & si Græcus vxore vtatur in ordine sacro, tamen
10 si inde prolem gignat in ipso ordine, ad altiores ordines ascendere prohibetur ex d. Conc. Toletan. 1. cap. 1. his verbis: de præsbiteris, & diaconis, si post ordinationem filios genuerint; ad altiorem gradum non ascendãt, qui locus frustra latinis conuenit, quibus sacerdotium cum vxore non concedebatur; ideo græcis magis congruit præceptum; Propterea quicumque canones græcis vxore vti posse permittere videntur in sacro ordine, ita intelligendi sunt, ut prolem vlterius non suscipiant, si vellint ad altiora ascendere, alioqui sufficere illis debet ordinis suscepti administratio, ut probatur expressim in cap proposuisti, circa fin. dist. 82. habetur inter Epistolas Inno. 1. ad Exuperium. Epist. 3. cap. 1. sed quia non comperi aliquem nostrorum, qui de hac re scripserit, saniori iuditio, & correctioni subijcio: Reperio tamen sanctum Epiphanium, quum ab altaris ministerio abiecisset diaconum, quia ea nocte vxori commiscuerat, ex ea die deinceps noluisse umquã vxoratos ad diaconatum promouere, ob commixtionis, & generationis periculum, ut scribit Sim. Metaph. in vita eius, die decima quinta Maij, Lippo. Tho.

Tom.6. qui Epiphanius forte meminerat quod Clemens 1. in Epist. 2. ad Iacobum fratrē domini scribens mandauerat, ne quis præsbiter, vel diaconus vxori auderet cōmisceri, vel cōmixt⁹ ne ad altare accederet cuiusuis ministerij gratia ut habetur in c. ministri, dist. 81.

Græcus quoque suscepto ordine subdiaconatus, si vxorem duxerit, nec
11 ad altiores ordines ascendet, nec susceptos poterit administrare, expressim hoc cautum est in sexta Synodo generali cap. 6. his verbis, quoniam in apostolicis canonibus dictū est eorum, qui non ducta vxore in clerum promouentur solos lectores, & cantóres vxorē posse ducere, & nos hoc seruantes decernimus, ut deinceps nulli penitus hippodiacono, vel diacono, vel præsbitero, post sui ordinationem coniugium contrahere liceat; si autem hoc facere ausus fuerit, deponatur; si quis autem eorum, qui ad clerum accedunt, vellit lege matrimonij mulieri coniūgi, antequam hippodiaconus, vel diaconus, vel præsbiter ordinetur hoc faciat: ita ibi: In hoc igitur casu, etiam suscepto ordine, quicumque græcus contrahit, verū contrahit matrimonium, quia nullum votum emittit græcus: Tabien. in verb. hæreticus, nu. 45. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 4. Ideo in matrimonio perseuerabit, abstinere tamen debet, etiam ab ipso ordine suscepto; sed si ad religionem transisset græcus, & postea matrimonium contraheret, nihil faceret, propter votum, Tabien. ibid. Imo nec à Papa dispensari posse super tali matrimonio, dixit Tabien. ibid. versicul. ex quibus patet;

Præterea græcus Episcopus, sicut & latinus vxorem etiam ante ductam retinere non potest, Ideo si retineat Iure videbitur irregularis; probatur sexta Synodo Cōstantinopolitana can. 12. cuius hæc sunt verba: Iubet omnino antistites, postquam sunt ordinati, à proprijs vxoribus secedere, ne autem contra quintum canonē apostolicum facere videantur qui Episcopis cum vxoribus suis habitare permittit, inferunt, quod non diuinis apostolis aduersantes hoc decernunt, sed statum ecclesiasticum in pulcriorē ordinem prouehi volentes, quoniam apostoli, cum fides inciperet, ad fideliū imbecillitatē, se magis demittebāt, Cū aūt Euāgelij prędicatio sit magis ampliata, oportet & Pōtifices ad pfectā continentiam, vitam suam dirigere, ne status Ecclesiasticus ullo probro efficiatur; Hæc ibi; vnde iure colligimus, si græcus Episcopus contrauenerit, interdicendā esse illi suorum ordinum administrationem;

Hoc quoque loco congruere videretur, ut de canonicis impedimentis ageremus, quæ obsunt, ne vxor duci possit verum quia summistę omnes integros de ea re tractatus scripserunt, sub titulo de impedimentis matrimonij, inutile, & longum esset eorum dicta hic recensere; unicum hoc dicam scilicet quotquot sunt illa impedimenta, quæ obsunt matrimonio contrahendo, tot etiam sunt impedimenta sacerdoti, ne huiusmodi matrimonijs assistere possit: qui punietur, non solum si benedixerit, verum etiam si ut parochus audeat auctorizzare, ut dicemus infra libr. 3. capit. 25.

De seruorum Irregularitate.

CAP. XXXV.

1 *Seruus quis dicatur.*
2 *Episcopus esse non potest, qui pupillis famulatur.*

Ser-

Serui alij originarij, ascripsitij, coloni, & ij repelluntur.

3 *Seruus est etiam is, qui nascitur ex patre in sacris constituto.*

Monaci longe studiosiores in rebus proprijs deffendendis;

Seruus nec ad maiores, nec ad minores ordines admittitur.

4 *Seruus factus sacerdos, an domino sit restituendus.*

Seruorum Irregularitas quibus modis cesset.

Seruus promotus ad minores ordines, indistincte infra annum à domino reppeti potest.

Seruus factus sacerdos potest alienari cum solis obsequijs sacerdotalibus.

5 *Seruorum filij promoueri non possunt.*

Honoratus Abbas ducentorum monachorum, fuit filius coloni ascripsitij.

6 *Episcopatus eximit seruum à seruitute.*

7 *Ordinatus fieri non potest seruus, sed captiuus.*

Paulinus 1. Nolla Episcopus sese vendidit pretio.

Seruis, ne promoueantur non obest sola vilitas, sed alia vt hic.

Asinius Pallio contemptus à seruis Patauinorum.

8 *Serui nimium afficiuntur erga dominos, & econtra.*

Appius Claudius cæcus, sacra herculanea seruis interdicta, suos docere iussit.

9 *Seruus nec ad religionem admittendus.*

10 *Seruus factus monacus per fraudem eijcitur.*

Monasterium quod facile admittit seruũ debet puniri.

11 *Seruus factus monacus, & à domino repetitus, si postea libertatem consequatur, debet redire ad religionem.*

12 *Serui sine exceptione admittuntur ad baptisma.*

13 *Christiani seruientes infidelibus tam vi, quam furto subtrahi possunt.*

VONIAM ab ordinibus reppellendos proxime diximꝰ eos, quos alienum obsequium à diuinis ministerijs videtur auertere, illud ex ordine succedit, ꝙ ad seruos libertosue ptinere potest:

seruos accipere debemus eos, qui
cuiusuis alterius obsequijs sint subie-
1 cti, siue vt mancipia bello capta; nam
nullomodo ad Ecclesiæ ministeria sunt
admittenda mancipia, quod per ea
obscuretur sacerdotij dignitas, & au-
ctoritas minuatur, ut deplorat Basil.
in Epist. 8. ad Eusebium Episcopum
Samosaten: Inter quos etiam ij sunt,
2 qui pupillis famulantur; nam ad Epi-
scopatum prouehi ille ibi conquæri-
tur: Sunt alij quoq; serui quales sunt originarij, qui cum ex loco seruienti nati sint, ipsa origine serui nati dicuntur, vel quia ascriptitijs seruis nascũtur, ij ex Gelasij & Leonis Papæ decretis non admittuntur ad ordines, capit. generalis & cap. admittuntur, dist. 54. Ipsi vero ascriptitij, ideo dicti quod Glebæ annos 30. adscripti, atque addicti fuerint inuiti, vel volẽtes per geminatam scriptis obligationem sese sponte, ita se fundo addixerint, vt nec fundus, vel gleba sine illis, nec illi sine gleba alienari possint, qui etiam indigni sunt ecclesiasticis ministerijs gl. in d. generali, & in c. frequens, eadem distinct. Nam quum colendis agris sint addicti, non sunt ad spiritualia officia Idonei; dicuntur etenim etiam ob id coloni, quasi coloniæ ascripti: Idem si ad molariam coloniam, idest si in pistrinum dediti sint, ij etenim etiam serui sunt, Plaut. in pseud. Det nomen ad molariam coloniam, &c. Terent. in And. Daue te in pistrinum dedam; & ij omnes quocumque nomine nuncupentur, repellendi sunt d. capitul. frequens, Silu. in verb. seruus, vers. 6. quæritur Raym. in tit. de manumiss. versic. Item sicut dictum;

Inter hos quoq; annumerãdi sunt, qui ex patre in sacris constituto nascuntur extra matrimonium, etiam à muliere ingenua; nam in seruitutem

3 eius Ecclesiæ rediguntur, cui pater inscriptus est, Toletan. Conc. 9. cap. 10. & cap. cum multæ, 15. q. 8. vel eius religionis quã pater est professus; Paleott. lib. de Not. & spur. c. 28. n. 2. Quod si pr̃ nulli sit inscript⁹ Ecclesiç in illius Ecclesiç seruitutẽ redigũt, vel vbi peccatũ cõmissũ est, vel in qua pater ordines, vel beneficium suscepit; Archid. post. Hug. in d. c. cum multæ. Ideo ij nullomodo promoueri debent, nisi ea seruitute liberati: Hug. dist. 56. in princ. sed licet hodie in desuetudinem ierit, ut isti nati ex patre in sacris posito, in seruitutem redigantur: gl. & Hug. in d. cap. cum multæ; tamen quo ad ipsos ordines suscipiendos, & vt Illegitimi, & ut infames, aut filij presbiterorum promoueri non possunt;

Eadem quoq; procedere posse videntur in filijs regularium, & monacorum; nam quum iure dedantur ipsi religioni in seruitutem; ut iam diximus, difficile putarim hoc transijsse in desuetudinem, quandoquidem regulares, ac monaci longe studiosiores sunt, ac vigilantiores in rebus proprijs deffendendis, quam clerici; Tamen etiam indesuetudinem transijsse quo ad regulares scribit Abb. in cap. 1, in fin. de treug. & pac. Faber. in §. seruitus, instit. de iur. person. Paleott. d. cap. 28. nu. 2.

Prohibentur igitur serui ad ordines promoueri, non solum maiores, verum etiam minores Prepos. in cap. nulli, dist. 54. Diaz. in praxi canon. cap. 17. Idque verũ est in seruis ipsarum ecclesiarum. cap. qui ex famulis, dist. 54. sicut & in seruis priuatarum psonarũ quarũcũq;. c. 1. 2. & 3. ead. dist. qui si promoueantur caracterem quidem sucipiunt; Præpos. in d. cap. nulli, post Card. ibi & Diaz. vbi supra: sed dominis manet ius, & facultas eos repetendi, vna cum peculio. cap. ex antiquis, eadem dist. quinimo ab ipso diacõatu, subdiacõatu, ac reliq; minoribˀ deijciũt. c. de rebˀ cap. de seruorum, cap. nullus ead. dist.

In sacerdotio autẽ positus seruus, si dominus eum repetat, est quidem restituendus, sed nullis alijs obsequijs seruiet, quam sacerdotalibus, sci-
4 licet horis canonicis, missa, atque alijs sacerdotio congruentibus, cap. frequens, eadem dist. quo casu si ipse seruus sic ordinatus contumaciter renittatur, deponi debet. cap. nullus, de seru. ordin. ¶ Multis antem modis hæc seruorum Irregularitates cessat, nam statim cessante ipsa seruitute, forsan superueniente quocumq; modo libertate, promoueri potest, nec ei obest vilitas seruitutis præteritæ; obliteratur enim illius memoria. d. c. deseruorum, dist. 54. sufficitque si de ipsa libertatis assequutione constiterit authentico scripto, quod publice legendum est eo tempore, vel paulo prius, quam ordo conferatur d. c. nulli, ead. dist. Secundo modo cessat hæc Irregularitas minimo consensu dñi interueniẽte, vel ẽt sola cõniuẽtia Abb. in c. eo libẽtiˀ de ser. non ord. gl. in d. c. nullˀ, ead. dist. nã eo solo fit ingenuˀ, si dñus cõniueat, quãdo hic ordinat, auth. de sãctiss. Episc. §. si seruus sciẽte, tex. in c. si seruˀ sciẽte, dist. ead. 54. Tertio modo cessat hocimpedimẽtũ lapsu tẽpris, videlicet, si à die sciẽtiæ dñi annˀ labat, & nõ cõtradixerit; nã non poterit vlterius eũ repetere: tex. & gl. in d. cap. si seruus sciente, Ray. in sum. de seru. non ord. in fin. Quarto modo cessat si seruus iã promotus ad sacros subroget alium seruum domino suo, æqualis pretij, d. cap. de rebus; in diacono est text. in d. capit. ex antiquis; in subdiacono est tex. in cap. miramur, de seru. non ordin.

ordin. qui canones loquuntur in iam promotis; at in promouendis subrogatio hæc iure non conceditur; in minoribus vero si quis inscio, vel inuito domino sit promotus, dum annus pendet à die scientiæ indultinctè reuocari potest, nec excusabitur, si subrogare alium domino vellit loco sui d. cap. de rebus, & senserunt Goff. Host. Innoc. vt Alberic. in verb. seruus primo. vnde si fuerit restitutus domino, pro mero sæculari, & laico habendus est, carebit quoque fori priuilegio, ac priuilegio canonis si quis suadēte, probatur hoc expressim in d. cap. ex antiquis, & gl. in d. cap. nulli;

Quando vero iuxta prædicta seruus promotus ad sacerdotium domino restituitur, quum omnibus functionibus sacerdotio congruentibus, certissimum esse eum gaudere fori priuilegio, & dicti canonis argum. d. capitul. ex antiquis, & d. capitul. frequens; Immo nec vlterius vendi potest, ut seru⁹, sed ut liber cū istis sacerdotalibus obsequijs, argument. gl. in capitul. qui studet, vbi Hug. quæst. 1. est enim æstimabilis commoditas istorum obsequiorū, ut ibi;

Hæc autem & si de seruis dicta videātur, tamen idem quoque erit de seruorum filijs, quia & ij serui nascun-
5 tur, & inter originarios adscribuntur, nisi nati sint patre seruo, ac matre ingenua; nam tunc promoueri libere possunt. capit. vlt. de seru. non ordin. Paleott. de Noth. ac spurijs, cap. 15. nu. 4. filios etenim seruorum, ut promoueantur, necessarius est dominorum consensus, Ideoque honoratum Abbatem, qui Fundis ducentis ferme monacis præfuit, cum coloni ascriptitij filius esset, liberari à seruitute domini necessarium fuit, ut manacus fieret, & ut promoueretur, patet ex Greg. dialog. lib. 1. capitul. 1.

Ex supradictis igitur constat sacerdotij caracterem liberare hominem à seruili statu; immo & ipsum subdiaconatum, & diaconatum idem efficere, si subrogetur alius seruus d. c. ex antiquis: de sacerdotio scripsit Raym. in tit. de manumiss. vers. item Episcopalis, per tex. in d. capitul. si seruus sciente Alberic. C. de Episc. & cleric. auth. sed Episcopalis, idem Alberic. in verb. ordo secūdum: quibus locis dicunt ijdem Doct. Episcopatum seruitute eximere, multoque
6 magis Papatum seruitute liberare probat Ioann. de Imol. in prohemio sexti, quem sequitur Gemin, ibi col. 4. vers. gl. sup v b. seruus; Idem quoq; ibi dicit in Episcopo, ut ibi per eum;

Hactenus de ijs, qui antequam promouerentur erant serui; sed si econtra fiat, scilicet si quis ingenuus promotus fuerit, an possit fieri postea seruus? certe si se vendat nil agit, si id lucri gratia faciat, aut ob inconstantiam, vel turpitudinem; quia eius commertium haberi non potest, sicut nec aliarum rerum sacrarum; Idē
7 si captus ab hostibus vendatur; numquam iure seruus efficitur, sed magis captiuus dici debet; sed si per pietatē se dedat in seruitutem hostium, videlicet salnis christianis ritibus, ac functionibus suorum ordinum, certe hæc subiectio seruitutis fieri ex honesta causa potest, ut scribit Innoc. in cap. nisi cū pridem, de renunt. quem probat. Silu. in verb. seruitus. §. vlt. cui rei adstipulatur seruitus, quam sponte subierat Paulinus Nollanæ Ecclesiæ primus Episcopus, qui cum Vandalorum tempestate, bona Ecclesiæ alendis pauperibus, & captiuis redimendis vendidisset, se ipsum quoque prætio vendidit, ut viduæ filiū captiuū redimeret, qua in-

 ser-

seruitute Regijs hortis colendis, cum esset adscriptus, tam pie viuebat, vt vel barbaris ipsis carus fuerit; nouo postea Regi ob sanctimoniã acceptissimus libertate donatus est, cum alijs multis concaptiuis conciuibus; magnam etiam frumenti copiam ab eodem dono habuit, qua Nollanæ plebi famem patienti succurrerat. Sabell.li. 3. Andr. Eborens titul. de fid. seru. erga dominos.

Et quamqam hactenus seruos ab ordinibus expellendos probauimus, ob ipsorum vilitatem, & ordinum excellentiam; Tamen alia etiam ratio eos excludit, scilicet suspitione Ecclesiæ sint minus fideles; Plerũq; etenim nimia seruorum fides erga dominos, & dominorum erga seruos, efficit, ut plus dominis tribuant quam sibi, propriæque libertati, & consequenter plus dominis, quam ipsi Ecclesiæ, cuiusmodi narrat Bapt. Fulg. lib. 6. quod cum Asinius Pollio acerbe Patauinos vrgeret, vt pecuniam armaq; præsentarent, atq; ob edictum omnes laterens alio edicto libertatem seruis pro posuit, qui latentes dominos detegerent, seruorum nemo inuentus est, qui propriam libertatem dominorum saluti præposuerit, hæc ex illo; quæ nobis etiam insinuant, non tantum valere forsan ecclesiæ præcepta ad seruos in officijs ecclesiasticis detinẽdos, quantum in contrarium posset eorum fides erga dominos; plura de seruorũ fide erga dominos ibid. scribit Fulg. atq; alia Sabell. ipso lib. 3. Max. lib. 6.

Domini quoque nimium erga seruos afficiuntur, ita vt contempta religione illis magis obsequantur: Nam Appius Claudius cæcus, tantum erga seruos affectus est, vt sacra Herculanea, quæ seruis per Pontifices erant interdicta, iusserit etiam Herculis sacerdotibus, vt ipsos seruos docerent; Qua re Deorum ira obcæcatus dicitur, & sacerdotum vniuersam familiã interijsse scribit Plin. de viris Illustr. capit. trigesimo qnarto · si hæc vera sunt inter ethnicos, & dæmonia sequentes, quanto magis verendum est in pia, ac sincerissima nostræ fidei pietate, quæ docet hominem non dominorum tantum affectum exuere, sed sui ipsius obliuisci, Matt. c. 10. & c. 16.

Quamobrem non à solis ordinibus arcetur seruus, verum etiam ab ipso religionis ingressu; nam aut inco-
9 gnitus claustra ingreditur, & tũc quia incognitus est, nõ potest ante trienniũ professionem emittere; sicut alij omnes incogniti, cap. si quis incognitus decima septima quæst. secunda. immo nec ad ipsum habitum admittendus est ante hoc tempus, vt ibi: quod trienniũ currit domino à die scientiæ, vt reppetere eum possit, gl. in d. c. si quis seruus sciente, si prope sit; alioqui si in remota regione longius tempus, quam triennale domino ad reppetendum conceditur, d. c. si quis incognitus; Si vero quasi cognitus admissus fuerit, forsan per falsos testes, vel instrumenta, quasi indignus à reli-
10 gione eijcitur, sicut & ab ordinibus per fraudem susceptis deponitur, c. de seruorum, de seru. non ordin. Host. & Alberic. in verb. Religio, secundo Raym. de uot. monac. versicul. Item seruis.

Quandoque tamen etiam ipsum monasterium, quod tam facile seruum ad religionem admisserit punitur; nam si in domini contemptum hortetur seruum ad religions votum, anathema est, ex Concil. Calcedon. capit. quarto, habetur decima sexta quæst. prima, cap. qui vere, & decima septima, quæstion. quarta, capit. si quis seruum quod verũ est, si monasterium scierit seruum esse, quod si ne-

ſi neſcierit,& ante triennij lapſum eū ad profeſſionē admiſerit,ſuperueniēte poſtea domino,non reſtituetur ſeruus iam profeſſus, ſed monaſteriū tenebitur domino errogare pretiū ſerui Raym.ti.de vot.monac.verſ Item ſeruis;ſi vero nondum proffeſſus ſit,domino quidem reſtituitur cum peculio,ſed ab ipſo cautio exigitur,ne hunc ſeruū puniat,d.c.ſi euis ſeruum.

Sed ſi contingat ſeruū iam proffeſſum domino reſtitui,queritur, an ſi poſtea ex manumiſſione,vel alio modo li
11 bertatem conſequaẽ, teneatur redire ad religionē? dicebat Gul.Naſ.non teneri ſicut nec conıugatus, qui proffeſſus eſt vxore inuita;nam ea mortua nō teneẽ ad clauſtrū redire. c. quidam intrauit,de conu.coniug ſed melius ſenſit Hug. in d.c.ſi quis incognitus; nam ſi ſeruus quo ad Deū liberam habet voluntatem,potuit ſeſe Deo deuouere, conſequenter ceſſantibus obſequiis domino debitis,teneẽ ſatisfacere promiſſis Deo factis,quod non eſt in coniugato, qui nullam habet voluntatem liberam vxore viuente:& ideo licet vo tum coniugati non tenuerit, tamẽ vxore mortua peccat, ſi ad monaſteriū nō redeat,gl.in c nos nouimus 17.q.2. & hanc ſententiā eſt ẽt ſequutus Alberic. in d verb.Religio 2.

Hunc vero caſum de ſeruis ad religionem nō admittendis,intellige procedere in quolibet obnoxio,ſiue aſcriptitio,ſiue originario,vel colono, mācipio,curiali, ratiociniis obligato,& liberto, vt expreſſe ſcripſit Hug.in d.c. ſi quis incognitus, & Ray. in d. verſ. item ſeruis.

Ad baptiſmum autem ſerui admittuntur ſine vlla exceptione;nam ſiue mancipium ſit ſiue originarius, aſcriptitius, colonus, vel cuiuis alius obnoxius,poteſt inuito domino ad baptiſmum tranſilire, Conc.Matiſcō. 1. cap. 10.& 54. diſtinct.c. pręſenti,nam & veteri lege idem conſtitutū fuerat, Deuteron.c. 23. non trades, inquit, ſeruum domino ſuo, qui ad te confugerit:quo loco ait Caietan.ſeruum fugiẽtem à dominis ad conuerſionem Iſraeliticam fieri proſelitum,& liberum, & habitare poſſe vbilibuerit intra populum fidelem; ſic & hic baptizzatus ſeruitute eximitur,& domino reſtitui nō debet.C.de Epiſc.&cler.l.Deo nobis. §.hiis ita.

Illud tamen verum eſt,quod ſi domi nus ſeruum ſuum inſtet ſibi reddi; audiendus quidem eſt infra trimeſtre,ſed loco ſerui reſtituitur illi pretium aureorum duodecim,quiſquis ille ſeruus fuerit: quod ſi quaſi paruum pretium renuat, nil vltra ei offerri debet:habetur Aurelian.Concil.4.cap. decimo octauo, & d. Concil. Matiſcon.c. 10. quod pretium ſi nullus offerat, teneẽ ipſe ſeruus per elemoſinarum queſtū conquirere,c.fraternitatem, vbi gloſ. diſtinct. quinquageſima quarta : quæ ra ſunt in ſeruis ad baptiſmum venientibus,diuerſum ius eſt in baptizzatis, qui infidelium ſeruituti ſunt adſtricti; nam etiam per vim ſunt extorquẽdi ab ea ſeruitute, cap. mancipia, diſt.
13 quinquageſima quarta:ſenſerunt etiā Hoſtien. & Raym. quod vi, uel furto ſubtrahere poſſumus chriſtianos ſeruientes infidelibus, nec ad pretium reſtituendum vllo modo nos teneri,præſertim ſi inter infideles, & chriſtianos bellum vigeat,& eorum ſnīam probat Silu.in ver.furtū, q. 6. qd ſi nec furto, nec vi ſeruꝰ ſubtrahi poſſit,pretio redimi à piis pſonis dẽt,quo caſu redẽpto ri nullū dominium acquiritur, nec ius patronatus, argumen. inſtit. de noxal.§.dominus, ſolum enim pretium hic redemptor debet reppetere, argumen. trigeſima ſexta quæſt. 1. c. de raptoribꝰ,ſi tamẽ hic redimens prote-

testatus sit sese animo repetendi rede misse, alioquin si tacuerit, quia pietatis causa fecisse præsumitur, nulla debetur pretii restitutio, arg. ff. de relig. & sump. fun. l. si quis. §. sed interdum, quod Goff. & Host. senserunt; vt reffert Alberic. in ver. iudæus secundo: côcurrentibus vero pluribus redêptoribus, potest episcopus cui mallit gratificari, scilicet vt potius vnus, quam alter ad redimendum admittatur arg. c. cũ auctoritatem, de iur. patron.

De Libertorum Irregularitate.

CAP. XXXVI.

1 *Liberti prohibentur promoueri.*
Libertus non consequitur libertatem, vel facultatem promouendi, etiam si dominus monacus fiat.
Liberto promoto non licet iniuriari ecclesiæ dominæ.
2 *Liberti priuatarũ personarũ, si eis consentientibus pmoueantur, ipsi, et proles sunt õio liberi*
3 *Libertus promotus tenetur ad sacerdotalia obsequia præstanda domino.*
4 *Libertus promotus, non potest deserere ecclesiã cui est adscriptus.*
5 *Patronus consentiens liberto, vt promoueatur, non potest sibi reseruare nisi operas spirituales.*
6 *Libertus an inuito domino possit monacari.*
Liberti plurimũ student patronorũ vtilitati.
P. Catrenus libertus sese in patroni rogum iniecit.
Panopio monumentũ amplũ cõstruxit seruus.
Lupus libertus.
Aper libertus.

Liberti quoniam plurimis operum generib⁹ patronis adstringuntur, eodem iure censeri debêt, quo & ipsi serui: nam & si liberi sint, quia tamen nimium obnoxij sunt, 1 promoueri prohibentur ex Conc. Eliberta no, c. 80. habetur dist. 54. c. prohibendum, quo loco & si de libertis priuatarum personarum dictum sit, tamẽ & ad eos libertos idem pertinet, qui ecclesiasticis personis sunt obnoxij, arg. c. nullus Episcoporũ, ead. dist. cõsiderata ratione posita ibi in textu. nam & si patronus liberti monacus fiat, adhuc tamen ipse libertus promoueri nõ põt, vt tradit Lau. quẽ reffert Archid. in c. vlt. & ibid. Hug. dist. 54. At si libertus sit, nõ certæ cuiuspiã personæ, sed alicuius ecclesiæ poterit eius ecclesiæ prælatus, vel promouere eũ vel vt promoueatur consentire, indeq; plenam libertatẽ consequetur. c. qui ex famulis, ead. dist.

Plena autem libertas cũ temperamento intelligenda est; non enim licebit ecclesiæ olim suæ dominæ iniuriari aut contra eam testimoniũ ferre. c. de famulis, de seru. non ord. tenebitur ẽt ad honestas operas, & ad licitas negotiationes. c. diaconi. 12. q. 2. quæ obsequia ipso iure reseruata censent, ẽt si non exprimantur, Ray. in ti. de seru. non ord. ver. circa, & Alber. in ver. seruus, primo in princ. tex. in c. Episcopus qui mancipium, & c. octaua, c. de libertis. 12. q. 2. qui si huiusmodi honestis obsequijs contrauenerit, in seruitutẽ reuocari posset, non sola ingratitudinis ratione. d. c. octaua, & de seru. non ord. c. de famulis, & c. nullus, verum ẽt ob malos mores. c. qui ex famulis, d. dist. quæ obsequia debita esse intelligẽtur 2 solis ecclesiis patronis; alioqui priuatarum personarum liberti si eis cõsentientibus promoueãtur, nullo adstringuntur obsequio, nec ad operas fabriles, nec obsequiales, c. quicũq; ead. dist. 54. Raym. d. vers. circa, in fi. ita q̃ nec ipsorũ filij libertorũ possint vllo obsequio grauari, licet enim promoueri possunt, nec pp ingratitudinẽ reuocari in seruitutẽ poterũt à suorũ parentum patronis, gl. in c. de libertis 12. q. 2. sed in patrona Ecclesia diuersum ius est, nã eius libertorũ filij honestis obsequiis

sequijs grauari possunt ecclesiæ præstandis, sicut & ipsi liberti, quãdo suscipiunt ordines.d.c.de libertis,& c.longinquitate,ead.q.2.

Quæ omnia procedũt patronis sciẽtibus,& tacentibus hos suos libertos ad ordines sacros promoueri, nam ex ipso ordine plenam consequuntur libertatẽ; sed si patronus nesciat,eo casu, quia hic libertus ob ingratitudinẽ à patrono reuocari non potest in seruitutem, vt dixi per gl.in d.c.de libertis,ne penitus domino ignoranti præiudicium fiat,putarim aut æstimationẽ operum fieri, aut per substitutum ob-
3 sequia præstari posse; vel etiam vt ipse sacerdotalia obsequia præstet in horis canonicis,missis, atque alijs sacerdotio congruentibus,arg.c. frequens, dist.54.

Est autem animaduertendum quantum tempus effluxerit à die suscepti ordinis huic liberto,nam si annus, vel triennium,quasi neglexisse ius suũ patronus putabitur, sicut diximus in seruo promoto,.apite proximo supe riore.

Huc pertinet quæstio, numquid libertus Ecclesiæ ad ordines admissus, perpetuo teneatur eidem Ecclesiæ deseruire? & sane tenebitur, si in ipsa permissione suscipiendi ordinis fuerit expressum; sed puniri contraueniens non potest,nisi monitus contumax extiterit.c.eo libentius,de seru. non ordin. & in c. nullus clericus, vbi Abb. eo.tit. sed si expressum non fuerit libere poterit ad aliam transire Ecclesiam; vt ibid. idem tradit Ray. titu, de seru. non ordin vers.circa; & ideo hodie inspiciendum erit, cui Ecclesiæ fuerit intitulatus, vel inscriptus: nam ei soli debet seruire,&ab illa discedere non valebit sine licentia,vt patebit infra lib.3.tit de deser.prop.eccles.

Ad hunc eundem tractatum pertinet inuestigatio illa,si laicus patronus permittat liberto suo,vt ad sacros ordines promoueri possit,an reseruare sibi valeat consuetas operas? Ray.
5 in d.tit.de seru.non ord.vers sed numquid putat posse solas spirituales, scilicet horas canonicas,missam, & similia sacerdotalia reseruare ex sententia Alani, & Ioann. quos sequuntur omnes,vt videtur Alberic.in verb.seruus primo,circa princ.pro quibus est arg. c. significatum,de præben.c. significasti,de elect. in fi. tradit Abb. in dicto c.nullus,de seru.non ordin.quibus re seruatis,si libertus promotus non paruerit ob contumaciam deponi posse, at in seruitutem propter hanc ingratitudinem, non puto redigi posse, quia hoc non est priuilegium priuatæ personæ, sicut est ecclesiæ,gl.in d.c.de libertis,Ray.d.tit.de seru. non ord.vers fic.Item in liberto ecclesiæ nota tria specialia: Et si qui sunt qui dicant cõtrarium,quod scilicet reuocari possit intelligunt in libertis Ecclesiæ,ut Abb. in d.c.nullus,& Ioann.And.& ita procedit tex in d.c.eo lubentius.

Ad hæc quoquoque bene congruit alia inuestigatio,an libertus inscio,vel
6 inuito patrono, possit monacus fieri; sed iam hoc explicauimus supra capite proximo, an seruus monacari possit, nam quod de seruo in hac re canones dicunt, idem omnino iuris est, & in liberto,expressim scripsit Hug.in c.si quis incognitus, decima septima, q.2.arg.ad idem Ray. in ti.de vot.monac.vers.item seruis; pro quo videtur gl.in c.vt lex in verb.professi,in fi.27. q.1.sed in liberto hoc certũ est, quod professio eum eximit ab obsequijs patroni, quasi maiori domino se dedide rit, nisi in fraudem patroni,id fecerit potius,quã mente seruiendi Deo,quo casu fraus illi patrocinari non debet sed puniri.

Libertos autem non ea sola ratione ab ordinibus excludendos ducimus, quod obnoxij sint patronis, in præstatione operarum, verũ etiam quod plerumq; plus patronorum vtilitati, & honori studeant, quam ecclesiæ, aut suæ; quemadmodum liquet ex Sabell. lib. 3. qui reffert. P. Catrenum Philotimum, iam libertate donatum, & omnium bonorum hæredem relictum fuisse, vsq; adeo affectum erga defunctum patronum, vt in mortui rogum doloris impatiens sese coniecerit: vicissim quoq; patroni erga libertos plus æquo afficiuntur, quandoquidem uel publicis monumentis, & libertorũ gloriam ex sua, & suam gloriam ex libertorum fide aucupantur; cuiusmodi narrat de Panopione Max. lib. 6. qui amplũ olim seruo suo construxit monumentũ, quo testatus est se plurimum debere illi, quoniam ne patronus occideretur ipse patroni personam simulauit, & occisus est, patronus vero seruatus; istud etiam quandoq; patroni nimium libertorum immortalitati, cuiusmodi vetustissimum indicat epitaffium, quod Rauennæ ad huc visitur, hoc rudiusculo carmine inscriptum, in sepulcro Theodorici ad S. Mariam Rotundam.

D. O. M.

Lupo, & Apro.

Vna Ioannis domus hos produxit alumnos;
Libertatis opus contulit vna dies;
Naufraga mors rapuit pariter, quos iũxerat ortus;
Et duplices luctus sic periniqua dedit.

Quare quia difficile, & patroni auuertuntur ab hoc affectu erga libertos, & difficilius liberti à studio patronorũ, æquum est eos non promoueri, aut ad monacatum admitti, nisi causa plene cognita, & cum obseruatione canonum, de quibus supra diximus.

Explicit Liber primus.

DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS,

LIBER SECVNDVS.

De Monacorum Impedimentis Canonicis.

CAP. I.

1 *Monacis olī nō erat necessarius ann' p̄bationis*

2 *Monacis professioni subyciendis quæ ætas, & quæ tempora seruanda.*

Anno probationis pendente, non est accipienda prima tonsura, nec alius ordo per prælatos monasterij.

3 *Monacus susceptus pretio à claustro eijcitur.*

4 *Monacus ad claustrū anno probationis pendente adferre non potest, nisi sufficientia ad victum, & vestitum.*

5 *Canonicus nemo fieri pactione potest, vt bona sua sint illi loco præbendæ.*

6 *Monacus per vim nemo se ad claustrum conferre debet.*

Monacus perseuerans in religione per quinquennium, non potest allegare se per vim ingressum esse.

7 *Dolus, vel falsa causa non vitiant professionē religionis.*

8 *Hermafroditus non potest esse monacus.*

Votum mulieris factū in claustro masculorū obligat eam ad claustrum mulierum,

9 *Monacus non potest habitare inter clericos, sine superioris licentia:*

Monacus non potest fieri Vicarius Episcopi, sine consensu superioris.

Monacus non potest fieri delegatus Papæ, nisi expresse de monacatu fiat mentio.

Monacus non potest esse defensor, vel pocurator, aut quodlibet publicum munus exercere

Monacus non pōt Ep̄s nominari, nisi à Papa.

Monacus potest à Papa fieri Episcopus, etiā inuito superiore.

10 *Monacus factus Papa tenetur sese restituere suo superiori.*

Papa potest claustralem educere inuito Abbate, maxime vt tractetur de eo eligendo in Papam.

11 *Monacus suscipiens ordines contra Anathema Abbatis, fit uere irregularis.*

Clerici omnes Episcopo inferiores, sine vlla licentia possunt transire ad religionem.

Ep̄s sine PP licentia fieri monacus nō potest.

12 *Monaci seculariter viuentes eijci possunt.*

Monaci ob nullum delictum deponuntur, sed in arctius monasterium detruduntur.

Monacus qui per vim est ingressus, non debet sponte egredi; sed proponere hoc debet coram superiore.

13 *Monacus factus Episcopus debet adhuc vti suo habitu, non rochetto, alioqui fit excōicatus.*

Heremitæ vagantes puniendi.

Monacus proprium habere non potest, nec de licentia superiorum.

Monacus vnus in prioratu constitui non pōt.

Monaci leges, aut phisicā legētes puniēdi.

Clerici omnes in dignitate positi leges, vel phisicam legentes puniendi, vt hic.

Monaci per se, nō per procuratorem eligere debent suos superiores.

Monaci

Monaci non seruantes interdictum sunt Irregulares.

14 *Monasterium ingredientes pœnitentiæ causa, non possunt ad sacerdotium promoueri.*

15 *Episcopus missus ad ministerium pœnitentiæ causa, vlterius pontificalibus fungi non potest.*

Vrbicus Episcopus ob peccatum transiit ad monasterium; & postea rediit ad Episcopatum.

Apostata monacus numquam administrare permittitur; nec inter clericos; nec monacos.

Monacus quando de vna religione ad aliam transire possit.

Monacus malus vix bonus clericus esse potest.

Monaci sine patentibus recedentes à claustro, ut apostatæ puniendi, & iustas causas, quas habent perdunt.

Monacorum translatio quomodo fieri debeat.

Monaci extra claustrum degentes ab ordinario puniri possunt.

Monacus degens extra claustrum prædicare non potest.

16 *Abbatibus nō tot Irregularitates obsunt, quot clericis.*

Abbas esse potest infamis, vel aliter Irregularis.

Abbas esse potest cæcus, & aliter mutilatus.

Maiolus cæcus cecos illuminabat.

Abbas inobseruans regulæ, & negligens deponi potest.

Florentini licet sint negligentes in rebus ecclesiasticis, tamen in proprijs sunt solertissimi.

Monacos admittens ad proffessionem, ante legitimam ætatem, qua pœna puniatur.

17 *Abbas plurimis monasterijs præfici non potest.*

Monacus idem duobus monasterijs ascribi non potest.

Abbates duo eidem monasterio præfici nō possunt.

Monacos duos vno lecto decumbere indecens est.

Monacus in claustro alterius habitus non debet habitare.

Papiæ vna Ecclesia duabus religionibus deseruit.

Mediolani vna Ecclesia duabus religionibus deseruit.

Vnio benefitiorum diuersarū diocesum non fit.

Monachus vnius habitus alteri præfici non potest.

Monachus factus Episcopus, potest præesse monasterio diuersi habitus.

Beneffitia regularia solis regularibus conferenda.

Monaci baptizzare non debent.

Baptismus, & confirmatio pari iure censentur in multis.

Regulares vsurpantes offitium parochi sunt ipso facto excommunicati.

Regulares absoluētes à casibus Synodalibus, vel à pœna, & à culpa sunt ipso facto excomm.

Monaci si implicium beneffitiorum sunt incapaces.

18 *Monachus potest ad parochialem assumi, ex consensu apostolico, & approbatione Episcopi.*

Monahus minus legitime translatus, nec ad regularia beneffitia admitti debet.

Monacus inter curiales viuere prohibetur.

Monacus de Claustro educi potest ab Episcopo, pro Ecclesiæ suæ negotijs, saltim Abbate sciente.

Monaci quos authores le ere debeant, vt discant monastice viuere.

Libros gentilium legere detestabilius est Episcopis, & monacis quam si hæreticorum libros legant.

VONIAM hactenus seruorum, ac libertorum negotiū prosequuti sumus, ex ordine succedere videtur, ut monacorū nonnulla perquiramus impedimenta; nam & si plurimæ Irregularitates, tā ipsis, quam clericis communes sint, ut opportune suis locis iam diximus, & alias dicturi sumus; tamen hoc loco præcipue quædam pertractandæ sunt, quæ solas ad monacorum personas spectare possunt: Atque illud imprimis sciēdum est, quod olim an-
1 num probationis expectari non fuerat necessarium; erant enim alia alijs mo-

monasterijs tempora præfixa professioni faciendæ, ut scribit Raym. in tit. de vot. religios. vers. Quæro circa votum text. in cap. statuimus, cum glos. & Doct. in cap. ad apostolicam de Regular. Hodie vero ex Concil. Triden. Sess. 25. capitul. 15., omnino labi annus integer debet, quo pēdente, nemo etiam uolens ad professio-
2 nem est admittendus, nec ante sextū decimum ætatis annum; alioqui ita irrita est professio, ut his duobus tēporibus non obseruatis nulla inducatur obligatio, ad quemcumque effectum; ut ibi expressim decretum est, quod etiam, ut anno probationis pēdente nemo ad professionem admittatur iusserat Alex. 4. habetur in c. non solum, de Regular. lib. 6.

Hoc igitur probationis anno non perfecto, ad nullum omnino ordinem promoueri posse in claustro; nec de licentia superiorum claustralium, nec quidem ad primam tonsuram, iussit Greg. Epist. 23. lib. 8. habetur 19. q. 3. c. monasterijs: scribit Raym. in tit. de Neofito. vers. Item Neofitus; eundem sequutus est Goff. ut refert Silu. in verb. religio. 5. vers. decio quærit: & iusta ratione constitutum est, ut nec ad primam tonsuram hic promoueri possit; quia si contingat postea anno nondum completo illud genus religionis deserere, fieret fraus ordinarijs à quibus habenda erat licentia; quæ fraus præcauenda est glos. Ioan. And. in cap. Abbates, in verb. cōnuoláuerunt: & ibid. Gem. & Lapus. de priuileg. lib. 6.

Sed & infra hæc tempora prohibetur promoueri in Abbatē, vel quālibet regularem prælaturam, ut fusius diximus supra quum de Neofito ageremus; quo loco licet dixerimus Neofitum, seu Nouitium, id est dum probationis annus pendet posse eligi, & consecrari in Episcopum; Tamen illud verum non est, in eo, qui uouit se religionem ingressurum; & ob hoc votum iam Claustrum subierit, nondumque annus lapsus sit; nam nō poterit fieri Episcopus quia cum hic teneatur professionem emittere antequam ad Episcopatum admittatur, c. p tuas, de uot. Silu. in vb. Relig. 2. vs. 10. & pfessionē hodie emittere non possit, nisi lapso anno, sequitur necessario annum esse expectandū, tam ad emittendam professionem; quam ad Episcopatum obtinendum.

Vitium quoque esse potest in modo, quo quis claustrum subit; nam si
3 prætio id fiat, tam qui admittitur, quam qui admittit ad habitum, vel professionem excludūtur ab illo monasterio, vel conuentu, & in aliud arctius retruduntur. cap. de regularibus, de Simon. nec dispensari ad ipsū primum monasterium possunt, nisi de nouo fiat admissio, quæ fieri non debet, nisi cum aliud arctius monasterium reperiri non potest, Lateran. Concil. sub. Innoc. 3. cap. 64. habetur d. c. de regularibus, & cap. quoniam, vbi plene per Doct. de simon. & præterea ad sacros ordines ascendere non permittuntur, ex eod. Conc. Lateran. habetur in capit. monachi. de stat. monac. Iccirco dum probationis annus pēndet, nemo plus adferre ad Claustrum potest, quam quod ad victum, & vestitum sufficiat alioqui anathe-
4 mati subijcitur contrauenie̅s ex Cōc. Trid. Sess. 25. cap. 16. Ex quibus sedata est illa ingens altercatio canonistarum, & Theologorum, de illo q uniuersa pro se alimenta adferenda in monasterium paciscitur an id facere possit sine Simonia, de qua re S. Tho. 22. q. 100. & fusius Silu. in verb. Simonia. vers. decimoquinto. quæritur Canonistæ oēs in d. c. de Regularib'; Pro-

Propterea si quis in canonicũ Regularem vellet cooptari, & ex bonis
5 suis sibi ad alimenta quasi prebẽdam erigere vellet, & ad id pactum præcederet, incurreret simoniam. c. Tua nos, vbi Doct. de Simon. Immo & si liberaliter sine pactione omnia bona, vel maiorem partem eidem conuẽtui donasset, inducitur præsumptio simoniæ. Silu. in d. verb. Simonia. vs. 13. quæ multo magis vera sunt in eo qui vellet fieri Canonicus sæcularis, vt per Docto. locis citatis ¶ Maximum quoque vitium est si quis vim claustro inferat, ut in religione admittatur, nam nulli dubiũ esse debet, eum
6 non esse admittendum, sicut nec ij admittendi sunt, qui aliquem ad profitendum vi impulerint, consuluerint, patrocinium, auctoritatemque præstiterint arg. Concil. Triden. Sess. 25. cap. 18. quo loco hæc decernit quo ad ipsas moniales, & pari ratione ea turpitudo versatur in monacis: vnde is, cũ hæc vis illata est, & si quinquẽnio in religione perseuerauerit, adhuc nõ videtur adstrictus ex ea professione; nam infra hoc tempus suas violentiæ causas, pretendere potest, coram ordinario, vel quouis suo superiore, sed post quinquennium non est audiendus, quoniam vis illa defficere uidebitur, ex Conc. Trident. d. Sess. cap. 19. ante enim non tenet ea professio meticulosa ob metum, qui cadat in constantẽ virum cap. 1 de ijs quæ vi vel met. sed sicut postea posset ratificare, de regul. cap. porrectũ
7 & cap. sicut nobis, ita hoc tempore lapso ratificasse videtur, ¶ Dolus autẽ vel falsa causa, ob quam quis professus est, non vitiant professionem, quia dolus non videtur quando factus est melioris conditionis, nisi quando dolus dederit cãm directã & immediatã professioni, ut sentit apte Raym. tit. de vot. monac. vers. sed quid si nõ metu: de ijs. Silu. in verb. Religio. 3. q. 11. quo loco indistincte putat, nũq̃ dolum allegari posse, ad annullãdam professionem; sic nec proderit allegatio falsæ causæ: vt ibi per eum de
8 sentẽtia Host. ¶ Sexus quoq; indignũ reddit claustro Religionis eum, qui masculus non sit, nam si Hermafroditus iam eum reijciendum diximus supra, cum de eo proprio in titulo ageremus: multo magis fœmina inter viros admitti non debet, nec si profiteatur inter eos, obligatur: sed ex ea professione obligat, ut intra moniales, in religioso voto perseueret argum. in cap. quod interrogasti. 27. dist. vbi Hug. & Archid. hoc scribunt: ligat enim tale votum, tametsi corrupta intentione factum. Silu. in verb. religio: 3. q. nona: Fuerunt tamen quamplurimæ mulieres spiritu sancto ductæ, quæ & sanctissimæ, & castissimæ intra monacos incognitæ vixerunt, de quibus fusius diximus supra cap. 28. lib. 1. ¶ Præterea vero monacis interdicta sunt plurima quæ tamen clericis congruere possunt: Illud est in primis quod scilicet monacos ad clerum aspirare non potest, non habita
9 Abbatis licentia ut inssit Gregorius dist. 58. cap. nullus: Idem in Concil. Cartag. 5. habetur eadem dist. cap. si quis: Abbate vero, vel superiore consentiente ad omnes ordines inter clericos aggregari posset ex decreto Siricij Papæ habetur 16. quæst. 1. c. monacos: alioqui superioris consensu non interueniente, nullum omnino, vel minimum Ecclesiæ ordinem accipere ei licet Abb. in cap. quod Dei timorem de stat. monac. nec officio vicarij Episcopi desungi permittitur, si Abbas ab initio contradicat, vel nesciat, nec eo casu videbitur posse admitti, ut sit delegatus Papæ, nisi ex-

exp̃ssim de monacatu habita sit mentio in literis, Rot.decis.283. in antiq. propterea Abbate inscio, nec ab Episcopo potest deputari ad ecclesiastica negotia: Rot.ibid.& est text. in cap. qui vere 16.q.1. nec deffensor, iudex, vel procurator, aut quodlibet puplicum munus exercere, ex Pelagij Papæ decreto. capit. de præsentium. eadem quæst.1.

Qua ratione, atque alijs multis, monacus in Episcopum nominari non potest, per electionem alterius, quã Papæ, ut de hoc, & de omnibus alijs ordinibus, est expressum 18.q.2.c. quam sit. vers. pariter: & 16.q.1.c. si quis monacus: & cap. legi. in fin. & gl. in cap. quam sit de elect. in 6. in verb. conditio: Ideo enim dixi Papæ voluntatem sufficere in monaco eligendo in Episcopum; quia si Abbas reluctetur, cogi potest ad consentiendum; vel etiam eo inuito, tenebit prouisio propter necessitatẽ, vel vtilitatem Ecclesiæ, Silu.in verb. religio. 7.quæst.9.

Hinc illud succedit, ut monacus in Papam eligi non possit, sine Abbatio licentia; Immò electum Abbas repettere potest. gl. in d. cap. quam sit 18. q.2. in verb. ordinandum: Ipse autem electus, sicut alijs omnibus ius redderet, ita & Abbati suo reddere
10 debet, sese quoque cõpellere ad claustrum proprium redire Archid. in c. si quis pecunia, dist 79. sed quia Papæ iam electo nulla penitus exceptio obijci potest, ideo hic perseuerabit in Papatu; nam & si eiusmodi Cardinalium electionẽ de monaco factã Abbate inuito, vel inscio, nullã esse ipso iure senserat Ioan.Andr. in nouell. Tñ contrarium, & melius sentit Abb. in cap. licet, notab 4. de elect. & ibidẽ. Card. q. 28. Iacobat. de Conc. lib.3. art. 1. vers. & idem in infante: intelligendo hęc ut dixi infra lib.4.c.10. Papa vero dubio procul potest monacũ inuito Abbate, de claustro extrahere, ipsumque inuitum assignare in socium alieni, vel etiam secum tenere. 1. quæstion. 1. capitul. filium: nona. q.3. cap. vlt. 12. q. 3. cap. qui resistit: Eadem quoque ratione, si Papa vellit tractare de successore sibi elig ẽdo (quod potest, non autem ipse eligere potest, Specul. in c. vbi de elect. in 6.) possumus deffendere quod & ad hunc effectum poterit monacum, inuito Abbate, de claustro educere, ut de eo in Papam eligendo tractetur inter Cardinales.

Quum igitur Abbatis ignorantia monacis obsit, ne promoueri possint, multo magis officiet Abbatis expressa inhibitio: est enim grauius delictum monachi non parentis superiorum inhibitioni; præsertim quoad ordines suscipiendos cap. ad aures, de temp. ordin quod si forte inhibuerit Abbas
11 sub anathematis poena, tunc contrauenïens ordinesque suscipiens, fit vere, & proprie Irregularis, nec susceptos administraturus, nec ad altiores ascensurus, de eo qui furt. ord. suscep. cap. 1. Specul. tit. de dispensat. §. iuxta vers. Item promotus. Silu. in verb. Irregularitas. q. 3. quo loco dicit solius Papæ futuram esse dispensationem, præsertim ob id quod hodie habetur Concil. Trid. Sess. 14. cap. 1. de Ref.

Econtra vero quilibet clericus, etiam curatus infra Episcopum, sine vlla Papæ licentia ad monacatũ transire potest. Hug. in d. cap. quam sit: & melius. S. Thom. 22. quæst. 185. & q. 189. Episcopus vero nullo modo sine Papæ dispẽsatione ad religionem transire potest. septima q. 1. c. temporis & cap. seq. S. Thom. d. q. 189. Alberic. in verb. Episcopalis ordo.

Ab-

Abb. in cap. post translationem col. vlt. de renunc.

Monacis præterea multa alia obsunt impedimenta ne in claustro versari permittantur: nam si sæculariter viuant, idest sæculi curis sint implicitι, & cum sæcularibus, ac laicis nimium familiariter viuant, & dum ab Episcopo ob id corrigantur contradixerint, eijci possunt; immo si integrũ, ac totum collegium, vel monasterium hoc modo sæculariter viuat, omnes illinc excludi possunt, admissis monacis alterius ordinis, cap. relatum, ne cleric. vel mon. Et cum dicimus monacos à claustro eijci, non ita intelligas, vt vagari permittantur, quasi non vlterius religioni, vel claustro obligati: quia quotiescumque de monacis deponendis, & eijciendis agitur ob quoduis delictum, non fit actualis depositio, sed in aliud arctius monasterium detruduntur. cap fin. de regular. tradit Dec. in c. cum non ab homine col. 1. vers. dicit Abbas, citat Anton. Butr. ibidẽ.

12 Seculariter quoque viuere videntur ij, qui habitum non defferunt, nã & si forsan iustam causam habeant illud dimittendi, quia forsan per vim, vel metum professionem emisserint, tamen sponte dimittere non debent; nec cum habitu claustrum deserere, sed coram superiore suo, & ordinario causas suas deducere debent ante lapsum quinquennium, alioqui cõtrafacientes arctius in monasterio detruduntur, & tamquam apostatæ puniendi Cõc. Trid Sess. 25. c. 29. quinimmo si monacus fiat Eps, in tantũ tenẽt vti habitu monacali, quod si eũ deposuerit Rochetto vtens, erit ipso iure excõicatus Card. in cle. ne in agro, in princ. in 3. q. de vit. & hon. cler. p text. in c. 2 ne cler. vel mon. li. 6. Iaf. in auth. ingressi col. 3. in lim. 2. ad fi. C. de Epis.

13 & cle. Viuere quoq; dñr seculariter illi quos vulg° heremitas appellat, q sine vlla cõgregatione vagant cũ habitu ad libitũ sũpto: nã nõ sunt pmittẽdi euagari; sed cogẽdi, vt deseruiãt certis pijs locis, vel assumãt aliquẽ monacorũ habitũ sub obediẽtia, vt patet ex 6. Sinod. generali c. 42.

Ad eandem rem pertinet si monacus proprium peculium habeat, nam sicut moriens intra claustrum non est sepelliendus, nec pro eo oblatio fieri potest, ita viuens ab altaris communione repellendus est ex Lateranen. Concil. & cap. monaci de statu monac. Hodie vero nec quidem de superiorum licentia monacis peculiũ concedi põt, nec ad vsumfructum, nec ad vsum, nec ad aliquã administrationẽ vel cõmendã, nec in superfluã suppellectilẽ, alioqni biennio actiua, & passiua uoce priuatus est, ex Cõc. Trid. Sess. 25. c. 2. præter alias Regulæ, & cõstitutionũ pœnas vt ibi: eisdẽ qsoq; rationibus constitutum est ne monacus vnus tantum in Prioratu constituatur; dubium enim videtur ne sæculariter viuat quamobrem canonice hoc illi interdicitur: Ex Concil. Lateranen. cap. monachi, de stat. mon. & de Capell. monac. cap. ex parte,

Phisicam quoque legentes, vel iuri ciuili legendo operam dantes monaci vltra duos menses ab ordinum promotione deijciuntur omnino, & excommunicati ab omnibus euitandi in choro, in mensa, capitulo & similibus, omnium postremi habendi sunt ex Concil. Turon. cap. non magnopere, ne cleric. vel mon. nec super ijs ab Episcopo, vel superiore dispensari possunt, sed à solo pontifice, gloss. & text. in d. capit. non magnopere: & ideo ex hoc veram, ac propriam irregularitatem incurrunt Speculat. in tit. de dispensat.

lat. §. iuxta, verſ. Item irregularis; quæ pœna non ſolis impoſita eſt monacis, ſed & omnibus clericis in dignitate, vel perſonatu poſitis, cap. vlti ne cleric. vel mon. in ſexto, Specula. eodem loco: Silu. in verb. irregularitas, verſicul. vigeſimo ſecundo, Diaz. in praxi canonica, cap. quinquageſimo quarto: Rebuff. in tractatu nominationum, quæſt. quinta, num. decimo quinto, cum ſequen. Quæ intelligenda ſunt ſi principaliter phiſicam, vel iura ciuilia legant; alioqui ſi ſecundario, aut per occaſionem, non eſt locus iſtis pœnis. Gomes. in regul. Cancell. de non toll. ius quæs. quæſt. 3.

Monaci etiam, qui in eligendis ſuperioribus media perſona procuratoris id faciunt, etiam ſi abſentes ſint, aut ſi ipſi præſentes, non ſecretis votis electionem celebrent, irritam faciunt electionem: is vero qui eligi ſe forma hac non ſeruata paſſus eſt, fit inhabilis ad omnia officia in religione obtinenda ex Concil. Tridentin. Seſſ. vigeſima quinta, capit. ſexto: ¶ Electione quoque actiua, & paſſiua priuantur, & vere irregulares fiunt monaci, qui interdictum eccleſiaſticum non ſeruauerint. cap. is qui, de ſentent excommun. lib 6. Armill. in verb. interdictum num. quinquageſimo ſeptimo, & latius dicemus, cum de cenſura interdicti agendum erit:

14 ¶ Illi etiam qui pœnitentiæ cauſa, ob commiſſa delicta, quantumuis occulta, aut læuia ingrediuntur monaſteria, prohibentur ſacerdotium adipiſci, cap. ſi ille, diſtinct. quinquageſima, & ſunt inter irregulares adſcribendi: Speculat. in titul. de diſpenſ. §. iuxta, verſic. item accedens. quod intellige de eo, qui per iudicem cogitur ad eam pœnitentiam in monaſterio faciendam: alioqui ſi ſponte acceſſerit, nullo iure prohibetur ordinari ad maiores ordines, & ſacerdotium; text. enim in dicto cap. ſi ille, loquitur, de eo, qui petijt ſibi imponi, non autem de eo qui ſibi ipſi hanc pœnitentiam impoſuit.

Quando igitur à ſuperiore in monaſterium mittitur etiam ad certum tempus, licet ad altiora non poſſit aſcendere; tamen in ſuſceptis adminiſtrare non prohibetur: gloſſ. in dicto capit. ſi ille, ſi ſit Epiſcopo inferior, alioqui ſi Epiſcopus, aut ſpon-

15 te, aut à ſuperiore iuſſus pœnitentiæ cauſa, monaſterium ſit ingreſſus, omnis ſpe deſtituitur defungendi ſuis pontificalibus muneribus, ex Concil. Conſtantinopol. de quo habetur, ſeptima quæſt. prima, cap. hoc nequaquã; & in cap. poſt translationem, de renũtiat. Aliquando tamen ex cauſa diſpenſaretur, vt olim Vrbicus Aruerniorum Epiſcopus, qui quoniam importunitate vxoris in ſæculo, iam dimiſſæ rurſus copulatus fuerat pœnitentia ductus monaſterium ſubijt lacrimis culpam diluturus: & tamen poſtea Epiſcopatum recepit, vt ſcribit Gregor. Turon. hiſtor. lib. 1. capit. trigeſimo nono.

Apoſtaſia quoque plurimum officit monacis; nam ea durante ordinatus, ſuſceptum, ordinem non adminiſtrabit, nec quidem poſt pœnitentiam, niſi à Papa diſpenſetur Speculat. in ti. de diſpenſat. §. iuxta, verſicul. decimo tertio, text. in capit. vltim. de apoſtat. & quinquageſima diſtinct. c. placuit, cum cap. ſequen. quod verũ eſt in apoſtata à fide, vel totali religionis fuga; alioqui ſi vnam religionem illicentiatus deſerat, & ad aliam tranſeat, nec prohibetur ordinari, nec ordinatus adminiſtrare, c. ex parte, de temp. ord. gl. in d. cap. vlt. de apoſt. ſed ſi in hoc tranſitu de vna religione ad

ad aliam sit natum scandalum, vel alius illicitus modus; non poterit administrare, nisi à superioribus suis dispensetur; vel absoluatur; nam licet genus apostasiæ videretur; non tamen vera esset apostasia, quæ adeo reddit irregularem, quod nec inter monacos administrare quis posset, nec inter clericos Conc Arelaten. 2. cap. vigesimo quinto habetur, d. cap. placuit Diaz. in praxi canonica, c. 104. cui rei adstipulatur quod scribit Augustin. ad Aurelianum epist. 76. Monacum malũ vix bonum clericum esse posse, habetur 16. q. 1. omnia etenim ministeria interdicuntur hijs monacis monasticam vitam deferentibus: ex Concil. Terracon. cap. 9. habetur 16. quæst. 1. c. monachi è monasterio: Propterea nouo iure monaci qui ab ascriptis cõuentibus sponte recedunt, etiam prætextu accedendi ad superiores non vocati nec missi, vel nisi per patentes in scriptis litteras, de licentia fidem faciant, tamquam desertores, seu apostatæ puniendi sunt, ex Concil Triden. Sess. 25. c. 4. Sed ij, qui prætextu meticulosæ proffessionis sponte, ac non petita licentia, claustrum, aut habitum deserunt apostatæ iudicantur; nec vlterius causas suas, etiam iustas prætendere, aut deducere possunt Conc. Trident. d. Sess. cap. 19. vt supra diximus: Illis vero monacis, qui de vna religione ad aliam arctiorem sponte transeunt, nil obest, quin & ascendere ad altiores, & susceptos administrare possint dispensatione nõ curata, d. cap. ex parte, & ibi Abb.

Verum, quia hæc facilitas cõcedendę translationis inducere consueuerat abusum Relioni perniciosum, quia videlicet per hanc occasionem superiores licentiam concedebant monacis translatis standi extra claustrum, ex quo vagandi, & apostatandi materia tribuebatur constitutum est eod. Concil. Trident. ne hæc translatio ordinis ad ordinem fiat, nec ad proffessionem admittatur, nisi vt in ordine ipso, ad quẽ trãsfertur sub sui superioris obedientia perpetuo maneat in claustro; ac taliter translatus, etiam si canonicorum regularium fuerit, ad beneffitia sæcularia, etiam curata omnino incapax existat: Sess. decima quarta c. 11. Propterea qui extra claustra degunt, etiam cũ superiorum suorum licentia ab ordinario, vt Apostolicæ sedis delegato puniri, ac visitari possunt eod. Concil Trid. Sess. 6. cap. 3. Quamobrẽ sicut nec sacra misteria; ita nec prædicationis munus exercere poterunt ij degentes extra claustrum, & extra obedientiam suarum religionum viuentes eod. Conc. Trid. Sess. 5 capit. 2. ad fin. multominus prædicare poterũt ij, qui habitum penitus dimiserint, cum apostatæ sint. eod. Concil. Sess. 25. capit. decimo nono.

Sed & ipsi ordinum superiores, vt puta Abbates certa quædam habent
16 impedimenta canonica quominus offitio suo fungi possint: nam non omnes irregularitates quę obsunt clericis obsunt Abbatibus: nam Abbas fieri potest quamuis infamis, vel aliter irregularis. si prudens sit, admittetur saltim ex facili dispensatione, gl. in c. tuã, de ætat. & qual. glo. in c. exposuisti, de corpor. vitiat. argum. c. accedens, dist. 50. sicut & Illiteratus esse potest Abbas scribit. Pan. in c. vlt. de ætat & qualit. Quinimmo Abbas esse potest cæcus, sicut de S. Maiolo refferunt, qui cum Cluniacensis monasterij monacus cæcus esset sapientiæ, ac sanctitatis merito factus est Abbas Maticensis, nec illi obsuit cæcitas, quin alios cæcos curaret, surdos, mutos, ac claudos sanaret, qui & se ipsum proculdubio sanasset, nisi patientia eum reddidisset illustrio-

lustriorem; Marul. lib. 5. Andr. Eborens. titul. de patient. sic etiam reliqui mutilati manu, vel oculo effosso, vel claudi, vel surdi, si prudentes sint, admittuntur, vt Abbates fiant: tex. & gloss. in dict. cap. exposuisti, & d. cap. accedens: Sed si imprudens sit, aut negligens in obseruatione Regulæ, & ipse, & grex sibi commissus deponi debet, capit. cum ad monasterium; de statu monacor. argumen. cap. relatum, ne cleric. vel monac. sed nec solum ob negligentiam, verũ etiam ob alia deijci Abbas debet, nã si non sit sobrius, castus, misericors, obediens præceptis diuinis, cautus, discretus, humilis, propter hos defectus deponitur. cap. si quis Abbas, decima octaua, quest. 2. quod idem esse in alijs omnibus prælatis probat ibi Hng. Hæc autem forte non procederent in Florentinis prælatis, quoniam præsumuntur diligentes Gomes: in regul. Cancell. de non iud. Iuxta formam, quæst. 16. Ancharan. consil. 305. Tamen possumus dicere illud procedere in cura rerum suarum priuatarum; secus in cura rerum suarum ecclesiasticarum vt expressim scribit Gregor, habetur, dist. 85. c. Archidiaconum Florentinum.

Inter negligentes, & inobseruantes Abbates ponuntur ij, qui monacos ad professionem admittuut ante legitimam ætatem; nam vltrà alias pœnas, sunt ipso iure suspensi ab omni alia receptione ad proffessionem, capit. non solum: de regular. lib. sexto, cui suspensioni si contrauenerint, non quidem videntur fieri irregulares secundum Geminian. ibi; sed ab ea suspẽsione absolui à Papa debent, si temporalis sit suspensio, sed si perpetua possunt & à superiorioribus, qui huius delicti participes non fuerint, gloss. in dicto capit. non solum: Silu. in verb. religio, 3. quæst. decimaseptima: ¶ Abbas autem quantumtumuis diligens, & regulæ obseruantissimus, diuersis monasterijs præfici
17 prohibetur: nec ei suffragari potest vllus consensus, aut dispensatio monacorum, vel conuentuum, capit. vltim. de relig. domib. quo loco aperte liquet, quod sicut multis locis monacus vnus præfici non potest, ita nec multis locis subesse, nec diuersis monasterijs adscribi ex Concil. Lateran. cap. decimo tertio, quod habetur, dict. capit. vltim. Eadem ratione putarim quod sicut duo Episcopi in vna diœcesi constitui non possunt, eodem Concil. Lateranen. cap. nono, c. quoniam, de offic. ordin. ita nec duo Abbates eidem monasterio, per illum text. & eius ratione; monstrum enim videretur: sicut indecens quoque est, vt duo monaci vno lecto decumbant, vel in cella communi, non quia monstrum sit, sed ad suspitionem tollendam de laicorum mentibus: Concil. Turonens. 2. canon. decimo. quod etiam in clericis procedere debet, vt ibi.

Habet quoque monstri speciem, vt vnius ordinis monacus, alterius ordinis, vel habitus, claustrũ inhabitet religionis causa, clem. 1. de elect. quod antea fuerat Concil. Hispalen. constitutũ c. in noua, 16. quæst. septima: Et quãquam multis locis vnica Ecclesia duobus religionum institutis, ac regulis deseruiat, vt Papiæ in sancti Augustini Ecclesia à fratribus eius ordinis, & alterius ordinis Sancti Petri in cello aureo communiter seruitia Ecclesiastica, & diuina officia exhibeantur; Tamen diuersa sunt claustra, alterum à dextro alterum à sinistro latere Ecclesiæ: ita quod neutri ad alterius claustrum possunt accedere, habitationis causa, nec habitus, vel votum sumi potest in al-

sero claustro, quam in eo, cui subijci vult, propter tex. in d. Clem. 1. cũ gl. in verb. monasterijs: quæ dicit etiam Mediolani fuisse duo collegia, ad obsequia vnius Ecclesiæ S. Ambrosij, videlicet collegium monacorum, & collegium canonicorum regularium sub diuerso habitu, atq; instituto, ita vt suas electiones pro more suo vterique faciãt, sine vlla commixtione: Ad hæc pertinet, quod constituitur in Concil. Trident. quod beneffitia diuersarum diocesum vniri simul prohibentur Sess. 14. capitul. 9. vbi idem dicitur de monasterijs, & de quibuscũque pijs locis: ¶Istis concinne est, quod monacus diuersi habitus, vel instituti, non potest præfici in Abbatem, vel præpositum (quocumque nomine nuncupetur) monacis alterius habitus, vel instituti; d. capitul. In noua. & d. Clem. 1. Quod adeo verum est, quod & si communis sit Ecclesia, vel Chorus, ut in præfata Ecclesia Sancti Augustini Papiæ, vel in Ecclesia Sancti Ambrosij Mediolani, nihilominus alter alteri ordini non præficietur. gl. in d. Clem. 1. in verb. monasterijs: Hoc tamen non procedit in Episcopatu; nam si monacus in Episcopum promoueatur, poterit præesse non solum cathedrali clericorum sæcularium, verum & quocumque regularium diuersi habitus, & professionis. d. Clem. 1. ad fin. vbi gl. & Doct.

Ipsa quoque beneffitia regularia, cum vacant, solis regularibus conferenda sunt, eiusque ordinis, atque habitus quale est monasteriũ ad quod spectant; tenentur enim eum habitum gerere, & regulam seruare. Concil. Trid. Sess. 14. capitul. 10. ¶Simili præterea ratione monacis interdictum est, ne ea tractent, quæ sæcularibus tantum clericis, aut laicis congruunt: Nam nec baptizzare possunt, nec in baptismo compatres fieri, 18. quæst. 2. capit. peruenit ad nos: & de consecr. distinction. 4. capitul. non licet Abbati, & capitul. monachi sibi, & 16. quæstion. 1. capitul. placuit. ut habetur Concil. Antisiodoren. capit. 25. dispar enim est professio monaci, & horum compatrum; nam commatres illos habere incongruum est. dict. capitul. non licet Abbati; deinde, qui fiunt compatres, quodammodo fideiussores fiunt eorum, quos de fonte suscipiunt, quum eos erudire in fide teneantur. capitul. vos ante, de consecr. distinction. 4. merito hoc pondus incongruum est monacis, qui sese de sæculo exemerunt: Idem putarim dicendum esse in compatre ratione chrismatis; nam eadem militat ratio, & causa, in vtroque; nam quoad hoc parificantur baptismus, & chrisma, capitul. in cathechismo. capitul. non plures, capitul. in baptismate de consecr. distinct. 4. Huc spectat quod religiosi parrochiale offitium vsurpare prohibentur, nam eucharistiam, & extremam vnctionem nemini dare possunt absque proprij parrochi licentia sub Papa' is excommunicationis pœna. Clem. 1. de priuileg. eandem quoque pœnam incurrunt solennizzãtes matrimonia, vel absoluentes excommunicatos in casibus sedi apostolicæ reseruatis, vel excommunicatos à sinodalibus vel prouincialibus statutis, vel à pœna & à culpa: Istis enim omnibus casibus excommunicationem Papalem incurrunt. d. Clem. 1. quam intellige iuxta declarata per Caietan. in verb. excommunicatio cap. 64.

Beneffitiorum quoque incapaces sunt monaci, & vix quibusdam exceptis casibus ad beneffitia dispensantur, nam ad simplicia, & ea quæ cura-

ra animarum carent, non admittuntur nisi ex dispensatione Papæ, Abb. in capitul. super eo, de regular. nec ad canonicatum in vlla collegiata ecclesia. Abb. in capitul. quod Dei timorem. de stat. monac. Episcopi vero dispensatio non sufficeret, vt ibi; quod non solum in canonicatu procedit, verum etiam in omni præbenda, decanatu, vel quacumque dignitate, aut personatu in Ecclesijs collegiatis; nam ea obtinere non possunt Ioann. Andr. in Nouell. super dicto capitul. quod Dei timorem, post Hostiens. ibi, vt scribit Siluest. in verb. religio. 7. versicul. quinto: si autem collegiata Ecclesia ad regulares spectaret, monacus alterius monasterij, eiusdem tamen ordinis, ad canonicatum eius Ecclesiæ promoueri posset. Silu. loco citato, ex sententia Abb. in d. capitul. quod Dei timorem. At ad curata beneficia consueuerāt monaci, qui ad prædicādum erant Idonei, & ad curam administrandam, caritate feruentes dispensari. d. capitul. quod Dei timorem: præsertim si de ordine regularium ca-
18 nonicorum existerent, vt ibi: nam siue curata parrochialis, siue curata collegiata esset, pari ratione & facultate dispensabantur: Siluest. in dicto verb. religio. 7. quæstion. tertia, & quarta: hodie vero nonnisi difficile dispensantur in curatis secularibus; quod si aliquando Episcopus ob clericorum penuriam forte dispensaret, ut monacus alicui curatæ præficeretur, id fieri non posset inconsulto Abbate, vel eo superiore, penes quem est auctoritas dispendi suos monacos, ut extra claustrum degant; qui si consentire nollint, & magna sit clericorum penuria, cogi ad consentiendum possent per Metropolitanum, vel alium, Io. And. in d. capitul. quod Dei timorem, Silu. d. quæst. 3. Ordinarij vero monacorum, idest ij, qui guardiani, vel priores nuncupantur, consentire non possunt, vt eorū subiectus monacus obtineat curam animarum, etiam ab Episcopo delatam; sicut nec facultatem habent cōcedendi, ut extra claustrum quis degat Siluest. dict. quæst. 4. in fin.

Et tametsi regularia beneffitia siue simplica, siue curata, monacis ipsis pro arbitrio superiorū cōferri possint. c. visis. decima sexta q. secunda Siluest. dicta quæst. tertia. nec solum conferri possint: sed etiam cōferri debeāt Concil. Tridentin. Sess. 14. capitul. 10. tamen in curatis illud obseruandum est, ut ad eam exercendam monaci etiam à superioribus electi, non admittantur, nisi consensus, & approbatio Episcopi per examen facta accesserit, eod. Concil. Trident. Sessio 25. capitul. 11. Episcopus enim non semper consentiet, ut quilibet monacus, quantumuis Idoneus admittatur; nam si quis monacus extra claustrum degat etiam si canonicus regularis existat, aut qspiā monacus de vna ad aliam religionem minus canonice sit translatus, nullo modo admitti debet, nec ad curata, nec ad simplicia, etiam regularia, eodem Concil. dict. capitul. undecimo, dict. Sessio. decima quarta. Est enim hoc institutum in pœnam extra claustra degentium, & eorum qui minus canonice de vna religione ad aliam transferuntur. vt ibi constat;

Monacis præterea interdictum est, ne inter Curiales viuant, vel vt ratiocinijs publicis incumbant. capitul. de præsentium 16. q. 1. Quinimmo curiæ obnoxij, vel ad ratiocinia obligati, si ad religionem conuerti vellint admittendi non sunt, antequam

 illis

illis sese nexibus eximant. capitul. legem. dist. 53. Hug. in capitul. si quis incognitus: 17. quæst. 2. Raym. in titul. de vot. monac. versicul. Item seruus, quo loco hos obnoxios comparat seruis, quo ad religionis ingressum; præsertim si sub perpetua obligatione teneantur, ut scribit Archid. in dict. capit. legem, ex sententia Bartol. Brix. in quæst. dominicali: Incip. potestas quidam: & Hug. in d. capit. legem. Propterea si de curiali quis fieri monacus non potest; quanto magis de monaco quis effici curialis non poterit; Concil. Calced. 1. capitul. 4. & capitul. qui uere: 16. quæstion. 1. & Clem. 1 §. quia vero, destat mon. sed quia curia Episcopalis piā continet causam, monacus potest in ea versari, & magistratum pro Episcopo gerere, & delegatus Papæ fieri, si de monacatu in suis patentibus literis fiat mētio: imo ab Episcopo de claustro educi potest pro Ecclesiæ negotijs, dum tamen hoc ipsius Abbas scierit, alioqui eo contradicente non liceret, Rot. decis. ducentes. octuagesima tertia, in antiquis & supradiximus.

Sed quia parū esset monacis nosse impedimenta, quæ ipsis obsistunt, nisi etiam didicerint quibus modis eorum vita instituenda sit, ideo cum de ea re agere modo non sit nostri propositi, sufficere putaui si referam qui de ea studiosius scripserunt: legat B. Ephrē Edissenæ Ecclesiæ diaconum libro sermonum eius: videat B. Basilium in Tomo. 2. operum eius sermone de Ascesi, eundem in libro de institut. monach. videat Ioann. Chrisost. Tom. 2. inter sermones 25. serm. 20. videat Cæsarium Episcopum Arelaten. homil. 9. videat S. Bernardum sermon. 63. in paruis: quos omnes recenset Lippom. vit. Sanct. Tom. 2. in calce operis; videt & S. Hieronim. ad Rusticum monacum: Caueat autem à legendis libris gentiliū, deterius enim videtur quodammodo eiusmodi codices euoluere quam hæreticorum Conc. Carthag. 4. capitul. 16. habetur dist. 37. cap. Episcopum.

De Episcoporum, Archiepiscoporum, & Patriarchiarum proprijs, Irregularitatibus.

CAP. II.

1 *Episcopi, & alij prælati suspendentes, vel excommunicantes, aut interdicentes, aliter quam in scriptis, quomodo puniendi.*

2 *Episcopo Pontificaliter celebrare non licet, nisi in propria dioecesi.*

Pontificalia quomodo liceant extra dioecesin.

Patriarcha Archiepiscopi, Episcopi in Pontificalibus parificantur

3 *Benedictio solemnis extra dioecesim dari non potest.*

Benedictio aufert peccata venialia.

4 *Pontificalia possunt exerceri in loco exempto constituto infra dioecesim.*

5 *Episcopus in loco exempto non potest mandare, ut coram se Pontificalia exerceantur.*

6 *Episcopi in locis exemptis nullum actum contentiosæ iuris dictionis exercere possunt, secus in voluntarijs.*

7 *Pallium vbi, & quando defferri possit.*

8 *Pallio semper, & vbique vti, solius summi Pontificis est.*

Pallio vti non licet in sollennibus missis mortuorum.

9 *Patriarcha, utentes pallio vbi, & quando, non debent, potest deponere.*

10 *Pallium ab Archiepiscopo infra tres menses debet peti,*

Archiepiscopum se nominare non potest, qui pallium non obtinuit, nec aliud Archiepiscopale facere.

Pallium vnius alteri commodari non potest.

11 *Archiepiscopis non licet deputare suffraganeos suos in vicarios, vt ipsi dessidiæ studeant.*

Episcopus in seruitijs Archiepiscopi non excusatur a residentia.

Archie-

Archiepiscopus crucem ferre potest, solum in sua prouincia.
12. *Locus erectus in episcopatum non est exemptus sed alterius diœcesis.*
Patriarchæ quatuor Constantinop. Alexan. Antioch. Hierosolim. toto orbe crucem deferunt.
Patriarchæ quatuor sollenniores non possunt crucem defferre præsente legato de latere in signijs vtente.
Episcopi irregulares à quo sint absoluendi, seu dispensandi.

Tametsi toto hoc opere pleraq; ad irregularitatem spectantia in ordinibus suscipiédis, vel susceptis administrandis, etiam ad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, atque alios consimiles pertinere possint; Tamen quædam sunt canonica impedimenta, quæ eis specialiter obesse solent: nam aut locus, aut tempus consecrationis eis canonicum adferunt impedimentum, vt dicemus quum de tempore, & quum de loco proprijs titulis agendum erit. Sed & ob personas in quas proprium episcopale munus exercét, possent incurrere canonicam censurã, vt dicemus illis titulis, quibus de ordinatoribus tractandum erit, lib. 3. sicut & in modo exercendæ iurisdictionis; nam si veniant ad sententiam excommunicationis, suspensionis, vel interdicti non seruata forma iuris scili
1 cet in scriptis, & causa non cognita seruatis terminis secundum formam, cap. sacro, de sentent. excommun. & cap. 1. de sentent. excomm. lib. 6. peccant, & minime canonice, immo iniuste faciunt, cap. nemo 2. quæst. 1. & d. cap. sacro: sed ipsis Episcopis certa pœna à iure non imponitur sicut imposita est alijs prælatis inferioribus qui ex tali omissione formæ fiunt ipso iure suspensi per mensem; ita quod si interim tales prælati inferiores se misceant diuinis erunt ipso facto etiam irregulares à solo Papa dispensandi, capit. primo, de sentent. excommun. lib. 6. Silu. in verb. excommunicatio, primo. §. sciendum est quarto versic. quæ monitio.

At loquendo de vsu pontificalium in genere, circa quæ multa versantur
2 impedimenta, certum est nemini licere pontificalibus vti, idest in pontificalibus celebrare, nisi in propria diœce & si iurisdictione; extra vero eam nequaquam, nisi accesserit consensus ordinarij, & hæc est verior sententia quę fuit Hostien. quam probat gloss. magna in Clemen. Archiepiscopo, de priuileg. quam etiam confirmat Concil. Tridentin. Sess. sexta, cap. quinto de refformat. & ideo chirotecas cum annulo, baculum, & caudatam vesté, defferre non poterit nisi eodem ordinario consentiente, siue sit Patriarca, siue Archiepiscopus, siue Episcopus: Silu. in verb. Patriarca: isti enim tres in hac parte pontificalium parifican-
3 tur. Propterea etiam isti omnes sollemnem benedictionem impendere non possunt extra diœcesim, quia cum benedictio auferat peccata venialia, pendet à iurisdictione superioris, capitul. quod autem, de pœnitent. remission. Ideo extra iurisdictionem hæc exerceri non potest, vt expressim docet Abb. in capitul. antiqua: de priuileg. Siluest. in dicto verb. Patriarca: quod & priscis patribus placuit: nam Ioannes Chrisostomus quasi crimen, & cõtraregulas factum Epiphanio obiecit, quod se inscio; & non iubente Constantinopoli propria auctoritate ordinationem fecisset, & sacra celebrasset: Cassiodor. histori. tripartit.

lib.10.c.12.imo hæc prima causa fuit quæ dissidium peperit inter Chrisosto mum, & Epiphanium licet aliæ causæ postea successerint, vt scribit Sim. Metaphr. in Epiphanij vita, die 15. Maij, Lipp.Tom.6.

Sed si aliqui sint exempti, quorum loca, vel claustra Episcopis subdita nō
4 sint, tamen Episcopi infra quorū diœcesim existunt, possunt pontificalia exercere in illis locis, irrequisitis de ea re ipsis exemptis, quia loca exēpta licet non sint de diœcesi, tamen sunt in diœcesi Felyn. in capit. graue de offic. ordin. Ideo possunt prædicti omnes Episcopi, in locis suæ diœcesis exemptis, diuina pontificaliter celebrare, & populum solemniter benedicere, etiam ex Concil. Viennen. habetur in d.clemen. Archiepiscopo, cum gloss. sed si ipsi non celebrēt, at coram se faciant celebrari non pos-
5 sunt facere celebrari pontificaliter; quia hoc esset vti iurisdictione, quam in eo loco non habent, nec Episcopi, nec Archiepiscop i, dict clementin. Archiepiscopo: & Ideo ordinationes tenere non possunt in locis exemptis, nisi consenserint exempti, vt dicemus quando de loco tractandum erit lib. 3. nec excommunicare, aut alium actum contentiosę iurisdictionis exer-
6 cere ibi possunt, tamquam non subditis locis, nona quæst. 2. cap. Episcopum, Abb. in capit. nouit, de offit. leg. Absolutiones vero, collationes beneffitiorum, & alia voluntariæ iurisdictionis, quæ sine plena causæ cognitione fieri contingunt, exercere possūnt, vt latius Silu. in verb. absolutio. primo, versicul. secundo, column. penultim.

Et ex ijs consequitur, quod quia pallium plus pertinet ad pontificalia, quam ad iurisdictionalia, Iccirco Archiepiscopus, vel quiuis alius qui à Pontifice illud obtinuerit, illo vti non potest, nisi infra terminos suæ prouinciæ; ita quod extra pro-
7 uinciam, nec etiam de consensu ordinarij, eo vti poterit, gloss. magna in fin. in dict. clemen. Archiepiscopo: nec etiam si consuetudo adesset cap. ex tuarum, de auctorit. & vsu. pall. & propterea pallio vti nemo potest, nisi in missis solemnibus. capit. cum suis, eo. titul. & cap. pallium, distinct. centesima: non autem in processionibus, & alijs diuinis ministerijs, aut extra ecclesiam, dict. cap. cum sis, & cap. 1. & capit. ad honorem, eodem titul. Solius enim ponti-
8 ficis summi priuilegium est, semper & vbique pallio vti, dict. cap. ad honorem: Et ideo hoc animaduertere debet, qui pallij vsum obtinuit, vt impetrationis formam obseruet diligenter, tam circa loca, quam tempora, & dies, quia tantum concessum putatur, quantum in priuilegio exprimitur, capitul. vltimo, de auctor. & vs pall.

Vnde illud consequitur, vt in missis mortuorum quantumuis solennibus, pallio vti non poterit, nisi ex priuilegio hoc constet, dict. cap. vltim. parique ratione, nec in prædicatione verbi Dei eo vti poterit, nisi infra missam forte prædicaret, quia tunc propter indiuisibilitatem prædicationis, & missæ, idem actus censetur: Si quis vero extra debita tempora, vel loca pallio vtatur à Patriarca deponi potest, octaua Synodo generali Constantinopol. can. vigesimo septimo. ¶Hoc autem pallium maxime necessarium est Archiepiscopis; nam infra tres menses à die suæ consecrationis, tenentur magna cum instantia à Sede Apostolica impetraie, quod si non fecerint, priuantur propria dignitate, quod depositionem

signi-

significat cap. quoniam, & cap. prisca, distinct. centesima; & ante impetrationem requiritur iuramentum fidelitatis prestandum per ipsum Archiepiscopum, si præsens sit, aut si absit per legitimum procuratorem ad hoc specialiter constitutum, cap. optatum, & cap. in ea Synodo, distin. centesima, & cap. significasti de elect. Ideoque ante impetratum hoc palliũ Archiepiscopum se nominare non potest, cap. nisi, de auct. & vs. pal. nec aliquid Archiepiscopali, vel Episcopali auctoritate facere, vt puta indicere concilium, Chrisma conficere, dedicare basilicas, ordinationes tenere, aut Episcopos consecrare, cap. quod sicut, §. super eo, de elect. Aliquando tamen ob nimiam loci distantiam hic rigor temporis relaxari contingit de Apostolica benignitate: at solemnitas hæc pallij petendi, & si per dispensationem differatur, non tamen prætermittitur; nam cum Malachias statim electus in Hibernia, Romam venisset Palliumque ab Innocentio secũdo postulasset magna cum instantia, & post longam peregrinationem eius solius rei causa, non obtinuit ita respondente Pontifice, De pallijs oportet solennius agi; conuocatis Episcopis, & clericis, & maioribus terræ celebrabis generale concilium, & si conuenienti, & communi voto vniuersorum per honestas personas requiretis, pallium dabitur vobis: Quibus verbis conijcere possumus concilium tunc Papæ visum fuisse necessarium, vt probaretur fides eius populi, in quo caritas ferme refrixerat: Et ideo maiore cum solemnitate petendum putauit Sanctissimus Papa: hæc narrat Sanctus Bernard. Clareual. in vita prædicti Malachiæ.

Præterea tanti momenti est vsus pallij, vt canones prohibeant, ne alter alteri suum possit accommodare: nam cum persona cui conceditur debet perire, simul enim cum ipso Archiepiscopo sepulturæ traditur, capitul. ad hoc, eodem titul. Tempore tamen Nicenę Synodi pallium hoc Archiepiscopale successori seruabatur: nam Metrophanes Constantinopolitanæ ecclesię põtifex breui moriturus pallium in sacra mensa deposuit seruandum successori Alexandro, vt habetur apud Simeon. Metaphra. in Oratione de Nicena Sinodo post diem decim. Iulij retulit Lippoman. Tom. sexto vitarum Sanctorum, Et ideo si difficilis accessus sit, ad Sedem Apostolicam, pro eo impetrando, potest à Patriarca obtineri, dum tamen, & ipse Patriarca medio iuramento fidelitatis à Sede Apostolica illud obtinuisset ex Concil. Lateranen. sub Innocentio tertio, capitul. quinto, habetur de priuileg. capitul. antiquæ: ¶ Aliud impedimentum patiuntur Archiepiscopi; nam si in ecclesiis suis vicarios deputent aliquem ex subiectis Episcopis, ad episcopalia offitia exercenda, vt ipsi dessidię, vel negligentiæ operam dent, depositionis pœnam incurrunt, ex Synodo 8. capitul. vigesimo quarto:

11 Nec solus Archiepiscopus sic punitur, verum etiam ipse Episcopus suffraganeus ob talem causam absens. Nam Episcopus deseruiens Archiepiscopo suo non excusatur à residentia Silu in verb. Residentia, quæst. septima vers. secundo in fin. citat. cap. pastoralis, de offic. ordin. ¶ Est & aliud præterea canonicum impedimentum circa Archiepiscopos, in cruce ferenda, nam sua sola in prouincia hoc possunt, inclusis locis exemptis, dict. cleme. vlt. de priuileg.

Et licet Reuerendissimus D. Ferdinandus de Loazes Archiepiscop. Ter-

raconen. contra communem opinionem senserit, nulli Archiepiscopo licere eam defferre absque speciali Pontificis indulto; tamen longe falli videtur, quoniam ex Concil. Vienn. vt in dicto capit. Archiepiscopo; concessum est id omnibus Archiepiscopis per modum legis, & non per modum responsi, vt ipse putat, cum ibi contrarium pateat ex verbis constitutionis, in Concilio illo promulgatæ: Difficultas est, an etiam hoc possit in locis erectis in nouos Episcopatus, ex sua prouincia, & dismembratis à suo Archiepiscopatu; in qua re audeo sentire contra eundem Dominum Loazes, qui longa oratione probare volluit se potuisse, & debuisse deferre cum crucem etiam in locis à sua prouincia dismembratis, quasi exemptis: Sed fallitur, quia locus erectus non est vlterius de prouincia;
12 & ideo non dicitur locus exemptus, sed alienus, vnde quasi sit extra prouinciam, ea cruce ibi vti non posset, Hostiens. Bald. Ancaran. Abb. in capit. primo. vt lit. pend. Zab. in dict. clemen. Archiepiscopo.

Patriarcæ vero solemniores, qui quatuor sunt scilicet Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolimitanus, possunt crucem ante se deferri facere in toto orbe præterquam Romæ, aut vbicumque Pontifex extiterit, ex dict. Concil Lateranen. & dicto capit. antiquæ; nec etiam posset defferri facere præsente Legato de latere insignijs vtente. dicto Concil. & d. c. antiquæ. Specul. in tit. de legat. §. sequitur in fi.

Possunt præterea Patriarcæ, Archiepiscopi, & Episcopi irregulares esse si contrauenerint censuris suspensionum, interdictorum, & excommunicationū, præsertim in crimine simoniæ, confidentiæ beneficiorum, de qua Pius Quartus, & Pius Quintus expressas bullas super eis promulgarūt: vt dicemus latius infra lib vltim. tit. de simon. Fient etiam irregulares ex alijs pluribus criminibus, & apostolicis irregularitatibus, de quibus toto isto opere, & præcipue lib. vltim. latius dicturi sumus.

Est autem illud hoc loco non prætermittendum, quod ab omnibus irregularitatibus, etiam manifestis Papæ non reseruatis, atque etiam Papæ reseruatis, si tamen occultæ sint, sicut ipsi Episcopi, Archiepiscopi & similes possent subditos suos absoluere, & dispensare ex Concil. Tridentin. Sess. vigesima quarta, capit. sexto, de refformat. ita sane si ipsi egeant absolutione, aut dispensatione ab aliqua censura, aut irregularitate possunt sibi eligere confessorem, qui eos absoluet, & dispensabit: nam talis confessor ab Episcopo electus habebit vicem superioris, scilicet Archiepiscopi, ut tradit Angel. in verb. confessio. 3. §. sed quam auctoritatem. Tabien. in verb. absolutio, 1. §. ad maiorem declarationem: & est ratio, quia Episcopis, & alijs prælatis datur facultas eligendi confessorem propter periculum animarum subditarum, c. vltim. de pen. & remiss. argum. c. quia periculosum, de senten. excommun. in sexto, vnde si non possent etiam dispensari, non videretur consultum tali perulo: vt scribit Siluest. in verb. confessor. 1. versicul. nono queritur: Sed in casibus Papæ reseruatis non habebit talem facultatem confessor, nisi forte secundū formam Concil. Tridentin. dict. Sess. vigesima quarta, capit. sexto, de refformat. scilicet pro occultis tantum, & tunc etiam pro excōmunicatione, uel qualibet alia censura, vt dicit Silu. in dicta quæstion. nona, de sententia

Archiep.

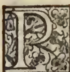
Archiep. & Pet. Palud. In summa supra ipsum Episcopũ poterit talis confessor dispensare super illis casibus, super quibus ipse Episcopus cum suis subditis posset S. Anton. in suo defecerunt. capit. 2. poterit etiam idem, quod posset ipse superior Episcopi, vel Archiepiscopi, ut omnes prædicti Doct. scribunt dictis locis.

De Cardinalium proprijs Irregularitatibus.

CAP. III.

1 *Cardinales sunt pars Papæ.*
2 *Cardinalatus non est ordo.*
3 *In Cardinalibus creandis eadem requiruntur, quæ in Episcopis.*
Cardinales ab initio septem, postea vigintiquinque.
Multitudo onerosa nil habet honesti.
4 *Cardinales non fuisse vltra 25. ann. fuerit vtile Ecclesiæ.*
5 *Cardinales à solo Papa eligi possunt, alioquin à Concilio.*
6 *Cardinalibus necessaria est legitima ætas.*
Cardinales potius de statu Ecclesiæ, quam de Germania eligendi.
Cardinales non debet eligi, nisi sit singularis industriæ.
Cardinalis demens non est eligendus, sed electo datur coadiutor.
Maffeus Gherardus Card. curatores habuit.
7 *Cardinales esse non possunt ij, qui sunt de ea linea, qui Cardinales offenderint, vt qui occiderint proprium Episcopum.*
8 *Cardinales nepotes ex fratre, vel sorore Pontificis esse possunt.*
Cardinalis Mantuanus duos nepotes viuens habuit Cardinales.
Georgius Cardinalis Ambosia duos nepotes Cardinales viuens habuit.
Cardinales duo Germani fratres itire esse non prohibentur.
Steffanus secundus, & Paulus primus fratres Germani sibi inuicem in Pontificatu successerunt, & vno die creati Cardinales.
Episcopi multi fratres Germani, esse simul possunt.
Basilio multi fratres Episcopi.
Medardus, & Gildardus vno partu editi, & vna die Episcopi pronuntiati, & vna die mortui.
9 *Cardinales testari non possunt sine licentia Papæ.*
Monacus factus Cardinalis, nullo modo testari potest.
10 *Monacus factus Episcopus, vel Cardinalis non habet proprium.*
Cardinalis, præsbiteri, vel diaconi non possunt sibi confessorem eligere, secus in Card. Episcopis.
Cardinalis venam secare sibi non potest, Papa in consulto.
Militibus ignauis olim sanguis a uena emittebatur ignominiæ causa.
Cardinalis non debet abesse à curia.
11 *Cardinalis habens beneffitium, debet in eo residere.*
12 *Cardinalis quis non est, nisi habitis re ipsa insignijs.*
Cardinalibus duobus vna die preconizzatis prefertur ille, qui primo habuit insignia.
Cardinalis eligens Pontificem simoniace priuatur.
13 *Papa per simoniam electus an deponatur omnibus ordinibus.*
Cardinales non debent reuellare secreta consistorij.
Concilij Lateranen. censuræ sub Leo. X. non ligant.
Cardinalis subditi principibus origine, vel ex poss. beneffitiorum non intersunt consistoria illorum negotijs peragendis.
Cardinales criminosi à Papa correcti consistorio carent.
Ludouicus Milanus Cardinalis criminosus.
Thomas Brancatius Card. criminosus.
Cardinales esse non possunt protectores principum.
Cardinales esse non possunt secreta ij principum.
Cardinales possunt esse consiliarij principum.
15 *Cardinales plura incompatibilia habere non possunt.*
Cardinalis sanctæ Proxedis non fuit permissus administrare Ecclesiam Rauen. propter incompatibilia.
Cardinales non possunt obtiere beneffitia centum ducatorum.
Cardinales puniuntur committentes crimen confidentiæ in beneffitijs,

Post-

OSTQVAM de Epi-
scopis superiorê ca-
pite tractatum est or-
do exposceret vt ad
Sumum Pontificem
transiremus, verum
qa Cardiales ei' consistorio assistunt,
& dicuntur pars Papæ. capitul. si quis
6. quæst. 1. opere prætium est, ut pri-
1 us de canonicis impedimentis Cardi-
nalium perquiramus: Cardinalatus
inter ordines nec à iuristis, nec à
Theologis adnumeratur; quandoqui-
2 dem solummodo dignitas est, pro-
pterea Irregularitas non potest pro-
prie pertinere ad hoc genus dignita-
tis, scilicet considerato Cardinalatu
ipso: sed congrue de Irregularitate
agere possumus, quo ad ordinem qui
Cardinalatui annexus est, videlicet,
quo ad sacerdotium, diaconatum,
vel etiam Episcopatum: Ideo omnis
Irregularitas, quæ singulis ordinibus
adfert impedimentum, adfert & Car-
dinalatui in consequentiam necessa-
riam: Quinimmo tanto diligentius
scrutandę sunt Irregularitates in pro-
mouendis ad ordines ipsis Cardinali-
bus, quanto ea dignitas præstantior
est, & quæ cum Pontifice totius Ec-
clesiæ pondus ferre debet: Ea præser-
tim ratione, quod in illis creãdis sunt
3 exigenda ea omnia, quæ in Episcopis
promouendis exiguntur, scilicet na-
talia, ætas, vita, doctrina, ut aperte
statuit. Conc. Trid. Sess. 24. capitul.
1. de Refform;

Sunt tamen præterea quædam ca-
nonica impedimenta nominatim Car-
dinalibus aduersantia, quæ breui cõ-
pendio huc refferri possunt. Nam
quoad numerum certum est ex Conc.
Rom. sub Siluestro Papa non potuisse
esse, nisi septem, sicut septem diaco-
ni ab apostolis constituti: habetur il-
lo Conc. capitul. 6. act. apost. capit.
6. quum tamen longe antea à Marcel-
lino quimque & viginti tituli Cardi-
nalium in vrbe Roma distincti fuisset:
sicut Diui Petri iussu Cletus viginti-
quinque præsbiteros in vrbe con-
stituerat; quos multi scriptores ad
Cardinalatus dignitatem trahunt: &
sane hic numerus plurimum congrue-
bat collegio; Nam nimia numerosi-
tate solet vilescere tãta dignitas, dist.
93. capitul. legimus. §. sed dices. ra-
rum enim est omne, quod magnum
est, capit. si offitia dist. 59. Nam &
multitudo onerosa nihil habet hone-
sti: auth. de refferend. ante fin.

Sed sane numerus tunc sufficere
posse videbatur, quando Romanæ
Ecclesiæ totus ferme orbis deuoto
4 parebat obsequio; at postquam insur-
rexerunt aduersus eam tot hæreses,
tot scismata, tot hostes, auctum est
Romæ negotium, dum pro quacum-
que ingruente necessitate consilium
capiendum fuit: propterea Cardina-
lium quoque numerum augere opor-
tuit, ut alij præessent inquirendis hę-
reticis, alij pœnitentibus, alij reffor-
mandis abusibus, alij beneffitiorum,
atque Ecclesiarum prouisionibus, alij
rescriptis, alij inditijs, alij gratijs,
alij regendo Vrbano Episcopatu, alij
administrandis Ecclesiasticis prouin-
cijs, alij corrigendis expurgandisque
deprauatis scripturis, alij confede-
randis principibus, alij fungendis le-
gationibus; Sed & alios promouere
necessarium fuit, scilicet Theologos,
alios Iuristas, alios linguarum peri-
tos, alios qui rerum vsu plurimum
valerent, alios qui nationibus grati,
nationes in offitio & obsequio sedis
apostolicę continerent, & vicissim se-
dem apostolicam sua auctoritate na-
tionibus benignam conseruarent:
præter id quod vniuersi orbis pondus,
omnes assidua consultatione ferre de-
bent:

bent: Quum enim olim populi Episcoporum veneratione obligati ab ipsis pendentes, ipsorum regimini fideliter subijcerentur, nullum propemodum negotium fiebat Romano Pontifici, prouidentibus per omnia pastorib⁹ gregi suo: At postquam populi Episcopis nequicquam defferũt, nec veneratione ulla prosequuntur, ne dicam, contemnunt: effectum est, ut quum olim Episcopi sua ope Pontificem multis subleuarent laboribus; nunc quicquid negotiorum toto orbe suboritur, omissis Episcopis ad Apostolicam sedem adducatur, quin & ipsi Episcopi coguntur negotium addere domino Papæ, dum se tuentur aduersus subditorum calumnias; ita fit ut auctis Romanæ Ecclesiæ laboribus, operariorum quoque numerus augẽdus fuerit; Quin (vt video) hodie tot fere collegijs est opus, quot olim Cardinalibus; aguntur enim quotidie congregationes, quotidie consultationes, non vno tantum loco, sed pluribus, distributisque vicibus, adeo quod fateri oportet hodie plurimos quidem esse Cardinales, sed longe operosiores, & negotiosiores, quam priscis temporibus.

Propterea Iulius III. q refformationẽ conscripserat, ne numerus. 24. augeretur, abstinuit ab ea, nec promulgauit, Tum ob prædictas causas; tum quia conciliabulo Basiliensi etiam ille numerus fuerat præscriptus, nulla consideratione habita, quod Ecclesiæ, tunc consulendum foret, quando non solum merita, sed etiam corpora ipsa hominum deffecerunt, vnde antiquorum canonum obseruantia non potest vsquequaque sustineri, capitul. fraternitatis, dist. 34. Nulla ergo ratione damnari possunt pontifices, si intra eum numerum Cardinales non cohibuerunt.

Cardinalis quoque impedimentum patitur ratione eius, à quo eligitur; nam à solo Papa eligi potest, ita quod nec collegiũ Cardinaliũ potest sede vacante Cardinales eligere, Specul. in capitul. vbi periculum, in primo speciali. vers. sed numquid tunc Cardinales: de elect. lib. 6. reiecta sententia Hug. contrarium sentientis: & hoc idem tradit Iacobat. in tract. de Concil. lib. 6. articul. 7. per gl. in c. Clem. ne Romani: in verb. potestatis, & ibid. Doct. de elect. Quinimmo nec Concilium vniuersale, posset vrgente quauis necessitate Cardinales creare Papa viuente, etiam sequestrato, ut tradit Iacobat. in d. lib. 6. art 7. vers. sic videtur dicẽdũ: quo loco tamen putat sede vacante Concilium vniuersale, ob magnam Ecclesiæ necessitatem posse vnum, aut ad summũ duos Cardinales creare, quod tamen est maxime dubitabile, ut ille ibi disputat per plurimas columnas; At ipse Papa potest per se Cardinales eligere, & creare etiam absque consensu collegij nec Cardinalibus requisitis Ioa. And. in capitul. sane, & Ant. ibid. de conuers. coniug. & sequitur Ias. in l. Placet 1. lect. colum. 3. vers. Imo plus tenet. C. de sacr. sanct. Eccl.

In Cardinalibus quoque requiritur ætas legitima, sicut in Episcopis, ex Conc. Trid. Sessio. 24. capitul. 1. de Refform. requiritur & vitæ sanctitas, doctrina, natalia, eod. capit. 1. Propterea si Papa aliquem promoueat, qui huiusmodi canonica impedimenta patiatur, id præuia dispensatione facere videtur; ut pluribus probat Iacobat. de Conc lib. 7. art. 6. vbi plenissime de hac re: Insuper tametsi ab omnibus terrarũ partibus eligi Cardinales possint eod. Conc. ead Sess. d. c. 1. Tamen de Germaniæ prouincijs non consueuerunt multi promoueri,

munis eruditio, vt legimus apud Bapt. Fulg. lib. 1. & And. Eboren. tit. de miraculis de Medardo Episcopo Nouiodunensi, & de Gildado Episcopo Rothomagensi, quos vno partu editos ferunt, atque postea vna die Episcopatu adeptos, vna alia quoque defunctos, atque sub vna alia sanctis adscriptos, quorum festiuitas celebrat sexto idus Iunij: in quorum laudem aliquando hoc carmen decantauimus, dum febre lecto distineremur ea die.

Vna dies peperit, mitras dedit altera, mortem
Altera, & in sanctos lectus vterque fuit.
Felices fratres, quorum communis origo,
Vita, corona, obitus, gloria, festa dies.
Quin communis erat mens, & cor; dicite sed nos
Quomodo cor vnum corpora bina regat?

Suntautem alia plurima canonica impedimenta, quæ Cardinalibus obsistunt: nam testari non possunt, sine li-
9 centia Papæ, quia Cardinalis non est integra psona sine Papa, propter vnionem, & incorporationem, quam habet cum Papa. Hostien. in summ. titul. de pœnit. & remiss. §. cui confitendū, Abb. in cap. cum esses, de testamen. Iacoba. tract. de Concil lib. 1. tit. de Cardin. & Patriarch. vers. Item Cardinales dicuntur: declarans hoc circa bona ecclesiastica, secus quo ad bona patrimonialia, ut ibi per eum: & ideo monaci, vel regulares facti Cardinales, nullo modo testari possunt, nisi licentia habita; Bald. in authen. licet. C. de Episcop. & cler. Bertach. in tracta. de episcop. lib. 4. q. 3. Iacobat. loco prædicto Armill. in verb. Episcopus. §. 8. non enim potest habere proprium monacus factus Cardinalis, vel Episcop.
10 glo. in c. quia tua 12. quæst. 1. nec ēt posse eos sibi confessorem eligere si sint Cardinales presbiteri, vel diaconi, secus si sint Episcopi Cardinales dixit Hostien. in summ. de pœnit. & remiss. vers. cui confitendum. Anton. Flor. in lib. in scripto deffecerunt. c. 3. de Cardinalibus: Supplement. in verb. confessio 3. versic. cui debent Iacoba. dict. tit. de Card. & Patriarc. d. vers. Item Cardinales dicuntur: quinimmo si in egritudinem inciderint, nec venā secare posse inconsulto pontifice dixit Host. in c. ecclesia vestra. 2. de elect. & in d. §. cui confitendum: vers. cui cardinales. Cuius rei forsan ratio fuit qđ cum Card. purpura vestiantur vt indicent deuouisse proprium sanguinem effundendum pro Christo, & eius ecclesia, ita si aliam ob causam fundēdus sit, & præsentes in curia sint, nec urgeat subitanea necessitas, meminerint, vt interueniat etiam voluntas Papæ tamquam veri domini, & Christi vicarij. Contraria ratio erat in ethnicis Romanis militibus quibus ignominiosum erat sanguinem ē vena emittere: Erat enim illud gen⁹ pœnæ quo ignaui, & delinquentes milites puniebantur, vt scribit Aul. Gell. lib. 10. c. 8. At in Cardinalibus non in pœnam, sed in reuerentiam factum est. ¶Insuper nō eis licet abesse à curia, nam si absint, redire debent, si adsint, discedere nō valent, nisi accedente pontificis consensu ex Concil. Later. sub Leone X. Sess. 9. cap. 6. quod etiam statuerat Alexā. VI. in refform. hodie vero si benefitiū habeant, quod residentiam requirat,
11 ibi residere iubentur Conc. Trid. Sess. 23. c. 1. de resf.

Cardinalis quoque vt effectualiter Cardinalis fit, requiritur quod Cardi-
12 nalatus insignia habuerit, alioquin sine illis, nil accipere videtur, ex bulla Eugenij: quod olim in litem venit nā quum Cardinalis Sancti Seuerini fuisset eodem die præconizzatus cum Cardinale de Medicis, qui fuit Leo X. Tamen, quia non eodem die habuerunt insignia, ille S. Seuerini semper succubuit.

bi[illegible]t, prout facto pendente determinauit Dominicus Iacobatius, Cardinal. vt ipse idem refert in tractat. de Concil. libr. primo, titul. de senibus, versicul. similiter & doctor. in fin.

Quandoque vero, & postquam receperint insignia, priuantur multis priuilegijs, quæ Cardinalatui competũt ob aliquam culpam, vnde suam dignitatem exercere non possunt: Primus casus est, si Pontificem simoniace elegerint, idest pro quocumque bono temporali, vel pro quocumque beneficio: nam ob id cadunt ab omnibus ordinibus, & ab ipso Cardinalatu, & quibuscumque beneficijs ecclesiasticis, etiam Patriarcatu; & consequenter voce actiua, & passiua, vt constat ex bulla Iulij secundi anno Domini Millesimo quingentesimo quinto; habetur Concil. Lateranen. sub illo, Sess. quinta. Illo quoque qui sic se eligendum consentit, aut paciscitur, deponitur, ita quod nec vlterius fuerit Cardinalis, nec Episcopus, nec vllam dignitatem retinere poterit ipso iure, absque declaratione priuatus, vt ibid. continetur: Iacobatius, dict. tract. lib. 4. articul. 4. tit. de Sim. elect. declarando vt paulo inferius.

Sed & illud animaduertere debent Cardinales, scilicet ne secreta consistorij vota reuelent, aut quæcumque ibi secreto gesta, si ob scandalum in alicuius præiuditium redundare possint; nam si contrafecerint, excommunicationis pœnam ipso facto incurrunt, eod. Concil. Lateranen. sub Leon. X. Sess. decima: Ideo ea excommunicatione durante, suum munus exercere non possunt, cum sint plusquam suspẽsi: Sed ex sententia Caietan. in summa, in verb. excommunicatio istæ censuræ, quæ emanarunt ex eo Concil. Lateranen. non ligant, quia nec vsu sunt receptæ; eisq; sequitur Bartholomeu a Caranza Miranden. in summ. Concil. in calce ipsius Concil. & idem tradit Armill. in excommunicatione septuagesima sexta.

Ad hæc memini me legisse quod pluribus casibus Cardinales excluduntur, ne in consistorijs intersint: Nam ex reformatione Alexandri sexti quicumque Cardinales subditi sunt ipsa origine alicui principi sæculari, vel in territorio eius habent redditus ad minus mille ducatorum, si quid tractetur in consistorio secreto, quod pertinere possit ad eum principem simul, & ad Papam, uel ecclesiam, non debet adhiberi in consistorio, eo tempore quo illud negotium geritur, sed interim egredi debet, & eo peracto redire: Sed si negotium non ad Papã, vel ecclesiam pertineret, sed ad aliũ principem, vel aliam personam etiam ecclesiasticam, nil videtur obesse, quin interesse possit, ex sententia dictæ reformationis.

Memini quoque me legisse eadem reformatione Alexandri quod criminosi Cardinales bis à Papa correpti, prohibentur ab ingressu consistorij, etiam si ea correptio fuerit tantum circa venationes clamorosas, vel ludos illicitos, vel si intersint hastiludijs, vel laruis operam dederint, aut si comœdijs popularibus intersint aut si coram se gentilitatis actus obscænos fieri permisserint; istis enim casibus si à Papa bis etiam verbo correpti fuerint, ad consistorium admitti non debere legitur in dicta Reformatione: Idem ac multo magis si noctu incedant sine lumine vrbem deambulantes: ut ibid. quod contigisse narrant Annales; nam Ludouicus Milanus Cardinalis Calixti III. noctu per vrbanas popinas vagabundus in facie vulnus accepit, Ideo pudore ductus Romanam curiam dereli-

reliquit, teffert Honuff. Idem contigit Thomæ brancatio Neopolitano Cardinalis Ioannis vigesimi tertij: qui cũ noctu incognitus vagaretur, etiam in facie vulnus accepit, quo dehonestatus toto vitæ tempore publica vitauit loca, vt narrat Garimbertus: ¶ Multa præterea interdicta sunt Cardinalibus; nam vt liberius pro ecclesia consulere possint, ex Martini quinti decretis anno octauo, non permittuntur assumere onus protectoris pro Regibus, ac Principibus, ac quibusuis communitatibus; quod si assumpserint inconsulto principe, prohibentur exercere; quod etiam constitutum fuerat supradicto Concil. Lateran.

Et ob eandem causam sicut nec protectores principum, ita nec eorum secretarij esse posse habetur in dicta refformatione Alexand. sexti; nec frequentare principum sæcularium aulas, sine licentia à Roman. Pontif. in scriptis habita, vt ibidem continetur; nam sicut alij clerici assumentes procurationem publicam castrorum, aut ciuitatum nomine, à clero habentur alieni, capit. sed nec; ne cleric. sæcular. neg. se im. & Viceregés, Vicecomites, Locumtenentes Principum esse non possunt, nec Gubernatores regni, vel administratores alicuius prouinciæ, capit. clericis. §. primo, ne cleric. vel monac. vbi Abb. & Diaz. in praxi. Canonic. capit. quinquagesimo sexto, ita nec Cardinales hæc possunt; Illud tamen vnum licite possunt, scilicet esse cõsiliarij principum, circa prudens Reipubl. regimen, & populorum in offitio continendorum prouidentiam, vt scribit Bald. in authentic. habita, C. ne fil. pro patr. Abb. & Ioan. And. in d. c. clericis.

Fuerat quoque prohibitum. Cardinalibus ex refformatione Iulij Tertij non publicata, ne plures, quam vnam Ecclesiam in titulum, vel commendam, aut administrationem retinére possent, exceptis Cardinalibus Episcopis; Sed hoc contraria consuetudine vitiatum erat: At ex Concilio Tridentin. Sessio. vigesimaquarta, capitul. decimo septimo, hoc aperte restitutum est, vt nec Cardinales plura titulata, aut commendata beneffitia obtinere possint, si sint incompatibilia: quod & iure veterum patrum sancitum fuerat, nam reffert Leo Quartus Pontifex Anastasium Cardinalem in Synodo fuisse depositum, quod pluribus beneffitijs alienis occupatus, suæ non deseruierit parochiæ: idem erit, si tot beneffitijs proprijs occupatus sit, vt omnibus residere non valeat. habetur capitul. secundo, de cleric. non residend. comprobatur hoc Decretali Innocent. Tertij, qui cum clerus Rauenn. postularet in Archiepiscopum situm subrogari Cardinalem Sanctæ Praxedis, respondit, hæc simul non esse concedenda, vt Cardinalis esset, & Archiepiscopus Rauenn. habetur in c. 3. de postul. prælat.

Eadem quoque Alexandri sexti refformatione continebatur, ne Cardinales in commendam pepetuam obtinere possent beneffitia non excedentia valorem centum: quod vel ideo factum erat, ne istis minimis occuparentur; vel ne quod congruit pauperibus clericis, sua magna auctoritate, sibi concedi facilius obtinerent; aut forte, vt cogerentur, quod ipsi retinere non possunt, saltem minoribus clericis liberaliter condonarent: ¶ Sunt & aliæ irregularitates, & canonica impedimenta, præsertim illa Apostolica de qui-

quibus S. Paulus 1. ad Thimot. c. 3 sed de eis dicemus infra posterioribus libris; Rursum omnes irregularitates, quæ obsunt Cardinalibus Concil. Trident. Sess. vigesima quarta. c. 1. de reff. Obsunt quoque Cardinalibus sicut & alijs clericis omnia eadem crimina Inducentia Irregularitatem, sicut homicidium, simonia præsertim beneffitiorum confidentia; sed de hoc opportunius dicemus infra lib. 5. tit. de simonia: sed & ob contemptum censurarũ possent fieri irregulares, vt suis locis dicemus.

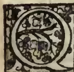
De Irregularitatibus opponendis eligendo in Papam.

CAP. IIII.

1 Papa debet esse irreprehensibilis.
Irregularitates Apostolicæ obsunt Papæ eligendo.
Papa eligendus potest excludi propter quamcumque irregularitatem,
Papa vt Episcopus Romæ venit appellatione Episcoporum.
Papa ipse eligit in concursu parochialium, non autem Cardinalis titularis.
2 Cardinales eligentes in Papam indignum, peccant.
Papa eligendus debet esse in sacris.
Argumentum ab inferioribus cathedris, ad Romanam aliquando recte dicitur.
3 Papæ iam electo, nulla omnino exceptio, aut irregularitas obiici potest.
Corpore vitiatus eligendus in Papam, exceptione repellitur, sed non iam electus, Idem si surdus, mutus, cæcus, demens;
Imperatori eligendo, & electo omnis canonica exceptio obijci potest.
Vxoratus eligendus in Papam reijcitur; sed non iam electus.
4 Infans eligendus in Papam reijcitur, sicut & electus, nisi euidenter appareret à spiritu sancto electionem esse factam.
Mulier, & hermafroditus etiam electus in Papam reijcitur.
Mulierem gessisse vnquam Papatum, authori verum non videtur.
5 Mulieribus sacerdotium concedebant hæretici Pepuzziani, & Quintiliani.
Pepuzziani hæretici.
Quintiliani hæretici.
Demoniacus electus in Papam non reijcitur.
Papa criminosus eligendus reijcitur, sed non electus, at in hæresi vera, & propria est ipso iure depositus.
6 Papa Iudæus, vel paganus, vel Idolatra, aut quomodocumque non baptizzatus, eijcitur etiam electus.
Papæ iam electo non opponitur exceptio excõmunicationis,
Electus in Papam forma non seruata deponendus.
Papa electus non canonicè, administrando omni ordine priuandus est ex cap. licet de elect. ideo talis incidit in irregularitatem.
Electioni Papæ nulla certa forma à iure datur.
7 Cardinales tractare non possunt de successore eligendo ipsi Papæ viuenti, nec ipse Papa sibi successorem eligere.
Papa iam electus statim potest omnia, nec requiritur confirmatio, vel consecratio, imo impugnans ab eo taliter facta, ipso iure est excommunicatus.
Extrauag. Quia non nulli; de sentent. excom. an sit Clementis Quinti; an Benedicti Vudecimi.
Papa occidendo suis manibus; secundum aliquos fieret irregularis; at nullam aliam irregularitatem incurrit.
Papa potest renuntiare papatui, etiam sine consensu collegij, non sic Episcopus potest renuntiare episcopatui.
8 Papa ressignans papatui non potest ad illum redire, nisi post nouam electionem:
Papa electus non incurrit irregularitates apostolicas, sed peccat viuendo contra eas.
9 Papa Circa consecrandum verum corpus Christi, nil plus habet, quam cæteri sacerdotes.
Papa consecrando impreparata conscientia; peccat, ut cæteri.
Papa neminem superiorem habet in terris.
Papa posset pati impedimenta aliqua circa celebrationem missæ.

Leo

Leo. 1. papa manum sibi sponte abscidit, & postea precibus recuperauit:
Papa licet sic sollutus legibus, quomodo leges obseruet:
Papa debet orare pro peccatis populi, & pro suis
Papa Eligendo sibi confessorem facit illum sibi superiorem; & tenetur obedire illi, tanquam peccator.
11 *Papa non potest facere, ne ipse aut alij teneantur confiteri peccata.*

VOniam proximis superioribus capitibus actũ est de Episcopis, & Cardinalibus operepretiũ mihi videtur hoc loco pertractare, an irregularitatum materia obesse posit summo Pontifici? In quare non hoc quæritur, an pontifex posit subijci alicui irregularitati, Sed an irregularitates posint impedire canonice aliquem, ne eligi posit in summum Pontificem, & an exceptione alicuius irregularitatis reijci posit, ne eligatur. Propterea hæc quæstio trifariam considerari potest: Primo enim considerandus est pontifex antequam sit electus, & sic eligendus: Secundo modo, vt iam electus, & vt caput totius Ecclesiæ, habito respectu ad corpus Christi misticum: Tertio modo, vt sacerdos habito respectu ad corpus Christi verum; Primo igitur modo cum de eligendo papa agitur, non est dubiũ quod sicut caput est omnium dignitatũ ita longe maior sanctitas requirenda est in eo, qui assumitur in papam: si enim irre-
3 prehensibilis esse debet quilibet Episcopus 1. Thom. cap. 3. Tit. cap. 1 multo sane magis esse irreprehensibilem oportet eum, qui in summo Episcopatuum apice constituitur: quia cum ad curam omnium sit positus in se ipso debet ostendere qualiter alios in domo Dei oportet conuersari, vt docuit Alex. 3. in Conc. Lateran. habetur in c. cum inunctis de Elect. Et totius familiæ ordo nutabit, si quod requiritur in corpore non inueniatur in capite, vt dicit Conc. Trid. sess. Vigess. quarta c. 1. de Refform. Propterea absque dubio duodecim apostolicæ irregularitates recte obsunt antequam eligatur ex verbis Apostoli ad Thim. & Tit. sed & omnes Irregularitates ex deffectibus corporeis, ex censuris, ex criminibus quibuscumque oberunt etiam ne eligatur: Nam si idoneum sponsum Cardinales tenentur eligere cap. vbi, §. cæteri de electio. in vi. non est reputandus idoneus qui aliqua sit notatus irregularitate, vnde cognita irregularitate potest, imo debet quisque Cardinalis non consentire nominationi; peccat enim grauissime quisquis consentit, vt irregularis non dispensatus promoueatur, cum sit indiguus, & promouentes indignum ipso iure priuantur eligendi facultate d. c. cum in cunctis §. clerici; immo peccant mor
2 taliter c. perpetuæ, de elect. in 6. vt fusius scribit in electionibus inferiorum dignitatum Sil. in verb. electio. § quis debet eligi & §. seq. ex S. Tho. & alijs Doct. quocumque igitur ex capite, vel ex quacunque irregularitate fit indignus, qui eligendus nominatur illi Cardinales in illum consentire non debent; præsertimque obseruandum est quod si ex Conc. Trid. promouendi in Episcopos plene, & exacte præditi esse debent qualitatibus, quas canones requirunt, sessione vigesima secunda cap. 2. de Reff. multo magis eligendus in Pontificem; Nam & Cardinales, ex quorum numero plerumque eligitur Papa eisdem qualitatibus exacte præditi esse debent. eod. Conc. sessio. vigesimaquarta cap. 1. de Reff. ob quam rationem possimus deffendere quod quisquis nominatur

eligendus in papam debeat esse in sacris sicut alij inferiores, qui assumuntur ad Cathedrales d. cap. 2. sessione 22. Nam aliquando in prouidendo gu-
2 bernationi papatus, recte trahitur argumentum ab inferioribus cathedris, ad Romanam cathedram, Ant. Butr. quem ad simile citat Iacobat. in tract. de Concil. lib. 4. artic. 3 Vers. si autem loquimur, argum. cap. 1. de Cler. egrot. lib. vi. Nam & Papa dicitur Episcopus. Romæ, & Episcoporum nomine aliquando comprehenditur, vt in particulari casu indicauit fel. rec. Pius V. cum enim Romæ concursus factus esset super parrochiali, multiq; fuissent idonei reperti, dubitabatur ad ad quem spectaret electio, an ad Papam ipsum tamq; Romæ Episcopum secundum uerba concilij Triden. an vero ad Cardinalem titularem, Respondit prefatus Sanctissimus D. (me presēte, & audiente) Papam contineri sub illis verbis concilij præfati, vbi ab Episcopo electio facienda est, & ideo ad eundem pertinere talem electionem, & sic obseruatum fuit. Si ergo Papa eligendus considerari potest vt Episcopus recte dici potest requirendas in illo qualitates Episcopi. Sic itaque recte concluditur eligendo in summum pōtif. omnia irregularitatum genera obstare posse sicut alijs inferioribus dignitatibus, & ordinibus Ecclesiasticis. Secundo vero modo quum Papa iam electus est duabus par-
3 tibus consentientibus, tunc nulla prorsus exceptio ei obijci potest, nec censura, nec obiectum vllum, nec vlla irregularitas, etiam ante electionem contracta, licet enim alijs dignitatibus, & Episcopis quælibet irregularitas obijci possit, etiam post electionem, c. vt circa, vbi Specul. de elect. in vi. Tamen in singulare priuilegium illius excellsæ sedis Apostolicæ, nulla exceptio electo obijci potest ex constitutione Alex. 3. cap. licet, de elect. & prosequitur late Specul. in c. vbi, in septimo speciali de elect. in vi. Ex quibus concluditur plurima obijci posse quæ impediunt eligendum in papam, quæ non impediunt electum. Nam si quis sit corpore vitiatus, sufficit hæc irregularitas, vt contra eum excipiatur ne papa fiat, glos. in cap. In nomine domini in Verb. gremio, dist. vigesima tertia, immo peccant Cardinales eligentes eum. At sequuta electione hæc irregularitas, vel exceptio obijci non potest, & opposita non sufficit, ad eum repellendum, vt traddit Card. Alex. in d. cap. in nomine: quem probat Iacobat. in d. lib. 3. Vers. Quid autem de corpore vitiato, art. 1. Surdus quoque, mutus, & coecus, eligendus non est: nec tam stolidi putandi sunt Cardinales, vt huiusmodi eligant in pontificem. Bald. in d. cap. licet: Sed si electus fuerit non poterit ob eam causam deponi Papatu d. c. licet: sed & si post electionē hæc eadē illi cōtigerint, nō oberunt, quin pseueret in pontificatu: Ant. Butr. d. c. licet Iacobat. eod. Vers. & idem si sit Furiosus. Præterea si sit demens, aut furiosus, quamquam eligendus non est, si tamen à duabus partibus consentientibus fuerit electus, deponi non potest. Specul. in d. c. Vbi periculum in septimo speciali, de elect. lib. vi. Quo casu, sicut & in omnibus alijs deffectibus, ei coadiutor dari debet, Iacobat. d. tract. de Conc. lib. 4. art. 3. vers. sic. sed si bene aduertātur, & latius inr versic. si autem loquimur: Quod ius scilicet, vt eligendus per has exceptiones excludatur, electus vero non eijciatur, procedit in Papa: at contra est in Imperatore, contra quem iam electū, omnis canonica exceptio obijci potest, vltra illam, quod catholicus non

non sit, & quod ab Ecclesia Romana defecerit, Bald. in Reppetitione l. Barbarius in fin. ff. de offi. præsid. tex. in c. Venerabilem, de Elect. Specul. in d. c. vbi periculũ in septimo speciali lib. 6.

Vxoratus quoque in Papam eligendus non est, quia legitime ei hæc exceptio opponetur; præsertim si laicus, aut Illiteratus sit; at postquam fuerit electus admitti eum oportet, & deponi non potest excommuni sententia, ut tradidit Idem Iacobat. in d. tracta. de Concil. libr. 8. art. 9. glo. in cap. si quis pecunia, distinctio. septuagesi. nona: præsertim si vxor facile induci possit, ut monasterium ingrediatur; sed si vxor ei cohabitare vellet, & Papa uellet renuntiare papatui admitti posset: Matesil. in addit. ad Anton. de Butr. in tracta. de scism. reffert. Iacobat. d. artic. 9. Sed quia nulla tanta est auctoritas in terris, quæ præemineat Pontificatui, & propterea ad hoc cogi per neminem posset, multi putant necesse esse permittere hoc negotium totum Dei Iuditio, ut scilicet possit Pontificatum administrare, si tamen ordinetur ad omnes ordines: Iacobat. d. artic. 9. Idem libr. tertio. articul. primo. versicul. sed si sit vxoratus; Idem lib. 9. art. duodec. in risponsione ad vndecimum moriuum: quod etiam videtur sentire Specul. in d. c. ubi periculum in d. septimo speciali: tenebitur enim vxori debitum reddere: Silu. in verbor. excommunicatio. 9. in colum. tertia. versicul. septimo quod cum textus; Licet consultius esset, quod vxor suaderetur vouere, aut saltim continentiam in seculo promittere, cum separatione thori, ut de pluribus Episcopis scripsimus ex Greg. Turon. supra lib. primo. cap. 34 nam talem separationem faciendam ex catholica Institutione, & canonum decretis iussam esse scribit Idem. Greg. Turon. in lib. in gloriam confessorum c. septuage. octauo: licet talia iussa non ligent Papam.

Infans uero, si in Pontificem eligendus proponatur, legitima exceptione repellitur, & electus deiici debet; quia cũ nullius ordinis sit capax, multo minus poterit pontificatus cõsecrationẽ accipere; nisi forte talis electio de infante esset facta à spiritu sancto, ut dicit Silu. in verb. excõmunicatio. 9. q. 2. ver. septimo: vnde quęcũq; electio facta in personã incapacẽ, ipso iure irrita est, & nullius effectus, ut scribit But. in tract. de scism quẽ probat Iacobat. li. 3. ar. 1. vers. & Idẽ in infãte: Quæ vera sunt in infante, At in minore doli capace, iã electo ætatis impedimentum obiici nõ potest, Spe. in d. c. vbi periculũ in 7. speciali. Eadẽ quoque ratione mulier, aut hermafroditus etiã incalescẽs in masculũ exceptione legitima à Pontificatu deiiciuntur, etiam post peractã electionẽ, siue scierint id electores, siue nescierint; nam quum hij incapaces sint ordinis, & Pontificiæ potestatis, deponi debẽt, hoc in specie tradidit Bal. in c. licet, de Elect. licet Iacobat. d. li. 3. ar. 1. uer. de hermafrodito, non nihil in hoc casu dubitare uideatur.

Et tã & si aliquãdo historici fabellã retulerint de Ioanne Anglo fœmina, quod põtificatum gesserit; adeo pluri mũ, id leuiter à plebecula rudi creditũ fuisse; nã hoc damnare Rom. Ecclesiã de heresi Quintilianorũ, & Pepuzianorũ, qui mulieribus sacerdotiũ cõmittebãt, Aug. lib. de hæresi. c. vigess. septimo; quod nõ est sentiẽdũ de spõsa Christi: in quã nulla unquã ruga, nulla umquẽ macula fuit. Sed de re hac lati⁹ diximus lib. 1 c. vig. octauo. ¶ Demoniacus aũt electus, pontificatũ administrare permittitur, Iacobat. d. li. 4. ar. 3. uersi. sed quid si Papa efficitur inutilis propterea eadẽ rõne idẽ dicendũ vr̃ de lunatico, comitiali, aut patiente qualibet

animi, aut corporis ęgritudinem: arg. c. vlt. 7. q. 2.

Criminosus etiam in Pontificem eligendus canonica exceptione repellitur: sed electus admittitur in Pōtificatu: Si enim proprie, & indubitanter hæreticus sit, & nollit corrigi, non est dubium esse deponendum; imo depositus est: Iacobat. latiss. hoc pertractat d. lib. 3. art. 1. per totum: & scribit Silu. in verb. Papa. quæst. 4. & in verb. excommunicatio. 9. q. 2. vers. septimo, idem si Idolatra, Iacobat. eodem tract. lib. 9. art. 1. in fin. vers. sed q.d si Papa: Idem si Iudeus sit, vel paganus, aut quomodocūque non baptizzatus: Doct. in dict.
6 capit. licet: & præcipue ibi Egidius bellamera in quinto quæsito, in verb. absq; vlla exceptione: ℣. Sexto dico: Si vero sit alio quouis modo criminosus simoniacus, adulter, homicida, vel Illegitimus, deijci non potest, & in Pontificatu perseuerabit: Specul. in d. capit. vbi periculum, in septimo speciali: quinimmo etiā si esset excommunicatus, suspensus, vel interdictus: ut Spec. ibidem. Verum super ijs omnibus quæstionibus fusius scribunt Doct. in d. capit. licet, Sed non est hęc materia sola cāonistarū, sed & Theorgorum: Ideo videndus Caietan. de auctor. Pap. & Conc. capitul. 26. & seq. Silu. locis proxime citatis;

Sunt præterea quædam alia canonica impedimenta in Pontificatu obtinendo, quæ versantur circa electionem ipsam si enim electionis forma, quæ iure statuta est, non obseruetur quoad substātialia, electio annullat, quinimmo si sic electus audeat sese ꝑ Papa gerere, est deponendus capit. in nomine, distinct. 23. videtur enim vi Papatum rapere, qui indebite electus perseuerare vult in administratione: propterea fit Irregularis, quū sit deponendus: Specul. in suo Aurep Repertorio titul. de pęn. in rub. casus in quibus promoti deijciuntur: Quinimmo si quando duæ partes in vnum consenserint, & tertia in alterum, vellit hic electus à tertia sese ꝑ Papa gerere, incurrit ipso facto excommunicationem, & omni sacro ordine priuatur, quod Irregularitatem significat cap. licet, de elect.

Et quamquam Specul. in dict. cap. vbi periculum in tertio speciali dicat, nullam certam formam seruandā esse in eligendo Pontifice; tamen certæ quædam obseruationes sunt animaduertendæ, quæ si omitterentur redderent nullam electionem; de quibus ille idem Specul. scribit in d. cap. vbi periculum: Nam videmus iure inductum esse, ne Pontifex successor viuo Pontifice eligi possit, ut dicemus posterioribus libris; & quod neq; viuente Pontifice Cardinales tractare pos-
7 sint de successore eligendo, quod si fecerint, irrita est electio, ex Conc. Antiochen. c. 23. & 8. q. 1. c. Episcopo. 1. in fin. & dist. 79. c. si quis Papa. & c. nullus Pontifice quinimmo ex Bulla Pauli 4. est excommunicatio, atque aliæ pœnæ plurimæ, si quis ambierit Papatum Papa viuente: At quū primum electio canonicæ facta est, electus oīa ad Pontificatum spectātia administrare potest; nec quo ad hoc eget ulla confirmatione, vel consecratione. d. c. licet. & d. c. in nomine, Specul. in d. c. vbi periculum, in sexto speciali, & in 7. vers. Sed pone postq̄: qnimo si q.s audeat administratiōi tali sese obijcere; & hac occasione litteras, & alias Pōtificias ꝓuisiones, ante cōsecrationē factas, impugnare, ipso iure excōmūicat' est; ꝑ Extrau. quæ incip. q.a nōnulli, sub tit. de sent. excō. q uam alij tribuūt Clemēti. V. ut hr̄ in corpore iuris; alij tribuūt Bēedict. XI. cuius-

cuiusmodi Pisanel. in verb. Papa. §. vlt. cuius testimonium, licet videatur verosimile, quoniam circa illa tempora vixit Pisanel. vt constat, ex prohemio illius summæ, tamen dicta Extrauag. verius adscribitur Clementi V. quoniam data fuit in dioecese Burdegal. vbi degebat. d. Clemens; quum Benedictus XI. in Gallia non extiterit: Deinde data est anno secundo, quum tamen Benedictus non vixerit vltra menses octo. At bene verum est, quod Benedictus præfatus ediderat super eadem re Extrauag. Sed non incipiebat, quia nonnulli, at incipiebat, sunt aliqui, ut tradit Supplementum in verb. Papa, in vltimis verbis: vnde apparet quod hæc quam habemus est Clementis V.

Contingit præterea aliquãdo apud Canonistas etiam ipsum summum Pontificem electum, ac consecratum Irregularem censeri ex homicidio saltim circa exercitium missæ: Nam si proprijs manibus aliquem occiderit, hoc ipso fieri eum Irregularem scripserunt multi, Bald. post Innoc. in c. 2. de maior. & obed. ut reffert Diaz. in praxi Canon. c. 56. in fin. Ad idem Fely. in c. si quando. §. 1. de rescript. & Borgas. in tract. de Irr. part. 6. tit. de hom. n. 28. Reliquas vero Irregularitates ex criminibus incurrere nõ potest, quia quo ad peccatum, & culpam bene posset fieri indignus altaris ministerio, sed in sacramento confessionis omnem maculam abstergeret; quo vero ad Irregularitates & censuras non posset ligari; quia est super ius positiuum, à quo omnes Irregularitates manarũt, ut diximus initio operis: Et idem est in homicidio, ab cuius Irregularitate Papa est immunis secundum veriorem sententiam.

Papa præterea non reperitur quod clam, & ex abrupto debeat Papatum delerere: resignare tamen libere potest: licet enim Episcopus sponte Episcopatum resignare non possit occasione contemplationis, & religionis, nisi de consensu Papæ; quia nemo scire potest, quid sit eligendum supra Episcopatum S. Paul. ad Philip. cap. 1. ibi ecce quid eligam ignoro &c. S. Thom. 22. quæst. 185. & quæst. vltim. Papa tamen potest libere resignare c. 1. de renunt. lib. 6. ut fecisse constat Celestinum Quintum: quam renuntiationem facere potest, etiam si iurasset se numquam renuntiaturum; vt scribit Archiep. Flor. 3. tit. 23. Silu. in verb. Papa. quæst. tertia. Armill. in verb. Papa. quæst. 8. nec erit expectandus consensus collegij, circa admittendam resignationem; quoniam hoc iure non probatur: Papa vero, qui sese abdicauerit à Papatu, an re-
8 dire possit ad eundem frustra dubitandum est: quãdoquidem per renuntiationem omne ius suum perdit, vt exemplo est Marcellinus, & d. Celestinus Quintus: & præcipue Gregor. duodecim. qui quoniam post renuntiationem redijt ad administrationem; & depositus, & pro reiecto ex inde habitus est: vnde ut pontificatum resignatum quis reppetere possit noua opus est electione, exemplo est Clemens primus, secundum glos. in capitul. non autem. septima quæst. 1. in fin.

Pontifices quoque possunt pati deffectus contra apostolicas regulas, de quibus Sanctus Paulus ad Thimot. 1. capitul. 3. & ad Tit. capitul. primo. sed illis nihil obsunt, nisi sicut cætera peccata;

Superest ut de tertio modo loquamur, scilicet quid considerandum sit in summo Pontifice, si habeatur respectus tantum ad corpus CHRISTI merum, an aliqua

Irregularitas in ipso reperiri possit, aut aliquod canonicum impedimentum: In qua re dicendum est quod cum Papa circa corpus Christi verum consecrandum, nil plus habeat, quam cæteri sacerdotes S. Thom. 4. distin. Vigesima quinta, q. 1. art. 1. Propterea in eo consecrando suam debet excutere conscientiam, sicut quilibet sacerdos; nam sicut peccare potest, ita impedimentum pati potest ex impreparata conscientia, 1. Corinth. c. Vndec. At Irregularitas seu impedimentum canonicum in ipso Papa considerari non potest, quia hæc sunt à iure positiuo, à quo ipse ligari non potest, quia neminem superiorem habet in terris c. nemo iudicabit 9. q. 3. hoc ex pressim tradit Tab. in verb. dispēsatio: vers. quadragesimoquinto.

Illud tamen verum est, quod quædam impedimenta possunt impedire etiam ipsum, ne administrare possit sacerdotium in missa dicenda, de quibus loquitur S. Thom. 3. questio. octuagesima secunda: artic. fin. ad tertiū: debilitas, inquit, vel ægritudo superueniens ordini sacerdotali, ordinem non tollit, executionem tamen ordinis tollit, quantum ad consecrationem Eucaristiæ, quandoque quidem propter impossibilitatem executionis, sicut si priuetur oculis, aut digitis, aut usu linguæ: quandoque autem propter periculum, sicut patet de eo, qui patitur morbum caducum, vel etiam quancumque mentis alienationem; quandoque propter abhominationem, sicut patet de leproso: Hæc ille: Vnde, & ipse Papa posset de facto pati hæc impedimēta: Exemplo est sanctissimus Leo. I. cui cum de more die pascatis mulercula manum de osculata esset, & ipse non nihil perturbationis in animo sensisset manum ipsam penitus sibi abscidit, & aliquandiu sacrificium missæ prætermisit, ita vt ob eā rem populus Rom. obmurmuraret; sed precibus ad Deum fusis vir sanctissimus sibi manum restitui impetrauit, vt ad sacrificandum rediret, scribit Sabellic. lib. 5. Andr. Ebor. tit. de Castit. Quamquam ego cum alijs verius sentiendū puto Leonem præfatum non perturbatione libidinis manum sibi abscidisse, sed potius ob peccatum manuū impositionis, id est ordinationis: Nam cū totis, quadragintadiebus ad sepulcra Apostolorum orasset vt sibi peccata remitterentur audijt Beati Petri responsum se impetrasse omnium peccatorum ueniam præter peccati ordinationis: Vnde verisimilius est ob hanc causam manum sibi detruncasset vt constat ex Prat. spirit. c. centes. quadragesimo nono. meminerat enim Sanctiss. PP.. quod Hieroboā, qa sine delectu sacerdotes indignos promouebat, à Deo percussus fuit, & domus eius euersa, & deleta de superficie terrę. 3. Reg. c. 13.

Præter hæc igitur, aut similia impedimentorum genera papæ nulla Irregularitas obest, præsertim illa, quæ proficiscitur ex suspēsionibus, vel aliis quibuscumque censuris Ecclesiasticis, etiam si à concilijs generabilibus, aut vniuersalibus emanassent, quia cum neminem superiorem habeat, ita à nullo ligari potest, vt iam diximus, scribit Tabien. d. Vers. quadragesimo quinto; quam ob causam reijcienda est illorum calumnia, qui dixerunt, si papam huiusmodi præcepta nō ligant, ergo licet illi impune plus peccare: respondemus etenim etiam si illi preceptis non ligetur, Tamen sua voluntate sanctior esse vult: Ideo enim solutus est legibus, vt quod rectum est propria libertate voluntatis perficiat; non autē vt licentiosius peccet: quis enim san-

sanctum esse dubitet, quem apex tantæ dignitatis extollit? vt habetur in c. non nos, dist. quadrages. Si enim qui aliena debet corrigere peccata, maiora committeret, non esset veritatis discipulus, sed supra alios erroris magister c. nos si 2. quest. septima: quod est absurdum sentire de sanctissima illa sede.

Quinimmo quod nullo canonum præcepto papa adstringatur, excellentior, & sanctior res est, vt lubens non iussus ipsorum canonum mentem exactissime obseruet: & sicut omnia Ecclesiæ membra tamquam subdita efficere debent quicquid legibus sacris continetur: ita quoque caput ipsum non tamquam subditum, sed suo exemplo membra bene disponens, etiam secundum canones aget; eo etenim modo, & caput, & membra conformiter viuent: Quin etiam dum caput ipsum canones obseruabit, expressim fateri videbitur se credere, & prædicare in canonibus contineri spiritus sancti vocem: vnde nil præiudicabitur suppremæ suæ auctoritati, dum fatebitur se habere superiorem ipsum spiritum sanctum; ob quam rem populus quoque pronior fiet ad obseruandos canones, si D. Papa cum sit caput Ecclesiæ, incipiat etiam ipse iura seruare, vt scribit Spec. in c. Vsurarum in fin. de vsur. in vi. cuius verba libuit subijcere. Debuit, inquit, à se ipso D. Papa incipere; & hanc constitutionē in sua curia facere obseruari; Nam à capite ratio est reddenda l. argentarius §. i. ff. de Edend. licet enim legibus solutus sit, decet tamen ipsum viuere secundum leges: c. de legib. l. digna vox: sicut & Christus qui legem dedit, & ipsam carnaliter adimpleuit, vigesimaquinta quest. 1. §. si ergo, vt sic cæteros ad ipsius obseruationem inuitaret exemplo: vt in prædic. §. si ergo, ante med. sæpe enim clamant subditi, quod ipse alligat onera grauia & importabilia, quæ ipse digito tangere non vult; vigesimasexta q. 7. c. alligant; & nihil cum scandalo est agendum, de præscript. c. nihil; immo vitandum est scandalum etiam pusillorum, de no. oper. nunt. c. cum ex iniuncto: & de reg. iur. c. qui scandalizzauerit; hæc ille; Prædictis addi potest quod scribit S. Greg. super Ezech. hom. 19. Plus (inquit) plerunque exemplum quā ratiocinationis verba compungunt; sicut ēt illud Senecæ, longum iter per præcepta, breue per exempla, magis enim exemplis trahimur quā verbis.

Potest præterea Papa considerari vt homo: quare cogitando se habere iudicem Deum, qui & ipsius, & omnium populorum est Dominus Paul. ad Ephes. c. 6. & quod orare debet pro suis, & pro totius populi peccatis Leuit. c. decimosexto: Paul. ad hebr. c. 7. Ideo circa ista potest habere superiorem, scilicet eum, cui sponte se submisserit d. c. nos si 2. q. 7. nam tenetur se subijcere confessori, quem elegerit, vt sua peccata illi cōfiteatur; non enim potest papa facere, vt non teneatur propria peccata confiteri S. Tho. 4. d. decimaseptima. Ille igitur confessor ab ipso electus erit ipsi superior non vt Papæ, sed vt peccatori S. Tho. Ibid. & tradit Sylu. in verb. confessio. 2. q. 6. & in eo, quod ipse confessor præcipiet, ligabitur, & tenebit sententia illius; & illi tenebitur parere gl. in d. c. nemo iudicabit. 9. q. 3. & comprobat Silu. in verb. confessor. 1. q. 2. in princip. & in verb. papa. q. 4. circa princ. Vnde ex istis concluditur, quod nec vt sacerdos potest esse irregularis; Sed in tantum habebit impedimenta ad administrandum ordines, & ad exercenda pontificalia in quantum prudēs,

& sciens confessor rite, & canonice iudicauerit: Et prædictis modis intelligenda est, materia irregularitatis circa D. Papam: saluo semper meliori sententia, cui reuerenter me subijcio.

De Curiæ obnoxiis, & eorum Irregularitate.

CAP. V.

1 *Curiæ obnoxius quis dicatur.*
Curiales Aulici, non comprehenduntur sub hac irregularitate.
Curiales plerunque infames, quales hic.
2 *Curiales etiam libertati nexibus, manent aliquando irregulares.*
3 *Curiales, qui nil sedi exercuerint statim, quod eo nexu liberati sunt, promoueri possunt.*
4 *Curiales non eximuntur à nexu curiali de iure ciuili per adoptionem sacerdotij; secus de iure canonico.*
Vassallus, dicitur adstrictus curiæ propter iuramentum.
Feudatarius promoueri non debet facile, etiam si dimittere vellit feudum.
Feudatarius dicitur adstrictus curiæ propter iuramentum.
Feudatarij obligati domino ad onera personalia, non sunt promouendi, si volunt retinere feudum.
5 *Feudatarius eo ipso, quod fit clericus, amittit feudum.*
Feudatarius neminem suo loco substituere potest, inuito domino.
Feudatarius dimisso feudo, si nil aliud obsistat, promoueri potest.
6 *Feudatarius, an inuito domino possit feudum repudiare.*
Feudatarius habens feudum ob aliquod certū seruitium; illud repudiare non potest.
Feudatarius iurans se non renunciaturum feudo, non potest promoueri, quia illud renuntiare non potest.
Feudo cedere, est quoddam diuortij genus.
Feudum est contractus factus gratia vtriusq;
7 *Clericum esse subiectum ex feudo domino temporali; est absurdissimum.*
Iuramento fidelitatis semper videtur excepta persona Dei, Papæ; & superiorum.
Angarij; & perangarij qui sint.
Opera quid sit.
Angarij, & Perangarij clerici fieri non possunt;
8 *Militum plura genera ex Budæo:*
Milites omnes iuramento adstricti, promoueri non possunt.
Milites propter animum paratum ad necem, promoueri non possunt; nec ad monacatum facile admitti;
9 *Magistratus iuramento adstricti, promoueri non possunt.*
Decuriones promoueri non possunt, etiam si cedant bonis:
10 *Potestates non promouentur.*
Priores, seu antiani promoueri non possunt.
Syndicatus quolibet in magistratu requiratur, impedit ne quis interim promoueri possit;
Magistratus fieri posse monacos, an sit verum indistinctè.
Doctores, qui ad legendum iuramento sunt adstricti; promoueri non possunt.
11 *Magistratus Episcoporum, vel Ecclesiarum nulla ratione prohibentur promoueri, & monacari, nisi iudicium sanguinis exercuerint, vel nisi ad syndicatum teneantur:*
12 *Aduocati, procuratores, & syndici vniuersitatum iuramento abstricti, non promouentur.*
13 *Canon Epist. Innocentij primi, quo sensu capiatur.*
Irregularitas ex iudicio sanguinis quando capit.
Aduocatus, procurator, & defensor Curiæ, Episcopalis, vel Ecclesiæ promoueri non prohibetur.
Aduocati, & procuratores causarum ciuilium quilibere id agunt promoueri non prohibentur:
14 *Clericus non potest esse procurator pro ciuitate vel principe ad vniuersitatem causarum.*
Clericus vnum negotium valde arduum pro aliqua communitate, vel principe exercere non potest.
Clerici deponuntur, qui suscipiunt villarum, vel castrorum procurationes, nisi pro Ecclesiis, & locis pijs:
15 *Clerici vicem principis, aut ciuitatis, gerere*

non

non possunt;
Clericus Vice Regem agere non potest, sicut nec vicecomitem, aut locum tenentem.
Clerici gubernium, & administrationem Regni, prouinciæ, vel reip. gerere non possunt:
Clericus nullum genus iustitiæ publicæ, pro secularibus administrare potest.
16 *Clerici omnes etiam si Card. sint possunt esse consiliarij principum.*
Clerici possunt compilare statuta, & super eis consulere, quod pœna sanguinis imponatur.
17 *Histriones, mimique scenici, mariones, sunt quandoque curiæ adscricti, & alij plures his consimiles:*
Ordines dicuntur honores,
Histrionibus etiam communio deneganda est.

Vriæ obnoxij dicuntur ij, qui quacumque ex causa curiæ publicam potestatem habēti, nexibus mancipati sunt, siue in perpetuum, siue ad tempus, siue honestum, siue inhonestum munus sit; ea enim obligatio aduersari videtur libertati Ecclesiasticæ; & ideo curiales ij, qui aulas principum sequuntur obsequij, & famulatus gratia, ad hoc caput non pertinent, quando nullus nexus, nullaue obligatio eos adstringit ad aulæ obsequia; sed si aliquo vinculo, vel iuramenti, vel administrationis ratiocinio sunt adstricti sint; tunc ad ordines admitti non debent, pluribus rationibus; Prima, quod plærumque infames sunt vt scenici, histriones, citharedi, lanistes, gladiatores, stadij cursores, qui publicis stipendijs conducti sunt; nam hæc infamia in Ecclesiam non est inferenda, de consecr. d. 11. cap. pro dilectione Innocent. 1. ad synodum Toletanam Epist. vigesimaquarta can. 8. Secundo plerumque irregulares fiunt, in illa frequentatione curiæ, Innocent. d. Epist. quæ habetur distinct. quinquagesima prima cap. aliquantos: Tertia ob molestiam, quam illorum causa Ecclesia passura esset, quando curia ipsorum domina eos repeteret c. designata, & c. præterea: dist. quinquagesima prima; Quarta ob simulatæ promotionis suspitionem, vt a curia nexibus, per sacerdotium liberentur; d. cap. præterea, & dist. quinquagesimatertia, c. legem, Quinta propter præsumptionem quod ad pristinos mores relabantur, & ad consuetas scurrillitates reflectantur d. cap. præterea: quas rationes tradit gl. d. quinquagesima prima, cap. 1. & ante eam Raym. tit. de Curial. Alberic. in Verb. ordinandus, Vers. quintodecimo: Et non solum dum eisdem nexibus destinentur, promouendi non sunt, verum etiam, si iam liberati à curia sint, adhuc magna difficultate ad ordines recipiendi sunt: nam si turpia exercuerint, curiæ seruientes, eadem turpitudo sequitur eos, etiam Curia liberatos c. clericum, distinct. quadragesima sexta: si etiam sanguinis vindictam, aut fecerint, aut participes fuerint eadem irregularitas manet, etiam post quam fuerint è curia liberati, glos. d. cap. 1. Silu. in Verb. ordo 4. Tabien. in verb. ordo 4. Alberic. d. Vers. quintodecimo: Sed si nihil fœdi exercuerint, & nil aliud canonicum obsistat, statim atque curia liberati fuerint, promoueri permittuntur: Doct. Ibid. & Raym. in d. tit. de Curialib. tex. in c. ofius d. sexag. prima, & d. quinquagesima quarta c. magnus, & de oblig. ad ratiocin. c. 1.

Quæ omnia vera sunt, si de eis promouendis agatur; alioqui si promoti sint in specto iure ciuili, & de rigore per ipsum curialem nexum adhuc obligati sunt, & per sacerdotium

non

non liberantur ab illa obligatione, quã
4 debent Curiæ; at æquitate canonica ob sacerdotij priuilegium, exempti videntur, glos. in capitul. si seruus sciente. distinct. 54. & ante eam ibi Hug. & idem Hug. in capitul præterea dist. 51. qui hoc præsertim procedere putat, si hic promotus alium loco sui possit subrogare ad eosdem nexus curiales;

Sed quia nimis generalia sectari videmur, operepretium est nos ad singulares species transire: Inter adstrictos curiæ is primus nobis occurrit, qui Vasallus, vel Feudatarius dici cõsueuit; quod genus hominum magno adstringitur iuramento, quo iurat in nomen, & fidem domini; vnde difficile est, vt sincere transeat ad ministeria Ecclesiastica, in præiuditium prioris iuramenti; nam si domino ad munera personalia præstanda teneatur, quæ ordini ecclesiastico non cõueniant, facile admitti non debet, etiam si feudum dimittere vellit, si forsan Irregularis factus sit, militando in seruitijs domino sanguinem effundendo, vel auxiliũ præstãdo vel etiam ex ipso solo iuramẽto de vita exponenda pro domino: argum. eorum, quæ dicturi sumus infra, quũ de milite agemus;

Quod si huiusmodi Vasalli onera personalia debentes, ordines petant volentes retinere feudum, ab ordinibus excludi debent: propter repugnantiam quæ nascitur, vt tam feudo, quam Ecclesiæ seruiant, duobus videlicet contrarijs dominis: Lucæ. capitul. 16. & præterea dominus ex ipsa promotione poterit agere aduersus hunc Vasallum, quod feudum
5 amisserit; ipso enim facto, ex quo clericus fit amittit feudum de consuetudine feudali in tit. si de feud. fuer. controu. §. si clericus & tit. de feud. fœm. in fin. & in tit. de Vass. qui mil. arm. des. capitul. 1. nam per alium substitutum seruire feudo non potest inuito domino, Bald. in titul. Episcop. vel Abbat. §. mutũs, in consuetud. feud. Silu. in verb. feudum. quæst. 8. & quæst. 14. vnde eius occasione Ecclesia pateretur multas lites, & vexationes; merito recipere hos Vasallos, non debet: Sed si expressim vellint feudum dimittere, & consequenter se ea obligatione liberare, possunt suscipi, tam ad clerum, quam ad religionem, si nullum aliud canonicum impedimentum, vel Irregularitas obstet. dict. §. si clericus: Sed hæc sententia pendet ab illa ancipiti quæstione an Vasallus inuito domino possit feudũ repudiare? Vnde quibuscumque casibus inuito domino renuntiare feudo non potest, ijsdem casibus non promouebitur; quos casus collige ex Imol. in cap. 1. de feud. & ibid. Panorm. Bartol. in l. Is cum quo. ff. de aqua. pluu. arc. quorum vnus est, si Vasallus ob certum seruitium, feudum habeat; nam eo casu repudiare non potest. gl. in titul. de Capitan. q cur. vend. in vltim. glos. in consuet. feud. Silu. in verb. feudum quæst. 28. cum alijs locis, quos ibi citat; merito hic non promouebitur: Ille etiam, qui iurauit se non renuntiaturum feudo, promoueri non debet; nam inuito domino illud dimittere non posset Silu. dict. quæst. 28. Idem quoque erit in eo feudo, quod de sui natura repudiari potest, sed Vasallus importune forsan illud repudiat; ut puta domino in bello existente, quo tempore opera Vasalli indigeat, quum per substitutum seruire non possit, non valet ea importuna renuntiatio, arg. l. filiæ meæ. ff. solut. matr. nam quũ cedere feudo sit quoddam diuortij genus: Bald. in prælud. feud. consequens est, ut eatenus valeat

leat cessio feudi, quatenus sit consultum indemnitati ipsius domini Silu. dict. quæst. 28. præsertim ex eo quod dicit Abb. in capitul. 1. de feud. quod feudum ponitur inter contractus factos gratia vtriusque; Ideo vtriusque consensus requiritur. gl. in capit. quæ in Ecclesiarum: de constit. quandocumque igitur repudiatio non valet, absurdũ est admittere hos ad clerum: quid enim potest contingere absurdi-
7 us ? quam vt clericus, subiectus sit iurisdictioni domini temporalis à quo propter feudum possit puniri: & feudo priuari, ut dixit Innoc. in capitul. verum, de for. compet. Steffan. Aufrer. in Clemen. 1. in secunda quæst. principali. numero septimo, de off. ordin. Iure igitur merito ne tam turpiter sacerdotium suppeditetur, nondebet promoueri nisi feudum legitime dimittat, cum dimitti potest, vel si non potest dimitti accedat etiam consensus domini; Et quamquam in omni iuramento fidelitatis videatur excepta persona Dei, Papæ, & aliorum quorundam superiorum c. venientes de Iureiur. Bald. in tit. de noua forma, cum ibi additis; tamen posset Ecclesia vel Papa suspicari, & non confidere in persona tali quæ iurauit fidelitatem in manibus domini temporalis; ideo dicendum est non esse admittẽdos sicco pede ad clerum illos, qui iam principi laico feudi ratione iuramentum præstiterint, nisi aut cesserint feudo, aut à domino licentiam obtinuerint iuxta iam dicta.

Sunt præterea alij Vasalli paulo ignobiliores, quos angarios, & perangarios vocamus; est enim Angaria (authore Vegetio lib. 2. de re milit.) omne munus quod militibus imponitur, etiam si vile non sit: Sed ex sententia Lucæ de penna, in l. cum te. C. de muner. patr. lib. 10. Angaria munus est præstandarum operarum; opera vero est diurnum offitium. l. 1. ff. de oper. lib. Ideo ij, qui ad hæc munera, vel operas tenentur sacris ordinibus sunt indigni, quod expressa constitutione Regni Neap. diffinitum est. Incip. errores eorum: reffert Capicc. decis. 168. nu. 7. quam cõstitutionẽ in hoc nõ esset incõueniens quod Ecclesia obseruaret. arg. c. 1. de op. no. nunt.

Huc proxime accedit quicumque miles; sunt enim plurima militum genera, alij etenim iuramento sunt adstricti Reipub. ut apud Aul. Gell. lib. 16. capitul. 4. alij sponte militant, alij iussi, nam trifariam milites diuisit Budæus in Pandectas. ad l. 1. §. 1. ff. depos. omnes igitur qui militant, canonicum patiuntur impedimentum, ne promoueri possint: nam si in Reip. nomen, ac fidem iurarint, ob hoc vinculum non videntur apti sacris ordinibus, sicut reliqui omnes obnoxij, de quibus iam diximus: quod expressim iure ciuili cautum est; nam primipilus centurio, & primipilares milites vllo iure promoueri non permittuntur ex l. quisquis emensis C. de Episcopis & clericis.

Reliqui vero milites, quia homicidij participes facile existere possũt, consilio, ope, & re ipsa, Irregulares sunt hoc capite homicidij; vnde promoueri non possunt, 19. q. 3. c. monasterijs, ibi nullus sine nostro consensu suscipiat, & d. 53. c. legem, ibi non sunt temere suscipiendi; & capit. multos. dist. 54. ibi probetur prius: & quanquam Archid. & gl. in d. cap. legem, putauerint, omnes milites, qui sine iuramento militant, posse ad ordines promoueri; tamen ex prædictis locis constat verius esse, ut dispensatione præuia id fiat, cognita causa, vt aperte probatur 1. Concil.

Tole-

Toletan. can. 8. habetur dist. 51. c. si quis: Quinimmo eodem ex loco colligitur, non solos eos milites excludi ab ordine sacro, qui sanguinem fuderint, verum etiam eos, qui hoc animo militant, vt si opus fuerit sanguinem effundant: hic enim animus ad necem, aut vulnera paratus sacro ordine est indignus: tex. & gl. in d. c. si quis: quod etiam traddit Specul. in tit. de dispens. §. iuxta vers. Item litigiosus: quo loco; ait, Papæ reseruari hoc genus dispensationis, propter paratum animum ad facinora perpetranda: & videtur text. in d. c. monasterijs: ideoque militis nomen exosum esse debet christianis, si vellint ad clerum aspirare; ad clericatum etenim admitti non debent c. si quis post remissionem dist. 50.

Quæ vera sunt, ut non solum à clero arceantur, verum etiam à monacatu, nõ eni facile in claustro admittūt d. c. legē. d. c. multos. & d. c. monasterijs, & alijs supradictis locis; plerumque etenim ij milites, & si in bello homicidium, aut mutilationem non perpetrarint, tamen Irregulares sunt, si ad percussiones, quantum in illis fuit concurrerint, Specul. d. versicul. Item litigiosus: & vers. Quid de Iudice: quem approbat Socyn. in cap. sententiam in 4. membro principali vers. 7. quæritur ne cler. vel monac. & ideo dispensatione egere putantur; vt supra diximus: Sed de militibus, q in ecclesiastico bello militant, quãdo ab Irregularitate sint immũes opportuni⁹ dicturi sumus. lib. posteriore, quando de homicidij irregularitate tractandum fuerit;

Ad hos milites proxime accedunt ij omnes qui publicis stipendijs conducti, quasi curiæ obnoxij sunt; ita ut munere sibi imposito deffungi libere non possint, si clericali caracteri in- 9

tendant deseruire; cuiusmodi sunt decuriones: nam quia statuto tempore annuo, vel diuturniore, aut breuiore Remp. administrandam susceperũt cum iuramento, pendente eo tempore non sunt promouendi, nisi licentiã à Rep. obtineãt & suscepta stipendia restituant, cum ratiocinijs. Archid. & Hug. in c. legem. dist. 53. Adeo quod si princeps, aut Resp. eis licentiam concedere renitatur, promoueri nullo modo debeant, ante expletũ tempus, vt consulit. Host. ea ratione, quod implere debeant, quæ promisserunt. argum. cap. debitores de Iureiur. traddit Alberic. in verb. religio secundo, circa med. quæ adeo vera sunt, quod & si bonis cedere vellint, non tamen sunt admittendi. l. si quis curialis. C. de Episc. & cler.

Et hæc omnia de alijs Reip. magistratibus, vel publicis functionibus, intelligenda sunt; veluti si sunt potestates, prætores, antiani, priores,
10 & consimiles; ij etenim, quia publicis nexibus sunt implicati iuramento, non sunt interim ad ordines ecclesiasticos admittendi: Raym. in titul. de curial. vers. offitiales obligati, & in vers. vltimo: quem citat Archid. in c. prætera, paulo ante fin. dist. 51. eã ob rationem quod præter iuramentum possunt teneri repetundarum, vel ad reddendam administrationis rationem in Syndicatu; vnde absurdum esset, quod iudicarentur à sæcularibus iudicibus sic promoti, vt dicit Innoc. in d. c. verum de for. comp. Steffan. Aufrer. in d. Clem. 1 in secundo q. princ. nu. 7. de off. ordin. Propterea & hoc capite, & ex illo de obligatis ad ratiocinia repellendi sunt;

Et ideo verum mihi non videtur, quod dixerat Raym. in tit. de curiali in fin. quod huiusmodi offitiales non obstante iuramento possunt libere ad clau-

claustrum, & religionem transire, qa in melius deuouent semetipsos: arg. c. peruenit de Iure iur. sed hoc intelligendum est, quando nullum aliud canonicum imdedimentum obsit; at si ratiocinia interueniant, & Syndicatus, vel similis ratio administrationis reddenda non admittetur, ut proximo capite dicem⁹: q͏ præcipue verũ est, siue temporalē, siue perpetuā administrationem susceperint isti offitiales: Hug. & Archid. d. c. legem; nisi quod difficilius admittit qui perpetuo est adstrictus, quam qui ad tēpus: vt ibi: & disputauit Bartol. Brix. in q. dominic. incip. potestas quidam: de qua re etiam Abbas scribit in c. 1. de oblig. ad ratiocin. prope fin. Alberic. in verb. religio secundo circa medium;

Inter hos quoque annumeramus Doctores, qui legendi munus acceperunt temporale, vel perpetuum; nam ij tamquam Curiæ obnoxij, non sunt promouendi ex sententia Goff. quem retulit Abb. in d. c. 1. nisi restituant stipendia, & licentiam obtinuerint, à Rep. vel Principe, vel nisi tempus sit expletum; quia cum non teneāt tūc ad vlla ratiocinia, possunt indiscriminatim promoueri: Host. in summ. tit. de oblig. ad ratiocin. quē reffert Abb. in d. c. 1. circa fin. Alberic. loco supracitato;

Hæc autem non procednnt in offitialibus, & magistratibus quibuscūqꝫ Episcoporum, vel Ecclesiarum; quia ipsa Ecclesia, cui deseruiunt incon-
11 sulta promoueri possunt, quum etenim isti Episcoporum vicarij de grege clericorum esse debeant. c. in noua 16. q. 7. & cogi debeant, ut promoueantur. c. fin. de off. vic. nullum patiuntur impedimentum ex eo magistratu; multoque magis possunt libere transire ad religionem; sicut q-libet clericus in quacumque dignitate positus infra Episcopalem, in consulto Episcopo transire ad claustrum potest. Hug. in d. c. legem circa fin. S. Thom. 22. q. vlt. & quod promoueri possint, videtur text. in c. Osius dist. 61. vbi Archid. Cessant enim in istis officialibus ecclesiasticis rationes, quæ impediunt alios magistratus sæculares: nam deseruiunt causæ piæ, ideo excusantur, sicut tutores, & curatores causarum piarum; ut proximo capite dicemus; Deinde siue clerici, siue monaci fiant, semꝑ subsunt Ecclesiæ; ita quod ab Ecclesia molestiam pati non potest Ecclesia: Duobus tamen casibus officiales Episcoporum, seu Ecclesiarum difficile promoueri possunt, vel ad claustrum transire; primus est si temporalem Ecclesiæ Iurisdictionem exercuerint circa sanguinis vindictam; vt paulo inferius dicturi sumus: Alter casus est, si teneantur ad Syndicatum reddendum; eo etenim casu perinde sunt obnoxij, atque alij magistratus sæculares; & ideo ad claustrum facile non admittuntur, nec ad curata beneffitia, nisi redditis ratiocinijs, & Syndicatu peracto, si ad eum teneantur;

Publica quoque stipendia obsunt aduocatis, procuratoribus, aut Syn-
12 dicis Reip. si illud onus deffendendarum ciuilium, aut criminalium causarum assumpserint iuramento interposito; nam ad clerum non permittūtur aspirare. c. aliquātos, dist. 51. vbi Lau. & Archid. & idē Archi. in c. præterea ead. dist. vbi gñalr loqͣ de omnibus officialibus Curiæ sæcularis; & tametsi multi putarint d. c. aliquantos, procedere in aduocatis, & procuratoribus circa vindictam sanguinis, tamen toto errant cælo illi, qui illum textum sic intelligunt; quando-

qui-

quidem illud cap. excerptum est, ex Epistol. 24. Innocen. 1. ad synodum Toletanam cap. 2. quo loco de obligatis curiæ nexibus expressim loquitur, nec vllo modo de vindicta sanguinis loq, aut intelligi potuit; quũ ipse Innocentius ibi attestetur nec p se, nec per antecessores suos aliquid fuisse diffinitum, circa prohibendam vindictam sanguinis: declarat enim immunes, & Iudicem, & Dictatorem sententiæ; ut probatur in eiusdem Epist. 3. ad Exuperium cap. 3. & cap. 5. Propterea patrocinium quod obest homini ne promoueri possit ex d. cap. aliquantos, est quia Curiæ cum iuramento aliqui sese pro Curia, vel Repub. patrociniũ præstaturos pollicentur; quo casu ad ordines promoueri periculosum est, antequam deponãt patrocinium; vel tempus labatur, vel stipendia restituta fuerint; Et ideo non consentio glossæ, & aliquibus Doctoribus, qui ut euitarent vim verborum. d. capit. 3. in-
13 terpretati sunt, ꝙ Innoc. præfatus senserit prædictos esse immunes à peccato, non autem ab Irregularitate, ut glos. in c. quæsitum, & c. illud etiam, 23. q. 4. quorum sententia non est vera, quia est minus verisimile de peccato fuisse propositam ibi quæstionem quoniam nec iure veteri, nec nouo umquam dubitatum est, an sit peccatum exercere vindictam sanguinis iusto in iuditio: Sed de Irregularitate sensisse ipsum Innocentium magis est verisimile, qa quũ suo tempore nullum ius eam induxisset, idem quoque inducere nolluit: & ideo apparet quod primo post eũ: in Antisiodoren. Concil. & Concil. Toletan. 4. & 11. hæc Irregularitas est introducta, forsan quia anteriorum temporum indulgentia frequentari nimium vindictam sanguinis permisserat; & passim ab ea ad ordines patebat accessus, ut proximo capite dicturi sumus: Sic ergo manet conclusio, quod aduocati, procuratores, syndici, & consimiles publicis deffensionibus obligati promoueri non debent: quæ vera sunt, si patrocinium hoc sit pro foro sæculari, secus si pro Curiæ ecclesiastica deffensionem acceperint; nam eo casu promoueri poterunt text. cum gl. & Archid. in cap. Osius. dist. 61. ex sententia Ioannis glossatoris; ꝗcõfirmari põt ea rõe ꝙ pia cã patrocinio adstrict⁹ nõ ꝓhibetur ꝓmoueri, ut eo capite dicturi sumus, quo de obligatis ad ratiocinia agendum erit;

Qua ratione reliqui aduocati, procuratores, & causarum deffensores, qui in foro versantur, prout lubet, singulorum causas patrocinantes, qa nullo nexu obligati sunt, nil prohibet, quominus promoueri possint; quia Ecclesia nullam molestiam passura est à Rep. vel principe, post istorum promotionem: At quando iuramento Reip. sunt adstricti, si qua iure præuaricati essent, quia ciuitas vel princeps ius suum aduersus illos prosequeretur, absurdum esset, ut sæcularis potestas eum iam promotum puniret, ut scribit Innoc. in d. c. verum: de for. cõpet. Stefan. Aufrer. in d. Clem. 1. in 2. quæst. principali nu. 7. de off. ordin. ideo cauendum est, ne facile ad ordines admittãtur, antequã sint omni nexu liberati, quo casu libere promoueri poterunt. d. c. Osius, Alberic. in verb. ordinandus vers. 15.

Ad hæc oportune quærendum est, an pro ciuitate, vel principe clericus
14 gerere possit ꝓcuratoris munus? Nã & si clericis in minoribus ordinibus constitutis licita negotia sæcularia nõ prohibeãtur: Abb. in c. 1. ne cler.

vel

vel mon. Tamen si ad vniuersitatem negotiorum præponatur à laicis, hoc illis iure interdictũ est Innoc. & Abb. in c. sacerdotib⁹, per illũ tex. ne cler. vel mon. & idem Abb. post Innoc. & Io. And. in c. sed nec, col. 1. eo tit. idem Innoc. in c. 1. de oblig. ad ratioc. quẽ sequũt plures Doct quos citat Philip. in c. cum 1 & à, de re ind. Vnũ ꝟo negotiũ honestũ posset cleric⁹ tractare: Abb. & Innoc. dicto loco: At si illud vnũ negotiũ ita distraheret clericum, atq; si esset multa, nõ pmitti illud vnũ exercere: Philipp. in c. 2. de iudic. col. 2. nu. 4. ꝙ expressi colligit ex Conc. Carthag. 1. can. 6. his verbis: Nicasius Eps Calustitan⁹ dixit, credo placere suggestionẽ meã sanctitati vestræ, & displicere uobis, ut q seruiũt Deo, & annexi sunt Clero, non accedant ad actiones, seu administrationẽ, vel pcurationẽ domorũ; & paulo infert⁹, aut clerici sint sine actionib⁹ domorũ, aut actores sine officio clericorum habeẽt hoc 21. q. 3. c. credo. Diaz praxi. canon. c. 52. Propterea huiusmodi pcurationes publicas suscipiẽtes villarũ, aut castrorũ, vrbiũue nomine à clero habeẽt alieni, quæ verba indicãt depositionẽ ab ordinib⁹. d. c. sed nec & ibi Io. And. Ista aũt phibitio non pcedet in pcurationibus p Ecclesijs, miserabilibus personis, ac pijs locis qbuscũq; : præsertim iussu Episcopi. c. q vere 16. q. 1. ex Concil. Calcedon. can. 4. Diaz in praxi. canon. c. 55.

Iure etiam interdictum est clericis, ne principis, aut ciuitatis vices gerãt

15 scilicet, in negotijs administrãdis, & in tẽporaliũ Iurisdictionũ cura. Conc. Toletan. 4. can. 30. habetur 23. q. 8. c. sæpe principes: nõ enim possunt eo modo euitare pericula Irregularitatũ ob vindictã sanguinis, quam vel ipsi forsan exercebunt, aut exerceri approbabunt; ideo bene eo canone dicitur, quod deponuntur; per quem canonem etiam dicit Abb. in d. c. sed nec: quod omne iustitiæ genus clericis prohibetur: Quamobrem sentit ille quod clericis omnino interdictũ sit vice Regem, vicecomitem locum tenentẽ principis constitui: Eos quoque non posse gubernium, & administrationẽ Regni, prouinciæ, Reip. vel cuiusuis ciuitatis, aut castri suscipere, est tex. in cap. clericis, §. 1. ne cler. vel mon. vbi idẽ Abb. attestat omne iustitiæ genus vice principis, aut domini temporalis prohibitũ esse clericis: quod etiam tradit Diaz in praxi. canon. c. 56. Vnum tamen est ꝙ clericis, Episcopis, vel etiam Cardinalibus non est vetitum circa obseqa principum; videlicet meri consiliarij munus; quod & licet, & laudabile est;

16 Idque intelligendum est circa prudẽs Reip. regimen, & populorum in officio continendorum prouidentiam, ut scribit Bald. in auth. habita. C. ne fil. pro patr. Abb. & Io. And. in d. c. clericis. Diaz d. c. 56. Consulere quoque poterũt in cõdendis legibus, ędictis, ac constitutionibus, etiam cum pœna vltimi supplitij; Sed de hoc oportunius agemus quando de consultore in criminalib⁹ tractandũ erit;

Sunt præterea Curiales idest Curiæ obnoxij ij, qui publicis stipendijs aluntur ad facienda ludibria, vel obscænas artes, cuiusmodi sunt

17 histriones, scænici, mimi, moriones, quos vulgus Buffones nuncupat, aurigæ, gladiatores, cursores stadij, ludij olimpij, coraules, citharedi, liristes, saltatores; nã omnes ij Theatralibus spectaculis adstricti, excludantur ab ordinibus sacris, ut de ijs omnibus aperte constat apud Clementem 1. libro octauo. capitulo trigesimo octauo. eo volumine, qui sub apostolicis constitutionibus

nuper.

nsperedictus est; tum quod ob turpitudinem infames sunt, vt suo loco de infamibus agemus; tum quod stipendijs publici adstricti, indigni sunt, qui ad clericatum adspirent, anteaquam se se à curia exemerint restituendo stipendia accepta, vel licentia obtenta glos. in c. 1. dist. quinquagesima prima; vbi Archid. & idem Arcid. 4. q. 1. cap. 1. Nam si ordines dicuntur honores, vt probatur c. cum de tua, & ibi Abb. de corp. vitiat. æquum non est, vt histrionibus hic honor conferatur; nam ridiculi sunt; refferunt enim alienos mores turpi gestu derisionis gratiā; Archid. d. q. 1. c. 1. & istis omnibus ob vilitatem nulla dignitatis, etiā sæcularis, porta patere debet; C. de dignitat. l. 2. lib. duodecimo. Quinimmo ex S. Cypriano ad Euaritum constat, histrionibus, ac scænicis, etiam ipsam communionem esse denegandam, habetur de consecr. d. 2. c. pro dilectione; Et quia tantopere fœdatur pudor, & honor Ecclesiæ per horum ludibria, statutum est, vt et clericus scurra deponatur c. clericum d. quadragesimasexta. Idem quoque iuris est in cithæredis, & liristis, circa obscænas voluptates; pari enim ratione procedunt gl. in c. donare d. octuagesimasexta,

De iuditio sanguinis, & eius irregularitate.

CAP. VI.

1 *Irregularitas ex iuditio sanguinis, non admodum vetusta est; & quando cœperit:*

2 *Iudex quicumque fit irregularis ex iuditio sanguinis.*

3 *Iudex assumen offitium iudicandi, vsque ad vltimum supplicium, fit irregularis; etiam effectu non secuto.*

Irregularitas ex iuditio sanguinis est papalis.

Iudicare, vel parari ad iuditium ferendum, paria sunt.

Franciscus Remolinus repudiatus fuit ab auditorio Rotæ Rom. quia iudex criminalium extiterat.

Irregularitas nulla nascitur ex sola sanguinis effusione, sine mutilatione.

4 *Tabellio in iudicio sanguinis, fit irregularis, etiam effectu non sequuto; propter assumptionem eius offitij.*

5 *Clericus assumens officium Tabellianatus à principe seculari, si exercere cœperit; priuatur ordinibus, & beneficijs.*

Tabellionatus officium; quando clericis sit interdictum.

6 *Sententiam sanguinis dictās, est irregularis.*

Dictare sententiam quis dicatur.

7 *Clericus quomodocumque cooperator est circa scripturas, & processum in causa sanguinis fit irregularis.*

8 *Doctores informantes iudicem, & copistæ, & registratores processus, in causa sanguinis sunt irregulares.*

9 *Clericus aperiens, & legens domino suo literas, in quibus agitur de causa sanguinis est irregularis.*

10 *Clericus mittens literas suo, vel alieno nomine; in quibus agitur de causa sanguinis est irregularis.*

11 *Episcopus habens offitiales pro iurisdictione temporali, quomodo fiet irregularis.*

12 *Episcopus sua presentia præstans auctoritatem in executione sanguinis, est irregularis.*

13 *Clerici præsente iudicio sanguinis, peccant; sed non fiunt irregulares.*

Iurisdictionem temporalem habentes quomodo effugiunt irregularitatem.

Oc loco opportune videntur esse subnectendæ illæ irregularitates quæ ad capitalia iudicia pertinent. Nam quum plerumque sanguinis vindicta in eis exerceatur; quā tantopere abhorret Ecclesiasticus ordo, operæpretium est, vt sedulo ea res à nobis pertractetur; & sane priscorum temporibus nil certi statutum fuerat circa hoc genus irregularitatis

Nam

Nam & S. Petrus aurem Malco mutilauerat, & nihilominus supmus apostolorum princeps diuina dispensatione constitutus est: Sed & S. Paulus, qui in necem Steffani per approbationem consenserat; factus est vas electionis, & nullius Irregularitatis notam incurrerunt, tam ille, quam hic: ut scribit Specul. tit. de dispens. §. iuxta vers. Numquid ergo beatus Petrus: Quinimmo etiam multis postea seculis de hoc Irregularitatis genere nihil fuit constitutum: Nam Innocentij primi Papæ temporibus anno (videlicet à Christo nato quadringentess. octauo) nihilomnino per patres, aut Pontifices super hac re deffinitum fuerat, ut ille expressim scribit Epist. viges. quarta ad Exuperium Episcopum c. 3. & 5. Comperi tamen Antisiodorense concil. anno à Christo sexcentes, decimo tertio, ita statuisse in cano. trigess. tertio: Non licet (inquit) presbitero, nec diacono ad Trepalium, vbi rei torquentur stare, & can. trigess. quarto: Non licet presbitero in iuditio illo sedere, vnde homo ad mortem tradatur: quibus locis vindicta quidem sanguinis interdicta est clericis nondum tamen ad Irregularitatis notam pertinebat,

Postea uero Toletano Concil. 4. can. trigess. constitutio emanauit, hijs uerbis, si quis sacerdotum, ubi sanguinis sententia præparatur, iudex extiterit, Reus effusi sanguinis sit apud Christum, & apud Ecclesiam perdat proprium gradum: Ipso quoque Toletano Conc. Vndecimo, anno domini sexcentesimo sexagess. can. 6. constitutum est per hæc uerba: His à quibus domini sacramenta tractanda sunt, Iuditium sanguinis agitare non liceat, alias & ordinis honore priuetur, & loco, sub perpetuo quoque dânationis teneatur relegatus ergastulo: quē locum Gratianus intexuit trigess. tertia. q. 8. cap. his à quibus: propterea quicquid continetur in ca. clericis, & c. sententiam ne cler. uel mona. circa hanc Irregularitatem, non continet ius nouum, sed ad ea uetustiora iura reffertur; Vt autem magis perspicue de hac Irregularitate ratiocinari possimus, æquius est, ut ad singularia capita descendamus;

Iudex igitur, uel assessor, aut quocumque is magistratus nomine nuncupetur, ob iuditium sanguinis, id est si quempiam ad mortem damnauit, uel membrum abscindi Indicauerit hoc ipso Irregularis efficitur d. c. sententiam, & vigess. tertia. q. vlt. c. sæpe principes: Specul. de dispensa. §. Iuxta. versic. Item litigiosus; & versic. facto autem si quis, Alberic. in uerb. homicidium. 4. in princi. quæres tam late patet hodie, ut nulla iurium con firmatione egere uideatur ex longo illo tractatu Marian. Socij senioris in d. c. sententiam;

Quod totum non solum uerum est, si hoc sanguinis Iuditium effectum sortiatur suum: Verum etiam si non sortiatur: Immo & si Iuditium nō fit pronuntiatum, sed hoc iudicandi munus, & offitium assumptum fuerit, ipso facto qui sumpsit Irregularis efficitur, habita distinctione, quod tunc Episcopalis fuerit dispensatio, eum tamen foret papalis si iuditium, & effectus ipse sequerentur, scripsit docte. Hug. vetustissimus canonum interpres in cap. si quis post, distinct. quimquagess. prima. quem reffert atque approbat Specul. in d. §. Iuxta. versi. sed quid de iudice: & versi. Quanto autem, & licet Socij in d. cap. sententiam contrarium senserit, uidelicet non fieri Irregularem, ex sola assumptione offitij, ut Ibi tradidit. 4. membro principali vers. Quarto quæritur: ex sententia

L Host,

Host in c. significasti. 2 de homic. tamen tutior est contraria opinio, dispẽsationem scilicet esse necessariam, quam tamen Episcopus facile concedet: & est ratio quia pari ratione hęc procedunt, quoad Irregularitatem iuditium ferre, vel parari ad iuditiũ ferendum, Conc.Tolet.4. canon.30. supra citato, habetur.23.q. 8. d. cap. sæpe principes: quod olim contigit Francisco Remolino hispano, q. quoniam criminaliũ iudex extiterat nulla umquam ratione adduci potuit Rotæ auditorium, yt illum in ordine patrũ Rotę susciperent, nec quidem Alexandro VI. id desiderante: quamquã postea expressim ad omnes ordines, & dignitates est dispensatus: ¶. Hæc vero Irregularitas ad duo sola capita reffertur, ad mortem scilicet, & ad membrorum mutilationem; at ob solam effusionẽ sanguinis sine vlla mẽbrorum mutilatione aut nulla inducitur Irregularitas in Iudice, aut saltem Episcopalis erit, arg.c.petitio,de homicid.& c.1.de cler.pugn. in duel. Specul.d.§.iuxta vers.quanto: quum alias semper soli Papæ cõpetat, Specul. ibidem vt seruat Curiæ Roman. stillus;

Eandem Irregularitatem incurrit etiam ipse Tabellio: nam si se Curiæ
4 dediderit,iuramẽtoque sit adstrictus, etiam si nihil egerit, quod ad iuditiũ sanguinis pertineat; tamen quia Curię obnoxius est, pro moueri non potest sicut cæteri obnoxij, de quibus supra proximo capite diximus; quo nexu si liberetur, & nihil aliud obstet canonicum impedimentum promoueri nõ prohibebitur, ex ijs, quæ eodẽ loco dicta sunt. c. Osius, 61. dist. & gl. in dist. 51. in princ. At si etiam sine vinculo iuramenti, notarij munus & officium gerat sub eo Iudice, qui vindictam sanguinis exercere vellit, promoueri non potest siue adhuc Curiæ sit obnoxius, siue ab ea absollut[9] fuerit. glos. distinct. quinquagesima prima in princ. glos. in capitul. aliquantos. ibidem Alberic. in verb. ordinãdus. versicul. decimo quinto. Specul. d. §. iuxta versicul. Item litigiosus, & versicul. facto autem si quis: Et hæc eadẽ Irregularitas incurritur ex ipsa offitij assumptione; etiam si nullum iuditium sanguinis prolatum fuerit, sicut proxime diximus in Iudice: Nã & in clerico in minoribus ordinibus
5 constituto, si criminalium causarum Tabellionatum acceperit sub principe sæculari, eo ipso beneffitijs, atque ordinibns priuatus videtur; traddũt Vincent. Io. And. & Abb. in capitul. sicut, ne cleric. vel monac. quod ita verum est, si iam offitium exercere cæperit: alioqui priusquam exercere cæperit, non videtur verum, ut scribit Diaz in praxi Canon. capit. quinquagesimo tertio: Quando autem Tabellionatus offitium, clericis sit interdictum protfuse traddit Ias. in l. 1. §. huius studij: ff. de iust. & iur. nu. 8.

Inter hos annumerandi etiam sunt ij, qui sententiam ipsam dictauerint text. in dict. capitul. sententiam, vbi omnes Doct. etiam si laici sint, quibus tam & si causa sanguinis non videatur, iure interdicta esse; tamen ob hoc gen[9] iuditij fiunt indigni ipso clericatu, scribit Io. And. in d. capit. sententiam: Dictare autem eum accipimus, qui vel ut assessor, vel Iudex, vel ut Iuris peritus; velut quilibet nudus minister, sententiæ formam extendat, aut extensam legat in iuditio: Nam ex hoc si sequatur mors vel mutilatio, ipse dictator fit Irregularis, etiam si non ipse sed alius pronuntiet; Host in d. capitul. sententiam, ut reffert ac probat Socyn. ibid.

quarto mēbro princ. verſ. Secūdo q̄rit.

Ad eoſdem Tabelliones proxime accedit ſi clericus in cauſa ſanguinis nihil omnino fecerit ut Iudex, aut Tabellio: ſed aliqua ſimpliciter ſcripſerit, ut puta teſtes recipiendo, et in forma non authentica, & in eo iu-
7 dicio poſtea fiat uindicta ſanguinis, hic clericus erit Irregularis, tāquam cooperator iuditij: nam qualiſcumq; ſcriptura, aut dictatio ſufficit, ad inducendam hanc Irregularitatem: Io. And. & Petr. in d. cap. ſententiam: quos reffert, ac probat Socyn. in d. 4. membro principali: verſicul. Quinto quæritur;

Propterea Doctores vel Notarij, qui Iudicem de cauſa, vel proceſſu
8 informant, vel Regiſtrum ſummant, ad faciliorem Iudicis inſtructionem, vel eijciunt dubia pro fiſco, vel contrarietates, aut exceptiones, & nullitates ad fauorem fiſci, eandem Irregularitatē incurrunt; quaſi cooperatores ex ijs, quæ ſcribit Socij illo loco: hoc tamen verū eſt, quod huiuſmodi copiſtæ, ſūmiſtæ, & ſimiles informatores, non efficiuntur Irregulares, niſi quum ſententia ſanguinis ſortita eſt effectum ſuum: quia huiuſmodi nuda ſcriptura, & alia adminicula ſine exitu mortis, vel mutilationis non inducere poſſunt Irregularitatem: Socy. eodem loco ex ſententia Innoc. & Doctorum ibi; niſi vellimus cautius agere ex ſentētia Guliel. quem probat Archiep. Floren. lib. de cenſuris. capitul. 97. §. 1. ſcilicet vt omnes prædicti cenſeantur Irregulares, etiam effectu non ſequuto; ſaltim quo ad hoc ut Epiſcopalē diſpenſationem obtineant: ſic igitur in iſtis nudis miniſterijs, ut quis dicatur Irregularis ſub diſpenſatione res pendet à futuro euētu: Tamen mea quidem ſentētia ſi clericus in minoribus ordinibus poſitus, circa hæc verſatus ſit, quia ſeſe euidenter ſubijcit periculo Irregularitatis Papalis, maiori pœna ſit dignus, ut difficilius ad altiores ordines ꝓmoueri ꝑmittatur;

Huc ſpectat ille caſus, ſi clericus clericali officio principi, vel iudici
9 criminalium deſeruiat; & Iudici delatæ fuerint litteræ, quibus continebatur, ut aliquem căpiat & ad mortem damnet; Iudex vero ignarus eorum, quæ in litteris continebantur iuſſerit huic clerico, etiam ignaro, ut eas litteras aperiret, ac coram eo legeret, ipſe clericus ſi aperiat, & palam legerit, & inde captura, & ſanguinis vindicta ſequatur Irregularis efficitur, ſicut alij ſcribentes, pronuntiantes, & dictantes ſententiam propter cooperationem. Io. And. in d. cap. ſententiam: quo loco ita in facto contigiſſe atteſtatur: & ita reſponſum fuiſſe à Clemente Papa IIII. videtur enim clericus in culpa, quod prius ipſas literas apud ſe ſecreto nō legerit, ſeu ſi tantum temporis illi conceſſum non videbatur, vrgente domino, ſubſiſtere debuerat, honeſtam petens excuſationem, cum perueniſſet ad ea verba, in quibus de captura, & morte agebat; facile enim venia apud dominum dignus fuiſſet, quod res illa contraria eſſet clericali officio; ideo faciendo contra hoc ſuū officium, eſt in culpa: arg. cap. ſicut dignum, de homic. & cap. clericis, ne cler. vel mon. & ſic ea ignorātia illū nō excuſat: hūc caſū reffert, ac ꝓbat Socyn. in dict. 4. membro principali verſ. Sexto quæritur.

Cui deciſioni illud nō fuerit abſurdū addere ꝙ tūc demū ꝓdicta deciſio ꝓcedat, ſi in lr̄is expſſī de morte, vel mutilatiōe mētio facta erat, vel delictū exprimebat̄, ꝙ morte vel mutilatiōe dignū erat: At ſi i lr̄is de ſola ca-

ptura erat facta mentio, etiam si postea captus, fuerit vltimo iuditio damnatus (quia hic nihil videtur cooperari) posset deffendi quod non videatur esse Irregularis;

Ad eandem Irregularitatem pertinet, si clericus literas mittat ad Iudi-
10 cem causarum criminalium, quibus illum moneat, roget, aut mandet, ut quempiam certo expresso delicto in carcerem trudat: ex qua captura, & incarceratione illo cõperto delicto, mors insequatur, vel membri mutilatio; clericus ipse Irregularis efficicitur, ex sententia Host. quam approbat Silu. in verb. homicidium. 3. q. 5. vers. Septimum; quod verum est, non solum si nomine suo litteras scribat, verum etiam si alieno, scilicet ut scriba, ut secretarius; semp enim putatur cooperator; & ideo Irregularis esse videtur: sicut reliqui dictatores, & scribæ accusationum, vel sententiarum, circa vindictã sanguinis, arg. d. c. sententiam: ex quo textu consequitur, quod idem erit, si ipse non scribat, sed alteri dictauerit ipsas litteras;

Qua ratione fit, si Episcopus, aut quiuis clericus Iurisdictionẽ tempo-
11 ralem habeat & iudices suos deputauerit ad iustitiam exequendã, ex hoc solo non efficiẽ Irregularis: at si specialis aliquis casus contigerit, in quo agatur de vindicta sanguinis, omnino obstinere debet ab omni consilio, verbo, vel scripto, iussu, mandato, ipsis magistratibus faciendo; nec licentiam dare debet suis clericis, vel familiaribus, etiam laicis, ut in pendẽte causa sanguinis examinari se pmittant, quia ex istis solis cooperationibus ipse Episcopus, aut clericus fieret Irregularis; Quin si hæc sola verba profferret malum est hoc facinus esse impunitum; & ijs verbis Iudex, & magistratus moueaẽ ad supplitiũ mortis vel mutilationis, eo solo fieret Irregularis, sicut ille Iudex, qui sententiam tulerit: Specul. tit. de dispens. §. iuxta vers. quid si Episcopus in fin. per tex. in c. ex litteris: de excess. prælat. Quod genus verborum reddit semper Irregularẽ Episcopum, ac clericum non solũ si ore proprio profferat, verum etiam, si per nuntium, aut per Epistolam, ob eandem rationem: Quinimmo & si nec verbo, nec scripto hæc protulerit;
12 sed ipsi executioni præsens fit, quasi authoritatem præstãdo negotijs suorum iudicum, efficitur Irregularis. d. c. ex litteris, ubi Abb. quod confirmat, Tabien. in verb. Irregularitas 2. nu. 5.

Non tamen per hoc dico quod si Episcopus, vel clericus extra propriã
13 Iurisdictionem intersint ubi sanguinis vindicta exercetur, fiant Irregulares, sed peccant grauiter: crudelis enim nimiũ est qui lætus ad spectacula mortis vadit, Greg. dialog. lib. 3. capitul. 37. at si cooperentur, aut authoritatẽ præstent, ẽt tunc fierent Irregulares; sola enim præsentia nuda in iuditio sanguinis Irregularitatẽ inducere non potest Anton. Flor. in lib. de censu. capit. 97. Consiliũ ergo opportunum fuerit, ut Episcopi, vel clerici Iurisdictionem temporalẽ habentes, quum casus contigerit, qu o vel mortis, vel mutilationis pœna immineat, ut caste, ac succincte loquantur, ne vrgeant magistratum ad supplitium sumendum de reis; Ideoque uerba hæc facient enim tutum ab omni Irregularitate, scilicet, Inquire veritatem, & iustitiam facito, probatur text. in capitul. Episcopus: ne cleric. vel monac. lib. 6. Alberic. in verb. homicidium 4. post princip. Silu. in verb. homicidiũ. 3. q. 5. in pric.

Ray.

Ray. in tit. de hom. vers. Item nota quod si Episcopus;

De Accusatore, seu delatore in causa sanguinis.

CAP. VII.

1 *Furem exibens, vel defferens fit Irregularis.*
2 *Furem exhibens Iudici, pro recuperandis rebus, non est Irregularis: si protestetur nolle de eo supplitium sumi.*
3 *Furem civiliter conveniens, non est Irregularis si ille postea supplitio afficiatur.*
Fur pro levi delicto captus, si post graviora delicta confiteatur, & occidatur, accusans non est Irregularis.
4 *Accusatores in causa sanguinis sunt Irregulares, etiam ante sententiam.*
Accusatores etiam inuiti, & ex offitio adstricti, sunt Irregulares.
Delatores delictorum faciendorum, ut illis obuietur, non sunt Irregulares.
Accusatores omnes causarum criminalium, dum pendet causa, promoveri non debent.
Accusator componens cum reo innocente, promoveri potest: secus si non esset innocens.
5 *Accusans Episcopum, & defficiens in probatione, promoveri non potest.*
Accusator defficiēs in pbationibus fit infamis.
Accusator in pbationibus defficiēs deponitur.
Calumniosam exceptionem opponens, & non probans, non est promovendus.
Iudices, qui facile credunt calumniatoribus, non sunt facile ptomovendi.
Accusatores quando causa pendente promovere non possint;

PRaedictis concinne est si clericus iudici furem exhibeat, aut defferat, nā si captus laqueo suspendatur, aut mutiletur, fiet Irregularis, qui exhibuit
1 & qui detulit, sicut alij omnes accusatores, ut paulo inferius dicemus, sed ne furta, & delicta maneant impunita, si metu Irregularitatis clerici desistant ab accusationibus, consultum est clericis; quod si furem intercipiant, & detineant, possunt eum iudici exhibere, ob eam solam causam ut res sublatae recuperentur; nā si non intendant ad mortem, vel mutilationem, non efficiuntur Irregulares, etiamsi Iudex de eo supplitium sumpserit: Specul. tit de dispensat. §. iuxta vers. Item si clericus; quod adeo verum est, q etsi clericus in mēte verisimiliter putauerit, furem exhibitum morti ad iudicandum esse, si ipse illud non intenderit, Irregularis non efficitur, quando recta intentio est sola ad res recuperandas: Abb. in cap. postulasti: de homicid. Tabien. in verb. Irregularitas. 3. nu. 8. qui etiā illud addit, q nec fiet Irregularis, & si in corde mortē furis desideret;

Propterea quandocumque furem Iudici exhibemus petentes, ut citra sanguinis, vel mutilationis vindictā illum coerceat, nullam incurrimus Irregularitatem, quia huiusmodi expressa potestatio purgat hanc labem.
2 c. 2. de homicid. lib. 6. Hinc fit, quod dando intersignia furis, vel rerū ablatarum, nulla incurritur macula Irregularitatis: cap. tua. §. 1. de homicid. Silu. in verb. homicidium. 3. q. 5. vers. sextum. quia abest intentio vindictae sanguinis, vel mutilationis; quę res sufficit, ne quis possit incurrere Irregularitatem, si expressim fiat protestatio. capit. postulasti de homicid. Tabien. in verb. Irregularitas, 3. nu. 8. Alberic. in verb. homicidium. 4. arg. cap. in Archiepiscopatu de raptorib. Specul. d. §. iuxta vers. quid si clericus, & ibi Io. And in additione, & idem Io. And. in d. cap. 2. & Abb. in
3 d. c. postulasti; Eadem ratione agentes iudiciali via aduersus furem civili actione, si iudex hac occasione rē perquirat, & ad sanguinis vīdictā pcesserit; nō fiūt Irregulares, q rē suā persequebāt, ētsi no fuerit ptestati gl. in c. maximian' 23. q. 3. Specul. d. §. iuxta vs. qd si cleric': Ad idē quoq; ptinet, si

quis coram Iudice procurauerit furē capi, ob leuem forsan causam, qua nulla mors, vel mutilatio debebatur, sed in processu causæ Reus fassus fuerit alia delicta, ob quæ sit vltimo supplitio damnatus, vel mutilatus, certe ex eo incogitato euentu, nō redditur irregularis, qui procurauit Reū capi Specul. d. §. Iuxta: vers. & sunt hæc in arg. gl. in d. c. maximianus: Cautius tamen aget, quisquis res suas iuditio prosequi vollet, si expressim, ac scriptura interueniente protestetur, vt consulit. d. c. 2. glo. & Doct. Ibid. de homicid. lib. 6.

Idem quoque irregularitatis gen⁹ incurrunt accusatores, qui præcipue
4 cooperatores putantur ipsius iuditij d. c. sententiam, ne cler. vel mon. & c. clericis, eo. tit. gl. & Doct. in c. aliquantos, d. quinquag. prima, Socij in d. c. sententiam in 4. membro principali, vers. secundo quæritur: Nam sequuta morte, vel mutilatione eadē irregularitas ab ipsis incurritur, Specul. d. §. iuxta vers. Item percussor, & in vers. facto autē si quis: Quæ res adeo vera est, quod et si nondum sit lata sententia sanguinis, tamen dum causa pendet, accusator promoueri non debet, odio eius periculi, quod imminet, scilicet ne fiat irregularis, si sanguinis sententia sequatur, vt sen sit Hug. in c. si quis post d. quinquag. prima; quē refert ac probat specul. in d. §. iuxta vers. sed quid de iudice. & vers. Quanto autē: licet contrariū videatur sentire Socij in d. c. sentētiā in 4. membro principali: Vers. quarto quæritur, sed cautior est prior sententia, vt non promoueatur, ne si promoueatur, & postea sententia sanguinis feratur, videatur irregularis factus, & inutiliter promotus;

Inter accusatores non sunt annumerandi Episcopi, aut prædicatores vel alij quicūq; corripiūt, aut obiurgaut delicta publice etiā nominatim: nam si iudices, ob id procedant, & iuditium sanguinis ferant, corripientes; & obiurgātes nō sūt irregulares, habetur exemplum Ioannis Christomi, qui populari homilia Eutropium consulem publice presente Arcadio Imperatorę obiurgauit, qua re mot⁹ Imperator Eutropio, & Consulatus dignitatem, & caput iussit amputari ob eius crimina, scribit ex Socrate Cassiod. hist. tripart. lib. 10. c. 4. & est ratio quia correctio etiam publica est de iure diuino, clama ne cesses, annuntia populo huic scelera eius: Isaij. c. 58. & Paul. ad Tim. 1. c. 5. Peccantes coram omnibus argue: & ad Tit. c. 1. increpa illos dure: non igitur debet cessare increpatio ob hoc ipsum, quod scilicet magistratus sit postea damnaturus reum ad mortem;

Illud vero est paulo minus dubitabile si (vt in Tuscia) publici quidam constituantur vicorum rectores; quorum munus est quicquid infra eius vici terminos delinquitur, scripto defferant ad iudicem ex officio per ius iusiurandū assumpto; defferūt enim delictum, & delinquentem, si nouerint; quam ob delationem iudices procedūt ad plenariā inquisitionem, vsque ad vindictam sanguinis; propterea oēs hos puto effici irregulares, etiam si nullius mortem intendant: Nam si quis consultus de iure super casu pendenti respondeat, Reum cuius nomen ignoret, dignum esse supplitio, consultor efficitur irregularis, vt lati⁹ dicemus infra quum de aduocato agendum erit.

Delatores veræ delictorum, quæ facta nō sūt, sed fieri paranē, vt illis iudices obuiēt, si protestēt se defferre eo animo, vt faciēdo delicto obuiari possit, & non de Reis supplitium sumatur

tur, effugiūt irregularitatē ex Nauar. de Irregul. nu. centes. deci. septimo: quem recte sentire puto ex verbis S. Tho. quodl. 1. art. 16. vbi dicit de peccato futuro, quod est periculosū multitudini, vel spiritualiter, vel corporaliter culpa occultari non debet; tunc enim statim periculo occurrere oportet, reuellādo prelato: quia in talibus casibus cessat monitio Euangelicæ, quæ dicit, si peccauerit de præterito, nō autē si peccare intēdat de futuro: & cum eadē sententia trāseunt canonistæ vt traddit Dec. in c. cum non ab hīe col. 3. vers. & sacerdos de Iudit.

Accusatores quoque extra sanguinis vindictā, ab ordinibus excludunt, aliam ob causā, si adhuc accusatio pēdeat, Nam quia imminet periculū desertionis, vel deffect⁹ probationis, aut præuaricationis, vnde forsan calūniatores declarari poterūt vel ad Tallionē dānari, aut infamia notari, ideo iurē debēt interim prohiberi, ne promoueanī: Spec. d. §. iuxta vers. Itē accusator; quod fecit S. Aug. nā quū Bonifatius præstiter de impudicitia alterum accusasset, idque non probaret, dum causa improbata penderet, ministeriū aliquandiu ei interdixit, vt constat ex Aug. Epist. centes. trigel. sept. ad clerum hippon. vers. Proinde carissimi: rettulit & Lippom. vit. SS. To. 2. in vita S. Felicis: Sed si ante sententiā, cū Reo accusato cōcordauerint, quia forsan innocens erat Reus, poterit hoc casu promoueri, quia sicut Reus illo casu habetur pro absollu̇to, ita, & ipse accusator, c. si quē penituerit, 2. q. 3. Sed si Reus non esset innocēs, tūc accusator cōcordādo fieret preuaricator, & tamquam infamis reijceretur d. c. si quem penituerit in princ.

Hinc illud consequitur, quod quicumque accusat Episcopum, si in probatione deffecerit nō solū ab ordinibus arcetur, sed & ab ipsa cōmunionione, probatur in c. si quis Episcopū 2. q. 3, & nec quidē post pœnitentiā promoueri poterit. Conc. Carth 4. c. quinquages. quinto: habet d. quadrages. sexta cap. accusatores. Nā defficiēs ī ꝓbatione huiusmodi accusationis, fit infamis, saltim ꝑ sētentiā. tex. & glo. in c. si quis circa 2. q. 3. Quinimmo non solum accusator calumniosus Episcopi; sed & cuiuslibet inferioris ordinis, si in probatione deffecerit, ab ordine deponitur, c. 1. & 2. de calum. Quod etiā verum est non solū in accusatore, sed & in proponēte calumniosām excep tionem, in qua probanda deffeciat, a rg. eorum que scribit Specul. in c. si forte per illum tex. de elect. lib. 6. Idem quoq; erit in omni falso delatore c. delatori, 5. q. 6.

Nec soli isti falsi delatores, accusatores, vel falsas exceptiones opponētes, culpam incurrunt prædictam; verū etiam iudices qui facile eis credūt c. non solum, vndec. q. 3. Sæpe .n. ex huiusmodi præcipiti credulitate uiri Sanctissimi vexātur iniuste, & proptere a cū S. Agapitus PP. cognouisset se nimis præcipitē fuisse in credendo calumnijs contra quendum Episcopū, statuit nō esse quicqnā agēdū ꝑ solas surreptiones, sed sēp maturo iuditio & cū longanimitate procedēdū, vt cōstat prat. spir. c. 150. Lipp. To. 7. Confidei adum est igitur, & diligenter animaduertendum, circa hos accusatores; quando accusationis causa fuerit destituta, an per desertionem solam, an per pactionem cum Reo, qui vere deliquerat, quia forte hoc casu, vt diximus, infamiam incurreret; glos. in c. eusemium, 2. q. 3. & in d. cap. si quem penituerit in princ. est enim turpius media pactione cum Reo causam deserere, quam sponte liti cedere, ex glos. in d. cap. Euse-

vbi fur fit, ad huc es irregularis: exẽplum eſt, ſi conſtitutus in biuio te ſatelles interroget, qua via ierit, tu reſpondeas hac non iuit, certe conſequens eſt quod altera via ierit, ideo indicaſſe videris: Sil. d. verſ. ſextum: Hæc vera ſunt extra iuditium, nam cauillari licet, ſicut etiam nolle reſpondere; at in iudicio vbi veritas ſola explicanda, & non reticenda, ambiguis verbis non eſt vtendm propter periurium:

Et tametſi inter prodere, vel reuel
3 lare delimquentes, & ſuper delicto
teſtificari magnũ ſit diſcrimen; tamẽ
quo ad labẽ irregularitatis, ſunt eiuſdem effectus Abb. in c. qui cum fure de furt. Ideo licet de iure canonico vnusquiſque prodere, & indicare teneatur furem domino d. c. qui cum fure; Tamen illud procedit, quoad hoc vt ſubminiſtret domino quomodo, & a quo rem ſuam poſsit reppetere; vt innuũt verba illi' c. & Ibi. gl. & Doct. at ſi timeri veroſimiliter pōt de mor-
4 te, aut mutilatione Iuris, nec ipſo iure canonico teneť quis indicare furẽ: Hoſt. in d. c. qui cum fure, quẽ ibi Abbas refert:

Teſtes præterea accipere debemus eos; non ſolum qui ad delictum probandum ſunt inducti, ſed etiam illi qui adferuntur in pronũcianda ſẽtentia; Nam ſicut notarius irregularis eſt, quaſi publicus Teſtis ſententiæ, ita & reliqui omnes teſtes, eadem ratione. Et ideo teſtes in tortura vel
5 alijs partib' proceſſus præiuditialib'
Reo, rogati, non carent ſcrupulo irregularitatis ſi ille moriatur, vel mutiletur, ſicut diximus ſupra in cooperatoribus, ſummiſtis, copiſtis, atque alijs huiuſmodi: & ideo dico quod teſtis qui nō depoſuit de delicto, quia ignorat, ſed interrogatus de fama, de ea deponat, eſt cooperator iuditij: idem de eo, qui interrogatus an Re' ſit ſolitus ferre arma, vel noctu uagari, & de iis reſponderit, quia per hoc aggrauatur opinio Rei, teſtis eſt cooperator: idem dico de illo teſte, qui interrogatur de minis, atque alijs verbis, ſuper quibus iudex fundat ſuam inquiſitionẽ homicidij, ſemper .n. iſtis caſibus Teſtis efficitur irregularis, ſequuta morte, vel mutilatione, ex iuribus ſupra citatis, & ob eandem rationem.

De Aduocatis procuratoribus, & ſollicitatoribus fiſci, uel Accuſatoris.

CAP. IX.

1 Aduocatus fiſci à quo primum iſtitutus.
Fiſci procurator eſt irregularis, ex aſſumptione ipſius officij tantum.
Fiſci patrocinium, & iudicium aſſumentes, an ante executionem ſanguinis ſint irregulares.
2 Reorum patroni, ſunt irregulares ex periculo Tallionis.
3 Clerici, quando non debeant patrocinari pro Reis:
Clerici exemplum, qui factus eſt irregularis ob patrocinium præſtitum pro fratre;
Clericis Forenſes exercitationes interdictæ
4 Clericis conſilia dantur, quomodo pro Reis patrocinium præſtare poßint.
Clericus non debet exceptiones obijcere libello accuſatoris, nec exceptionem calumniæ.
Clericus non excuſatur in iudicio exhibens ſcripturas aduocatorum.
5 Clericus etiam in minoribus prohibetur forenſis exercitatio in criminalibus.
6 Appellans pro reo, quando ſiat irregularis.
Appellatio extinguit iudicatum, ſeu ſententiam.
7 Doctor conſulens de pœna delicti, ſit irregularis: idem ſi conſulat pro Reo, vt damnetur accuſator.

Inqui-

8 *Inquisitiones sancti officij nunquam subsunt periculo irregularitatis, etiam si de sanguinis vindicta agatur.*
Doctor consultus de pena delicti, quod nō pendet in facto, non est irregularis:
9 *Clerici possunt leges, & statuta condere, in quibus sit pœna sanguinis:*
10 *Principes imponentes pœnam sanguinis faciendis delictis, non sunt Irregulares, si facto sequuto iudices postea exequantur.*
Doctor referens uarietates opinionum in iudicio sanguinis, non fit irregularis.

Anè sicut accusatorē iam demonstrauimus irregularem effici, ita quoque eius patroni, aduocati, uel procuratores, eodem iure censeri debent, quodcumque illis officij nomē imponatur, per quod fisco, aut accusatori assistant: fisci enim aduocatus iure institutus est, & primus omnium eum instituit Hadrianus, ut
1 reffert Spartianus; ideo qui defficientibus accusatoribus, delicta cōquirēda suggerit, & aduersus reos profisco ad mortem, uel mutilationem causā agit; tantam irregularitatis notam cō trahit, quantā ipse fiscus, uel magistratus, tex. gl. & Doct. in. c. aliquātos. dist. 51. Innocentius 1. Papa in epist. 24. ad synodum Toletanam cap. 2. & uidetur tex. in. cap. illud 23. q. 4. quamobrem sicut in iudice dixeramus, quod per assumptionem ipsius offitij, etiam si nullum adhuc iuditiū sanguinis pronunciauerit, fit irregularis ex sententia Hug. in. cap. si quis post, dist. 51: quem probat Specul. in. tit. de dispens. §. iuxta. vers. sed quid de iudice: & vers. Quātoautē, ita quoque in hoc patrono, aduocato, uel procuratore offitium assumētibus, in iuditio sanguinis; nam ipso offitio pēdente irregulares uidētur, & promoueri nō debent: quod si aliquandiu offitium exercuerint, & pro fisco, uel accusatore patrocinati sint in iuditio, quo debeat vindicta sanguinis, que non habuerit effectum, saltim Episcopi dispensatio requiritur, quum Papæ esset requirenda, si fuisset exequutio sanguinis facta; vt diximus quum de iudice ageremus: Et licet Socij. in. d. c. sententiā teneat contrariū, ibi in. 4. mēbro principali vers. Tertio quæritur & vers. Quarto. quæritur, scilicet q. ipsa acceptatio officij non inducat irregularitatem; tamen Hugutionis opinio est tutior, Ideo tenenda; ut in simili dicit gl. in. d. c. aliquantos: & arg. eorum, que diximus in eo, qui accepiat offitium iudicis supra hoc libro. Ideo dum in hoc offitio perseuerant nullo modo sunt promouendi, nec ap Episcopo dispensari debent: nā possent præuaricari, deserere causam, calūniari; vnde quia infamia notari possent, non est cōferendus ordo sub tanto periculo; posset etiam sequi ipse effectus vltimi supplitij in causis, pro quibus patrocinantur, ideo nullo modo sunt admittendi, ne contingat cum fuerint ordinati, ex dicta causa inutiliter videri eos ordinatos.

Nec solum hæc vera sunt in patrocinio accusatoris; Verum etiam in pa-
2 trocinio Rei falso accusati; nam irregulares efficiuntur, sicut patroni accusatoris glos. in d. cap. aliquantos Ibid. Archid. Specul. d. §. Iuxta versic. Item litigiosus, & vers. facto autem si quis: & Idem Specul. in tit. de aduocat §. obijcitur vers. in causa autem: Propterea dicebat Host. in c. 1. de postul. quod & si accusati deffensio aliquando fit clericis permissa, arg. c. Reos, v. vigesima tertia q. v. & cap. inter alia de immunit. Eccles. tamen eos abstinere hortatur; contingere enim potest, quod ipsorum

sorum culpa, vel imperitia, aut negligentia, accusatus damnetur: vel si nocens reus sit, nimijs subtilitatibus, aut cavillosis allegationibus, accusatus absoluatur; accusator vero ad Tallionem damnetur, vel ad mutilationem; quibus casibus semper accusati deffensor fieret Irregularis, ut ille ibi scribit, si v3 in sacris erat & beeffitiatus. Abb. in d. c. sententiã; & Nauarr. de Irregul. c. 27. nu. 217. in fin. Qua ratione idem Host. in c. ad audientiam de homicid. narrat clericum in criminali causa suscepisse fratris sui patrocinium, atque adeo solerter causam deffendisse, ut absolutus fuerit, sed ipsum clericum Irregularem effectum, quoniã accusator decapitatus est, etiam si clericus deffensor, nec cogitarit, nec intenderit; quia in culpa fuit dando operam negotio, à quo facile mortis causa sequi poterat; est enim interdicta clericis, hæc 3 forẽsis exercitatio, & rei illicitæ operam dare videntur propter hoc periculum: Idem Host. in summ. in tit. de obligat. ad ratiocin. §. quod si quis obligat: vers. quid de criminalibus. & in tit. de postul. §. ad quem pertinet, vers. Illud tamen & in tit. de homic. §. Quæ pœna, vers. Illud autem certum est. ut fusius scribit Socy. in d. c. sententiam in 4. membro princ. vers. Tertio quæritur, & ante eũ Io. And. hanc eandem retulit quæstionẽ in addit. ad Specul. titul. de aduocat. §. obijcitur versiculo. in causa autem;

Sed ne nimia impietas videaẽ, si hac via reorũ deffensio ꝓhibeaẽ, quatuor 4 modis deffensores reorum Irregularitatem euitabunt; Primus est si initio rei deffensionem suscipere velle prædicet, quum tamen non suscipiat; nam forsan ob id accusator desistet, uel negliget; Ideo si hac intentione sese deffensorem scribi permittat, non erit Irregularis; Secundus est, ut extra iuditium omni conatu studeat accusatori persuadere, vt causam deserat ante inscriptionem; nam eo casu accusator deserens non dicitur desertor, si ante inscriptionẽ deserat. cap. licet, de accusat. Tertius modus est, vt post hanc præmonitionem coram iudice protestetur se nullam accusatoris pœnam intendere, sed solam rei deffensionem: Propterea contra accusatoris libellum non debet excipiendo petere, quod inscriptio fiat, quia eo modo induceret accusatorem ad periculum Tallionis: sufficit autem excipere se non teneri respondere: Ideo hanc protestationẽ sæpiꝰ iterare debet, & nihil contra eam facere secundum not. in c. cum m. de. constitut. Eadem quoque ratiõe non obijciet exceptionem calumniç accusatori; quæ omnia si diligẽter obseruabit, tutus erit ab omni Irregularitate. c. 2. de homicid. lib. 6. aut saltim summa facilitate dispensabitur: Sed si huiusmodi exceptiones inscriptionis, vel calumniæ, ab aduocatis fiant pro consuetudine, & stillo aduocatorum, clericus vero deffensor, & sollicitator harum rerũ ignarus permittat in iuditio deduci, in culpa est tamquam particeps, & cooperator si per istas exceptiones accusator vsque ad sanguinem, vel mutilationẽ puniatur; Est etiã quartus modus euitandæ Irregularitatis prædictæ, si reo absolluto, clericus deffensor nitatur omni nixu, vt pœna corporalis, quæ accusatori debetur ob desertionẽ, vel deffectũ probationum, vel ob calumniã aut præuaricationem conuertatur in exilium, aut pecuniariam, aut in carcerationem, honorũue priuationem: quod cautius fecerit, si ab initio assumptæ, deffensio-

sionis à Iudice impetrauerit; & hæc
tam pie, quã docte scripsit Host. quẽ
sequendo rettulit Socyn. in d. vers.
Tertio quæritur: quorum sententiam,
quia magnæ auctoritatis est; sequen-
dam esse nemo dubitabit: quin & si
aliquibus videri possit hæc vera esse
in illis clericis, qui in sacris ordini-
bus constituti sint, tamen verius est,
5 procedere etiam in minoribus ordi-
nibus; nam illis quoque hæc forensis
deffensio crimialis interdicta est:
Abb. in cap. fin. de postul.

Ex ijs illud notatu dignum conse-
quitur; ut non solum rei accusati def-
fensor fiat Irregularis, si accusator
damnetur; verum etiam ille qui nul-
lam pro reo egit deffensionem, sed
ipso reo damnato, appellauit; nam si
recognita causa obsoluatur, & postea
6 accusator damnetur, non effugit Ir-
regularitatem hic qui appellauit gl.
in d. c. aliquantos, ex sententia Baz-
ziani glossatoris vetustissimi; reffert
tamen ibi Archid. quod Lau. sentie-
bat clericum appellare quidem pos-
se, sed causam appellationis prose-
qui non posse; cuius sententia æquis-
sima est, si procurauit nudum actum
appellationis, scilicet si fuit factus
procurator ad vnum istum actum ap-
pellationis; & est ratio quia appella-
tio rescindit præterita, & extinguit
pronunciata. l. 1. in fin. ff. ad Turp.
Ideo nullum præiudicium facit actori
appellans: Idemque erit si sine man-
dato appellasset, & infra terminum
legitimum fuisset ratificata appella-
tio, est enim eadem ratio: sed si mã-
datum factum fuisset pro tota causa
appellationis, & ipse clericus appel-
lasset, eo casu acceptauit mandatum,
& onus deffensionis; quare siue p-
sequatur, siue substituat alium pro-
curatorem loco sui, fieret Irregularis,
si per illam prosequutionem appella-
tionis actor fuerit damnatus ad mor-
tem; vel mutilationem ex d. glos. &
Bazziano;

Ad hoc caput opportune accedit
illa Irregularitas, quam incurrit Iu-
risconsultus qui de iure interroga-
tus, quæ pœna debeatur alicui deli-
cto deducto in iuditio; nam si respon-
derit deberi vindictam sanguinis, vel
mutilationem, fit Irregularis, si Iudex
sequatur responsum eius; & effectum
sortiatur sententia: arg. d. c. senten-
tiam Specul. d. §. iuxta vers. sed quę-
ritur quando: quo loco ait id etiam
verum esse, si diu post sententia effe-
ctum sortiatur. Idque non solum pro-
cedit in consultore contra reum, sed
etiam in consultore pro reo, ita quod
consulendo pro absollutione persua-
sus Iudex puniat accusatorem; nam
7 damnato accusatore hic consultor in
culpa est, & Irregularis efficietur,
sicut aduocatus, & patronus rei, de
quo paulo ante diximus: traddit Ab-
bas in capitul. clericis, ne cler. vel
monac. cogitare enim debuit, posse
imminere periculum mortis, vel mu-
tilationis in accusatore, ut ibi ipse
dicit;

Hæc autem limitanda sunt, ut non
procedant in sacro officio inquisitio-
8 nis hæreticę prauitatis: Nam quisquis
siue clericus; siue Episcopus, siue
Cardinalis, intersit in congregatio-
nibus inquisitionum, in quibus tra-
ctatur de aliquo delicto deducto in
iuditium, in quo veniat imponenda
pœna sanguinis, consulendo, dando
votum, vel decretando nullam incur-
runt Irregularitatem, quasi dispensa-
ti fauore Sancti Officij inquisitionis;
ut decreuit fel. rec. Paul. 4. die 29.
Aprilis 1557. ut reffert Iuditiale in-
quisitorum, in decreto 4.

Regula igitur illius Irregularitatis
procedit extra causas sacri offitij in-
qui-

quisitionis, & quotiescumque hic cõsultor consulit super facto contingenti, & in iudicio deducto: alioquin si extra contingentiam facti, questio in dubium trahatur, nulla incurritur irregularitas; Nam & clerici de iure respondere possunt, & opinari, quod certis casibus vltimum supplitium, vel mutilatio debeatur; propterea cõponentes tractatus, commentarios, vel consilia criminalia, quibus iudices instruũt pro futuris casibus de infligendis pœnis corporalibus, de modo, & forma procedendi, aut iudicandi, nullam incurrunt irregularitatem, etiam si iudices sequentes consilia, & opiniones illorum vindictã sanguinis
9 exerceant: Nam clericis non est inter dictum leges & statuta facere, vel cõpilare, aut principi consulere, vt certis delictis irroget penam vltimi supplitij, vel mutilationis, nulla enim incurritur irregularitas per hæc Innoc. in c. ad audientiam, de homic. Bald. in auth. habita. C. ne fil. pro patr. Specul. in d. §. Iuxta vers. Quid si iudex: gl. in c. omnis, d. 3. vbi Archid. Host. in c. ex litteris de exess. prælat. Abb. in c. 1. de furt. Hug. in d. c. omnis, Sil. in verb. homic. 3. q. 5. vers. Quartum. Sicut enim ipsi principes leges cõdentes perquas vindictam san-
10 guinis comminantur numquam fiunt irregulares, etiam si per iudices ipsorum executioni mandentur: Archid. vigesima tertia q. v. c. officia: Silu. in d. verb. homicid. 3. q. 7. vers. Nonum. Tabien in verb. irregularitas 2. numer. 4. Ita Clerici, qui principi de condendis legibus, & earum pœnis consulunt irregulares nõ fiunt, etiam si in iuditio casus postea euenerit, & legis pœna fuerit obseruata, scribit Dominic. in c. fin. dist. 3. Bald d. auth. habita: quem reffert Io. de Annan. in d. c. ad audientiam col. 3. vers. Tertio quæritur: Nam licet Papã propriis manibus aliquem occidendo, etiam legem exequendo, multi scripserint fieri irregularem; tamen legem ipsam condendo de morte, aut mutilatione nulla notatur irregularitate: Innoc. & Bald. in cap. 2. de maior. & obed. in fin. ut reffert. Diaz in praxi canon. cap. quinquagess. sexto.

Quod uero diximus iuris peritos consulentes, aut tractatus facientes, in quibus consulunt, aut docent Iudices certa quædam delicta ultimo supplitio punire, non offici irregulares, falsum erit si inique responderint, aut scripserint, uel docuerint: Nam si iudex sequatur illorum iniquam sententiam, etiam ipsi efficiuntur irregulares, quia in culpa sunt: Specul. in d. §. Iuxta. uer. Quid si iudex, Tabien. in Verb. irregularitas 2. num. 10. Illi uero consultores, qui diuersas scriptorum sententias refferunt, etiam circa casum contingentem, & in Iuditio pendentem, nullam contrahunt irregularitatem; Spec. d. uersi. Quid si iudex: at si relatis hinc inde sententiis diuersis, suam adferant, aut quam sequantur, fient irregulares, si ex eorum conclusione iudex sumpserit supplicium de Reo d. c. ex litteris, de excess. prælat. specul. d. uersi. Quid si iudex, Raym. titul. de homicid. uersic. Item nota;

De executore, vindictæ sanguinis,

CAP. X.

1 Executor curiæ, propter iuramentum quo astringitur illi, est irregularis,
Executor ex offitio sanguinis, etiam sine iuramento; est irregularis.
Executor propriæ sententiæ, etiam si princeps sit, fit irregularis.
Samuel non fuit irregularis occidendo Agag.

1 *Bargelli, & alij satellites sunt irregulares.*
Torturæ ministri sunt irregulares.
Gladios, funes, & similia cõmodantes, & ligna dantes, ac similes sunt omnes irregulares.
3 *Executoris cooperatores dicuntur etiam, qui solis verbis cooperantur, ideo irregulares.*
Campanæ sonitus an causet irregularitatem.
4 *Executori assistentes vt deffendant sunt irregulares.*
5 *Inquisitores mandantes comburi hereticos nõ sunt irregulares:*
Inquisitores, & consultores nunquam sunt irregulares ex votis in iudicio sanguinis;
6 *Nuntij, cursores, mandatarij in iuditio sanguinis sunt irregulares.*
7 *Purgatio per ignem, vel ferrum ignitum inducit irregularitatem iudicibus,*
Benedicens pugiles, aut gladios pro purgatione canonica, est irregularis.

1 Vnc de executorum irregularitatibus agendum est, quorum duo genera in iure reperiũtur, vnum eorum, qui curiæ per iusiurandum adstricti sunt, & ij ob hunc nexum ab ordinibus excludũtur, etiam si nil egerint circa sanguinis vindictam; nam, vt promoueri possint, debent ab eo nexu liberari, vt diximus supra in aliis curiæ obnoxiis: Alterum genus est eorum, qui proprio corpore sanguinis vltionẽ, aut exercent; aut exercendæ præfecti sunt, & ij etiam si nullo nexu adstringantur, omnino irregulares fiunt, sicut Iudex accusator, ac reliqui ipsius Iuditij participes: tex. in cap. sententiam, ne cler. uel mon. Specul. in tit. de dispensa. §. Iuxta. uers. Item litigiosus; Quod vsque adeo uerum est, quod si quantalibet quis dignitate Ecclesiastica emineat, & legem suam, uel alterius, quæ supplicium comminatur, exequi uollens propriis manibus occiderit, aut mutilarit, incurret irregularitatem; Innoc. & Bald. in c. 1. in fi. de maior. & obed. vt reffert Diaz in praxi canon. ca. quinquagess. sexto. & licet hoc contingere nũquam possit in persona egregia, tamen Samuel Agag Regem propriis manibus in frusta partitus est, impetu spiritus Dei. 1. Reg. c. decimoquinto, quod propterea non est in exemplum trahendum.

Nec uero ipse, qui ultimum supplicium proprio corpore exequitur solus sit irregularis, verumetiam omnes ipsius comites, satellites, milites iustitiæ, lictores, quos vulgus birros, & bargellos uocat, qui quoniam executorem associantur, quando vindicta sanguinis exercetur, & parati sunt ad deffensionem contra eos, qui Reum damnatum liberare uolluerint, & quia Reum captura Iudici exhibuerunt, semper sunt irregulares. Tabien. in verb. irregularitas. 2. nu. vigess. & in verb. irregularitas. 3. nu. vigess. quarto. ¶ Inter executores eos quoque adscribimus, qui damnati ad mortẽ in Tortura funẽ traxerũt aut alligarũt ut Rei cõfessionẽ extorqrent, aut aliud qd simile torturæ fecerint; sic ut & illos, q instrumẽta defferunt ad exercendam vindictã sanguinis parata, vt funes, malleos, gladios, cippos, tigna, dolabras, scallas, nam ij omnes cooperatores sunt, ideo irregulares; Silu. in verb. homicidium 3. q. 2. vers. secundum: Ille etiam, qui gladios, aut dolabras acuit, exequutioni paratas, fit irregularis; Tabien: in verb. irregularitas 3. nu vigess. quinto.

Illos quoque dicimus irregulares, qui comburendis viuis hæreticis, vel aliter criminosis ligna dãt, aut defferunt, aut ignem; si ea ligna adustioni viuentis Rei cooperata sunt; nam si iam mortuum comburant nulla imminet irregularitas: Archiep. flor 3.

parte

parte tit. vigesimonono. c. 2. §. 4. Specul. in d. §. iuxta vers. quid de ijs qui propter: Tabien. in verb. irregularitas 3. num. vigesimo tertio: qui omnes vsque ad eo hac nota irregularitatis inuruntur, vt à solo Papa sint dispensandi, tam ad ordines suscipiendos, quam ad susceptos administrandos, etiam si de irregularitate non sint certi, sed dubij. Silu. in verb. homicidium 3. q. 7. vers. decimum, citat. Veruec. & tex. in c. hi qui; d. quin quages. & de homicid. c. ad audientiam; & de temp. ordin. c. ad aures.

Sed & inter cooperatores executorum illi ascribuntur, qui solis verbis adminiculati sunt; finge si quis ob summam pietatem ad hortetur executorem, vt Rei mortem acceleret, vel si, dum moritur Reus, dixerit executori attolle caput morientis, vel alia similia verba, quibus motus executor, aliquid egerit, quod mortem acceleret, adhortator efficitur irregularis; idem si adhortetur satellitem, vt securim, aut dolabram aptet, opportuno loco. aut ipsa hæc instrumenta exacuat, vt promptius ipsum opus perficiatur; nam ij omnes consultores, & adhortatores in hunc modum irregularitatem incurrunt: Silu. in verb. homicid. 3. q. 2. vers. Tertium sentit Archiep. Hoc. 3. parte. tit. viges. nono, c. 2. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. decim. tertio: Sed & quando famosus latro, ad mortem vel carcerem ducitur, qui clamando facile potuisset eripi per amicos, fautores de manibus satellitum, si quis consuluerit executori, vt latronis os obstiparetur, ne clamare posset, & per eam oris obstructionem, cessauerit deffensio fautorum amicorum, & propterea iuditium sanguinis sortiatur effectum, is qui consuluit efficitur irregularis, ex sententia Veruec. quem reffert, ac probat Sil. in verb. homicidium. 3. q. 7 vers. Quintum: eamque irregularitatem incurrit etiam ille, qui dixerit, cauete ne vobis latro eripiatur, quo consilio moniti lictores diligentius colligarint, & custodierint, & hac diligentia euitauerint, ne eripi potuerit fiet irregularis, qui consuluit si latro plectatur morte, Tabien. in uerb. irregularitas. 2. nu. decimo octauo,

Et ex iis absoluitur illa dubitatio an sonitus campanæ causet irregularitatem pulsanti: nam si pulset ad cõuocandum populum, ad capiendos rebelles, uel æffugientes à carceribus, & ex eo sonitu Reus captus sit, & supplitio, uel mutilatione damnatus fuerit, irregularis est, qui pulsauit, uel pulsare iussit; idem erit in pulsante ut conuocetur populus, quando Reus ducitur ad suplicium: scilicet si ideo pulset, ut Reus securius adducatur ad mortem; sed si pulset tantũmodo ad signum, & publicum exemplum, non fiet irregularis, licet peccet clericus hoc faciens, uel fieri concedẽs; maxime si campana sit consecrata: ut constat ex Concil. Mediolan. sub Pio. 4. per Reuerendissimum Card. Borromeum celebrato: parte. 2. tit. de eccles in fin.

Quinimmo quandoque, nec facto, nec uerbo intercedente quis fit irregularis, ex sola assistentia, authoritatem præstando, per suam præsentiam, ut executio tutius fiat c. ex litteris, de excess. præla. Vbi Abb. Tabien. in uerb. irregularitas. 2. num. 5.

Huc trahi potest ille casus, de Inquisitore hæreticæ prauitatis, qui cũ Reum de hæresi damnasset, ita quod brachio sæculari fuerit interceptus, & detentus in carceribus sæcularibus, & nõn sit de illo sumptum vltimum supplitium, si inquisitor hic postea

ſtea carceres viſitando, hunc reperiat viuere, redarguat iudicem ſecularē, 5 quod illum Reum viuere permittat, & propterea nuper iubeat eum comburi, quæritur an hic inquiſitor fiat irregularis: Felij. in c. ad abolendam, vltimis verbis, de heret. dicit non fieri irregularem, quia hoc iure cautū non eſt at idem Felij. in c. ſeq. ibi dubitat, ſed Tabien. in verb. irregularitas. 2 nu. 9. & nu. decimo quinto. dicit inquiſitorem non fieri Irregularem; & ita eſt verius: quia tenor cōmiſsionis ipſorum inquiſitorum eximit eos ab omni irregularitate, vt probat Armill. qui approbat dictum Feli. in verb. irregularitas nu. trigeſ. Socij, idem ſentit in d. c. ſententiam; ne cler. vel monac. Et ideo ad tollendam hanc dubitationem fel. record. Paulus 4. die vigeſ. nona Aprilis 1557. Decreuerat, quod quicumque clericus vel regularis, Epiſcopus vel Cardinalis, aut quiuis alius, qui intereſſe ſolet in congregationibus ſacri officij inquiſitionis, vbi tractetur de aliqua cauſa, in qua veniat imponenda pæna ſanguinis, quod nec ex conſilio; nec ex voto dato in dicta congregatione fiat irregularis, ita refert Iuditial. inquiſit, in decreto 4.

6 Redeundo ad executorū cooperatores, ſunt inter eoſdem locādi mandatarij, curſores, in iuditio ſanguinis deputati; nam præter id, ꝙ curiæ adſtricti ꝓmoueri nō debēt, niſi liberēt à curiæ nexu, ſunt etiam irregulares, quaſi cooperatores Iuditij ſanguinis: ſunt enim teſtes publici, in ipſorum officio adminiſtrando, & illis creditur ſicut & notarijs. Specul. tit. de citat §. ſequitur: Bart. in extrauag. ad reprim. Guid. pap. decis: ſexcenteſ. decima octaua: ¶ Ad eandem rem pertinet illa vulgaris purgatio, que per ignem vel ferrum ignitum fit, aut feruenti aqua: nam quia in humanitatem quandam præſefert, lege canonica fieri prohibetur hoc genus purgationis, & contrauenientibus imminet pæna irregularitatis: nec ſolū ſi ipſi imponant, hanc purgationem, ſed ſi auctoritatē, auxilium, aut conſilium preſtent tex. in d. c. ſententiam ne cler. vel mon. tex. in d. c. ex litteris de exceſſ. prælat. Specul. d. verſ. Item litigioſus: Socij in d. c. ſententiam in 4. membro principali verſ. ſecundo quæriē; & inter hos etiam cōnumerantur illi; qui aquam feruentem purgationi prædictæ deſtinatam, vel ferrum ignitum, vel quoſcūque gladios, aut pugiles benedicere, 7 auſi ſint; nam ſequuta morte, vel mutilatione irregulares erunt ex ſententia Ray. & Rod. quos approbat. Sil. in verb. homicidium 3. q. 5. verſ. nonū. Tabien. in verb. irregular 3. nu. 17

De obligatis ad ratiocinia.

C A P. XI.

1 *Ratiocinijs implicati, nec promoueri, nec ſecularibus honoribus fungi permittuntur.*
2 *Ratiocinijs implicato, quiſque obijcere poteſt, ne promoueatur.*
Tutores, & ſimiles aliena negotia tractantes, non debent promoueri,
3 *Ratiociniorum irregularitas, an ſit perpetua.*
4 *Dolum committentes in ratiocinijs, Epiſcopus ſponte abijcere poteſt.*
Ratiocinia priuata inducunt irregularitatem, duobus caſibus & deijciunt promotum.
5 *Culpa lata in ratiocinijs, non inducit irregularitatem.*
6 *Epiſcopus promouens eum, quem ſcit priuatis ratiocinijs implicitum, pro eo tenetur.*
7 *Collegium unum, ſi totum in ratiociniis doloſe verſetur, nemo de illo promoueri poteſt,*
Collegium unum, ſi uſuram fecerit, nemo illorum promoueri poteſt.
8 *Actores Eccleſiarum, uel miſerabilium perſonarum, non prohibentur promoueri.*
9 *Debitores Reipublicæ ex contractibus, non*

ſunt

sunt irregulares,

10 *Tutores priuatarum personarum, si de eo conueniantur, promoueri non possunt.*

11 *Clericum nominans tutorem pupillis suis dimittibus, est indignus oratione fidelium:*

Negotiorum gestores sunt irregulares iisdem causis, quibus & alij actores priuatarum personarum,

12 *Debitores facti, in quo est electa industria personæ, promoueri non possunt, nisi ut hic.*

13 *Litibus, qui impliciti sunt promoueri non debent.*

Hæres obligati ad ratiocinia promoueri non potest.

Usuræ præsumptæ crimen impedit; ne quis promoueatur.

14 *Ratiociniis impliciti, oblato fideiussore promoueri possunt, & quando id procedat.*

Ratiociniis obligati per constitutum, aut Nouationem possunt promoueri.

15 *Ratiociniis obligatus qui notorie est non soluendo, potest promoueri;*

Cessio bonorum iure canonico, non inducit infamiam,

16 *Cessio ignominiosa inducit irregularitatem;*

AD superiores titulos, quibus Curiæ obnoxios pertractauimus, pxime accedũt ij, qui ratiocinijs obligati sũt exemplũ ducitur à publicis laicorum Thesaurarijs, atque æris publici depositarijs; nam quia tot curis distrahuntur, tot ratiocinijs implicantur, liberum vsum ordinis habere posse non videntur; quum prætérea doli fors fan redargui possint, & in reddenda ratione magnis litibus vexari; quod hoc sæculo contigisse omnibus notum est, Iccirco ad ordines iure admitti non debent, quia irregulares sunt toto tit. de oblig. ad ratiocin. Raym. tit. de Curial. Alberic. in verb. ordinandus: vers. sextus decimus; & idem Alberic. in verb. obligatus; Nec mirum esse debet, si eiusmodi ratiocinijs implicati ab ordine sacro excludantur; nam nec ad ciuiles

1 honores admitti debent ff. de mun. & hon. l. Rescripto. §. debitores, & c. 1. & 2. ne cler. vel mon. Et tanti habetur ista irregularitas, vt quasi ad exemplum actionis popularis, oĩs Eccle-

2 siastica persona excipere possit ne promoueatur ille, qui ratiocinij detinetur; multoque magis excipere poterit quisquis sua interesse putauerit ipsum non promoueri: Abb. in c. 1. q. vlt. de oblig. ad ratioc.

Et quãuis multa genera sint eorum qui ad ratiocinia obligantur, vt sunt actores, procuratores, executores, tutores, curatores, negotiorum gestores, & ij omnes tam publici quam priuati; tamen de ijs omnibus vno contextu tractabimus, quia una eademque ratione nituntur: omnes .n. promoueri prohibentur, antequam ab illo onere liberentur, & obligatione soluantur: Concil. Carthag. 1. c. 8. habetur d. quinquages. quarta, c Magnus: Procuratores igitur, vel actores, præsertim publica exercentes ratiocinia, siue ad certum tempus, siue perpetuo, administratione durante promoueri prohibentur, tota d. quinquagesi. prima; Archid. ibi in c. præterea, & tametsi Guil. Naso. &

3 Alan. perpetuam putauerint esse irregularitatem, etiam si temporalia fuissent ratiocinia, etiam post rationem redditam; tamen æquior est sententia, vt postquam nexu liberati sint admittantur Bern. Goff. & Host. in c. 1. de oblig. ad ratioc. quos sequitur Arch. dist. quinquagesima prima in princ. scilicet si perpetua est administratio, sit perpetua irregularitas, sin temporaria, desinat hoc impedimentum statim, quum absolutio ratiociniorum sequuta fuerit: Archid. d. cap. præterea, & Ibid. glos. & cap. priscis, dist. quinquagesima

quinta: Hæc autem locum habent, si publicam administrationẽ quis gesserit fine dolo, quia forsan de reddẽda ratione lis pendet: sed in eo qui
4 dolum cõmiserit, etiam si nemo aduersus eũ de dolo litem mouerit Episcopus sua sponte, quando dolum nouerit, quasi infamẽ repellere, & potest, & debet; 6. q. 1. capit. infames gl. in capit. alieni 2. q. 7. Raym. tit. de Curialib. vers. sequitur: Ex quibus colligo hæc tria paria esse circa hoc impedimentum ordinis, siue pendeat administratio, siue finita sit, sed nondum redditæ sint rationes, siue redditæ sint, sed dolus intercesserit: istis enim tribus casibus promoueri nemo debet, locis citatis Ray. d. vers sequitur:

In priuatis quoque ratiocinijs hæc vera sunt, duobus tantum casibus; Primus est, si de dolo lis mota sit; Secundus si in procinctu sit, ut moueatur; nam ob hunc doli prætextũ obligatus ad priuata ratiocinia ante exitũ litis promoueri non potest; immo si interim promoueatur deponẽdus est, etiamsi postea in causa vicerit gl. in capit. Tantis, dist. 81. per illum text. & ibi Archid. & arg. text. dict. 23. c. Illud, Ideoque ne forsan, si diuturnior sit lis ista de dolo, & propterea æquũ non sit differri tam diu promotionem ad ordines sacros istius, qui de dolo conuenitur, iure cautum est, ut certus actori terminus præfigatur, infra quem causa terminetur argum. cap. latot, qui fil. sint legit. & C. de ingen. manum. l. diffamati; quo tempore lapso si nil relleuans ab actore fuerit deductum, sicut reus conuentus absolui debet, ita quoq; promoueri potest. text. in d. Concil. Carthag. 1. c. 8. & dict. capit. Magnus, & d. capit. 1. de oblig. ad ratio. glos. in d. cap. præterea gl. & Abb. in d. c. 1.

Diuersum ius est in lata culpa, quæ etsi dolo comparetur l. quod nerua,
5 ff. de pos. tamẽ lite sup culpa lata pendente in priuatis ratiocinijs, nõ prohibetur quis promoueri, etiam si creditor plurimum se opponat promotioni, atque plurimum reclamet; quia nil oberit illi quin promotus ad ordies ecclesiasticos satisfacere possit de omni eo, quod culpa commiserit, vel etiam poterit cedere bonis Archid. in d. cap. præterea; vel ipse Episcopus, qui sciens eum promoue-
6 rit pro ipso tenebitur; quoniam ipse illi videtur abstulisse negotiandi facultatem: vnde sibi imputare debet argum. capit. fornicari, dist. 88. Abb. in d. capit. 1. col. penul. vers. Quæro quid;

Illud vero est notatu dignum, quod si totum vnum collegium teneatur ob publica ratiocinia, vel etiam in priuatis dolose uersetur, nemo de collegio lite, vel administratione pendente promoueri debet: Archid. in d. cap. Tantis. & argum. d. c. Illud: Nam sicut communitas, vel collegiũ
7 ob vsurariam prauitatem totum afficitur, ita quod singuli rei fiunt eius prauitatis, & ad restitutionẽ tenentur, de vsur. cap. conquestus. argum. 7. q. 1. c. sicut vir, & 23. q. 4. capit. sicut homines & ff. quod met. caus. l. metum §. animaduertendum: expressim Raym. tit. de pignor. versic. quid de communitatibus, ita singuli Irregulares sunt, dum pẽdet pupublica administratio: vel dum pendet lis de dolo circa priuata ratiocinia;

Inter hos non comnunerantur actores, procuratores, vel quicum-
8 que administratores rerum ecclesiasticarum, aut miserabilium personarum, aut cuiuslibet alterius piæ causę publicæ, vel priuatæ: nam si nullum aliud

aliud impedimentum canonicum obsistat, etiam administratione pendente promoueri poterunt, text. in cap. 1. ne cler. vel monac. distinct. 86. capitul. peruenit: distinct. 89. capitul. Iudicatum: 16. quæst. 1. capitul. monachi: Raym. dict. versic. sequitur: Concil. Calcedon. capitul. 3. Diaz praxi canon. cap. 55.

Rursum inter hos obnoxios, non ascribuntur ij, qui Reip. debitores
9 sunt, sine vlla administratione forsan ex mutuo, ex conducto, ex emptione, aut similibus contractibus administratione carentibus, nam etiam lite vel obligatione pendente promoueri non prohibentur, etiam si in hac ciuili actione damnentur: Silu. & Tabien. in verb. Ratiocinia, Raym. dict. vers. sequitur per l. quisquis emensis C. de Episcop. & cleric. & dict. l. Rescripto. ff. de mun. & honor. gl. dist. 51. capit. præterea: & ibid. Archid. probat Abb. in d c. 1. quæst. antepen;

Tutores quoque si de dolo conueniantur, vel si publicam principis tu-
10 tellam, vel curam administrauerint promoueri prohibentur, sicut reliqui ad publica ratiocinia obnoxij. d. c. 1. de oblig. ad ratioc. Specul. in tit. de oblig. ad ratioc. Nisi coacti suscepissent tutellam, vel curam, aut pro miserabilibus personis, præsertim si Episcopi iussio, aut consensus accesserit, poterũt ℘moueri: Sũ. & Tab. in d. verb. ratiocinia; sicut enim promoueri, ita & promoti susceptos ordines exercere permittentur: 16. quest. 1. capitul. monachi: dist. 86. capitul. peruenit: & licet S. Cyprianus lib. 1.
11 Epist. 9. negat offerendum esse sacrificium pro eo, qui moriens clericum nominasset ad tutellã, vel curã, quasi quod clericus huiusmodi ratiocinijs implicatus, ab ordinum suorum administratione distrahi videretur, ut probatur in c. Cyprianus. 21. q. 3. ut reffert etiã Osius Episcopus, & Card. Varmien. in confess. tit. de ceremon. sumptis à rebus. cap. 89. Tamen illud verum est, in pupillis opulentam hereditatem possidentibus; alioqui pro pauperibus pupillis tutella, vel cura legitime suscipi potest, etiam à clerico: Leo enim Papa primus in serm. 2. de Ieiunio decimi mensis, studeamus (inquit) Viduarum deffensioni, pupillorum vtilitati, lugentium consolationi, dissidentium paci: vnde pro pauperibus pupillis tutellam, vel curam gerere saltim cum consensu Episcopi, pium opus est; & nullũ affert canonicum impedimentum; quinimmo hoc ipsius Episcopi officiũ est. Aug. de verb. Apost. serm. 10. Idem dicendum erit, de negotiorum gestoribus, nam hæc omnia officiorum nomina, eodẽ iure censeri debent, quoad hæc, vt sentit specul. tit. de oblig. ad ratioc. 5

Debitores etiam priuatarum personarum ad aliquid dandum, vel faciendum sub iuramẽto, si illud implere, aut satisfacere non possint, in ordine clericali promoueri non debẽt: differri enim debet ordinis collatio, in illud tempus, quo satisfecerint; aut de consensu creditoris alium sui loco substituerint ad ℘missa ad implenda sentire videtur Raym. tit. de curial. q. vlt. scribit Alberic. in verb. obligatus est enim necessarius creditoris consensus in hac substitutione, quan-
12 do personę industria electa est, Goff. quẽ reffert Abb. in d. c. 1. ℘pe fin. Alberic in ṽb. religio 2. circa med. qũa rõne ẽt ad religionẽ non admittetur: versatur etenim eadẽ rõ impedimẽti: Ray. d. q. vlt. colligi põt ex gl. in d. c. ꝑterea: & ibid. Archid. & idẽ Archid. in cap. legem, dist. 53, vbi etiam Hug. Alberic. verb. religio secundo, circa

M 2 medi-

medium: de qua re fusius tradditur
per Abb. in d. cap. 1. col. penult;
Debitores quoq; ad certum tem-
pus aliquid præstare obligati, sub iu-
ramento, cum eadem distinctione ad-
admittentur, scilicet, si in ordine,
vel religione adimplere poterūt, ad-
admitti possunt etiam ante temporis
aduentum; alioqui secus; admitti ēt
poterūt si consentiēte creditore sub-
stituerint alium ad promissa præstan-
da: Host. in summ. de oblig. ad ra-
tioc. reffert Abb. in d. cap. 1. de oblig.
ad ratioc;
Ex prædictis illud consequitur Ꝙ
si quis tanto distineatur ære alieno,
13 ut vrgeatur litibus in extricabilibus;
nec ad ordines, nec ad religionem sit
admittendus, rationibus ijsdem,
de quibus ab initio diximus: Ideo hę-
redes eorum, q obligati sunt ad red-
denda ratiocinia, ab ordinibus ex-
cludendos puto eadem ratione: Nā
& hæres vsurarij ordinari nōpotest,
ut dicemus quum de vsurario agen-
dum erit;
Huc spectat casus si quis fundum
pignori habuerit à quo fructus per-
ceperit, quia vsurarum exceptionem
patitur, ut fructus in sortem compen-
sentur, lite super hac rependēte, non
debet promoueri, si magna erit
controuersia super ratione reddēda,
& computatione fructuum, traddit
Host. in summ. in tit. de oblig. ad ra-
tioc. Silu. & Tabien. in verb. ratio-
cinia: Abb. in d. c. 1. prope fin. arg.
text. in cap. significante, & cap. cum
contra, de pignor: molestia enim in-
gens fieret Ecclesiæ, si promoueretur,
ex dictis locis;
Est autem illud notatu dignum, Ꝙ
prædicti oēs qui ob ratiocinia ꝓmo-
14 ueri prohibentur, si Idoneum fide-
iussorem exhibeant, ad ordines ad-
mittentur ex sentētia Vinc. quem ref-
fert Abb. in d. capitul. 1. q. antepe-
nul. quod ita demum verum esse in-
telligo, si fideiussor rem suam, & ca-
sum proprium fecerit; alioqui non
videt sufficere simplex fideiussio; qa
nil relleuaret, quando quidem prius
discutiendus esset principalis, auth.
præsente C de fideiuss. Hæc quoq;
intelligi possunt in constituto, & in
nouatione; nam istis interueniētibus
ille principalis obligatus quasi alium
substituerit, poterit ad ordines ad-
mitti;
Illud quoque non est prætermittē-
dum, quod quocumque nomine ad
15 ratiocinia obligati, si soluendo non
sint tam notorie, quod nulla opus sit
bonorum discussione, poterunt pro-
moueri ex sententia Vinc. nam cede-
re bonis possunt clerici: Archid. in d.
cap. præterea, Raym. dict. q. vlt. per
quam cessionem ab omni postea mo-
lestia liberantur: text. & Doct. in ca-
pitul. Odoardus de solut: vnde con-
sequens est, quod cessante causa Ir-
regularitatis, cesset Irregularitas:
nec oberit, quod cedendo bonis fiat
infamis; quia in iure non est cautum,
quod hoc genus infamiæ faciat Irre-
gularem: nam clerici cedunt bonis
secundum formam. d. capitul. Odo-
ardus, ut ibi per Doct. & non fiunt
Irregulares, aut infames per illam
cessionem: vnde sufficit iuratoria cau-
tio, quod si ad pinguiorem fortunam
deuenerit, satisfaciet: nec oberit Ꝙ
factus clericus negotiari vlterius non
possit dist. 88. capit. fornicari: quia
suis honestis laboribus aquirere ali-
quid potest, ut creditoribus satisfa-
ciat: Ray. d. q. vlt;
Quæ omnia vera esse intelligo in
cessione iuxta dict. capit. Odoardus,
16 at in cessione ignominiosa, quæ in
sæculari foro fieri consueuit; si
quis eo modo cesserit, dixerim
eum

eum non admitti ad ordines, sicut nec reliquos infames; & ita intelligo dicta Abb. in d. c. 1. col. penul. vers. Quero quid de obligato: præsertim si fuerit manifestus vsurarius, qui bonis cessit; quia de iure canonico, hic non habet beneficium cessionis; sem per enim conueniri poterit in solidum: glo. in c, cum tu, de vsur. Bald. in suo Peculio in littera C. versic. Cedens bonis.

De medicorum irregularitate,

C A P. XII.

1 *Medici iuramento adstricti curiæ promoueri non possunt.*

2 *Medici non adstricti, si non habeant scrupulum conscientiæ circa ægrotantium mortes, ex culpa, promouentur.*

Medicus ob leuem mortis culpam, non promouetur:

Medico bene disponente farmacum, non imputatur, si corruptio farmaci mortem attulerit:

Aromatarij sunt irregulares ex morte, quæ prouenit ex corruptis farmacis:

Chirurgi fiunt irregulares, ob imperitiam; Medicorum appellatione veniunt Chirurgi,

3 *Medicus à publico stipendiatus in culpa est, circa omnes, qui sine cura eius sunt mortui:*

4 *Medicus, qui priuato stipendio cæpit curare, si desinat in culpa est, & fiet irregularis.*

5 *Voluntarium etiam dicitur id, a quo quis non remouet, quod remouere debet.*

6 *Medico non imputantur contumacia Ægroti, nisi medicamenta sint talia, quæ etiam inuiso dari possunt:*

7 *Clerici etiam primæ tonsuræ, nec medici nec Chirurgi esse possunt,*

Clericus exercens medicinæ artem, non excusatur si farmaca sint corrupta, vel ægrotus contumax.

Regulares eodem iure censentur, quo & clerici, circa medicinæ artem;

MEdicorum quoque ars plurimum habet periculi ad incurrendam irregularitatem; Ideo non sunt facile promouendi; si medicandi vsum exercuerint; siue etenim publico stipendio conducti sint, tamquam curiæ obnoxij, non sunt prius promouendi, quam ex nexu liberati sint, eadē
1 ratione, qua & alij omnes Curiæ adstricti, siue priuatis stipendijs artem exerceant; nam forsan per imperitiā, aut negligentiam, mortis, aut mutilationis causam dederunt, vnde in culpa sunt, si quid tale acciderit l. imperitia ff. de reg. iur. et ff. ad l. Aquil. l. Idem iuris: Ideo consequens est, vt inter reliquos irregulares ex homicidio, vel mutilatione per imprudentiā causata, adscribantur tex. & glos. in c. si quis à medicis d. 25.

Si autem nulla omnino eis imputa-
2 ri possit imperitia, vel negligentia, & ipsam artis scientiam opportune adhibuerint, & intrinsecus nulla mordeantur conscientia, poterunt legitime promoueri, etiam si sub eorum cura multi mortuj sint, cap. ad aures de ætat. & qual. arg. l. si medicus. ff. de var. & extraord. cogn. videtur tex. de homic. cap. Tua; vbi Abb. Sed si in conscientia aliqualiter mordeantur, non debent promoueri d. cap. ad aures; Nam si quilibet leuis culpa imperitiæ, vel negligentiæ illis imputari possit, ab ordinibus excludi debent, si mors, vel mutilatio fit subsequuta Hug. in cap. sæpe, dist. quinquages Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. facto autem si quis: & vers. Item exercens, Raym. in tit. de homicid. vers. quid de phisicis;

Propterea si medicus medicamēta faciēda rite disposuerit, sed corruptio

pharmacorum effectum noxium induxerit, non est hoc imputandum medico, qui sua diligentia vsus est in perscrutandis pharmacis: Alberic. in verb. homicidium 6. Summ. conf. eo. tit. q. trigef. sexta; sed ipse Aromatarius erit irregularis, quoniam legitimis, & purgatis pharmacis non est vsus.

Chirurgi quoque, & venæ sectores, idest phlebotomantes, si quam culpam incurrunt, ob imperitiam, vel negligentiā ita, quod vel mors, vel mutilatio contingat, eandem incurrunt irregularitatem; ipsi etenim, ac medici pari passu ambulant ; Silu. in verb. homicid. 2. q. decimatertia & decimaquarta. Medicorum etenim appellatione veniūt Chirurgi, & quilibet alij certam corporis partē curātes Alex. conf. decimo quinto col: vlt. nu. vndecimo: vers. & medici lib. 1.

Et autem illud animaduertendum quod medicus qui tenetur ex publico stipendio curare vniuersum popu-
3 lum, quotquot moriuntur sine eius cura, ab ipso occidi dicuntur c. absit, d. quimquagef. Silu. in verb. Restitutio. 3. q. 5. vers. secundum; Idem quoque erit in eo, qui priuatis stipendijs medicinæ artem exercet; nam si requisitus etiam à diuite, qui pecuniam, vel mercedē ei nō assignat, ne-
4 gligat eum curare (postquam curare cœpit) aut eum deserat, in culpa est, si ægrotus desertus moriatur; & ideo promoueri non debet; quia licet merces illi non solueretur, poterat post conualescentiam, vel etiam mortem, sumptus, & stipendia petere, & obtinere Armill. in verb. Medicus nu. 2 & glo. d. octuagef. tertia in princ. in verb. inscias. Confessus in fing. in verb. expensæ, peccat enim mortaliter negligens curam, quā assūpsit Armill. in verb. homicidium. q. 6. Et ideo licet S. Anton. in lib. de censur, c. nonagef septimo sentiat medicum non curantem, non effici irregularē; tamen illud verum esse potest in medico, qui non assumpsit curam, aut curare non cepit; at si cęperit, nescio quomodo excusetur ab irregularitate, si deserat curam cognosceus expresse, quod deserta cura, ille moreretur; Vnde implicite videtur velle morte ægroti: nam qui non remouet
5 quod remoueri debet, ex quo sequit homicidiū, illud est quodāmodo voluntarium. S. Tho. 22. q. sexagef. quarta; quem refert. Silu. in verb. homicid. 2. in princ. vnde se se abdicando à cura infirmi, est perinde ac si in aere suspensum hominem manu tenas, nam si manum subtrahis certe occidisti, & irregularis factus es, ita & in medico; saluari etiam potest. S. Anton. in eo loco vbi medicorum copia est, ita quod qui cœpit, & si curam deserat licentia petita, aduocari possunt alij, tunc mihi placet ea sententia, quod mors, quæ postea sequit ægroto imputari debeat, qui sciens hunc discedere alium non aduocauit: Sed hanc q. fusius tractabo lib. 5. c. 48. §. Homicid. omissione, vide ibi.

Quādocumque vero ægrotus inobediens est medico, nulla culpa est eius si ille moriatur, nisi in illis medi-
6 camentis, quæ inuito dari possunt, nam quia eo casu medicus inuitum curare tenetur, in culpa erit si inuito ægroto medicamenta nō dederit gl. in d. verb. inferas;

Sunt autem hec omnia vera in medicis, ac Chirurgis laicis; alioquin
7 clerici etiam primæ Tonsuræ, adeo has artes exercere prohibentur, quod nec pro miserabilibus personis, nec pro consanguineis exercere permittuntur: quinimmo si exerceāt, de-

de rigore iuris susceptum ordinem sacrum administrare prohibentur, etiã si mors, vel mutilatio vacet omni culpa c.Tua,de homic. semper .n.sit in culpa clerici medicantes, etiam si eger fuerit inobediens, vel pharmaca corrupta; quia dant operam rei illicitæ tex. in d.c. Tua· morientes eum sub eorum cura, semper præsumuntur mori ipsorum culpa: vt ibi, & in c. sententiam: ne cler. vel monac. vide ad hæc Silu. in verb. homicidium 2. q. duodecima, & Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. vndecimo, Raym. loco supracitato: & quodcũque hic diximus de clericis, idem est, & in Regularibus, d. c. tua Sil. d. q. duodecima.

De irregularitatibus ob ægritudinem animi prouenientibus, De Mentecaptis.

CAP. XIII.

1 *Mentecapti sunt irregulares, etiam si hodie non sint, si aliàs fuerunt.*
2 *Mentecaptus, qui antequam insaniret, erat dispositus ad capiendos ordines, ordinatus suscipit caracterem.*
Insanire quomodo quis deprehendatur.
Afranij dictum elevans.
Fatuus quis.
Stultus quis.
3 *Amentia quandoque fit ob nimiam psalmorum decantationem.*
Mente quomodolibet alienati, non sunt promouendi.
4 *Cessante causa irregularitatis, cessat irregularitas.*
5 *Mentis recuperatio, vt tollat irregularitatem, quantum tempus sit expectandum.*
6 *Febris insaniam causans, non inducit irregularitatem.*
Bardi qui.
Stolidi qui;
7 *Simplices nimium sunt deponendi, & irregulares.*
8 *Rustico loco potest constitui sacerdos hebes; Rudes sæpe numero pleni spiritu sancto. Clericorum penuria si sit, tolerabuntur minus idonei.*
9 *Dementibus non semper denegandæ communio.*

Voniam hactenus per plures prosequuti sumᵒ irregularitates ex hominis statu, vel pro fessione prouenientes Nunc ordo expostulat, vt eas perquiramus, quæ ab animi, vel corporis ægritudine nascuntur; Primum autem de morbis animi agendum est; Hi sunt Amentia, dementia, fatuitas, deliratio, stultitia, Insania, furor; Nam quoniam ista patientes Mentecapti sunt, susceptio ordinum illis interdicta est; Rationis etenim vsu opus est, vt quis ad ordines admittendus sit; quandoquidem carentes perpetuo vsu liberi arbitrij caracterem sacrum non suscipiunt S. Tho. 4. d. vigesquinta art. 1. refert Tabien. in verb. ordo. 4. Quicquid enim agitur alienata mente fletu potius dignum est, quam Ecclesiastici ordinis honore, vt scribit Greg. in Registro ad Eleutherium: habetur in cap. quamuis, 7. quest. 1. Nulla etenim ratio patitur, vt qui sanam non habeat mentem, aut intellectum ad Ecclesiasticos ordines promoueatur: c. Infames 6. q. 1. Quinimmo nec
1 promouendus est is, qui nunc non insanit, si aliquando insanuit; August. lib. de dogmat Ecclesiast. c. septuagesimo secundo, habetur. c. maritum, d. d. trigesima tertia, & est. tex. Gratian. in c. fin. 16. q. 1. Si tamen quis mente sanus ordines prauia dispositione postulauerit, & postea amens ordinatus
2 sit, caracterem suscipit c. maiores, de baptism. Angelic. in vera. ordo 3. in princ. Cathechism. Pij Quinti, in

tract. de ordinis sacramento.

Deprehenduntur autem insanire homines multis modis, primo quidē si ita mente transferantur, vt nō quod præ oculis habent intueantur, sed so la suæ passionis phantasmata insequantur S. Ambros. vt refert Gratian. in c. sicut d. quadrages. septima; Rursum insaniunt ij, qui quod dicant nesciunt, aut quod vellint, aut nollint nesciant exprimere cap. 1. de cler. ægrot. lib. 6. Ex ipso enim sermone, ac linguæ explicatione stultitiā conijcimus: Isa. cap. trigesimo secundo: stultus, inquit, fatua loquitur: quod carminæ perelegāti quodam emblemate explicauit Andreas Alciatus.

Cū tacet, haud quicquam differt sapiētibus amēs.
Stultitiæ est index linguaque, vexque suæ;

Sāctus quoque Hieronimus ad Euandrum, fatuum ex loquutione ipsa cōiecit, habetur d. nonagesi. tertia c. legimus: qui enim dissona rationi dixerit, Insanire putatur. Iob. c. 2. & c. conuenior. 23. q. 8. Ipso quoque lapidum ictu, ac corporis motu insaniā quisque suam demostrat, vt latius de signis insanientiū scribit Archid. in d. c. legimus: & præceteris fusius traddit Ias. in l. furiosum, C. qui testam. fac. poss. Differunt autem alia, atque alia ratione inter se, qui insaniunt: alij enim fatui sunt, & insulsi quasi sine condimento discretionis ex sententia S. August. vt reffert Archid. d. c. legimus & Isid. lib. 1. Ethim. vt reffert. S. Tho. 2. 2. q. quadrages. sexta art. 2. Hinc fertur Afranium dicere solitum, se se stultum existimare, fatuū se esse non opinari; scribit Arc hid. in c. de constinopolitanæ d. viges. secūda: plus enim afficitur mente fatuus, quam stultus: fatuus enim caret sensu, stultus autem non omnino caret sensu, sed hebeti sensu est, S. Tho. d. q. quadrages. sexta, art. 1. Alberic. in verb. stultus: Et licet quandoque ex animi ægritudines natura fiant, aut vitiatis moribus; Tamen quandoque etiam à nimia pietate proficiscuntur; nam quādoque ob immoderatam Innocentiam, atque indiscretam psal-
3 morum, & offitiorum decantationem contingit amentia, atque insania ex sententia S. Hieronimi: habetur de consecr. d. 5. cap. non mediocriter.

Quisquis igitur quamlibet mentis alienationem patitur, non solum ab ordinibus suscipiēdis arcetur, verum etiam à susceptis administrandis propter sacramenti reuerentiam, & maximum periculum S. Thom. 3. q. octuages. secunda, art. fin. ad 3. refert Tabien. in verb. corpore: Verum quia aliquando qui desipuerunt, postea resipiscunt, quia facile in eandē insaniam possent reincidere, nō sunt
4 statim promouendi; Nam & si cessante causa irregularitatis cesset irregularitas c. statuimus, & c. Neofitus d. sexagesima prima: Tamen quia certa debet esse episcopi opinio hunc esse ab insania liberatum, ad hoc, vt eū promouere possit, ideo annus expe-
5 ctandus esse videretur ab adepta animi sanitate, sicut in furioso canones decreuerunt c. communiter d. trigesima tertia; Verum tamen verior illa est sententia, quod hoc totum resideat arbitrio Episcopi; qui re perfecte cognita deliberabit an ad ordines admittat, an excludat, sicut dicimus in eo; qui iam est promotus, & insanit, nam si resipiscat, est expectandū tantum tempus, vt administrare possit, quantum videbitur Episcopo, vt certus esse possit, de recuperata mēte: Archid. d. c. communiter Archiep. florent. 3. parte tit. vigesimo

nono

nono capitolo quinto Rosell. in verb. vitiatus: Alberic. in verb. vitiatus: Propterea si ob inualescentem febrem, quis insaniuerit, aut
6 delirauerit, sublata febre restitutaque corporis in columitate, & cessante insania, ac delirio, nil oberit, quin statim promoueri posit, vt ipso vsu apud omnes de hac re constare pôt

Quæ hactenus diximus, de mentecaptis reijciendis, eadem quoque congruere possunt illis, qui stolidi, Bardi, aut hebetes dicuntur; nam quia perspicaces non sunt, sed inepti, & plerumque plus æquo simplices, debent excludi. Illi etenim, qui
7 in humanis negotijs inepti, atque imprudentes sunt, deponuntur etiam ab adepto ordine, vt apud Greg. cõstati his verbis. Petrus diaconus, quem à vobis electum asseritis, omnino vt dicitur, simplex est, & nostris, quia hoc tempore, talis in regiminis arce debet constitui, qui non solum de salute animarum, verum etiam de extrinseca vtilitate, & cautella sciat esse solicitus; habetur c., Petrus, dist. trigesimanona, quo loco glo. putat huiusmodi simplices esse irregulares, sunt enim imprudentes, vnde excluduntur, vt dicemus quum de irregularitatibus apostolicis agemus; nam & hos simplices seuere redarguit Chrisost. lib. de sacerd. dignit. 4. c. 4.

Quandoque tamen tam siluestris est populus, & in summis alpibus vt crassioris ingenij, & hebetioris sensus homines admittere posit, quasi inter cœcos monoculus Rex constituatur; quippe, cui
8 tantum sufficere posit ingenium, quanto præcellat sibi commissis populis, vt sicut populus, sic & sacerdos Isaij. cap. vigesimoquarto: Plerumque vero in his rudibus summa habitat caritas, & magna spiritus sancti dona, vt constat ex Greg. dialog. lib. 3 in vita Sanctuli præsbiteri; qui nec decem præcepta, nec elemẽta litterarum bene nouerat; spiritus etenim domini implet piscatorem, & prædicatorem facit, implet publicanum, & Euangelistam facit; O qualis est ille artifex spiritus, nulla ad discendum mora agitur, & in omne quod vollnerit, mox vt tetigerit mentem docet, solumque tetigisse docuisse est, Greg. in homil. trigef. ex quadraginta: Ideo ad huiusmodi loca siluestria, quando idonei non reperiuntur, tollerantur minus idonei. exemplum haberi potest ab illo Coepiscopo Augustini, à quo iple aliqua acute dicta didicerat, cum multa admiratione, quẽ tamen dicit fuisse Deo amicum, sed in villa natum, & enutritum, & non multæ lectionis, vt scribit Possidonius in vita S. Augustini; Vnde isti ad ordines admittentur non habita exactissima examinis diligentia, propter clericorum penuriam, ac necesitatem; tex. & glos. in cap. priscis, dist. quinquagesima quinta, & glos. in cap. 1. dist. quinquagesima septima, ibi raritas, &c. Stoliditas etenim hæc, & hebetudo, non pertinet ad priuationem sensus, & rationis, sed ad tarditatem, et mẽtis obtusam conditionem, vnde non est incongruum in siluestri loco eos administrare posse: glos. in d. cap. de Constantinopolitanæ. d. vigesima secunda; sunt enim aliquo modo
9 dociles; nam & dementes, qui aliquo modo dociles sunt ad fidem, pœnitentiam, & sacramentorum deuotionem, cõmunionem suscipere possunt ex sententia S. Tho. super 4. sent. vt reffert Silu. in ver. Eucaristia 3. vers. Nonum; dum tamen huiusmodi dementes propter ægritudinem facti

fiat

Fre, & dum corpore vallebant pij & deuoti extiterint: Silu. ibid. versic. decimumsmulto igitur magis stolidiras & hebetudo admitti potest ad sacramenta, præsertim si modica fuerit,

De Furiosis.

CAP. XIIII.

1 *Fuirosus qua causa quis fiat.*
Furtosi tripplices sunt.
Furiosus Maniam patitur.
Comitialis ex bili flaua peradusta causari nō potest.
2 *Furiosus, lunaticus, & comitilis, sæpe pro eodem accipiuntur.*
3 *David Lunaticē, & Comitialū simulasse basilius putat.*
Herculeus morbus.
Cambises laborauit Comitiali.
4 *Furiosus promoueri nou potest, etiam si ille postea liberetur, vel etsi habeat dilucida interualla.*
5 *Febris inducens furorem, non inducit Irregularitatem.*
6 *Furiosus per interualla, nec ad minores promouetur.*
7 *Furor superueniens, non aufert caracterem.*
Furor non aufert magistratum.
Furor impedit Papam promouendum, sed non promotum.
8 *Furiosus per quemrato potest exercere susceptos ordines, assistente collega.*
Furiosus, qui in sanitate ordines postulauerat, recipit caracterem.

Vriosos bilis facit, siue ea sit atra, siue flaua dummodo adusta sit, elegāti stillo hoc probat Hieronimus Gabuccin* sunne.ji-q medicus de comitial. morb.
1 lib. 1. fol. 16. & seq. nam ex hippocratis, Galeni & Aristotelis, quos ille refert sententia furiosos triplices accipere possumus, furentes, lunaticos, & comitiales, qui varijs interse differunt modis; furit enim quis aliquando ob flauæ bilis adustionē: quæ cum petat caput debbaccari hominē cogit; hominum quoq; societatē diffugere, errareque per inuia, & solitaria; Arist. sect. 30. problem 1. exemplo fuit Belerephon, de quo poeticū illud;

Qui miser in campis merens errabat aleis;
Ipse suū cor edens, hominū vestigia vitans;

Ij igitur cū Maniam patiantur nūq̄ tamen cadunt, vnde nec lunatici, nec comitiles sunt, sed proprio nomine furiosi dicuntur: Nā ex flaua bili peradusta comitialis causari non potest; Gabuccin. eod. lib. 1. & lib. 2. fol. 38. At quum atra bilis furere cogit, id fit, quia hæc atra bilis tardius irrepit ad corripiendum caput, & alia mēbra; quæ humoris tarditas, & mora, ita mentis abalienationē incutit, ut debbaccari cogat, priusquam easum inducat, vnde in istis terminis stat furoris nomen: at si vsque ad capitis, & membrorū correptionem humor inualuerit, fit casus, qui vel lunaticus dicetur, vel comitialis, secundū causæ diuersitatem; Apud scriptores vero plerumque ista commiscentur, vi-
2 delicet, furiosus, lunaticus & comitialis: Nā Basil. homil. 20. sup Psalm. 33. circa princ. scribit Dauid cū cade-
3 ret ore spumante lunaticum, & comitialem visum fuisse ex libro primo Reg. capit. vigesimo primo: Herculem etiam ferūt furiosum, & comitialem fuisse, vnde hic morbus herculeus dictus: filios etenim proprios furens necauerat: Cambises quoque Persarum Rex eodem morbo labo-

laborauit; cariſſimos etenim in ipſo furore interfecit: Verum tamen quia furorem diſtinximus à lunatico, & comitiali, videtur magis oportunum, ut de ſingulis, ſingula capita ſubijciamus;

Furioſus igitur nulla ratione promoueri poteſt.cap.communiter.diſt. 33.quem textum Archid.ibi intelligit ſpecifice loqui in furioſo, ex ſententia Lau. & Hug. idem ſcribit Alberic. in verb. vitiatus. Roſell. in verb. vitiatus. Archiep. Flor. 3. parte tit. 29. cap. 5. Idque adeo verum eſt, quod & ſi furore liberetur (fieri enim hoc poteſt, præſertim in furore ob flauā
4 bilim) tamen promoueri non debet gloſ. & Gul. in d capit. communiter Alberic. Roſell. & Floren. locis prædictis: Summ. conf.de homic.queſt. 45. textus, in capitulo maritum. 33. diſt. (qui locus excerptus eſt ex Auguſt. in lib. de dogmat. eccleſiaſtic. cap. 72. licet Gratianus per errorem tribuat Gregorio) Quandoq; etenim dillucida ſunt interualla furoris, Ideo ſicut dum quis furit, quum rationis vſum non habeat, non debet ordinari. S. Tho. 4. diſt. 25. art. 1. Tabien. in verb. Ordo. 4. nullus enim adeſſe poteſt coſenſus 32.q.7. capit. neque furioſus; & ibidem gl. Ita ſi dillucida interualla habeat, corripi à furore poſſet, vel tempore promotionis vel tempore adminiſtrationis; Ideo non eſt committendus ordo ei qui facile relabi in furorē poſſet; niſi forſan fu-
5 rorem quis patiatur ob inualeſcētem febrem, eo enim caſu ſublata febre, & furor penitus ſublatus videtur: vnde & ad ſacros promoueri non prohiberetur;

Ad minores vero ordines promoueri poſſet ille, qui dillucida habeat interualla ex ſententia Archid. in cap. 2. & 3. per illum tex. 33. diſt. ibi de ſacro miſterio: Sed meo quidem iudicio, nec ad minores facile admitten-
6 dum puto; dehoneſtaretur enim ordo clericalis; qui etſi non deſeruiat altari tamen circa altare verſatur; vnde res tota pendebit arbitrio Epiſcopi conſiderata qualitate furoris, an leuis ſit, an perraro corripiat;

Si quis autem ſana mente promoueatur, poſtea vero furor ſuperuenerit, omnis ordinum executio illi auf-
7 fertur; nam & ſi caracter ob furorem non deleatur, vſus tamen impeditur. S. Thom. 3. q. 82. art. fin. ad 3. Tabien. in verb. corpore: quod et iam Iureciuili cautum eſt: Nā ſi quis in magiſtratu poſit' furere ceperit, nō deponitur à magiſtratu; quin illi integre permittitur. l. qui furere. ff. de ſtat. hom. vbi gl. & Doct. ideo concludo, quod furor impedit quidem Papam eligendum, at non deijcit electum: Ant. de Butr. in cap. licet de elect. Iacobat. in tract. de Concil. lib. 3. art. 1 verſ. & idem ſi ſit furioſus: ſola enī nuda adminiſtratio impediri videtur: quæ q̃ ſine rationis vſu exerceri non poteſt, ideo per coadiutorem ſupplere ſufficiet;

Contingit autem aliquādo eū qui ſana mente promotus eſt furore corripi, & poſt tempus ad priſtinam mētis incolumitatem reſtitui, dubitatur an facile ſit reſtituēdus ad adminiſtrādos ordines, quos ob furorem exercere prohibitus fuit; & ſane verba d. cap. maritum & Aug. d. cap. 72. videntur probare non licere reſtitui propter illa verba, qui quandoque inſaniuit, maxime ſi ſæpi' fuerit correptus. 7.q.2. c. in literis: ſed læquior eſt ſententia, quod ſi perraro fuerit
8 moleſtatus ex leui furore, ac ſine ſcādalo, ſine clamore, aut alia horribili perturbatione, poterit admitti ad celebrationem ſuſcepti ordinis, dūmodo

do secum collegam habeat sacerdotem, qui, si contingeret eũ inter celebrãdum furore corripi, possit supplere, & perficere ministerium 7. q. 1. cap. Illud, & cap. nihil, Alberic. d. verb. vitiatus; Archiep. Flor. d. cap. 5. in fin. Non est autem illud prætermittendum, quod furiosus qui sana mente ordines postulauerat, prævia dispositione suscipit caracterem etiã si in furore ordinetur; text. in capit. maiores, de baptism. Angelic. in Vb. ordo 3. in princ. Cathechism. Pij V. in tract. de ordinis sacramento;

De Lunaticis.

CAP. XV.

1 *Lunaticus est, qui nascitur interlunio.*
Lunaticum mancipium morbosum est.
Argumentum ab edilitio edicto ad Irregularitatem, vite trahitur.
Lunatici à demoniacis longe differunt.
2 *Lunaticus mistice est, quisquis sordescit peccatis.*
3 *Lunaticus iam promotus, non amittit caracterem.*
Lunaticus morbus, ut incipit ipso vitæ ortu, ita concomitatur ad mortem.
4 *Lunaticus leuiter affectus, an promoueatur.*
5 *Lunaticus leuiter affectus, an exerceat ordines.*
6 *Lunaticus à comitiali dignoscitur tempore.*
Lunaticus ad minores facilius admittitur.
7 *Lunaticum se simulans, an possit promoueri;*

Va ratione furiosi non promouentur, ut pximo capite diximus, eadem quoque & lunatici; nam mentis summã alienationem patiuntur, vsque adeo, ut insaniant, merito ob hanc insanię causam ordines illis conferri non debent: arg. dist. 33. capitul. maritum: etiam si dillucida habeãt interualla; 1 ut ibi in illis verbis, quandoque insaniuit: Lunaticus enim ille est, qui interlunio genitus est, nam qunm luna deffectum patitur, vel quãlibet mutabilitatem, ipse quoque patitur, & mente abalienatur, ita ut insaniat; quo fit vt ethnicorum iure lunaticum mãcipium pro maxime morboso haberetur, ita ut redhibitioni locus esset. ff. de edil. edic. l. bouem. §. aliquando: multo ergo magis Deo hoc morborum mancipium adscribi non debet 33. dist. cap. vsque adeo; nam affirmatiue ab edilitio ædicto ad Irregularitatem valet argumentum; ut alias diximus in regulis generalibus: & quod sit Irregularis probat Alberic. in verb. vitiatus, & Archiep. Flor. 3. titul. 19. capit. 5. Lunaticus etenim morbus sæpe comitiali coniungitur, vnde Sirenus poëta.

Est subiti species morbi, cui nomen ab illo,
Quod fieri nobis suffragia iusta recuset.
Sæpe etenim membris atro languore caducis
Concilium populi labes horrenda diremit.
Ipse Deus memorat dubiæ per tempora lunæ,
Conceptum talu, quem sæpe ruina profudit.

Propterea Archid. Phisicarum rationũ ignarus lunaticos eos esse putabat, quos demon vexat in interlunijs, ut ille scribit in capit. communiter, dist. 33. sed longe fallitur nam Demoniaci toto cœlo differunt à lunaticis, ut suo loco dicemus: Fateor tamen, & lunaticos aliquando à demone vexati, vt Matt. cap. 17. Phisici etenim ferunt lunaticos plærumq; sine demone sola luna aduersante vexari ipso interlunio, quo tempore, & demon facilius sese immiscet, ut humanam naturam vexet, quando mẽs & ratio debilior est, ut scribit Silu. de strigimag. lib. 1. c. vlt. §. Decimũs

Spiri-

Spirituali autẽ sensu lunaticos accipere debemus eos, qui instabiles
2 sunt, ut recte Beda interpretatur ijs verbis, lunatici, inquit, sunt qui ut luna mutantur per diuersa vitia crescẽtes, & decrescẽtes refert S. Tho. in cathena aurea super Lucam cap. 9. Instabiles enĩ sũt lunæ motus, & alios, atq; alios in dies effectus parit in inferiora corpora, ut discrte scribit Basil. in exemero homil. 6. & iccirco quasi lunatici, qui fluctuant in vitijs, aut fide promoueri non debent: Si q̃s autem promotus sine hac vexatione
3 postea in hunc lunaticum morbum inciderit, caracterẽ quidẽ non amittit: sed ordinibus inseruire non permittitur ob sacramẽti venerationem, & ob scandalum; sentit S. Tho. 3. q. 82. art. fin. ad 3. quamquam si phisicis credimus, vix quisquã lunaticus existit, qui non id ab ipso ortu patiatur, quia sit interlunio natus; quinimmo, ut ab ipso ortu morbus hic incipit, ita numquam nisi morte defficit, infecta naturæ radice: Gabuccinus de comitial. morb. lib. 1. fol. 4. & 16. & seq.

Propterea illi mihi vidẽtur impossibilem dubitationem proponere, qui dubitant an promotus si lunaticus efficiatur aliquandiu, & postea conualuerit, sit ad exequendos suos ordines restituẽdus; Tamen, ut omnium curiositati satisfiat, duplex consideratio fieri potest; Prima est, si quis lunaticus extiterit, & postea ægritudine illa liberatus, aut si lenius vexetur
4 vellit promoueri, non est audiendus: promoueri enim non debet, sicut nec ille, qui aliquando insaniuit tex. in d. capit. maritum: & ita senserunt veteres scilicet Gul. & gl. in cap. communiter 33. dist. Archiep. Flor. d. c. 3. Rosell. in verb. vitiatus Alberic. in verb. vitiatus: Secunda consideratio est si quis iam promotus in hũc morbum inciderit, & post aliquod tempus ista vexatione lunatica sit liberatus, si per testimonia medicorũ Episcopus nouerit ipsum esse sanatũ,
5 restitui poterit ad exequẽdos ordines susceptos, etiam si per singulos menses aliquid vexationis patiatur, si nullus adsit vocis clamor, aut horribilis commotio, aut scandalum: sufficit enim si secum sacerdotem assistentem habeat, qui si in sacrificio vexaretur, possit subuenire, & misterium perficere, argum. 7. q. 1. capit. Illud. & capitul. nihil. Alberic. in verb. vitiatus. Rosell. & Floren. ubi supra: Sed non statim Episcopus eum debet restituere, quin expectato aliquo tempore possit dignoscere an vere lunaticus morbus sit, an comitialis; nam ut dignoscatur an demoniac⁹, an co-
6 mitialis, mensis expectandus est: Ad dignoscendum autem an vere liberatus sit, annus expectari debet. 7. q. 2. capitul. fin. & d. cap. communiter: Sed verius est, vt hæc omnia resideant arbitrio Episcopi: Archidiacon. dict. capitul. in literis septimo quæstion. secund. Rosell. Alberic. & Florent. vbi supra;

Sunt autem prædicta vera in maiorjbus ordinibus; at in minoribus perquam facile admitti possunt non solum ut susceptos exerceant, sed et ut ad illos promoueantur, tex. in cap. 2. dist. 33. vbi Archid. & Lau. hoc dicunt, per illum tex. in illis verbis, sacro ministerio: Idcirco extra sacrum misterium, & sacrificium altaris, si Episcopus arbitrabitur, posse eos promoueri, pendebit ab ipsius iuditio, inspecta magnitudine, vel turpitudine vexationis: cuius rei exemplũ trahere possum⁹, à S. Malcho Episcopo Hibernico q (ut vtar verbis auctoris) puerũ mẽte captũ; ex ijs, quos lu-

lunaticos vocant, inter confirmandum sacra vnctione sanauit, & illum mox constituit hostiarium domus suæ; hæc scribit S. Bern. Abbas Clareual. in vita S. Malachiæ.

Si autem quis vere lunaticus non extiterit, sed simulauerit, vt Dauid 1. Reg. c. vigesimo primo, si ob causam piam id fecerit, non prohibebitur ordinari, Dauid enim qui se lunaticum finxit, vt scribit Basil. in homil. vigesi. super psalm. trigesi. tertium, non reperitur ob hanc causam fuisse à sacerdotio exclusus: sed si obturpẽ quæstum quis se lunaticum simulauerit, indignus erit omni Ecclesiastico ordine, arg. Constantinopol. Sinodi sextæ: c. sexageß, quæ reddit irregulares eos, qui se dæmoniacos simulãt, perinde, ac si essent vere demoniaci.

De comitialis morbi irregularitate.

C A P. XVI.

1 *Comitialis vnde dictus.*
Comitialis, Herculeus morbus, maior, sacer, denominatur.
Epilepsiæ morbus, & causa.
2 *Coitus paruus comitialis videtur.*
Comitiales fuere multi insignes viri.
Iulius Cæsar Comitialis.
Dauid comitialem finxisse videtur Basilio,
3 *Comitiales promoueri non possunt,*
4 *Comitiali morbo liberatus, quando promoueri possit, vel ad susceptos exercendos restitui;*
5 *Comitialis esse quis quanto tempore dignoscatur.*
6 *Demoniacus esse quanto tempore, quis dignoscatur*
7 *Comitialis deprehenditur cornibus ceruorum adustis;*
Comitialis deprehenditur carnium promiscuo vsu.
8 *Hedinis carnibus, suscitari demones ridiculũ est.*
9 *Hircina, vel caprina caro suscitat comitialem.*
Capra, & hircus comitiales sunt.
Sacerdotibus olim caprinis carnibus vesci vetitum fuit.
Hircinum tecur suscitat comitialem,
Demoniacis, auferendus est vsus carnium.
10 *Demones esu carnium, ad vitia nos prouocant.*
Carnium esus, non natura nobis inditus,
Vulturibus, nec natura esus carnium inditus.
11 *Coturnicum vsus in cibo suscitat comitialem,*
Anisum impedit comitialem ex Pithagora.
Comitialis, quibus modis sanari possit.
Simon tridentinus puer iugulatus.
Aftensis pu r iugulatus.
Cataphrigæ, & Pepuziani Eucaristiam conficiunt, sanguine infantis iugulati,
12 *Comitiales ad minores ordines facile promouentur.*
Comitialis morbus hereditarius; ideo inficit heredes, etiam quo ad irregularitatem.
Vertigo parua Epilepsia, affinis comitiali, ac nihilominus promoueri non impedit,
Gregorius magnus sincopen sæpe passus est.

Omitialem morbũ ideo antiqui denominasse dicuntur, quod hac ægritudine laborantes, in agendis comitijs maxime
1 me detegi solerent; quamobrem comitia dimittebantur, si eo tempore hac vexatione, quis fuisset correptus vt Sirenus Poeta scripsit, de quo superiore capite diximus.

Sed aliquando hærculeus morbus dictus est, quod Herculem vexarit: aliquando sacer, aliquando lunaticus, illo eodem loco diximus: Aliquando Epilepsia dicitur, quasi membrorum correptio, & contractio; Nam ex phisicorum sententia, in hoc morbo tanta est capitis, & membrorum contractio, vt aut hominem celeriter consumat, si recens, & vehemens superueniat, aut si lenius hominem grassetur, familiaritate quadam, vsque ad vltimum vitæ exitum concomitetur:

propte-

propterea insanabilem putant; præsertim si hidropisi misceatur, Gabuccin. de comitial. morbo lib. 2. fol. quimquages. quinto; atque ante eum Hippocrates lib. de Coacæ prænotionibus: causam cuius morbi scribit idē Gabucc. lib. 1. fol. decimo, & decimo sexto, & seq. Et tametsi de hac re multa dicat Archid. in c. communiter, d. triges. tertia, tamen non illi credendum est homini phisicarum rerum ignaro; sed consulendus est Hippocrates lib. de sacro morbo, & Arist. in problem.

Habet hic morbus horroris plurimum; Nam qui ex eo concidunt rugitum emittunt, qui rugitus inde nascitur, quod stipatis venis difficilis est aeris respiratio. Gabuccin. eod. lib. 2. fol. quadrages. quinto, ex sententia Auicenæ: præterea spumam præ maxi mam ore mittit; quia pulmo valde afficitur nimia interni motus vehementia: Idem Gabuccin. eod. lib. 2. fol. quadrages. sexto. Tantum enim fœda res est aspectui hic casus, quantum ipse venereus coitus; quando-
2 quidem ex hippocratis sententia coitus comitialis morbi teterrimi pars est, imo paruus comitialis; quod eleganti stillo scripsit Aul. Gell. lib. decimo nono c. 2. Est vero tam abhominabilis etiam stomaco, vt videntibus timori sit; nam Plin. lib. 10. c. vigess. tertio, dicit morbum hunc despui cō suetum, perinde ac si contagione esset inuasiurus: Gabuccin. lib. 1. fol. 3 Hoc morbo correpti sunt viri præstantissimi, nam Iulium cęsarem ferunt in agendis rebus bis hoc morbo fuisse correptum. Dauid quoque, vt Basilius reffert homil. vigesf. super psalm. trigess. tertium, talem se esse simulauit.

Qui igitur hoc morbo corripiuntur, ad sacros ordines promoueri nō possunt: d. c. communiter; quem canonem Gratianus tribuit Pio Papæ; quum tamen sit excerptus ex Concil. Toletan. vndecimo, cap. decimo tertio: & sicut ille tex. de promotis loqui videtur, vt non valeant in susceptis ordinibus ministrare (vt senserat Bartol. Brix. & probatur ex inscriptione illius capituli in d. Concil. quæ habet, de sacerdotibus qui vexantur à spiritu) tamen idem erit in promouendis; nam si secundum. S. Tho. 3. quæst. octuagesima secunda art. fin. quilibet patiens quamlibet mentis alienationem ordine quidem non priuatur, sed executio illi interdicitur, tum ob periculum, tum ob scandalum circa sacramenta; maiore ergo ratione qui hęc patitur promoueri nō debet: quoniam quicquid deijcit promotum, multo magis impedit promouendum vulgata ratione: Idque non solum verum est in Comitiali; sed & in omni ægritudine casum similem causante: Archid. in d. c. communiter, ex sententia Lau. & Hug.

Dubium erit, si comitiali morbo liberatus quis sit, an poterit ad ordines admitti; sed sane si sequamur illorum sententiam, qui putant morbum hunc incurabilem esse absolluta est responsio, ipsum numquam admitti posse, tametsi diu ab illo non fuerit vexatus: sed si phisicis videtur sanari posse, aut ad leniorum molestiam duci; poterit Episcopus consilio cum medicis habito, illum promouere, si tantum temporis effluxerit, quo vlterius dubitandum non sit, quod morbus inuadere possit, vt proximo anteriori capite diximus: Si quis autem iam promotus, in hunc morbum inciderit, nec postea ab ipso liberatur, abstinere cogitur 7. q. 2. in c. in litteris Tabien. in verb. corpore: præsertim si cum clamore ac spuma exagitetur

tur, etiam si semel tantum in anno; ex sentent: a Goff. in d. cap in litteris, & reffert Archid. ibi: sed si leniter afficiatur sine vociferatione, ac spuma in terram collidatur, ad susceptos ordines exercendos restitui poterit, dummodo assistentem ibi sacerdotem habeat, qui si casus contigerit succurrere, & perficere possit, 7. q. 1. c. Illud. &c. nihil, Alberic. in verb. vitiatus: Archiep. flor. 3. tit. vigesimonono c. 5. in fin. Rosell. in verb. vitiatus: Tabien. in verb. corporc; qui tamen casus quando, & spuma, ac vociferatio ne caret, potius ad fine opem pertinere videtur, de qua paulo inferius hoc eodem capite dicemus.

Verum quia non nullis visum est curari hunc morbum posse, aut saltim occultari ad tempus, tractandum est, quantum temporis Episcopus expectare debeat, vt deliberare possit an re-
5 stituenda sit illi ordinum administratio. Duo tempora de hac re in iure reperiuntur, mensis, & annus, mensis quidem quoad dignoscendum, an sit comitialis, an sit demoniacus; Annus vero, an perfecte sit liberatus, ita intelliguntur illi duo canones, qui videntur contrarij scilicet c. vlt. 7. q. 2. & d. trigess. tertia c. communiter, & ita intelligere videtur Hug. in d. c. vlt. per quã distinctionẽ cõciliatur contrariæ opiniones Doctorũ scilicet Archi. in d. c. In litteris Alberic. Rosel. & Flo. locis citatis: quomodo autem infra mensem Comitialis à demoniaco di-
6 gnosci possit, phisica ratione probatur: Nam ceruorum cornua, si accen-
7 dantur odore per adustionem fragrante comitiales deprehenduntur: Plin. lib. 8. cap. trigesimo secundo: sed & carnium vsu potest deprehendi hic morbus; Gelasius enim Papa, vt comitialem posset dignoscere à demo-
8 niaco, iussit vt vexatus omni carnium genere vesceretur c. fin. 7. q. 2. Ideo monendus est lector ne ridicule cum glossa sétiat, quod hedinæ carnes prouocent dęmones, vt ipsa dixit, in d. c. vlt. non enim ab hanc rationem Gelasius omnes carnes admisit, sed ob aliam; nam hædinæ carnes nihil tale possunt, quale est illud quod illa glo. dixit: Hoc autem putauit Gelasius prudenter si is, qui vexatur passim omnibus vtatur carnibus, forte caprinas aut hircinas edet, & morb[9] comitialis excitabitur; capræ etenim at-
9 que hirci hoc morbo laborant, Hippocr. lib. de sacr. morb. quem Auicena sequitur, vt scribit Hieron. Gabuccin. de comit. mor. lib. 1. Olim etenim sacerdotibus interdictus erat caprinæ carnis vsus, quod præceteris animantibus comitiali morbo vexetur; indeque gustantibus, aut tangentibus aliquid eius morbi affricetur, ex sententia Plutarch. quem eodem lib. reffert Gabuccin. Nam & iecur caprinum, aut hircinum cibo potuue desumptum, aut odoratum suscitat hunc morbum, idem Gabuccin. lid. 3. fol. sexagesima secundo; & hanc ob rationem scilicet, vt deprehenderet Comitialem à Demoniaco Gelasius omnes carnes admitti volluit; nõ autem ob eam causam, quod hedinæ carnes irritent dæmones, ut superstitiose putauit gl. prędicta; Quinimmo dicendum est, quod si sit certum hunc esse demoniacum non est dandus ei liber usus carnium: quin potius ei omnino interdicendus est, ut olim fecerat S. Benedictus cuidam clerico uere, & palam Demoniaco, cui omnem usum carniũ interdixerat; ut scribit Greg. Dialo. lib 2. in uita illius.

Et tametsi ex sententia Euseb. Pamphi. de præpar. Euang. lib. 4. c. duodecimo, & ex Porphir. lib. de abstin. à carnib. demones usu carnium prouocentur;

to nocentur; tamen illud accipiendum est, quoad suggestionem vitiorum, non autem, quoad hoc genus ægritudinis: certum est enim quoad vsum carnium nos natura ab initio non docuit, quinimmo nec vultures ipsi, nec cætera animantia hoc inditum à natura habent, ut carnibus vescantur, ut elleganti stillo scribit Basil. in exemero homil. vndecima, & Hieron. in capitul. ab exordio dist. 35. fruges enim, ac fructus nobis dedit Deus in cibum. Gen. 1. Sed post expletū diluuium vt etiam carnibus vesceremur concessit dominus Gen. cap. 9. facit ad hoc Euseb. de præparat. Euang. lib. 8. cap. vlt.

Alijs præterea modis hic comitialis suscitatur, quos scribit Gabuccin. eodem lib. 3. fol. 96. Conturnicibus enim si nimium quis in cibo vtatur, facile in hunc morbum incidit: Sunt enim Coturnices comitiales. Plin. lib. 10. cap. 23. ¶ Etquamquam supradiximus morbum hunc insanabilem esse; tamen nonnullis visum est leniri posse, aut etiam purgari; Nam Pitagoras putabat Anisum in manu habentes corripi hoc morbo nō posse, refert Plin. lib. 20. capitul. 17. Olaus quoque Archiepiscopus hist. septemtrion. lib. 18. cap. 31. dicit pueros, si continue vulpini cerebri cibo vtantur, securos esse perpetuo à comitiali morbo: Alij impijssimæ huic morbo mederi putarunt, si vexatus ebiberit sanguinē iugulati hominis; sic misera auxilia miseriora faciūt malas quamobrem non fuerit absonum si Simon ille puer Tridentinus, qui anno domini millesimo quadringentesimo nonagess. quinto iugulatus est, huic morbo medendo forsan illud passus sit, sicut & alter ille Asten. meo tempore: quamquam ob inuidiam aduersus pietatem christianam verosimilius est eos ab hæbreis fuisse iugulatos: quod & miracula postea indicarunt; vel etiam ab hæreticis Cataphrigis & Pepuzianis; qui de infantis anniculi sanguine, quem de toto eius corpore minutis punctionum vulneribus extorquent, quasi Eucaristiam suam conficere perhibentur, miscentes eum farinæ: panemque inde facientes, ut refert S. August. lib. de hæres. capitul. vigesimo sexto: nam prædictio modo duo puerili prę nominati extincti sunt: & forsan ad eum finem, & effectum;

Quod vero supradiximus comitiales ad ordines promoueri nō posse, verum est ad maiores; alioquin ad minores per Episcopum admitti ex dispensatione possunt: Archidiac. & Lau. in dict. capitul. secundo. dist. trigess. tertia, per illum tex. in capit. 3. ibidem, quia ille text. vtitur verbis illis, sacra misteria, per quæ non excluduntur alij ordines, qui non versantur circa sacra misteria, quales sunt minores: ¶Illud præmittēdū non puto quod hoc impedimenti genus quod ex comitiali nascitur, non solū excluditeum, qui ipso affectus est, verum etiam prolem ipsius: hic enim morbus hæreditarius est, & ad prolem traducitur, Gabuccin. eodem lib. primo. fol. trigess. quarto: Iure igitur merito Episcopus non admittet ad ordies sacros prolem eius, qui fuerit hoc morbo exagitatus, nisi lōga temporis intercapedine prolem non pati animaduerterit:

Ad comitiales proxime accedunt, qui vel vertigine vexantur, vel syncope exagitantur, pari quodam simbolo, cum illo morbo; veteres enim græci vertiginem micran Epilepsiam appellarunt, quasi paruū comitialem; sunt enim affines morbi, & eisdē ppemodū causis pueniunt, ita

N vt

riosius perscrutari vellit ex sacris scriptoribus habet Aug. lib. 1. de diuin. demon, S. Tho. 2. sent. d.7. & 8. Gratian. vigesi. sexta q.3. cap. sciendum: Lactantium in secundo lib. diuin. Instit. cap, decimo quinto: decimosexto, & decimo septimo. & susius quam omnes Silu. de Strigim. lib. 1. cap. 13 & duob. seq. Ex profanls habet Platonem in simphosio: Porfirium in lib. de abstin. à carnib. cuius meminit Euseb. pamph. de præpar. Euang. lib. 4. cap. duodecimo: sunt autem (inquit) corpora hominum istis dæmonibus plena, & maxime illorum, qui delicatis cibis viuunt, comedentibus enim nobis adueniunt, & inherent corpori, Iccirco ieiunium, & castitas maxime laudantur, non quia principaliter ac per se De⁹ bonus istis placetur, sed vt recedant ilii, qui sanguine, & immunditia gaudentes, vt ijs fruantur, vtentium corpora aggrediuntur: Certum est enim, quia vehemens caducarum rerum cupiditas, & appetitiui spiritus impetus nõ aliũde, quam experientia istorum maxime crescit; Quare cum appetitio nimium inflammata est, & voluptatis ardor animum ita exagitat, ut omnis cogitatio ad exteriora vagetur, tunc huiusmodi demonum præsentiã esse cognoscas; quorum præsentia facit, vt appetitiuus spiritus, in corpore nostro multiplicetur: Hæc ille, ex quo nihil aliud intelligimus, quam dæmones nobis omnia mala suggerere; de qua suggestione non hic non agimus; sed de ea vexatione, quæ ad obsessa corpora pertinere potest; de qua longo tractatu scribit Silu. in verb. Maleficium; nam quandoque dæmon diuina permissione ita humanum corpus obsidet, vt sensum impediat, mentem abalienet, atq; ad furorẽ cogat Matt. c. 8. cuius rei exemplum est apud Chrysostomum de prouid. Dei. lib 1. Nam Stagiri⁹ monac⁹ illi necessarius vir pi⁹ orans à demone corripiebatur, & prosternebatur: eidemque distorquebanẽ manus, torui erant oculi, os despumabat, horrenda, & confusa vox erat, atque oĩs sensus tremebat, vt diserte explicat ille lib. 1 circa princ. & de hac specie est tractandum à nobis.

Qui igitur aliquando hoc vexationis genus passi sunt, uidelicet si ex dę-
2 monis exagitatione in terrã allidanẽ perpetuo ab ordinum susceptione excluduntur, ex Conc. Toletan. 11. c. 13. habetur d. 33. c. cõmmuniter (qui canon. à Gratiano per errorẽ Pio Pontifici attribuitur) hoc ẽt scribunt glo. & Archid. in c. cõmuniter: Alberic. in uerb. uitiatus: Archiep. flor. 3. tit. 29. c. 5. Quod usque adeo uerũ est, ut ẽt liberati, uel post longum tempus, nullomodo ad ordines admittẽdi sint: Tabien. in verb. corpore Silu. in uerb. corpore uers. octauo pro quorũ sententia est tex. in c. Clerici, d. 33. quo loco ille promoueri prohibeẽ, qui in adolescentia passus fuerat demoniacã uexationẽ: scripsit & Aug. lib. de dogmat. Eccles. c. 72. habetur ead. d. c. maritum: Propterea S. Benedictus clerico quidã Aquinensis Ecclesie, cuius demonium expulerat iussit ne umquã ad sacros ordines promoueretur: sed qa multis annis lapsis homo præcepto non paruit, & ad sacros ausus fuerat ascendere, idem dæmon ad obsidendum eum redijt, usque adeo, ut non nisi morte postea fuerit liberatus scribit Grego. dialog. lib. 2. in uita S. Benedicti: In qua re hec uexatio differt ab alijs supradictis: nam lunatici comitiales, furiosi, si liberati sint eos admitti posse iam diximus: at Dæmoniacus nunquam sacerdotio dignus esse posse, putatur, aduersus quem demõ tantam potestatem à Deo accepe-

 rit

erit, ut colligitur ex dictis Archiepisc. Flor. d. cap. 5. in fin. Rosell. in verb. vitiatus: posset tamen liberatus adeo dignus esse, quod dispensari posset. can. apost. 78. non ergo omnes, qui hos casus patiuntur, temere debent iudicari dæmoniaci propter hanc Irregularitatem; sed mature agi oportet ieiunijs, & orationib᾽, ut reuellet De᾽, & vt opportũa remedia doceat;

Sed si is, qui iam promotus est à dæmone corripiatur, dum vexationes exagitant actu susceptos ordines administrare nõ potest, propter mẽtis abalienationem argum. S. Thom. 3. q. octuagess. secunda. art. fin. ad 3. at si liberetur, postea non prohibetur administrare, sed ascendere nõ permittitur. dict. capitul. communiter; qui canon excerptus est, ut dixi ex Conc. Toletan. vndecimo. capit. decimo tertio: vbi inscriptio ipsa loquitur de iam promotis, videlicet de sacerdotibus, qui à dæmone vexantur: Propterea Doctorum contrarietates in hac re soleo hoc modo conciliare: nam qui passus est Demoniacam vexationem non potest promoueri: sed promotus poterit exercere; sed non ascendere.

Esset autem hoc loco opportunum tractare, quibus signis dignosci possit, quod demoniacus sit, non autem comitialis; sed iam fusius dictum est supra capitul. superiore, de comitialis Dignoscuntur etiam dæmones ex responsis, ex literatura in homine, vel muliere imperita; nocturnis, vel diurnis terriculamentis, ex attestatione patientis, ex phisicorum rationibus; quando membra patiuntur, aut torquentur sine vllius ægritudinis lege, vel ratione: Sed longe apertius demonstrantur exorcismo, ut pleno lib. scripsit Silu. de Strigimagis & exorcism. & in Summ. in verb. maleficiorum; Nam & Lactant: in lib. diuin. Institut. capit. 16. Dæmones (inquit) iustos cultores Dei metuunt, quorũ verbis tamquam flagris verberati, nõ modo dæmonas se esse cõfitentur, sed etiam nomina sua edunt: Hæc ille:

4 Ad hæc etiam oportune est tractãdum, quibus signis dignosci possit, quod quis à demone liberatus sit; In qua re moneo ne quis cum gl. leuiter & ridicule sentiat, carnium usum indicare posse, an quis à dæmone liberatus sit, ut abunde diximus proximo anteriore capite: Nam ex Euangelica doctrina constat demonem discedere iuxta signum per exorcistam iussum: scilicet vt de vno corpore, in aliud transeat, & similia, vt Christus iussit transire in porcos, Mar. c. 8. verũtamen, q᷑a sæpe numero, aut egressi demones redeũt, aut se egressos confingũt, ut veritas habeatur expectãdus annus est; nam per tam longum tempus certum videtur Ecclesiæ hũc dæmone liberatum esse, si numquã intra annũ vexatus fuerit; ꝓpterea q᷑ anteq̃ vexaretur ꝓmotus erat, & post vexationes quieuerit per annum, poterit susceptos ordines exercere. d. Conc. Tolet. 11. c. 13. & d. c. cõuiter: Arch. in c. in literis. 7. q. 2. Saluo tã semper peritorum phisicorum consilio & arbitrio, quos cousulere debet Episcopus, vt sentit Archid. ibid. Flor. d. c. 5. Alberic. in verb. vitiatus: Rosell. in verb. vitiatus: Tab. in verb. corpore;

Hæc autem Irregularitas ad solos sacros ordines pertinet; nam ad minores facile poterit promoueri ille, qui à dæmone sit liberatus, probari videtur in d. c. clerici dist. 33. vbi verba illa, de sacro misterio, aperte indicant, extra sacrum misterium nullam esse prohibitionem, si liber à vexationibus factus fuerit, ut sentiũt ibi Arch. & Lau. qua rõe si dæmoniacus

vellit

velit sacram communionem accipere, quia non pertinet ad exercitationem sacri misterij, vel ordinis, ista simplex communionis acceptio, si in eo vigeat aliquod lumen rationis, negari non deberet. S. Thom. 4. sent. distin. nona; quem ad hoc refert Silu. in verb. Eucaristia 3. vers. decimum.

Et tametsi hoc capite toto de demoniacis tractauerimus, idem tamen est, & de Energumenis, qui à demoniacis solo vocabulo differunt, vt expressim constat Concil. Elibertano cap. vigesimo nono, his verbis Energumenum, qui ab erratico spiritu exagitatur, huius nomen neque ad altare cum oblatione esse recitandum neque permittendum vt sua manu in Ecclesiæ ministret, Baptismus tamen, & communio eis nō denegatur, Eod. Conc. cap. trigesimo septimo: De ijs Energumenis frequens est memoria in libris Dionisij Areopagitæ; & Clem. 1. Papæ, & pro demoniaco Energumenum accipi scribit Aug. de dogm. Eccles. cap. octuagesimo tertio.

Maleficiati autem in solis genitali-
6 bus non mihi videntur ab ordinibus excludendi: quandoquidem ob eam causam castiores sunt, at maleficiati alijs membris excludi debent, ea ratione, qua reliqui corpore vitiati: sed si maleficiati sint in sensibus, quia vel torquentur, vel mente ab alienantur, pro demoniacis habendi sunt; etiam si non obsideantur, sed tantum
7 vexentur: & in hoc differt maleficiatus à Demoniaco, vt colligitur ex Silu. in lib. 2. de Strigimag. cap. 2. & cap. 5. in vers. in hominibus vero, & cap. vlt. vers. sexum; & in Summ. in verb. maleficium q. 3. nam quandoque demon ipse est homini, vel membro alicui alligatus per maioris demonis potestatem, S. Tho. quodlib. 2. art. decimotertio, & tunc dicitur demoniacus arreptitius, quia substantialiter dæmon in ipso corpore inhabitat, S. Thom. quodlibet 3. art. 8. quandoque vero non est alligatus demon, sed demonis virtute sunt impediti naturalis effectus hominis, puta immitendo infirmitates, hoc .n. ipse demon potest, vt patet in Iob & in muliere curua decē octo annos. Luc. cap. decimo tertio, & tunc proprie dicitur ad maleficii pertinere: Silu. in verb maleficium d. q. 3. & lib. 2. de strigim. c. 2. quod non virtute propria demonis fit, sed Dei sola permissione Aug. super Io. tract. 7. ad cap. 1. Vel clarius dic maleficiatus est ille qui à demone aliquo sensu vel membro ligatus est per cooperationem hominis; actus enim solius demonis non constituit maleficium, sed vna cum cultu, vel opere hominis dicitur maleficium: Et ideo Iob, & mulier per fluxum sanguinis non habuerunt ex maleficio, sed à demone Dei permissu.

Ad eandem irregularitatem pertinet, si quis Demoniacus non sit, sed se esse simulet; nam promoueri non poterit, perinde ac si vere demoniacus esset; vt iussit sexta Synodus Generalis Constantinop. c. sexagess. his verbis. Eos, qui se Dæmone correptos esse simulant, & morum improbitate eorum figurā, & habitum simulate præseferunt, visum est omni modo puniri, & eiusmodi afflictionibus, & laboribus eos subijci oportere, quibus ij, qui à Demone vere correpti sunt, vt à Demonis operatione liberentur, vere subijciantur: Hæc ibi.

De Irregularitate proueniente ab ægritudine corporis, & primo De Lepra.

CAP. XVIII.

1 Lepra olim excludebat ab ingressu Ecclesiæ.
Leprosus in occulto celebrare potest, si non impediatur vsus liber omnium membrorum.
2 Leprosus promotus potest priuari beneffitio, si populus sentiat scandalum.
Episcopus leprosus, non deponitur, sed datur ei coadiutor.
Leprosus mistice dicitur, qui est simoniacus.
3 Scabies multa impedit promouendum.
4 Psora, quæ & scabies herculea, impedit promouendum.
Scabies affinis lepræ, & censetur Dei maledictio;

NVnc ordo expostulat, vt post animi morbos, etiã corporis ægritudines subijciamus, quarũ prima nobis occurrit lepra, quam vsque adeo vetus lex de-
1 testata est, ut qui illa laborarent, non solum ab Ecclesia; sed & ab hominũ cœtu excluderentur: Leuitic. capitul. 13. 14. & 22. Nu. capitul. 12. Deuteron. capitul. 24. Propterea quasi abhominabilis in conspectu hominum ad ordines promoueri non debet. S. Thom. 4. senten. dist. 9. art. 4. quod ita intelligo, ut nullo modo sit promouendus, nec quidem ut inter leprosos administrare possit, nec ut secreto: nam quia claritas, integritas, & dignitas personæ requiritur ad susceptionem ordinis ut S. Tho. d. art. 4. sequitur, ut leprosus nullomodo sit admittẽdus: Eadem ratione si iam promotus à lepra inuadatur, est remouẽdus ab administratiõe: de cler. ægrot. capitul. Tua nos: Specul. in titul. de dispens. §. iuxta, versic. Item percussor: Tanti etenim sacramenti celebritas non patitur, ut inter sanam plebem leprosus sacerdos deseruiat, qui cessare ob reuerẽtiam debet, Gnl. & Hug. dist. 49. capitul. hinc etenim: Tabien. in verb. corpore; quod etiam traddit S. Tho. 3. q. 82. art. fin. ad 3. Alberic. in verb. leprosus, citat Sũm. confess. lib. 2. tit. de homicid. q. 43.

Illud tamen verum est ex sententia S. Thom. in allegata dist. 9. quòd etsi leprosis promotis sit interdictum administrare iam susceptum ordinẽ loco publico; tamen in occulto, & inter leprosos admitti possunt, ad administrationem ordinis ante lepram suscepti; nisi forsan tam grandis lepra foret, ut vel manus, vel labia corrosa essent, vel libeiam sacramenti contrectationem impediret, quia penitus etiam in secreto administrare non sunt permittendi; quod etiam scribit Tabien. in verb. corpore: Si quis autem iam assequutus sit Ecclesiam parochialem, & promotus ad sacerdotium in lepram inciderit; non est quidem parochia priuandus, sed interdicẽda illi omnis administratio, si hæc duo concurrant, scandalum po-
2 puli, & plebis adhominatio; nam per vicarium ab Episcopo constituẽdum sub congrua portione Ecclesia accipiet debita obsequia. capitul. de Rectoribus, de cler. ægrot. Aut si opportunius videatur, etiam ab ipso benefitij parochialis titulo, est remouendus hic leprosus, & alius eius loco instituendus, reseruata portione fructuum ipsi leproso ad uictum, & necessaria vitæ, capitul. Tua nos, de cleric. ægrot. Rosell. in verb. leprosus: Si vero fructus ad vtriusque victũ non sufficiãt, agendũ erit ut docet Abb. in d. c. Tua nos: Sed hæc diuersũ ius

ius habent in Episcopo, qui iam promotus lepra percussus est; nam vn' vel duo coadiutores Eligentur à maiore parte capituli, cum consensu ipsius Episcopi; ipso autem inuito solus pontifex coadiutorem dabit, sic capitulo, aut clero postulante, cap. 1. de cler. ægrot. lib. 6. Alberic. in verb. Vitiatus: casus est in c. penul. de cler. ægrot. cum autem leprosus, sanatus fuerit, nil obstat, quin promoueatur, & promotus exerceat: Nam Simon leprosus à Domino sanatus Episcopus Cenomanensium fuit in Gallia sub nomine Iuliani, vt referunt Annales.

Leprosus etiam spiritali quodam sensu accipitur, qui simoniace promouetur; nam simoniacum promouens non offitium, sed lepram confert .1. q. 1. c. cum ordinaretur Alberic. in verb. leprosus §. fin. quæ lepra incurritur à petente ordines, per solam pecuniæ oblationem c. maritum, d. triges. tertia: sed de hoc latius dicemus, quũ de simoniacis agemus.

Ad lepram proxime accedit scabies; Nam & testamento veteri, qui impetiginem vel sugem scabiem patiebatur, ad sacerdotium promoueri non poterat Leuit. c. vigesimo primo · nã & hodie scabiosi non sine suspitione luxuriæ sunt, unde ea causa non erunt facile admittendi. Specul. in d. tit. de dispens. §. Iuxta; vers. Item in veteri & c. hinc etenim dist. quadrages. nona: Gregor. in pastoral. lib. 1. cap. vndecimo.

Potest etiam scabies esse tam grandis, vt & si sine suspitione luxuriæ inuaserit; tamen quia liberum usum manuum ualde impediat, & sacramenti contrectatio non sit tutta, non debeat promoueri, nec promotus ad exercendum admitti, sicut nec leprosi, ex S. Thom: d. dist. 9. exemplo esse potest illud scabiei genus, quam Psoram phisici dicunt, que alio nomine scabies herculea a Suida nominatur; quã se laborasse scribit Greg. Turon. lib. in gloriam confess. c. quadragesimo quarto; Est enim ægra scabies, & non nisi magna diligentia excutitur, est quæ lepræ affinis, & ex attra bile, sicut & lepra originem ducit: vt scribit Hieron. Gabuccin. de Comitial. morb. lib. 2. fol. quinquagesimo tertio; quæ quandoque tantum pruritum habet, ut Dei maledictio censeatur, Deuteron. cap. uigesimo octauo Gramat. decis. quinquages. sexta. nu. 6.

De morbo Gallico,

C A P. XIX.

1 *Morbus gallicus ante hoc seculum non auditus*;
Morbus gallicus simillimus lepræ.
Morbi gallici species duæ.
2 *Lepra incurabilis, præterquam à solo Deo*.
Morbus quilibet incurabilis, & apparens inducit irregularitatem.
Morbum habens contagiosum, non est permittendus vbicumque ministrare.
Morbum gallicum habens certo casu, promoueri permittitur.
3 *Morbus gallicus magnam inducit debilitationem*.
Vxor non tenetur cohabitare viro morbum habenti contagiosum.
Morbus gallicus quandoque hominem consumit:
Marcus Antonius sabellicus morbo gallico consumptus.
4 *Barbæ, aut pili sicui ceciderint ob venerem, promoueri non debet*.
Barba, & pili quandoque sine venere decidunt.
Pili in homine sunt ornamenti loco,

X scriptorum sententia nouum morbi genus est, quod Gallicum dicunt, nec ante hoc sæculum auditum esse ijdem attestantur; Marc. Aut. Nat. Astens. de pulchro lib. 4. ad medium; & fusius scribit, ac demonstrat Ionius hist. lib. 4. qua ratione fit, ut hactenus de eo nemo tractarit, quoad Irregularitatis inuestigationē: Quoniam vero nonnulli ad impedimenta matrimonij, hanc ægritudinem adduxerunt; possumus & nos pari ratione ad ordinū ecclesiasticorum impedimenta refferre: habet enim hic morbus magnam cum lepra similitudinem, ut expressim longa quæstione scripsit Bartholomeus Spina, sacræ Theologię professor in opusculis suis, in quæstione matrimoniali: Sunt autem ex phisicorum sententia, duæ morbi gallici species, vna horribilis valde propter vlcera per corpus diffusa & propter extrinsecam defformitatem, adiectis acribus doloribus: Altera est, quæ maiorem internum cruciatum habet, cum articulorum inflatione, membrorum, ac neruorum attractione, decoloratione vultus, & cutis, sine vllo extrinsecus vlcere: Harum vtraque magna similitudine lepræ comparatur; Incurabiles enim sunt, sicut & lepra, quam solus Deus curare dicitur, 4. Regum. capit. 5. ibi; Numquid Deus sum ego, ut curem hominem à lepra sua: Ideo hæc morborū genera, quia incurabilia sunt reddunt hominem Irregularem; omnis enim morbus apparens, & incurabilis Irregularitatem inducit: Specul. in c. si forte, de elect. lib. 6. nu. 5. per text. in cap. penul. de cler. ægrot. Est enim hic morbus longe deterior lepra; Nā & per solam cohabitationem inficit, sicut & lepra; & ideo prima huius morbi species excludit ab ordinibus ecclesiasticis suscipiendis; seu exercendis, sicut & lepra, quia scandalo est, & horrori, præsertim, quia contagione inficit; quisque enim sibi cauere debet, ne contagione inficiatur. Ideo permitti non debent passim administrare, arg. Abb. in capitul. 2. de coniug. leprof. præsertim, quia turpitudinem fę dę libidinis, vnde morbus causatur, præsefert in conspectum hominum; & hoc multo magis verum erit, quando articuli, & nerui ita cōtrahūt, ut libere sacramēta tractari nō possint: sicut de lepra diximus capite antecedsti, & tradidit sacerdotale. tit. de minist. sacrā: Eucharist.

Alterum genus quod vlceribus caret; potest (sed per quam raro) inuadere sine vitio, ant turpi libidine; vnde si liberum habeat omniū membrorum vsum, sicut nil impedit, quin promoueatur, ita vt promotus exercere poterit, quia soli illi interni cruciatus, nil obsunt administrationi ordinis sacri, quasi occultus deffectus sit, vel ægritudo: Sed si propria libidine in hunc morbum inciderit, poterit de eo idem consilium ab Episcopo sumi, quod sumendum est de fornicatoribus, & concubinarijs, vt suis locis dicendum erit: Nam si publice notus sit hic ipsius morbus, non est admittendus, quasi publicus fornicator, & publicus concubinarius: tex. in capit. sacerdotes, dist. 50. in his verbis; sacerdotes si fornicationis ceciderint laqueum & criminis manifestus, siue ostensus sit, actus, sacerdotij honorem habere non possunt, secundum canonicæ institutionis auctoritatem: Et ideo, quia quandoque claudicatio inde prouenit, vel vocis ingēs debilitatio ex interna corrosione yuæ, faucium, vel

vel narium, vel qd simile; vnde vulgus scandalum patitur abstinere ab administratione debet, & multo magis non debet promoueri quantumuis pœniteat; quia iste debilitationes corporales per solam pœnitentiam,
3 non sanantur; quod autem magnam debilitionē inducat hic morbus, probat Gramm. decis. 56. nu. 6.

Præterea ferunt hunc morbum, quasi contagione libros vestes, ac vasa contactu inficere: vnde repellēdus ex commertio hominum, qui illo laborat; nam sicut mulier reddere debitum non tenetur, ob contagionis periculum, interueniente medicorum consilio, & ob eandem causam non tenetur cohabitare viro. S. Thom. 4. sent. dist. 36. art. 1. Tabien. in verb. matrimonium. 3. nu. 6. ad fin. Archiepiscop. Florent. 3. tit. 1. capitul. 21. vers. Quartus casus est in leproso; certe eadem ratione si idem periculum infectionis ex contagione immineat, admitti non debet: quæ omnia ad Episcopi, & phisicorum arbitrium refferēda sunt; Cōtigit enim aliquando hūc morbum tam grauiter homines grassari, ut eos interimat; cuiusmodi fertur de Marco Antonio Sabellico, qui cum nimium vaga venere veteretur, hoc correptus morbo interijt: Iouius Eulogio 38.

Ad hoc impedimēti genus spectare potest, si cui ob venerem, atque
4 lasciuiam barba, aut capilli exciderint, nam ob scandalum, quod ex illa euidenti turpitudine, quasi publico testimonio nascitur, promoueri non debet, nec promotus ad ordines administrandos est permittendus, 50. distinction. capitul. sacerdotes: est præterea ridicula defformitas; vnde sicut cæteræ defformitates, præsertim ex turpi causa, solent inducere Irregularitatem, ita & illa: Abb. in capitul. secundo; de cleric. ægrot. Sed & quasi publicus, & manifestus criminosus videtur, & ideo infamis, & ab ordinibus repellendus, ut reliqui infames: Contingit tamen aliquando, ut salsus humor tam ardenter ad cutem hominis accedat, ut sine ulla libidine, aut venere pili sponte corruant, quod phisicorum arbitrio residet; sed & hunc quoque ab altari repellendum dicam, non criminis ratione; sed ob defformitatem, quæ plebi risum mouere solet, cum magna sacerdotij, & sacramenti contumelia; Pili etenim à natura ideo instituti sunt, ut corpori sint propria quædam, & peculiaris munitio; nam per liniamenti circumscriptionem, decorem præbent, & vtilitatem simul quoque exhibent, ut differit: Basil. in Exemero homil. 11. & Aug. de ciuit. Dei, lib. 22. capitul. 24. Hic vero qui ex salsi humoris ægritudine pilos amisit, statim atque liberatus extiterit, & rursum succreuerint, nil prohibet, quominus promoueri possit, & susceptos ordines administrare.

De Phtisis, & Pestilentiæ contagione.

CAP. XX.

1 *Morbus quilibet incurabilis, apparens inducit Irregularitatem.*
Phtisis alitu solo inficit libros, ac vestes.
2 *Pestis contagiosa duplex corporalis, & spiritualis.*
3 *Episcopus, vel parochus non tenetur exponere vitam suam, pro uita corporali plebis suæ.*
Pestis tempore parochus, an teneatur curare cum periculo corporis sui.
Saluinus Episcopus neglecta peste suos subditos visitabat.
4 *Mortuum tāgens olim promoueri non poterat.*
Suspitio sola pestis impedit promouendum.
5 *Pestilentiam non sentiunt senes ex Plinio.*
Pelagius PP. II. peste mortuus.
Ioannes Andreæ pestilentia senex decessit.
Camill. dictator octogenar. peste mortu. est.
Pesti-

6 *Pestilentia quibus locis communius inualeat. Pestilentia quandoque durat trimestre, videlicet, hieme.*

Quemadmodum prædictorum morborum contagio impedit, ne quis promoueri possit, ita & phthisis; præsertim ea quæ, & cognitu est difficilis, & curatu impossibilis; omnis etenim morbus, qui incurabilis esse apparet hominem reddit irregularẽ c. penul. de cler. ægrot. Specul. in c. si forte nu. 5. de Elect. lib. 6. quod præcipue verum, vbi contagione alij infici possunt; phisicis enim videtur vestes, libros, ac reliqua vasa phthisi infici posse solo alitu; vnde ne is morbus in alios serpet, non solum ab ordinibus, sed & à communione plebis arceri debet, sicut de contagione leprosorum supradiximus omnis enim contagio, per quam fœdari potest Ecclesia, hominem excludit communione c. pro dilectione, de consecr. d. 2. Arbitrabitur igitur Episcopus, ex phisicorum attestationibus, quantum periculum sit contagionis, aut quantus sit hominis alitus, aut fœtor, vel etiam tussis quæ non reddat tutam sacramenti susceptionem.

Pestis quoque miserrima contagio, ea duplex est altera spiritualis, vt puta hæresis, & omnis superstitiosa doctrina, ex Concil. Anciran. c. vigesimo tertio, & d. viges. sexta q. 5 c. Episcopi in princ. de qua suo loco dicemus: Altera est, quæ corpora inficit, quam pestilentiam vocant, de qua elegantẽm edidit tractatum Francisc. Ripa Papiensis: Hanc igitur qui patiuntur, idest qui corpore languent, promouendi non sunt, sicut nec reliqui ægroti. Est enim hic morbus humana arte incurabilis, ideo reddit irregulares Specul. d. c. si forte, nu. 5. lib. 6. tum etiam, quia maxime contagiosus, facile enim serpit in plebem. Vnde hac ratione etiam admitti non debent ad ordines, sicut de leprosis supradiximus. Nam ita euitãdi sunt isti, vt nec parochus, vel Episcopus teneantur illis assistere in obsequio præstando: quandoquidem uitã propriã, pro vita corporali plebis suæ nemo exponere tenetur, pestis tempore: Tabien. in verb. Episcopus nu. 5. ex sententia. S. Thom. in Opusc. de perfect. vit. spir. c. decimo quarto; sed pro vita spirituali, etiam tempore pestis, parochus vitam propriam debet exponere periculo, vt puta pro baptizzandis pueris, quorum animæ salus propriæ vitæ anteponi debet; idẽ si immineat ægroti desperatio, si à parocho negligatur: Idem si immineat periculum, ne ægrotus abhæreticis seducatur, vel castitas violetur: Istis enim casibus pestis excusatio non sufficit, vt offitium pastoris deseratur: Tabien. Ibid. & prolixius S. Tho. 22. q. vigesi. sexta, art. 5. Et ideo sanctus Saluius Albingensis Episcopus inualescẽte inguinario morbo contagionẽ non metuit, vt ægrotantium saluti consuleret; sed assidue singulis ministrabat; nec inde statuit vmquam secedere, tametsi ille populus ad paucissimos iam adductus esset nimia illa contagionis lue, vt narrat se vidisse Greg Turon. hist. lib. 7. c. 1.

Quo igitur ad impedimentum, ne quis promoueri possit, non solum sufficit vera pestilentiæ lues: verum etiã omnis de pestilentia suspitio; nam plurimi bene valere videntur, qui ob cõtactum eius, qui pestilentia est infectus, vel uestium, eius facile postea moriuntur; & ignorantes pestilentiã disseminant, unde sicut olim qui mortuum

tuum tetigisset, sanctificatis vesci non poterat: Leuitic. c. vigesi. secundo, ita ob ingens periculum in communione plebis, isti admittendi nō sunt; & consequenter nec ad vllum ordinē minorem, donec ea purgetur suspitio. Nam qui ab infecta regione proficiscuntur, aut in ea domo versati vbi inualuit hæc ægritudo, ant res, uel vestes inde habuerit, vbi de infectione periculum fuit, ita arceantur abhominum cohabitatione, vt omnino despiciantur, ac negligantur, etiam vsque ad mortem: quod si per vim inter alios habitare vellint, etiam armis arceri posse iure probatur, vt scribit Rip. in d. tractat. de peste; facile etenim hij suspecti homicidij Rei fieri possunt, si incauti pestilentiam populis intulerint; iure igitur merito non ordinabuntur, nec ordinati exercere permittentur.

Et tametsi senes pestilentia soleant immunes esse, quia eam non sentiunt
5 vt scribit Plin. lib. 7. c. quimquages. tamen si hoc verum est, vt ipsi non sentiant, poterunt alios contactu inficere ex vestibus, atque alijs rebus infectis: quamquam in hac re Plinio minime credo; quandoquidem Pelagius 2. Papa senex ipsa hac lue interijt circa annos d. 590. Nam dum pro peste litanias indixisset in ipsa processione correptus interijt cum septuaginta alijs, vt scribit Io. Belethus c. centes. vigesi. secundo, & Rational. diuin. tit. de Rogation. Sedet Ioannes Andreæ, quum ad septuagesimum annum vixisset, peste mortuus est anno domini millesimo trecentes. quadrages. octauo, vt scribit Abbas Trithemius in cathalogo scriptorum. Quin et Camillus dictator peste mortuus est iam octuagenarius Liu. dec. 1 lib. 7. Quod genus irregularitatis omni loco commune est; sed communius in meridianis, & occidentalibus regionibus, que plurimum hac lue vexantur; obseruatum enim est à meridianis partibus ad occasum solis pestilentiam semper ire, vt refert Plin. d. c. quimquages. In Oriente rarius inualet; quinimmo alicubi numquam fuit videlicet Locris, & Crotonæ scribit Plin. lib. 2. c. nonagel. sexto.

Prudens igitur Episcopus semper vtetur phisicorum consilio, vt dignoscatur non solum ipsa inuallens lues, sed etiam qui de ea sint suspecti: expectabitque tantum temporis, quantū sufficere videbitur ad suspitionem purgandam quadraginta scilicet dies; vel etiam trimestre; nam inuadere solet hic morbus quādoq; ad ternos menses, præsertim hieme Plin. d. cap. quimquages.

De Podagra.

C A P. XXI.

1 *Podagra reddit hominem inhabilem ad Ecclesiastica ministeria.*
Podagra vehemens reddit irregularem.
2 *Podagram habens alia sacerdotalia exercebit, vt predicare, confessiones audire.*
3 *Podagra, & chiragra non semper sunt signa intemperantiæ, est enim quoque hereditarius morbus.*
Iulianus Martir Alexandrinus, cum podagra ad martirium dellatus.
Mauritius Episcopus podagra laborauit.

Odagra, & chiragra, canonicum præbet impedimentum, ne quis promoueri possit; nam tam grauis morbus est vt ad omne Ecclesiasti-
1 cum ministerium reddat inhabilem; merito efficit irregularem, quia incurabilis est, & apparens c. penul. de cler. ægrot. Specul. in c. si forte, hu.

de

de elect. lib. 6. curari non posse: nemo est qui dubitet, quod & poetico carmine probatur; Ouid. 2 Pont.

Soluere nodosam nescit medicina podagram.

Tam igitur podagra, quam Chiragra sub eodem impedimento sunt; nã ob claudicationem, ob quam altari commode stans deseruire quis non potest, nec promouebitur, nec promotus exercebit; velut claudus de quo diximus primo lib. Abb. in cap. 2. de cler. ęgrot. tex. cum glos. in cap. si quis infirmitate d. quinquages. quinta: Chiragra vero, si manus vsum vel impediat, vel defformem efficiat, indeque scandalum timeri possit, aut sacramenti administratio incommoda vel aliud periculum, oberit ne promoueri possit, nec promotus exercere, cap. 1. de corp. Vitiat, & ibi Innoc. Specul. in d. c. si forte nu. 5. quæ omnia residebunt arbitrio Episcopi, vt docet Abb. in d. c. 1 qui iam promotũ non excludet ab omnium ordinum ad ministratione, sed eorum tantum, quę impediente chiragra, vel podagra exerceri non possunt: arg. S. Tho. 3. q. octuagesi. secunda, art. fin.

Iccirco si sacra misteria peragere non poterit, confessiones audiet, prædicabit verbum Dei; Abb. in d. c. 2. de cler. ægrot. de quo etiam diximus supra quando de mutilatis scripsimus lib. 1. Non enim hic morbus semper signum est intemperantiæ, quandoquidem ea sepe natura nos inuadit, ex paterno sanguine, & ideo quodãmodo hereditarius morbus dicitur, quo laborauit S. Iulianus martir Alexandrinus, qui cum hoc morbo impediente ad martirium pedibus suis non valeret accedere, delatus est sella ad iudicem, & camelo impositus flagris vsque ad necem laniatus est, dies festus celebratur Alexandriæ decimo tertio cal. Martij: laborauit quoque eadem santissimus Mauritius Caturcensium Episcopus: de quo Greg. Turon. hist. lib. 5. cap. quadragesimo secundo: sed & alis quam plurimis martiribus in persecutione Vandalica podagram infestam fuisse scribit Victor Episcopus Vitensis, de persecut. Vandal. sub Hunnerico lib. 2. laborauit & Gregorius Nazianzenus vt idem scribit in Monodia.

De Febricitantibus,

CAP. XXII.

1 *Morbus qui liberum impedit liberum vsum corporis, impedit quoque ne quis promoueatur.*
Febris motum habet contra naturam.
2 *Febris quandoque tam est familiares, vt nihil obsit.*
Febris quartana non dat locum edilitio edicto.
Quintus Fabius quartana multis annis laborauit.
3 *Febris quartana non impedit promouendum.*
Febre quartana laborantes, comitiales esse non possunt.
Febriculæ in iure non considerantur,
Caius Mecenas perpetuam habuit febrem.
Antipater Sidonius quot annis natali die febre corripiebatur.
4 *Febris quartana pubertate deponitur.*

SI Febris ita hominem vexet, vt libera sensuum officia non sint, canonicum est impedimentum, ne quis promoueri possit: oĩs .n. ęgritudo que liberum esse corpus nõ permittit, impedit promouendum c. Archidiaconum d. octuagesima quinta in princ. nã si ta ntus sit febris æstus, vt mentis alienationem inducat non solum non promouebitur, sed nec pro-

promotus exercebit de mēte S. Tho. 3. q. 82. art fin. esset enim grande periculum sacris sese ingerere ministerijs, in ea febrium agitatione, quæ motum contra naturam habere dicitur l. quæsitum. ff. de re iud. quod verum est in febre continua; at in febribus intercalaribus, quæ sua habēt quietis interualla, nullum videtur impedimentum obstare, ne quis promoueri possit, si liberum corporis vsū permittant præsertim ea hora, ac die qua vacat febris;

Promoti vero non aliter sese exponere debent periculo in altaris ministerio, nisi secum coadiutorem habeant, qui si inualluerit febris possit succurrere, & ministeria si opus fuerit, perficere. arg. 7. q. 1. c. nihil, & c. illud: Aliquando vero febris tam
2 leuis est, & familiaris, ut nihil propemodum molesta videatur; Quartana etenim quandoque ita inueterascit, ut sperni possit, & redhibitoriā actionem ex ædilitio ædicto nō inducit, ex sententia Vulpiani in l. 1. §. proinde ff. de Edil. Edict. Nam ipsa Reum conuentum non excusat; si in ius vocatus tempore opportuno non comparuerit, ut Iulianus Iurisconsultus scribit in l. quæsitum ff. de re iud. supracitata: nullum eñ negotijs agēdis impedimentum adfert, utibi Iulianus putat; Quintus enim Fabius multos annos hac febre familiariter correptus est, nec vmquam re bellica abstinuit, imo aduersus Alobroges pugnans, vsque adeo furens exarsit, ut illa liberat* incolumis postea perpetuo extiterit, scribit Plin. lib. 7. c. 50. Ille igitur qui inueterata quarta-
3 na detinetur, nec promoueri prohibebitur, nec promotus administrare; ea præsertim ratione, quod quartana comitiali morbo finem imponit, ex Hippocratis sententia, vt reffert Gabuccin. in lib. de Comitial. morb. 2. fol. quinquagesimo primo: quinimmo ea laborantes hoc morbo corripi nequaquam possunt, authore eodē Hippocrate, vt reffert idem Gabuccin. in fol. quimquagesimo secundo.

Sunt præterea quædam leuiores febres, quæ obesse nōn possunt ordini suscipiendo, vel suscepto, quoniam huiusmodi febriculæ in iure non considerāt, vt Vulpianus scribit in d. l. 1. & in l. ob quæ ff. de edil. æd. Cuiusmodi ea febris fuit, quæ perpetua extitit in Caio Mecenate, vt scribit Plin. eod. lib. 7. cap. quinquagesimo primo. Sicut etiam febricula dici poterat, qua Antipater Sidonius poeta omnibus annis, vno die tantum Natali corripiebatur, quo etiam die consumptus est longa senecta. Plin. eod. cap. quimquagesimo primo.

Erit quoq; in puero leuis febris quar-
4 tana si proximus pubertati sit; nam in ueterascere non poterit, quia quartana febris pubertate deponitur; Plin. eod lib. 7. c. quinquages. sicut & post sexagesimum annum neminem solet arripere: ob corporis frigiditatem, sicut nec hieme, nec bruma, aut hibernis mensibus solet vmquam incipere, vt videtur eidem; sed in ijs omnibus Episcopus consulto aget adhibitis phisicis, vt deliberare possit an expediat ordines hijs conferre, an negare.

De Dolore Capitis.

CAP. XXIII.

1 *Dolor capitis quandoque impedit ordinis executionem.*
Ioannis Chrisostomus, magno capitis dolore laborabat.
2 *Dolore capitis, adeo laborauit Episcop. Ari-*

minen; vt illi coadiutor datus fuerit à Gregorio.

Qui dolore capitis tā grauiter angũtur, vt liberũ naturæ vsum non habeant, comparantur ægrotantibus reliquo corpore; nā his quoque coadiutor dari debet, c. qualiter 7. q. 1. propterea in tam graui capitis molestia, sicut deponi promotus potest, ita nec facile pro-
1 moueri debet: verum tamen hoc per quam raro contingit; propterea non omnis capitis dolor à sacerdotio excludit; nam Ioannes Chrisostomus grauiter perpetuo laborauit, vt ille scribit lib. de prouident. 1. in princ. & Cassiod. in hist. Tripart. lib. 10. cap. 3. Quinimmo tantus fuit in eo hic dolor, vt interierit; quod Theodoretus scriptum reliquit: Cassiod. eod. lib. cap. decimo octauo; arbitrabitur igit Episcopus quāta sit istius doloris molestia, vt deliberet an excludat an admittat est q eũ laborat, cuiusmodi fecit Gregor. in Regist. c. trecentes. trigeſ. octauo: qui Ariminensi Episcopo coadiutorem dedit, ob hanc vnam causam doloris capitis.

De Paralisis.

CAP. XXIIII.

1 *Paralisis alia spiritualis, altera corporalis: Paralitici spirituales sunt irregulares.*
Paralitici corporales sunt irregulas.
Felix Abdiritanus Episcopus sanctissimus, perniciosissima paralisi diu percussus:
2 *Apopletici sunt irregulares,*
Constantinus Imperator Apoplesia mortuus:
Steffanus Papa 2. Apoplesia mortuus.
Leo. 4. Imperator ob gemmas frigidiores incidit in apoplesiam.
Paulus 2. Papa nimium delectatus gemmis frigidioribus in Apoplesiam incidit.
Eugenius Carthagin. Episcopus sanctiss. ab Apoplesia sanatus est.
3 *Irregularitatis causa cessante, cessat irregularitas.*
Tremor manuum, vel pedum, an inducat irregularitatem.

Paralisim dupplicem accipere debemus, spiritalem scilicet, & corporalem; Paralitici .n. spiritales sunt ij, quibus ob nexus culparũ animæ uirtutes dissoluuntur, vt Beda scribit super Luc. c. 5. vt refferts S. Tho. in Cathen. aurea eod. loco: sed & id probat August. lib. de quæstio. Euangel. qui paraliticam dicit animā ita dissolutam, vt bonis careat operibus: & hoc Paraliticorum genus Irregulare est, sicut criminosi de quibus vltimo libro agem⁹: Alterũ Paraliticorum genus est, quorũ mēbra corporea ita dissoluuntur, vt illorum vsu careāt; & ij sine dubio vere irregulares sunt, siue dissolute sint manus, siue pedes, siue lingua, siue alia quælibet corporis pars, de mente S. Tho. 3. q. octuagesima secunda, artic. fin. Tabien. in Verb. corpore, nec enim promoueri potest, nec promotus exercere c. fin. de Cleric. ægrot. vbi omnes doct. expressim dixit Specul. in cap. si forte num. quinto de Elect. lib. sexto. At hic, qui iam promotus inciderit in paralisim, non est ob id deponendus sed dandus coadiutor seruato illi honore: Nam sanctus Felix Abdiritanus Episcopus paralisi percussus, nec sentiens, nec loquens in Episcopatu perseuerauit, & cum alijs nongentis Episcopis, & præsbiteris cum in exilium mitteretur humeris Episcoporum est delatus reuerenter, vt se adiuuasse scribit victor Vitēsis Episcopus de psecut. vandal. lib. 2.

Ad eiusdem morbi similitudinem pertinet Apoplesia, quia membra ita corri-

corripiuntur, vt vel inutilia reddantur, vel mors subsequatur; nimia etenim cogitatione, aut somnolentia, vel crapula inuadit Apoplesia; nam cōstantius Imperator hac correptus fuisse fertur, & tandem interijsse: Cassiod. hist. tripart. lib. 5. cap. quinquagesimo, Platin. in Felice secundo; Steffanus quoque secundus pontifex som no surgens, hoc morbo correptus est; & tandem mortuus Platin. in Steffan. 2.

Quandoque hic morbus causatur à frigiditate nimia, presertim si gemmæ sint frigidæ naturæ, vt de Leone 4. orientis Imperatore narratur, quod ob huiusmodi gemmas, quas capiti imponebat apopleticus interierit: Idem quoque de Paulo 2. Pontifice Max. scribit Platin. in Hadr. primo: Hi igitur apopletici superuinentes, nec promouebantur, nec promoti administrabunt, sicut nec paralitici; vna enim est in utrisque impedimenti ratio: Verum si quis postea conualluerit (quod sæpe fit) quasi cessãte impedimēti causa, cessare debebit hæc Irregularitas arg. c. Neofitus, & c. statuimus d. sexagesima prima; quod contigit sancto Eugenio Carthaginensi Episcopo, qui cum nimio fletu super nudam humum dormiens in apopleticam paralisim incidisset, ab ea tamen postea liberatus est, vt scribit idem Victor Ibid. lib. 3. vnde absurdum fuisset eum sanatum haberi pro irregulari: In omni etenim corporali impedimento si quis repulsus sit, illo postea sublato admitti potest; aperte tradit Bern. in cap. cum inter canonicos: & Ibi Io. Andrea. de Elect. & est alia apostilla Io. And. in c. super eo in glos. magna de elect. plenegl. in verb. cessãte in c. post trãslationem, de renunt.

Prædictis morbis etiam ille est cōsinis, qui caput, aut pedes, aut manus, ita leniter inuadit vt solum tremorem perpetuum inducat, non autem dissolutionem; nam quia inde scādalum populo affertur, & periculum est in sacramenti administratione (si quando manus tremulæ sunt) merito ab ordinibus suscipiendis, & susceptis administrandis excludi debet, quisquis membra tremula habeat; expressim dixit Specul. in c. si forte nu. 5. de elect. lib. 6.

De Abstemijs, & alijs, qui vino non utuntur.

C A P. XXV.

1 *Sacrificium non dicitur perfici plene, si solus panis in missa offeratur,*
Aqua medica est uino miscenda in missa.
2 *Abstemius promotus ad sacerdotium, omnia sacerdotalia faciet præter missam.*
Vinc abstinere qui nouit, vel cui ex penitentia onus hoc impositum est, non prohibetur promoueri.
3 *Abstemius reijcitur à sacerdotio, quia imminet periculum nauseæ in sumendo calice.*
Irregularitas quandoque minor ex vitio, quã ex virtute:
4 *Papa an dispensare possit, vt quis consecret in sola aqua, vel omnino etiam sine calice.*
Aquarij hæretici.
Hidroparastæ, hæretici.
Papa non potest mutare integritatem sacramentorum.
Abstemius potest paulatim assuescere vino.
Vino calicis nil omnino nisi paulum aquæ misceri potest,

Contingit aliquando, vt vel leuis morbus obsit, ne quis sacerdos fieri, vel sacerdotio fugi possit in sacrificio altaris, cuiusmodi exēplum adferre possumus in eo, cui uini potio medicorum consilio inhibetur: erit enim imperfectum sacrificium, si solus panis in mis-

An autem posſit aliquis liquor immiſceri vino calicis, vt abſtemius ebibere poſsit, vel vt æger non patiatur ex ui vini dicemus proximo capite ſeq.

De Vomitu.

CAP. XXVI.

1 *Vomitus impedit promouendum; & promotum. Vgo à ſancto victore quicquid ſumebat ſtatim euomebat; & obiter de ſancta eius morte.*

2 *Vomenti Eucariſtiam nulla ſuffragatur excuſatio, nec quidem infirmitatis.*

Vomitus prouocatus conſilio medicorum, non eſt cu pabilis;

3 *Vomitus cauſatus à cibis ſumptis ſtatim poſt ſumptam Eucariſtiam, inducit peccatum.*

4 *Vino calicis nil comiſcendum ad cohibendum vomitum.*

5 *Vino calicis aliud immiſceri nec Papa diſpenſat, nec eſt poſsibile:*

Roximo ſuperiori capiti aptisime cógruit, ſi quis ob humidam frigiditatem, aliamue ob cauſam ſtomaci liguorem patiatur: nam miſ-
1 ſam celebrare tuto non poteſt, ſi periculum ſit vomitus: Si enim ſacroſancta communio, quæ uel demoniacis, vel amentibus conceditur, vomentibus negatur, quanto magis ſacerdotij adminiſtratio negãda eſt vomitum patienti? Quum & ipſa ſacerdotij collatio per ſacræ communionis ſumptionem fiat; contigit autem hoc perquamſæpe, ob ſtomaci languorem, ſicut Annales refferunt de Hugone à ſancto Victore viro æque doctiſsimo, atque ſanctiſsimo, qui Eugenio III. Pontifice floruit, quod tãtus fuerit eius ſtomaci languor, vt quicquid ſumeret, ſtatim euomeret; Ideoque quum ardenter Eucariſtiam poſtulaſſet, à fratribus de vomitu dubitantibus deluſus eſt, allata enim fuit hoſtia ſimplex non cõſecrata, quam ille diuina inſpiratione cognoſcens, omnino reſpuit, tantumque facinus fratribus condonauit; at cum poſtea vera Eucariſtia adoranda adlata fuiſſet, reuerenter abſtinuit, & ſtatim orans expiraſſe fertur, ipſa vero Eucariſtia nuſquam amplius viſa eſt, quaſi animę ſancti hominis mi grãtis adhæſerit: refferunt Annales de initijs Regnorum fol. centeſimo trigeſimo octauo; Quamobrem ſi viro alioqui ſancto vomitum patienti Eucariſtia negãda eſt, an non magis ſacerdotium poſtulanti, ꝙ ſine Eucariſtia non cõferẽ, negari debet? ſicut ipſa quoque ſacerdotij iam ſuſcepti adminiſtratio; præſertim ꝙ nulla excuſatio conceditur ijs, qui Eucariſtiam euomunt, ſiue per ebrietatem, ſiue per infirmitatem; ſemper enim penitentia iniungitur c. ſi quis per ebrietatem: de cõſecr. d. 2. quamquam ipſe vomitus per ſe non ſit peccatum, ſi ex infirmitate procedat, vt d. cap. Si quis per ebrietatem, aut ex phiſicorum conſilio, & irritatione, vt alijs morbus purgetur, nulla enim eſt culpa S. Tho. 2 2 q. 150. art. 2, Alberic in verb. Gula: At propter Eucariſtiam vomitu eiectã ſemper videtur peccare, qui ob infirmitatem, vel culpam præcedentem euomuerit; quinimmo etiam peccatum eſt, ſi per actus ſequentes Eucariſtiam euomat, puta ſi ſtatĩ, & poſt cõmunionem cibum ſumat c. tribus, vbi gl. Archid. & Hug. de conſecr. d. 2, at non omne leue periculum indicandum eſt canonice impedire poſſe ſacerdotij collationẽ, vel adminiſtrationẽ, ſed ad id adhibebit Epiſcop⁹ phiſicorũ cõſiliũ, ꝓ lãguoris magnitudine: Nec eſt temere credẽdũ licere aliꝗ ſarmacũ vino calicis immiſcere, ad vomitũ cõpeſcẽdũ: nã hoc immane ſa-

crilegium est, Alex. 1. Papa in Epistola ad omnes orthodoxos: quinimmo ipso facto per huiusmodi diuersi liquoris commixtionem, fieret irregularis: nam deponitur, nec restituitur nisi nisi post peractam penitentiam c. cũ omne, & c. in sacramento, de consec. d. 2. siue commixtio fiat ante consecrationem, siue post c. non oportet ead. d. 2. Tabien. in verb. aqua; S. Tho. 3. q. septuagesima septima art. 8 Nec ex lege, aut constitutione papæ id dispensari posset, propter sacramenti impossibilitatem: Nam si liquor qui admiscetur plus virtutis habet quam vinum desinit esse vinum, si par uirtus, fit tertia species, si fit minor virtus, in eo, quod ipse liquor vim habet, desinit esse sanguis Christi: Vnde semper sacramentum vel non est aliqua ex parte, vel summa iniuria afficitur per illam commixtionem S. Thom. ibid. Tabien. in d. verb. aqua; Silu. in verb. Eucaristia 1. q. quarta: Abb. in cap. cum marthæ col. 3. de celebr. miss.

Explicit Liber Secundus.

DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS,

LIBER TERTIVS.

De Infantibus, & eorum Irregularitate.

CAP. I.

1 *Infantis est, quisquis ordinari, vel exercere non potest.*

2 *Ordo Ecclesiasticus honor dicitur, vel iure ciuili.*

Dignitates infamibus patere non debent.

Infamia aliquando ob vitæ merita nascitur.

3 *Infamis ex delicto in iuditio declarato, fit irregularis.*

Infames in foro seculari; sunt etiam infames in foro Ecclesiæ.

Irregularis est, quisquis est infamis de facto vel de iure.

4 *Infames sunt descendentes ex parentibus reis lesæ Maiestatis:*

Infamia quælibet purgatur Baptismo.

Infamis in Abbatem eligi potest.

5 *Histriones, & similes sunt infames, ideo non promouentur.*

Meretricis maritus, vt infamis nõ promouetur.

Vxorem habens ignominiosam, ipse quoque ignominiosus est.

Vxorem ducens ancillam suam, promoueri non potest,

Carnifices semper irregulares.

6 *Macellarij infamens sunt.*

Tabernarij infames sunt.

Balnearij infames sunt.

Fullones infames sunt.

7 *Ignobilitas parentum non obest filijs, quin promoueantur.*

Aleator infamis est, & deponi debet.

Aleator i facta collatio beneficij, nulla est.

8 *Infamis promotus administrando non fit irregularis.*

9 *Artifices mecanici non sunt infames.*

Paulus sutor tabernaculorum, & pellium fuit, & artifex.

Iudas Apostolus, & Iacobus fuerunt agricolæ.

10 *Excommunicati omnes sunt infames.*

11 *Domestici criminosorum, sunt infames.*

12 *Incestus solus rumor reddit infamem.*

13 *Incestuosorum filij; sunt infames.*

14 *Matrimonium contrahens, sine benedictione sacerdotali, est infamis.*

Vxores duas simul habens, vel etiam sponsas, est infamis.

Tutor contrahens duo matrimonia pro sua pupilla, est infamis.

15 *Libellum famosum inueniens, & non lacerãs, est infamis.*

Princeps non potest tollere infamiam facti.

Infamis, qui semel est, semper durat; donec dispensetur.

Penitentia non aufert infamiam manifesti criminis.

Infamia facti tollitur contraria probatione.

Infamia tollitur purgatione canonica.

Infamia facti non impedi promouendum, si ita lege, vel canone statuatur.

Accidunt per plura homini, quæ eum ab ordinibus suscipiendis, & susceptis administrandis solēt excludere, de quib' hoc loco opportune dicendum videtur;
1 Primumque ab ipsa infamia exordiemur; & quamquam generaliter omnes, quibus ordines, vel eorum executio interdicitur, infames sint. cap. omnes vero, 6.q.1. vbi Archid. tamen speciali quadam nota, nonnulli notantur infamiæ, qui ob eam solam causam ordine sacro indigni efficiūtur; de quibus hoc capite agēdum putamus: Cum etenim ordo ecclesiasticus honor dicat. c.1. vbi Abb.
2 de oblig. ad ratiocin. l. officiales. C. de Episc, & cler. & dist. quinquagesquarta. cap. admittuntur; incongruum est, ut infamibus hic honor tribuatur; nullius etenim dignitatis, vel honoris porta infamibus patere debet, etiam iure ciuili, C. de dignit. l. 2. lib. 12. & capit. inter dilectos, de excess. prælat. Sola enim infamia prodest homini ad suscipiendos ordines, quæ ob vitæ meritum, & Christi amorem apud impios exoritur; & hoc est quod dicebat S. Paulus exhibere nos oportere ministros Dei per gloriam, & ignobilitatem, p infamiā, & bonam famam vt 2. ad Corinth. c. 6. nā hoc genus infamiæ lucrum est, & magna dignitas pro nomine Iesu contumeliam pati; act. Apost. cap. 5. Est etenim beatitudinis pars, si qs patiatur propter iustitiam, & maledicatur propter nomen Christi, si falsum sit maledictum. Matt. cap. 5. Ideo de hoc genere infamiæ, quod gloriosum est, hoc loco non loquimur; sed de eo, quod ex turpitudine surgit, apud graues, & honestos viros: Nam qui aliquo delicto in iuditio deducto, & p sentētiā declarato notat,
3 qa infamis efficit, nec ordinari pmittit, nec ordiato administrare cōceditur, nec qdē post pœnitētiā, c. si qs heretice. §. ecce 1. q. 1. & 2. q. 3. §. hic colligit; Spec. in tit. de disp. §. iuxta vers. 17. Abb. in c. licet Heli, de Sim. Iud. Imq. in verb. Infamia, nu. 5.

Est aūt adeo verū infames ordinari nō posse, ut nec ij infames ordinēt, q ex ipso seculari foro infames effecti sūt; nā eadē infamia eos seq tur in foro Ecclesiæ, quoad hōores ecclesiasticos; & ipsos ordines Archid. post Hug. in c. si qs cū militib', 6. q. 1. p qb' est tex. in d. c. oēs vero. 6. q. 1. Sed & si infamia sit soli' facti, vel soli' iuris, eadē Irregularitas incurrit: de ea quę est facti habet tex. in c. omnipotēs. de accus. & in d. §. hic colligit: de ea quę est iuris hr tex. in c. qui in aliquo. dist. 51. & hāc rē tradit Spec. in d. vers. 17.

Quinimo, & si hic Iure ciuili infamis à sæculari pricipe ad famā restituat; tñ ex ea restitutiōe nō est restitut' in foro Ecclesiæ, ad hoc ut pmoueri possit: Archid. in c. lege, dist. 10. post. Hug. & Lau. ibi: q tñ limitat in illa infamia, quę surgit ex facto alieō; exēpli gr̄a, descēdētes vsq; in quartā generationē, ab eo, q cōmissit crimē
4 lesę maiestatis, sunt infames ex facto alieno, hos si sęcularis priceps restituerit ad famā, vidēt et restitui in foro ecclesię, etiā quo ad ordines; Archid. dist. 101. c. 1. idē Archid. in c. si quis cum militibus: circa med. 6. q. 1.

Alio pterea casu infamia nō obest, quoad ordīes suscipiēdos, ea scilicet, quā qs incurrit āte baptismū: nā quiā oīs infamia purgetur baptismo, glos. & Doct. in c. fine pœnitētia, de cōsecrat. dist. 4. quam probat Tabien. in v. b. baptism'. 8. in fin. Sil. in verb. baptism'. 6. nu. 2. seqt ut ordiari possit

sine

sine ullo impedimento infamiæ: Præterea hæc infamiæ Irregularitas, non obest Regularibus: nam infamis in Abbatem promoueri potest. gl. in c. Tuam de ætat. & qual. saltim ex dispensatione, ut fusius dictum est libro superiore, quū de monialib' agēdū fuit;

Ad eandem infamiæ notam proxime accedit ignominiosæ alicuius artis proffessio; & omnis personæ vilitas; non tantum seruorum, de quibus suo loco diximus, verum etiam vilitas quacumque ex arte vel proffessione hominis nascatur. gl. in cap. nihil, in verb. suspendatur, de elect. arg. cap. de seruorum, vltimis verbis, & cap. admittuntur, dist. quinquages. quarta: nam (vt iam diximus) quum ordines ecclesiastici honores dicantur. capitul. cum de tua & ibi Abb. de corp. vitiat. iniquum est vili arte eos labefactare: Propterea histrio, mimus, scenicus, Ioculator, morio, & confimiles ab ordinibus excluduntur ob vilitatem, & ignominiam. vt iam diximus superiore lib. cap. 5. In horum numero sunt Aurigæ, gladiatores, cursores stadij, ludij olimpij, coraules, citharedi, liristes, saltatores, caupones, cū publicis quæstibus, & vilibus inseruiunt indigni sunt honoribus, ut de ijs omnibus expressim recensuit Clemens. 1. in Institution;

Ob eandem quoque causam, si quis meretricis marit' fuerit ad ordies nō admittetur, non solum quia bigamus, sed etiam quia ignominiosus, & vilis est: Vilem etenim vxorem ducens, vilis ipse efficitur. capitul. si quis viduam, & eiectam; vbi gl. dist. trigess. quarta; quo ex loco etiā colligitur vilem dici eum, qui eiectam, ac repudiatam vxorem duxerit; Ioculatricem publicis spectaculis dedicatam, saltatricem, scenicam; nam istæ omnes, tam etsi virgines sint, tamen ob artis turpitudinem ipsarum mariti ignominiosi etiam sunt, & ideo ad ordines non admittentur, tex. in dict. capitul. si quis viduam, & eiectam; cum interpretatione Hug. & Io. de fauent. Archid. & Alberic. in verb. ordinatus. 4. Copulatus enim vili vxori semp maneat Irregularis: Specul. in tit. de dispens. §. iuxta versic. Item qui contraxit, citat. capitul. sane. 2. de cleric. coniug. Idem dicit Silu. in verb. Irregularitas, vers. 16. Ideo quisquis vxorem ducit ancillam suam, quia matrona non est, ad clerum admitti non debet, S. Aug. libro de dogmat. ecclesiast. capit. septuagess. secundo, his verbis, Maritum duarum post baptismū matronarum clericum non ordinandum, nec eum, qui vnam quidem, sed concubinam, non matronam habuit: Intelligendo verbum illud, concubinam, non pro fornicaria, sed ꝓ vxore seruilis stat', ut docet S. Tho. 4. sent. dist. 33. art. 2.

Inter hos ignominiosos annumerantur & carnifices; nam præter id quod sanguinis vindictam exercent, vnde fiunt Irregulares, sunt etiam vilissimi, & ignominiosissimi, ita vt nec quātalibet sanctimonia, aut pœnitentia auferri possit hæc Irregularitas: tex. & gl. & Doct. in Clem. 1. de vit. & hon. cler. quod mea quidē sententia procedet etiam in eo qui semel tantum hoc officium exercuerit, etiam si per vim id facere coactus fuerit: ¶ Macellarij quoq; Tabernarij, Balnearij, cloacas emundantes, Pelles expurgantes, & quos fullones dicim', qa viles iudicāt ab Ecclesia nō debēt admitti ad ordies, ꝗnimo promoti, ob has artes deponūt, ex Conc. Vienn. habetur in dict. Clem. 1. de vit. & hon. cleric. & ibid. gl. quæ expressī has artes cōmemorat, vidēdi

sunt, Ibid. Card. Zenzel. & Paul. atque alij, quos reffert Diaz in sua praxi canonica cap. sexagess. tertio. Quod procedit non solum in eo, qui assiduus fuerit in his vilibus artibus; verum etiam, si semel tantum se se quis labefactauerit, probat Diaz eodem loco.

Sed hæc & si vera sint in ijs, qui has artes exercuerint, non tamen procedent in eorum prole; quæ eadē nō exercuerit: nam ignobilitas parentū
7 nil obest proli, quoad ordines, si ipsa laudabilis existat: glos. in cap. quoniam vetus, in verb. Inuidia, vigesima quarta q. 1. quam reffert, atque approbat Feli. in cap. cum deputati in fin. de Iudit. Apostolicus ordo hoc probat, ac tot pontificum, & Episcoporum numerus, qui vilibus parentibus nati, dignissime sacerdotio functi sunt: ¶ Inter hæc vilia officia, quæ impediunt, ne quis ad ordines promoueatur, sunt aleatores, quos tantò odio prosequitur Ecclesia, vt eos ab omni obtinendo beneficio excludat, c. Inter dilectos, de exceff. prælat. iuncta glo. & in c. Clerici, in verb. ad aleas, de vit. & hon. Cleric. quinimmo collatio facta ei, quem constabat esse aleatorem, tamquam vili personæ, facta ipso iure nulla est; si vero non constabat illum aleatorem esse, cum primum scitur irritari debet collatio; scribit Abb. in d. c. Inter dilectos, & Caccialup. in tract. de ludo. q. duodecima; Paris depúteo in tract. de ludo, col. vndecima num. quadragesimo quarto: Nam & clericus aleator deponi debet rigore iuris inspecto c. Episcopus d. trigesima quinta, vbi Dominic. & Præpos, Silu. in verb. ludus, vers. quarto quæritur; Diaz in praxi. canonic. cap. 64. Quod vilitatis genus eos etiam afficit, qui aleę sunt participes approbatione ludi, vel inspectores; nam si clerici sunt tribus annis à ministerio altaris ejciuntur, & in monasterio detrunduntur, auth. Interdicimus C. de Epis. & Cleric. & in auth. de sanctiss. Epis. §. Interdicimus; quæ iura etiam Theologi comprobāt, Silu. in d. verb. ludus vers. quarto quærit. Diaz d. c. sexagess. quarto: Raym. in summ. in tit. de ludo.

Ad hæc illud notatu dignum est, quod si quis infamis, aut vilis promotus fuerit nulla dispensatione interueniēte, si diuinis se immiscuerit exercens susceptum ordinem, nullam propter
8 id irregularitatem incurrit, Archid. in c. Apostolica d. quinquagesima sexta: quod non videtur sicco pede admittendum, propter temerariam promotionem, & magis temerariam suscepti
9 ti ordinis administrationem. ¶ Inter viles & ignominiosas personas nō adscribuntur mecanicas artes exercentes, si nil turpæ facciant, nullum enim propter eas artes patiuntur impedimentum, quoad Ecclesiasticos ordines, vt puta sutores, sartores lignarij, Ferrarij, ac similes: Diuus etenim Paulus sutor tabernaculorum fuit, actuum apostol. c. decimo octauo, in princ. Io. Chrisost. super Matteū homil. vigesf. sexta: Idem Paulus artem exercuit in pellibus, Chrisostom. lib. de laudib. Pauli homil. 4. Paulum etiā idem Chrisostomus appellat artificē, super prima ad Thimot. homil. vndecima: Iudas etiam, & Iacobus fuerūt agricolæ reffert Aegesippus; nil enim istæ artes continent ignominiosum, unde ordinibus recte conueniunt, quum ad uictum necessaria per eas subministrentur, act. apost. c. uigesf. in fin.

Sedet aliquādo quis ad edomandā superbiam mecanicas artes exercet, & ob id ad curā animarum aptior ma-

gisq;

gisq; idone⁹ efficit; cuiusmodi de Alexandro carbonario narratur, qui carbonariã artẽ homo doctissimus exercuit, & in illis sordibus, quas toto corpori illa ars solet inducere, in Comanen Episcopum electus est, sic postulante Gregorio Thaumaturgo: vt scripsit Grego. Nissenus in vita eiusdẽ Thaumaturgi; habetur apud Lippom. vit. Sanct. Tom. 2.

Ad huius igitur capituli pleniorem & absollutiorem cognitionem, congruum est, vt omnes vtriusque iuris casus subijciamus, quibus infamia irrogatur: sunt enim quam plurimi, & sane Pontifex sanctissimus Steffanus ad Hilarium multos annumerat vt habetur 6. q. 5. c. infames; sunt autem infrascripti.

Apostatæ à fide Christiana.
Ecclesiastica statuta contemnentes.
Fures.
Sacrilegi.
Capitali crimine irretiti;
Sepulcrorum violatores:
Sumentes arma aduersus Ecclesiasticos patres.
Incestuosi.
Homicidæ.
Periuri.
Raptores.
Malefici.
Venefici.
Adulteri.
Belli desertores.
Postulãtes dignitates per ambitionem, quibus sint indigni..
Auferentes iniuste Ecclesiasticas facultates.
Calumniatores.
Accusatores defficientes in probatione.
Prouocantes animum principis ad iram contra innocentes.

10 Omnes excommunicati.
Expulsi ab Ecclesia pro suis sceleribus.

Quos omnes lex ciuilis reddit infames; & licet secundum Ioannem de Deo videantur non aliter effici infames, nisi post sententiam; Tamen verius est ipso iure effici infames; vt tradit Specul. in suo Aureo Repertorio, tit. de pœnis. §. Ante omnia: pro quo videtur constitutio Eusebij papæ qui eos expresſim infames esse dicit; habetur in c. constituimus 3. q. 5. per quam constitutionem, alij quoque declarantur infames præter supradictos, videlicet.

11 Domestici criminosorum.
Suspecti de crimine;
Qui consilium petunt à sortilegis, aut diuinatoribus.

Quos ipso iure infames esse probat tex. in c. consanguineorum 3. q. 4. ex decreto Calixti Papæ, in illis verbis, infames efficiuntur; quo loco nõ solum incestuosi ipso iure infames esse declarantur, verum etiam

Consentientes.
Approbantes.
Deffendentes.
Patrocinium præstantes, vt expresſim gl. ibi dicit.

Sunt præterea alij infames, quos varijs locis Gul. Durant. annumerat: nã in Specul. tit. de senten. lib. 2. §. Species autem, hos ponit videlicet.

Quisquis mulctatur iniuditio criminali, in quo infamia irrogatur.

Qui de crimine paciscitur cum accusatore; l. athletas in fin. ff. de ijs qui not. infam.

Quisquis est simpliceter damnatus

tus in crimine famoso, etiam si de pæna nil fuerit dictum, C. ex quib. caus. infam. irrog. l. furti, & l, Si te;

Quisquis damnatur ex crimine famoso, etiam si in sententia minor pœna imposita fuerit.

Quisquis damnatur ex famoso crimine, etiam si in sententia pecuniaria pœna aucta fuerit.

Istis enim casibus sine ordinarie iuditium agatur, siue extra ordiné semper infamia irrogatur: Specul. in d. §. species. vers. Quid de istis, & vers. & ad huius articuli.

Sunt autem longe maiori in numero infames illi, quos idem Specul. rettulit in suo Aureo Repertorio, tit. de pæn. §. Ante omnia videlicet.

Compellentes aliquem ad peierádum, aut iniquum iuramentum faciédum, c. inter cætera, vigesima secunda, quæst. 4. imo si solum sollicitent ad tale iuramentum, vt cap. Si quis conuictus, vigesima secunda quæstio. 5.

12 Solus Rumor de incestu reddit hominem infamem, saltim apud vulgus c. notificamus, trigesima quinta q. 6. & cap. seq.

Incestuosi, & illis consentientes.

13 Nati ex incestuosis omnes sunt infames 3. q. 4. c. consanguineorum, & trigesima quinta q. 3. cap. coniunctiones.

Iniuriam de facto inferens, de facto est infamis. c. Inter cætera, vigesima secunda q. 4.

14 Matrimonium contrahens sine dote, & sine benedictione sacerdotali, fit de facto infamis 3 q. 4. c. consanguineorum.

Duas vxores simul habens, vel sponsas, de bigam. c. nupe, C. de incest. nupt. l. 2.

Qui duo contrahit matrimonia nomine eius quem, quamuis in potestate habet, Ibid. & in l. 1. in fin. ff. de ijs qui not in fam.

Increpatus à patre in testamento fit de facto infamis, scilicet increpatus, ut se resformet ad frugem melioris uitæ.

Increpatus à iudice causa cognita fit de facto infamis C. ex quib. caus. inf. irrog. l. ea quæ, & ff. eod l. ob hęc.

Sodomita, C. de adult. l. cum Vir.

Locans operas suas ad pugnandum cum bestijs c. infames 3. q. 7. in princ.

Improbus aduocatus, ff. de postul. l. 1. & 3. q 7. c. 2.

Rei lesæ maiestatis l. quisquis C ad l. Iul. maiest.

Filij Reorum læse maiestatis cap. si quis cum militibus 6. q. 1. & intercedentes pro eis, ibid.

Homagium faciens pro beneficio spirituali, de Simon, cap. ex diligenti.

Illegitimi, C. de inoff. testam. l. fratres vel sorores.

Famosum libellum dictans, &

15 Inueniens, si illum inuentum non statim corruperit, &.

Qui quouismodo facienti consenserit, infames sunt 4 q. 3. cap. 2. §. ob carmen, & 5. quæstio. 1. cap. 1. 2. & vlt.

Condemnatus iniuriarum, siue ciuiliter, siue criminaliter est infamis, & eget dispensatione cap. cum te, ubi, etiam Abb. de re iud. quod procedit etiam in iniuria uerbali dicta cũ veritate, ut ibi; Diaz in prax. can. c. sexagess.

Heretici.

Fautoras.

Receptatores.

Deffensores: de hæret. cap. si aduersus, & c. excommunicamus.

Scre-

§. credentes.
Scismatici.
Iudæi.
Pagani,
Omnes infideles infames sunt c. alieni 2. q. 7 & 4. q. 1. cap. definimus.
Ille, cum quo mulier nubit infra tempus luctus.
Ille etiam, qui ipsam nuptui tradidit.

Sed isti duo postremi licet iure canonico non videantur infames, de secun. nupt. cap. vlt. & 2. q. 3. cap. Eufemium; tamen id uerum est, quoad infamiam canonicam, aut iuditialem, vel quæ dicitur Iuris, & facti, at quo ad infamiam facti tantum, nulli dubium est eos labefactatos esse apud honestas personas, quæ res sufficit, vt quis facile promoueri non posit; Ideo bene dicitur in tex. d. cap. ult. legalis infamiæ, quasi diceret iuris, & facti infamiam eos non pati, scilicet vtnec iure ciuili, nec iure canonico puniantur, sed non cessat illa famæ sugillatio, & diminutio, quę surgit ex illis sceleratis nuptijs apud graues uiros, glos. d. cap. Eufemium; cui rei tex. in d cap. ult. prouidere non potuit: princeps enim non potest tollere infamiam facti; Iudit. Inquil. in uerb. infamia nu. septimo. Vnde bene concludimus, quod de facto fama illorum integra non sit,

Crimina illa committentes, quibus lex capitalem pœnam comminatur, fiunt infames, ut

Turbantes diuinum officium in Ecclesia C. de Episcop. & Cler. l. si quis cum suo auth.

Omnes excommunicati sunt infames c. Illi 6. q. 1.

Omnes illi, de quibus loquitur S. Paulus ad Galat. cap. 5. uidelicet.

Fornicatores
Immundi.
Impudici.
Luxuriosi.
Idolis seruientes.
Venefici.
Inimicitias nutrientes.
Contentiosi.
Aemulatores.
Iracundi.
Rixori.
Dissensiones nutrientes.
Sectas nutrientes.
Inuidi.
Homicidæ.
Blasphemi.
Ebriosi. &
Commessationibus incumbentes.

Nam hos omnes esse infames statuit Fabianus 1. papa, habetur 6. q. 1. cap. Illi: sed multi istorum sola sacramentali pénitentia ab infamia purgantur, ut ipse idem Fabianus docet,

Illi etiam, cum quibus S. Paulus 1. Corint. c. 5. dicit non esse cibum sumendum, infames sunt: videlicet

Fornicarij.
Auari.
Rapaces.
Idolis seruientes:
Maledici.
Ebriosi; quos esse infames idem Fabianus eodem loco dicit, sed sola sacramentali penitentia purgari aliquando posse, vt ibid.

Omnes existentes in crimine notorio, sunt infames glo. in d. cap. illi, iuncto tex. 6. q. 1.

Corrupens, &

Corruptus ad falsum testimonium reddendum c. si quis conuictus 22. q. 5. de quo supradiximus.

Con-

Contraueniens pacto, uel transactioni iuratæ, l. si quis maior. C. de transact.

Leno ff. de ijs, qui not. infam. l. 1. & l. 3. §. 2.

Pecuniam dans ne actione famosa conueniatur ff. de hijs, qui not. inf. l. 1. ibi pactus &c. & l. athletas §. vlt.

Episcopi, & alij prælati, qui procurationes exigunt, pro visitatione, quum tamen non visitent. 10. q. 1. c. relata.

Monacus, vel

Monialis impudici, & filios procreantes; viges. septima q. 1. cap. Impudicas.

Corruptores morum bonorum, &

Detractores contra pias personas, infames sunt ex decreto Anacleti Papæ, habetur 6. q. 1. cap. Deteriores.

Omnes inobedientes Episcopo proprio, siue præsbiteri, siue clerici, siue principes sint, infames fiunt, ex Clementis 1. Papæ decreto, habetur vndecima q. 3. c. si autem.

Aduocatus paciscens de quota litis 3. q. 7. c. infames. §. arceantur.

Aduocatus, qui probris non ratione causam deffendit d. §. arceantur.

Consules, & rectores ciuitatum, in qua papa moritur non seruantes constitutionem Gregorij X. quæ habetur in c. vbi periculum de elect. lib. 6.

Conspirantes cōtra proprium prælatum, & ipsis.

Consentientes c. conspirationum, vndec. q. 1.

Insidias struens proprio Episcopo, & illi infestus, infames fiunt c. statuimus, vndec. q. 1.

Occupantes Episcopatum, benefficium, vel quemlibet locum viuentis, 3. q. 2. c. audiuimus.

Balneatores, vel qui in balneis vtuntur ministerio mulierum; l. athletas ff. de infam. glo. in c. non oportet, d. octuages. prima.

Histriones, Mimi, & omnes in scæna ludentes ff. de ijs qui not. infam. l. 1. & 2. §. vlt.

Ludibria facientes Ibid. & 4. q. 1. cap. 1.

Miles remissus ignominiose ab exercitatu ff. de ijs qui not. inf. l. 1. & 2. §. ignominiose.

Appellans malitiose, vt iudicem fatiget, &

Diffamans iudicem, fiunt infames de iure, & de facto sequuta sententia declaratoria C. de appellat. l. à proconsulibus, in fi.

Simoniaci, dantes, & recipientes, ementes, & uendentes, &

Mediatores simoniæ incurrunt infamiam 1. q. 3. c. vlt. & decimaquinta q. 3. c sane:

Apostolicæ sedis præcepta scienter transgrediens c. alieni 2. q. 7.

Confitens contra se aliquod delictum, quod non commisit, licet non incurrat veram Iuris infamiam, si metu id fecit; tamen incurrit infamiam facti, si metus fuit leuis, & ita intelligitur tex. cum gl. in uerb. erroris, decima quinta q. 6.

Exigentes vsuras vsurarum etiam Iure ciuili sūt infames C. ex quib. cau. infam. l. improbum:

Miles aliena prædia conducens, & multo magis clericus l. vlt. C. locat.

Senator contrahens matrimonium cum muliere scænica, C. de naturali. lib. l. 1. gl. & tex. in c. si quis viduam, & eiectam; dist. trigef. quarta.

Aleatores publici, & proludo mutuantes cap. Inter dilectos: de excess. prælat.

Iudex iudicans, vel aliquid aliud faciens contra conscientiam per gratiam, vel sordes in præiudicium alte-

alterius partis.c.cũ æterni,de sent.& re iud. lib. 6.

Cõdemnatus interdictio Vnde ui, vel actione furti; ff.de ijs qui not.inf. l. 1. ff. de furt. l. non potest.

Condemnatus actione vi bonorũ raptorum.

Iniuriarum.

Sepulcri violati.

Doli mali; ff. de his qui not. inf. l. 1. & ff. de sepulc. viol. l. 1.

Condemnati in publicis Arẽghis, seu mauis pro Rostris, licet non semper sint infamia iuris affecti, ut probat Specul. in tit. de sentent. §. species, post mediũ; vers. Quid de istis. Tamen de facto sugillatur eorum fama, pro quauis leui causa, si tam publice condemnetur, & ideo inter infames annumerantur, qui solo facto sunt infames,

Condemnatus suo nomine actione directa pro socio, & actione

Tutellæ.

Mandati.

Depositi, infamis est; ff. de his qui not. in fam. l. furti. §. si quis instit. de suspect. tut. §. suspectus. C. ex quib. caus. inf. l. vlt. Instit. de pœn. tem. litig. §. ex quibusdam.

Interpťãs subdole priuilegia principis. C. de legib. l. 2.

Tutor, vel curator, qui pupillam sibi, vel filio maritauit. C. de Interd. ma. l. si tutor.

Quisquis cõdemnatus infamis effectus fuit, si princeps pœnam abstulerit, ipsa tamẽ adhuc infamia manet. C. de gener. abol. l. vlt. habetur 2. q. 3. cap. si quem vers. Indulgentia.

Accusator accusationem non prosequens, & in vltimo termino non comparens, sequuta sententia fit infamis. C. ut intra cert. temp. l. 1. & C. ad Turpil. l. 2.

Reus latitans in causa criminali, sequuta sententia est infamis. C. de requir. Reis. l. vlt.

Præuaricator condemnatus, semper est infamis; tex. & gl. in cap. Eusemium. §. fin. iuncto c. seq. cum gl. in verb. legibus. 2. q. 3. & ff. de ijs, qui not. infam. l. 1.

Abolitione sequuta super quauis causa criminali, ex qua veniret infamia, & si omnes pœnæ videantur sublatæ; tamen infamia non est sublata. 2. q. 3. cap. si quem. §. abolitio.

Senator, qui propter turpitudinẽ à senatu remotus est, fit infamis. ff. de senat. l. 2. 3. q. 7. cap. 1. vers. lege.

Tutor, vel curator remotus ab administratione propter dolum; C. de suspec. tutor. l. vlt.

Tutor vel curator ut suspectus remotus forte, quia inuentarium non fecit. C. arbitr. tut. l. veteris in fin.

Iudex, vel dominus subijciens tormentis nobilem, vel decurionem. C. de decurion. l. omnes Iudices lib. 10.

Condemnatus in persona sui procuratoris, in illis iuditijs, quæ infamare solent, effectus est infamis, saltem de facto: Specul. in Aureo rep. tit. de pœn. §. Ante omnia in fin. ex quo loco plærique casus suprascripti per nos desumpti sunt.

Duellantes sunt tam de iure quam de facto infames ex Concil. Trident. Sess. 25. c. 19. de Reff.

Raptores mulierum, eod. Concil. Trid. Sess. 24. c. 6. de R ff. matr.

Tabelliones quoque rogantes Instrumenta vsuraria, simoniaca, vel aliter contra ius, sunt infames, quia fiunt periuri. cap. quicumque. 6. q. 1. argum. S. Tho. 22. 98. art 3. & quod sint infames, videtur probari in c. Imperialem. § scriba de prohi. alienat. in feudis, & nec post pœnitentiam purgatur hæc infamia, ut scribit Silu. in verb. Tabellio. q. 7.

Pu-

Publicam, & sollennem pœnitentiam agentes; sed de istis agẽm⁹ proximo capite;

Omnes igitur supradicti infamia aliqua notati, siue de iure siue de facto non sunt sicco pede ad ordines admittẽdi; sed causæ cognitione adhibita, vel reijcientur, vel dispensabuntur, pro qualitate causæ, & habebitur ratio grauitatis infamiæ, vt aliquando remittat Episcopus, aliquando Papa solus, vt docet Silu. in verb. infamia. q. 11.

Illud vero non est prætermittendum, eum qui semel infamis factus est, tam de facto, quam de iure, perpetuo manere infamem, donec dispenset, aut restituatur, scribit Bald. in suo Peculio, in verb. infamis, citat l. quis sit fugitiuus. ff. de edil. edic. siue sit infamia Iurisciuilis, vt d. l. siue infamia ex crimine canonico; nã pœnitentia occulti criminis, auffert quidem infamiam. cap. vlt. de purg. canon. sed non eam, quæ surgit ex manifesto crimine, vel peccato mortali; & si forte eam tollit, illud est, quoad canonicam infamiam; nam eam quæ est de facto, est impossibile tolli: tex. cum sua glos. in capitul. illi qui. 6. q. 1. & glos. in capit. Eufemium. 5. hinc colligitur, in verb. infamiam. 2. q. 3. Iudicial. Imquis. in verb. infamia nu. 7.

Infamia etiam facti tollitur contraria probatione. capitul. cum in tua, de sponsal. & 2. q 5. capit. præsbyter, & cap. si mala fama: gl. optima in c. 75 q. de spõs. Purgat eñi ois diffamatio facti, cõtrario facto ut docet Innoc. in cap. Inquisitionis, de accusat. quẽ ad hoc citat Bald. in suo Peculio. in verb. infamatus: Vnde orta est purgatio quæ, dicitur canonica, quæ inducta est, ad infamiam dilluẽdam. capit. si quis, de purgat. canon. Est & alia vulgaris, quæ casu, & euẽtu infamiam solet purgare, ut probatur capitul. significantibus, de purg. vulg. & vtraque aufert omnem infamiam facti, ut locis supradictis: aliquando etiam hæc infamia facti nullius momenti est, quoad impediendũ, ne quis promoueatur, puta si ita lex, vel princeps statuat, quod nihil preiudicet, hoc enim statuere potest: Abb. in cap. cum te, de sent. & re iud. Silu. in verb. Infamis. q. 4.

De sollenniter pœnitentium Irregularitate.

CAP. II.

1 *Vitiorum vasa non sunt altari deputanda.*
2 *Sollẽnis pœnitentia quando imponatur.*
Sollenniter pœnitens non est aptus ad corripiendum.
3 *Sollennis pœnitentia, qua forma fiat.*
4 *Sollenniter pœnitens, nec ad minores est promouendus.*
Sollenniter pœnitens, si per ignorãtiam ordinetur, est deponendus.
5 *Pœnitentia, non est sufficiens ad auferendam Irregularitatem.*
6 *Pater, qui ob suffocationem filij in lecto, fecit publicam pœnitentiam, est Irregularis;*
Græcus si infantem suum casu suffocauerit in lecto, est Irregularis,
7 *Sollẽnis pœnitentia clericis imponi non potest;*
Clericus publicè pœnitens, non potest ad altiores ascendere;

VONIAM qui sollennem agunt pœnitentiam, eandem infamiæ notam incurrũt, præter alias causas, etiam ob hanc ipsam ab ordinibus ecclesiasticis excluduntur; nam quia tanta pœnitentia non imponitur, nisi ob grauia delicta, non debent ij, qui ea commisserunt ad sacramentorum ministeria ad-

mitti; quum altari indigna instrumēta sint. ea, quæ dudum fuerunt vasa
1 vitiorum. capitul. Illud, dist. 50. Et licet pœnitentia sanari videantur; tamen semp. manet turpis illa cicatrix. 1. q. 1. c. ventum: Et ob consuetudinem delinquēdi facile relabi possunt ad pristina delicta. capitul. semel, de reg. iur. in 6. & ibi gl. vnde quandocumque huiusmodi pœnitētes eliguntur, non potest scandalo carere
2 ea electio: illa præsertim ratione, quod solennitas hæc pœnitentię imponitur, in quibusdam vulgarissimis criminibus, quæ fere totam vrbem commoueant, ut habetur 26. q. 6. capitul. vltim. cuius scandali ratione, à ministerio ecclesiastico arceri debent: cap. duijs vero, dist. 50. Sed omnium rationum illa est præcipua, quod ob id perdiderint securitatem, atque audaciam alios delinquentes corripiendi: quia enim libertate peccantem corripere potest, cum tacitus sibi ipse respondeat eadem se admisisse, quæ corripit? ut dixit Sanct. Hieronim. super Epistol. Paul. ad Titum ad capitul. 1 habetur dist. vigess. quinta. capit. primum. Has igitur ob rationes isti pœnitentes promoueri non debent, de quibus Alberic. in verb. ordinandus;

Verum illud hoc loco sciēdum est, qs dicatur sollēniter pœnitere; is est,
3 q in capite quadragesimę, sacco indut⁹, nudis pedib⁹, ad Ecclesię fores p publicā cleri, & Episcopi oratiōnē, reconciliatur ob crimina; vel ille, q cilicium in capite habeat, coma penitus abrasa: Concil. Agathen. c. 1 t. habetur c. pœnitentes, & c. seq. dist. quinquagess. vel ille, qui nudus in foribus Ecclesiæ sistitur, quum populus ad Ecclesiā conuenit. c. felicis, de pœnis. lib. 6. & Clem. 1. de pœn. Idē est si qs in atrio Ecclesiæ publice ob aliq crimē recōcilietur. Conc. Carthag. 3. capitul. trigess. secundo: habetur vigess. sexta, quæst. sexta. c. vltim. quæ solennis pœnitentia ab initijs ipsius Ecclesiæ nascentis in vsu esse cæpit, Cassiod. histor. tripart. lib. 9. capit. 35.

Quibus igitur hæc pœnitentia aliquādo imposita fuit vere Irregulares sunt, ex decreto Hormisdæ Papæ in Epistola ad Episcopos hispaniæ, & scripsit S. August. lib. de dogmat. Eccles. c. 72. & dist. 50. c. ex pœnitentib⁹, & c. si ille, & cap. canones, cum alijs multis: Alberic. in verb. ordinandus, circa princ. & vers. quarto decimo: Idque semper verum est, siue in ipsa publica, ac sollenni pœnitentia sese generaliter peccatorum confiteatur, siue certum aliquod peccatum exprimat; vtroque enim modo, est Irregularis, nisi quod illa generalis accusatio facilius posset dispēsari, ex Cōc. Toletan. 4. cap. quinquagess. secundo: Diaz in praxi Canō. c. decimo no-
4 no: Ita quod nec minores ordines indispēsatus accedere debet: quādoquidem nec ad simplicem clericatum promoueri possit. d. c. canones, vbi gl. & Archid. Vrgente tamen necessitate ad minores dispensari posset. c. placuit, dist. 50. etiam per Episcopū, cū hæc dispensatio illi interdicta non reperiatur; arg. c. nup. de sent. excom. Archiep. Flor. 3. tit. 29. capit. 6. Diaz d. c. 19. Quod si p ignorantiam hi solenniter pœnitentes ordinentur, deponendi sunt. capit. si ille, dist 50. Intelligendo illum cā nonem in publica pœnitentia, vt ibi scribit Archid.

Quæ oīa vera sunt, nō solū pēdēte ipsa solēni pœnitentia, verū etiam ea iam peracta: nā quū adhuc ipsa cicatrix maneat, ut iā diximus, non permittitur promoueri, capit. si quis post remissionem, ubi glos. dist. 50. & c.

Illud

Illud, & capitul. peruenit, Diaz in d. capit. 19. Numquam enim pœnitentia potest efficere, vt quis desinat esse Irregularis ex illo crimine, quod inducit Irregularitatem, quando manifestatum est delictum: gl. in capit. vltim. dist. 25. vbi etiam Hug. vnde quum nulla tanta sit manifestatio delicti, quanta in sollenni pœnitentia, sequitur ut Irregularitas etiam post ipsam manere dicatur, gloss. in dict. capit. vlt.

Propterea parentes, qui negligenter infantes suo in lecto noctu fouēt, si eos casu, vel imprudentia suffocauerint, & ab Episcopo solennis fuerit imposita pœnitentia ipsi marito, ob id fiet Irregularis; ita quod vxore mortua ad ordines promoueri nō poterit, Guliel. parisien. Episcopus in dialogo de pœnitētia;c 12. & est tex. in capit. quæsitū de pœnit. & remiss. Specul. in Aureo Repertor. titul. de poen. in rub. casus, in quibus quis ipso iure est suspensus: vnde patet clericum græcum, quem vxore vti tolerat Ecclesia, si casu, aut negligentia eius infans suffocetur ipso iure ab altaris ministerio est perpetuo suspensus; & ideo susceptos ordines exercere non poterit: Specul. vbi supra vers. græcus, & est text. in d. c. quæsitum: Quod verum est, etsi nullā pœnitentiam solēnem egerit hic clericus; quia ea clericis imponi nō potest, nisi post quam iam depositi sunt: tex. & gl. in capitul. confirmandum: dist. 50. & in capit. Illud, & in cap. alienum, Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 6. & ita intelligitur tex. in cap. sacerdos, de pœniten. dist. 7. vbi publica pœnitentia imponitur sacerdoti, scilicet deposito;

Hæc non solum in promouendis vera esse diximus; sed etiam in iam promotis; nam si cōtingat eos in aliquod incurrere delictum, ob quod publicam forte agant pœnitentiam, (licet agere eam non debeant) ita fiunt Irregulares, ut ad altiores ordines ascendere non possint: ex Conc. Illerden. capitul. 5. & dist. 50. capit. hi qui altario. Illud tamen verum est, quod hic promotus solēniter vel publice pœnitens, si ordines susceptos administret, ante obtentam dispensationem, nō per id nouam Irregularitatem incurrit; sed peccat grauiter, Archid. in capit. Apostolica, dist. 56. Et licet Silu. in verb. Irregularitas, vers. 17. ex sententia Innoc. & Host. dicat hanc Irregularitatem, quæ surgit ex solenni pœnitentia non seruari in Curia, id intelligitur, quoad difficultatem dispensationis, quia facile conceditur, quia inde conijcim' maiorem contritionem; nemo enim tam publice cōfiteretur, nisi id offensæ diuinæ dolor induceret; & ideo publica hæc confessio, ut olim, ita hodie laudabilis est: ex Concil. Trident. Sess. 14. cap. 5.

De publica pœnitentia, & de Impenitentibus.

CAP. III.

1 *Pœnitentia publica, quo differat à sollenni.*
Pœnitentia publica non semper inducit Irregularitatem.
2 *Pœnitens publice dum durat ipsa pœnitentia, matrimonium contrahere non potest.*
3 *Pœnitentia publica durante, quis promoueri non potest.*
4 *Mulier puerpera olim aliquamdiu arcebatur ab ingressu Ecclesiæ.*
5 *Pœnitentiæ causa accedens ad monasteria, quando non possit ordinari.*
6 *Episcopus accedens ad monasterium faciendæ pœnitentiæ causa, non potest redire ad Episcopatum.*
Ioannes Silentiarius Episcopatum dimisit, factusq;

factusq; monacus quinquaginta sex annis nullum ordinem administrauit.
Pœnitentes publice, facile dispensantur ad minores.
Penitens publicè, si ordinetur deponi debet.
7 *Impenitens non potest promoueri.*
Ordinatus in peccato mortali, peccauit mortaliter.

VBlica pœnitentia longe differt à solenni; nã solennẽ esse eam, quæ certa forma ignominiosa fieri solet, superiori capite dictum est: publica vero est, quæ in oculis hominũ patet, sed nulla solennitate fit, exemplo est illa penitentia, quam sacerdos imponit, vt scilicet, quis longe peregrinus fiat, cum baculo peregrinorũ aut habitu, vestituue peregrinis congruenti; etiam si nudis pedibus iusserit incedere, & mendicando, & quandoque quasi sub tertio alicuius religionis ordine; nam hoc penitentiæ genus publicum est, & tamen irregularitatem non inducit. Silu. in verb. irregularitas q. decima septima: Archiep. flor. 3. tit vigesimo nono c. 6. ex sententia Raym. Nonnulla tamen recipit impedimenta interim, dũ hæc publica penitentia pendet: nam quandoque in pœnitentia constitutus, ea durante ad matrimonium transire nõ permittitur sine nota, ex Conc. Are-
2 laten. 2. c. vigef. primo, his verbis: pænitentes quæ defuncto viro aliis nubere præsumpserint, vel suspecta, vel interdicta familiaritate se cum extraneo iunxerint, cum eodem ab Ecclesiæ liminibus arceantur; hoc etiã de viro in pænitentia posito placuit obseruari: & ponunt summistæ in impedimentis matrimonij: nam coniugato talis pœnitentia non congruit, cum vtriusque consensus requiratur c. vlt. triges. tertia q. 4. & tit. d. Conc. Arelaten. 2. c. vigesimo secundo. Et licet longe differat matrimonio carnali iungi, ab hoc spirituali matrimonio ordinum, tamen ordinis susceptio non debet concedi clerico in pœnitentia posito; nam difficilius dispensatur cum penitente, quam cum bigamo glo. in c. placuit quimquages. d. vnde rectius videtur, vt non faci-
3 le promoueatur; debet enim causa cognosci, ob quam sit in pænitentia positus, propter quam cognitionem interim canonico impedimento distinetur, ne promoueri possit, ex verbis August. lib. de dogm. Eccles. c. septuagesimo secundo, vbi dicit clericũ non esse ordinandum eum, qui publica penitentia mortalia crimina defflet: habetur d. trigesima tertia; c. maritum: quem canonem falso Gratian adscribit Gregorio.

Sunt præterea alij tex. in c. quicũque ij. d. quinquagesima & c: ex tenore. & c. vlt. de temp: ordin. Ex quibus locis positus in penitentia non solum ad altiores prohibetur ascendere; verum etiam eidem consulitur; vt à susceptis abstineat; Ideoque ob eandem causam dicebat glo. in c. de ijs vero, in fin. magnæ glo. d. quimquagesi. quod qui promotus est publica penitentia durante, cautius aget si abstineat ab administratione ordinũ, putans se indignum; cui rei adstipulatur, quod mulier partum enixa quasi
4 in pænitentia constituta, ab Ecclesiæ arcetur ingressu dies aliquot: Leuit. cap. duodecimo. Vir quoque seminis fluxum patiens, etiam postquam conualluerit octo dies, quasi pænitentiæ loco Ecclesiam ingredi prohibetur: Leuit. c. decimo quinto. Ideo sane æquum putarim dum pænitentiã hæc publica pendet, eos à suscipiendis ordinibus abstinere, tum quia id sentiunt non nulli canones, qui pie

interpretandi sunt in cautiorem partem, tum quia multa impedimenta possunt contingere, ob quæ penitentia non perficiatur, unde pro impenitentibus essent habendi penitentia nõ peracta,

Præterea ad huius sententiæ corroborationem illud ad fertur, quod quisquis ob quæcumque etiam leuia
5 delicta, & occulta, accedit ad monasteria causa faciendæ penitentiæ, nec præsbiter, nec Episcopus iure potest ordinari c. si ille: d. quinquagesima specul. in tit. de dispens. §. Iuxta, vers. Item accedens: quod intelligitur si iussus, aut coactus hic ad monasterium accesserit; alioqui si sponte, quis vellit aliquandiu intra claustra sua deflere peccata, quia non videtur publice penitere, hic rigor non haberet locum nisi in Episcopo, qui
6 & si sponte sua accesserit non poterit ulterius ad Episcopatus dignitatem redire; vt diximus quum de monacis ageremus; pro qua re est opportunus tex. in c. post translationem, de renunt. vbi Doct. Estq; optimo exemplo S. Ioannes Silentiarius, qui cum decennio Episcopatum rexisset à Cõstantinopolitano Archiepiscopo consultus de monacatu subeundo, non solum ad Episcopatum nunquam redijt, sed nec vllum sacrum ordinem administrauit toto reliquo vitę tempore, quod excessit in monacatu vltra quinquaginta sex annos; vt scribit Sim. Metaphr. in vita eius die decima tertia Maij.

Hæc, quæ de publica penitẽtia dicta sunt, procedunt in sacris ordinibus: at in minoribus ordinibus dispensari facilius debent: arg. 6. q. 1. cap. Infames glo. in c. quicumque, dist. quinquages. & c. placuit vt penitentes: Raym. in tit. de solẽniter penitẽtibus. Sicut enim, qui solenniter penitent, dispensati in minoribus ordinibus possunt, certe multo magis ij, qui publicam agunt penitentiam, cuius vinculum longe minus est, quam si solennis sit, vt iam diximus; quę dispensatio, & ab Episcopo obtinere potest; Raym. loco supracitato: Alberic. in verb. ordinandus vers. Quarto decimo: Quod si quis indispensatus ausus fuerit, durante hac publica penitentia ordines suscipere per surreptionem, inscio forsan ordinatore, deponi debet cap. ex penitentibus, & cap. quicumque, & c. si ille d. quinquag.

Huc spectat, quod quisquis impenitens est, canonicum patitur impedimentum: ne aut promoueri, aut promotus exercere posiit; nam qui peccata mortalia, non diluit penitentia, nõ potest in reatu positus sacrorum ordinum particeps fieri; quandoquidem suscipiens ordines in peccato mortali, peccat mortaliter: Ray. in summa lib. 3. Rub. de lapsis, & dispens. vers. in summa nota: & est tex. in c. multi d. quadragesima & in cap. fin de temp. ord. gl. in c. de ijs uero, in fin. dist. quinquagesima, & tex in cap. habuisse, dist. trigesima tertia: Ita quod & si occultum sit hoc mortale peccatum adhuc tamen, qui impenitens est, nec promoueri, nec promotus exercere potest: arg. glo. in c. erubescat, dist. trigesi. secunda per tex. in d. c. fin. de temp. ordin. debent igitur penitere prius, quia quæcumque crimina occulta (præter Simoniam, & homicidium) diluuntur penitentia, quoad impedimentum irregularitatis glo. d. c. Erubescat.

De Multiplicatione beneffitiorum, & eorum irregularitate.

CAP. IIII.

1 *Benefitia plura incompatibilia habens priuatur omnibus; & fit irregularis.*

2 Epi-

2 *Episcopus retinens cũ Episcopatu aliud beneficium, quomodo incurrit censuras.*
3 *Cardinalis habens plura incompatibilia incurrit easdem penas, quas Episcopus.*

X ipsis quoque beneffitijs irregularitates nascuntur, tum ob neglectam, vel impoſsibilẽ residẽtiam; tum ob id, quod deseruntur, vel repudiantur: Ideo proximis capitib⁹ de ijs agendum esse putamus: Contingit enim aliquando clericos tot beneffitijs inhiare, vt plura incompatibilia retineant, nulla sedis Apostolicæ dispensatione obtenta: quæ res in primis reddit possessorem ipso iure priuatũ omnibus ipsis beneffici js, ex Conc. Lateran. cap vigesimo nono, & cap. quia non nulli, de Cler. non resid. & c. de multa: de pręben quod etiam cõfirmauit Conc. Trid. Seſſ. 7. c. 4. & seſſ. vigesima quarta c. decimo septimo: Deinde alijs quoque pœnis puniuntur canonicis, quas etiam confirmat idem Conc. Trid. seſſ. 7. cap. 3. Quarum illa præcipua est, quod ipsa sola incompatibilium beneffitiorum pluralitate, fiunt irregulares, si ea sine dispensatione obtineant, scripsit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Scandalum etiam; Videntur enim isti possessores carere omni titulo d. cap. 3. & fructus suos non faciũt d. cap. decimo septimo: propterea vt fures, & non residentes in omnibus, irregulares sunt arg. c. de ijs vero d. quinquagesima. Quamobrem illẽ Episcopus qui cum Episcopatu aliud retinet beneffitium, vel dignitatem sine papę dispensatione, incurrit eandẽ censuram, nec excusaret eum dispensatio Legati Cardinalis, vt sensit. Io. de Fantucc. in suis questionibus, & refert, ac probat Archid. in c. singula, per illum tex. d. 89. & hodie potest dici, quod etiã Cardinales sic incompatibilia obtinentes, ipsi quoque censuram incurrãt, quia in hac re parificati sunt alijs inferioribus, ex Conc. Trid. seſſ. vigesima quarta c. 17 de ref. Limitantur prædicta ex S. Tho. vt dicemus lib. 6. tit. quib. mod. tol. irreg.

De deserente propriam Ecclesiam,

CAP. V.

1 *Ecclesiam suam deserens, debet illa priuari.*
2 *Ecclesias suas olim nonnulli sancti sponte deseruerunt.*
Eccesiam suam deserere nemo potest absque peccato.
Gregorius Nazianzenus Episcopus loco ignobili, & ex cura Episcopali conqueritur se spirituali vitæ commoda perdidisse.
3 *Ecclesiam suam deserens puniendus; vt non residens.*
4 *Titulum suum deserens priuatur officio, & beneficio;*
5 *Anastasius Cardinalis depositus fuit, quia nõ residebat in sua Ecclesia.*
6 *Ecclesiam deserere videtur, qui ibi habitat, at non deseruit officio, ad quod debet.*
Choro non psallenses sunt puniendi, vsque ad priuationem.
Choro sedens, sed non dicens horas, abesse videtur.
7 *Episcopus saltim dominicis diebus, diuinis interesse debet.*
Ecclesiam minorem deserens, vt transeat ad maiorem; vtraque carere debet.
8 *Ecclesiam deserere videtur, qui ad eam nunquam accessit.*
Leges, & phisicam audientes clerici irregulares sunt, & super ea solus papa dispensat.
9 *Causæ, ob quas quis à residentia excusantur.*
10 *Episcopus, vel parochus non excusantur à residentia propter pestem; si immineat periculum animarum;*

11 *Episcopus tempore pestis, potest per substitutum deseruire.*
Theologiæ studium excusat à residentia.
Aeris intemperies excusat à residentia.
12 *Causæ excusantes à residentia, debent scriptis ab Episcopo approbari.*

Agnam præsefert animi incôstantiam, quisquis Ecclesiam, quam curandam suscepit, deserit, aut repudiat; Nā si sponte deserat, licet posit deserta Ecclesia eum reppetere, etiam vsque ad excomunicationem, si contumax fit in redeundo c, non oportet, & c. si quis vero 7. q. 1. Tamen si Ecclesia eum non reppetat, & interim
1 alius in Ecclesia fuerit subrogatus, tādiu carebit illa, quandiu vixerit qui subrogatus est cap. eos sacerdotes & c. præsentium ead. q. 1. Et quamquam olim non nulli sancto spiritu ducti clam deseruerint proprias Ecclesias,
2 vitam priuatam agentes, vt scribit Sophronius sophista, seu mauis Ioannes Euiratus in prato spirituali: cap. trigess. septimo, & fusius scribit Cassiod. hist. tripart. lib. duodecim. cap. 8. apud veteres sine vlla differentia de ciuitatibus suis Episcopos migrare cō sueuisse, vtilitati temporum deseruiētes; tamen hodie non esset concedendum, non enim credendum esset omni spiritui Epist. Ioan. Apost. cap. 4. Nā Pelagius 2. PP. in Epist. 2. scribens ad Benignum Archiepiscopum, mutationem ciuitates nunquam licere docet, nisi statuente, & iubente sede apostolica pro necessitate, & vtilitate Ecclesiarum: Hec enim Episcopalis offitij spontanea desertio sine mortali peccato, & apostasia fieri posse non videtur S. Thom. quodlib. 3. art. decimo septimo, vers. Respondeo in fin. Gregorius etenim Nazianzenus, quum ad Episcopatum à Basilio fuisset promotus, & ad curam valde molestam, & loci valde ignobilis, vbi (vt ille ait) totius vitæ spiritualis, & philosophiæ impedimentum est passus; malluit tamē ita persistere, quam deserere, ut scribit ipse in Monod.

Quinimmo hodie quasi non residentes, possunt puniri, ex Conc. Trid. sess. 6. c. 1. & 2. & sess. vigesimo tertia cap. 1
3 Propterea iure constitutum est, vt quisquis promouetur ad ordines, adscribatur certum ad titulum, vel Ecclesiam, cui deseruire teneatur, eod. Conc. Trid. sess. vigesima tertia cap. decimosexto, ex Conc. Calced. cap. 6. Ideo si deserant huiusmodi suum titulum, eique non deseruiant, priuantur & officio, & beneficio; licet re-
4 stitui possint peracta penitentia cap. contumaces, d. quinquagesima: qui nimmo ob hanc tituli proprij desertionem, nusquam permittuntur sacros ordines exercere d. capit. 16.

Cui rei adstipulatur totus ille tractatus, qui de non Residentibus disputari solet: nam vbicumque residentia necessaria est, non residendo imminet beneficij priuatio. c. præsentium 7. q. 1. & de appellat. c. peruenit 2. vbi gl. & Doct. plenior. gl. in cap. quoniam §. si uero vtlit. non contest. & Concil. Trid. sess. vigesima tertia cap. 1. Hinc illud memoria dignum Leonis 4.
5 Pontificis maximi qui Anastasium Cardinalem tituli sancti Marcelli deposuit ab omni dignitate, quod quinquennio commissam sibi diocesin deseruisset, reffert Platin. in Leone 4. habetur de Cleric. non residen. cap. ex gestis.

Quæ uera sunt non solum si ipsam Ecclesiam deserat alio migrans; verum etiam si non migret, at ei non deseruiat; abesse enim videtur, qui offitium non implet, & obsequia non
6 præstat. d. c. contumaces, & C. de decurio-

curion. l. nullus qui nexu: Abb. in c. quia non nulli, de Cleric non resident. Propterea in Choro non dicentes offitium cum alijs clericis ad mandatū Episcopi, arbitrio illius puniendi sunt, vsque ad priuationum: apertus tex. in c. penul. & vlt. d. nonagesima prima: & à clero deponi possunt, d. 92. c. vlt. ¶Officium vero non dicere videtur et is qui in choro præsens est, si negligenter dicat d. c. penult. d. nonagess. prima: negligenter enim dicitis, qui sincopat verba, intermiscet profanos sermones, tarde ad Chorum accedit, vel ante finem offitij exit, aut extranea in Chorum, vel Ecclesiam secum portat, literas legit, seu debitis vestibus non vtitur; nam si istis diuerticulis officium negligat, pro absente habetur, ex Conc. Vien. vt constat Clem. 1. de celebr. miss. Immo tanta esse posset circa hec negligentia, vt à clero deponatur d. c. vlt d nonagess. secunda. Quæ etiam ad Episcopos pertinent, vt saltim dominicis diebus
7 in Ecclesia diuinis officijs intersint, c. Episcopos, de consecr. d. 3. Silu. in verb. horæ canonicæ q. 16. Prædicta igitur omnia quia vera sunt, in deserto ribus Ecclesiarum, per solam inconstantiam, & animi euagationem; mnl to magis sane vera erunt in ijs, qui suas Ecclesias deserunt ob ambitionē, scilicet si minorem deserant, vt transeant ad maiorem; nam eo casu utraque carere debent c. si quis de ordine 7. quæst. 1. siue sacerdotes sint, siue Episcopi. Nam si minore ciuitate relicta ab ambitionem, ad maiorem se conferant, utraque carebunt, & in neutra poterunt pontificalia exercere c. Episcopus de loco, & c. si quis Episcopus 7. quæstio. 1. Idem erit si degant in seruitijs Archiepiscopi sui, nam illo pretextu excusari non possint à residentia, ut scribit aperte Silu. in uerb. Residentia. q. 7. uers. secundo. in fin. citat tex. in c. pastoralis de off. ord. Et licet per aliqua tempora anni abesse qs possit de licentia sui metropolitani, tamen aduentu Natali. Quadragess. Pasca, Pentecoste, Corpor. Christi abesse Episcopis non licet, nisi de licentia papæ ex Conc. Trid. sess. 23. cap. 1. de Reff. quibus temporibus debent idem Episcopi residere non in qualibet parte diocesis sed in ipsa cathedrali ex Conc. Carthag. 5. cap. 5. habetur 7. q. 1. cap. placuit, nisi forsan munia Episcopalia eos alio vocarent d. sess. 23. d. cap. 1 uers. eosdem interim admonet: Ad hæc uidendum idem Conc. sess. 6. cap. 1 uers. si quis a patriarcali, ibi extra suam diocesin de reff.

8 De serere etiam dicit Ecclesiam, uel Episcopatum suum is, qui ad illum nūquam accessit; nam si ad eum nollit accedere, communione priuatur: quę sane maior pœna est, quam irregularitatis, est enim excommunicatio longe maior irregularitate; quod probatur in c. si quis Episcopus per manus, d. 91 ¶Inter hos quoq; Desertores Ecclesiā rum suarum annumerantur illi Clerici, qui ultra bimestre leges ciuiles audiunt, aut phisicam; nam non possunt ad altiores ordines promoueri, nec in susceptis administrabūt c. nō magnopere, ne Cler. uel. mon. qui tex. licet loquatur de regularibus, tamē extenditur ad omnes sæculares dignitates, uidelicet Archidiaconatum, Decanatum, plebanatum, Præpositatum, Cantoriam, personatus omnes, atque præsbiteratus c. fi't. eo tit. nam isti omnes propter hanc causam fiunt uere irregulares: Specul. tit. de dispens. §. Iuxta. uers. item regularis: super qua irregularitas solus papa dispensat. Silu: in uerb.

verb. Irregularitas, vers. 22. nemo n. tã aperte propriã officium deserit Ecclesiasticũ, quã qui legibus ciuilibus, aut phisicæ incumbit d. cap. fin.

Sunt tamẽ quędã excusationis cau-
9 sæ, ut quis propriam Ecclesiã ad tẽpus possit deserere, vt puta si pestis inualeat; nã eo casu tã parochus, quã Episcopus propriam vitã, pro sola proximi vita nõ tenentur exponere: Tabiẽ. in verb. Episcopus, nu. 5. at si imminere et periculum animarũ ob eã absentiã propter baptismũ puerorũ, uel anima-
1 orum desperationem, aut aliud simile, in quo ageretur de salute animæ, nõ excusaretur Episcopus, vel parochus descendẽdo S. Tho. lib. de perfect. vit. spir. c. 14. sic enim ordo caritatis expostulat S. Tho. 22. q. vigesimasexta, art. 5. Possent tamen aliquãdo ob maius cõmodum, vel vtilitatẽ Ecclesiæ in hoc casu per idoneum substitutũ de-
11 seruire S. Tho. 22. q. centes. octuages. quinta.

Aliæ quoque causæ sunt, ne quis residere cogatur, quia rationabilem præbent excusationẽ ad tempus, de quib' in c. licet Canon de elect. lib. 6. Prima est studium Theologiæ c. super specula, de magistr. & de Cler. non resid. c. Tuæ: Intemperies aeris c. quorundam dist. septuagesima quarta. Infirmitas, vel ægritudo: cap. ad audientiam, de cler. non resid. Inimicitiæ graues sine culpa contractæ, de elect. cap. bonæ 1 cum glos. Si tamen vtilius sit Ecclesiæ propriam vitam saluare, quã se se morti exponere vt scribit S. Tho. d. q. centess. octuagess. quinta: Peregrinatio quoque excusationem præbet c. magnæ, prope fin. de uot. & de consec. dist. 5. cap. non oportet; Seruitium Episcopi, de Cleric. non resid. cap. de cætero, & d. cap. ad audientiam; multo magis seruitium domini papæ, ut ibi, & eod. tit. cap. cum dilectus; arg. ff. de ex cus. tut. l. Iurisperitus § Negotia etiam Ecclesiæ excusant, de cler. non resid. cap. ex parte tua, & de ijs omnibus Specul. scribit in d. c. licet Canon. in fin. lib. 6. Istæ tamen causæ, ac consimiles non pendet à libera eius voluntate, qui excusari vult; debent enim ab Episcopo cognosci,
12 & scriptis approbari, ex Concil. Trid. sess. vigesima tertia, cap. 1. & diligenter animaduertere debebit Episcopus, vt cessante excusationis causa, cesset excusatio: ne causa, quæ breui forsan tempore duratura est præbeat perpetuæ absentiæ excusationem, Concil. Constantinop. 6. cap. decimo octauo.

De benefitiorum renunttiatione.

CAP. VI.

1 *Renuncians Ecclesiæ; ad illam redire non potest.*
2 *Renuncians beneficio vt fiat monacus; ad idẽ non redibit;*
Renunsiare beneficio non licet, infra annum probationis.
3 *Renunciatio prælaturæ difficile conceditur.*
Renuntiare Episcopatus, nemo permittitur, vt monacus fiat.
4 *Renuntians cuilibet benefitio inferiori Episcopatu, potest admitti; vt monacus fiat.*
Renuncians Episcopatui, ob crimen, ad illum; nec per postulationem; nec per electionem redire potest.
Renunciatio Episcopi debet fieri scripto; & cũ causa.
5 *Renunciandi Episcopatus quæ sunt legitimæ causæ.*
Episcopus translatus; facile redibit ad primũ Episcopatum.
6 *Episcopus per simoniam consanguineorum, etiã si renunciet, numquam tamen ad eundem admittetur.*
Beneficio renuncians propter simoniam consanguineorum, ad idem facile admitti potest.

Mona-

7 *Monachus factus Episcopus, renũtians Episcopatui, vbi viuere debeat.*
Monacus factus Episcopus tenetur ad omnia monacalia, quæ non repugnant curæ Episcopali.
Celestinus Papa renunciato Papatu, rediit ad heremum.
Monacus vnius monasterij factus Abbas in alio, vbi residebit post renuntiatam Abbatiam.
8 *Episcopi aliquando renunciant, & ciuitati, & dignitati.*
Archiepiscopus renuncians ciuitati, potest pontificalia exercere; sed non ferre pallium, etiam suffraganeis consentientibus.
9 *Renuntiatio facta calore iracundiæ, quando valeat.*
10 *Renuncians calore iracundiæ, si acceptet aliud beneffitium, tamen primum non dicitur vacare.*
11 *Renuntiatio facta à procuratore reuocato ante notitiam reuocati eius, valet.*
12 *Renuntiare videtur, qui ebimuit licentiam renunciandi.*
Renuncians literis, videtur renunciare beneffitio.
Renuntians in manibus laici, ipso iure priuatus existit.
Renuntiare non videntur prælaturæ ij, qui subditos suos ab obedientia absoluunt.
Renuntiare non videtur, qui suas literas superiori tradit.

D desertorem ꝓprie Ecclesiæ is proxime accedit, qui renuntiant, aut cedit proprio beneffitio: nam sibi ipse ordinum susceptorum administrationem adimit in
1 Ecclesia repudiata: quacumque etenim ex causa quis cedat, aut renuntiet, ad illam vlterius redire non potest; etiam si renuntiasse pœniteat; quia per renuntiationem instrumenta suæ prouisionis, sunt facta ipso iure nulla: capitul. sane de renuntiat. & de pact. capitul. cum pridem: vnde cum propter id videatur carere titulo, abdicato iure suo, nullam habere potest ibi ordinum executionẽ, tamquam dominus; nec ius repetendi ipsam Ecclesiam: capitul. super hoc, de renuntiat. & capitul. veniens, & capitul. in præsentia, & cap. sane: & de restitution. spoliat. cap. accepta: Sola enim Papæ dispensatione itercedẽte; vel ꝑ nouã electorũ electionẽ, poterit ad idem iam repudiatum beneffitium redire: Alberic. in verb. renuntiatio: Abb. in capit. cum inter, & in capit. ex transmissa, de renuntiation. quod videtur probari in capitul. eos sacerdotes, cum glos. septima, quæst. prima, quæ dispensatio facile tunc concedetur, quando repudiata Ecclesia eum postulabit, aut repetet, capitul. non oportet: septima. quæst. prima; Alberic. in verb. renuntiatio quarto. in fin.

Sunt autem hæc vsque adeo vera, quod tametsi quis renuntiet beneffi-
2 tio, ut monacus fiat, & in monacatu constitutus dispensetur ad beneffitia talia, quale est illud, cui renuntiauit; tamen ad illud idem vigore illius dispensationis, redire non potest, cap. ex transmissa, de renunt. Abb. in cap. post translationem, col. pen. versic. quid si aliquis; eod. tit. Quamobrem ne temere quis renuntiet eo tempore, quo adhuc nouitius est, & ne contingat, eum carere, & beneffitio, & monacatu, si forsan vel non admittatur, vel ipse nollit postea proffessionem ibi emittere, statuit Conc. Trid. Sess. 25. c. 16. ne quis intra annũ probationis possit beneffitio renuntiare, quinimmo facta renuntiatio non teneat, ut ibi: Ob quod decretum cessat illa longa altercatio gl. & Doct. in c. statuim⁹: de reg. & trãs. ad relig. scilicet, an Eps coferre possit beneffitiũ ei⁹, q ingredit claustrũ an debeat expectare semestre, an annũ integrũ, an

professionem; nam omnes iste dubitationes sublatæ sunt: quia siue Episcopus licètiam prebuerit beneficiato, vt claustrum ingrediatur, siue nō, semper professionis emissio expectanda est; ex hoc decreto Conc. Trid. tunc enim solum uacare dicitur beneficium, vt ibi; quod etiam senserat gl. in d. c. statuimus.

Propter hæc igitur omnis prælaturæ Renuntiatio, difficilis semper fuit, nec leuiter admitti consueuit; tum ob id, quod Episcopalis cura non debet auferri, etiam volenti, ne nimium vilescat sub priuata vita c. ad supplicationem, de renunt. tum quia ad repudiatum Episcopatum difficilis est reditus c. quia periculosum, & c. sicut 7. q. 1. Alberic. in verb. Renuntiatio 4. in fin. Quinimmo, & si quis Episcopatui renuntiare vellit, vt Monacus fiat, & hoc magna difficultate impetrabit; nam consulendus est pontifex, & expectandum illius beneplacitum, c. temporis 7. q. 1. & tradit S. Tho. 22. q. vlt, art. 7. Alberic. in verb. Episcopalis ordo: Abb. in d. cap. post translationem, col. vlt. & hoc fit ad differentiam aliorum inferiorum, qui
4 curam animarum habent, quorum professio monacatus, etiam inconsulto pontifice, inducit renuntiationem, & vacationem beneficij; S. Tho. d. q. vlt. & Conc. Trid d. c. decimosexto: Silu. in verb. Religio. 2. q. 8. de qua re Abb. in c. quod Dei, de stat. mon. Quod si Papa Episcopo consenserit, vt ad monacatum transire possit, non poterit vlterius ad Episcopatum illum redire c. hoc nequaquam 7. q. 1. & d. c post translationem, Alberic. d. verb. Episcopalis ordo: præsertim si se ob crimen proprium abdicarit Episcopatu; nam ad illum redire vlterius nō pōt, nec p postulationem, nec per nouā electionē, c. quamuis 7. q. 1. Alberic. d. verb. Renuntiatio 2.

Consentire autem papa numquam solet, nisi Renuntiatio Episcopatus in scriptis, per scædulam fiat, & causa in ea scripta cognoscatur, vt deliberatione matura Papa statuat, an consentire, an dissentire vellit, c. sicut vir. 7. q. 1. Alberic. d. verb. Renuntiatio. 4. in fin. quæ renuntiationis causæ, & multæ sunt, & magnæ; quæ ponuntur in c. nisi, vbi Abb. de renuntiat & Alberic. d. loco: propterea, & si dictæ allegatæ causæ, ob quas renūtiatio permissa est, cessauerint, adhuc tamen noua opus est dispensatione, vt ad eūdem Episcopatum redire possit; d. cap. post translationem, vbi Abb. Ea tamen dispensatio facilius cōcedi poterit puta si cessauerint graues illæ inimicitiæ, ægritudo, vel pestis, vel si illiterat' renūtiās factus est doctior, certe sedes apostolica lenius eū admittet ad eandem Ecclesiam d. c. post translationem; propterea quando quis de Episcopatu ad alium Episcopatum transfertur, quia illa proprie renuntiatio non est, sed sedis apostolicę prouidentia; quæ ob Ecclesiarum vtilitatem Episcopos transfert c. pastoralis 7. q. 1. & toto tit. de transla. Episcop. facile ad eandem Ecclesiam redire eadem sedes apostolica permissura est d. c. pastoralis.

Vnus casus præcipuus, quo quis difficile, imo forsan numquam Papa consueuit dispensare, vt post renuntiationem, quis ad eundem Episcopatum redire possit, is est, quando ignorans obtinuisset illum per simoniam
6 propinquorum; si renuntiauerit, qui primum sciuit (sicut tenetur renuntiare ad purgandam propriam conscientiam) erit quidem capax omnium aliarum dignitatum, vel Episcopatuum, sed ad eundem admitti non poterit: Abb. in d. c. post translationem; col. pen.

pen. verſ. Quero quid ſi Epiſcopus: quod tamen non procedit in alijs beneffitijs Epiſcopatu inferioribus; in quibus ſi prouiſus ſimoniam propinquorum neſciuit, renuntians ex cauſa iſta, poteſt per Epiſcopum prouiſio eiuſdem beneficij eidem fieri 1. q. 5. cap. præſentium, & glo. in c. de ſimoniace; de Simon. ¶ Eſt præterea alius fortior caſus, ne liceat ad renuntiatū beneffitium redire, quando ſcilicet committitur crimen confidentiæ: nā non ſolum non poterit redire ad illud, quod reſſignauit, eo pacto, vt ſibi reſtituatur; verum etiam, tam ipſe, quam mediator, & recipiens ſunt excommunicatione papali innodati, & priuantur & illo, & omnibus alijs beneffitijs, officijs ac dignitatib⁹ & ad futura obtinenda inhabiles, iuxta formā Bullæ, & cōſtitutionis. Pij IIII 1564. & Pij V. 1569. calen. Iunij, vt fuſius dicemus lib. V. tit. de Simon.

Ad hunc quoque tractatum ſpectat ille caſus, ſi quis monacus in Epiſcopum fuerit conſecratus, & is poſtea Epiſcopatui renuntiet, an in ſæculo viuere poſsit, an vero ad priſtinum clauſtrum redire teneatur, quod mihi videtur, quia omnes obligationes monacales, quæ Epiſcopali curæ non repugnant, adhuc perdurant in omni monaco facto Epiſcopo S. Tho 22. q. centeſſ. octuageſſ. quinta: Ideo niſi ſuper hoc in Renuntiatione à Papa diſpenſetur extra clauſtrum non viuet; Celeſtinus etenim Pontifex quintus quando renuntiauit papatui, ad heremum redijt; vt omnes Annales refferunt; quod fecerunt & alij multi, vt diximus ex Caſsiod. & alijs ſupracapite proximo: Ideo ſi Monacus vnius monaſterij, fiat Abbas in alio poſteaque eidem Abbatiæ renuntiet, ad primum monaſterium redibit, non autem manebit in illo vbi erat Abbas, ſed de hoc videndus eſt Panorm. in d. cap. ex trānſmiſſa; & quæ ſcribit Dec. in c. in præſentia q. 8. de probation:

Iſti igitur omnes, qui Epiſcopatibus cedunt, quia diuerſis formis id faciūnt, ſic diuerſa impedimenta canonica incurrunt; Nam quandoque renuntiant loco, & dignitati, id eſt ipſi ciuitati, & ipſi honori Epiſcopali, quo caſu non ſolum ad eandem ciuitatem redire non poſſunt; ſed nec ad alias qualcumque; nec vllo loco licebit eis pontificalia exercere, vel ſacros ordines conferre, etiam alijs Epiſcopis conſentientibus c. 1. de ordin. ab Epiſc. qui renūt. Epiſc. Si vero ceſſerint loco tantum, id eſt ſoli ciuitati, dignitate retenta, nuſquam prohibetur exercere quælibet pontificalia de cōſenſu Epiſcoporū, vbi ea exercere vellint d. c. 1. At ad renūtiatā Eccleſiā nō redibūt, niſi ſedis apoſtolicæ auctoritate interueniēte, vt iam diximus.

Hinc fit, vt Archiepiſcop⁹, q. Metropolitanæ ciuitati renūtiauit, nō prohibeat pōtificalia exercere permittētib⁹ ſuffraganeis Epiſcopis; pallium tamē defferre ei non licebit, etiam ſi illi cōſentiant c. ad ſupplicationem, de renunt. ¶ Quoniā vero Renuntiationes iſtas multis modis fieri contingit, ideo aliquando ualidæ ſunt, aliquando non; quod dilligenter animaduertere debet Epiſcopus; quandoque etenim quis beneffitio renuntiat ductus calore iracundiæ, forſan nimijs grauat⁹ collectis, aut alijs Eccleſiaſticis oneribus, certe eo calore ceſſante; ſi incontinenti pæniteat, inanis erit illa renuntiatio; at ſi ex interuallo nil proderit pœnitētia, vt diſputando cōcludit Bartol. Brix. in q. 6. Incip. Quidā clericus: Inſuper, ſi eodem calore iracundiæ durante, quis acceptet ſecundum beneffitium, primum non dicitur uacare ex iſta acceptatione ſecūdi

Abb. in c. de multa, col. 5. vers. extra casum glos. de preben. Card. flor. in Clem. 1. in prima oppos. de offi. vic. Feli. in c. ex litteris, col. vlt. de diuort. Dec. in l. quicquid ff. de reg. iur. Tiraq. in tract. de pœnis remit. cau. 1. in fin. qua propter sęserat Host. quod quęcumque renuntiatio, etiam citra iracundiæ ealorem facta, dum res est integra, posit per pœnitentiam reuocari; arg. c. lectæ de renunt. si vero res integra non sit penitentia nil profit. c. in causis. §. fin. de elect. vnde si per procuratorē, quis renuntiet, & re adhuc integra procuratorē re-
11 uocet, quæ tamen reuocatio ad procuratoris notitiam non peruenerit, ipseque renuntiationem perficiat; renuntiatio tenebit, & inutilis erit reuocatio Clem. 1. de renunt. Alberic. in verb. Renuntiatio 3. in fin.

Renūtiare quoque videntur ij, qui renuntiandi licentiam obtinuerint;
12 nam tenentur in effectu renuntiare de renunt. c. quidam; Alberic. in d. verb. Renuntiatio. 3. in fin. sed & si quis litteris suæ impetrationis, vel prouisionis renuntiauerit, perinde est, ac si ipsi beneficio renuntiauerit, quod si id per pecuniam fecerit, quasi simoniacus carebit, & pecunia, & litteris, ac beneficio cap. ad audientiam 2. de rescript. Summ. conf. de renunt. q. trigef. Ille etiam, qui in manibus laici beneficio proprio renuntiat, ipso iure priuatus existit c. quod in dubijs, de renunt. quasi in pœnam; licet enim ea renuntiatio non teneat, quę laicis manibus fit, tamen ad dammum renuntiantis rata habet, vt ibi, Renuntiatio etenim, vt valida sit fieri debet in manibus eius à quo habuit institutionem, vel confirmationē c. admonet, de renunt. aliquando in manibus solius papæ, cap. nisi, eo. tit: quandoque uero, si Episcopi copia haberi non posit, renuntiatio fieri potest in manibus sacerdotis recipientis nomine Episopi, vt disputauit antiquitus Ioannes de Montemerlo, cui subscribit Alberic. in l. quod initio ff. dē reg. iur. & Io. And. in c. non firmatur de reg. iur. in VI. in nouell. Alberic. in d verb. Renuntiatio: ¶ Abbates aūt atq; alij superiores plati, qui subditos suos ab obedientia absoluunt, per hoc nō videtur renuntiare prælaturæ c. lectæ de renunt. Sicut è contra si subditi illorū misericordiæ se subijciāt, p hoc nō videt̄ proprijs benefitijs renūtiare, c. veniēs de renūt. Quinimmo, & si hi, qui sic se misericordiæ superiorū subijciūt, prouisionū suarū litteras in eorū manibus tradāt, nō ideo illis renūtiare videtur; quādoquidē offitio iudicis sibi restitut obtinebūt c. lane de renūt. & de rer. permut. c. cum vniuersorū Alberic. in verb. Renuntiatio. 2.

De irregularitate baptizzati per fictionem.

CAP. VII.

1 *Fictio est dupplex.*
2 *Baptizzantur aliqui ad malum finem.*
Baptizzantur aliqui sperātes bona corporalia.
3 *Athanasij sententia, etiam sine fide baptismū suscipi; sed non gratiam.*
Ficte babtizzatus semper in peccato mortali existit.
4 *Ficte baptizzatus, licet recedente fictione, recipiat gratiā; tamen nō effugit irregularitatē.*

Nihil tā aduersat̄ ordininibus suscipiendis, quā macula, quæ nascit̄ ex baptismi deffectib⁹: propterea, quū ordinis sacramētū pedeat̄ à prēābulo baptismate, quasi ianua reliquorū sacramētorū, nō poterit iudicare dignus ordinib⁹ sacris, qui se baptismatis gratia fecit indignum: Fictio igit̄
1 de qua hic agimus, est in baptismate, cū quis dicto, vel facto aliquid extrinsecus ostēdit diuersū ab eo, q̄ intus latet quum

quã etenim duplex esse fictio possit in suscipiẽdo baptismate gl. & Archid. in c. quod interrogasti d. 17. nã quãdoq; quis simulat se baptizzari, nunq; id non intẽdat facere, nec ꝙ facit Ecclesia; quãdoq; nõ simulat, sed vere facit, at nõ itẽdit p illud opus consequi gratiã baptismi; primo casu, nec baptismi caracter accipit, secũdo casu accipit, quia & ĩfideles possũt ad aliquẽ malũ finẽ, velle baptizzari, vt infra dicem⁹: Propterea illa secũda fictio, quæ nõ ĩpedit sacramẽtũ, sed solũ fructũ sacramẽti Silu. baptism⁹ 3. q. 14. quatuor modis fit, primo nõ credẽdo, secũdo indeuote accedẽdo, tertio paruifaciẽdo, quarto variãdo vsũ cõtra cõstitutionẽ Ecclesiæ circa ea, quæ nõ sũt substantialia baptismi, oĩbus illis quatuor modis sẽp caracter accipit, sed nõ gratia: Sil. in verb. baptism⁹ 4. q. 12. & 16. tex. in c. maiores §. vlt. de baptism. nã qui sic accipit baptismũ, licet nõ inteadat cõsequi ꝙ prædicat Ecclesia, idest gratiã, tamẽ intẽdit facere, ꝙ facit Ecclesia; & hoc sufficit ad sacramenti susceptionẽ, & caracterẽ S. Tho. 4. d. 4. art. 2. Potest .n. infidelis, hebreus, vel paganus ideo uelle baptizzari, ut corporalia bõa cõsequatur, puta ad morbi, aut fætoris expulsionẽ; quo casu fictus est, & sine fide, & nullã gratiã cõsequit: Silu. d. q. 12. similiter, & qui indeuote accedit, & q paruifacit, & qui ritũ in nõ substãtialibus scienter immutat, omnes ij gratiam nõ cõsequuntur.

Nec mirum esse debet alicui has fictiones in vsu esse posse; Nam Sophronius sophista scriptor vetustissimus in prato spirituali c. 198. ad euitandã pestilẽriã multos ad baptismũ accessisse scribit, his verbis: Interrogat⁹ est aliquãdo sanctus Athanasius, postquam Alexandriæ Episcopus cõstitutus fuit, an possit quispiã sine fide baptizzari, secũdũ ritum & prædicationem Christianorũ, aut si credere se simulans, aliquibus alijs occasionib⁹ baptizzatus fuisset, quid de illo sentiẽdum, aut quo modo suscipiat illũ Deus? Respondit dicens Audiui aliquãdo à Senioribus nostris, ꝙ beato Petro Episcopo, & martiri cum facta esset mortalitas, & plærique ad baptisma mortis timore confugerẽt, apparuerit Angelus, humana specie dicens, quandiu huc mittis marsuppia ista signata quidem inania autẽ prorsus, & uacua, & nihil intus habentia; erunt itaque quantum ex angeli voce conijcire licet, signum habentes baptismi, quoniã & beneficium aliquod existimarunt se consequi, si baptisma susciperent: atque Iccirco baptizzati sunt; Hæc ibi: quæ etiã refferet Lippomanus in vitis sanctorum Tomo septimo in prato spirituali cap. centesimo nonagesimo octauo.

Vnde huiusmodi ficte baptizzatus, quamdiu fictio nõ recedet, semper in peccato mortali existet, & semper manebit irregularis, quia cum spiritus disciplinæ effugiat fictum Sap. c. 1. & de consec. d. 4. c. ostenditur, & semper sit dubitandum de superuentura iniquitate super eum d. c. 1. sequitur vt quasi impenitens, vel quasi incorrigibilis ppetuo ab ordinib⁹ excludat: quinimmo, putarim etiã recedente fictione licet grãm baptismalem cõsequatur S. Tho. 3. q. 69. Silu. in d. verb. baptismus 4. quæstio. 17. & cap. tunc valere de consec. d. 4. & d. cap. ostenditur, & S. August. lib. de o uib. c. 9. sub fin. ibi, quãquã multi sic intrantes corrigũtur ingressi; Tamẽ ob eã iniuriã factam sacramẽto, adhuc eũ putarim irregularẽ; nã quũ maior culpa sit in hoc simulato, quam in eo, qui necessitate ductus baptizatur, ut cap. de homine de celebr. miss. sequitur, quod si is, qui per necessitatem baptizzatur manet irregularis, etiam si ad meliorum vitam perueneri t, dist.

d. quinquagesima septima c. 1. & Concil. Neocesar. cap. duodecimo. certe multo magis in hoc ficto durabit Irregularitas; præsertim quia non tam grauis iniuria videtur illa, quæ fit baptismo quando differtur vsque ad ægritudinem; quantum est hæc, quæ fit per fictionem, vnde si per illum incurritur Irregularitas, etiam si fideliter baptizzetur; quanto magis per istam fictionem, in qua non sola est salutis negligentia, sed contemptus. Ideo non esse promouendum hunc, qui ficte baptizzatus fuit, etiam si fictio recesserit magis consonum pietati videtur; quare non nisi per magnam dispensationem admittendum puto; Inter ficte accedentes ad baptismum præcipue illi sunt, qui veterem peccatorum vitã proponunt in animo nolle relinquere vt tradit S. Aug. de fid. & oper. cap. 18. non enim sunt baptizzandi, sicut diximus in antropophagis idest humana carne vescentibus, qui si abstinere non proponant nõ sunt baptizzandi vide infra lib. 5. cap. 48. §. 6. in fin.

De baptizzato in ęgritudine.

CAP. VIII.

1 *Baptizzatus in necessitate præsumitur ficte baptizzatus, & est irregularis.*
Baptizzatus in infatia ægrotus; non est irregularis.
2 *Fides non est nisi vollentis.*

On solum autem ficte baptizzatos lex ab ordinibus excludit; verum etiam eos, de quibus sola fictionis suspitio est; Nam quum quis in necessitate positus baptizzatur, forsan ob ingruentem ægritudinem cuiusmodi superiore capite narrauimus ex Sophronio; certe tum magna surgit fictionis suspitio; videtur enim is non fide duci, sed timore; propterea irregularis fit, ex Concil. Neocesar c. duodecimo, habetur d. quinquages. septima c. 1. cuius rei rationem adfert ipse canon his verbis; non enim fides illius voluntaria, sed ex necessitate est; vnde illud annotauerat Archid. in d. cap. 1. scilicet, quod hæc irregularitas incurritur ex sola criminis præsumptione, ne temere tantus ordo nempe sacer, viro forsan indigno conferatur.

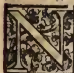
Quod accipiendum est in eo, qui iam adultus est, & cuius electio baptismatis in ægritudine facta suspectissima est; at in pueris, atque infantibus ægritudine quamtumuis maxima laborantibus baptizzatis, quoniam hanc incurrere suspitionem non possunt; non incurrunt vllam irregularitatem; quum & si ab hæreticis fuissent baptizzati, nullam culpam contraherent, quia, quod egerint ignorarunt c. placuit 1. q. quarta, vt scripsit glo. in d. cap. 1. dist. quinquagesima septima: At in adultis, in quibus propria, & uoluntaria fides requirit; necessitas illa ægritudinis præsumptionem tollit veræ fidei, quæ non nisi à libere vollente vera haberi potest ex verbis Augu. Super Io. tract. vigesimo sexto, ad c. 6. Cætera potest homo nolens, sed credere non nisi uollens; vt reffert Archid. in d. cap. 1. Illud tamẽ verum est, quod hic in ægritudinæ baptizzatus, poterit per sedem apostolicam dispensari ad quoscumque ordines, si diuturni mores, & pietatis studium integram eius fidem comprobarint, quia tunc suspitionis causa cessare videtur; quod tanto etiam facilius illi concedetur, vt promoueri possit, si clericorum numerus tã rarus sit, vt augeri necessario oporteat, probatur; d. c.

d. c. 12. & d. c. 1. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 6. Alberic. in verb. ordinandus, vers. 20.

De eo qui differt baptismatis susceptionem.

CAP. IX.

1 *Baptismum differens, est Irregularis.*
2 *Baptismũ inuentus, vt soluat peccata, non vt addat.*
Baptismum differens, peccat mortaliter.
Baptismũ differens deuotionis, & cathechismi causa non peccat, sed meretur.

Nil tantopere aduersatur spiritui sancto, quam salutis remedia contẽnere; quorum illud vnum præcipuum, ac summe necessarium, scilicet baptismus: propterea qui baptismum adeo differt φ longam moram interponat, quasi minus fidelis non erit promouendus; vt probari potest ex Concil. Neocesar.

1 capit. 12. & dist. 57. capit. 1. Nam φ ægritudine baptizzatus eo loco ab ordinibus excluditur, vel est quia baptismum necessitate suscepit, vel quia nimium morosus fuit, in illo suscipiendo, vt gl. & Doct. in d. capitul. 1. Quum etenim tãdiu differt, ac procrastinatur, videtur id facere, ut licentiosius peccare possit expectans omnium criminum ablutionem ex sacro fonte: vnde sacramẽto abutitur, quod institutum est vt soluat peccata

2 non vt addat; habetur de cõsec. dist. 4. capitul. quando: non enim baptismus donatus est, vt peccare liceret, sed vt peccasse non noceat; Aug. de fid & operib. capitul. 20. Ideo iure præsumendum est hunc sine charitate ad baptismum accedere, argum. d. capitul. 1. vel negligere propriam salutem, d. capitul. quando: propterea in pœnam eius negligentiæ Irregularitatem lex inducit; omnis enim dilatio baptismi à tẽpore, quo quisq; est capax rationis, inducit peccatum mortale, S. Thom. 4. dist. 7. reffert Siluest. in verb. baptismus 4. q. 11. æquum autem fuit pœnam etiam Irregularitatis inducere, ut eius metu prouocentur homines ad salutem accelerandã: Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 6. Alberic. in verb. ordinandus: vers. 20.

Non omnis autẽ dilatio, aut procrastinatio hanc inducit Irregularitatem; quandoquidem si ob reuerentiam differatur quo quis instructior in fide accedat, & firmior, laudandus potius est, de consecr. dist. 4. c. ante baptismum, & capit. cathechismi, & cap. baptizzandi, & dist. 48. capit. quoniam: Silu. in verb. baptismus 4. q. 11. sicut & Eucaristia differri laudabiliter potest: dist. 5. cap. ad eius vero; & de pœnit. dist. 5. c. 1. §. paueat, & de consecr. dist. 2. c. quotidie,

Hæc igitur Irregularitas perpetua est, semperque eget dispensatione; quæ non nisi duobus casibus concedenda est, videlicet si longa consuetudine hic suã integram fidem comprobauerit: vel si tanta sit clericorum penuria, propter necessitatem facilius poterit promoueri, d. capitul. 12. & d. capit. 1. 2

De baptizzatis per vim vel metum.

CAP. X.

1 *Baptizzatus per vim, vel metum est Irregularis.*
Necessitatis verbũ vim, vel metum significat.
2 *Baptismi caracterem non accipit, qui interno ani-*

animo dissentit.
Baptismum accipiens per metum, quandoque caracterem accipit.
3 *Baptizzatus per metu diuturnitate temporis, probata fide eius poterit dispensari, vt promoueatur.*

VEMADMODVM superioribus capitibus dictum est, egritudinis necessitaté obesse ei, qui in ea baptizzatur, ne promoueri possit; ita quoque dicendum videtur in illo, qui quauis ratione
1 vim, vel metum passus est, in baptismate suscipiendo: sicut enim inuoluntarie agere præsumitur ægrotus, ita multo magis si coactus: ex Conc. Neocesar. cap. 12. & dist. 57. capit. 1. per illud verbum, necessitate, quod etiam ad vim, vel metum refferri potest, capit. de Iudeis: dist. 45. si etenim per vim accipiatur dissentiendo, & cum animi reluctatione, nec sacra-
2 mentum accipitur, nec res sacramēti. capit. maiores, de baptis. gl. in d. capitul. de Iudeis: nullus enim caracter imprimitur: Alberic. in verb. baptismus quarto. circa med. de sententia S. Thom. ut refferet Silu. in verb. baptismus. 4. q. 13. quod intelligendum est, in coactione precisa, quæ omnem consensum excludit; at si coactio conditionalis sit, quæ consensum non videtur excludere, consentit enim potius baptizzari, quam pati molestiam vitæ, vel rerum; tūc caracter quidem imprimitur; non aūt gratia: Concil. Toletan. 4. capit. 55. habetur in dict. capitul. de Iudeis. & d. c. maiores: §. propter;

Vtroque igitur casu, siue præcisa coactio fuerit, promoueri non poterit: quia ordo non imprimitur vbi baptismi caracter, & fundamentum defficit: siue conditionalis, quia quū rem sacramenti non acceperit; quia in peccato mortali est, non est dignus ordine sacro, nisi postquam tota fictio illa recesserit; quæ quoad hoc ne or-
3 dinetur semper præsumitur durare, donec longo tempore comprobauerit per optimos mores, sese fideliter credere, & gratia dignum fuisse factum; quo casu poterit postea dispēsatione obtenta ordinari, d. capit. 1. & d. cap. 12.

De baptizzato dum vagus, peregrinus, vel incognitus esset.

CAP. XI.

1 *Originarius eius loci quis dicitur, vbi baptismum accepit.*
2 *Baptizzati incogniti, non sunt promouendi.*

MNI caret dubio, quod quisquis pere-
1 grinus, vagus, vel incognitus, eius loci originarius ciuis esse videtur vbi baptismū suscipit, ibi enim nascitur vbi regeneratur: Ioan. capit. 3. verum quia ante susceptum baptisma posset multa perpetrasse delicta, vel alias incurrisse Irregularitates, ut puta bigamiā
2 cum anteacta vita incognita sit, promoueri non debet, ex Conc. Eliberitan capitul. 24. habetur dist. 98. cap. vlt. cum glos. Iuo carnutensis, lib. 6. capit. 352. possunt etiam isti esse rebaptizzati; ob quam solam dubitationem non sunt temere ad ordines admittendi, c. Aphros. dist. ead. & scribit Archid. in d. cap. vlt.

De baptizzato ab hereticis.

CAP. XII.

1 *Baptizzati etiam ab hæreticis ignoranter, etiam seruata forma Ecclesiæ, tamen promo-*

moueri non possunt.

Baptizzati infantes ab hæreticis, seruata forma Ecclesiæ, sunt Irregulares.

Athanasij sententia de recipiendis ad communionem ijs, qui ab Arrianis ad Ecclesiam redirent.

Baptismus Paulianistarum, non congruit formæ Ecclesiæ, ideo redeuntes ad Ecclesiã debent baptizzari.

D. 1 n dubitationis gen⁹ excludit ab ordinibus eos, qui ab hæreticis baptizzati, etiam ignorantes, fidẽ catholicã sequuntur; nam & si seruata Ecclesiæ forma
1 verũ baptisma acceperint ex Anastasio. 2. Pontific. Epist. 2. ad Anast. Aug. habetur dist. 19. cap. secundũ; tñ odio ministri hæretici hi sic baptizzati ab ordinibus excluduntur. cap. qui in qualibet. 1. q. 7. & 1. q. 1. cap. ventum: quod verum esse eos Irregulares fieri, si adulti sint, sensit gl. in d. capit. qui in qualibet; non autẽ si infantes erant, quando ab hæreticis baptizzati fuerunt: argum. c. placuit, & cap. qui apud, 1. q. 4. sed verius putandum est, etiam infantes ab hæreticis baptizzatos, quum adoleuerint in catholica fide, ꝓmoueri non posse; nisi dispensatione obtenta; vt sentit gl. in d. cap. placuit, & tradit aperte Hug. ibi: quæ dispensatio per quam facile concedetur, ut tex. in d. c. placuit, consideratis ꝓbis moribus, & integritate fidei illius; at illi, qui scienter ab hæreticis baptizzati sunt, nunquam, aut perquam difficile dispensabuntur; sufficiet enim illis, si redeant ad fidem catholicam, ut sola communio eis tribuatur. d. cap. ventum. §. nullus: & hoc est forsan, ꝙ scribit Basil. in Epist. 75. ad Neocesarienses, dicens, Athanasij sententiam fuisse, recipiẽdos, scilicet in cõmunione, & ad ordines per dispensatione eos, q ab Arrianis ad orthodoxos cõuerterent, supposito baptismo in forma Ecclesiæ: Illi vero hæretici, qui à Paulianistis redeunt, nec in cõmunione sunt recipiendi, nisi rursum baptizzentur: quia Paulanistaĩ si baptismus nõ congruit formæ Ecclesiæ, ex Nicena Synodo habetur cap. si q s confugerit. 1. q 1. Aug. lib. de hæresib. cap. 44. & ex Conc. Arelaten. 2. cap. 16. Idem, & de multis alijs hæreticis, quorum baptismus non recipitur ab Ecclesia, quos nũcupatim enumerat Aug. de dogmat. Eccles. capit. 52.

De ijs, quos baptizzatos esse non constat.

CAP. XIII.

1 *Irregularis est is, de quo dubitatur, an sit baptizzats.*

Baptizzatus non præsumitur, qui natus est ab infidelib⁹, nisi saltẽ vno teste probet se baptizzatum.

Baptismus probari debet, quando ex assertione, alicui tertio præiuditium paratur.

Ordines sunt instituti ad aliorum vtilitatem, potius quam ad suam.

Baptizzatus præsumitur, qui natus est ex fidelibus, licet educatus inter infideles; non tamen ordinabitur.

Baptismo subuenit Deus quandoque plus filijs infidelium, quam filijs fidelium.

2 *Filij fidelium educati inter fideles, semper de iure præsumũtur baptizzati.*

Rregulares eos esse iam diximus, quos constat baptizzatos quidem esse si de ipsorum recta intentione dubitetur;
1 propterea longe magis Irregulares illi sunt, quos nescimus baptiz-

baptizzatos esse: nam si parentibus
1 hæbreis, aut paganis quis natus sit, credendum est eum nõ esse baptizzatum, nisi saltim per vnum testem se fuisse probet; quem si nõ habeat pro non baptizzato habẽdus est ex Cõc. Carthag. 5. capit. 6. habetur de consecr. dist. 4. capit. placuit de infantibus; Ideo ei ordines conferri non debent per rationes gl. & Hug. in dict. capit. placuit: Nam quotiescumque alicui paratur præiuditium ex assertione quod aliquis fuerit baptizzatus, non est hoc in dubio credendum, sed probari oportet illum fuisse baptizzatum. argum. eorum, quæ diximus lib. 1. c. 2. reg. 18. Vnde quum ordines sint instituti principalius, vt quis ad aliorum vtilitatẽ vtatur eis, quam ad suam. S. Thom. 4. dist. 24. artic. 1 si appareat contradictor non debent ordines conferri habenti talẽ contradictorem, & in tali verisimili dubio abstinere debet Episcop⁹, nec conferre, nisi ille probetur baptizzatus; præsertim si inter infideles natus, & educatus fuerit: sed si inter infideles educatus sit, licet pro illo præsumendum erit, ne eum rebaptizzari contingat, tamen quoad ordines nimis grande esset periculum indistinctim eos conferre cuicumque dicenti se esse baptizzatum, cum sit natiis ex infidelibus; quia licet quãdoq; Deus filijs infidelium baptismo subueniat; & fidelium filijs non subueniat; ut dicit S. Augustin. lib. 2. de
2 bono perseuer. capit. 12. in fin. Tamẽ in hoc differunt filij infidelium à filijs fidelium, quod istorum filij, de iure præsumuntur baptizzati, & ideo eis ordines sine dubitatione cõferri possunt: tex. in capit. fin. de præsb. non baptizz. min. quæ fuit opinio Petri de Palud. quem refert, ac probat Silu. in verb. baptismus. 4. q. 9. at filijs infidelium in quibus de iure cessat tali⁹ præsumptio, diligentior inuestigatio adhibenda est, quomodo, & à quibus fuerint baptizzati;

De rebaptizzatorum Irregularitate.

CAP. XIIII.

1 Sacramento iniuria magna fit, quando iteratur;
Baptismi iteratio inducit hæresim, & Irregularitatem, etiam ignoranti.
Rebaptizzato nec prima tonsura conferri debet.
Ignorans punitur, & in rebaptizzatione, & in Simonia.
Theodorus Episcopus Cantuariensis.
2 Gratiani decretum magnæ auctoritatis est.
3 Perito credendum est, in eo in quo est peritus.
Ratam habens rebaptizzationem, est Irregularis.
Rebaptizzatus, etiam per metum, est Irregularis, secus si per vim.
Rebaptizzans est Irregularis, etiam ignorans, nisi omnem diligentiam adhibuerit.
4 Rebaptizzans, quando excusetur ab Irregularitate.
5 Rebaptizzationẽ nõ sẽper sanat illa clausula, si non est baptizzatus, quo ad Irregularitatem.
6 Rebaptizzationis ministri, & compatres, sunt Irregulares, etiam si per metum accesserint.

INGENS est ea iniuria, quæ fit baptismi
1 sacramento, quando iteratur. capit. 2. de apostat: ppterea canones vsque adeo abhorrent hanc rebaptizzationẽ, quasi Anabaptistarum hæresim: ut præter ei⁹ hæresis pœnas, quas infligit Concil. Trid. Sess. 7. capit. 11. & can. 13. adijciunt etiam Irregularitatem: siue etenim ignorans, siue sciens quis rebapti-

baptizzetur, vtroque casu Irregularis est; d. capitul. 2. & capit. qui in qualibet. 1. q. 7. & dist. 98. cap. Aphros. & de consecr. dist. 4. capit. qui bis: & capit. eos quos, glos. in capit. fin. de apost. Specul. in tit. de dispens. §. iuxta vers. Item re baptizzatus: quæ Irregularitas tam magna est, ut nec clericatus quidem, & tõsura eis possit conferri: quinimmo si clerici sunt, deponuntur, retento habitu, & vitæ obseruantia gl. in capitul. confirmandum, per illum text. dist. 50. citat de consecr. dist. 5. capit. dictum: quæ etiam tradit Abb. in cap. 2.

Quod vero et rebaptizzati ignorantes eadem Irregularitate notentur, siue ea ignorantia sit iuris, siue facti, probatur in d. capit. qui bis: qui tex. licet fuerit Theodori Episcopi Canturiensis in suo opere, quod pœnitentiale nuncupauit, ut reffert Silu. in verb. Irregularitas. q. 4. tamẽ ex quo habemus in corpore decretorum pro iure vtimur; Ideo Archid. & Hug. ibid. recte sentiunt Irregularem esse etiam eum, qui ignorans sit baptizzatus, tum ob scandalum, tum ob detestationem sceleris; quia facile deffendi possent prætextu ignorantiæ; Nam & filius, qui patris Simoniam ignorauit, beneffitio priuatur ob detestationem illius criminis, capitul. quicumque. 1. q. 5. & c. vlt. Et quamquãm Scotus, & alij nonnulli putent Theodorum prædictum non potuisse Irregularitatem inducere, quasi hoc solius Pontificię auctoritatis sit; tamen mihi videtur (si hæc Scoti ratio vera est) frustra nos niti in peruoluendo Gratiano; quandoquidem eo opere quasi summo iure vtimur: ita quod si vim legis non habere in controuersiam veniat, propemodum inaniter laboramus in instituenda ecclesiastica disciplina ex præfato decreto Gratiani; quo breui cõpẽdio fere vniuersa continetur: quãquam Theodorus eo loco nõ suo iure Irregularitatem inducit, sed attestatur ita canones statuisse, vnde illi, ut perito credendum est;

3 Non solum igitur sciens, ut ignorans rebaptizzatus Irregularis est; sed etiam ac multo magis si postquã scierit ratam habuerit rebaptizzationem in se factam: Silu. in verb. Irregularitas. q. 4. Tab. in verb. dispensatio. nu. 13. vers. 14.

Sed & si quis per metum rebaptizzari sese permiserit, etiamsi metus tantus fuerit, qui cadat in constantẽ virum, Irregularis efficitur. cap. eos quos, vbi glos. de consecr. distinct. 4. Silu. in verb. Irregularitas. q. 4. in fin: At nõ ita erit si per vim coactiuã, ut narratur de Episcopo cui nomen fuit, Habet Deum, quem Arriani ligatis manibus, & pedibus inuitum rebaptizzarũt: certe ei nil obfuit illa rebaptizzatio, ut scribit Victor Episcopus Vitensis de persecut. Vandal. lib. 3. qui damnat contrarium sentientes;

Eadem quoque Irregularitas afficit ipsum rebaptizzantem. d. capitul. 2. de apostat. nam vltra id, quod lege ciui. qui sciens rebaptizzat, capitali pœna punitur. C. ne Sanct. baptism. reiter; ad ecclesiasticos ordines ascendere non potest; & à susceptis ordinibus deponitur, Pisanell. in verb. baptismus. 4. versic. Baptismus iterari: argum. capit. eos sacerdotes. & capit. qui bis de consecrat. dist. 4. Quod verũ est etiam, si ignorans rebaptizzauerit, tam ignorantia facti, quam ignorantia iuris. d. l. 1. C. ne Sanct. Bapt. cum gl. & Salic. ut puta si sine debita diligentia quemlibet baptismum petentem admittat, aut quemlibet expositum infantem, siue

sine discussione baptizzet: Istis enim casibus ignorantia facti non excusabit, quia in culpa est: quod si diligentiam omnem adhibuerit non efficitur
4 Irregularis ex pia sententia quam tenet Silu. in verb. baptismus. 5. q. 4. Excusabitur quoq; baptizzans, si baptizzet filios infideliũ, nam iuste ignorare potuit eos fuisse baptizzatos, de consecr. dist. 4. capit. placuit de infantibus: habetur Concil. Carthag. 5. capit. 6. Idem de infantibus expositis sine vllo signo, aut scripto attestãte de baptismo. At in ignorãtia Iuris, q rebaptizzat excusari ab Irregularitate nõ põt, ut puta si putet baptizzatos ab hæreticis nõ esse accipiẽdos, cum de iure contrarium sit verum. cap. qui in qualibet. 1. q. 7. vel si credat eum, qui metu, & vi conditionali sit baptizzatus non accepisse caracterem, quod est contra. capit. maiores §. propter, de baptism. certe ijs casibus Irregularis est. d. cap. 2. de apostat. Silu. in verb. baptismus. 5. q. 3. & licet Archid. in capitul. 1. dist. 68. dicat, solos scienter rebaptizzantes fieri Irregulares; tamen contrarium communius sentiendum est ex prædicta. l. 1. cum gl. & Salic. quod apparet ex eo, quod rebaptizzatus ignorans semper est Irregularis. d. capit. qui bis: vnde maiore ratione & is, qui rebaptizzat, per rationem hic sequentem;

Illud enim sciendũ est, quod clausula illa, si non es baptizzatus ego te baptizzo, solet purgare periculum rebaptizzationis; sed hoc verum est in dubio, nam ista clausula non est adhibenda nisi quando est magnum
5 dubium, an quis fuerit baptizzatus, ut scripsit Silu. in tract. de Strigimag. lib. 3 capitul. vlt. in fin. Propterea sacerdos sciens puerum in necessitate fuisse baptizzatum domi, si ille postea defferatur ad Ecclesiam, ut seruentur ritus solennes, non potest cũ eadem clausula eũ baptizzare; quinimmo si hoc faciat, efficitur Irregularis; ut expressim traditur in Cathechismo nuper edito ad parochos iussu Pij V. in tractat. de baptism. capit. de fructibus baptism. in fin.

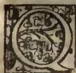
Eadẽ hæc Irregularitas afficit eos, qui rebaptizzanti ministrãt acolithi, subdiaconi, vel diaconi officio fungẽtes. d. cap. 2. de apost. & gl d. l. 1. C. ne Sanct. Bapt. Qua ratione idem audeo dicere de compatribus scien-
6 tibus, sunt enim participes eius rebaptizzationis, cum sint fideiussores capit. vos ante, de consecr. dist. 4. quinimmo etsi ignorarint, sed postea ratum habuerint; nam etiam efficiuntur Irregulares, sicut ipse rebaptizzãs per facti ignorantiam, ratum habens: Silu in verb. Irregularitas q. 4. Idem si coacti fuerint de fonte leuare isti patrini, per coactionem non præcisam, sed conditionalem; nam hæc coactio sicut non excusat rebaptizzatum, aut rebaptizzantem, ita nec eos ut supradiximus; Horum autem omnium dispensatio solius Papæ est, qui vix illos dispẽsabit, ut religionem ingrediantur. d. capitul. 2. de apost. Tabien. in verb. dispensatio: nu. decimo tertio: vers. 14.

De Iterationibus sacramentorum.

CAP. XV.

1 *Chrismatis iteratio inducit Irregularitatem, etiam in ignorãte.*
2 *Chrismatis, & baptismatis ratio par est, in iteratione.*
Episcopi consecratio iterata, reddit eum Irregularem.
3 *Ecclesiæ iterata consecratio, inducit Irregularita-*

laritatem.
Ecclesia multis casibus debet reconsecrari.
Calicis consecratio iterata, inducit irregularitatem.
Vnctionis extremæ iteratio, eadem infirmitate continua, fieri non debet;
4 *Eucharistia consecrata, non potest reconsecrari.*
5 *Sacerdos si deficiat dicendo verba consecrationis, alius sacerdos quid facere debeat;*
6 *Missæ duæ ab eodem una die dici non possunt, nisi die natalis Domini, & alijs quibusdam necessitatibus.*
Matrimonia simul multiplicans irregularis est, & infamis.
Nuptiarum benedictio, non iteratur.
Monialis consecratio, iterari non potest.
7 *Monialis consecratione gratia accipitur.*
Imperatoris, et Regis consecratio non iteranda.
8 *Vestium consecratio non iteranda.*
Benedictiones rerum non sunt iterandæ.
9 *Ordinis iteratio magnam inducit irregularitatem, etiam ignoranti indispensabilem, & idem in minoribus ordinibus.*
Iterationes præiudicant & facienti, & patienti.
Iteratio non imprimit nouum caracterem.

Q Vemadmodum proximo superiore capite iteratione baptismatis pertractauimus, ita hoc loco cõgruum est, de reliquis sacrorum iterationibus fusius explicare. Atque primum de chrismatis confirmatione agendo quia sacramentum est, & caracterem imprimit, maximam accipit iniuriam, si iteretur; vnde in pœnam canones statuunt, ut qui scienter reppetunt, cogantur ingredi religionem pœnitentiæ causa c. dictum; & c. de homine: de consecr. d. 5. Sed & si
1 ignorans qui bis confirmatus sit, irregularis efficitur; vt expresim tradit Archiep. flor. lib. de cens. & irregul. cap. centesimo .§. Iterata susceptio: Tabien. in verb. dispensatio. num. decimo tertio: vers. decimo quarto: par
2 enim ratio est, & baptismi, & chrismatis: c. dictum de consecr. d. 5.

Eadem etiã ratione si Episcopi consecratio iterata sit, reddit ipsum irregularem; vt nec ascẽdat, nec susceptos ordines administret, propter geminatam vnctionem, & manus in positionem cap. saluberrimum 1. q. 7. & arg. d. c. dictum & 1. q. 1. c. quod quidam: & ideo huiusmodi Episcopi promoueri non poterunt ad Archiepiscopatum, Patriarcatum, Cardinalatum, minus ad pontificatum ob hoc canonicum impedimentum. idem iuris est in consecratione Ecclesiæ, vel altaris;
3 nam quoad hãc iterationem baptismo comparatur, Ideo eadem censura imminet iteranti eam c. Ecclesiis, d. sexagesima octaua. de consecr. d. 1. cap. Ecclesii, & de consecr. d. 4. c. placuit de infantibus: multis exceptis casib. puta post pollutionem ex fusione sanguinis, si diruta sit, si dubium fuerit eam consecratam fuisse, & alijs causis similibus c: solennitates, de cons. d. 1. & c. Ecclesiæ, vel altaria vbi gl. & c. si motum, vbi etiam gl. ead. d. 1 habẽt .n. plurimum simbolum consecrationes hominũ, & Ecclesiarũ probat Ricard. in 4. sent. d. 5. q. 1. vers. item sicut, & vers. Ad quartum. Ideoque quia calicis vnctio maxime misteriosa est, putarim si quis iterarit eam scienter eandem censuram incurreret quandoquidem eius vnctio connumeratur inter vnctiones altarium, & dedicationes templorum de sacr. vnct. c. 1. §. vlt. Idem forte erit in eo qui durãte eadẽ infirmitate breui, & continua iterarit extremæ vnctionis sacramentum, quod eo casu iterari non potest S. Thom: 4. d. 23 q. 2, art. 3. in nouiss: script. licet alias, idest infirmitate renouata, vel mutata, iterari possit hoc sacramentum quia caracterem non imprimit S. Tho. contra gentes lib. 4. c. 73.

Q Pro-

Propterea tametsi Eucaristia sit et quotidie Iterabilis, & quotidie conficiatur, tamen si una eadem que hostia iam consecrata sit, alia consecratio super eadem fieri non potest, sine magno sacrilegio ex contemptu, superstitione, vel negligentia; nam sicut incurrit mortale peccatum in re tanti misterij, ita videtur auferenda ipsius ordinis executio ei, qui hoc perpetrauit, donec peracta penitentia Episcopus dispenset; non enim sine causa Theologi consulunt ei, qui obliuiscitur se consecrasse, vt vtatur illis conditionalibus verbis (si non sit consecrata) quinimmo si iam sit cepta consecratio, & interim morbo corripiatur consecrans, non potest sacerdos, qui vult succedere ad perficienda misteria pro eo, supplere consecrationi ceptæ, ne contingant aliquid iterari; sed potius debet aliā speciem consecrare, vt scribit Alb. in lib. de missa, quem reffert ac ꝓbat Sil. i verb. Eucaristia 2. vers. octauo quaeritur; multo minus si sit ꝑfecte consecrata potest consecrationis verba super ea profferre: Et ideo illa hostia super qua aliqua pars uerborum consecrationis prolata erat reseruanda est inter reliquias, vt scribit Innoc. in c. presbiter, de sacram. nō iter: Vel (quod videt melius) sumi poterit post sumptas vtrasq; species ex sententia Archiep. flor. vt scribit Silu. in d. vers. 8. Vnde cū tāta cura fit adhibēda circa hęc conijcere possum⁹ canonicā cēsuram icurrere eum, qui iteratione circa hæc fecerit: nam videmus et eadē die vnum sacerdotem missas duas, vel consecrationes duas efficere licite nō posse c. sufficit, de consec. d. 1. & de celebr. miss. c. te refferente, & c. consuluisti, vbi Abb. nam punitur extra ordinaria pæna Diaz in praxi Canonica cap. 30. vnde iure inter canonica impedimēta cōnumerari debet, ob quæ exercere ordinē nō licet: sed hoc limitatū nocte natalis domini, qua die tres celebrari possunt c. nocte, de consecrat. d. 1. & alijs quibusdam casibus, in quibus ipsa necessitas dispensare videtur, vt tradit Silu. in verb. Missa q. 7.

Iteratio quoque matrimonij reddit irregularem, ut diximus, quū de bigamis ageremus; scilicet si successiue iteratū fuerit, quod si cum duabus simul viuentibus, quis etiā per ignorātiam Iuris matrimonium iterando cōtraxerit, infamis efficitur, & alijs pænis punitur c. nuper de bigam. vbi etiam bigamus iudicatur, & consequenter uere irregularis: Propterea etiam secūdarum nuptiarum benedictio non cōceditur cap. uir autem, de secun. nupt. quinimmo sacerdos eam benedictionem in secundis nuptijs faciens, quasi ob eam iterationem suspenditur c. 1. de secun. nupt. & eius rei dispensatio soli papæ competere potest, ex sentētia Host. d. c. 1. vt refert Diaz in praxi. Canon. c. sexagess. octauo.

Hæc autem etiam ad iteratione cōsecrationis monialium pertinere possunt; nam qui uirginem sacro uelo ordinationis, uel consecrationis cōsecrarit, per illam iterationem irregularis uidetur; nā & si cō ecrationis uelum, non sit sacramentum, est tamen sacramentale, & sine peccato mortali iterari nō pōt: fieret n. iniuria gratiæ quæ in ea per deuotionē accipitur S. Tho. 4. d. 38. Pisanell. in uerb. uirginis consecratio. nec ulla imperfectio, uel uarietas est ponēda in istis consecrationibus S. Tho. d. d. 38. & diximus supra quum de Monialium impedimentis ageremus lib. primo.

Quod etiam procedere putarim in unctione Regum, uel Imperatorum; quoniam illorum unctio maxima misteria continet, ex doctrina Innocentij

tij 3. pontificis: habetur tit. de sacr. unct. c. 1. §. unde in veteri: non .n. sine iniuria, & contemptu, ea iteratio fieri videretur; ¶ Vestes quoq;, & reliqua sacerdotij paramenta, etiam si sine unctione, sed per solam orationem, &
8 aspersionem fiant, iterari non debent c. 2. de sacram. non iteraran. quia non sine iniuria primæ, fieret secūda benedictio, siue in uestibus, siue in libris, atque alijs paramentis, siue benedictionibus candelarum, frugum, ac reliquarum rerū, ut nauis, domus, campanæ: nā non esse iterandas tradidit Petr. de Palud. 4 sent. d. 23. quē ꝓbat Silu. in uerb. benedictio. uers. Sexto quæritur: cui rei aptissime consentire uidetur S Aug. ad c. 3. Ioā. tract. duod. his verbis; quicquid iterum fit illusio est, quicquid iterum fit, lusus est.

Omnium autē irregularitatum, quæ ex iteratione nascuntur ea maxima, ac
9 cipua est post baptismū, quæ fit in ordinis Ecclesiastici impressione: nam quum caracter imprimatur, iteratio maxime sacrilega est: Archid in c. qui bis, de consecr. d. 4. c. quod quidam 1. q. 1: Tabien. in verb: irregularitas 4. nu. 7. Nam quicquid superiore capite diximus in iteratione baptizzātis, vel baptizzati, omnino ad ordinē spectare potest; scilicet, vt ignorantia iuris, vel facti nō excuset, præsertim sequuta ratihabitione; nec vis conditionalis excusabit per illa eadem iura, quæ ibi citata sunt: Magna enim iniuria fit primę ordinationi, & inducit irregularitatem indispensabilem: Alberic. in verb. dispensatio: vers. decimus: idē Alberic. in vb. ordinatus penultimo. Solus vero papa, & magna ex causa dispensaret: glo. in c. fin. de apostat. tex. in c. saluberrimum 1. q. 7. quo loco ꝓbatur nec promoueri eos posse, nec promotos exercere, ad exemplū baptismi propter iniuriam factam sacramento; quam multum considerat S. Tho. contra gentes lib. 4. c. 59 & c. 73 Propterea non solum procedent hæc in ipso sacerdotij caractere, verū etiam in alijs sacris, scilicet diaconatu, & subdiaconatu, c. 1 & 3. de sacrā. nō iterā. Idē quoq; putari in ipsis minoribus, propter eam potestatem, quæ in illis accipitur & ideo nulla variatio à ritu Ecclesiæ permitti potest, sine peccato mortali. arg. S. Tho. 4. d. 33. Vnde, & in illis erit locus huic irregularitati d. c. quod quidam 1. q. 1. vbi generalis prohibitio est, de ordinibus reiterādis: In istis igitur omnibus reiterationibus eadem censura est eius, qui iterat, & illi⁹ qui iterari in se uult, aut procurat; Tabien. in uerb. irregularitas 4. nu. 7. sed illud uerum est, ꝙ & si istæ Iterationes actū fiant, tamen ipsius caracteris, uel potestatis iteratio non fit, quia manet primus caracter & potestas, etiam si ille qui iterat intendat ipsum caracterem interare gl. & Archid. in c. præsbiteri, d. 68. Fit enim sola extrinseca facti iteratio: Multa alia pulcra ad iterationem consecrationis colligi possunt, ex Ricard. 4. sent. d. 23. ult. q. que longum, & impertinens esset hic refferre.

De diuisione Sacramentorum.

CAP. XVI.

1 Diuidi sacramenta contingit tripliciter;
Missam dicens in solo pane, vel solo vino; deponitur.
Vinum sine aqua in missa ponens deponitur.
2 Missam dicens, si ommittat consecrationem, etiam per meram negligentiam, degradatur.
Missam dicens; & consecrans, sed non sumens excommunicatus est.
3 Episcopus vnus, si manus imponat in ordine cōferendo; alter vero verba profferat, nil actum est.
Vnitas diuisionem non recipit.
4 Confitens sua peccata vni sacerdoti non potest

absolui ab altero, etiam si primus moriatur, subito casu.
Baptismus ab vno circa aquam, & ab altero circa uerba, nullus est.
4 *Missa quandoque à duobus perficitur; & quãdo id sit necesse.*
5 *Episcopo celebranti, & deficienti sacerdos succedit, & supplet, quoad sacerdotal ia.*
6 *Episcopus vnus missam, & alter consecrationes facere non possunt.*
7 *Episcopus consecrationem Ecclesiæ, & simplex sacerdos missam pro ea redicere, non possunt.*
8 *Sacramento uno contextu fieri debent.*
9 *Ioannes Alexandrinus interrupta missa, sequebatur plebem egredientem.*
10 *Ordines minores conferuntur, quoad uerba ab Episcopo, quoad signacula a sacerdote asistēte.*
11 *Missa dici potest ita, quod intra Ecclesiam sit sacerdos, Diaconus, vel subdiaconus extra, vel e contra.*
1 *Missa dici non potest ita, quod in vno altari consecretur corpus, & in altero sanguis.*

Ost sacramētorum iterationes, succedit ex
1 ordine, vt diuisiones quoq; pertractemus: triplex est sacramentorum diuisio, una ipsius misterij, seu sacrificij, vt puta si quis panem tantum, vel vinum tantum, in altari offerat; nam immane sacrilegiũ committit, & imminet pœna scilicet sacerdotii, vel ordinis depositio c. cũ omne in vers. fin. de consec. d. 2. istæ etenim oblationes iungendæ sunt, nõ autem separandæ, vt ibi, & c. non oportet, &c. in sacramento ead. d. Idē quoque erit in eo, qui vinũ sine aqua offert c. fin. de celebr. miss. vbi Abb. hic. n. deponit ab officio, & beneffitio. Et licet Ricard. in 4. d. 13 dicat hūc nō effici irregularem, tamen est tam grande impedimētũ canonicũ, vt proxime sit irregularitati, & delinquens ad arbitriũ iudicis ab executione ordinũ sit spēdēt, & a suscipiendis arcebitur propter sacrilegij crimen, & summam hæresis suspitionem; arg; Concil. Trid. sess. 22. c. 7. Nam illa fuit Armeniorũ hæresis, quã damnauit sexta sinodus. cap. 32.

Idem diuisionis genus est, si in celebratione missarum quis omittat cōsecrationē, siue sciens & malitiose, siue
2 negligenter: nam tantũ crimen depositione, & degradatione punitur; Idē & in eo, qui consecrat, sed non sumit; nam ipso iure fit excommunicatus ex Conc. Toletan. duodec. cap. 5. est. n. Reus dominici corporis, qui non perficit, vel qui nō sumit, d. c. 5. habetur c. relatum, de consecr. d. 2. Diaz in praxi Canon c. 38.

Secundum diuisionis genus est circa personas, scilicet si ministerium, quod ad vnius tantum personæ opus spectat, partiatur cũ alio; exemplũ est
3 si cæcus Episcopus promouēdo aliquē ad sacerdotiũ manus imponat, alter uero suppleat verbis, omnes etenim isti sacerdotio deponūtur, c. quorundã d. 23. Ratio est, quia sacramenta sunt vnitatis, de consecr. d. 2. c. quia passus; vnitas vero diuisionem non recipit c. loquitur 24. q. 1. gl. in d. c. quorundã: Propterea si vnus sacerdos cōfessionē audierit, alter absoluere confitētem non poterit, ne sacramentum diuidatur ex parte personarũ: quinimmo si primus sacerdos audiens subito casu ante absolutionē moriatur, alter sacerdos succedere nō pōt, quoad absollutionē tātũ, & ideo absoluere non poterit; quia confitens subiecit se clauibus prioris sacerdotis morientis: & ideo non reppetita confessione non valeret absollutio secundi, etiam si vterque sacerdos esset proprius confessor, ita scripsit Veruec. quem sequit Silu. in verb. Confessor. 3. q. 4. Aliud exemplum, est si quis manibus mutilatis uerba profferat, alter uero baptizzet; nam eo casu tam grande facinus cōmittitur, vt nec vllus caracter impri-

imprimatur. S. Thom. 3. q. 67. art. 6. Caietan. ibi in suo commentario; Potest tamen aliquo casu contingere, ut hæc personarum diuisio sit sine sacrilegio; finge eum, qui ordinat,
4 vel baptizzat, aut missam dicit corripi aliquo repentino morbo, vel casu, certe alius, qui succederet ei, & perficiet omnia, quæ desunt, piè aget, & laudem non crimen incurrit: gl. & tex. in cap. nihil, & capit. Illud: 7. q. 1. qui canones sunt ex Conc. Toletan. 7. c. 1. & Toletan. 11. capitul. 13. & seq. Quod tamen ꝓcedit, quãdo casus occurrit post consecrationem peractam: alioqui si ante consecrationẽ, non est necesse, ut alias prosequatur missam iam cæptam, ut docet S. Thom. 3. q. 83. Silu. in verb. Eucaristia 2. q. 8. Sed finge quod sacerdos per summam deuotionẽ vellit missam perficere, & consecrare (quod potest. S. Thom. ibid.) ipsa hostia postea consecrata poterit diuidi inter illum, qui morbo correptus est, si sit dispositus, & illum qui prosequitur missam: ut scripsit Sacerdotale Romanum in tit. de deffectibus missæ. capitul. 48. Silu. in d. q. 8. vbi latius de hac re: quod si contingat sacerdotem non adesse, qui missam cæptam perficere possit, sacrificiũ ipsum sic imperfectum dimitti potest: Hug. in d. capitul. nihil, & altera die, vel quum primũ alterius sacerdotis copia haberi poterit, fiet sacramentorum sumptio, præsertim calicis, qui seruari non potest: propterea si Episcopus celebrans ceciderit correptus morbo: simplex sacerdos poterit missa supplere. gl. in d. capitul. nihil, &
5 gl. in c. vlt. de consecr. dist. 2. quoniam in consecratione corporis, & sanguinis Christi, nil plus habet Episcopus, quam sacerdos: vnde non tamquam Episcopo supplet, sed tamquam sacerdoti: Ideoque si in illa missa Episcopi agerentur aliquã Pontificalia, ut puta ordinum collatio, consecratio Ecclesiæ, vel altaris, & similia hic simplex sacerdos nõ posset circa hæc supplere: tex. & gl. in d. c. quorundam. gl. in d. c. vlt. de cõsecr. dist. 2. Hug. in d. c. nihil: Tabien. in verb. ordo. 2. nu. 5. vers. quæ sunt illa: Silu. in vers. ordo 2. in fin. Tab. in verb. missa. nu. 29. gl. in c. quod sicut, in gl. magna, de elect.

Ad idẽ diuisionis impedimẽtũ spectat aliud exẽplũ, si Eps vnus missã di-
6 cat, alter vero cõsecrationẽ sacerdotalẽ, vel altaris, vel Ecclesiæ, aut ẽt Epi faciat, aut Chrismata, & olea sãcta; nã quũ hæc ab eo ipso, q. missã dicit sint perficiẽda, erit graue sacrilegiũ aliter faciẽdo: gl. & tex. in d. c. ꝙ sicut, in verb. diuidat, de elect. ꝓpterea si sacerdos sĩplex missã cãtet, Eps vero Ecclesiæ cõsecrationẽ faciat, committunt graue sacrilegium. c. oẽs basilicæ, & ibi gl. de cõsecr. dist. 1.

Tertium diuisionis genus est circa sacramenta, quoad tempus; nã quic-
7 quid ad sacramenta, vel sacramentalia pertinet, vno contextu perfici debet, gl. in d. c. quod sicut, in verb. diuidatur, & tex. in c. nullus Episcopus, de consecr. dist. 1. Ideoq; si proparte fiat, & proparte omittatur trãseundo ad actus extraneos, committitur grande sacrilegium, & imminet excommunicationis pœna c. nihil. 7. q. 1. nisi aliquis casus superueniens det causã eiusmodi; qa erit loc⁹ excusationi, ut diximus in proxima antecedenti quæstione, per d. c. nihil, & c. illud. Posset aliquando caritate, & spiritu dei missa interrũpi cuiusmodi scribitur de Ioanne patriarca Alexandrino, ꝙ cum dicto Euangelio statim populus tẽplo egrederetur nugis vacãdo, ipse quoq; exijt, & eos stultitiæ, &

impietatis redarguit, reffert ex Leontio, & Sophronio Osius Episcopus, & Card. Varmien. in conf. tit. de ceremon. sumptis à tempore: c. nonagesimo primo: quod etiam reffert Marul. lib. 2.

Ex ijs igitur concluditur nullum genus diuisionis fieri posse, neque circa sacramentum ipsum, neque circa personas, neque circa tempus; quod si contra fiat imminét pœnæ prædictæ, vt traddit specul. in suo Aureo repertorio, in Rub. casus totius iuris, in quibus aliquis est ipso iure suspensus: vers. penult. quæ suspensio est intelligenda ne communicare posśit in corpore, & sanguine Christi, quod sonat in excommunicationem d. c. nullus Episcopus, de consecr. d. 1.

Vnus tamen casus est, in quo diuisio personarum admitti potest in ordinibus conferendis; nam si minores or-
1 odines conferat Episcopus, ipse quidé formalia verba proffert ex suo officio, at Archidiaconus, vel quilibet alius minister sacerdos signacula substantialia tribuere poteśt, vt puta ampullas, librum, superpellicium, ei qui ipsos ordines suscipit; quum tamen tota substantia ordinum, sit in ipsa signaculorum tradditione; quæ diuisio, vt scilicet Episcopus profferat verba, & alter tribuat signacula, specialis est in ipsis minoribus ordinibus c. acolitus d. vigesima tertia. S. Tho. 4. d. vigesima quinta q. 1. art. 1. Silu. in verb. ordo 2. q. 5. & contrarium est in sacris ordinibus, vt Ibid.

Loci uero diuisio non impedit, quin idem sacramentum sit, vtputa sacerdos in Ecclesia celebrat, Diaconus, vel subdiaconus extra Ecclesiam, vel è cōtra, nam officium vnum est; Archiep. flor. de Cens. & Irregul. cap. 87. esset tamen magnum sacrilegium, si idem præsbiter in vno altari consecraret corpus, & in alio sanguinem: quia si-
12 gnificaret duas personas in Christo, quod est hæreticum Silu. in Verb. altare vers. tertio,

De irregularitatibus, quæ a Censuris Ecclesiasticis proficiscuntur.

Et primo.

De suspectis de crimine,

CAP. XVII.

1 *Suspectus de fide est irregularis.*
2 *Suspectus de fide quis sit pluribus modis, vt hic.*
3 *Tutor, vel curator suspectus remouetur.*
4 *Iudici suspecto causæ non delegantur.*
5 *Procurator propter solam suspitionem, reuocari potest.*
6 *Suspitio quæ sufficiat ad faciendum de fide suspectum.*
7 *Suspitio inanis non debet lædere famam hominum.*
Suspitiones aliæ beneuolæ; aliæ maleuolæ.
Suspitionem de fide inducit; qui per annum in excommunicatione perstiterit, qui annum in contumacia perdurat, qui quot annis commu nionem non suscipit.
8 *Suspectus de quocumque enormi delicto, promoueri non debet.*
Suspecto de crimine, nec dimissorias litteras concessit S. Augu.
Denunciatus, denunciatione pendente, promoueri non debet.
Accusatus accusatione pendente, promoueri non debet.
Triumphare non potuit L. Lucullus ex victoria; quia pendebat accusatio contra eum.
9 *Exceptio criminis, impedit promouendum; donec super excepto crimine cognoscatur.*
Episcopus accusatus solo trimestri differre debet suam promotionem, in alijs vero annus expectandus.
10 *Accusatione, vel inquisitione pendente, unusquisque suos ordines exercere permittitur, donec prohibeatur.*
Iudex in delictis scandalosis; potest ab initio processus, inquisitum suspendere.

Dispen-

Dispensatio cum accusatis, vel inquisitis est papalis.

HActenus pertractata fũt ea impedimenta, quæ ex varijs causis homini poterant cõtingere circa baptismi, & aliorũ sacramentorum defectus: nunc ordo exposcit, vt nõ nulla de censuris subijciamus, quarum multa sũt genera; quedam enim sunt ante iuditium, quedam post iudicium: vnde de ijs omnibus agentes ordine pro
1 cedemus; primumque à suspectis personis incipiendum est; nam pluribus modis, quis sit de fide suspectus, quos plene traddit Iudicial. Inquisit in verb.
2 suspitio: scilicet qui renuit abiurare infamatus de heresi, fautor, receptator, falsum dicens testimonium pro heretico, eripiens reum de manibus inquisitoris, parentellam faciens, vel confederationem cum heretico; scribens, vel recitans in damnum officij inquisitionis, fugiens ad hereticos, mutuans pecuniam heretico, clericus publice vxorem ducens, & alij plures ut Ibid.

Suspectus igitur de fide aliquo ex prædictis modis posset quidem, vt hereticus censuri arti: tamen quia de hereticis proprio capite tractabimus, infra libro posteriore, hoc loco quasi de alio quodam irregularitatis genere tractamus, diuerso ab ijs, qui vere heretici esse conuincuntur: si quis igitur de fide suspectus fit, irregularis est, & promoueri non potest, expresim habetur in c. infames 6. q. 1. in fin. & clarius d. 50. c. vlt. Videmus etenim suspectos tutores. & curatores remoueri à
3 tutela, & cura ff. de suspect. tut. & C. eo. tit. Iudicibus quoque suspectis causæ non delegantur, c. causam 2. de off. deleg. & de except. c. cum inter priorem: & propter solam suspi-
4 tionem, procurator tam ante, quam post litem contestatam reuocari potest c. ex parte 3. de rescript. quanto igitur magis sacramentum ordinis, nõ
5 est committendum in tutellam, curã, iuditium, vel procurationem eius, qui sit de fide suspectus.

Suspitio autem illa accipienda est, quando quis diffamatus est, aut testimonia sunt cõtra eum imperfecta, aut signa, inditiaue, quæ ad canonicam
6 purgationem sufficiant: c. presbiter. 2. q. 5. de qua rescribit Diaz in praxi canonic. c. 140. alioqui inanis suspitio, non est temere concipienda, ne hominum fama lædatur sine causa; c. multi 2. q. 1. & c. accusario. 2. q. 7.
7 Sunt enim beniuolæ suspitiones, & maliuolæ, vt scribit Io. Chrisost. in homil. de sancta Susanna: Sunt autem legitimæ suspitiones, si quis per annum in excommunicatione perstiterit, Concil. Trid. sess. 25. c. 3. sed & si quis per annum perseuerarit in contumacia, quando de fide citatus non comparuit suspectus est cap. cum contumacia, de hæretic. lib. 6 Idem erit, si quis quot annis sacram communionem non acceperit, auth. de priuileg. dot. hæret; circa med. idem si quis cum excõmunicatis familiariter conuersetur, si libros prohibitos legat, vel teneat, omnibus enim istis casibus, & alijs supradictis per suspitionem læditur opinio; & Ideo hi non sunt ad ordines admittendi nisi postquã suspitionem expurgauerint: Quod non solũ procedit in suspitione de fide, verũ etiam in omni suspitione alterius generis enormiũ delictorũ; vt puta incestus c. notificamus, 35. q. 6. quod expresse cõstat apud S. Aug. Epistol. centesima trigesima septima, ad clerum Hipon. vers. cum enim ista me causa; nam cum quidam subditus illius ab eo cle-

ticatum postulasset, de quo S. Augustinus suspicabatur quod esset impudicus, nec eum voluit ordinare, nec dimissorias illi concedere, refert Lippom. vit. Sanct. Tom. 2. in vita S. Felicis: Ideo bene concludimus quod nō propter quālibet suspitionem quis est citandus, vel censurādus, quia debet tali suspitio esse probabilis, alioqui est repellenda Iudit. Inquisit in uerb. citat° nu. 12. nā triplex est suspitio videlicet temeraria, ꝓbabilis, & uiolenta vt scribit de sētētia canonistarum Sil. de Strigimag. lib. 3. c. 4. paulo post prīc. & fusius Iudit. inquisit. in verb. suspitio.

Hinc fit quod si quis denūtiatus fuerit iudici, vt criminosus in illo delicto-rū genere, quæ depositionē inducūt, interim promoueri nō potest, dum causæ cognitio pendet, cap. omnipotens de accusat. ubi gl. Specul. tit. de dispēsat. §. Iuxta vers. Item denuntiatus: nā ex quo grauata est eius opinio, & forsan damnari posset, imprudentis est admittere hunc ad ordines, qui ordinatus postea posset per cōdemnationē deponi, arg. c. tantis d. 81. Idem etiā in inquisito; nam dum pendet inquisitio in eo delicto, cui imminet depositionis pæna, quelquæuis irregularitas, interim promoueri non debet, gl. in d. c. omnipotens, & in d. c. tantis.

Accusatus quoque accusatione pēdente, non debet promoueri d. cap. Tantis, gl. in d. c. omnipotens: Specul. in d. § Iuxta verf. Item accusatus: Videmus enim hoc seruatum fuisse ēt apud ethnicos; nam inter cætera tu illphandi legitima impedimenta, ēt illud fuerat, scilicet vt pēdente accusatione triūphare nō liceret: ꝙ cōtigit L. Lucullo, qui deuictis potentissimis regibus Mitridate, & Tigrane, nō nisi post triēnium triumphauit iam remissa causa, vt narrat Paul. Manut. in additamētis suis ad dictionarium, in verb. triūphus.

Hoc tamē intelligendum est in eo, qui deliquit post baptismum, & de quo cō stat penitentiam non egisse, alioqui si eum penituisse, & satisfacisse constiterit, non prohibebitur promoueri, ēt accusatione pendente, Hug. & post eum gl. d. 49. in princ. & est ratio, qa is, qui penitentiam egit, non est amplius in vitio, vel delicto, merito sola accusatio non debet eum ab ordinib° excludere c. clericus: d. quadragesima sexta. Sed & ille, qui nec inqui-

9 ritur, nec accusatur, sed ei in modum exceptionis, tale crimen objicitur, promoueri non debet, donec super exceptione fuerit plene discussum cap. si forte, de elect. lib. 6. vbi videndus est Specul. i cōmētario sup cōstitutionib° Greg. X. in Cōc. Lugdun. quē nos nup edidimus; intelligendo de exceptione criminis inducentis depositionem.

Illud tamen animaduertēdum est, hoc genus impedimenti, vel irregularitatis temporale esse; nam aliquando statim res discutitur, vnde statim vel admittitur, vel reijcitur, qui promoueri vult, vt probatur d. c. si forte, & ibi Specul. Aliquando trimestre expectatur, vt in Episcopis; nam quia vertitur maius periculum in illis eligendis; vel reijciendis, non est æquum, vt diu causa pendeat. Ideo trimestre expectandum est, infra quod si denuntiatio, inquisitio, vel accusatio non expediatur, poterit promoueri, auth. de sanctis. Episc. §. 4. tradidit glos. in d. c. tantis, dist. 81. in alijs uero ordinibus Episcopo inferioribus, in quibus non vertitur tā grande periculum, annus expectatur, infra quem si denuntiatio, inquisitio, accusatio vel exceptio non expediatur, poterit permitti, vt promoueri; posuit gl. in d. c. tantis, citat ff. de muner. & hon. l. Reus, idem gl. in d. c. omnipotens, de accusat.

Hæc autem procedunt in promouẽdis, at in promotis secus est, poterũt enim exercere ordines suos accusatione, vel exceptione pendẽte; nõ enim illis oberit, donec per iudicẽ ante, vel post sententiam interdicatur, quia hoc iure non reperitur prohibitũ: & ideo Episcopus suspectus, inquisitus, vel accusatus, potest ordines conferre, & alia pontificalia exercere, donec illi inhibitum non fuerit; nam iudex in delictis enormibus, & scandalosis, potest infamatum ab initio suspendere, donec se purgauerit; arg. c. ex tuarũ, de purg. Can. tradidit Iudiciale Inquis. in verb. purgatio. §. 1. Dispensatio vero cum istis qui promoueri nõ possũt pẽdẽte inquisitione vel accusatione à solo papa obtinenda est Spec. in tit. de accus. §. 1. Zab. in cap. vlt. de schism. Borgas. de Dispens. part. 3. conclus. 4. sub nu. 13. quod verum est si pẽdeat accusatio sup delicto sup quo solus papa dispensat, secus si super illo Episcopus posset dispensare. Hæc autẽ dispensatio an impediri possit per contradictionem accusatoris dicendũ est quod in dispensationibus cõcedendis tertius se opponere non potest quonia ꝑ nemini iuris beneficium est auferendum ita concludit Borgas. de dispen. part. 6. tit. de adult nu. 15.

De executione ordinum contra præceptum superioris.

CAP. XVIII.

1 *Mortaliter peccat, qui ordinatur contra præceptum superioris.*

2 *Præceptum quodlibet, de non administrando, hodie vim suspensionis habet;*

3 *irregularis est quisquis promoueri uel promotus exercere prohibetur.*

Præcepto habenti excommunicationem contrauenientis fit irregularis.

4 *Præceptum additum ei, qui erat suspendendus, inducit irregularitatem contrauenienti.*

5 *Præcepto notorio, & manifesto contrauueniens fit irregularis.*

Præceptum, quod non est simpliciter factum, ne quis administret, sed est qualificatum, non inducit irregularitatem.

6 *Episcopus potest cuilibet clerico non habenti beneficium, prohibere, ne promoueatur.*

Censuram proculdubio incurrit, quisquis contra superiorum præcepta nititur; nam quia omnis anima potestatibus sublimioribus subdita est; & qui ei resistit, dei ordinationi resistit, & ipse sibi damnationem quærit: S. Paul. ad Rom. c. de-
1 cimotertio: propter peccat mortaliter quisquis contra præceptum superioris, vel promouetur, uel promotus exercet: Nam & si Pisanel. in uerb. Irregularitas 2. vers. primo, dicat nõ nasci irregularitatẽ ex hac iobediẽtia; tamen hodie, quum omnis etiam extraiuditialis prohibitio, tanti momẽti sit, ut nulla in cõtrariũ cõcessa licẽtia, uel restitutio incõsulto superiore prohibente possit suffragari, Conc. Trid. sess. 14. c. 1. de Ref. consequens inde tur, ut quodãmodo, ob cõtẽptũ inducat irregularitatẽ: põt ꝓbari per gl. & Ab. in c. ex tenore litterarũ, de tẽp. ordi. & arg. d. 33. c. habuisse & arg. tex. & gl. in c. ult. de temp. ordin. quibus locis probat canonicũ ẽe ipedimẽtũ, ne quis ꝓmoueat, uel exerceat contra superioris præceptũ: præsertim, quia irregularis dicit qsquis promoueri, uel promotus exercere, quauis rõe licitẽ nõ põt, vt diximꝰ ab initio operisꝰ nõ tñ ex hoc surgit ꝰa irregularitas, quæ egeat dispensatione Episcopali, nam ꝑ condignam penitentiam aufertur; per id quod dicit Pisanel. ubi supra.
3 Sed hæc uera sunt, si præceptũ hoc nudũ fuerit, & sine ulla pœna adiecta; at si anathematis pœna addita sit i præcepto, cõtraueniens in susceptione ordinis

dinis, uel in executiõe fit irregularis c. 1. de eo qui furt. ord. susc. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Item pro motus: Silu. in verb. Irregularitas q. 3. quo loco ait hunc à solo papa dispẽsari posse: Qninimmo aliquando etiã nudum præceptum sinæ pœna, de non administrando inducit irregularitatẽ; exemplo est, si quis de iure sit ob aliq; commissum suspẽdendus, idest nondũ
4 ipso iure suspensus; nam si ei fiat præceptum de non administrando intuitu talis delicti, de quo inquiritur, cõtrauueniendo fit irregularis à solo papa dispensandus: Specul. d. §. Iuxta vers. Itẽ ordinatus à nõ suo Episcopo: quo loco dicit hunc esse stilum curiæ: & est ratio, quia cum non esset suspensus, sed suspendendus, præceptum illud superioris tunc habet vicem suspensionis; merito ex contrauentione fit vere irregularis; maxime hodie arg. in spe ctis uerbis d. cap. 1. Conc. Trid. Prę terea si hoc nudum præceptum fuerit
5 factum notorie, & manifeste, illo casu contraueniens fieret adeo irregularis, quod sola penitentia non sufficeret, nã requireretur dispensatio saltim Episcopalis: Pisan. d. verb. irregularitas vers. primo & Supplem. in verb. Irregularitas 2. vers. Nam notorius.

Ad hoc autem, ut Anathematis, vel excommunicationis pœna reddat Irregularem eum, qui contrauenit, requiritur, quod sit simpliciter factũ de non promouendo, vel exequendo, vt locis prædictis: at si præceptũ sit qualificatum, idest, ne promoueatur à certo Episcopo, vel in certa Ecclesia, vel ne administret in certo altari, vel capella, sub pæna excõmunicationis, eo casu contraueniens prima vice est excommunicatus, sed ob id solum non ẽ uere irregularis, sed secũda vice cõtrauenies fit vere Irregularis q͡a ĩ illa cẽsura excõmunicationis administrauit, scribit Archiep. flor. quẽ refert ac probat Sil. in verb. irregularitas q. 13 vers. secundum: cuius ratio differẽtiæ est quia primo casu ipse ordo est interdictus, sed isto secundo casu, ipse ordo non est interdictus, sed sola qualitas illa expressa, ideo non ita surgit irregularitas, sicut qnando ipse simpliciter est interdictus.

Quando autem Episcopus possit precipere homini idoneo, ne promoueri possit, distinguendũ est; nã in Regularium superioribus sola voluntas sufficit, quia ut lubet, illi possunt cuiq; monaco prohibere, ne promoueatur: Et idem in omni clerico, qui beneficij ratione non sit arctatus; nam Episcopus, vel superior eius ordinarius prohibere potest, ne promoueatur: cap. ad aures, de temp. ordin. quod si natura beneficij certum ordinem expostulat, tunc etiam si promouendus sit in peccato mortali occulto Episcopus, vel quilibet superior prohibere nõ poterit; secreto tamen monere debet, ne ordines suscipiat; cui monitioni nõ parẽdo, peccabit grauissime propter susceptionem ordinis in peccato mortali, c. ex tenore; de temp. ordin. sed ob id non fiet irregularis, sicut de ijs scribit Ray in 3. parte sum. Rub. de form. consecr. vers. Quid si clericus vult promoueri: Alberic. in verb. ordinator in fin. vers. Poneq; vtilitas.

De suspensorum irregularitate.

CAP. XIX.

1 *Suspensus administrans, statim fit irregularis.*

2 *Suspensus ab Episcopo potest ab eo absolui ab eodem sed non ab irregularitate; quam incurrit contraueniendo.*

Suspensus contraueniens in contemptum clauium, etiam post penitentiam numquam dispensatur.

Episcopus conferens beneficia in contemptum clauium, fit irregularis.

Su-

regu-

regulariter à solo Papa dispensatur, sed si sit occulta, etiam ab Episcopo.

16 *Suspensio canonis numquam includit Episcopus: vel superiores, nisi expressim de eis dicatur.*

Suspensionem casus omnes, remissive.

VSPENSIO canonica censura est, qua qs aut lege, aut à Iudice prohibetur fungi auctoritate, vel facultate ad se pertinenti; vtputa sacerdos suspensus dicitur, cui sacerdotio suo fungi Canon, vel Iudex interdixerit; quæ suspensio tantæ auctoritatis est, tantúq; inducit Canonicum impedimentum; quod si quis ipsa neglecta, vel contempta vellit administrare in officio suo, statim Irregularis est, à solo Papa dispensandus; etiam si suspensio emanarit ab Episcopo: Nam & si Episcopus possit aufferre suspensionem, quam intulit, non tamen aufferre eã Irregularitatem, quam quis incurrit administrando in supensione Episcopali, ut apte tradidit antiquus Clemẽtinarum interpres Steffanus Troches prouincialis, in Clem. dudum, col. 4. vers. Dominus tamen: de sepult. quæ regula multas habet extẽsiones, quas ordine subijcere operepretium putamus;

Prima est, vt qui contrauenit suspensioni in contemptum clauiũ, non solum promoueri nõ valeat: verum etiam promotus exercere nõ possit, nec quidem post peractam pœnitentiam: 11. q. 3. capit. si quis Episcopus in Concilio: & de vit. & hon. cleric. capitul. vt clericorum. §. si quis igitur: nam isti indispensabiles putantur;

Secunda extensio: suspensio ista reddit Irregularem non solum cum, qui in contemptum clauium cõtrauenit, circa ordines, verum etiã eum, qui quum sit suspensus à collatione sola beneffitiorum, in contemptũ clauium audeat beneffitia conferre; nam fit Irregularis: Specul. in tit. de disp. §. iuxta vers. Quarto: de qua re fusius dicemus infra in 14. extensione;

Tertia extensio, vera est hæc regula, quod suspensus contraueniendo fiat Irregularis, non solum si specialiter, & nominatim sit suspensus, verum etiam si generaliter siue à canone, siue ab homine, Specul. d. §. iuxta vers. sed quæro vtrum: text. in cap. 1. de re iud. lib. 6. & capit. 1. de sent. excom. lib. 6 Specul. in d. §. iuxta vers. Item nota quod suspensus;

Quarta extensio: vera est regula non solum in suspensione perpetua, sed etiam in ea, quæ ad certum tempus imponitur, siue à canone, siue ab homine. d. capit. 1. de re iud. lib. 6. & d. capitul. 1. de sent. excom. lib. 6. Specul. d. §. iuxta vers. vt autem in hac materia;

Quinta extensio: non solũ suspensio ista reddit Irregularem eũ, q cõtrauenit in eo ordine, à quo specifice suspensus est, verum etiam si in alijs ordinibus illo superioribus; ut puta si quis sit suspẽsus ab executione subdiaconatus, videtur etiam suspensus à diaconatu, & sacerdotio. l. qui indignus. ff. de senator. Host. in capit. dilectus, de temp. ordin. refert Angelic. in verb. suspensio. 3 circa med. Silu. in verb. suspensio. q. 5. vers. si vero sit ab ordine: propterea Episcopus suspensus à solo sacerdotio, non poterit offitio Pontificali fungi; Abb. in cap. ex literis, per illum tex. vers. vlt. de excess. prælat.

Sexta extensio; suspensus simpliciter ab ordinibus conferendis, suscipien-

piendis, vel administrandis, ab omnibus est suspensus, tam superioribus, quam inferioribus, & cõtrauenien s in quocumque ordine, fit Irregularis. Angelic. in verb. suspensio. 3. Silu. in d. vers. Si vero fit ab ordine; Ita quod si sacerdos ab ordinibus sit siplieiter suspẽs, de seruiẽdo i solo acolitatu, fiet Irregularis: Spec. d. §. iuxta vs. qd si præsbiter excõicat;

Septima extensio; si quis suspendatur à solo ingressu Ecclesiæ, & audeat in ea celebrare diuina officia, fiet Irregularis, ex sentẽtia Genim. in c. Is cui, de sent. excom. lib. 6. Io. And. in addit. ad Spec. in d. §. iuxta. in vb. concedimus: citat Fed. de sen: cons. 120. & sequitur eandem sententiam Angelic. in d. verb. suspensio 3. vers. Quid si interdict. Silu. in vb. suspẽsio. q. 5. vs. si vo suspẽsio fit ab igressu;

Octaua: hæc vera regula est, non solum in suspensione à maioribus ordinibus, verum etiam in suspensione minorum; nam si Psalmista suspendatur, contraueniens fit Irregularis, sicut & cæteri omnes constituti in minoribus. Io. And. post Host. de cler. excom. min. c. 2. Anchar. in d. c. 1. §. caueant, de sent. excom. in 6. si eñ ministrent in proprijs officijs, utputa si in missa offerat Vrceolum, fiunt Irregulares, Specul. d. §. iuxta versic. hoc etiã nota quod excõmunicatus;

Nona; Tametsi ordo ipse nõ fuerit interdictus, sed aliquod officium ordini competens tibi fuerit per suspensionem prohibitus, contraueniendo efficeris Irregularis, sentit Specul. in d. §. iuxta vers. Itẽ nota quod suspensus; & videtur etiã sentire Sil. in d. q. 5. versic. si vero fit ab offitio: Angelic. in verb. suspensio. 3. versic. aliquando suspenditur quis ab aliquo offitio: exẽplum est, si sacerdoti prohibitio fiat ne aquã, ceras, fructus, vestes benedicat, si cõtraueniat fit Irregularis ex sent. Calder. ut refert Armil. in vb. interdictũ. nu. 63. & in vb. benedicere, nu. 6. Specul. in d. §. iuxta vers. qd de benedicẽte, p not. in c. Aq de cõsec. d. 3. & p Io. And. in d c. 1. §. caueãt de sẽt. excõ. i 6. & i c. tãta, post Innoc. & Host. de excess. prælat. Idem erit in Epo, q sit suspẽs à benedictione põtificali; nã si in missa cõuẽtuali, in qua presẽs Eps sollẽniter benedicit, p illa verba, sit nomẽ dñi &c. si sic suspẽsus hãc det benedictionẽ, fit Irregularis, tex. & gl. in c. ministrare, 26. q. 6. te x. & gl. in c. ecce, dist 95. expresst scripsit Nicola. Dionisij de Perusio scriptor & eruditus, & antiqu. in d. §. caueãt. col. 2. de sent. excom. in 6. Idẽ in õi alia sollẽni benedictione, Armil. in verb. interdictũ nu. 64. Idem erit si qs suspẽdat à benedictiõe nuptiarũ; nã cõtraueniẽs fiet Irregularis, arg. de secun. nupt. c. 1. & c. vlt. q expressit idẽ Nicol. Eodem loco supracitato: Idẽ erit si quis suspendat à purificatione mulierũ post partũ: Armill. d. nu. 64. Idẽ erit in suspẽsione possit sollẽniter absoluere ab excõicatione; nã si dicat Psalmũ, & orõnes cũ stola, & alijs de qb 11. q. 3. c. debẽt, in fin. sic faciẽdo fiet Irregularis: Io. And. post Innoc. in d. c. fin. de excess. prelat. Spec. in d. §. iuxta vers. qd de absoluente;

Decima extẽsio: Regula ista pcedit nõ solũ si Eps suspẽdatur à diuinis ministerijs, verũ et si à solis põtific alib; nã contraueniẽdo fit Irregularis: Angelic. in verb. suspẽsio. 3. vers. aduerte: Gemin. in c. 1. §. si qs aũt, de sẽt. excom. in 6. & in pemio eiusdẽ lib. 6. ut refert Nicol. pdict in d. §. caueãt, col. 3. q addit eãdẽ fuisse sẽtẽtiã Cald. in tract. de Eccles. interd in 2. mẽbro, in q. quę incip. Sed si is: p qb illa est ratio, quod Epalis potestas depen-

dec

det à potestate caracteris sacerdotalis; vnde sicut proxime dicebamus,
6 si quis suspēdatur non ab ordine, sed ab ijs, quæ sine ordine exerceri non possunt, contraueniendo fit Irregularis, ita videtur in suspensio à pontificalibus, quum ipsa exerceri sine sacerdotali ordine non possint, ideo prohibitus chrismare, vel calices cōsecrare, & similia contraueniendo fit Irregularis; Archiep. Flor. in lib. de censur. & Irregular. c. 87. Ideoque licet nonnulli contrarium sentiant, ea ratione, quod hic casus non sit à Iure expressus; tamen verius est posse dici expressum esse in iure sub illa regula, quod suspensus ab illis officijs, quæ sine ordine exerceri non possūt, fit Irregularis; & præterea in dubio quilibet debet putare se Irregularē: Tabien. in verb. Irregularitas. nu. 3. & diximus supra lib. 1. in regulis generalibus reg. 7. alia tamen est sententia Silu. in verb. suspensio. q. 5. vers. cum autem.

Vndecima extensio: si sacerdos, cui sint interdicta sola solennia officia cantauerit missam solennē, vel Euāgelium, vel Epistolam, posset dici Irregularis eadem ratione, qua proxime diximus: Nam & illi, qui suspensi sunt à diuinis, possunt quidem intrare chorum, legere, & cantare cū alijs
7 gregatim; nec propter id incurrunt Irregularitatem; quia hæc non videntur ab eo sollenniter agi, ut scripsit Innoc. in cap. tanta, de excess. prælat. At si principale chori officium faciant, Irregularitatē incurrunt: Specul. in d. §. iuxta vers. Quid si officio diuino interest: Idem si dicant capitulum, vel orationem, vel Responsoria, aut lectiones, nam efficiuntur Irregulares. cap. sicut dignum. §. clericos, de homicid. Gemin. in d. §. caueant, & ibid. Nicol. prædictus: qui addit idem esse, si non ipse dicat supradicta sollennia, sed iubeat, & alijs sua auctoritate distribuat; q͂a quū videatur velle suo officio fungi iubendo fit Irregularis: Ideo non est absurdū dicere quod per sollennis officij decātationē, à qua quis sit suspēsus, inducatur Irregularitas licet sit sententia dubitabilis ista, cum neminem alium ita sentire viderim, ideo remittenda iuditio alterius melius sentientis.

Duodecima extensio: ista suspensio tantam efficaciam habet, quod & si ab ea sit appellatum, forsan ex
8 leui, friuola causa, & propterea à suspendente reiecta fuerit appellatio, si appellans contraueniat suspensioni, efficitur Irregularis; quia quoad spiritualia, nō potest appellatio suspendere præcedens interdictū: Io. And. in d. cap. Is cui, de sent. excom. quē probat Silu. in verb. suspensio. q. 3. & ante eum scripserant Bern. & Host. in cap. pastoralis, de appellat. ut refert Angelic. in verb. suspensio. 3. in fin.

Decimatertia: hæc procedunt non solum in suspensione ex aliquo canone particulari, vel generali, sed etiā si ex solo facto nascatur suspensio sine canone; ut in fornicatore, qui nullā habet particularem suspensionem, nec à canone, nec ab homine, attamen si notorius sit, efficitur suspensus ex generali quadam suspensione ex ipso facto: ita quod celebrando fiet Irregularis, Innoc. Host. & Ioan. And. in d. c. 1. §. caueant, de senten. excom. in 6. Innoc. in d. cap. fin. de excess. prælat. & in cap. vestra, de cohab. cler., & in capit. 1. de re iud. in 6. Spec. in d. §. iuxta, vers. Itē quando dicitur si suspensus, & scribit Silu. in verb. concubinarius: quæst. quarta, circa fin.

Deci-

Decimaquarta extensio : Regula hæc procedet non solum si quis agat ea, quæ sunt ordinis, à quo est suspẽsus, sed etiam si agat aliquid eorum officiorum, quæ ordini sunt annexa; namque incurrit Irregularitatem; vt puta si suspensus ab ordinibus suis, beneffitiorum collationem faciat fit Irregularis: gl. in cap. tanta, in glos. magna, circa med. de excess. præl. Specul. in d. §. iuxta vers. Quarto: quod procedit, siue ad tempus, siue ꝑpetuo fuerit suspensus: ut not. Abb. in capitul. cum bonę, de ætat. & qual. col. 3. semper enim vna cum ipso ordine suspenso, suspenduntur & omnia, quæ pendent ab illo; Vnde exerceri non possunt, fine hac censura: gl. in cap. eum dilectus: de consuet. in gl. magna;

Decimaquinta extensio: suspens* aliquando fit Irregularis, etiam si suspensioni nõ cõtraueniat, dũmodo vltra annum patiatur se in tali censura illaqueatum esse; nam ex hoc tempore fiet Irregularis; videlicet inhabilis ad beneffitia iam quæsita, & est in eligibilis, nec eligere potest, sicut dici consueuit, de excommunicato perdurante per annum; tradit Abb. post gl in d. cum bonæ, de ętat. & qual. quod intelligo de suspenso

9 simpliciter, & indeterminate: tunc enim in culpa esse videtur, si annum labi permittat in hac censura; at si suspensio emanauerit cum determinato tempore, idest suspensus sit per annum, vel biennium, eo casu si obediat censuræ expectans, ut tempus labatur, non debet ex obediẽtia culpam ullam reportare;

Decimasexta extensio: non solum suspensio hæc impedit, ne exerceri possint ea, quæ sunt ordinis, vel ordini annexa, sed etiam reddit incapacem beneffitiorum eum, qui suspen-

10 sus sit: beneffitia enim conferri non possunt suspenso, gl. in cap. tanta, de excess. prælat. gl. in d. capit. eum bonæ, de ætat. & qual. vbi Abb. 3. col. Sed nec fructus sui beneffitij capere potest, à die morę petendæ absollutionis, videlicet post annum, ex sententia Vinc. Tancr. & Io. And. ibi: nec agere potest nomine proprio ꝓ iuribus ipsius beneffitij: habebit tamẽ modicam substentationem ex eo, si non habeat vnde viuat: Abb. in c. apostolicę, de excep. Iuditial. Inquisit. in verb. suspensus: Imo nec literæ suæ impetrationis valent, nisi absoluatur ab ipsa suspensione; quãdoquidem omnes collationes ei factæ, suspensione pendente, sunt nullæ; nec saluantur per solam abslollutionem subsequentem: Abb. in d. cap. cum bonæ, col. 3. vers. Per prædicta: quod intelligendum est, de suspensione pu-

11 nitiua, alioqui si suspensio sit approbatiua; idest, cum differtur tempus, ut ipsa ꝑsona approbetur ad beneffitia; nam ea dilatio quodammodo est suspensio, Ideo ista dilatione pẽdente, si tẽpus non obseruetur, sed pri* collationes ei fiant, non incurritur Irregularitas, aut si incurritur per Episcopum dispensari poterit: Specul. in d. §. iuxta, vers. Item quando dicitur sis suspensus, in fin. de qua re dicem* infra in declaratione sexta.

Decimaseptima extensio: Regula procedit non solum in suspẽsione virorum, sed etiam in illis suspensioni-

12 bus, quæ emanant à muliere Iurisdictionem habente super clericos, nam licet suspẽdere mulier non possit clericos suos, sicut nec excommunicare, & propterea iure non videatur Irregularitas nasci cõtraueniẽdo tali suspensioni, ex sententia Abb. in c. dilecta, de maior. & obed. attamen, quia ut supradiximus, in tractatu de

præ

præceptis superiorum, videlicet hoc ipso libro. cap. 18. omnis notabilis in obedientia inducit peccatum mortale, certum est hanc mulieris suspẽsionem resolui in præceptum, de nõ administrando, ita quod etiam extraiudicialiter factum obligat, ne administrare possit: arg. Conc. Trident. Sess. 14. cap. 1. de reform. propterea legitimum, & canonicum impedimentum est, quod surgit ex suspensione, interdicto, vel excõmunicatione mulieris, quoniam inducunt hæc obligationem abstinendi, licent non inducant veram Irregularitatem;

Decimaoctaua extensio: Tantum est huius suspẽsionis vinculum, quod si quis à ꝓprio prælato, et extraiudicialiter fuerit suspensus: nullus tamẽ
13 superior ipso suspendente inuito potest ipsam suspensionem abolere, ex decreto Concil. Trid. Sess. 14. cap. 1. de reform. vnde illud colligitur, quod suspensus ab ordinario suo, & si Metropolitanus, vel alius suspensionem aboleuerit inuito suspendente, nihilominus, si suspensus contraueniat, fiet Irregularis, quia illa abolitio ad nihil suffragari potest. d. cap. 1. Conc. Trid.

Decimanona extensio: si regularis quis fuerit suspẽsus non solum exercere non potest iura sui ordinis, sci-
14 licet prædicationis, confessionis, & aliorum sacramentorũ, & non solum circa extraneas personas, sed nec intra suos regulares, gl. & ante eam Specul. per illum text. in capit. 1. in verb. sepulturam, de relig. dom. arg. à contrario sensu;

Ista autem omnia, quæ de suspensione diximus multas limitationes, seu declarationes recipiunt, quas sigillatim subnectere congruum censuimus;

Prima declaratio est: quod suspẽsio, ut reddat Irregularem eum, qui contrauenit, oportet quod sit certa, alioqui si sit incerta, ambigua, vel alternatiua, vtputa suspendimus te ab offitio, vel beneffitio; nam & si contraueniat in vtroque non fit Irregularis, gl. in capit. quanto, de magis: vbi Abb. Silu. in verb. Irregularitas. q. 13. vers. octauum: secus si dixisset copulatiue ab offitio, & beneffitio;

Secunda declaratio: si quis suspẽdatur ab vna functione, non videtur suspendi ab altera; Ideo Episcopus suspensus à pontificalibus, non est suspensus à Iurisdictionalibus, Abb. in capit. cum dilectus, de consuet. not. in cap. transmissam, de elect. Silu. in verb. suspensio. q. 5. vers. cum autẽ suspensio: & cum quis suspenditur ab offitio, non per hoc est suspensus à beneffitio; vnde auctoritate beneffitij beneffitia conferendo, vel sibi collata accipiẽdo, nõ fiet Irregularis, secũdum doctrinam Ancar. & Gasp. Calderin. quos ad hoc citat Silu. in verb. suspensio, q. 5 vers. si iterum suspensio: ẽcontra suspensus à beneffitio, non est suspensus ab offitio: Ideo poterit administrare spiritualia, sine Irregularitate: Iudicial. Inquisition. in verb. suspensio: §. vlt. quia talis suspensio extenditur à sola emolumenta beneffitij, quæ meræ temporalia sunt. gl. in cap. cum Vintoniensis, de elect. Silu. in d. q. 5. vers. Si vero sit à beneffitio: nam celebrare missas, vel diuina offitia illo in beneffitio, à quo quis est suspẽsus non inducit Irregularitatem: Innoc. in cap. nisi cũ pridem, in princ. de renunt. Specul. in d. §. iuxta, tit. de dispensat. versic. Item nota quod suspensus: Sed quia verbum offitium latissimum est, Ideo
15 suspensus ab offitio nõ potest Iurisdictionem exercere, nec eligere, nec beneffitia conferre actoritate offitij, nec

nec

nec pontificalia exercere, nec aliud quicquam, quod sit fundatum in ipso officio; ideo contraueniendo uera nascitur irregularitas, prẹterquam in usu iurisdictionis temporalis, quæ & si pendeat ab ipso officio, tamen per usum ipsius non inducitur irregularitas, licet malefaciat. Sil.d.q.5. vers. si vero fit ab officio, ex sententia Abb. suspensus quoque ab audiendis confessionibus celebrando missam non fiet irregularis Spec.d.§. Iuxta vers. si n. aliquis est suspensus.

Tertia declaratio: Nō procedit irregularitas in suspensione à susceptio
16 ne sacramentorum: nam & si tali suspensioni quis contraueniat faciamēta suscipiendo; tamen non efficitur irregularis. c. si celebret, de cler. excō. min. Silu.Ibid. vers. si uero suspensio.

Quarta declaratio: suspēsus à collatione sacramentorū, nō efficitur irregularis conferendo ea sacramēta, quę possunt conferre et laici, ut baptizzare in necessitate; si tamen id faciat sine apparatu, & sine exercitio sui ordinis, sed tamquam quilibet laicus; ex sententia Host. in d.c. t. de sent. excō. lib. 6. silu. in uerb. suspensio q. 5.

Quinta declaratio: suspensus hac forma, donec pæniteat, vel satisfecerit, non fiet irregularis contrauenien-do: quoniā hæc suspensio habet conditionē annexā, quæ uidetur referri in Deum; unde nō potest proprie dici suspensio, quum possit statim pænitere: Silu. in verb. irregularitas. q. 27. Idem scribit Specul.d.§. Iuxta uers. Itē quādo dicitur, & vers. in suspensis autē, distinguitur, Tamen Tabien. in verb. irregularitas 4. in princ. & nu. 4. putat hoc casu opus esse iudicis declaratione, vt euitet irregularitatem.

Sexta declaratio: quum sit dupplex suspensio; vna reprobatiua, idest, qua quis prohibetur suū ordinē exercere, altera approbatiua; idest quæ differt ad tēpus ordinū susceptionē, vel beneficij consequutionē; vt homo probari possit magis idoneus; in prima locum habent Regulæ supradictæ: at in suspensione approbatiua non est locus irregularitati: Ideoque si ante lapsum tempus, vel celebret, vel beneficium adipiscatur in tali suspensione approbatiua, nullam irregularitatem contrahit; aut saltem nō talem, qualem in alia suspensione reprobatiua; nam in ista posset Episcopus dispensare, Specul. d. §. Iuxta vers. Itē qnando dicitur sis suspensus, in fin. de quo genere suspēsionis habetur in c. 1. de cler. peregr. & ibi glos. Innoc. & Abb. col. 3. vers. Quęro quia dicit quo loco probat hoc suspensionis genus improprium esse.

Sept. declaratio: Quicūq; probabiliter ignorat suspēsū se esse nō icurrit
13 irregularitatē, si cōtraueniat c. Apostolicæ, de cler. excō. min. sed & si sciēter in ipso actu celebrationis ad memoriā reducatur ipsa suspēsio, qa eo casu nō posset desistere a missa sine scādalo, nullā incurrit irregularitatem, colligi pōt ex S. Tho. 3 q. 83. art. 5. Angelic. & post eā Silu. in verb. excō. 2. q. 7. & ante hos omnes Hug. in c. nihil 7 q. 1

Octaua declaratio: suspēsio quæ inducit irregularitatē illa est, quæ infligitur ob crimē; alio qui si ob solos corporis defectus, vt in ilegitimo, bigamo, infami sine crimine, quū isti iā p se irreglares sint, & ob id ipso iure suspēsi, p executionē ordinū, nō icurrūt aliā irregularitatē, Specul. in d. §. iuxta, vers. in suspensis a canone, paulo ante fin. Tabien. in verb. irregularitas 4. in princ. quod obseruari in Curia Rom. probat Spec. eodē loco; Abb. Idē scribit i c. si celebret, de cler excō. mi. Angelic. i verb. suspēsio. 3. vers. penul. Io. And. post Inno. i d.c. si celebret

& in c.fin.de cohab.cler. Archid. in c. apostolicæ, d. 56. Silu.in verb. irregularitas, col. vlt. Indicial. Inquisit. in verb. suspensio.§.vlt. Ex secundo hæc debet intelligi quod dicit Rot. decis. 262. in antiq. quæ dicit suspensum à canone celebrando non fieri irregularem.

Nona declaratio: suspẽsio circa vnũ ordinem nominatim facta, inducit irregularitaté contrauenienti, aut administranti ordines superiores illo; quia etiam illi tacite videntur prohibiti l. qui indignus.ff. de senator. Ancton.in c. vel non est, de temp. ordin. Tabien. in verb. Ordo 3. ante fin. Sed
18 inferiores ordines nõ censentur prohibiti: Ideo deseruiendo in illis, non incurritur irregularitas c.significauit, de corp.vitiat vt citat Silu.in verb.suspensio q.5.vers. si vero fit ab ordine: Ideo Episcopus prohibitus conferre diaconatum, non potest conferre sacerdotium, sed inferiores cõferre nõ est prohibitus; Angelic. in verb. suspensio 3.vers. Aduerte hinc fit quod subdiaconus suspensus à subdiaconatu, poterit cantare Epistolam sine Manipulo, & ea sola faciendo, quæ solẽt facere illi, qui canunt Epistolam sine ordine subdiaconali in illis Ecclesijs vbi viget hæc cõsuetudo; nam eo casu videtur fungi officio minori, quam subdiaconatus, & propterea non fit irregularis: Specul.in d.§.Iuxta vers. Quid si diaconus.

Decima declaratio: hæc suspensio hãc notã inducit in spiritualib⁹, alioqui in tẽporalibus si quis administret quando ab illis suspensus est, nõ fit irregularis: gl. in c. 1. §. & hæc eadẽ, de sẽt.excõ.lib.6.& not.in c.fin.de excess. prælat. Nã quãdoq; Reges suspẽduntur à sua potestate, & sic Barones, sic & aduocati, & quicũq; laici ab eorũ officijs c.quicũq; de sent. excõ. lib.6.vbi Specul.nu.4. Idem de Notarijs, quos suspendere potest Episcop⁹ ab officio, ẽt si Regali, aut Imperiali auctoritate sint creati, Côc. Trid. sess. 22. c.x. de Ref. Isti igitur omnes sic suspẽsi si administrẽt nõ fiũt irregulares: Spec.d.§.Iuxta vers. Quid de officijs: & vers. seq. Idẽ de iudicibus est dicẽdũ, vnde si vicarius Episcopi fuerit suspẽsus à sola potestate exercẽdæ iurisdictionis tẽporalis, cõtrauenẽdo non
19 fiet irregularis, ex prædictis, & ita intelligo Silu.in verb.suspẽsio.q.5.vers. si vero sit ab officio in fin. vnde suspẽsus ab eligẽdo, præsẽtãdo, nominãdo, vel prouidẽdo, aut ẽt beneficia cõferendo, si cõtraueniat nõ fit irregularis: Innoc. & Host. in c.fin. de excess. prælat. Cald. in c. si celebret, de cler. excõ. min. Ancar. in d. c. 1. §. caueant, de sent excom.lib.6. quod intellige quãdo isti actus temporales fuerunt principaliter & expresse prohibiti: at quãdo suspensus quis esset ab ordine illo, vnde isti actus dependent, qui cõtrauenit ista faciendo fieret irregularis, vt abunde diximus supra in dec. quarta extensione: quod est notatu dignũ, vt suspensio tacita plus possit inducere irregularitatem, quam expressa: Et insuper quod contrauenientes in istis tẽporalibus, non fiant irregulares, nõ procedet, si cõtrauenĩãt in cõtẽptũ cla
20 uiũ; nã ille cõtẽptus inducit irregularitatem ẽt in istis tẽporalibus, vt sẽtit Specul.d.§.Iuxta, vers. quarto, & diximus supra in secũda extẽsione: & videtur tex. & gl. in c.tãta, in gl. magna circa med. de excess. prælat. & dicemus infra declara: decima tertia.

Vndecima declaratio: suspẽsus ab ingressu Ecclesiæ, si cõtrauenĩat, dũ tamẽ ibi nõ celebret, nõ fit irregularis, Gemin. in d.c. Is cui, de sent. excõ. in 6. Angelic. in verb. suspẽsio. 3. vers. qd si interdict⁹, sed si i ea celebret fit irregularis.

gularis, tex in d.c. Is cui, gl. in c. Episcoporũ de priuileg. lib: 6. extra tamẽ Ecclesiã licite hoc casu celebrare potest: Specul. d. §. Iuxta vers. si quis suspẽdit.

Duodec. declaratio: licet suspensus ab administratiõe tã tẽporaliũ, quã spiritualiũ alicui⁹ Ecclesię fiat irregularis administrãdo spiritualia: tamen missas priuatas celebrãdo, nõ fit irregularis; q̃a nõ est suspẽs⁹ ab ordine Abb. in c. si quorũdã de solut. & Ibid. Io. And. Angelic. in verb. suspensio. 3. uers. Aliquando; & Ideo vicarij Episcoporum, & Archidiaconi, & similes Ecclesiarũ prælati, suspensi informa prædicta, debẽt quidẽ abstinere ab omni administratione, saltim spirituali, ne fiãt irregulares; sed celebrãdo priuatas missas ut reliqui omnes sacerdotes, non fient irregulares; secus si solẽniter celebrẽt,
11 eadẽ auctoritate, & loco, quẽ dignitatis administratio cõsueuit obtinere; q̃a tunc ea celebratio nõ solũ est excusatio ordinis, sed etiã auctoritatis spiritualis, ideo fierent irregulares.

Dec. tertia declaratio. suspẽsus à lectura, vel prædicatiõe nominatim, cõtraueniẽdo nõ fit irregularis; quia sũt mera officia distincta ab ordinib⁹: probatur in Clem cupiẽtes, de pæn. Paul. & Cald. Angelic. in verb. suspensio. 3. vers. 8. Idẽ dico de sindicatura, & quauis alia fũctione publicã, vel priuata, vt puta in facultate legitimandi, doctorãdi, & similibus: Specul. in d. §. Iuxta vers. quid de officijs; Istis tamen omnibus, si depẽdeãt ab aliquo ordine, vel dignitate Ecclesiastica, vt puta Archidiaconatu, Prioratu, vel Archipresbiteratu: seu Plebanatu, si ab ipso ordine sit suspẽsus ista faciẽdo, fieret irregularis, vt fusius diximus supra declaratione decima; vel si hæc fiãt in contẽptum clauium, vt Ibid. diximus.

Dec. quarta. vt suspẽsio Irregularitatẽ inducat, debet esse uere, & formaliter suspẽsio, nõ autẽ p̃ accidens; exẽplo est, si quis participet cũ excõmunicato incurrit minorem excõicationem c. excommunicatos, 11. quæst. 3. & consequens per accidẽs dicitur suspensus: quo casu cõtraueniens in susceptione, aut collatione sacramẽtorũ, nõ fit irregularis: tex. clarus in c. si celebret, de cler. excom. min. Io. And. post Innoc. in d. c. 1. §. caueãt, de sẽt. excõ. & ibi Nicola⁹ Dionisij de Perusio in prima limit. lib. 6. licet .n. sit incligibilis, & inhabilis ad q̃cũq; beneficiũ. Silu. in verb. excõicatio. 1 q. 1. uers. Secũda; non tñ fit vere, & p̃prie irregularis, quia non est proprie suspẽsio canonis sed Dei; ut dicit Spec. in d. §. iuxta. vs. Itẽ nota q̃ suspẽsus, & in vs. in suspẽsis à canone: merito nõ inducit Irregularitatẽ, quũ sit suspẽsio soli⁹ Dei, vt ibi ipse dicit; Canonicũ tñ ẽ impedimẽtũ, & maxime plectẽdũ Ecclesiastica cẽsura: Silu. in d. verb. excommunicatio. 1. q. 1. vers. secunda est;

Dec. quinta declaratio: Nõ inducit irregularitatẽ ea suspẽsio, quã infligit sacerdos in confessione; & foro pœnitẽtiali; nã licet abstinere debeat, vt not. in gl. in c. si quẽ, de sẽt. excõ. Tñ cõtraueniẽdo, nõ inducit Irregularitas, q̃a nõ reperit iure cautũ: Ancar. in d. c. 1. §. caueãt, de sẽt. excõ. lib. 6. & ibi Nicola⁹ p̃dict⁹, fallẽtia quarta: Sed & ideo nõ inducit Irregularitas, q̃a illa suspẽsio ẽ Dei, nõ hõis, ut dixim⁹ in p̃xima antecẽdẽti declaratiõe;

Decimasexta declaratio: suspensio, ut inducere possit Irregularitatem, requiritur quod sit Iudicialis, alioqui si sit extraiudicialis, resoluitur in simplex præceptum de non administrando; & consequenter non potest inducere Irregularitatem, sed solum peccatum inobedientię: Pisanell. in verb. Irregularitas. secundo. §. primo. Ita tradidit Nicolaus

Dionisii de Perusio, in prædicto §. caueant, fallentia 5. Hodie tamen possumus affirmare, quod iudicialis, & extraiudicialis, sunt paris firmitatis, & efficaciæ: & Ideo in contrauentione utriusque nascatur irregularitas arg. eius, quod decernit Concil. Trid. sess. decima quarta, cap. 1 de Refform.

Dec. septima declaratio; Regula ista, quod administrans in suspensione fiat irregularis, procedit in suspensione, quã quis incurrit ipso iure, id est cũ quis ipso facto est suspẽsus: alioqui si sit suspendendus administrando non fit irregularis; videtur tex. in c. quod trãslationẽ, de tẽp. ordin. vt tenet Silu. in verb. irregularitas q. 6. sed si huic suspẽdendo addatur preceptũ per superiorem, ne administrare possit, post tale præceptũ administrans, fieret irregularis, à solo papa dispẽsandus, Specul. in d. §. Iuxta vers. Itẽ ordinatus à non suo Episcopo: vbi dicit ita se habere stillum Rom. Curiæ: & est ratio, quia tale preceptum factum ei qui suspendendus est, efficit suspẽsionem: arg. Conc. Trid. d. sess. 14. cap. 1. de Refform.

Decim. octaua declaratio: Tametsi quisquis in mortali peccato constitutus, sit à Deo suspẽsus: tamẽ celebrans
24 in eo peccato, nõ fit Irregularis, Spec. d. §. Iuxta vers. sunt quoq;, Archid in c. quia sæpe, de elect lib. 6. quod uerũ est, secundũ Ancar. in c. 1. § caueãt, de sent. excom. in 6. nisi peccatũ illud mortale sit tale, quod ẽt post pænitẽriã impediat executionẽ, vt homicidiũ, simonia in ordine, hæresis, & similia; not. Host. in c. nisi, §. propter cõsciẽtiã, de renunt. nam in istis peccatis canõ addit prohibitionem, ne quis administret: Ancaran. in d. §. caueant: propterea quasi suspensionem inducere uidetur, & consequenter etiam irregularitatẽ; sed hodie fere omnia prædicta crimina habent excõmunicationẽ annexam, vt suis locis dicemus, vnde inducunt irregularitatem celebranti absq; omni dubio.

Dec. nona declaratio; Regula hæc, quæ habeat quod administrans in suspensione fiat irregularis per solum papã dispensandus, procedit si irregularitas nascatur ex delictis manifestis: at si ex occultis, semper Episcopus po
25 terit dispensare duobus casibus exceptis, videlicet homicidio uolũtario, & quando occulta delicta sũt deducta in iudicio, expressim decreuit, Concil. Trid. sess. 24. c. 6. de Refform.

Vigesima declaratio: Licet in præfatis plerisque declarationibus verum sit, non induci irregularitatẽ cõtrauenìendo suspensioni; Tamen tunc contrahitur grauissima culpa quæ proxima est irregularitati, & est canonicum impedimentum, ne quis promoueri, aut promotus exercere possit, sicut reliqua oia mortalia peccata, vt dicem. posteriore libro in tit. de peccato.

Vigesima prima declaratio: q Suspensiones iuris, vel generalis decreti, aut mãdati inducant irregularitatem, verum est clericis, & gradibus Episcopo inferioribus; nam Episcopi, & superiores scilicet Archiepiscopi, & Cardinales nũquã includũtur i dictis suspẽ
26 sionib. nisi expresim de Episcopis mẽtio fiat c. quia periculosum, de sent. excom. in 6. quo casu expresis Episcopis, ẽt aliæ superiores dignitates expressæ videbũtur in dictis suspensionibus, vt uidet menl. d. c. quia, vbi gl. & cõtra ueniẽdo omnes fient irregulares.

Hoc loco oportunũ videretur omnes iuris suspensiones adferre; sed quia nimis longa esset historia, & suo ordine refferuntur à summistis, præsertim Armill. & Silu. in verb. suspensio, eo lecto rem reijcio: pleno stitulos scripsit, Specul. i Aureo Repertorio in tit. de pæna

Rub.

Rub. casus totius iuris, in qbus ipso iure quis est suspensus, & alia Rub. n qbus est suspēdēsus · sed post illū multæ aliæ à iure introductæ sunt, quas comperies apud præfatos recentiores;

De personali interdicto, & cessatione à diuinis.

CAP. XX.

1 *Interdictum aliud personale, aliud locale.*
Interdicta vniuersitate, omnes de vniuersitate sunt interdicti: quocumque uadant.
Interdictis Doctoribus, etiam clerici Doctores sunt interdicti.
Interdicta familia, & clericus de illa, est interdictus.
Interdicto populo, etiam absentes sunt interdicti, & pueri doli capaces, & mulieres.
2 *Interdictum populi non afficit extraneos præsentes.*
Vrbini triginta annis durauit interdictum, circa tempora Martini IIII.
3 *Guido Montefeltrius sedi Apostolicæ trigesies bellum gessit.*
Interdicto contrauenientes, Irregulares fiūt;
4 *Interdicti possunt transire ad aliquam religionem, & ordinari sine Irregularitate.*
Interdicto vno ordine; censentur & interdicta omnia officia, quæ ab illo pendent,
Interdicto vno ordine, interdicti sunt etiam superiores.
5 *Interdicto generali, non est interdicta administratio iurisdictionalium.*
6 *Interdicto clero, non sunt interdicti Regulares.*
Clericorum appellatio in odiosis non extenditur ad Claustrales.
7 *Interdicto ingressu Ecclesiæ, celebrans ibi fit Irregularis.*
Missam audiens tempore interdicti, peccat, sed non fit Irregularis.
8 *Benedicens aquam tempore interdicti, & alia fit Irregularis.*
9 *Laicorum congregatione interdicta, contrauenietes non fiunt Irregulares, secus celebrando.*
10 *Laicorum congregationes piæ possunt fieri in Ecclesia interdicta.*
Interdictum non ligat, nisi adsint verba interdicimus.
11 *Interdictum non ligat, etiam si dicatur sub pæna interdicti ipso iure incurrenda.*
Interdictum, vt liget debet affigi locis publicis.
Interdictum publicatum in Ecclesia Metrop. ligat totam prouinciam.
Cessatio à diuinis species est interdicti.
Cessatione durante, contrauenientes non fiunt Irregulares, nisi vno casu.
Interdictorum casus de Iure Remissiue.

Vo sunt Interdictorū præcipua genera, alterum locale est; de quo opportunius dicemus, quādo tractāda erunt impedimenta illa canonica, quæ procedunt ex
1 loco: Alterum est personale, de quo hoc capite agendum est: Interdictum enim personale censura est, cap. querenti, de verb. sig. est autem personale interdictum, quando populus, clerus, collegium confraternitas, capitulum interdicitur: vel aliquis Abbas, Archipræsbiter, & similes: Quando igitur congregationes, vel vniuersitates quęcūque interdicūtur, omnes omnino interdicti sunt, qui ad illam congregationem, vel vniuersitatem spectant. c. si sententia, de sent. excom. lib. 6. quos sic interdictos quocumque tempore, ac loco sequitur hoc interdictum: Vnde quotiescumque Doctores omnes alicui populi, vel collegij interdicti sunt, etiam Doctores clerici interdicti esse censentur, ex magis communi sententia, vt Tabien. de quo reffert Armill. in verb. Interdictum. nu. 11. licet Sil. aliter sētiat; hic est, ꝙ interdicta familia, Interdict⁹ quoq; cēsetur

clericus de illa familia, ex sententiā Innoc. qdem probat Armill.d. nu. vndec. Interdicto vero populo urbis, vel castri, intelliguntur etiam interdicti populi suburbani, nisi diuersum populum, veluniuersitatem efficiant: quæ res pendet ab arbitrio iudicis,gl. in cap. si ciuitas, de sent. excom. in 6. Quinimmo interdicto populo, vel col collegio, etiam interdicti videntur illi, qui aberant tempore interdicti, et si essent immunes à culpa Io. And. & Cald. in c. si sententia, de sent. excô. in 6. vt reffert Armill. in verb. interdi-
2 ctum, nu. decimosexto: tex in c non est, de sponsalib. & quod plus est, et pueri doli capaces, & mulieres, vt Ibid. Armill. nu. 17.

E contra uero illi, qui ad populum interdictum nulla cōmunione spectat, nec eiusdem ciuilitatis particpes sūt, interdicto non ligantur; etiam si in ciuitate existant tempore latæ, & promulgatæ sententiæ d. c. si sententia,de sent. excom. in 6. cuius interdicti seueritas nusquam toto orbe terrarum, tanta contigit, quanta Vrbini tempore Martini quarti pontificis, nam totis triginta annis omnia sacramenta ibi etiam baptismus, sublata fuerant, ita ut tandē absollutione se quuta multi adulti viri baptismum susceperint, & ob diuturnam sacrorum desuetudinem, Ecclesiasticæ cerimoniæ illis populis, eo tempore quasi noua res risui habitæ sunt:gl.reffert in. vlt. de sent. excom. in 6. quæ glo. de Vrbino non meminit, quum tamen de illo senserit, quandoquidem proxime ante Io. Andræ temp ora contigerat hæc cen-
3 sura quoniā Vrbinates Guidoni Monteferetrio fauerant, qui trigeties bellū sedi Apostolicæ mouerat,vniuersamq; Flamminiam (quam dicunt Romādiolam) ab Ecclesia seduxerat, ut reffērūt Annales.

Quicumque igitur specialiter, uel generaliter interdicto ligati sunt, adeo à celebratione diuinorū abstinere debent, quod si contrauenerint irregulares fiunt à solo papa dispensandi c. Is qui, & c. is cui, de sent. excō. lib. 6 Ideo qui contrauenit fit ineligibilis, caretque voce actiua, & passiua d. c. is qui, & c. cum dilectus, de consuetud. Est autem ratio quia quicumque interdictus est, idem & suspensus est: Cald. in tract. de interd. Armill. in verb. Interdictum, in princ. Vnde vt suspensi contrauenientes fiunt irregulares.

Nec solum hanc notam incurrunt ingerendo se diuinis in ea ciuitate, vel uniuersitate, quæ interdicta est, verū etiam si in quacumque orbis parte celebrauerint, vel diuina administrauerint; nam sicut excommunicatio quocumque locorum hominem sequitur, ita interdictum personale. Qua ratione populares, vel collegiati de populo, vel collegio interdicto vbique administrare prohibentur; nam si nulla parte ordis possunt diuinis interesse, certe multo magis diuina ipsa exercere non possunt; & consequenter nec maiores, nec minores ordines accipere: Armill. in verb. interdictum: nu. 46. post Pet. de Palud. 4. dist 18. q. 8.
4 art. 5. conclus. 6. si tamen isti sic interdicti, vellint fieri claustrales religiosi poterunt ordinari ad omnes ordines. silu. in verb. Interdictum 2. q. vndec. ex sententia Io. Cald.

Ad hoc igitur, vt contrauentione interdicti incurratur irregularitas, ani maduertenda est interdicti forma; nā vno ordine interdicto, omnia officia, quę ab illo ordine pendēt, etiam ipsa interdicta censentur, ita quod quis cō traueniēdo fieret irregularis; vt subdiaconus vtens suo officio, acolithus suo, exorcista suo, & similes maiores, vel.

vel minores: sed si vnus tantum ordo sit interdictus maiores omnes ordines includuntur: Anton. in c. vel non est, de temp. ord. Tabien in verb. ordo. 3. in fin. Armill. in verb. Interdictum, nu. 20. arg. c. sollicitudiné, de appel. & cõtraueniẽdo i quonis fieret irregularis, vt diximus late supra de suspẽsionis irregularitate in quinta extẽsione: sed contraueniendo in ordinibus inferioribus, non fiet irregularis vt illo eodem tit. in nona declaratione: & propterea si subdiacon' interdictus in suo subdiaconatu vellit cantare Epistolam poterit id facere sine manipulo, quia tunc videretur vti officio inferiori, sicut etiam omnes isti in certo ordine interdicti possunt benedicere mẽsam; psallere gregatim in choro, quia hæc agunt, non ut deseruiant proprio ordini, sed sicut quilibet alius laicus faceret, tradit Armill. in d. uerb. interdictum nu. 58. arg. tex. in c. 2. de cler. excom. min.

Propterea si quis sit interdictus in illo officio, à quo pendet authoritas conferendi beneffitia, sciens conferendo fiet irregularis; quia in contemptum clauium id facere uidetur, & ideo nec post peractam penitentiam est absolutus Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta uers. Quarto: Ita & superior interdictus utens sua potestate, absoluendo, vel excommunicando, uel corrigendo aut iudicãdo fieret irregularis, secus si id faceret, ut quilibet priuatus Armill. in d. uerb. interdictum d. nu. 58. In hac tamen re illud notandũ est, quod ex generali Interdicto, non est interdicta administratio iurisdictionalium, unde licet eo tempore exerceri 5 non possint diuina, tamen iudicare, citare, absoluere, & excommunicare licet; Armill. d. nu. 58. quod est diuersum in interdicto certæ personæ, vel certæ potestatis, uel ordinis, quia tũc ea exerceri non possent, sine irregularitate, ex prædictis.

Potest quoque interdictum cõsiderari, an sit latioribus verbis conceptum, puta clerum Rom. interdicimus nã non extendetur ad Regulares, uel eorum conuersos, tam mares, quam 6 fæminas; nam in istis odiosis clericorum appellatio, solos sæculares complectitur; non autem claustrales: Specul. in c. si canonici, in princ. de off. ordin. lib. 6. Idem erit ꝑ contra interdictis Religiosis non concludentur clerici sæculares: Armill. in uerb. Interdictum nu. 9 si præterea solus ingressus Ecclesiæ clericis sit interdictus contrauenĩẽdo ex eo solo ingressu nõ fiũt 7 irregulares: sed ita demum si celebrẽt in ipsa Ecclesia, tex in d. c. Is cui, de sent. excom. in 6. glo. in c. Episcoporum, de priuileg. lib. 6. sed extra Ecclesiam poterunt celerare, quia celebratio non uidetur illis fuisse interdicta Specul. in d. §. Iuxta uers. Quid si quis suspenditur.

Auditio ẽt missæ in Ecclesia non inducit irregularitatẽ tẽpore interdicti; licet sit peccatũ excommuni sentẽtia, ut ꝑ Armill. in uerb. Interdictũ nu. 59. Tamẽ si ꝑ modũ auctorizzationis, scilicet si prælatus aliquis iubeat celebrari corã se, fiet irregularis, quia utit suo ordine contra interdictũ; Idẽ in domino tẽporali, uel alio laico potenti, qui celebrãti cõtra interdictũ assistat, des fẽsionis causa; quiã claues cõtemni uidentur c. tãta, de excess. prælat. seruata distinctione tẽporũ, & sacramẽtorũ, de quib' in c. ult. de sent. excõ. lib. 6. Sed & si quis clericorũ non celebret 8 nec assistat celebrãti, sed solã aquarũ benedictionẽ faciat tẽpore interdicti in Ecclesia efficiẽ irregularis, de sẽtẽtia Innoc. quem reffert Armill. in uerb. interdictum nu. 63, & in verb. benedicere nu. 6. Idem & de alijs benedictionibus,

nibus cereorum, oliuarum, frugum, paramentorũ, campanę, ita & oleorũ calicum, vel altariũ ab Episcopo cõsecratorũ; nã fiũt oẽs irregulares, q hæc faciũt Armill. d. nu. 63. Idẽ de intro ductione mulieris in Ecclesiã, post partũ; Idẽ de benedictione itinerãtium si fiat in debito habitu, & forma; nã inducit irregularitatẽ: Armill. Ibid. nu. 64. ex sententia Io. Cald. in d. tract. de Eccles. Interd. Idem in habente officium Ecclesiasticũm campanariũ, nam si pulset fiet irregularis; Armill. Ibid. nu. 59. in fin.

Laicorum quoque congregationes
9 interdictæ grauem incurrũt notã cõtraueniẽdo; nã si cõgregentur contra interdictũ peccãt mortaliter ob inobedientiã, sed ob hoc solũ nõ fiũt Irregulares: quia prohibitio de qua in c. Is qui, de sent. excom. in 6. exprimit solos clericos: Armill. in verb. interdictum nu. 56. & seq. sic si ijdem in illis congregationib' psallãt, vel orẽt, uel cõsulent; sed si diuina misteria ibi celebrent, vel celebrari faciant, fierẽt omnes irregulares c. ult. de sẽt. excõ. in 6. Immo si illæ cõgregatiões simplices sine diuino rũ celebratione, fierẽt in contẽptũ clauiũ irregularitatẽ inducerẽt c. tãta, de
10 excess. prælat. arg. Specul. in d. §. Iuxta vers. quarto. Si vo cõfraternitates nõ sint iterdictæ, nec generaliter, nec specialiter possunt congregari etiã in Ecclesia nominatim interdicta; ubi poterũt tractare, orare, psallere sine irregularitate, & peccato: dummodo diuina non celebrent, vel celebrari faciant: quia etiam in Ecclesia interdicta quisque potest orare ex Gul. sẽtẽtia; q̃ã probat Armill. Ibid. nu 57.

Illud tamen prætermittendum non est, quod interdicta vt effectum suum sortiantur, debent certam habere verborum formam; nam nuda præcepta de non administrando non inducunt interdictum: debent enim hæc, vel similia uerba exprimi, interdico, interdicimus, interdictum declaramus: ita docet Specul. in d. §. iuxta vers. quæ autem dicimus, quæ vera sunt in generali & publico interdicto; at in particulari certæ alicui personæ faciẽdo, quelibet etiam extraiudicialis à superiore facta inhibitio, inducit interdictum, suspensionem, & administrandi impedimentum tam canonicum, vt nulla cuius cuius uis alterius superioris licentia possit suffragari, inuito ipso, qui inhibuit ex Concil. Trid. sess. 14. c. 1. de Reform.

Rursus contraueniendo non dicũtur interdicti illi, qui agunt contra ca
11 nonem, qui infligit pœnam interdicti, nec quidem si edictum Episcopi, vel papæ contineat, quod contrauenientes ipso facto sint interdicti; nam ex hoc solo quod contraueniant, neq sũt interdicti, nec fiunt irregulares: Nam & si peccent non obediendo; tamen interdictum nondum habebit locum, nisi quum denuntiatum fuerit, idest quum post inobedientiam superior, & declarauerit interdictũ, & affigi iusserit, & re uera fuerit affixum; & ante hanc affixionẽ celebrantes diuina nullam incurrunt irregularitatem, etiam si ædictum continebat, quod ipso iure censerentur interdicti, vno casu excepto inijciendo violentas manus in clericum, ex Conc. Constantien. sub Martin. 5. de quo meminit Archiep. flor. 3. tit. 26, c. vlt. & expresis verbis reffert Silu. in verb. excommunicatio 5, vers. sciendum ex quarto, & ita etiam reffert Armill. in verb. interdictum nu. 21. & 39: Non tamen necesse est, quod ad singulares personas defferatur denuntiatio, sufficit enim publicatio in loco publico, arg. c. 9 dicitis, d. 16. ita quod si Metropolis, & tota prouincia fuerit interdicta, publicatio facta i Metropoli sufficit, quæ

si in-

si interdicto pareat, omnes alię comprouinciales non possunt excusari, q in ipsarum locis denuntiatio facta non fuerit c. 1 de postul. prael. Armill. interdictum nu.29.

Haec aũt vera esse nõ possũt i Cessatiõe à diuinis, quae & si sit quędã inter dicti species: Tamẽ si quis eo tpe, quo Cessatio fit, celebret, ẽt in ipsa Ecclesia ĩ qua Cessatio obseruat̃, nullã ĩcurrit irregularitatẽ; Spec. in c. si canonici, in verb. à diuinis, de off. ordin. lib. 6. sed si Cessatio generalis sit, & ab eo ĩducta fuerit, qui põt interdicere, ita cõparat̃ interdicto, q cõtrauenientes fiunt irregulares, vt traddit Archiep flor. in lib. de censur. & irregular c. 89.

Hoc loco omnes iuris casus adferẽ di essent quibus interdicti pœna imponitur, sed quia reffert eos Armill. in verb. interdictũ nu. 21. eo lectorem reijcio: Illud tamẽ est notandũ neminẽ affici interdicto ex illis casib' in iure expressis, nisi post denũtiationẽ, & nisi in denuntiatione adsint verba interdicti; ut paulo ante diximus.

De excommunicatorum irregularitate.

CAP. XXI.

1 *Excommunicatus quilibet pro irregulari habetur.*

2 *Excommunicatus celebrans fit penitus irregularis, etiam si per ignorantiam crassam.*

Excommunicatus ab Episcopo, si celebret fit irregularis, à solo papa dispensandus.

Irregularitas Episcopalis, quomodo fiat Papalis.

Excommunicatus minori excommunica. celebrando non fit irregularis.

3 *Excommunicatus minori excommunic. est inhabilis ad omne beneficium, & sic quadam ratione irregularis est.*

4 *Excommunicatis generaliter communicantes olim fiebant excommunicati: at non sic hodie.*

5 *Excommunicatus administrans, etiam offitia minorum ordinum, fit irregularis.*

Excõmunicatus utendo sua dignitate in distribuendis officijs diuinis, fit irregularis.

6 *Excommunicatus iubens coram se celebrari, fit irregularis.*

Excommunicatus sacerdos, non potest dicere Dominus vobiscum.

7 *Excommunicatus est penitus ligatus, ideo nullum ordinem accipere, vel acceptum administrare potest.*

Ordines minores non sunt sacri, sed in ministerium ad sacros.

Excommunicatus exercens minores ordines cõmuni sententia, fit irregularis, sicut eos accipiens.

Excommunicatus est membrũ diaboli, & ideo nihil facere potest, nec quidem, ut purus laicus.

8 *Excommunicatio est maxima omnium cẽsurarum.*

Ordines minores, etiam depositionem, & degradationem accipiunt.

9 *Clericus simplex suspensus, vel depositus administrans fit irregularis.*

Irregularitas inducitur ab omni eo, quod deijcit promotum, & impedit promouendum.

10 *Excommunicatus laicus non potest interesse diuinis, nec ingredi Ecclesiam, nec stare prope eam, ut audiat.*

Clericus excommunicatus, non potest cũ alijs in choro canere.

11 *Excommunicans durans per annum in excommunicatione, deponitur, & fit suspectus de haeresi.*

Excommunicatus ob ciuilia debita, an excusetur si duret post annum.

12 *Contumacia est delictum.*

Excommunicatus conferens beneficia in contemptum clauium, est irregularis; sicut si visitet, corrigat, benedicat, absoluat, excommunicet.

13 *Excommunicatum se esse ignorans, quomodo si celebret fit irregularis.*

14 *Excommunicatum se esse dubitans ex dubio iuris, an celebrando fiat irregularis.*

15 *Clericum percutere volens, si percutiat laicũ, an fit excommunicatus.*

16 *Missam dicens, & recolit se esse excommunicatum, non tenetur dimittere missam, nec ob id fit irregularis.*

Excommunicato in diuinis ministrans, vel coram excommunicato celebrans, an fiat irregularis.

Ex-

Excõmunicato tripliciter communicamus ante factum; in facto; & post factum.

Missam dicens permittens sibi ministrari ab excommunicato, fit irregularis.

18 *Excommunicato nominatim a Papa, si quis coram eo celebret fit vere irregularis.*

19 *Excommunicatus quilibet uidetur irregularis auctori, quia nec promoueri; nec exercere potest.*

20 *Missam dicens coram excommunicato Episcopo, annuens illi pro benedictione, & iube domine benedicere fit uere irregularis.*

21 *Sacramenta suscepiens ab excommunicato nominatim, fit irregularis.*

Excommunicationum casus remissiue.

22 *Excommunicato nil prosunt Ecclesiæ suffragia.*

23 *Excommunicatio iure canonico pœna est quæ iure ciuili pena morti.*

Argumentum recte trahitur ab excommunicatione ad penã mortis & è contra.

Excommunicatio quandoque solam suspensionẽ significat.

Vm cæteris omnibus irregularis mihi uidetur esse is, qui excõmunicatus est, quãdoquidem nõ sola administratio ordinum, ei interdicta est, sed & omniũ sacramen
1 torum susceptio, & cum fidelibus participatio; est præterea infamis c. Illi 6 q. 1. & c. seq. Vnde nec ordinari potest, nec beneficij est capax, dum durat excommunicatio. c. postulastis, de cler. excom. min. & ibi gl. in verb. Canonice: Quinimmo si ordinatus
2 iam sit, & audeat sciens celebrare, vel etiam ignorans supinæ, fit pœnitus Irregularis & deponitur; maxime si in contemptum clauium, & ecclesiasticæ Iurisdictionis id faciat, ut expressim constitutum fuit sacro sancto Conc. Antiocheno can. 4. habetur 11. q. 3. c. si quis Episcopus dãnat: Idque et probatur in c. si quis Episcopus in Concilio ead. q. & de uit. & hon. cler. cap. vt clericorum §. si quis igitur spec. in tit. de dispensat. §. Iuxta vers. Item nota quod suspensus: estque irregularitas à solo Papa dispẽsãda, et si ipsa excõmunicatio emanasset à quouis inferiore; quia licet ordinarius possit à se excommunicatos absoluere : Tamen non potest eos absoluere ab Irregularitate, quam contraxerunt participantes in diuinis in sua excommunicatione: gl. in cap. latores, de cler. excom. minist. gl. in cap. præsbiteros, distinct. 50. quod expresse tradidit Vetustus Clemẽtinarum interpres Steffanus Troches prouincialis in Clem. dudum, col. 4. vers. Dominus tamen: de sepult. citat. cap. 1. de re iud. lib. 6. & cap. cũ medicinalis, de sent. excom. lib. 6. quia is, qui celebrat in excommunicatione vel Irregularitate Episcopali, reddit eam Papalem, ut cõmuniter omnes Doct. consentiunt;

Hæc autem vera sunt in maiori excommunicatione, quæ à Papa, concilio, Episcopo, vel quouis auctoritatem habente emanarit; at non est in excommunicatione minori, quam quis contrahit participando cum excommunicato; nã hac minori excommunicatione innodatus, celebrando nõ fit Irregularis, planus text. in cap. si celebret, de cler. excom. min. Spec. in d. §. iuxta vers. Item nota quod suspensus: Nam & si participans cum excommunicato, fit ipso iure suspẽsus. cap. excõmunicatos, cum duob. seq. 11. q. 3. & gl. in d. capit. si celebret, & Spec. in d. versic. Item nota quod suspensus: Tamen ista suspensio non efficit, ut celebrans in ea fiat Irregularis, ut probauimus quando de suspẽsione agebamus, declarat: 14. Sed quamuis hæc minor excõicatio veram Irregularitatem non causet,
4 efficit tamen canonicum impedimentum

3 tum, ne quis licite possit administrare. d. c. si celebret, & ex ea quis est eligibilis, & inhabilis ad omne beneffitium, & dignitatem ecclesiasticam: Innoc. in d. c. si celebret, Silu. in Vb. excõmũicat°. 1. q. 1. Vs. Secũda;

Est autem illud annotandum quod & si veteri iure participantes excom-
4 municatis quibuscumque, ipsi quoque excommunicati essent. d. c. excõmunicatos, cum duob. seq. tamen Constãtiẽsi Cõc. sub Martin. 5. constitutũ est, ex sola partipatione cum generaliter excommunicatis, nullam cõtrahi minorem excũmunicationem; tũc enim participatio videtur prohiberi, quando quis nominatim fuerit excõmunicatus, vel quando quis violentas manus intulerit in clericum: Istis enim duobus solis casibus participatio inducit hanc minorem excom. vt expressum est in dicta constitut. quã vigere i suo robore probat Archiep. Flor. in tract. de cẽs. & Irreg, c. 83. in fin. & in Summ. parte. 3. tit. 26. in fin. cuius constitutionis verba reffert Sil. in verb. excõmunicatio. 5. vers. sciẽdum est quarto: Ptopterea si excommunicetur. N. cum suis fautoribus, soli illi incurrẽt minorem cxcommunicationem, qui participabunt. N. nõ autem, qui participabunt fautoribus ita senserat Theologus Asten. lib. 7. quem probat, ac reffert Silu. in dict. vers sciendum est quarto;

Quicumque igitur excommunicatus administrabit ea, quæ ex ordinũ suorum officio pendent, semper fiet
5 Irregularis, siue pendeant ab ordinibus maioribus, siue à minoribus; nã psallendo, ut psalmista, vel legendo ut lector fieret Irregularis, vt fuit sententia Host. quam pro veriori probat Pan. in cap. 2. de cler. exc. min. Propterea aquam benedicendo, vestes, oliuas, fruges, cereos, paramenta, nuptias, introducendo in Ecclesiam mulierem puerperã fiet Irregularis, ut abũde diximus in materia suspẽnsionum, extensione octaua & nona: Sed & ille, qui facit primum chori offitium, qui dicit Capitulum, orationem Respõsoria, vel lectiones semper fit Irregularis: specul. d. §. iuxta vers. Quid si officio diuino: sed & si ipse hæc non faciat, sed fieri iubeat, distribuens hæc in choro offitij sui auctoritate, etiam Irregularitatem incurrit: quia sic ordinãdo exercet ppriũ officiũ, ut fusius dictũ est supra de suspensione in 11. extensione: Omnis enim auctorizzatio, quam excommunicatus facit in offitio suo,
6 reddit eum Irregularem; utputa si iubeat alicui, vt coram se missam celebret: Abb in c. fin. de excess. prælat° Silu. in verb. Irregularitas. q. 13. vers. Quartum: Quinimmo si vice alterius auctorizzet, vel offitium faciat, si videlicet alterius vices gerere non posset, nisi vtendo proprio ordine, & offitio, ex hoc redditur Irregularis, Silu. d. vers. Quartum: Propterea si exeommunicatus sacerdos audeat dicere in offitio publico, Dominus vobiscum ex hoc fieret Irregularis, quia administrare videtur offitiũ suum; nam etiam si dicat domi offitium priuatim, non posset dicere illa verba Dominus vobiscum, arg. 11. q. 3. c. nihil. silu. in verb. exeommunicatio. 3. vers. Tertio: & in verb. Horæ, vers. Tertio:

Est autem illud animaduertendum, quod excommunicatio totum inhabilitat hominem, & circa omnia offitia, ad differẽtiam suspẽsionis, & interdicti, in quibus censuris non totus homo, nec omnia officia sunt interdicta semper: Nam aliquando quodam in loco, quodam
7 tempore, quodam in offitio de-

ser-

cas*, q ipediũt, vnde cũ i d.c.3. minores ordies excõicat*. administrãs depositiõe sit dignus, certe multo magis, Irregularis efficit, ne ad altiores afcẽdat idispẽsat* ; & hãc esse cõmnẽ opinionẽ attestat Abb.i d.c.2.& ib.Host. p tex. i c. cũ medicinalis, de sẽt.excõ. lib.6 Tab.i Vb.Irregularitas 4.V.Sexta cõclusio: Quinimo à solo Papa dispẽsari poterit: Abb.d.c.2.& i c.clerici, de sẽt.excõ.i 6.& pbat Sil.i Vb.Irregularitas.q.13.i pric. Nec approbo distinctionem circa intentionem excõicati ministrãtis, scilicet aut ministrauit quasi exercens suũ ordinẽ, aut vt qlibet laic*, qa laic* nõ põt interesse diuinis quãdo ẽ excõicat*, nec ingredi Ecclesiã, nec stare ppe eã, ut diuina officia audiat. c. q intre, de poenit. & remiss. Imo ne clericus obligatus ad horas, potest eas dicere gregatim cum alijs, propter hanc censuram. cap. nihil. 11.q.3. & cap. omnis, Siluest. in verb. Horæ q.3. & in verb. excommunicatio. 3.q 3. Ideo bene concluditur, quod excusari non potest excõicatus, q exercuerit minores ordines, quasi laic* ex pdictis ;

10

Sed & si excommunicatus nullum ordinem exercuerit, si tamen per annum in ipsa censura obduratus perseuerer, Irregularis videtur ; nam deponitur. gl. in c. cũ bone, de ętat. & qual. vbi tex.& Doct.& c.rursus. 11. q.3. nã si forsã sit excõicat* ob cõtumaciã, citat* ob heresim, de qua sola urgebat suspitio, post annũ, vt hęretic* dãnat, c.cũ cõtumacia & ib.gl.de heret. lib.6. & tradit Iudicial Inqsit. in Vb.purgatio.nu. 11. qnimo dũ est excõicat* ob crimẽ ecclesiasticum, inter hereticos annumerat, tex. in c. q aũt hi: 4. q.1.& tã & si Silu. in Vb.excõicatio.3.q.9. pie iudicãdo, putet excusandum eũ q ob ciuilia debita excõicatus annũ perstiterit ; scilicet ut

11

ppter id nõ possit suis beneficijs priuari, p gl. in c. cõtingit de dol. & contum. in verb. potest: Tñ si cõsiderem*, q ob cõtumaciã i causa pecuniaria qs fuerit excõicat*, qa cõtumacia est de-

12 lictũ, Paul. Castr.& Doct. in l. cõtumatia. ff. de re iud. videt ex delicto excõicatus, & cõsequentet nõ ex causa ciuili, ut colligitur, arg. Conc. Trid. Sess. 25. c.3. de Refform. Ideo lapsus anni, ex quacumque causa fuerit excõicatus, reddit eũ Irregularẽ ; nam videt parui facere hãc cẽsurã, arg. c. si qs presbiter, 11.q.3.& ideo deponẽdus ; ut ibi tex. præterea ut suspectus de hæresi potest inqriri, Concil. Trid.d.c.3. in fin. Quo fit ut inter Irregulares ponat, sicut reliq oẽs de fide suspecti, de qbus iam dictum est hoc lib.c.17. per tex. in c. Infames.6. q.1.in fin. nisi oẽm diligẽtiã adhibuerit, ut absolueret, tũc .n. cessaret suspitio, sicut ẽt cõtumacia Iuditial. Inquisit. verb. cõtumatia nu. 3. ¶ Rursũ alio casu excõicatus, q nullũ ordinẽ exercuit, incidit in Irregularitatẽ, scilicet si i cõtẽptũ clauiũ audeat beneficia cõferre, nã hoc casu fit Irregularis, & nec post peractã poenitẽtiã administrare põt; Spec. in tit. de dispẽs. §.iuxta, vers. Quarto: c. Tãta, de excess. prelat. Idẽ si alia officia p eũdem cõtẽptũ fecerit, quę à suo ordine aliquo modo pẽdere possũt: vt visitare, corrigere, vel si ipse alios excõicet, vl absoluat, aut publice benedicat, ea dẽ rõne: ¶ Sed & ille, q ignorauit se excõicatũ, tñ dubitauit se esse, habens forsã lęsã cõsciẽtiã, vel ẽt i crassa fuit

13 ignorãtia ; si audeat celebrare, cũ se exponat periculo, efficit Irregularis à solo Papa dispẽsãd*. c. apostolicę de cler. excõ. mi. Spec. in d.§. iuxta, V. vẽ aũt i hac: cognoscit aũt crassa, vel errõea ignorãtia, si quũ ẽẽt citat* pẽpto rie, se non exhibuit iudicii, nec pcuratorem

eam citat illum tex. in d. c. Is qui, de sent. excom. lib. 6. vbi tex. loquitur de celebrante coram excommunicato, qui per talem præsentiam nō ministrare celebranti, nec ministratur ei: vnde quum sit leuius crimen, quā ministrare excommunicato celebranti; vel pati sibi ministrari ab excommunicato, vt patet ad sensum, ideo glo. in d. cap. Is qui, melius sentit in contrarium eius quod sentit Ioan. And. prædicto loco: Et ideo consequitur, vt in prædictis primis casibus cōtrahatur irregularitas, at in isto casu celebrando, scilicet coram excommunicato, non contrahatur, iuxta verba d. cap. Is qui: incurrit tamen maximum crimen irregularitati proximum. Nam ex eo quod ad diuina offitia, quis admittit excommunicatum publice fit ipse quoque excommunicatus cap. Episcoporum, de priuileg. lib. 6. non solum minore excommunicatione, quasi in oratione participans excōmunicato, sed etiam maiori, ex illo canone: propterea sicut, & cæteri excommunicati, ita hic quoque multam contrahit maculam proximam irregularitati, per glos. in d. c. Is qui; nā ex ista celebratione perdit ius ingrediendi Ecclesiam; vnde si postea in hac censura celebret, fiet etiam vere irregularis, vt tradit glo. in d. c. Episcoporum, in verb. ingressum.

Quæ omia procedunt in excōmunicatione fulminata ab inferiore à Papa; alioqui excommunicato nominatim à Papa, si quis communicet, di-uina officia celelebrando coram eo,
18 fit vere excommunicatus, & irregularis, tex. & ibi Abb. in c. significauit, de sent. excom. Specul. in d. §. Iuxta, versic. quod autem dixi: cui sententiæ omnes ferè consentiunt, vt attestatur Silu. in verb. excommunicatio. 7. vers. sexta, & est ratio, quia omnis
19 excommunicatus durante excommunicatione ponitur inter irregulares, quia nec promoueri potest, nec promotus exercere, vt dixi in princ. huius cap. ideo & hic celebrans coram excommunicato à Papa; quum fiat excommunicatus, nec promoueri, nec exercere suos ordines vlterius poterit; donec absoluatur; quæ res parum differt ab irregularitate, vt diximus in princ. huius operis in Reg. 15.

Præterea dico, quod si quis coram Episcopo nominatim excommunicato celebret, & in benedictionibus
20 annuat illi, quasi ab eo auctoritatem benedicendi accipiat, vt fieri solet, glos. in verb. benedicere. d. 95. cap. ecce; dico effici irregularem, nā hoc est participare in delicto cum excommunicato, qui dando tales benedictiones efficitur irregularis, Abb. in cap. fin. de excess. prælat. & diximus alias in materia suspensionum, in nona extensione: Vnde & Episcopus, & hic sacerdos, qui ab eo benedictionem suscipit in missa, eadem nota vtuntur, quia eiusdem delicti participes sunt, & est gl. in cle. Archiepiscopo, in verb. celebrari, de priuileg. Et ex ijs constare potest, quod quisquis sciens audit diuina offitia, missam, vel suscipit sacramēta ab eo, qui est excommunicatus nominatim, ipse quoque efficitur excommunicatus, & incapax omnium sacramentorum, & ordinum, & sic ad eandem irregularitatem pertinet, iuxta præmissa.

Hoc loco opportunum esset singulos excōmunicationum casus adscribere, sed quia nimis longa esset relatio, & fere omnes rettulit Armill. nouissime, post Silu. & Archiep. Florent. & præ cæteris fusius, & accuratius Nauar. in suo Manuali, ad eos lectorē

reij-

ro. vt aperte cõstat ex S. Aug. Epist. 137. habetur. c. nemo. 2. q. 1. At dicitur degradatus, quando actuali quadã retrogradatione ordines quos suscipit clericus, contrarijs quibusdam modis ei visibiliter auferuntur. c. degradatio, de pen. lib. 6. & hoc modo hæc inter se differre cõstat, Cõc. Trid. sess. 13. cap. 4. de Ref. Differunt etiã quia depositio significat tantũ honoris, & dignitatis priuationẽ; at degradatio in foro Ecclesiæ idẽ valet, quod ĩ foro seculari separatio animæ, a corpore, Io. And. & Doct. in c. vt inqsitionis, col. 1. de hæret. ĩ 6. refferrt Felij in c. in nõ nullis, de Iudeis Vers. Inigl. fin.

Quisquis igitur depositus, vel degradatus est, hoc ipso efficitur Irregularis; nã nec pmoueri potest ad alios ordines, nec quos olim susceperat exercere; quandoquidẽ licet caracter, q indelebilis, est, maneat; tñ pditur ois facultas eũ exercẽdi. Ideo si ausus fuerit ministrare, qui depositus est, fieret ẽt noua Irregularitate adeo illaqueatus; vt nec post peractã condignã pœnitentiã posset dispẽsationem obtinere: c. accedẽs, dist. quimquagess. sed & si missam nõ audeat dicere, sed eucaristiã conficiat sine missa; efficitur etiã denuo Irregularis: Anton. flor. ĩ tract. de Cens. c. 87. Quinimmo & si nõ administret vllũ ordinẽ, sed cõfugiat ad principẽ secularẽ, eo solo fiet lõge magis Irregularis amissa omni spe restitu-
3 tionis, seu dispensationis. c. si quis a proprio, 21. q. 5. qui canon exceptus est, a sacro Concil. Antiocheno c. 12. Idem probatur in c. si quis Episcopus, ead. q. 5. Quæ vera sunt nõ so-
4 lum in ipsis maioribus ordinibus, sed etiã in minoribus, nã & minores ordines depositionis pœnã aliquãdo recipiunt: Abb. in c. cũ non ab homine, col. 1. de Iudic. Vers. nota de ratione, citat. c. 2. de cler. excom. min. & Specul. ĩ tit. de dispẽs. §. Iuxta, Vers. Quid si diaconus, & Vers. seq. de qua re est tex. ĩ c. Episcopus præsbiter, Vndec. q. 3. & dist. Vigesi, quarta. c. Vlt.

Vnde hæc censura in Ecclesia militanti grauissima putatur; nam qui semel depositus sit, perpetuo depositus manet: gl. in c. si lapsis, dist. quimquagess. quam citat, & probat Dec. in c. at si clerici in not. 5. de Iudit. Hoc est Regulare est, vt Depositus ad clerũ redire, & restitui non soleat. c. qui semel & c. præsbiterũ, & c. peruenit, dist. quimquagess. quod & iure ciuili probatur. l. quicũque. C de Episc. & cler. quin si redierit ad beneffitia: a qbus fuit depositus, trudditur pperuo ĩ monasterio, etiã si sit Episcopus d. l.

Quandoque tamen dispẽsatio post peractam penitentiam, in verbali depositione obtineri potest; scilicet, vt in clero communionem recipiat, sed non ordinum executionem d. c. accedens: quandoque etiam vt exercere possit, si Papæ id expedire videbitur; Nam olim Aaron Idololatriæ Reus, Exod. c. trigess. secundo, restitutus est, ad administrationem sacerdotij c. si post, dist. quimquagess. sed & in nouo testamento multi a gradu suo depositi, post penitentiam condignam restituti sunt, quos Gratianus commemorat, in c. Ioannes dist. quimquagess. Nam & Athanasius censuerat illos Episcopos, qui vere conuerterentur ab Arrianis, ad fidem catholicam restitui posse, assentientibus Macedoniæ, & Acaijæ Episcopis Vni-
5 uersis; cui subscribit Basil. in Epist. septuagess. quinta, ad Neocesarienses; sed hæc restitutio, non nisi a Papa fieri potest. Archid. in c. clericus. 2. dist. quadragess. sexta. gl. in c. contumaces, dist. quimquagess. in fin. præsertim, si solenniter ea depositio facta fuerit, id est cum causæ cognitione; & in publica sen-

S

ta sententia: quandoquidē, licet Episcopus ipse clericum deposuerit, tamen restitutio a Papa fieri debet: Archid. in d.c. contumaces, Angelica in Verb. degradatus, Vers. Vlt. Silu. in Verb. degradatio, Vers. Vlt quod procedit in legitima, & iusta depositione; alioqui, si iniusta fuerit Idē Episcopus, vel saltim Metropolitanus restituere illum posset, quum innocens repertus fuerit; videretur enim eo casu potius sententiæ correctio, quàm dispensatio, vt probari videtur d.c. Episcopus præsbiter Vndec. q. 3. ¶. In maioribus vero dignitatibus, a quibus Depositio per Papam fit, absq; dubio restitutio fieri debet per eundem, & eadem fere solennitate, qua prima collatio dignitatis facta fuerat, vt puta si depositus fuerit Eps vel Cardinalis deberet consistorialiter restitutio fieri, vt contigit sub Leon. x. Bernardo Card. S. Crucis in Hierusalem, & Federico Card. S. Theodori, quos cū Iulius. 2. ob scisma deposuisset ab ipso Cardinalatu, Leo ipsos restituens pristinę dignitati iussit id cōsistorio fieris nā habitu & tōsura more simplicium sacerdotū, consistoriū ingrediētes ibi purpureas vestes receperūt, vt scribit Borgas. qui rei ipsi īterfuit. de Dispēs. part. 6. tit. de scism. in fin.

In illis igitur, qui legitime depositi sunt, restitutio a Papa facta, multas recipit Interpretationes, nam ex Conc. Trid. supponit consensus eius, qui deposuit, sicut ī restitutione suspēsi, uel interdicti, sess. 14. c. 1. de Refform. Ita quādo a benefitio depositio facta est, restitutio supponit consensum patroni, Abb. in c. extransmissa q. Vlt. de renunt. quo inuito restitutio nō suffragaretur, vt Ibi: Restitutio quoquē

6 facta ad ordines, nō extenderet ad beneffitia; & Restitutus ad beneffitia, nō intelligitur restitutus ad prælaturas, vel dignitates; & simpliciter restitutus, non intelligitur ad ordines, vel beneffitia, sed solum ad communionem in clero: Abb. in c. litteras col. 2. ad fin. de fil. præsb. & restitutus vel dispensatus super depositione, non censetur restitutus, vel dispēsatus sup degradatione Host. quem reffert. Zab. in c. ad falsariorū de crim. fal. & probat Borgas. de Dispens. part. 2. q. 10. de Interpret. dispens. nu. 27.

7 Aliquando vero depositio ab vna, vel certis aliquibus ordinibus p Episcopum fit, quo casu illud verbum depositio, potius ad suspēsionem, vel interdictum pertinere videretur; quō niam ille ad huc maneret in clero, cū facultate administrandi illos ordines, a quibus nō esset depositus, vnde dicere ipsum Episcopū hūc posse restituere, & a Papa lōge facilius, eisdemque modis reintegrari, quibus suspensi, & interdicti; In qua re illud est ani-

8 maduertendū, quod depositio hæc facta a certo ordine, includeret oēs superiores; at īferiores illi nō phiberent l. q indignus ff. de senator Anton. ī c. vel nō est, de tēp. ordin. Tabiē. ī Verb. Ord. 3. ante fin. Ideo si Eps ab Epātu vel Pontificalibus deponatur, sacerdotio, & alijs īferiorib fungi poterit.

Est aūt illud nō prætermittendum; quod nulla depositio, uel degradatio,

9 delere potest caracterē iā impressum; & Ideo etiā degradatus consecrando pficiet sacramentū S. Tho. 3. q. octuagess. secūda: Ita quod etiā si extra celebrationē missæ vellit cōficere corpus christi, ex hoc solo facto īcurrit nouā Irregularitatē: Archiep. Flor. in tract. de cēs. & Irregul. c. octuagess. septimo: Vers. secūdo notā, & supradiximus.

Quinimmo, licet in Episcopali consecratione nō imprimatur caracter, tū nec p depositionē, nec degradationē (consecrationis eius reuerentia) illā amitti

amitti potest. S. Tho. 4. dist. Vigesi. quinta q. 1. art. Vlt. Vnde fit, vt quæ faciet Episcopus degradatus, ob reuerentiam consecrationis, facta dici possint, vt ea quæ sacerdos degradatus facit; ¶. Hoc loco opportunum esset adscribere omnes casus, in quibus ipso iure depositio infligitur, vel in quibus quis est deponendus; verum quia nimis longa esset enarratio, lectorem reijcio ad glos. 15. q. 8. in summa, in Verb. de Vltima: & longe vberius tradit Specul. in Aureo Repertorio, in tit. de pænit. in Rub. casus totius Iuris in quibus promoti deijciuntur, & deponuntur: Depositionis autem materiam fusius tradit Abb. in c. cum non ab homine, de Iudit;

De loco, in quo diuina exercentur.

CAP. XXIII.

1 *Missæ sacrificium, & a sacerdote, & ab Episcopo in sacro loco fieri debet;*
Sacra loca dicuntur, cum Episcopi manu sacrata sunt, nisi Episcopus fuerit excommunicatus.
Oratoria ad diuinum cultum deputari per ordinarios debent, vt ibi missa dici possit;
Altare portatile requiritur, vt missa dici possit,
2 *Missam dicens sine altari consecrato, deponitur,*
Altare erigens sine manu Episcopi, degradatur,
3 *Missa in mari nullo modo dici potest, nec in flumine;*
4 *Missa in priuato, nec a sacerdote, nec ab Episcopo dici potest:*
5 *Stanislaus Card. & Episcopus Varmien. inuehitur contra fastum, & ignauiam eorum, qui in priuato loco celebrari faciunt:*
Ordines sacri conferri non possunt, nisi sacro loco;
Episcopalis consecratio vbi facienda:
Archiepiscopi, & Primates in propria Ecclesia consecrandi:
6 *Papa consecrandus vbi reperitur Electus;*
Curia ibi est, ubi Papa;
7 *Papa consecrari non potest loco interdicto, nec ibi eligi:*
Loco interdicto celebrans, fit Irregularis, Item, & in qualibet sacramentorum administratione;
Loco interdicto solus baptismus, & penitentia administrantur;
Ordines minores priuatim conferri possunt in Ecclesia interdicta;
8 *Sepultura concessa loco interdicto inducit excommunicationem; idem si persona sit interdicta;*
Interdictum cessat quatuor festiuitatibus anni;
Loco interdicto nec horæ, nec alia ecclesiastica publice tractari possunt.
Loco interdicto, nec benedictiones frugum, nuptiarum, aut introductio mulieris post partum fieri potest.
9 *Loco interdicto non solum fiunt Irregulares, qui sacerdotalia exercent, verum etiam superiores permittentes.*
Irregularitas etiam ex alieno facto incurritur.
Interdictum, vt afficiat quot requirantur.
10 *Locus pollutus, si in eo quis celebret, non inducit Irregularitatem.*
Loco aliquo si man let Episcopus, ne quis ibi celebret, contraueniens non fit Irregularis.
Loco interdicto contraueniens incurrit Irregularitatem, non autem peccatum mortale.
Episcopi titulares nusquam propria auctoritate pontificalia possunt exercere.
Epiphanij, & Ioannis Chrisostomi discordia vnde orta.
11 *Episcopus in loco exempto, infra suam dioecesim pontificalia exercet, sed non Iurisdictionalia.*
Notorium non tribuit Iurisdictionem in loco exempto.
12 *Episcopus potest punire delinquentes in loco exempto, quando delictum habet annexam excommunicationem.*
Episcopus in aliena diocese, nil pontificaliter exercet.

Prælati omnes, quibus datur priuilegium minores ordines conferendi, non nisi in propria Ecclesia id possunt.
Cardinales suo iure minores ordines conferre possunt sed non nisi in proprijs titulis.
Altari Sancti Ioannis Lateran. solus Papa potest missam dicere, idem in Altari Sancti Petri.
Loco, in quo Episcopus celebrauit, per totam illam diem, nemo alius admittitur ad celebrandum.

13 *Hæresis Alexandrinorum putabat, non licere vltra vnam missam in qualibet Ecclesia dicendam fore.*
Missæ plures non sunt nisi vnum sacrificium.
Vestes, quibus missa dicitur, nõ sunt defferendæ extra Ecclesiam.
Sacerdos celebrans Episcopo præsente, benedictionem dare non potest.
Benedictio sacerdotalis auffert peccata venialia.

14 *Legatus rediens à legatione cessat benedicere, statim eum peruenit ad ciuitatem, vbi residet Papa.*
Rodulfus Card. rediens à legatione Apuliæ populũ Viterbien. benedixit, vbi Papa Clemens residebat.
Episcopatus nõ potest errigi infra terminos alterius Episcopatus, inuito Episcopo proprio.

15 *Episcopi duo esse non possunt eiusdem ciuitatis, nisi vno casu, ut hic.*
Græci, & Latini sacerdotes in eadem Ecclesia vtrique celebrare non sunt permittendi.
Episcopatus diuidi possunt, ratione maioris cõmoditatis.
Episcopatus vniri possunt propter nimiam vicinitatem.

16 *Patriarchæ, fiunt in magnis prouincijs, vel regionibus.*
Archiepiscopi, & Primates fiũt in prouintijs.
Episcopi fiunt ad celebres ciuitates.
Peregrini, & incogniti non permittuntur celebrare.
Peregrinari non congruit sacerdotibus.

17 *Prædicare non permittuntur incogniti Regulares, vel sæculares.*

18 *Irregularis quis est vno, non in alio loco.*
Sepeliens excommunicatum, ipse quoque excommunicatus est, & hodie etiam Irregularis.
Sepulturæ, cui generi personarum prohibeatur.

19 *Sepeliens raptorem Ecclesiarum, priuatur ordinibus, & beneficijs.*
Monachus habens peculium, vel illud non ressignans in articulo mortis, sepeliri non potest.
Sepeliri nõ potest mortuus in peccato mortali.

20 *Duellantes non sunt sepeliendi.*
Tutorem Clericum nominãtes sepeliri non possunt.

21 *Laici in Ecclesia sepeliri non debent.*
Valentinianistæ heretici negant vllum mortuum sepelliendum esse in Ecclesia.

Agnum quid cõtinet ipsa loci conditio in diuinis misterijs peragendis; Genes. cap. vigesimo octauo, & Exod. cap. 3. Propterea multæ quoque irregularitates, seu canonica impedimenta, ob locum ipsum incurrere possumus: Nam missæ sacricim, nec ab Episcopo, nec à sacerdote in priuato loco celebrari potest: & non nisi in sacro: Deut. c. duodecimo & de consecr. d. 1. cap. sicut, & cap. missarum; clarius Conc. Laodic. cap. quimquagesimo octauo. Sacra autem loca dicuntur, quæ vel Episcopi manu consecrata sunt, iuxta formam pontificalis, vt d. cap. sicut: vel benedicta sunt per simplicem aquæ aspersionem, cum oratione; glos. in c. nemo Ecclesiãm: de consecrat. d. 1. quo ex textu constat, deputationem, ac dessignationem cum crucis infixione facere locum sacrum; vnde fit, quod & si locus nondum sit consecratus, quoniam tamen ad diuinum tantum cultũ deputatus est, in eo diuina misteria exerceri possint, si per ciuitatis ordinarios in oratorium constituatur Concil. Trid. sess. 22. in decreto de obseruandis, & emtandis in celebratione missę; Ideo non cuique, pro velubet, oratoria sibi constituere permissum est, neglecta ordinarij licentia.

cap.

cap. quicumque, decima sexta; quaest. 1.

Sed et si Ecclesia, aut quilibet locus consecretur, aut benedicatur ab Episcopo notorie excommunicatu, nemo potest ea in Ecclesia, aut loco celebrare, nec quisquã sepelliri: Host. & Pan. in c: Consuluisti, de consec. Eccl. vel alt: quos aprobat Silu. in verb. Consecratio 2. vers. Quintus, & vers. sexto quaeritur.

Rursum non omnis sacer locus, et diuino cultui deputatus, statim aptus est, vt in eo missa celebretur; nam saltim altare consecratum requiritur crismate perunctum, & per manus Episcopi; Ita quod si sine altari consecrato quis celebrare ausus fuerit, deponi debet ab officio, & beneffitio, Card. in c. fin. de celebr. miss. vt reffert Diaz in praxi Canon. c. 32.

Quinimmo clericus, aut praesbiter, qui sponte altare errigit, omissa Episcopi manu degradatur c. praesbiter 2. de consecr. dist. 1. merito cum haec culpa administrantis sine altari conse-

2 crato per Episcopum, inducat depositionem, & deijciat iam promotum, consequens est, vt inducat aliquam irregularitatem; vt apparet ex Regulis generalibus, quas proposuimus initio operis, Reg. quarta decima: Et quoniam primis Ecclesiae temporibus in omnium rerum penuria, amissis Ecclesijs, sacrifitia fieri cum toto apparatu non poterant, ob tirannicas persecutiones celebrabant vt poterant, vt scribit Victor Vitensis Episcopus lib. 1. de persecut. Vand. his verbis: ceperunt qualiter poterant, & vbi poterãt ablatis Ecclesijs diuina misteria celebrare: Propterea cum à Felice, I. PP. constitutum esset, vt ad sepulcra martirum missę celebrarentur, compertũ est, vt altariola quaedam portatilia fierent, inclusis sanctorum martirum reliquijs, vt urgente necessitate; extra locum sacrum missa dici posset: Nam si barbarorum impetu Ecclesiae, atque oratoria diruta sint, aut in longa solitudine fiat iter, aut exercitus p agros ad diuina conuocetur, hoc portatili altari vti licet, supposita mensa, vel scamno, arca, aut etiam tronco, vel alia quauis re honesta, cui insideat ip-

3 sum portatile altare c. concedimus, de consecr. d. 1. In mari autem, vel flumine nullomodo missa dici permittitur; Silu. in verb. missa 1. q. v. ex sententia communi, sed praecipue Archiep. flor. Idem. Armill. in verb. missa nu. 4.

In priuatis vero edibus, sine vigente, & summa necessitate, nec sacerdoti sine licentia Episcopi, nec ipsi Episcopo licet missam dicere, nec quidẽ

4 cum altari portatili, d. c. sicut, in fin. de consec. d. 1. & d. Conc. Laodicen. c. 58. Diaz in praxi Canon. cap. trigesimoquarto: & ex ijs videtur dubitabile dictum Silu. in verb. Missa, quaest. 5. vers. tertium in fin. vbi dicit sine licentia Episcopi extra necessitatẽ dici missã, nõ posse in priuato loco; sed cum licentia, etiam sine necessitate dici posse: hoc mihi videtur contra tex. d. cap. sicut: praesertim postquam Concil. Trid. Iubet Episcopis, ne has licentias concedant, vnde concedant, vnde concedendo non bene ageret: & qui obtineret in eadem culpa esset: propterea contra fastum, & ignauiam illorum, qui priuato loco

5 coram se sacrificari iubent, sanctè inuehitur Osius Episcopus, & Card. Varmiens. in confess. tit. de ceremon. à loco sumptis c. 90. & Diaz d. c. trigesimo quarto.

Quae omnia, sicut vera sunt in peragendo sacrificio missae, ita etiam procedunt in collatione ordinum, nõ enim conferri possunt, nisi in loco sacro, si sacri sint, quia per missarum

ſolennia conferuntur, ſicut, & reliquæ omnes conſecrationes, et Epiſcoporum: gl. in cap. quod ſicut, de elect. Imo nouo Iure ex Conc. Trid. Seſſ. 23. capitul. 8. de Reſform. ordines ſacri in ſola Cathedrali Eccleſia conferendi ſunt; aut ſi infra alia Diocεſis loca oporteat ordinationes facere, non fiant niſi in digniore Caſtri, vel oppidi Eccleſia; Ita quod non in quacumque Eccleſia, vel oratorio ordinationes fieri permittuntur: quãquam olim, quocumque loco Epiſcopi id facere poterant, ut tradunt Gul. & Hoſt. quos probat Silueſt. in verb. ordo. 2. q. 8. quæ vera ſunt in maioribus, & ſacris ordinibus: at in minoribus conferendis, quilibet honeſtus locus aptus eſt, Silu. d. q. 8. & id ſonant verba. d. Conc. Trid c. 8.

Epiſcopalis vero conſecratio, eo loco facienda eſt, quẽ Metropolitanus elegerit, diſt. 51. c. vltim. videtur tex. in cap. ſi Archiepiſcopus, de temp. ordin. ita quod & ſi mortuo Metropolitano vacet illa ſedes, non alibi fieri debet hæc conſecratio, quã in Metropoli. d. c. ſi Archiepiſcopus: poſſet tamen tam late patere prouincia, ut difficile, & ſero expectare cõtingeret mandatum Metropolitani; quo caſu viciniori loco fiet conſecratio; poſtea infra tres menſes hic conſecratus tenebitur ad Metropolitanũ accedere. c. cum longe, diſt. 63. Primates vero, Archiepiſcopi, & Patriarchæ in propria Eccleſia conſecrari debent. d. c. vlt. diſt. 51. & c. pudenda, 24. q. 1. tex. in d. c. ſi Archiepiſcopus: Silu. in verb. conſecratio. 1. q. 2. ex ſententia Raym. in tit. de tẽp. ordin. verſ. Primates: quo loco ait, non alibi conſecrandos illos, quam vbi ſpecialiter ſuo diplomate Papa mandauerit: arg. d. c. pudenda: Hodie tamen ex Conc. Trid. Seſſ. 23. c. 2. de Reſſorm. oẽs iſtæ dignitates pari Iure procedunt in munere conſecrationis: nam tam in Eccleſia titulari, quam in

6 puincia fieri poſsũt: ¶. Papa vero eo loco conſecrandus eſt, vbi reperitur electus, & intronizzatus; videlicet vbicumque prędeceſſor eſt mortuus, etiam ſi extra Curiam Rom. Ibidem noui Pontificis electio facienda eſt; ſcilicet in Cathedrali illius diœceſis, in cuius terminis mors ſubſequuta eſt: diſt. 23. c. in nomine, & c. vbi periculum, de elect. lib. 6. Ibi enim curia eſſe videtur, vbi Papa, arg. 93. diſt. c. legimus; prope fin. quod habet locum, etiam ſi Papa itineraretur; etiã ſi per ſolum tranſitum, ibi forte ſubſiſtſet. Spec. tradit in d. c. vbi periculum, in ſpeciali 13. nu. 46. Regularius tamen Papa Romæ, ut in propria ſede conſecrari debet; ſi comode id fieri poteſt, Raym. in d. titul. de temp. ordin. verſ. Papa;.

Sed hæc de locis ſacris dicta circa ordines, & conſecrationes dandas, vera ſũt, ſi loc' ille ſacer iterdict' nõ fit; alioqui nec ordines, nec conſe-

7 cratio; quinimmo, nec ipſa Pontificis electio fieri eo loco poteſt licet facta poſtea teneat. d. c. vbi periculum, §. porro, vbi gl. de qua re fuſius hoc loco tractari occaſio nobis ſuadet; Nã locus interdictus, ſiue Eccleſia ſit, ſiue cemiterium, perinde eſt, ac ſi ſacer non eſſet, quoad hoc, ut diuina miniſteria, vel ſepulturæ agi poſſint; Imo quiſquis auſus ſit in loco interdicto celebrare; aut quælibet diuina miſteria facere, efficitur penitus Irregularis. c. Is qui, de ſent. excom. lib. 6. Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta, verſic. ſed quæro utrum is; nam qui interdicto contrauenit, ipſo facto eſt ſuſpenſus. d. cap. Is qui, Ioan. And. in addit. ad Specul. ad d. verſic. Sed quęro vtrum is: Feder. de ſen. conſ.

ducen-

231. nec solum fit Irregularis ex ipsis missarum sacrificijs, Sed & ex cuiuscumque sacramenti administratione; utputa ordines conferendo, etiam minores: Pet. de Palud. 4. dist. 18. q. 8. art. 5. conclusione 6. & magis hæc vera est sententia, quā cōtraria; quæ licet habeat aliqua fundamenta pro se, ut tradit Abb. in c. non est, de sponsal. tamen ista est verior Armill. in verb Interdictum. nu. 46. Siluest. in verb. interdictum. 5. q. 7. versicul. 6. & patet ex d cap. non est: in quo solus baptismus, & pœnitentia excipiuntur: & in cap. quod in te, de pænit. & remiss. confirmatio quoque excipitur. cap. quoniam de sent. excom. lib. 6. vnde bene sequitur, quod sacramētum ordinis in Ecclesia interdicta conferri non possit, præsertim, quia capitula ista sunt cōfirmata, per cap. vlt. de sent. excom. lib. 6. in fin possettamen hic ordinator excusari ab Irregularitate in minoribus ordinibus conferēdis in Ecclesia interdicta, si ipse sub illo interdicto non continetur, & ordinatio sit priuata, non generalis, vel publica, & ianuis clausis: arg. d. c. quod in te, & d. c. vlt.

Ista quoque Irregularitatis cēsura eos afficit, qui in Ecclesia interdicta,
8 aut cæmiterio sepulturam concedūt, vel etiam in Ecclesia, vel cæmiterio non interdicto ad sepulturam admittunt personā interdictā; nā quū ipso iure ob hoc fiant excōicati, ex Conc. Vien. hītin Clem. 1. de sepult. sequtur q̄ sint Irregulares eodē modo, quo & cæteri excōicati: q nec ꝓmoueri, nec ꝓmoti exercere possunt: ut suo loco diximus; nisi forsā quatuor dieb⁹ anni scilicet natiuitatis dñi, Resurrectionis, pētecostes, & assūptionis Mariæ: d. c. vlt. Sed Io. And. Gem. & Lignan. cōtrariū sentiūt, ēt in istis diebus non licere, quasi expressim id non dixerit tex. d. c. vlt. vnde manent antiqui canones in suo robore, quod nullo tempore sepultura concedatur in interdicto loco: & ita videtur cum istis sentire Silu. in verb. Interdictum. 5. q. 2. vers. Quartum,

Eadem quoque Irregularitas infligitur illis, qui faciunt in loco interdicto illa, quæ sine missa, & sacramentorum administratione fiunt, utputa celebrando diuina officia, vel horas publice, eodem modo, quo solent extra interdictum; idem si quæcumq; faciāt, quæ pēdēt ab exequutione or dinū maiorū vel minorū, ēt sola iurisdictionalia, absoluendo ab excōmunicatione, vel excommunicando, iuxta modum sacerdotalē, non autem iuxta modum iuditialem; quia cum fungantur proprio ordine in loco interdicto, fiunt Irregulares: similiter benedictiones quarumcumq; rerum, sacerdotali modo factæ, introductio mulieris post partum in Ecclesiam interdictam, benedictiones virginum, vel etiam campanarum, aut paramētorum ecclesiasticorum, ac similium inducunt Irregularitatem, vt latius tradit Silu. in verb. Interdictum 5. q. 4. vers. Primum; post Abb. in c. 2. de cler. excom. ministr. ex ijs enim administrationibus videtur interdictū violari, & consequēter nascitur hæc Irregularitas: ꝑ quā qs fit ineligibilis, & inpostulabilis. c. 1. de post. prælat. & c. tanta, de excess. prælat. Spec. in d. §. iuxta, vers. Quid si sacerdos;

Quæ oia in tātū vera sūt, vt ēt superiores, q sciēies suos subditos hęc fa-
9 cere cōtra interdictū, tolerādo patiūt, ꝑ patiētiā istā fiunt ipsi quoq; Irregulares ex sētētia Fed. de sen. d. cōs. 231. & licet Io. And. in addit. ad Spec in d. §. iuxta. ad d. versic. sed quæritur utrum, sentiat non effici Irregulares:

S 4 tamen

tamen tutius est, vt credãtur irregulares, si nõ fecerint quantũ in ipsis est, vt ĩ loco interdicto diuina nõ celebrarẽtur; tã enim ĩ culpa est, qui facit, quã qui cum potest, non obsistit erranti. c. error, cum duob. seq. dist. octuagess. tertia; præsertim, qa etiã irregularitas ex alieno facto infligitur quandoque nobis, vt scribit Specul. ĩ c & si pignorationes de Iniur. & dam. dat. lib. 6.

Ad hoc tñ, vt istæ interdictorũ irregularitates habeant locũ, requiruntur ista duo necessaria: primo quod interdictũ sit factũ p hæc Verba, interdico, interdicim*, vel iterdictũ declaram*: secundo quod tale interdictũ sit publicatum; alioquin etiã si in canone, vel ædicto, sit pœna interdicti ipso iure in curréda; tñ numquã habet effectũ suũ tale interdictũ, nisi post actualẽ publicationẽ, vt diximus supra hoc lib. c. 20. Requiritur etiam hoc interdictum esse p modũ cẽsuræ, secus si p modum execrationis, idest si polluatur Ecclesia: nam p celebrationẽ diuinorũ officiorũ in Ecclesia, vel cæmiterio pollu-
10 to nulla nascitur irregularitas: Specul. in d. §. iuxta Vers. quæ aũt dicimus de loco, tex. in d. c. Is qui, de sent. excom. in 6. Et est ratio, quia tale interdictũ est a solo canone: Silu. in Verb. interdictũ. 4. Vers. Tertio quæritur: Vnde nõ ligat ad hanc pœnã irregularitatis, nisi post quã interdictũ hoc fuerit iuridice publicatũ, vt pxime dicebamus: Propterea etiam si superior iubeat, ne in tali Ecclesia quis celebret; tñ cõtrauenientes nõ fiunt irregulares: Specul. d. §. iuxta. Vers. quæ aũt dicimus: hoc tñ Verum est, quod peccant mortaliter contra præceptũ superioris, argumento Conc. Trid. sess. 14. c. 1. de Refform. sed in vero Interdicto incurritur uera irregularitas cõtrauenien-do, non autem peccatum mortale. Caietan in Sum. in Verb. interdictum, & reffert Armill. in Verb. interdictum. n. sexagess. quinto; quod est notandũ

Sunt præter hæc alia quoq; impedimenta canonica, quæ proueniunt ab ipsa conditione loci, Vt puta si quis vellit eo loco diuina exercere offitia, vbi nullum ius, nullamue Iurisdictionem habet: Nam ex Conc. Trid. sess. decima quarta c. 2. de Refform. Titulares Episcopi, qui populo, ac Clero carent, nullo loco, sine ordinariorum licentia ordines conferre possunt, etiam si locus, vbi conferre vellint, nullius Diocesis sit: quinimmo contrauenientes per annum ab executione Pontificalũ ipso iure suspensi sunt: & alij, q. ab istis promoti sunt arbitrio superioris manent suspensi, ne exercere possint ordines susceptos: Ibid. & sess. 6. c. 5. de Refform. istæ enim ordinationes factæ in loco sibi non subiecto, videntur irritæ, & non canonicæ: arg. c. Episcopum: 9. q. 2. qui canõ excerptus est ex Conc. Antiocheno. c. Vigess. secundo: nam & Ioannes Chrisostomus Epiphanio crimen obiecit, quod se inscio in sua Ecclesia ordinationẽ fecisset, & quod ipso non iubente auctoritate propria sacra celebrasset; vt scripsit Cassiod hist. trip. lib. 10 c. duodec. quamquã illa Epiphanij ordinatio, aliqua ratione excusari potuisset, vt habetur in c. lugdunensis. 9. q. 2.

Ad hoc etiam impedimenti genus spectat locus quilibet exemptus: Nã Episcopus in loco infra suam Diocesim exempto, licet celebrare Põtificaliter possit, & benedicere ex Conc.
11 Vienen. habetur in cle. Archiepiscopo; de priuileg. Tamen inuitis ipsis exẽptis ordines conferre non potest, nec aliud quidpiã ibi Pontificale facere, circa Iurisdictionalia, nec etiã corrigere potest delicta, quamtũuis notoria, cõmissa in exempto loco; quia in alieno

alieno territorio cõmissa videntur. c. postulasti, de for. compet. ex sententia Anchar. & Gemin. in c. Episcoporum, de priuileg. in 6. notorium enim non tribuit iurisdictionem in loco exẽpto, sicut nec extra territorium; d. c. postulasti, & c. 1. de priuileg. vt scribit Nicolaus Dionisij de Perusio vir canonũ peritissimus, & vetustus in d. c. Episcoporum, col. 3. Vno tamen casu delin-
12 quentes in loco exempto possunt ab Episcopo puniri: Nam si delictum illud habeat annexam excõmunicationẽ, Episcopus poterit interdicere delinquenti omnem administrationẽ in terdictã excõmunicatis, & eundẽ publicabit, vt ab oibus euitetur: Ant. & Imol. i clem. 1. de off. ord. In aliena vero diocesi oino non poterit Episcopus Pontificalia inscio ordinario exercere: dist. 92. c. si quis ordinatus; cum duob. seq. Conc. Trid. d. sess. 6. c. 5. de Reff. quo canone q aliter fecerit, ipso iure suspendit ab exercitio Põtificaliũ.

Qua ratione Abbates, atq; alij prælati, quibus iure, vel priuilegio cõcedi tur minores ordines conferre, nullibi id possunt, nisi in sola Ecclesia ꝓpria c. quoniã, dist. sexagess. nona; & de ætat. & qual. c. cũ contingat; nec obid possunt alibi benedicere publice, nec vlla Põtificalia exercere: tex. & gl. in c. Abbates, de priuileg. lib. 6. Idẽ dicendũ est, de oibus Archipræsbiteris, Archidiaconis, uel Præpositis q minores ordines cõferre possunt, aut baculum, ac mitrã defferre. Idem & de Cardinalibus, quibus iure cõcessum est eosdẽ ordines dare: nã numquã, nisi infra ꝓprias parochias id facere possunt; gl. a in d. c. Abbates: sed de illis meli⁹ expressit Conc. Trid. sess. Vigess. tertia. c. 10. de Reff. Isti aũt inuitati in claustris aliorũ exemptorũ, hæc poterunt agere suo iure, etiam non requisito Diocesano, ex sententia Lau. Host. & Io. quos reffert Gemin. in. d. c. Abbates, vers. Quid si Abbas;

Ad hanc eandẽ materiã illud canonicũ Impedimentũ spectar: quod priuilegio, & veneratione Pontificalis dignitatis cõpetit: nam in altari Ecclesiæ Lateran. nemo præter Romanum Pontificẽ celebrare missam potest ex decreto Siluestri. 1. pp. vt reffertur in lectionibus dedicationis, nona Nouẽbris: Idem quoq; est in altari, sub quo iacẽt corpora Apostolorũ i Vaticano: Sed & Episcopalis dignitatis priuilegio cõpetit, illo in altari vbi Episcop⁹ missam celebrauerit, siue Pontificalẽ, siue simplicẽ; nam in illo, eadẽ die, simplex sacerdos celebrare nõ permittitur, nisi vrgẽte necessitate; aut de ipsi⁹ Episcopi licentia: c. Vlt. de cõsecr. dist. 2. quod ita demũ uerũ est, si Episcop⁹ consecrationẽ corporis, & sanguinis ꝑfecerit, alioqui, si in dicẽda missa subito deffecerit morte, aut subito casu; poterit sacerdos eodẽ loco, & ad eandẽ missã substitui; & eã complere, vel etiã aliã alius dicere poterit: gl. not.
13 i d. c. Vlt. arg. c. nihil. 7. q. 1. q2 Episcopi missa ibi dicta nõ videt, vbi Episcopus nõ consecrauit; de ijs Alberic. in Verb. Episcopalis ordo, circa fin.

Cauendũ tñ est nobis, ne incidam⁹ in errorẽ Alexandrinorũ; qui vnã tantũ missam in qualibet Ecclesia dicendã putabant; quos redarguit Leo Papa. c. necesse, de cõsecr. dist. 1. Nam magna copia fideliũ, & incõmoditas locorũ & multiplicata deuotio, vt ad idẽ, uel diuersa altaria perplures missæ, celebrẽtur, pientissime induxit: Nã quid aliud sunt plures missæ, quam vnum sacrificium? & vnius Christi immolatio? c. In christo, de consecr. dist. 2 Cõc. Trid. sess. 22. cap. 2. de sacriff. missæ;

Locus quoque consideratur, nõ solũ in sacrificio, sed etiam in ipsis sacrificij vestibus defferendis; nã sacerdos

illis indutus Ecclesiam egredi non potest lege diuina; & ita statuit Steffan. i. vt refert Ioannet. in vita eius Pontificis · & ita quoque decreuit Conc. Remen. c. 4. ponit Iuo in suo decreto lib. 2. cap. 117. Burc. lib. 2. c. quinquagess.

Loci quoque ratione sacerdos missam dicens, Episcopo præsente, benedictionē impendere non potest, c. cum ad celebrandas, de consecr. d. 1. Alberic. in verb. Episcopalis Ordo, circa fin. nam quum benedictio habeat in se quandā vim auferendi peccata venialia, si deuote suscipiatur: Specul. in Repertorio Aureo, tit. de pænit. & remiss. §. Scire, vers. alias: & in prohem. Sexti libri; & sit signum superioritatis, c. denique, d. 21. non est æquum sacerdotem, prælati officio vti supra Episcopum, qui illo est superior. Concil. Trid. sess. 23. can. 7. & Ideo debita licentia obtenta (quæ solo nutu fit. d. c. denique) præsbiter benedictionem impendere potest, & eandem vim habebit in abluendis venialibus c. Ecce, 95. d. vbi gl. in verb. benedicere: Eadem quoque ratione sacerdos, si eodem loco præsens sit Episcopus, signare non potest pueros vel infantes, d. 95. c. vlt. Minor etenim auctoritas cessare debet, vbi maior est · quamquam in Ecclesia. Rom. & Catholica, nec etiam absente Episcopo sacerdos chrismate in frōte linire potest, Conc. Trid. sess. 7 · can. 3. nulla quantūuis immemorabili cōsue-
14 tudine suffragante c. quanto, de consuet. Et ideo legatus à legatione rediens, statim, atque portam Romæ ingreditur, vltra populum non benedicit: Idem in omni ciuitate, vbi Papa existit: Potest tamen consentiente Papa, etiam ibi benedicere, vt olim fecerat Rodulfus Alban. Episcopus, dū rediret à legatiōe Apuliæ, ingressus Viterbiū. vbi Clemens 4. residebat, populū benedicebat non suo iure, sed Papæ consensu: Specul. in tit. de legat. §. finitur, vers. vidi tamen.

Ad idem loci impedimentum spectat, quod nullus Episcopatus errigi potest, infra terminos alterius Episcopi illo inuito c. multis, & ibi glo. 16. q. 1. & Conc. Carthag. 3. c. quadragel. secundo: gl. in c. temporis, ead. q. 1. Qua ratione fit, vt eiusdem
15 ciuitatis, atque diæcesis, duo Episcopi esse non possint, ex Conc. Lateran. c. 9. habetur in c. quoniam, de off. ordin: est enim instar Monstri, duo constitui capita, vt ibi dicitur; nisi forte ex casu, scilicet quando Episcopus ob hæresim discesserit, & alius eius loco fuerit subrogatus, illeq; discedens redierit ad Ecclesiæ gremium, & restitutus fuerit suæ Ecclesiæ, diuidi inter ipsos debet ipse Episcopatus iuxta cap. 1. de paroch. & ibi Abb. & tradit Iudicial. Inquisit. in verb. Episcopus, in fin. Præterea si quis Episcopus, per auctoritatem Cæsaris, tentauerit constituere duos Episcopos, in eadem prouincia, cadit de proprio gradu, quod depositionem significat Conc. Calced. c. vndec. habetur d. 101. c. 1. vbi glos & Archid. Et ob eandem rationem prædictam, si in vna eademque Ecclesia, etiam diuersis altaribus Greci, & Latini celebrent, dehonestatur ipsa Ecclesia, per illam rituum varietatem: Ideo non est permittendum, vt decretum est Conc. Beneuen. sub Ill. Card. Sabell. de Ress. Grec. c. 3. arg. quod scribit Abb. in c. cum olim, de cler. coniug. ea enim commixtio prohibetur c. cum secundum, de temp. ord. Sed si forte tam late pateat eadem prouincia, vt Episcopi ad inuicem conuenire non possint ad Synodos, aut negocia prouincialia pertractanda, pos-

tate,

ſet fieri, vel prouinciæ, vel Epiſcopatuum diuiſio ſedis Apoſtolicæ auctoritate; quia iuſta cauſa eſt huius diuiſionis, ſcilicet vt Epiſcopatus non ſint longe remoti ab inuicem; c. fraternitatem, diſt. 80. Sed ſi neglecta ſedis apoſtolicæ auctoritate id fieret, etiam à Metropolitanis, præter ius fieret, eſſetque res ſumma animaduerſione digna: Baſilius etenim id damnauit, & ob eam rem deffendés, ne diuiſiones huiuſmodi fierent, in maximum incidit diſsidium cum Epiſcopis multis, id ex aduerſo conantibus, vt ſcribit Greg. Nazianz. in Monod. Sicut e cõtra, ſi nimium proximi ſint, vt commode ab uno Epiſcopo adminiſtrari poſſint alter ipſorum extinguendus eſt, eadem auctoritate, Greg. in Regiſt. lib. 2. c. trigeſ. primo, habetur dec. ſexta q. 1. c. & temporis.

Propterea in iſtis ſummis dignitatibus, loci congruentia maxime conſideranda eſt; Patriarchæ, enim pro-
16 moueri non debent, niſi ad magnas Regiones; Primates, & Archiepiſcopi ad prouincias; Epiſcopi ad celebres ciuitates c. 1. de priuileg. alioquin ſi contrarium fiat non videtur id canonice fieri 80. d. c. vrbes, c. in illis c. Epiſcopi; c. Illud, & c. nõ debet: præſbiteri vero conſtitui debent per caſtella, & villas d. cap. Epiſcopi, d. cap. Illud. d. c. non debet.

Ratione etiam loci, illud canonicũ impedimentum eſt, ne peregrini, & incogniti permittãtur diuina miſteria celebrare illis locis, vbi incogniti ſint, ex Conc. Trid. ſeſſ. vigeſima ſecunda; in decreto de obſeruandis, & euitandis in celebratione miſſæ; & ſeſſ. 23. cap. decimoſexto; de Reff. ſacerdotes enim potius vagari videntur, quam peregrinari, contra quos inuehitur
17 Conc. Mogunt. c. vigeſimo ſecundo: nam nec prædicare permittuntur, ſiue ſint Regulares, ſiue clerici ſeculares, eod; Conc. Trid. ſeſſ. 5. c. 2. in fine; nam iſti incogniti poſſunt forſan incurriſſe irregularitates, & criminoſi eſſe, vnde illis non eſt facile credendum c. aphros, d. 98. & in c. Tuæ, de Cler. peregr. quæ vera ſit in celebrationibus publicis, ſecus in ſecretis, & priuatis; quia huiuſmodi non ſunt ſuſpenſi quoad ſe, ſed quoad alios: Tabien. in verb. ſuſpenſio, nu. 1. te x. gl. & Doct. in d. c. Tuæ: niſi melius dicas inhærendo verbis d Concil. Trid. nec in publico, nec priuato eos admitti poſſe; quia talis diſtinctio ibi non fit.

Ex ijs igitur, atque alijs ſupradictis cõ
18 ſtat, quod quis certo loco dicatur irregularis; alio vero non, vt docuit gl. per illum tex. in Clem. 1. de pæn. nã vbiquis diffamatus eſt, & cum ſcandalo viuit apud vulgus, ibi irregularis eſt, & alibi, vbi nulla eſt infamia, vel ſcandalum aduerſus eum inter irregulares non ponetur, ſicut & leproſi inter leproſos non ſunt irregulares, vt alias diximus.

Loci quoque conſideratio magna habetur in ſepultura concedenda: nã circa eam multa ſunt canonica impedimenta; ſi quis enim excommunicatum admiſſerit in ſua Eccleſia, vel cœmeterio ipſe quoq; ipſo iure redditur excommunicatus: Clem. 1. de ſepult. Quamobrem dico non eſſe verum, quod tradit Specul. in d. §. Iuxta. verſ. quid ſi ſacerdos, & verſ. ſeq. ſcilicet, quod ſacerdos admittens ad ſepulturam ſcienter nominatim excommunicatum, non efficitur irregularis: nam hoc eſt falſum, quia cum ipſe admittens fiat excommunicatus, non poterit promoueri, nec promotus exercere, & ob id dicitur irregularis; ſententia enim Specul. vera erat ſuo tempore, id eſt, longe ante Conc. Vien.

Vnde.

Vnde habetur d. Clem. 1. Idem in sepulturæ locus per canones prohibetur vsurario; nam sepelliri non potest in sacro loco ex Conc. Lugd. sub Greg. X habetur in c. quamquam, de vsur. lib. 6. & qui ad sepulturam eum admisserit, ipso iure fit suspensus c. quia, de sepult. Vnde nec suos ordines exercere poterit, nec ad altiores ascendere propter suspensionem: & contraueniendo fiet irregularis: Alijs quoq; sepulturã canones interdicunt: nam raptor Ecclesiarum, non solum sepe-
19 liri prohibetur, sed etiam sacerdos, qui sciens admisserit, vel sepulturæ comes extiterit, priuatus est ordinibus; & beneficio, cap. de raptor.

Ille etiam, qui in se ipsum manum iniecerit, sepelliri prohibetur loco sacro c. placuit, vigess. tertia q. 5. sed & Monacus babens peculium, sine Abbatis licentia, in sacro loco sepulturæ tradi non potest c. Monachi, de stat. mon. Sed et si licentia Abbatis accesserit, & in mortis articulo non resignauerit, eidem deneganda est sepultura c. super, de stat. monach. & c. cum ad monasterium: quod hodie longe magis verum esse debet, quum ex Conc. Trid. illa priuata peculia Regularibus oib⁹ interdicta sint: Sess. 25. c. 2. de Regul. Morietes quoq; in peccato mortali, canones non admittunt ad Ecclesiasticam sepulturam: glo. in c. monachi, de stat. mon. tex. & glo. in c. pro obeuntibus: decima tertia: q. 2. sicut idem dicitur de quibuscũque impenitentibus: c. placuit, vigesima tertia q. 5. vnde, & qui in torneamentis, ac Duellis moriuntur, ad sepulturam admitti non possunt: c. 1. de torneam.
20 quod hodie expressius decreuit Conc. Trid. sess. vigess. quinta c. 19. de Refform.

Sedet illi, qui tot pondera, & labores curasue, ac negotia imponunt clericis, vt eos ab altaris ministerio auertant, nõ debet admitti ad Ecclesiasticam sepulturam c. neque apud 88. d. & vigesima prima q. 3. c. Ciprianus: olim uero nemo laicus, nisi egregiæ sanctitatis, poterat sepelliri infra Ecclesiam; solis enim Episcopis, Abbatibus, & dignis præsbiteris hoc erat concessum: Concil. Mogunt.
21 cap. 52. habetur decima tertia, q. 2: cap. nullus, & ibi Lauren. & Hug. sed hodie alia inoleuit consuetudo, forsan, vt vitaretur suspitio illius hæresis quæ succreuerat tempore S. Epiphanij: qua Longinus: & Petronius diaconi, & Valentinianistæ heretici dicebant non licere mortuũ aliquem poni in Ecclesia: vt narrat Sabinus Epiphanij successor in Epistola ad Polibiũ Episcopum; que habetur apud Sim. Metaphr. in uita eiusdem Epiphanij. die decima quinta Maij.

De tempore, vel hora, qua diuina celebrantur.

CAP. XXIIII.

1 *Missæ sacrificium non nisi debitis horis agendum, & quæ sint horæ competentes.*
Missa etiam noctu dici potest, Episcopo dispensante ex causa.
Missa non est dicenda ante dictas laudes, & primam.
Missa non est dicenda ieiunio soluto.
2 *Missa secunda, vel tertia Natalis domini non esset dicenda, si in prima sacerdos sumpsisset ablutionem.*
Somnus non est necessarius ad digestionem cænæ.
3 *Ordines nec conferri, nec suscipi possunt, nisi à ieiunis, si sint sacri, at contrauueniendo nõ impeditur caracter.*
Pollutio impedit ea die missæ celebrationem, & sacrorum ordinum executionem.
4 *Græcus vxoratus ea die qua commiscuit vxori non debet celebrare.*
Summus sacerdos olim commixtus vxori immundus erat vsque ad vesperam.

Ex-

autorẽ clericum non... ates

Excommunicato præsente celebrans, quando fiat Irregularis.
5 *Peccatores publici non permittuntur interesse missæ.*
Missa dici non potest, si nullus masculus adsit.
Missa sollennis duos debet habere assistentes.
6 *Missa celebrari non debet die passionis domini.*
Pascatis dies sæpe in concilijs disputatus.
7 *Pontificale Episcoporum est obseruandum.*
Missas aliter dicens, quam ex missali Pij V. puniendus.
8 *Baptismus generalis, quibus diebus celebretur.*
Chrisma non nisi cœna domini conficitur.
Chrismate vetusto vtens puniendus.
Confirmationis sacramentum non nisi septenni dandum.
Ordinibus sacris conferendis, quæ sint tempora statuta.
9 *Papa qualibet die ordines, etiam sacros conferre potest.*
Ordinis caracter non impeditur, non seruatis temporibus.
Ordinatus extra tempora, a quo dispensandus.
10 *Ordinatus extra tempora, est ipso iure suspensus.*
Ordines minores omnibus festis conferri possunt.
11 *Prælati Episcopo inferiores, non debent conferre ordines sabbatis quatuor temporum, sed festiuis diebus.*
Episcopi consecratio solis festiuis fieri debet.
Episcopi consecratio fieri potest die dominica immediante sequente diem sumpti sacerdotij.
Episcopus consecrari debet infra trimestre.
12 *Virginum consecratio omnibus festis fieri potest.*
Altaris consecratio etiam die feriata fieri potest.
13 *Temporum interstitia in ordinibus suscipiendis, quæ sint.*
Episcopus dispensare non potest, ut eadem die duo sacri, vel vltimus minorum cum primo sacro conferatur.
Episcopus conferens sabbato vnam ordinem, & alterū die dominico continuãdo ieiuniū, dicitur eadem die contulisse.
14 *Episcopus sciens defectum semper tacite videtur dispensare si id sit in sua facultate quãdo aliquem ordinat, vel ei dimissorias concedit.*

Ordinatus primo, alijs est præferendus.
Ordinatus videtur posterior ille, qui antiquiorem titulum nullum sanauit.
15 *Damnati ad mortem debent communicari, si petant, etiam vltima die supplitij.*
Hæreticis cremandis non neganda est communio.
Verbum in fine significat articulum mortis.
Panis benedictus non est dandus loco Eucaristiæ.
Sacramenta non sunt danda, nisi fidelibus, & pænitentibus.
Oleorum vnctio miracula operatur quandoque sine sacramento.
Missæ debent singulis diebus congruere offitioꝫ & rubricis præscriptis à Missali Romano.

Icut quæcumque sunt sua habent tempora: Eccles. 3. Ita etiam canonica sunt impedimenta; quæ obesse solẽt, ne quid nisi suo
1 tempore fiat: Nam sacrificium missæ non nisi debitis horis peragendum est Conc. Trid. sess 22. in decreto de obseruandis, & euitandis in celebratione missæ.: est autem hora competens ab aurora ad nonam, & ante, vel post hoc tempus celebrare sui natura peccatum est, Silu. in verb. Missa q. 6. tex. in c. necesse, & c. nocte, de consecr. d. 1. Tabien. in verb. Missa, nu. 3. 4 & 5. Dispensari tamen per Episcopum potest, vt ex causa etiam noctu celebrari possit, forsan itinerationis causa, vel consimilis necessitatis: glo. in c. vlt. de priuileg. lib. 6. De ratione vero istarum horarum scripsit. S. Thom. 3. q. octuagẽss. tertia, art. 2. Ob has igitur horarum considerationes si quis offitium, seu canonicas horas non dixerit, videlicet Matutinum, & laudes, peccat grauiter, si audeat celebrare: Silu. in d. verb. missa q. 6. vers. Quartum: Quinimmo etiam primam dixisse oportet ante celebrationem missę: sed

Sed ea omissa non peccatur mortaliter: Silu. Ibid. Tabien. in verb. Missa. nu. 6. ex sententia Archiep. flor. & Petr. de Palud. summa tamen necessitas, & repentinus casus excusabunt eum, qui nec laudes nec matutinum dixerit ante missam, vt Ibi.

Tempus quoque celebrationi deficere videtur, si quis ieiunium soluerit: nam quũ à ieiunis missa dicenda sit, c. vt Episcopi, de consecr. d. 5. cum alijs notatis per gl. & Doct. in c. ex parte, de celebr. miss. omnis minima cibi, vel pot' sũptio impedit, ne quis ea die celebrare possit, etiam si nil fuisset sumptum, nisi illa purificatio, quæ sumitur in cõmunione missæ, & ideo si in
2 prima missa Natalis, quis sũpsisset purificationem, nõ liceret ei alias duas missas celebrare tex. in d. c. ex parte; Abb. in c. consuluisti de celebr. miss. Vnde si quis temere celebrauerit nõ ieiunus deponẽdus est, Conc. Bracar. 3. Can. 10. & excõmunicationi subiacet: Conc. Toletan. 7 c. 2. habetur 7. q. 1. c. nihil: quod latius prosequitur Diaz in praxi canon. c. 29. quod si circa mediã noctẽ quis ederit, aut biberit, & mane stomacus adhuc cruditates eructet, cõsulitur illi, ut abstineat gl. in d. c. nihil Diaz eod. c. E contra vo qui sero cęnauerit & noctẽ omnẽ insomnẽ duxerit, nõ prohibet mane celebrare, quoniã digestio etiã sine sono fieri potest Abb. in c. constiterit, de accusat.

Ex ijs igitur illud est cõsequens, quod si sacerdos in canone missę ceciderit propter morbũ, vel etiã moriat, alter sacerdos, qui nõ sit ieiunus nõ poterit illã cœptã missã explere: gl. in d. c. nihil, & Ibid. Hug. Silu. in verb. Euca-
3 ristia 2. q. 7. & 8. Propter has etiã rões ordines nec cõferri, nec suscipi possũt, nisi à ieiunis, propter missæ celebrationẽ, & corporis sũptionẽ, quę ibi fit scilicet in sacris; at in minorib', nõ est graue peccatũ est, quia, & sine missa cõferri, & suscipi possũt; hoc etiã ieiunium solutũ nõ impedit caracterem, quin a nõ ieiuno in nõ ieiunum vere cõferatur; licet vterq; sit puniendus; vt tradit Hug. in c. quod a patribus, col. 2. d. 75.

Tẽpus quoq; consideratur, ne quis ea die celebret, qua pollut' fit ex culpa p sõmniũ; nã quũ vniuersa corporis cõpages effluxu seminis perturbetur, & inordinetur, vix p integrã diẽ ipsa natura cõquiescit, & ad pristinã ordinationẽ redit; vnde etiã si pœnitẽtia, & confessio interueniat, consulit illi, vt ea die abstineat S. Tho. 3. q. 80. & 4. sent. d. 9. quẽ refert Silu. in verb. Eucaristia. 3. q. 10. arg. Deuter. c. 23. Quin hoc verũ est, etiã in diacono, aut subdiacono q. ministrẽt altari illa die; Nã Malachias Episcop'. Diaconũ sibi ad altare ministrãtẽ, post nocturnã illusionẽ, & pollutionem redarguit, ei pœnitẽtiã iniũgẽs, vt scribit S. Bern. Clareu. in vita illius, non lõge a calce libri: Sedet Epiphanius diaconũ ministrantẽ ab altari iussit discedere, quia cũ vxore dormijsset ea nocte, scribit Sim. Metaf. in eius vita, 15. Maij. Quę
4 multo magis vera sũt in Græco sacerdote vxorato; nã si cõmiscuerit vxori eadẽ die abstinere debet ex ijs, quæ tradit S. Tho. d. q. 80. & est tex. in c. vir cũ propria 33. q. 4. nã testamẽto veteri sũmus sacerdos cõmixtus vxori; immũdus erat vsque ad vesperam de quo Aug. lib. retractat. 2. & 52. & in libris quæstionum; lib. 5.

Est etiã nõ canonicũ tẽpus celebrãdi tũc, quũ ipsi celebrationi interest quispiã nominatim excõmunicat'; quinimmo sacerdos hoc pmittẽs est proxim' irregularitati, vt dicit gl. in c. Is qui, de sent. excõ. in 6. Immo si ille sit excommunicatus nominatim à Papa

sacerdose eũ admittens, fit vere irregularis: Abb. in c. significauit, de sēt. excõm. Specul. in tit. de dispē §. Iuxta. verſ. quod autē dixi: Idē eſt ſi corã perſona interdicta, Armill. in verb. interdictũ nu 61. Debet ergo hic ſacerdos ipsã diuinorũ celebrationē intermittere, & oēs ſciētes eũ excõmũicatũ, debēt Eccleſiam eggredi c. omnis qui, 24. q. 1. not. vnde c. q. 3. c. ſicut apoſtoli, vbi gl. niſi canonē cõſecrationis incæperit, nam eo caſu ſacerdos deſiſtere nõ debet, Innoc. in c. nuper, de ſent. excõ. quod probat Nicolaus Dionisij de Peruſio in c. Epiſcopum, in glo. in verb. officia, de priuileg. lib. 6 Quod ſi excõmunicatus ſciatur ſecreto, qui ſciunt eggredi debēt, etiam ſecreto, ne temere eũ prodãt. not. in c. ſi tantũ 6. q. 2. in gloſ. & 2. q. 1. cap. ſi peccauerit, vbi Archid. Animaduertendo tamen quod ſecreto excõmunicatus vix aliquis eſſe poteſt, quē euitare teneamur: qm ex conſtitutione Martini V. ad quam ſemper eſt habēda relatio, euitandus nõ eſt excõmunicatus niſi fuerit nominatim denũtiatus, vel ꝑpter notoriã iniectionē manuũ in clericũ, quæ non poſsit tergiuerſatione celari vide Sum. Caiet. de excom. min. Quinimmo hæc vera ſunt nõ ſolũ in excõmunicato nominatim vel interdicto, ſed ēt in quouis publice peccatore:
5 nã ſacris miſterijs intereſſe non permittũt, quãdo notorie criminoſi ſũt, ex Conc. Trid. ſeſſ. 22. decreto de obſeruan. & euitan. in miſſa.

E Contrario autem, ſi nemo adſit in Eccleſia, miſsã celebrare non licet, ex Conc. Magunt. c. 43. & ex decreto Sotheris Papæ, habetur de confec. d. 1. c. hoc quoq;: ꝙ adeo verũ eſt, ut & ſi plures adſint mulieres ſine vllo maſculo, ēt celebrare nõ liceret; quoniã eũ nulla earum mulierũ poſsit altari deſeruire vt diximus lib. 1. loquentes de mulieribus, ſacerdos ſibi ipſi ſeruire cogeretur, quod eſt impoſsibile: Vnus igitur ſaltem miniſter eſſe maſculus debet in miſsis priuatis, & ſufficit Hoſt. & Alberic. arg. c. quæſiuit, de verb ſign. in qua ſententia perſiſtit S. Tho. vt reffert Silu. in verb. Miſſa 1. q. 2. verſ. ſecundũ, dicens ꝙ in ſolēnibus debet ad minus duo aſsiſtētes eſſe: ita S. Tho. 3. q. 83.

Die quoque paſsionis domini nemo poteſt celebrare, vel cõficere cor-
6 pus Chriſti S. Tho. 3. d. q. 83. Ideo ſi quis illa die temere cõficeret, non careret ſcrupulo ſchiſmatis, ꝙ ab uniuerſali Eccleſiæ ritu ſeſe abſcindat, & Chriſti ſepulturam nõ intendat ſignificare; qua die ēt cãpanarũ ſonitus conticeſcit, & quodãmodo Chriſtũ ſepultũ eſſe demõſtramus: vnde ēt nõ careret ſuſpitione hęreſis; ꝙ in tpe paraſceue nõ conueniret cũ fide Rom. Eccleſiæ, quã hęreſim de paſcatis die iã plures Synodi abiecerũt, ſicut ſub Victore P. Papa, vt narrat Euſeb. lib. 5. Eccleſ. hiſt. c. vigeſſ. ſecundo; & ſeq. & in Conc. Niceno, & in Conc. Arelaten. 1 In Antiochen; Cartag. 4. Aurelian. 4. Toletã. 4. Ita quod cũ ea die paraſceue vere mortuus Chriſtus fuerit, ea die ceſſare debet mortis eius ſignificatio, vt ſancte ſcribit. S. Tho. d. q. 83. quod qui nõ obſeruarit, diſcedere videtur aperte a decretis præfatis de paſcate
7 loquentibus: Nam Pontificales libri ſunt obſeruãdi ſicut quælibet alia ceremonialia. Armill. in Verb. ſuperſtitio. nu. 1. tantoq; magis hodie hoc uerũ eſt, quod ex Bulla Pij Quinti Põtif. Opt. Max. Dei indignatio impendet ei, q miſſas præter ritũ in Miſſali nuper edito deſcriptũ, celebrauerit. Cauſas vero ob quas illa die Eucariſtia confici nõ poſſit, põnit S. Tho. ibid. alias Spec. I ſuo Ratio. ſed utroq; tuetur ...

Ioan-

Ioanes Belletus in suo rationali, cap. 97. quatuor esse dixit; quæ reduci possūt ad ea quæ dicta sūt à præfatis.

8 Baptismum quoq; generalem nemo celebrare potest, nisi solo sabato sancto: & die pentecostes, c. non ratione, & c. duo tempora, de consecr. d. 4. Particulari vero personę quocumq; tempore conferri potest c. hi qui, cum duobus seq. ead. dist.

Chrisma quoq; non nisi in cæna domini, & quotannis conficiendum est, vt Fabianus I. Papa scribit in Epistola 2. ad Episcopos orientales; habetur de consecr. d. 3. c. litteris, his verbis, sicut ipsius diei sollenitas per singulos annos est celebranda, ita ipsius sancti chrismatis confectio, per singulos annos est agenda; & de anno in annum renouāda; & Vetus chrisma in sanctis Ecclesijs cremandum: Ista à sanctis apostolis, & successoribus eorum accepimus, vobisque tenenda mandamus; Hæc ille: Propterea damnationem incurrit, qui vetere chrismate, vel oleo vtitur c. si quis de alio; de cōsecr. d. 4. Et tametsi Concilio Toletano 1. cap. 20. & in quibusdam Synodis Græcorum habeatur vt in c. omni tempore, de consecr. d. 4. dicant posse omni tempore olea sancta perfici. Tamen verius est, & vniuersalis Ecclesiæ consuetudini magis acceptum, vt sola cęna domini fiant, ex præfato decreto Fabiani attestantis Apostolorum institutum fuisse; quod etiam probat S. Thom. 3. quęst. 72. Sed & ipsius chrismatis inunctio quę in sacramento confirmationis fit, suum tempus, vel ętatem habet; Nam ad minus puero septenni dari debet. S. Tho. d. q. 72. Idem omnes summistę: & nouissime Cathechismus Pij Quinti in tractatu de sacramento confirmationis.

Sedet in omnibus alijs rebus sacris sunt sua statuta tempora, quæ si non obseruentur quicquid agitur minime canonice agitur: Nam ordinibus sacris conferendis sunt hæc tempora pręscripta; sabata quatuor temporū, sabatum ante dominicam de passione, sabatum sub diem paschæ, d. 75. cap. vlt. de temp. ordin. cap. de eo: quæ temporum obseruatio solos adstringit Episcopos & inferiores Papæ S. Tho.

9 4. d. 25. Papa vero ipse omnes etiam sacros ordines quocumque tempore conferre potest c. 1. de temp. ordin. & traddidit Host. in d. c. de eo. Propterea de sedis apostolicæ auctoritate, solet concedi facultas de promouendo extra tempora, vt habet stillus curiæ: quisquis igitur extra hæc tempora sine papę dispensatione promotus fuerit, caracterem quidem suscipit, sed exercere prohibetur c. cum quidā, de temp. ordin. nec vlla contraria consuetudo suffragari potest, cap. sane, de temp. ordin. Imo hic sic promotus inter irregulares adscribitur à Spec. in tit. de dispensat. §. Iuxta vers. Item ordinatus extra tēpora: Quinimmo ipse Episcopus, qui contulit sacros ordines, temporibus non seruatis, graui pœna plectendus est à Metropolitano, vel Papa d. c. cum quidam, & c. 2. de temp. ordin. Imo priuatur ordinandi potestate c. subdiaconus dist. septuagesi. septima; Alberic. in verb. ordinatus debet: Dispensatio vero cum eo qui extra tempora ordinatus fuerit ab Episcopo, qui in culpa non fuerit, obtineri potest, arg. c. diuersis, de cler. coniug. scilicet, ut susceptos ordines exercere possit post cōdignam pœnitentiam c. consultationi, de temp. ordin. Sed vt ad altiores ascendat à solò Papa obtinenda est; Tabien. in verb. irregularitas 4. nu. 6. Silu. in verb. irregularitas q. decima. Summ. conf. de ætat. ordin. q. 35. Alberic. in verb. Ordo 2. & in verb. dispensatio, vers. octauus.

soper c. 1. de sacram. non iter: & licet olim inter veteres canonistas fuerit contrauersia, quod promoti extra tẽpora non essent ipso Iure suspensi per d.c.consulationi: Tamen hodie omni dubio caret; præsertim ob declarationem cuiusdam extrauagãtis Pij II. confirmatæ ab Innoc. 8. & Alex. 6. in qua fit expressa declaratio, quod ipso Iure suspensi sint, & licet illa bulla nõ videatur esse in vsu quoad alia, vt dicit Tabien. in d.nu. 6. Tamen Silu. in d.q 10. persistit in hac sententia, & ipse Tabien. fatetur hos esse Irregulares, citat septuagess. quint. dist c. vlt. & c. 2. de temp. ordin. Propterea ego sentio parui resferre, qđ illa bulla sit in vsu: Nam hoc nobis sufficere videtur fuisse semel declaratũ ipsos suspensos esse, & exequendo fieri Irregulares: Sed si eius extrauagãtis verba videre uis, habes apud Diaz i praxi canon. c. vigess. secundo;

Hæc uera sunt maioribus ordinibus conferendis; Sed & in minoribus idem erit, si publicæ, & generales ordinationes fiant: at si priuatim paucis, minores conferre uellit Episcopus omnibus diebus dominicis id facere potest; Immo & omnibus festis, Raij:in summ. in tit. de temp. ordin. scribit Innoc. de temp. ordin. c. 2. Summ. conf. de ætat. ord. q. trigess. Alberic. in verb. ordo. 2. Tonsura vero omni tempore, & passim conferri potest, secundum Host. quem sequitur Anton. in d.c. consultationi;

Ista aũt sabbatorum Tẽpora, duobus casibus transferri possunt in sequentes dies dominicos, primus est, si ordinantis, & ordinati Ieiunium servetur vsque in ipsum diem dominicũ: Tunc enim ipso die dominico etiam sacri conferri poterũt. c. quod a patribus, dist. septuagess. quinta: Sed quia in discretum Ieiunium, & maxime periculosum est, vt tradunt Innoc. Host. & alij in c. literas, de temp. ordin. non est tanta productio Ieiunij facienda;

Alter casus est, si die sabbati tanta fuisset ordinandorum multitudo, vt omnibus satisfieri non potuerit: nam in diem dominicum continuatio fieri posset ex sententia Innoc. in d. c. literas; Silu. in verb. ordo. 2. q. 6. Ab-
11 bates vero, atque alij prælati Episcopo inferiores, quibus Iure, aut priuilegio facultas competit conferendi minores ordines, cõgruentius faciũt si non conferant istis supradictis ieiuniorum temporibus, quia cum illis non competant publicæ ordinationes, sed ex priuatæ, debent alijs diebus festis id agere; ne uideantur velle solennes ordinationes tenere; ut tradidit Host. quem refert Silu. in d. verb. ordo. 2. q. 6. ad fin;

Ipsa quoque Episcoporum consecratio, solis dominicis, & festiuis diebus facienda est summo mane a ieiunis, saltem circa horã tertiam c. ordinationes 1. dist. septuagess. quinta: Silu. in verb. cõsecratio 1. q. 3. possunt nihilominus, etiã istis sabbatis solennibus cõsecrari; quinimmo, & si qs susceperit sabbato sacerdotiũ, poterit subsequẽti dominica consecrari Episcopus, etiã Ieiunio nõ continuato de sabbato in dominicã; Raijm. in sum. in tit. de temp. ordin vers. Item potest: Quæ Episcoporum consecratio aliud habet tẽpus canonicum, intra qđ fieri debeat; nã quisquis pronuntiatus est Episcopus, tenetur infra tres menses cõsecrari sub pæna amissionis perceptorũ fructuũ, & si per aliud trimestre distulerit, ipso Iure priuatur ipsa Ecclesia Episcopali: Cõc. Trid. sess. vigess. tertia, c. 2. de Reform. Quãdo aũt incipiat trimestre currere an a die Electionis, an a die confirmationis, Doct. scribunt

T

ſcribunt in c. quoniam quidam, diſt. ſeptuageſſ. quinta, Sil. in d. q. 3.

Conſecrationes Virginũ omnibus feſtis fieri poſſunt; Sed de iis diximus
12 lib. I. quando de monialibus agendũ fuit: Et ideo quando etiam in neceſſitate virgo eſſet conſtituta, poſſet et die feriato ſacrari c. deuotis, Vigeſſ. q. 1. Raij. Ibid. cum tamen regulariter ſolis feſtis conſecrari debeant uirgines. c. 1. de temp. ordin. Eccleſiæ vero, & altaris conſecratio quibus libet etiam feriatis diebus fieri poteſt; quia ſic ſuadet neceſſitas cultus diuini augendi; c. 2 cum gl. de conſecr. Eccl. vel alt Raijm in ſum. in tit. de conſecr. Eccle.;

Ad hũc quoq; temporis tractatum pertinet Indagare ætates ſingulorum ordinum: Sed quia de ea re proprio titulo egimus primo lib. eo lectorum reiicimus;

Alia ſupereſt temporis indagatio; quæ verſatur circa Interſtitia tempo-
13 ralia inter vnum, atque alium ordinẽ ſuſcipiendũ; nam ne quis præpopere, & nimis accelerate ad omnes ordines aſcendat, & quaſi Neofitus cẽſeatur; certũ interuallũ per ſingulos ordines deſideratur: nam olim in minoribus ordinibus quimquẽnio deſeruiẽdum erat, priuſquã in ſacris admitteretur; deinde diaconatus aliud quimquennium exigebat, vt ad presbiteratum aſcendere quis poſſet, ex decreto Zozimi Papæ: habetur diſt. ſeptuageſſ. ſeptima c. in ſingulis: Poſtea Gelaſii 1. conſtitutione declaratum erat, a minoribus ad ſacrum ſubdiaconatũ requiri trimeſtre; aliud etiã trimeſtre ab illo ad diaconatũ; ad præsbyteratũ a diaconatu alio trimeſtri erat aſcenſus in iis, qui a pueritia Eccleſiaſticis miniſteriis fuerãt occupati. Sed ſi uir factus Laicus deliberaſſet ſe ſe mancipare diuinis obſequiis, non admittebatur ad ſacerdotium, niſi octodecim mẽſibus decurſis, ab adepto primo ordine maiore; vt habetur in c. Monach°, diſt. ſeptuageſſ. ſeptima, & reſfert gl. diſt. ſexageſſ. prima, cap. 1. Alberic. in Verb. Ordinatus a non Epiſcopo: Hodie tñ media quadam uia vtẽdum putauit Trid. Conc. nam minores ordines non vna die, ſed diuerſis conferendos eſſe decreuit, niſi aliter Epiſcopo expedire videretur, ſeſſ. Vigeſſ. tertia. c. Vndec. de Reff. ſuſceptis uero minoribus, annus interponendus eſt, priuſquam ad primum ſacrũ, qui ſubdiaconatus eſt aſcendat, vt Ibid. & a ſubdiaconatu ad Diaconatũ alius annus, Ead. ſeſſ. cap. 13. Idem a Diaconatu ad præsbiteratum; Ibid. c. 14. quæ tamen temporum interſtitia arbitrio Epiſcopi immutari poſſunt, ſi expedire iudicauerit, vt iiſdem locis probatur: Quod arbitriũ Epiſcopo quidem quantum verba ſonant, conceſſum eſt quo ad hoc vt hæc interſtitia abbreuiari poſſint; at non ita ut eadem die ſacros ordines duos conferre poſſit, vel vltimum minorem cum primo ex ſacris; quinimmo ſi hoc fecerit ſciens depõnedus eſt, c. qui in aliquo, in fin. diſt quimquageſſ quinta, & diſt. octuageſſ. prima. c. Tantis: quod ſi p ignauiam, & incogitantiam id fecerit; priuari debet poteſtate ordines cõferendi: c. qui Eccleſiaſticis, diſt. trigeſſ. ſexta, vbi gl. hac diſtinctione vtitur, & Alberic. in verb. ordinator, in princ. Idq; adeo eſt verũ, quod ſi ſabbato unũ ſacrum ordinẽ conferat alicui, & continuato Ieiunio, alterũ eidẽ conferat in dominica, ſuſpẽſus eſt ipſe Epiſcopus ab ordinis collati poteſtate cõferendi, & ordinatus ab executione ſuſcepti ordinis, donec ſedes apoſtolica diſpẽſarit c. litteteras, de temp. ordin. & c. dilectus: Imo quia indignum, & contra canones promouit, videretur

etiam deponendus c. si qui Episcopi, vbi optima. gl. 1. q. 1.

Hoc loco opportune quæritur, an Episcopus prædictus, qui liberam habet potestatem dispensandi super istis temporum interstitiis, ex decreto ipsius Conc. Trid. si tacite promoueat eum, qui nondum expectauit tempora annua, quæ requiruntur ab uno ordine ad aliũ, dicatur dispensare. Re-
14 spõdi alias, Episcopus sciẽs nondũ esse lapsum tẽpus, per ipsam promotionem censetur uolluisse dispensare; Nã omne canonicũ impedimentũ, quod est in potestate Episcopi dispensandũ, semper videtur dispensari, si Episcop° sciens promoueat, Abb. in c. veniens, de fil. præsb. Felin. c. præterea, de test. cogen nu. 7. 8. & 9. Idem si ipse non conferat ordinem, Sed dimissorias concedat, quia hæc a pari procedunt: Silu. in verb. Irregularitas in fin. arg. c. accedens, de purg. canon.

Tempus quoq; canonicũ ad fert impedimentum, ne quis alteri præferatur, quia qui primo ordinatus est, aliis præfertur; gl. & tex. in c. ordinatores, dist. septuagess. quinta, Conc. Mileuitan. c 13. & sequen quod intelligo ĩ ordinatione canonice facta; alioqui si quis titulum nullum, & Illegitimum habuisset, & postea illud fecerit sanari, id non poterit ei suffragari, in præiuditiũ illorum, qui ante sanationem illius deffectus habuerunt magis legitimum titulum: ideo si quis canonicatum obtinuerit per simoniã propimquorum, & postea creatis alius canonicis ipse renuntiauerit, & Episcopus eidem contulerit; quasi nunc ordinatus erit posterior omnibus;

Ad eundem temporis tractatũ pertinet an articulus mortis, id est ea dies
15 qua ad mortem damnati suspendendi, decapitandi, comburendi, vel in aquas immergẽdi sunt, ad ferat canonicum impedimentum, ne sacram Eucaristiam possint suscipere? sane per Italiam hic abusus inoleuerat nimis, ob secularium Iudicum, vel neglectum, uel ignorantiam; præsertim quia & criminalistæ vt Marsilius, & alii id suo marte scripserunt, triduo ante mortem concedi posse Eucaristiam, putantes hoc modo se se plus venerationis adserre illi sacramento, quod in viaticum datur, & in firmitatem, ac robur; vt ea mors æquiore animo toleretur: Propterea ego nõ nullis locis, quibus pro Episcopis magistratum gessi, validiore auctoritate, qua potui id induxi, vt ea ipsa die communio concederetur; Primo ex illa Regula, quod huiusmodi damnatis nullum sacramentum negandũ est, clem. 1. de pænit. & remiss. vbi gl expressim communionem quoque concedi dicit: & omnes summistæ Idem fatentur, Angelic. Eucaristia 3. nu. Vigess. septimo, vers. vtrũ sit dãda; Silu. in verb. Eucaristia 3. q. 5 Armill. in verb. Communio, vers. omnibus: Secundo quia & hæreticis igne cremandis conceditur c. super, de hæret. lib. 6. Tertio, quia dari posse, & debere si uellit, ipso vltimo die, qui finis est vitæ eius constat apertissime in c. quæsitum est: decima tertia q. 2. ibi, infine communio danda est: & est gl. in c. si quis decorpore, vigess. sexta q. 6. sic enim significat verbum illud in fine, scilicet vltimo articulo mortis, c. de filiã, Vigess. septima q. 1. Ipso autem facto mihi delatũ est per plures mortẽ subiisse uiriliter, deo gratias agentes: nimirũ domino assistẽte, & cõpatiente; Ideo damnandũ est quod scribit Steff. Aufr. in tract. de potest. Eccles. super laic. vers. cẽtess. vigess. octauo: quod scilicet negetur Eucaristia, & detur solus panis benedictus; nam illa benedicti panis datio repprobat a s. Thom.

quodl. 5. art. duodecimo. Ipsis vero dandum non est sacramentum extremæ unctionis: S. Tho.4. Gent. c. 73. quod licet dandum sit solis fidelibus, & solis pœnitentibus, sicut cætera sacramẽta ex Innoc. 1. Epist. 1. ad Episc. Eugub. c 8. habetur 95. dist. c. illud; tamen nõ datur nisi infirmantibus, ex verbis Iac. c. 5. Quod si aliquando per unctionem olei benedicti aliqui sanati sunt ab abscissione bracchij, vt scribit Greg. Turon. lib. 2. c. 37. vel de mutis, surdis, aut cecis, qui simili vnctione facti sunt loquẽtes, audiẽtes, & vidẽtes vt Idem Greg. Hist. lib. 6. c. 7. Tamẽ illud potius ad miraculũ pertinet, quam ad hoc sacramentum vnctionis; Nam sicut. S. Genoueffa infirmos invnxit, & sanauit, non ex sacramento, sed miraculo, vt scribit Ricard. dist. 23. dist. 2. q. 2. ita & in prædictis casibus, atque alijs similibus;

Est etiam temporis habenda ratio, scilicet que missa sit qualibet die dicenda; debet enim illa dici, quæ congruat diei offitio; Ideoque nec uotiuæ missæ qualibet die feriata dici possunt, nisi ordine a missali per rubricas proposito; ita quod si ille dierũ ordo sine vrgenti necessitate confundatur, non bene fit, ex rubrica prima de missis votiuis, & rubrica, quæ statim ponitur Ibidẽ post missas votiuas de sancta Maria;

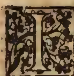
De personis, pro quibus diuina celebrare non licet.

CAP. XXV.

1 *Manus inijciens in se ipsum, non debet esse dignus, vt pro eo oratio, vel oblatio fiat;*
Clericus se percutiens, ipso facto est excommunicatus;
Monacus si peculium seruauerit, non fit oblatio pro eo;
Impœnitentes morientes, non sunt digni, vt fiat oblatio pro eis;
2 *Tutorem Clericum nominantes debent priuari oblationibus, & orationibus Ecclesiæ:*
3 *Duello morientes non sunt digni, vt pro eis oblatio fiat:*
Clericus si moriatur in rixa, pro eo oblatio fieri non potest:
Excommunicatus quomodo sit priuandus oratione fidelium, & an peccet, qui pro eo orat:
4 *Excommunicato ad missam superueniente ante ceptum canonem consecrationis, discedendum.*
5 *Excommunicati corpus, si adsit in Ecclesia dum sacerdos celebrat, non dicitur coram excommunicato celebrare;*
Excommunicati cadauer non est aspergendum, incensandum, vel benedicendum, alioqui diceretur quis participare;
6 *Missam mortuorum dicens pro viuis fidelibus, vt moriantur, est deponendus; & ille qui illi ministrat ad hoc;*
Nigra paramenta ponens in Ecclesia præ dolore amici mortui, Irregularis est; secus ob ritum seruandum;
7 *Oblatio criminosorum respuenda ab Ecclesia;*
Raptorum oblationes, qui recipit Irregularis est;
Vsurarij manifesti oblatio respuenda; alias clericus contra faciens, est ipso iure suspensus,
8 *Fratrum diffidentium oblatio respuenda;*
Fratrum diffidentium miraculosa exempla:
9 *Lauretanæ Ecclesiæ origo:*
10 *Rebaptizzatorum oblatio respuenda;*
11 *Meretricum oblatio respuenda;*
Oblationes, quæ excanonibus respuendæ proponuntur, intelliguntur illæ publicæ, quæ fiunt ad altare, at elemosinæ non respuuntur;
Notorie criminosus quisquis ad altare oblationem facere non permittendus;
12 *Meretricem publicam post partum non esse introducendam in Ecclesiam, nisi cognita conuersione;*
Ordinari nemo potest eorum, quorum oblatio ab Ecclesia respuenda est;

Matrimonij

Matrimonij impedimenta quæ sint, vsque ad finem cap.
Clandestina matrimonia hodie irrita sunt, & quæ sint.
Clandestina matrimonia authorizzans parochus quomodo puniatur, & quomodo moneatus.
13 *Matrimonio consanguineorum, vel affinium assistens parochus excommunicatus est.*
Affinitas hodie contrahitur etiam ex fornicatione duobus gradibus.
Sacerdos sciens in confessione aliquod impedimentum, non prohibetur assistere, & benedicere.
Almificus Episcopus patrem Othonem excommunicauit ob incestum.
14 *Cognatio spiritualis hodie quibus gradibus consistat.*
Baptizzatum tangentes non omnes contrahunt cognationem spiritualem.
Matrimonium cogentes contrahere hodie sunt excommunicati;
15 *Pena capitis in laico, est degradatio in Clerico.*
Matrimonium simulatum parochus authorizzans quomodo puniatur.
16 *Matrimonio monacorum, monialium, vel clericorum in sacris, parochus assistens ipso iure est excom.*
Masculi se se inuicem matrimonio copulantes qua pena puniantur, & parochus.
Hermafroditorũ matrimonia quomodo iure permittantur.
Matrimonia quibus criminibus impediantur, & quomodo.
17 *Hæreticorum matrimoniũ authorizzans parochus fit irregularis.*
Publicæ honestatis impedimentum hodie quomodo procedat, quot gradibus.
18 *Matrimonium quodcumque cõtra decreta Ecclesiæ generalia, vel specialia dicitur Clandestinum, & habet locum pœna. c. vlt. de cland.desp.*
Parochus dubius de Impedimento matrimonij debet abstinere.
19 *Dispensatio super matrimonio contracto obtenta a contrahentibus non prodest parocho.*

IPsarum quoque personarũ conditio, pro quibus sacra facienda sunt, canonicum adfert impedimentũ sæpenumero, ne sacerdotio fungi quis possit; Nam si quis in seipsum manus inijciens
1 moriatur, nec oblatio, nec oratio pro eo fieri potest cap. placuit, vigesima tertia q. 5. Tales enim si forte superuixerint, etiam irregulares fiunt, sicut & reliqui sponte se mutilantes, vt diximus primo libro de mutilatis, idem etiam dicemus lib. vlt. tractando de mutilationibus: hic etenim se percutiens, censetur ipso facto excommunicatus, si clericus sit, vt tradit Archid. in cap. si non licet, 23. q. 5.

Pro monaco etiam mortuo, qui pecuniã cõgregauerit, sine Abbatis licẽtia, oblatio fieri prohibetur per canones; c. monachi, de stat. mon. quod tãto magis verũ esse debet hodie ex Cõcili Trid. sess. 25. c. 2. de Regul. quo proprietas prohibetur quibuscũq; regularibus, & consuetę suorum ordinum canonicæ pene ibidẽ confirmantur.

Sed & pro iis, qui inpenitẽtes moriuntur, & in peccato mortali, quantũcũque Christiani sint, oblatio, atque oratio pro eis fieri non permittitur c. pro obeuntibus, & vlt. 13. q. 2. Pro illis quoque non est facienda oblatio, vel oratio, qui tantum dant negotium, laborem, vel impedimentum clericis, vel eos in tantum occupationibus vexant; quod ab altaris ministerio auertantur; nam quæ maior iniuria Deo fit, quam si auertas ministros suos ab ipsius obsequio? Ideo indigni fiunt, ne inde auxilium sperent, vbi culpam commisserunt, tex. in c. Ciprianus, vigess. prima q. 3. Ciprianus etenim lib. 1. Epist. 9. negat

a offerendum esse pro eo, nec sacrificandum pro dormitione eius, qui excedens clericum nominasset ad tutellã, vel curam; cuius rei meminit Osius Episcopus Varmiens. in confes. de ceremon. sumptis a rebus. c. octuagess. nono: Morientes quoque in duello,
3 quia excommunicati ipso iure sunt, & Ecclesiastica priuantur sepultura. c. 1. de torneam. & Cõc. Trid. Sess. Vigess. quinta, c. 19. indigni sunt & oblatione, & oratione, sicut reliq. omnes excommunicati morientes, vt infra dicemus: Propterea si clericus in rixa moriatur, vel in ludis gentilium, idest hastiludijs, & lapidum iactibus, pro eo sacrificium offerri non potest. c. quicumque clericus, Vigess. tertia. q. 8.

Et generaliter nulla oratio publica, vel sacrificium offerri potest pro quocumq; excommunicato. S. Tho. 4. dist. dec. octaua, his verbis, Ex persona Ecclesiæ oratio pro excommunicato inter membra Ecclesiæ fieri non potest, quamuis aliqua persona particularis possit aliquod suffragium ad eius conuersionem per intentionem dirigere: Hæc ille: quæ verba Silu. interpretatur, quod sacerdos in quãtum sacerdos non potest pro excommunicato orare, sed inquantum singularis persona, etiam in secretis missę, non peccat, si pro illius conuersione oret, vel etiam publicam orationem dicendo generaliter, si eũ recolat in mente, non vt membrum Ecclesiæ, sed vt separatum, & diuisum non peccat: vel etiam si in suis priuatis orationibus pro illo oret, non peccat: ita Silu. in verb. excommunicatio. 1. circa princ. Sum. conf. lib. 3. tit. trigess. tertio. q. centes. sexagess. nona: Idem Silu. in Verb. Missa. 1. q. 8. Vers. quartum: Et sic concluditur quod duo sunt casus, in quibus pro excommunicatis nec oratio, nec sacrifitium licet, primus est in speciali, & publica intercessione; secundus est, inquantum pro eo oratio fieret, ut pro persona inter membra Ecclesiæ. Propterea dico, quod si sacerdote celebrante, tunc quum dicitur canon consecrationis superuenerit excommunicatus notorius, quem ille indubitanter scit esse talem, non tenetur dimittere missam, vt iam diximus supra proximo capite, circa princ. Quinimmo si in mẽte oret pro illius conuersione adgremium Eccle-
4 siæ, forsan non peccaret sacerdos ex sententia aliquorum, cũ quibus transit; Silu. in loco citato: at quandocumq; excommunicatus superuenerit ante cæptum canonem, nullo modo debet sacerdos, nec laici pro illo orare: quia cõmunicare viderentur ei in oratione: arg. c. sicut apostoli, Vndec. q. 3. & c. nuper, de sent. excom. debet enim potius dimittere missam, & alii debẽt Ecclesiam egredi, vt diximus proximo superiori capite: Quæ procedunt in excommunicatis uiuis, at in defunctis, quia nulla potest esse spes redemptionis, non est offerendum sacrifitiũ, nec oratio, etiam priuata, sicut nec proquolibet mortuo in peccato mortali: sed si dum sacerdos celebrat, adferatur in Ecclesia cadauer plublici excommunicati, meo quidem Inditio non tenetur missam deserere, quia sacerdos ex separata intentione celebrans, nõ uidetur admittere ad communionem altaris tale cadauer, cuius præsentia non est talis, vt sacerdos dicatur coram excommunicato celebrare, præsertim, quia ratio euitandæ cõmunionis cessat in isto casu: Illud tamen uerum est quod non debet quidquam promortuo dicere, Vel orare, vel aliquam operam impendere circa illud corpus, vt puta aspergendo, benedicendo, cruce signãdo, vel con comitan-

mitando, aut fieri permittēdo funera (si ad eum prohibere pertineat) quia eo modo videretur sepulturæ communicare, & consequenter fieret etiā Irregularis, sicut reliqui admittentes ad sepulturam excommunicatorum corpora: Clem. 1. de sepult.

Est etiam notatu digna Irregularitas illa, quando quis orat pro uiuis fidelibus, ut moriantur: nā si quis missam mortuorum pro uiuis dicat, credens per talem missam, illos esse mori
6 turos, peccat grauissime, sicut quādo quis orat, vt Deus aliquē perdat: Silu. in Verb. Missa 1. q. 8 in fin. sed et Irregularitatē incurrit, quia deponitē proprii ordinis gradu. c. quicumq., Vigess. sexta. q. 5. Host de sortileg. c. Vlt. Grillan. in tract. de sortileg. q. 14. & 17. Diaz in praxi Canon: c. 35. Idē quoque puto in eo, qui sciēter ministrarit huic sacerdoti, cū eadē intētione, arg. c. 1. de apostat. Idē & in eo, qui sic celebrari missam facit; est. n. commune delictum: Huic aūt alia confinnis est, si amicis mortuis, quis tanto dolore afficiatur, vt præ mestitia auferat sacra paramēta ab altaribus, vel nigris paramentis, quasi lugubrius, ea parauerit, uel cōsueta luminaria subtraxerit, aut extinxerit: nam qui hæc commissit honore, & dignitate loci sui priuatur; quod significat depositionē, & Irregularitatē d c. quicūq:. quod tñ locū nō habebit, quādo apparat° niger altarib° circūponet, non hac mæstitiæ intētione, sed ad seruādū Eccclesiæ ritum, q sic instituit tempore funerum;

Ad hoc genus canonicorum Impedimentorum pertinet; quod sicut sacerdoti orare non licet, pro præscriptis personis; ita nec debet oblata munera suscipere illarum, vel similium personarum; Nam in detestationem criminis, vt criminosi compescātur, iubet Ecclesia eorū oblationes
7 respui; & non respuentibus comminatur Irregularitatem: Sacerdos etenim, uel clericus, qui susceperit Elemosinas, atque alias oblationes eorum, qui raptores sunt Ecclesiarum, vel publici uiolatores, Irrecuperabiliter patitur damnum sui ordinis, dicit tex. in c. 1. de raptor. quæ verba significant Induci Irregularitatem sine spe dispensationis; quæ res hodie longe magis uera esse debet, quoniā ex Conc. Trid. sess Vigess. secunda. c. Vndec. de Reff. isti raptores sunt ipso Iure Papali excommunicatione innodati, & clerici eis cōnsentientes, vltra excommunicationem, perdunt offitia, & benefitia, fiunt inhabiles ad alia, & ab ordinum executione suspenduntur, vt ibi: quod longe magis uerum fuerit in raptoribus sanctimonialium; nam Menna sanctissimus Monacus oblationes, etiam priuatas Carterii, qui monialem rapuerat his uerbis spernens abiecit, oblationem suam omnipotenti Deo abstulisti, & mihi tuas oblationes transmittis? ego oblationem tuam non accipio, quia suam abstulisti Deo: Hæc narrat Greg dialog. lib. 3. c. Vigess. sexto: Sunt etiam respuendæ oblationes Vsurarii manifesti; quod si sacerdos eas acceperit, fit ipso iure suspensus c. quia, de Vsur. & ad restitutionē susceptæ oblationis tenetur: Specul. in c. quamquam, super gl. in Verb. contra Vsurarios, nu. quinquagess. sexto: de Vsur. lib. 6.

8 Fratrum quoque dissidentium oblatio respui debet c. oblationes, dist. nonagess. tantum enim odit Deus fratrum discordiam; vt inter septem illa præcipua, quæ ipse odit hoc ponatur, Prouerb. c. 6. nam & ad eas sedandas magnis miraculis Deus usus est; Gregorius etenim Nœocesareæ Ponti Episcopus, qui Thaumaturgus

appellatus est paludé exiccauit, quod inter fratres dissentionis causam daret; reffert Euseb. hist. Eccles. meminit & Ecclesia i lectione diei festi ei⁹, Quintodec. Cal. decēbris: Similis discordia inter fratres sedata est ꝑ téplũ
9 diuæ Mariæ Lauretti, quod ibi diuino miraculo repente positũ fuit, ea parte confinium vnde dissensio orta erat,

Oblatio quoq; eius, qui nõ cõmunicat idest, q excõunicatus est, vel in vna catholica fide nõ persistit, uel non sumpsit communionem suo tempore, non est suscipienda, Conc. Elibertan. c. Vigess. octauo: sicut nec oblatio illorum fidelium, qui filios suos hæreticis batizzandos cõcesserunt, Conc. Illerd. c. decimo tertio: Propterea quando Valens Imperator Basilio solennia celebrãte, Ecclesiam Ingressus est, vt Christo vasa dono offerret, ita ab omnibus clericis contemptus est, vt ea vasa, aut dona nemo ex astantibus susceperit, aut attigerit; quia Basilio catholico præfatus Valens non communicabat; scribit Greg. Naz. in Monodia. Sed & ex oblationes, quæ fiunt a sacrilegis cõtrectatoribus, seu sacra furantibus, non sunt suscipiendæ: duodec. q. 2. c. de uiro, gl in d. c. oblationes: Illorum quoque oblatio est detestanda, qui per vim hominé de Ecclesia rapuerint decima septima q. 4. c. miror, gl. in d. c. oblationes: Rebaptizatorum vero etiam durante pænitentia contemnenda est oblatio: de consecr. dist. 4. c. eos: gl. in d. c. oblationes: quod mea quidé sentẽtia extẽdi etiã potest ad ipsos Rebaptizzantes sciẽter; & ad eos qui Re
20 baptizzationi ministrãt loco diaconi, uel subdiaconi, uel ut compatres, ut diximus supra de Rebaptizzatis tractantes: & est tex. in c. 2. de apost.

Meretricum præterea oblatio re-
21 pudianda est; nam & olim ob immunditiam reiiciebantur; ne quasi merces prostibuli accipi uideretur: Deuteron. c. Vigess. tertio: gl. in princ. decima quarta q. 5. & gl. in d. c. oblationes: Nam et Isaias Idem dixit, nõ accipias mercedé meretricis, ut reffert gl. in c. extransmissa, de dec. in gl. 1. vbi etiam Abb. sed hodie nõ illa ratione reijciuntur oblationes meretricis, quia sit merces prostibuli: sed alia scilicet, ne Ecclesia videatur approbare peccatum, vt inde lucrum capiat. S. Tho 22. q. octuagess. sexta art. 3. sed hec sunt sano sensu accipienda: nam istæ oblationes intelliguntur illæ publicæ, quæ in Ecclesia ad altare præcipue diebus solennibus offerunt; S. Tho. Ibi: at in decimis, & alijs priuatis eleemosinis non procedit hæc regula, vt fieri nõ possint, nam nihil obstat, quin & fiant, & prosint. S. Tho. 22. q. trigess. secunda art. 7. & q. octuagess. septima art. 2. August. Epist. quinquagess. quarta, habetur 14. q. 5. c. nõ sane, & tradit Silu. in Verb. Elemosina q. 4. Et generaliter, quicumq; notorie criminosus est, nõ potest publice offerre ad altare oblationes; nam Ecclesia respuit. gl. in d. c. oblationes & in d. c. extrasmissa, de decim. vbi Abb. hoc probat, post Innoc. Et potest ratione confirmari; nam hodie oés publici, ac notorij peccatores non sunt admittẽdi, vt missæ intersint ex Conc. Trid. Sess. Vigess. secunda c. 1. de obseru. & Euitan. in miss. multo ergo minus est eorum oblatio ad altare admittenda: que non nisi in missa fieri cõsueuit: Propterea publica meretrix post partum non est introducenda in Ecclesiam, cum oblatione, nisi eam pe
22 nituisse cognoscas: Ideo cõcludo oẽs hos, quorũ oblatio respuitur, promoueri nõ posse. quoniã ipsa ordinũ collatio missam comitatur, vt in sacris ordinibus; vel siminores sint publice fiũt aut

aut cum sui ipsius oblatione, qui deo acceptus esse nõ potest, nisi correctus:

Ad eundem tractatum pertinet, vt scilicet aliorum causa sacerdos suos ordines administrare non possit circa sacramentum matrimonij: nam inter dictis nuptijs adesse non potest, nec auctoritatem sacerdotalem illis interponere: Ad cuius rei pleniorẽ inuesti gationem essent hoc loco annumerãda oĩa matrimoniorum impedimenta; sed quia nimium prolixus est tractatus, & Doctissimi viri vberrime de eis scripserunt, videlicet Raijmundus Decretalium compilator, & cæteri recentiores summistæ: Ideo ad cognoscenda huius modi impedimenta ad eos lectorẽ reijcio: Hoc eñ loco canonica prosequemur impedimẽta, quatenus ipsi sacerdoti obsistũt, ne interdictis nuptiis interesse possit: primũ est

Clandestinum matrimonium.

IN primis vero occurrunt clandestina matrimonia, quæ olim quidẽ prohibebãtur sed ualida erant; hodie vero & prohibentur, & irrita, & inualida sunt, si Concilij Tridentini forma non seruetur, quæ præscribitur sess. Vigess. quarta. c. 1. de Ress. matr. Dicitur aũt Clandestinum si ædicta, & publicationes tribus diebus festiuis non fiant; si Testes in ipso contractu nõ Interuenerint, si proprius parochus, aut alius pro eo ipso mandante, nõ interfuerint: Istis eñ casibus quicumq; clericus tamquã testis interfit grauissime arbitrio ordinarij punietur: Quin si non tamquã testis, sed tamquã parochus ex proprio offitio interuenerit omissis testib' aut publicationibus eadem arbitraria pæna punieť d. Conc. c. 1. Vers. In super de Ress. matr. si uero cum parochus nõ esset parochi offitiũ fecerit in auctorizzãdo matrimonio, vel benedicẽdo, olim quidẽ tam Regularis, quã secularis Incurrebant triennalẽ suspensionẽ ex Conc. Lateran. sub Innoc. 3. c. quimquagess. primo; Hodie vero ex. d. Cõc. Trid. c. 1. supracitato, Vers. quod si quis, indeterminatam suspensionẽ incurrit, quæ perpetuæ cõparatur, nec eo casu vllũ priuilegium, aut quãtumlibet inmemorabilis consuetudo, excusare eum poterunt, vt ibi aperte constat: Est tamẽ odiosius si hoc delictum commisserit Regularis, aut monacus, quia etiam ipso facto est Papali excõmunicatione innodatus Clem. 1. de priuileg. & Ideo quum Diaz in praxi Canon. c. sexagess. septimo, multas excitet dubitationes, circa huiusmodi suspensionem superuacanea est oĩs illius disputatio, & Doctorũ quos ille ibi citat; hoc. n. vltimo Trid. decreto res tota absolluta est.

Consanguinitas.

PArochus uero, qui matrimonio inter consanguineos contracto ad quartum citra gradũ auctoritatem ex proprio parochi offitio sciens interposuerit, fit infamis, ex decreto Calixti Papæ c. consanguineorum 3. q. 4. sicut oẽs alii cõsentiẽtes talib' nuptijs, vt dixim' supra hoc lib. c. 1. quo loco probauimus oẽs infames, & hos præcipue Irregulares esse: Præterea hic parochus etiã ob hanc approbationẽ taliũ nuptiarũ, incurrit ipso facto excommunicationẽ, sicut ipsi cõtrahentes, Clem. 1. de consan. & affin. quod

13 expresse scripsit Rosell. quẽ sequitur, & cõprobat Silu. in Verb. excõmunicatio. 9. q. quadragess. prima; Et tamẽ & si Tabien. in excõmunicatione quadragess. nona, & Armill. hos nõ sequãtur, tũ istorũ sentẽtia poterat deffẽdi illo tẽpore, quo matrimonia erãt ualida, etiã absẽte parocho, ita qđ illi' pñtia nil addebat ualiditati matrimonii, & sic paroch' nõ uidebatur participare incri-

in crimine per solam præsentiam: At hodie quia non sufficit voluntas contrahentiū, sed requiritur auctorizzatio parochi; tamquam de substantia contractus, hinc fit quod impossibile sit dicere ipsos contrahentes solos esse excommunicatos, non autem ipsum parochum, ad quem potius spectat damnare tales nuptias, quam sacramento confirmare; Ideo cum sit vere particeps criminis criminosi, auctorizzando eandem incurrit excommunicationem, quam ipsi delinquentes sed ita concludit Nauarr. in tract. de cens. cap. trigesimo septimo nu. trigesimo tertio, arg. c. nuper, & cap. si concubinę, cum not. per Abb. ibi, de sent. excom. Quinimmo addo, quod ipsi Testes, qui etiā sunt de substantia matrimonij, si scienter interuenerint, incurrant eandem excommunicationē, quia hoc nō est solum esse presentem, sed addere substātialia facti criminosi; Nauarr. Ibid. Ex ijs sequitur, quod si parochus, vel clericus pro teste præsens matrimonio inter consanguineos postea vel benedicat, uel quemlibet alium minimū actum sacerdotalem faciat, statim efficitur irregularis, quasi administrans in excommunicatione, sicut diximus in tit. de excommunicatis.

Affinitas.

Affinium quoq; nuptijs ad quartum gradum, si parochus auctoritatē sciens pręstiterit, fit ēt infamis, & ob id irregularis, subit & eandē excommunicationem, quam incurrunt ipsi contrahentes d. Clem. 1. de consf. & affinit: ijsdem rationibus quibus supra proxime diximus: Quod procedit non solum in affinitate causata ex copula matrimoniali, verum etiam si ex copula fornicaria: nam iure canonico copula fornicaria causat affinitatem ueram c. Tuæ, de eo, qui dux. vx. quam poll. & trigesima quinta q. 3. c. nec eam; & Ideo in eādem excommunicationem incurrunt omnes prædicti, sicut in vera affinitate: Et licet Ancar. cons. trecentesimo nonagesimo primo; Incip. videtur prima facie; concludat, quod ex copula fornicaria causetur affinitas impediens matrimonium, sed non debeantur pœnæ, quæ imponuntur incestuosis affinibus: tamen illa doctrina eius est communiter repprobata, vt concludit Dec. cons. 158. uol. 1. Incip. Diuino implorato: & confirmat Diaz c. septuagesimo octauo; Est autem notandum, quod uera affinitas etiam hodie extenditur vsque ad quartum gradum; & affinitas ex copula fornicaria hodie nō extenditur ultra secundum gradum, ex Concil. Trid. sess. vigesima quarta, cap. 4. de Reff. matr.

Est etiam hic animaduertendum, quod si hic parochus hanc copulam fornicariam, unde nata est affinitas, scierit in sacramento confessionis, deberet honestis, & occultis modis diuertere tales nuptias, quod si non posset diuertere, nec posset omittere suum officium parochi sine manifestatione ipsius cōfessionis, poterit auctorizzare tale matrimoniū, & benedicere, vt aperte scribit Silu. in verb. confessio. 3. q. deodecima: & in tali casu nullam ipse parochus incurreret censurā; sed si scierit alijs modis, debet omnino se se opponere, neglecta etiam propria vita, nam hanc ob causam necatus est Ioannes Baptista, quia nuptias tales ex affinitate damnauerat: Matt. 14.

Cogna-

Cognatio spiritualis.

SPiritualis quoq; cognatio ex baptismo, uel confirmationis sacramento maius impedimentum habet quã carnalis consanguinitas, Ideoq; parochus scienter auctorizzãs nuptias gradibus ꝓhibitis, videtur particeps eiusdem criminis, & est infamis sicut ipsi contrahẽtes, & consequenter irregularis, & incurrit pænam suspensionis ob interdictas nuptias, de qua in c. cum inhibitio. §. vlt. de clãd. desp. Quin etiam uidetur vlterius puniendus, quia quicumq Rector Ecclesiasticus consentit subditorum delictis, deponitur c. eos, d. trigesima secundã, & dist. octuagesima tertia c. si quis Episcopus, cum glo vt diximus lib. 5. cap. decimoquinto. nam fortius delinquit hic parochus auctorizzando talem contractum, quã ipsi contrahentes c. Tanta, dist. octuagesima sexta; & per glos. in cap. qui aliorum, vigesima quarta q. tertia, & Ideo Almificus Episcopus Mogút. maluit proprium patrem Othonem Imperatorem excommunicare & ab eo annali carcere detineri, quam paternũ scellus dissimulare, quum Adalahidem Italiæ Reginam commatrem in vxorem duxisset, vt scripsit Petrus Damiani Card. & Hostien. Episcopus ante annos quingẽtos, & retulit Lippom. Tom. 2. Quare si clericus ipse copulatus commatri est deponẽdus, vt per Feli. in cap. at si clerici, col. fin. de Iudic. Diaz cap. septuagesimo sexto, Ita quoque videtur deponendus, si ipse matrimonio iungat, & sua auctoritate confirmet huiusmodi compatres, cum deberet detestari; arg. d. c. si quis Episcopus, d. octuagesima tertia,

Istã autem cognatio spiritualis hodie ex Conc. Trid. admodum restricta est, quo ad gradus: namque Baptismus, & Chrisma vnum tantũ gra-
14 dum continent, scilicet suscipientem dantem & tenentem, & suscipientis patrem, ac matrem, Conc. Trid. sess. vigesima quarta c. 2. de Refform. matr. Vnde consequens est, falsum hodie esse quod tradit Spec. in tit. de cog. spirit; scilicet filius legitimus sacerdotis (dicebat ille) non posset ducere in vxorem eam, quã pater baptizzauit: nam ex d. Conc. Trid. hodie posset eam ducere, & quod plus est, pater sacerdos posset dictum matrimonium auctorizzare, & benedicere, sed non benefaceret, quia refricaretur sibi, & astantibus memoria turpitudinis, & præteritæ uoluptatis: Aliud præterea notandum est hoc loco, quod licet olim quotquot puerum in baptismo, vel crismate tetigissent, cognationẽ spiritualem cõtrahebant. Tamen hodie si parochus ante baptismum, vnum, vel vnam; aut vnum & vnam, pro compatribꝰ scripserit, ex electione parentum, & si alij accesserint, & tetigerint, animo contrahendi hanc cognationem; tamen non contrahitur cum istis, qui tetigerunt, cum non essent ab initio electi, & descripti, expressũ eod. Cõcil. Trid. d. cap. 2. de Refform. matr. Ideo quoad matrimonia impediẽda haberi debet præsens consideratio, vt sciatur à parocho quid agendum.

Cathechismus.

HVc pertinet cognatio illa, quæ fit ex Cathechismo; nam & ex ipso cognatio contrahebatur ijsdem gradibus, quibus ex baptismo c. cõtracto, de cogn. spir. c. 2. de cogn. spir. in 6. Iccirco & hoc casu parochꝰ auctoritatem præstans, quasi eiusdẽ par-

particeps delicti, punietur vt suprà proxime diximus in ipsa cognatione spirituali: Nec prætermittam vnum notatu dignum, quod gradus ipsius cognationis ex Cathechismo forsan hodie ad unum tantum redacti sint, sicut ipse baptismus, ex ratione ipsius Conc. Triden. d. cap. 2. de Refform. matr. esset enim absurdũ vlteriores gradus esse in impedimento ex cathechismo, quam ex ipso baptismo.

Cognatio legalis ex adoptione.

ADoptio, tametsi lege ciuili ortũ habet; Tamen & iure canonico recipitur, & cognationem inducit, tit. de cog. leg. S. Thom. 4. d. quadragesima secunda: habet autem certos gradus, & personas, quibus interdictum est intra se copulari; scilicet primo nõ conttahet adoptans cũ adoptato, nec cũ eius filijs, ac nepotib' ulteriorib' secũdo nec cõtrahet matrimoniũ adoptat' cũ filiis legittimis, ac naturalib' adoptãtis: Tertio vxor adoptãtis nõ cõtrahet cum adoptato, nec cũ alijs ab illo descendẽtibus: nec adoptãs, & vxor adoptati, nec cum descendentibus ab illa: vide Armill. in verb. Matrimonium, nu. decimo sexto, & seq. nec miretur quisquam, quod cognatio spiritualis pauciores gradus habeat; quia in illa est occursum periculo, quod peruenit ex multitudine prohibitionum, vt d. Conc. Trid. sess. 24. c. 2. de Refform. matr. at in legali, cognatione nõ est periculum ex multitudine graduum prohibitorum, sed ex familiaritate cohabitationis; Ideo oportuit dilatare gradus; sicut in cognationi carnali gradus sunt multi, propter idem periculum: In hoc igitur genere cognationis, si parochus scienter matrimonium auctorizzet, quum sit interdictum incurrit pænã d. c. vlt. de cland. desp. scilicet triẽnalem suspensionem: & præterea, sicut contrahentes peccant mortaliter Silu. in verb. Matrimonium 6. q. vlt. ita & ipse sacerdos auctoritatem prę stans ab officio suspendẽdus d. cap. Si quis Episcopus, & gl. ibi d. octuagesima tertia.

Vis, uel Metus.

SI parochus scierit matrimonio contrahendo adhiberi vim, vel metum, & auxilium præstet quia interdictum est, non solum triennio suspenditur; verum etiam alijs pęnis puniri debet, ex d. cap. vlt. de Cland. desp. hodie uero ex Concil. Trid. sess. vigesima quarta cap. 9. de Reff. matr. quicumque subditos suos, vel alios quoscumque directe, vel indirecte cogunt ad mattimonium, ipso facto excommunicationem incurrunt: Quod etiam olim constitutum fuerat Conc. Parisien. cap. 6. habetur cap. nullus, trigesima sexta q. 2. Ita quod ex omni minimo actu posite per parochum faciendo, circa officium suum, fiet uere irregularis, quia ipse parochus sciens incurrit excommunicationem propter illud verbum indirecte; & quia participat in auctorizzando actum criminosum, d. c. nuper, & d. c. si concubinæ, & ibi Abb. de sent. excom.

Impotentia coeundi.

SI impotentiam scierit parochus; & cum debeat eam potius reuelare, quam reticere, ne fiat matrimonium nullum ex c. vlt. de cland. desp. si audeat tali matrimonio auctoritatem prestare, incurrit triennalem suspensionem, ex d. c. fin. & alias penaspę

tas, quia dolose versari videtur; sed si sciens tale impedimentum ex confessione sacramentali, si non potest sine scandalo diuertere talem contractum, poterit auctorizzare, & benedicere sine pœna: Silu. in verb. confessio. 3. q. duodecima.

Error.

ERrorem hoc loco non distinguimus, eum videlicet qui annullat matrimonium, ab illis, qui non annullant; sufficit enim quilibet error contrahentis in ea qualitate, quam si nouisset contrahens abstinuisset à côtrahendo; nam tali casu si parochus sciens, matrimonium auctorizzet tacendo, quia dolose versatur in interdicto matrimonio, triennalem incurrit suspensionem ex d. c. vlt. de Cland. desp. numquam enim debet parochus in sacramento isto, suum præstare officium, nisi cognito pleno consensu, qui non est integer si aliqua parte erratur.

Dispar Cultus.

NVllum adeo interdictum est matrimonium, quale est illud quod contrahitur inter fidelem, & infidelem; Ideo parochus scienter officium suum præstans, quia approbat crimen vltimo supplitio dignum l. ne quis C. de Iudæ: Feli. in c. in non non nullis, de Iudæ: consequens est vt ipse parochus, ad quê spectat correctio, cum sit particeps, efficiatur irregularis, sicut cômittens capitale crimen d. c. si Episcopus, aut præsbiter d. 50. ex Conc. Agath. c. 34. Et quod in laico est pœna capitis, in clerico est degradatio, vt per Feli. d. c. in nô nullis: & diximus primo libro c. 1. in fin. deinde sicut côtrahêtes copulati incurrunt excommunic. ex Conc. Elibert c. 78. Ita & ipse parochus, vt sæpe diximus, per auctorizzationem criminis: Idem in Côc. Arelatê. c. 11.

Conditionis additio, vel intentio mala, vel simulatio.

COnditio, quæ matrimonij contractu adijcitur, quia reddit nullum matrimonium interim dum pendet conditio c. super, de cond. app. Ideo si sciens parochus auctorizzet, uidetur puniendus, quia actus parochi per illa verba ego vos in matrimonium coniungo est delusorius, & abutitur sacramento; Ideo quasi sacrilegus est; tenetur enim parochus inuestigare matrimonij impedimenta, antequam suam præstet auctoritatem d. c. vlt. de Clâd. desp. & incurrit pœnam triennalis suspensionis ex illo cap. Quod longe verius erit si côditio sit turpis, vt puta si contra fidem, prolem, & sacramentum, iuxta casum; d. c. vlt. de cond. appos. Vnde cum talis contractus sit interdictus, sine dubio parochus dictam pœnam triennalem incurrit: & hæc procedent sine conditio sit vtrimque in pactum deducta expresse, siue vna pars exprimat, altera taceat, semper enim est turpitudo sacrilega ex ijs, quæ scribit S. Tho. 4. d. 31. Silu. in verb. Matrimoniû 4. q. 5. & 6. vnde debebit parochus grauius puniri. Nô ita erit si sciat secreto malam partium intentionem ad istum turpem finem; quia eo casu si non potest sine scandalo negare suum officiû parochiale, poterit auctorizzare, & benedicere: Silu. in verb. confessio. 3. q. duodecima, & prædicta procedunt eodem modo in parocho scienter auctorizzante matrimonium simulatum, siue vtrimque siue ab una tantum parte, iuxta c. Tua nos, de sponsal. Nam pænã

can-

eandem incurrit d. c. vlt. de Cland. desp. quia tale matrimonium est iure interdictũ & ipse sacerdos uersatur in dolo.

Votum solenne, & simplex.

VOuere castitatem solenniter solent explicite monaci, & moniales, implicite omnes clerici in sacris ordinibus cõstituti, si igitur monacus cũ seculari muliere, vl cũ moniali, vel monialis cũ laico, aut cũ clerico in sacris, vl clericus in sacris cum seculari cõtrahãt: & paroch' suã auctoritatẽ præstet, sicut contrahentes ipso facto excommunicationem incurrunt, d. Clem. 1. de conf. & affin. ita parochus participans in crimine per auctorizzationem eandem incurrit. Rosell. & Silu. in d. verb excom. 9. q. quadragesima prima: Vnde talis sacerdos post ipsum contractũ, si alios actus sacerdotales faciat, & solum benedicat ipsos spõsos more sacerdotali, statim fiet irregularis, sicut cæteri excommunicati ministrantes, vt diximus supra: Sed si alteruter Contrahentium ex solo uoto simplici castitatis sit obligatus; quia tale matrimonium est iure interdictum, paroch' sciens auctorizzãdo incurrit pænam triennalis suspensionis d. c. vlt. de Cland. desp. Nisi forte scisset dictum uotum simplex ex confessione: nam si non posset negare offitium parochiale, sine scandalo poterit sine pena auctorizzare, & benedicere, Silu. d. verb. confessio. 3. quęst. duodecima.

Vxoratus, vel Nupta.

SI Vxoratus vellit aliam vxorẽ ducere, vel nupta alium virũ, parochus sciens accedens ad huiusmodi matrimonia incurrit penam d. c. vlt. de Cland. desp & pręterea sauere dicitur adulterio, & quasi leno, & sacrilegus in sacramento fit infamis, & consequenter irregularis, vt de infamibus suo loco diximus; & tit. de Lenon. Non tamen procederet hic rigor si parochus ex confessione sciuisset vxoratum, vel nuptam esse: nam si non posset subterfugere offitium suum sine scandalo, liceret auctoritatem præstare sine pœna, vt sepius diximus.

Sexus.

EST factu quidem incredibile, sed contingit aliquãdo viros duos adinuicem matrimonium contrahere l. cum vir C. ad l. Iul. de adult. vel etiã mulieres duas; hoc enim sodomiticũ crimen est; quum igitur committant capitale crimen d. l. Cum vir. & nephandissimum contra omnia iura matrimonij, Pet. Palud. 4. sen. Tabien. Matrimonium primo, secundo Not. consequens est vt qui parochi offitiũ facit, uel presens est huiusmodi nepharię promissioni particeps fit eiusdem criminis, vnde deponitur d. c. si Episcopus, aut præsbiter d. quinquagest. deinde tu ipsissimi Lenocinij Reus est, vnde infamis, & irregularis, vt suis locis diximus: sed si hermafroditorum nuptias sciens auctorizzet priusquã Ecclesia iudicauerit, aut ipsi elegerint quo sexu an masculino, an feminino vti ꝑmittant, tali casu, quia interdictæ non sunt nuptiæ puniri non deberet parochus, ex d. cap. vlt. de Cland. desp. quia vt dicit glos. & Bald. post Gul. in l. quæritur, de stat. hom. hermafroditi paris sexus eligere sibi debent sexũ, quo obsequi vellint, & contrahere licite possunt Silu. Tabien. & Armill. in verb. her-

hermafroditus: sed est in aliqua culpa ipse parochus, quod non perquisiuerit iuditium Ecclesiæ, & electionem sexus ipsorum contrahentium: verum quia talis perscrutatio potest suppleri post contractum matrimonium, ideo leuis culpa consideratur: debebit igitur iudicem adire, qui eos cogat ad eligendum, & in electo sexu tantum obsequi, nõ in alio. Ideo si ante tale matrimonium isti hermafroditi elegissent sexum, & in contractu matrimonij alteruter ipsorũ præstaret alium sexum, quam quem elegerat & hoc sciens parochus matrimonium auctorizzet, quia tales nuptiæ sunt interdictæ, ipse parochus incideret in pœnam d. c. vlt. de Cland. desp. nisi sciuisset ex confessione, vt sæpius diximus.

Crimina Impedientia matrimonium.

MAtrimonij sacramentum multis iure prohibetur ob crimina. videlicet,

Si quis incestum, cum consanguineis vxoris suę commiserit,
Qui propriam vxorem occiderit,
Qui alienam sponsam rapuerit,
Qui monialem rapuerit.
Qui proprium filiũ de baptismo, aut chrismate leuauerit, vt ob id vlterius non liceret copulari cum propria vxore.
Qui egit penitentiam solennem;
Qui interfecit sacerdotem.

Istis enim casibus in pœnam criminis aufertur à iure matrimonij contrahendi facultas, cũ quauis muliere S. Tho. 4. d. 35. & d. 38. & cæteri oẽs summistę: vnde si parochus sciens offitium suum faciat auctorizzando talia matrimonia; cum sint interdicta, incurrit pœnam d. c. vlt. de Cland. desp. sed hoc declaratur procedere in illis solis locis, vbi viget consuetudo, quod pro talibus criminibus, petatur dispensatio ad contrahendũ matrimonium; alias parochus non peccat, nec punitur Tabien. in verb. Impedimentum 7. in princ. Silu. Matrimonium 7. q. 6. Armill. Matrimoniũ nu. 35.

Hæreticus quoq; ad matrimonium transire prohibetur S. Tho. loco supracitato: Ideo si parochus tali matrimonio sciens auctoritatem præstiterit, quia dicitur præbere sacramentum hereticis propter illa verba ego vos coniugo priuatur offitio suo, nec nisi à papa restitui potest; vnde patet sequuta declaratoria iudicis
17 eum fieri irregularem, tex clarus in c. excommunicamus §. credentes, de hæretic. Specul. in tit. de dispens. §. iuxta vers. septimo, & dicemus infra lib, 5. de heretic.

Rapiens etiam mulierem, cum ea contrahere prohibetur, donec ipsa in illius est potestate Conc. Trid. sess. vigesima quarta c, 6. de Refform. matr. vnde si sacerdos sciens tali matrimonio auctoritatem prestiterit, non solum incurrit pœnam d. c. ult. de Cland. desp. sed et ipso facto etiam excommunicationem ex d. cap. 6. de Refform. matr. & fi infamis, & omnium dignitatum incapax, & omni suo gradu deijcitur, tamquam fautor & particeps eiusdem criminis, vt ibi patet.

Idem quoque erit, si maritus insidietur uitæ vxoris, vt alteram mulierem secum adulterantem habeat vxorem, vel si vxor insidietur vitæ mariti, vt adulteranti secum, nubat; Hoc enim matrimonium iure interdicitur cui si parochus auctoritatem (sciens

extra

extra confeßionem) præstiterit, Incurrit pœnam d. cap. vlt. de Cland. desp. scilicet triennalem suspensioné.

Hodie alius casus potest addi; scilicet si quis audeat sine testibus, aut parocho matrimonium contrahere, nullum est matrimonium, & ob hoc crimen fit inhabilis ad sic contrahendum, Conc. Trid. seff. vigesima quarta, cap. 1. vers. quod si aliter, de Refform. matr. Ideo parochus huic postea contrahenti non poterit auctoritatem præstare, non habita licentia saltim ordinarij, & consequenter incurret pœnam d. cap. vlt. de Clād. desp.

Vagantes.

EOdem quoque Conc. Trid. seff. 24. c. 7. de Refform. matr. speciali quodā præcepto parochis inhibetur, ne auctoritatem interponant in matrimonijs contrahendis, inter personas vagantes, nisi seruata forma, quæ ibi præscribitur: quare si parochus tale matrimonium solennizzauerit non seruata forma d. cap. cū dicatur matrimonium iure interdictū ipse parochus incurret pœnam d cap. vlt. de Cland. desp.

Iudicis interdictum.

ET generaliter quotiescunque à iudice emanarit præceptum contra personas, ne contrahant, aut cōtra ipsum parochum, ne auctoritaté interponat, semper parochus scienter contrauemens incurrit pœnam d. cap. vlt. de Cland. desp. quin etiam addo, quod si tale præceptum sit factum ipsi parocho, dici potest, quod contraueniendo fieret irregularis per eaquę diximus supra hoc lib. c. decimo octauo ex Conc. Trid. seff. 14. c. 1. de Reff. & arg. eorum quæ diximus supra tit. de interdict. scilicet de ijs, qui auctoritatem interponūt in uiolandis interdictis ut ibi, quo loco probauimus fieri irregulares.

Ætas.

IN his matrimonijs, in quibus personarum ætas non est integra, non facile damnandi sunt parochi, quoniam illa prohibita non sunt; sed est aduertendum quod ipse si sciens auctorizzabit matrimonium impuberū, vel quando alter tantū est impubes, eo casu, si etiam eos benedicat, vt consumare poßint, est puniendus ad iudicis arbitrium tantum; quia deliquit circa permittendam cōsumationem in impotentia coeundi, cap. a. de desp. Impub. Quod si auctoritatem interposuit, sed malitia contrahentium supplebat ætatem, eo casu non est puniendus c. de illis, de desp. impub. Quod si auctorizzet super impuberes, interquos non agatur de consumando, tunc etiam non videretur puniendus, quia talia impuberū matrimonia, etiam per verba de præsenti facta, reducuntur ad sponsalia, donec suppleat ætas, vel malitia c. vlt. de desp. Impub. Tamé suū officium præstare non debet vmquam paroch⁹ inter impuberes propter sacramentum, quod habere debet plenum consensum, qui pendet ab usu rationis.

Publica honesta.

PVblicæ honestatis impedimentū ex sponsalibus nascitur, scilicet per verba de futuro; & olim ad tot extendebatur gradus, quot consanguinitas, & affinitas; quinimmo, ē si nulla fuissent ipsa sponsalia, tamen

mane

mãnebat hoc impedimẽtum publicæ honestatis c. 1. de spõsal. in 6. Hodie vero in duob⁹ corriguntur iura vetera; nam vt inducatur hoc impedimentum, debent esse spõsalia oĩno valida, tam ex cõsensu vtriusq; quã ex omni alio respectu, vt apte cõstat Cõc. Triden. sess. 24. c. 3. de Reff. matr. & gradus huius impedimẽti nõ excedit vltra primum gradum, vt ibi patet: Si igitur paroch⁹ auctorizzet talia matrimonia cõtra impedimẽtum publicæ honestatis, est attendend⁹ sol⁹ prim⁹ grad⁹, in quo sunt pater & filius, mater & filia, frater & soror ipsi⁹ cũ quo cõtractum est publicę honestatis impedimẽtũ. Ideo hodie si inter istos auctoritatem interposuerit paroch⁹, qa interdictum est matrimonium, incurrit pœnam d. c. vlt. de Clãd. desp. Sed si spõsalia essent nulla, ex quauis causa, nõ nascitur hodie tale impedimentum, & parochus nõ ꝓhiberetur auctorizzare; Et ideo in casu cõtingẽti ita respõdi: Nã quũ pater filię absente ea, cũ marito spõsalia contraxisset, & ob id maritus furtiua quadã familiaritate puellam deosculatus esset, contigit statim, idest infra vnius horę spatium eã mori; actum inter partes est, de tradenda altera sorore huic spõso, videbatur posse fieri, quia nulla erãt spõsalia deficiẽte cõsẽsu puellæ absentis, c. 1. de desp. impub. & c. 1. de spõsal. nã ob id mortua fertur, ꝙ eã clãculũ sponsus deosculatus fuisset: cũ ergo nulla fuissent, sponsalia nullum uidebatur esse impedimentum ex d. Conc. Trid. d. c. 3. & osculum prædictum non fuerat sufficiens ad inducendum hoc publicæ honestatis impedimentum, vt patet 27. q. 4. c. lex. vnde videbatur nõ prohiberi matrimonium: reseruato tamen iuditio sedis apostolicæ.

Feria.

IMpedimentum feriarum idest tempora quibus nuptię celebrari prohibentur, nõ habent respectum ad ipsum contractum matrimonij, quaten⁹ est sacramentum: Abb. in c. Cappellanus, de fer. & cõsonant verba Cõc. Trid. sess. 24. c. 10. de Reffor. matr. ibi solenniter celebrari: Propterea quo ad hoc clericus nec suspenditur, nec censura puniri debet, si auctoritatem in solo sacramento præstet.

Sed si benedicat, vt tradducatur vxor, vel tradductioni cõsentiat, puniri posset: ex d. c. vlt. de clãnd. desp. qa hoc est iure interdictum: Nã ẽt id tacendo, & permittendo esset puniẽdus, quũ ad eum spectat similia ꝓhibere d. c. vlt.

Et generaliter in quibuscumque matrimonijs aliquo iure, vel à iudice interdictis, semper parochus auctoritatem interponendo incurrit suspensionem triennalem; ex d. c. vlt. de Cland. desp. vt traddit Abb. ibi nu. 8. in gl. in verb. Clandestinis, citat Host. qui dixerat regulam generalem, ita se habere: quod omne matrimonium contractum cõtra prohibitionem Ecclesiæ generalem, vel
18 specialem, expressam, vel tacitam, dicitur Clandestinum, & habet locum pœna d. cap. vlt. quod videtur etiam sentire Silu. in verb. Matrimonium 6. q. 7. maxime quia parochus ibi punitur ex solã conniuẽtia, multo ergo magis puniendus ex auctoritate præstita.

Sed dubitari posset, an parochus non habens certitudinem alicuius ex præmissis impedimentis, sed sit dubium, vel suspicetur verisimiliter,

an præstando officiũ suũ, ante depositũ tale dubiũ, vel suspitionẽ, incurrat pœnas prædictas, præsertim si sit incertus rumor, vel imperfectę forsã attestationes, & solæ coniecturæ: In qua re dicẽdũ est, quod illi tãta pœna debetur propemodum, quanta si sciuerit: nã forma d. c. vlt. de Clãd. desp. obligat ipsũ parochũ ad desistendũ, quinimmo ad tale matrimonium ꝓhibendũ, cõtra ꝙ sit sola ꝓbabilis cõiectura, vt ibi patet, Ideo incurrit pœnas ibi positas; Nã in cõtrahẽdo matrimonio, vt paroch' impediat quelibet imperfecta ꝓbatio sufficit, c. præterea, & c. in præsẽtia, & c. cũ in tua, de eo, qui cog. conf. vx. & secus est in cõtracto dissoluẽdo, c. super eo, & c. de illo, de eo qui cog. cõs. Et ideo Conc. Trid. Iussum est omnia impedimenta ad ordinariũ refferri, ut ipsius arbitriũ habeaẽ d. c. 1 sess. 24. de Reff. matr. & c, 7. ibid.

• Ad idem cõtingit dubitari si ij, qui prædictis impedimẽtis interdicti cõtraxerint, & cẽsuras incurrerint, & à sede apostolica postea dispensationẽ, & absollutionẽ obtinuerit, an illa di-
19 spẽsatio, vel absollutio prodesse possit, & ipsi parocho? sed sane distincta sunt crimina cõtrahẽtiũ, & parochi, licet ex eodẽ facto nascãẽ oiũ pœnæ ideo ipse suo nomine debet, & abssollutionẽ, & dispẽsationẽ si opus sit, circa irregularitatẽ impetrare. Quin ãplius dico, si dubi' erat cas' talis matrimonij, & pẽdente tali dubio paroch' auctoritatẽ pstiterit; posteaq; declareẽ matrimoniũ potuisse contrahi; ipse paroch' nõ effugit pœnã dicti c. vlt. de Cland. desp. ꝙ pœnã imponit ob solã auctorizzationẽ contra ꝓbabilem coniecturã: vnde quum iam ipse deliquerit procedendo in casu illo dubio, declaratio sequens non tollit ꝓcedẽs delictũ suũ, vt patet ad sẽsũ.

Et ideo egebit absollutione a dicta suspensione.

De indebito Ritu seruato in diuinis.

CAP. XXVI.

1 Ritus, qui non congruunt Romanæ Ecclesiæ, damnandi,
Ecclesiæ omnes debent conformari Romanæ Ecclesiæ, ut matri;
Vestes, si quis non habeat in missa dicenda, subiacet excommunicationi, etiam si unam tantum omiserit;
2 Episcopus omittens per negligentiam aliquod paramentorum in celebrando non fit suspensus, sed peccat:
Missæ paramenta debent esse benedicta:
3 Missa si dicatur sine lumine, priuatur dicens officio, & benefitio,
Calix ligneus in missa causat utenti depositionis pœnam.
Panẽ fermẽtatũ latinis cõsecrare non licet:
4 Græcis non licet in azimo consecrare.
5 Græcis latino ritu; nec latinis græco ritu, uti, licet;
Eucaristiam consecrans sine missa, est Irregularis;
Missam dicere prohibitus; si sine missa conficiat, corpus Christi, est Irregularis.
Græcus non potest obtinere ecclesiam latinam, cum uxore.
Græci, & latini sacerdotes, nõ debent in eadem ecclesia celebrare,
Græcorum sacerdotum filij possunt latino ritu promoueri, & latinam Ecclesiam obtinere:
Ritus hæreticorum seruans per simplicitatem an puniatur.

Canonica esse non põt solo ordinis exequutio, vel dininorũ admini-
1 stratio, qua Ecclesię Romanæ ritus temere nõ obseruãẽ: Nã anathema dicitur cuicũq; diuersos ritus habẽti, circa diuinorũ administrationẽ, per inobediẽtiã, vel cõteptum, ex Conc. Trid. sess. 7. can. 13. & sess. 23. can. 5. & sess. 24. can. 11. debẽt enim omnes orbis Ecclesiæ conformari ritibus Rom. Ecclesię tamquam matri,

vt

vt scribit Leo Papa ad Dioscorū Alexandrinū Episcopum, habetur c. necesse, de consecr. d 1. nisi forsan aliq diuersarū prouinciarum ritus ab ipsa matre permittātur; vt Conc. Lateran. c.9. habet̄ de off. ordin. c. quoniā: ꝓpterea si circa vestes, ritū nō seruauerit, Sacerdos scilicet si sine sacerdotalib⁹ oībus paramentis celebrauerit, vel aliquo illorū omisso sciēter, excōmunicationi subiacet: ex Conc. Bracar. 3. c. 3. habetur d. 23. c. Ecclesiastica: sed & si per negligētiā id fecerit, peccat mortaliter Archiep. flor. quē probat Silu. in verb. Missa 1. q. 2 vers. Tertiū, vbi addit idem si p ignorātiā crassam, sed ob id nō fit irregularis ex sententia Riccard. 4. sent d 13 Armill. in verb. Missa nu. 6. Verū quia ista censura, quæ irrogatur ex d. cap. Ecclesiastica, siue sit excōmunicatio, siue sit suspēsio, vt ibi gl. & Doct. q a īpedit, ne susceptos qs ordines exercere possit, canonicū impedimētū ē, & proximū irregularitati, quia si postea, in ea cēsura aliquod ministerium sui ordinis exercuerit, efficitur vere irregularis, cut alij de quib⁹ dictū est supra in tractatib⁹ cēsurarū: arbitrio
2 tn̄ supioris puniēdū esse scribit Diaz in praxi canon. c. 33. sed Episcop⁹ celebrans omisso aliquo paramentorū, nō putatur suspēsus, quia Episcopi, & superiores nūquā cōphēdūtur in canone vel cōstitutione habēte pœnā suspē. nisi specialiter de illis fiat mētio c. quia periculosum, de sent. excō. lib. 6. excepto eo casu, quo cōstaret Episcopū id facere in merū cōtēptū.

Ad idē canonicū impedimētū spectat, ꝙ & si oīb⁹ paramētis vtatur, nō sufficit, sed animaduertere debet, vt saltim sint benedicta per orationē, & aquæ aspersionē, ex sētētia Archiep. quā ꝓbat Silu. in verb. benedictio q. 5. tex. in c. vestiméta, de consecr. d. 1
3 Ad idē spectat, si sine lumine missa dicatur: nā & officio, & beneficio priuatur c. ult. de celebr. miss. Diaz c 31 Idē si in calice ligneo c. vasa, de consec d. 1 Idē si in pane fermētato cōfe-
4 cerit corpus Christi c. vlt. de celebr. miss. Sicut e cōtra, si græcus cōfecerit in azimo pane sine dispensatione: quia varijs ritib⁹ indicaret suā animi ꝑfidiā; arg. d. c. vlt quinimmo ēt hodie, & si q habuerint dispēsationē apostolicā, vt Latini greco more, & greci
5 Latino more celebrare possēt, tamen Pius V. fel. record. publica bulla omnes cōsimiles dispēsationes, & facultates reuocauit; Nā oēs isti essent, & officio, & beneficio priuādi, ꝙ depositionē significat, ne susceptū ordinem vlterius exercere possint, nec ad altiores ascendere Diaz d. c. 31.

Quisquis vero oībus istis omissis, ausus fuerit corpus Christi conficere sine missæ celebratione, procuIdubio est irregularis, quia quū tā aperte abvtatur virtute sacerdotali; indignus videtur oī potestate illi cōpetēti: nā in cōfectione, & cōsecratiōe illa, quæ dicitur verum sacrificium, Cōc. Trid. sess. 22. c. 1. si omittatur debitus ritus, irritabitur in irā Deus, nō placabitur; vt habetur in d. c. vasa: & ideo ꝓhibitus sacerdos dicere missā, si sine ipsa cōficere audeat corpus Christi, efficit̄ uere irregularis: Archiep. flor. in tract. de cens. & irregul. c. 87. vers. Tertio nota citat. c. 1. de cler. excōmun. min.

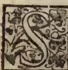
Ritus quoq; magnum præbet impedimētum canonicum, ne græcus obtinere possit latinā Ecclesiā cum vxoris cohabitatione; nā id esset inter latinos scādalosum, & plurimam coinquinaretur Ecclesia, ob hāc rituū varietatē: Abb. in c, cum olim nor. 2. ꝑ illum tex. de cler. cōiug. & ob eandē rationem in eadem Ecclesia nō licet,

vt Greci, & Latini sacerdotes missas suis ritibus celebrēt, ēt diuersis altaribus: Cōc. Beneuent. de Reff. grec. c. 3. arg. c. cū secūdū, de tēp. ord. posset tñ filius sacerdotis græci ꝓmoueri ritu Latino, & obtinere quācūque Ecclesiā Latinā, ēt Episcopatū d. c. cū olim, de cler. cōiug ¶ Possent prędicta ampliari ēt si quis ꝑ nimiā simplicitatē hæreticorū ritū obseruaret, nā ijsdem penis puniretur, aut saltem mitioribus: licet .n. olim aliquis hæreticorū ritū ꝑ simplicitatē impune obseruasse repertus sit, vt in prat. spir. c. 199. tñ ante accusationē ꝑ inspirationem, & ad simplicem hominis monitionem correctus fuisse cōstat: ideo excusandus ille fuit; ad hodie nō esset admittenda eiusmodi excusatio.

De illo, qui cum ordines habeat in illis numquam deseruiuit.

CAP. XXVII.

1 *Ordines non sunt in vacuum suscipiendi.*
Sacerdos qui numquam celebrauit, per negligentiam, est in peccato mortali.
Ordinatus in sacris si numquam deseruiuit in ipsis, non est facile ad superiores admittēdus.
Sacerdotes aliqui numquam missam celebrarunt, ducti spiritu sancto.

Icut gratia dei in vacuū assumi non debet 1. Petr. 4. ita nec ordo, in quo gratia cōfertur in vacuū suscipiendus est: ꝓpterea ab ordinato tam minores, quam maiores, exercendi sunt, ex pręcepto domini hoc facite in meam commemorationem, iuxta decreta Conc. Trid. sess. 23, c. vndec. ibi se exerceāt, & ibi assiduum in Ecclesia ministeriū, & c. 13. Ibi inseruiant, & ibi ꝑ annum sint versati, & c. 17. ibi dictis ordinibus exerceātur: Sacerdotiū vero habēs si toto vitæ tempore abstinuerit, vel tā raro celebrauerit, ꝙ negligentiæ notari possit, peccat mortaliter S. Tho. 3. q. 82. & 4. d. 13. ꝙ procedit in non beneficiato; alioqui si qualitas beneficij certū onus habeat, vt in parochiali, in ea tenetur celebrare saltem oībus festis c. 1. de celeb. miss. Conc. Trid. sess. 23 c. 14. & ideo dico: ꝙ si quis i maiorib⁹ sacris ordinib⁹ posit⁹, nūquā deseruierit, nō est tā facile admittēd⁹, vt ascēdat, nisi prius causa cognoscatur, quare nō deseruierit, an per negligētiā, aut qa vagus, aut qd simile; vt ꝓbari pōt Act. apost. c. 15. in fin. vbi Marcus discesserat de Pāfilia inconsulto Paulo & Barnaba, nec iuerat cū illis in assumptum opus Euāgelij, ideo nollebat Paulus eum vlterius assumere in idē opus, vt ibi patet; ꝙ etiā cōfirmatur c. Archidiaconū d. 85. vbi q iurat nolle esse Episcopus fit irregularis, vt latius dicemus lib. 5. c. 24. Aliquando tñ multi spiritu sancto ducti nūquā missā celebrarunt, cum tñ ordinati essent; sed id paucis datum videri potest: Silu. in verb. Missa 1. q, 7. vers. Quartum, vbi hāc materiā fusius tractat; aliqñ ēt, q ordinati administrarunt aliquo tempore, eodem spiritu sancto duce, ab omnibus ordinibus, & sacrificijs abstinuerunt, quasi non ordinati, vt egit Ioannes silentiarius, qui decem annos vixit Episcopus, postea Episcopatu dimisso sponte, nullum ministerium sacrorum ordinum peragens vixit vltra alios annos quinquaginta sex submonacatu, vt scribit Simeon Metafrastes in illius uita, ad diem decimam tertiam Maij.

Explicit Liber Tertius.

DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS,

LIBER QVARTVS.

ACTENVS ea impedimenta canonica prosequuti sumus, quæ ex deffectibus personarum, locorum, ac temporum nascebantur: Nunc ordo expostulat, vt eas irregularitates pertractemus, que proficiscuntur ex ipsis ordinibus, vel conferendis, vel suscipiendis; nam quandoque hæc impedimenta respectum habent ad ipsum ordinem, quandoque ad ipsum ordinatorem, quandoque ad ipsum ordinatum; de quibus singulis hoc libro agendum est.

De Ordinis collatione indebita.

De deffectu in forma, & substantialibus ipsius ordinis.

CAP. I.

1 *Forma dat esse rei.*
Ordini conferendo, si deffecerint substantialia, omnia sunt ex integro repetenda.
Substantialia præsumuntur ea, de quibus est dubium an sint substantialia.
2 *Substantialia singulorum ordinum, quæ sint.*
Substantialia ordinum non sunt tempus, etas, vnctio, tactus, interstitia, proprius Episcopus, missa, ieiunium;
Ordo collatus defficientibus non substantialibus, non debet administrari, sed prius sanari,
3 *Consecrationum quarumcumque formæ pendent ex libro pontificali.*
Episcopalis cōsecrationis substātialia quæ sint.
4 *Episcopalis consecrationis si quid omittatur non substantiale, alia uice erit supplendum.*
Consecrationes omnes, in quibus defficit aliquid non substantiale, non debet in vsu suo administrari, ante quam suppleatur.
5 *Forma, si scienter omittatur, inducit peccatum.*
Papa electus à tertia tantum parte, si se pro papa gerat ipse, & adorentes sunt excommunicati.
Electores speciali casu incurrunt irregularitatem,
Baptismus est de necessitate ad omnia sacramenta.
6 *Baptismo prætermisso, si quis sit ordinatus Episcopus, debet baptizzari, & postea rursum*

fus ordinari.

Episcopus consecrari non potest, nisi sit sacerdos, aliter faciendo efficitur Irregularis.

7 *Episcopalis consecratio, Theologis non uidetur esse ordo,*

8 *Episcopi non comprehenduntur in legibus, vel edictis continentibus pœnam suspensionis, et quando id procedat:*

Abbas non potest Abbatialia administrare, nisi fuerit sacerdos, & ab Episcopo benedictus:

Cardinalis, & quilibet alius prælatus, habens ex priuilegio, non confert ordines minores, nisi sit sacerdos.

9 *Episcopus consecratus omisso aliquo ordine, etiam minore, non potest illum conferre:*

10 *Papa non potest committere non Episcopo, ut ordines sacros conferat, & non sacerdoti, ut conferat minores,*

Episcopus nihil potest committere sacerdoti, quod spectet ad potestatem Episcopalem,

Episcopo dicente uerba in minoribus ordinibus conferendis, potest adstans sacerdos tradere signacula, quibus caracter imprimitur;

Episcopus scienter aliquem promouens per saltum, fit irregularis.

Irregularem alium quisquis facit ipse quoque est irregularis.

11 *Ordinibus conferendis scientia & negligentia comparantur, quo ad pœnam.*

Episcopus ordinans inuitum, per annum missas celebrare non potest.

Episcopus coactus ad ordinandum aliquem, fit irregularis.

Gregorius prenestinus Episcopus, dei miraculo punitus.

12 *Monialem vi cogens ad monasterium, ipso facto excommunicatus est.*

Clerici quandoq; cogendi ad suscipiendos ordines.

13 *Episcopatus, vel cura animarum sub eunda est ad præceptum superioris;*

Ordinare uolentem dignum, si quis impediat puniendus.

Episcopus sciens occultum peccatum clerici sui, nõ potest impedire eum, quin ordinetur.

14 *Regulares possunt suos subditos dignos impedire, ne promoueantur.*

Religiosum auuertens à religione, tenetur ipse subire.

15 *Monialem impediens, ne profiteatur excommunicatus est.*

Nihil omnino tantum aduersatur rebus ipsis, quam formæ defectus; quia ipsa dat esse rei: Innocen. in Rub. de consecr. Eccles. vel alt. propterea, si ipsa defficiat, nihil omnino factum est, etiam
1 in ipsis sacramentis 1.q.1.c. qui perfectionem; vnde, quia ordines omnes suam habent formam, ea diligenter obseruanda est; alioqui ea non seruata, & aliquibus substantialibus defficientibus, omnia ex integro repetenda sunt; arg tex, in cap, solennitates 1. de consecr. d. 1. Raym. in tit. de form. consecr. in princ. Alberic. in Verb. ordo ij. paulo ante fin. Nec solum vera est hæc regula in iis, quæ certo, & indubitato iure sunt de substantia, & forma, Verum etiam in iis de quibus non constat certo quod non sint de forma; Nam & ipsa dubitatio inducit vt præsumatur esse substantialia, ex sententia. S. Tho. & Pet. de Pal. reffert Tabien. in Verb. ordo. 2. nu. 5. expressius scribit Ray. in loco citato & Ideo semper ex integro erunt omnia repetenda: Quę repetitio potest, & ab eodem Episcopo fieri, & à quocumque canonice exercente; licet congruentius fieret, si idem omnia reppeteret. Tabiē. eod. nu. 5.

Dicitur aūt in ordinibus ea esse de substātia, & forma, quę suū caracterē
2 imprimūt; Ideo quaecūq; in pōtificali cōtinēt iudicāda sunt substātialia, nisi pateāt in iuē nō esse de substātia, vel nisi sint quædā minima: Tabien. d. nu. 5. Ray. loco citato: Circa ꝙ dicebat Silu. in verb Ordo. 2. q. 11. quod id est de substātia, & essentia ordinis, ꝙ consistit in traditione signaculi, cū expssione verborū, ꝑ quæ caracter īprimit: quia ipse caracter est principaliter, & essentialiter sacramentum ordi-

dinis S.Tho. 4. d. 24.q. 1. art. 1. & refert Alberic.i verb.ordo.3.& Silu. Ibid. quæ signacula singulorũ ordinũ tã maiorũ, quã minorũ ponit Silu. in d. verb.Ordo.2. q. 4. & habenrur d. 23.c.Episcop⁹.cũ multis seq.Alberic. in verb. ordinãdus: elegantius ponit Conc.Colõ.de sacram.ord.§.ordinũ.

Illa uero non sunt de substãtia,quæ de iure cõstat nõ esse: vt puta Tẽpus, de tẽp. ord.c. sane: Aetas,d. 75.cap. subdiaconus:vnctio, de sacr.Vnct.c. 1. circafi. & de sacr.non iteran.c.1. Tactus i impositione manuũ; Tẽporũ interstitia,proprius Episcopus, missæ celebratio, Ieiuniũ, tam ordinantis, quam ordinatiista .n. omnia certum est in iure non esse substantialia. Ray. loco citato: Alberic.in verb. ordo.2. Tabien.in d.nu 5.d. Silu.q.vndec. Si igitur istorum aliquod deficiat,cara cter ipse imprimitur,& sola executio interdicenda est: non enim debet om nia ex integro reppeti,sed sanãda per dispẽsationẽ, uel pœnitẽtiã,uel statu tis tẽporibus supplẽda,de sacram.nõ iterã.c.1.& c. præsbiterũ, & Ibi Inn. Sum cõf.de ætat.ordin.q.trigesſ.tertia:Ideo antequã suppletio fiat,nullo modo susceptus ordo exercẽdus est; & licet exercendo nõ fieret irregularis; tñ grauissime peccaret d. cap. 1. Tabien.in verb. irregularitas 4.nu.2 Silu. in d. uerb. Ordo. 2.q. 10.

In alijs præterea consecrationibus quoniã certã habeant formã, seruãda
3 est,vt in Pontificali cõtinetur,⁊ loco iuris habet: Silu. in verb. cõsecratio, 1.q. 4.Ideo in Episcopis cõsecrãdis, si qd omittat substantiale,nil actũ est; erũtque oĩa ex integro repetẽda,ex præmissis:ea etenim præcipue forma lia,& sustãtialia sunt,quæ ponũt d.23 c. Episcopus,& d.75.c. ordinationes 3.cũ declarationibus glossarũ: Sed si omittãtur ea, quæ non sunt de substãtia,vt vnctio,vel liber, poterũt alia vice suppleri arg.d.c.1.de sacr.vnct. secus si manuũ impositio fuisset omissa ,quia tunc omnia ex integro essent reppetẽda:Silu.in verb.Ordo.2.q.4.
4 vers. Quartũ:quibus casibus Episcopus ab omni offitio , quod à cõsecratione pendet abstinere debebit, donec vel iteratio fiat, vel suppletio vt diximus in alijs ordinibus: Silu. in verb. ordo.2.q. 10 Idem est in oĩbus cõsecrationibus Monialiũ, & velis imponẽdis;eadẽ .n. omnino ratio est; Idẽ & alijs cõsecrationibus Ecclesiarum; calicis,vel altars,nã in vsu esse nõ debent cõsecrationis, donec vel iteratio fiat,vel suppletio iuxta distinctiones præmissas : Sic itaque tã ordinũ, quã aliarũ cõsecrationũ forma, si sciẽ ter ab ordinatore omittatur , vel varietur,ẽt ꝓpter vitandũ scandalũ, inducit maximũ peccatũ S. Tho.4.d.38 Pisanell, in verb. virginis cõsecratio, vers. Tertio: Quinimmo inducit magnam schismatis,vel hæresis suspitionem,vnde nascitur irregularitas ob ritus Ecclesiasticos minime seruatos , vt diximus superiore lib. c. penult.

Hinc est quod in eligendo Romano Pontifice , si tertiam quis Cardinaliũ partem obtineat, & ob eam solã vellit se se pro papa gerere ,& ipse , & illi adhærentes in ea electione excommunicati sunt,& cuiusuis sacri ordinis priuationem incurrunt , ⁊ significat irregularitatem,c. licet, de elect. Specul. in cap. Vbi periculum in decimotertio speciali libi 6, & hic est casus notabilis in quo electores incurrunt irregularitatem.

Inter substantialia ordinum præcipuum est baptisma:Nam quum sit ianua omnium sacramentorũ c. vlt.de præsb. nõ baptiz.nullus omnino ord. imprimi põt i homine nõ baptizzato

V 4 Ideo-

6 Ideoque, quũ ordo sit potestas quædam, hic non baptizzatus nullam habebit potestatem, & per consequens, si fuerit in Episcopum consecratus sine baptismo, neminem ordinare potest; debet enim ante omnia baptizzari, & deinde omnes ordines ex integro sunt reppetendi ex Conc. apud Compen. habetur. c. 1. de præsb. non baptiz. quod si sciens se non baptizzatum, ausus fuerit uti potestate vel Episcopali, vel cuiuscumque alterius ordinis, tam sacrificando, quam ordines conferendo, fit Irregularis, sicut quilibet nō ordinatus ministrãdo; toto tit. de cler. non ord. min. si uero nesciens hoc fecerit, nec peccat, nec Irregularis fit, ut dicemus infra in ordinato non baptizzato;

Est etiam substantiale, ut quis Episcopus consecrari possit, quod sacerdotium habeat, alioqui ipso omisso Episcopalis consecratio imprimi in homine non potest. gl. in c 1. de cler. ꝑ salt. promot. ubi Doct. Silu. in verb. ordo. 2. q. 1. & in verb. ordo. 5. q 5. Ideo interim omnino nihil exequi debet, quod pendeat ab Episcopali consecratione; alioqui sciens exequendo fieret Irregularis: sicut cæteri non or-
7 dinati administrantes d. tit. de cler. nō ord. min. Nam licet Episcopalis consecratio apud Theologos inter ordines nō anuumeretur; tamen prægrãdis est potestas, quæ confertur in cõsecratione; & Ideo abutendo illa, ita quis fit Irregularis, sicut abutẽdo aliis ordinibus, per illa verba generalia c. 1. de cler. non ord. min. ibi aliquod diuinum officium exercuerit, non ordinatus Vnde tam non rite consecratus Episcopus, quam nō consecratus, si ea fecerit, quæ a consecratione pendent, efficitur vere Irregularis; Nec valet ratio, qđ censuræ suspensionũ, quæ infligũtur generaliter ꝑ canones,
8 nō includunt Episcopos, nisi nominatim exprimant c. quia periculosũm, de sent. excom. lib. 6. Armill. in verb. Episcopus n. 12. qm̃ illud intelligendũ est in vero Episcopo; non aũt in falso: nã quum Episcopus nō sit ordinatus, uel non consecratus, videtur carere priuilegio illius cap. quia periculosum; quod concessum est Episcopis, ut liberius possint uacare executioni Pontificalis officij, quod habẽt, nō aũt eius, quod non habent: ut colligitur ex ratione tex. d. cap.

Huc illud spectat qđ si Abbates, quibus de iure, vel ex priuilegio cõpetũt iura Episcopalia, ita ut minores ordines conferre possint; si sacerdotiũ nõdũ acceperint: & ab Episcopo nõ fuerint benedicti, nõ poterũt ipsos ordines cõferre; nec ulla Põtificalia exercere, tex. & gl. in c. qm̃, dist. lex ageſſ. nona: & gl. in c. Abbates, in ver. Tõsura, de priuileg. in 6. tex. in c. cum contingat, ubi Abb. dextat: & qual. Idem quoque putandũ est in oĩbus Archipresbiteris, Archidiaconis, vel Præpositis, seu etiam Cardinalibus habentibus hãc potestatẽ conferẽdi minores ordines; nã nõ possũt fungi illa potestate, nisi sint sacerdotes gl. 2. in d. c. Abbates, alioq fierẽt Irregulares, sicut reliqui nõ ordinati ministrantes;

9 Quinimmo si quis vere sit cõsecratus Episcop⁹, vel sacerdos; sed aliquẽ ordinẽ maiorẽ, vel minorẽ, siue scienter, siue ignorãter omisserit; nullo modo posset cõferre illũ ordinẽ, quẽ non habet, ut puta si sacerdos consecretur Episcop⁹, quũ tñ nõ habuisset subdiaconatũ, neminẽ poterit ꝓmouere in subdiaconũ: Et præfati Abbates, uel Archipræsbiteri, si sacerdotium obtinuerint, forsan omisso hostiariatu, uel lectoriatu, illũ conferre nõ poterũt; licet possent cõferre superiorem; & est ratio, quia quũ nõ sint in illo ordinati, confe-

conferendo illum fierent irregulares, sicut cæteri non ordinati; sed & alia ratione sūt irregulares, vt dicem⁹ quā do de ꝓmotis ꝑ saltū tractandū erit;

Quæ oīa adeo uera sunt, vt quisqs
10 nō sit ordinatus, seu consecratus Episcopus nullo modo etiā ad mandatum Papæ possit sacros ordines cōferre; & is qui sacerdos nō sit, minores ordines cōferre nō possit, ēt si Papa ei hoc specialiter demādaret: tradit. S. Tho. 4. dist. vigesſ. quinta q. 1. art. 1. his verbis: Papa, qui habet plenitudinē potestatis comittere potest nō Episcopo pertinentia ad Episcopalē dignitatē, dūmodo illa nō habeāt immediatā relationē ad corpus Christi verū; Ideo ex eius commissione, sacerdos simplex potest conferre ordines minores, & chrismare, nō aūt non sacerdos; nec sacerdos maiores ordines, qui habent immediatā relationē ad corpus Christi, supra quod consecrandū Papa nō habet maiorē potestatē, quā simplex sacerdos: hec ille. quæ etiā tradit Capreol. 4. dist. 7. Silu. ordo. 3. q. 7. Innoc. post gl. in c. quāto, de consuet. & propterea gl. in c. omni tempore de consecr. dist. 4. quæ dicit, quod de mādato Papæ sacerdos potest exercere Episcopalia, debet intelligi secundum distinctionē prædictā. S. Tho. Qui Ideo bene dixit mandatum Papæ requiri, quia Episcopus nihil cōmittere potest sacerdoti, qđ spectet ad ordinē Episcopalē c aqua, de consect. Eccl. vel alt.

Illud tamen verū est, quod quando Episcopus ordines minores confert, potest sacerdos, qui astat Episcopo, tradere signacula competentia singulis ordinibus, si Episcopus ipse uerba formæ profferat; nam eo casu ipse Episcopus ordines confert; non autē sacerdos: quia illa signacula tamquā substantialia sacerdos dat, vt cooperatoriū instrumentū Episcopi S. Tho. 4. dist. 15. q. 1. art. 1. Silu. in verb. ordo 2. q. 5. tex. in c. acolith⁹, dist. Vigesſ. tertia.

Ad hæc etiā spectat, si Episcopus aliquē promouerit, omisso aliquo ordine: idest si aliquē per saltū ptomouerit; mihi uidet ipse ordinator fact⁹ irregularis, si sciēter id fecerit: namquū ipse ordinatus fit Irregularis, vt latius suo loco dicemus, cōsequenter, & ordinator particeps hui⁹ culpę, quę irregularitatē causat, etiā ipse fiet irregularis; est. n. hoc in iure clarū, qđ qui aliū reddit irregulārē, ipse quoq; efficitur: exēplo est is, q alteri⁹ faciē ita dehonestauit, vt ꝓmoueri nō possit, ipse de honestator, etiā ꝓmoueri nō potest; tradit Gul. de Lau. in suō sacramentali, vt reffert Silu. in verb. homicidiū. 3. q. 3. vers. Tertiū, in fin. Tabien. in verb. Irregularitas. 3. nu. 26. Angel. in verb. homicidiū 5. nu. 5. ꝓbatur quoq; exēplo mutilatotis, q mutilādo aliū, ita vt efficiat irregularis, ipse fiet etiā irregularis: vt dicemus posteriore lib. agentes de mutilatione:

11 Quæ res non solū vera est in Episcopo ꝓmouēte aliquē sciēter ꝑ saltū, sed etiā si ꝑ ignauia, aut incogitantiā, vt puta omisso examine, nō petitis dimissorijs: nā in ordinibus conferendis scientia, & negligentia comparantur quoad culpam Specul. in c. eos, de tem. ordin. lib. 6. super verb. scientes.

Ad hæc ordinū substantialia etiam pertinēt deffectus liberi cōsensus, siue ordinatoris, siue ordinati, Propterea si ordinet Episcopus quempiā inuitū, uel reclamantē per annum ordinator missas celebrare nō potest; Greg. lib. 1. Registr. c. 19. & est tex. in c. 1. & 2. dist. 74. Silu. in verb. ordo. 3. q. 9. quinimmo sicut a missa arcetur, ita & ab omnibus ordinationibus c. vbi, & c. seq. Ead. dist. 74. Quod procedit, etiā si ipse ordinator per uim coactus fuerit ad ordinandū aliquē, forsan inhabilem.

bile;nam tā grauiter peccat, ut mors potius sub eunda sit, quam quicquam committatur aduersus conscientiam: Aug.deciuit.dei, lib. 2. c. 18. habetur 32. q. 5. c. Ita ne; & c. sacris; dehijs quæ iu,metuue caus.fi. vnde magnam in se concitat irā Dei, cuiusmodi narratur de Gregorio Episcopo prænestino, cui cū se pateretur cogi ab Episcopo Nepesino, ut Constantinum uirum laicum,& Neofitum sacris initiaret,dei miraculo,manus ita aruerunt, vt nec ad os illas admouere posset; reffert Plat.ī Steff.3.Ioānet.ī Paulo.1.

Qua ratione sanctissime institutum
12 est, si quis monialem p vim in monasterium induxerit,ipso facto excōmunicatus cēseatur, ex Cōc.Trid. Sess. 25.c.18 de Regul.quo exemplo grauissimis subijciendi pœnis sunt etiā ij, qui masculos per vim ad religionem inducunt,de quibus in d. Conc.nō est facta mentio, nisi quod masculus posset saltem infra quinquēnium, sua iura prosequi,& uim allegare,vt ibid.c. decimo nono: Vnde seueriori sententia oportuit punire cogentes fragilē muliebrem sexum,quam masculum.

Sunt tamen aliquādo cogendi clerici ad suscipiendos ordines, nō per uim,sed per subtractionem beneffitij, vel alterius comodi,si hoc exigat qualitas beneffitij,vel Ecclesiæ magna necessitas:nam si hoc fecerit Episcopus laude dignus censeri debet,Raijm.in tit. de form. consecr. Episc.vers.Item numquid Episcopus,quē probat Silu. d.q. 9. superiori etenim præcipienti aliquod bonum publicum, scilicet, vt quis curam animarum gerat, vel Epi-
13 scopatum sumat, parendum est c.nisi, de renunt. Quin nemo videtur Iure dignus cura animarū, nisi qui promoueatur inuitus: C.de Episc.& cler.l.si quemquē. sicut ob tēpora le bonū publicū, qs iure cogi potest ad tutellam, vel curā Tabien.in verb.ordo.2.n.18 sed in specie;quod quis possit,vel metu induci per beneficij subtractionem ad ordines suscipiendos, probatur in c. vlt. de off. vic. & c. licet canon;de Elect.lib.6. & c.cum in cūctis, de Elect.& dist.sexagess.c. Innouam⁹. Epis. in epist. ad Ioan. hieros.

Hæc aūt irregularitas, vel censura, quæ afficit ordinatores impellētes aliquem ad ordinē,vel religionē,etiā p cedit in casu cōuerso, quādo per vim vel metum auuertunt volentem ordinari,quādo dignus,& Idoneus est;nā si nullā iustā causam habeat Episcop⁹ reijciēdi ipsum, quodāmodo resistere videtur spiritui sancto vocanti admīnisterii suū illū clericū; sed si causam habeat quantūuis occultā, non tenet ipsum ordinare;nisi quādo ille,qui ordinari vult est arctatus ratione beneffitij: tūc .n. Episcopus illū reijcere nō posset,etiā si causam aliquā occultā sciret,ob quā ille reijciendus esset,de temp. ordin. c. ex tenore: Raijm. in tit. de form. cōsecr. vers. Quid si clericus vult promoueri: Albe. ic.ī verb. ordinator, ante fin. Ideo qm Regulares nō sunt adstricti ad ordines suscipiendos ratione beneffitiorum, cū ea non possideant, ipsi superiores eos possunt libere reijcere,etiā sine causa
14 c. ad aures, de tēp. ordin. Rai. Ibid.

Illud aūt verū est, quod si quis dissuadendo, vel cogēdo auuerterit aliquē, ne religiosus fiat, ad oīa damna tenetur religioni illi: sed si auuerterit eum iā religiosus erat, debet aliū æq; dignū substituere, aut ipsemet loco illi⁹ pfficeri; qd olim fecerat Raijmūd⁹ ordinis pdicatorum; & Romanæ Ecclesiæ pænitētiarius, vt reffert Angel. in verb. Religiosus, vers. verum retrahens:n.64.Silu.in verb. Restitutio.3. q.1.In monialibus vero q̄sq; impedierit eorum uoluntatē vel accipiendi, vel

vel noti emittẽdi ipso facto excõmu-
15 nicatus hodie cẽsetur, ex Conc. Trid. Sess. 25. c. 18. de Regular;

De ordinante alienum clericum,

CAP. II.

1 *Ordinans alienum, per annum suspensus est a collatione, ordinum;*
2 *Papa potest concedere dimissorias, pro confluentibus a toto orbe:*
Papa neminem promoueret, nisi habentem dimissorias proprij Episcopi;
Florentinum Archidiaconum Gregorius magnus ordinare noluit, sine consensu Episcopi Florentini.
3 *Dimissoriæ litteræ in scriptis fieri debent, & qua forma;*
Capitulum sede vacante non potest concedere dimissorias, nisi post annum;
4 *Laicus ab initio potest sibi eligere domiciliũ, ita quod ibi dimissorias ad primam Tonsuram obtinebit, & ad reliquos ordines,*
Beneficiatus sortitur domicilium, vbi est Beneficiatus;
5 *Episcopi familiaris triennio, ab eo ordinari potest;*
6 *Dimissoriæ non requiruntur, quando proprius Episcopus est suspensus ob ordinatos alienos;*
7 *Ratihabitio proprij Episcopi sanat ordinationem factam a non suo Episcopo, sed ante eam exercere non debet;*
Beneficiato non licet peregrinari, etiam ex voto, nisi cum licentia proprij prælati, præter quam vno casu;
Monacus peregrinari non potest, sine licentia superioris;
8 *Incogniti quanto tempore purgent hunc defectum;*
Tempus non aufert excommunicationem, & irregularitatem:
Vltramontani non admittuntur, nisi quinque sigillis;
9 *Episcopus incognitus, non est admittendus;*
10 *Græcus infra diocesim latini Episcopi se se ingerens, est ipso iure excommunicatus, & e contra;*
11 *Cardinalis minores ordines conferre potest, sed non nisi suis subditis, & in suo titulo;*
Alienus nunquam ordinari potest, quamuis consuetudine non obstante;
Abbas non potest dare primam Tonsuram monaco, pendente anno probationis;
12 *Ordinans alienum, qua pœna puniatur;*

ORdinans eum, qui sibi subditus non sit, sed alterius diocesis, non
1 habita eius ordinarij licentia, tã grauiter peccat, & vt ipso iure per annum sit a collatione ordinum suspensus, ex Conc. Lugd. de temp. ordin, habetur de temp. ordin. c. eos, lib. 6. & nouissimæ idẽ statuitur Conc. Trid. sess. 23. c. 8. de Refform. Immo olim excõmunicationi subiacebat, qui alienum subditum promouisset, sine ordinarij licentia, ex Cõc. Calced. c. 19. habetur
2 dist. 71. c. clericos; Ideoque licet Papa possit pro quibuscumque, a toto orbe confluentibus ad illum, concedere dimissorias, perinde, ac possunt proprij Episcopi, & vigore dimissoriarum ab ipso concessarum, quilibet Episcopus possit sibi non subditum ordinare c. 1. de temp. ordin. lib. 6. Tamen eas perraro, vel numquã concedit; quinimmò ipse neminem promouet, uel promoueri permittit, sine proprij Episcopi attestatione, cui ex diuturna cõsuetudine vitæ, & mores ordinãdi innotescũt, vt cõstat decreto Gregorij magni ad Ioannẽ Archiepisc. Rauenn. nãque Florẽtinus Archidiacon. a clero Rauenẽ. postularet, Gregorius noluit affen tiri, nisi Florẽtini Episcopi consensus, & licentia interuenirent.; habetur dist. 85. c. Archidiaconum; Multo ergo magis quilibet ordinarius alterũ ordinarium consulere debet, & dimissorias litteras, uel licentiam expectare inscriptis probandam; aut saltim
3 per testes gl. in c. primatus, dist. 71. Specul. in d. c. eos, super verb. licentia: Quarum dimissoriarum formam habes, dist. septuagess. teria c. 1. & in Spec. in tit. de cler. peregr.

Est au-

Est autem Episcopo diligenter cauendum, ne dimissorijs quorumcumque ordinariorum credat: nam capitulum sede vacante, licet olim has litteras concedere posset, d. c. eos: Tamen hodie ex Conc. Trid. eas dare non potest, nisi vacatio Ecclesiæ sit diuturnior anno: sess. septima, cap. 10. de Reff. Idem erit in illis dignitatibus, quibus sede vacante Episcopali competit iurisdictio; scilicet si Archidiaconus, vel Abbas, vel mortui Episcopi Vicari' à capitulo confirmetur: nam ante annum lapsum a die vacationis concedere eis non licet; eod. Conc. Trid sess. 23. c. 10. qui si eas concesserint ab officio, & beneficio per annum sunt ipso iure suspensi, vt ibid. Capitulum vero Ecclesiastico subiacet interdicto d. sess. septima. cap. 10. Quę omnia non solum vera sunt in maioribus ordinibus conferendis, verum etiam in minoribus, & ipsa tonsura, Specul. in d. cap. eos, super verb. ordinare, & glos. in c. 1. in verb. clericum, de temp. ordin. lib. 6. quod hodie expressum est d sess. vigesima tertia, cap. 10,

4 Sunt tamen non nulli casus in quibus hic dimissoriarum habendarum rigor remittitur; Nam quisquis laicus est, libere domicilium vt libet mutare, & transferre potest; quo mutato sufficit illas dimissorias obtinere, quæ pendent ab eo ordinario ad quem transtulit: glos. in d. cap. primates, d. septuagesima prima: ita quod Episcopus eius loci, quo hic transtulit domicilium, posset eum ordinare absq; ordinarij originarij litteris; propterea si quis beneficium obtineat in aliena diocesi, sortitur domiciliũ etiam illius diocesis; & sic ab vtroque poterit ordinari, siue ab Episcopo originis, siue ab Episcopo loci beneficij, cap. cum nullus, de temp. ordi n. lib. 6. Alberic. in verb. ordinator: Quod si domiciliũ nõ transtulerit, non potest Episcopus ei, quasi extraneo conferre, nec primã tonsuram, sicut nec alios ordines, vt fusius scribit Spec. in d. cap. eos, in verb. ordinare; de temp. ordin. lib. 6.

5 Quinimmo si quis triennio commoratus fuerit cum aliquo Episcopo sortitur forum, & domicilium illius diocesis, quo ad hoc vt ab illo ordinari posit, si statim cum ordinibus, conferatur illi beneficium: Conc. Trid sess. vigesima tertia cap. 9. de Reff qua propter inhærendo verbis eius canonis innuitur hoc procedere in illis familiaribus, qui cum Episcopo commorantur; idest pręsentes assistunt obsequijs Episcopi: alioqui si absentes sint, in regione remota, etiam si illios sumptibus viuant, quasi procuratores, vel quomodolibet mercenarij, videretur eos per hoc non aquirere domicilium, vel facultatem promouendi, quoniam in tam longa absentia non potuit hic Episcopus nosse illius mores; quandoquidem hoc triennium à Concil. præfixum, posset ad hoc principaliter suffragari, quod mores, & vita ab Episcopo cognoscantur, arg. c si quis incognitus, decima septima q. 2. Archid. in cap. legem d. quinquagesima tertia; Nam quod requiratur commensalitas continua posset colligi ex eod. Conc. sess. 14. cap. 2. de Reff.

6 Alio præterea casu, sine dimissorijs, ac licentia quis potest alienum clericum ordinare, scilicet si proprius Episcopus suspensus, vel interdictus est, ita vt ordines conferre non possit; tunc enim ipsius subditi, illo irrequisito, possunt ad viciniores Episcopos

scopos accedere : qui a iure authoritate habent eos promouendi, examine præmisso, & scrutinio psonarũ habito ex Conc. Lugdun. habetur in d. c. eos,& Ibi Specul.ac Ioan.And.Hoc tñ intelligendũ est, nõ de omni suspẽsione; sed in ea sola,quã Episcopus incurrit ordinando alienos subditos; quia in pœnam sui delicti, & vt in eo puniatur, in quo deliquit, suspensus declaratur, & in tali suspensione positus negligi potest a suis subditis, circa dimissorias petendas, ita sonant verba d. c. eos, & ita explicat Silu. in verb. Irregularitas q.9.& gl.i d.c.eos.

Alius etiam casus est, nam si alienus Episcopus sibi non subditum or-
7 dinarit canonice, cum spe ratihabitionis proprij Episcopi; ordinatio conualidatur, & nulla pœna incurritur: tex. in c. Lugdunensis 9. q. 2. cuius doctrinæ author fuit Raym. in tit. de form. confecr. verf. in summa nota quod ordinati: & post eum sensit gl. in c. nullus alterius, in fin. magnæ gl. 9. q. 2. & licet gl. in d.c. eos, videatur sentire contrarium, & Aberic. in verb. ordinator in princ. post Summ. conf. tit. de ætat. ordin. q. trigess. octaua; Tamen multum hæreo auctoritati Raym. viri & doctissimi, & optimi, propter verba d. c. Lugdunensis, & arg. optimo Conc. Trid. Sess. 14. c. 3. de Refform. casus ui deẽ apud Episan.ĩ Epist. ad Ioan.hierosol. Ita tñ,qđ rati habitio expressim subsequat,qua nõdũ subsequuta,ordinatus abstinere debebit ab exequutione suorum ordinũ,vt docet Silu. in verb. Irregularitas q. 9. in princ;

Redeundo igitur ad propositã materiam, si quis domicilium nullum habeat, quia peregrinus est, vel vagus: tamen nemo illum ordinare potest, aut debet; nam cum incognitus sit, non est promouendus d. c. si quis incognitus; & plerumque eiusmodi vagabundi sunt criminosi, & maxime suspecti c. 1. de temp. ord. lib. 6. sunt enim clerici Acephali, & nec iter laicos, nec inter clericos ponuntur, & sunt hippocentauri, idest nec equi, nec homines, vt fusius scribit Conc. Magnnt. can. vigess. secundo: forsan etiam sunt excommunicati, vel hæretici, vel rebaptizzati, c. aphi os, dist. nonagess. octaua: forsan sunt illegitimi, vxorati, vel non baptizzati, Apostatæ, vel beneffitiati, quibus non licet abesse, nec quidem ex voto sine licentia sui prælati: c. non oportet, 1. de consecr. dist. 5. & de vot. c. magnæ & De renunt. c. nisi, S. Tho. 22. q. vlt. art. 7. nisi vno casu excepto, quo beneffitiatus potest licite peregrinari, scilicet quando Papa concedit omnibus transitum, Abb. in c. vlt. de voto: Insuper isti vagantes forsan sunt monaci peregrini, absque licentia Abbatis, vel superioris, quod non eis licet, Tabien. in verb. votum 5. nu. 4. Alberic. in verb. peregrinus 2. & 3. Ideo cautum esse oportet Episcopum in puestigandis incognitorum qualitate, & vita, ne has censuras incurrat: Et li-
8 cet olim fuisset constitutũ, quod incogniti fierent cogniti, saltim p triennalem conuersationem, Archid. in c. legem, dist. 53. & Ibid. gl. tex. in d. c. si quis incognitus, 17. q. 2. aliquando p biennalẽ, 19. q. 3. c. monasterijs; aliquando, p annalẽ c. gondi saluus: 17. q. 2. Tamen hæc tempora nõ sufficiũt ad inducendã facultatem, vt ordinari possint, quia hæc tẽpora non inducũt, vt excõmunicatus desinat esse excõmunicatus, irregularis desinat esse irregularis; Vnde merito dũ incognita est præterita vita, & mores, promoueri nõ debet; ppterea debet Episcopus inuestigare præteritos mores, & vitã, nec credẽdũ est omni attestationi, nã ĩ

Vltra-

Vltramōtanis requirunt sigilla quimque Episcoporū, c.1. de cler. peregr. quę sigilla, & si sint incognita, si tamē vno teste cōprobentur, sufficiēt Raij. quem probat Alberic. in verb. peregrinus 1.

Ipse quoque Episcopus incognitus, aut peregrinus facile admitti nō
9 debet ad ordines conferendos, sicut nec ad exercendos suos ordines, ob easdem rationes c. præsbiteri, dist. sexagess. octaua; Ideoque Titulares Episcopi, id est, qui proprio carentes grege alienas oues curare studēt, ordinare prohibentur quoscumque, & quocumque loco, etiam si Nullius diocesis sit; nec proprios familiares, aut cōmensales promouere possunt, nisi habita ordinarij licentia, & dimissorijs; quod si contra fecerint, per annum ab exercitio Pontificalium suspenduntur, Conc. Trid. Sess. decima quarta. c. 2. de Reff. & quandoque etiam Excōmunicationem incurrūt, & depositionem ab omni ministerio Ecclesiastico, vt puta si græcus græcos infra latini Episcopi diocesim, uel
10 latinus latinos, infra græci Episcopi diocesim promoueat, secundum casum c. quoniam, de off. ord. Conc. Lateran. c. 9.

Nec ista omnia solum uera sunt in Episcopis, uerum etiam in quibuscumque dignitatibus, etiam inferioribus, quibus forsan ius, vel priuilegium concessum est minores ordines conferendi; nam solis suis subditis, & in proprijs Ecclesiis cōferre poterūt, gl. in c. 1. in verb. Episcoporum: de temp. ordin. in. 6. Abb. in c. cum contingat; de ætat. & qual. & in c. 1. de suppl. negl. prælat. Gemin. in c. Abbates, de priuileg. lib. 6. vers. quæro an Abbas, & est gl. aperta in d. c. Ab-
11 bates in verb. Episcopalem, Ideoque Cardinales, quoniam suo Iure minores ordines conferre possunt; Host. & Ioan. And. in c. 1. de suppl. negl. præl. Mart. Lau. in tract. de Card. q. vigess. & seq. Iacobat. de conc. lib. 1. art. duodecimo vers. item Cardinalibus, non possunt conferre nisi subditis, & in propria parochia: Idem est dicendum de omnibus Archipræsbiteris, Prepositis, ac similibus etiam exemptis, eandem potestatem habentibus, ex Conc. Trid. Sess. vigess. tertia c. 10. de Reff. Nec vlla consuetudine quamtumuis inueterata potest hoc induci, vt alienum clericum isti promouere possint; Gemin. in d. c. Abbates vers. Quero an consuetudine, & Conc. Trid. d. c. 10.

Quinimmo isti Abbates, vel Præpositi, si Monasterium habeant, non poterunt conferre hos ordines illis ipsis, qui ibidem sunt positi infra annum probationis; nec quidem primā Tonsuram præbere; nam hoc anno probationis pendente habentur pro non subditis, quoad ordines suscipiendos; & hoc inductum est, ne fiat fraus legi, si illi postea claustrum dereliquerint, Io. And. in d. c. Abbates in verb. conuolauerunt, Ibid. Gem. & Lap. Quod si de facto alicui conuerso intra hoc tempus Tonsura conferatur, non eum ligat, Gemin. Ibid. Istis autem ordinatoribus contra prædictos canones imposita est pæna, quod ipso
12 iure suspensi sint per annum d. c. eos, de temp. ord. lib. 6. Vbi nulla distinctio fit Episcoporum, seu aliorum ordinantium, sicut etiam in Conc. Trid. Sess. vigess. tertia c. 8. eadem pæna statuitur Episcopis, nam quoad hoc non debent esse melioris conditionis isti inferiores, quam sint ipsi Episcopi.

Quando

Quando quis subditum suum ordinare non possit,

CAP. III.

1 *Episcopus suos subditos ordinare non debet, nisi plene cognitos;*
Iuramentum eius, qui petit ordinari, non sufficit, vt admittatur, sed qualitates requisitæ debent probari;
Chrismate signatus esse debet, quisquis vult ordinari:
Ordinationes non sunt sollennes tenendæ, nisi ordinandi per mensem ante adeant Episcopum;
2 *Episcopus non debet ordinare suum subditum cognitum, si illius parentes sint incogniti;*
Episcopus non debet promouere suum subditum, qui diu a patria absfuerit, nec eum admittet ad administrandum, nisi attulerit litteras, vbi vixit;
3 *Excommunicato non videtur communicare, qui ab eo necessaria uitæ emerit;*
Episcopus varia genera suorum subditorum promouere non potest, vide hic vsque ad finem;
4 *Delegatus a Papa consecrando, vel ordinando indignum excusatur, propter mandatum Papæ.*
Ordinans suspensum debet ipse deponi;
Papa non videtur absoluere excommunicatū, admittendo eum ad osculum;
5 *Absolutio, vt sit valida, debent esse verba absolutionis, tam in excommunicato, quam interdicto, vel suspenso.*
Episcopus ordinans irregularem, an videatur auferre irregularitatem;
Irregularitas, vt auferatur, nulla certa verborum forma requiritur;
Ordinans indignum, ipse redditur indignus ordinandi potestate, saltem quo ad eum ordinem, & mortaliter peccat.
Dionisii Areop. consilium quo ordinatores vti debent.
6 *Episcopus negligens in discutiendis ordinandorum deffectibus, non videtur dispensare, sed peccat,*
7 *Episcopus indignum ordinans ad mandatum Papæ, an bene faciat;*
Indign⁹ quis est vno ordine, et altero est dignus:
8 *Episcopus odinans indignum excusatur relatione Archidiaconi, & examinatoris:*
Episcopus ordinans indignum excusatur si ille sese furtim ingesserit;
Episcopo imputatur quod negligentem, vel ignorantem examinatorem, deputauerit:
Titulo carētes, quasi indigni nō sūt ordinandi;
Ordinans aliquem sine titulo, ipse tenetur cum alere, & quando hoc procedat;

SVnt præterea impedimenta plurima, ne quis suos subditos promouere possit; nam si tam grandis sit diocesis, vt non facile omnes ordinandi
1 possint cogniti esse Episcopo, certe eos promouere non debet, nisi informationibus sumptis de ætate, moribus, natalibus, & fidem fecerint de anterioribus ordinibus susceptis; nā tales ignoti pro peregrinis, & extraneis habendi sunt; vt aperte tradit Raym. in tit. de peregr. in princ. gl. in c. vlt. dist. septuagess. prima: nec hoc casu sufficere debet Iuramentum, quia non est eis credendum c. Inter quatuor, de cler. peregr. Alberic. in verb. peregrinus 2. Nam forsan non fuerunt chrismate signati, vt est necessarium, antequam ordines conferantur, Conc. Trid. Sess. vigess. tertia c. 4. de Ress. Hinc sancte eodem concilio decretum est, quod quando Episcopus ordinationes facturus est, qui vollunt ad sacros ordines promoueri, adeant ipsum per mensem ante diem ordinationum, & sua nomina publice describi permittant, vt de natalibus, atque aliis informationes sumi possint, Sess. vigess. tertia c. 5. de Ress. Rursum per tres dies ante ordinationem sunt examinandi, & scrutinium faciendum est, Ead. Sess. c. 7. quod etiam priscis temporibus fuerat institutum c. quando, dist. 24.

Qua ratione etiam subditum bene cognitum, Episcopus non ordinabit,
2 si eius parentes, & genus ignoti sint; nam forsan infamiam contraxerunt a progenitoribus, uel aliquam irregularitatem;

laritate; vnde promouendi non sunt, nisi dispensati ex causis, de quibus dictum est lib. 1. in tractatu de infantibus expositis: Simile est si quis subditus diu abfuerit, nam siue promoueri, siue promotus exercere vellit, non est admittendus, nisi litteras adferat eius ordinarii, vbi vixit, vbi uersatus est; multas enim potuit incurrisse irregularitates, crimina, vel censuras; que illi impedimentum adferant, sicut cæteris incognitis extraneis c. Tuæ, de cler. peregr. c. aphros, dist. nonagess. octana;

Illud præcipue Episcopus animaduertere debet, ne isti redeuntes, in locis suspectis de fide vixerint, vel ubi pestis contagiosa inualluit; nam & ipsi eandem suspitionem incurrunt, vnde reiici debent ab ordinibus, vt diximus supra de suspectis, & de pestilentiam patientibus; Est autem eis illud condonandum, si peragrando cũ excommunicatis, vel infidelibus versati sint in emptione, & commertio circa
3 res, & vsus necessarios humanæ vitæ c. quoniam, Vndecima q. 3. Nec etiã eis obesse debet, si in longa itineratione, habitum mutauerint c Episcopi, vigess. prima q. 4. non enim eisdem sacerdotum, vestibus commode vti possumus peragrantes, ut in Vrbe residentes;

Caueræ igitur debet Episcopus, ne ordinet de fide suspectum, vel de aliquo delicto imquisitum, denuntiatũ, vel accusatum, in quo depositionis, vel excommunicationis pæna possit irrogari; nam si priusquã tota res discutiatur eum promouerit, tam grauiter peccat; vt ordinandi potestate priuetur, tãquã eius criminis sotius, de quo ordinatus imquisitioni subiicitur c. omnipotens, de accusat, & dist. octuagess. prima c. Tantis: sed hoc eclarandum est dummodo non sit lapsus annus a die pendentis accusationis, vel imquisitionis, gl. in dictis locis: quæ censura etiam locũ habet, si Episcopi consecrent Episcopum ita suspectum, accusatum, vel Inquisitũ, quod probatur d. c. Tantis, vbi videtur casus; sed hoc non habebit locũ quotiescumq; consecrantes illud munus peregerint vigore delegationis
4 Papæ: nam sine temeritate id faciunt, cum pareant mandatis apostolicis; & ex obedientia mereantur c. ad aures, de temp. ord. & vigess. tertia q. 1. c. quid culpatur: Nam omnis promotio ad beneffitia ꝑ notorie indignos, quãdo ita Papa vult excusat obedientem
5 Episcopum a peccato Io. And. in c. cum adeo, de rescrip. & in c. significauit, de off. ord. Silu. in verb. obedientia q. 5. vers. quarto;

Sed & ille, qui ordines confet homini suspenso, tam grauiter errat, vt suo ordine deponi debeat: c. quando, dist. vigess. quarta, & ordinandi potestatem, vlterius non habebit c. si qui Episcopi, vigess. quinta q. 2. Et tam & si illud videretur animaduertendũ, quod si ipse Episcopus suspensionis sententiam tulisset, si sciens eum ad ordines admisserit, dispensare videretur, & absoluere; vt per Abb. in c. veniens de fil. præsb. Fely. in c. preterea nu. 6. 7. & 8. de Testi cogen. tamen contrarium verius est, vt mox dicemus: Eadem procedunt in ordinatoque eius, qui interdictus sit: nam qui ordines confert, easdem pænas incurrit: Idem si quis excommunicatũ promouerit; nam hic Episcopus excommunicato communicans deponitur c. Theugaldum, vndecima q. 3. & hoc casu non ualet distinctio, quod si hic idem Episcopus eum excommunicauerit, videatur eum absoluere admittendo ad ordines: nam nec Papa ꝑ hoc videretur absolnere, si taceat,

clem: si.

Clem. si summus, de sent. excõ. multo ergo min⁹ in Episcopo, vt gl. Ibid. quoniam absollutio, vt sit absollutio, requiruntur in ea saltim verba simplicia absollutoria: Innoc. in c. cum desideret, de sent. excõ. Abb. in c. vlt. de restit. spoliat. Immo hæc simplicia verba absollutoria non sunt sine peccato: quoniam debet ea absollutio fieri cum aliqua solennitate, Silu in verb. absollutio 3. vers. sciendũ est secundo: licet etenim Ioãnes Patriarca cognomẽto Elemosinarius, clericum excommunicatum canonice ob violentas manus in alterum clericũ, statuisset absoluere (quia per excommunicationem erat factus deterior) & ob id eum reconciliauerit publice in Ecclesia absque absollutorijs verbis, tamen sollennitas ad fuit; nam primum ipse excommunicato veniã petijt, quo facto Reus quoque veniam petijt correctus; Ideo verba Patriarchæ illa Deus nobis omnibus indulgeat vim absollutionis habuerunt, maxime quia Patriarca sua manu excommunicatũ in Ecclesiam introduxit, vt scribit Leontius. Neap. Cyp. Episcop⁹ in illius vita, apud Lipõm. Tom. 2.

Quæ rationes militant etiam in suspensis, & interdictis quia, quo ad ipsam absollutionem hęc tria pari passu ambulant: Silu. in verb. Absollutio 6. vers. secundum: vnde concluditur per promotion m nõ videri ipsum absoluere ab interdicto, vel suspensione, sicut nec ab excommunicatione: d. c. si summus.

Hæc spectat, ꝙ si Episcopus promouerit irregularem, ex ea irregularitate, quæ nõ residet dispensanda in facultate eius, ipse quoque efficitur indignus auctoritate ordines conferendi; sed si ea irregularitas resideat in ipsius potestate, si sciens eũ ordinauerit, videtur dispensasse; & hoc potest probari per scripta Abb. in d. cap. veniens, de fil. presb. & Feli. in d. c. Præterea nu. 6. 7. & 8. de testib. cog. & potest esse ratio, qui in irregularitate auferẽda nulla certa verborum forma requiritur, nec etiam nuda verba absolutoria, sed sola dispensatio, etiam tacita: Silu. in verb. absollutio 6. vers. Tertium: Ex premissis sequitur, quod ordinãs scienter publicum pænitẽtem, priuatur ordinandi potestate, quia ipse nõ posset dispẽsare c. ex penitẽtib⁹, d. 50 Alberic. in verb ordinãd⁹. vers. Quarto dec. & habet Cõc. Carthag. 4. c. 68 Idem si quis ordinet coniugatũ, ẽt ad primã tõsurã, ꝑ annũ est ipso iure suspẽsus c nullus, de temp. ordin. lib. 6 Ordinãs illegitimum, priuatur ordinãdi auctoritate c. cum Vintoniẽ. de elect. Ordinãs scienter bigamum, vel maritum viduæ, vel curruptæ, aut repudiatæ priuatur potestate ordinandi c. ex pænitẽtibus, d. 50. & c. 2. de bigã. nõ ordin. Ille ẽt, qui ordinat in scium, vel illiteratũ ꝑdit ordinãdi auctoritatẽ c. qui Ecclesiasticis, d. 36. Alberic. in verb. ordinatus debet: sed ex cõstitutione Bonifatij octaui in d. c. nullus de tẽp. ord. lib. 6. si quis illiterato cõferat ẽt solã primã tõsurã, per annũ est ipso iure suspẽsus: vnde apparet, quam euidenter errauerit Feli. in cap. primo, col. 6. vers. similiter dixit, de treug. & pac. vbi putat, quod propter papæ tolerantiam Episcopi excusentur si ordinent illiteratos, quod non potest vllo modo esse verum, & pugnat cum toto iure; sed & ille qui scienter ordinat minorem ætate illa, quæ ordini necessaria est, deponitur d. septuagess. septima c. subdiaconus, Alberic. in verb. ordinatus debet. Ideo qui primam tonsuram confert infanti; ipso iure

per annum suspẽsus est ab ipsius tonsuræ collatione d. c. nullus, de temp. ordin. lib. 6. Ille ẽt qui promouet curiæ obnoxium, quem curialem dicũt, deponi debet c. aliquantos, dist. 51. Ordinans etiam Neofitum priuatur auctoritate conferendi eum ordinẽ, quem illi contulit, dist. 59. cap. qui: sed & is qui seruum, vel quẽmcumque colonariũ, aut ascriptitium ordinauerit, præter id, ꝙ ad serui pretiũ tenetur in dupplum. dist. 54. cap. si seruus absente: Raym. tit. de seru. ord. vers. si seruus fuerit, Missam ꝑ totum annum dicere non potest, Concil. Aurelian. 3. c. 20. Vnde sequitur quod nec ordines sacros illo anno cõferre possit; quia non nisi in missa conferri possunt, gl. in c. quod sicut, in gl. magna, de elect. Tandem concludendo quisquis ordinat quempiã quauis ex causa indignum, reddit se quoque indignum auctoritate ordines conferendi c. Tantis, dist. 81. & dist. 36: c. qui Ecclesiasticis; quo loco Archid. late disputat vtrum hic ordinator priuetur facultate conferendi omnes ordines, an vero eum solum, quem contulit: sed mitior, & æquior est sententia, vt in quo deliquit puniatur, scilicet, vt eos solos ordines conferre non possit, in quibus peccauit ex tex. claro, in cap. litteras, de temp. ord. & c. cum in cũctis §. fin. de elect. & ita intelligend. tex. in cap. si qui Episcopi 1. q. 1. & cap. Si qui Episcopi, 25. q. 2. & cap. dilectus, de temp. ordin. & dist. 50. cap. ex pænitentibus: Habebit autem & alias pænas à Domino, nam cũ ordinans indignum mortaliter peccet S. Tho. 4. dist. 24. Concil. Trid. sess. 24. cap. 1. de Reform. alijs pænis grauioribus se a Deo puniendum dubitare debet, quibus punitus fuit Ieroboam, quum passim, & sine delectu indignos ad sacerdotium admitteret 3. Reg. cap. decimo tertio: non enim fidelis est domino qui ei indignũ prębet ministrum cum melius sit paucos habere ministros, qui digne possint opus dei exercere, quã multos inutiles, & indignos c. Tales, d. 23. & de ætat. & qual. c. cũ sit: Propterea si Episcopus beneficium conferat indigno: priuatur auctoritate beneficium conferendi d. c. cum in cunctis, in fin. quam constitutionem probat Conc Trid. sess. 24. c. duodecimo de Reff. Et vt euitet ꝓdictas vitiosas ordinationes, & collationes, debet ordinator sequi cõsiliũ S. Dionisy Areopagitæ, de Eccl. hier. cap. 5. part. 3. cuius hæc sunt verba: Moyses legalium ceremoniarũ ꝓmotor neq; fratrẽ Aaron ad sacerdotale mun. inunxit, (& quidẽ cum Deo & charũ & sacerdotio non ignorare t esse dignissimũ) donec ad id diuinitus agitatus sub Deo principe sacerdotalem consecrationem pontificaliter cõsumauit: Rursum Ibid. Oportet (inqt) Pontificem sanctum nõ motu proprio sacerdotales ordinationes conficere. sed sub Deo agẽte has Pontificaliter, celestique, celebrare mũditia: hęc ibi

Quæ oĩa vera sunt ĩ illis indignis, cũ qbus Episcopus dispensare suo iure nõ posset: alioqui si propria auctoritate dispensare posset, & indignitatẽ illã sciens, ordinãdo dispensare videret; & ob id puniri nõ deberet, vt scribit gl. in c. qui in aliquo, d. 51. ꝙ intellige si Episcopus causam dispẽsandi in mente habuerit, alioqui faciendo supinè, & negligenter puniri debet; vt apte scribit Silu. in verb.
6 dispensatio q. vltima: ꝙ si nesciens Episcopus, & negligentia eadem versatus fuerit in discutiendis deffectibus, nõ censetur dispensasse; & ideo puniendus est, iuxta prędicta: glos. Ibid.

Ibid. in verb. concubinas, & gl. in c. si quis sine, d. 81. presertim si ordinasset indignũ ob crimina, quoniã tunc nõ solũ puniretur in priuatione potestatis conferendi ordinem collatũ, sed ẽt deponeretur simul cũ ipso ordinato criminoso c. aliquãtos, d. 51 Alberic. in verb. ordinatus debet.

Hæc autem Regula pluribus modis declaranda est, primo nisi in ordinatione indigni accesserit mandatum Papæ: nam quia sic papa vollens dispẽsare videtur, Episcopus obediẽdo
7 non est puniendus: Io. And. in c. cum adeo, & in c. si quando, de Rescrip. & in c. significauit, de off. ord. præsertim circa collationem beneficiorũ faciendam indignis; sed circa collationem ordinum, si ea fieri sine peccato non possit, & ideo dispensatio illa tacita sufficere non videretur; Episcopus nullo modo procedere deberet ad ordinationem indigni, sed potius abstinere, & monere Papam, q̃a forsan male informatus fuit, vt docet d. c. si quando, & Silu. in verb. obedientia q. 5. in fin.

Altera declaratio est, quod quandoque quis indignus est vno ordine, sed alio est dignus c. accepimus, de ætat. & qual. & d. 74. c. gesta, vbi gl. Host. in sum. de ætat. & qual. §. 3. Sũ. conf. de ætat. ord. q. 22. Alberic. in verb. ordinatus à non Episcopo: propterea non erit puniendus ordinator indigni, si eũ ordinarit in ordine quo erat dignus.

Alia declaratio est si Episcop⁹ mul
8 tis occupatus negotijs Archidiacono aut alij examinandi onus commiserit vt de iure tam vetere, quã nouo potest, c. quando, d. 24. de off. Archid. c. ad hoc, Conc. Trid. sess. 23. c. 5. & c. 7, de Reform. si ad examinatorum relationẽ indignum promouerit excusabitur, Specul. in c. eos de tẽp. ord. lib. 6. super verb. scienter: arg. de pignor. c. significante, & de cler. excõ. min. c. apostolicæ; Ideo nõ ipse sed examinatores puniendi, d. c. qñ.

Quarto excusaretur ordinator si furtim, aut ex simplicitate ille indign⁹ se se ĩtra multitudinẽ ordinãdorũ ingesserit; nã ordinator id nesciens culpa caret: Magna tamẽ diligentia in Episcopo requiritur, vt culpã euitet: nã si vel omnino examen, & informationes omittat, vel si neglígẽter accipiat, vel homini negligenti cõmittat, excusari non potest, hoc enim casu aliena culpa sibi imputari debet; quod apte tradit Specul. in d. cap. eos, in d. Verb. scienter; & dicemus quando de scrutinio agendum erit.

Quinto excusaretur si indignũ ꝓmouerit ad minores; nã illa ĩdignitas facile tolerari potest, si feruens desiderium appareat in ordinato, cui si id negaretur forsan abalienaretur à ministerio, & obsequio Dei, quod aperte liquet ex sentẽtia S. Pachomij Abbatis, qui ita in specie iudicauit, vt scribit Sim. Metaph. in illius vita, die 14. Maij.

Inter indignos ordinib⁹ sacris, ponũtur ẽt ij, qui titulo carent, nã grauiter peccat ordinator eos ꝓmouẽdo, & in illius iniuriam ordinatio irrita erat Conc. Calced c. 6. habetur d. 70 c. neminẽ, & c. cũ secundũ, de præben. nã quãtumuis idoneus sit, tamẽ ordinari prohibetur sine titulo, etiã hodie ex Conc. Trid. sess. 21. c. 2. de Ref. Propterea in pænã ordinatoris constitutum est, vt eum alere suo sũptu teneatur, donec de beneficio ei prouiderit d. c. cum secundum: & de ætat. & qual. c. accepimus, & de præben. c. si Episcopus, lib. 6. Quod tamen est sano modo intelligendũ; nam si ordinator in aliena diocese forsan singulares promotiones faciat, & lo-

cis ordinari' siue sit Episcop', siue Vicarii', siue Archidiacon', aut similes suos clericos promouẽdos exhibeãt ipsi in culpa sunt, non ordinator; ita & ille qui dimissorias vt à quocumq; ordinentur concedit, nam istis casibus: soli præsentãtes, & dimissorias dãtes, hãc pœnã incurrũt nõ aũt ordinator: Silu. in verb. Archidiaconus q. 8 per d. c. cũ secũdũ, & d. c. si Episcopus, Alberic. in verb. beneficiũ, & officiũ, vers. & nota q si Episcopus: Silu. in verb. beneficiũ 2. q. 5. sed si ordinator in aliena diocese ordines cõferat generali ordinatione, ipse in culpa est, si in dignos ordinet, qa ipse cognoscere, & examinare debuit d. c. si Episcopus licet eteni digni sint ij sic ordinati ab eo, cũ nõ essẽt subditi eius ordinarij, in cuius diocese ordinauit, ipse est in culpa, & puniẽdus iuxta Conc. Trid. sess. 6. c. 5. de Refform.

Si ordinator in censuris positus, audeat ordinare.

CAP. IIII.

1 *Episcopus suspensus exercendo, fit irregularis vt cæteri.*

2 *Episcopus suspensus à certo ordine, omnes superiores illo exercere prohibetur.*

Episcopus suspenditur dupliciter, scilicet ab ordine exercendo, vel ab ordine conferendo,

3 *Episcopus in ordinibus, celebrando ita fit irregularis, sicut cæteri omnes.*

Episcopus in canone continente pœnam excõmunicationis cõprehenditur sub generalitate verborum.

4 *Episcopus excommunicatus, administrans fit irregularis.*

5 *Episcopus irregularis, administrans punitur, vt cæteri omnes.*

Ordinatus ab Episcopo irregulari, caracterẽ suscipit.

Episcopus depositus, administrãs numquam restitui potest, nec post pœnitentiam.

6 *Ordinatus ab Episcopo deposito, suscipit caracterem.*

Piscop' cẽsura Ecclesiastica illaqueat', vt puta suspẽsus, nullo in re põt ordines cõferre, qa cũ suspẽsio adimat potestatẽ exercẽdi ꝓpriũ ordinẽ certe nulla in re tam
1 magna considerat sui ordinis administratio, quã in ordinibus cõferendis: Iccirco sicut qlibet suspẽsus administrãs fit vere irregularis, vt ipso tractatu diximus supra de suspensis, ita & Episcop', siue sit suspẽsus ab oib' ordinib', siue ab aliquo specialiunam illum exercẽdo fieret irregularis, sicut cæteri oẽs suspẽsi; & ideo si suspensus fuerit in administrãdo certo ordine, oẽs supiores illo exercere ꝓhibet. nã si a sacerdotio sit suspẽsus põtificalia
2 oĩno nõ exercebit: Abb. in c. ex litteris, ꝑ illũ tex. vers. vlt. de excess. prælat. & Ideo ẽt quoscũq; ordines conferre ꝓhibetur, quia in illis exercet officiũ pontificale.

Vnde hic casus differt ab alia suspensione, scilicet, quando Episcopus suspensus est à collatione ordinum, vel alicuius certi ordinis; nam eo casu omnia potest administrare, tam Pontificalia, quam sacerdotalia, dummodo illum ordinem non conferat: & licet aliqui putent, quod nec illum ordinem, nec illo superiores possit conferre, sicut suspẽsus ab vno, est suspẽsus ab oibus supiorib'; Anton. in c. vel non est, post Io. And. de temp. ordin. vt reffert Tabien. in verb. ordo. 3. ante fin. Tamen ea est nimis dura opinio; sufficit enim, quod illum tantum ordinem prohibitus censeatur conferre, & sententia Ant. & Io And. posset procedere in suscipiente ordines, nõ in cõferente, qa suscipere superiorẽ nemo põt, nisi in habitu, & actuali administratione infe-

inferiores; quæ res non potest considerari in ordinatore, qui prohibitus conferre subdiaconatum, nihil repugnat, quin possit conferre diaconatum, sine violatione censuræ: & hec mihi verior sententia videtur;

Eadem quoque diceda sunt in Episcopo interdicto: namquicquid ille
3 administrando in Pontificalibus, vel sacerdotalibus fecerit; quia violat interdictum redditur irregularis; casus clarus est in c. vlt. de excess. prælat. & latius dictum est supra, quando de censuris actum fuit, de personali interdicto; Nec valet illa ratio in contrarium, quod Episcopus, nisi nominatim de eo fiat mentio, numquam includitur in canone, vel sententia continente pœnam suspensionis, vel interdicti c. quia periculosum, de sent. excom. in 6. quia illud procedit in Episcopis non suspensis, vel interdictis, nam per solam generalitatem verborum canonis, vel sententiæ, ipsi comprehendi non videntur: Sed si certum sit ipsos suspensos, vel interdictos esse, omnes pœnæ, quæ militant aduersus huius modi, etiam militant aduersus Episcopos; qui uiolando censuras facti sunt Indigni illo priuilegio; & hoc probatur d. c. vlt. de excess. præl. vnde sicut sacerdotes simplices suspensi, vel interdicti contrauenientes in executione Ordinũ, fiunt irregulares, ita & Episcopi, quos in hoc casu non repperio priuilegiatos esse, sicut non sunt priuilegiati in excommunicationibus: nam in canone, & sententia continente penam excommunicationis, ipsi sub generalitate uerborum continentur, sicut reliqui omnes, vt traddit gl. Archid Host. & Ioan. And. in d. c. quia periculosum, in verb. suspensionis.

4 Propterea quilibet Episcopus excommunicatus generaliter, vel a canone, vel a sententia; quia ab Ecclesia diuisus est, nihil omnino potest administrare, & contrafaciẽdo fieret irregularis; vnde quemcumque ordinem conferat maiorem, uel minorem, irregularitatem Papalem incurrit ex Conc. Antiocheno c. 4. habetur 11. q. 3. c. si quis Episcopus damnatus: & ex Conc. Martini Brac. habetur ead. q. c. si quis Episcopus in Concilio; & ob eandem rationem si Episcopus sciat se ob aliquam causam irregularem esse, easdem pœnas incurrit, quas alij irregulares incurrunt
5 exercendo suum ordinem; vnde si ordines conferat positus in irregularitate, sacrilegium committit, caret spe dispensationis, & quasi Incorrigibilis posset deponi; ipse tamen ordinatus ab irregulari caracterem verum accipit: Archid. dist. quimquagess. sexta c. apostolicæ, citat Innoc. & Host.

Multo igitur magis, si Episcopus depositus, uel degradatus sit, nam grauissime peccat, si audeat ordines conferre; sicut degradati, qui administrãt S. Tho. 3. q. octuagess. secũda, quinimo numquam poterit hic Episcopus depositus restitui ad suos honores, nec quidem post peractam pænitentiã si sic depositus aliquo modo administrauerit: præsertim ordines conferendo c. accedens, dist. quimquagess. Nã talis collatio facta a deposito imprimit caracterem. S. Tho. 4. dist. 25. q. 1.
6 sicut etiam conficit alia sacramenta, S. Tho. d. q. 82. vt diximus, alias, quũ de degradatis agebamus;

De Dimissoriarum litterarum impedimentis.

CAP. V.

1 *Dimissoriæ litteræ sunt quasi delegatoriæ propriæ iurisdictionis.*
Dimissorias litteras Episcopus, quando proprijs subditis concedere non possit,
2 *Episcopus suspensus à dimissorijs concedendis, contrauenicns non fit irregularis.*
3 *Episcopus suspensus, quia ordinauit clericũ alienum, potest negligi à suis subditis.*
Dimissoriæ litteræ, quid continere debeant.
4 *Dimissoriæ non iustificãtur ex clausula illa, onerantes conscientiam ordinatoris.*
Dimissorias concedere non possunt, qui sunt episcopis inferiores.
5 *Dimissorias non concedit capitulum sede vacante, nisi duobus casibus.*
Collegium Rom. vacante sede Apostolica, an possit dimissorias concedere.
6 *Dimissoriæ latinorum pro subditis græcis, vel græcorum pro latinis quomodo non valeant.*
Græci hodie deberent à suis latinis Episcopis ordinari.

Dimissoriarum litterarum vsus, etiã S. Augustini tẽporibus obseruari consueuerat, vt ipse scribit ad clerum hipp. Epist. 137 vers. Cum enim ista me causa: & ob id in vsu fuerunt, quia concedere solent suis subditis Episcopi, vel ordi-
1 narij, vt ab alieno ordinatore promoueri possint; vnde hæc quasi propriæ iurisdictionis delegatio est; Videntur enim per has dimissorias offitium suum alijs Episcopis concedere; vt probatur cap. primatus, dist. septuagesima prima, & d. seq. cap clericum, & est optima gl. in c fraternitati, de cleric. non resid. propterea circa has concedendas multa occurrunt canonica impedimenta; nam si Episcopus suspensus, vel interdictus, sit, aut excommunicatus, depositus, vel degradatus, eas concedere non potest, quinimmo si cõcedat efficitur irregularis, quia omnis auctorizzatio facta ab eo, qui est supradictis censuris innodatus, reddit eum irregularem; quia abutitur clauibus Sancti Petri: nam & sola beneffitiorum collatio, redderet irregularem, c. vlt. de excess. prelat. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Quarto.

Quę intelligenda sunt in eo ordinario, vel Episcopo, qui simpliciter est suspensus ab Episcopatu, vel ordinibus suis, quia tunc censetur etiã suspensus, & interdictus ab ijs quæ pendent a dictis ordinibus; secus si principaliter esset suspensus à dimissorijs concedendis, quia eo casu contraueniendo, non fieret irregularis, quia dimissorias concedere est actus
2 iurisdictionis, quæ posset exerceri etiam ab ipsis vicarijs Episcoporum; vnde ob hoc non nascitur irregularitas; sicut nec ab executione quorumcumque iurisdictionalium, à quibus quis fit suspẽsus; ut late probauimus supra tractatu de suspensione, declaratione decima: & in extensione decima quarta. Hinc illud est, quod si quis ordinauerit alienum clericum sine dimissorijs, fit ipso iure suspẽsus, & ab eo sic suspẽsio subditi nõ debẽt petere dimissorias, sed libere possũt ad vicinos Episcopos sine illis acce-
3 dere, & ab eis promoueri possunt c. eos, de tẽp. ordin. lib. 6. Silu. in verb. irregularitas q. 9.

Aliud esse canonicum impedimẽtum potest ex narratione ipsarum dimissoriarum; nam debent continere excusationis causam, ob quam ipse proprius Episcopus ordinare non possit, c. 1. de temp. ordin. lib. 6. nec concedi possunt nisi post exami-

na-

nationem, & approbationem, ex Conc. Trid. sess. vigesima tertia c.3. de Ref. Propterea damnandum censeo stillum illarum dimissoriarum, in quibus concedendis ordinarius, qui nullum fecerit examen, vel approba-
4 tionem addit clausulam illam, in quo ordinatoris conscientiam oneramus, nam per eam clausulam, concedens dimissorias non videtur excusari, si indigno & non idoneo concesserit; quia ipse maiorem culpam contrahit, quam ordinator c. si Episcopus, de præben. lib. 6. Propterea quum quidam ordinari in clericum postulasset à sancto Augustino, ipseque morderetur in conscientia, nolletque ob suspitionem criminis eum promouere, renuit etiam ei dimissorias litteras concedere, ne ab alio promoueretur: putans tantam esse culpam, in ipsis concedendis, quantam in ordinatione facienda, vt constat ex eo in d. Epist. ad clerũ hipp. centess. trigesima septima, vers. cum enim ista me causa, refert Lippom. vit. sanctor. Tom. 2. in vita sancti Felicis: Et quod sit paris effectus ordinare p se, vel dimissorias concedere est tex. in c. accedens, de purg. Canon.

Alij præterea ordinarij Episcopo inferiores, vt puta Abbates, & quocumque nomine prælati, et exempti, siue capitula scilicet olim possent dimissorias concedere d.c. eos, de tēp. ordin. lib 6. hodie tñ ex Conc Trid. non possunt; quinimmo si concesserint, ipso iure sunt suspensi ab officio & beneficio, sess. 23. c. 10. de Ref. Vnde si in tali suspensione positi, immiscerent se diuinis, fierent vere irregulares, sicut omnes alij suspensi, vt suo loco diximus, & tradit Diaz in praxi canon. c. vigesimo secundo; Quinimmo, & si Episcopus decesserit, ideoq; sedes Episcopalis vaccet,
5 mauult Trid. Concil. nullas omnino dimissorias concedi, quam vt capitulum, aut alius quilibet succedens in Episcopali iurisdictione possit de illis prouidere: Immo si capitulum concesserit has litteras, ipso facto subiacet Ecclesiastico interdicto, sess. 7.c.10. de Ref. Alij vero singulares ordinarij, in ea Episcopi iurisdictione succedentes, per annũ ipso iure suspē si sunt ab officio, & beneficio, sess. vigesima tertia cap. 10. Duo soli casus excipiuntur, primus est si sedes Episcopalis vacauerit vltra annum; Alter est si quis ratione obtenti, vel obtinēdi beneficij sit arctatus ad suscipiendos ordines; istis enim casibus capitulum, vel singulares prædicti dimissorias concedere poterunt iuridice, ex d. c. 10 sess. 7. Tertius casus forte est in sede apostolica vacante, nam dimissorias forte concedere potest; quia illius vacantis sedis iurisdictionem nō videntur limitasse verba d. Conc. Trid. & ideo stare videtur in sua cōsueta iurisdictione dimissorias concedendi.

Inter eos, qui dimissorias minus canonice concedunt, adnumerantur, Episcopi, qui cum græci sint concedunt suis subditis latinis, vt à græcis diuersi ritus ordinari possint; Vel è
6 contra si Latini Episcopi concedant suis subditis, vt à græcis diuersi ritus promoueantur; latini enim culpabiles sunt, si tales dimissorias dent cap. quod translationem, de temp. ord. nam nec ipse grecus Episcopus suos subditos latinos ordinare potest; nec latinus subditum græcum græco more c. cum secundum, de temp. ord. debent enim in diuersitate ista rituũ, certos deputare vicarios, qui singulis ritibus obseruandis, vel græcis, vel latinis præsint, Conc. Lateran.

sub Innoc. 3. cap. 9. habetur de off. ord. cap. quoniam; Latinus vero subditos græcos, si non dissentiant, debet ipse ordinare Latino more; vt græco ritu viuant d. cap. quod translationem; græcis enim, nil obest, quin & ordinentur à latinis, latino more & Ecclesiam latinam obtineat c. cum olim, de cler. coniug. & hoc est, quod vult dicere tex. in d. cap. quod translationem, ibi dum dicit à Græco facit &c. debuit enim ipse facere, si ordinandus non dissentiat Latino ritu ordinari.

Nec pater filium, nec filius, patrem etiam legittimum promoueri debet.

CAP. VI.

1 *Pater Episcopus filium ordinare non debet, siue sit legitimus, siue legitimatus.*
2 *Filius ministrare non potest in Ecclesia patris, & ideo ibi ordinari non potest.*
3 *Episcopus sine dispensatione esse non potest, qui vxorem vnicam, & filios habuit.*
4 *Pater proprium filium illegitimum, legitimare non potest.*
5 *Filius non potest ordinare patrem suum. Adoptio naturam imitatur.*
6 *Episcopi cæci sunt circa nepotes ex filijs. Priuignus potest ordinari, & quomodo.*
7 *Pater adoptiuus potest ordinare filios, vel nepotes adoptiuos.*
8 *Papa proprios filios potest legitimare.*

Contigit aliquãdo nullum esse canonicũ impedimentum in persona ordinatoris, nec in ipso ordinato, nec ĩ ipso ordine, sed ipsa personarũ relatio sola canonicum inducit impedimentum: exemplo est, si pater Episcopus
1 filiũ ad ordines promouere vellit, non est hoc in Ecclesia dei ferendum, etiam si vel legitimus, vel legitimatus sit: Nam de illegitimis nulli dubium est, quia pater, & filius adinuicem sibi ministrare nõ possunt in eadem Ecclesia c. cum decorem, de fil. præsb. vt latius dictum est primo lib. At de legitimato idem quoq; iuris est, quia legitimatio non aufert memoriam commissæ turpitudinis, quin eam refricet in mente tam patris, quam aliorum spectantium, ideo non debet pater ordinem vllum conferre filio suo legitimato, nec legitimatus filius patri, quia nullum maius ministerium adinuicem præbere possunt, quam ordines, vel conferendo, vel suscipiendo.

2 Quinimmo plus dico, ꝙ in Ecclesia paterna filius hic à nullo alio Episcopo ordines suscipere pôt, q̃a hodie ex Côc. Trid. isti non solum patri in ipsis Ecclesijs paternis, sed etiã alij cuilibet ministrare prohibentur, sess. 25. c. 15. de Ref. vbi adest verbum, quoquomodo, quod tã pregnans est, vt ét ordinis susceptionem, vel collationẽ possit includere: Idq; adeo verum esse putandum est, quod & si occultus sit, quoad alios oẽs, quia tamẽ patri occultus esse non potest, & in conferendo, vel suscipiendo ordines refricaret in mente patris turpitudinis eius memoriam c. mulier, 15. q. 1 Ideo abstinere debẽt adinuicem, nec ei beneficium pater conferre debet, ob hanc occultam turpitudinis commissæ recordationem.

Quibus illud addo, ꝙ Episcopus nec legitimos ex matrimonio filios promouere debet, Nã quisquis vxore mortua Episcopus fieri vult, iure prohibetur esse, si filios habeat; nam
3 dispensatione eget: Abb. in c. fane, de conuers. coniug. & in c. 1. de testam. vers. Item oppono: immo nec assumi potest ad vllam oĩno prælaturam, nisi cum dispensatione d. vers. Item

Item oppono: quod ideo inductum est à iure, quia paterna beneuolentia nimium afficitur erga filios, vt scribit Speculum summorum Pontificum tit. de continentia sacerdotum c. 81: ob quam causam si quis sit ex concubina natus, & subsequuto matrimonio factus legitimus, Pater eius nó poterit sine dispẽsatione fieri prælatus c. ad extirpandas de fil. presb. vnde posito ꝙ hic dispensationẽ obtinuerit circa Episcopatum, certe non debet permitti ordinare filium suum, quia ex illo turpi initio conceptionis reffricatur turpitudo in mente ordinatoris d. c. mulier, nam & in illis, qui in matrimonio concepti sunt, est quędam parum honesta reminiscentia voluptatis c. omnes, 27. q. 2. & 33. q. 4. c. vir cum propria, & ita sentire videt Abb. in d. cap. cum decorem, de fil. præsb.

Cui rei illud suffragatur, quod licet quis facultatem habeat legitimandi illegitimos, suos tamen legitimare non potest; quia in re sua auctoritatem pręstare non valet Archid. in c. in uenditionibus, §. etiam, post gl. ibi 17. q. 4. & est tex in c. per venerabilem. qui fil. sint legit. vbi gl. & Doct. ita Episcopi, tametsi ius eligendi habeat, quos ad diuinum ministerũ addicant, nó tamẽ filios proprios videntur posse eligere, vel ordinare; quia ob summã beneuolentiam facile falli possunt, Nã nec adoptare proprios filios pater potest, nec de fonte lauare, nec ad chrismatis vnctionem tenere, de cognat. spir. c. si vir, 30. q. 1. c. 1. & 2.

4

5 Quæ omnia etiam vera sunt in casu conuerso, ne filius ordines conferat patri; nam in adoptione ars imitari debet naturam. §. maiorem, Instit. de adop. Ita in ordine quoque esse debet, in quo fit quędam adoptio, imo generatio spiritualis, iuxta illud Pauli, filioli, quos iterum parturio & 1. Pet. c. 2. sicut modo geniti infantes &c. & sicut de ordinibus hactenus loquuti sumus, idem debem' dicere de beneficiorũ collatione; nã pater filio etiam legitimo conferre non potest illud beneficium, in quo ipse alias ministrauit c. ad extirpandas; de fil præsb. Hæc etiam procedunt in nepotibus ex filio: Episcopi etenim cæci sunt circa hos nepotes, gl. in cap. peruenit 1. q. 3 tex. in auth. quom. op. Episc. §. 1. sed in istis facilior erit dispensatio, quam in filijs, si & parentes, & filij pro bi sint Abb. in d. vers. Item oppono: quod re ipsa Romæ frequentius agi videmus: Hæc autem in priuigno non procedunt, quia mortua vxore, si fiat Episcopus pòterit priuignũ ordinare in quo nulla est reffricatio turpitudinis propriæ in cõceptione illius, sed bene difficultas esset in hoc Episcopatu obtinendo, qa nemo priuignũ habere põt nisi supposita vxore vidua, & cõsequẽter super bigamia esset dispẽsandus, vt Episcopus constituatur & tunc posset hunc priuignum ordinare. Et ideo dico, ꝙ pater adoptiuus potest sine dubio ordinare filios, vel nepotes adoptiuos, eisdem beneficia conferre in eadem Ecclesia, & ad inuicem ministrare, quia nil canonicũ obsistit: Hæc quoq; nõ procedẽt in Papa, qa cũ neminẽ habeat superiorẽ sicut potest proprios filios legitimare, & in reb' proprijs auctoritatem præstare, c. per venerabilem, vers. in super cũ Rex. qui fil. sint legit ita quoq; poterit ordinare, eligere, & dispensare: imo faciẽdo quicqd vellit, consequẽter ẽt dispẽsare videtur ex redundanti auctoritate eius, q ẽt iudicabit, ꝙ sit honestius; an ut ipse filios ꝑprios ꝓmoueat; an per aliũ fieri mandet;

6

De

De indebita susceptione ordinis,

Et primum:

De ordinatis forma non seruata,

CAP. VII.

1 *Ordinatus non debita forma, nec caracterem suscipit;*
Electio non seruata forma, irrita est;
2 *Electus in Papam a minore parte Cardinalium si se pro Papa gerat, excommunicatus est, & deponitur;*
3 *Cardinales quandoque possunt absoluere ab excommunicatione eum, quem volunt in Papam eligere;*
Electiones Regularium, si omittatur forma, sunt irritae;

Ostquam ordinantium irregularitates hactenus a nobis pertractatæ sunt, nunc ordo exposcit, vt etiam eas tractemus, quas incurrunt ij, qui ordines minus canonice suscipiunt, quarum prima illa est, si
1 quis ordinem susceperit forma, vel substantia omissa; nam nihil omnino suscipit, nec ipsum quidem caracterem; & ideo omnia sunt ex integro repetenda, & adeo prohibetur exercere eum ordinem, quod fieret vere irregularis illum exercendo: sicut oẽs alij, qui cum non sint ordinati, administrant, toto tit. de cler. nõ ord. min. de istis Alberic ĩ verb. ordo 2 Tabien. in verb. ordo 2. nu. 5. Quid autem faciendum sit, quando omittuntur ista substantialia, circa ordines tam maiores, quam minores, & quæ sint de forma singulorum ordinum, diximus fusius hoc 4. lib. c. 1. Ad hæc recte cõgruit omnis Electio, quæ absque debitis solennitatibus fit, nam irrita est, vt puta si tractetur de Electione prælaturæ, ad quam non omnes sint citati, ad quos spectat; nam irritatur, & non debet Electus se se ingerere cap. Bonæ. 2. de Elect. imo in Electione Pontificis Electus a minori parte Cardi-
2 nalium præsentium, si audeat se pro Papa gerere ipso iure efficitur excommunicatus; & totius sacri ordinis ministerio priuatur, c. licet, de Elect. Ita quod (alijs cardinalibus, qui primo non consenserant, postea consentientibus) non cõualesceret Electio, quia facta est de excommunicata persona, nisi Cardinales illi, qui nõ fuerunt participes Electionis, vel ei non adhæse-
3 rant, eum absoluissent ab excommunicatione; ad illos enim solos pertinet absollutio Host. in c. cum vinton. de Elect. probat Specul. in c. vbi periculum, in tertio decimo speciali col. pen. de Elect. lib. 6.

In alijs quoq; prelaturis multa sunt de substantia, & forma Electionis, quę si omittantur irritant ipso iure Electionem; & hæc sunt scilicet, quod secreto, & sigillatim inquisitio fiat, & publicatio in communi, & incontinenti, & scriptura, tex & gl. magistralis, in verb. sanior, in c. quia per diuersas, de Elect. gl. in c. Ecclesia vestra, eo tit. In regularibus quoq; eligẽdis sua forma constituta est, quæ si non obseruetur, nihil factũ est; nam siue masculi sint, siue fæminæ, secreta uota esse debẽt, & pro absentibus nemo suffragiũ supplere põt. si hæc aliter fiãt, ipso iure Electio irrita est; & qui se aliter eligi permisserit inhabilis redditur ad omnia offitia, in religione obtinenda, ex Conc. Trid. Sess. vigess. quinta c. 6. de Regular;

De eo, qui furtim ordines suscipit;

CAP. VIII.

1 *Furtim ordines suscipere quid sit;*
Ordines furtim suscipiens irregularis est;

2 *Ordines furtim suscipiens, a solo Papa dispensatur, vt ad religionem transeat;*
3 *Dimissorias concedere non possunt Archidiaconi, Archipræsbiteri, & similes;*

Vrtim ordines suscipit, quisquis ab Episcopo non admissus, vel non examinatus, & sine Episcopi conscientia, se se ordina-
1 tioni ingesserit inter aliorum approbatorum multitudinem; aut forte mutato nomine alicuius approbati nomen acceperit, c. extra, dist. sexagess. quarta: Qui igitur hoc scellus admiserit irregularis est, nec nisi a Papa dispensari potest Io. And. in c. 1. de eo, qui furt. ord. susc. & Ibid. Panor. cui rei liber qui Pontificale inscribitur prospexit, nam de more consueuerunt Episcopi in ordinationibus peragendis, comminari excommunicationis sententiam, ne quis audeat se se ingerere, qui non fuerit approbatus: propterea si quis nunc contrauenerit, erit vsq; ad eo irregularis, quod nec ad altiores ascẽdet, nec susceptos exercere poterit c. Innotuit, de eo q furt. ord. Sum. conf. de qualitat. ordin.
2 q. decima tertia, & seq. Diaz in praxi canonic. c. vigess. primo: Posset tamen dispensari, si voluerit ad Religionem transire, & non nisi per Papam d. c. Innotuit, Inter hos annumerantur, qui per litteras dimissorias Archidiaconi, admitti voluerunt, quum tamen Archidiaconus eas concedere non
3 possit c. significasti de off. ord. Idem erit & de ijs, quibus inhibuit Conc. Trid. dimissorias concedere, vt sess. 7. c. 10. de Resform. & vigess. tertia c. 10. de Resform.

De examine, vel scrutinio pretermisso,

C A P. IX.

1 *Examen si omittatur, ordinatio vitiosa est;*
Regulares hodie ab ordinatore examinandi;
2 *Episcopus omittens examen, vel committens ignaro, aut negligenti, puniendus;*
3 *Ordinatus omisso examine, de digno fit indignus;*
Episcopi debent examinari, & debent esse doctores, etiam si sint Regulares, & alia requiruntur, vt hic;
4 *Cardinales eligendi per scrutinium, & requiruntur qualitates multæ, vt hic;*
Episcopi si bene præsint, populi quoque bene uiuent;
5 *Regulares promouendi in Episcopos, non probant Doctoratum in Arcademia, sed sufficit attestatio superioris:*
Scrutinia multa requiruntur in ordinatione facienda:
6 *Ordinandus spectatæ virtutis, non subijcitur examini:*
Examen Episcopi consecrandi, omitti non potest;
7 *Episcopi promouendi, quæ forma seruanda;*

Xamen, & scrutinium Ideo requiritur in ordinibus conferendis, vt hominis ordinandi, virtus, ac meritum
1 constare possint: Propterea si omittantur hæc, & ordinatio vitiosa est, & ordinatus deponendus, ex sententia Host. vt probatur c. exposuisti, de corp. vitiat. & dist. 24. c. vlt. Nec solum hæc requiruntur in clericis secularibus, verum etiam in Regularibus, quos ab Episcopo examinari, & approbari iussit Cõc. Trid. Sess. vigess. tertia c. duodecimo de Ress. vnde si isti nimium confisi litteris dimissorijs suorum prælatorum, nõ recognitis ab ordinatore, ausi fint se se ingerere intra multitudinem ordinando-

dinandorum, quasi furtim promoti fiunt irregulares, arg. c. innotuit, de eo qui furt. ord. susc. Nã & ipse Epi-
2 scopus prætermittens examé, & scrutinium, vel negligenter faciens, aut negligenti committens, vel ignaro, puniri debet seuere iuxta c. eos, de temp. ord. lib. 6. vbi Specul. sup verb. scienter: vnde hic ita ordinatus, & exercere susceptum ordinem prohibetur, & deponi debet, gl. in d. c. vlt. non enim vllo modo potest videri dignus, qui se debito examine dignum non ostendit, qui cum dignus esset,
3 per hanc culpam factus est indignus, quod si indignus erat per hoc scellus factus est indignior; Ideo ad diuina ministeria non est admittendus c. ex pœnitentibus, dist. quinquagess.

Quæ vera sunt etiam in ipsis Episcopis promouendis, nam & olim, & hodie quisq; examinari debet, an bene nouerit ea, que ad munus suum spectent, & an sit Doctor, Magister, vel licentiatus, vel alicuius publicæ Academiæ testimonio Idoneus iudicetur, vel saltem per Prælatorum Regularium publicam attestationem (si Regularis ipse sit) probetur Idoneus, & quibus natalibus, quibus honoribus, qua ætate quis sit, scrutinium sumendum est, & an sit in sacris, saltim per sex menses, antequam in Episcopum nominetur, vt cõstat Conc Trid. Sess. vigess. secunda c. 2. de Ress. & pro ratione, & opportunitate prouinciarum, hæc examina fient, & in instrumenta publica reducentur, seruatis omnibus aliis, quæ Iubet Idem Con. Trid. Sess. vigess. quarta c. 1. de
4 Ress. quo loco, & in Cardinalibus eligendis idem scrutinium fieri statuit, quo ad vitam, ætatem, ac doctrinam illorum requirendam sicut & in ipsis Episcopis promouẽdis: Quod autem Episcopi etiam iure veteri examinandi essent probatur. Conc. Cartag. 4. c. 1. habetur dist. vigess. tertia c. qui Episcopus Silu. in verb. ordo. 2. q. 2. ex quibus constat si hæc tam sancte instituta obseruabuntur, optime consultum iri Ecclesiæ Dei; tum enim bene agitur a populis, quum bene præsunt Episcopi;

Est autem hoc capite annotandum examina in promouẽdis Regularibus diuerso iure censeri; nam si promouendi sint ad ordines ipsorum superiorum fides, & attestatio, non sufficit, nam ab ordinatore examinari debent, vt iam diximus: & si promoueatur ad Episcopatum ipsorum prælatorum attestatio, & fides perinde valet,
5 ac si alicuius Academiæ publicum esset testimonium, ex d. c. 2. de Ress. In clericis vero secularibus examen faciendum est & ab eo, qui dimissorias concedit, si ordinandus sit præsens, & ab eo, qui ordinat si sit absens, vt constat ex Conc. Trid. Sess. vigess. tertia c. 3. & 7. de Ress. & c. si Episcopus, de præb. lib. 6.

Versantur autem hæc scrutinia circa multa, nam per mensem ante ordinationem nomina ordinandorũ describenda, & publicanda sunt, vt instructio haberi possit de natalibus, moribus, ætate, & genere, Conc. Trid. Sess. vigess. tertia c. 5. de Ress. Aliud scrutinium habetur triduo ante ordinationem, & in eo agitur de approbandis, vel repprobandis ijs, qui ordinari vollunt, habito examine super scientia Ead. Sess. c. 7. quod iure veteri etiam institutum fuerat c. quando, dist. vigess. quarta: Tertium est, quod fit ipsa hora, qua ordines conferuntur, quando Episcopus Archidiaconum interrogat, numqui adstãt promouendi, sint Idonei, de quo nõ multus labor habetur, quando quidẽ formula quædam est ex libro Pontificali,

cali, ita quod labor totus positus est circa primum, & secundum scrutinium, vel examen, priusquam dies ordinationum venerit.

Hæc autem omnia possent aliquando ab ipso iuris rigore laxari, uidelicet si quis vsque adeo spectatæ virtutis sit, vt notus omnibus habeatur & populari testimonio dignus censea
6 tur, nam examen omitti posse sine peccato sentit, Conc. Carthag. 3. c. vigess. secundo, habetur dist. vigess. quarta c. nullus ordinetur, & Ibid. gl. Silu. in verb. ordo. 2. q. 2. nisi forte in examine, vel scrutinio, quod fit in Episcopo consecrando, quod omitti non posse tradit gl. in d. c. qui Episcopus in 1. gl. cum non ita sit in examine vel scrutinio, quod fit in Episcopo promouendo, seu Eligendo d. Sess. vigess. quarta c. 1. quo loco apparet non vnum tantum scrutinium fieri oportere de
7 qualitatibus Episcopi, sed etiam alterum circa Relationem factam de ipsis qualitatibus in consistorio; nam Iuditium, & decretum differri debet in aliud consistorium, ut de relatione iam facta adhuc cognosci, & informatio sumi possit, an uera fuerit, an præceps, an nimis accelerata, aut aliud forsan canonice objici possit homini in Episcopum promouendo: Ideoque tunc iudicandum erit eum uere habilem, & dignum esse Episcopatu, de quo hec crutinia, & examina facta fuerint; sunt tamen omnia ista in Papæ arbitrio posita, qui pro opportunitate loci, & temporis deliberabit, pro ut illi expedire uidebitur d. Sess. vigess. quarta c. 1.

Si ordinatus non reuellauerit suas irregularitates in scrutinio,

CAP. X.

1 *Ordinatus, qui non reuellauit crimina sua enormia in scrutinio, est remouendus ab administratione:*
Periurium paruifaciunt Priscillianista heretici.
2 *Ordinãdus nõ tenetur reuellare crimina mediocria occulta, nisi vt hic;*
Criminosus indispensatus, promoueri nõ debet,
3 *Dispẽsatio debet apparere, vt quis possit ordinari*
Dispensare quandoque videtur Episcopus sciens, & tacens, at male facit;
4 *Irregularitates prouenientes ex corpore, etiam ex loco occulto, sunt omnino reuellandæ ordinatori;*
5 *Confessori omnia mortalia, etiam minima de necessitate dicenda sunt;*

QVandoque euenit, quod in scrutinio faciendo, is qui ordinari vult, reticet sua crimina enormia, quo casu hoc scrutinium pro non facto habetur, quoad præiuditium eius, qui reticuit; fuit enim sententia Host. quod quilibet ordinandus ad dignitates, tenetur confiteri crimina, & alia impedimenta iuris, & facti, quæ obsunt, ne promoueri possit, nisi fuerit cum ipso dispensatum, ita ille in c. exposuisti, de corp vitiat. per illum tex. & uidetur tex. Conc. Carthag. 4. cap. sexagesimo octauo, habetur dist. quinquagessima cap. ex pænitentibus, Siluester in verb. confessio 1. q. 1. quod procedit etiam si Episcopus ea scierit, uel notoria sint; nam vterque punitur, ut dictis locis; quinimo si hæc crimina latentia, vel occulta, talia essent, quod etiam post pænitentiã

impedi-

impedirent ordinis susceptionem, debet ordinandus cōfiteri ea ordinatori, etiam si pænitentiam peregerit de eis, exemplum est in homicidio, in simonia in ordine, in hæresi, ac similibus Host. quem probat Alberic. in verb. ordo. 2. col. 1. & Tabien. in verb. Electio 1. §. vtrum Electio nu. 17. videtur tex. in c. vlt. de temp. ordin. Silu. in verb. ordo. 2. q. 2.

Horum autem, qui hec enormia crimina reticēt, pæna est, ne susceptū
1 ordinē administrare possint, c. nisi cū pridem, § personæ, de renunt. Silu. d. q. 2. Et possunt etiam incidere in suspitionem hæresis Priscillianistarū; qui sentiunt licere peierare, ne secretum pandatur, contra quos Aug. de hæresib. c. septuagess. Alia vero crimina mediocria, quæ post peractam pænitentiam non impediunt ordinis executionem, tunc si occulta sint, qui vult ordinari non tenetur ea publicare ordinatori d. c vlt. de temp. ord. nec ante, nec post pænitentiā, vt Ibid. & ita distinguēdo declaratur illa questio, an delicta occulta impediant pro mouendum, vel promotum, de qua re optima gl. in c. ex tenore, in gl. magna, de tem. ordin. Considerandum tamen est, an ordines petantur ab eo, qui tenetur promoueri ratione beneffitij, nam tunc occulta hæc peccata non impediunt promotionem, supposito sacramento penitentiæ, sed si non teneatur promoueri ratione beneffitij, non deberet occultare talia delicta, etiam occulta mediocria, vt
2 puta periurium, falsitatem, & alia similia, quia si scierit Episcopus poterit ei inhibere, ne ordines suscipiat, gl. in d.c. ex tenore in verb ꝓhibere;

Aliud quoque considerandum est huic ordinando, scilicet, vt postquam sua delicta, vel crimina exposuerit ordinatori, expectet etiam dispensationem super eis; nemo enim indispensatus promoueri debet; quia hæc accusatio proprij delicti, vel irregularitatis fit ad ad detegendam indignitatem hominis, ne fiat iniuria sacramento ordinis d. c. exposuisti, & d. c. ex penitentibus; Ideo sola accusatio, & detectio impedimenti, sine expressa dispensatione non habilitat ad ordines, gl. & tex. in c. si quis sine, dist: octuagess. prima: constare enim de-
3 bet de ea, Goff. in Sum. de temp. ord. in fin. Sum. conf. de ætat. ordin. q. 19. & seq. & tit. de lapsf. & dispen. q. 3. Alberic. in verb. ordo. 2. Et licet sciens, & tacens Episcopus videatur dispensare, vt per gl in c. qui in aliquo, dist. quinquagess. prima; tamen malefacit, & puniri debet, quia est indiscreta dispensatio gl. in d. c. si quis sine, Raym. in tit. de lapsf. & disp. §. vlt. Silu. in verb. dispensatio q. vlt. circa fin. Habita vero dispensatione ab eo, qui dispensare potest, recte qsque promoueri potest sine scrupulo Innoc. in d.c. Nisi cum pridem. §. per sonæ: Hæ autem distinctiones procedunt in criminibus; & in irregularitatibus quamtumuis occultis, vt puta si
4 castrati, vel secreto loco mutilati, aut secretum morbum patientes, vel deffectum corporis, vel illegitimi, & similes, omnino, & indistinctè tenentur se se prodere ordinatori, siue sint parui, siue magni deffectus, arg. d. c. ex penitentibus, Silu. in verb. confessio. 1 q. 1.

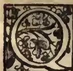
Quod vero diximus sola enormia delicta esse reuellanda ordinatori, verū est in hoc genere scrutinij, & examinis, vel imquisitionis ad effectum faciēdæ ordinationis at discussio quæ
5 fit in conscientia, & sacramento pænitētiæ, omnino necessaria est cū reuellatione etiā de quibuscumque minimis mortalibus, quoniam insuscipiendo sacro

sacro ordine, sumitur, & Eucaristia, & ordo; Et vtraq; sunt sacramenta; quæ in peccato mortali sumi non possunt: Abb. in c. si celebret, de cler. excom. min. & infra dicemus, quando de Mortali peccato agendum erit lib. vltimo.

De ordinatis ad plures ordines vna die,

CAP. XI.

1 *Ordines plures vna die suscipiens irregularis est, etiam si vltimum minorem cum primo sacro suscipiat;*
2 *Ordinatus ad plures vna die, potest dispensari, vt transeat ad religionem, & ad altiores ascendere poterit;*
3 *Dies vna dicitur sabbatum, & dominica, si ieiunium continuetur;*
Epiphanius vna die diaconus, præsbiter, & Episcopus creatus.

Q Visquis vna die plures ordines suscipit, inter irregulares adscribitur; Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Item recipiens: plures autem ordines intelligitur accipere, etiam qui accipit minores gl. in c. quicumque, in verb. acolithus, dist. 77. Sed ob id non est irregularis; at si vl-
1 timum minorē cū primo sacro idest subdiaconatu accipere vellit, non potest, Alberic. in verb. ordo. 2. tex. in c. cum h. lator, de eo, qui furt. ord. susc. multo ergo magis erit irregularis, si duos sacros acceperit c. in singulis, & c. quicumque, dist. 57. & de temp. ord. c. litteras, & c. cum dilectus: sed super hac irregularitate olim Episcopus dispensare poterat, scilicet si plures simul minores, vel minores cum subdiaconatu accepisset, gl. in d. verb. acolithus: Raym. in tit. de etat. ordin. vers. vlt. Alberic. in d. verb. ordo. 2. Silu. in verb. irregularitas q. 3. præsertim si ita erat consuetudo, vt illis eisdem locis probatur: sed hodie vt minores cū subdiaconatu accipiat, talis consuetudo non poterit approbari, quoniam Conc. Trid. iubet omnes tam minores, quam maiores, seruatis certis temporum interstitijs cōferri, Sess. vigess. tertia c. vndecimo de Ref. Et licet ibi arbitrio Episcopi permittat simul omnes minores con-
1 ferre, non tamen apparet, quod permittat Episcopo, vt vna die minores, & subdiaconatum conferat; ipsi tamē Episcopo hoc concedit, scilicet, vt post vltimum minorem annus, qui expectandus esset ad dandum subdiaconatum non seruetur, si ita ipse iudicauerit;

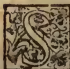
Est autem illud annotandum, si quis hanc irregularitatem incurrerit, vellitque ad religionem transire, po-
2 terit non solum dispensari, vt in susceptis ordinibus administret, verū etiā, vt ad altiores ascendat, si sic videbitur prælatis suis, ob probos eius mores; de eo qui fur. ord. susc. c. Innotuit. & d. c. cum h. lator, Silu. in d. q. 3. etiam si duos sacros vno die accepisset; nam religiosus factus posset a superioribus dispensari, ex sententia Host. quem refert Alberic. in d. verb.
3 ordo. 2. vna autem dies dicitur etiā si quis sabato vnum ordinem acceperit, & continuato ieiunio alium die sequenti; nā hic plures ordines vna die accepisse videtur c. latores, de temp. ord. supra allegato: Puto autem de hac irregularitate vetustissima tempora nō multum cogitasse, constat enim Epiphanium vna die diaconatū, præsbiteratum, & Episcopalem consecrationem accepisse ad Salaminiorum Ecclesiā, sed id ex dispensatione omnium Episcoporum Cypri ad synodum

dum congregatorum factum scribit sim. Metaph. in uita eius die decima quinta Maij;

De eo, qui per saltum promotus est;

CAP. XII.

1 *Ordinatus per saltum irregularis est, etiam si ignorans;*
2 *Ordinato per saltum, non sufficit, si suppleat ordinem, quem ommisit, quia adhuc eget dispensatione, vt administret;*
Ordinati per saltũ dispensatio quomodo Episcopalis sit;
3 *Episcopus promotus omisso ordine aliquo sacro, est irregularis, & multo magis omisso sacerdotio,*
Episcopalis potestatis fundamentum est sacerdotium;
4 *Baptismo omisso promotus nil accipit,*
Caracter sacerdotij imprimitur baptizzato etiam pretermissa confirmatione, & minoribus ordinibus;
5 *Subdiaconatus olim non reputabatur sacer;*
6 *Episcopus, & olim, & hodie antequam eligatur debet esse subdiaconus, idem in superioribus dignitatibus;*
7 *Laicus tam sanctus esse potest, vt Episcopus eligatur;*
8 *Dignitates multæ olim dabantur solis existentibus in sacris, hodie secus;*
Clericus simplex, non potest statim fieri prælatus Regularium;
9 *Ordinatus per saltum videtur, qui sacramentum confirmationis non accepit;*

Eruare ordinem videri non potest, quisquis aliquid pretermittit eorum, quæ quodã sub ordine agenda sunt; Iccirco eum recte dicimus inordinate aliquid agere, qui si-
1 ne ordine faciat; vnde qui aliquem Ecclesiasticum ordinem prætermittẽs promouetur, ordine abutitur; nam per saltum promotum eum canones appellant, & ob id decernunt eum esse irregularem, tit. de cler. per salt. promot. c. 1. quod irregularitatis genus incurritur, & ab ignorante & a sciente: vt sensit Host. quem reffert. Silu. in verb. Irregularitas q. vndec, Diax in praxi canon c. vigess. nam nec ad altiores promoueri potest, nec in susceptis administrare. Host. in Sum. tit. de cler. per salt. prom. §. 1. Prius enim, quam administret, est supplendus ordo prætermissus c. sollicitudo, do, dist. quimquagess. secunda, & de cler. per salt. prom. c. 1. nec suppletio sola sufficiet, quoniam etiam re-
2 quiri debet dispensatio, vt & ascendere, & administrare possit, Domin. & Præpos. in d. c. sollicitudo; Abb. in d. c. 1. vlt. Not. de cler. p salt. promot. quod si scienter omissa dispensatione administrauerit, dispensatio hæc, quæ erat Episcopalis non administrando, fit Papalis administrando: Silu. in d. verb. irregularitas q. vndecima; & q. vigess. septima, post med. Alberic. in verb. ordinatus 2. Diaz d. c. vigess. At hodie omnis questio circa hanc irregularitatẽ videtur determinari ex Conc. Trid. Sess. vigess. tertia c. 14. de Reff. his verbis, cum promotis p saltum, si non ministrauerint Episcopus ex legitima causa, possit dispensare, quibus verbis non apparet permissum Episcopo dispensare, quando per saltum promotus ministrauerit, & non habetur ibi vlla distinctio de administrante scienter, vel ignorãter: Ita quod posset deffendi, quod ministrans semper egeat Papæ dispensatione;

Per saltum quoque promotus Episcopus, idest si omisso subdiaconatu, vel diaconatu, sacerdos, & Episcopus consecretur, suscipit quidem caracte-
3 rem: Alberic. in verb. ordinatus secũdo, sed irregularis efficitur ex sen-

tentia

tentia Host. quem probat Siluest. in verb. ordo. 2. in princ. vnde illos ordines conferre, quos non accepit, nullo modo potest. S. Thom. 4. dist. 25. gl. in d. c. 1. de cleric. per salt. prom. si autem sacerdotij ordinem prætermiserit, Episcopalis consecratio, & potestas in ipso imprimi non potuit, qa Episcopalis potestatis fundamētū est ipsū sacerdotiū, vt ibid. & Silu. ordo 5. q. 5. & in verb. ordo. 2. q. 1. Ray. in titul. de form. consecr. vers. Quid si clericus; vbi dicit oēs fere Doctores idem sentire; idem ad verbum dicit Pisan. in verb. ordinatus 2. in princ. & ibid. supplem. Et ideo reijcitur opinio canonistarū sētiētium ꝙ sine sacerdotio Episcopalis consecratio valeat, vt sentiebat Host. & Abb. in c. 1. de cler. per salt. promot. quorum sententia non sustinetur iure Theologorum, ad quos videtur potius spectare hic articulus.

Per saltum etiam promotus videtur, qui sine baptismo ordines suscēpit, nam nullus caracter imprimi potuit: at suscepto baptismo, etiam si nec sacramentum confirmationis, nec vllum minorem ordinem acceperit,
4 ante sacerdotium, tamen sacerdotij caracter imprimitur; nam vel purus laicus sacerdotalem caracterem accipit, ex magis communi sententia, vt probat glos. in cap. sollicitudo, d. 52 & in cap. 1 de cler. per salt. prom. S. Tho. 4. d. 24 circa quam rem reiecta est sententia Hug. & Ray. qui putabant ad imprimendum caracterem sacerdotalem, requiri saltim primam tonsuram, contra quos scribit Abb. & Doct. in d. c. 1. de cler. per salt. Sil. in verb. Ordo 5. q. 5. Host. in sum. de cler. per salt. Sum. conf. eo tit. q. 40.

Inter eos, qui per saltum promouētur annumerari possunt ij, qui ordines requisitos ad dignitatem obtinendam nōdum habuerunt vt puta, si quis ad Cathedralem Ecclesiam assumatur, nullo sacro ordine accepto; nam sicut olim qñ subdiaconatus non reputabatur inter sacros (scilicet an-
5 te Gregorium d. 28. c. nullū, vel ante Siritij tempora c. quicūq; d. 77. c. à multis, de ętat. & qual.) nullus subdiaconus poterat promoueri ad Episcopatum, nisi ex Papæ dispēsatione, c. nullus in Episcopum, d. 60. ita qñ cæpit subdiaconatus inter sacros haberi, Episcopatus dari nōn poterat, nisi subdiaconis, d. c. multis: Postea vero id est post tempora Innocētij 3.
6 quum non nihil relaxata fuerit obseruatio hæc de assumendis ad Episcopatum solis ijs, qui positi essent in sacro ordine, & ipsi Neofiti, atq; laici aliqñ assumerentur, ideo opportune sacrū Conc. Trid. huic rei prouidit; vt scilicet saltem subdiacon⁹ sit, qsqs ad Cathedrales Ecclesias assumitur, eūq; ordinē per sex menses ante suscepisse oportet, sess. 22. c. 2. de Reff. ꝙ Conc. in hac parte idē disponit, ꝙ disposuerāt vetusti canones, scilicet, vt subdiaconat⁹ p̄cedere debeat in Episcopatib⁹ obtinēdis: ꝓpterea qa verba illa assumēdi ad cathedrales, multū generalia sīt, cōstat nobis idem esse in Archiepiscopis, Patriarchis, Primatibus, & forsan etiā in eligendis in sūmos Pōtifices, ut videt ꝓbari ex. c. nul
7 lus ī præpositū, d. 60. Posset tñ tāta esse laici sāctitas vt ꝑ dispēsatione, ēt ad Episcopatū promoueret, ꝙ multis olim cōtingerat, vt dixim⁹ supra quū de Neofitis agendum fuit.

Eadem ratione, quisquis in Præpositum, Archidiaconum, Decanum Primiceriū, vel Cantorē, seu ēt in Abbatē ꝓmoueri olim voluit, nō nisi per dispēsationē admitti debebat, si in sacro ordine nō erat cōstitutus, d. c. nullus in præpositum, & glos. & Archid

in capit. nullus Episcopus, ead. dist. 60. sed hodie Conc. Triden. Sess. vigess. quarta, capit. duodec. de Reform. in omnibus dignitatibus cathedralium, vel inferiorum Ecclesiarum exigit ad minus clericatū, iuxta Constitut. Concil. Lateran. sub Alex. 3. quę habetur de elect. capit. cum in cunctis; & ideo idem dixerim de promouēdis in Abbates, quibus sufficit, si post adeptam Abbatiam suscipiant præsbyteratum, c. 1. de ætat. & qual. Sūmistæ oēs in verb. Abbas;

Videtur quoq; per saltum promoueri ille, qui statim de clerico ad regularium prælaturas aspirauerit, licet enim postulari possit, tamen eligi non potest, c. præsbyteros, 16. q. 1. cap. offitij, de elect. Nam sicut Nouitius durante anno proffessionis prælaturas obtinere non potest, certe multo minus ille, qui nondum Claustra ingressus est, d. cap. offitij, & diximus quando egimus de Neofitis.

Sed & per saltum promotus videtur, qui gradatim omnes ordines suscepit, sed confirmationis sacramento non est perunctus; nam licet con-
9 firmatio non requiratur de necessitate ad præexistētiam ordinum, S. Tho. 4 dist. 24. Silu. ordo, 2. in princ. Tamen ex decreto Conc. Trid. Sess. 23. c. 4. nullus ordo conferri debet ei, qui sacramentum confirmationis nō acceperit; & ideo male facit, qui ordines suscipit hoc sacramēto prætermisso: vnde recte dicere possum? hoc esse canonicum impedimentum ex d. cap. 4. possumus etiam dicere, quod hodie cōfirmatio ad ordines suscipiendos, si non est de necessitate rei, est de necessitate præcepti.

(::)

De eo, qui cum ordinatus non sit, audet ministrare.

CAP. XIII.

1 *Missam dicens, cum non sit sacerdos, est Irregularis, & ipso facto sine disputatione tradendus curiæ sæculari.*

2 *Sacerdos benedicens populum more Episcopali, fit Irregularis.*

Cardinalis etiam non Episcopus, potest publicam benedictionem dare ex priuilegio.

3 *Baptizzans, etiam in necessitate ritu sacerdotali, cum non sit ordinatus, fit Irregularis.*

Epistolam dicens cum manipulo, in missa solenni, cum non sit subdiaconus, efficitur Irregularis.

4 *Laicus celebrando in ordine, quem non habet, fit vere Irregularis.*

5 *Laicus audiens confessionem in necessitate, fit Irregularis, si vtatur verbis absollutorijs, imme est tradendus curiæ sæculari.*

Ordinatū se putās probabiliter, cū nō sit, excusatur ab Irregularitate, administrādo.

6 *Minores ordines possunt exerceri, etiam a non ordinatis iure veteri, hodie secus.*

7 *Furiosi vtentes ordinibus, ad quos non sunt promoti, non fiunt Irregulares.*

Ioci causa administrans ordinem quem non habet, an fiat Irregularis.

8 *Derisio est maximum crimen circa diuina.*

Ordinem administrans de mandato Papæ, cū eū nō habeat, an efficiatur Irregularis.

Ordinatus ad sacerdotium, omissa manus impositione; non potest confessiones audire.

9 *Baptismus est fundamentum omnium sacramentorum.*

Baptizzatum se putans, cum non sit, si promotus administret, quid dicendum de sacramentis suis.

10 *Ficte baptizzatus ordinatus, an administret.*

Prædicare non potest non ordinatus, vel non missus, seu positus in peccato mortali.

Equitis Abbas nō ordinat⁹, publicę pdicabat.

SI ij, qui non canonice ordinati sunt Irregulares fiunt, quanto magis notam Irregularitatis incurrunt ij, qui cum omnino ordinati non sint, diuinis sese ingerunt ministeriis? dupplici modo quis dici-

dicitur non ordinatus, aut enim nunquam ad ordinem suscipiendū accessit, aut accessit, vt susciperet, sed inaniter accepit: Primo casu semper erit
1 irregularis, qui sese ingesserit in administratione ordinis nō suscepti, & indispensabilis est, toto tit. de cler. non ord. min. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta, vers. Item nō ordinatus, & in §. Nunc de Episcoporum, versic. 18. & ideo si quis non existens sacerdos, ansus fuerit missam celebrare non solū est Irregularis, verum etiam sine disputatione est tradendus curiæ sæculari, ut statuit Fel. recor. Paulus IIII. (vt reffert Iudit. Imquisit.) Die 20. Maij 1557. Decreto 5. & die 17. Febr. 1559. Decreto 7. Præterea quisquis administrat ordinem superiorem eo quem habuerit, habet locum Irregularitas, etiam si minimum actum peragat pertinētem ad ordinem non susceptum, ut puta si diaconus publice benedicat vt sacerdos, vel sacerdos benedicat ut Episcopus cum illis verbis: Sit nomen domini benedictum,
2 glos. & tex. in c. ministrare, 26. q. 6. Cardinalis tamen nō dū Episcopus pōt publicā benedictionē dare ex pprio priuilegio, Doct. in c. licet, de elect. Iacobat. tract. de Cōc. lib. 1. tit. de Card. & patr. vers. item aliud priuilegium.

Quinimmo etiā si ea peragat, quæ etiam laici possunt, si tamen administret eadē quasi ordinat⁹; efficit ob id
3 Irregularis, exemplū si baptizzet sine necessitate, vel etiā in necessitate seruatis ritibus ceremonialibus baptismi, fiet Irregularis, c. 1. de cler. non ord. min. vbi gl. & Doct. Propterea qui inciderit in hāc Irregularitatem, non solum prohibetur promoueri, verum etiam promotus, quos suscepit ordines, non administrabit c. vlt. eod titul. sed dispensari ex causa poterit, quoad ascendendum per solum Papam: quo vero ad exercendos ordines susceptos per Episcopū, Goff. quē pbat Silu. in verb. Irregularitas, q. 12. Abb. i d. c. 1. de cler. nō ord. min.

Fiet etiam ob eādem causam Irregularis, quisquis cum non sit subdiaconus, audeat Epistolam sollennem cantare in missa, cum manipulo, & vestibus subdiacono cōuenientibus, tex. in capit. si subdiaconus, distinct. 34. sed sine manipulo, si in Ecclesijs 1 talis sit consuetudo, ut possit non subdiaconus Epistolam cantare, non fiet Irregularis; dummodo non tangat sacra, nec præstet plenum ministerium subdiaconi, ut pbatur in c. vt quisq; de vit. & hon. cler. vbi Innoc. & Host. sed & sine manipulo Epistolam dicēs fieret Irregularis, si intenderet in animo suo, præstare ministerium subdiaconi; Tabien. in verb. Irregularitas. 4. nu. 2. & ita intelligitur esse mens Abb. in d. c. ut quisq; qui putat Epistolam sollēnem decantari nullomodo posse ab eo, qui non sit subdiaconus, nam intelligi debet, vbi non sit ea consuetudo, vel quando in animo intendat administrare, quasi subdiaconus: alioqui quum Ecclesiæ plæreque id permittant, verius est eos non effici Irregulares, Silu. in d. q. 12. Hodie tamen ex Conc. Trid. Sess. 23. cap. 17. de Reff. constitutum est, ne ministeria Ecclesiastica exerceantur, nisi per constitutos in ipsis ordinibus, vnde ex prægnantia verborum, videretur, si copia fuerit eorum, qui in subdiaconatus ordine constituti sint, nō licere ulteri⁹ inferiores ad id ministerium admittere, multo ergo minus licebit ei, qui merus laicus sit hæc ministeria exercere.

Et licet nonnulli senserint laicum non effici Irregularem, si ecclesiastica ministeria exerceat: tamen mihi videtur sententia valde absona,

quandoquidem maior est cōtemptus in laico diuina pertractante, quam in eo, qui iam inter clericos adscriptus est, & qui iam diuinis addictus est: vnde communis, & vera est sentētia, laicos ministrātes in ecclesiasticis officijs, effici Irregulares, sicut fiunt & clerici ipsi non ordinati: Silu.d.q.22. Tabien. in verb. Irregularilas. 4. nu. 1. Propterea si in necessitate laicus
5 confessionē audierit, si verbis absolutorijs utatur, dixerim eum effici Irregularem, sicut qui administrat sacramenta non ordinatus, maxime si pferat ea verba, quæ faciunt absollutionē; utputa ego te absoluo. &c. At dicēdo illa verba scilicet misereatur. &c. & illa indulgentiam. &c. & similia, quia non habent vim absollutionis formalis, sed simplicis orationis, non fieret Irregularis, quia pro alio orare non phibetur; at clauibus uti non pmittitur, gl. in c. pastoralis, in verb. præterquā, de off ord. & secūdū hāc distinctionē intelligi posset Silu. in verb. cōfessor, 1. in princ. & S. Ant. in fino deffecerūt. c. 1. vbi putauit laicū absoluentē nō effici Irregularē; qnimmo dico q quādo laic⁹, vel nō existēs in sacris, ausus fuerit temere, tāq sacerdos cōfessiones audire, & sic hoc pœnitētiæ sacramēto abuti, non solum fieret Irregularis, verū et esset tradēdus curiæ sæculari, ut decreuit Fel. record. Paulus IIII. 1559. die 17. Febr. ut reffert Iud. Imq. d. decreto 7.

Sunt tamen nonnulli casus, in quibus non ordinatus administrans effugit Irregularitatē; primus est si ignorans id fecerit putans probabiliter se esse ordinatum; non enim peccat, & Irregularis non fit, Tabien. in verb. Irregularitas. 4. nu. 2. & Siluest. dict. q. duodec. potest autem probabilis esse ignorantia, si defierit penitus intentio ordinatoris, vel potestas in ordinatore, vel aliud simile; alius ca-
6 sus est, in administratione minorum ordinum; nam exerceri possunt, etiā a non ordinatis ex sententia S. Tho. 4. dist. 34. quē reffert Tab. in d. verb. Irregularitas. 4. nu. 2. & siluest. dict. quæst. duodec. Hodie tamen ex Cōc. Triden. nemo permitti debet administrare in ordinibus, etiā minoribus, nisi sit ordinatus in illis d. Sess. vigesf. tertia. d. cap. dec. sept. de Reff. Alius etiam casus excipitur, Nā pueri, mulieres, & amentes si ecclesiasticis ordinibus ministerium præbeant, non fiunt Irregulares, argumen. Clemen.
7 si furiosus, de homicid. Tab. in verb. Irregularitas. 4. in princ. & pro ijs arg. in c. Illa: decimaqnta. q. 1. Quinimmo, & adulti, si per iocum, aut ludum ministrauerint, cū nō sint ordinati, dicūt nōnulli, q peccāt mortaliter, sed non efficiantur Irregulares: Host. & Sum. cōf. de cler. nō ord. q. 3. Alberic. in verb. ordinatus. 2. Sil. d. q. 22. Quod mihi nō satisfacit, nisi cum declaratione: Nā aut hic iocus, & ludus est ex leuitate quadam, vel animi reffocillatione priuata, & ea licet fieri nō debeat, cum ministerio ecclesiastico, et priuatim, qa aliqua est Irregularitas, & eo casu mihi placet nō induci Irregularitatē, quia nō dicit administratio ordinis non susceptis quia in illo ludo nihil tale intenditur, sed fit quædā repræsentatio ipsorū ordinū; Quādoq. vero iocus, aut lud⁹ uergit ad derisionē, quo casu vel hęreticus
8 est, vel de hęresi suspectus, q hęc agit, vnde ob id incurrit Irregularitas; nā sicut hęretici sūt Irregulares, ita & suspecti pmoueri nō possūt: qnimo de lictū irrisionis ęquat omni grauissimę culpę. c. Irrisor, de pœn. d. 3. īde quāto excellētior est cā diuinorū ministeriorū, tāto grauius est delictū derisionis circa ea. S. Thom. 22. quæst. 75. art. 1.

art. 1. & 2. Summistę in verb. derisio, nam ad blasphemiam spectat hæc derisio sacrorum;

Euitat etiam Irregularitatem is, cui Papa mandauerit aliquid fieri circa ministerium eius ordinis, quem nondum accepit, & ideo faciendo quod Papa mandauit effugit & peccatum, & Irregularitatem, declarando secundum S. Thom. 4. distinction. vigesima quinta. quæst. 1. articul. 1. his verbis. Papa qui habet plenitudinem potestatis, potest committere non Episcopo pertinentia ad Episcopalē dignitatē, dūmodo illa non habeāt immediatam relationē adverū corp⁹ Christi. Ideoq; de ei⁹ cōmissione, sacerdos simplex potest conferre ordines minores, & confirmare: non autem non sacerdos; nec sacerdos maiores ordines, quia habēt immediatam relationem ad corpus Christi verū, supra quod consecrandum Papa non habet maiorem potestatem, quam simplex sacerdos, hæc ille: quæ opinio seruatur in practica, ut per Capreol. 4. dist. 7. ut reffert Silu. in verb. ordo. 3 q. 7. & ita intelligenda, & corrigenda est; gl. in cap. omni tempore, de consecr. dist. 4. quæ dicit sacerdotem posse Episcopalia exercere de mandato Papæ.

Nunc superest ut secundum caput pertractemus, quando quis accessit, ut ordines acciperet, & tamen nihil accepit, nec characterem quidem, an hic administrans fiat Irregularis, quū orduiatus inaniter sit? exemplo est is, qui accessit ut sacerdos fieret; nam si omnia fuerint obseruata, sed manus impositio fuerit omissa, non non potest exercere; & ideo confessiones audire non posset, ex sent. Rosell. quam probat Siluest. in verb. ordo. 2. quæstion. quarta. versicul. tertium, in fin. contrafaciens ideo fieret Irregularis: Exemplo etiam est si quis non baptizzatus ordinetur, nā
9 quum baptismus sit fundamentū omnium sacramentorum, cap. vltim. de præsb. non bapt. min. si non habeatur, nullus alius character imprimi potest, quia reliqua sacramenta supponunt baptismum, S. Thom. 4. distin. vigess. quarta: Alberic. in verb. ordo. 4. in princ. Isti igitur sic ordinati si ministrent ignoranter putantes se baptizzatos forsan nati Christianis parentibus, nec peccant, nec fiunt Irregulares, quia quoad vltimos effectus sacramenti supplex summus sacerdos Christus, ne decipiatur Ecclesia, S. Thom. dict. distinct. vigess. quarta. Alberic. in verb. baptismus, quarto. in fin. Siluest. in verb. baptismus, 6. glos. in c. 2. de præsbyt. non ord. min. vbi etiam text. iuncto text. in c. 3. eo. tit. Sed si sciens se non esse baptizzatum ordines suscipiat, vel ignoranter susceptos, sciens exerceat, nulli dubium est eum effici Irregularem, & ut quilibet non ordinatus ministrans puniri debet. Quod si quum primum verisimilē rumorē audiens se non esse baptizzatum abstinuerit, non est Irregularis; nā potest baptizzari, & rursū ordinari, nullo obstante impedimento, tex. in c. 1. & fin. de præsb. non ord. min. de qua materia vide Alberic. in verb. baptismus, 4. Silu. in verb. baptismus. 6. Sil. in verb. ordo. 2. in princ. Alberic. in verb. ordo. 3. in princ. gl. d. 52. c. sollicitudo: Idē erit in eo, q fictè accedit ad baptismum in eo genere fictionis, impedit caracteris impressionē; nā ꝙ iste nō ordinatus est, si ordines susci-
10 piat, & fit vere Irregularis ꝓpter tot fictiones, & sacrilegia præsertim, si administrauerit; At si sit fictus in eo genere fictionis, ꝙ non impedit caracterem baptismi, sed solum fructum,

eo casu postea accedendo ad ordines fit etiam irregularis, & multo magis si administrauerit; quia licet receden te fictione gratia recuperetur S.Tho. vt refert Silu. in verb. baptismus 4. q. decimaseptima: tex. de consecr. d. 4. c. tunc valere, tamen in pœnā illius fictionis debuit grauat' manere irregularitate, & cogi, vt se dispensari faciat, vt fusius diximus lib. Tertio c. septimo, in fin. arg. infra eod. lib. cap. decimoseptimo.

Ad hoc caput optime congruit impedimentū prædicationis verbi Dei; quæ vltra quod fieri debeat consciētia munda à peccato mortali, non licet nisi ordinato ad sacros, scilicet ad diaconatū, & de licentia Papæ, vel Episcopi, aut prelati: subest n. pœna excomunicationis. c. excomunicam' §. qa vero, de hæretic. S. Tho. 4. d. decimanona quæst. 2. & fusius Card. in Clem. dudum, de sepult. Contingit tamen aliquando quod quis à Deo se mitti dicat, nec credendum est ei, omissa ordinarij licentia, quia ipsa de iure requiritur 2. Thim. cap. 3. & Rom. cap. 10. & tali casu licet possit esse verum quod mittatur à Deo, vt trad't S. Thom. quodl. duodecimo art vigess. nono, & patet in Moyse: tamen aliquo miraculo confirmare tenetur. Armill. in verb. prædicare; & possumus hoc comprobare exemplo Equitij Abbatis, qui quum non ordinatus prædicaret, correptus aliquando fuit, & ad Papam citatus; tamen quia id se ductu spiritus sancti facere signis, ac miraculis edocuit, permissus est pseuerare, vt scribit Greg. dialog. lib. 1. cap. 4.

De eo, qui extra tempora ordinatus est.

CAP. XIIII.

1 *Ordinatus extra tempora, est irregularis consuetudine non obstante.*

Ordines certis temporibus esse accipiēdos fusius dictū est supra lib. 3. cap. vigesimo quarto: quum de tēpore ageremus: ideo quisquis extra tēpora ibi narrata promouetur caracterem quidē suscipit,
1 sed administrare prohibetur, nec vlla contraria cōsuetudo suffragari potest cap. cum quidam & c. sane, de temp. ord. sunt etiam ipso facto irregulares, qui extra tempora promouentur, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxtā. vers. Item ordinatus extra tempora: sed de ijs latius loco supracitato.

De eo, qui sine titulo ordinatus est.

CAP. XV.

1 *Ordinatus sine titulo, siue secularis, siue Regularis, fit irregularis.*

2 *Tituli vicem patrimonium tenere potest: sed cauendum a quadam pactione vt hic.*

Tituli vicem habet Ecclesia, cui quis ascribitur.

3 *Titulus de futuro sufficit, vt quis possit promoueri.*

Beneficia manualia, non possunt esse loco tituli.

4 *Vicaria temporalis, non habetur loco tituli.*

Ordi-

Rdinatus sine titulo, vel beneficio, uacuã mannũ impositionem accipit, idest non suscipit ordinis executionem ex Conc. Calced. cap. 6. cuius canonis pœnam comprobare videtur Concil. Trid. sess. vigesimaprima c. 2. de Refform. dum cõfirmat, & innouat omnes antiquorum canonum pœnas circa hos ordinatos: fuerat autem hæc pœna in vsu, & successiuis temporibus obseruata, vt colligitur ex Abb. in cap. cum contingat; de ætat. & qual. Idẽ Abb. in cap. veniens, primo not. de fil. præsb. tex. in cap. cum secundum, de præben. & dist. septuagesima c. sanctorum: Quinimmo per expres-
1 sam Bullam Domini Nostri Papæ Pij Quinti editam anno põtificatus tertio, Millesimo quingentesimo sexagess. octauo Prid. Id. Octob. declaratum est, quod non solum clerici seculares, sed etiam Regulares ante professionem emissam ordinari sine titulo non possint, contrauenientes efficit inhabiles ad ordinis exequendos, & exequentes reddit irregulares, cum alijs pœnis inibi descriptis: quæ res etiam olim videtur constituta fuisse: Nam Regulares non professi includi videntur ex verbis d. cap. Conc. Calced. vt ibi gl. sentit; & Alberic. in verb. ordinandi.

2 Propterea loco tituli quem quis non habet, statuit Conc. Trid patrimonium assignari posse sufficiens ad substẽtationẽ vitæ eius, qui promouetur: sed id non passim concedi debet, sed soli ij promoueri ad patrimonij, vel pensionis titulum possunt, quos necessitas, vel commoditas Ecclesiæ ordinari suaserit, ita habetur d. sess. vigesima prima c. 2. In quare cauendum est ne in cõsignatione talis patrimonij loco tituli, fiat vlla pactio inter ordinatorem & ordinatum, quod nunquam petet beneficium ecclesiasticũ vel prouisionẽ: nam talis pactio simoniaca est, ipse n. ordinator ob id triennio à collatione ordinum suspensus est, ordinatus vero indeterminato tẽpore idest perpetuo tex. in c. pen. de Sim. vnde eum effici irregularem expressim tradit Borgas: de Dispens. part. 1. q. 5. nu. 24. Sed & loco tituli est etiã eod. Conc. Trid. constitutum, quod quisquis ordinari vult adscribatur certæ Ecclesiæ, cui deseruire teneatur in ordine suscepto, sess. vigesima tertia cap. decimo sexto, de Reff. Nam titulus deuinctum sibi reddit eum, qui ordinatur, vnde possideri titulus nõ debet sine ministerio ordinis, qui requiritur in eo obtinendo: ideo fauore tituli quis admittitur ad eos ordines à quibus reijceretur si titulum illum non haberet glo. & tex. in c. ex tenore, de temp. ordin. ubi ẽt Abb.

Titulum autem accipere debemus non solum eum, qui præsens habetur, sed & qui habẽdus est postea:
3 Ideo quando ad obtinendam dignitatem sacri ordines præexiguntur, vt puta Episcopatus obtineri nõ potest, nisi ab eo, qui iam sex menses in subdiaconatu fuerit constitutus, certe hic nominatus, vel postulatus potest promoueri ad eum titulum, quẽ habiturus est, sufficit enim titulus de futuro, gl. in c. Osius in gl. magna, d. sessagesima prima: Vicaria autẽ tẽ-
4 poralis, & omnia alia beneffitia manualia, & amouibilia, non possunt dici titulus; sed si vicaria sit perpetua habetur pro titulo, tex. & ibi Abb. in c. Micael. & in c. constitutus, de fil. præsbit.

De eo, qui ob vim, vel metum ordinari se passus est.

CAP. XVI.

1 Sacramentis faciendis necessaria est intentio.
2 Vis dupliciter considerari potest.
3 Metus quid sit in suscipiendo ordine.
Ordinatus animo dissentiente, nil suscipit.
Ordinatus per metum, quando ab Episcopo possit dispensari.
Ordinatus per vim præcisam, vel animo dissentiente, an cogi possit clericari, & continentiam seruare.
4 Ordinari quandoque quis cogitur via iudiciali.
Ordinatus coacte non dicitur vactus a superiore.
5 Ordinari ne quis teneatur, causæ multæ sunt, quæ excusant, & quomodo.
Irregularis beneficiatus, quando cogi possit ad quærendam dispensationem.
6 Regulares omnes cogi possunt à superioribus, ut ordinentur.
Clericus cogi potest ab Episcopo, ut ordinetur ob vtilitatem, & necessitatem Ecclesiarum, & quando.
Episcopus dignus esse putatur, qui promouetur inuitus.

Voniam in sacramétis intentio necessaria est, tam in conficiendis, & conferen- 1
dis Conc. Trid. Sess. 7. can. 11. quam in suscipiendis ab illis, quorum consensus necessarius est. S. Thom. 3 q. 68. Ideo quisquis promouetur, ut gratiam, & caracterem suscipiat, oportet ut libero animi motu consentiat; Quod si dissentiens inuitus, vel coactus quis promoueatur, nec suscipit caracterem, nec vllam ordinis potestatem: distinguendo tamen ut hic
2 sequitur; Potest enim considerari uis dupliciter, scilicet cũ coactione præcisa, aut cum coactione conditionali, primo casu nihil accipit, nec ipsum quidem caracterem, ut puta si per manus trahatur ad Episcopum, & reluctando ordinetur, sicut in alijs sacramentis dici solet, ut in baptismo: nam non imprimitur illius signum, & caracter si hoc modo quis cogatur, ut alias diximus lib. 3. text. in capit. maiores, de baptis. sicut nec potest puniri quis ex delicto, quod per hanc coactionem cogitur committere, ut sacrificando Idolis, capitul. præsbyteros, distinct. quinquagesim. Et in specie de ordinato per vim coactiuã tradit Rosell. in verb. ordo. 3. nu. 5. sicut nec tenet monacatus assumptus per eandem vim, quandoquidẽ infra quinqueniũ, qui eam vim prætenderit audietur. Conc. Triden.
3 Sess 25. c. 18. & seq. de Regul. Secundo vero casu, qui potius ad metum spectat, quam ad vim dicitur vis conditionalis, siue sit metus cadens in constantem virum, siue non, quum reperitur aliquis consensus, quia malluit ordinari, quam mori, & eo casu suscipitur caracter, quia voluntas coacta voluntas est. l. metum. ff. quod met. caus. tex. in c. merito. 15. q. 1. Raym. in tit. de form. consecr. vers. Item numquid Episcopus.

Verum quia turpiter facit permittens se promoueri contra conscientiam, peccat, debet enim lubens, & uollens dedere se obsequio diuino; sed si finxerit se ordinari, cum tamen animo dissẽtiat, nihil omnino suscipit, ut dicemus infra c. proximo: sed & si lubẽs, & uollens ad ordinẽ, & ministerium diuinum uellit accedere, sed renuat ordinari ab Episcopo, quem scit nominatim excommunicatum, suspensum, vel interdictum, vel aliud adsit impedimentum canonicum, circa tempus, locum, vel ritum ordinationis, vel aliqua obsit Irregularitas, super qua vellit expe-
ctare

ctare dispensationem, istis casibus si permetum, etiam qui cadat in constantem virum permittat se ordinari, sic repugnante conscientia, peccat, & fit Irregularis, sed metus in hoc illi prodest, quod super hoc excessu, & Irregularitate Episcopus proprius poterit eum dispensare, ut tradit Tabien. in verb. Irregularitas, 4. conclus. 15. ex sententia Goff. & Host. Idem Siluest. in verb. irregularitas, quęst. 7. & sic suscipit quidem caracterem, sed non executionem, sicut alij ordinati in Irregularitate, vel ab Episcopo suspenso, excommunicato, vel interdicto: nec est mirum eum puniri, si metu id fecit, potius enim debuit pati, se exeômunicari, quam a tali nominatim excommunicato, suspenso, interdicto, vel hæretico, aut schismatico ordinari, arg. capit. Inquisitioni, de sent. excom. Siluest. in verb. ordo. 3. q. 11. Nam sicut ordines suscipiens ignorãter ab istiusmodi Episcopis efficitur Irregularis. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Item recipiens; ita multo magis, qui sciens accipit, licet per metum, arg. l. qui potest ff. de reg. iur. Posset autem hoc loco tractari an hij, qui per vim, aut metum ordinati sũt animo dissentiente, quum nullum caracterem susceperint: ob scandalum, ꝙ inde nascitur in Ecclesia teneantur clericari, & continentiam seruare? sed quia id non pertinet ad propositã materiam irregularitatis, omittẽdũ est: vide de hac re Tabien. in verb, Ordo 2. nu. decimoseptimo, Rosell. in verb. Ordo 3. num. 6. Alberic. in verb. ordinat⁹ primo, circa med. quibus locis constabit ẽt tibi, an gaudeat priuilegio clericali.

Sunt tamen non nulli casus, in quibus quis cogendus est ad ordines, via iuditiali & superioris imperio nam in parochiali institutus Ecclesia, cogi debet ordines suscipere c. licet, de elect. lib. 6. idem in alijs beneficijs in quibus certus ordo requiritur, vt in canonicatibus subdiaconatus, & alijs alius ordo, Conc. Trid. sess. vigesima quarta c. duodecimo de Ref. quæ coactio non inducit vim, vel metum, de quo hoc capite loquimur; nam iuridice fit, & is cui hoc imperatur, non dicitur cogi c. Innouam⁹, c. 60. quia potuit, vel beneficium dimittere, vel ordinari, & sic potius electio est c. cum in cunctis, de elect. & de ætat. & qual. c. 1.

5 Sunt vero multæ causæ, ob quas excusatio competit, ne quis cogi possit ordines subire, suo benefitio congruentes, vt scribit Specul. in d. c. licet nu. quinquagesimo quinto col. pen. quæ sunt irregularitates, & alia canonica impedimenta iuris, vel facti; sed hoc eget distinctione; nam aut irregularitas, vel impedimẽtum erãt ante obtentum benefitium, tunc si sciens obtinuit, eo casu priuãdus est illo; sed si ignorauit, vel post obtentum superuenit impedimentum sine culpa, retinebit illud, dato illi coadiutore 7. q. 1. c. illud, de cler. ægrot. c. fin. vbi Abb. si vero ex culpa, inciderit in illud impedimentum, quia forsan se se castrauerit, vel mutilauerit priuandus est; Silu. in verb Ordo 3 q. 10. Pet. de Pal. 4. d. decimanona q. 1. vt refert Tabien. in verb Ordo 2. nu. 16. nisi forsan super his possit de facili dispensatio obtineri; quia tunc poterit & ipsam dispensationem Episcopus offerre, & cogere ad ordines, si illi videbitur: quinimmo si papalis fuerit dispẽsatio eius irregularitatis, quam ab initio ignorabat, quum obtinuit beneficium, sciens postea cogi potest, & ad petendam dispensationem, & ad ordines sub

subeundos eadem ratione.

Illud vero est annotandum, quod si hic, qui canonicum impedimentũ patitur, obtinuit excusationem, ne ordinari cogeretur, non erit perpetua excusatio; nam cessante impedimento cessabit excusatio, arg. cap. statuimus, & cap. Neofitus, dist. sexagess. prima & diximus primo lib. in Regulis generalibus Reg. nona: Cõtingit preterea casus in quo ordinari quis cogitur imperio superioris,
6 etiam non habito respectu ad beneficia; nam Regulares omnes in suscipiendis ordinibus pendent ab imperio superiorum. c. ad aures, de tẽp. ord. At in secularibus clericis, si cõtingat magna necessitas, vel Vtilitas Ecclesiæ, potest Episcopus imperare eis, quos necessarios viderit, qui si nullam obiecerint legitimam excusationem ex hac contumaci contradictione, fiunt irregulares c. si qui clerici, &c. placuit, dist. septuagesima quarta: potest enim eis Episcopus subtrahere offitia, & emolumenta Ecclesiastica, etiam beneffitia, ex sẽtentia Ray. & Host. & aliorum, quos reffert Silu. d. q. 10. & tex. de ætat. & qual. c. quæris.

Dicitur autem necessitas quando penuria est tanta, quod neque idonei neque minus idonei multi reperiantur. Vtilitas vero quando non est penuria, sed non adsunt multi idonei; ideoque hijs casibus præceptum superioris seruandum est, si hoc colore se cogere velle prætendat, etiam si intrinsecus malo animo imperat, probat Raym. vt reffert Alberic. in verb. ordinator, ante fin. Sil. in verb. Ordo 3. q. 10. arg. tex. d. vigesima tertia q. 1. c. quid culpatur, in fin. & trigesima tertia q. 5. c. manifestum: extra vero eam necessitatem, & euidentem vtilitatem non est imperandum, immo si imperet, licebit appellare tamquam a præcepto non canonico, vt prædicti omnes sentiunt ijsdem locis; Isti tamen, qui sic à superiore promoueri coguntur, uere digni sunt; nam ille censetur dignus Episcopus, qui promouetur inuitus. l. si quemquam C. de Episco. & Cler.

De eo, qui intentione ficta, & peruersa mente ordinatus est.

C A P. XVII.

1 *Recta non possunt esse opera, nisi recta sit intentio.*
Fictio dupplici modo accipi potest.
2 *Fictione recedente in ordine suscepto, non statim cessat irregularitas.*
Fictum fugit spiritus disciplinæ.
3 *Fictus difficilius dispensandus, quam meticulosus.*
Ordines subijens ob ambitionem, peccat mortaliter,
Gratis non datur, si ab eo laus expectetur.
4 *Monacum se faciens principali intentione, vt fiat Abbas fictus est, & simoniacus.*
5 *Subdiaconum se faciens principaliter, vt se præparet sponte ad Episcopatum peccat, secus ad præceptum superioris.*
6 *Prædicator habens primam intentionem ad regnum dei, secundam vero ad temporalia, non peccat.*
7 *Ordinandus, vt euitet forum secolare, non est admittendus.*
Ordinatus ficta intentione, quomodo suscipiat caracterem.
8 *Seruus se redimens, ut promoueri posit, non peccat;*
Emens agrum, vt ibi Ecclesiam construat, non peccat.
9 *Ordinatoris, & ordinati si recta sit intentio, sed vnus intendat dare vnum ordinem, alter suscipere alterum, quid faciendum.*

Inten-

Ntētionis magna vis est in suscipiendis ordinibus, nam si recta sit, recte suscipitur ordo, idest si mētis oculus tēdat in eū finem suscipiēdi ordines, ī quē cōstituti sūt, sic enim dicitur recta ordinatio, quia
1 recta non possunt esse opera, nisi recta sit intentio c. homines, vigesima secunda q. 2. S. Tho. 1. parte sum. q. decimanona: Propterea si is, qui ordinatur ficte accedat, grauiter peccat, sicut & qui vis alius ad alia sacramenta ficte accedens.

Dupplici etenim modo fictus esse potest, primo si non intendat suscipere ipsum ordinem, nec fructum eius, quia non intendit facere quod facit Ecclesia, tunc enim non suscipit caracterem, sicut nec baptismum, vt diximus alias de ficte baptizatis: Secūdo modo dicitur fictus, quod intendat ordinari, sed ad finem alium, quā constituti sint ordines a Deo, & tunc caracterem suscipit, sed non fructum; & ideo numquam debet administrare ordinem susceptum, etiam si recesserit illa fictio. Nam licet in baptismo recedēte fictione gratiam quis consequatur, tamen non ita in ordine ficte suscepto recedente fictione, quis recuperat liberam potestatem,
2 & facultatem administrandi: Quia quum fuerit sic ordinatus factus irregularis: & peccauerit ex illa fictione, pœnitentia delere potest peccatum, & culpam, sed non irregularitatem: quia spiritus disciplinę effugiet fictū, & semper dubitandum est, de superuētura iniquitate sup eū, Sap. c. 1. & de consec. d. 4. cap. ostenditur: vnde ob hanc iniuriam, quam intulit sacramento ordinis, eget dispensatione, vt administrare posit, & cū maiori difficultate dispensandus est, quam ille, qui per metum promotus sit; sicut longe maior culpa incurri-
3 tur ab eo, qui sponte simulat, quam ab eo qui metu fingit, c. de homine, de celeb. missa. ¶ Inter hos fictos adnumerantur etiam ij, qui peruersa mente ad ordines accedunt, spes n. rerum temporalium, & honorum inducit psepe homines ad Ecclesiastica ministeria obeunda.

Ideoque si quis ob ambitionē ordines suscipiat, peccat mortaliter S. Tho. 22. q. centesima, art. 5. & ea est ratio, quia expectans laudem nō videtur gratis dare, quod gratis accipit: Greg. in homil. 4. ex quadraginta, habetur c. sunt nonnulli 1. q. 1. Ideo fit irregularis, & deponendus c. presentium 7, q. 1. cap. officij, &
4 ibi Abb. de elect. Qua ratione si quis se monacum faciat, hac principali intentione, & spe, vt fiat Abbas, dicitur simoniacus mentalis, & dicitur fictus, & corruptæ intentionis: cap. per laicos, decima sexta q. 7. glo. in c. quod interrogasti, dist. vigesima septima: Inferior enim ordo, si assitmatur principali intentione propter maiorem ordinem, in quo sit plus vtilitatis, honoris, vel comodi simoniam inducit c. consuluit, d. septuagesima quarta; exemplo esse potest hodie ille qui sciens statutū esse Cōc. Trid. neminem ad Episcopatum promoueri posse, nisi antea per semestre subdiaconatus ordinem assumpserit, sess. vigesima secunda c. 2. velit ambire Episcopatum principali intentione in illum tendens, subdiaco-
5 natum suscipiat, habendus est pro simoniaco, arg. d. c. consuluit, & d. c. per laicos: & sentire videtur Abb. in cap. cum ad nostram, de elect. siue igitur ob ambitionem, siue ob quęstum, aliudue commodum intendat ordi-

ordinem suscipere, erit inter irregulares ponendus, ex præmissis.

Hæc vera sũt si principalis hęc intentio fuerit, alioqui si secundaria fuerit ad quæstũ, vel ambitionẽ, Prima vero ad obsequiũ Dei, nulla irregularitas incurritur, nec canonicum impedimentum, gl. & tex. Abb. in d. c. cum ad nostrã gl. & tex. in d. cap. per laicos, vbi Archid. & videtur ꝓbari ex sententia S. Tho. quodl. 2. art. duodecimo, vbi probat prædicato-
6 rem, qui primam intentionem habet ad regnum Dei, secundam vero ad temporalia non peccare.

Declarantur etiam prædicta, vt ꝓcedant si subdiaconus fiat, vt Episcopus esse posit, motu suo ductus, vel ex Consilio, aut hortatione eius, ad quem Episcopatus dãdi ius non spectat; alioqui si is, qui conferre, vel assumere ad Episcopatum potest, dixerit, esto subdiaconus, vel presbiter, vt inde Episcopatum obtinere posis, parendo illi etiam cum principali intentione obtinendi Episcopalem dignitatem, & illius onera, nec peccat, nec fit irregularis, gl. in d. c. per laicos; videtur enim potius sic parendo laudandus, quam damnandus auaritiæ, vel ambitionis.

Inter hos corruptam, & fictam intentionem habentes, adscribuntur etiam ij, qui secularis fori uitãdi causa promoueri vollunt; nam eis nec prima quidem tonsura dãda est, ideo
7 donec hæc fictio non discesserit semper erunt irregulares, idest promoueri numquam poterunt, donec ea intentio solius fori vitandi perdurauerit, Conc. Trid. sess. vigesima tertia cap. 4. de Refform.

Isti igitur, qui hac corrupta intẽtione promouentur, peccant mortaliter, sed caracterem suscipiunt indelebilem, gl. in c. quod interrogasti, d. vigesima septima, ubi multa de his scribit Archid. Propterea in pœnam vlterius ad altiores promoueri non poterunt, nec ad ordines, nec ad dignitates: d. c. officij, de elect. vbi Abb. in penul. not. Ad hunc tracta-
8 tum spectat, an seruus qui redimit semetipsum à domino, vt liberius promoueri posit, dicatur corruptã habere intentionem? & certe pia voluntas est, quæ obesse domino seculari non vult in pretio suo, nec domino eterno in obsequio, & ministerio Ecclesiastico, ad quod directim, & principaliter tendit, sicut nec peccat: immò pia voluntas est eius, qui agrũ emit, vt in eo Ecclesiam construat, glos. in cap. generalis, d. quinquagesima quarta.

Ad hũc etiam tractatum pertinet;
9 si ordinatus rectam quidem habeat intentionem ordinem suscipiendi; ordinator etiam rectam habeat intentionem cõferendi, sed in hoc vtriusque intẽtiones differant, ꝙ ordinator intẽdit vnũ certũ ordinẽ cõferre, ordinatus vero aliũ suscipere, vtrum ista diuersitas intentionum inducat irregularitatem, vel canonicum impedimentum ne caracter imprimatur? finge Episcopum putare se conferre diaconatum, & vti forma diaconatus, tam quo ad verba, quam quo ad ritus, ordinatus vero intendant suscipere subdiaconatum; rursũ finge quod tam ordinator quam ordinatus intendant eundem ordinem, sed ordinator erret in forma, idest in dando diaconatu vtatur forma subdiaconali, quid sit statuendum, diximus pleno titulo infra de ordinato per errorem hoc lib. cap. vlt. vide ibi.

De eo, qui à Papa in subdiaconum ordinatus est.

CAP. XVIII.

1 *Irregularitas quandoque nascitur ex maiori honore.*
2 *Ordinatus à Papa in subdiaconum, vlterius non nisi à Papa, vel eius mandato promoueri potest.*
3 *Beneficia dicuntur affecta per appositionem manus Papæ.*
4 *Ordinatus à Papa ad minores, non ita difficile reseruatus videtur; vt ab illo solo possit ordinari.*

Otatu dignũ est hoc, quod nunc tractandũ occurrit, nam quandoque inde canonicũ impedimentum nascitur, vbi plus honoris & priuilegij est, si quis enim à Papa in subdiaconum promotus fuerit, non potest ad altiores ascendere, nisi
1 per eandem manum Papæ, vel de ipsius expressa commissione, c. cum in
2 distribuendis, de tēp. ord. Silu. Ordo 4. vers. decimo sexto: Tabien. in verb. Ordo 4. & est apertissimus tex. in c. filium 1. q. 1. videntur enim isti à Papa promoti, quodammodo ad Apostolicam sedem reseruati, vnde alij nulli in eos auctoritas seruata videri potest, d. c. filium, exemplo beneficiorum, quæ dicuntur affecta per manus Papæ appositionem, ita quod nulli alij competit ius ea conferendi:
3 & licet diximus de subdiaconatu, idem erit de diaconatu, quinimmo forsan idem etiam de inferioribus; nam si hostiarium Papa promouerit, altiores ordines ab alio suscipere nō poterit de congruentia: facilius tamen Papa permittet ab alio ordinari eum, quem ordinauit ad ordines mi-
4 nores, quia tale priuilegium solis sacris ordinib⁹ Papa efficaciter sibi reseruat. d. c. filium.

De Ordinato dum vagus, peregrinus, vel incognitus esset.

CAP. XIX.

1 *Ordinatus, qui erat incognitus, administrare non potest.*
2 *Vagabundi Clerici dicuntur Acephali.*
Clerici vagabundi, non permittuntur predicare.
3 *Vagabundi, nec in secreto possunt administrare.*
Peregrini litteras secum habere debent, & qua forma.
4 *Peregrinorum status facienda est inquisitio, etiam de minimis impedimentis canonicis.*
5 *Peregrinantium litteræ debent habere quinque sigilla.*
Ordinatus esse quis non creditur etiam si iuret.
Ordinatus quis probatur ex quasi possess. & quod pro tali fuerit habitus.
Ordinatus debet habere litteras sui ordinantis.
Verba sine spe dispensationis, quid significent.
7 *Multitudo incognitorum quandoque facilitat dispensationem.*
8 *Testimonium est suspectum, vbi agitur de mutuo obsequio.*

Am alio loco de istis tractatum est, sed nō ad idem argumentum, & materiam de quamodo agere instituimus; nam hoc lib. cap. 2. scripsimus de ordinante vagabundum, & peregrinum, hic vero de ipso vagabundo ordinato: Nam si contingat hunc per iniuriam, vel etiam malitiam Episcopi ordinari, exequi susceptum ordinem non potest; nam qua ratione promoueri à non

non possunt incogniti, & peregrini, eadem etiam administrare prohibentur; multa enim forsan habent canonica impedimẽta, & irregularitates, & forsan in censuras, & crimina inciderunt, vel sunt illegitimi, apostatæ, rebaptizzati, vnde non sunt admittendi cap. 1. de temp. ord. lib. 6. & cap. Aphros dist. nonagesima octaua; vel peregrini sine superiorum licentia, quod est iure prohibitum. Tabien. in verb. votum num. 4. sunt enim isti vagantes clerici Acephali,
2 & neque inter laicos, neque inter clericos computantur: sunt hippocentauri id est, nec equi, nec homines, vt fusius illis criminatur Conc. Magunt. c. vigesimo secundo. vnde iure merito Conc. Trid. sess. vigesima secunda, in decreto de obseru. & euit. in sacris miss. iubet eos nõ permitti celebrare, idem iubet sess. vigesima tertia c. decimo sexto de Ref. Quinimmo nec prædicare permittũtur, siue seculares clerici sint, siue Regulares eod. Conc. Trid. sess. 5. c. 2. in fin.

Et ꝓpterea ea distinctio, quæ olim apud Doct. fiebat circa istos peregrinos, & incognitos, quod scilicet in priuato celebrare possent, videtur hodie non esse admodum vera, quoniã verba Conc. Trid. hanc distinctionẽ
3 non continent, ideo nullo modo admittẽdi videtur; debẽt igitur (vt admitti possint) fides publicas secum ferre quimq; sigillis confirmatas, si vltramontani, vel transmarini sunt c. 1. de cler. peregrinis, quibus litteris apparere debet causa, & status personæ peregrinantis, quod sit legitimus, quod non criminosus, quod nõ irregularis, suspensus, interdictus, excommunicatus, inquisitus, vel de fide suspectus, & quos ordines iam habeat, vel ad quos promoueri velit, quod si hæc non contineantur in ipsis litteris, semper est de ipsis dubitandum: nam inquisitio facienda est
4 de omnibus etiam minimis impedimentis canonicis, arg. d. cap. 1. de cleric. peregr. ibi actibus, & ibi inferioribus ordinibus: hæc vero sigilla sufficient etiam si sint incognita, si tamen vno saltim teste comprobentur Ray. quẽ probat Alberic. in verb. Peregrinus 2.

Sed si de omnibus istis cõstat, quã tum ad legitimam personam pertinet: & sit sola dubitatio an sit ordinatus, vel quos ordines habeat, tunc suo iuramento non est credendum, sed per testes, vel alias legitimas probationes id probare potest c. Inter & c. Tuæ, de cleric. peregri. vel probet se perdidisse, probando tenorem ipsarum litterarum, gl in d. cap. inter: idem si probet se longo tẽpore pro ordinato habitum fuisse, & in quasi possessione administrandi, de presb. non bap. min. c. 2. & 3. Abb. in cap. sicut nobis, col. pen. de re iud. Fed. de sen. conf. decimo tertio; Bellam, decis. septuagesima sexta: Rota, decis. trecentesima vndecima in antiquis. Lapus decis. octuagesima octaua col. 8. vers. venio ad secundam; melius tamen est ipsas litteras suę ordinationis secum habere obsẽctas à suo ordinatore 2. q. 1 cap. legũ Alberic. in verb ordinatus penul. Quæ omnia procedunt in eo, qui iã ordinatus est; & post ordinationem peregre proficiscitur.

At is, qui cum sit incognitus, vel vagabundus promoueri vult, tanta habet à iure obstacula, quod si ausus fuerit, vel precibus, vel fraude, vel nimia indulgentia, aut incuria ordinatoris ordines suscipere, ipso iure suspensus fit, sine spe dispensationis, ita quod ob hanc censuram, nec su-

sceptos

sceptos ordines administrare potest, nec ad altiores ascendere, sicut cæteri suspensi d. cap. 1. de temp. ord. lib. 6. & d. c. inter de cler. peregr. quod si exerceat hunc susceptum ordinem fiet irregularis; gl. d. cap. 1. de tep. ord. Quinimmo iste qui sic ordines suscepit, deponi debet, Ray. in tit. de form. consecrat. vers. in summa nota: cui sententiæ suffragantur aperte verb. d. cap. ibi absque spe dispensationis, quæ perpetuum impedimétum inducunt, quod depositionem significat; posset tamen esse tanta mul-
9 titudo horum incognitorum, vel alia causa: quæ sufficeret ad dispensationem super ordinibus iam susceptis, cap. Lugdunensis 9. q. 2. Sum. Conf. de ętat. & qual. q. trigesima octaua: Si autem plures incogniti ordinari peterent, non essent audiendi, aut dispensandi, etiam si mutuo, vel alterutrum testimonium redderent de singulis requisitis qualitatibus, quia esset illorum testimonium suspectum,
8 propter mutuum obsequium, arg. cap. veniens ad nos, & cap. super eo, de testib.

De ordinatis ab Episcopo non suo.

CAP. XX.

1 *Ordinatus ab Episcopo non suo, est suspensus.*
Ordinatus ab alieno Episcopo, per ratihabitationem restituitur, vt administret.
2 *Monacus ab Episcopo diocesano promoueri nō potest, sine licentia Abbatis.*
Monacus eligendus in Papam à collegio Cardinalium reppeti potest à suo Abbate.
Papa potest educere de Claustro monacum inuito Abbate.
3 *Populo carente pastore, quomodo prouidendum in dimissorijs concedendis.*
Longe esse dicitur, quod est extra prouinciam.
4 *Ordinarijs semper iura fauerunt.*
Parochis iura fauent in matrimonijs contrahendis, & in missis audiendis, & alijs multis.
5 *Ordinatus ab Episcopo proprio, qui renuntiauit Episcopatui, dicitur ordinatus ab alieno.*
6 *Episcopus, qui renuntiauit ciuitati, & dignitati, non potest vllum pontificale exercere, etiam consentientibus ordinarijs locorum.*
Exempti non possunt suis subditis conferre nec minimum ordinem, extra monasteria propria.
7 *Episcopalia iura, si quis habet ex priuilegio, non potest minores ordines conferre nisi expressim hoc dicatur.*
8 *Cardinales ex priuilegio, possunt minores ordines conferre.*
Dimissoriæ litteræ sunt quoddam medium, per quod quis ab alieno Episcopo promouetur.
Dimissoriæ obtentæ a Capitulo sede vacante nil prosunt.
9 *Dimissoriæ à Curia Romana sede vacante an possint obtineri.*

Vc ꝓxime accedit qs quis à non suo prælato ordines suscipit, inscio proprio Episcopo: nam ipso iure hic ita ordinatus suspensus est; ex Conc. Trid. sess. vigesima tertia c. 8. de Ref. Quinimmo olim ex sententia Ray. in tit. de form. cōsecr. hic ordinatus præter licentiam sui ordinarij deponi debebat, per c. quod translationem, de temp. ord. nisi tamen sequeretur postea expressa ratihabitio proprij Episcopi, quæ videretur inducere dispensationem super illo ordine sic suscepto: vt constat cap. Lugdunensis 9. q. 2. & arg. Concil. Trid. sess. decima quarta c. 3 de Ref. Quod autem olim essent deponendi, manifeste statutum fuerat. Conc. Calced. cap. decimonono habetur

betur d. septuagesima prima c. Cle-
ricos;quo loco ipso iure eos excõmu
nicationẽ incurrere, declaratum est.
Qua ratione etiam Monacus ab
Episcopo eiusdẽ diocesis promoueri
non potest, quia alienus Episcopus
2 videtur esse, nisi consensus, & licen-
tia Abbatis, vel supiorũ interuenerit
cap. nullus, vbi etiam glos. d. quim-
quagesima octaua: quinimmo, & si
Monacus à collegio Cardinalium in
Papã creandus esset inscio Abbate,
reppeti posset ab eo, & ad Claustrũ
reuocari c. quam sit, decima octaua
q. 2. quod probat Archid. d. septua-
gesima nona, cap. si quis pecunia, &
diximus alias quum de monacis age-
remus; solus enim papa monacum in
uito Abbate potest promouere 1. q. 1
cap. Filium, non autẽ alius (quis quis
sit nec ipsum quidem collegium Car
dinalium,) vt patet in d. gl. 18. q. 2.
quam comprobat Silu. in verb. Reli-
gio. 7. q. 9. sed bene verum est quod
Abbas debet compelli ad consentiẽ-
dum vt ibi per eum. ¶ Ex ijs quoque
apparet, quod si populus pastore ca-
reat, quia forsan nullius est diocesis,
3 vel quia Episcopus in remota regio-
ne degit, vel in seruitijs sedis Aposto
licæ, vel captiuus, aut ad peregrinã
dum dispensatus, sui subditi à nemi-
ne promoueri possũt intra diocesim;
nec extra, nisi de licentia ordinarij
habentis ab Episcopo facultatem cõ-
cedendi dimissorias, vel nisi alienum
Episcopum permiserit intra dioce-
sim ordinare, Conc. Trid. sess. deci-
ma quarta c. 2. de Reff. & sess. sexta
cap. 5. de Reff. Dicitur autem Regio
valde remota, si sit extra ꝓuinciã ge-
neralẽ, vt puta extra Italiã c. nihil §.
vlt. de elect. & idẽ de alijs ꝓuincijs.
Quæ res nisi sũma animaduersio-
ne coerceretur, totus ordo Ecclesia-
sticus vitiaretur in promotionibus fa-
4 ciendis: canones enim tam veteres,
quam recentiores ob id semper faue
runt proprijs ordinarijs; quinimmo
& parochis, vt constat in contrahen-
dis matrimonijs p ꝓprios parochos
Cõc. Trid. sess. 24. c. 1. de Reff. matr. &
cõfessionib⁹ audiẽdis p ꝓpriũ paro-
chum Conc. Lateran. cap. vigesimo
primo, habetur de pænit. & remiss.
c. omnis, & in missis audiendis domi-
nicis diebus; nam Conc. Trid. sess.
vigesima secunda, in decreto de ob-
seru. in sacrif. miss. monet adhortan-
dos esse populos, vt in dominicis die
bus, & alijs maioribus festis in pro-
pria parochia missam audiant; qui-
nimmo si quis cõtempto proprio pa-
rocho præfatis diebus vellit in alia
parochia missæ interesse; debet abij-
ci ab Ecclesia, ex Conc. Haneten. ha-
betur de paroch. c. 2.
Inter hos, qui promouẽtur ab Epi
scopo non suo connumeratur & ille,
qui ordinatur ab Episcopo, qui renũ
tiauit Episcopatui; nam si sciens, siue
ignorans per ignorantiam crassam ꝓ-
5 motus fuerit ab huiusmodi, fit irre-
gularis à solo papa dispensandus: Spe
cul. in tit. de dispens. §. Iuxa vers. Itẽ
est irregularis; sed & si per ignoran-
tiam probabilem fuerit ab eo promo
tus, nihilo magis administrare potest,
nisi saltem per Episcopum dispẽsetur
Tabien. in verb. irregularitas 4. nu. 5
sciens vero promotus adeo irregu-
laris est, vt nec ordinis executionem
suscipiat, & ab ipsis susceptis sit de-
ponendus, etiam si minores ordines
sint, quos suscepit: Alberic. in verb.
ordinatus, vers. An Episcopus, qui
resignauit: quæ procedunt, siue
hic ordinator renuntiasset Episcopa-
tui, & dignitati, siue soliciuitati; nã
vtroque casu hęc iam dicta de iure
procedunt.
In hoc tamen posset esse differẽtia,
quod

quod qui soli ciuitati renũciauit, quia retinet dignitatem posset ordinationes sacrorum ordinum facere de cõsensu, & licentia ordinarij; & eo casu nulla incurreretur Irregularitas; at in eo qui renuntiauit etiam dignitati, nec de consensu ordinarij posset
6 conferre ullum ordinem sacrum. c. 1. de Episc. q renũt. ꝓpterea ẽt si ordinarius consensisset, illo casu ille, qui ab eo ordinatus est ad sacros Irregularitatem prædictam incurrit, secus si ad minores, quia in memoriam pristinæ dignitatis canones permittunt huic renũtianti, ut conferre eos possit, de consensu ordinarij, & tali casu ipsos minores suscipiens, nullam censuram incurreret. d. c. 1.

Connumerantur etiam inter hos, q a non suo prælato ordinantur omnes ij, qui Abbatibus in spiritualibus, & temporalibus subsunt, etiam si tales Abbates habeant iura Episcopalia super eos: nam vel solam primam tonsuram ab eis possunt accipere, gl. in cap. quoniam, dist 69. aut saltem usque ad lectoratum, gl. in capit. 1. in verb. Episcoporum, de temp. ord. lib. 6. & nec istos ordines possunt ab eis accipere, nisi in proprijs illorum monasterijs: Conc. Triden. Seff. 23. capit. 10. de Ref. quinimmo nec intra ipsorum monasteria, nisi ipsi Abbates sint benedicti, & in sacerdotio constituti, ista enim omnia requiruntur, ut isti Abbates hos minimos ordies; suis subditis cõferre possit. c. cũ contingat, ubi gl. & Abb. de ætat. & qual. & de suppl. ne gl. præl. c. 1. & d. c. quoniam, cum gl. dist. 69.

Quinimmo & si isti Abbates benedicti sint, & in sacerdotio constituti, istos tamen ordines nulli cõferre possunt infra propria monasteria, nisi subditis, & nec subditis extra monasteria; alioqui sic ordinati caracterem quidem suscipiunt, sed non executionem, gl. in capit. Abbates, in verb. tonsuram, vbi etiam Archid. Boatin. & Gemin. de priuileg. lib. 6. & Conc. Trid. d. cap. 10. & licet præmissa dicta videantur de Abbatibus; tamen idem est in omnibus alijs dignitatibus Episcopo inferioribus habentibus iura Episcopalia, ut Archipræsbyteris, præpositis & consimilibus; nam omnes isti pari passu ambulant, quoad prædicta, gl in d.c. Abbates, in verb. Abbates, & ibid. Archid. & Gemin. ad idem glos. in c. 1. de temp. ord. lib. 6. & gl. in c psalmista, dist 23. idem etiam erit, si quis simplex præsbyter habeat ex priuilegio iura Episcopalia infra suã parochiã, gl. in d. c. 1. in verb. Epiorũ, de tẽp. ord lib. 6.

Est autem hoc loco animaduertẽdum, nonnullorũ fuisse sententiam,
7 quod si ex priuilegio generali præfatæ dignitates habeant iura Epalia, quod ex eo solo in consequentiã possint oẽs minores ordines conferre; quorum sententia non est vera, sed contraria verior est, scilicet quod sit opus exprimi in priuilegio specialiter loquendo de facultate cõferẽdi oẽs minores, videlicet exorcistã, & Acolitatum Gemin. in d.c. Abbates, vers. Quæro an Abbas; quo loco dicit Lapum ita sentire, citaq; etiam Innoc. & Host. in d.c. 1. de suppl. neg. præl. citat ẽt Host. ac Io. And. in d. c. cũ cõtigat. de ætat. & qual. sed hæc non procedunt in Cardinalibus; nam ex eo q Cardinales sunt ꝓprio suo Iure pos-
8 sent cõferre oẽs ordines minores in proprijs titulis, & suis subditis Host. & Io. And. in d. c. 1. de suppl. neg. prælat. Mart. laud. in tract. de Cardinal. quæst. vigesima. Iacobatius de Conc. lib. 1. art. duodecimo: versic. Item Cardinalibus.

Succurritur autem huic Irregularita-

laritati, ficum quis à non suo Episcopo promoueri vult, dimissorias litteras obtineat; de quibus abunde tractauimus hoc eodem lib. cap. 5. propterea dimissoriæ litteræ à Capitulo obtentæ non proderunt, nec quidem sede vacante Conc. Trid. sess. 7. cap. 10. de Ref. Idem si dimissoriæ sint cuiuscumque prelati succedentis in iurisdictiõe Episcopi sede vacante eod. Conc. Trid. sess. 23. c. 10. de Reffor. Istis enim casibus ordinati exequi nõ possunt ordinem susceptum d. sess. 7. d. cap. 10. sunt enim ipso iure suspẽsi, vt ibi: sed hæc declarantur procedere quando sedes Episcopalis non vaccauerit vltra annum, sed si vaccasset vltra annum tales dimissoriç Capituli obtineri possent, & ordinatio vigore earũ facta rata haberetur ex verbis d. sess. 7. c. 10. posset etiã hoc
9 non procedere uacante sede Apostolica, quia succedentes in iurisdictione non prohibentur cõcedere dimissorias, quum de ea sede Conc. Trid. in d. c. non loquatur.

De ordinatis ab Episcopo in propria Ecclesia non residente.

CAP. XXI.

1 Ordinatus à proprio Episcopo non residente, ipso iure suspensus est.
Dimissoriæ cum clausula, vt ab Episcopo scilicet in sua Ecclesia residente, quid valeãt.
2 Ordinarij consensus datus, vt quilibet Episcopus possit ibi ordines conferre.

Ille etiam qui ordinatus est ab Episcopo suo, non tamen in Ecclesia propria residente, & si caracterẽ suscipiat, nihilominus irrita est eius ordinatio, idest executionem,
1 non accepit, ex Concil. Antioch. cap. vigesimo secundo, habetur 9. q. 2. cap. Episcopum; quod longe magis verum est, si quis ordinetur à nõ suo Episcopo, etiam non residente in propria Ecclesia; nam tunc erit ipso iure suspensus, ex Conc. Trid. sess. 6. c. 5. Aliquando tamen de licentia ordinarij Episcopus in aliena diocese ordines confert; quo casu sine dimissorijs nemo ordinari ab eo potest, nisi subditi eius ordinarij, qui licentiam concessit, vel forte ẽt subditi ipsius ordinatoris, alij vero extranei nequaquam d. c. 5.

Quapropter hi Episcopi extra diocesim alieno nomine ordinatiões facientes, diligenter in hac re cauerẽ debent, quos admittant ad ordines etiam quamtumuis idoneos, qui & si dimissorias attulerint considerãdus est earum tenor; nam quandoque in illis est clausula vt à quocumque Episcopo in sua Ecclesia residente: quo casu promoueri non poterunt: Quãdoq; adest, & alia clausula, scilicet ab Episcopo in sua Ecclesia residẽte, vel in aliena de ordinarij licẽtia ordines
2 publice tenente, quo casu extranei approbari, ordinari poterunt, Quãdoq; conceduntur dimissoriæ simpliciter, vt à quocumq; vel à certo nominato Episcopo, & eo casu etiam in aliena diocese de ordinarij licentia ordinatio fieri posset. ex Conc Trid. sess. decima quarta cap. 2. de Reff. vbi aperte agitur de Episcopis titularibus, qui carent residentia, quorum ordinationes nusquam ratæ habentur, nisi pręuijs dimissorijs; & accedente consensu ordinarij, loci, vt ibi.

(::)

De

De ordinatis ab hæretico, vel scismatico.

CAP. XXII.

1 *Ordinatus à scismatici est irregularis, sed ignorantia excusabis, & quomodo, vt dispē setur.*

2 *Scismatici pro hæreticis sunt, licet quandoque scisma possit esse fine heresi.*

Episcopus consecratus ab hæreticis, vel scismaticis, etiam ignorans, est irregularis.

3 *Ordinatus ab hæreticis, vel scismaticis, non seruata forma Ecclesiæ, nec caracterem suscipit.*

4 *Ordinatus ab hæreticis quoad subdiaconatū, vel diaconatum, si sacerdotium sumpsit in ecclesia, facilius dispensatur.*

5 *Ordinatus ab hæretico est irregularis, etiam si per metum.*

5 *Ordinatus per metum à simoniaco occulto, quem subterfugere non potuit, quoad peccatum est tutus.*

Visquis ordines susci pit sciens ab hæretico, vel scismatico, susceptum ordinem exercere non potest, nisi dispensetur cap. 1. & cap. fraternitati, de scismat. Sil. 1 in verb. irregularitas q. 7. tex. in c. Daij bertum, & c. conuenientibus, vers. Constantinus 1. q. 7. & d. 32. c. ad hos §. cæterum; sed si isti dignā penitētiā egerint dispēsari poterunt, scilicet adhibita distinctione, quod aut scientes ordinem susceperunt ab huiusmodi Episcopo, & tūc sol⁹ PP dispensabit ex sententia Host. Si vero ignorātes ex probabili ignorātia per Episcopū pu ia causæ cognitione, dispēsari poterūt, arg. c. 1. & 2. de ord. ab eo q renūt. Episc. Sil. in verb. irregularitas q. 7. gl. in c. fin. de apostat. quia etiam ignorantes ordinati ab heretico, vel scismatico fiunt irregulares: Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. item recipiens ordines: sunt enim hæretici, & scismatici excommunicati cap. excōmunicamus, de sent excom. & cap. 1. de scismatic. & quotannis in cœna domini excōmunicati declarātur vtriq; quia sci-
2 sma vix potest esse sine hæresi. Raym. in tit. de scismat. §. fin.

Ista tamen distinctio iam facta, de ordinatis ignorantibus, & sciētibus, procedit in ipso solo sacerdotio, & alijs ordinibus inferioribus: at in Episcopali dignitate, & eius consecratione suscepta ab hæreticis, vel scismaticis, siue per ignorantiam quamlibet, siue cum scientia, per solus Papæ dispensationē sanatur c. quia diligentiam, de elect. Alberic. in verb. scisma, post med Sum. Conf de ætat. ordin. q. trigesima septima: quinimmo sciens sic consecratus, numquam dispensabitur; ignorans vero dispensabitur 1. q. 1. c. ordinationes, Ray. Goff. & Alberic, in verb. ordinatus, 1. ad fin. & hoc forte est, quod Athanasius litteris suis se sentire declarauerat Episcopos ab Arrianis reuertentes ex dispensatione admitti posse: vt refert Basil. Epist. septuagesima quinta. ad Neocesarien. Hæc autem irregularitas tunc demum incurritur per receptionem ordinis ab hæreticis, vel scismaticis, si ordo susceptus fuerit in forma Ecclesię 1. q. 1. c. dominus declarauit: & c. non nocet: & de consecr. dist. 4. cap. non in nobis, S. Thom. 4. d. vigesima quinta alioquin si alia forma, vel substantia, quam Ecclesia Catholica obseruet, tūc nec caracter impressus est, & consequenter alia erit irregularitas, de qua diximus supra quum
3 egimus de deffectu formæ, & alibi, quando de varietate rituum tractauimus.

Contingit autem aliquando quempiam suscipere sacros ordines à scis-
4 maticis, vel hereticis, sed ipsum sa-

cerdotiū à catholico Episcopo, quo casu quia hæc vltima manus impositio in Ecclesia accipitur, facilius dispensabitur ad ordines exercēdos, sed ad altiora, vt puta Episcopatum, & similia non ascendet, nisi vrgente necessitate Ecclesię 9 q. 1. c. 2. & 3. vbi gl. & Alberic loco supracitato.

Iuxta hęc opportune illud subijciē dū est, ꝙ si quis per metū ēt, q cadere possit in cōstantē virū ordinetur à scismatico, vel heretico, adhuc tñ ab irregularitate nō excusatur; quia oīa potius mala ferenda sunt, quā ab huiusmodi sacramenta suscipere c Inquisitioni, de sent excō. Nā si (vt diximus) ignorās promotus nō effugit irregularitatem, certe multo magis si sciens meticulose accipiat, arg. l. qui potest inuitis, ff. de reg. iur. Silu. in verb. Ordo. 3. q. penul. Quod aūt S. Tho. in 4 d. 25. dicit si quis talē vim
5 subterfugere non possit ab Episcopo simoniaco occulto, pōt ordinē suscipere sine peccato, illud dicitur in foro conscientiæ, in quo ipse scire pōt an subterfugere potuerit, sed in foro externo, & iudiciali, quod versatur circa id, ꝙ est externū videretur, ꝙ hic exercere non permittendus sit, quasi ob hoc canonicum impedimentum: sed de hoc dicemus infra proximo c. vbi videnda hæc materia eius qui ꝓmouetur à simoniaco.

De ordinatis à Simoniaco.

CAP. XXIII.

1 *Simonia heresis est.*
Ordinatus à simoniaco, etiam ignorans est irregularis.
2 *Ordinatus à simoniaco, etiam per metum non excusatur, & quomodo.*
Ordinatus à simoniaco occulto ad mandatum superioris, non peccanis, & quando hoc.
3 *Ordinatus ab Episcopo occulto criminoso, non est irregularis.*

1 Ordinatus à Simoniaco Episcopo, ab hæretico ꝓmotus videtur; quia simonia hæresis est c. præsentium 7. q. 1. Aug. lib. de hæres. c. 1. Ideoq; ēt si occultissima fuerit Episcopi simonia, & omnibus ignota, tamen ab eo ordinatus, etiā ignorans susceptum ordinem administrare non potest, gl. in c. ab excōmunicatis 9. q. 1. & 1. q. 1. c. si qui à simoniacis, vbi etiam gl. ęget enim dispensatione hic ignorans ordinatus, cum executionem non susceperit, quam ordinator non habuit S. Tho. 4. d. 25. Alberic. in verb. ordinator, ad fin. citat. Ray. & Hostien. Quinimmo, & si quis per vim conditionalem, vel metum qui cadat in constantem virum ordinetur ab huiusmodi Episcopo, & si fecerit quan-
2 tum potuit honeste, vt subterfugeret ordinari ab eo, si manifesta est simonia peccat, & ordinis executionem non suscipit, quia omnia aduersa potius pati debet quam à simoniaco iā suspenso promoueri.

Sed si occulta sit simonia, quā ipse ordinatus scit; & subterfugere, vel reluctari nō potest, sine scādalo, tunc si permittat se ordinari ad mandatum superioris, non peccat S. Tho. d. d. 25. sed exercere non poterit, nisi dispensatione obtenta, quia executionem non suscepit, sicut ignorans ordinatus. Quæ omnia vera sunt in simonia, quo ad ordinem, sed si simoniacus esset Episcopus ab aliam causam occultam, ab eo ordinatus non incurrit hanc irregularitatē, licet teneaē facere qnātum potest, vt licentiam ab ipso obtineat cum prudenti peti-

petitione, vt concedat sibi licentiam vt ordinetur ab alijs Episcopis, vt docet Sum.conf.de ætat.ordin. q.53. & vlt Alberic. in verb. ordinator,in fin. quod procedit etiam in omnibus alijs occultis criminibus Episcoporũ:
3 nã nõ possunt obesse ordinato: Silu. in verb. Eucaristia 3. q. 4 Sed si hic Episcopus simoniacus,fuisset ob eam a superiore excommunicatus tũc nec ob id,quod esset occultus posset quis licite ab eo promoueri,sed potius oia mala ferenda essent: Silu. in verb. Ordo 3.q. vlt. cum tamen ex generali excommunicatione quam incurrunt simoniaci, non ob id esset tanta necessitas eum euitandi per cõstitutionem Martini 5. in Conc. Cõstantien. vt diximus supra de excom. & infra c. vigesimo quinto.

De ordinatis à suspenso, vel interdicto specialiter, & nominatim.

CAP. XXIIII.

1 *Ordinatus ab Episcopo suspenso, est suspensus. Beneficium accipiens a collatione suspensi,vel interdicto, ipse quoque fit irregularis.*
2 *Ordinatus ab Episcopo occulto interdicto, si fecit quantum potuit, vt subterfugiat non peccauit.*
3 *Episcopi numquam comprehenduntur in suspensione generali nisi de eis fiat mentio. Interdictum non dicitur etiam si canon dicat ipso iure induci interdictum.*

Vscipiens ordines ab homine suspenso,vel interdicto, ipse quoque suspensus est, & interdictus ab ordine
1 sic suscepto, gl. in c. 1. de ord. ab Epis. qui ren. Episc. nã & ille, qui beneficij collationem accipit ab Episcopo sic interdicto, vel suspenso (quasi violet interdictũ) ipse quoque fit irregularis: adeo quod et post peractam penitentiã exequi nõ potest; de excess. plat. c. Tãta: Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Quarta: quod et verũ est in illo, q ignorans ordinatur ab huiusmodi Episcopo: Specul.d. §. Iuxta vers. Item recipiẽs ordines: Quinimmo idẽ erit, et si coactus per vim conditionalẽ, vel me-
2 tũ ab huiusmodi Episcopo fuerit ordinatus, si manifesta erat suspẽsio, vel interdictũ nam tũc omnino reluctari debet ex sententia S. Tho. 4. d. 25. sed & si occulta sit suspẽsio, & hic ordinatus nõ potuerit subterfugere ordinationẽ sine scãdalo, ob mãdatum superioris ordines suscipiendo, non peccauit arg. sẽtẽtia S. Tho. eodẽ loco: Tamẽ executionẽ nõ videtur accipere, quã contulissenon potuit, qui non habuit; ppterea dispẽsatione erit opus ad sãnãdũ hoc impedimentum, sicut diximus capite primo pcedẽti.

Est eñ hoc loco cauendũ, ne qs puret, aut iudicet temere Episcopos suspensos, qa quãtũuis generaliter canones loquãtur de suspensionib' ipso iure incurrẽdis, tamen numquam illã censura complectitur Episcopos, nisi
3 expressim de ipsis mentio fiat c. quia periculosum, de sẽt. excom. in 6. Ideo quando quis ordinari metuit à suspẽso Episcopo, oportet cõsiderare causã, ob quã putat Episcopũ esse suspẽsum, scilicet an sit à canone, an ab homine, & an sit in specie de Episcopis tractatũ in casu de interdicto, debet cõsideratio matura fieri; nã & si canõ dicat ipso iure interdictum incurri: Tamẽ hoc nõ sufficit, vt quis dicatur interdictus vitandus, nam debet publicatio fieri, alioqn ante publicationẽ nũquã uidetur vt interdictus vitãdus, vt late tractauim' supra lib. 3. ex Constitutione Concilij Constantien.

ſub Mart. 5. ut ibi diximus: ex qua conſtitutione etiam colligi poteſt, ordinatum ab eo, qui non ſpecialiter, ſed generaliter eſt ſuſpenſus, vel interdictus, non eſſe Irregularem, ſi non exequatur.

De ordinatis ab excommunicato ſpecialiter, & nominatim.

CAP. XXV.

1 *Ordinatus ab excommunicato, & ipſe ſuſpenſus eſt, & Irregularis, etiam ſi ignorans.*

2 *Ordinatus ab excommunicato ſcienter, a ſolo Papa diſpenſatur, etiam ſi per vim.*

3 *Ordinatus ab excommunicato generaliter, & caracterem ſuſcipit, & adminiſtrare poteſt: propter conſtitutionem Concilij Conſtantien.*

4 *Epiſcopus licet non comprahendatur in ſuſpēſione generali; tamen in excommunicatione comprahenditur.*

ORDINATVS ab excõmunicato Epiſcopo, ipſo iure ſuſpenſus eſt, & Irregularis, etiam ſi ignorans promotus ſit: Spec.
1 in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. Item recipiens; differt tamen qui ſcit ab eo, qui ignorat, quod ſciens non niſi a ſolo Papa diſpenſari poteſt, ignorans vero ab Epiſcopo diſpēſari permittitur, tam in ſuſceptis, quam in ſuſcipiendis: Silu. in verb. Irregularitas. q. 7. tex. capit. 2. de ordin. ab Epiſc. qui renunt. Epiſc. vtroque tamen caſu caracter imprimitur, ſed non executio. gl. in c. 1. in verb. ordinatio. 9. q. 1. & per totā illā quæſtionem; nam cum executionem non habuerit ordinator eam huic confer-
2 re non potuit, c. Daybertum. 1. q. 7. Silu. d. q. 7. & propterea in ſciente requiritur Papæ diſpenſatio, quia ſicut ipſe excommunicatus miniſtrans a ſolo Papa eſt diſpenſandus, gl. in c. præsbyteros, d. 50. ita qui ſciēs ab eo ordinatur ſit particeps eiuſdem delicti, & conſequenter eadem Irregularitate notatur. c. vlt. de apoſtat. ſicut & qui miniſtrat rebaptizzanti. capit. 2. de apoſtat.

Eſt etiam hoc loco addendū, quod & ſi quis per vim conditionalem, vel metum, ab hoc nominatim excōmunicato ordinatus ſit, etiam eandē Irregularitatem incurrit, ſi manifeſtā erat excommunicatio, debuit enim hic potius ferre oia aduerſa, quā cōicare ipſi in ordinibus ſuſcipiendis c. Inquiſitioni, de ſent. excom. & in ſpecie eſt caſus in c. ſacris, de iis, quæ vi met. cau. fi. Silu. in verb. excõicatio. 5. verſicul. Decimum quartum. & in verb. ordo. 3. q. penult.

Eſt tñ diligenter animaduertendū, quod ita facilis diſpenſatu eſt iſta Irregularitas, ſicut illa quæ incurritur ob ordines ſuſceptos ab interdicto, vel ſuſpenſo: nam etiam in hac eſt neceſſe, quod Epiſcopus fuerit nominatim excommunicatus, & publicatus, alioqui ſi tātum ſit generali excõicatione innodatus, ſicut euitare eum
3 non eſt neceſſe, neque in oratione, neque verbo (niſi excõicatus eſſet p euidentem iniectionē manuū in clericum) ita nec in quorumcumq; ſacramētorum receptione, ex conſtitutione Conc. Conſtantien. quā de verbo ad verbū reffert Silu. in verb. excõicatio. 5. verſ. ſciendū eſt quarto: propterea ſi quis ordines ſuſcipiat etiam ſcienter ab excommunicato generaliter, non videtur ob id. ſolum effici Irregularis, ſi nō exequatur: Silu in verb. Irregularitas q. 7. in fin. facit Tab. in verb. interdictum 3. nu 9. Et non eſt nouum quod Epiſcopi poſſint incurrere excõicationem generalem ex canone: quia licet in ſuſpenſione nūq; Epiſcopi videātur cōprehendi, niſi de eis fiat expræſſa mētio, c. quia peri-

periculosum, de sent. excom. lib. 6. Tamen in excommunicatione non ha-
4 bent hoc priuilegium; quia in quocumq; generali canone comprehenduntur sicut alij, glos. in d. cap. quia periculosum.

De ordinatis à deposito, vel degradato.

CAP. XXVI.

1 *Episcopalis dignitas in consecratione non suscipit characterem.*
Episcopalis consecratio nulla degradatione tollitur.
Ordinatus a degradato characterem suscipit, sed non executionem.
2 *Degradatus conficit Encaristiam.*

Episcopalis dignitas, licet in consecratione non suscipiat cha-
1 racteris impressionẽ, tamen reuerentia illius dignitatis efficit, ut ipsa potestas in consecratione collata, numquam amittatur; nec per depositionem, aut degradationem, S. Thom. 4. dist. 25. Propterea quilquis ab hoc deposito, aut degradato ordines suscipit, caracterem suscipit, S. Tho. ibid. sicut & degradatus conficere adhuc potest sacramẽtum Eu-
2 caristiæ. S Tho. 3. parte summæ. q. 82. quia ordo ipse habet caracterem indebilem. Iccirco hic sic promotus, licet caracterem suscipiat, fit tamen Irregularis, sine sciens accipiat ab eo ordines quia particeps sceleris, siue ignorans, quia non suscipit ordinis executionem, quam ille conferre nõ potuit, non habens, ut iam sæpius dictum est proximis superioribus capitibus.

De ordinatis ab Episcopo consecrato, non tamen baptizzato; Et de ipso ordinato non baptizzato.

CAP. XXVII.

1 *Baptismum omnia sacramenta supponunt.*
Episcopalis consecratio non est sacramentum.
2 *Ordinatus ab Episcopo cõsecrato, non baptizzato, nec caracterem suscipit, etiam si ignoret.*
Missam audiens eius sacerdotis, qui non fuit baptizzatus sciens scelus magnum committit.
3 *Beneffitium impetrans quasi ordinatus eum esset ordinatus a nõ baptizzato, obtinebit.*
4 *Ordinatus ab Episcopo, de quo est rumor, quod non sit baptizzatus, an debeat abstinere.*
Adulterio se natum audiens solo rumore, non debet ab hæreditate abstinere.
5 *Ordinatus a non baptizzato, sacramenta faciens, quomodo accipiantur, idem in ordinato non baptizzato.*
6 *Ordinatus ob solum rumorem, quod non sit baptizzatus, non tenetur abstinere.*
Ordinatus non baptizzatus, & ordinatus a non baptizzato, nil differunt, quo ad Irregularitatem.

Nihil est, quod impediat ita imprimi caracterem ordinis, quam deffectus baptismi, propterea sicut sacerdotium, & omnia alia sacramenta supponunt baptismum. S. Thom. 4. dist. 24. quum sit ianua sacramentorum. cap vlt. de presb. non bapt. min. Ita consecratio Episcopalis, licet non sit sacramentum S. Tho. 4. distinct. prima. nec imprimat caracterem, idem S. Thom. quarto. dist. 25 Tamen ut suum sortiatur effectum in potestate accipienda, quæ spectat ad ipsam consecrationẽ, supponitur
2 baptismus, qui si deffuerit, nulla po-

testas ecclesiastica accipi potest: Ideo si quis ab hoc Episcopo consecrato, sed non baptizzato, ordinatus fuerit etiam si seruata fuerit forma Eccle-
2 siæ, & in faciẽ Ecclesiæ, nihil omnino suscipit, ut ex hoc dicitur Irregularis, quod exercere non potest; præsertim si sciens ab huiusmodi fuerit ordinatus, quia eo casu videbitur indispensabiliter factus Irregularis; q ausus fuerit ordines suscipere ab eo, quem ob deffectum baptismi sciebat non esse Episcopum; nec sacerdotẽ, & ideo aliud crimen cum illo committit, si sacros ordines suscipiens sacrificio missæ illius interfit, & communionem Eucaristiæ, quam ille conficere non potuit, adorauit, & sumpsit; nec suffragaretur huic scienter ordinato (si per ignorantiam iuris) putasset, ex quo in Ecclesia administrabat, quod posset celebrare, & ordinare; quia nimis crassa est ignorantia, quæ dolo comparatur. l. quod nerua ff. depositi

Sed & si fuerit ignorantia facti, etiã probabilis, tamen adhuc irregularis est, & eget Papæ dispensatione, vt male susceptos ordines possit suscipere, & exercere: Alberic. in verb ordo. 3. in princ. citat Sum. conf. de ætat. ordin. q. 8. presertim si sic susceptos ordines exercuisset, etiam sub eadem ignorantia; quia exercuisset ordines non ordinatus; quæ res reddit hominem irregularem toto. tit. de præsb. non ordin. min: vno tamen casu hæc ignorantia excusaret, scilicet si quum
3 hic sic ordinatus beneffitium impetrasset, & in supplicatione narrasset se ordinatum ad ordinem in beneffitio requisitum, tunc licet re uera non sit ordinatus, tamen talis impetratio bona fide facta, tenet., & per hoc ipse non debet puniri in aliquo, Bernard. in cap. cum adeo, de rescript. Doct. in cap. 2. de Instit. Alberic. in verb. clericus, primo, in princ.

Illud autem est animaduertẽdum, quod quilibet minimus rumor vulgi, vel alterius vel similie dictum, quod Episcopus nõ sit baptizzatus, sufficit, ut iste ab illo ordinatus, debeat abstinere, q.a desinit esse in ignoratia probabili, & quia cum ipse conscientiã
4 alienam scilicet Episcopi ordinatoris, nõ possit cognoscere, melius é ut abstineat, quam ut supponat se periculo tanti sacrilegij, text clarus in capit. præsbyteri, dist. 68. Nec obstat quod in filio sacerdotis, vel adulterij, solus rumor, vel alicuius verisimilis attestatio non cogit eum filiũ ad abstinendum, ut scribit Abb. in capit. 1. de fil. præsbyt. & summistæ in verb. adulterium: quia illud procedit in eo qui caracterem, & titulum habet, sed deffectiuum ex parte illegitimitatis, quam ipse credere facile non tenetur (nisi repugne. sibi conscientia) & ideo paruifacere põt, ut ibi Doct. sed in hoc casu proposito negotium pendet ab alterius conscientia, & facto, scilicet an Episcop' sit baptizzatus, ita quod hic ab illo ordinatus, non potest certificari an susceperit titulum, vel caracterem, & ideo debet potius abstinere a diuinis sacrificijs faciendis, quam subijcere se periculo faciendi rem delusoriam, d. cap. præsbyteri, quod non est in filio sacerdotis, vel adulterij, quia si sacrificet bona fide, sacrificat, & non deludit ministerium, & ob id non tenetur abstinere, nempe defficiente periculo.

Sed non est prætermittendũ quod iste sic ordinatus, licet non potuerit, (ut iam diximus) caracterem accipere: tamen pie credi debet, quod quantum ad vltimos effectus sacramẽti summus sacerdos Christus suppleat

pleat defectum, ne decipiatur Ecclesia, & ne periculum immineat ex cu sat probabilis ignorãtia, ut scribit S.Thom. 4. dist. 24.

Et hinc est, quod non baptizzatus ordinatus rite, & a vero Episcopo, nihil quidem suscipit in veritate, & nihil administrare potest toto tit. de præsbyt. non baptizzat. min. tamen audientes probabili ignorantia eius missam recipiūt illos finales effectus, quos dicit S. Thom. sed in hoc casu differentia est inter hunc non baptizzatū ordinatū, & illū ordiatū ab Epō nō baptizzato; nam isto casu non baptizzatus ordinatus, per simplicem rumorem, vel dubitationem an sit
1 baptizzatus non tenetur abstinere; sed pōt perseuerare, & ad altiores ordines ascendet, capitul. tertio. de præsbyter. non ord. min. & hoc est propter periculum reiterationis baptismi; quia sanare non posset suos ordines in tali dubitatione, nisi per susceptionem baptismi, & iterationem ordinum, capitul. primo. de præsbyt. ordin. min. Ideo in dubio non est facienda talis iteratio, quia nouit suam conscientiam in fide baptismi consistere, & bene præsumit se fuisse baptizzatum, quum sit natus, & educatus parentibus christianis, dict. capitul. tertio. in fin. sed in illo, q baptizzat' ab Epō nō ordiato ordinatur, nō potest suos ordines sanare per baptismum subsequentem in persona Episcopi, vnde quia hic nescire potest conscientiam eius Episcopi ordinatoris, an persistat in fide baptismi, an præsumat se baptizzatum, ideo hoc casu abstinere debet, donec reddatur tutus in conscientia, per aliquam præsumptionem, quæ habeatur loco legitimæ probationis, ut dicitur in d.c.3. In hoc tamen conformes sunt isti duo casus, quod administratio etiam p probabilē ignorantiam, reddit utrumque Irregularem, & uterque eget dispensatione Papali, ut iam dictum est, & uterq; sciens administrando pari pœna puniuntur, iuxta ea, quæ iam diximus.

De ordinatis ab Episcopo consecrato, qui sacerdotio caret.

CAP. XXVIII.

1 *Episcopalis consecrationis fundamentum, est sacerdotium.*
2 *Ordinatus a consecrato Episcopo, sacerdotium non habente, nil suscipit, non sic ab Episcopo degradato a sacerdotio.*
3 *Ordinatus ab Episcopo consecrato non habente diaconatum, eundem diaconatum non accipit.*
Ordinatus ab Episcopo carente aliquo ordine non recipit executionem.
4 *Ordinatus ab Episcopo, de quo est rumor quod careat aliquo ordine, abstinere debet.*

Proximæ iam dictæ Irregularitati cōfinis est alia, scilicet si quis ordinatus fuerit ab Episcopo consecrato, quum tamen sacerdotium non habuisset; Nam
1 quum Episcopalis consecrationis fundamentum sit ipsum sacerdotium; capitul. ex litteris, vbi glos. de excess. præl gl. in c. sollicitudo, d. 52. in prima parte gl. Silu. in verb. Ordo 2. in princ. & in verb. Ordo 5. q. 5. gl. & Abb. post Host. in c. 1. de Cler. per salt. prom. consequens est, quod consecratus in Episcopum omisso sacerdotio, nullam recipiat consecra-
2 tionis potestatem; vnde q̄sq; ab hoc Epō ita cōsecrato ordines susceperit, nihil suscepit, p̄sertim si sacerdotium ab ipso suceperit, q cū nō habuerit, cōferre non potuit. S.Tho. 4. dist. 25.

Pro-

Propterea hic ita ordinatus est irregularis, si sciens ordinatus fuerit, idem si ignorans; nam si exercuerit suscepturn ordinem à Papa solo dispensari poterit, sicut reliqui non ordinati administrantes, toto tit. de cler. non ord. min. Quod intelligo in eo Episcopo, qui omnino sacerdotium non habuit, alioqui si habuisset, sed ab eo fuisset depositus, vel degradatus, licet nō possit cōsecrationē Episcopalem exercere, nec aliquã pōtificalia, sicut nec ipsum sacerdotium; d. c. ex litteris, vbi Abb. not. tamen si actu exerceat, vel consecret, cōficit, & facit ea, quæ pendent ab ipso sacerdotio, vel consecratione, & propterea ordinatus ab eo recipit caracterem, sed non executionem, vt fusius diximus supra de ordinatis ab Episcopo deposito, vel degradato.

Ordinatus vero ab Episcopo cōsecrato, qui sacerdotium quidem habuerat, sed non diaconatũ, vel subdiaconatum, tunc distinguẽdum est, an hic ordinet ad eos ordines, quos
3 Episcopus non habuit, & tunc nil suscipit, nec etiam caracterem, quia nemo dat, quod non habet S. Tho. 4 d. 25. gl. in d. c. 1. de Cler. per salt. prom. aut suscipit sacerdotium, vel alios quos Episcopus habuit, & tunc recipit quidem caracterem, sed non executionem, quia Episcopus, qui illis ordinibus carebat non poterat licite exercere, vel administrare, siue pontificalia, siue sacerdotalia, quum esset suspẽsus, vt diximus supra agẽdo de clerico per salt. prom. quæ procedunt in ordinato, tam sciente quã ignorãte; in dubio autem idest, si rumor vulgi, vel verisimilis attestatio alicuius inducat ordinatum in scrupulum conscientiæ, scilicet, quod ille Episcop⁹ careret sacerdotio, vel alio aliquo ordine, dico quod debet ab-
4 stinere, quia non debet in tali dubitatione exponere se periculo sacrilegij in administratione eius ordinis, quem forsan non habet; quia in exercendis istis spiritualibus, multum obest incertitudo potestatis ordinatoris, casus clarus in cap. præsbiteri, d. 68. & dispensationem studiose debet impetrare, vt certa, & tranquilla fiat conscientia, arg. optimo in c. 1. de cler. per salt. promot.

De ordinatis à non ordinato, vel non consecrato Episcopo.

CAP. XXIX.

1 *Ordinatus à non consecrato Episcopo, nil suscipit.*
Sacerdos non habet potestatem ordines conferendi.
2 *Episcopus ordinatus aliquo ordine omisso, & tali defectu dispensatus, adhuc tamen exequi non potest, nisi suppleatur ille ordo.*
3 *Ordinatus ab Episcopo, de quo dubitatur, an fuerit consecratus, abstinere debet.*

DVpplici sensu accipi potest Episcopus nō ordinatus, vel non consecratus esse; primo modo si quis simplex sacerdos se se pro Episcopo gerat, & Episcopalia munia audeat contractare; Alio modo si quis electus quidem sit Episcopus, sed non consecratus; vel consecratus, sed non in forma Ecclesiæ: omnibus uero istis casibus, quisquis ordines suscipit ab huiusmodi, non ordinatis, vel non rite consecratis, nihil accipit, nec ipsum quidem caracterem; quia ordinis caracter, vt imprimatur præsupponit potestatẽ præminẽtem in ordinatore; nec sufficit illa excellentia ordinis, quam habet qui-

quilibet sacerdos: sed et requiris excellētia dignitatis, quā habet qlibet Episcopus: vnde qn̄ sacerdos non est in dignitate Episcopali cōstitutus, nec est cōsecratus talē pōtatē non habet ordines conferendi S. Tho. 4. d. 25. q. 1. art. 1 & 2. hic igitur ordinatus, nihil suscipere dicitur, defficiēte potestate ordinatoris siue sciens, siue ignorans ordines suscipere ausus fuerit; nam efficitur irregularis, præsertim si in suscepto ordine administrauerit, vt diximus, proximis superioribus capitibus. Nā & ab Episcopo, qui aliquem ordinem omisit in sua promotione, nemo potest accipere eum ordinem, quem ille non habuit vt ibid. diximus.

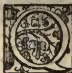
Idque adeo verum est, quod & si ille Episcopus obtinuerit dispensationem à Papa super administratione Episcopalium, & pontificalium, non obstante suspensione, & impedimen-
2 to illius ordinis non habiti, tamē administrare non poterit, nisi illum ordinem sibi suppleri fecerit, qu a Papa per talem dispensationem censetur abstulisse censuras, & canonica impedimenta, quę obstabant administrationi pontificalium, non tamen cēsetur voluisse, quod per talem dispēsationem tollatur necessitas supplendi ordinem, qui defficiebat; ideo à tali sic dispensato nemo potest ordinem illum defficientem accipere, & accipiendo de facto, nec ipse character potest imprimi, arg. Silu. in verb. Ordo 2. in princ. Alberic. in verb. ordinandus; quia impossibile est suscipere ab eo aliquid, quod non habeat S. Tho. 4. d. 25.

Quæ omnia vera sunt non solum quando certum est Episcopum non fuisse consecratum, verum etiā quādo aliqua est dubitatio rationabilis;
3 nam eo casu, quisquis ordinatus est ab Episcopo de quo verisimiliter dubitari contingit, an esset cōsecratus, debet abstinere, donec dispensetur, c. præsbiteri, d. 68. & arg. cap. 1. de cler. per sal. promot.

De ordinato pro parte per unum Episcopum, & pro parte per alterum.

CAP. XXX.

1 *Vnitas diuisionem non recipit.*
Episcopi duo si eundem clericum ad sacros ordinens, & vnus verba profferat, alter det signacula, sunt seuerissime puniendi.
2 *Episcopi consecrando alium, si vnus missam dicat, alter consecret, puniendi omnes.*
Ordines minores ita possunt conferri, vt Episcopus verba profferat, & sacerdos det signacula.
Episcopus potest supplere Episcopo cadenti in morbum, dum sacra facit, vel ordines confert.
3 *Episcopo sacerdos supplere non potest, circa pontificalia, & quomodo in alijs.*
Ordinatus cum aliquo deffectu ipsius ordinis, debet abstinere donec suppleatur deffectui.

Voniam sacramenta omnia vnitatis sunt, de consecr. d. 2. cap. quia passus: vnitas vero diuisionem non recipit cap. loquitur: dist vigesima qua art; hinc est
1 quod sacramenta pro parte ab vno & pro parte ab alio fieri non possunt. Propterea si in collatione ordinum vnus Episcopus verba profferat: alter vero signacula substantialia tradat, vterque grauissime puniendi sunt, ipse vero sic ordinatus deponendus est. ideo administrare non potest c. quorundam, d. 23. quinimmo & in consecratione Episcopi in qua missę celebratio de iure necessaria

saria est, si vnus missam dicat, alter vero opus consecrationis efficiat, vterq; puniendus est, & ipse ordinatus interim debet abstinere, donec p Papam dispensetur d. c. quorundam, hoc scripsit Bern. in gl. in c. quod sicut, & ibi Io. And. sequit in gl. magna in verb. diuidatur, post med. de Elect.

Quæ omnia vera sunt in maiorib° ordinibus, alioqui in minoribus con ferẽdis nihil obstat, quod Episcopus verba proferat, & alter vel Episcopus, vel sacerdos tribuat ordinato substantialia signacula. quia tũc omnia quasi per ipsum Episcopum fieri videntur s. Tho 4. dist. vigess. quinta q. 1. art. 1. Silu. in verb. ordo. 2. q. 5. tex. in c. acolithus, dist. vigess. tertia, Quãdo aũt casus necessitatis emerserit, vt puta si Episcopus in ordine con ferendo inciderit in mẽtis alienationem, aut animi deliquium passus sit, si reperiatur alius Episcop°, qui supplere possit, non videtur hæc censura locum habere cap. illud, & cap. nihil 7. quæst. 1. sacerdos vero simplex Episcopo supplere non posset; quod si suppleuerit nõ imprimet caracterem, Hug in d c. nihil: sed hoc eget distinctione, nam si præsbiter suppleat circa substantialia, & for-
3 malia ordinis, tunc verum dicit Hug. quia circa pontificalia sacerdos, non potest supplere pro Episcopo: vt diximus supra lib. 3. c. decimosexto, quando agendum fuit de diuisione sacramentorum; aut supplet sacerdos non circa substantialia, sed circa alia quædam, quæ non sunt de substantia, vt puta ad perfectionem missæ, vel ad communionem, & alias quasdam admonitiones verbales, & obseruationes, quæ habentur in põtificali, tunc quia caracter iam erat impressus ab Episcopo, ista suppletio sacerdotis non potest obesse; verum tamen est quod hic ordinatus nõ debet administrare, donec tota suppletio fiat, per alium Episcopum; & ita intelligo Caietan. in apostilla ad S. Tho. 3. q. sexagesima septima: ipse tamẽ sacerdos malefacit supplẽdo in illis partibus, quas soli Episcopi, solent facere, etiam si non sint substantiales d. c. quorundam.

De ordinatis ab illiterato Episcopo.

CAP. XXXI.

1 Ordinatus ab illiterato caracterem suscipit, sed non executionem.

Rdinatus ab Episcopo penitus illiterato; exercere non debet; quia cum ipse illiteratus administrare ordines suos non possit vt diximus lib. 1. cap. trigesimosecũdo, quisquis ab eo ordinatus est,
1 caracterem quidem suscipit, sed non executionem, quam qui non habuit transferre nõ potuit c. vlt. de ętat. & qual. Nam ob eam illiteraturam facile errare potuit, vel in substantialibus, vel in alijs requisitis ad rectam ordinationem: propterea cum ordinatio non sit certa, & tuta, cautius est, vt hic ordinatus abstineat, arg. c. præsbiteri, d. sexagesima octaua: dubitare enim potest de sua ordinatione, quod forsan non sit canonice facta, vt dicit Alberic. in verb. Ordo 3. post med. quomodo autem intelligatur Episcopus illiteratus dixi d. cap. trigesimo secundo.

De ordinatis ab Episcopo idiomatis diuersi.

CAP. XXXII.

1 *Regula cancellariæ de idiomate commendanda.*
Pastor bonus non est cuius vocem oues nesciunt:
Valerius Episcopus natione græcus coadiutorem habuit S. Augustinum.
Græcus à Latino græco more, & è contra ordinari non permittitur.
Græcus clericus latinam Ecclesiam, obtinere non potest.
2 *Latinus græcam Ecclesiam an obtinere possit.*
Latini à græcis ordinati, vel græci à Latinis an recipiant ordinis executionem.
Clerici vnius ciuitatis debent præferri extraneis.

Qvamquã Ecclesia probet omnia idiomata linguarum, Tamẽ ea confundi numquã permissum est, ob plurima pericula, quæ imminere possunt in confusione idiomatum; iccirco Regula Cancellariæ de
1 idiomate, quæ vetat obtineri beneficia in ea prouincia, cuius idioma impetrans nesciat, summa commendatione digna est, quid enim proderit si italus in Germania & loqui, & loquentes audire nesciit? quid profficiet plebs sub eo pastore cuius verba nõ intelliget, & cuius vocem non audiet? non enim bonus esse pastor putandus est, cuius vocem oues nesciũt Ioan. c. 10. Hac ratione Valerius Hipponensis Episcopus, quia natura græcus erat, minusque latina lingua, & litteris instructus, minus vtilem se illi Ecclesiæ peruidebat; & ob id vices suas omnes contulit in Augustinum, post multas præces in Deum fusas, vt reffert Posidonius Episcopus in vita S. August.

Propterea græcus à latino græco more, & latinus à Græco Episcopo ordinari non permittitur, ne commixtiones linguarum fiant c. cum secundum, de temp. ord. & ideo istæ ordinationes non sunt canonicæ, & impediunt ordinis suscepti executionem vt d. c. cum secundum, & cap. seq.

Hinc est quod clericus græcus latinam Ecclesiam obtinere nõ potest,
2 cap. cum olim, vbi Abb. 2. not. de Cler coniug. & idem puto è contra latinus græcam non obtinebit, obstante Regula de idiomate, nisi ex dispensatione Papæ; vnde Conc. Lateran. sub Innoc. 3. c. 9. constitutũ est, si in eadẽ diocese copia sit clericorũ, diuersarũ linguarũ; nõ esse ordinationes faciẽdas, nec reliqua pontificalia administrãda, aut sacramẽta cõferẽda ab ipso Episcopo proprio suo idiomate, in vniuersa diocese, sed certos deputari vicarios iussit, qui pro ratione linguarũ, & idiomatũ diuina administrẽt, habetur c. quoniã, de off. ord alter se ingerẽtes ipso facto sũt excõmunicari, & cõtumacitur perseuerantes deponendi; ideo bene cõcludit, quod ordinati cõtra hos canones diuersi idiomatis non recipiunt ordinis executionem, sicut & ordinati à latinis exercere nõ possũt ritu græco, nec ecõtra & dic ut dixim' lib. 3. c. penul. & hinc fit quod clerici vni' ciuitatis sũt præferendi extraneis C. de Episc. & Cler. l. in Ecclesii 15.

De irregulari, qui præsumit ordines suscipere.

CAP. XXXIII.

1 *Irregularis se faciens ordinari non habet ordinis executionem, præsertim si ordinatur ab irregulari.*
Irregularitas noua quandoque nascitur

ad-

administrando in Irregularitate.

2 *Irregularis si audeat ascendere indispensatus, fit Irregularis.*

Ordo superior non dicitur suscipi, nisi cum habitu, & exercitio inferioris.

3 *Irregularis laicus subiens clericatum, non ob id fit de nouo Irregularis, nisi ex contemptu.*

Indignus faciens se ordinari, deponendus est.

QVoniam ideo inuenta est Irregularitatis censura, ut quis ab ordinibus excludatur, & ministerio ecclesiastico habeatur indign᷒, nulla tanta temeritas esse videtur, quanta eius, qui cum Irregularis sit, audeat ad ordines accedere, dispensatione non obtenta; propterea hic Irregularis ordines suscipiens, ca-
1 racterem quidem accipit, actu, & habitu, idest verus sacerdos fit, & ut verus sacerdos accipit potestatē super consecratione Eucaristiæ, ut scribit Archid. in cap. apostolicæ, d. 56. etiā si & ipse ordiator esset Irregularis, utriusque enim Irregularitas non impedit caracteris impressionem, ut Archid. ibid. at quia videntur cōtemni claues Petri, executio interdicta est huic ordinato, ita quod si exercuerit ipsa Irregularitas de Episcopali fieret Papalis, gl. in capit. latores, de cler. excom. min. Quinimmo ex ipsa administratione nouam Irregularitatem incurreret, præsertim si illa Irregularitas erat ex crimine notorio: Archid. in d. c. apostolicæ.

Quare dico, quod quisquis est Irregularis forsan subdiaconus, vel diaconus; si audeat neglecta Irregularitate ad altiorem ordinem ascendere, censetur administrare, quia ordo superior suscipi non potest nisi cum ha-
2 bitu, & ministerio inferioris; ideo easdem pœnas, & Irregularitates incurrit, quas si administraret suspensus ordinem suum, ut diximus in regulis generalibus Reg. 21. quod non procedit in susceptione simplicis clericatus, quia quisq; Irregularis eum suscipit, peccat quidem, sed nouam
3 Irregularitatē non incurrit, quia non est iure cautum: & non videtur exercere vllum ordinem susceptum, nisi tantus esset contemptus in eo suscipiendo ꝙ ob id fieret Irregularis: arg. capit. tanta, de excess. prælat. & c. cum illorum, de sent. excom. Spec. in tit. de dispens. §. iuxta, vers. Tertio si quis: sed & quicumque ex quauis causa indignus est ordinibus, si ordines suscipiat, fit Irregularis; nam & ipse ordinator, & ordinatus scientes deponuntur, cap. aliquantos, d. 51. Alberic. in verb. ordinatus debet. Indignus intelligitur secundum veras Irregularitates, de quibus toto hoc opere tractamus.

De ordinato, cum esset ligatus aliqua censura Ecclesiastica.

CAP. XXXIIII.

1 *Suspensus, vel interdictus suscipiens ordines, efficitur Irregularis.*

2 *Ordo superior suscipi non potest, nisi in habitu, & exercitio inferioris*

3 *Suspensus ordinatus per suam ignorantiam non probabilem, exequi non potest.*

Suspensio, ut reddat Irregularem eum qui in ea se facit ordinari, sit generalis.

4 *Excommunicatus etiam generaliter faciens se ordinari, fit vere Irregularis, etiam ignorans, si administrauerit.*

5 *Excommunicatum se esse sentiens ex solo rumore vulgi, debet abstinere.*

Excommunicatus ordinatus ad minores incurrit Irregularitatem.

Degradatus numquam solet restitui, vel dispensari.

Degradatus consecrando sine missa, dicitur exercere suum ordinem, ideo seuerissime puniendus.

Quemad-

QVemadmodum censura ecclesiastica, scilicet suspensio, interdictum, & similes inducunt Irregularitatem, si quis in eis positus audeat ordines susceptos administrate, ut fusius diximus quum de suspensionibus, & interdictis ageremus, ita si quis suspensus, vel inter-
1 dictus audeat ordines suscipere, efficitur Irregularis; quia cum ordo superior suscipi non possit, nisi in habitu paratu, & ministerio inferioris, ideo qui se ordinari facit apte exer-
2 cet ordinem, de quo transit ad superiorem, & ex eo efficitur Irregularis, præsertim si sciens censuram id commisserit, quia præsumitur facere in contemptum clauium; vnde qui in contemptum clauium ordines suscipit, etiam post peractam pœnitentiam ordines susceptos exequi prohibetur, de sent. excom. cap. cum illo-
3 rũ, Spec. in tit. de dispẽs. §. iuxta, vers. Tertio si quis; sed & si ignorasset se esse suspensum vel interdictũ, si ignorantia non esset probabilis exequi nõ posset, sine Papæ dispensatione. d. c. cum illorum, Silu. in verb. Irregularitas, q. 13. versic. Quintum: Quæ etiam vera sunt, tam in suspensionibus, & interdictis generalibus, quã specialibus, aut nominatim missis; Specul. in d. §. iuxta, vers. Sed quæritur vtrum.

Ille vero, qui cum esset excommunicatus generali, vel speciali excommunicatione a lege, vel ab homine,
4 ordines subire ausus fuerit, omnino Irregularis efficitur: Tabien. in verb. Irregularitas, 4. nu. 5. Silu. in verb. Irregularitas, q. 2. & est apertus tex. in d. capit. cum illorum; nam excommunicatus nihil omnino contingere potest de sacro ministerio, ut dicitur in Conc. Antioch. capit. 4. habetur vndecima, quæst. 3. cap. si quis Episcopus damnatus; nec distinguitur scierit, an ignorauerit; nam quum scire debuit in culpa est, idem quoque si solus sit rumor ipsum esse excom-
5 municatum, sola enim fama suã afficit conscientiam; & ideo debet abstinere; Panor. in capit. Illud, de cler. excomm. min. Silu. d. quæst. decima tertia. versic. sextum, Idem quoque erit si per ignorantiam iuris, nam administrando, vel ordines suscipiendo excommunicatus efficitur Irregularis; Silu. d. quæst. 2. Doct. in d. cap. cum illorum, & in capit. 1. de eo qui furt. ord. susc. Silu. in d. vers. Quintum, Alberic. in verb. excommunicatio; primo. col. 4. circa fin. Specul. in d. §. iuxta, vers. Item excommunicatus; & hæc procedunt non solum in susceptione maiorum ordinum, verum etiam minorum Silu. in d. quæst. decima tertia; vers. Tertium, ex sententia Gul. in d. cum illorum, & ex glos. Raym. qui omnes sentiunt semper hac Irregularitate requirendam requirendam dispẽsationem a Papa.

Sed & ille, qui depositus, vel degradatus a suis ordinibus, si vel eosdem suscipiat Irregularis est, ob iterationem sacramenti, de qua suo loco dictum est, vel si illos suscipiat, quos non susceperat maiores, vel minores; nam sicut depositus caret omni facultate administrãdi, ita nec potest ad clerum vlterius aspirare, & multo minus ecclesiasticis ordinibus decorari; vnde cum eis nunquã fere solet Papa dispensare, ex d. Conc. Antioch. capit. 4. habetur vndecima. quæst. 3. capit. si quis Episcopus dãnatus supracitato; Propterea si hic degradatus forsan dum vult abstinere ab exercitio missæ, audeat sine missa conficere sacramentum, dicitur

exequi

exequi suum ordinem, & ex eo fit Irregularis, Anton. Floren. in tract. de censur. capit. 87.

De ordinatis in successorem alicuius viuentis.

CAP. XXXV.

1 *Successorem in beneffitio nemo sibi eligere potest.*
Moyses sibi non elegit successorem.
Papa non potest sibi eligere successorem.
2 *Successorem in beneffitio, nec quilibet superior potest alicui dare*
3 *Regressus, & accessus hodie prohibentur.*
Coadiutoriæ hodie prohibentur, cum clausula cum futura successione.
4 *Papa potest tractare cum Cardinalibus de futuro Papa eligendo.*
5 *Episcopus a Papa impetrare potest in articulo mortis, ut nominet quem sibi optet successorem.*
Cardinales Papa viuente, non possunt tractare de eligendo successore.
6 *Episcopo mortuo, non erat olim eligendus successor, nisi post triduum.*
Papa mortuus sæpe a viuo sepellitur.
Innocentius Tertius cassauit electionem factam a cap. Cremon. antequam sepelliretur Episcopus deffunctus.
Constitutiones, quæ probant viuo beneffitiato, non esse tractandum de eius successore.
Constitutiones, quæ probant neminem sibi eligere posse successorem.
Platinæ error animaduertitur.

Vccessorē sibi eligere ī beneffitio nemo potest, cap. apostolica, 8. q. 1. Propterea si quis Episcopus ī Episcopatu suo statuat alium Episcopum, non permit-
1 titur ille eo loco administrare ut prælatus; nam id est contra omnem ecclesiasticam regulam, & contra decreta patrum, ut sibi successorem quis constituat: cap. peristi; & cap. quia frater, 7. q. 1. & 8. q. 1. c. 1. 2. 3. & 4. Nam nec Moyses ipse successorem constituere potuit; cap. Moyses; 8. q. 1. Quinimmo nec Papa de iure hoc potest; glos. in capit. si transitus, dist. septuagesima nona; specul. in
2 cap. vbi periculum, quæst. vltim. de elect. lib. 6. Iacobat. in tract de Conc. lib. 6. artic. 8. Quæ non solum vera sunt in Episcopis, & Pontificibus, verum etiam in quibuscumq; dignitatibus inferioribus, tex. & glos. in c. plærique; 8. q. 1. immo etiam in omni beneffitiorum genere, d. cap. apostolica; ita quod hæc successio beneffitij cuiuslibet viuētis non solum prohibetur fieri, per ipsum met viuentem, sed etiam per superiorem; d. c. apostolica: & apparet ex regula Cācellariæ de non impetrando beneffitio viuentis; vnde sancte decreuit sacrum Conc. Trid. Sess. 25. capitul. 7. de Reff. ne regressus, & accessus vl-
3 terius concedantur; istis enim modis hæreditaria erant beneffitia, & multi forte ea via sibi successorem deligebāt: & quia ob eandem causam fraus aliquando fiebat coadiutorijs cum futura successione; statutum est eod. cap. coadiutoriās quidem concedi iusta ex causa posse, sed iussit nō posse apponi clausulam cum futura successione, ut ibi patet. Quo vero ad Papā ipse posset cum cæteris fra-
4 tribus Cardinalibus tractare de successore eligendo, glos. in d. capit. si transitus, Specul. d. cap. vbi periculum; sicut & Episcopus a Papa impe-
5 trare pōt in articulo mortis, ut nominati eligere valeat, qui sit sibi successur futurus, quod olim contigit Bonifatio Moguntino Episcopo Germaniæ legato, qui id exorauit a Zaccaria Pontifice, ut in epistola Zaccariæ ad præfatum Bonif. capitul. 5. & hodie sæpe contingit id a Pontifice gra-

gratiose impetrari, si summa pietas electi id suadeat.

Quando vero Cardinales soli de successore Pontifice eligendo tractarent, dum Papa viuit, id graui pœna dignum est, & excommunicatio, atq; aliæ pœnæ multæ impositæ sunt, ex Bulla Pauli: 4. Pontif. max. Quinimmo olim ex decreto Bonifatij, 2. nec Papa, uel Episcopo viuente, nec etiã
6 mortuo, ante triduũ a die depositionis, tractatus fieri poterat de successore eligendo: habetur capit. nullus Pontifice, dist. septuagesima nona; & licet hoc ultimum vsu obseruatum non fuisse, ibidem scribat Hug, quoniam sæpe a viuo Pontifice mortuus seppellitur, ut tradit Specul. in d. c. vbi periculum, in tertio decimo speciali; Tamẽ Innocentius Tertius cassauit electionem factam a capitulo Cremonen. priusquam mortuus Episcopus sepulturæ esset traditus. cap. bonæ, 2. de elect. & licet gl. & multi, alij, dicant non eam causam fuisse cassationis, sed alias multas; Tamen id expressim repugnat verbis illius text. qui dicit illud esse contra canonicas sanctiones; sunt enim canonicæ sãctiones ne viuo prælato de successore tractari possit; Prima ex Cõc. Antioch. capitul. 23, ibi post obitum quiescentis. Altera constitutio fuit Simmachi Papæ, habetur cap. si quis Papa, dist. septuagesima nona: Tertia Bonifatij 2. d. cap. nullus Pontifice; sicut etiam canonica sanctio semper in vsu fuit, ne quis sibi successorem eligeret, primum ex Conc. Antioch, d. cap. vigesimo tertio, habetur 8. quæst. 1. capit. Episcopo. 1. Deinde Bonif. 2. (in qua re errauit Platina, & alij, post cum recentiores, qui putant primo hec a Bonifatio isto sancita fuisse) Tertia fuit Ioannis 3. constitutio: cap. si Petrus. 8. quæst. 1. alia Pelagij: capitul. quia frater; 7. quæst. 1. alia Zaccariæ: dict. cap. petisti.

De ordinatis per errorem.

CAP. XXXVI.

1 *Error in conferendo, vel suscipiendo ordine multis modis incurritur.*

Error in corpore uitiat legata, & matrimonium.

Ordinans Apuleium putans esse Tulium, an imprimat caracterem.

2 *Ordo & matrimonium habent multum simbolum intra se.*

Errantis nulla est voluntas.

Ordinatus tenet vicem sponsi.

Ordinans tenet vicem non sponsæ sed paranimphi.

3 *Iacob per errorem patris benedictionẽ veram habuit.*

Ordinãs per errorem quem putat non esse Irregularem, imprimit caracterem.

Beneficium collatum ei, qui putabatur Idoneus potest ei auferri.

Naupacten. Archiepiscopus per errorem promotus, ideo depositus fuit.

Error ordinatoris & ordinati in ordine conferendo, vel suscipiendo, etiam variata forma ordinum, non impedit caracteris impressionem.

4 *Ordinum præposteratio non impedit caracteris impressionem.*

Extremæ vnctionis sacramentum per præposterationem vnctionum non desinit esse sacramentum.

Dormiens suscipit caracterem si antea erat dispositus.

Ordinatus per errorem putans se chrismari nil accipit.

5 *Ordinandus petens acolicatum si per errorem conferatur subdiaconatus, an obligetur.*

Macedonius Christophagus ordinatus præsby-

 ter

ter à S. Flauiano Episcopo cum nihil tale cogitaret.

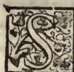
Ordinatus ad sacros per errorem iuris nō excusatur sed obligatur.

Monacus factus, non excusatur ex falsa causa, vel ex eo quod religionem putabat laxiorem.

6 *Moniales non excusantur à stricta clausura, eo prætextu quod si putassent se restringi nō vouissent.*

Error in fide non impedit ordinis caracterem, si intendit facere quod facit Ecclesia.

3 *Error in variatione oleorum, an impediat veritatem sacramenti?*

SVperest postremo loco ad absoluendum tractatum, qui pertinet ad indebite ordinatos, vt de eis tractemus qui per errorem ordinati sunt; de qua re & si nō meminerim vllum vmquam scripsisse; Tamen non fuerit incongruum, quod frequenter accidit, aliquatenus perscrutari: In qua re quid ego sentiam, ita aliorum iuditio subijcio, ut si quis melius sentiat illi potius, quam mihi adhæsurus sim. Multis igitur modis error in conferendo, aut suscipiendo ordine contingere potest; Nam quandoque errat Episcopus dum putat se ordinare Tulium, & ordinat Apuleium, quo casu dubitari potest, quod caracter non sit impressus: error enim in corpore iure ciuili legatum vitiat l. 4. ff. deleg. 1. & in matrimonis error in corpore vitiat S. Thom. 4. dist. trigesima; & summistæ omnes in impedimentis matrimonij de errore; ita quoque videretur nullum caracterem illo casu fuisse impressum; præsertim quia matrimonium, & ordo plurimum inter se simbolum habent

2 quia vtrumque rendit ad fecunditatem alterū quidē carnis, alterū ad fæcunditatē spiritus; si igitur erretur in corpore eius, cum quo contrahendum est matrimonium spirituale, videretur nihil agi, nam qui errat non consentit l. si per errorem ff. de iurisd. om. iud. & vigesimanona quæst. 1. in princ. & errantis voluntas nulla est l. cum testamentum C. de iur. & fac. ign. & errantis consensus nullus est, Ibid. & l. non iccirco; maxime quia error, & coactio pari passu ambulant; Sanct. Thom. d. dist. trigesima: sublato igitur consensu, nihil actum videtur, vt alio loco diximus hoc ipso libro.

Sed contrarium est verius, quod impressus fuerit caracter ex consensu ipsius ordinati, qui voluit alligari militię, & obsequio Dei in sacramento ordinis; Nam matrimonium quod spiritualiter contrahitur in ordine considesatur ex consensu ordinati, tamquam sponsi qui sic vult alligari, cuius consensus exigitur vt caracterem suscipiat, ordinator vero non habet se vt sponsa, sed vt paranimfus, & amicus in desponsando ordinatum alij, per ea quæ tradit S. Thom. 4. dist. trigesima octaua; Tabien. in verb. virginis; Ideoque nihil plus videtur obesse error Episcopi conferentis ordinem, errando circa corpus cui confert, quantum obesset matrimonio corporali error sacerdotis errantis circa corpora cōtrahentium matrimonium, scilicet si putet esse Petrum, & Franciscam cum essent Ioannes, & Maria; nam esset verum matrimonium, ex consensu ipsorum non errantium, quo ad se inuicem, & potest esse exem-

3 plum in benedictione data ab Isaac filio

filio suo Iacob, quem putabat esse Esau, habuit enim effectum suum in primogenitura errante Isaac Gen. vigess. septimo.

Hic igitur vere suscepit caracterem, sed dubitatur an exequi possit hunc sic susceptum ordinem; nam si se furtim ingessit non approbatus est irregularis, sicut cæteri furtim ordinati, vt suo loco diximus; aut non se ingessit; sed præuio examine, & approbatione ordinaria, sed ordinator simplex nimium, aut ignarus, an inconsideratus ordinauit putans esse alium, quam qui ordinandus erat, nihil oberit quin administret: Episcopus vero negligenter faciens hæc opera Dei, non est sine peccato: non tamen fit irregularis si hic ordinatus est alioqui dignus, & ab ordinario approbatus.

Secundo modo error esse potest in qualitatibus, vt puta quia Episcopus putabat ordinatum fuisse legitimum, monogamum, doctum, irrepræhensibilem, cum talis non esset; quo casu non potest impedire caracterem huiusmodi error, supposita dispositione, & consensu ordinati; ipse tamen exequi susceptum ordinem non poterit, donec dispensetur super deffectibus; & ordinator puni tur modo, quo diximus hoc libro tit. quand. quis suum subd. Beneffitium vero collatum per hunc errorem reuocari potest, Abb. in cap. vlt de ætat. & qual. & Silu. in verb. beneffitium 2. q. 7. Cuius rei exemplum ducitur ab Archiepiscopo Naupacten. qui cum esset minimus, & in Archiepiscopum promotus id nesciente Papa, depositus fuit antequam munus consecrationis acciperet, ipso Papa errorem excusante, narrat Borgas de Dispens. part. 1. quæstio. 5. num. vigess. tertio.

Tertio modo error contingit si tam ordinator, quam ordinatus bene dispositi sunt, sed errant in ordine ipso; vt puta si petito diaconatu detur subdiaconatus, vel è contra; vel cum petendus esset subdiaconatus petatur diaconatus, vel è contra: omnibus istis casibus confertur caracter, etiam si Episcopus vollens conferre vnum ordinem vtatur forma, & ceremonijs alterius, habet enim suum effectum talis præposterata ordinatio; quod sic probatur: Nam si ordo, qui sic per errorem confertur est superior illo qui debuerat conferri, dicetur per saltum ordinatus, & habebit locum irregularitas illa; aut erit ordo inferior, & tunc quia iteratur ordo iam susceptus, habebit locum irregularitas de iteratione ordinis, si autem fuerat petitus ordo qui non debebat peti, & Episcopus per errorem contulerit ordinem debitum, talis error nil mali adfert, etiam si ordinatus quoq; erraret: & est ratio quia vterque ipsorum intendebat ordinem debitum, & requisitum, licet errando putassent alium conferri, nō autem illum debitum.

Nec obstat prædictis, quod error in re excludit consensum, sicut dici consueuit in matrimonio, & obid qui consentit in diaconatu conferendo vel suscipiendo, nil videatur fieri si conferatur subdiaconatus, vel e contra, quasi excluso consensu: ad quod ita Resp. Matrimonium determinatur ad vnum completiuum consensum, & ad vnicam personam, & sic si actus non valet, vt agitur, nec po-

test alio modo valere; & sic nil actum fuisse dicitur; at ordo non ita se habet; nam habet plures subordinatos ordines; ita quod consensus est quo ad sacramentum, & vinculum ad obsequium dei: semper enim consentit in hoc, quod vult ordinari, & copulari militiæ Ecclesiæ, & Dei; & consequenter huic rei adstringitur, & obligatur per quemcumque ordinem saltem sacrum: vnde præposteratio ordinum non potest euacuare hunc consensum, & obligationem in sacramentum; sed reddit quadam parte deffectiuum: & propterea quia valere potest, & debet actus in quantum potest, suscipitur character, sed non exequutio, donec suppleatur deffectui per dispensationem, aut suppletionem: Potest esse exemplo sacramentum extremæ vnctionis, quæ a prima vnctione incipit, & determinatur in vltima; finge quod præpostetetur ordo vnctionum nonne erit sacramentum? certe sic, quia vterque consentit in idem sacramentum, maxime si per purum errorem talis præposteratio unctionum facta fuisset; sic igitur consensus ille in sacramentum, sufficit ad caracterem, & præposteratio non impedit impressionē, sicut dormiens, vel furiosus ante bene dispositi suscipiunt caracterem ex primo consensu c. maiores. §. vlt. de baptis.

Ideo dico, quod si ordinatus non intendisset ordinari, sed aliquid aliud facere, non fuisset impressus caracter; exemplo est si Episcopus conferat publice ordines generales, & adolescens purus laicus putans illum conuentum popularem, esse ob con firmationis sacramentum; accedat cum multitudine, quasi Chrisma acceptvrus, & sic ordinetur ad primam tonsuram, vel alium quemlibet ordinem, posset deffendi eum nil accepisse, nec caracterem; quia nil intendebat, quo ad hoc; nisi forsan quis vellit sentire ad euitandam iniuriam ordinis suscepti, quod caracter reputetur impressus, at ille non possit illi adstringi, & loco si postea volluerit clericari supplebuntur alij ordines illo non repperto; ob quam rationem etiam Respondi, quod si ex orcilla petierit acolithatum, & Episcopus per errorem conferat subdiaconatum posse deffendi caracterem esse impressum, sed non fuisse adstrictum irreuocabiliter ad obseruantiam subdiaconalem, scilicet continentiæ, & similium: quia in talia non consensit; vnde si post susceptum huiusmodi subdiaconatum vellit perseuerare in militia dei, cognito errore tali, non erit iterandus sed habebitur ratus, & verus ordo; & eum obligabit, maxime si fecerit sibi supplere acolithatum, obtentaque dispensatione super promotione per saltum, administrare poterit in eo subdiaconatu, & transire ad superiores, vt suis locis diximus: Hic enim error mihi videtur similis esse erranti in matrimonio circa conditionem seruilem, quæ sufficit ad impediendā obligationem, si tamen subsequatur con sensus, tenet, & obligat. c. 2. & vlt. de coniug. seru.

Ad quod confirmandum aptissime congruit exemplum Sancti Macedonij Chrithophagi, quem Sanctus Flauianus Episcopus, cum nouisset dignum sacerdotio adduxit ad altare, eumq; in sacerdotē promouit insciū, cum ille nil tale cogitaret; quinimmo cum sciuit se creatum sacerdotem, subiratus

subiratus est; postea vero amicorum admonitionibus persuasus ratum habuit sacerdotium sibi collatum, & onus, quod prius recusauerat, subijt & exercuit, ut scribit Theodoretus in philotheo in vita eiusdem Macedonij: habetur apud Lippoman. vit. Sanct. To. secundo. vnde hoc exemplo probari videtur quod ad euitandam iterationem ne fiat iniuria sacramento, error suscipientis ordinem non excludit caracterem, licet non obligetur, nisi postea obligari velle consenserit.

Quandoque etiam error est in iure, utputa si quis peccat subdiaconatum errans, & putans se non adstringi ad continentiam seruandam, & vitam clericalem irreuocabiliter faciendam, talis error nec impedit caracterem, nec administrationem: debuit enim scire offitium quod postulauit, & ad quod assumptus est.

Cui errori confinnis est ille tractatus de Monaco, si per errorem subierit aliquam religionem putans se ibi commode viuere, vel putans se ibi non teneri ad multa onera, aut aliam ob causam fallam, an ob hunc errorem possit excusari ab obligatione religionis: Respondi quod nec dolus, nec error, nec falsa causa, nec metus conditionalis, nec blanditiæ possunt excusare hunc sic proffitentem: Raym. in titul. de vot. monacor. versicul. sed quid si non metu: Siluest. in verb. Religio tertio. quæstion. vndecima. Tabien. in verb. Religio. quæstion. decima sexta. & seq. Quinimmo si cum ab initio ingressus est religionem in aliquo monasterio libero, vel dissolluto, non intendens obligari, nisi in quantum obseruetur in illo monasterio, nihilominus si tale monasterium ressformetur, & augeatur in ea vita austerior, non excusatur ob illam primam erroneam intentionem; nam in foro Iuditiali, & contentioso tenetur ad totam ressformationem, & noua onera: Abb. in capitul. super eo, de Regular. post Innocent. Angelic. in verb. Religiosus. §. trigesimo secundo. Armill. in verb. Religio. numero nono. Raym. loco supracitato: Tabiens. in dict. verb. Religio. quæst. vigesima prima: Siluest. dict. loco. quæstion. duodecima. Propterea Moniales quæ proffitentur in Monasterijs laxioribus, non excusantur allegantes errorem, & quod intendebāt non distineri in clausura; nam possunt, & ressformari, & arctius recludi. capitul. primo. de statu. Regular. libr. sexto. quod etiam statuit Concil. Trid. Sess. vigesima quinta, cap. 5. de Regular.

Vltimo loco error considerari potest in fide, scilicet si putet, vel ordinator, vel ordinatus quod ordo non sit sacramentum, vel non conferat gratiam, vel non imprimat caracterem, vel non sit hierarchia ordinum: nam omnes isti & similes errores sūt hæreses, Conc. Trid. Sess. septima, canone de sacramentis, & Sess. vigesima tertia, canon. de ordin.; & consequenter inducunt Irregularitatem; sed caracter imprimitur si adsit intentio faciendi, quod facit Ecclesia. Sanctus Thom. quarto. distinction. decima tertia, articul. primo. Potest etiam considerari error in vsu sacramentorum, puta si non oleo cathecumenorum, sed infirmorum ungatur in baptismo, vel Episcopus dando confirmationis sacramentum, vtatur per errorem oleis non chrismate; nam ob deffectum propriæ ma-

 teriæ

teriæ, posset dici non imprimi characterem; sicut si in baptismo adhibere tur per errorē aqua artificialis: at si aqua sit elementalis, oleorum variatio per errorem non impediret characterem, arg. S. Thom. 4. d. d. decima tertia, art. 2 quia illa vnctio non est de essentia baptismi.

Explicit Liber Quartus.

DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS.

LIBER QVINTVS.

De peccato Mortali.

CAP. I.

1 *Peccatum mortale impedit promouendum,*
Peccato mortali carere debent, etiam promouendi ad minores ordines.
Peccatum mortale obstat, ne quis promoueatur, vel promotus exerceat.
Peccato mortali illaqueatus, non est capax electionis de se factæ, vel faciendæ:
2 *Peccatum mortale impedit susceptionem cuiuslibet sacramenti.*
Peccato mortali illaqueatus peccat etiam tãgendo illas res, quæ à solis ordinatis tangi possunt, vt sacræ.
Peccatum mortale manifestum habens, si ordinetur causat depositionem in se, & in ordinante.
3 *Ordinans scienter existentem in peccato mortali, vel ordinatus scienter ab existente in eodem, sunt pari pœna puniendi.*
Ordinatus in peccato mortali, vt puniatur, requiritur quod sit peccatum facti, non cogitationis.
4 *Peccatum habens mortale, celebrans est excommunicandus.*
Peccatum mortale non ponitur inter irregularitates, tamen est maius impedimẽtum, quam irregularitas.
Irregularitas, & sine peccato, & cũ gratia Dei esse potest.
Peccatum mortale est impedimentum indispensabile, vt quis in eo ordinetur, vel exerceat.
5 *Peccato mortali illaqueatus celebrans non fit irregularis, nisi ex notorio crimine.*
Notorio fornicatore celebrante, nemo ad esse debet in illa missa.
Peccato mortali etiam, leui illaqueatus, si celebret cum scandalo, efficitur irregularis.
6 *Peccatum mortale ab Hugolino appellatur irregularitas.*
Hugolinus scripsit distinctiones super cap. si celebret, de cler. excom. min.
Peccati mortali is impedimentum tollitur contritione in suscipiendis minoribus, non sic in maioribus.
7 *Punitus in foro conscientiæ, adhuc puniri potest in foro iudiciali, & è contra.*
Missam dicere an possit contritus de peccato mortali; sed non confessus, remissiue, & infra hic nu. 10.
Peccatum recens, etiam confessatum in pænitentiæ sacramento: est impedimentum canonicum ad celebrandum.
8 *Iusti nomen non amittit, qui cito resurgit.*
Peccatum mortale, in gula, vel Luxuria &c sublatum in confessione per diem integrum inducit impedimentum celebrandi, & administrandi.
9 *Eucaristia non est concedenda coniugibus, nocte antecedente copulatis.*
10 *Pollutus sine peccato, an possit celebrare.*
Peccatum in proposito perpetrandum post missam, inducit canonicum impedimentum.

21 *Coniuges copulari non debent die, qua sumpserunt Eucaristiam.*

Cibus non est sumendus statim, post sumptam Eucaristiam, sed aliquod internallum requiritur.

On minor est habenda ratio cuiuslibet simplicis peccati mortalis, quam cuiuslibet criminis ad hoc scilicet, ne quis promoueri possit, dum in peccato existit, Nam non solum ij, qui sunt promouendi in Episcopos carere omni peccato debent, verum etiam ij, qui ad inferiores ordines cap. 1. dist. 81. &
1 per totam; peccatum enim hoc mortale obstat, ne quis promoueri possit aut promotus exercere, tradit Ray. in Sum. lib 3. tit. de laps. & disp. in prima q. & planius in vers. in summa nota; quod etiam tractat. Abb. in c. si celebret, col. vlt. vers. ex prædictis, de cler. excõ. min.

Hinc illud est, quod existens ĩ peccato mortali non est capax electionis de se factæ, vel faciendæ secundum distinctionem Iac. de S. Georg. Host. & Innoc. quos reffert Gemin. in cap. perpetuæ ante fin. de elect. in 6. vbi
2 fusius hoc tradit; sicut enim in reliquis sacramentis suscipiendis peccatum mortale siue occultum, siue manifestum obstat, quinimmo si suscipiantur nouum peccatum committitur; ita in ordinibus accipiendis S. Tho. quodl. 1. q. 6. art. 2. c. multi, d. quadragesima, & cap. Illud d. nonagesima quinta: Alberic. in verb. ordinatus primo: sicut & quicumq; ordinatus nouum peccatum committit, quotiescumque susceptum ordinem administrauerit in peccato mortali, etiam occultò, & si solum tetigerit eas res quę non nisi ab ordinatis tangi possunt, extra necessitatem, vt tradit Silu in verb. ordo 4. q. 2. Quando autem mortale peccatum est manifestatum, tam qui ordinat existentem in illo, quam qui ordinatur cessare debet à clero, idest deponi ab ordine suo, quod significat irregularitatem, ex Conc. Niczno, 1. cap 2. habetur, quadragesima octaua, d. cap. quoniam, & ibid. glos. in verb. cessabit, quæ dicit si tale peccatum sit manifestatum per testes etiam in iuditio ciuili, inducere depositionem, per tex. in capitul. vlt. dist. vigesima quarta, vbi etiam glos.

Sed & ipse ordinator, qui scit eum in peccato manifesto ordinari, præcipitatur de statu sui cleri, quod depositionem, & per consequens etiam irregularitatem significat, d. cap. 2. & d. cap. quoniam: quinimmo dico quod si ordinator sciat promouendum in occulto mortali existere, efficitur particeps delicti, cum ipso or-
3 dinato, si sine scandalo potuit effugere eius ordinationem; & idem puto in ordinato, qui scienter suscipit ordines ab ordinatore existente in peccato mortali, si sine scandalo, ipsius ordinationem euitare potuit.

Quod autem diximus promotum, quum existeret in peccato mortali deponendum esse, procedit (vt dictũ est) vel in manifestis, vel alijs peccatis, quę in iudicio probari possent; at in mere mentalibus, & spiritualibus peccatis, quia sub iuditio Ecclesiæ deduci non possunt, qui promouetur existens in peccato tali, peccat quidem grauissime, sed ab Ecclesia non damnatur, quo ad suspensionem, vel depositionem glo. vlt. in fin. in c. Mandato: de Simon.

Hęc non solum vera sunt de ijs, qui cum peccato mortali promouentur

tur, verum etiam in ijs, qui promoti sine peccato, administrant susceptos ordines in peccato, præsertim manifesto; nam celebrans est excommunicandus cap. Tanta, d. octuagesima sexta, ibi maledictiõe ferirem*: quæ verba in excommunicationem, & depositionem sonare videntur; & propterea dico, quod licet peccatũ mortale non ponatur inter irregularitates, vt dicit Specul. in c eos, in glos. statuunt, de temp. ord. lib 6. tamen est maius impedimentum, quã quælibet irregularitas, quia ea sine peccato, & cum gratia dei esse potest, vt in iudice exercẽte vindictam sanguinis, & in nato illegitime, quod non est in habente peccatum mortale; prẽterea omnes fere irregularitates à Papa dispensantur: at peccatum mortale, est impedimentum indispensabile; nam nec Papa ex quauis causa hoc potest concedere, vt quis in peccato ordinetur, vel ordinatus exerceat: Alberic. In verb. ordinatus primo; est enim de iure diuino, vt sacra sancte tractentur, vt ibi idem dicit.

Licet autem celebrans in peccato mortali non fiat proprie irregularis, vt dicit Specul in d. cap. eos nu. decimo octauo: Tamen existens in pec
5 cato mortali notorio, & manifesto posset damnari quasi irregularis, sicut dicemus de fornicatore notorio, cap. præter hoc d. trigesima secunda; nam si omnes prohibentur interesse eius celebrationi missarum, d. cap. præter, & cap. nullus ead. dist. certe multo magis, & ipse à celebratione suspensus est, eo maxime, quod quicumque etiam in leui peccato cõstitutus, si celebrando adfert scandalum, irregularis fit, c. ex litteris 1. de homicid. quia & Goffredus, vt reffert Hugol. in apparatu super c. si celebret, de cler. exc. min. appellat etiam
6 irregularitatem eam, quæ surgit ex solo peccato mortali, licet ex sola pænitentia possit aboleri: hic enim Hugolinus vetustissimus est, ante tẽpora Io. And. & scripsit distinctiones super decretales, & eæ sunt apud me in vetustis mẽbranis; & eandem sententiã aperte concludit Nicol. de Auximo auctor supplẽmenti in verb. Irregularitas secundo vers. verum celebrans, vbi dicit notorium peccatorẽ non habere ordinis executionem, nisi post dispẽsationẽ Episcopi, qua dispẽsatione omissa, si celebret non posse dispẽsari nisi à Papa secundũ Host. & Sũ. Conf. lib. 3. tit 29. q 3. ad fin. sed si peccatum non sit notorium, tollitur tale impedimẽtum saltem cõtritione in minoribus ordinibus suscipiendis Silu. in verb. Confessio. 1. q. 2. vers. Quatuor: vel ex sacramento pænitẽtiæ, quo ad sacros ordines S. Thom. quodlib. 1. q. 6. art. 2. vel vt eos exercere possit, quasi cessante impedimento, Specul. in tit. de dispens. 5. Iuxta vers. dec, octauo & vers. vt autem in hac materia: Sil. I verb. ordo. 4. q. 2.

Quod intellige respectu reconciliationis animæ suæ cum Deo, sed ad euitandam censuram, & inditium Ecclesiæ hoc non sufficeret; nã si quis fuisset ordinatus existens in mortali; vel postea ordines exercuisset contritus, & pænitens, ad huc tamẽ
7 peccata illa commissa puniri poterunt ab Ecclesia, etiam vsque ad depositionem si magnitudo culpæ expostulauerit, quia forus cõscientiæ, non eluit delictum in foro iuditiali, Abb. in c. vt mensura, de emp. & vend. Iuditial. Imquis. in verb. punitio: An autem Aliquando existens in peccato mortali possit cum sola contritione, sine confessione in necessitate celebrare, præsertim

si sit

si sit paratus ad satisfaciendum, non est nostri instituti; vide de ea re gl. in cap. de homine, de celeb. miss. quæ probat, quod potest; sed super ea re videndi sunt summistæ in verb. missa.

Ad hoc impedimentum etiam pertinet, si quis recens peccauerit; nam & si pœnituerit, & confessus fuerit, tamen ei consulitur, ut a celebratione abstineat. cap. Tanta; dist. octuagesima sexta: Innocent. in cap. quæsitum, de temp. ord. non tamen cogi debet, ut abstineat; nam exequẽdo offitium suũ non peccat, licet laudandus sit, ut differat, Alberic. in verb. crimen, in fin. potest eni contingere, ut vno ictu oculi quis conteratur, & peccatum statim commis-
8 sum deffleat, vnde iusti nomen non amittit, qui cito resurgit. c. septies, de pœnit. dist. 3. & ideo non multum tempus requiritur inter peccatum, & administrationẽ offitij sui, sed magnus affectus caritatis, ut scribit Io. Chrisost. in lib. de repar. lapt. in secundo folio, non enim (inquit) temporis longitudo, sed affectus sinceritatis, & pœnitudo pensatur, An non legimus Leuitas peccatum illud grauissimum in deserto, non temporis longitudine, sed diei vnius hora exigua dilluisse? Sed & latro qui pendebat in cruce &c. tantum ei spatiũ suffecit, quantum vnum proferre sermonem posset, ut intra momentum temporis toti' vitæ sceleribus absolutus, & quæ sequuntur.

Quæ res procedit habita consideratione si per pœnitentiã natura ipsa reordinata sit: nam in peccato gulæ, in quo naturæ commotio fit, & ieiunium soluitur, mens fit hæbes, affectus ignauus, & intellectus tenebrosus, & pietas refrigerascit, certe eo ipso die non debet sacra tractare, quo hæc contigerunt, etiam si per pœnitentiam dilutum fuerit peccatum: nã sicut nec missam celebrare, ita nec diaconi, nec subdiaconi offitiũ exercere, cap. si constiterit, de accus.

Idem quoque in pollutione culpabili, & libidinosa quacumque: nam natura per eam deordinata, non tam breui reordinatur; & ideo etiã si per pœnitentiæ sacramentum fuerit absollutus, non debet quis eo die celebrare, vel in diuinis seruire sine articulo necessitatis; videmus etenim, quod si matrimonialis copula noctu contigit, sequenti mane Eucaristia coniugibus copulatis non est concedenda, propter naturæ deordinatio-
9 nem, quæ fit in exercitatione carnis Greg. lib. duodecimo. Regist. Epist. vlt. ad August. Angl. Episc. capit. decimo. habetur in cap. vir cum propria, trigesima tertia. q. 4. tradit Tabien. in verb. communicare. nu. trigesimo sexto. Silu. in verb. Eucaristia. 3. quæst. decima. versic. Quintum: Istis enim casibus debet ab omni sacro ministerio abstinere, declarando tamen secundum. S. Thom. 3. quæst. octuagesima. quod hoc impedimenmentum canonicum cum sit ex decẽtia sacramenti, in ijs, qui sunt polluti sine peccato, permittitur admini-
a stratio propter aliquam necessitatem, ut in præsbytero curato in die festo, vel alia adsit necessitas; ideo videtur, quod si cum peccato sit talis pollutio legitimum adfert impedimentum nõ distincto, an sit curatus rector, vel non, & an sit dies festus, vel non.

Quandocumque vero peccatum mortale ante ꝑ multos dies est cõmissum, & interiore contritione deffleatur, sine sacramento pœnitẽtiæ nullo modo est accipienda communio, nec missa celebranda. Hug. de Sancto Victore his verbis: Audacter dico si ante sacerdotis absollutionem crimi-

nosus

nosus ad communionem corporis Christi accedat, pro certo iuditium sibi manducat, & bibit, etiam si ante multum pæniteat, & vehementer doleat, & ingemiscat; & ideo tali casu, etiam si sit dies festus, quo populus missam expectat hic non debet celebrare si aliquo modo potest euitare sine scandalo, vel si per alium possit satisfacere plebi: quod si per alium non possit, & ad sit necessitas posset ipse, si tamen habeat propositum confitendi, quum primum opportune potuerit: quod si tale propositum non habuerit peccat, vt planius scribit S. Thom. 4. d. 9. art. 3.

Ad hoc etiam caput pertinet, si qs post missæ celebrationem, vel communionem recens peccauerit; nam si celebrans paratus sit post sacrifitiũ ad peccandum, Iudę comparatur, qui intendens proditioni, cænæ domini ausus est particeps fieri: Si vero ex pronitate delicti irreuerenter se habens ad sumptum sacramentum proxime peccet mortaliter. incurrit pœnam tantam, vt excommunicari possit c. Tanta, d. 86. Nam & post sumptã Eucaristiam coniuges ea die copulari non debent, nec inuicem debitum reddere, nisi post aliquam honestam interuentiam: Silu. in verb. Eucaristia 3. q. 11. Alberic. in verb communicare. col. 2. circa med. Summ. Conf. q. 76. tit. de comm. vel Eucar. Quinimmo post communionem, nec ipse cibus, vel potus ad corporis alimoniam est sumendus statim, nisi post aliquod interuallum, tum ob reuerẽtiam, tum ob periculum, vt probatur c. Tribus, de consecr. d. 2. & gl. in c. si quis per ebrietatem, ead. d. nihil igitur prophanum faciendum est statim ante, vel post sacri altaris cõmunionem.

De Apostolicis irregularitatibus.

Irreprehensibilis sit Episcopus, & quilibet clericus.

CAP. II.

1 *Irregularitates Apostolicæ conueniunt etiã Clericis minorum ordinum.*

2 *Irregularitates Apostolicæ à summistis ponuntur, licet aliter videatur Speculatori.*

Pontificale Romanum compilauit Speculator.

Irreprehensibilis quis dicatur.

3 *Ordinaretur nemo, si sine peccato soli existentes ordinarentur.*

Clericus à populo tanto differre debet, quanto pastor a grege.

4 *Peccatum, crimen, & delictum differunt.*

Irreprehensibilis debet esse clericus in singulis membris corporis, quæ hic ponuntur.

5 *Membra omnia corporis narrantur, quo ad irreprehensibilitatem.*

Ic locus, quo de peccatis tractandum est, opportune nobis suggerit apostolicas illas irregularitates, de quibus S. Paul. 1. ad Thi. c. 3. & ad Tit. cap. 1. Duodecim etenim adnumerantur, de quibus singulis suo ordine pertractabimus: Illud interim prænotandum est, quod & si illis locis S. Paulus de Episcopis ex-
1 presserit; tamen eædem irregularitates ad quoscunq; Ecclesiasticos ordines, etiam inferiores pertinere scribit Aug. super Io. tract. quadragesimo primo, ad c. 8. habetur d. octuagesima prima cap. apostolus; quod etiã sensit Ambros. vt habetur d. trigesima quarta cap. cognoscamus, Basil. lib. Moralium cap. Incip. si quis Episcopatum Alberic., in verb. Ordinãdus in princ.

Rursum prænotandum est, quod & si Specul. in tit de dispens. §. iuxta, vers. sumitur, putarit has apostolicas traditiones, proprie non pertinere ad Irregularitatem; tamen si contra
2 Pontificum decreta promoueri canonicum impedimentum est, certe idem videri debet in decretis Sanctissimi Apostoli: Nam & in Pontificali Rom. quod ab ipso Speculatore digestum, & compilatum fuisse scribit Augustinus Picolomineus, ponuntur ista omnia pro canonicis impedimentis, ne quis ad sacros promoueri possit, ut ibi patet in Rub. titul. de ordin. ad sacros: Sed de hoc in singulis capitibus apertius agendum erit.

Prima igitur apostolica regula est si non sit irreprehensibilis; Irreprehensibilem esse oportet, non quia omni peccati genere eum carere omnino oporteat, quod homini ferme impossibile est, quum septies in die cadat iustus. capitul. septies, de pœnit. dist. 3. & omnes egent gratia dei, & omnes declinauerunt; Ideo si hoc rigore hic locus. S. Pauli intelligeretur, nemo ordinaretur, ut dicit Aug.
3 dict. cap. apostolus; verbum igitur hoc irreprehensibilis interpretādum est; non obnoxium reprehensioni: Esse enim debet clericus talis, ut a populis tanto differat, quanto pastor a grege. cap. vnum orarium, distinct. vigesima quinta: Ideoque non est quærendus Irreprehensibilis a peccato, sed a crimine; nam S. Paul. ad Tit. capit. 1. dixit sine crimine, & secundum significationem criminis Irreprehensibilis esse debet, ut Aug. d. cap. Apostolus: longe enim differt, peccatum, & crimen, vel delictum,
4 gl. in cap. peccatum, de reg. iur. in 6. Sanct. Aug. in lib. quæst. super Leuitic. quæst. vigess. & alia gl. in d. c. vnum, vnde ille vere irreprehensibilis fuerit, cui crimen obijci non possit, scilicet adulterium, furtum homicidium, & similia d. cap. apostolus: fuerit autem irreprehensibilior, si nulla peccati mortalis conscientia mordeatur. cap. primum, distinct. vigess. quinta.

Quod si supradicta, aut consimile aliud obijci ei potest reprehensibilis est, & reijciendus a sacerdotio; nam quomodo potest præses Ecclesiæ auferre malum de medio eius; qui in simile delictū corruit? aut qua libertate peccantem corripere potest, cū tacitus sibi ipse respondeat eadem se admisisse quæ corripit? dict. capitul. primum.

Debet igitur irreprehensibilis esse primum in toto corporis statu, ut diximus lib. 1. quum de corporis impedimentis ageremus.

Deinde a capite ad plantam pedis perfectus esse debet, & mortificatus,
5 sicut de figura Christi dicitur, sexta. quæst. 1. cap. sunt plurimi, vers. capite, Isaiæ. c. 1.

Debet enim irreprehensibilis esse in tonsura, de vit. & hon. cler. cap. clerici.

In crinibus, coma, & barba, Conc Cartag. 4. capit. 44. de vit. & hon. cleric cap. clericus;

Irreprehensibilis in fronte per verecundiam, d 50. c. domino.

In supercilijs ob fastum, vel arrogantiam: dist. 15. c. 1. in fin.

In auribus ob detractionem, sexta. q. 1. c. ex merito.

In oculis propter impudicitiam, & curiositatem, aut uagationem, dist. 23. c. hijs igitur.

In palpebris, & pupilla oculi, ad lippitudinem, & maculatam aciem visus, Greg. in pastorali habetur, c. hinc etenim, dist. 49. §. lippus, & §. albuginem.

In naso

In naso grandiore, ob indiscretionem: vel naso paruo, ob nimiam subtilitatem, Greg. Ibid. & in d. c. hinc etenim §. paruo.

In labijs: vt custodiant, non perdant scientiam c. sacerdotibus, vndec. q. 1. Malach cap. 2. & d. 93. c. diaconi 2.

In ore: vt custodiant animam suam, ne inconsiderate loquantur 5. q. 5. c. vlt. vel nimio risu delectetur, quem damnat Christus, Luc. 6. Basil. in regulis breuioribus, c. incip. cum dominus eos.

In lingua conseruanda, & moderanda, d. 32. cap. si quis vero, vel ne sit petulans, aut procax, d. 23. c. hij igitur; aut in silentio nimium obseruando, cap. si rector, d. quadragesima tertia.

Facie, & vultu ne superbiam, vel elationem demonstret cap. in capite, d. quinquagesima: ne fucum præseferat, de consecr. d. 5. c. fucare; ne ignominiam, vel hippocrisim ex facie monstret, Matt. c. 6. & de sacr. vnct. c. 1.

In gutture, & faucibus nihil lenitatis sit ob sonoram vocem, & mellodiam: Hieron. in Epist. ad Ephes. habetur d. nonagess. secunda; c. cantantes, & c. seq.

In humeris non inconstantiam, & ignauiam, sed ad labores promptitudinem habeat de sac. vnct. cap. 1.

In dorso non in terram incuruo, sed cælestia, d. 37. c. Ideo, & d. 49. c. 1. §. Gibbosus.

In pectore in veritate colenda, d. trigesima sexta c. qui Ecclesiasticis, & de sacr. vnct. c. 1.

Manus ne sint pigræ, aut non operosæ, act. apost. c. vigesimo, sed occupatæ circa sacros ordines, de consecr. dist. 5. cap. nunquam: & ad omne opus bonum, de sacr. vnct. cap. 1.

In uentre debet esse irreprehensibilis quo ad ingluuiem, & ebrietatem cap. venter, d. 35. & quo ad omne intemperantiæ genus, d. 41. cap. quisquis.

In lumbis propter luxuriem irreprehensibilis esse debet, Iob c. 40. de de pænit. d. 2. c. si enim, §. tentatio, Idem de genitalibus dicendum, 49. c. hinc etenim §. Iugem vero, & §. ponderosus

In genuflectione quoque debet carere omni reprensione, ne nimis durus, aut difficilis, vel nimium facilis, quum non flectendum est, de ferijs c. 2. 3. Reg. c. 19.

Irreprehensibilis esse debet in Tibijs, seu cruribus, vel pedibus ne ingressum habeat nimis lentum, aut nimis acceleratum, d. 23. cap. his igitur.

Gestus, & motus corporis habeat decorem d. c. hijs igitur.

Totum corpus, atque eius statum sancte custodiat, d. 32. c. si quis vero: sic enim omni ex parte clericum irreprensibilem esse oportet, vt de ijs fusius scribit Specul. in Aureo Repert. lib. 3. tit. de vit. & hon. cler.

Secunda Regula est, Vnius vxoris vir, sed de hac diximus vberrime lib. primo quum de bigamis ageremus.

De irregularitate contra sobrietatem.

CAP. III.

1 *Ebriosus non est promouendus.*
Vorax non est promouendus.
2 *Venter pinguis non gignit sensum tenuem.*

Clerici

Clerici sensus debet esse tenuis, & uigilans;
3 *Temperantia facit sospitem sacerdotem;*
Vinolentia munditiam tollit.
4 *Vini vsus olim sacerdotibus fuerat interdi-*
ctus;
5 *Dæmones ieiunio fugantur; intemperantia*
prouocantur;
6 *Gulæ uitium non est temere iudicandum;*
7 *Cibis se repplens usque ad uomitum, consi-*
lio medicorum non peccat;
Potatio considerãda ex natura hominis,
Vennodus Brito presbiter, ob ebrietatem fa-
ctus demoniatus,

ADuersus hanc apostolicam regulam agunt
omnes ebriosi & uoraces, & propterea ut criminosi, & irregulares promouendi non sunt
1 Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. & scias; nam quod de ebrioso, & uora-
ce sit idem ius probat Raym. in tit.
de sobriet. ordin. & probatur verbis
S. Paul. ad Rom. 13. ibi non in come-
ssationibus, & ebrietatibus: vtrum-
que enim crimen est, & quum utro-
que aliquando S. Augustinus labora-
ret, ipsis verbis Pauli subito casu per-
lectis conuersus est in domo Nebridy
Mediolan. ut ipse idem scribit in lib.
confessionum 8. cap. vlt.

Et sane iure dicimus ingluuiem
obesse ordini clericali; nam pinguis
2 uenter non gignit sensum tenuem,
dist. 44. c. non liceat, nec permittit
quicquam tenue, aut cœleste cogita
re. cap. Ne tales, in fin. de consecr.
dist. 5. cum tamen in clerico sensus de
beat esse tenuis & vigil. c. qui episco-
pus, in princ. dist. 23. inde fit ut tem
3 perantia sospitem faciat sacerdotem,
atque hilarem, de consecr. dist. 5.
cap. nihil enim sic incundum: è con-
tra uera ebrietas nutrix & fomes
est uitiorum, distinct. 35. cap. ante
omnia: ingluuies quoque omne bo-
num opus dissoluit, dist. 44. in princ.
vinolentia munditiam tollit, quum sit
excitatiua libidinis, prouerb. 20.

Propterea olim uini usus lege Moy
4 sis uetitus fuit, Leuit. c. 10. & Ezech.
cap. 44. ut reffert August. lib. de so-
briet. & virg. ubi addit, quicumque
erit honore sacerdotali preditus, &
proximus fuerit ebrietati, uicinus est
ultioni; ubi alia multa ad rem facien
tia diserte scribit: quin & lege Plato
nis, sacerdotibus interdictus erat,
ut reffert, Euseb. Pamph. de præpar.
5 Euang. lib. 9. cap. 2. & lib. 12. cap.
17. Dæmones etenim ieiunio fugan-
tur, sicut e contra intemperantia pro-
uocantur, scribit idem Euseb. lib. 4.
cap. duodecimo: est tamen in hoc ge-
nere irregularitatis summa animad-
uersione utendum, ut scribit Augu-
stinus lib. de doct. Christ. 3. cap. duo-
decimo his uerbis: attendendum
6 est, ne temere flagitia reprehenda-
mus, fieri enim potest, ut sine aliquo
uitio cupidinis, uel uoracitatis præ-
tiosissimo cibo sapiens utatur, insi-
piens autem fœdissima gulæ flamma
in uilissimum ardescat, & sanius quis-
que malluerit more domini pisce ue-
sci, quam lenticula more Esau, aut
ordeo more iumentorum, habetur
distinct. quadragesima prima. capit.
quisquis. Basilius quoque in lib. de
regul. breuiorib. super illa uerba
Paul. 1. ad Corinth. cap. 10. mandu-
candum, & bibendum in gloriam
dei, Nimirum (inquit) quando be-
neficiorum diuinorum erga se memo
riam conseruat, & eiuscemodi animi
affectionẽ retinet, quæ ex cõpositio-
ne etiam corporis declaretur, ut non
tãquã securus omnino manducet, sed
vt qui inspectorem habeat dominum;
& qua ratione sumendo cibo illud sibi
propositum habet, vt non tamquam

ventris mancipium, propter voluptatem manducet, sed tamquam operarius Dei, vt in operibus ijs, quæ fiunt ex mandato Christi, exequendis firmior esse possit; Hæc ille: qui etiam alio loco putat nimiam attritionem corporis in ciborum abstinentia menti, & intellectui contrariam esse: nam in lib. de virginit. scribens quod venter pinguis non gignit sensum tenuem, subijcit hęc verba; Valdę tenuis venter ob imbecillitatem in corporis debilitate mentem mortuam efficiens, etiam iam partum subtilem intellectum extinguit.

Quamobrem non manducatio, & potatio damnantur, sed vitium, &
7 culpa: Iccirco si quis medicorum consilio, ad repletionem adducatur, nihil criminis illi imputari potest Sanct. Thom. vigesima secunda quæst. centesima quinquagesima art. secundo ad 3. sicut non omnis inebriatio reddit ebriosum hominem, sed ea sola, quæ ex culpa causatur; vt ibid. Vnde & si vnusquisque trina potatione contentus esse debeat, c. quando, dist. quadragesima quarta, Tamen si ipsa hominis naturæ complexio plus exigat, potest sine culpa hunc numerum potando excedere. Silu. in verb. clericus Secundo vers. Quinto; sicut ex diuerso quisquis hunc ternarium numerum potando non excedens inter ebriosos adscribi posset ex multis causis, vt puta si sit compotator ad bibendũ inuitans, c. à crapula, de vit. & hon. cler. Deinde si pu um, ac meracissimum bibat; nam honestus est, vt aqua diluatur, Abb. in d c. à crapula: nisi tam leue vinum sit, vt naturę hominis bene congruat, vt ibid. ille & Tabien in verb. ebrietas num. 6. Tertio contingere potest, vt parum bibens plurimum incalescat, vt ad scurrilia vergat canendo inter epulas, nam excommunicandus est cap. clericum 22. q. 1 ex Conc. Carthag. 4. c. 61. vel etiam posset in Tabernis versari pernoctando, sic vinolentus, postea mane sine vlla dormitione missam dicere, quo casu est deponendus cap. si constiterit, de accusat.

Sic itaque neque quantitas, neque pretiosus cibus sobrietatem adimũt sed affectus, studium, immunditia, multiloquium, scurrilitas, & mentis hębetudo intemperantem hominem indicant, & hanc inducunt irregularitatem, & quandoque etiã aliã maiorem, vt puta si factus ebriosus inciderit in furorem, & in dæmonis potestatem, vt de Vennodo Britone præsbitero narrat Greg. qui cum vini abstemius quodammodo esset, assuescendo adeo dissolutus est, vt post ebrietatem à dæmone correptus fuerit, & debacando reliquos armis insequeretur; tandem immedicabili hoc morbo infra biennium necatus est, Hęc Greg. Turon. lib. 8. cap. 34.

De Irregularitate contra prudentiam.

CAP. IIII.

1 *Prudentiæ contrariæ sunt inconsideratio, temeritas, præcipitatio.*
2 *Prudens vt serpens quis sit.*
3 *Suspitiones aliæ beniuolæ, aliæ malitiosæ.*
Suspicari bonum non potest malus, nec malum bonus.
Imprudentia est canonicum impedimentum.
Scientia requiritur, vt bonus dicatur prudens:

Incau-

Incautum esse inter canonica impedimentum ponitur;

5 *Simplicitas nimia canonicum impedimentum est.*

Gregorius abiecit Petrum electum in Episcopum Neapolitanum; ob nimiam eius simplicitatem,

6 *Episcopo non sufficit orare, sed oportet & prouidum esse.*

- *Episcopus debet semper suis negotijs cauere,*

7 *Secularis nullus fuit unquam isto malitiosius;*

HUIC Apostolicę regulę aduersatur quicumque inconsideratus, temerarius, præceps: hæc enim prudentiæ cōtraria sunt, & ad mortale peccatum pertinent, S.
1 Thom. 22. q. 53. art. 2. 3. & 4. Nam Christi præceptum est Matt. c. x. estote prudentes sicut Serpentes. &c. quæ uerba Basil. in Regul. breuior. elegā-
2 ter ita interpretatur, prudēs (inquit) serpens est, qui in doctrina tradenda ita se moderatur, ut adhibita circumspectione consideratioñeque, qua ratione id & fieri, & facile fieri posit, omnia faciat, ut audientium animos ad auscultandum habeat paratos; simplex autem ut columba, qui ne simpliciter quidem, de ulciscendo eo, qui sibi aduersatus sit cogitat, &c.

Cū igit sacerdotij mun' sit alijs preesse, prudētiæ eius pars est suspicari si populos diligit iuxta poeticū illud

Res est solliciti plena timoris amor.

Fit. n. ob eā causā circūspectior, ideoque idē Basil. eod. li. oēs (inquit) quæ ab iniquo, & maliuolo aīo proficiscū tur suspitiones culpātur ab Apostolo, cæterum diligentiam in omnibus obseruandis adhibere in charitate Christi, & studio curandi eum, qui suspectus sit, hoc eius est, qui ei prefectus officio est; ut cunctos gubernet. &c. hæc ille: Cui adstipulatur Chrisost. Tomo. 5. homil. 9. de sancta Susanna. maliuolæ (inquit) suspitiones sunt calumniantium, beniuolæ suspitiones sunt gubernantium; licet de filio ma-
3 le suspicari, utique suspicaris malum, sed optas inuenire bonum: qui beniuole suspicatur, uinci cupit; tunc enim bene letatur, quando falsum inuentum fuerit, quod male suspicabatur, hæc ibi: Prudentis igitur est beniuole suspicari, sicut imprudentis est ubique se se tutum putare; sicut etiam nimium leuiter suspicari de uiro probo damnabile est prouerb, c. 24. ne quæras impietatem in domo iusti, neque uastes requiē eius, & probatur. c. ab sit, 11. q. 3. nam ut dicit Greg. difficile est aliquem suspicari malum, qui bonus est, & difficile est aliquem suspicari bonum, qui malus est;

Aliud quoque imprudentiæ genus, in sacerdote est, si inscius sit, & minime uersatus per sacras literas. est enim incumbendum scrutationi sacrarum scripturarum, iuxta illud scrutamini scripturas. &c. & Paul. 1. Thim. 4. attende lectioni, & exhortationi do-
4 ctrinæ: nam quamtumuis quis sit pius si sit incautus, & imprudens rusticitate scientiæ plurimum obest Ecclesiæ. Hieron. in. 1. prologo bibliæ, sancta (inquit) rusticitas solum sibi prodest, & quantum ex uitæ merito edificat Ecclesiam Christi, tantū nocet si destruentibus non resistat: Greg. quoque. 1. moralium, nulla (ait) est scientia si utilitatem pietatis non habet, & ualde inutilis est pietas, si scientiæ discretione caret probat. S. Tho. 22. q. 9. art. 3. tenemur etenim nos Ecclesiastici, omni poscenti rationem reddere de ea quæ in nobis est fide. 1. Petr. cap. 3. alioqui semper incauti, & improuidi ad fallacias mundi, ac demonis futuri sumus siue tacendo, siue loquendo, quum tamen sacerdotis

munus

munus præcipuum sit, ne aut tacenda profferat, aut profferenda reticescat; nam vt incauta loquutio in errorem protrahit, sic indiscretum silentium eos, qui erudiri poterant in errore derelinquit, vt scribit Greg. in past. cap. decimoquinto, habetur dist. quadragesima tertia, cap. sit Rector.

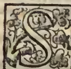
Aliud etiam imprudentiæ genus est in rebus agendis, quod plurimũ obest animarum regimini, quamobrem nonnulli nimium simplices di-
5 gnitatibus depositi sunt: Gregorius etenim repellendum statuit Episcopũ Neapolitanum, quod nimium simplex esset, habetur d. trigesima nona his verbis; Petrus diaconus, quem à vobis electum asseritis, omnino, vt dicitur, simplex est, & nostis quia hoc tempore, talis in regiminis arce debet constitui, qui non solum de salute animarum, verum etiam de extrinseca vtilitate, & cautella sciat esse sollicitus, quo loco gl. probat eos, qui eiusmodi simplices sunt, irregulares esse, & promoueri non posse.

Ad hæc accedit, quod Episcopo, & sacerdoti non sufficit solis orationibus incumbere, nisi etiam proui-
6 dus sit, vt scribit idem Greg. ad Secundum Episcopum, habetur dist. octuagesima, sexta, cap. fratrem; Episcopus enim, & sacerdos debent peruigiles esse, & suis negotijs semper cauentes c. qui Episcopus, in princ. d. vigesima tertia, quæ conueniunt reliquis omnibus inferioribus ordinibus, præsertim hoc nostro sæculo,
7 quo nõ arbitror à Christo nato aliud fuisse malitiosius, vsque adeo vt sibi à malis cauere vix quisquam possit.

De irregularitate contra ornatum.

CAP. V.

1 Ornatum intelligimus, & vestitu, & virtutibus.
Vestitus simplex esse debet, & decore plenus.
2 Vestitus si nimium cultum habeat, peccatum est, an longus, an manicatus.
3 Vestitu sumptuosiore vti licet, si attandum sit personæ authoritatem publicam habenti.
Vestitus dissolutus, & abiectus non commendatur.
4 Vestitus damnatur quandoque vsque ad suspensionem, quandoque vsque ad excommunicationem.

Sacerdotem ornatum esse oportet, tã mo-
1 ribus, quam honesto vestimentorum vsu, vt docet glos. super verb. ornatũ ad Epist. 1 Thim. cap. 3. de ornatu ex moribus hic non agimus; nam toto hoc fere opere de ea re scripsimus: At in hoc capite de solis vestibus agere instituimus: sit igitur aduersus apostolicam regulam si in vestitu nimius cultus
2 habeatur, laudandus quippe est decor, & competens ornamentum: Ambros. etenim libro primo off. Decor (inquit) corporis non sit affectatus, sed naturaliter simplex, neglectus, magisquam exquisitus, non preciosis, aut albentibus intus vestimentis, sed communibus, & honestati, vel necessitati nihil desit, nihil accedat nitoris, hæc ille: ideo Concil. Matiscõ. primo c. 5. & Cõc. Carthag. 4. c. quadrages. quinto, habetur d. quadrages. 1. cap. clericus, multa constituuntur circa vestium vsum clericorum; Conc. etiam Constantien.

sess. 14. tit. de vit. & hon. cleric. certa vestiendi norma præscribitur, additis grauissimis pœnis, & ideo contrauenientes possunt aliquomodo dici apostatæ, Silu. in verb. apostasia q. 2 vnde hodie ex Conc, Trid. sess. 14. c. 6. & sess. 24. cap. 12. de Ref. Statutum est clericis, vt decenti habitu, domi forisq; vtantur: Decens autem videt habitus oblongus vsque ad talos: nam tametsi talares, & manicatas tunicas habere apud Romanos olim flagitium erat ob nimiam molitiem; tamen post illa tempora, visus est honestior huiusmodi vestitus, & grauitati Christianæ conuenientior patent hæc ex S. Aug de doct. Chr. lib. 3. c. 12. In manicatis vero vestib. ferendis illud cauendũ est, ne gerãtur ad molitiem, leuitatem, aut ignauiam, cuiusmodi æthnici ferre consueuerant; nam damnatas fuisse illis constat ex Marrone.

Et Tunicæ manicas, et habẽt redimicula mittræ.

Quod etiam scripsit Aul. Gell. lib. 7. c. 12 Secus igitur fuerit si ferantur sic manicatæ vestes ex aliquo regulari instituto, aut Ecclesiastica constitutione: ex quibus aperte concludimus nimium cultum in vestitu peccatum esse, vt tradit S. Thom. 22. q. 169. art. 1. & ante eum scripserat S. Greg. in homil. vlt. ex quadraginta his verbis, sunt nonnulli, qui cultum subtilium prætiosarumq; vestium non putant esse peccatum, quod si videlicet culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam uigilanter exprimeret, quod dines, qui torquetur apud inferos bisso & purpura indutus fuisset, Hæc ille.

Fit autem aliquando, vt etiam si absit sumptuositas vestium, tamen ob nimium studium, & visum insolitum, quis damnetur, veluti si virgatas (vt aiunt) vestes, aut dissectas defferat ex Conc. Vienẽn. quod habetur in Clem. 2. de vit. & hon. cleric. de quare uidendus Bern. Diaz in praxi canon. cap. sexagesimo nono, quo loco addit aliquando ob opportunitatem temporis, loci, ac personæ corã
3 qua clericus assistere debet, posset sumptuosiore, & acutatiore vestiendi forma vti, ex decis. Tolosan. 52. cum additione Austerij: quod etiam scripsit ante hos omnes Basil. in Regul. breuioribus, Idẽ & Sil. in verb. Apostasia. q. 2.

Fit etiam aliquando quis reus huius criminis, ob nimium ornamenti contemptum, scribit enim Aristot. Ethic. lib. 7 ad molitiem pertinere, si quis vestem vno latere pendentem vel in terram collabentem non attolat, aut sublenet, vt refert S. Thom. d. q. 169. art. 1. Idem quoque scripsit S. Aug. lib. 3. de doct. Christ. quisquis (inquit) restrictius rebus vtitur, quam se habeant mores eorum, cum quibus viuit, aut intemperans est, aut superstitiosus S. Tho. d. q. Alberic. in verb. vestis, Nam nec affectatæ sordes, nec exquisitæ delitiæ laudes pariunt S. Hieron. vt habetur d. quadragess. prima in princ. Ideo bene dicitur in Conc. Gangren. c. vlt. ornatum præter corporis diligentiã infucatum laudamus, dissolutos autem, & fractos vestibus, & incessu non recipimus, habetur in cap. parsimonia, distinct. quadragesima prima.

Sic itaque cum pluribus modis in vestitu peccatum incurri possit per clericos, vt scribit Tabien. in verb. clericus 2. vers. quæritur qualis, iure merito hoc caput inter canonica
4 impedimenta asci ibi debet; nam aliquando excõmunicationis pæna imponitur, vt cap. Episcopi, vigesima prima q. 4. vbi Archid. & Hug. & aliquando

quando cum suspensione omnium ordinum, & etiam vsque ad beneficij priuationem, vt ex Conc. Trid. sess. 14. c. 6. de Reffotm.

De ea Irregularitate, quæ contraria est pudicitiæ.

CAP. VI.

1 *Impudicitiæ signa sunt plurima, etiam semota copula carnali.*
Impudicus oculus impudici cordis est nuntius.
Pudorem sentiunt etiam ipsa mortuorum corpora.
2 *Virgines mortuæ pudorem seruarunt, nudatis eorum corporibus.*
Epiphanius etiam mortuus pudorem seruauit.
Lanfredus Episcopus à Nicolao I. deponendus fuit, quod cum propria filia nimia consuetudine vteretur.
3 *Impudicitia vnum est ex illis operibus, quæ dicit S. Paulus nos excludere à Regno Dei.*
4 *Pudicitia etiam ethnicis religioni fuit, ne cũ filio pater lauaretur.*
5 *Verecundus is vere est, qui se ipsum veretur. Democriti dictum.*
6 *Impudicissimi quandoque sunt ipsi Eunuchi.*

Huic loco Fornicationis materia non congruit, nam de ea alias opportunius tractaturi sumus: hic vero agimus de solo pudore custodiendo, ne quis quicquam agat turpe quod sit pudicitiæ contrarium; nam aduersus hanc Apostoli Regulam facit non solum qui fornicatur, sed etiam is, qui cum non fornicetur, tamen obscœnos habet oculos, linguam, oscula, tactus, aut
1 corporis motus: sunt etenim hæc omnia impudicitiæ signa, & castitati pudorem incutiunt. Sanct. Thomas, quæst. centesima quinquagesima sexta art. 4.

Nam & in coniugali castitate verecundia incutit pudorem Aug lib. de ciuit. Dei decimo quarto, cap. decimoseptimo: & parum est à copula abstinere si oculis, aut alijs sensibus lasciuias; oculus etenim impudicus impudici cordis est nuntius cap. nec solo, trigesima q. quinta; & intactis ab immunda violatione corporibus fugit castitas ipsa de moribus, vt ibid. Nam vel mortua corpora pudorem etiam seruare videntur, vt habetur i prato spirituali Sophronij sophistæ, siue Ioannis Euirati ad Sophronium cap. septuagesimo septimo: cum quidam effosso sepulcro mortui corpus spoliaret ita excitatus putatur mor-
2 tuus, vt digitis oculos furis effoderit: eodem etiam lib. cap. septuagesimo octauo consimilis sepulcri effossor, vbi puella nubilis sepulta extiterat, eam cum denudasset, à mortua per manum detentus est, his verbis, Neque sexum muliebrem reueritus es, viuente me nullus extraneus vmquam vidit faciem meam, & tu post mortem nudũ aspexisti corpus meũ; quibus mortuæ verbis adstrictus est monac. fieri, vt ibi diffusi. enarratur; Sanctus quoque Epiphanius in naui mortuus improbum nautam, qui ei verenda reuellare ausus fuerat, pede ita percussit omnibus videntibus, vt reuelator mortu. fuerit, scribit Sim. Metaph. in eius vita die decimaquinta Maij: iure igitur ex hoc genere apostolicarum regularum fit irregularis quisquis impudicus est, nam sacerdotio indignus est, & promotus deponi debet ob ingens scandalum, & maximam infamiam; Nam Lanfredus Episcopus sub Nicolao I. Pontifice maximo, excommunicandus, & deponendus ab illo est iudicatus, quia filiæ propriæ consuetudine

nimium familiariter vtebatur d. 34. cap. quorundam; ad hæc faciunt tex. & doct. in cap. cum in iuuentute, de præsumpt. & in c. cum in iuuentute de purgat. canon. summistæ omnes in verb. impudicitia: est enim hæc impudicitia vnum ex operibus carnis,
3 ob quæ à Regno Dei excludimur S. Paul ad Galat. c. 5.

Quinimmo etiam ipsis æthnicis pudicitia religioni fuit, nam verecūdiæ causa nec pater cum filio pubere, nec socer cum genero lauabatur,
4 Max. lib. 2. tit. de instit. antiq. ita quoque seipsum nudum inspicere, aut impudenter contingere, ad hoc idem genus irregularitatis spectabit; si manifeste id fiat: Musonius, etenim eum apud omnes verecundia dignū haberi dicebat, qui primum seipsum vereri didicisset: Stobæ: Serm. 29. Ibidem quoq; dicit Democritum dictitasse malum etiam si solus fueris, neque dixeris, neque feceris, disce
5 autem teipsum multo magis, quam alios revereri: quibus exemplis nos, qui Christum colimus ad veram pudicitiam lōge magis excitādi sumus: Nec excusabitur si quis fuerit castratus, aut dissectus. nam plerumq; ij, qui genitalibus carent impudicissimi
6 sunt, vt fusius scribit Basil. lib. de virgin. & latius diximus primo libro, quando de castratis agebamus.

De irregularitate hospitalitati contraria.

C A P. VII.

1 *Hospitalitate, qui caret, etiam Regno cælorum eijcitur.*
2 *Gregorius magnus Archidiaconum florentinum abiecit, quod in hospitalis esset.*
3 *Hospitalis non est, qui elemosinarius non est.*
4 *Episcopus nisi sit elemosinarius, vacuum nomen habet.*

Anta est hæc hospitalitatis virtus, quod si quis ea careat, sacerdotio indignus iudicatur, non solum hac apostolica regula, sed
1 etiam Euangelica auctoritate abijcitur à regno cœlorum: Matt. vigesimo quinto: Vidua quoque in ministerio apostolorum admitti prohibebatur si hospitalis non fuisset 1. ad Thim. c. 5 iure igitur merito non est recipiendus in ministerio Dei quisquis fuerit inhospitalis: Propterea S. Gregorius Archidiaconum florentinum abijciendum putabat, quod tenax vsque adeo esset, vt numquam
2 ipsius domum quisquam amicus ingressus foret hospitalitatis causa, hadist. octuagesima quinta cap. florentinum.

Quanto autem odio Deus inhospitales clericos prosequatur, inde conijcere possumus, quod quemlibet laicum suæ rei dominum extremo iuditio damnaturus est ob inhospitalitatem, d. c. 25. Matt. multoq; magis clericus damnandus, qui quod suum nō est, sed alienum, nō erogat ad hospitalitatis officium; nam aliena capere conuincitur, qui de bonis Ecclesiasticis vltra necessaria sibi retinere probatur, dist. quadragesima secunda in princ. & ille inhospitalis etiam dicitur, qui elemosinarius non sit, ex Gregor. ad Secun-
3 dum; Nec sibi, (inquit) credat solam lectionem, & orationem sufficere, vt remotus nihil studeat fructificare, sed longam manum habeat, necessitatem patientibus succurrat, alienam inopiam suam credat, quia
4 si hoc non habet vacuum nomen Episcopi tenet, habetur dist. octuagesima sexta c. fratrem; Ambros. quoq; dicit; Neque enim minus est crimi-

nis

nis habenti tollere, quam cum possis & habundes indigentibus denegare, habetur dist. 47. cap. sicut: de hac erogatione bonorum ecclesiasticorum vide Silu. in verb. clericus, Tabien. in uerb. Restitutio. S. Thom. quodlib. 6. art. duodecimo.

De ea irregularitate, quæ Doctrinæ contraria est.

CAP. VIII.

1 *Muti canes dicuntur, qui populum non docēt.*
2 *Negligens est qui non se excitat ad opus, quod præstare debet.*
Episcopi, qui non docent puniendi.
Error, cui non resistitur approbatur.
3 *Correctionem populorum non faciens, puniendus.*
Correctionem non faciens impudicus canis dicitur.
4 *Negligens sacerdos deponendus est.*
5 *Seueritas nimia præcauenda.*
Pastoralis liber Gregorij Episcopis necessarius.
Absoluens, quem non debet, deponitur.
Innocentem condemnare tutius est quam nocentem absoluere in crimine hæresis.

Hvic Regulæ aduersatur ille, qui imperitus, aut illiteratus, aut imprudens est, de quibus alias oportunis locis abunde diximus; Aduersatur præterea is, qui cum peritus sit, populum non docet; nam deponendus uidetur, etiam iure ueteris testamenti, ut colligitur Ezechiel:
1 34. uidentur etenim canes muti, non ualentes latrare, Isay. c. quinquagesimo sexto: quo loco notandum est uerbum non ualentes, nam quandoq. latrare nollunt, sed non ualent, quia cum mundi gloriam toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente, & intentione diligant, uellent populo sublimia dicere, ut etiam de sublimitate uerbi possent gloriam habere; sed ideo latrare non possunt, quia dum prauo corde terrena meditantur, occulta ueritatis, quæ proferant, reuellatione nulla comprehendunt, hæc Greg. ad lib. 1. Reg c. 3.

Vnde qui eiusmodi sunt pastores, aut sacerdotes, quia doctores non sunt, idest actu non docent, quæ ad salutem pertinent, reijciendi sunt; nam uel ignaui sunt, Vnde incurrunt
2 crimen negligentiæ, ex eo quod sese non excitant ad opus, quod præstare debent. S. Tho. 22. q. 53. art. 1. 2. & 3. & contra eos omnia iura clamāt, nam ultra tot Concilia, & sanctorum patrum decreta, nouissime ex Conc. Tridentin. uarijs pænis subijciuntur pastores: qui non docent: sess. 5. c. 2.

Nec hoc docendi opus ad solā uerbi prædicationem pertinet, sed etiam ad puerorum instructionem, quoad fidei rudimenta, eod. Concil. sess. 24. c. 4. de Ref. Quinimmo, & is dicitur non esse doctor, qui uitiorum correctionem non exerceat; nam populi uitia rectoribus ascribuntur, dist. 86. c.
3 culpam: Error etenim, cui non resistitur, approbatur. c. Error, dist. 83. Ideoq; Rectores huiusmodi correctiones omittentes deponendi sunt, probatur aperte in c. siquis episcopus, cum gl. dist. 83. & quandoq; ab ordinibus suspenduntur c. quicquid. 1. q. 1 nam quisquis episcopus nimium remissus est in puniendis, uel omnino non puniēdis subditis, languete uidetur, quod plus est, quam negligentem esse, probatur. c. non putes. 23. q. 5. quinimmo canes impudici nuncupantur cap. nemo, dist. 83. quem lo cum Gratian. tribuit Augustino: sed sane totus fere ille text est ex Gregorio in pastorali. c. 2. licet talia uerba

scilicet canis impudicus, apud Greg. non habeantur, sed habentur ex Isaia d. cap. 56. vbi impudentissimos canes appellat eos, qui studijs nō vacant ad legem intelligendam.

Præterea incidunt in suspitionem societatis criminis; non enim caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obuiare d. c. error: sed & si hæc correctionis omissio ex ignauia, aut negligentia oriatur, quia per eam Episcopus, vel sacerdos redditur inutilis, efficitur ir-
4 regularis; nam deponi debet sacerdos negligens c. alius, decima quinta q. 6. Alberic. in verb. Episcopalis Ordo: ob negligentiam etenim sacerdotes deponuntur c. dictum, cū gl. d. 81. nam omnes ignaui, aut negligentes alijs vitijs concomitantur, quia vel ex nimio luxu fiunt, vel quia mulierosi sunt, vnde surgit segnities, vt scribit Archid. qui ita intelligit illum tex. in d. c. alius, cum gl.

Quacumque igitur causa quis nō doceat populum verbo, vel exemplo vel correctione inter irregulares ascribi potest, ex præmissis; Illud tamen cauendum est nobis, ne in nimiam seueritatem incidamus ex hac corre-
5 ctione; nam plurimum laudandi sunt, qui seueritati misericordiam coniunctam habent, c. disciplina, & c. omnis, d. 45. est enim vitiosa correctio, quæ caret misericordia, vnde illud iudicium sine misericordia ei, qui nō fecit misericordiam, Iac. cap. 2. De qua re diligenter & sancte exercenda scilicet qua arte Episcopi docere, & corrigere debeant, vitam quoque propriam instituere, nemo vnquam melius, aut vberius scipsit quàm Sanctissimus Greg. 1. in pastorali suo, quem librum Episcopis necessarium esse declarauit Conc. Remen. c. decimo.

Ad hæc illud aptissime conuenit, si Episcopus, vel quilibet Rector per negligentiam absoluerit à censuris, aut criminimus eum, quem non debuerat, deponitur ab officio, & ministerio Episcopali c. Theugaldum, 11. q. 3. siue id fecerit defectu iurisdictionis, aut auctoritatis, idē enim est d. c. Theugaldum; Ideo sacerdotes absoluentes in casibus sedi Apostolicæ in cœna domini reseruatis, etiam si per negligentiam id fecerint, incidunt in eandem excommunicationē, eodem modo reseruatam, vt in dicta bulla continetur, quæ censura est maior, quam irregularitas, quæ cum gratia dei aliquando esse potest, cū tamen excommunicatio, & à Deo, & ab Ecclesia separet: quod præcipue procedet in absolutione ab hæresi, quia in hoc crimine tutius est innocentem condemnare, quam nocentem absoluere, Imol. in Clem. 1. de heretic. Squillac. de fid. cath. cap. 34. Indit. Imquis. in verb. hæreticus, nu. 33.

De Irregularitate litigiosi.

CAP. IX.

1 *Litigiosi vitijs pleni sunt, vt hic.*
2 *Clerici officium est aliorum lites compescere.*
Litigiosum esse crimen, & delictum est.
Litigiosus est, & is, qui inania scrutatur contentione.
3 *Litigiosi arrogantes, & impudentes.*
Litigans pro iuribus suæ Ecclesiæ, non est litigiosus.
5 *Clerici in Romana curia alieno etiam nomine litigando, quæstum faciunt.*

Non

ON solum, qui litibus implicitus est arceri debet ab ordinibus, vt fuse tractauimus, quum de obligatis ad ratiocinia ageremus, verum etiam quisquis litibus operam dat, & si non multum implicetur illis: nam ob id quod, qui lites
1 prosequuntur contentiosi plerumque sunt, verbosi, proditores, adulatores, detractores, inuidi, maledici, ad vltionem faciles, ob has causas ministerio dei apti esse non possunt; d. 46. cap. 1. vers. Ecce, scribit Ray. in tit. de litigios. Ideoque dicuntur irregulares esse ex hac apostolica regula, & tradit Specul. in tit. de dispēsat. §. Iuxta. vers. Item litigiosus: est
2 enim clerici, & sacerdotis officium aliorum lites componere, dist. 90. c. placuit, & c. studendum: vnde si ipsi litigiosi sint ipsi reprobi efficiuntur, dum alijs prædicant, contra id quod docet Paul. 1. ad Corinth. c. 9. Nā litigiosum esse crimen est, & delictū S. Paul. 1. Corinth. c. 7. & probat S. Aug. in Enchir. c. 73.

Litigiosum quoque accipere debemus non eum solum, qui litibus in foro incumbit, verum etiam eum, qui extra forum contentiosus est verbis, & ad inanes contentiones facilis, vt colligitur ex Paul. 2. ad Thim. cap. 2. noli, inquit, contendere verbis; ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientium, idem in Epist. ad Tit. c. 3. stultas (inquit) quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis deuita, sunt enim inutiles, & vanæ: Præterea arrogantis animi inditium est huius modi contē tio, vt sentit Greg. habetur d. 46. c. hoc habet, quinimmo arrogantiam,
3 & garrullitatem cum impudentia contentio ipsa coniungit, nihil enim impudentius illorum arrogantia, qui garrullitatem auctoritatem putant, d. 46. in princ. Ray. in d. tit. de litigios; vide Alberic. in Verb. litigium, & in verb. litigiosus.

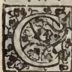
Aliquando tamen ad tuenda Ecclesia iura est opus lite, nam etiam iuramento quilibet beneficiatus adstringitur ad suæ Ecclesiæ iura prosequenda: propterea eo casu excusatur, si tamen ab Ecclesiæ obsequijs non distrahatur; sed melius egerit si per alium litigarit c. Episcopus, 14. q. 2. In curia autem Romana, vsus inoleuit, vt non solum suo nomine
4 quisque clericus litiget, sed & alieno: quinimmo, & procuratoris, & aduocati titulum gerunt passim ad omnes lites quantumlibet profanas, prætio conducti; sed sane non omne quod licet, honestum est, vt dictat regula iuris: omnia etenim licent, sed non omnia expediunt, Paul. 1. ad Corinth. c. 6. Nam vel ipso iure ciuili, in foro seculari nemo clericorum aduocare, vel patrocinari potest C. de de Episc. & Cler. l. placet, nisi in causa sui collegij vt ibi.

De irregularitate cupidi.

C A P. X.

1 *Cupiditas cordis, non inducit irregularitatem.*
2 *Negotia secularia exercens dicitur cupidus, & est irregularis.*
Milites etiam deponuntur ob negotiandi cupiditatem.
3 *Auaritia sensus peruertuntur.*
Auarus sciens comparatur hæretico nescientibus.
4 *Artem honestam exercens honestioris vitæ causa, non est reprehendendus.*
Apostoli proprijs manibus laborando vixerunt.
5 *Paulus sutor tabernaculorum fuit; & arti-*

sex.
Clericus negotiari posset, pro propria causa, & miserabilibus personis;
6 *Proxeneta clericus degradandus.*
Proxeneta illiciti contractus, eandem pœnam incurrit, quam ipsi contrahentes.
7 *Vsuras negotiando alieno nomine, eadem pœna quisque punitur.*

Vpiditas illa, quæ solo corde versatur, peccatum quidem mortale est, & omnium malorum radix, S. Paul. 1 ad Thim. cap. 6 & d.
1 46. c. bonorum, & de constitut. cap.
nam concupiscentiam; sed hæc inter
irregularitates adscribenda non est,
si intra animi terminos contineatur;
sed si cupiditas exerceat etiam opera
2 cupiditatis, reddit irregularem, ita
docet Archid. d. octuagesima sexta c.
non liceat, videlicet si quis cupiditate
ductus exerceat negotia secularia;
Ideo huiusmodi homines irregulares
sunt, scribit Specul. in tit. de dispens.
§. Iuxta vers. Item cupidus, & pleno
titulo prosequitur Ray. in tit. de cupidis,
non ordin. & ita persæpe sacri
canones decreuerunt: nam dicitur
in c. quoniam, d. 47. deijciatur à clero,
& alienus fiat à regula, & d. 88.
cap. consequens, dicit in quocumque
gradu sint positi mox Clericalibus
officijs cogantur abstinere; sed & in
cap. Episcopus, aut sacerdos, ead.
d. dicitur, deijciantur, quibus locis
irregularitas ipsa demonstratur.

Quinimmo si huiusmodi cupiditatis
negotia exercentes, etiam à seculari
militia deponuntur C. Negotiat.
ne milit. lib. duodec. multo magis
militans deo implicari non permittitur
negotijs secularibus, Paul. 2. ad
Thim. c. 2. Incidunt enim in magnum
laqueum auaritiæ, qua sensus hebe-
3 tantur, & opinio peruertitur c. accusatores,
vel testes, tertia q. 5. Mens
etiam ab animæ salute consideranda
distrahitur; auarus etenim semper computat
reditus, & gratius aurum, quam
solem intuetur, ex verbis Ambros.
habentur d. 47. cap. sicut, quinimmo
æqualiter peccat auarus sciens, sicut
hæreticus nesciens c. quæro 6. q. 1.

Et autem illud animaduertendum
cupidum ad hanc materiam dici eum,
qui mercimonia vtitur lucri causa c.
4 eijciens, d. 88. alioqui exercens artem
ad honestiorem vitam degendam,
laudabilis est Conc. Carthag. 4. c. 52
habetur d. 91. c. 2. & 3. vt puta si quis
sutor sit, aut librarius gl. 14. q. 3. in
fin. primæ glo. & gl. in c. canonum,
14. q. 4. nam Diuus Hieronym. ad
Rust. monac. probat Apostolos proprijs
manibus laborasse, vt viuerent
c. numquam, de consecr. d. 5. & pro
batdi act. apost. cap. 20. sanctus etenim
Paulus sutor tabernaculorum
5 fuit, artifex in pellibus, vt fusius probauimus
lib. 3. c. 1. circa has artes
quando congruere possint clericis scribit
Abb. in c. vlt. de vit. & hon. cleric.
Piam etiam ob causam, si pro
Ecclesia, aut pauperibus pupillis, aut
alijs miserabilibus personis clericus
bona administret, quia id sine lucro
facit, iure facit, vt diximus supra
quum de obligatis ad ratiocinia scriberemus.

Est autem hoc loco non prætermittendum,
quod & si clerici negotia ipsi
non administrent, si tamen inter negotiatores
intercedant, vt proxene-
6 tæ in foro, aut nundinis, aut alio quouis
Emporio, ex hoc solo officio interemptoris,
siue proxenetæ degradari
debent, Conc. Carthag. 4. cap.
48. & c. 50 habetur d. 91. c. clericus
quilibet, vbi bona gl. vile etenim
officium est proxenetæ, præsertim
clericis: sed si proxenetæ officium gerat
clericus priuatis negotijs, non in

foro

foro, aut nundinis, sola arbitraria pœna punitur; si vero proxenetæ officium egerit in illicitis contractibus, vt puta vsurarijs, aut simoniacis, aut alijs turpibus à gradu suo debet deponi, Rom. sing. septingentesſ. vigesimo secundo, Incipit proxenetæ, est tex. in c. si quis Episcopus 1. q, 1. & tradit Diaz in prax. canon. c. 51. per gl. in l. si sciente, ff. de parricid. tale enim delictum committit, quale
7 est illud, in quo efficitur mediator, sicut negotiator clericus alieno nomine circa vsuras, idem delictum facit c. sicut, 46. d.

De irregularitate eius, qui domui suę non est bene prępositus.

CAP. XL.

1 *Domui suæ non bene præpositus nec Dei Ecclesiam gubernabit.*
2 *Familia, si cuius dissoluta est domino impedimentum facit, ne promoueatur.*
Domesticos non coercens negligens est, & deponendus,
Heli à domino punitus, quod nimium leniter filios correxit.
3 *Domesticorum suorum curam non habens, est infideli deterior.*
4 *Familiam benedocens, & in offitio continens excusatur, si illa sit incorrigibilis.*
5 *Familiæ propriæ mores, licet occulto perscrutari, & explorare.*
6 *Suspitiones gubernantium beneuolæ sunt.*

IRregularitatis huius rationē ipse Paul. adfert 1. ad Thim cap. 3 Ibi si enim domui suæ præesse nescit, quomodo Ecclesiæ Dei cu
1 ram habebit? nam populum redarguere non videbitur audere, qui suæ familiæ vitia non extirparit, glo. in c. sicut §. necesse, d. 47. scribit etiam Ray. eos, quorum familia dissoluta est, ordinari non debere, & semper
2 cōtra eos præsumi quod i culpa sint, donec contrarium probetur, ita ille in tit. quod ordinand. domui suæ &c. Alberic. in verb. ordinandus; est autem alia ratio huius irregularitatis, quia arguitur magnæ negligentiæ, qui domesticorum vitia non coercet: vnde sola negligentia sufficit ad depositionem inducendum, sicut & dolus, c. dictum, cum glo. d. 81. Ideo Heli qui filios nimium leniter monuit quū summa seueritate coercere debuisset, incidit in seuerissimum iudicium dei 1. Reg. c. 2 & 4.

Vnde illud congrue hoc loco conuenit, qui domesticorum suorum curam non habet, hic fidem abnegauit, & est infideli deterior S. Paul. 1. ad Thim c. 5. Propterea quidam patresfamilias incertis sedibus vagantes di-
3 missa familia, cum illa irregularitate vagationis, de qua alias diximus, habent etiam hanc ipsam, & promoueri non debent Sum. Conf. tit. quod ordin. dom. suæ sit ben. prep. q. 14. quem refert ac probat Alberic. in verb. beneffitium, & officium post medium.

Hæc autem irregularitas est declaranda sano modo in eo, qui domesticos, & familiares habet discolos, vt tunc demum obsint ei illorum vitia, si ignarus fuerit in illis corripiendis, vt diximus, alioqui si pro viribus & opportune, verbo, & exēplo familiam doceat, & coerceat se-
4 ueritate sibi conueniente, non erit irregularis, si illa tam pertinax sit, vt obdurate vellit delinquere; nam tunc nil ei ob esse poterit talis pertinacia, quando nulla culpa ei imputari potest cap. quantumlibet, dist. 47. & glo. in d. cap. necesse, Nil. n. obfuit Noe impietas Cā, nec Dauid im-

impietas Absolonis, nec Christo impietas Iudæ, & alia quamplura consimilia;

Propterea quisquis veretur ob familiam excludi ab ordinibus per hanc regulam, studiose obseruare debet familiæ mores, etiam explorando occulte, nam si amat solicitus esse de-
5 bet, ex carmine

Res est sollicita plena timoris amor.

Nec ob eam causam suspicari quid turpe in familia malum est; nam gubernantium suspitiones beneuolæ sunt, ut scribit Ioann. Chrisostom. Tom. 5. hom. 9. de Sancta Susanna, Basil. quoque in regulis breuioribus suspitiones has collaudat, putatq; ad
6 circumspectionis virtutem pertinere, vt fusius de ea re diximus supra quum de prudentia ageremus.

De irregularitatibus ex criminibus in genere.

CAP. XII.

1 *Crimen enorme, & manifestum, an inducat irregularitatem.*

Crimina enormia, manifesta, an etiam post peractam pænitentiam inducant irregularitatem.

2 *Crimina enormia sunt hæresis; homicidium, Simonia in ordine, & beneffitio.*

Crimina quantumuis enormia occulta nõ inducunt irregularitatem, præter homicidiũ.

Manifesta non dicũtur quæ sciũtur a multis.

3 *Episcopus dispensat super omnibus irregularitatibus occultis, præter homicidium.*

4 *Capitale crimen committens, semper est irregularis.*

POST has apostolicas irregularitates ex peccato deriuantes, ordo exposcit, vt ad alia quæcumque crimina transeamus, sed priusquam de singulis agamus, nonnulla generalia axiomata, & propositiones præmittendæ sunt, quæ etsi ex varietate sententiarum apud scriptores plurimam dubitationem habeant, & nõ absollute pro ueris haberi possint; Tamen hoc loco describi ea non fuerit importunum: Alij enim sic generatim proposuerunt.

1 Omne crimen enorme, & manifestum, uel de quo quis est conuictus, confessus, vel condemnatus reddit irregularem. 15. q. 8. c. si quis præsbiter, & de testib. c. testimonium, cum gl. & 50. dist. c. de hijs vero, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. vndecimo, & versic. Item conuictus.

Alio loco idem Specul. dicit, qui promotus est siue egerit siue non egerit pœnitentiam semper peccat, celebrando sine dispensatione in quocumque, & qualicumque delicto manifesto a se commisso, ita ille, in d. §. Iuxta. versic. decimo octauo in fin. quod probat pertex. & gl. in cap. sacerdotes, distin. quinquagesima.

Alia est propositio; Enormia etiam occulta etiam post peractam pœnitẽtiam sicut impediunt promouendum, ita deijciunt promotum. 1. q. 1. c. vetitum, scribit gl. in c. fin. dist. 25. text. de hæret. c. quicumque & c. statutũ. lib. 6. de temp. ord. c. quæsitum, de
2 Simon. c. tanta; & enormia appellant crimina hæresis, homicidij volontarij, simoniæ in ordine, & beneffitio, Ideoq; alia crimina non enormia, sed grauia, & occulta post cõdignam pœnitentiam, nec deijciunt promotum, nec impediunt promouendum. d. c. quæsitũ, Alberic. hoc scribit in verb. crimen; & ideo alia delicta non ita grauia, sed mediocria si manifesta sint per euidentiam facti, aut per confessionem in iuditio, vel per sententiam, & impediunt promouendum, & deijciunt promotum. d. c. quæsitum; si uero sint manifesta per solam famã indicitur

dicitur purgatio, qua peracta absolui tur, sed si deffecerit, tunc & promoueri prohibetur, & promotus deponitur, de adult. cap. significasti; & de purg. canon. c. ex tuarum; Quod si hęc mediocria fuerint occulta post cõdignam pœnitentiam licebit, & susceptos ordines administrare, & ad maiores ascendere, de temp. ord. c. ex tenore, & c. quæsitum, Et hoc tenuit Silu. in verb. Lex. q. 13. vers. 13. in fi. ubi dicit, quod mediocria crimina licet sciant a multis non indigēt dispensatione, sicut non egerent si essent penitùs occulta, non enim dicuntur manifesta, uel notoria etiā si sciantur a multis.

Alio axiomatis genere vtitur Archid. scribit enim hæc esse crimina, quæ etiam post pœnitentiam impediunt ordinis executionem, & susceptionem, uidelicet homicidium, simonia, & omne crimen notorium de iure, vel de facto, & si quis incontemptū clauium excommunicatus celebrauerit; & omne delictum, quod ip so facto, inducit infamiam ciuilem: Idem in omni delicto per sententiam declarato, si inde insurgat infamia iuris, hæc scribit Archid. in c. de ijs vero. visum est, dist. 50. qui propemodū imitatur Specul. in d. §. Iuxta. vers. decimo sexto, per tex. in §. porro. 3. q. 7. & C. de infam. l. 1. ff. eod. l. 1. & l. ait. subditque hanc fuisse doctrinam Ioan. & ideo in hac propositione sic generali includit alia crimina in d. §. Iuxta vers. sunt quoque irregulares: & itidem alia includit gl. in c. nisi cum pridem in verb. duntaxat, de renunt. Ita quod non potest aliqua elijci certitudo.

Præterea alio loquendi genere vtitur Abb. nam absolute scribit omne crimen publicum, uel notorium inducere talem irregularitatē, quæ etiam post pœnitentiam impedit promouendum, & deijcit promotum, ne exercere suos ordines possit, ita ille in c. post translationem, col. 2. vers. Nota omne crimen, de temp. ord.

Alio loquendi genere vtitur Idem Abb. in c. ex litterarum, alias ex tenore, de temp. ordin.

Alio modo idem Abb. loquitur in c. fin. de cler. excom. min.

Et alio modo loquitur Silu. in verb. irregularitas. q. 14.

Glossæ etiam ipsæ uarijs loquendi modis in hac ipsa re vsæ sunt: in occultis, etiam enormibus dicūt solum homicidium inducere tantam irregularitatem, vt quis post pœnitentiam exercere prohibeatur, ita dicit glos. in c. vlt. dist. 21. & gl. in c. erubescāt, dist. 32. In alijs vero criminibus quātumuis enormibus occultis, post pœnitentiam dicit nullum esse impedimētum, ita docet gl. in c. ferrum, dist. 50. pro qua videtur tex. in d. c. quæsitum, & in d. c. de ijs vero, dist. 50.

Sed & alio modo loquitur alia gl. in cap. 1. in verb. de vltima, 15. q. 8. Ob quas Glossæ, ac Doctorum varietates quia in hac re nullā adferūt certitudinem doctrinæ, sed plurimum involuunt lectoris animum, iccirco operæpretium est nos per singula crimina proprias irregularitates pertractare.

Vnica tamen, & inuiolata Regula retenta est, quam præscribit Concil. Trident. sess. vigesima quarta cap. 6. de Refform. vbi habetur, quod in omnibus irregularitatibus ex occulto delicto prouenientibus possit Episco-
3 pus suo iure dispensare, præterquā in homicidio voluntario, ex quibus verbis Concilij recte colligere possemus, quædam alia quoque crimina occulta inducere irregularitatem, licet non exprimat quæ sint: Nam solum

lium homicidium excipit.

Alia quoque Regula recte, ac uere sustineri potest, scilicet quod committens quoduis capitale crimen irregularis efficitur; nam fit infamis c. illi. 6. q. 1. & deponitur delinquens, ex
4 Conc. Agathen. cap. 34. habetur dist. 54. c. si Episcopus, aut præsbiter, imo & degradatur iuxta uerba Conc. Aurelian. 3. c. 5. sed ibi degradatio solã depositionem significat.

De scandalo, & eius Irregularitate.

CAP. XIII.

1 *Scandalum causat irregularitatem, etiam in solis uerborum contentione.*
2 *Delictum, quod non impedit promouendum per se; propter scandalum, inducit impedimentum.*
3 *Digiti particula uitiata, cum non sufficiat ad irregularitatem, tamen ob scandalum induceret.*

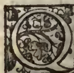

NVM quodque quan tumuis leue delictum inducit irregularitatẽ, si ex illo natum fuerit scandalum, tex. in c. ex litteris, primo de homicid. tradit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. uers. scandalum etiam! Nam uerbosa contentio, quæ adfert scandalum, & discordiam inducit ir-
1 regularitatem, Ray. in tit. quod ord. non deb. ess. litig. & est tex. cum gl. in c. seditionarios, dist. 46. Propterea dicebat idem Ray. quod si tale delictum quis committeret, ob quod de iure non impediretur promoueri, uel
2 promotus exercere, Tamen propter scandalum deberet abstinere, & ab ordine suscipiendo, & a suscepto administrando, ita ille in tit. de parent: qui fil. occid. vers. In summa. insuper uitiatus sola particula digiti, per quam de iure non fieret irregularis, si illa parua diminutio habuerit principiũ scandalosum, forsan ex duello, vel ex aliquo alio turpi actu, tunc fieret irregularis. c. 1. de corp. vitiat. ut iam
3 frequentissime conclusimus hoc ipso opere quando oportune dicendum fuit.

De Seditiosis.

CAP. XIIII.

1 *Seditiosi sunt irregulares, etiam si Episcopi sint.*

Visquis seditiosus est, nec promoueri potest, nec promotus administrare, cap. seditionarios dist. quadragesima sexta, ibi nunquam ordinandos, & gl. ibi subaudit, & ordinatos deijciendos: qui text. exceptus est ex Concil. Car-
1 thagin. 4. cap. 67. Iccirco Episcopi seditiones in sua, uel aliena diœcese commouentes abijciuntur a clero, & honor eis aufertur, Concil. Anc. cap. decimo octauo, habetur dist. 91. c. si qui Episcopi.

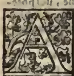
Episcopus, uel Prælatus consentiens subditorum delictis.

CAP. XV.

1 *Delicto consentiens subditorum deponitur.*
2 *Consensus continet mandatum, fauorem, & approbationem.*
3 *Consentiens subditorum delictis pecunia interueniente, simoniam committit.*
4 *Domini temporales consentientes subditorum*

deli-

delictis inducentibus irregularitatem fiunt, irregulares.
5 *Consentiens, uel consultor quandoq; grauius delinquit, quam ipse delinquens.*
6 *Medicus tribuens uenenum filio ad occidendũ patrem, grauius delinquit, quam filius.*

Lio quodam loco di-
xeramus Episcopũ ne-
gligentem in corrigen
dis subditorum erratis
fieri irregularẽ; quo-
niam qui non corrigit
1 consentire videtur. c. quid prodest,
& q. consentire, dist. 83. Multo ergo
magis delinquit, qui uere consentit,
quam qui conniuet; nam si consense-
rit, deponitur. c. eos, dist. 30. ibi offi-
tij interdictione mulctetur, & in cap.
siquis Episcopus, cum gl. dist. 83. ibi
suspendatur: colligitur autem hic con
sensus, vel ex mandato, vel ex fauo-
re, aut Consilio, & qualibet approba
2 tione; nam verbum consensus hæc o-
mnia significat gl. in c. notum 2. q. 1.
Ille uero omnium detestabilior est cõ
sensus, qui pecunia interueniente præ
statur. d. c. siquis Episcopus; nam ob
id Rector, aut prælatus simoniam cõ
3 mittit. c. nemo, de simon. quæ plenã
depositionem, & irregularitatem cõ
tinet.
Hæc autem irregularitas non solũ
pertinet ad ecclesiarum Rectores, sed
etiam ad quoscumque etiã laicos con
sentiẽtes quoquomodo illis delictis,
4 quæ inducunt irregularitatem; nam
incurrunt eandem, quam ipsi delin-
quentes. c. felicis, de pœnis, & Clem.
1. de pœn. Dec. in l. consilij, de reg.
iur. nu. 5. Quinimmo quandoq; gra-
uius delinquit, & arctius fit irregula-
ris consultor, & consentiens, quam ip
5 se delinquens probatur expressim in
c. Tanta, dist. 86. finge si medicus ve-
nenum filio tribuat, quo patrem in-
terficiat, certe grauius delinquit me-
dicus, scribit Archid. in d. c. tanta, in
fin. sicut & alia gl. in c. qui aliorum,
6 24. q. 3. dicit plus puniri consulentem,
quam facientem.

De Inuidis.

CAP. XVI.

1 *Inuidia quandoque non est peccatum.*
2 *Inuidens profectui fratrum circa pietatem, quodammodo peccat in spiritum sanctum.*

Ametsi inuidia quan-
doq; sine peccato fit,
ex sententia Gregor.
moral. lib. 22. his ver
1 bis, Plerumq; euenit,
vt non amissa caritate
inimici ruina nos lætificet, & eius glo
ria sine inuidiæ culpa contristet, cum
ruente eo, quosdam bene erigi cre-
dimus, & proficiẽte illo, plerosq; iniu
ste opprimi formidamus; Tamẽ quis-
quis clericus inuidet fratrum profe-
ctibus non debet promoueri, vt ex-
pressim statuit Conc. Carthag. 4. cap.
54. habetur, dist. 46. c. clericus inui-
dens; Qua ratione cõsiderandum est
non omnem inuidiam dum existit pec
catum mortale spirituale simpliciter
inducere irregularitatẽ istam; sed so
lum illam inuidiam, quæ officit, & ob-
esse conatur verbo, vel facto fratrib⁹
proficientibus in fide, religione, vel
pietate: est enim quædam species pec
cati in spiritum sanctum nolle profe-
2 ctum fidei, & pietatis, idest inuidia fra
ternæ gratiæ, ut docet. S. Tho. 22. q.
q. 14. quod genus inuidiæ ponitur in-
ter grauissima peccata, ut scribit Ta-
bien. in verb. Inuidia. q. vlt. Ideo in
clerico ad irregularitatem pertinet
d. Concil. Carthag.

De

De Vltoribus propria iniuria.

CAP. XVII.

1 *Iniuriam ulciscens, non est ordinandus.*
Concordari cum aduersarijs nollens, non est promouendus.
2 *Iniuria potest animo remitti, & peti satisfactio.*
Iudex, qui praetextu iustitiae suam iniuriam ulcisci uult, non est promouendus.
3 *Iudex in iniuria sibi illata potest procedere, si illa iniuria redundet in praeiudicium Ecclesiae.*
4 *Inquisitor potest propriam iniuriam punire.*
Ecclesiae Rector potest esse Iudex in facto proprio.
5 *Casus, in quibus quis in facto proprio est Iudex remissiue.*
6 *Iudex, qui propriam iniuriam vlciscitur, debet omni odio uacare, & ideo prius debet interesse priuatum partis remittere.*
7 *Iniuriam ulcisci non dicitur, qui se defendit.*
Episcopi, & alij animarum pastores peccant, si non resistant infamiae, quae seminatur contra se.
Prometheus vulnerando aduersarium, ut occideret sanauit.
8 *Mala facienda non sunt, ut eueniant bona.*
Malus animus non purgatur bono euentu.

Ihil minus congruit homini Christiano, quam iniurias ulcisci, cum scriptum sit diligite inimicos uestros, benefacite ijs, qui oderunt uos, Matth 5. propterea qui odit fratrẽ suũ homicida est, Ioan. epist. 1. c. 2. & c. 3. Iccirco iure merito ab Ecclesia rejcitur, & ordinandus nõ est,
1 qui propriam iniuriam vel vlcisci nititur, vel actu vlciscitur, Conc. Cartag. 4. c. 67. habetur, dist 46. c. seditionarios: obquam causam, quia ordinandus non est, recte dicitur irregularis; Multis autem modis hic casus recipit declarationem: namquicumque odio priuato prosequitur iniuriantem, & ad concordiam adduci nõ vult, eo casu huiusmodi homo promouendus non est. d. Concil. Carthag. c. 59. his uerbis: discordantes clericos Episcopus uel ratione, uel potestate ad concordiam trahat, inobedientes synodus per audientiam damnet: clerici etenim nollentes pacem componere & propter odium nollẽtes inimicitias deponere, per excommunicationem ab Ecclesia sunt expellendi Conc. Agathen. c. 31.

2 Alio modo intelligi potest ĩ eo, qui odium quidem remittit, sed iniuriae acceptae satisfactionem quaerit, hic non uidetur ob hoc solum irregularis esse gl per illum tex. in c. & qui emẽdat, dist. 45.

Alio modo intelligi potest in Iudice, Rectore, uel Praelato, qui praetextu iustitiae suam iniuriam vlciscitur, quo casu fiet irregularis. nam maximum crimen est Greg. ad Ianuarium in regist. lib. 2. c. 34. habetur. c. inter, 23. q. 4. Nam Iudex priuato odio non debet quemquam per suã iurisdictionem punire. c. de occidendis, cum gl. 23. q. 5. & in istis casibus intelligi debet text. d. c. seditionarios, ut scribit gl in d. c. & qui emendat, scilicet ut ille text. qui dicit promoueri non debere eos, qui Vltores sunt, procedat in superiore, qui priuato odio sua publica auctoritate vtitur in puniendo, ita docet illã gl. at si fine odio id fiat potest Iudex quandoq; propriam iniuriam iure ulcisci; ut Ibid. gl. cui supplenda est distinctio, videlicet aut iniuria redundat in praeiuditium solius personae Iudicis, puta si ei dicatur quod rusticus, uel vilis est, eo casu ipse vlcisci nõ debet: aut redundat etiã
3 in iniuriam Ecclesiae, puta si dicatur ei quod est simoniacus, quod irregularis, quod illegitimus, quod haereticus

eas, eo casu ulcisci ipsemet potest suo iudicio, ita docet gl. singularis in c. si quis ab Episcopo 2. q. 7. Vbi etiam Archid. & idem Archid. in d.c. & qui emendat: Et ideo inquisitor potest propriam iniuriam vlcisci puniendo arg.c. 1. de pœn. lib. 6. & tradit Iudi-
4 tiat. inquisit. in verb. iniuria; sed nō tenetur vlcisci si illa iniuria ab ipso sit interpretata personalis, ut fecit Dauid. 2. lib. Reg. c. decimo sexto. Hoc ipsum fecit Helias. 4. Reg. c. 1. & Helileus ibid. cap. 2. Idem fecit Silnerius Papa, habetur. 23. q. 4. c Guilisarius. vide S. Tho. 22. q. 108 Silu. in uerb. patientia; Ex quo illud sequitur quod Rector Ecclesiæ offensæ potest esse Iudex in facto proprio, ut tradit Specul. in c. hoc consultissimo in vlt. gl. de reb. Eccles. alien. lib 6. Alios autē casus, in quibus in facto proprio quis esse potest Iudex, ponit idem Specul. in Aureo suo Repertorio in tit. de offi. ord. vers. an Episcopus, & in tit. de
5 pœn. vers. An Iudex. Innoc. in c. ex parte, de uerb. signifi. & est tex. in c. dilecto, de sent. excomm. lib. 6. Qui omnes loci debent intelligi ut ea iudicialis vindicta careat odio, secundum gl. in d. c. & qui emendat; alias contrafaceret dicto c. seditionarios, & non posset promoueri, ideo semper
6 laudandus erit Iudex, si propriam iniuriam remittat, deinde publicam causam sincere tractet, c. cum desideres. de sentent. excom. Tabien. in uerb. uindicta.

Vltores uero propriæ iniuriæ non uidentur ij, qui quando iniuria est in fieri sese deffendunt, etiam percu-
7 tiendo; nam non peccant, si cum moderamine inculpatæ tutellæ id faciāt. Silu. in verb. Iniuria. q 4. At quando iniuria est in facto esse, tunc non licet vlcisci, sed remitti debet, Silu. ibid. q 5. Tabien. in verb. caritas. §. 10. & sequ. De ijs & alijs vide Alberic. in verb. iniuria: nec etiam inter ultores propriæ iniuriæ ponitur ille prelatus, vel superior qui castigat eum qui ipsum infamat; nam cum infamia non soli prælato obsit, sed etiam commisso populo, qui fidem minuit erga prelatum, non solum licet ipsi prælato compescere diffamatores suos, sed peccat non compescendo S. Thom. quodlib. 10. art. 13. Greg. hom. 9. supra Ezech.

Vnum prætermittendum mihi hoc loco non uidetur; Quid si quis vlciscendi animo aduersarium sit aggressus, & per ultionem magis profuerit aduersario, quam obfuerit, an erit irregularis? finge casum ex Plutarch. lib. quam vtilit. cap. poss. ex inimic. Narrat enim Prometheū quendam animo ulciscendi in aduersariū irruisse, ut necaret, multis illatis vulneribus, præcipuum vulnus fuit, quo postema inueteratum, atque inlordescens percussum est, ita ut purgato apostemate, atque alijs sanatis vulneribus homo conualluerit, quum tamen facile moribundus erat, si absq; ullo vulnere apostema diutius insorduisset, quæritur num hic vltor per bonum hunc euentum debeat facile dispensari? Respon. non sunt facienda
8 mala, vt eueniant bona. c. is autem, 22. q. 2. Ideo repellendus est, quasi Vltor propriæ iniuriæ; malus enim ultoris animus, bono aduersarij euentu non purgatur.

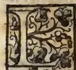
De Duellantibus.

CAP. XVIII.

1 *Duellantes, & patrini sunt perpetuo infames.*

Clericus duello pugnans ipso facto est irregularis.

Iaris, etiam si non pugnet, sed pugnanti ministrat.
Phalereus qui duello factus est a magna egritudine incolumis, ex duello non effugeret irregularitatem.
Mortis se sponte offerens uitæ impatiens est irregularis, & pro eo oratio non fieret.
Clericus in se manus injiciens, est excommunicatus.

1 Laici duellantes & patrini fiunt perpetuo infames, & propterea promoueri non possunt, ex Concil. Trident, sess. 25. c. decimo nono, de Ref. Clericus uero pugnans in duello ipso facto efficitur irregularis; etiam non sequuta morte, uel mutilatione. cap. 1. de cler. pugnan. in duello. quinimmo & si non ipse pugnarit, sed alij pugnanti arma ministrarit, & inde mors, uel mutilatio sit sequuta irregularis est. c. 2. eod. tit. & c. 1. de corp. vitiat. Specul. in tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. sacerdos.

Huc pertinet quæstio, finge illū Phalereum de quo Plin. lib. 7. c. 50. narrat passum fuisse tantum sanguinis fluxum, ut nullo medicorum remedio sanari posset, cumque ob id viuere eum tæderet, sese inermem bello obtulit, vt gladio vitam finiret; atque per eum modum, quum in pectore 2 vulnus accepisset, facta est diuersio sanguinis a loco vnde prior manabat fluxus, ad locum vulneris; sicque apto vulnere, & medicorum arte sanato incolumis factus est; quærendum est num hic promoueri possit? dubiū mouet, quod duello non videtur sese obtulisse, qui nullum vitiosum cogitatum habuit, qui in duello haberi solet, & inde beneficium accepit, videlicet incolumitatem; verius est eū non esse promouendum, sicut nec ij, qui in se manus conijciunt, vel inijci iubent, vt Saul. 1. Reg. cap. 31. nam si clericus in se manus inijciat per indignationem ipso facto excommunicatus est, Archid. in cap. si non licet, 23. quæst. 5. Ideo cum ingens fuerit scandalum, non solum promoueri non debet, sed puniri, & priuari, etiam ecclesiastica sepultura, & pro eo oratio fieri non deberet, si eum mori contigeret; nec constaret eum pœnitentiam egisse. c. placuit. 23. q. 5. Quod vero incolumitatem sit consequutus Phalereus id prçter spē cōtigit, vnde animus malus inspici debet, non fortuitus euentus: & tametsi vlcisci in alium non cogitaret, ut duellantes solent, tamen detestabilius fuit eum in se ipsum sæuire sicut in Saul.

De Proditore seu traditore, uel Coniuratis, aut Rebellibus.

CAP. XIX.

1 *Proditor pluribus modis accipitur.*
Proditor proprie est, qui commissum sibi secretum, hostibus exponit.
2 *Proditor est, qui se amicum simulat, vt te fallat.*
3 *Proditor est, qui coniurat in proprium Episcopum, vel Monachus in prælatum.*
3 *Clericus coniurans in Regem degradatur, idem in Episcopo.*
Proditor est e qui occultum peccatorem publicat.
4 *Publica pœna non est danda crimini non publicato; quod professe colligitur ex S. Augusti. & S. Thoma.*
Secretius puniendа, quæ peccantur secretius.
Adulteros occultos occulte coercet Augustinus.
5 *Adulterium contra coniugatas non facile inquirendum.*
Adulterium non timetur confiteri mulier non diffamata.

Im-

Inquisitio particularis non potest fieri de occultis.

Iudex inquisito adulterio occulto contra ius, si mulier à consanguineis occidatur ipse fit irregularis secus si iuridice.

6 *Confessor reuellans confess. proditor est, & deponitur, & vere irregularis est, etiam peracta penitentia.*

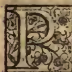
7 *Laicus reuellans confessionem sibi factam in necessitate, est puniendus, & non promouendus.*

8 *Secretum sibi commissum reuellans est proditor.*

Papirij prætextati heroicum mendacium.

Patauinorum seruorum fides.

Priscillianistarum hæresis circa periurium.

PLuribus modis Proditor accipitur in iure secundum glos. in c. clericus qui adulationibus, distinct. 46. sed ille modus videtur mihi ad rem nostram aptior, prodito-
1 rem accipi eum qui rem, aut negotium sibi commissum hostibus exponit; cuiusmodi habetur casus in c. de forma, vigesima secunda q. 5. sed & ille, qui se tibi amicum simulat, vt te fallat proditor est, in quem sensum accipit S. Thom. 22. q. centesima deci-
2 ma quinta art. 2. in fin. & videtur casus in c. si cupis, decima sexta q. 1. quæ duæ significationes propriæ sunt de mente canonis in Conc. Carthag. 4. quinquagesimo sexto, vbi adulatio, & proditio coniunguntur, iubet enim hos degradari: vt apparet in d. cap. clericus qui adulationibus.

Proditor quoque est, qui coniurat in proprium Episcopum, vel mo-
3 nacus in suum prælatum, nam deponitur ex Conc. Calced. c. decimoseptimo, habetur vndecima q. 1. cap. si qui clerici, cum seq. & c. coniurationum; & de. excess. prælatorum cap. grauem, de quare Diaz in praxi Canon. cap. centesimo nono: Idem quoque est in eo qui coniurat in Regem, vel dominum temporalem, nã quamuis læsæ maiestatis teneatur, & rebellis fit, ac proditor, degradatur cap. si quis laicus, vigesima tertia q. 5. Abb. in c. at si clerici, de iudit. idque procedit etiam in Episcopo rebelle, vt longa ratiocinatione probat Diaz in paxi Canon. cap. centess. decimo.

Proditor etiam est clericus iudex, qui occultum peccatorem publice iudicat, & castigat, probatur in cap. si peccauerit 2. q. 1. non enim coercendus, aut puniendus est publice quis-
4 quam de crimine non publicato, vt sentit S. Aug. habetur vigesima tertia q. 4. cap. forte; explicatius hoc tradit Aug. de verb. dom. secund. Euãg. Matt. Serm. decimo sexto, his verbis: Nam si solus nosti, quia peccauit in te, & eum vis coram omnibus arguere, non es correptor, sed proditor, & ibidem hoc probat exemplo Iosephi qui occulte dimittere Mariam voluit, non punire, & infra, ipsa corripienda sunt secretius, quæ peccantur secretius; si quando peccatur ab aliquo, vt ab altero nesciatur, in secreto debemus corripere, ne volentes publice arguere prodamus hominem; hæc ibi: si ideo illum comparamus proditori certe etiam deponendus videretur ex verbis d. cap. clericus qui addulationibus.

Propterea si adulterij delatio, vel accusatio facta sit ab alio quàm à necessarijs, & proximis mulieris adulteræ, iudex proditor dicitur, si adulterium publicet renitentibus proximis, nisi Lænocinij conscij sint; nam lege ciuili huic rei sancte cautum est C. de adult. l. quamuis 2. his verbis: Ne volentibus temere liceat fæ-

dare connubia proximis, necessarijs-q; personis solummodo placet deffer ri copiam accusandi adulterium, hoc est fratri, patri, necnon patruo, & auunculo, quos verus dolor ad accusationem impellit; sed & ijs personis legem imponimus, vt crimen abolitione si voluerint compescant, in primis maritum Thori genitalis iu dicem esse opportet, cui quidem ex suspitione coniugem ream facere licet; extraneos procul arceri ab hac accusatione censemus, hæc ibi, quam legem transtulit in suum volumé Decretorum Iuo Carnuten. part. 8. cap. 115.

5 Hinc illud consequitur, vt inquisitio quoque aduersus mulieres coniugatas (legittima infamia non præcedente, aut clamorosa insinuatione) damnanda sit iure canonico, quo par ticulares inquisitiones non permittuntur c. inquisionis, §. 1. de accusat: ne ad aliorum iniuriam occulta delicta publicentur. Et hoc idem cõprobatur verbis Augustini in d. Sermon. decimo sexto, his verbis; sunt homines adulteri, in domibus suis in secretó peccant, aliquando nobis produntur ab vxoribus suis plerumque zelantibus, aliquando maritorum salutem quærentibus, nos non prodimus palam, sed in secreto arguimus vbi contigit malum, ibi moriatur malum. Hæc ibi: propterea S. Thom. quodl. 5. art. 16 dicit, mulierem nõ teneri confiteri iudici adulterium, de quo non extat infamia, aut vehemẽs suspitio; & idem S. Thom. 22. q. 33. art. 7. non habet, inquit, potestatem præcipiendi aliquid super occultis nisi in quantum præcedunt aliqua inditia, puta per infamiam &c. hæc ille: & hæc sententia S. Thomæ videtur comprobari posse optima constitutione Innocentij Tertij in c. qualiter: i. de accusat. vbi iudex inquisitor de occultis criminibus non potest defferre iuramentum testibus de dicenda veritate, & idem dixit S. Tho. quodl. 1. art. decimo sexto: imo dicitur iudex grauissime, & mortaliter peccare etiam si tres, vel quatuor testes habeat, nam non faciunt famam vt ibi; & probat Nauar. Man. c. decimo octauo, nu. trigesimo octauo & seq. & ex ijs soleo ego elijcere conclusioné quod iudex qui in causa adul terij vel stupri damnauit adulterum, vel stuprantem ex processu minus legittime facto, & ob id proximi mulieris eam occiderint, quod ipse sit irregularis, quia in culpa est: sed si processus factus sit sine vlla reprehensione; tunc quia iudex caret omni culpa non erit irregularis.

Huc proxime accedit si quis reuellat peccata per sacramentalem confessionem sibi notificata; nam dicitur
6 Proditor, & ideo deponitur cap. sacerdos, de pænit. dist. 6. hic enim reuellator confessionis vere efficitur irregularis c. omnis §. fin. de pœnit. & remiss. Specul. in tit. de dispens, §. Iuxta vers. Nono præsbiter, quo loco ait etiam post peractam pœnitentiam adhuc eum manere irregularé, de qua re fusius per Diaz in praxi canon. c. centes. secundo. Quinimmo si laicus in articulo necessitatis volen-
7 tem confiteri audierit, & postea reuellauerit, puniẽdus seuere est Host. in d. cap. omnis: Angelic. in verb. confessio 7. vers. sed numquid: Steff. Auf. in tract. de potest. Eccles. super laic. vers. centesimo vigesimo nono: & ideo ob infamiam, & ob simile periculum ne delinquat postea ordinantis eum reijcerem à suscipiendis ordinibus, & ob id inter irregulares eũ constituerem, ex præmissis.

Non solum igitur sacerdos reuellator

lator confessionis dicitur proditor, sed etiam reuellator secreti sibi commissi, glos. in d. cap. clericus, qui adulationibus, Diaz d. cap. centesimo secundo; est enim contra ius naturale secreta sibi commissa pandere. Armill. in verb. secretum; nisi ex causis de quibus S. Thom. quodl. 1. art. decimo quinto, & decimo sexto, & 22. q. octuagesima nona; Propterea Papirius prætextatus puer senatus Consultum secreto auditum malluit mēdacio tegere, quam prodere Aul. Gell. noct. attic. lib. 1. cap. vigesimo tertio. Macrob. Saturn. lib. 1. cap. 6 Sed & Patauinorum serui cum Asini Pollio libertatē edicto proposuisset, si quis dominum latentem prodidisset libertatem potius spreuerūt, quā vt dominos proderent Bap. fulg. lib. 6. And. Eboren. de fid. seru. erga dos. sed omnium exemplorum illud magis laudabile, & sanctum est, de ciue Turburbitano martire, qui excarnificari malluit à Genserico, quam amici secreta nudare, reffert Victor Episcopus Viten. de persecut. Vand. lib. 3.

Caue tamen ne ex hoc incidas in hæresim Priscillianistarum, qui dicebant licere peierare, ne secretum panderetur hoc vulgatissimo illorū carmine, Iura periura secretum pandere nolli, cōtra quos Aug. de hæresi. c. 70.

De Delatoribus, & Percunctatoribus.

CAP. XX.

1 *Crimina aliena defferre non zelo iustitiæ turpissimum.*
Delatores lege Romanorum non admittebātur.
2 *Iudices plerumq; falluntur à delatoribus, & percunctatoribus.*
Domitij Aphri dictum elegans.
Domitiani dictum elegans.
3 *Delatores seuerissime per canones puniuntur.*
4 *Delatori falsō lingua in pœnam præscindēda.*
Delator ab accusatore quomodo differat.
5 *Malediens tenetur ad retractandā, quæ dixerit, & ad veniam petendam, nollens hæc facere degradetur.*
6 *Iniuriarum damnatus fit infamis, & irregularis, siue falsa, siue vera dixerit.*

AD proditionem proxime accedit quisqs delatoris, & percunctatoris offitium egerit ob inuidiā; nā hic tibi ruinā clam machinatur, siue in iuditio, siue apud princepē, aut apud hostes tuos; siue enim falsum, siue verum defferat, insidias struere videtur vitæ, atque honori; Est enim turpissimum aliena crimina defferre ob odium, non zelo iustitiæ,
1 propterea delatores vltronei lege veteri Romanorum non admittebātur, vt scribit Pontius S. Cipriani discipulus in illius passione; est enim ratio, quoniam plerumque iudices fallunt
2 ab ijs percunctatoribus, & delatoribus, quod & si non fallantur (dum eis aditum præstant) inaniter perturbantur, ob quam causam dictitabat Domitius Affer, Principem, qui omnia scire vellit per delatores necesse habere multa ignoscere, reffert Quintilian. lib. 8. c. 5. & ob eandē causam Domitianus dicere consueuerat, Delatores qui non castigat, irritat, vt meminit Rauis. textor in Epithet. in verb. adulatio: Quibus rationibus monemur quantum exosi esse debeāt isti Delatores.

Propterea sacri canones statuerūt quod si delator ad superiorem verū
3 detulerit, ob quam delationem aliqs fuerit proscriptus, aut morte affect' delator communione priuetur, quod

Cc 2 si ca-

si cathecumenus sit in quinquennium differatur ei⁹ baptisma, Côc. Elibert. c. 73. habetur 5. q. 6. c. delator. Quod si falsa detulerit lingua illi præscindi-
4 tur, aut caput amputatur c. delatori, ead. q. 6. & est tex. cum gl. in c. accusatores, d. 46. vbi probatur eos esse irregulares accipiendo verbum accusatores pro istis delatoribus: nã eo casu prohibet eos admitti ad Clerum, quod nil aliud significat, quam irregularitatem.

Differt autem hic tractatus, de delatoribus ab accusatoribus; quandoquidem accusatores se se ipsos manifestant, iuditium suscipiunt, & se aduersarios constituunt; at delatores clam moliuntur homini ruinam per solam inuidiam, d.c. delatori; & nec calumniæ damnari possunt isti delatores, quoniam se se non subscribunt delationi, vnde impudentius tam vera, quam falsa temere defferunt.

Ad hoc irregularitatis genus aptissime pertinet, si quis maledicus sit, detractor, aut diffamator, siue is lai-
5 cus sit, siue clericus; nam cogi debet ad retractanda, quæ dixerit, & ad veniam petendam offenso; quæ omnia si facere renuat promoueri nô debet, & promotus degradabitur, Concil. Carthag. 4. c. 57. habetur, d. 46. c. clericus maledicus; qui si condemnetur
6 actione iniuriarum, ob hanc maledicentiam fit infamis, & consequenter irregularis, tex. & Abb. in c. cum te, de re iud. siue verum, siue falsum maledictum dixerit animo iniuriandi, & propterea etiam potest excommunicari c. alienus, d. 90. de quare vide Diaz cap. 70.

De Adulatore, & parasito.

CAP. XXI.

1 Adulatorum varia genera.
2 Adulator in crimine est degradandus, & irregularis.
3 Adulatio mentes principum inficit.
Arriani dictum elegans in Alexandrum.
Cleon siculus, & Hagen argiuus inuins... Alexandrum, vt se filium Iouis crederet.
4 Adulatione obtinens beneficium, simoniacus est.
Adulatorem esse irregularem, non est dubium.
5 Athenienses Thimagoram supplitio affecerũt, quod Darium adulando adorasset, ijdem & Demadem, & Eusgoram punierunt.
Charisophus Dionisii parasitus.
Clisophus Philippi Macedonis adulator.
6 Adulatorum mores carmine decantantur.

Adulationum varia sũt genera, nec omnia reddunt irregularem; nam aliquando quis
1 ita adulatur vt in côuersando, & cohabitando sit delectabilior familiaritas, eadem vollendo, & eadem nollendo vt probos amicos decet, quo casu quum nullum mortale peccatum incurratur, nec etiam vere adulator dici potest; ex sententia Aristotelis sed dicendus est vir placidus, vt probat S. Thom. 22. q. centesima decima quinta, art. 1. & omnes summistæ in verb. Adulatio: si quis etiam blandiatur alteri ad euitandum aliquod imminens periculum, aut ad consequendum aliquid iustum, & necessarium, non peccat mortaliter S. Thom. d. q. si quis vero blandiatur, vt decipiat, tunc est mortale propter fraudem, & falaciam, & hic vere adulator est scelestus, & proditor, sicut & ille, qui
2 assentatur aliorum delictis applaudendo. Isti enim omnes si clerici sint, degradantur, Conc. Carthag. 4. cap. quimquagess. sexto, habetur d. quadrag. 6. cap. clericus qui adulationibus

quem

quem tex. hoc sensu intelligit S. Tho. d. q. centes. 15. art. 2. vltimis verbis; & ad hoc uidetur tex. in c. sunt, dist. quadragess. sexta, & tex. in c. ue qui dicitis, vndec. q. 3. retenta distinctione, quam facit gl. in c. vnum in verb. adulari, dist. vigess. quinta.

Ii omnibus obsunt, nulli prosunt. Nil enim (inquit Hieron.) quod tam facile corrumpat mentes hominum, quam adulatio S. Tho. d. q. Sermones eorum (inquit idem Hier.) super oleum molles sunt & ipsi sunt Iacula, corrumpunt fictis laudibus leues animas, & male credulis mentibus blandum vulnus infigunt; Idque etiam ethnici senserunt: Nam Arrianus lib. 2. in vitam Alexandri verissime scripsit adulatores æternam regibus perniciem esse.

Quam rem ipse usus docuit Nam Hagen Argiuus, & Cleon siculus feruntur induxisse Alexandrũ in tantam dementiam, ut contempto Philippo patre, se Iouis filium esse crederet; Iure igitur tam ignominiosum hominũ genus irregulare estimnam si clerici sint degradari debent, & si beneffitium, aut ordines per adulationem obti-
4 nuerint, simoniæ crimen incurrunt. Tabien. in verb. simonia nu. quimquagess. octauo, Archiep. Flor. 2. tit. 1. c. 4. Et beneffitium hoc modo obtentum tenetur dimittere. Silu. in verb. adulatio. q. 4. quod intelligendum, cum distinctione, quam ibi Silu. ponit;

Et ne videatur seuerior hæc sententia, ut ex sola adulatione inter christianos quis censeatur irregularis; ethnicorũ leges nobis exemplo erit;
5 nam Athenienses Thimagoram capitis supplicio affecerunt, quod Darium per adulationem Persarũ more adorasset; Demadem quoque decem talentis mulctarunt; & Euagoram enecarunt, quod eorum vterque Alexandrum Macedonem Deum adulando appellasset: Est enim hoc genus hominum improbissimum; frustra confidis homini adulatori; quo quo te ueitas uertitur, quicquid agis, laudas, damnas, agit, laudat, damnat; virtutes ac vitia promiscua laude, ac detestatione prædicat: Carisophus enim Dionisii parasitus, cum uideret patronum separatim cũ amicis ridentem, ipse quoque procul ridebat; eiusdem Dionisii alii parasiti fuere, qui expuenti faciem obiiciebant, & oris superfluitatem collambebant asseruerantes ea sibi uideri dulcia: Fuit & Chisophus Philippi macedonis adulator, qui se claudum fingebat, quoniam Philippus fractum crus habebat: os oculosque contorquebat, quoniam eos motus in Philippo quoque videbat; Itaque de tam obsceno hominum genere eleganter lusit poeta non ineruditus hoc carmine,

6 *Si friges algent, si dixeris æstuo, sudant,*
Si lente incedis, testudine tardius ibunt;
Si properare iubes, uincunt pernicitate Camilam;
Si claudum est tibi crus, fulsiant tardante podagra;
Si laudas aliquem, laudant, si spernis abhorrent;
Si te conspiciant tristem, pallore grauantur;
Et vultũ accipiunt Niobes sua pignora flentis;
Si lætum, frontem discussa nube serenant;
Caligat, illis oculus cæcutis vterque;
Progenie laudas, gen' ipse ex Herculæ ducũt;
Si flen lis lacrimas, lachrimarũ flumina mittũ;
Laudas arma, tubas simulant, & classica fingunt;
Rura probas, vrbes illis putere videntur;
Commendas vrbem, cines ad sidera tollunt;
Fles, flent, quæ alba vocas, niuea his sunt, nigraque, carbo;
Et quascũque voles in vultu fingere formas,
Protinus effingent Vertumno doctius ipso;

 Deeo,

De eo, qui Adulatores admittit, eisq; delectatur.

CAP. XXII.

1 *Adulari sibi volens malus pastor est, & Lazzari lepræ comparatur.*
2 *Oleum peccatoris adulatio est.*
3 *Adulatores admittens facile in scelera prolabitur.*
Crispinus Domitiani Adulator.
4 *Adulator, & adulatores admittens, commune peccatum committunt.*
5 *Adulatoribus donare iure prohibemur.*

Nihil minus delinquit, qui adulatorem admittit, quam ipse adulator; Cicero etenim primo officiorum lib. scripsit, cauendum nobis esse ne assentatoribus patefaciamus aures, ne adulari nos sinamus, in quo falli facile est, tales enim nos putamus esse, vt iure laudemur: quinimmo Diuus Gregorius, dicebat magnam adesse Dei iram, cum adest adulatio, non adest correctio: pastor enim qui luporum laudes, vel blandimenta quęrit, oues perdit; quod
1 etiam probari potest c. nihil, dist. octuagesima tertia; vnde iure meritò hij, qui adulatoribus delectantur, debent eadem innodari irregularitate, qua ipsi adulatores, vt colligitur in c. sunt nonnulli, d. quadragesima sexta; nam sicut Lazzarus, lepra correptus à canibus vulnera lingi patiebatur, ita prælatus, & Rector lingi vulnera patitur, qui adulantium lingua delectatur; adulantibus enim vulnera nostra lingere est, quod plerumque solent etiam ipsa mala, quæ nos in nobis reprehendimus improbo fauore laudare; ita explanat Diuus Gregor. Homil. vltima ex qua-
2 draginta: vnde istis rectoribus rectè obijcitur, quod permittant oleo peccatoris impinguari caput suum, contra psalmistam, psalm. centesimo quadragesimo. Vnde scribit Gregor. Impinguat caput oleum peccatoris, cum demulcet mentem fauor adulantis, ita ille homil. duodecima ex 40.

Nam qui adulatoribus delectatur, facile ad delinquendum adducitur, & adulantium scelera facile per indulgentiam augeri permittit. Crispi-
3 nus enim Domitiani adulator, princeps equitum factus est, & propter mutuã scelerum consuetudinem vestalis virginis stuprum, & peregit, & impunitatem impetrauit: Sic itaque non minus delinquit adulatores familiariter admittens, quã ipsi adulatores, & ita docet Alex. de Ales. quē ad hoc citat Silu. in verb. adulatio q. 5. nam
4 commune peccatum est vtrique, vt scribit S. Thom. 22. q. centesima sexagesima octaua, art. 2. ad 3. & ideo iura prohibent, ne quis faueat adulatoribus, neque quicquam eis do-
5 net c. donare, dist. octuagesima sexta, vnde ex hac participatione delicti vterque incidit in parem indignitatem ordinis suscipiendi.

De Scurra.

CAP. XXIII.

1 *Scurrilitas potest esse peccatum mortale.*
2 *Scurrilitas in clerico, inducit depositionem.*
3 *Clericus ioculator priuatur communione.*
Camillus Quernus Archipoeta scurra.
4 *Clericus canens inter epulas excommunicatur.*

Scurrilitatem damnauit Paul. ad Ephes. c. 5 & potest mortale peccatum esse, vt tractat S. Thom. 22. q. centess. quadrag.
1 octaua, art. 6. Propterea licet non sit ingens delictum, tamen in Clerico, quia magnum adfert scandalum
2 inducit depositionem, Conc. Carthag. 4. cap. sexagess. habetur d. 46. c. clericum, ibi ab officio retrahendum, quod irregularitatem significat;
3 Quinimmo huiusmodi scurræ si ioculatores sint etiam communione priuandi sunt, vt longa Epistola tradit S. Cyprian. ad Euaritium, habetur de consecr. d. 2. c. pro dilectione.

Inter quos scurras princeps mihi extitisse videtur Eunucus ille Ephesinæ intrusus Episcopus, de quo scribit Pallad. Episcopus helenopolitan. in vita sancti Ioan. Chrisost. vt reffert Lipp. Tom. 2. vit. sanct. sub nu. quadragesimo secundo; scribit enim eũ fuisse impudentem, ebriosum, ventri subditum, in fœminas insanientem, & quod inter Satirica conuiuia, Theatricas puellas suis humeris gesserit, capiteq; coronato edera craterem ferens manu vina fuderit, hæc ille scripsit: potestne audiri celebrior scurra? sane de illo sententiam tulit Theodorus Rom. Ecclesiæ diaconus dicẽs in eadem culpa esse eos, qui illũ Episcopum promouerant, in qua fuerant, qui spineam coronam Dei filio imposuerant; ita Pallad. ibi: Celebris quoq; scurra fuit Camillus Quernus Apulus Archipoeta, cuius erudita poesis omnium irrisioni patuit; ridiculus ipso præpingui vultu, atq; alacri, hic fertur cenante Leone X. Pontif. Max. semesa, & ferme dentibus obtrita Pontificis ab ore obsonia comedisse, & inter eiusmodi epulas subitaria carmina eleganti stillo factitasse, cantando eque, ac potando: sed eius hominis exitus, quanta sit scurrarum impudentia, apertissime demonstrauit; nam eger egenus in hospitali publica domo Neapoli ventrẽ sibi ac intima viscera forfice perfodit vt narrat Iouius Elog. 62. Huic rei illud apte conuenit, quod inter epu-
4 las clericus canẽs excommunicatur, eod. Conc Carthag. c. 62. habetur in c. clericum, 22. q. 1. Tollitur autẽ hæc irregularitas baptismo, sicut & aliæ plerequæ, vt constat apud Palladium loco supracitato.

De Clericis confugientibus ad forum seculare.

CAP. XXIIII.

1 Clericus confugiens ad forum seculare vna cum ipso iudice seculari ab Ecclesiæ communione pelluntur.
Monaci inter seculares viuere prohibentur.
Laici impedientes Ecclesiasticam libertatem tam personarum, quam iurisdictionis, quã varijs pœnis puniantur.
2 Ordinibus minoribus renunciari potest.
3 Clericus in minoribus quomodo admittendus, quando declinat forum Ecclesiasticum.
Clericus in minoribus, qui expressim renunciauit suis ordinibus, non debet vlterius vnquam admitti ad clerum.
Marcus à S. Paulo aliquando reiectus & ob quam causam.

Efficere, & rebellis Ecclesiæ quodammodo videturis, qui cũ ab Ecclesiastico iudice corripitur, ad secularem iudicem cõfugerit, vt ab illo contra Ecclesiasticum deffendatur: propterea tam iudex secularis deffensor, quam cleri-

cus defensus ab Ecclesiæ communione pelluntur, vt est expressum Conc. Agathen. c. septimo, habetur vigesima prima q. 5. cap. placuit; idem longe apertius probatur Conc. Antiochen. cap. vndecimo; iubet enim clericos, vel Episcopos ad Imperatorem confugientes reprobari, & abijci non solum à communione, uerum etiam ab honore, scilicet ordinum, vt habetur vigesima tertia q. 8. cap. si quis Episcopus; Istis enim modis laici in Ecclesiasticas p̄sonas sibi ius vēdicarunt propterea à communione Ecclesię etiam ipsos laicos æquum est arcere, vt etiam constitutum fuerat Conc. Cabilonen. cap. vndecimo: & ob eandem rationem Carolus Magnus Concilium cogi curauit, ab Eugenio 2. Papa ad compescendam laicorum principum insolentiam in clericos: nam eo constitutum est ne laicorum imperio quisquam clericorū pareat, nec abstineant Ecclesiastici iudices ab ordinaria ipsorum iustitia etiam si laicorum imperio prohibeantur, vt habetur cap. 2. de Iudit. quinimmo quoniam qui fundatores Ecclesiarum fuerant, putabant sibi ius aliquod competere ex fundatione, super ordinandis clericis in ipsis Ecclesijs, & ipsarum bonis administrandis, ideo ipsos laicos etiam communione priuandos statuitur d. Conc. Cabilonen. cap. decimo quarto; quo etiam loco cap. decimo quinto statuitur, ne Abbates, aut monaci secularis potestatis patrocinio vtantur, nec (absque licentia Episcopi) ad principis præsentiam accedant, sub excommunicationis pœna; Et quia hic abusus nimium irrepserat in monacis, vt ad obsequia secularium cōfugerent, sæpius idem constitutum est: Nam idem constituit Innoc. 3. vt habetur cap. quanto, de off. ordin. Idem in Conc. Vien. Clem. ne in agro §. quia vero, destat, monac. idē in Conc. Trid. sess. vigesima quinta, cap. 4. de Regular. Sed & quoniam Episcopi nimijs principum secularium obsequijs se le demittebant, & nimiam exinde seculares super Ecclesiasticas personas auctoritatem acquirebant, Conc. Trid. prouisum est, ne id fiat d. sess. 15 cap. 17. de Reform. Et quum hæ omnes prouisiones pontificum, & conciliorum non sufficerent ad compescendos seculares dominos, in vsurpanda Ecclesiastica iurisdictione, nouissime opportuit per Pontifices Pium V. & Greg. XIII. hoc criminis genus excommunicatione punire, reseruata sibi in cæna domini; nam quicumque dominus temporalis, vel etiam Ecclesiasticus, qui eis faueat, quomodocumque in libertate Ecclesiastica impediendo, vel in auocandis à foro Ecclesiastico causis, ad seculare trahendis, dicta excommunicatione plectitur, & pro vt latius ibi continetur.

Hinc igitur recte sequitur, quod irregulares fiant Episcopi, præsbiteri, diaconi, atque subdiaconi, committentes hoc crimen, quia cum in sacris isti omnes sint, ipso iure papali irregularitate notantur ab Hon. 3 Pada cap. grauem, de excess. prælat. vt probat Sil. in verb. irregularitas vers. 23. Ideoque constituti in minoribus ordinibus, quum possint renuntiare priuilegijs Ecclesiasticis, vt scribit idē Silu. in verb. apostasia q 3. non efficiuntur ipso iure irregulares, confugiendo ad forum seculare, sed per sententiam; & tunc in tantum sunt irregulares, inquantum videntur renuntiare minorum ordinum ministerio, deponentes semetipsos, præsertim hodie quando describuntur certo ministerio Ecclesiarum; vnde cōfugien-

fugiendo ad forum seculare deponi iure possent d. c. placuit, quod multo magis verum esset, si hic constitutus in minoribus beneffitium Ecclesiasticum possideret.

Quandocumque igitur isti minores ordines habentes, declinant forum Ecclesiasticum in causis ciuilibus, vel criminalibus, eo prætextu quod liberi adhuc sint non audiendos puto, quo ad hanc declinationem, nisi cum clausula, dummodo constet de expressa renuntiatione priuilegij clericalis; quod si fecerint, postea ad altiores non admittam; nec
3 eos qui prædictas censuras incurrissent, dum laici essent; quia si Ecclesiæ salubria præcepta contempserant, & libertatem oppresserant, ipsius benignitatem facile experiri non debent, Conc. Trid. sess. 24. cap. 5. de Ref. matr. & ad hoc optime facit tex act. Apost. c. 15. in fin. quo loco cum Marcus assumptus fuisset ad opus Euangelij, illudq; deseruisset inconsulto S. Paulo; & postea Barnabas rursum vellet eundem ad idem opus assumere, S. Paulus noluit assentiri, quasi videretur indignus ministerio is, qui prius assumptum neglexisset, vt ibi patet; quod comprobatur ratione; nam iurans, vel vouens non clericari irregularis est, licet tale iuramentum, vel votum sit temerarium 12. q. 4. §. fin. & d. 85. c. Archidiaconum, tradit Borgas; de dispens. p. 1. q. 5. nu. 37.

De acceptantibus beneffitia de manu laici.

CAP. XXV.

1 Beneffitia accipiens de manu laici fit irregularis:

Electus ad benefitia per laicos, fit in eligibilis, & omnium dignitatum Ecclesiasticarum incapax.

2 Intrusus per laicam potestatem irregularis est.

Intrusus quid quid agit nil valet.

3 Eligens per vim, & potestatem laicam, fit magis irregularis, quam ipse electus.

Consuetudo inducere potest, vt electio; nominatio, vel postulatio per laicos fiat vna cũ clero.

4 Consuetudo inducere non potest, vt collatio, & institutio beneficiorum de manu laici accipiatur.

Imperatores olim cum clero pontificem eligebant.

5 Steffanus 9. Papa iussit, ne in pontificem admitterent qui non fuisset electus à clero.

Pascasius I. Papa electus fuit prætermisso Imperatore.

6 Ludouici Imperatoris egregium responsum.

Nicolaus II. deposuit Benedictum X. à laicis electum; & ob id constitutionem promulgauit, vt clerus eligeret, quæ confirmata est à Greg. 7.

1 Rauissimam iniuriam infert Ecclesiæ, qui q Ecclesia domina prestare solet de laicorum manibus suscipiat; vt puta si quis beneffitia, quæ Ecclesiastica sunt, de manu laici recipiat, atque ab eo sese institui patiatur, tam grauiter delinquit, vt irregularis efficiatur c. si [illegible] de inceps, 16. q. 7. quo loco [illegible] ordo Ecclesiasticus ab hac [illegible] pitur; idem probatur e[illegible] exi- niam c. si quis Epis[illegible] opus [illegible] c. quoniam clericus, c. co[illegible] nes, & c. nullus. Idq[illegible]que ex[illegible] pressius probatur in c. quisquis, de[illegible] elect. nam sic electus sit inelig[illegible]bilis, & omnium Ecclesiasticar[illegible] dignitatum incapax, vt ibi, & [illegible] per gl. & Doct.

2 Hinc illud consequitur, vt quicũ[illegible] intruditur per manus laicas in beneficio eadẽ irregularitate notetur d. c. si quis de inceps, & d. c. quisquis Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers.

vers. 15. vnde talis intrusus exequi non potest suorum ordinum potestatem competentem ex tali beneffitio; quia quod agit intrusus, nihil ualet, gl. per illum tex. in c. factus, & seq. 7. q. 1.

Illi praeterea, qui per uim secularis
3 potestatis quempiã Eligunt, vel intrudunt ad Ecclesiastica beneffitia, multo magis irregulares fiunt, quam sic electi d. c. quisquis, de Elect. vbi Bernard. & gl. dicunt plus delinquere eligentes, quam Electum: sed hoc declarandum est, non procedere quando ex approbata consuetudine in huiusmodi Electione esset requirẽda, uel admittẽda potestas secularis Bern. i. d. c. quisquis; qui bene loquitur in Electione, nominatione, vel postulatione; sed in collatione beneffitiorum
4 numquam consuetudo posset inducere, vt collatio, & institutio de manu laici accipi possit propter incapacitatem talis potestatis laici in conferendo, & instituendo per ea quae scribit Abb. post gl. in c. fin. de consuetud. Fely. in c. causam, circa princ. de praescript. cũ alijs, quos citat Roch. curt. intract. de consuetud. in secundo Requisito q. 3. vers. tertia sit conclusio, in prima limitation.

Et ideo ex dictis locis videtur sentiendum, quod nec Electio prelatorum de consuetudine competere potest laicis, scilicet quando per se soli Eligerent, vt ibi: at si in communione cum clero, posset admitti sententia Bernard. supradicta; Et iam ab initijs Ecclesiae nascentis Imperatores, ac seculares potestates i Electionibus admittebantur cum clero, vt constat ex annalibus Pontificum: sed quia ad impietatem illud poterat pertinere Steffanus nonus Pontifex cum se ob egri-
5 tudinem moriturum putaret iussit clero, ne quemquem aliter electum, quã a clero ipso in Pontificem admitteret; quamquam diu antea Pascasius prim', cum pretermisso Imperatore Ludouico Electus a clero fuisset, ab ipso Ludouico comprobatus est, his verbis, patrum instituta non esse violanda,
6 reffert Plat. & Ioannetus; postea uero Nicol. 2. compulit abdicare se Pontificatu Benedictum Decimum, quia a Romanis patritijs electus fuerat, & ob eandem rem Laterani coacto Concilio cõstitutionem promulgauit, qua iussit ne ab alijs quam a clero Pontifex eligeretur, addita maledictionis & excommunicationis paena; quam legem ad reliqua omnia Ecclesiastica beneffitia conferenda, per secularem potestatem extendit Gregor. septimus, ut reffert Honuf. in eius uita;

De Inobedientibus sedi Apostolicae, & Incorrigibilibus,

CAP. XXVI.

1 *Sedi Apostolicae obedire contemnens peccatum paganitatis incurrit;*
Sedi Apostolicae inobedientes irregulares sunt, & infames;
2 *Sedi Apostolicae inobediens dicitur ex contemptu, secus ex ignauia, aut morositate.*
3 *Hereticus putatur, qui credit se non teneri obedire canonibus Pontificum; at non sic incontrafaciente per luxum, & intemperantiam, uel ignauiam;*
Episcopus non seruans, nec seruari faciens canones, & reseruationes apostolicas, est periurus nisi incasibus ut hic;
Alienatio rei Ecclesiae modicae conceditur Episcopo;
Incorrigibiles qui & inuincibiles deponuntur, sine spe restitutionis;
Incorrigibiles, omnes sunt irregulares;
Incorrigibilis dicitur perseuerans in delictis, dimittens penitentiam, non offendens dolorem delicti;
Incorrigibilis declaratus statim potest capi a Iudice seculari;

Ariolis,

Riolis, atque idolatris comparandi sunt, qui sedis Apostolicæ iussa contemnunt 1. Reg. c. 15. & octuagess. prima dist. c. si qui
1
sunt, Peccatum enim paganitatis incurrit, quisquis dum Christianum se esse asserit, sedi Apostolicę obedire comtemnit, ut dicitur in d. c. si qui sunt, quacunque is polleat dignitate nec promoueri, nec exercere permittitur c. nulli, dist. 19. cuius rei causam demonstrat Greg. Quia qui prælatorum imperio repugnat, diuinam voluntatem se scire melius extimat; nemo enim in inobedientiæ suę obstinatione persisteret, si propositi figmentum, in corde quasi idolum non gestaret; dum enim agenda in corde concipit, quasi Idolū facit, Hæc Greg. super lib. 1. Reg. c. decimo quinto, sunt igitur huiusmodi irregulares, q.a infames sunt, 6. q. 1. c. Infames; Quod verum est in illis, qui pertinaciter nollunt aquiescere; secus si morosi & tardiores in obediendo, vt distinguit idē S. Greg. d. c. decimo quinto, his verbis: Plerique ad horam repugnare vi
2
dentur, dum statim præpositorum imperia non recipiunt, qui tamen eisdē imperijs post modum aquiescūt: Nolle autem aquiescere quid est? nisi & iniunctæ obedientiæ repugnare, & in eiusdem repugnationis obstinatione persistere? Non enim aquiescunt, qui in cordis sui proposito inuincibiles sunt, & que decernunt agere nullius auctoritate prætermittunt, Hæc ille: quod etiam fusius tradit Osius varmien. in Conf. Cath. c. nonagess. secundo, de tradition.

Ex quibus constat hos qui nollunt aquiescere iustis prælatorum, dici inuincibiles, id est incorrigibiles, qui pro tanta inobedientia, & contumacia tam Pontificali, quam sacerdotali offitio priuandi sunt, & in perpetuum deponūtur sine spe restitutionis, ut de incorrigibilibus expressim tradit tex. in c. veritatis §. fin. de dol. & contu. omnis enim incorrigibilis est irregularis d. c. veritatis; etiam post peractam penitentiam, propter illa uerba sine spe restitutionis; imo posset etiā degradari, per gl. & tex. in c. forte, vigess. tertia q. 4. & videtur tex. in c. cum non ab homine, de Iudit. & tradit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. decimo: vnde nec promoueri nec promoti exercere possunt.

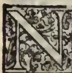
Qui nimmo isti possunt tamquam
3
hæretici molestari, si credant se non teneri ad canonum obedientiam S. Tho. quodl. 7. art. 18. vers. ad quintum, gl. in d. c. nulli, tex. in c. 1. dist. vigess. secunda: at omnes transgressores canonum ob luxum, vel concupiscentiam, non per hoc incidunt in contemptum canonis, etiam si frequenter contrauenniant, quia nollent cōtemnere si possent luxuriari S. Tho. 22. q. 1. art. 10. S. Aug. de natu. & grat. Io de Tur. crem. dist. 81. c. quicumque.

At si quis etiam Episcopus non seruet, aut seruari non faciat per comptemptum ipsos canones est periurus, & ab eo recedi potest, sicut ab excommunicato, uel præciso; Abb. in c. ego, de iureiur. summistæ in verb. Episcopus. Idemque erit si Episcopus reseruationes sedi Apostolicæ factas non seruet, tam in foro Iuditiali, quam in foro conscientiæ: nam præterid quod incidit in bullam cænæ domini, quando facit contra eam, ut in ipsa aperte constat, est etiam periurus contra proprium Iuramentum, in sua consecratione præstitum; nisi forsan Res de qua ageretur esset modica, vt est exemplum in alienatione rei Ecclesiasticæ.

De Vltoribus propria iniuria.

CAP. XVII.

1 *Iniuriam ulciscens, non est ordinandus.*
Concordari cum aduersarijs nollens, non est promouendus.
2 *Iniuria potest animo remitti, & peti satisfactio.*
Index, qui prætextu iustitiæ suam iniuriam ulcisci uult, non est promouendus.
3 *Index in iniuria sibi illata potest procedere, si illa iniuria redundet in præiudicium Ecclesiæ.*
4 *Inquisitor potest propriam iniuriam punire.*
Ecclesiæ Rector potest esse Index in facto proprio.
5 *Casus, in quibus quis in facto proprio est Index remissiue.*
6 *Index, qui propriam iniuriam vlciscitur, debet omni odio uacare, & ideo prius debet interesse priuatum partis remittere:*
7 *Iniuriam ulcisci non dicitur, qui se defendit.*
Episcopi, & alij animarum pastores peccant, si non resistant infamiæ, quæ seminatur contra se.
Prometheus vulnerando aduersarium, ut occideret sanauit.
8 *Mala facienda non sunt, ut eueniant bona.*
Malus animus non purgatur bono euentu.

Ihil minus congruit homini Christiano, quam iniurias ulcisci, cum scriptum sit diligite inimicos uestros, benefacite ijs, qui oderunt uos, Matth 5. propterea qui odit fratrē suū homicida est, Ioan. epist. 1. c. 2. & c. 3. Ideoco iure merito ab Ecclesia reijcitur, & ordinandus nō est,
1 qui propriam iniuriam vel vlcisci nititur, vel actu vlciscitur, Conc. Cartag. 4. c. 67. habetur, dist 46. c. seditionarios: obquam causam, quia ordinandus non est, recte dicitur irregularis: Multis autem modis hic casus recipit declarationem: nam quicumque odio priuato prosequitur iniuriantem, & ad concordiam adduci nō vult, eo casu huiusmodi homo promouendus non est. d. Concil. Carthag. c. 59. his uerbis: discordantes clericos Episcopus uel ratione, uel potestate ad concordiam trahat, inobedientes synodus per audientiam damnet: clerici etenim nollentes pacem componere & propter odium nollētes inimicitias deponere, per excommunicationem ab Ecclesia sunt expellendi Conc. Agathen. c. 21. 1
Alio modo intelligi potest in eo, qui odium quidem remittit, sed iniuriæ
2 acceptæ satisfactionem quærit, hic non videtur ob hoc solum irregularis esse gl per illum tex. in c. & qui emēdat, dist. 45.

Alio modo intelligi potest in Iudice, Rectore, uel Prælato, qui prætextu iustitiæ suam iniuriam vlciscitur, quo casu fiet irregularis, nam maximum crimen est Greg. ad Ianuarium 2
in regist. lib. 2. c. 34. habetur. c. inter, 23. q. 4. Nam Iudex priuato odio non debet quemquam per suā iurisdictionem punire. c. de occidendis, cum gl. 23. q 5. & in istis casibus intelligi debet text. d. c. seditionarios, ut scribit gl in d. c. & qui emendat, scilicet ut ille text. qui dicit promoueri non debere eos, qui Vltores sunt, procedat in superiore, qui priuato odio sua publica anctoritate vtitur in puniendo, ita docet illa gl. at si sine odio id fiat potest Iudex quandoq; propriam iniuriam iure ulcisci, ut Ibid. gl. cui supplenda est distinctio, videlicet aut iniuria redundat in præiudicium solius personæ Iudicis, puta si ei dicatur quod rusticus, uel vilis est, eo casu ipse vlcisci nō debet: aut redundat etiā
3 in iniuriam Ecclesiæ, puta si dicatur ei quod est simoniacus, quod irregularis, quod illegitimus, quod hæreticus

cus, eo casu ulcisci ipsemet potest suo iudicio, ita docet gl. singularis in c. siquis ab Episcopo 2. q. 7. Vbi etiam Archid. & idem Archid. in d. c. & qui emendat: Et ideo inquisitor potest propriam iniuriam vlcisci puniendo arg. c. 1. de poen. lib. 6. & tradit Iudi-
4 tiaj. inquisit. in verb. iniuria; sed nõ tenetur vlcisci si illa iniuria ab ipso sit interpretata personalis, ut fecit Dauid. 2. lib. Reg. c. decimo sexto. Hoc ipsum fecit Helias. 4. Reg. c. 1. & Heliseus ibid. cap. 2. Idem fecit Siluerius Papa, habetur. 23. q. 4. c. Guilisarius. vide S. Tho. 22. q. 108. Silu. in uerb. patientia; Ex quo illud sequitur quod Rector Ecclesiæ offensæ potest esse Iudex in facto proprio, ut tradit Specul. in c. hoc consultissimo in vlt. gl. de reb. Eccles. alien. lib. 6. Alios autẽ casus, in quibus in facto proprio quis esse potest Iudex, ponit idem Specul. in Aureo suo Repertorio in tit. de offi. ord. vers. an Episcopus, & in tit. de
5 poen. vers. An Iudex. Innoc. in c. ex parte, de uerb. signifi. & est tex. in c. dilecto, de sent. excomm. lib. 6. Qui omnes loci debent intelligi ut ea iudicialis vindicta careat odio, secundum gl. in d. c. & qui emendat; alias contrafaceret dicto c. seditionarios, & non posset promoueri; ideo semper
6 laudandus erit Iudex, si propriam iniuriam remittat, deinde publicam causam sincere tractet, c. cum desideres. de sentent. excom. Tabien. in uerb. uindicta.

Vltores uero propriæ iniuriæ non uidentur ij, qui quando iniuria est in fieri sese deffendunt, etiam percu-
7 tiendo; nam non peccant, si cum moderamine inculpatæ tutellæ id faciãt. Silu. in verb. Iniuria. q. 4. At quando iniuria est in facto esse, tunc non licet vlcisci, sed remitti debet, Silu. ibid. q. 5. Tabien. in verb. caritas. §. 10. & sequ. De ijs & alijs vide Alberic. in verb. iniuria: nec etiam inter ultores propriæ iniuriæ ponitur ille prælatus, vel superior qui castigat eum qui ipsum infamat; nam cum infamia non soli prælato obsit, sed etiam commisso populo, qui fidem minuit erga prælatum, non solum licet ipsi prælato compescere diffamatores suos, sed peccat non compescendo S. Thom. quodlib. 10. art. 13. Greg. hom. 9. supra Ezech.

Vnum prætermittendum mihi hoc loco non uidetur; Quid si quis vlciscendi animo aduersarium sit aggressus, & per ultionem magis profuerit aduersario, quam obfuerit, an erit irregularis? finge casum ex Plutarch. lib. quam vtilit. cap. poss. ex inimic. Narrat enim Prometheũ quendam animo ulciscendi in aduersariũ irruisse, ut necaret, multis illatis vulneribus, præcipuum vulnus fuit, quo apostema inueteratum, atque inlordescens percussum est, ita ut purgato apostemate, atque alijs sanatis vulneribus homo conualluerit; qui tamen facile moribundus erat, si absque ullo vulnere apostema diutius insorduisset, quæritur num hic vltor per bonum hunc euentum debeat facile dispensari? Respon. non sunt facienda
8 mala, vt eueniant bona. c. 1s autem, 22. q. 2. Ideo repellendus est, quasi Vltor propriæ iniuriæ; malus enim ultoris animus, bono aduersarij euentu non purgatur.

De Duellantibus.

CAP. XVIII.

1 *Duellantes, & patrini sunt perpetuo infames.*
Clericus duello pugnans ipso facto est irregularis.

Leris, etiam si non pugnet, sed pugnanti ministrat.
Phalereus qui duello factus est a magna ægritudine incolumis, ex duello non effugeret irregularitatem.
Morti se sponte offerens uitæ impatiens est irregularis, & pro eo oratio non fieret.
Clericus in se manus injiciens, est excommunicatus.

1
LAici duellantes & patrini fiunt perpetuo infames, & propterea promoueri non possunt, ex Concil. Trident. sess. 25. c. decimo nono, de Reff. Clericus uero pugnans in duello ipso facto efficitur irregularis; etiam non sequuta morte, uel mutilatione. cap. 1. de cler. pugnan. duequinimmo & si non ipse pugnarit, sed alij pugnanti arma ministrarit, & inde mors, uel mutilatio sit sequuta irregularis est. c. 2. eod. tit. & c. 1. de corp. vitiat. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. sacerdos.

Huc pertinet quæstio, finge illū Phalereum de quo Plin. lib. 7. c. 50. narrat passum fuisse tantum sanguinis fluxum, ut nullo medicorum remedio sanari posset, cumque ob id viuere eum tæderet, sese inermem bello obtulit, vt gladio vitam finiret; atque per eum modum, quum in pectore vulnus accepisset, facta est diuersio sanguinis a loco vnde prior manabat fluxus, ad locum vulneris; sicque apar to vulnere, & medicorum arte sanato incolumis factus est; quærendum est num hic promoueri possit? dubiū mouet, quod duello non videtur sese obtulisse, qui nullum vitionis cogitatum habuit, qui in duello haberi solet, & inde beneffitium accepit, videlicet incolumitatem, verius est eū non esse promouendum, sicut nec ij, qui in se manus conijciunt, vel inijci iubent, vt Saul. 1. Reg. cap. 31. nam si clericus in se manus inijciat per indignationem ipso facto excommunicatus est, Archid. in cap. si non licet, 23. quæst. 5. ideo cum ingens fuerit scandalum, non solum promoueri non debet, sed puniri, & priuari, etiam ecclesiastica sepultura, & pro eo oratio fieri non deberet, si eum mori contigeret; nec constaret eum pœnitentiam egisse. c. placuit. 23. q. 5. Quod vero incolumitatem sit consequutus Phalereus id prçter spē cōtigit, vnde animus malus inspici debet, non fortuitus euentus: & tametsi vlcisci in alium non cogitaret, ut duellantes solent, tamen detestabilius fuit cum in se ipsum sæuire sicut in Saul.

De Proditore seu traditore, uel Coniuratis, aut Rebellibus.

CAP. XIX.

1 *Proditor pluribus modis accipitur.*
Proditor proprie est, qui commissum sibi secretum, hostibus exponit.
2 *Proditor est, qui se amicum simulat, vt te fallat.*
3 *Proditor est, qui coniurat in proprium Episcopum, vel Monachus in prælatum.*
3 *Clericus coniurans in Regem degradatur, idem in Episcopo.*
Proditor est e qui occultum peccatorem publicat.
4 *Publica pœna non est danda crimini non publicato; quod proffuse colligitur ex S. Augusti. & S. Thoma.*
Secretius punienda, quæ peccentur secretius.
Adulteros occultos occulte coercet Augustinus.
5 *Adulterium contra coniugatas non facile inquirendum.*
Adulterium non tenetur confiteri mulier non diffamata.

Im-

Inquisitio particularis non potest fieri de occultis.

Iudex inquisito adulterio occulto contra ius, si mulier à consanguineis occidatur ipse fit irregularis secus si iuridice.

6 *Confessor reuellans confess. proditor est, & deponitur, & vere irregularis est, etiam peracta penitentia.*

7 *Laicus reuellans confessionem sibi factam in necessitate, est puniendus, & non promouendus.*

8 *Secretum sibi commissum reuellans est proditor.*

Papirij prætextati heroicum mendacium.

Patauinorum seruorum fides.

Priscillianistarum hæresis circa periurium.

PLuribus modis Proditor accipitur in iure secundum glos. in c. clericus qui adulationibus, distinct. 46. sed ille modus videtur mihi ad rem nostram aptior, proditorem
1 accipi eum qui rem, aut negotium sibi commissum hostibus exponit; cuiusmodi habetur casus in c. de forma, vigesima secunda q. 5. sed & ille, qui se tibi amicum simulat, vt te fallat proditor est, in quem sensum accipit S. Thom. 22. q. centesime deci-
2 ma quinta art. 2. in fin. & videtur casus in c. si cupis, decima sexta q. 1. quæ duæ significationes propriæ sunt de mente canonis in Conc. Carthag. 4. quinquagesimo sexto, vbi adulatio, & proditio coniunguntur; iubet enim hos degradari: vt apparet in d. cap. clericus qui adulationibus.

Proditor quoque est, qui coniurat in proprium Episcopum, vel mo-
3 nachus in suum prælatum, nam deponitur ex Conc. Calced. c. decimoseptimo, habetur vndecima q. 1. cap. si qui clerici, cum seq. & c. coniurationum; & de excess. prælatorum cap. grauem, de quare Diaz in praxi Canon. cap. centesimo nono: Idem quoque est in eo qui coniurat in Regem, vel dominum temporalem, nā quum lesæ maiestatis teneatur, & rebellis fit, ac proditor, degradatur cap. si quis laicus, vigesima tertia q. 5. Abb. in c. at si clerici, de Iudic, idque procedit etiam in Episcopo rebelle, vt longa ratiocinatione probat Diaz in paxi Canon. cap. centes. decimo.

Proditor etiam est clericus iudex, qui occultum peccatorem publice iudicat, & castigat, probatur in cap. si peccauerit 2. q. 1. non enim coercendus, aut puniendus est publice quis-
4 quam de crimine non publicato, vt sentit S. Aug. habetur vigesima tertia q. 4. cap. forte; explicatius hoc tradit Aug. de verb. dom. secund. Euāg. Matt. Serm. decimo sexto, his verbis: Nam si solus nosti, quia peccauit in te, & eum vis coram omnibus arguere, non es correptor, sed proditor, & ibidem hoc probat exemplo Iosephi qui occulte dimittere Mariam voluit, non punire, & infra, ipsa corripienda sunt secretius, quæ peccantur secretius; si quando peccatur ab aliquo, vt ab altero nesciatur, in secreto debemus corripere, ne volentes publice arguere prodamus hominem; hæc ibi: si ideo istum comparamus proditori certe etiam deponendus videretur ex verbis d. cap: clericus qui addulationibus.

Propterea si adulterij delatio, vel accusatio facta sit ab alio quàm à necessarijs, & proximis mulieris adulteræ, iudex proditor dicitur; si adulterium publicet renitētibus proximis; nisi Lænocinij conscij sint; nam lege ciuili huic rei sancte cautum est C. de adult. l. quamuis 2. his verbis: Ne volentibus temere liceat fæ-

dare connubia proximis, necessarijsq; personis solummodo placet deferri copiam accusandi adulterium, hoc est fratri, patri, necnon patruo, & auunculo, quos verus dolor ad accusationem impellit; sed & ijs personis legem imponimus, vt crimen abolitione si voluerint compescant; in primis maritum Thori genitalis iudicem esse opportet, cui quidem ex suspitione coniugem ream facere licet; extraneos procul arceri ab hac accusatione censemus, hæc ibi, quam legem transtulit in suum volumē Decretorum Iuo Carnuten. part. 8. cap. 115.

5 Hinc illud consequitur, vt inquisitio quoque aduersus mulieres coniugatas (legittima infamia non præcedente, aut clamorosa insinuatione) damnanda sit iure canonico, quo particulares inquisitiones non permittuntur c. inquisitionis, §. 1. de accusat: ne ad aliorum iniuriam occulta delicta publicentur. Et hoc idem cōprobatur verbis Augustini in d. Sermon. decimo sexto, his verbis; sunt homines adulteri, in domibus suis in secretó peccant, aliquando nobis produntur ab vxoribus suis plærumque zelantibus, aliquando maritorum salutem quærentibus, nos non prodimus palam, sed in secreto arguimus vbi contigit malum, ibi moriatur malum, Hæc ibi: propterea S. Thom. quodl. 5. art. 16 dicit, mulierem nō teneri confiteri iudici adulterium, de quo non extat infamia, aut vehemēs suspitio; & idem S. Thom. 22. q. 33. art. 7. non habet, inquit, potestatem præcipiendi aliquid super occultis nisi in quantum præcedunt aliqua inditia, puta per infamiam &c. hæc ille: & hæc sententia S. Thomæ videtur comprobari posse optima constitutione Innocentij Tertij in c. qualiter: i. de accusat. vbi iudex inquisitor de occultis criminibus non potest defferre iuramentum testibus de dicenda veritate, & idem dixit S. Tho. quodl. 1. art. decimo sexto: imo dicitur iudex grauissime, & mortaliter peccare etiam si tres, vel quatuor testes habeat, nam non faciunt famam: vt ibi; & probat Nauar. Man. c. decimo octauo, nu. trigesimo octauo & seq. & ex ijs soleo ego elijcere conclusionē quod iudex qui in causa adulterij vel stupri damnauit adulterum, vel stuprantem ex processu minus legittime facto, & ob id proximi mulieris eam occiderint, quod ipse sit irregularis, quia in culpa est: sed si processus factus sit sine vlla reprehensione; tunc quia iudex caret omni culpa non erit irregularis.

Huc proxime accedit si quis reuelat peccata per sacramentalem confessionem sibi notificata; nam dicitur
6 Proditor, & ideo deponitur cap. sacerdos, de pænit. dist. 6. hic enim reuellator confessionis vere efficitur irregularis c. omnis §. fin. de pœnit. & remiss. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Nono præsbiter, quo loco ait etiam post peractam pœnitentiam adhuc eum manere irregularē, de qua re fusius per Diaz in praxi canon. c. centes. secundo. Quinimmo si laicus in articulo necessitatis volen-
7 tem confiteri audierit, & postea reuellauerit, puniēdus seuere est Host. in d. cap. omnis: Angelic. in verb. confessio 7. vers. sed numquid: Steff. Auf. in tract. de potest. Eccles. super laic. vers. centesimo vigesimo nono: & ideo ob infamiam, & ob simile periculum ne delinquat postea ordinatus eum reijcerem à suscipiendis ordinibus, & ob id inter irregulares eū constituerem, ex præmissis.

Non solum igitur sacerdos reuellator

lator confeſſionis dicitur proditor, ſed etiam reuellator ſecreti ſibi commiſſi, gloſ. in d. cap. clericus, qui adulationibus, Diaz d. cap. centeſimo ſecundo; eſt enim contra jus naturale ſecreta ſibi commiſſa pandere. Armill. in verb. ſecretum; niſi ex cauſis de quibus S. Thom. quodl. 1. art. decimo quinto, & decimo ſexto, & 22. q. octuageſima nona; propterea Papirius prætextatus puer ſenatus Conſultum ſecreto auditum malluit mēdacio tegere, quam prodere Aul. Gell. noct. attic. lib. 1. cap. vigeſimo tertio. Macrob. Saturn. lib. 1. cap. 6 Sed & Pataninorum ſerui cum Aſini Pollio libertatē a dicto propoſuiſſet, ſi quis dominum latentem prodidiſſet libertatem potius ſpreuerūt, quā vt dominos proderent Bap. fulg. lib. 6. And. Eboren. de fid. ſeru. erga do. ſed omnium exemplorum illud magis laudabile, & ſanctum eſt, de ciue Tuburbitano martire, qui excarnificari malluit à Genſerico, quam amici ſecreta nudare, reffert Victor Epiſcopus Viten. de perſecut. Vand. lib. 3.

Caue tamen ne ex hoc incidas in hæreſim Priſcillianiſtarum, qui dicebant licere peierare, ne ſecretum panderetur hoc vulgatiſſimo illorū carmine, Iura periura ſecretum pandere nolli, cōtra quos Aug. de hæreſi. c. 70.

De Delatoribus, & Percunctatoribus.

CAP. XX.

1 Crimina alicius defferre non zelo iuſtitiæ turpiſſimum.
Delatores lege Romanorum non admittebātur.
2 Iudices plerumq; falluntur à delatoribus, & percunctatoribus.
Domitij Aphri dictum elegans.
Domitiani dictum elegans.
3 Delatores ſeueriſſime per canones puniuntur.
4 Delatori falſo lingua in pœnam præſcindēda.
Delator ab accuſatore quomodo differat.
5 Maledicus tenetur ad retractanda, quæ dixerit, & ad veniam petendam, nollens hæc facere degradetur.
6 Iniuriarum damnatus fit infamis, & irregularis, ſiue falſa, ſiue vera dixerit.

D proditionem proxime accedit quiſqs delatoris, & percunctatoris offitium egerit ob inuidiā; nā hic ſibi ruinā clam machinatur, ſiue in iuditio, ſiue apud principē, aut apud hoſtes tuos; ſiue enim falſum, ſiue verum defferat, inſidias ſtruere videtur vitæ, atque honori: Eſt enim turpiſſimum aliena crimina defferre ob odium, non zelo iuſtitiæ,
1 propterea delatores vltronei lege veteri Romanorum non admittebātur, vt ſcribit Pontius S. Cipriani diſcipulus in illius paſſione; eſt enim ratio, quoniam plerumque iudices fallunt
2 ab ijs percunctatoribus, & delatoribus, quod & ſi non fallantur (dum cis aditum præſtant) inaniter perturbantur, ob quam cauſam dictitabat Domitius Affer, Principem, qui omnia ſcire vellit per delatores neceſſe habere multa ignoſcere, reffert Quintilian. lib. 8. c. 5. & ob eandē cauſam Domitianus dicere conſueuerat, Delatores qui non caſtigat, irritat, vt meminit Rauis. textor in Epithet. in verb. adulatio: Quibus rationibus monemur quantum exoſi eſſe debeāt iſti Delatores.

Proptērea ſacri canones ſtatuerūt quod ſi delator ad ſuperiorem verū
3 detulerit, ob quam delationem aliqs fuerit proſcriptus, aut morte affect delator communione priuetur, quod

quem tex. hoc sensu intelligit S.Tho. d. q. centes.15. art.2. vltimis verbis; & ad hoc uidetur tex. in c. sunt, dist. quadragess. sexta, & tex. in c ue qui dicitis, vndec. q. 3. retenta distinctio ne, quam facit gl. in c. vnum in verb. adulari, dist. vigess. quinta.

Ii omnibus obsunt, nulli prosunt. Nil enim (inquit Hieron.) quod tam facile corrumpat mentes hominum, quam adulatio S. Tho. d. q. Sermones eorum (inquit idem Hier.) super oleum molles sunt & ipsi sunt Iacula, corrumpunt fictis laudibus leues animas, & male credulis mentibus blandum vulnus infigunt; Idque etiam eth nici senserunt: Nam Arrianus lib. 2. in vitam Alexandri verissime scripsit adulatores æternam regibus perniciem esse.

Quam rem ipse usus docuit Nam Hagen Arginus, & Cleon siculus feruntur induxisse Alexandrũ in tantam dementiam, ut contempto Philippo patre, se Iouis filium esse crederet; Iure igitur tam ignominiosum hominũ genus irregulare est; nam si clerici sint degradari debent, & si beneffitium, aut ordines per adulationem obti-

4 nuerint, simoniæ crimen incurrunt. Tabien. in verb. simonia nu. quinquagess. octauo, Archiep. Flor. 2. tit. 1. c. 4. Et beneffitium hoc modo obtentum tenetur dimittere. Silu. in verb. adulatio. q. 4. quod intelligendum, cum distinctione, quam ibi Silu. ponit;

Et ne videatur seuerior hæc sententia, ut ex sola adulatione inter christianos quis censeatur irregularis; ethnicorũ leges nobis exemplo erit;

5 nam Athenienses Thimagoram capitis supplicio affecerunt, quod Darium per adulationem Persarũ more adorasset; Demadem quoque decem talentis mulctarunt; & Euagoram enecarunt, quod eorum vterque Alexandrum Macedonem Deum adulando appellasset: Est enim hoc genus hominum improbissimum; frustra confidis homini adulatori; quo quo te ueitas ueititur, quicquid agis, laudas, damnas, agit, laudat, damnat; virtutes ac vitia promiscua laude, ac detestatione prædicat: Carisophus enim Dionisii parasitus, cum uideret patronum separatim cũ amicis ridentem, ipse quoque procul ridebat; eiusdem Dionisii alii parasiti fuere, qui expuenti faciem obiiciebant, & oris superfluitatem collam bebant asseuerantes ea sibi uideri dulcia: Fuit & Chisophus Philippi macedonis adulator, qui se claudum fingebat, quoniam Philippus fractum crus habebat: os oculosque contorquebat, quoniam eos motus in Philippo quoque videbat; Itaque de tam obsceno hominum genere eleganter lusit poeta non ineruditus hoc carmine,

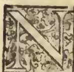
6 *Si friges algent, si dixeris æstuo, sudant,*
Si lente incedis, testudine tardius ibunt;
Si properare iubes, uincunt prouitate Camilam;
Si claudum est tibi crus, sufflant tardante podagra;
Si laudas aliquem, laudant, si spernis abhorrent;
Si te conspiciant tristem, pallore grauantur;
Et vultũ accipiunt Niobes sua pignora flentis;
Si lætum, frontem discussa nube serenant;
Caligas, illis oculos cæcutit vterque;
Progenie laudas, gen⁹ ipso ex Hercule ducũt;
Effun dis lacrimas, lacrimarũ flumina mittũ;
Laudas arma, tubas simulant, & classica fingunt;
Rura probas, vrbes illis putere videntur;
Commendas vrbem, ciues ad sidera tollunt;
Fles, flent, quæ alba vocas, niuea his sunt, nigraque, carbo;
Et quascũque voles in vultu fingere formas,
Protinus effingent Vertumno doctius ipso;

 Deeo,

De eo, qui Adulatores admittit, eisq; delectatur.

CAP. XXII.

1 *Adulari sibi vollens malus pastor est, & Lazzari lepræ comparatur.*
2 *Oleum peccatoris adulatio est.*
3 *Adulatores admittens facile in scelera prolabitur.*
Crispinus Domitiani Adulator.
4 *Adulator, & adulatores admittens, communia peccatum committunt.*
5 *Adulatoribus donare iure prohibemur.*

Nihil minus delinquit, qui adulatorem admittit, quam ipse adulator; Cicero etenim primo officiorum lib. scripsit, cauendum nobis esse ne assentatoribus patefaciamus aures, ne adulari nos sinamus, in quo falli facile est, tal. s enim nos putamus esse, vt iure laudemur: quinimmo Diuus Gregorius, dicebat magnam adesse Dei iram, cum adest adulatio, non adest correctio: pastor enim qui luporum laudes, vel blandimenta quęrit, oues perdit; quod
1 etiam probari potest c. nihil, dist. octuagesima tertia; vnde iure merito hij, qui adulatoribus delectantur, debent eadem innodari irregularitate, qua ipsi adulatores, vt colligitur in c. sunt nonnulli, d. quadragesima sexta; nam sicut Lazzarus, lepra correptus à canibus vulnera lingi patiebatur, ita prælatus, & Rector lingi vulnera patitur, qui adulantium lingua delectatur; adulantibus enim vulnera nostra lingere est, quod plerumque solent etiam ipsa mala, quæ nos in nobis reprehendimus improbo fauore laudare; ita explanat Diuus Gregor. Homil. vltima ex qua-
2 draginta: vnde istis rectoribus recte obijcitur, quod permittant oleo peccatoris impinguari caput suum, contra psalmistam, psalm. centesimo quadragesimo. Vnde scribit Gregor. Impinguat caput oleum peccatoris, cum demulcet mentem fauor adulantis, ita ille homil. duodecima ex 40.

Nam qui adulatoribus delectatur, facile ad delinquendum adducitur, & adulantium scelera facile per indulgentiam augeri permittit. Crispi-
3 nus enim Domitiani adulator princeps equitum factus est, & propter mutuã scelerum consuetudinem vestalis virginis stuprum, & peregit, & impunitatem impetrauit: Sic itaque non minus delinquit adulatores familiariter admittens, quã ipsi adulatores, & ita docet Alex. de Ales. quë ad hoc citat Silu. in verb. adulatio q. 5. nam
4 commune peccatum est vtrique, vt scribit S. Thom. 22. q. centesima sexagesima octaua, art. 2. ad 3. & ideo iura prohibent, ne quis faueat adulatoribus, neque quicquam eis do-
5 net c. donare, dist. octuagesima sexta, vnde ex hac participatione delicti vterque incidit in parem indignitatem ordinis suscipiendi.

De Scurra.

CAP. XXIII.

1 *Scurrilitas potest esse peccatum mortale.*
2 *Scurrilitas in clerico inducit depositionem.*
3 *Clericus ioculator priuatur communione.*
Camillus Quernus Archipoeta scurra.
4 *Clericus canens inter epulas excommunicatur.*

Scurrilitatem damnavit Paul. ad Ephes. c.5 & potest mortale peccatum esse, vt tractat S. Thom. 22. q. centess. quadrag.
1 octaua, art. 6. Propterea licet non sit ingens delictum, tamen in Clerico, quia magnum adfert scandalum
2 inducit depositionem, Conc. Carthag. 4. cap. sexagess. habetur d. 46. c. clericum, ibi ab officio retrahendum, quod irregularitatem significat:
3 Quinimmo huiusmodi scurræ si ioculatores sint etiam communione priuandi sunt, vt longa Epistola tradit S. Cyprian. ad Euaritium, habetur de consecr. d. 2. c. pro dilectione.

Inter quos scurras princeps mihi extitisse videtur Eunucus ille Ephesinæ intrusus Episcopus, de quo scribit Pallad. Episcopus helenopolitan. in vita sancti Ioan. Chrisost. vt reffert Lipp. Tom. 2. vir. sanct. sub nu. quadragesimo secundo; scribit enim eũ fuisse impudenrem, ebriosum, ventri subditum, in feminas insanientem, & quod inter Satirica conuiuia, Theatricas puellas suis humeris gesserit, capiteq; coronato edera craterem ferens manu vina fuderit, hæc ille scripsit: poteſtne audiri celebrior scurra? sane de illo sententiam tulit Theodorus Rom. Ecclesiæ diaconus dicẽs in eadem culpa esse eos, qui illũ Episcopum promouerant, in qua fuerat, qui spineam coronam Dei filio impo suerant; ita Pallad. ibi: Celebris quoq; scurra fuit Camillus Quernus Apulus Archipoeta, cuius eruditã poesis omnium irrisioni patuit; ridiculus ipso præpingui vultu, atq; alacri, hic fertur cenante Leone X. Pontif. Max. semesa, & ferme dentibus obtrita Pontificis ab ore obsonia comedisse, & inter eiusmodi epulas subitaria carmina eleganti stillo factitasse, cantando eque, ac potando: sed eius hominis exitus, quanta sit scurrarum impudentia, apertissime demonstrauit; nam eger egenus in hospitali publica domo Neapoli ventrẽ sibi ac intima viscera forfice perfodit vt narrat Iouius Eulog. 62. Huic rei illud apte conuenit, quod inter epu-
4 las clericus canes excommunicatur eod. Conc Carthag. c. 62. habetur in c. clericum, 22. q. 1. Tollitur autẽ hæc irregularitas baptismo, sicut & aliæ plereque, vt constat apud Palladium loco supracitato.

De Clericis confugientibus ad forum seculare.

CAP. XXIIII.

1 *Clericus confugiens ad forum seculare vna cum ipso iudice seculari ab Ecclesiæ communione pelluntur.*
Monaci inter seculares viuere prohibentur.
Laici impedientes Ecclesiasticam libertatem tam personarum, quam iurisdictionis, quã varijs pœnis puniantur.
2 *Ordinibus minoribus renunciari potest.*
3 *Clericus in minoribus quomodo admittendus, quando declinat forum Ecclesiasticum.*
Clericus in minoribus, qui expressim renunciauit suis ordinibus, non debet vlterius vnquam admitti ad clerum.
Marcus à S. Paulo aliquando reiectus & ob quam causam.

Efficere, & rebellis Ecclesiæ quodammodo videturis, qui cũ ab Ecclesiastico iudice corripitur, ad secularem iudicem cõfugerit, vt ab illo contra Ecclesiasticum deffendatur: propterea tam iudex secularis deffensor, quam clericus

cus defensus ab Ecclesiæ communione pelluntur, vt est expressum Conc. Agathen. c. septimo, habetur vigesima prima q. 5. cap. placuit; idem longe apertius probatur Conc. Antiochen. cap. vndecimo; iubet enim clericos, vel Episcopos ad Imperatorem confugientes reprobari, & abijci non solum à communione, uerum etiam ab honore, scilicet ordinum, vt habetur vigesima tertia q. 8. cap. si quis Episcopus; Istis enim modis laici in Ecclesiasticas personas sibi ius vẽdicarunt propterea à communione Ecclesię etiam ipsos laicos æquum est arcere, vt etiam constitutum fuerat Conc. Cabilonen. cap. vndecimo: & ob eandem rationem Carolus Magnus Concilium cogi curauit, ab Eugenio 2. Papa ad compescendam laicorum principum insolentiam in clericos: nam eo constitutum est ne laicorum imperio quisquam clericorũ pareat, nec abstineant Ecclesiastici iudices ab ordinaria ipsorum iustitia etiam si laicorum imperio prohibeantur, vt habetur cap. 2. de Iudit. quinimmo quoniam qui fundatores Ecclesiarum fuerant, putabant sibi ius aliquod competere ex fundatione, super ordinandis clericis in ipsis Ecclesijs, & ipsarum bonis administrandis, ideo ipsos laicos etiam communione priuandos statuitur d. Conc. Cabilonen. cap. decimo quarto; quo etiam loco cap. decimo quinto statuitur, ne Abbates, aut monaci secularis potestatis patrocinio vtantur, nec (absque licentia Episcopi) ad principis præsentiam accedant, sub excommunicationis pœna; Et quia hic abusus nimium irrepserat in monacis, vt ad obsequia secularium cõfugerent, sæpius idem constitutum est: Nam idem constituit Innoc. 3. vt habetur cap. quanto, de off. ordin. Idem in Conc. Vien. Clem. ne in agro §. quia vero, destat, monac. idẽ in Conc. Trid. sess. vigesima quintæ, cap. 4. de Regular. Sed & quoniam Episcopi nimijs principum secularium obsequijs se se demittebant, & nimiam exinde seculares super Ecclesiasticas personas auctoritatem acquirebant, Conc. Trid. prouisum est, ne id fiat d. sess. 25 cap. 17. de Refform. Et quum hæ omnes prouisiones pontificum, & conciliorum non sufficerent ad compescendos seculares dominos, in vsurpanda Ecclesiastica iurisdictione, nouissime opportuit per Pontifices Pium V. & Greg. XIII. hoc criminis genus excommunicatione punire, reseruata sibi in cæna domini; nam quicumque dominus temporalis, vel etiam Ecclesiasticus, qui eis faueat, quomodocumque in libertate Ecclesiastica impediendo, vel in auocandis à foro Ecclesiastico causis, ad seculare trahendis, dicta excommunicatione plectitur, & pro vt latius ibi continetur.

Hinc igitur recte sequitur, quod irregulares fiant Episcopi, præsbiteri, diaconi, atque subdiaconi, committentes hoc crimen, quia cum in sacris isti omnes sint, ipso iure papali irregularitate notantur ab Hon. 3 Pa. da cap. grauem, de excess. prælat. vt probat Sil. in verb. irregularitas vers. 23. Ideoque constituti in minoribus ordinibus, quum possint renuntiare priuilegijs Ecclesiasticis, vt scribit idẽ Silu. in verb. apostasia q 3. non efficiuntur ipso iure irregulares, confugiendo ad forum seculare, sed per sententiam; & tunc in tantum sunt irregulares, inquantum videntur renuntiare minorum ordinum ministerio, deponentes semetipsos, præsertim hodie quando describuntur certo ministerio Ecclesiarum; vnde cõfugien-

fugiendo ad forum seculare deponi iure possent d. c. placuit, quod multo magis verum esset, si hic constitutus in minoribus beneffitium Ecclesiasticum possideret.

Quandocumque igitur isti minores ordines habentes, declinant forum Ecclesiasticum in causis ciuilibus, vel criminalibus, eo prætextu quod liberi adhuc sint non audiendos puto, quo ad hanc declinationem, nisi cum clausula, dummodo constet de expressa renuntiatione priuilegij clericalis; quod si fecerint, postea ad altiores non admittam; nec
3 eos qui prædictas censuras incurrissent, dum laici essent; quia si Ecclesiæ salubria præcepta contempserant, & libertatem oppresserant, ipsius benignitatem facile experiri non debent, Conc. Trid. sess. 24. cap. 5. de Ref. matr. & ad hoc optime facit tex act. Apost. c. 15. in fin. quo loco cum Marcus assumptus fuisset ad opus Euangelij, illudq; deseruisset inconsulto S. Paulo; & postea Barnabas rursum vellet eundem ad idem opus assumere, S. Paulus nolluit assentiri, quasi videretur indignus ministerio is, qui prius assumptum neglexisset, vt ibi patet; quod comprobatur ratione; nam iurans, vel vouens non clericari irregularis est, licet tale iuramentum, vel votum sit temerarium 12. q. 4. §. fin. & d. 85. c. Archidiaconum, tradit Borgas; de dispens. p. 1. q. 5. nu. 37.

De acceptantibus beneffitia de manu laici.

CAP. XXV.

1 Beneffitia accipiens de manu laici fit irregularis:

Electus ad benefitia per laicos, fit ineligibilis, & omnium dignitatum Ecclesiasticarum incapax.

2 Intrusus per laicam potestatem irregularis est.

Intrusus quid quid agit nil valet.

3 Eligens per vim, & potestatem laicam, fit magis irregularis, quam ipse electus.

Consuetudo inducere potest, vt electio; nominatio, vel postulatio per laicos fiat vna cum clero.

4 Consuetudo inducere non potest, vt collatio, & institutio beneficiorum de manu laici accipiatur.

Imperatores olim cum clero pontificem eligebant.

5 Steffanus 9. Papa iussit, ne in pontificem admitterent qui non fuisset electus à clero.

Pascasius I. Papa electus fuit prætermisso Imperatore.

6 Ludouici Imperatoris egregium responsum.

Nicolaus II. deposuit Benedictum X. à laicis electum; & ob id constitutionem promulgauit, vt clerus eligeret, quæ confirmata est à Greg. 7.

Rauissimam iniuriam infert Ecclesiæ, qui q
1 Ecclesia domina prestare solet de laicorum manibus suscipiat; vt puta si quis beneffitia, quæ Ecclesiastica sunt, de manu laici recipiat, atque ab eo sese instituti patiatur, tam grauiter delinquit, vt irregularis efficiatur c. si [illegible] de inceps, 16. q. 7. quo loco [illegible] ordo Ecclesiasticus ab hac [illegible] pitur; idem probatur [illegible] nam c. si quis Epis[illegible] opus [illegible] c. quoclericus, c. con[illegible] nes, & c. nullus. Idq[illegible]que ex[illegible]pressius probatur in c. quisquis, de [illegible] elect. nam sic electus fit ineli[illegible]bilis, & omnium Ecclesiasticarum dignitatum incapax, vt ibi, & [illegible] per gl. & Doct.

2 Hinc illud consequitur, vt quicumque intruditur per manus laicas in beneficio eadē irregularitate notetur d. c. si quis de inceps, & d. c. quisquis Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers.

vers. 15. vnde talis intrusus exequi non potest suorum ordinum potestatem competentem ex tali beneffitio; quia quod agit intrusus, nihil ualet, gl. per illum tex. in c. factus, & seq. 7. q. 1.

3 Illi præterea, qui per uim secularis potestatis quempiã Eligunt, vel intrudunt ad Ecclesiastica beneffitia, multo magis irregulares fiunt, quam sic electi d. c. quisquis, de Elect. vbi Bernard. & gl. dicunt plus delinquere eligentes, quam Electum; sed hoc declarandum est, non procedere quando ex approbata consuetudine in huiusmodi Electione esset requirẽda, uel admittẽda potestas secularis Bern. i. d. c. quisquis; qui bene loquitur in Electione, nominatione, vel postulatione; sed in collatione beneffitiorum

4 numquam consuetudo posset inducere, vt collatio, & institutio de manu laici accipi posset propter incapacitatem talis potestatis laici in conferendo, & instituendo per ea quæ scribit Abb. post gl. in c. fin. de consuetud. Fely. in c. causam, circa princ. de præscript. cũ alijs, quos citat Roch. curt. intract. de consuetud. in secundo Requisito q. 3. vers. tertia sit conclusio, in prima limitation.

Et ideo ex dictis locis uidetur sentiendum, quod nec Electio prelatorum deconsuetudine competere potest laicis, scilicet quando per se soli Eligerent, vt ibi: at si in communione cum clero, posset admitti sententia Bernard. supradicta; Et iam ab initijs Ecclesiæ nascentis Imperatores, ac seculares potestates ĩ Electionibus admittebantur cum clero, vt constat ex annalibus Pontificum: sed quia ad impietatem illud poterat pertinere Stefanus nonus Pontifex cum se ob egri-

5 tudinem moriturum putaret iussit clero, ne quemquem aliter electum, quã a clero ipso in Pontificem admitteret: quamquam diu antea Pascasius prim.[a], cum pretermisso Imperatore Ludouico Electus a clero fuisset, ab ipso Ludouico comprobatus est, his verbis, patrum instituta non esse violanda,

6 reffert Plat. & Ioannetus; postea uero Nicol. 2. compulit abdicare se Pontificatu Benedictum Decimum, quia a Romanis patritijs electus fuerat, & ob eandem rem Laterani coacto Concilio cõstitutionem promulgauit, qua iussit ne ab alijs quam a clero Pontifex eligeretur, addita maledictionis & excommunicationis pœna; quam legem ad reliqua omnia Ecclesiastica beneffitia conferenda, per secularem potestatem extendit Gregor. septimus, ut reffert Honuf. in eius uita;

De Inobedientibus sedi Appostolicæ, & Incorrigibilibus,

CAP. XXVI.

1 *Sedi Apostolicæ obedire contemnens peccatum paganitatis incurrit;*
Sedi Apostolicæ inobediẽtes irregulares sunt, & infames;
2 *Sedi Apostolicæ inobediens dicitur ex contemptu, secus ex ignauia, aut morositate.*
3 *Hereticus putatur, qui credit se non teneri obedire canonibus Pontificum; at non sic incontrafaciente perlusum, & intemperantiam, uel ignauiam;*
Episcopus non seruans, nec seruari faciens canones, & reseruationes apostolicas, est pcriturus nisi incasibus ut hic;
Alienatio rei Ecclesiæ modicæ concediitur Episcopo;
Incorrigibiles qui & inuincibiles deponuntur, sine spe restitutionis;
Incorrigibiles, omnes sunt irregulares;
Incorrigibilis dicitur perseuerans in delictis, dimittens penitentiam, non offendens dolorem delicti;
Incorrigibilis declaratus statim potest capia Iudice seculari;

Ariolis,

Riolis, atque idolatris, comparandi sunt, qui sedis Apostolicæ iussa contemnunt 1. Reg.c.15.& octuagess.
1 prima dist. c. si qui sunt, Peccatum enim paganitatis incurrit, quisquis dum Christianum se esse asserit, sedi Apostolicę obedire contemnit, ut dicitur in d. c. si qui sunt, quacumque is polleat dignitate nec promoueri, nec exercere permittitur c. nulli, dist. 19. cuius rei causam demonstrat Greg. Quia qui prælatorum imperio repugnat, diuinam voluntatem se scire melius extimat; nemo enim in inobedientiæ suę obstinatione persisteret, si propositi figmentum, in corde quasi idolum non gestaret; dum enim agenda in corde concipit, quasi Idolū facit, Hæc Greg. super lib. 1. Reg. c. decimo quinto, sunt igitur huiusmodi irregulares, qa infames sunt, 6.q.1. c. Infames, Quod verum est in illis, qui pertinaciter nollunt aquiescere; secus si morosi & tardiores in obediendo, vt distinguit idē S. Greg. d. c. decimo quinto, his verbis: Plerique ad horam repugnare vi
2 dentur, dum statim præpositorum imperia non recipiunt, qui tamen eisdē imperijs post modum aquiescūt: Nolle autem aquiescere quid est? nisi & iniunctæ obedientiæ repugnare, & in eiusdem repugnationis obstinatione persistere? Non enim aquiescunt, qui in cordis sui proposito inuincibiles sunt, & que decernunt agere nullius auctoritate prætermittunt, Hæc ille: quod etiam fusius tradit Osius varmien. in Conf. Cath. c. nonagess. secundo, de tradition.

Ex quibus constat hos qui nollunt aquiescere iussis prælatorum, dici inuincibiles, id est incorrigibiles, qui pro tanta inobedientia, & contumacia tam Pontificali, quam sacerdotali officio priuandi sunt, & in perpetuum deponūtur sine spe restitutionis, ut de incorrigibilibus expressim tradit tex. in c. veritatis §. fin. de dol. & contu. omnis enim incorrigibilis est irregularis d. c. veritatis; etiam post peractam penitentiam, propter illa uerba sine spe restitutionis; imo posset etiā degradari, per gl. & tex. in c. forte, vigess. tertia q. 4. & videtur tex. in c. cum non ab homine, de Iudic. & tradit, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. decimo: vnde nec promoueri nec promoti exercere possunt.

3 Qui nimmo isti possunt tamquam hæretici molestari, si credant se non teneri ad canonum obedientiam S. Tho. quodl. 7. art. 18. vers. ad quintum, gl. in d. c. nulli, tex. in c. 1. dist. vigess. secunda: at omnes transgressores canonum ob luxum, vel concupiscentiam, non per hoc incidunt in contemptum canonis, etiam si frequenter contrauenīant, quia nollent cōtemnere si possent luxuriari S. Tho. 22. q. 1. art. 10. S. Aug. de natu. & grat. Io de Tur. crem. dist. 81. c. quicumque;

At si quis etiam Episcopus non seruet, aut seruari non faciat per comptemptum ipsos canones est periurus, & ab eo recedi potest, sicut ab excommunicato, uel præciso; Abb. in c. ego, de iureiur. summistæ in verb. Episcopus. Idemque erit si Episcopus reseru. tiones sedi Apostolicæ factas non seruet, tam in foro Iuditiali, quam in foro conscientiæ: nam præterid quod incidit in bullam cænæ domini, quando facit contra eam, ut in ipsa aperte constat, est etiam periurus contra proprium Iuramentum, in sua consecratione præstitum; nisi forsan Res de qua ageretur esset modica, vt est exemplum in alienatione rei Ecclesiasticæ.

siasticæ modicæ; nam in tali casu non est credendum Papam velle illaqueasse prælatos Abb. in c. vt super, de reb. Eccl. & plura in specie tradit Ias: in tit qui feu. dar. poss. col. 6. vers. Addo ad confirmationem, & col. 8 vers. Quarto vltra alios: comprobat aliis multis Silu. in verb. Alienatio. q. 16. Vel nisi in casibus sibi pmissis ex Côc. Trid. Sess. vigess. quarta c. 6. de Ress.

Ad cognoscendum autem quis dicatur Incorrigibilis pluribus modis Doctores loquuti sunt, primo si reuertitur ad priora delicta; & in eis perseuerat, vel in aliis æque grauibus Abb. in d. c. cum non ab homine, col. pen. vers. quæro, & Ibid. Dec. col. vlt. Secundo est Incorrigibilis si assignatū locum penitentiæ deserat fugiendo Abb. & Dec. Ibid. Tertio si quis ter monitus non desistat a criminibus, dicitur Incorrigibilis, Dec. Ibid. Sed & in modo confitendi delictum suum potest Reus talia verba dicere, per quæ appareat eum esse incorrigibilem, qa forte non ostendit se se pænitere de delicto, sed potius dolere, quod non fuerit perfectius perpetratū, ita scripsit Card. vt refferet Felij. in c. Rodulfus, col. trigess. quinta, de rescript. & reffert Diaz c. centes. trigess. primo in fin. sic itaque si declaretur incorrigibilis per Iudicem Ecclesiasticum, potest sic declaratus comprimi per Iudicem secularem absq; alia degradatione; Aret; qui atestatur de communi sententia in d. c. cum non ab homine, & latius prosequitur Diaz in praxi canon. d. c. centes. primo,

De Relapsis,

CAP. XXVII.

1 *Delicta posteriora sunt grauiora prioribus;*
Irrisor est, qui ad priora delicta relabitur;
2 *Dispensatus super aliquo crimine, redeundo ad idem, fit indignus dispensatione;*
Relapsi nec ascendere, nec administrare possunt;
Relapsus in hæresim debetur vltimum supplicium;
3 *Relapsus in hæresim dicitur, qui in solam præsumptionem vrgentem incidit,*
Hieronimus de Praga relapsus, crematus fuit;

AD Incorrigibitatē proxime accedit Relapsus, cum etenim secunda delicta semper
1 sint grauiora prioribus, Genes. c. 4. in fin. Iccirco qui ad eadem relabitur delicta, non pænitens, sed Irrisor potius dicendus est, ex Isidori sententia: quæ habetur de pænit. dist. 3. c. Irrisor: Imo videtur dicendus incorrigibilis per ea quę tradit Abb. in c. cum non ab homine, col. pen. vers. Quæro de Iudit: Et Ibid. Dec. & Diaz in praxi canon. c. centes. trigess. primo, in princ. Propterea qui semel dispensatus est in crimine, si in idem relabi-
2 tur, fit indignus dispēsatione Ex Côc. Trid. Sess. vigesima quarta c. 5. de Ress. Ideoque efficaciter cadit, a dignitate sui offitij, ita vt nec ascendere ad altiores, nec susceptos vlterius possit administrare Conc. Ilerdensi c. 5 habetur c. hi qui altario §. quod si iterato, dist. quinquagess. & fusius diximus infra cap. 33. de periuris;

De Relapsis in hæresim nō est agendum, quo ad irregularitatem, quandoquidem vltimum debetur suppliciū c. super eo, de heret. lib. 6. etiam si secunda nice non veram hæresim amplectantur, sed incidant in solā præsumptionem vehementem; nam inter relapsos connumerantur c. accusatus, de hæret. lib. 6.

Vnde sicut qlibet hereticus est ipso iure

iure irregularis, vt suo loco opportunius dicemus; multomagis qui relabitur; sed vt dixi raro disceptatur de irregularitate in Relapsis, cum tradantur curiæ seculari, d. c. super eo. Silu. in verb. hæresis 1. q. 9. & vndec. vt vsus perpetuus approbauit, & patet ex frequentibus Indicijs Romanæ Sanctissimæ Inquisitionis, & pcipue hoc patuit In Hieronimo de Praga, qui cũ hæreses Ioannis vuicleff. & Ioannis Hus in Conc. Cõstantien. in Sess. 19. publice abiurasset, & postea relapsus in easdẽ fuisset, eod. Con. Sess. vigess. prima, relapsus declaratus curię seculari traditus est, & combustus anno domini, milless. quadringen. dec. sext.

De Furibus, & latronibus:

CAP. XXVIII.

1 *Furti conuictus infamis efficitur;*
Clericus fur deponitur,
2 *Fures quibus pœnis iudicauit plectendos Plato;*
Furtum ethnicis inter grauiora crimina habitum;
3 *Latrocinij clericus damnatus degradatur;*
Bona Ecclesiarum occupantes sunt ipso iure excommunicati, & irregulares;
4 *Furta litteraria,*
Speculator ex pluribus auctoribus speculum compilauit;
Ioannes Andreæ litteraria furta collaudat;
Apulæius Asinum aureũ Luciani sibi ascripsit;
Macrobius Auli Gelij pleraque continet;
Plato plura a certaneis furatus dicitur,
Numerius Platonicus Christiana dogmata sepe sibi ascripsit;
5 *Græci a Barbaris, & hebreis multa dogmata furto sustulerunt;*
Furti redargui potest, qui alienos labores sibi ascribit;

Vrti conuictus in Iuditio proculdubio infamis efficitur. c. Infames, sexta q. 1. ex quo 1 infamiæ capite promoueri non potest, vt diximus, quando de imfamibus agendum fuit; si vero promotus sit, qui furtum commisit, gradu suo deijcitur, dist. quinquagess. c. de ijs uero, & d. c. Infames: sunt enim clerici fures deponendi e. cum non ab homine, de Iudit. Hoc enim crimen inter maiora, & grauiora annumeratur. Abb. in c. cum contingat, col. sexta, de for.
2 compet. nam Plato ferunm furantem ficus, aut vuas vulneribus feriendum esse statuit, quum tamen parricidio tantummodo triennale exilium proposuisset, vt scribit Euseb. Pamph. de præpar. Euang. lib. decimo tertio c. decimo tertio; vnde vel ethnicis ipsis furtum intergrauiora delicta annumeratũ est: propterea canones Apostolici hoc clericorum crimen depositione dignnm statuerunt, vt in can. vigess. quinto, habetur dist. 81. c. presbiter, & alijs etiam pœnis puniendum docet Diaz in praxi Canon. c octuagess. quarto;

Est tamen aliquod furti genus longe grauissimum, quod rapina, & la-
3 trocinium dicitur: quare si clericus in hoc crimen latrocinij incurrisse deprehendatur, aut conuincatur, vt tergiuersari non possit, degradari debet c. Tuæ, de pen. & Ideo sunt im summo gradu irregulares, sed & aliis pœnis puniuntur, de quibus Diaz d. c. 84.

Inter fures adnumerantur non solum, qui aliena subtrahunt, verum etiam, qui in administratione bonorũ alienorũ tam Ecclesiæ, quã alterius laici sibi secreto retinent, aut etiam si depositam apud se rem in vsus suos

vertant

vertant l. 4. C. depos. sed ad hanc irregularitatem præcipue pertinent ij, laici, vel clerici, qui Ecclesiarum bona, iura, & iurisdictiones occupant, siue clam, siue palam, siue per vim, siue quouis quæsito colore; nam & ipso iure excommunicati sunt Papali excommunicatione reseruata, & omnibus beneficijs priuantur, & ad alia redduntur inhabiles, & susceptos ordines exercere prohibentur, vt latius Conc. Trid. Sess. vigess. secunda, c. vndec. quod notandum pro dominis temporalibus non promouendis, qui facile in hoc crimen incidunt, dum non reddunt, quæ sunt Dei Deo, contra verbum domini.

4 Est præterea aliud furti genus, quod non ad has pœnas pertinet, quod commune est litterarum professoribus, dum quisque alienos rapit labores, & in laudem, ac nomen suum transfert, quod precipuum est iurisperitis, quorum volumina in tantam molem aucta sunt, dũ alter alterius scripta reppetit, tacitis priorum auctorũ nominibus, alieno labore laudem quęritans, vt nec ætas vna peruoluendis titulis, atque inscriptionibus voluminum sufficere videatur: Speculator & enim tam Egregium opus conscripsit, quod Speculum nuncupauit, nulla penitus parte reprehensibile est, quod vtile, pium, ac veridicum sit, & vtinã, eius vestigia sequeretur cætus Doctorum; Tamen si prisci, qui ante eum uixerant scriptores, reuiuiscerent, & quisque suas partes ab eo opere reppeteret inane Gulielmi Duranti opus redderetur; nam aliquando integros codices de verbo, ad verbum retulit; videlicet Ioannis de deo, & Martini de fano, vt notat sæpe Ioannes Andreæ, in addit: ad specul. sed & ipse Ioan. And. qui hoc illi obijcit, in idem tamen crimen incidit passim; quinimmo & se se aliquando id fecisse gloriatur, & huiusmodi furta collaudat.

Fecere itidem & alij; Apuleius asinum Aureum sibi ascripsit, qui fuerat Luciani; Macrobius pleraque Auli Gellij scripta verbotenus refert, tacito illius nomine; sed & istis vetustior, Plato multa a scriptoribus coetaneis furatus esse dicitur, vt reffert Euseb. de præpar. Euangel. lib. 10. c. primo; sicut & græci ferme omnes hoc vitio laborarunt, vt Idem Euseb. eo loco reffert. quod & Basil. in exposit. sua ad Euangel. in principio, quæ est homil. quadragess. quinta, attestatur de Numenio platonico loquens, Plurimi, inquit, veritatis inimici, & mundana sapientia se plurimum iactantes, sic admirati ista fuerunt, vt in suis libris cõscribere ausi sint; furatur enim nostra diabolus, & suis ea largiri conatur;

5 Sed & idẽ Euseb. de præpar. Euãg. lib. 7. c. 7. dicit grecos nonnulla a barbaris, ab hæbreis vero multa furto surripuisse: Marsil. quoque Ficinus in lib. de religione Christiana c. vigess. secundo, de platonicis ita scribit, Ego certe repperi pcipua Numenij, Philonis, Plotini, Iamblici, Proculi misteria a Ioãne, Paulo, Hierotheo, Dionisio Areopagita accepta fuisse; quicquid enim de mente diuina, angelisque, & cæteris ad Theologiam spectantibus magnificum dixere, manifeste ab illis vsurpauerũt: Hæc ille;

Sic itaque, si quis alienũ opus sibi falso scribat, sine vlla laboriosa immutatione, & falsi, & furti redargui potest; preter id quod sæpe numero in lucem prodeunt ea furta, magna cum infamia ad instar corniculæ Flacci, de qua ille Epist. 3. ad Iul. florum;

Ne si forte suas repetitum venerit olim,
Grex auiũ, plumas, moneat Cornicula risum,
Furtiuis nudata coloribus;

Sed

Sed hoc genus furti nihil ad irregularitatem pertinet, nisi forte .i.e in iuditio cognita, sententia de falso feratur:

De Vsurarijs.

CAP. XXIX.

1 *Vsurarius est infamis, etiam peracta penitentia, & irregularis,*
2 *Clericus vsurarius suspenditur ab omni officio Ecclesiastico, & perseuerans degradatur,*
Vsurarij nomine contrahens, vel mediator est irregularis;
3 *Vsurariorum appellatione veniunt mediatores*
Vsurarij filij, & haeredes sunt irregulares,
4 *Vsura si imputetur alicui collegio, vel vniuersitati; omnes sunt irregulares,*
5 *Vsurarius manifestus bonis cedendo non promouetur, non enim habet beneficium cessionis iure canonico;*

1 D fures, & latrones proxime accedit vsurarius, ipse etenim est etiam infamis, vt tradit Abb. in c. Inter dilectos, per illum tex in 3. Not. de excess. praelat; & remanet infamis etiam post peractam penitentiam, & post factam restitutionē vsurarum, scribit Bald. in l. Improbū C. ex quib. caus. inf. irrog. ob quam infamiae notam obtinere officium nō potest, gl. in c. praeterea, de vsur, nec ad vllum ordinem promoueri permittitur; quia irregularis est, dist. quadragess. sexta c. seditionarios, & dist. quadragess. septima, c. de Petro; nam omne genus vsurariorū, ne ad ordines Ecclesiasticos, vel ad clerum admittatur monet Aug. lib. de dogmat. Ecclesiast. c. septuagess. secundo, habetur in c. maritū, dist. trigess. tertia, licet per errorem ille locus a Gratiano adscribatur beato Gregorio;

Si vero qui iam promotus est, vsuratius reperiatur, suspenditur ab omni offitio Ecclesiastico, d. c. praeterea,
2 de vsur. qui si perseueret deponitur, imo & degradatur, c. si quis clericorum, & c. quoniam, & c. Episcopus, dist. quadrass. septima: Alex. Cons. septuagess. secundo; vol. 1. Host. in Sum. de vsur. §. vlt. vers. Alia a Iudice: Quod autem vere sint irregulares vsurarij scribit Specul. in tit. de dispensat. §. Iuxta vers. Item cupidus;

Ampla vt non solum si quis suo nomine vsuras exerceat, verum etiam
3 si alieno tex. in c. sicut, dist 47. Idem si sit mediator contractus vsurarij, isti omnes sunt in eadem culpa, qua ipse vsurarius, & dici debent vsurarij, & veniunt appellatione vsurariorum, & eodem modo debent restituere, gl. sing. in l si sciente ff. de parricid. & scribit Diaz in praxi canon. c. quinquagess. primo, post Philipp. in c. 1. de testib. in 6.

Quinimmo nō ipse solus vsurarius Efficitur irregularis, verū etiam eius filij, aut haeredes, nisi satisfaciant, restituant, aut hereditatem repudient, scribit Host. in c. Tua nos, de vsur. refert, ac probat Tabien. in verb. Ratiocinia; Silu. in verb. Ratiocinia, idem etiā Abb. notat. in c. 1. de oblig. ad ratioc. in prope fin. Quibus omni-
4 bus illud notatu dignum accedere debet, quod si collegium, vel vniuersitas vsuras exerceat omnes, sicut ad vsurarum restitutionem tenentur, ita eodē modo irregulares fiunt; sed in hoc ab alijs vsurariis differunt, quod ij, qui de ea vniuersitate, vel collegio nihil egerunt, verbo, vel facto circa contractus vsurarios, facilius dispensabuntur, at non ita facile ij, qui verbo

vel

vel facto circa contractus vsurarios, facilius dispensabuntur, at non ita facile ij, qui verbo, vel facto præfuerit negotio vsurario, vt dicemus infra quib. mod. toll. Irregul. vers. Alius casus est;

Sed & si vsurarius Manifestus velit bonis cedere, tamen ad huc promoueri non permittitur, quia cum de Iure Canonico vsurarius non habeat beneffitium cessionis, quia semper posset conueniri in solidum, gl. in c. cum tu, de vsur. Bald. in suo peculio in littera C. vers. cædens bonis, consequens est, vt nec promoueri possit, quasi debitor; & illaqueatus litibus, & ratiocinijs, cum magna infamia iuris & facti,

De sacrilegis.

CAP. XXX.

1 *Sacrilegus multis modis dicitur;*
Sacras res vendens est irregularis;
2 *Sacrilegus clericus est deponendus.*
3 *Monialibus commiscens omnino est irregularis, etiam si hoc manifestum non sit, etiam si semel tantum;*
4 *Monialem sollicitans est irregularis;*
Sacrilegij dispensatio quandoque Episcopi, quandoque Papæ est;

Acrilegij multæ sunt causæ, vnde multis modis quis dicitur sacrilegus, 17. q. 4. c. quis quis, & late scribit
1 Martin. ordinis prædicatorum in sua margarita Decreti, in verb. sacrilegium, & sacrilegus: sed quoad rem nostram præcipuus casus est in iure, vt quis fiat irregularis, si de ministerijs Ecclesiæ hoc est de paramentis altaris, de ipsis rebus sacris, aliquid vendiderit; nam non potest esse in ordine Ecclesiastico, idest non potest esse de numero clericorum, c. si quis præsbiter, aut diaconus, dist. quimquagess. quam irregularitatem ad omne sacrilegij genus extendere possumus, propter Eandem rationem ob generalitatem verborum c. Infames 6. q. 1. vbi indistincte sacrilegi inter infames, & irregulares adnumerantur: Hoc etenim, quod scilicet in
2 omni sacrilegio pæna sit clerici, depositio, tradit Host. in Sum. tit. de accusat. §. quis sit Effectus, vers. & gratiæ exempli: probat Diaz in praxi Canon. c. octuagess. primo,

Et ideo omnium sacrilegiorum maximum mihi uidetur, & omni graui-
3 tate pænæ dignum, si quis monialibus commisceatur; nam nec promoueri debet, vt adulter, vt strupator, vt incestuosus, vt sacrilegus, & si promotus est, deponitur, c. si quis Episcopus, vigess. septima q. 1. tradit Ioan. de Annan. cõsi. 1. vers. secundo quod fama, Grillan. in tract. de pæn. omnifi. coit. prima q. priuatur enim omnibus ordinibus, omnibus beneffitijs, non solum si tale crimen deuenerit ad notitiam populi, verum etiam si nullum inde surrexerit scandalum in populo, forsan quia paucis notum, nam talis pena debetur, et si tale crimen nõ diu cõtinuatum, au frequentatũ fuerit a delinquente, vt probat Diaz praxi canon. c. septuagess. quinto, quo loco fusius tradit genera pænarum quæ debentur istis sanctimonialium corruptoribus;

Quinimmo idem erit, si quis attentauerit l. si quis non dicam rapere C.
4 de Epil. & cler. & c. si quis non dicã, trigess. sexta. q. 1. & de pænit. d. 1. c. si quis non dicam, & vigess. septima q. 1. c. si qua monacarum, & c. si quis rapuerit; Illud tamen animaduertendum est, quod dispensatio super hac irregu-

irregularitate vario iure censetur: nã in minoribus quibusdam sacrilegijs Episcopus sua auctoritate dispensare potest; at in maioribus solus Papa; casus clarus in c. de viro, duodec. q. 2 & ita distinguit glo. in d. cap. si quis præsbiter.

De Sortilegis, Magis, Maleficis, Incantatoribus, diuinatoribus, & Mathematicis.

CAP. XXXI.

1 Sortilegium ad plurima referri potest:
Clericus sortilegus deponitur, & degradatur.
2 Sortilegium si sapiat hæresim punitur eisdem pœnis, quibus & hæresis.
Malefici omnes sunt irregulares, etiam occul.
Sortilegos consulens per simplicitatem per annum administrare non permittitur, secus si studiose.
Auium & auicus obseruatis damnatur.
Crucis signum quid pietate faciendum.

Ortilegium in hac materia ad multa referri potest, videlicet ad Magiam, ad Male-
1 ficium, ad Incantationem, ad diuinationẽ, seu inuocationem dæmonum, & ad reliqua huiusmodi quocumq; nominẽ nuncupentur, quales sunt negromantici, piromantici, hidromantici: isti enim omnes atque consimiles in eadẽ detestatione sunt, & ab Ecclesia pari pæna plectuntur, 26. q. 5. c. nec mirũ clerico etenim hæc committẽti depositionis pæna infligitur, ead. q. 5. c. non oportet, & c. si quis Episcopus &c. aliquanti, & c. si quis clericus, & per totam illam q. sed apertissime hos probat c. quicumq; ead. q. quam depositionem intelligere debemus, idest degradationem 26. q. 7. c. non obseruetis, iuncto c. admoneant; sic enim hanc depositionem pro degradatione intelligit Ant. Butr. & Abb. in c. at si clerici, de Iudit. & idem dicit Dec. ibi col. 22. vers. quartus casus, cum alijs
1 locis quos ad hoc propositum citat Diaz in praxi Canon. c. centesi.

Quandoque vero aliud crimen com-
2 mittentes eadem pena puniuntur, qua hæretici, vt puta si hæc sortilegia, vel diuinationes saperent hæresim manifestã, scilicet in contẽptũ sacramẽtorũ fidei detestationẽ, aut aliud simile hæreticũ, nam eo casu non vt simplex sortilegium est puniendum, sed vt hæresis, tex. in c. Accusatus §. sane, vbi bona glo. de hæret. lib. 6. Et prosequitur latius Sudu. Imq. in verb. Diuinationes nu. 4. vbi docet ẽt modũ procedẽdi aduersus huiusmodi, quo casu nõ impedimẽtũ canonicũ, vel irregularitas, quæ hæreticis obest, obesset etiam istis d. §. sane: quinimmo etiã quandoq; puniuntur plusquã hæretici, scilicet morte ante relapsum, vt patet de Basilio monaco mago, quẽ Romæ igne crematũ fuisse narrat Greg. Dialog. lib. 1. c. 4.

Quod igitur omnes præfati delinquentes sint irregulares, expressim di-
3 xit Bernard. in c. 2. de sortileg. ẽt si occulto deliquerint, vt scripsit Silu. in verb. superstitio q. vndec. sed & si per simplicitatem, & bono zelo aliquis clericus consuluerit Magos, sortilegos, vel diuinatores, aut huiusmodi susceptos ordines per annum exercere non permittitur d. c. 2. de sortileg.
quod si studiose accedat ad istos, vt 4
consilium ab eis capiat, ob istam participationem delicti, eadem irregularitate notaretur, quia ipsi diuinatores, & sortilegi, ob sacrilegiũ, quod commisit eos consulendo Conc. Toletan. 4. c. 28. habetur 26. q. 5. cap.

si quis Episcopus, Diaz in praxi Canon. cap. centesimo primo;
Idẽ est quoad omnes Astrologos, & Mathematicos, qui signis celestib. omnia nostra tribuunt, quasi fatalia: sunt enim dicti Priscillianistæ hæretici, de quibus Aug. lib. de hæres. c. septuagess. Idem ferme erit in obseruatione cantantium auium, vel diei, qua quisque domo exeat, vel sternutationum: hæc enim damnatione digna sunt S. Aug. de temp. Serm. 241. Nam Christiano homini contra hæc omnia vnum valet signum crucis, vt ibi ille probat, dum tamen signum crucis fiat cum pietate ob bona opera, alioquin pro malo opere parum proficiet signum, ex verb. Aug. Homil. 41. ex 50. omnis (inquit) qui ad aliquod malum opus currit, si forte pedem impegerit, signat os suum, & nescit, quod includit potius dæmonẽ, quam excludit: debet enim hoc signũ crucis, fide, ac deuotione fieri, non autem per incuriam, & ignauiam sine intelligentia, Aug. Homil. 31. Nos signum crucis, in fronte portamus, quia illud intelligimus, multi hoc faciunt, & intelligere nollunt, factorẽ quærit deus signorum suorum, non pictorem &c. Hæc ille.

De Blasphemis.

CAP. XXXII.

1 *Clericus blasphemus deponendus in quacumque blasphemia, præsertim si fuerit tertio monitus.*
2 *Blasphemis pœna specialis imponitur ex Conc. Lateran. sub Leon. X.*
3 *Blasphemia Sennacherib exercitum perdidit, Blasphemia Reges Regna eiecit.*

Longa oratione esset opus hoc loco in detestationẽ huius scelaris, sed quia Diaz Episcopus Calaguritanus id eloquentissime præstitit, in sua praxi Canon. cap.
1 centess. tertio, eo lectorem reijcio: & tantummodo hic institutum prosequar meum. Clericus enim blasphe- 1
2 mus quocumque blasphemiæ genere in Deum, aut sanctos, deponendus est, vt expressim decernitur in cap. si quis per Capillum, 22. q. 1. & licet Host. in Sum. de maled. §. blasphemantes, dicat hodie hoc pœnæ genus cessare per desuetudinem, quem sequitur Card. & Abb. in c. 2. de maledic. presupposita communi sententia: Tamen si sit tertio monitus, vt desistat, & appareat incorrigibilis, hic rigor depositionis debet obseruari, vt scribit Alex. in Conf. 72. vol. 7. col. 4. vers. Præterea: quinimmo posset tam enormis esse blasphemia, vt etiam prima vice depositio interueniret, vt docet Abb. in d. c. 2. de Maled. per tex. in d. c. si quis per Capillum, præsertim si blasphemia esset cũ peccato in spiritum sanctum.
2 Hodie tamen post horum Doctorũ tempora Conc. Lateran. sub Leon X. constitutio emanauit contra blasphemos clericos, his pœnis: prima vice perdat omnium beneficiorũ fructus anni vnius; Altera vice vno vel altero beneficio priuatur, Tertia vice omnibus beneficijs, & dignitatibus, officijs quoque priuatus existit; & inhabilis ad alia consequẽda, vel retinenda efficitur: Tabien. in verb. dispensatio. q. 15. vers. secundus casus, Diaz d. cap. 103. & ideo propter hãc inhabilitatem, & incapacitatem recte dici potest irregularis, quum sine dispensatione ad nullũ titulum promoueri

moueri posse; videmus etenim lege veteri centum octuaginta quimque millia militum ob vnam Regis Senacherib Blasphemiam, per angelum interfecta fuisse 4. Reg c. decimono. Alfonsus quoque decimus castellæ Rex ob blasphemiam regno eiectus est vt Annales hispanicæ, reffert Marc. Ant. Nata Astens. de pulcro lib. 2. nã blasphemiæ pene æquabatur homicidio, & lapidibus obruebatur vsque ad mortem, Leuit. c. 24. & ideo hoc crimen ponitur inter grauissima delicta, vt p. S. Tho. 22. q. 13. & 14. & non solum ipsi blasphemantes, sed & ipsi iudices, qui eos non puniunt, eisdem pœnis subijciuntur; Tabien. in d. vers. secundus casus.

De Periuris.

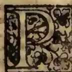
C A P. XXXIII.

1 *Periurus deponitur ab ordine, & beneficio.*

2 *Periuris Romana Curia depositionem, & priuationem beneffitiorum non infligit, nisi periuris in Iuditio.*

Periurus in proprio crimine, licet non sit puniendus in iuditio, tamen peccat, & fit infamis de facto limitatur hic in fin.

3 *Delict um proprium quisque tenetur iudici cõfiteri, quando delictum illud adfert impedimentum ordini, vel beneficio.*

Roxime ad blasphemiam est periurium, quo iniuriã Deo irrogatur; ideo conuictus de periurio, suo gradu deijcitur c. de ijs

1 vero, d. 50. deponitur etenim ab ordine, & beneficio c. presbiter, d. 81 & scribit Abb. in c. querellam, de iureiur. in 2. not. pro qua re claras tex. in cap. cum non ab homine, de iudic. quod duobus modis declaratur: primo, vt non procedat ipso iure huiusmodi depositio, ita enim sentit communis Doct. sententia, de qua attestatur Dec. ini d. c. cum non ab homine, col. 1. vers. sed communi sde iudicijs, contra Ant. Butr. & And. Sic. secundo declaratur, vt procedat in solo periurio iudiciali, vsus

2 enim Curiarum numquam induxit depositionem, vel priuationem nisi pro periurio iudiciali; nam pro periurio extra iuditium facto, ea pæna obseruari non consueuit: figura etenim & Papa non solent inducere priuationem beneficiorum ob periurium, nisi sit iudiciale Scaffil. in tract. de Grat. fol. 78. vers. Tertio periurus; quem cum alijs probat Diaz in praxi Canon. c. 86. quod etiã olim senserat Archid. in c. Iuramenti, 22. q. 5.

Illud vero notatu dignum est, quod & si in causa criminali contra se mota quis non puniatur de periurio, quando non negat cum iuramento veritatem sui criminis? Alex. in addit. ad Bart. in l. 1. C. de bon. eor. qui sib. mort. apostilla ad Abb. in cap. 1. de testib. cogen. cum alijs, quo citat Iudit. Inquisit. in verb. periurium; Tamẽ quia peccat negando veritatem, vt dicit Abb. & Feli. in c. cũ P. de testib. cog. S. Thom. 22. q. 69. Ideo si detegatur hoc periurium, licet ob hoc nõ puniri debeat, Tamen quia incurrit infamiã facti, est à promotione repellendus, tenetur enim prodere sua delicta iudici interroganti, qn ex delicto de quo

3 interrogatur potest venire pæna spiritualis impeditiua ordinis, vel beneficij; Silu. in verb. confessio. 1. q. 1. Immo si quis dixerit nemine teneri sua iudici interrogãti prodere delicta, nõ careret suspicione hæresis Priscillianistarum, cõtra quos Aug. de heresib. cap. 70.

Propterea mea sentẽtia est, ita demum periuria Reorum interrogato-

rum impunita esse, scilicet pro primo periurio, & pcessu, vel delicto; idem ob quam remitius agendū est cū eis: at qā iterū delinquūt, vel accusatur, aut cōtra eos inquiritur, eū assnescant periurijs, ppter spē impunitatis, vtilius puto impunitū esse nō debere tale periuriū, videtur n. criminosi, & incorrigibiles, nā sicut relapsi in hæresim; quibus vita donata semel est, dānātur ad mortē c. accusatus, de hæret. lib. 6. ita saltem extra ordinē isti puniendi sūt: q autē prima vice qs excusetur, & secunda vice pæna sit ei irroganda, pbatur optimo tex. in c. desertorem §. sed plures ff. de re milit, & l. 3. ante fin. C. de Episc. aud. ibi, remissionem veniæ crimina nisi semel cōmissa non habeāt, vbi Bald. notat, qui geminauit delictū nō debet sperare ueniam, cum alijs locis, quos citat Tiraq. de pœn. remit. caus. 10. nu. 4. q & alio optimo probatur exēplo; Nam siquis metu cruciatus, idolis coactus sit sacrificare pro prima vice post peractā pænitētiā, est ab irregularitate dispēsādus, q si bis, vel tertio id ei cōtigerit, erit casus penitus indispēsabilis, vt dicemus infra titulo prox. de apostat. habetur in Cōc. Ancir. c. 8. Arg. de ijs latius hoc libro tit. de relapsis, c. 27. sunt igitur eiusmodi rei peierātes puniēdi saltē, vt diximus, extra ordinaria pœna: plerīq; etenim hi sic impuniti in proprijs, assuescūt postea peierare in alienis delictis attestādis, q si nos illos non punimus, puniet eos tanto seuerius oīū Dominus, vt cōtigisse suo tēpore narrat Greg. Turon. his verbis, quidam qui plerumq; in furtis, diuersisque sceleribus commixtus peierare consueuerat, cum aliquando à quibusdā pro furto argueretur, ait, ibo ad Basilicam Beati Martini, & sacramētis me purgans innocens reddar; quo ingrediente, elapsa securis de manu eius, ad hostium ruit, graui cordis dolore percussus; Alius simili modo cum de incendijs domus vicini sui argueretur, ait, vadam ad templum sancti Martini, & fide data insons redibo, ab hoc crimine; cum igitur ad Ecclesiam venisset ille, qui sacramenta dabat conuersus ad eum dixit ei; quantum vicinorum dictat assertio, non eris innocēs ab hoc scelere; sed tamen Deus, vbique est, & virtus eius ipsa est forinsecus, quæ habetur intrinsecus, tamen si ita te vana fiducia cæpit, quod Deus, vel sancti eius periuria non vlciscantur, ecce templum sanctum è contra; iura verum: at ille eleuatis manibus, ait, Per omnipotentem Deum, & virtutem beati Martini antistitis eius iuro, quod hoc incendium non admisi: datis itaque sacramentis, cum recederet, visum est ei, quasi ab igne circumdari, & statim ruens in terram, clamare cæpit se vehementer exuri, & hæc dicens spiritum exhalauit: narrat Greg. præfatus lib 8. cap. decimo sexto, & in lib. in glor. conf. c. nonagess. tertio.

Nec mihi placet illa ratio quod non deberet in tali periurio puniri vmquam quis in foro iudiciali, sed sufficeret, quod in foro conscientię lenerius puniretur, & quod sæpius parcendum ex verbis Domini; Non dico septies, sed septuagies septies. Matt. cap. decimo octauo, Nam hic Mattei locus bene procedit in foro conscientię; at in foro iudiciali disciplina etiam prima vice danda est, vt docet August. de verb. dom. secund. Matt. serm. decimo quinto, in fin. Peccasti, ait, petis ignosci tibi, ecce ignoui, iterum peccas ignoui, peccas tertio, tertio ignoui, iam quarto ignoui; Numquid septuagies septies fatigasti, me ita subdit

dit ille hec verba; si hac præscriptione serenitas disciplinæ dormiat, repressa disciplina, sæuit impunita nequitia; vnde patet aliqua puniendos esse disciplina huiusmodi periuros;

De Apostatis a fide.

CAP. XXXIIII.

1 *Apostata à fide est plusquam hæreticus, ideo penitus irregularis;*

Apostata a monacatu solo, est irregularis;

Iulianus apostatarum Imperator, & princeps:

Iudeus factus Christianus, si præuaricetur est penitus irregularis, etiam peracta pœnitentia,

2 *Apostatans vi coactus, est irregularis;*

Helchesitæ hæretici fuit dicentes non esse crimen negare Christum ore, si corde credas,

Apostata laicus peracta pœnitentia dispensari posset, vt promoueatur, clericus vero nequaquam;

3 *Apostatans per vim bis, vel ter, irregularis est omnino indispensabilis:*

Circumcidens se ipsum apostata & irregularis.

Mesopotamenus monacus a se circumcidi-ras.

Hæreticis in oratione communicans; deponitur, & si per vim etiam fit irregularis;

Ordinato ab hæreticis per contemptum, nunquam conceditur dispensatio;

4 *Apostata dicitur clericus deponens habitum, & tonsuram, & fit irregularis, præsertim habens beneficium.*

Or lo facer species est religionis;

5 *Matrimonium contrahens existens in sacris apostata est, & irregularis, & suspectus de hæresi;*

Postata, qui lubens à fide retro recedit, plusquã hæreticus hæreticus est, immo penitus est infidelis, ideo ab ordinibus, etiam minimis arcetur, & a communione Ecclesiæ, & omni irregularitate notatur: Silu. in verb. irregularitas q. 5. Tabien. in verb. irregularitas 4. nu. 7. nam si apostasia a solo monacatu reddit irregularem, vt diximus quando de monacis agebamus, & est tex. in c. vlt. de apost. & dist. quinquagess. c. vlt. quanto magis si quis à tota fide apostatet, quemadmodum Iulianus Imperator cognomento apostata, de quo Cassiod. hist. tripart. lib. 6. c. 1. & tex. vndec. q. 3. c. Iulianus; Et cum istis nemo alius quam Papa dispensare potest. Silu. d. q. 4. & Tabien. d. nu. 7. Innoc. in c. 1. de apost. Propterea quis quis hæbreus, vel paganus ad fidem Christi conuertatur, postea vero ad vomitũ redeat, idest ad hæbraismum, vel paganismũ, propter eam præuaricationem apostata factus, promoueri non posset, nec promotus exercere: Conc. Toletan. 4. c. sexagess. tertio, habetur 2. q. 7. c. nõ potest, vbi Hug. & Archid. pænitentia etenim, quoad hoc nil ei prodesse potest, quia etiam si peragat quamtumis magnam, non desinit esse irregularis, vt ipsi Ibidem scribunt;

2 Quæ etiam vera sunt in iis, qui per vim, aut metum apostatarunt; forsan ad Idolatrandum, aut sacrificandum Idolis, aut dæmonibus; nam omnes ex eo solo redduntur irregulares; & deponuntur, canon. apost. sexagess. secundo, & Conc. Ancir. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. & dist. 50. c. præsbiteros, alioqui si hos irregulares quis audeat negare, mihi videbitur subolere hære-

 sim

ſim Helcheſitarum, qui dicebant nullam contrahi culpam negando. Chriſti fidem ſolo ore, ſi corde non negatur, contra quam Fabianus Papa Cõcilium coegit ſexaginta Epiſcoporum, & totidem præsbiterorum, vbi ea hæreſis damnata eſt; Platin. in Fabiano: ſicut etiã diſputando dãnauit Greg. Turon. hiſt. lib. 5. c. 43. propterea iure efficiuntur iſti irregulares, etiã ſi deum, aut fidem negent ſolo ore, non corde: alioquin non caraſſet Petrus Apoſtolus, nec Marcellinus Papa I. nec eorum ſeueriſſima penitentia fuiſſet neceſſaria; Ideoque Canon Apoſt. ſexag. primus, iubet deponi clericum, qui per vim, vel metũ Chriſti nomen, vel clerici nomen abnegauerit, & nec poſt pænitentiam reſtitui, niſi forte tanta eſſet pænitentia, vt diſpenſaretur, vt Petrus, & Marcellinus per diuinam diſpenſationem.

Debet vero durior eſſe diſpenſatio in iam promotis, quam in promouendis; nam laici poterunt poſt pænitentiam condignam diſpenſari, vt ordinentur, & exerceant: at iam promoti rurſum ſuſceptos ordines exercere non permittuntur d. Conc. c. 1. & 2. & d. c. præsbiteros, in princ. diſt. 50. quinimmo ex d. Canon. Apoſt. ſexageſimo primo. poſt. pænitentiam ſolam communionem recipere poſſunt inter laicos, vt ibi patet: rurſum poſſet tanta eſſe vis, & coactio, quam iuriſtæ dicunt præciſam, vt quis ſacrificaret, turificaret, non ipſe, ſed per manum adductus, quo caſu non delinquit, & ideo non efficitur irregularis, debet tamen benedictionẽ accipere ab Epiſcopo ſuo d. c. 3. Conc. Ancir. & d. c. præſbiteros: ſed ſi vis illa, & coactio non fuerit præciſa, ſed malluerit imolare, aut abnegare, quã mori, vel pati, tunc vſq; adeo fiet irregularis, quod vt iam iam diximus, per ſolum Papam diſpenſari poſsit, ſi ſit ſacerdos; ſi vero diaconus, vel inferior, etiam Epiſcopus id poterit d. c. præsbiteros, Silu. d. q. 5. Quod ſi bis, vel tertio, hæc ſcelera commiſſerit quis, etiam per vim, quatuor annis in aſpera manere debet pænitentia, duobus alijs communicare, non tamen eius oblatio recipiatur, ſeptimo communicabit, & oblatio eius recipietur ab Eccleſia d. Conc. Ancir. c. 8. ex quo loco poſſumus elijcere hanc concluſionem quod quiſquis ſæpe abnegauit Chriſti fidem, vel ſacrificauit idolis per vim coactus: & ſolo ore non corde ſi ſæpius hoc ei contigit fieri eum irregularem indiſpenſabilem, quo ad ordines, tam ſuſcipiẽdos quam ſuſceptos exercẽdos, quod patet ex hoc, quod per ſeptennalem pænitentiam aliud recuperare non poteſt. quam ſolam communionem; Ex quib⁹ illud deciditur quod ſi quis clericus, vel monacus, aut etiam laicus, circumcidere ſeſe permiſſerit apoſtata præſumeret, etiam ſi aliunde non appareret eum abnegaſſe Chriſti fidem: eſſet enim iudaizzare. Idemque erit ſi per ſe ſolum nemine perſuadente ſe ſe circumciderit putans ob eam rem aliquem fructum, aut gratiam accipere: exemplo eſt Meſopotamenus monacus, qui cum putaret ſe Abrae, & Moyſis gratiæ participem fieri per circuncisionem ſe ſe ipſum circunciderat vt ſcribit Caſſiã. lib. 1. collat. 2. cap. 8. Lipp. Tom. 8 hi igitur numquam eſſent promouendi abſq; Papę diſpenſatione.

Hæc eadem procedent in illis qui inter hæreticos verſantes ipſorum orationibus communicarunt; nam ſi ſponte hoc fecerint deponuntur, Canon. apoſtol. c. ſexageſimo tertio: ſed ſi per vim, vel metum, eadem omnia

nia dicenda sunt, quæ diximus in istis abnegantibus, & apostatis, præsertim in eo, qui in contemptum ab hæreticis se se ordinari fecerit; nam eo casu dispensari non consueuit, & vix per solum Papam: Silu. d. q. 5. & est tex. in cap. conuenientibus, 1. q. 7. prope fin.

Inter apostatas adnumerantur etiã hi clerici, qui in sacris sunt, si habi-
4 tum, & tonsuram, ac clericalem disciplinam deponant, fiunt etenim irregulares, quum apostatæ sint: glo. in cap. penult dist. quinquagesima. Ordo enim sacer est species religionis, ideo sicut religiosi apostatant non seruantes monacatum d. c. vlt. dist. quinquagesima, ita & clerici, q; probat Abb. in c. Tua, de apostat. quẽ sequitur Silu. in verb. apostasia q. 2. facit tex. in c. non obseruetis, vigesima sexta q. 7.

Quinimmo si clericus in minoribus, aut prima tonsura constitutus beneficium possideat, & omnem disciplinam, atque habitum Ecclesiasticum deponat, retento beneficio, vere apostata est, & consequenter irregularis. Silu. in verb. apostasia q. 3. in fin. citat c. Ioannes, de cler. coniug. arg. c. vlt. dist. trigesi. sicut et si quis cõstitutus in sacris matrimoniũ
5 contrahat efficitur irregularis, tex. & ibi not. Abb. in c. 1. qui cler uel vou. vbi hoc probat Card. Zabar in postremis scriptis, dicit enim eum esse irregularem, ea ratione quod sit bigamus, & ideo cum egere dispensatione; & eundẽ esse irregularem dicit Silu. in verb. irregularitas: vers. dec. sex. & in verb. bigamus in principio: sed & propterea fit de fide suspectus, vt alias diximus supra lib. 3. c. 17. Iudit. Inquis: in verb. matrimonium, & in verb. suspitio.

De Falsarijs.

CAP. XXXV.

1 *Falsans litteras est irregularis siue sint litteræ Papæ, siue delegati siue Regis, siue cuiusq; iudicis.*
2 *Falsans vnam litteram vel punctum in litteris Domini Papæ, est excommunicatus.*
Falsarius occultus post condignam pœnitentiã posset promoueri.
3 *Belerofontis litteras an licuisset falsare.*
Litteras Vriæ an licuisset falsare.
Henricus I. adolescens Belerofontis litteras, tulit, & falsatis illis Conrado, & gener, & successor.
Falsans literas ut vitam alterius tueatur, nõ effugit crimen falsi.
4 *Marchio Marianianen. Belerofontis litteras tulit quibus falsatis omnia illi postea euenerunt.*
5 *Litteras familiares priuatorum aperiens, & aduersarijs ostendens falsator est, ideo depositur, si sit clericus.*

Crimen falsantis litteras publicas, aut aliud monumentũ, tam immane est, vt degradatione sit dignũ in clerico c. ad falsariorum, de crim. fals. siue etenim sint
1 litteræ domini papæ, siue delegati apostolici, siue quorumcumque iudicum inferiorum, depositionis pęna infligitur: Abb. in cap. olim not. 2. de Rescrip. Sed & si sint litteræ Regiæ infligitur degradatio c. ad audientiam, de crim. fals. Ideo ista committentes delicta omnes fiunt irregulares, nec promoueri possunt ex Cõc. Agathen. cap. trigesimo quarto, habetur dist. quinquagesima, cap. si Episcopus. Habet autem locum hæc pœna siue falsatio fit in integra clausula a ldita, vel sublata cap. Inter dilectos, de excess. prælat. siue in immutatione vnius litteræ, vel puncti; nam hoc faciens
2 in litteris Papalibus non habens offi-

tium Curiæ sic faciendi ipso facto excommunicationem incurrit in cœna domini; tradit Host. in Sum. de crim. fals. §. porro, vers. sed hodie, probat Felin. in c. 2. §. stillus, de rescrip. & Diaz in praxi Canon. cap. centesimo octauo; Illud tamen annotandum est, quod si hic falsarius occultus fuerit post dignam pœnitentiã promoueri non prohibebitur, quum non sit effectus infamis, Innoc. in c. nisi cum pridem, de renunt. quem sequitur Specul. in tit de dispen. §. Iuxta vers. quinto, quod hodie præcipue verum est, quum omnes occultæ irregularitates præter homicidium p Episcopum dispensari possint ex Concil. Trid. sess. vigesima quarta c. 6. de Refform.

Dubium esset si quis Beleerofontis, seu Vriæ litteras falsarit ad alterius, vel propriam vitam tuendam, cuiusmodi refferunt Annales de Ger-
3 mano quodam clerico, qui Henrici vitam, ac fortunam hac fallatione tutatus est: cum etenim Henricus, qui secundus eius nominis fuit adolescentulus in Corradi Imperatoris odium incidisset, ferunt Corradum studuisse, vt occulta morte necaretur, atque ob eam rem litteras scripsisse, eique defferendas dedisse, quibus mandabatur ipsum secreto occidi: Cumque apud clericum in ipso itinere Henricus hospitaretur, per suspitionẽ clerici consilio, & auxilio, litterarum argumentum immutauit, primoq; abraso scripsit aliud, ita vt per eas litteras sic immutatas, ipse Henricus factus sit Corrado, & gener, & imperij successor, vt narrat Annales de antiquitatibus, & initijs regnorum fol. centes. vigesimo nono: Modo quæritur num hic sacerdos fuerit irregularis; dico eum non euitare crimen falsi in regijs litteris, & propterea nõ sunt facienda mala, vt eueniãt bona: alioqui liceret peierare, falsum testimonium dicere ad tuendam vitam alterius, quod omnino impium est, & ideo non effugit irregularitatem: Minor forte esset culpa, si quis in tuẽda ꝓpria vita huiusmodi litteras defferens, eas immutarit, cuiusmodi fer-
4 tur de Marchione Marinianensi, qui defferens has Beleerofontis litteras, quibus mandabatur eum necari, hoc suspicans aperuit, atque argumentum litterarum ita immutauit, quasi mandarent ipsum præfici cuidam Castro, & militibus, vnde illi arx, & Castrum commissa sunt per eas falsatas litteras, atque armata manu postea propugnauit, & ob eam rem habitus strenuus miles, sæpissime exercitibus præfectus est: Istius igitur culpa longe minor est in falsatione litterarum, sed non effugit nomen, & crimen falsitatis, & ideo nulla ratione istæ falsationes excusari possunt.

Ad hoc irregularitatis genus pertinet, si clericus priuatæ personæ lit-
5 teras aperiat, & aduersarijs indicet, nam proditor est, & falsator; & ideo deponitur: Rom. Cons. trecentesimo sexagesimo quinto, incip. quæritur primo qua pœna, circa fin. Sil. in verb. falsarius §. 1. sed si non ostenderit aduersarijs, extra ordinẽ punitur, Diaz in praxi Canon. c. 96. Inditial. Inquisit. in Verb. litteræ.

De falso testimonio.

CAP. XXXVI.

1 *Falsi testimonij clericus Reus deponitur, & sicut periurij Reus irregularis est.*
2 *Falsi damnatus per viam exceptionis, an dicatur irregularis,*
3 *Acta in vno iudicio per viam confessionis faciunt fidem in alio magis plenario.*

Acta

Adae in vno iudicio per modum exceptionis facient fidem in alio ad præparationem. Falsum testimonium dicens extra iudicium ad liberationem alicuius peccat, sed non tenetur falsi.

Apitale crimen est falsum adferre testimonium, vnde clericus ob id deponitur ex Côc. Agathen. c. 34. habetur ... d. quinquagess. cap. si

1 Episcopus; quod etiam iure ciuili constitutum est C. de Episc. cap. cler. auth: presbyteri, & in corpore vnde sumitur: nec distinguitur an causa ciuilis sit, an criminalis c. quia iuxta §. presbyteri; diacon. 5. q. 6. vbi hoc expressim annotat Hug. & inde confirmatur, quod numquam potest falsum testimonium ferri; quod non sit mixtum periurio; vnde sicut periurium tanvin iuditio criminali, quam ciuili indistincte eadē pœna punitur, & irregularitatem inducit, vt hoc ipso libro superius diximus, ita & hoc casu testimonij lati.

Et tametsi Præpos, in d. c. si Episcopus, distinguat testimonium falsum in iuditio directim intentatum, ab eo

2 quod probatur per viā exceptionis; quia in illo non venit pœna depositionis; Tamen eius sententia in nostro casu nil obstat; nam & si quis cōuincatur per modum exceptionis de falso testimonio, ex eo tamquam infamis de facto à testimonio repellitur, vt ibi ipse scribit, vnde quicquid excludit à testimonio propter infamiā, illud idem excludit ab ordinibus, probatur aperte in c. infames, in fin 6. q. 1. & c. seq. Ideo quisquis conuictus per modum exceptionis, si à testimonio repellitur, per hoc quoque ab ordinibus eijcietur, non quia deponatur, sed quia nec promoueri, nec promotus exercere permittitur

Quinimmo ex actis illis per modū exceptionis, potest preparari directum iuditium aduersus eum, vt puniatur; nam acta facta in vno iuditio, licet regulariter non faciant fidē in alio, quo ad decisionē; Tñ faciunt fidē, quo ad præparationē alterius iudicij, Alex. in l. 2. col. 5. conclus. 6. C. de Edend, quem p̄bat, & sequitur Capicci: decis. 107. vnde si ex illis actis per modū exceptionis, potest directum præparari iuditium, sequitur quod ex hoc fiat irregularis; nám accusatione, & inquisitione pendente quis est irregularis, etiam si postea absoluatur, vt diximus quando de pendente in-

3 quisitione agebamus; De inde si hic fuisset conuictus in exceptione p suā confessionem, etiam fieret irregularis, quia acta facta in vno iuditio summario, licet regulariter non noceant in plenario, tamen fallit in cōfessione, quia ipsa nocet etiam in iuditio plenario, Innoc. in c. de ord. cognit: Imol in Clem. cōstitutionē, col. 5. de elect. Marsil. sing. 257. Incip. Nemo & i sig. 580. Incip. acta facta, vnde ex istis duabus rationibus poterit seruato iuditio deponi, & licet ante sētentiam secundi iuditij non possit dici infamis de iure, est tamen infamis de facto, quod sufficit ad irregularitatem, vt probatum est superioribus libris. Hæc vera sunt in falso testimonio iuditiali, aliòqui si ad liberationē alterius, quis mēdaciū dixerit extra iuditium licet peccet tex. & gl. in c. ne quis arbitretur, 22. q. 2. non tamen erit irregularis arg. d. gl.

De fornicatoribus, & Concubinarijs.

CAP. XXXVII.

1 Fornicator quamtumuis occultus, celebrare non potest ante pœnitentiam. Fornicator notorius est ex confessione, vel qui in iudicio est conuictus, vel euidentia facti, & hic vere est irregularis, & administrare.

...ministrare non potest minores.

2 *Concubinarius occultus administrans, non fit irregularis, secus in notorio.*

3 *Missæ fornicatoris notorij nemo interesse debet;*

Sacerdotio indignus est, qui transit per lupanar:

Atheniensium sacerdotes seorsum habitabant, ad tuendam castitatem:

Clericus frequentans domos pullarum deponitur,

4 *Mulierum familiaritas periculosa, & sæpe aufert dona Dei;*

M. Crassus qua ratione suspectus sacrilegij.

5 *Episcopi, qui in persecutione Arriana abscissis linguis loquebantur, mulierũ consortio hoc donum amisserunt;*

Episcopus, vel monacus domi Mulierem etiã non suspectam, retinere non potest;

Castitati suæ nemo confidere debet, nisi miraculis confirmetur;

6 *Fornicator Christianus cum muliere infideli, aut cum bellua fit irregularis:*

Boue, & Asino non est arandum;

Ornicator quamtumuis occultus mortale peccatum incurrit 27. q. 1. c. nubendi, & 1 trigess. secunda q. 4. c. meretrices; propterea ante pænitentiam, & contritionem celebrare non potest, sine graui sacrilegio, propter illud impedimentum canonicum, quod pẽdet ex peccato mortali, de quo suo loco diximus: quando vero fornicator notorius est forsan ex proprij oris confessione, aut conuictus in iuditio, aut tanta facti euidentia, vt nulla possit tergiuersatione cælari, tunc vere irregularis est c. sacerdotes, dist. quinquagess. quæ res non solum procedit in sacerdotibus, sed etiam in eo, qui constitutus est in minoribus; nam in susceptis ordinibus ministrare prohibetur, & consequenter ad altiores ascendere non potest: at si tales notorij fornicatores ante factam pænitentiam administrauerint fient denuo irregulares Papali dispensatione, vt scribit aperte Nauarr. in Manual. c. vigess. quinto, nu. septuagess. septimo, & ita intelligitur Archid. dist. trigess. secunda §. hæc de malis. Sil. in verb. clericus 2. q. 8. vers. quęritur secundo Io. And. & Host. in c. vestra, de cohab. cleric. & mul. & videtur tex. c. si qui sunt, dist. octuagesima prima, & in c. præter. §. verum, dist. 32. in fin. Silu. in verb. concubinarius nu. 2 4. vbi hæc late probat, non solum in concubinario, sed et in quolibet fornicatore notorio, post Abb. in c. si celebret, de cler. excom. minist.

Et licet Gul. Durant. dixerit concubinarium administrantem in suo ordine non effici irregularem, vt ipse scribit in Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. quod autem dixi de excõmunicato; Tamen posset intelligi, quã do fornicator non potest dici noto- rius, exemplum est si concubina est pe 2 dissequa matris, aut ipse est capellanus dominæ suæ, qua vtitur loco concubinæ; nam quia isto prætextu excusatur a notorio consequens est, quod non fiat irregularis. Silu. d. vers. quæritur secundo: at si sit notorius & ante pænitentiam factam administret, erit irregularis a solo Papa dispensandus Tabien. in verb. irregularitas 4. col. 2. vers. si Tertio est suspensus ex sententia Innoc. & vers. septima conclusio, arg. c. vestra, de cohab. clerici vbi; Abb. & c. 2. de re Iud. lib. 6. & Nauarr. loco supracitato, etiam si nulla precesserit monitio: Anto. & Abb. in c. tua, de cohab. cleric. Tabien. d. vers. septima, Silu. d. vers. queritur secundo: Nam quũ nemo interesse debeat 3 offitio, & administrationi clerici notoriæ fornicatoris d. c. vestra, & dist. trigess secunda c. nullus & S. Tho 4. q. decima quinta, sequitur quod irregularis

gularis fiat, & ita est communis sententia, secundum quam fuisse iudicatũ in curia Delfinatus attestatur Guid. Pap. Decis: quingentes. quinquagess. octaua; pro qua sententia comprobanda facit quod ex traditione apostolica, olim, qui clericus in fornicationem incidisset a sacra communione aliquot annis separabat Io. Clim. grad. 15. c. 1. quin & deponendum esse constitutum videtur per canones apostolorum, vt habetur in c. presbi. te. d. 82.

Quam rem etiam ipsi ethnici obseruauerant, Seneca etenim de clam. c. 1. Indignum, inquit, te sacerdotio dicerem si transires per lupanar; vt reffert Speculum summorum Pontificum c. octuagess. primo, Nam & Athenienses sacerdotes separatim a reliquo populo, distinguebatur, ne aliqua profana contagione eorum castitas pollueretur, Plato in Timeo, & Speculum d. c. octuagess. primo.

Nec solum hęc vera sunt in istis fornicatoribus, sed etiam in clericis, qui nimium frequentant domos puellarum, vel patronarum; nam propter rumores, suspitiones, & diffamationes, quæ inde oriri solent, deponuntur ab ordinibus suis, ob quam rem dici poterunt irregulares illo modo quo alij, qui deponuntur, dist. octuagess. prima c. clericus solus; Est enim mulierum consuetudo maxime periculosa famæ; nam ob hanc vnam causam M. Crassus sacrilegii supitionem incurrerat, quod nimis frequens ad virginem quandam vestalem accederet emptũrus ab ea prædium sibi commodum; vt scribit Pluth. lib. quam. vtilit. ab inimic. Est aut longe magis periculosa animæ, sæpe etenim Dona Dei amittuntur ob mulierum familiaritatem; nam in persequutione Arriana, quæ in Africa a Vandalis facta est, cum pluribus catholicis lingua excisa fuisset, nihilominus diserte omnes loquebantur, cum ingenti miraculo, & publice prædicabant, vt narrat Procopius; at quia ipsorum quidam mulierum colloquiis se se commiscuerat hoc grande miraculum in illo cessauit, vt scribit Euagrius hist. Eccles. lib. 4. c. decimo quarto, & S. Gregor. dialog. lib. 3. c. trigess. secundo, hinc fit vt nec Episcopi possint intra familiā domi retinere mulierem, etiam non suspectā, ob summum specimen sanctitatis quod in illis requirit C. de Epis. & cler. auth. Episcopo, & in auth. quomo. oport. Episc. §. hoc autem vers. neque autem, quod ob eandem rationem procedit etiam in monacis vt ibid. Salic. & gl.

Nec quisquam sibi blandiri debet, quod se nouerit castum, quoniam hos fallit facilius dæmon, etiam si senuerint, vt patet in S. Andrea Episcopo Fundesi, qui fretus sua & mulieris castitate, cohabitando lapsus est; vt scribit Greg. dialog. lib. 3. c. 7. nec aliorum qui constantes, fuerunt vestigia imitanda sunt, in frequentandis mulieribus: Nam & si multi caritate feruentes mulierum domos frequentarint sine peccato, vt de Equitio scribit Greg dialog. lib. 1. c. 4. qui infra septa monasterii mulierum libere ingrediebatur, & de Vitali monaco Alexandrino scribit Marul lib. 3. qui meretricum noctes conducebat, & in prostibulis noctes persæpe integras consumpsit, absque vlla contagione, vt illas conuerteret: Tamen illi pudicitiam miraculis confirmarunt: nam Equitio nocte visum est sibi ab angelo virilia abscindi, vnde ex eo tempore carnis motus in eo penitus defecerit, teste Greg. ibi, Et Vitali Deus castitatis præbuit testimonium: nam cum quidam miles eum a prostibulo exeun-

exeuntem alapa percussisset, subito à dęmonibus vexari cœpit: sed & multæ meretrices ab eo conuersæ perhibentur, vt Marul. ibi, & Sabellic: lib. 10. si quis his igitur, his signis se munitũ ostenderit, nil penitus ei oberit hæc irregularitas.

Quod autem diximus fornicationem non notoriam carere irregularitate intelligendum est, de fornicante cum muliere Christiana soluta; sed si Christianus laicus, vel clericus fornicetur sciens cum muliere infideli hebrea, gentili, aut quomodolibet extra baptismum, possumus defendere ob eam copulam recte repellendum esse, ne ordinetur, & ne ordinatus exerceat; primo quia hoc genus fornicationis inducit crimen capitale l. ne quis C. de Iude. Felin. in c. Innonnullis, de Iudeis: Corn. consc. centes. dec. quarto, vol. 1. Grill. in tract. de pæn. omnif. coit. q. duodec. vnde sicut cætera capitalia crimina inducunt irregularitatem c. si Episcopus, aut præsbiter, dist quimquagess. ita istud quoque: deinde ij incurrunt excommunicationem conc. Eliberr. c. 78. & sicut quilibet excommunicatus est Infamis c. illi, cum seq. 6. q. 1. ideo non debent promoueri, Dein de alia ratione videtur esse irregularis hic fornicator, nam qui adhæret meretrici fit vna caro cum illa 1. Corinth. c. 6. vnde sicut carens baptismate reijcitur ab omni ordine, Ita q mixtus est carni carenti baptismate indignus esse debet; illa enim inhabilitas carnis mulieris redundat in virũ ei commixtum, exemplo eius, qui trahit ad se bigamiam dum ducit viduã in vxorem, vnde fit irregularis etiam post peractam pænitentiam, quia diuisa caro videtur in plures, ergo multomagis diuisa videtur caro huius fornicatoris cum Infideli, vnde saltem Episcopi dispensatio requiri videretur vt promoueri permittatur.

Qua ratione idem putauerim si quis formcetur cum muliere Christiana, quæ ipso sciente commixta est infidelibus, hebreis, aut gentilibus; nã fornicator atrahit ad se eam commixtionem, & carnis diuisionem baptismi, & non baptismi, quam habet illa mulier. Idemquoque putarem in eo, qui commiscetur belluis; nam quum tale crimen sit vltimo supplitio dignum Exod. c. vigess. secundo, Leuit. c. vigess. iure inducit irregularitatem: præsertum considerata mixtura seminis, cum diuersitate specierum, quod comparari videtur ad naturam monstri, & Ideo ab altari reiiciendus quisquis est particeps huius sceleris; Idẽ quoque puto in eo, qui fornicatus est sciẽter cũ muliere, que admissit belluas, est enim par ratio in fornicatore cum ipsa, quia trahit ab illa tam variam, & horrendam seminis commixtionem.

Sed & omnes prædicti casus habẽt annexam infamiam, & turpitudinem, Ideo recte inter irregulares adscribãtur, etiamsi notoria delicta non sint; sed paucis nota; si vero sint occultissima id pendebit ex consilio confessarij, ad quem spectabit consulere pænitenti, ne se dignum putet altaris ministerio; nisi post longam, & asperrimam pænitentiam; & nec tunc quidẽ nisi de consilio, & arbitrio superioris; qui considerabit pænitentis dispositũ animum, quem si perfectum non nouerit, eiciet ab altari; alioqui si tales facile admittentur ad altaris ministerium, agetur contra id quod iubetur ne liceat arare in boue, & asino, & vestem habere lana, linoque contextam c. cum causam, de Elect. Leuit. c. decimo nono, & Deuteron c. vigess. secundo; & contra id quod inhibetur, ne iumenta faciamus coire cum alterius

rius generis animantibus, & contra illud ne agrum serere videamur diuerso semine d. c. 19. aut vineam serere altero semine, contra d. c. vigesi. secundum;

De Adulteris,

CAP. XXXVIII.

1 *Adulterij damnatus promoueri non potest;*
Adulter notorius irregularis est.
2 *Clericus adulter deponendus est;*
Clericus extra iudicium confitens se adulterum, suspendi debet ab officio, & beneficio;
3 *Adulterium committit, non tamen meretrice coniugata;*
Adulterij etiam punitur, qui accessit ad solutam, credens eam coniugatam;
4 *Intentio, an factum sit inspiciendum in delictis,*
Adulter est irregularis, ex homicidio perpetrato in personam mulieris;
5 *Adulterium varijs modis punitum vt hic;*
Adulterium abhorrent etiam Bruta;

Dulterii conuictus aut damnatus promoueri non potest; Efficitur enim infamis, tam de
1 iure, quam de facto. Abb. in c. at si clerici §. de adulteriis, col. 5. de Iudic tex. in c. Infames 6. q. 1. Vnde cum aliis infamibus excludi debet, a suscipiendis ordinibus; quinimmo & si damnatus in iudicio non fuerit, si notorium sit adulterium, eodem iure censetur, nam irregularis est, ob infamiam c. illi 6. q. 1. cum aliis criminosis ex capitali, & notorio crimine, dist. quinquagess. c. si Episcopus aut praesbiter: clerici vero iam promoti, qui adulterii crimen commiserint, siue manife-
2 stum illud sit, siue occultum, deponendi sunt, dist. quinquagess. c. si quis diaconus, & dist. octuagess. prima c. si quis clericus; differt tamen occultus adulter a manifesto, quod manifestus restitui non debet, occultus vero peracta condigna paenitentia, restitui potest c. sacerdotes, dist. 50. cum gl.

Praeterea si clericus nec conuictus, nec damnatus in iudicio fuerit, nec notorium sit adulterium, sed ipso extra iudicium hoc confiteatur, suspendi debet ab officio, & beneficio, de excess. praelat. c. quam sit graue, Rai. in tit. de laps. & dispens. vers. Hoc tamen nota: Quinimmo si ex hac confessione sit nata infamia facti contra eū, pro vero adultero puniri potest, & deponi; & consequenter erit irregularis; Rot. decis. centes. octuagess. in nouis. in additione; facit ad hoc qd scribit Diaz in praxi canon. c. ...

Adhaec adulter intelligitur clericus
3 si cū meretrice coierit cōiugata. Paul. Grillan. in tract. de paen omnis. coit. col. 3. etiā si ignoraret coniugatam, sicut si accessisset ad honeste viuentem ignorās nuptam, vtroq; enim casu adulterii puniretur, quia in istis malefactis, nil excusat ignorantia; Econtrario etiam si ad mulierem accesserit putans eam coniugatam, cum non esset adulterii quoq; punitur, vt scribit Io. de Anna. in c. in non nullis, col. fin. de Iude; quod approbat Diaz in praxi canon. c. septuagess. nono; nec valet ratio quod in istis delictus magis debet damnari quod fit, quam quod intendi
4 tur, vt dicebat Io. de lignano, vt refert Silu. in verb. excommunicatio 6. col. 7. vers. secundo quando: quia illud procedit, vt quis incurrat excommunicationē, quia tunc nō intētio sed factum inspicitur, at in aliis penis quę cōsiderātur respectu ad grauitatē culpae, vel malitiae inspicit intētio, pro qua re videt gl in c. si vero de sent. excom.

Quinimmo adulter posset incidere in irregularitatem ex alieno homicidio; vnde & si occultissimus sit adulter, & quātumuis paenitens adhuc tñ esset irregularis, vt puta si marit' pater

vel

vel quilibet consanguineus mulierem obsuspitionem eius adulterii interfecerit, nam hic operam dando rei illicitæ incidit in culpam eius homicidii, qd declaratum fuit per fel. Rec. Pium V. in vltima signatura mensis septembris. 1571. sed de hoc latius dicemus quando de homicidio agendum erit.

Vnde concluditur omnia iura clamare contra adulteros; nullum enim fere genus hominum fuit, quod non seuere in adulteros animaduerterit, præter indos Garamantides, quorum concubitus promiscui sunt: lege etenim Hæbreorum vltimo supplicio, & lapidibus obruebantur; Leuit. c. 20. & Euang. Ioan. c. 8. lege quoque Ro-
5 manorum capitis pœna primum irrogata est ab Augusto C. ad l. Iul. de adult. & ff. eo tit. Apud Egiptios mulier adulterij damnata naso mutilabatur; Apud Arabes minus delictum fuit matre coiti, quam adulterari, huic enim vltimum supplicium imminebat; Germani adulteram nudam abscissis crinibus dono expellebant publice per vicos eam verberantes: Lepræi populi adulteros vinctos toto triduo per uicos circunducebant, omni genere conuitij eos diffamantes; Mulieres uero in foro stare cogebantur diebus vndecim, tectæ vna sola pellucida veste qua carnes inforne spectari possent: Laciadæ, & seu placiadæ populi attici raphanos in adulterarũ pudenda immitebant: Apud Gortinam adulter adducebatur ad subsellia magistratuum, coronabatur lana in opprobrium effeminatæ, & mollis naturæ perpetuo ignominiosus, nullumque ad Reip. magistratum admittendus; Solonis quoque lege deprehensum ad ulterum impune occidi posse cautum est, quod & legibus ciuilibus continetur: Zaleuci lege statutum est locris vtrũque adulterũ oculis priuari, quã legem cũ filius violasset alterũ sibi, alterũ filio oculũeruit; sed quid persequor humanas leges? Bruta ipsa fæ dum putant adulterium; leo etenim si pardi coitum senserit, in Lænam supplicium de ea sumit, vsque ad necem: propterea Læna fætorem insumine abluit, aut adultero comite procul fugit Plin. lib. 8. c. dec. sexto: De iis plura Rauis: in Epithet. de adult: sic ex iis disce quantum degenerauit humanum genus, in quo, adulterij facinus propemodum inter crimina non habetur.

De incestuosis,

CAP. XXXIX.

1 *Incestum committens infamis est, & deponitur;*
Incestus committitur, etiam ob affinitatem contractam ex copula fornicaria, quibusdã gradibus;
2 *Incestus committitur cum commatre ex baptismo, vel confirmatione;*
Incestus committitur cum filia leuata de baptismo;
3 *Dispensatio nunquam conceditur super cognatione spirituali:*
Incestus committitur cum ea, cuius peccata in confessione audita sunt;
4 *Filia dicitur mulier, quæ est de parrochia clerici;*

QVisquis consanguineis, cognatis, aut affinibus infra quartum gradum cõmiscetur,
1 committit incæstum, ob quod crimen, quia capitale est efficitur infamis, Ideoque promoueri non potest, & promotus deponitur Abb. in c. at si clerici, col. duodec. de Iudit. Diaz in praxi canon. c. septuagess. octauo: inter hos affines etiam

etiam sola fornicatio affinitatem inducit, c. Nec eam, trigess. quinta q. 3. olim quidem etiam vsque ad quartum gradum c. non debet, de consang. & affin. sed ex Conc. Trid. huiusmodi affinitas ex fornicatione cõtracta protenditur solum ad primum, & secundum gradum, sess. vigess. quarta c. 4. de Ref. matr.

Clericus igitur, qui in hoc genus incestus inciderit, perinde deponitur, atque vera affinitate, vt concludit attestando de communi sententia, Dec. consil. centess. quinquagess. octauo, vol. primo, refert, ac probat Diaz. d. c. septuagess. octauo.

Incestuosus præterea est, qui com-
2 matri ex baptismo, uel chrismate cõmiscetur, vt videtur tenere Feli. in d. c. at si clerici, col. vlt. reffert Diaz. c. septuagess. sexto, in fin. & videtur idem sentire Abb. in c. vlt. de purg. canon. Ad hoc quoque spectat si quis, cum ea commisceatur, quam de fonte leuauit; nam quum inde sit orta cognatio spiritualis, tanto grauior pæna infligenda est, quanto maior est spiritualis cognatio carnali, Abb. in d. c. vlt. de purg. canon. numquam enim
3 Ecclesia consueuit dispensare in consanguinitate spirituali, vt ibi Abb. dicit.

Ideo hoc genus hominum incestuosorum nec promoueri, nec exercere permitti debet, quinimmo deponitur, c. si quis sacerdos, & c. non debet, trigess. q. 1. quod etiam verum est in ea, quam leuauit de sacramento confirmationis; nam in vtroq. utorum sacramentorum ea, quæ leuata est efficitur filia, c. 1. §. vlt. de cognat. spir. in 6. Diaz in d. c. septuagess. sexto. Quinimmo idem est in ea, quæ facta est filia clerici ex peccatorum confessione; nam eadem pœna incurrit, c. omnes, trigess. q. 1. & d. c. non debet, & alios locos citat Diaz d. c. septuagess. sexto: filiam quoque accipere de-
4 bemus eam, quæ de parochia clerici existit, Dec. in d. c. at si clerici, col. vigess. prima, vers. secundo limitatur, citat Abb. in d. c. vlt. de purg. canon.

De stupro.

CAP. XL.

1 *Stuprans virginem, siue per vim, siue per seductionem, siue prouocatus, semper est deponendus, & Infamis.*

2 *Stuprans virginem interueniente pactione cũ parentibus, non excusatur.*

Virginũ defloratio (quæ dicitur struprum) 36. q. 1. c. lex illa, tã graue crimen iudicatur,
1 vt quisquis de eo conuictus, aut damnatus est, redatur infamis, & tamquam ex capitali crimine, promoueri non potest, quin & si promotus sit, deponitur. Abb. in c. at si clerici, col. duodec. de Iudit. Abb. in c. 2. de adult. & ita est communis sententia, de qua attestatur Paul Grillan. in tract. de pæn. omnif. coit. § septimo videdum; quia in re quoad irregularitatem, & depositionem hæc tria pari passu ambulant per vim stuprare, per seductionem, & per virginis voluntarium motum, licet quo ad alias pænas longe hæc inter se differant Diaz praxi canon. c. septuagess. septimo; Et est ratio quare virginis consensus non excuset clericum stuprum committentem, quia consensus socii delicti non excusat a delicto; nam vterque in iuditio punietur, quinimmo nec pactione ex-
2 cusabitur, si de stupro committendo cum parentibus conuenerit; omnes enim tanto magis plectuntur, quasi ab

ob lenocinium Dib. 2 d. c. septuagesi. septimo;

De lenonibus,

CAP. XLI.

1 *Lenones a ciuitatibus expellendi;*
Lenones sunt infames, & irregulares;
Lenocinium est multiplex:
2 *Vxorem adulteram tenens stultus, & insipiens est;*
Paulus cognomento simplex noluit vxori adulteranti reconciliari;
1 *Cyppius impiissimus leno vxorem propriam exponens:*
Clericus esse non potest, cuius vxor adulterium commisit, etiam ipso ignorante;
3 *Vxorem vt adulteram retinens, est irregularis;*
Adulterium vxoris sæpe imputatur ignauiæ viri;
Clerici vxor, si adulterium fecerit, facit Clericum irregularem, etiam id ignorantem;
4 *Clerici possunt vxores in compedibus tenere, quod non licet laicis;*
Catalonienses puniunt maritum ob adulterium vxoris, etiam si ignorarit;
5 *Negligentia in adulterio vxoris, inducit irregularitatem;*
6 *Vxorem permittere amicis familiariter loqui, stulti hominis est;*
Candaules Sardiorum Rex a Gige iussu vxoris interfectus;
7 *Adulteria virorum non infamant vxores;*
8 *Lena non est vxor mariti adulterantis; & ideo mortuo viro posset esse prælata;*

1 Rbium perniciem lænones esse quis dubitet? propterea ciuitatibus expellendos lex statuit auth. de lænon. §. sancimus igitur; refert Specul. in c. vsurarum, in gl. expellant, de vsur. lib. 6. eorum enim arte inhonestis domibus lupanaria exercentur ff. de petit. herid. l. ancillarum, Specul. in eod. c. in gl. in verb. conductas; & in summa sunt peiores
4 diabolo. Io. Neuizz. in silua nupt. lib. quadragess. secundo, Foler. in praxi in verb. suffocauit vxorem, §. licet nu. quadragess. primo, & multorum homicidiorum causa sunt, tum inter corriuales, tum etiam quod sæpe numero mulieres ab ipsis seductæ a propinquis occiduntur, vnde ex culpabili homicidio irregulares fiunt, ex iis, quæ dicturi sumus infra tit. de homic. §. ex culpa;

2 Quia igitur hoc genus hominum infame est, ab ordinibus quibuscumque excluditur, gl. in c. si cuius, dist. trigess. quarta, per tex. in c. sicut, triges. secunda q. 1.

Sciendum autem est multiplex lænocinium in iure reperiri: Primum de quo scribit Archid. in c. apud §. cri-
1 men, trigess. secunda q. 1: Leno est, qui est præpositus meretricum, & seductor, qui misorarum mentium blanditor est, dictus quasi quod leniendo seducat, ita ille, quem probat Alberic. in verb. leno: At gl. in d. §. crimen; dicit lenonem esse qui quæstuaria mancipia habet, & hoc non minus est, quam proprio corpore quæstum facere ff. de rit. nupt. l. 4. §. lenocinium: læno etiam est, qui scienter ducit adulterii damnatam, vel reconciliat sibi adulteram C. de adult. l. castitati: quin dicit Aug. lib. Retract. c. dec. nono, sub fin. ex lib. prouerb. 18.
2 qui tenet adulteram stultus & insipiens est; Ideo Paulus cognomento simplex deprehensa adultero, & vxore in crimine, maluit impunitatem concedere, & claustrum subire, quam vxori reconciliare, aut cohabitare, eaque occasione factus est Magni Antonii disci-
3 pulus, multisque miraculis claruit, Marul. lib. 5. And. Eborensis tit. de patientia; Est autem omnium lænonum

neffan-

nefandissimus, qui vxorem adulterio exponit, mercede conductus; Cuius- modi infamissimus olim Cippius Lænocinij damnatus, quod eodem lecto cum adulteris profundum dormiret, vt refert Ranif. textor in Epith. in verb. Læno: Hinc illa legum seueritas, qua quisquis deprehensa in adulterio vxorem retineat, lænocinij puniatur, quasi & ipse pretio corruptus putetur C. ad l. Iul. de adult. l. crimen, habetur 32. q. 1. c. apud §. crimen.

Qua propter Neocesariensi Conc. c. 8. clericus fieri non permittitur ille, cuius vxor adulterium commiserit, habetur d. trigesima quarta c. si cuius; quam rem extendere licet, etiã si vxor vim passa sit; nam & si ob id lę-
3 no vir non putetur tamen corruptã agnoscens ex capite bigamiæ ab ordinibus deijceretur, vt suo loco diximus; Sed si fine] vi vxor adulterata sit semper vir notatur, aut consensus, aut ignauiæ; cum etenim vir sit caput mulieris, eamque ad omne malum flexibilem debeat totis viribus custodire, imputandum est ei adulterium, maxime si vir occasionẽ præbeat, ob nimiam forsan nuptialis copulæ continentiam; qua ratione si clericus vxoratus fit eius autem vxor adulterium commiserit aperte ob id efficitur irregularis; vt tradidit Steffanus Troches clementinarum antiquus interpres, in Montepessulano, sub anno domini 1356. scripsit enim in Clem, cum ex eo, de sent. excom. clericum ignorantem adulterium vxoris irregularem esse, per d. c. si cuius; propterea permissum est clericis, vt vxores compedibus mancipent, & priua-
4 to carcere detineant, ex Conc. Toletan. 1. c. 7. habetur 33. q. 2. c. placuit, cum tamen id laicis non liceret, vt ibid. gl. annotat; ignorare etenim vxoris adulterium non est sine culpa;

Nam Catalonięsium lege antiqua sancitum erat, vt etiã vir ignorans adulterium vxoris solidos quadraginta fisco errogaret. Parijsis quoque vir, quo ignorante vxor adulterata erat, publice puniebatur; Nam iubebatur insedere super asinum vel sa facie ad posteriora, & caudam eius, vxor vero pedestris asinum fune trahebat præcone acclamante, qui sic facit, sic accipiet: hæc refert idem Steffan. eo loco in gl. in verb. continentes, & narrat etiam Zabar. in c. cum ex eo, de sent. excom. & Foller. in d. §. licet nu. 7.

5 Qua ratione, & ob infamiam recte concluditur, ex sola negligentia in adulterio vxoris, maritum fieri irregularem ex sententia eiusdẽ Steffani. ibi: vnde iure merito damnandi sunt viri, qui amicos proprios permittunt nimis familiariter cum vxoribus
6 conuersari, inde etenim quandoque dignas pœnas luunt, cuiusmodi exemplum est apud Herodotum lib. primo de Cãdaule Sardiorum Rege, qui nimium prædicarat vxoris pulcritudinem Gigæ familiari suo, ita vt etiam ei nudã eã conspiciẽdam exposuerit: quæ res cum vxori cognita esset, ipsi Regi mortem attulit per insidias eiusdẽ vxoris, & Giges ab ea in virum acceptus est, & Regno potitus,

Est vero in hac materia illud non prætermittendum, quod tametsi vxorum adulteria viros infament, & lę-
7 nocinij notam incurriãt, si eas retinuerint; tamen non ita est econuerso, virorũ etenim adulteria vxores nequaquam lænocinij notant, si viros admisserint ad coniugij vsum; expressim trigess. secunda q. 1. c. apud §. hoc in mulieribus; non enim hoc casu põt læna dici, Archid. d. c. apud §. crimẽ: propterea non oberit ei, quin postea defuncto viro, si ingrediatur monaste-

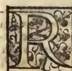
 rium

rium possit fungi prælatura, qua alias si esset infamis, fungi non posset, vt dixi quando de Monialibus agendum fuit.

De Raptoribus mulierum.

CAP. XLII.

1. *Raptor mulierum est irregularis.*
Raptores infames sunt, & omnium honorum incapaces.
2. *Raptori consentiens irregularis est; sicut & fautor, & auxilium præstans.*

Aptus grauissimũ crimen est, & omnibus legibus seuere punitum, quasi capitale de-
1 lictum: propterea irregularitate notatur Raptor pluribus rationibus: prima quia publica pænitentia punitur cap. raptor. 27. q. 2. vnde sicuti cæteri publice pænitẽtes redditur irregularis, vt alias diximus de publicis pænitentibus: secunda quia raptores infames sunt c. consanguineorum 3. q. 4. & & q. 5. c. constituimus; præsertimque omnium dignitatum incapaces sunt, vnde cum ordines sint honores, & dignitates, vt not. Abb. in c. 1. de oblig. ad ratiocin. ideo reijciuntur: Præterea cuiuscumque raptoris oblatio ab Ecclesia respuitur, vnde cum promoueri, & deo dicari sit seipsũ offerre cõsequens est vt Raptores siue rerum, siue personarum, præsertim Ecclesiasticarum, vel sanctimonialium, nec promoueri possint; sicut nec cuiuis eorum oblatio recipitur, vt constat ex Greg. dialog. lib. 3. cap. 26.

Siue igitur laicus, siue clericus raptum committat, incidit in irregularitatem; nam clericus proprio gradu deijcitur, quod significat depositionem, ex Conc. Calced. c. vigesimo sexto, habetur trigesima sexta q. 2. c. eos: quo loco non solus raptor clericus deponitur, sed etiam quisquis raptori consenserit; & hæc eadem confirmantur ex Conc. Trid. sess. 24. cap. sexto, de Reform. matr. vbi nõ soli raptores, sed auxilium, ac fauorem præstantes ipso iure excommunicati, infames, & omnium dignitatum incapaces, si laici sint, si clerici, depositi esse declarantur.

De Sodomitis.

CAP. XLIII.

1. *Sodomia omnium criminum nefandissima, depositione dignum reddit clericum; & irregularem.*
Censuræ Ecclesiasticæ non habent locum in delictis attentatis, sed in consumatis.
2. *Sodomiam attentare idem est, quod actu peccare, quo ad irregularitatem.*
3. *Delicta atrocissima ita puniuntur attentata, vt consumata.*

Efandum hoc delicti genus omnium criminum grauissimum est, vt scripsit Aug. lib. de adult. coniug. habetur 32. q. 7. c. adulte-
1 rij: omnia etenim mala ob hoc præcipue super hominum genus descendunt, vt dicit Archid. in c. infames 3. q. 7. & expressim habetur auth. vt non luxur. cont. natur. §. quoniam; Tanto igitur magis reddit irregularẽ quanto superat cætera alia crimina capitalia, ea scilicet ratione, quod reddit infamem, & vltimo dignum supplitio C. ad l. Iul. de adult. l. cũ vir nubit, & clericum depositione dignũ efficit cap. clerici, de excess. prælat. expressim.

expressim eum esse irregularem scribit Archid. in d. cap Infames, & Spec cul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. octauo.

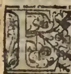
In quo numero non solum habentur, qui deliquerunt actuali peccato, verum etiam qui id scellus perpetrare conati sunt; nam licet censuræ Ec-
2 clesiasticæ non habeant locum nisi in delictis consumatis Felin. in tract. de conatu tamen attentantes, & conantes notantur eadem infamia, sicut & alij qui consenserint, aut persuaserint, aut domum commodauerint; in istis enim atrocissimis delictis conatus pu-
3 nitur æque, ac verus effectus, & consumatum delictum, Bald. in l. si fugitiui C. de ser. fug. Felin. in d. tract. de conatu falen. §. maxime in attentatione pudicitiæ, in qua ista specialitas habet locum, idem Bald. ibi & in l. qui autem operas ff. de infam. Matt. de Afflict. in Decis. ducentess. septuagess. sexta; Et in specie de iure ciuili pœna est deportatio l. 1. ff. de extraord. crim. quæ deportatio iure canonico comparatur priuationi ordinum, & separationi ab alijs Ecclesiasticis personis.

Vnde recte concludi potest iudicē legittime iudicare irregularem eum, qui sodomiticum peccatum committere attentauerit, quod expresse iudicauit S. Augustinus Epist. centess. trigesima sept. vers. cum enim ista me causas retulit Lippom. Tom. 2. in vita S. Felicis.

De Muliebria passis.

CAP. XLIIII.

1 *Muliebria passus irregularis est.*
2 *Muliebria passus, etiam per vim prædonum est irregularis, si hoc sciatur.*
3 *Mulier per vim adulterata reddit irregularem virum suum.*
Muliebria pati aliquis dicitur etiam cum belluis.

Eadem quoque criminis ratione muliebria passus damnatur, propterea & ordinari prohibetur, & susceptos ordines exercere, qui
1 idem infamis efficitur; nam & lege ciuili in iudicio postulare non permittitur l. 1. ff. de postul. & iure canonico confirmatur c. Infames 3. q. 7 Immo quicquid de sodomita dicitur, idē de isto dicendum est, propter participationem delicti; & quamquam iure cautum sit, quod si quis vim passus muliebria sit impetu hostium, vel prædonum, quia renuerit, non imputari ei debere hoc crimen, tex. & Archid. in d. c. infames, arg. tex. in l. vim passam ff. de adult. & trigesima secunda q. 5. c. Illę. Tamen hanc excusationem ad hoc tantum intelligo, 2
ne de iure infames efficiantur, ne he in iudicio puniantur, sicut in dictis legibus mulieres uim passæ excusantur; at quo ad ordines, à quibus sola infamia facti excludit, si notoria res
2 sit, hunc muliebria passum esse, etiā si per vim, non patiar eum ad ordines promoueri, ob scandalum; nam illo conspecto refricatur in populo tantæ turpitudinis memoria.

Eum igitur nō decet admittere ad ordines exercēdos eo loco vbi de ea re diffamatus est sicut mulier vim passa, & corrupta non facile coronatur, aut consecratur d. c. illæ, & præterea
3 mulier vim passa, & corrupta inducit bigamiam in viro proprio eā cognoscente, quia factum inspicimus in irregularitate, & non voluntatem d. c. Illę, & decima quinta q. 1 c. si quis non iratus; alibi vero vbi cessat infa-

Ee 2 mia

mia facti, certe muliebria passum per vim nil prohibet promoueri, & exercere posse, ¶ Muliebria passum etiam dicemus eum qui belluis sese subiecerit, sicut tempore Leonis X. contigit Montefalisco: namque loci repertus est muliebria patiens canibus agentibus, ob quam causã tam canes, quam ipse publice combusti sunt, tradit Borgas, qui fuerat ipsius causæ iudex. De dispens. part. 6 nu. 28.

De Simoniacis.

CAP. XLV.

1 *Simonia dicitur hæresis, sed non proprie.*

Simonia in ordine, aut beneffitio, impedit promouendum, & promotum etiam post pænitentiam.

2 *Simoniacus ipso iure incurrit excommunicationem, ideo non eam administrando incurrit irregularitatem*

Simonia consanguineorum præiudicat ignoranti beneffiiciato vel ordinato.

3 *Simonia committitur, etiam in auferendis obstaculis, ut in electionibus, uel concursibus.*

Simonia est, si quis deferat accusationem aduersus Episcopum, ut ab illo promoueatur.

4 *Simonia non est in solutione pecuniæ, ad redimendam uexationem.*

Simoniam non committit seruus, qui se redemit, ut ordinari posset.

5 *Maritus, si precibus inducat uxorem ad consentiendum sibi uolenti monacari, non incurrit simoniam.*

Matrimonium potest sub pecunia contrahi sine simonia

Confidentia in beneffitijs, qua pæna puniatur.

Confidentiæ multi casus adnumerantur.

Imoniæ crimen proxime accedit ad hæresim, quinimmo hæresis dicitur 7. q. 1.
1 c. præsentium: Iacobat. de Conc. lib. 4. art. 4. tit. de Simoniaco, tex. & gl. in c. quicumque 1. q. 1. appellaturque hæresis Neofitorum, vt scribit Martinus ordinis prædicatorum in Margarita decreti, in verb. Neofitus: Non tamen proprie hęresis dici potest, sed similitudinarie S. Tho. 4. d. 25. art. 2. Quisquis igitur siue in ipso ordine, siue in beneffitio hoc crimen commisserit amittit exequutionem sui ordinis S. Tho. d. art. 2. & consequenter promoueri non potest, quum sit irregularis, de simon. c. si quis & 1. q. 1. c. Statuimus decretum, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta, vers. Itẽ simoniacus, & nec quidem post penitentiã exequi potest, Spec. d. §. Iuxta vers. secundo in simonia, citat. tex. in cap. Tanta, de Simon. & 1. q 1. cap. erga; est enim quilibet simoniacus infamis, & Reus læsę maiestatis, ideo maioribus pænis vltra irregularitatem puniẽdus C. de Episc. & Cler. l. si quemquã; quisquis n. simoniæ crimen ausus sit committere præsertim in ordi-
2 ne, facile creditur oĩa facinora ppetratur⁹ vt scribit Pallad. Episcop⁹ Helenopolitan. in vita Ioã. Chrisostomi, habet apud Lippõ. in vitis sãctorũ Tõ. 2. in vita d. Ioan. Chrisost. nu. 39.

Et quia duo sunt qui delinquunt in huiusmodi crimine, vterque efficitur irregularis, promouẽs etenim, & promotus sacerdotio carere dicuntur c. si transitus, dist. 79. Nec solum qui promotus est simoniace priuatur executione eius ordinis, quem sic suscepit, verũ ẽt cuiuscumq; alterius rite suscepti, Innoc. in c. per tuas, & ĩ c. tãta, de Simon. Archid. in c. ordinationes,

1. q. 1. Diaz in praxi canon: c. octnagess. primo: quisquis vero sic simoniace promotus ausus fuerit exequi grauissime peccat, nouam tamen irregularitatem non incurrere scripsit Spec. cul d. §. Iuxta vers. quod autem dixi de excommunicato, sed in hoc male sentit hodierno iure; Nam suo tempore quo forsan simoniacus non erat ex-
2 communicatus ipso iure, procedere poterat sua sententia sat hodie: quia ipso iure simoniacus incurrit excommunicatione extrauag. Paul. 2. incip. cum de testabile, consequens est, vt administrādo ordinē susceptū nouā incurrat irregularitatē, sicut & alii oēs excomunicati administrātes; & ideo erit irregularis, quia simoniacus, atque etiā obuiolatā censuram administrando.

Procedit autem hæc irregularitas ob simoniam non solum in scietibus, verum etiam in ignorantibus; & ideo si inscio benefficiato, vel ordinato parētes, vel consanguinei eius simoniam commisserint, ipse nihilominus efficitur irregularis statim cum id sciuerit, & ideo debet abstinere, & benefficiū dimittere 1. q. 5. c. 3. & c. vlt. & ibi gl. Hug. in c. qui bis, de consecr dist. 4. nec ad illud idem benefficiū redire poterit, nisi dispensatus, saltim ab Episcopo Abb. in c. post translationem, col. penult. de renunt.

Procedit etiam hæc irregularitas non solum si commissa simonia sit in ordine, vel benefficio consequendo,
3 verum etiam si circa aliqua impedimenta auferenda, exemplo est, si duo Electi, alter alterum prætio corrumpat, vt suæ Electioni cedat, vel si duo concurrentes ad eandem parochialē iuxta Conc. Trid. sess. vigesi. quarta c. 18. alter pretiū alteri det, vt desistat a cōcursu, vt sic tūc existēs sol' obtineat in cōcursu, hā isti casus olēt simoniā c. Matteus de simon; licet sit arg. in contrariūm gl. in c. ad audientiā. 2. de Rescript.

Hac eadem ratione est simoniacus qui accusationem aduersus Episcopū deserit, vt ipsum ad ordines promoueat c. Fusæmū 2. q. 3. & Ideo obid fieret irregularis, vt ibi: aliquando tā si quis etiam per pecuniā auferat impedimenta sibi obstantia ad bænefitium, vel ordinem liberius cōsequendum, nihilominus caret hoc crimine simoniæ; exemplo est si quis iam consequutus benefficium molestiam patiatur, potest redimere vexationem, sine scrupulo simoniæ S. Tho. 22. q. cent. tess. art. 2. ad 5. Pisanell. in verb. simo-
4 nia 1. vers. vtrū tēporalia; Ideoque si seruus semet ipsum redemerit pecunia a domino, vt promoueri possit, vel monacari, non committitur simoniam gl. optima in c. generalis, dist. 54. & ante eam Hug. ibi.

Quo argumento si maritus intendens monacari, & nō valēs inducere vxorē ad cōsentiendū, precibus eā induxerit, nō videtur simoniæ crimen incurrere, e d. gl. in d. c. generalis: Cuius rei exemplum, est Abbas Theon vir sanctiss. qui pluribus iteratis precibus rogauerat vxorem, vt sibi monacatum cōnsentiret, vt refert Cassian. libro 4. collat. 21. c. 8. & 9. sed arg. contra gl. in c. significante, in verb. repellentes, qui matr. accus poss. sed &
5 si vir in contrahendo matrimonio paciscatur sibi aliquid dari, vel fieri, vel aliquid ipse promittat ad hoc, vt obtineat talem vxorem non incurrit simoniam c. de illis, de Cond. appos. intelligendo vt declarat Abb. ibi, quem sequitur Silu. in verb. Matrimonium 2. q. 5. secus esset si sacerdoti promitteret pro offitio sacerdotali, in actu contrahendi, quia vterque esset simoniacus.

Ad hunc tractatum pertinet si quis

 in con-

in confidentiam beneficium, fructus, aut pensiones acceperit: est enim hoc turpissimũ genus depositi, scilicet vt quis beneficium, aut pensiones alieno nomine accipiat, quod genus criminis, quum ad Simoniã spectet Pius IIII. & Pius V. seuerissime per Bullas super ea re promulgatas puniendum curarunt; nimis enim in Romana curia hæc labes irrepserat: Ideóque oẽs etiam Episcopi, patriarcæ, vel Cardinales hoc crimen committẽtes ab ingressu Ecclesiæ arcẽtur: quam si ingrediantur fiũt irregulares iuxta c. Is cui, de sent. excom. in 6. inferiores vero excommunicationis papalis sententiã ipso facto incurrunt, vt patet ex Bulla Pij IIII. 1564. & Pij V. 1569. cal. Iunij: nam præterea fiunt inhabiles ad omnia alia beneficia, & per solas præsumptiones, & per singulares testes hoc crimen probari potest, vt ibi patet.

Committitur autem ipsum confidẽtiæ crimen pluribus modis, quos subijcere necessarium putamus.

Si quis ressignet beneficium alicui paciscẽdo de aliqua pẽsione sine Apostolico consensu.

Si quis nollẽs promoueri ad sacros ordines, vt requirit beneffitium, vel nollens adstringi ad residentiam, vel nollens adstringi ad habitum, & tonsuram, beneficium ressignet alicui reseruando fructus. vel pensiones sine prædicto assensũ.

Si quis statuens ire ad bellum, aut vlcisci de hostibus suis, & ne ex delicto perpetrando vacare contingat beneficium, alteri ressignet, paciscendo de fructibus, vel super pensione sibi, vel alij reseruanda, sine prædicto assensu.

Si quis criminosus, alioque modo irregularis, beneficium ressignet, vt obtenta postea dispensatione ab irregularitate, idem beneffitium repetat.

Si quis beneffitium quomodolibet ressignauerit, vt sibi postea restituatur, vel, ei, quem ipse nominauerit.

Si quis beneffitium vacans impetrauerit, eo pacto, vt postea ad mandatum alicuius dimissurus sit, vt alij conferatur.

Si quis beneffitium acceptauerit, vt cum infans, vel puer adoleuerit illi postea ressignet.

Si quis potestatem habens conferẽdi, præsentandi, aut instituendi in beneffitio, contulerit, præsentauerit, instituerit, vt de fructibus aliquid sibi, vel alij respondeatur.

Si quis ex priuilegio non obligatus, adsoluendam expeditionem bullarum, cameræ, vel cancellariæ, faciat expediri bullas sub nomine suo, vt euitet dictas expensas pro alio, qui in veritate est futurus possessor dicti benefficij.

Si quis ad effectum litis deffendendæ super beneficio, alicui potenti ressignauerit illud, vt obtenta victoria litis, alteri conferatur, & ressignetur, aut sibi restituatur.

Sed & si nulla pactio nulla conuentio de fructibus, vel pensione intercesserit per ressignantem, conferentem, instituentem, aut præsentantem cum ipso recipiente, si tamen post perfectam ressignationem, vel prouisionẽ, ipse ressignator, vel prouisor, aut familia eius, aut propinqui, seu hæredes de facto colligant fructus, aut partem dicti benefficij, probatur confidentia.

Idem est si prouisus de beneficio constituat procuratorem ipsum ressignantem: vel prouisorem ad percipiendum, vel locandum fructus benefficij; idem si constituat procuratorem aliquem propinquum dicti ressignan-

ssignantis, vel prouisoris, aut præsentantis.

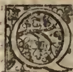
In summa quomodolibet tertia persona supposita sit ad titulum beneffitij, vel ad fructus, dicitur beneffitium esse in deposito, & confidentia.

Sepradictis enim omnibus casibus committitur Simonia ex titulo confidentiæ, non solum ex parte conferētis, ressignantis, & præsentantis, sed etiam mediatoris, & recipientis eo modo beneffitium, vt patet in d. bulla, & constitutione Pij V. Cal. Iunij. 1569. ad quam quisque confugere debet pro pleniore huius rei cognitione.

De hereticis, & scismaticis.

C A P. XLVI.

1 *Hæreticus ipso iure est excommunicatus.*
Hæreticus est irregularis, etiam post peractā pænitentiam, & ab omnibus ordinibus, & dignitatibus deponitur.
2 *Relapsus in hæresim, degradatur.*
3 *Abiurans hæresim post peractam penitentiā, dispensari posset, vt administraret, sed non vt ascendat.*
Abiurans restitutus, tamen nunquam restituitur, vt possit confessiones secularium audire.
Hæreticus absolutus in foro conscientiæ, adhuc potest in foro iudiciali puniri.
4 *Scismatici, etiam post pænitentiam sunt irregulares.*
Scisma vix esse potest sine hæresi.
Hæresis contemplatione, sunt irregulares fautores, consultores, receptores, & similes.
Hæreticis exhibens sacramenta, est irregularis, etiam post pænitentiam.
Hæreticorum proles; vsque in 2. generationem est irregularis, ad ordines & beneffitia.
Hæreticus difficile dispensatur ad dignitates.
6 *Dispensare cum hæretico, vt ad ordines, & beneffitia, solus Papa potest, secus in foro conscientiæ.*
7 *Inquisitionis officium, si quis offenderit, vel notarios, testes, vel si eos minatus sit, aut perterre fecerit, aut scripturas corruperit, lesæ maiestatis tenetur & tam laici, quam clerici sunt irregularis.*
8 *Veniam petens pro offensoribus officialium sanctæ inquisitionis, efficitur irregularis.*

Voniam hæreticus ipso iure excommunicatus est, cap. excōmunicamus, de sent. excom. & quot annis 1
publicatur in cœna domini; Ideo cum non sit membrum Ecclesiæ, nec pars cleri, nec sacramētorum particeps, ita nec ordinū communionem, habere potest; propterea quisquis est, vel fuit hæreticus irregularis est, etiam si pœnitentiam peregerit, videtur tex. in c. nos consuetudinem, di. duodec. expressius tradit Specul. in tit. de dispens. §. iuxta. vers. sexto, & videtur probari in c. conuenientibus 1. q. 7. & de purg. Canon. c. Inter solicitudines; nā clerici hæretici ab omnibus ordinibus deponuntur; sicut & alij ab omnibus dignitatib. c. ad abolendam, de hæretic.

Si quis vero suam abiurauerit hæresim, & postea relapsum commisserit, etiam degradatur. c. 1. de hæretic. lib. 6. de quare plura Diaz in praxi Canon. cap. centesimo sexto, & tradidit Specul. in suo Aureo Repertorio, in tit. de irregular. quæ desinciunt promotum, circa princ. At abiurans si recte resipuerit, & impositam peregerit penitentiam, dispensari potest ad susceptos ordines admi-
2 nistrandos, sed non vt ad superiores ascendat; quod si nullum ordinem ha-

beat, vlterius ordinari non poterit, nec ad primam quidem tõsuram 1. q. 7. c. saluberrimum, Anton. florent. lib. de censur c. centes. Silu. in verb. Irregularitas q. 5. & ante hos scripsit Raym. in tit. de heret. versi. Item nũquid tales, in fin. quinimmo, & si perfecte resipueri: & Ecclesiæ fuerit reconciliatus, Tamen gratia restitutionis non extenditur, vt possit confessiones secularium personarum audire vt paulo inferius dicemus; sed & si in foro conscientiæ fuerit absollutus, & condignam pænitentiam, & satisfactionem egerit; tamen adhuc potest in foro iuditiali puniri, & irregularis declarari, secundum ea, quæ abunde tradit Iudit. imquisit. in verb. absolutio.

4 Hæc autem omnia fere dicenda sũt in scismaticis; nam nec post peractã pænitentiam possunt promoueri, aut exequi, de scism. c. 1. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. dec. quarto, vbi eos expressim dicit Irregulares, & videtur tex. in c. qui contra, 24. q. 1. scisma etenim vix esse potest, fine hæresi; nam in eis reconciliandis requiritur abiuratio, & satisfactio, & recipiuntur quasi extra Ecclesiam sint, vt Ray. de scismat. vers. fin.

Hęc etiam locum habent in fautoribus, consultoribus, participibus, auxilium præstantibus, aut quouis modo deffensoribus, vt habetur in primo capite Bullæ in cæna domini; nam hij omnes pro hæreticis habentur, vt apud summistas, vide Silu. in verb. hæresis q. 7. quinimmo si quis exhibeat sacramenta Ecclesiastica hæreticis irregularis efficitur, etiam post peractam pænitentiam, Specul. in d. §. Iuxta vers. septimo; insuper & om-
5 ni Ecclesiastico gradu priuatur nec restitui potest nisi à sede apostolica, tex. in d. c. excommunicamus. §. si vero clericus, & §. sane clerici de heret. Diaz c. 107.

Ecclesia igitur vsque adeo detestatur impium hoc genus hominum, vt nec ipsorum prolem vsque in secundum generationem, ad vllum beneficium, vel officium admitti concedat; filij etenim, & nepotes ex paterna linea promoueri non poterunt tex. in c. quicumque §. hæretici, de hæret. in 6. quod intelligendum est si eorũ pater, vel auus in hęresi mortuus est; alioqui si fuerit Ecclesiæ recõciliatus, soli filij, non autem nepotes ordinari prohibentur c. statutum fælicis, de hæret, lib 6. Pisanell. in verb. hęreticus 2. vers. 2. Et tamesi capitula præ allegata de solis beneficijs, & officijs loquantur, tamen longe maior ratio est in prohibendis ordinibus, quàm officijs, & beneficijs; illa etenim verba large accipienda sunt, vt scribit gl. in d. §. hæretici, ad dignitates vero difficilis est dispensatio sine causa S. Thom. quodl. 10. art. 16.

6 Dispensationem autem huius irregularitatis aliqui permittebant Episcopo, vt gl. in c. præsbiteros, d. quimquagesima: sed id non est verum; nam olim vel à Concilio, vel à Papa dispẽsatio hæc emanare debebat, c. de eo, dist. quimquagesima: ita quod causa bene cognita posset tam grandis esse dispensatio, vt promoueri quis posset, etiam ad Episcopatum, & superiores dignitates glos. in d. cap. nos consuetudinem, dist. duodec. tex. in c. ipsa pietas, vigess. tertia q. 4. Silu. in verb. Irregularitas vers. vigesimo quarto; Nam & hæreticos ab Arrianis ad Ecclesiam redeuntes, Athanasius non negauerat recipi posse vt scribit Basil. ad Neocesatien. epist. septuagesima quinta. Propterea hodie ex Concil. Trid. sess. 24. c. sexto, de Reff. Episcopus per se ipsum non per

alium

alium ſubſtitutum abſoluere poteſt
eum, qui occulte in hæreſim lapſus
fuerit, ſed non elicio ex illo capite
Epiſcopum diſpenſare poſſe, & habi-
litare ad ordines & dignitates; quia
verba Concilij ad conſcientiæ forum
illud Epiſcopis concedunt, vt ibi pa-
tet; præſertim, quia quęcunq; gra-
tia facta hæretico numquam includit,
vt poſſit audire confeſſiones perſona-
rum ſecularium, vt decretum eſt in ſa
cro officio Sāctiſſimæ Imqſitionis die
21. Septemb. 1562. & die decimaquin
ta Nōuemb. 1565. vt reffert Iudit. Im.
quiſit. decreto ſuper D. Paulam PP.
IIII. quod procedit in omnibus, qui
vel publice, vel ſecrete vel quomo-
docunque abiurarunt, ut ſupra dictum.

Quandoque vero etiam, qui non
7 eſt de hæreſi conuictus, vel damna-
tus maiores pœnas, & irregularitates
incurrit, vt puta ſi offenderit iudices
notarios, accuſatores, teſtes in cau-
ſa hæreſis, vel ſi eos minatus ſit, aut
perterrefecerit, vel ſi ſcripturas ab-
ſtulerit, corruperit, aut reos eripuerit,
aut vt effugerent facultatem præſtite-
rit, vel ad id ſolum conſuluerit, au-
xilium, vel fauorem dederit, etiam
effectu non ſequuto, ſola attentatio
facit omnibus iſtis caſibus Reum læ-
ſæ maieſtatis ex primo capite: & di-
gnitatibus, ſi quas habet ipſo iure pri
uatus exiſtit, & ipſo iure excommu-
catus; eiuſque filij infames, & omnis
hæreditatis incapaces; hæc quo ad
laicos. At clerici ſiue ſeculares, ſiue
Regulares, ſiue Epiſcopi, ſiue in ma-
iore dignitate conſtituti, omnibus be
neficijs, & officijs Eccleſiaſticis ipſo
iure priuati ſunt, & degradantur mo-
re hæreticorum: Ex quo conſtat om-
nes ſupradictos eſſe irregulares: im-
mo ſi quis pro prædictis delinquenti-
8 bus veniam petierit, & pro eis inter-
cedat; quaſi fautor hæreticorum ipſo
facto declaratur; hæc apparent ex
Bulla fel. rec. Pij V. contra offenden-
tes perſonas officij Imquiſitionis, edi-
ta nono cal. Aprilis 1569. anno eius
quarto, vbi latius de hac re: ex qua et
aliæ multæ colligi poſſunt irregulari-
tates, quo ad laicos, clericos, regu-
lares, Epiſcopos, & maiores.

De læſæ Maieſtatis Reis.

CAP. XLVII.

1 Læſæ maieſtatis Reus, eſt irregularis.
Læſa maieſtas dicitur etiam ſi clericus Regiā
maieſtatem offenderit, vel aſſiſtentes Regi.
2 Cardinalem offendens, fit Reus læſæ maieſta-
tis, & irregularis, vſque in ſecundam ge-
nerationem.
3 Epiſcopū proprium offendentes, vſque in 2. ge-
nerationem, ſunt irregulares, ob læſam Ma
ieſtatem.
Maieſtatem ſecularem lędens fit etiam infa-
mis in foro Eccleſiæ.
Maieſtatis rei ſunt fautores, conſultores, &
ratum habentes, & eorum proles.
4 Parochum proprium offendentes, quadam ra-
tione tenentur læſæ maieſtatis.
5 Irregularitas ex alieno delicto ſæpe cauſa-
tur.
Læſæ maieſtatis rei poſſunt menacari, ſed non
ſiunt prælati.
6 Clericus filius eius, qui tenetur læſæ maieſta-
tis ordinatus ante patris delictum, non eſt
irregularis, niſi quo ad beneſſicia, & vt nō
accenſeat.
Læſæ maieſtatis Reus reſtitutus à Principe
non tamen videtur quoque reſtitutus in fo-
ro Eccleſiæ.
Filij Reorum læſæ maieſtatis ſi à Principe re
ſtituantur, videntur quoque reſtituti ab Ec
cleſia.

Lio quodā loco de p-
ditoribus p nos tractā
tum eſt hoc ipſo libro;
ſed qa id ſpeciale qu-
dā crimen eſt ſpeciale
quoq; capite tractaui-
1 mus; Nūc āt generalius oē crimē, quo
Ma-

Maiestas læsa dici potest, hoc capite
1 prosequuturi sumus; Quisquis igitur læse maiestatis Reus est, irregularis efficitur, est enim infamis C. ad l. Iul. maiest. l. quisquis: Ideo promoueri non debet, quinimmo promotus deponi, ac degradari, vigesi. secunda q. 5. c. si quis laicus: Abb. in c. at si clerici, de Iudic. quod procedit etiam si is, qui lædit maiestatem non sit subditus illius, vt puta si clericus, vel Episcopus Cæsaream, aut Regiam potestatem; vel quemcumque temporalē dominum hoc genere læsionis offenderit, Diaz in praxi canon. c. centess. dec. nec refert an ipsa persona principis sic læsa, an vero ij, qui principi assistunt d. l. quis quis, habetur sexta q. 1. c. si quis cum militibus,

Propterea offendentes Cardinales
2 læsæ maiestatis Rei sunt perpetuo infames, ipsi ac eorum directa linea descendentium, vsque in secundum gradum, promoueri non potest. & si quis iam promotus est ascendere non potest, imo beneficijs omnibus priuari debet, etiam si innocens sit, odio sceleris progenitorum, tex. in c. fælicis, de pæn. lib. 6 Idem est in offendentibus proprios Episcopos, etiam non dum consecratos, nam quasi oblæsam maiestatem infames fiunt, & vsque in secundam generationem descendentes promoueri non possunt, & promoti non ascendunt: suntque ad obtinenda beneficia inhabiles Clem. 1. de pæn.

Quinimmo tanta posset esse læsio in personam proprii prælati, puta si occidatur, vel mutiletur, quod offensores huiusmodi non solum ipsi, & descendentes primi, vel secundi gradus, sed nec in quanto quidem gradu promoueri, aut promoti ascendere possent c. In quibusdā, de pæn. istis enim terminis occisionis, vel mutilationis hoc capitulum intelligitur, vt dicit gl. in d. clem. 1. in verb. secundum, de pæn.

3 Per quæ iura possumus dicere, q̄d lex illa quisquis C. ad l. Iul. maiest. fuerit correcta in ea parte, qua dicit filios Rei læsæ maiestatis excludi ab omnibus honoribus; nam dicendum videretur etiam descendentes inferioris gradus: nisi forte, & verius dicamus illam legē procedere in læsa maiestate tēporali, vt sonant verba eius, & habetur in d. c. si quis. cum militibus 6. q. 1. at in læsa maiestate Ecclesiastica, habent locum c. in quibusdā, & d. clem. 1. & d. c. fælicis, quoad gradus puniendos; At quo ad ipsos Reos læsæ maiestatis, vt fiant irregulares, nil differt quod quis sit Reus læsæ maiestatis sæcularis, vel Ecclesiasticę; nam lædens maiestatem secularem fit etiam infamis in foro Ecclesię; licet enim in d. c. si quis cum militibus, nihil dicatur de priuatione ordinum, tamen Hug. & Archid. ibi dicunt illos non posse promoueri, quia infames de iure ciuili, sunt etiam infames in foro Ecclesiæ: & ideo ad honores Ecclesiasticos aspirare non possunt, vt alias diximus quando de infamibus agendum fuit.

Inter hos Reos læsę maiestatis annumerantur & ii, qui dederint, consilium, fauorem, auxilium, mandatū, vel etiam si ratum habuerint; nam & ipsi, & eorum proles eadem irregulā ritate notantur d. c. felicis: & d. clem. 1. facit quod scribit Dec. in Reg. Con
4 silium. n. 5. ff. de reg. iur ¶. Inter hos quoque Reos adscribuntur & ii, qui simplicem clericum, vel Rectorem Ecclesiæ occidunt vel mutilāt, vel fieri hæc faciunt, vt domini temporales beneficia vsurpent, vel iurisdictionem Ecclesiasticam opprimant, ita expressim
5 probatur in d. c. in quibusdam: Intelliguntur

liguntur autem Domini temporales in hoc casu siue nuncupentur fruidatarii, siue beneficiarii, siue patroni siue Aduocati, siue vicedomini, siue alio quocumque nomine vt d. c. In quibusdam; quos omnes, & eorum prolem in quartam generationem irregulares esse aperte tradit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Est etiam irregularis; prope fin. Ex quibus casibus illud notatu dignum consequitur,
5 quod aliquis fit irregularis ex alieno delicto, quamrem notat Specul. in c. & si pignorationes, de Iniur. & dam. in 6.

Est autem hoc loco etiam declarandum, quod hæc irregularitas, qua prędicti omnes promoueri prohibentur, non impedit quin fieri possint religiosi: sed in religione non poterunt fungi prælatura tex. in d. c. Inquibusdam, in fin. vbi gl. Host. & Abb. col. 2. in princ. simile habetur in gl. in c. 2. in fin. de Apostat.

Alia quoque declaratio addi debet, quoad eos qui promoti sunt; nam filii, vel descendentes eorum, qui Rei læsæ
6 maiestatis sunt si promoti erant, ante commissum delictũ progenitoris, nec suscepto ordine priuantur, nec eum exercere prohibentur; gl. in c. satis peruersum; vbi etiam Archid. dist. quinquagesi. sexta: at beneficiis etiã ante possessis priuantur, & ad superiores ordines ascendere non possunt d. c. felicis.

Est & alia declaratio subiicienda. Nam licet (vt diximus) Reus læsæ maiestatis secularis fiat infamis, & irregularis etiam in foro Ecclesiæ; Tamen è contra si princeps infamiæ notã abstercerit, & eum famæ restituerit; non per hoc sublata est infamia & irregularitas in foro Ecclesiæ, Archid. in c. 1 lege dist. 10. ex sententia Hug. & Lau. ibi; Est enim hæc iuris regula, quod restitutio principis secularis, non suffragatur in foro Ecclesiæ, vt ibi p eos: quod procedit quoad ipsos Reos restitutos; at quoad filios, & prolẽ, quæ punitur, & disfamatur ex delicto progenitorum, si princeps eos restituat ad famam, & honores videntur etiã
7 restituti famæ & honoribus in Ecclesia; & ideo promoueri poterunt, vt pie scribit Archid. in c. 1. dist. centes. prima, idem Archid. sexta q. 1. in d. c. si quis cum militibus; & est ratio, quia delictum non egreditur personam delinquentis, & ideo ob tale delictum, quod infamauit delinquentem de iure, & de facto per principis restitutionem non potest effici, quin saltem de facto infamia permaneat, quæ sufficit in Ecclesia ad irregularitatem; at proles quæ non deliquit, est infamis per solam infamiam iuris; vnde si princeps auferat infamiam illam, quæ a iure venit, nulla in ipsis manet infamia facti, quæ insidet cum ipso solo delinquente, & ideo ille delinquens restitutus a principe non potest in Ecclesia ordinari; at proles restituta poterit; quia quoad se nullas habet reliquias infamiæ facti, vel iuris propter restitutionem.

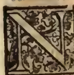
De Homicidio.

CAP. XLVIII.

1 *Homicida irregularis semper fuit, etiam antiquis;*
2 *Papa occidens propriis manibus aliquem fieret irregularis; secundum quosdam;*
Homicida, est irregularis, etiam occultus, occidendo Turcam, Iudæum, Bannitum, vel excommunicatum;
Homicida, nec post peractam pænitentiam, potest vel promoueri, vel exercere;
Ioannes Papa obiurgauit Episcopum Vticensem, quia petierat dispensari cũ homicida;

Dispen-

3 *Dispensatio nunquam conceditur voluntario homicidæ, & difficile in casuali;*
Occidendi animum habens, & percutiens, & vulnerans an sit irregularis, si ille non moriatur;
4 *Delicta atrocissima inducunt eandem pœnam attentata, sicut consumata;*
Delicta, quæ habent pœnas ipso iure, ita puniuntur attentata, sicut consumata;
5 *Vxor, quæ optauit mortem mariti, sed non est machinata, potest nubere occidenti eum,*
Occidere se voluens, est irregularis, si se percusserit; etiam si fecerit ad euitandum peccatum;
Phalereus se morti exposuit, ideo fuit irregularis, etiam si ob id fuerit factus magis incolumis;
6 *Occidens per inevitabilem necessitatem, olim non effugiebat irregularitatem;*
Occidens, qui potuit effugere, etiam turpiter, efficitur irregularis;
7 *Occidens deffendendo, qui poterat euitare mortem patiendo sibi abscindi membrũ aliquod, non effugit irregularitatem;*
Occidere non licet pro deffensione rerum;
Occidens se deffendendo per necessitatem, effugit irregularitatem, si dabat operam rei licitæ,
8 *Adulter si occidit maritum, dum se deffendit, an fiat irregularis;*
Occidens se deffendendo, non effugit irregularitatem, si se induxerit in eam necessitatem;
9 *Matrimonij consensus debet esse liber, & ideo metus vitiat illud;*
Irregularitas causatur etiam Ex homicidio non voluntario;
10 *Occidens deffendendo alterius vitam, est irregularis;*
Occidens ante periculum propriæ vitæ, non effugit irregularitatem;
11 *Occidens per necessitatem, non est ipso iure reus, sed per declarationem;*
Furiosus occidendo, non fit irregularis;
Dormiens occidendo, non fit irregularis;
Infans occidendo, non fit irregularis;
Puer maior septennio, occidens fit irregularis,
Ebrius occidendo, fit irregularis,
Dispensatio super homicidio numquam conceditur hodie, licet olim quoad beneffitia aliquando concederetur.

Vlla vetustior irregularitas a iure proposita fuisse reperitur, quam ea quæ surgit ex homicidio voluntario; Nam 1
lib. exodi: c. vigess. primo, ea proponitur his verbis; si quis 2
per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari meo euelles eum, vt moriatur; intelligendo illa verba ab altari euelles, non solum vt nullam tuellam immunitatis habeat confugiendo ad altare, verum etiam, vt repellatur ab altaris ministerio, ex Conc. Trid. sess. dec. quarta c. 7. de Reff. Ad idem quoque habetur longe apertius 1. Paralip. c. vigess. secundo, & c. vigess. octauo: Non edificabis domum nomini meo, quod sanguinem fuderis; idẽ 2. Reg. c. 7. quinimmo ethnici ipsi a sacerdotio expellebãt homicidas, Seneca 1. declamat, lib. c. 1. dixit homicidas, vt reliquos impuros homines sacerdotium petere non posse; vt reffert Speculum Summor. Pontificũ tit. de contin: sacerd. c. octuagess. primo; & hodie ex Conc. Trid. d. sess. dec. quarta, c. 7. de Reffoim. homicidas voluntarios excludit ab omni beneffitio, etiã simplici ab omni ordine, & offitio Ecclesiastico;

Quæ irregularitas latius patet, quã reliquæ omnes de quibus superioribus libris dictum est; nam non solum, qui occidit irregularis est, sed qui cõsulit, qui mandat; qui adiuuat, qui ratum habet; qui causam dat, qui in culpa, vel negligentia est; quinimmo, & is q ex homicidio laudabilis est irregularitate hac notatur, vt Iudex, & executor iustitiæ; Quamobrem ne hic tam multiplex tractatus vno hoc capite promiscue, & confuse discutiatur, distinctim atque ordine seruato sigillatim

sigillatim has omnes homicidii quæstiones percurremus: & primo de illis agemus, qui re ipsa, factoque homicidium perpetrarunt, quos esse irregulares probāt iura iam citata, nō solum in qualibet priuata psona, verū etiam nōnulli putant in ipso Papa; nā si pro-
2 priis manibus quépiā occiderit irregularē effici dicūt Bald. & Innoc. i c. 2. de maior. & obedi. refert Diaz. in praxi canon. c. quinquagess. sexto: & parum interest an publicum, an occultū homicidium; quantumuis etenim sit occultum semper impedit ne promoueri possit, gl. & Doct. in c. ex tenore, & c. vlt. de temp. ordin. & gl. in c. Inquisitionis, de accusat. Sulnest. in verb. homicidium 3. q. 8. vers. Quartum in fin. & Conc. Trid. d. c. 7.

Quinimmo & si quis Paganum, Iudeum, excommunicatum, Bannitum-ve occiderit, semper efficitur irregularis: expressus casus de pagano in c. clericum, dist. quinquagess. etiam si ad deffensionē occiderit si tutella fuerit immoderata, c. de iis clericis, pro quibus, dist. ead. & de excommunicatis occisis est tex. in c. excommunicatorū 23. q. 5. laici etenim in bello occidentes paganū, Iudeum, saracenum, vel excommunicatum, licet a peccato excusentur, si id faciant zelo catholicæ fidei, vt dictis locis, Tamen ab irregularitate non excusantur, quia homicidium est, nisi super id aliquid sedes apostolica dispensando decreuerit; nā sicut iustus Iudex non effugit hanc notam, ita nec isti bellantes, etiam iusto bello. Specul. in tit. de dispensat. §. Iuxta vers. facto autem si quis: Banniti quoq; & diffidati qui lege, vel ædicto impune occidi permittuntur, si zelo iustitiæ ab aliquo occidantur, nullum peccatum committitur, Silu. in verb. homicidium 1. q. 3. Armill. in verb. Bannum, & in verb. homicidium q. 8. facit tex. in c. cū homo, vigess. tertia q. 5. At quoad irregularitatem dicendum est tam laicos, quam clericos occidentes Bannitum effici irregulares, quia videntur facere offitium executoris, qui præcipue est irregularis, vt suo loco diximus;

Habet prætorea tam magnum vinculum hæc irregularitas, vt nec post
3 peractam quamlibet pænitentiam ad suscipiendos ordines admitti posset, nec ad suos exercēdos c. vlt. de temp. ordin. Nam Vticensis Episcopus olim a Ioanne Pontifice seuerissime obiurgatus est, quod efflagitaret dispensari cum homicida condigne pænitēte, & satisfaciente c. miror, dist. 50. & propterea cū voluntario homicida numquam dispensat. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Quanto aūt: Immo curia Rom. difficile dispensat in casu ali, Specul. Ibid. vers. curia præsertim si prouidere potuit, aut debuit; nam hic etiam post peractam pænitentiam prohibetur susceptos ordines administrare, & ad altiores ascendere, nisi magna causa interueniat, ob quam dispensetur c. cōtinebatur, & c. lator. cum gl. de homic. Specul. in d. §. Iuxta vers. sunt quoque irregulares; quod procedit etiam si per leuem percussionem; & sine animo occidendi mortis causam dederit: nam tantum irregularis est, vt perpetuo prohibeatur exercere c. studeat, dist. quinquagess.

Est præterea hæc irregularitas tam efficax, vt etsi homicidiū ipsum nō sortiatur effectum, sed sola vulnera fuerint illata a clerico animo occidendi, nihilominus efficitur irregularis, cū per eum non steterit, quin occiderit Specul. in d. tit. de dispen. §. Iuxta vers. sed quid de Iudice: & vers. quando autem, & perquem: Illa enim voluntas homicidium perpetrandi adhibitis

hibitis preparratoriis opportunis, cũ actu proximo ad mortem, idest cum vulneribus, inducunt irregularitatẽ & necessaria est dispensatio, hæc fuit originalis doctrina Hug. in c. si quis post, per illum tex. dist. quinquagess. prima, quem reffert ac probat Specul. in d. §. Iuxta in d. vers. sed quid de tu dico, & probat gl. in c. periculose, de pænit. dist. 1. quæ dicit, quod clericus tentans facere homicidium, si non fecit quia non potuit, irregularis est; & ante eam fuit doctrina Ioannis glossatoris ibi: Eadem fuit sententia Verucc. & sum conf. lib. 3. tit. primo q. vigess. tertia; & idem scripsit Nicolaus de Auximo author supplementi in verb. Irregularitas primo oĩ princ. & ita fuit decisum per dominos de Rota, vt con stat in decis. causarum per I. Tho Castol. causa dec quarta; quod procedit etiam si non ipse certo percusserit sed alii consocii, vt ibi patet; quod potest comprobari ratione; nam in atrocissimis delictis attentatio, etiam
4 non sequuto effectu, inducit eand. in pænam, sicut delictum consumatum, Bald. in l. si fugitiui C. de ser. fug. maxime, quia in homicidio pæna irregularitatis incurritur ipso iure, vnde sequitur, quod attentare, & consumare sint paris pænę Ioan. And. in c. perpetuæ de Elect. in 6. & in Reg. in pænis in mercur. Abb. in c. 1. de eo qui mitt. in poss. in vers. ex prædictis, Afflic. in decis. ducentes. septuages. sexta;

Sed quia hæc opinio non placet Archid. ideo sic declara, quod si quis desiderium animo gestet occidendi etiã se se præparando, & deliberate perpetrare delictum intendat, ex istis solis non efficitur irregularis gl. in c. si quis viduam, dist. quinquagess. est enim mentale homicidium, quod non inducit irregularitatem; Silu. in verb. Homicidium 3. q. 1. vers. Tertia, & q. 2. vers. Primo; Et ita intelligitur Anton. Flor. lib. de censur. c. nonagess. septimo, in princ. Et hoc verum est etiam si illud desiderium fuerit cõpletum inopinate per alium, vt puta si hunc quem intendis occidere, alius sine tua participatione occiderit, & de occisione tu gaudeas, nam nondũ
5 es. Irregularis, vt gl. in d. c. si quis viduam; & comprobatur exemplo, nam si mulier adultera toto corde optet mortem mariti, eoque per euentum occiso ratam habeat occisionem, sed nihil machinata sit in necem eius non prohibetur nubere adultero occidenti, vt scribit Gemin in c. cum quis, de sent. excom. lib. 6. reffert Armill. in verb. rati habitio, vers. sexto; & facit tex. & Doct. in l. cogitationis ff. de pæn. sed si vltra præparatoria veniat quis ad act' proximos homicidii vulnerãdo, certe verius est sentire, quod si irregularis cum gl. & Doct. supra citatis;

Nam & si quis semetipsum conetur interficere, & vulnera in se commiserit si cura affinium, aut alia quauis causa conualescat si clericus est, irregularis efficitur, est enim ipso iure excommunicatus, Archid. vigess. tertia q. 5. si non licet, Silu. in verb. excommunicatio 6. col. antepen. vers. hãc etiam sententiam: at si laicus est priuatur sepultura, & oratio pro eo fieri non potest, vt alias latius suo loco diximus; quod verum est etiam si quis in se manus iniiciat, vt peccatum euitet, nam efficitur irregularis secundum ea quæ tradit S. Tho. 22. q. sexagess. quarta: art. 5. Et videtur sensisse S. Aug. vt habetur d. c. cum homo, vigess. tertia q. 5 & d. c. si non licet: sed de his in se manus iniicientibus ad euitandum peccatum, vide eundem S. Aug. profusissime in lib de ciuit. dec. 1. c. 17. cum seq. Silu. Homicid. 1. q. 2.

Quinim-

Quinimmo & si illa vulnera in se illata animo occidendi proffluerint, tamen adhuc irregularis est; exemplũ sumitur a Phalereo, de quo Plin. lib. 7. c. quinquagess. qui impatiens vitæ ob perpetuum fluxum sanguinis, morti se exposuit inormem occidendũs, cumque in pectore vulnus accepisset ob emissionem sanguinis facta, sanatus est & a vulnere, & a fluxu; certe non desinit esse irregularis propter impium animum, & perpetratum in se scellus, vt alias etiam diximus: Ideoque si & hic animum habens aliquem occidendi vulnera talia intulerit, quæ vulnerato aliqua ratione etiam proffuerint, non desinit esse irregularis; vt apud Plutar. de vtil. capien. ab inimic. Prometheus ab hoste vulneratus in quodam Apostemate iuditio medicorum mortem allaturo, si ob id vulnus apostema sanatum est, non desinit vulnerator, qui occidere statuerat esse irregularis, etiam si proffuerit vulnerato.

Est igitur tam odiosa hæc ex homicidio irregularitas, vt nec necessitas occidendi excusare eum possit, quin incurratur hæc nota, sed quia hæc regula multas habet distinctiones & declarationes æquum est vt fusius eam pervestigemus; Nam olim magna erat questio, & plerique sentiebant fieri ir-
6 regularem etiam eum, qui adhibito moderamine inculpatę tutellæ per inevitabilem necessitatem occidisset, vt tradit Specul. in d. tit. de dispens. §. Iuxta vers. circa homicidium, & videtur S. Tho. 22. q. sexagess. quarta, art. 7. ad 3. verum tamen post horum tẽpora promulgata est Constitutio illi Conc. Vienen. quæ habetur in Clem. 1. de homic. qua declaratur hunc sic occidentem, non esse irregularẽ; per quam legem tamquam posteriorem excusantur præfati Doctores, qui aliter senserant ante eã, vt scribit Siluest. in verb. homicidium 3. q. 2. vers. Tertium: Concludendum est igitur, quod si quis per inevitabilem necessitatem cum moderamine inculpatæ tutellæ aliquem occiderit, non est irregularis d. clem. 1. de homicid. sed quia res hæc magni momenti est, & sano modo intelligenda, propterea multæ sunt declarationes in hoc articulo deffensionis, quas sigillatim prosequemur.

Quarum prima est, quod effugere non potuerit, alioqui si potuerit, etiã cum magno dedecore erit irregularis; si malluit occidere, quam fugere, ex sententia Tabien. in verb. Irregularitas 2. §. vlt. citat. Anch. & Archiep. Flor. & licet aliqui dicant eum qui fugere potest, sed ob dedecus se se deffendit, & occidit, non peccare mortaliter, vt dicit Armill. in verb. homicidium, nu. 7. Tamen hoc verum est, quoad peccatum, non quoad irregularitatem, quæ potest incurri etiam sine peccato, & hanc veram esse distinctionem apertissime collige ab eod. Armill. in verb. Irregularitas nu. quadragess. tertio, & probat dictam sententiam Anchar. & Archiep. Flor. & est tutior sententia vt scribit Silu. in verb. homicidium 1. q. 2. in fin. & q. 9. vers. Tertium.

Secunda declaratio est vt consideretur an potuerit per debilitationem, vel mutilationem alicuius membri perturbare aggressorem, & non eum occidere: nam si hoc casu malluit occidere, quam debilitare, vel mutilare fieret irregularis, quia excedit moderamen tutellæ Silu. in verb. homicidium 3. q. 4. in princ. & tametsi mutilando alium quis efficiatur irregularis (vt de mutilantibus alias dicemus) tamen illud non est verum in eo, qui mutilat, se deffendendo d. clem. 1. de homic. & in hoc erravit

Armill.

Armill. in verb. Irregularitas nu. quadrageß. primo: dum dixit non effici irregularem hunc qui occidit etiam si posset euadere periculum mutilando, quia clarum est, quod non occidit per necessitatem ineuitabilem, quum fuisset euitabilis mutilando.

Idem est è contra quando ipse deffendens poterat euitare mortē si passus fuisset se in aliquo membro debilitari, vel mutilari; nam si malluerit
7 occidere, quam mutilari fit irregularis, est enim inæqualis, & iniusta deffensio malle aduersarium occidere, quam debilitari fuit sententia Lapi in in d. Clem. 1. cui consonant verba ipsius textus, & ideo videtur verior, quā sententia Card. qui putabat non esse irregularem, ea forsan ratione, quod deffendendo res occidere liceat, quæ sententia non est tuta: nam d. Clem. 1. non permittit occidere nisi ad Euitandam mortem, Ideo in euitanda mutilatione erit secus; non enim verum est, quod pro deffensione rerum liceat occidere sine irregularitate, tex. clarus in c. suscepimus, & c. significasti 2. de homicid. nisi quando illæ res essent necessariæ actu, ad sustentationem vitæ, idest quod illis sublatis immineret periculum vitæ, tunc enim verum esset, quod deffendendo eas, & occidendo nō surgeret irregularitas, quia non res ipsas eo casu videor def fendere, sed vitam ipsam; vnde propria vita est præferenda in ordine caritatis vitæ proximi, alioqui extra tale periculum vitæ res deffendi non possunt, cum interitu aduersarii: quia vita proximi est præponenda rebus nostris, & ita sentit Abb. in d. c. suscepimus, & communiter alii canonistæ, & Theologi, vt probat Siluest. in verb. homicidium 1. q. 4. vnde recte concluditur, quod qui potest pati mutilationem, & euitare mortem si mallit occidere quam mutilari, non effugit irregularitatem;

Tertia declaratio est, quod occidēs per ineuitabilem necessitatē effugiat irregularitatem; intellige si dabat opera rei licitæ, alioqui si se deffendens, & occidens dabat operam rei Illicitæ, illi imputatur homicidium, si non vt ordinaria pæna puniatur, tamen vt extraordinaria mitiore. Angel. in l. si cum seruo ff. de iniur. Florian. in l. scientiam §. qui cū aliter ff. ad l. Aquil. Tiraq. tract. de pæn. remit. caus. 1. nu. vndec. Ideoque si extraordinaria pæna locum habet, habebit & irregularitas, propter annexā culpam. Quaobrem si adulter deprehensus virū vel consanguineos mulieris se se def-
8 fendendo interfecerit irregularis est, nec excusatur illo ineuitabili casu. Siluest. in verb. homicidium 3. q. 4. vers. Tertium, ex sententia Astens. Theologi eximii lib. 1. tit. 35. & licet contrarium senserit Tabien. in verb. Irregularitas 2. quest. penul. & Armill. in verb. Irregularitas nu. quadrageß. secundo, Tamen ego magis hæreo Asten. ea ratione quod hic adulter se se iniecit in eam necessitatē, Ideo quū iuste inuadatur, iniusta est deffensio Silu. d. vers. Tertium, quo loco concludit eum, qui iuste a ministris iustitiæ capiendus est, si se opponat, ne capiatur, & se deffendendo occidat est irregularis, quia est iniusta deffensio, vt ibi per eum, & hæc est tutior sententia, & in facto dispensationē oportuisse obtineri constat in Curia Rom. & multo magis hodie egebit dispensatione per id quod habetur Con. Trid. sess. 14. c. 7. de Refform.

Quarta declaratio est, vt consideremus vna cum proxime dictis an is, qui se deffendit se se induxerit in eā necessitatem, exemplo est, si quis prouocauit rixam, aut alienam domum sit ingressus

ingressus furandi, uel adulterandi causa; nã illis ac similibus casibus si occidat ad sui necessariã deffensionẽ fit irregularis, non solum quia daret operã rei illicitæ sed quia culpa eius est, quod se subiecerit tali necessitati; nã lex nõ suffragatur subijcienti se in necessitatem ff. qui satisd. cog. l. sed si plures §. si fideiussor, hæc probat Ray. tit. de homicid. vers. pro homicidio necessitatis: & confirmo ratione, dicit enim Card. Zab. in nouissimis scriptis super c. veniens, de sponsal. quod contrahens matrimonium per vim, quando deprehensus cum puella, potest allegare per uim se contraxisse, & ibi notat illud speciale ius esse vt qui se subijecit necessitati excusetur; si ergo illud est speciale, ergo in contrarium est ius commune; & est ra-
9 tio illius specialitatis, quia in contractu matrimonij consensus debet esse omnino liber, vnde cum metus causet involuntarium, non potest esse matrimonium, quum nõ sit voluntarium; at in homicidio, etiam si necessitas causet inuoluntarium, non tamẽ aufert culpam, quæ sufficit ad irregularitatem: ideo si non est irregularis ex voluntario homicidio, est excusabili, quod ei imputatur, & sufficit ad irregularitatem.

Quinta declaratio est, vt deffensio
10 sit circa propriam vitam, non autem alterius; nam eo casu occidere nõ licet. quia priuilegium illius deffensionis in d. Clem. 1. de homic. ad se tantum restringitur, & ita sentit gl. ibi, nam nec patrem, nec alios quoscumque propinquos, hæc vxorem deffendendo euitare posset irregularitatem, si interficiat inuasorem, gl. in d. Clẽ. 1. in vlt. glos. per illum tex. quam probat Siluest. in verb. homicidium 1. quæsti. 9. vers. Quartum, & id verb. excommunicatio 6. vers. nono in princ.

Sexta declaratio est: vt perpendamus de qua irregularitate loquamur, nã si loquamur de impediendis ordinibus susceptis, ne exerceãtur, & tũc verum est, quod occidens se deffendendo nõ impeditur in administratione eorum, attamẽ necessaria est prius declaratoria, vt plene cõstet fuisse homicidiũ factũ per necessitatem seruandæ vitę: At si loquamur vt ascendere possit ad altiores tunc dico, ꝙ nõ põt fine dispensatione, tex planus in c. de his clericis, d. 50. & ibi aperte glo. quæ in clerico hãc distinctionẽ facit, & videtur decerni Concil. Trid. sess. 14. c. 7. de Ref. licet ante dictũ Cõc. contrariũ videretur sentire Tabien. in verb. irregularitas 2. q. antepen. In laicis vero talis distinctio fieri nõ põt, & ideo se deffendens, & occidẽs in necessitate ineuitabili promoueri potest obtenta tamẽ prius declaratoria, ex verbis d. Clem. 1. de homicid. & ibi gl. ex quibus colligitur quod irregularitates multę sunt in clericis, quę non sunt in laicis, vt diximus in Regulis generalibus, Reg. 17. sed hæc declaratio pẽdet ab octaua declaratiõe hic posita, igitur vide ibi.

Septima est declaratio: deffẽsio debet sequi periculum, non autem prætentere, idest non prius occidat, qui se deffendit, quam sit in euidenti periculo vitæ constitutus per actus, & nixus aduersarij inuasoris; alioqui sola suspitio, vel metus etiam verisimilis, etiam qui cadat inconstantem virum, non sufficit, vt liceat occidere, quia tunc non esset deffendere, sed cauere sibi; quum forsan aduersarius non erat vim illaturus, exemplo est casus cap. suscepimus, de homicid. Nam duo fratres ligarunt duos

duos latrones alter fratrum accessit ad iudicem manente altero solo, latrones conabantur vincula dissoluere, ille metuens occidi ab illis si soluerentur, præuenit eos occidendo, certe hoc casu, & ipse, & alter eiusdem frater irregulares sunt, vt ibi tex. & gl. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Clericus quoq; Silu. in verb. homicidium 3. q. 7. vers. septimum, Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 9.

Octaua declaratio est; hic qui se defendendo occidit per ineuitabilē necessitatem non debet se putare ipso
11 iure euitasse irregularitatem, ita vt sponte prætermissa pontificis licentia, possit ad ordines promoueri; nam, & si dispensatio illi debita sit tam ad ordines, quam ad beneficia quæcumq; ac dignitates, Conc. Trid. d. sess. dec. quarta c. 7 de Ref. Tamen ad id accedere debet causæ cognitio, quę coram vel ordinario, vel viciniore Episcopo, vel Metropolitano fieri debet, p commissionem Papæ, præcedenté: alioqui si quis post tale homicidium, fungeretur vel in administrando, vel ordines suscipiendo, non habita declaratoria, & dispensatoria prædicta, esset leuerissime puniendus: ex quibus patet quod d. c. 7, addit aliquid ad d. Clem. 1. de homicid.

Inter homicidas ad effectum irregularitatis nō connumerantur ij, qui, mentis alienationem patientes homicidium perpetrarunt, cuiusmodi furiosi, nam ob solum furorem fiunt irregulares, non ob homicidium, ex Conc. Vien. habetur in d. Clem. 1. de homic. & ideo resipiscentes ordinari possunt, vel administrare, ex quo textu corrigi videtur alius tex. in cap. si quis insaniens, & c. seq. 15. q. 1. vbi dicit clericum in furore occidenté nō peccare, sed officium exercere non posse, cuius rei contrarium euidenter apparet in d. Clem. 1. quod procedit etiā si sua culpa in furorem inciderit Gab. Biel. lib. 2. sent. d. 22. q. 2. conc. 3. & Marian. in Repetit. c. ad audientiam, de homicid. qui putant eo etiā casu excusari ab omni peccato: & licet nonnulli contrariū sentiant quod non omnino excusentur, inter quos est Alex. de Alel. & S. Bonauentura; Tamen quia d. Clem. quæ est posterior, illis indistincte loquitur, est etiā indistincte intelligēda i omni furioso, ex quauis causa; ad hæc vide Tiraq. tract. de pæn. remit. caus. 2. & caus. 3.

Quæ omnia locum habent, etiā in dormiēte, vt aperte habetur i d. Clē. nā furioso cōparatur: & ideo etiā si qs nouerit in se, hoc vitium percutiendi dormiendo, tū occidendo non incidit in irregularitatem, Marian. in d. c. ad audientiam, quinta q. principali in q. 12. vt reffert Tiraq. in d. tract. de pæn. remit. caus. 5. nu. 10.

Infans quoque occidendo nō incidit in irregularitatem d. Clem. 1. & licet illud verbū infans nonnulli extēdāt ultra septenniū, si puer nō sit doli capax, vt sentit Anch. quem reffert Silu. in verb. homicidium 3. q. 2. vers. Tertium similiter, tamen verius, ac tutius est dicere maiorem septennio ob homicidium fieri irregularem, gl. & Host. in c. 2. de delict. puer. & gl. in d. Clem. 1. erit autem longe facilior dispensatio propter imperfectionem consilij: in ebrio vero occidente nulla potest considerari legitima excusatio quin fiat irregularis, quoniā in vitio est, & dat operā rei illicitæ: Deinde tex. hunc nō expressit, sicut alios prædictos, ita tradit Silu. in verb. homicidiū 3. q. 4. vers. quintū, Card. in d. Clem. 1. Nam qui scit se hoc vitium pati in culpa est, quia prouidere debet ne hoc contingat, illi Bart. in l. pænas ff. de parricid. Tabien. in verb.

irre-

irregularitas primo nu. 5. S. Tho. 2. 2. q. 150.

Superest vt nonnihil dicamus de dispensatione super prædictis homicidijs facto commissis: in quare sciendũ est, quod & si Papa hanc irregularitatẽ dispẽsando auferre possit Abb. in c. sicut dignum, & ibi communiter Doct. de homic. Silu. in verb. homicidiũ 3. q. 8 vers. secundum; Tamen cum voluntario homicida Papa numquã dispensat, Specul. in tit. de dispẽs. §. Iuxta vers. quanto autem; immo Curia Rom. difficile dispensat in casuali, vel dubio an fuerit voluntariũ, Spec. d. §. Iuxta vers. Curia.

Et licet cum mere voluntario numquam dispensetur præsertim ad ordinem sacerdotij. c. miror, d. 50. Tamẽ ad beneficium olim quãdoque dispẽsabatur c. vlt. de Cler. pugn. in duell. & Silu. d. q. 8. vers. Tertium, adiecta distinctione si beneficium, erat curatum papæ erat dispensatio, arg. c. vlt. de fil. presb. si autem simplex Beneficium erat, poterat Episcopus Silu. d. q. 8. vers. sextum Abb. in d. c. vlt. de Cler. pugn. in duell. sed hęc vera erãt vetustioribus seculis; Hodie vero ex Conc. Trid. d. sess. 14. c. 7. de Reff. nec beneficia simplicia conferri possunt homicidis voluntarijs, nec ordines; nec officia Ecclesiastica; nõ solũ in manifesto homicidio, sed nec in occultissimo; semper enim papæ reseruat hæc dispensatio eod. Conc. Trid. sess. 24. c. 6. de Reff.

§ I. Dans causam Mortis.

1 *Mortis causam, qui dat fit Irregularis.*
Vulnerans aliquem, qui ob id ab alijs postea occiditur, ipse efficitur irregularis.
2 *Infirmum conuertens in alterum latus, vt celerius moriatur, irregularis est.*
Infirmum prouocans ad iram, vt celerius moriatur, fit irregularis.
3 *Veneni datio inducit irregularitatem; idem ... potione sortilega, vel superstitiosa,*
4 *Sic mutilatio ... inducit irregularitatem ... animalis erat, fiet Episcopalis.*

Hæc autem omnia nõ solũ in eo homicidio vera sunt quod vi extrinseca percutiendo, præcipitando, suffocando, vel vulnerando committitur, verum etiam si alia 1 quauis ratione mortis causã prębuerit, exemplo est si quis volens infirmitatis causam dederit, qua mortem attulerit homicida est voluntarius, si data opera id fecit c. de eo verb. & cap. presbiterum, & c. ad audientiam, de homicid. & d. 50. c. studeat, & de cler. percuss. c. 2. Specul. de dispens. §. Iuxta vers. Quid si aliquis tenet; ideo vulnerans furem, vel latronem vt nõ valeat fugere, & ob id superuenerint alij, qui eum occiderint homicidij causam dedit; & ideo irregularis est; si cogitare potuit, quod ab alijs occidi posset c. significasti 2. de homicid. Siluest. in verb. homicid. 2. vers. 16.

2 Eadem ratione si quis pietatis causa vertit in alterum latus infirmũ lãguẽtẽ, vt celerius moriatur volũtarius homicida est; & irregularis, etiam si omnino ille moriturus erat; Silu. in verb. homicidiũ 3. q. 2. vers. Tertium similiter, Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 9. Ideo si dubium sit an ex uersione illa mortuus sit, non debet hic promoueri, antequam deposuerit sinderesim, vel conscientiam arbitrio, & consilio boni viri; & interim quoque non debet administrare, Specul. in d. tit. de dispens. §. Iuxta vers. quid si aliquis infirmum idem de verberante, vel consulente, aut mandãte verberari infirmũ, Alberic. in verb. homicidium 4. vers. quid si aliquis

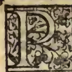
consulit, idem puto in prouocāte ad iram, uel indignationem, uel etiā in afferente aliquod malum nuntium infirmo, ea intentione ut celerius moriatur; nam morte sequuta efficitur irregularis ex uoluntario homicidio, Sum. Conf. de homic. q. 11. Anton. flor. 3. tit. 29. c. 2. Tabien. in uerb. irregularitas 3. nu. 12. in istis tamen casibus si per pietatem horū aliquod factum sit bona intentione, non est facile quis iudicandus irregularis, nisi culpa possit considerari, tanta quanta sufficit ad irregularitatem: ut infra de culpa agemus.

Adhoc homicidij gen⁹ spectat omnis ueneni, uel potionis, aut cibi datio, ut inde uel ægritudo, & mors sequeretur, nam incurritur irregularitas c. si aliquis, de homicid. Specul. in d. §. Iuxta uers. facto autem si quis, & uers. Item qui homini: idem in oi potione, uel cibo, uel arte aut fortilegio ad inducendam sterilitatem in muliere, nam uidetur homicida esse, & irregularis, etiam si fætus occisus nondum formatus, nec animatus esset, Abb. in d. c. si aliquis, ex sententia Io. in tit. de pæn. d. 1. c. periculose ex S Tho. 22. q. 64. art. 8. & sent. 4. d. 31. Idem Abb. in c. sicut dignum, de homic. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 14. In eo tamē differt hæc irregularitas si formatus, & animatus partus necetur, quod dispensatio Papæ requirenda est, not. in d. c. si aliquis, & d. cap. sicut ex litterarum, eo tit. Specul. in d. vers. Item qui homini: & 2. q. 5. c. consuluisti, sed si animatus non erat Episcopus est dispensator; si autem dubium sit an animatus esset, vel non, in hoc dubio abstinere debet, & nō promoueri donec à Papa dispēsetur, Specul. d. vers. Item qui homini, Alberic in verb. homicidium 4. vers. quid si dubitatur. ad hāc materiā de eo, qui dat mortis causam plurima habētur infra §. homicidiū ex omissione, quæ ideo illo loco prouisimus, quia occasio illi⁹ articuli magis sugessit nobis occasionē illud pertractandi.

§ 2. *Mandans, Consulens, Instigans, Animans, Persuadens, Instruens, ad hortans ad homicidium.*

1 *Homicidij irregularitas afficit consulentem, mandantem, hortantem, & similes, etiam si mors non sequatur, vel sola vulnera.*
Homicidium iustum mandans, & consulens fit irregularis.
2 *Consilium circa imponendam pœnam mortis, in lege, vel edicto, non causat irregularitatem.*
3 *Mandans est irregularis, etiam si mandatarius diu post exequatur homicidium, etiam si renuerit mandatum tale.*
Mandās non excusatur ab irregularitate homicidij, eo prætextu, quod reuocauerit mādatum.
4 *Mandans fieri homicidium, est irregularis, si mandatarius occidatur.*
Mandans aliquem verberari incurrit irregularitatem, si mandatarius illum occidat, nisi forte ex causa disciplinæ.
5 *Mandare homicidium, vel id per quod facile ad homicidium peruenitur paria sunt.*
6 *Delatores, & detractores difficile euitant irregularitatem, quando ex delatis homicidia sequuntur.*
7 *Maritus quandò occidit vxorem adulterā, fit irregularis etiam ille, qui detulit marito adulterium.*
Consulens alicui, vt se occidat est irregularis.
8 *Mandari homicidium dicitur, etiam nutibus, & verbis ambiguis.*
Præmium permittentes pro reuellatione alicuius delinquentis, sunt irregularis, si occidatur, uel mutiletur in inditio, vel extra.
9 *Consilium pium excusat ab irregularitate, & culpa, multo magis consilium religiosum.*
Inquisitor traddendo curiæ seculari damnatos, vt comburantur, non fit irregularis: nec vllus alius inquisitionis consultor.

Parum

Arum mihi videntur differre hi oēs, quoad homicidii reatum, irregularitatemq; contra-
1 hendam, mandans etenim, consultor, ad hortator, & cōsimiles Idē scellus cōmittūt, omniumq; prædictorum peruersa intentio, paremq; portionem habent in homicidio; vnde sub vno hoc capite de omnibus agendū videtur: Sunt igitur omnes prædicti pari modo irregulares, tex. & gl. in c. periculose de pœnitent. dist. 1. tex. & gl. in c. sicut §. clericus, de homicid. quod pluribus modis ampliatur; Primo etenim id verum est, etiam si is qui facto attentauit homicidium per actus proximos morti non perfecit, quia non potuit; nam sicut vulnerās, & attentator ille est irregularis, quia quantū potuit fecit, vt paulo ante dicebamus circa princ. istius tituli, ita Mandans, consulens, & similes incurrunt eandem irregularitatem cum illo, qui attentauit occidere, arg. tex. & gl. in d. c. periculose; si enim attentator est irregularis, vt ibi recte probauimus, sequitur vt consulens, & ad hortator etiam irregularitate notentur.

Amplia 2. vt procedat etiam in mādante, vel consulente iustum homicidiū; nam efficiuntur irregulares, ne cler. vel mon. c. sententiā, Specul. in d. tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. sed quæritur quando, & abunde tractauimus quando de Iuditio sanguinis agebamus, lib. 2. sed hæc res sano modo intelligenda est, vt procedat quando consulens, vel mandans, aut instigans intendit ad homicidiū super casu ali-
2 quo pendente in iuditio, tūc enim efficitur irregularis; at si consilium, vel mandatum, aut instigatio sit per modum legis, vel edicti, aut statuti, vt puta quisquis detulerit annonam extra patriam morte puniatur, tunc nec qui consulit, nec qui mandat hoc edictum vllam irregularitatem incurrit, c. cos ne cler. vel mon. & diximus supra lib. 2. tit. de aduocatis.

Amplia Tertio, vt mandans, vel
3 instigans homicidium, fiat irregularis non solum si illatum mandatarius homicidium commitat, verum etiam si diu post, Specul. in d. §. Iuxta vers. sed queritur quando, Siluest. in verb. homicidium primo q. 8. vers. sextum, Tabien. in verbo
4 Irregularitas 2. nu. decimo tertio.

Quarto amplia: quod & si mandatarius repudiet mandatum & postea mutata sententia exequatur mandatum, quod prius repudiauerat, ipse mandator seu ad hortator efficitur irregularis, quia primum crimen quod fecerat mandando, adhuc in se perseuerat, Bald. in l. 1. C. de seru. fugit. col. 2. ad fin. Innoc. in c. ad audientiam, de homic.

Amplia quinto quod fit irregularis mandans, vel adhortans, etiam si mandatum reuocauerit, antequam sequeretur homicidii effectus; per- 5
petrato enim homicidio a mandatario ipse mandans fit irregularis; nam preter id quod mandati reuocatio debet fieri opportune ante delictum, & ipsi mandatario intimari, Bart. in l. non solum §. si mandato, ff. de Iniur. debet etiam persuadere contrarium c. petrus, de homic. & de sent. excommn. c. mulieres; tenetur etiam monere occidendum, vt sibi caueat, alioqui si hæc omnia non fecerit mandator, vel instigator irregularis erit, sequuto homicidio, Tabien. in verb. irregularitas 2.

nu. decimo quarto, Specul. in d. §. Iuxta vers. sed quaeritur quando; prope fin. Silu. in d. q. 8. vers. sextum; vno tamen excusaretur hic mandans, vel adhortans, qui reuocauit mandatum, & non monuit occisum, si videlicet putauit verisimiliter, quod mandatarius propter reuocationem desisteret ab homicidio, ita Alberic. in verb. homicidium 2. in princ. Tabië. in verb. Irregularitas 2. nu. 1. & 13. Anton. flor. lib. de censur. c. 97. §. 3. quae sententia est periculosa; quia cũ adhuc maneat mentis corruptio mandatarij non videtur sufficere renocatio, nisi etiam moneatur occidendus, de qua materia vide apostillam ad Abb. in c. ex litteris, de excess. praelat. quãdo ãt inter mandãtẽ & eũ, qui occidendus est fit pax, vel contrahitur affinitas sciente eo, qui mandatum de occidendo suscipit, hoc vnum sufficit ad auferendam culpam, & irregularitatem à mandante. c. 2. de despons. Impub. & vigess. secunda q. 1. c. omne; Specul. in d. vers. sed quaeritur quando, ad fin. Tabien. d. num. primo.

Amplia sexto, quod instigator, vel adhortator fit irregularis, non solum
4 si occidatus is quem mandauit occidi, verum etiam si ille non occidatur, sed occidatur mandatarius, tex. in c. vlt. de homic. lib. 6. Abb. in c. ad audientiam, de homicid. Silu. in verb. homicidium primo q. 8. vers. quintum, Io. Andr. in addit. ad Specul. in d. §. Iuxta ad vers. quid si aliquis consuluit; & licet ibi Specul. contrarium sentiat Tamen periculosa est opinio, debuit enim cogitare homicidium hinc inde cõtingere posse tam inter rixantes, quam in iudicio per iudicem, & hoc verius esse probat, Abb. in d. cap. ad audientiam, de homicid. Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 12. Silu. d. q. 8. vers. quintum, vbi reijcit sententiam Host. qui senserat idem quod Specul.

Amplia septimo, hoc procedere etsi mandans, vel instigans mandasset de sola verberatione, vel rixa, & expressim inhibuisset homicidium: nam sequuta morte erit hic mandans irregularis, nec excusatur ob illam prohibitionem ne occideret, casus clarus in d. c. vlt. de homic. lib. 6. Alberic. in verb. homicidium 2. vers. quid si mandauit, Abb. post Innoc. in cap. ad audientiam, de homic. nam hic hortator, & instigator est in manifesta culpa, Mattesil. sing. 188. Bald. in
5 l. non ideo, q. 18. C. de Accusat. Bald. in l. cum mandati, circa fin. C. mandat. parum enim differt mandare homicidium, vel id per quod facile ad homicidium perueniri potest; vt si quis mandet lapidem mitti, balistae, vel Bombardae ictum, vel cum armis ingredi possessionem castri, vel fundi; nam sequuto homicidio, qui haec mandauit irregularis est, Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. sed quaeritur quando, Abb. in c. ad audientiam, de homicid.

Quod procedit in mandante, vel instigante ad verberandum propter vindictam, & iniuriam faciendam; alioqui si mandasset, vel instigasset aliquod iustum, seu ad effectum disciplinae, si mandatarius excedat terminos mandati, mandator non erit Reus homicidij, nec irregularis, nisi verba mandati aliter sonarent, Abb. & Innoc. in d. c. ad audientiam, Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 2. Abb. in c. ex litteris, vers. tertiò nota, de excess. praelat. & ibi apostilla: & ideo dico, quod mandans alicui vt verberet Titium, vel cum eo rixetur prohibendo ne occidat, si ipse instigatus occidatur à Titio mandans, fit irregularis,
6 ex

ex ratione d. c. vlt. de homicid. lib. 6
6 & ex ijs apparet quod difficile euadũt irregularitatem delatores, exploratores susurrones, ac detractores, qui data opera disseminãt discordias, vnde rixæ, & homicidia sequuntur, nã vel inter instigatores, vel inter homicidij cooperatores annumerantur.

Hinc fit vt is, qui deffert marito vxoris adulterium, ita quod maritus
7 ob id deprehensam, vel non deprehẽsam occiderit eam, vel adulterum, irregularis efficitur hic delator; quia quasi priuatus accusator videtur: idẽ erit in eo qui defferat amantium perfidiam, id est amasiam amatori fidem non seruare, vel è contra; nam quęcũque homicidia inde sequuntur, imputantur delatori, vt fit irregularis, & ad hoc est tex. in c. sicut 2. §. qui vero de homicid. & ita est magis tutũ sentire; præsertim si ob odium, & mala intentione fiat illa delatio, & præcogitare poterat posse subsequi illa homicidia; si vero hæc dicantur, seu deffërantur per leuitatem, & loquacitatem, & quasi ex vulgi, vel viciniæ rumore; & ob id motus maritus vel amator ad homicidium processerit, nõ tam facile habendi sunt pro irregularibus ij, qui de ea re loquuti sunt, sed ij soli qui marito id dixerunt, vel dici iusserunt ea intentione, vt mors, vel vulnus interueniret, d. §. qui vero.

Amplia octauo quod procedat ista irregularitas etiam in eo, qui mãdat, vel consulit, vel instigat Titium vt semetipsum præcipitet, immergat, mutilet, vel occidat; nam irregularis efficitur etiam si ille parẽdo faciat rẽ stultissimam sese occidendo, Specul. in d. tit. de dispens. §. Iuxta vers. sed si aliquis, & ibi Io. And. in addit.

Ampliatio nona est, quod fit quis
8 irregularis etiam si solo nutu, & signo instigauerit, exemplũ ducitur si quis dicat seruo suo non reuertaris domũ, nisi aliquid audiã de te, aut alio signo voluntatem expresserit; nam ex eis efficitur irregularis dominus; quia signa hæc indicant vltionis animum; tradit Bart. in l. si quis mihi bona §. iussu ff. de aquir. hæred. vbi Bald. Ang. Imol. & moderni, & Ancar. in cap. ex litteris de excess. prælat. vbi etiam Abb. Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 3. & in verb. excommunicatio 8. in casu primo nu. trigess. sexto. Et ex hoc contigit mihi casus decidendus; si prælatus vel iudex iusserit reũ aliquem capi, & ad se adduci, additis his verbis, adducite eum viuum, vel mortuum, cumque in capiendo Reo ipse restiterit, & ob id milites seu executores eum interfecerint, prælatus vel iudex sit irregularis: ego respondi posse dici irregularẽ, q. illa verba viuũ, vel mortuũ animũ addixerit executoribus, vt eum interficerent, præsertim quia in casu mihi proposito reus non restiterat armis; sed tantum aufugerat; longe uero, magis fuerint illi irregulares, qui propositis edictis præmium promittunt si quis Reũ aliquem uiuum, uel mortuum detulerit, aut aliquod eius membrum, quod sæpenumero fieri uidemus, & patet 2. Reg. c. 18. idem erit si proponatur pręmium pro habẽda sola notitia delinquentis occulti, ut puta quisquis reuelarit furantem, homicidam, proditorem, libelli famosi compositorẽ, centum habeat; si per eum modum sequatur reuelatio, & delinquens uel occidatur iudicio, uel extra, qui proposuit præmium irregularis erit; nam proposito pręmio indicat hoc signo animum suum ad mortem illius; & ideo mandare uidetur.

Nonnullis tamen casibus limitatur hic rigor in hoc genere irregularita-

 tis

tis, quæ prouenit ex mandato, Concilio; vel adhortatione. Primus est in eo qui mandat; vel consulit, aut hor-
9 tatur pium aliquid fieri, ad euitandā mortem; nam etiam si ex eo pio cōsilio sequatur contrarium non tamen fit irregularis, exemplum est in Titio, qui cum videret, Petrum fugientem manus hostium, qui eum conabantur occidere, adhortatus est eum ne fugeret, quasi hostes essent affines, vel amici ipsius Titij, vel quia ipse Titius vt iudex, vel vt grauis vir multę autho ritatis erat apud illos hostes Petri, si Petrus ob id substiterit, & ob id fuerit occisus, non erit irregularis Titius hortator, quia verisimilius sperabat per suam auctoritatem cōsulere vitæ Petri, quam per fugam, præsertim si pacem sperabat, Alberic. in verb. vel b. homicidium 2. Sum. Cōf. de homic. q. duodec. Tabiē in verb. irregularitas 2. nu. 17. Armi. l. in verb. irregularitas, nu. 32. sed si Titius nec amicus, nec affinis, nec vllius auctoritatis erat apud illos hostes Petri, imputatī ipsi Titio, quod temere hortatus sit Petrum ad substistendū, ideo ipso occiso Titius est irregularis, vt Doct, locis supradictis, & Specul. in d. §. Iuxta, vers. quid si aliquis mori.

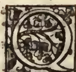
Eadem ratione si quum seruus flumen trāsiret asinus autem, vel equus quo insidebat in ipso medio fluminis substiterit, vnde fit ineuidenti periculo submersionis; si clericus ob pietatem hortetur, ut seruus equo vel asino descendat, putans illum tutius euasurum, & contra euenerit, quia licet seruus descendens vi fluminis fuerit submersus, non fiet irregularis clericus, qui hortatus est, ut descenderet, Specul. in d. §. Iuxta vers. sed pone rusticus super asino, Ob cādem causam si quis mandet, hortetur vel consulat, ut quis se pro patria, uel pro iure suo exponat omni periculo, illeque animatus mortem subierit, non efficitur irregularis adhortator, si tamen, non cogitarit eū uerisimiliter moriturum, cum fuerit pium consiliū Specul. d. §. Iuxta vers. Porro si quis alicui; Nam consilium pium neminem facit culposum, & si malus euētus sequatur, absit ut quod propter bonum facimus, si præter nostram uoluntatem quicquam mali accidat, nobis debeat imputari, uigesima tertia q. 5. cap. de occidendis, sed si uerosimiliter hortator cogitauit ipsum esse moriturum, ipse hortator fit irregularis Innoc. in c. continebatur, & c. ad audientiam, de homic. Host. Ibid. quos approbat Alberic. in uerb. homicidium 2. uers. quid si aliquis suadet.

Pro fide uero, uel pro CHRISTO, & pro Ecclesia adhortator ad mortem etiam uerisimiliter imminentem, non incurrit irregularitatem ob mortem, quæ inde subsequitur Alberic. d. uers. quid si quis suadeat; Felin. in cap. sicut dignum, col. 3. circa fin. de homic. quem probat Tabien. in uerb. irregularitas 2. num. decimo quinto; & sicut pium est uitam pro CHRISTO exponi ita & pro membris; uigesima tertia q. 5. cap. pro membris: & hinc illa ratio, quod in materia hæresis Inquisitor tradit Curiæ secularī damnatos sine metu irregularitatis, cap. si audieris, uigesima tertia, q. 5. & q. 8. cap. legi, Specul. d. §. Iuxta u. rs. Porro si quis alicui; & ideo etiā procurare potest Inquisitor apud Iudicem secularem, ut damnati de hæresi comburantur, & ex illa procuratione non fit irregularis, Felin. in cap. ad abo-

abolendam; in fin. de hæret. & diximus lib. 2. quando de executore tractabamus.

§ 3 Homicidium ex culpa; aut casu,

1 Casualia non sunt inscita, & voluntaria.
Casus fortuitus dicitur inopinatæ rei euentus.
Casus inopinatus excusat ab irregularitate, & quomodo.
2 Culpa leuissima incommittendo inducit irregularitatem, non sic in omittendo.
Ludus noxius semper habet culpam annexã, & consequenter irregularitatem ex culpa.
3 Ludus pilæ honestus est, & excusat ab irregularitate, quando occidenti nulla culpa imputari potest.
4 Homicidium hodie, si omni culpa careat, requirit dispensationem, vt quis promoueri, vel administrare possit.
5 Lapidem mittens in Petrum est irregularis, si non Petrus sed alius fuerit percussus.
Lapidem mittens in laicum, & casu percussit clericum, excommunicatus est.
Lapidem mittens in auem, & casu homo fuerit percussus, non fit irregularis.
6 Impellens primus fit irregularis, quando ex illo impulsu alius læditur.
7 Compressus in multa frequentia, non ini causat irregularitatem.
C. Verginius ab Aquileianis militibus pressus de ponte lapsus, & extinctus est.
Regis Samariæ dux pressus à frequentia populi, in porta moritur.
8 Metus quem sibi sponte quis incutit, & moritur, non inducit irregularitatem ei, qui metus causa fuit.
Metum incutiens alicui, vnde mors aliqua sequitur, est irregularis.
Clericus ludens cum muliere pregnante, est irregularis, si ea abortum fecerit, non sic in laico ludente.
9 Incautus in rebus suis, si sequatur mors, fit irregularis.
Parentes quorum filij per imprudentiam in lecto suffocantur, sunt irregulares, & quando excusentur.
10 Græcus sacerdos debet perpetuo abstinere ab ordinibus, si eius filius lecto suffocatus sit.
Tecta resarciens sine signo est irregularis, si quis occidatur.
11 Arborem incidens est irregularis, si non acclamet, & aliquis occidatur.
Campanarum curam habens fit irregularis, si ex mala obseruatione aliquis occidatur.
Castigans subditum nimis seuere si moriatur, fit irregularis.
12 Carcer durior inducit irregularitatem carceranti, si moriatur carceratus.
Penitentiæ asperitas, quæ est ex canone, vel ex constitutione, non inducit irregularitatem imponenti eam alicui, qui moriatur.
13 Leonem diligenter uinculis asseruans, non est irregularis, si aliquem ille occiderit.
Equum habens effrenem fit irregularis, si aliquem occiderit.
14 Puerum suum permittens ad flumen ire, si moriatur ille, fit irregularis.
Nauis gubernator sponte deserens eam in fluctibus, aut committẽs imperito, an fiat irregularis, mersa naue cum hominibus.
Mulierem prægnantem si coeundo compresserit ad abortum, fit irregularis.
Potio ad incitandum amorem, uel quid aliud superstitiosum, si mors sequatur, inducit irregularitatem ministranti.
Iudex iniuste inquirens de adulterio occulto, est irregularis, si ob id mulier occidatur, secus si iuste procedat.
15 Mulier si occidatur per Zelotipiam ab Amasio, an qui Zelotipiæ causa fuit, fiat irregularis.
16 Occidens aliquem contemplatione alterius, non facit illum irregularem, cuius contemplatione fecit.
17 Homicidium perpetratum ab affinibus meis, vt meam iniuriam vlciscerentur me nesciente, non me facit irregularem, & quomodo.
Homicidium factum cum armis clerici, quando imputetur clerico ad irregularitatem.
18 Dispensatio homicidij ex culpa, aut casu ad quem spectet.
Dispensatio super homicidio est triplex.

Voniam vt scribit S.
Tho. 22. q. sexagess.
quarta, casualia sim-
pliciter loquendo nõ
1 sunt interita, & volun
taria, consequens est,
vt qui casu homicidium fecerit, quia
nollens fecit, nil illi imputari possit, vt
ibi per eum; casus enim fortuitus est
inopinatæ rei euentus, qui præuideri
non potest ff. cõmod. l. In rebus, Pan.
in c. vnico, de commod. Propterea
si nulla culpa casum præcesserit nulla
incurritur irregularitas, quum præ-
cogitari talis euentus non potuerit;
& ideo posset legitime promoueri c.
significasti 1. & c. dilectus, de homic.
& gl. in c. eos vero, dist. quinquagess.
Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers.
facto autem si quis; vbi plene de hac
re; facit tex. in d. c. vnico, de com-
mod. si vero aliqua culpa imputari
possit non excusabitur ab irregulari-
tate; nam si sit leuissima culpa, idest si
non cogitauerit id, quod acutissimus
2 vir cogitare potuisset, excusatur qui-
dem plerumq; ab irregularitate, Silu.
in verb. homicidium 2. circa princ.
vers. potest addi, per tex. & Abb. in c.
quæsitum, de pænit. & remiss. si vide-
licet ea leuissima culpa sit in omitten-
do, vt in d. c. quæsitum; at si sit in cõ-
mittendo etiam leuissima culpa indu-
cit irregularitatem in homicidio, vel
mutilatione. Siluest. ibidem, Tabien.
in verb. Irregularitas 1. nu. 4. vnde
ex maiori ratione patet, quod leuis
culpa, & lata, proculdubio inducunt
irregularitatem; culpa etenim præce-
dens casum reum facit ipsum, qui in
culpa est; propterea nec ordinari, nec
ordines susceptos administrare pos-
set c. Clerico iaciente, dist. 50. ibi per-
mittimus, quod dispensationem signi-
ficat; nam pænitentia iniungitur sa-
lutaris, vt ibi patet, & in d. c. eos ve
ro, ead. dist.

Dicitur autem culpa interuenire, si
id contingat ludendo in ludo noxio,
est enim ludus noxius ex ui verbi, qui
periculum in se habet mutilandi, vel
occidendi, vt in hastiludio, iactu lapi-
dum, & similibus; nã dicti ludi noxii
non possunt carere culpa l. nam ludus
ff. ad l. Aquil. vnde clericus eo ludo
ludens si quid inde mutilationis, vel
mortis contigerit, fiet irregularis S.
Tho. d. q. sexagess. quarta, Tabien. in
verb. Irregularitas 3. nu. 1. & est cla
rus tex. in c. continebatur, de homi-
cid. & ibid. Panor;

Quinimmo & si ludus noxius non
sit, vt pila, lucta sine armis, saltatio, si
non adhibuerit omnem diligentiam
3 ad excludendum homicidium, vel mu
tilationem, imputabitur illi, exemplo
est, si in prædicto ludo honesto nõ
amoueris a latere tuo ensem, vel gla-
dium, tunc si quicquam contigerit, ti-
bi imputabitur, & fies irregularis.
Siluest. in verb. homicidium 2. q. 3.
& q. vigess. tex. & ibi Abb. in d. c. con
tinebatur; Tabien. in d. nu. 3. sed si
ludendo Pila, & accurrendo ad eam
percutiendam puerum casu impuleris
quem mutilaueris, lege ciuili nulla
Actio datur, quia id casu non culpa
factum iudicat l. si ex plagis §. vlt. ff.
ad l. Aquil. Ideo illo argumento, &
ab irregularitate excusari posset: Sed
declaratoria fuerit opus iuxta Conc.
Trid. Sess. decima quarta c. 7. de
Ressorm;

Propterea in eo ludo, qui calcibus,
aut pugnis exercetur, quia noxius pu
tatur, si quis mutilat, vel occidat: effi-
citur irregularis, propter immodera-
tum ludendi modum, vt expresse trad
dit Archid. in c. eum qui, dist. quin-
quagess. Hodie vero hic articulus par
uam habet dubitationem; nam siue
culpa præcesserit, siue non siue ludus

sit

fi nocius, siue non, siue detur opera
4 rei licitæ, siue non, semper qui homicidium commisit, debet abstinere, & non promoueri, donec causa plene cognita, dispensatio concedatur Côc. Trid. d. Sess. decima quarta c. 7. de Reform.

Sed vt varietas casuum in quibus varia quoque dispensationum genera fieri consueuere, apertius innotescat, operæ pretium duxi multos casus enarrare, quorum exemplo quisque poterit, cum res euenerit, prudentius sibi consulere. Si ieceris lapidem in Petrũ ille vero declinare volens ictum tuũ impegerit in aliũ lapidem, vel precipitio moriatur, efficeris irregularis, Innoc. & Host. in c. exhibita, de homic. Sum. Conf. eo tit. q. dec. nona, Alberic. in verb. homicidium 3. Hug. dist. quinquag. c. sæpe, quod intellige si iactus lapidis fuit talis, vt declinandus esset, vel si dolus interuenisset in eo ictu, etiã leuissimo vt Innoc. ibi, & Tabien. in verb. Irregularit. 3. nu. 4. at sine dolo leuissimus ictus lapidis non imputaretur iacienti, vt ibi Inn. si vero esset ictus læuis, sed valde proximus etiam sine animo lædendi, quia proxima maxime perturbant iaciendo, efficeris irregularis si ille ceciderit, vel moriatur Abb. in d. c. exhibita, Siluest. in verb. homicidium 2. q. vigess. prima.

Rursum si in Petrum lapidem ieceris, ipse vero declinet, & alium ictus pcusserit, tu efficeris irregularis Hug. in d. c. sæpe; est etiam casus iuris ciuilis, qui lege Aquilia teneri mandat
5 in l. si eum seruus, ff. de Iniur. iuncta l. scientiam §. si deffendendi ff. ad l. Aquil. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 2.

Ex hoc sequitur quod si volens percutere laicum, & ictus ierit ad percutiendum clericum, qui iecit excommunicatus est, quia dabat operam rei illicitæ, Alan. & Host. quos pbat Silu. in verb. excommunicatio 6. vers. sciendum est quarto, in vers. secundo in fin. sed si ictus lapidis directus fuisset in Auem, vel quadrupedem non autem in hominem, & fortuito, hominẽ occiderit, vel mutilarit, non incurritur irregularitas gl. in d. c. clerico iaciente, Silu. in verb. homicidium 2. q. quinta, Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. dec. nono. Ex iis patet, quod si
6 tu me impellas, vt impulsu meo Petrũ offenderem, si ego aliquid passus sim tibi imputatur primo impellẽti, Hug. in d. c. sæpe, Ita quoque si dũ tu me impellis cecideris, & mutilatus sis, nõ mihi sed tibi imputatur Hug. ibid. & Alberic. in verb. homicid. 6. prope fin. vbi probat sententiã Hug. & Sum. Conf. de homic. q. vigess. septima; pari ratione si quis me impellat in aliũ, quem meo impulsu occidi, aut precipitaui sine dolo, ego irregularis non sum, sed qui me impulit Hug. d. c. sæpe tex. in l. qua actione. §. proinde. ff. ad l. Aquil. Ideoque si frequentia populi in ingressu, vel egressu Ecclesiæ, aut pontis transitu quis opprimatur
7 nullus (qui careat dolo) est irregularis, nec is quidem cuius pes, vel manus, aut corpus oppressionem fecit absque dolo, cum ipse vi quadam impulsus fuerit a frequentia, quod contigit olim Virginio Virginii legati filio vt indicat marmoreum monumentũ, quod in Foroliuiensi regione apud Cælinam his verbis insculptum adhuc visitur.

G. Virginio suauiss. filiolo: raræ pulcritudinis, & lepiditatis adolescentulo, ab Aquileianis militibus presso, de ponte lapso, colliso, atque miserabiliter extincto. C. Virginius legatus, L. Posthumij Dictatoris, & Lolia L. filia dilectiss. cõiux infelicis. parẽtes posuere.

roffer-

refertur in Inscriptionibus antiquis, quæ ad Valerium probum de Notis Romanorum accesserunt.

Cui quoq; rei congruit quod Dux Regis Samariæ in illa prægrandi fame cum in porta ciuitatis sisteret a turba populari pressus mortuus est 4. Reg. c. 7. certe nemo illorum irregularis esset.

Qua ratione fit, vt si quis leui metu sponte perterreatur conspecta forsan armata caterua, quos putarit esse
8 hostes suos, vel milites curiæ, atq; ob eum metum fugiens ob nimiam celerationem ceciderit, & vel mortuus, vel mutilatus illo casu fuerit, nemo illorum armatorum est irregularis, si nullum metum incusserint; ipse enim sibi causa suæ ruinæ fuit: sed si ioci gratia, quis metum subitaneum alicui incutiat, vnde vel præcipitatio, aut casus alius interuenerit, imputandum est ei, qui metum incussit, Archiep. Flor. 3. tit. vigess. nono c. 2. §. 3. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 4. exemplū est in circulatore, aut alio deferente serpentes, aut angues, quos subito motu ostendat, vt metū incutiat, & ob id mors, vel mutilatio contigerit, iure ciuili extra ordinem punitur, pro modo culpæ l. vlt. ff. de extraord. crim. cuius culpæ ratione irregularitas inducitur, Ideoque si lasciuientes iuuenes vesicam turgidam subito rumpant, aut aliquid aliud vnde subitus ille fragor, & crepitus mulieri pregnanti dederit causam abortus, illi qui hoc fecerint causa per terre faciendi irregulares sunt, si scire potuerunt eam mulierem prægnantem fuisse Siluest. in verb. homicidium 2. vers. vigess. secundo Abb. in c. de cætero, de homic. in pueris tamē hæc seueritas locum non habet, Tabien. in verb. Irregularitas 2. nu. 14.

Quicquid igitur per leuitatem animi fit, si inde sequatur mors, vel mutilatio inducit irregularitatem; propterea si clericus cum muliere affini, vel consanguinea prægnante ludat, quamtumuis modeste, si inde succedat abortus, fit irregularis; hæc enim ludendi leuitas clerico, ac monaco indigna est, quum grauitate vti debeāt: Ideo in euidenti culpa sunt, & consequenter irregulares, Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. dec. quarto, Abb. in c. sicut dignum, de homic. In laicis vero consanguineis, quia illis non est incongruus ludus modestus, cum affinibus fœminis, vt in correis, & modestis saltationibus, si mulier abortum fecerit, non imputatur illis c. sicut litteratū, vbi Abb. de homicid. Siluest. in verb. homicidium 2. q. vndec.

Ad eandem similitudinem sicut per leuitatem animi facta inducunt irregularitatem, ita si quis incautus exti-
9 terit in agendis rebus; vnde si ex eo, animo supino mors, vel mutilatio cōtigerit irregularitas incurritur; Ideo parentes, qui infantes suos eodem lecto detinent, si infantes illi suffocentur, irregulares fiunt, sunt enim in culpa 2. q. 5. c. consuluisti, tenētur enim huic periculo cauere c. vlt. de iis, qui, fil. occid. Et in dubio quisque debet iudicare se irregularem in homicidio, c. ad audientiā, de homicid. Alberic. in verb. homicidium 3. in fin. Duobus tamen casibus hi parentes videntur excusandi, primus est si infans est māsuetus, placidus, immobilis, lectusque late pateat; nam parentes excusantur si reperiatur mortuus, Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 6. Idem si parentes tam inopes sint, vt ob frigus infantem lecto foueant, quia tunc caritas excludit inobedientiam, vnde ob id excusantur, Tabien. ibid. nu. 14. Silu. in verb. homicidium 2. q. vigess. tertia, quod etiam ego probarim si non

adesset censura excommunicationis, vt communiter fulminatur, tunc enim omnino inexcusabiles sunt, Tabien. d. nu. dec. quarto, Armill. in verb. Irregularitas nu. quinquagess. primo; quæ omnia procedunt tam in parentibus promouendis, quam in iam promotis; nam si Græcorum filii sacerdotum opprimantur in eorum lectis perpetuo carent ministerio Sacerdotii si negligentia parentũ interfuerit; & si nõ fuerint negligẽtes, tñ pænitentiam temporalẽ peragent, & interim abstinebũt c. quæsitũ, de pænit. & remiss.

Incautus quoq; se se facit irregularem, quando in resarciendis tectis signum nõ exponit publice: propterea si aliquis interficiatur, irregularis est, Tabien in verb. Irregularitas 3. nu. 1. sicut & quis arborẽ incidit secus viã publicam, si non acclamet transeunti, efficitur irregularis occidendo c. si duo, & c. hi qui arborem, & c. seq. vbi Archid. dist. 50, sed & si secus viam priuatam arbor incidatur, furãdi causa, quia operam dat rei illicitæ occidendo efficietur irregularis, Siluest. in verb. homicidium 2. vers. decimo octauo, Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 19. quæ procedunt in omni deiectione, vel effusione c. ex litteris, primo de homicid. Abb. in c. ex litteris 2. eod. tit. Tabien. d. nu. 19.

Quinimmo si quis de alto se se præcipitauerit, aut saltauerit, & subiectũ hominem occiderit, aut mutilauerit, in culpa est, & Ideo irregularis, casus in l. In lege ff. ad l. Corn. de siccar. secus erit si rupto ponte, tecto, vel solario homo ceciderit, & suo corpore inuitus aliquem occiderit, dando operam rei licitæ, vt casus est apud Sim. Metaph. in vita Epiphanii 15. Maii de fabro murario detecto cadẽte, qui Iustinianũ occidit ipse nil mali patiens, certe nõ videtur irregularis, si careat omni culpa; sed si duo rixantes in alta porticu se se inuicẽ præcipitauerint, si ex casu collidãtur & alter moriatur, q superstes est, fit irregularis, quod facto nuper Romæ cõtigit in Barẽghis nobilibus fratribus rixãtibus, qui cõplexi pariter de alto precipitati sunt, ita vt senior statim expirauerit, certe superstes est irregularis ex predictis iurib⁹; Idẽ fuisset si se se mutuo precipitassent in flumen, nam qui natando superuixisset fuisset irregularis propter rixã, ex qua homicidii culpam incurrisset;

Ille quoq; qui campanis pulsandis præpositus est, si minus diligẽter asseruet colligaturam cãpanæ, & propterea, vel ipsa, vel malleus ceciderit, & interfecerit aliquẽ, ipse redditur irregularis, ad quẽ spectat cura eius colligationis asseruandæ, Pan. in c. Ioannes per illũ tex. de homic. Silu. in verb. homicidiũ 2. vers. 10. Tabien. d. nu. 19.

Sedet ille quasi incautus, & imprudẽs fiet irregularis, q subditũ seuerius coercet; nã si prælatus, Magister, vel progenitor in castigandis erratis carcere duriore custodiãt Reũ, aut inedia affligãt, & obid carceratus mortu⁹ fuerit, vel mutilat⁹, ipsi fiũt irregulares; nãq qui disciplinæ modũ excessit i culpa est, Zabar. in Clem. 1. de homic. Specul. ĩ tit. de dispẽs. §. Iuxta vers. quid si aliqs tenet seruũ, Silu. ĩ verb. homicid. 3. q. 5. vers. 10. & q. 7. vers. duodec. carcer. n. nõ debet esse nimiũ asp, nec sine debita ciborũ substẽtatione saltẽ panis, & aq c. nouim⁹, de verb. signif. & Abb. in c. cũ nõ ab homine, de Iudic. q a cũ modũ excedat correctionis, sibi imputare debet hominis mortẽ, arg. c ad audiẽtiã, de homicid. & c. cũ uoluntate, de sent. excom. oĩs enim pænitẽtia ita imponẽda est, ne qs verosimiliter breui moriaf, Abb. ĩ c. cũ nõ ab hĩe, de Iudic. tã respectu carceris, quam respectu ad necessaria vitæ, alioq Mors imputatur

Iudicis ad irregularitatem Dec. in d. c. n.
nō ab homine, vltimis verbis, vbi alios
plures locos citat, Qua ratione si pa-
ter, magister, vel dominus percutien-
do, in disciplina modum excedant, &
sequatur mors, vel mutilatio fiunt ir-
regulares c. præsbiterum, & d. c. ad
audientiam, vbi Abb. de homicid. &
c. si quis non iratus, dec. quinta q. 1.
Silu. in verb. homicidium 2. q. 1. de-
bent enim omnes præfati habere ra-
tionem temporis, loci, personæ, vno
excepto casu, videlicet si illa pœniten-
tia, aut disciplina, quam imponunt ca
nonica sit, & a canone determinata,
vel inter Regulares præscripta per or-
dinis sui constitutiones, quibus certæ
erratorum pœnæ imponuntur, si præ-
latus Regulæ suæ obseruator pœnam
imponat, etiam si delinquens per illā
pœnam moriatur, non efficitur irre-
gularis, Tabien. in verb. Irregulari-
tas 2, nu. 8. Nam obedientia omnem
culpam excludit. c. quid culpatur,
vigess. tertia q. 1.

Inter incautos etiam ille ad scribi-
tur, qui leones, vrsos siue alit, si per in-
13 curiam damnum intulerint: propte-
rea occidendo, vel mutilando reddūt
irregularem dominum, etiā ex leuis-
sima culpa, Sum. Conf. lib. 2. tit. 1.
q. vigess. octaua Siluest. in verb. ho-
micidium 2. vers. vigess. quarto, Ta-
bien. in verb. Irregularitas 3. nu. 18.
Specul. in d. §. Iuxta vers. quid si ali-
quis tenet ceruum: sed si diligenter
asseruet eos, & in vinculis cohibeat,
cum careat omni culpa, immunis est
ab omni irregularitate, si casu quem-
piam occiderint c. de occidendis,
vigess. tertia q. 5. & dist. quinquag.
c. quantum, vbi Archid.

Preterea si parū diligēter tu equi
tui habenas custodias, quia vel con-
fractas, vel inutiles ad cohibendum
effrenatum equum habeas, si equitan-
do aliquis occidatur, tu efficeris irre-
gularis c. significasti, primo, de homi-
cid. Bern. in c. dilectus, de homicid.
Siluest. in verb. homicidium 3. q. 7.
vers. octauum, Tabien. in verb. Irre-
gularitas 3. nu. 10. sed si tibi eum de-
bitis habenis equitanti, aliquis incon
siderate, & imprudenter fregerit tui
equi frenum, & ob id furēs equus ali-
quem interfecerit non tu es irregula-
ris, sed qui fregit habenas, Hug. in c.
sæpe, dist. quinquagess.

Est etiam imprudens quisquis vti-
tur opera imperiti serui, vel ministri,
exemplo est si puer, vel fatuus tibi ser
uiat ad alendos equos, isque eos ad-
ducens ad flumen tuo consilio, vel pa
14 tientia, etiam si monueris eum ne in-
tra flumen ingrediatur, tamen si im-
mergatur tibi imputatur ad irregula-
ritatem S. Aug. de verb. dom. super
Math. serm. decimo sexto, in princ.
& est arg. c. cōtinebatur, de homicid.
Sum. conf. eo tit. q. vigess. sexta, Al-
beric in verb. homicidium 6. prope
fin. si tamen verisimile erat eo in flu-
mine tale periculum posse incurri, Sil-
uest. in verb. homicidium 2. vers vi-
gess. septimo, Tabien. in verb. irregu
laritas 3. nu. 1. & 7.

Ideo ex iis deciditur quæstio de na-
uis gubernatore, qui vel deserit, vel
negligit eius gubernationem, vel im-
perito committit, si ob id naufragium
fiat, mortes, quæ contingunt ipsi im-
putantur S. Tho. primo 22. q. 6. &
consequēter erit irregularis, nec ex-
cusaretur à periculo, quod ipse passus
est, vt puta, quod per natandi peritiā
euaserit mortem.

Huc quoq; spectat si mulierem præ
gnātem solicitaueris ad te uenire for
nicationis causa, ipsa vero in accessu
aliquid passa sit, vnde abortum fece-
rit, irregularis es, debuisti enim hoc
præcogitare, sensit Gul. de laud. quē
citat.

citat. Siluest. in verb. homicidium 2. q. 7. ad idem Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 14. Idem potest dici de adultero, vel fornicatore, qui coeundo, per compressionem abortus causam dedit pregnanti, eadem ratione quod dares operam rei illicitæ; secus fortè in marito, nisi immoderate ageret circa copulam: ita quoq; si potionem aut cibum, vel pharmacum mulieri dederis, vt vel sterilesceret, uel facilius grauida fieret, si ex eo cibo, uel pharmaco ipsa mortua, ex culpa tua es irregularis l. 3. §. 2. ff. de sicariis, sicut si cibum dederis libidinis causa, vel ob turpem amorem, aut ad inducendum odium, aut quamuis aliâ ob superstitionem, semper mors culpabilis tibi imputatur ad irregularitatē, c. si aliquis, de homicid. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 15. Siluest. in verb. homicidium 2. vers. 19.

Ex iis consequens est quod si Iudex Inquisitionem fecerit de adulterio oc-
15 culto, & non precedente infamia, vel alio modo contra ius, & ob eam causam mulier, vel suspectus in iudicio il lo factus adulter, occidatur a consanguineis mulieris, Iudex est irregularis, quia prodidit adulterum in casu non licito, & dedit operam rei nō licitæ, vt probauimus supra hoc libro tit. de proditore. Idem erit si cognito adulterio, vel stupro extra Iudicium maritus, vel pater aut consanguineus ipsam mulierem interficiant, etiam ob simplicem fornicationem, homicidium imputatur adultero, stupranti, & fornicanti, si uerisimiliter id posse contingere cogitare debuerunt, etiā si illa publica meretrix esset; nam si uere, contemplatione fornicationum, & illo intuitu, scilicet ad vindicandam ignominiam agnationis, a consanguineis occidatur, omnes sunt irregulares fornicatores saltem clerici, qui causam præbuerūt, & participes sunt illatæ ignominiæ, & cogitare debuerunt id posse contingere; & Ideo esse irregulares prędictos adulteros & fornicatores omnes clericos probari potest arg. c. suscepimus, cum seq. de homicid. & ita declaratum fuisse in sacerdote adultero reperto in flagrāti per sanctissimum fel. Record. Pium V. audiui a fide dignis & Romanæ curiæ iudicibus probatissimis: propterea nō sine grandi periculo irregulares ex huiusmodi culpa dispensantur: nam nec vitium deserunt; & fiunt deteriores & incorrigibiles, & quandoq; dispensatoris insidias struunt; cuiusmodi narratur a Greg. Turon. hist. lib. 6. c. 36: nam cum Ethericus lixoensis Episcopus clericum ex tali homicidio cō sanguineorum in mulierem commisso irregularem dispensasset; & post interualla factus esset iniquior clericus, ad pristina vitia redut, beneficiorumq; acceptorum immemor coniurationem de occidendo Episcopo facto & incarcerem, & in exilium illum mitti obtinuit, vt Ibid. narratur. An aūt sit idē si ipsa mulier occidatur ab Amasio, vel corriuali? posset dubitari, quia affines naturali ratione prouocantur ad propriam defendendā ignominiā, quod non est in amatore Riuali; Tamē mea sententia cautius aget si se putet irregularem his, qui Riuali causam dē dit; ita enim rixa oritur ex copula carnali sicut verbis, Ideo causam dedit vt occideret, dando operam rei illicitæ; secus erit, si quum vellet eā in uxorē ducere corriualis odio eam occiderit: nam cū omni culpa careat, quia opus pium exercet, qui dat operam nuptiis contrahendis, Ideo nihil obest quod corriualis illā contemplatione eā occiderit; talis enim contemplatio non potest inducere irregularitatē in eo, qui dat operam rei licitæ: exemplo est si quis,

si quis aduersus me iniuste rixætur,
aut me iniuste contumeliis afficiat, &
propimqui mei ipso impetu aduersa-
rium hunc interficiant, non efficior ir-
regularis, si nihil dolose egerim, &
nil tale cogitauerim, tex in c. Petrus,
& ibi Abb. de homicid. sed & si sciui
eos propimquos meos studere oc-
cidere hunc meum aduersariū, si quan
tum potui, monui eos, ne id commit-
terent, sufficit ad effugiendam irregu
laritatē, vt ibi tex. & Abb. post Host.
in c. ad audientiam, eo: tit. sed si rixa
iniusta erat, quo ad me quia dabā ope
ram rei illicitæ, ero irregularis, si mei
propimqui, etiam me inscio aduersa-
17 rium meum occiderint: idcirco cleri-
ci, vel monaci, quibus nunquam rixa-
ri licet sine culpa, difficile effugere
possunt irregularitatem, prouenientē
ex isto casu Rixæ, vt probari potest
ex dictis Abb. in d. loco; vno casu ex-
cepto, quando scilicet consangui-
nei clerici, vel monaci puri hostes
erant ipsius occisi, ita quod enim occi
dissent etiam sine rixa habita cum cle-
rico; nam tunc illud homicidium non
imputaretur clerico, vel monaco ri-
xanti, & homicidio non consentienti;
Siluest. in verb. homicidium 3. q. 1.
Tabien. in verb. Irregularitas 5. nu.
5. Et ex hoc in casu contingenti Re-
spondi quod cum mulier cum multis
fornicaretur, & a propimquo de for-
nicatione reprehensa esset, ipsa vero
superbe eum obiurgaret, & contume
liis afficeret, adeo quod ira motus pro
pimquus calore iracundiæ in ipso cō-
tumeliosorum verborum furore eam
occiderit, clericus fornicator non vi
debatur irregularis ex culpabili ho-
micidio, quia non fornicatio clerici,
sed contumelia dederat causam ho-
micidio,

Huc spectat questio si quis cum ar-
mis clerici aliquem occiderit, an cle-
ricus sit irregularis; ad quod respon-
detur, multos casus esse consideran-
dos; nam si clericus domi arma habēs
amico bonæ opinionis, de quo nullū
scellus excogitare poterat, ea commo
dauerit sub specie boni, non fiet irre
gularis ex homicidio, sic commisso;
secus si commodauerit homini, de
quo potuit cogitare, quod aliquod
maleficium, aut rixam committere vo
lebat, & tunc ex culpa, & forsan ex
cooperatione clericus fit irregularis;
aliquando ipse clericus non commo-
dat arma, sed amicus ei clam dormi-
enti surripit arma, & eo casu clericus
non est irregularis; Aliquando vero
clericus est in culpa tenendo, aut fe-
rendo arma de nocte, vel dando ope-
ram rei illicitæ, vel arma prohibita, &
eo casu etiam si inuito, clerico amicus
arma abstulerit, vel inscio surripue-
rit, fit irregularis clericus ex culpa de
ista questione vide Feli. in c. sicut di-
gnū, de homic. Nicol. plone. in tract.
de Irregul. nu. dec. tertio, & decimo
quarto, Carrer. in Pract. crimin. tit. de
homic. §. circa nu. sexagess. nono; ex
quibus absolutus est articulus irregu
laritatis, qui ob culpam solet ac-
cidere;

Huius irregularitatis dispensatio
olim Episcopo erat concessa (si culpa
leuis erat) quo ad minores ordines;
18 Abb. in c. cōtinebatur, & in c. ad au-
dientiam, de homic. sed ad sacros Pa
pæ erat dispensatio d. c. continebatur
Siluest. in verb. homicidium 3. q. 8.
vers. Quintū: Et curia difficile in hoc
genere dispensat ad sacros Specul. in
d. §. Iuxta vers. Curia, Hodie vero si
homicidium inuoluntarium sit, & oc-
cultum potest omnino Episcopus di-
spensare Conc. Trid. Sess. vigess. quar
ta c. 6. de Reform. at in casuali mani
festo quamtumuis culpa careat, sem-
per egebit Declaratoria per commis-
sionem

sionem papę cōmitēdā Episcopo, vel alteri delegato, cum plenæ causæ cognitione eod. Conc. Trid. sess. 14. c. 7 de Ref. Triplex vero dispensationis genus his casibus conceditur magna dispensatio, vt qui promotus est ad sacros, possit i solis minoribus deseruire d. c. continebatur, & d. c. ad audientiam. Maior vt etiā in sacris admittatur c. Tua nos, & eod. tit. & d. 50. c. clerico, Maxima vt promoueri, & ascendere possit c. lator, eo tit. secundum Goff. in Sum. de homic. in fin. Specul. in d. §. Iuxta vers. circa homicidium.

§ 4 *Opem prestans homicidium.*

1 Arma preparans ad homicidium, secuta morte fit irregularis.
Homicidæ socius fit irregularis, etiam si nil pænitus fecerit, sed solum assiterit, etiam si dissuaserit homicidium.
Homicidij simplex spectator, non est irregularis, nisi sit tantæ auctoritatis, quod potuisset impedire.
2 Episcopus habens iurisdictionem temporalem, si homicidijs presens sit, fit irregularis.
3 Deffendentem eum, qui occiditur, si quis reuocet fit irregularis, si dolose reuocauerit.
Sagittam de vulnere eripiens, fit irregularis, si vulneratus ob id moriatur.
Infirmo dans vinum, vel aliud vnde moriatur, fit irregularis, etiam si omnino erat moriturus, sed hoc intelligendum faciendo vt hic.
4 Infirmo frenetico custos datus; si negligenter custodiat est irregularis ex malis: quæ ille facit.
Infirmum conuertens in aliud latus, vt celerius moriatur, est irregularis.
5 Hæreticis comburendis ligna dans, est irregularis, idem & in dando ignem.
Ligans aliquem, & ob id fuerit occisus, vel ipse, vt se solueret alium occidit, est irregularis.
6 Vulnus datum ei, qui prope modum erat mortuus, inducit irregularitatem vulneranti.
Vulnus dans non lethale efficitur irregularis si vulneratus sua, vel medicorum incuria moriatur.
Vulnus leue, ob quod vulneratus inciderit in saxa, vel flumen, & moriatur, causat irregularitatem vulneranti.
Vulnus leue ob quod vulneratus ab alijs interceptus & occisus est, causat irregularitatem vulneranti.
7 Acclamas ad latronem, si accursu hominum ille occidatur; fit irregularis, non sic si declamauerit; ad proprium auxilium.
Vulnera multorum etiam non lethalia faciūt omnes irregulares secuta morte.
8 Occisor, & si ignoretur omnes tamen rixantes, sunt irregulares, etiam si non percusserint & etiam qui erant pro parte occisi.
9 Occisus a lapide misso a Domo vbi quatuor reperiuntur, si nemo eorum fateatur, qui lapidem miserit, omnes sunt ab irregularitate absoluendi, & quomodo.
10 Malus potius tolerari debet, quam puniri bonus.
11 Irregularitas sæpe committitur conscientia delinquentis.

Vicquid adiumentum adfert morti subsequuturę, siue accelerandę, inducit irregularitatem; exemplo est, si iactum balistæ quis præparet, tam ipse quam qui ictum fecit irregularis est; quia alter fecit, alter opem præstitit homicidio, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. sed quæritur quando: Propterea si quis fiat comes, aut socius ei, qui pergit ad occidendum, & si cum eo proficiscatur causa deffensionis, si opus esset irregularis efficitur commisso homicidio, etiam si hic comes, vel socius nihil operatus sit, quo ad actum mortis, vel vulnerum, sola enim associatio reddit audaciorem occisorē c. sicut dignum, §. Illi ēt, de homic. Spec. d. §. Iuxta vers. deffēsione, & vrl. qd si aliqs vadit. Quinimo & si se sociū non fecerit, sed solū ibi i cōflictu astite-

assisterit ob quam assistentiam homicida animosius crimen peregit, efficitur irregularis d. c. sicut §. clerico: sed et si hic associator dissuaserit, quantum potuit homicidium, vel rixam, fit irregularis ex eo solo, quod cum armis factus est comes homicidæ Host. in d. §. Illi & §. vlt. quem sequitur Specul. d. vers. quid si aliquis vadit; Tabien. in verb. irregularitas, 2. nu 20.

Quæ omnia vera sunt in associate, aut assistente parato ad deffensionem homicidæ, si opus fuerit; at si quis ibi præsens homicidio fuerit, etiam, cum armis, non ut deffensor, vel fautor, sed vt spectator, nõ fit particeps criminis, nec irregularis, ob illam solam presentiam, c. vlt. 23. q. 8. vno casu excepto, si videlicet Dominus Castri in propriæ iurisdictionis loco cõstitutus, cum potest per suam auctoritatẽ impedire, ne illud homicidium fiat, sola præsentia, & patientia facit se irregularem arg. Psal. 81. eripite pauperem, & agenum de manu pec-
2 catoris liberate, & probatur in cap. vlt. 23. q. 3. nam & Episcopus habẽs iurisdictionem tẽporalẽ, & si nec verbo nec scripto consentiat executioni mortis dãnatorum, si tamen præsens fit executioni, quasi auctoritatẽ præstando negotijs suorum iudicum, efficitur irregularis c. ex litteris, vbi Abb. de excess. prælat. Tabien. i verb. irregularitas 2. nu. 5.

Ille quoque opẽ præstare videtur, qui a deffẽdẽdo reuocauit eũ, qui uo-
3 lebat deffendere occisum, nam indirecte fit homicida, Specul. d. §. Iuxta. vers. quid si cum velles: quod intelligendũ est, si corrupta mente id fecerit; alioqui si dissuaserit deffensionem pietate motus, si forte is qui se ad deffensionem parabat, verisimiliter maiori periculo se subijciebat; nam tunc non fieret irregularis, qui dissua-
sit; Alberic. in verb. homicidiũ 4. in princ. Archiep. flor. 3. tit. 29. c. 2. nu. 1. Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 16.

Morti etiam opem fert ille, qui de gutture lethaliter vulnerati sagittam extraxerit, si ob id vulneratus celerius moriatur, arg: c. tua, & c. quæsitũs, de homic. Specul. in d. §. Iuxta vers. si autem aliquis sagittam: sed & is qui infirmo etiã morituro vinũ, vel quicquid aliud etiam per pietatem cõcesserit, citra consilium medicorum, & ob id accelerátior fuerit mors, efficitur irregularis, Ray. vt reffert ac probat Specul. in d. §. Iuxta vers. similiter custodiens: quo loco subdit non facile hos ægrotantium ministros affligẽdos in conscientia, nisi certo medicorum iuditio constiterit mortem ægroti ob causam, & culpã custodis fuisse acceleratam, idem probat Alberic. in verb. homicidium 3. Sum. Conf. eo. tit. q. 42. & q. 39. Idem Silu. in verb. homicidium 2. q. 15. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 12. Quod verum
4 est etiam in custode frenetici, nam si egroto concesserit lecto, vel domo egredi, & inde mors subsequatur ipsius frenetici, vel freneticus aliquem occiderit, custos erit irregularis; idẽ erit si hic custos dormierit per crapulam, vel ignauiam, ægrotus autẽ freneticus, vel se præcipitauerit, vel aliũ occiderit custos est irregularis. Anton. flor. 3. tit. 29. c. 2. Tabien. d. nu. 12. Silu. d. nu. 15. Idem quoque iuris est in illo, qui per pietatem uertit infirmum in aliud latus, vt citius moriatur, uel ad indignationem adduxit infirmum, vt moreretur celerius; nã illis casibus incurritur irregularitas, vt diximus, etiam hoc tit. in §. dans. causam mortis.

Sed & ille qui ad comburendos hæreticos ligna affert, aut dat, fit irregu-

gularis, si ligna actu ipso ignem sub-
5 ministrauerint ad mortem; sed si iam
erat mortuus ligna, quæ combusse-
runt iam mortuum, non inducunt ir-
regularitatem in domino lignorum:
Anton. flor. d. tit. 29. c. 2. §. 4. & an-
tè eum Specul. in d. §. Iuxta vers. qd
de ijs, qui propter: Tabien. in verb.
irregularitas 4. num. 23. propterea ij
viri religiosi, qui luminaria, & sacras
imagines post damnatos defferunt, vt
in mortis articulo eos ad salutem in-
struant, cautè faciunt si ex suis lumi-
naribus non concedant accendi ignē,
vnde damnatus comburatur.

Homicidio præterea opem tulisse
videtur, qui aliquem ligauit, qui ab
aliquo postea sit occisus, & ideo ligās
est irregularis, sicut si ligatus, vt se dis-
solueret aliquem occiderit, nam etiā
ligans eo casu est irregularis, tex. in
c. suscepimus, de homicid. Ille quo-
6 que, qui vulnus addidit ei qui prope-
modum erat mortuus fit irregularis,
Abb. in c. preterea de cler. percuss.
Tabien. in verb. irregularitas 3. nu.
6. sed & ille, qui libens vulnerauit nō
lethaliter, si per incuriam medicorū,
vel per ipsam intemperātiam, vulne-
ratus moriatur irregularis est, quasi
homicidij initium vulnerator attule-
rit; Anton flor. 3. tit. 29. c. 2. Tabiē.
in verb. irregularitas 3. nu. 6. Silu. in
verb. homicidium 2. q. 2. Quin etiā
si vulneratus conualluerit, posteaq;
recidiuauerit, adhuc est irregularis,
qui vulnerauit, Flor. d. c. 2. arg. cap.
Petrus, de homicid. quod verum est
ī istis terminis irregularitatis: at quo
ad pænas legis nullo modo teneretur
vulnerans in hoc casu, gl. in c. præsbi
terum, de homicid.

Si quis etiam læui vulnere percus-
serit, & percussus vel equo ceciderit
vel in terram caput alliserit, vel influ-
men immergatur, percutiens incur-
rit irregularitatem, d. §. n. c. studeat.
Idē est si hic leuiter vulnerat' ab alijs
postea occidatur, scilicet si alij ob le-
ue illud vulnus accurrerunt, & sic fa-
cilius occiderunt; nā ille primo vul-
nerans fit etiam irregularis, Silu. in
verb. homicidium 3. q. 7. vers. se-
cundum: Propterea percutiens latro-
nem etiam non lethali vulnere, & ac-
cursu hominū occidatur, omnes sunt
irregulares c. significasti, 2. de homi-
cid. Silu. in verb. homic. 2. q. 16. Ta
bien. in verb. irregularitas 3 num. 9
7 Item si non vulnerauerit latronem,
sed solum acclamauerit, si ab accur-
rentibus fuerit interfectus; acclamās
est irregularis, etiam si non intende-
ret illius mortē, arg. c. Petrus, de ho
mic. Ab isto casu est excipiendus, qui
in periculo vitæ constitutus acclama-
uit, nec poterat sibi prouidere per fu-
gam eo casu acclamando nō fit irre-
gularis, & si ille ab accurrentibus oc
cidatur acclamando. etenim multō
magis excusari debet, quam is qui p
ineuitabilem necessitatem aduersariū
occidit, de qua diximus in prima par
te huius c. sed si ob periculum omis-
sionis rerū quis acclamasset ob fures,
tunc si accursu hominum fures occi-
dantur, acclamans est irregularis tex.
in c. suscepimus, de homicid. Silu. in
verb. homicidium 3. q. 7. vers. quar-
tum Tabien. in verb. irregularitas 2.
nū. 19. & nu. 25. de ijs apud Specul.
in d. tit. de dispens. §. Iuxta vers. quid
si cum velles: Ex ijs consequens est,
quod si plures vulnerauerint, nemo
tamen per se lethaliter, sed ob multi-
plicationem vulnerum percussus mor
tuus sit, omnes irregulares sunt pa-
ritate delicti, Innoc. in d. c. significasti
2. & 23. q. 8. c. vlt. facit Bart. in l. vlt.
ff. de Sicar. Silu. in verb. homic. 3. q.
6. vers. Tertium: & Ideo tametsi ne-
sciatur occisor in rixa, omnes tamen

8 rixantes, & assistentes sunt irregulares secūdū veriorē opinionē, Raym. de homic. vers. quid si plures, Alberic. in verb. homicidiū 4. circa fin: ēt illi qui numquam percusserunt ob illam assistentiā & conparticipationē rixæ, ēt si spōte abstineant à percutiendo, tenetur n. deffēdere quātū possūt eū, qui occiditur c. non inferēda, 23. q. 3. & c. vlt. Quin ēt non soli sunt irregulares ij, qui erāt pro parte occisoris, sed ēt ij, qui ad erant pro parte occisi, si erant clerici, vt singulariter docet Ray. d. vers. quid si plures, arg. cap. petitio, de homicid. quę omnia vera sunt quo ad irregularitatem, at quo ad alias legum pænas in dubio omnes ab homicidio absoluuntur l. Itē mella §. sed si plures ff. ad l. Aquil. sed extra ordinem puniuntur.

Diuersum autem est in eo casu, quem scribit Albertus Galeotti vetustissim⁹ iurista, & celebris apud Ioan. And. & Spec. scripsit enim opus quod inscribitur, Margarita, quæ totius quasi Iuris sūma est. scribit i tit. de accusa. seu crimin. c. 31. vers. pone quod quatuor, quæriēs, si quatuor in una domo
9 existant, & ex ea demissus lapis prætereuntem interfecerit, an omnes, an nemo illorū de homicidio teneatur? si omnes consenserint res est clara, omnes teneri, sed si vnius tantum est delictum, & non constat, dicit omnes absoluendos per regulam l. absentem, ff. de pæn. modo dubium est an idem sit in irregularitate? sed est dicendum in foro poli nō esse dubium quia ī eo semper constat veritas, & ideo est irregularis omnino qui scit se deliquisse, sed in foro iudiciali iudex declarare neminem illorū potest, nec est æquū vt ad cautellam interdicat omnibus, ne suscipiant ordines, vel susceptos exerceant, quia maior esset iniustitia tres iniuste condemnare, quam vnū iniuste absoluere d. l. absentem, Et Ideo licet delictum quo ad personam occisi sit manifestum, tamen in persona occidentis est occultissimum, ideo iudex declarādo neminem illorū prohiberi ordines exercere, satisfaciet iuri & iustitiæ, potius enim debet to-
10 lerari malus, quā puniri bonus, Abb. in c. sacri, de sepultur. Ideo comminari omnibus tenetur iudex, vt qui crimen commisit sciat se irregularem, & administrando sibi perpetuam dānationem parare, & dimittere hominem delinquentem in sua occultissima nequitia; nam sepe irregularitas committitur conscientiæ personæ delinquentis, vt diximus primo lib. c. 2. reg. 18.

§§ *Homicidium ex omissione.*

1 Deffendere occisum, qui poterat, si non deffendit, opem præstare videtur ad mortem.

2 Deffendere nollens eum qui occiditur, quibus casibus incurrat irregularitatem. vide plenissime hic.

Excommunicatio difficilius incurritur, quam irregularitas,

3 Subtrahens aliquid, per quod sequitur quod impeditur deffensio occisi, est irregularis.

Aduocatus, vel procurator quando fiant irregulares, non deffendendo Reum ab vltimo supplitio,

Testis citatus ad deffensionem Rei, quomodo tacendo fiat irregularis.

Notarius tacens, vel occultans deffensiones Rei, quomodo fit irregularis.

Reuellare pretermittens homicidium perpetrandum, quando fiat irregularis,

Medicus non curans ægrotum quomodo fiat irregularis,

Nauis gubernator deserens nauem, aut committens imperito fit irregularis ex hominum naufragio.

Medicus debet curare, etiam si ægrotus non soluat pretium, nec confiteatur peccata, aut sit inobediens.

Fame

Plane morient quibus casibus causet irregularitatem non pascenti;
Maritus negligens vxorem ægrotantem, quando fiat irregularis;
Pater negligens filium ægrotantem, quando fiat irregularis;
Dominus deserens seruum ægrotantem quando fiat irregularis;
5 *Carceratus moriens, quando causet irregularitatem detinenti;*
Domesticorum curam negligens, dicitur infidelis deterior;

1 Quodammodo homicidio opem prestat quis quis, cum deffendere debeat, & possit, non deffendit eum, qui occiditur c. non inferenda, & c. vlt. vigess. tertia q. 3. & c. sicut §. 2. de homic. & de sent. excom. c. quantæ, & c. periculose, de pænit. dist. 1. Super qua questione quoniã doctorum variæ sunt sentẽtiæ, operæ precium est, vt de ea & fusius, & distinctius pertractemus; fuit enim sentẽtia quorundum vt quisquis non deffendit eũ qui occiditur, quia peccatum omissionis est, nõ incurrat irregularitatẽ, hoc scripsit S. Anton. lib. de Censur. c. 97. Alberic. in verb. homicidium primo, & non nulli alii posteriores;

Sed quia durum est hanc sententiã sic generaliter, & indistincte teneri pluribus declarationibus tota aperietur: certum est enim quod homicidiũ etiam tacendo cõmittitur c. Ephesiis, dist. quadragess. tertia, & Iudices non resistentes morti Christi homicidii rei facti sunt d. c. non inferenda, & d. c. vlt. & quicumque potest sine suo periculo alium deffendere, non deffendens peccat mortaliter Armill. in verb. homicidium nu. 6. nam non sunt immunes a culpa homicidii vt scripsit, Asten. lib. 6. tit. 14. vt citat. Siluest. in verb. homicidium 3. q. 5. vers. Quintum; cum igitur isti omnes culpam circa homicidium incurrant, aliis visum est eos etiam fieri irregulares, Silu. d. vers. quintum; & Angel. in verb. homicidium 1. nu. 17. Spec. tit. de dispens. §. Iuxta vers. quid si potui: quorũ etiam nimis rigorosa est opinio, quare considerandi sunt multi casus;

Quandoque enim quis est priuata persona, & videt aliquem occidi, & per negligentiam, soccordiam, ignauiam,
2 vel perplexitatem, aut quia non vult immisceri alienis rebus, & factis, non deffendit, eo casu certum est eum non incurrere irregularitatem, etiam si tuto, & commode potuisset: Abb. in c. quantæ de sent. excom. & isto modo procedat prima sententia, etiã si gaudeat in morte illius, q occiditur: Ratio autem quare in hoc casu nõ incurratur irregularitas est, quia (vt iam diximus) delictum est in omittendo, Vnde nõ potest dici ipsum concurrere verbo, vel facto ad homicidium, sicut est necesse ad incurrendam irregularitatem; nam tam de iure canonico, quam de iure ciuili ex communi sententia nemo tenetur alterum deffendere, vt late probat Dec. in l. culpa caret ff. de reg. iur. Hoc fallit in duobus casibus, primo si nõ deffendẽs & gaudens procederet vsq; ad exteriora, scilicet risum, vel applausum, qa tali casu absq; dubio fieret irregularis nã ob id homicida sensisset sibi fauorabilem esse ipsum presentem Vnde audacius deliquisset: secundo fallit quando dolose noluisset adiuuare, vt occideretur, nã tali casu videretur irregularis, sicut incurrit excommunicationẽ in d. c. quantæ, & talis dolus sufficeret si probaretur ex coniecturis, Abb. in d. c. quãtæ: vbi hoc aptissime dicit,

Quandoq; vero qui diffendere potuit, est publica persona, habens auctoritatē, & iurisdictionē, & isto casu videtur incurrere irregularitatem, si non deffendat, quantum potest, ea ratione ꝙ est obligatus ad deffendēdū, & tunc est vera sententia aliorum supra nominatorum, ita Silu. in d. vers. quintū, & alij supracitati, & ita Abb. in d. c. quāte. d. vers. extra gl. vbi licet loquatur de incurrēda excomunicatione, Tñ multo magis in incurrēda irregularitate, quia excōmunicatio est maius vinculū quā irregularitas, vt ꝓbat Borgas de dispens. p. 2. q. 10. in princ. nu. 5. & difficilius incurritur quā irregularitas, nā nō nisi cū peccato mortali, & voluntariè concurrit, at irregularitas sæpe sine peccato, item excōmunicatio nō incurritur per solā culpā leuē, cū tamē culpa quātumuis leuis sufficiat ad irregularitatem: & ideo si culpa illa sufficit ad excōmunicationem incurrendam, ergo & ad irregularitatem, quia in vtraque istarum censurarū requiritur factum, vt habeāt locū: Et quod isti superiores obligati non deffendentes, cū possint incurrant irregularitatem sentit Specul. aperte d. vers. quid si potui, Angel. d. nu. 17. Marian. socij: scribit expressim in reppet. c. ad audientiam q. 7. princip. q. 95. vbi multa allegat vt refert Tiraq. in tract. de pæn. remit. caus. 44. vers. nono, & denique Nauarr. in suo Manual. cap. 27. nu. ducentes, trigess. secundo, vers. dec. septimo ibi nisi sit iudex, aut alius suo officio obligatus; qui hanc rem planius quam alij declarat in commentario ad d. c. non inferenda, nu. dec. octauo, vbi quatuor requirenda dicit vt hic nō deffendens incurrat pænas iuris, scilicet primo posse deffendere, secundo obligatum esse ad deffendēdum tertio posse sine damno corporis, rerum, aut honoris: quarto si sit illi manifestum homicidiū, vel delictū patrari; quæ quatuor si concurrant nostro casu dubitandum non videtur induci irregularitatem.

Ex qua conclusione multa necessario consequuntur, quod si quis ex particulari promissione, sese obligauerit, ad deffendendum, iuxta l. meum §. sed licet ff. quod met. cau. si non præstat talē deffensionē, quatenus potest sine suo periculo, & deffectu deffensionis sequatur occisio, incurritur irregularitas, quia qui promissit prohibere aliquod factum, non solum prohibere debet, ne ille actus fiat, sed & adhibere diligentiam, & custodiā ne fiat, casus in l. locationis ff. locat. & sentit glo. in verb. interest, circa princ. l. si quis ita promisserit §. est ff. de verb. oblig. quod intelligas de ꝓmissione, & conuentione mercenaria, alias si promissio sit iactatoria, & liberalis quædam deffendendi oblatio, si in periculo cum posset deffēdere ignauia ductus, vel perterritus, aut perplexus non deffenderit, non esset irregularis, quia non esset contrauenire promissioni, si careret dolo; sicut esset contrauenire mercede soluta, qa ad maiorem diligentiam teneretur ex obligatione locatæ, operę; & confirmantur prædicta, quia qui tenetur facere, non faciendo dicitur propríe facere l. qui facit ff. de reg. jur. & ibi Doct. & non faciens id ad quod tenetur dicitur propriè contrafacere, Alex. in l. vbi autem §. qui id quod ff. de verb. oblig. vnde talis subtracta deffensio est potius factum quam omissio nā non agere est quoddā agere, & reducitur ad genus actus & opponitur iustitiæ S. Tho. 2. 2. q. 79. vnde concluditur quod qui occisus est dicitur occisus culpa, & aliquo facto ipsius non deffendentis, vnde per factū

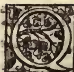
ctum, & culpam dicitur irregularis.

Idem est in omnibus alijs personis quæ ex subiectione deffendere tenentur superiores suos, quales sunt filij, serui, & vassalli: nam iure ciuili (quo ad seruos) si in præsenti periculo dominum non deffendat, punitur capite, si potuerunt saltem acclamatione, & similibus deffensionibus ff. ad Sillesian. l. 1. §. occisorum, & §. sed in eo & §. potuisse dicit enim Bart. in d. §. sed in eo, quod licet si quis occidatur in tua præsentia, & tu eum non adiuues nõ es puniendus vlla pœna, tamẽ hoc limitaret si esses subdit⁹ illius, qui occiditur, qualis est filius, seru⁹, & vassall⁹: nam esses puniendus, ita ibi per eum.

Idem erit in illis qui proprio iuramento assumpserũt custodiam viarũ, vt viatores tute possint itinerari: nã illo casu si non adiuuent in præsenti periculo, quatenus posset sine suo dãno, & deffectu sui auxilij occidatur viator, fiũt irregulares, quia erãt obligati ex officio; istis n. casib⁹ scilicet in obligatis iure, vel ex prouisione ad deffendendũ, propriẽ qui non deffendit dicitur esse in culpa, & concurrit ad homicidiũ, quasi ex fauore d. c. quantę, Ideo fiunt irregulares, Et est animaduertendum, quod hoc loco deffensio non intelligitur vt penitus teneantur eripere a morte; sed sufficit agere quicquid in ipsis est adiuuãdo, verbo, vel facto, vt si fieri possit mors impediatur, tunc enim careret omni culpa d. §. potuisse; est etiam animaduertendum, quod ista omissio deffensionis non inducit irregularitatem in vllo genere supradictorum obligatorum ex eo, quod non diligetes sue fuerint in custodiendis vijs, vel impetienendo periculo, & similibus omissionibus; sed alio modo puniẽtur a statutis, & conuentionibus: at casus noster intelligitur de instante delicto manifesto, dum est in fieri vt scilicet adiuuetur, qui occiditur.

Et per hoc dico, quando omissio habet vlterius aliquam dolosam subtractionem deffẽsionis, vt aliquis moriatur, quod illo casu semper incurritur irregularitas: exemplo est, si cæcus pontem transeat tu clam auferas tabulam, vt cadat ille incautus, si ceciderit, tu eris irregularis ex ipsius morte, vel mutilatione propter illam subtractionem: quæ est in faciendo; & ideo quisquis feceret quod fecerit Sampson scilicet subtrahẽdo columnas, & fundamenta domus Iudic. c. 16. dec. sexto, fieret irregularis non solũ ex sua, sed et morte aliorũ: sic qui auferit vollentem deffendere eum, qui occiditur si maliciose fecit, fit irregularis ex communi sententia, vt docuit S. Anton. & alij quos citauimus in §. proxime præcedenti: atq; etiam dico quod quisquis dolose fugat arma eiq; surripit, ne se occisus posset deffendere irregularis est cooperatione; idem erit si non dolose sed in loco suspecto de hostib⁹ et per lusũ arma collegantis, vel surripuerit est irregularis ex culpa; idẽ si noctu quis incedat per loca periculosa cũ lumine, si illius lumẽ extinguas siue ioco, siue dolose, ille q; præceps ruat irregularis efficeris.

Ex prædictis et deciditur illa quæstio, si ante fores domus tuæ fiat rixa sanguinolenta, Tu vero occludas hostiũ tuũ, vnde occisus est, qui absq; dubio fuisset saluus ingrediendo domũ tuam, an sis irregularis; distinguẽdum est an occluseris, vt euitares rixã, & ne in domũ tuam irrueret totus impetus; eo casu nõ videlis irregularis cauendo tibi, arg. 855. in d. c quantæ: aut occlusisti dolose, ne ille in domum tuam ingressus saluaretur, sed facilius per aduersarios in via occideretur, tunc es irregularis ex illo do-

Voniam vt scribit S. Tho. 2.2. q. sexagesſ. quarta, casualia simpliciter loquendo nō
1 sunt intenta, & voluntaria, consequens est, vt qui casu homicidium fecerit, quia nollens fecit, nil illi imputari possit, vt ibi per eum; casus enim fortuitus est inopinatæ rei euentus, qui præuideri non potest ff. cōmod. l. In rebus, Pan. in c. vnico, de commod. Propterea si nulla culpa casum præcesserit nulla incurritur irregularitas, quum præcogitari talis euentus non potuerit; & ideo posset legitime promoueri c. significasti 1. & c. dilectus, de homic. & gl. in c. eos vero, dist. quinquagesſ. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. facto autem si quis, vbi plene de hac re; facit tex. in d. c. vnico, de commod. si vero aliqua culpa imputari possit non excusabitur ab irregularitate; nam si sit leuissima culpa, idest si non cogitauerit id, quod acutissimus
2 vir cogitare potuisset, excusatur quidem plerumq; ab irregularitate, Silu. in verb. homicidium 2. circa princ. vers. potest addi, per tex. & Abb. in c. quæsitum, de pænit. & remiss. si videlicet ea leuissima culpa sit in omittendo, vt in d. c. quesitum; at si sit in cōmittendo etiam leuissima culpa inducit irregularitatem in homicidio, vel mutilatione. Siluest. ibidem, Tabien. in verb. Irregularitas 1. nu. 4. vnde ex maiori ratione patet, quod leuis culpa, & lata, proculdubio inducunt irregularitatem; culpa etenim præcedens casum reum facit ipsum, qui in culpa est; propterea nec ordinari, nec ordines susceptos administrare posset c. Clerico facienti, dist. 50. ibi permittimus, quod dispensationem significat; nam pænitentia iniungitur salutaris, vt ibi patet, & in d. c. eos vero, ead. dist.

Dicitur autem culpa interuenire, si id contingat ludendo in ludo noxio, est enim ludus noxius ex ui verbi, qui periculum in se habet mutilandi, vel occidendi, vt in hastiludio, iactu lapidum, & similibus; nā dicti ludi noxii non possunt carere culpa: l. nam ludus ff. ad l. Aquil. vnde clericus eo ludo ludens si quid inde mutilationis, vel mortis contigerit, fiet irregularis S. Tho. d. q. sexagesſ. quarta, Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 1. & est clarus tex. in c. continebatur, de homicid. & ibid. Panor.

Quinimmo & si ludus noxius non sit, vt pila, lucta sine armis, saltatio, si non adhibuerit omnem diligentiam
3 ad excludendum homicidium, vel mutilationem, imputabitur illi, exemplo est, si in prædicto ludo honesto nō amoueris a latere tuo ensem, vel gladium, tunc si quicquam contigerit, tibi imputabitur, & fies irregularis. Siluest. in verb. homicidium 2. q. 3. & q. vigesſ. tex. & ibi Abb. in d. c. continebatur; Tabien. in d. nu. 3. sed si ludendo Pila, & accurrendo ad eam percutiendam puerum casu impuleris quem mutilaueris, lege ciuili nulla Actio datur, quia id casu non culpa factum iudicatur. l. si ex plagis §. [illegible] ff. ad l. Aquil. Ideo illo argumento & ab irregularitate excusari posset: Sed declaratoria fuerit opus iuxta Conc. Trid. Sess. decima quarta c. 7. de Reform;

Propterea in eo ludo, qui calcibus, aut pugnis exercetur, quia noxius putatur, si quis mutilat, vel occidat: efficitur irregularis, propter immoderatum ludendi modum, vt expresse tradit Archid. in c. eum qui, dist. quinquagesſ. Hodie vero hic articulus paruam habet dubitationem; nam siue culpa præcesserit, siue non siue ludus

sit

sit noxius, siue non, siue detur operæ
4 rei licitæ, siue non, semper qui homicidium commisit, debet abstinere, & non promoueri, donec causa plene cognita, dispensatio concedatur Conc. Trid. d. Sess. decima quarta c. 7. de Refform.

Sed vt varietas casuum in quibus varia quoque dispensationum genera fieri consueuerit apertius innotescat, operæ pretium duxi multos casus enarrare, quorum exemplo quisque poterit, cum res euenerit, prudentius sibi consulere. Si ieceris lapidem in Petrum ille vero declinare vollens ictum tuum impegerit in alium lapidem, vel precipitio moriatur, efficeris irregularis, Innoc. & Host. in c. exhibita, de homic. Sum. Conf. eo tit. q. dec nona, Alberic. in verb. homicidium 3. Hug. dist. quinquag. c. sæpe, quod intellige si iactus lapidis fuit talis, vt declinandus esset, vel si dolus interuenisset in eo ictu, etiã leuissimo vt Innoc. ibi, & Tabien. in verb. Irregularit. § 3. nu. 4. at sine dolo leuissimus ictus lapidis non imputaretur iacienti, vt ibi Inn. si vero esset ictus læuis, sed valde proximus etiam sine animo lædendi, quia proxima maxime perturbant iaciendo, efficeris irregularis si ille ceciderit, vel moriatur Abb. in d. c. exhibita, Siluest. in verb. homicidium, 2. q. vigess. prima.

Rursum si in Petrum lapidem ieceris, ipse vero decline, & alium ictus percusserit, tu Efficeris irregularis Hug. in d. c. sæpe; est etiam casus iuris ciuilis, qui lege Aquilia teneri mandat
5 in l. si eum seruus, ff. de Iniur. iuncta l. scientiam §. si deffendendi ff. ad l. Aquil. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 2.

Ex hoc sequitur quod si vollens percutere laicum, & ictus ierit ad percutiendum clericum, qui iecit excommunicatus est, quia dabat operam rei illicitæ, Alan. & Host. quos probat Silu. in verb. excommunicatio 6. vers. sciendum est quarto, in vers. secundo in fin. sed si ictus lapidis directus fuisset in Auem, vel quadrupedem non autem in hominem, & fortuito, hominẽ occiderit, vel mutilarit, non incurritur irregularitas gl. in d. c. clerico iaciente, Silu. in verb. homicidium 2. q. quinta, Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. dec. nono, Ex iis patet, quod si
6 tu me impellas, vt impulsu meo Petrũ offenderem, si ego aliquid passus sim tibi imputatur primo impellẽti, Hug. in d. c. sæpe, Itaquoque si dũ tu me impellis cecideris, & mutilatus sis, nõ mihi sed tibi imputatur Hug. ibid. & Alberic. in verb. homicid. 6. prope fin. vbi probat sententiã Hug. & Sum. Conf. de homic. q. vigess. septima; pari ratione si quis me impellat in aliũ, quem meo impulsu occidi, aut precipitaui sine dolo, ego irregularis non sum, sed qui me impulit Hug. d. c. sæpe tex. in l. qua actione. §. proinde. ff. ad l. Aquil. Ideoque si frequentia populi in ingressu, vel egressu Ecclesiæ, aut pontis transitu quis, opprimatur
7 nullus (qui careat dolo) est irregularis, nec is quidem cuius pes, vel manus, aut corpus oppressionem fecit absque dolo, cum ipse vi quadam impulsus fuerit a frequentia, quod contigit olim Virginio Virginii legati filio vt indicat marmoreum monumentũ, quod in Foroliuiensi regione apud Cælinam his verbis insculptum adhuc visitur.

G. Virginio suauiss. filiolo: raræ pulcritudinis, & lepiditatis adolescentulo, ab Aquileianis militibus presso, de ponte lapso, colliso, atque miserabiliter extincto. C. Virginius legatus, L. Posthumij Dictatoris, & Lolia L. filia dilectiss. coniux infeliciss. parentes posuere.

resser-

refertur in Inscriptionibus antiquis, quæ ad Valerium probum de Notis Romanorum accesserunt.

Cui quoq; rei congruit quod Dux Regis Samariæ in illa prægrandi fame cum in porta ciuitatis sisteret a turba populari pressus mortuus est 4. Reg. c. 7. certe nemo illorum irregularis esset.

Qua ratione fit, vt si quis leui metu sponte perterreatur conspecta forsan armata caterua, quos putarit esse
8 hostes suos, vel milites curiæ, atq; ob eum metum fugiens ob nimiam celerationem ceciderit, & vel mortuus, vel mutilatus illo casu fuerit, nemo illorum armatorum est irregularis, si nullum metum incusserint; ipse enim sibi causa suæ ruinæ fuit: sed si ioci gratia, quis metum subitaneum alicui incutiat, vnde vel præcipitatio, aut casus alius interuenerit, imputandum est ei, qui metum incussit, Archiep. Flor. 3. tit. vigess. nono c. 2. §. 3. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 4. exemplū est in circulatore, aut alio deferente serpentes, aut angues, quos subito motu ostendat, vt metū incutiat, & ob id mors, vel mutilatio contigerit, iure ciuili extra ordinem punitur, pro modo culpæ l. vlt. ff. de extraord. crim. cuius culpæ ratione irregularitas inducitur, Ideoque si lasciuientes iuuenes vesicam turgidam subito rumpant, aut aliquid aliud vnde subitus ille fragor, & crepitus mulieri pregnanti dederit causam abortus, illi qui hoc fecerint causa per terrc faciendi irregulares sunt, si scire potuerunt eam mulierem prægnantem fuisse Siluest. in verb. homicidium 2. vers. vigess. secundo Abb. in c. de cætero, de homic. in pueris tamē hæc seueritas locum non habet, Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 14.

Quicquid igitur per leuitatem animi fit, si inde sequatur mors, vel mutilatio inducit irregularitatem; propterea si clericus cum muliere affini, vel consanguinea prægnante ludat, quamtumuis modeste, si inde succedat abortus, fit irregularis; hæc enim ludendi leuitas clerico, ac monaco indigna est, quum grauitate vti debeāt: Ideo in euidenti culpa sunt, & consequenter irregulares, Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. dec. quarto, Abb. in c. sicut dignum, de homic. In laicis vero consanguineis, quia illis non est incongruus ludus modestus, cum affinibus fœminis, vt in corræis, & modestis saltationibus, si mulier abortum fecerit, non imputatur illis c. sicut literarū, vbi Abb. de homicid. Siluest. in verb. homicidium 2 q. vndec.

Ad eandem similitudinem sicut per leuitatem animi facta inducunt irregularitatem, ita siquis incautus extiterit in agendis rebus; vnde si ex eo 9
animo supino mors, vel mutilatio cōtigerit irregularitas incurritur; Ideo parentes, qui infantes suos eodem lecto detinent, si infantes illi suffocentur, irregulares fiunt, sunt enim in culpa 2. q. 5. c. consuluisti, tenētur enim huic periculo cauere c. vlt. de iis, qui fil. occid. Et in dubio quisque debet iudicare se irregularem in homicidio, c. ad audientiā, de homicid. Alberic. in verb. homicidium 3. in fin. Duobus tamen casibus hi parentes videntur excusandi, primus est si infans est māsuerus, placidus, immobilis, lectusque late pateat; nam parentes excusantur, si reperiatur mortuus, Tabien. i verb. Irregularitas 3. nu. 6. Idem si parentes tam inopes sint, vt ob frigus infantem lecto foueant, quia tunc caritas excludit inobedientiam, vnde ob id excusantur, Tabien. Ibid. nu. 14. Silu. in verb. homicidium 2. q. vigess. tertia, quod etiam ego probarim si non

ad

adesset censura excommunicationis, vt communiter fulminatur, tunc enim omnino inexcusabiles sunt, Tabien. d, nu. dec. quarto, Armill, in verb. Irregularitas nu. quinquagess. primo: quæ omnia procedunt tam in parentibus promouendis, quam in iam promotis, nam si Græcorum filii sacerdotum opprimantur in eorum lectis perpetuo carent ministerio, Sacerdotii si negligentia parentũ interfuerit; & si nõ fuerint negligẽtes, tñ pænitentiam temporalẽ peragent, & interim abstinebũt c. quæsitũ, de pænit. & remiss.

Incautus quoq; se se facit irregularem, quando in resarciendis tectis signum nõ exponit publice: propterea si aliquis interficiatur, irregularis est, Tabien in verb. Irregularitas 3. nu. 1. sicut & qui arborẽ incidit secus viã publicam, si non acclamet transeunti, efficitur irregularis occidendo c. si duo, & c. hi qui arborem, & c. seq. vbi Archid. dist. 50, sed & si secus viam priuatam arbor incidatur, furãdi causa, quia operam dat rei illicitæ occidendo efficietur irregularis, Siluest. in verb. homicidium 2. vers. decimo, octauo, Tabien. in. verb. Irregularitas 3. nu. 19. quæ procedunt in omni deiectione, vel effusione c. ex litteris, primo de homicid. Abb. in c. ex litteris 2. eod. tit. Tabien. d. nu. 19.

Quinimmo si quis de alto se se præcipitauerit, aut saltauerit, & subiectũ hominem occiderit, aut mutilauerit, in culpa est, & Ideo irregularis, casus in l. In lege ff. ad l. Corn. de siccar. secus erit si rupto ponte, tecto, vel solario homo ceciderit, & suo corpore inuitus aliquem occiderit, dando operam rei licitæ, vt casus est apud Sim. Metaph. in vita Epiphanii 15. Maii de fabro murario detecto cadẽte, qui Iustinianũ occidit ipse nil mali patiens, certe nõ videtur irregularis, si careat omni culpa, sed si duo rixantes in alta porticu se se inuicẽ præcipitauerint, si ex casu collidatur & alter moriatur, q superstes est, fit irregularis, quod facto nup Romæ cõtigit in Barẽghis nobilibus fratribus rixãtibus, qui cõplexi pariter de alto precipitati sunt, ita vt senior statim expirauerit, certe sup stes est irregularis ex prædictis iurib'; Idẽ fuisset si se se mutuo precipitassent in flumen, nam qui natando superuixisset fuisset irregularis propter rixã, ex qua homicidii culpam incurrisset;

Ille quoq, qui campanis pulsandis præpositus est, si minus diligẽter asseruet colligaturam cãpanæ, & propterea, vel ipsa, vel malleus ceciderit, & interfecerit aliquẽ, ipse redditur irregularis, ad quẽ spectat cura eius colligationis asseruandæ, Pan. in c. Ioannes p illũ tex. de homic. Silu. in verb. homicidiũ 2. vers. 10. Tabien. d. nu. 19.

Sedet ille quasi incautus, & imprudẽs fiet irregularis, q subditũ seuerius coercet; nã si prælatus, Magister, vel genitor in castigandis erratis carcere duriore custodiãt Reũ, aut inedia affligãt, & obid carceratus mortu' fuerit, vel mutilat', ipsi fiũt irregulares; nãq; qui disciplinæ modũ excessiti culpa est, Zabar. in Clem. 1. de homic. Specul. i tit. de dispẽl. §. Iuxta vers. quid si aliqs tenet ccruũ, Silu. i verb. homicid. 3. q. 5. vers. 10. & q. 7. vers. duodec. carcer. n. nõ debet esse nimiũ asp, nec sine debita ciborũ substẽtatione saltẽ panis, & aq c. nouim', de verb. signif & Abb. in c. cũ nõ ab homine, de Iudit. q2 cũ modũ excedat correctionis, sibi imputare debet hominis mortẽ, arg. c ad audiẽtiã, de homicid. & c. cũ uoluntate, de sent. excom. oĩs enim pænitẽtia ita imponẽda est, ne qs verosimilter breui moriat, Abb. i c. cũ nõ ab hie, de Iudit. tã respectu carceris, quam respectu ad necessaria vitæ, alioq Mors imputatur

Iudici

iudici ad irregularitatem Dec. in d. cã
nõ ab homine, vltimis verbis, vbi alios
plures locos citat, Qua ratione si pa-
ter, magister, vel dominus percutien-
do, in disciplina modum excedant, &
sequatur mors, vel mutilatio fiunt ir-
regulares c. praesbiterum, & d. c. ad
audientiam, vbi Abb. de homicid. &
c. si quis non iratus, dec. quinta q. 1.
Silu. in verb. homicidium 2. q. 2. de-
bent enim omnes praefati habere ra-
tionem temporis, loci, personae, vno
excepto casu, videlicet si illa paeniten-
tia, aut disciplina, quam imponunt ca
nonica sit, & a canone determinata,
vel inter Regulares praescripta per or
dinis sui constitutiones, quibus certae
erratorum paenae imponuntur, si prae-
latus Regulae suae obseruator paenam
imponat, etiam si delinquens per illã
paenam moriatur, non efficitur irre-
gularis, Tabien. in verb. Irregulari-
tas 2, nu. 8. Nam obedientia omnem
culpam excludit. c. quid culpatur,
vigess. tertia q. 1.

Inter incautos etiam ille ad scribi-
tur, qui leones, vrsos ue alit, si per in-
13 curiam damnum intulerint: propte-
rea occidendo, vel mutilando reddũt
irregularem dominum, etiã ex leuis-
sima culpa, Sum. Conf. lib. 3. tit. 1.
q. vigess. octaua Siluest. in verb. ho-
micidium 2. vers. vigess. quarto, Ta-
bien. in verb. Irregularitas 3. nu. 18.
Specul. in d. §. Iuxta vers. quid si ali-
quis tenet ceruum: sed si diligenter
asseruet eos, & in vinculis cõbibeat,
cum careat omni culpa, immunis est
ab omni irregularitate, si casu quem-
piam occiderint c. de occidendis,
vigess. tertia q. 5. & dist. quinquag.
c. quantum, vbi Archid.

Praeterea si parũ diligẽter tu equi
tui habenas custodias, quia vel con-
fractas, vel inutiles ad cohibendum
effrenatum equum habeas, si equitan-
do aliquis occidatur, tu effeceris irre-
gularis c. significasti, primo, de homi-
cid. Bern. in c. dilectus, de homicid.
Siluest. in verb. homicidium 3. q. 7.
vers. octauum, Tabien. in verb. Irre-
gularitas 3. nu. 10. sed si tibi cum de-
bitis habenis equitanti, aliquis incon
siderate, & imprudenter fregerit tui
equi frenum, & ob id furẽs equus ali-
quem interfecerit non tu es irregula-
ris, sed qui fregit habenas, Hug. in c.
saepe, dist. quinquagess.

Est etiam imprudens quisquis vti-
tur opera imperiti serui, vel ministri,
exemplo est si puer, vel fatuus tibi ser
uiat ad alendos equos, isque eos ad-
ducens ad flumen tuo consilio, vel pa
14 tientia, etiam si monueris eum ne in-
tra flumen ingrediatur, tamen si im-
mergatur tibi imputatur ad irregula-
ritatem S. Aug. de verb. dom. super
Math. serm. decimo sexto, in princ.
& est arg. c. cõtinebatur, de homicid.
Sum. conf. eo tit. q. vigess. sexta, Al-
beric. in verb. homicidium 6. prope
fin. si tamen verisimile erat eo in flu-
mine tale periculum posse incurri, Sil-
uest. in verb. homicidium 2. vers vi-
gess. septimo, Tabien. in verb. irregu
laritas 3. nu. 1. & 7.

Ideo ex iis deciditur quaestio de na-
uis gubernatore, qui vel deserit, vel
negligit eius gubernationem, vel im-
perito committit, si ob id naufragium
fiat, mortes, quae contingunt ipsi im-
putantur S. Tho. primo 22. q. 6. &
consequẽter erit irregularis, nec ex-
cusaretur à periculo, quod ipse passus
est, vt puta, quod per natandi peritiã
euaserit mortem.

Huc quoq; spectat si mulierem prae
gnãtem solicitaueris ad te uenire for
nicationis causa, ipsa vero in accessu
aliquid passa sit, vnde abortum fece-
rit, irregularis es; debuisti enim hoc
praecogitare, sensit Gul. de laud. quẽ
citat.

citat. Siluest. in verb. homicidium 2. q. 7. ad idem Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 14. Idem potest dici de adultero, vel fornicatore, qui coeundo, per compressionem abortus causam dedit pregnanti, eadem ratione quod daret operam rei illicitæ; secus fortæ in marito, nisi immoderate agēte circa copulam: ita quoq; si potionem aut cibum, vel pharmacum mulieri dederis, vt vel sterilesceret, uel facilius grauida fieret, si ex eo cibo, uel pharmaco ipsa mortuā, ex culpa tua es irregularis l. 3. §. 1. ff. de sicariis sicut si cibum desideria libidinis causa, vel ob turpem amorem, aut ad inducendum odium, aut quamuis aliā ob superstitionem, semper mors culpabilis tibi imputatur ad irregularitatē, c. si aliquis, de homicid. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 15. Siluest. in verb. homicidium 2. vers. 19.

Ex iis consequens est quod si Iudex Inquisitionem fecerit de adulterio oc
15 culto, & non precedente infamia, vel alio modo contra ius, & ob eam causam mulier, vel suspectus in iudicio illo factus adulter, occidatur a consanguineis mulieris, Iudex est irregularis, quia prodidit adulterium in casu non licito, & dedit operam rei nō licitæ, vt probauimus supra hoc libro, tit. de proditore. Idem erit si cognito adulterio, vel stupro extra Iudicium maritus, vel pater aut consanguineus ipsam mulierem interficiant, etiam ob simplicem fornicationem, homicidium imputatur adultero, stupranti, & fornicanti, si uerisimiliter id posse contingere cogitare debuerunt, etiā si illa publica meretrix esset; nam si uere, contemplatione fornicantium, & illo intuitu, scilicet ad vindicandam ignominiam agnationis, a consanguineis occidatur, omnes sunt irregulares fornicatores saltem clerici, qui causam præbuerūt, & participes sunt illatæ ignominæ, & cogitare debuerunt id posse contingere, & Ideo esse irregulares prędictos adulteros & fornicatores omnes clericos probari potest arg. c suscepimus, cum seq. de homicid. & ita declaratum fuisse in sacerdote adultero reperto in flagrāti per sanctissimum fel. Record. Pium V. audiui a fide dignis & Romanæ curiæ iudicibus probatissimis: propterea nō sine grandi periculo irregulares ex huiusmodi culpa dispensantur: nam nec vitium deserunt, & fiunt deteriores & incorrigibiles, & quandoq; dispensatoris insidias struunt, cuiusmodi narratur a Greg. Turon. hist. lib. 6. c. 36: nam cum Ethericus lixoensis Episcopus clericum ex tali homicidio cōsanguineorum in mulierem commisso irregularem dispensasset, & post interualla factus esset iniquior clericus, ad pristina vitia redijt, beneficiorumq; acceptorum immemor coniurationem de occidendo Episcopo facto & incarcerem, & in exilium illum mitti obtinuit, vt ibid. narrat; An aūt sit idē si ipsa mulier occidatur ab Amasio, vel corriuali? posset dubitari, quia affines naturali ratione prouocantur ad propriam deffendendā ignominiā, quod non est in amatore Riuali; Tamē mea sententia cautius aget, si se putet irregularem his, qui Riuali causam dederit: enim rixa oritur ex copula carnali, sicut verbis: Ideo causam dedit vt occideret dando operam rei illicitæ; secus erit, si quum vellet eā in vxorē ducere corriualis odio eam occiderit; nam cū omni culpa careat, quia opus pium exercet, qui dat operam nuptiis contrahendis; Ideo nihil obest quod corriualis illa contemplatione eā occiderit; talis enim contemplatio non potest inducere irregularitatē in eo, qui dat operam rei licitæ exemplo est

siquis,

sionem papę cõmitẽdã Episcopo, vel alteri delegato, cum plenæ causæ cognitione eod. Conc. Trid. sess. 14. c. 7 de Reff. Triplex vero dispensationis genus his casibus conceditur magna dispensatio, vt qui promotus est ad sacros, possit i solis minoribus deseruire d. c. continebatur, & d. c. ad audientiam, Maior vt etiã in sacris admittatur c. Tua nos, & eod. tit. & d. 50. c. clerico, Maxima vt promoueri, & ascendere possit c. lator, eo tit. secundum Goff. in Sum. de homic. in fin. Specul. in d. §. Iuxta vers. circa homicidium.

§ 4 *Opem prestans homicidium.*

1 *Arma preparans ad homicidium, secuta morte fit irregularis.*

Homicidæ socius fit irregularis, etiam si nil penitus fecerit, sed solum affuerit, etiam si dissuaserit homicidium.

Homicidij simplex spectator, non est irregularis, nisi sit tantæ auctoritatis, quod potuisset impedire.

2 *Episcopus habens iurisdictionem temporalem, si homicidijs presens sit, fit irregularis.*

3 *Deffendentem eum, qui occiditur, si quis reuocet fit irregularis, si dolose reuocauerit.*

Sagittam de vulnere eripiens, fit irregularis, si vulneratus ob id moriatur.

Infirmo dans vinum, vel aliud vnde moriatur, fit irregularis, etiam si omnino erat moriturus, sed hoc intelligendum sano modo vt hic.

4 *Infirmo frenetico custos datus, si negligenter custodiat est irregularis ex malis, quæ ille facit.*

Infirmum conuertens in aliud latus, vt celerius moriatur, est irregularis.

5 *Hæreticis conburendis lignua dans, est irregularis, idem & in dando ignem.*

Ligans aliquem, & ob id fuerit occisus, vel ipse, vt se solueret alium occidit, est irregularis.

6 *Vulnus datum ei, qui prope modum erat mortuus, inducit irregularitatem vulneranti.*

Vulnus dans non lethale efficitur irregularis si vulneratus sua, vel medicorum incuria moriatur.

Vulnus leue, ob quod vulneratus inciderit in saxa, vel flumen, & moriatur, causat irregularitatem vulneranti.

Vulnus leue ob quod vulneratus ab alijs intercepitus & occisus est, causat irregularitatem vulneranti.

7 *Acclamas ad latronem, si accursu hominum ille occidatur; fit irregularis, non sic si acclamauerit ad proprium auxilium.*

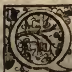
Vulnera multorum etiam non lethalia faciũt omnes irregulares secuta morte.

8 *Occisor, & si ignoretur omnes tamen rixantes sunt irregulares, etiam si non percusserint & etiam qui erant pro parte occisi.*

9 *Occisus a lapide misso a Domo vbi quatuor reperiuntur, si nemo eorum fateatur, qui lapidem miserit, omnes sunt ab irregularitate absoluendi, & quomodo.*

10 *Malus potius tolerari debet, quam puniri bonus.*

11 *Irregularitas sæpe committitur conscientiæ delinquentis.*

Vicquid adiumentum adfert morti subsequutuię, siue accelerandę, inducit irregularitatem; exemplo est, si iactum balistæ quis præparet, tam ipse quam qui ictum fecit irregularis est; quia alter fecit, alter opem præstitit homicidio, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. sed quæritur quando: Propterea si qs fiat comes, aut socius ei, qui pergit ad occidendum, & si cum eo proficiscatur causa deffensionis, si opus esset irregularis efficitur commisso homicidio, etiam si hic comes, vel socius nihil operatus sit, quo ad actum mortis, vel vulnerum, sola enim associatio reddit audaciorem occisorẽ c. sicut dignum, §. Illi ẽt, de homic. Spec. d. §. Iuxta vers. deffẽsione, & vers. qd si aliqs vadit. Quinimo & si se sociũ non fecerit, sed solũ ibi i cõflictu

 astite-

gularis, si ligna actu ipso ignem subministrauerint ad mortem; sed si iam erat mortuus ligna, quæ combusserunt iam mortuum, non inducunt irregularitatem in domino lignorum: Anton. flor. d. tit. 29. c. 2. §. 4. & ante eum Specul. in d. §. Iuxta vers. qd de ijs, qui propter: Tabien. in verb. irregularitas 4. num. 23. propterea ij viri religiosi, qui luminaria, & sacras imagines post damnatos defferunt, vt in mortis articulo eos ad salutem instruant, caute faciunt si ex suis luminaribus non concedant accendi ignẽ, vnde damnatus comburatur.

Homicidio præterea opem tulisse videtur, qui aliquem ligauit, qui ab aliquo postea fit occisus, & ideo ligãs est irregularis, sicut si ligatus, vt se dissolueret aliquem occiderit, nam etiã ligans eo casu est irregularis, tex. in c. suscepimus, de homicid. Ille quoque, qui vulnus addidit ei qui propemodum erat mortuus fit irregularis, Abb. in c. preterea de cler. percuss. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 6. sed & ille, qui libens vulnerauit nõ lethaliter, si per incuriam medicorũ, vel per ipsam intemperantiam, vulneratus moriatur irregularis est, quasi homicidij initium vulnerator attulerit; Anton flor. 3. tit. 29. c. 2. Tabié. in verb. irregularitas 3. nu. 6. Silu. in verb. homicidium 2. q. 2. Quin etiã si vulneratus conualluerit, postea; recidiuauerit, adhuc est irregularis, qui vulnerauit, Flor. d. c. 2. arg. cap. Petrus, de homicid. quod verum est i istis terminis irregularitatis: at quo ad pænas legis nullo modo teneretur vulnerans in hoc casu, gl. in c. præsbiterum, de homicid.

Si quis etiam læui vulnere percusserit: & percussus vel equo ceciderit vel in terram caput allliserit, vel influmen immergatur, percutiens incurrit irregularitatem, d. 50. c. studeat. Idẽ est si hic leuiter vulnerat' ab alijs postea occidatur, scilicet si alij ob leue illud vulnus accurrerunt, & sic facilius occiderunt; nã ille primo vulnerans fit etiam irregularis, Silu. in verb. homicidium 3. q. 7. vers. secundum: Propterea percutiens latronem etiam non lethali vulnere, & accursu hominũ occidatur, omnes sunt irregulares c. significasti, 2. de homicid. Silu. in verb. homic. 2. q. 16. Tabien. in verb. irregularitas 3 num. 9

7 Item si non vulnerauerit latronem, sed solum acclamauerit, si ab accurrentibus fuerit interfectus; acclamãs est irregularis, etiam si non intenderet illius mortẽ, arg. c. Petrus, de homic. Ab isto casu est excipiendus, qui in periculo vitæ constitutus acclamauit, nec poterat sibi prouidere per fugam eo casu acclamando nõ fit irregularis, & si ille ab accurrentibus occidatur: acclamando etenim multo magis excusari debet, quam is qui p ineuitabilem necessitatem aduersariũ occidit, de qua diximus in prima parte huius c. sed si ob periculum omissionis rerũ quis acclamasset ob fures, tunc si accursu hominum fures occidantur, acclamans est irregularis tex. in c. suscepimus, de homicid. Silu. in verb. homicidium 3. q. 7. vers. quartum Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 19. & nu. 25. de ijs apud Specul. in d. tit. de dispens. §. Iuxta vers. quid si cum velles: Ex ijs consequens est, quod si plures vulnerauerint, nemo tamen per se lethaliter, sed ob multiplicationem vulnerum percussus mortuus sit, omnes irregulares sunt paritate delicti, Innoc. in d. c. significasti 2. & 25. q. 8. c. vlt. facit Bart. in l. vlt. ff. de Sicar. Silu. in verb. homic. 3. q. 6. vers. Tertium: & Ideo tametsi nesciatur occisor in rixa, omnes tamen

Gg 2 rixan-

8 rixantes, & assistentes sunt irregulares secūdū veriorē opinionē, Raym. de homic. vers. quid si plures, Alberic. in verb. homicidiū 4. circa fin: ēt illi qui numquam percusserunt ob illam assistentiā & conparticipationē rixæ, ēt si spōte abstineant à percutiendo, tenētur n. deffēdere quātū possūt eū, qui occiditur c. non inferēda, 23. q. 3. & c. vlt. Quin ēt non soli sunt irregulares ij, qui erāt pro parte occisoris, sed ēt ij, qui ad erant pro parte occisi, si erant clerici, vt singulariter docet Ray. d. vers. quid si plures, arg. cap. petitio, de homicid. quę omnia vera sunt quo ad irregularitatem; at quo ad alias legum pænas in dubio omnes ab homicidio absoluuntur l. Itē mella §. sed si plures ff. ad l. Aquil. sed extra ordinem puniuntur.

Diuersum autem est in eo casu, quem scribit Albertus Galeotti vetustissim⁹ iurista, & celebris apud Ioan. And. & Spec. scripsit enim opus quod inscribitur, Margarita, quæ totius quasi Iuris sūma est. scribit i tit. de accusa. seu crimin. c. 31. vers. pone quod quatuor, quæ i ēs, si quatuor in una domo
9 existant, & ex ea demissus lapis prætereuntem interfecerit, an omnes, an nemo illorū de homicidio teneatur? si omnes consenserint res est clara, omnes teneri, sed si vnius tantum est delictum, & non constat, dicit omnes ab soluendos per regulam l. absentem, ff. de pæn. modo dubium est an idem sit in irregularitate? sed est dicendum in foro poli nō esse dubium quia i eo semper constat veritas, & ideo est irregularis omnino qui scit se deliquisse, sed in foro iudiciali iudex declarare neminem illorū potest, nec est æquū vt ad cautellam interdicat omnibus, ne suscipiant ordines, vel susceptos exerceant, quia maior esset iniustitia tres iniuste condemnare, quam vnū iniuste absoluere d. l. absentem, Et. Ideo licet delictum quo ad personam occisi sit manifestum, tamen in persona occidentis est occultissimum, ideo iudex declarādo neminem illorū prohiberi ordines exercere, satisfaciet iuri & iustitiæ, potius enim debet to-
10 lerari malus, quā puniri bonus, Abb. in c. sacri, de sepultur. Ideo comminari omnibus tenetur iudex, vt qui crimen commisit sciat se irregularem, & administrando sibi perpetuam dānationem parare, & dimittere hominem delinquentem in sua occultissima nequitia; nam sepe irregularitas committitur conscientiæ personæ delinquentis, vt diximus primo lib. c. 2. reg. 18.

§ 5 *Homicidium ex omissione.*

1 Deffendere occisum, qui potest, si non deffendit, opem præstare videtur ad mortem.

2 Deffendere nollens eum qui occiditur, quibus casibus incurrat irregularitatem, vide plenissime hic.

Excommunicatio difficilius incurritur, quam irregularitas,

3 Subtrahens aliquid, per quod sequitur quod impeditur deffensio occisi, est irregularis.

Aduocatus, vel procurator quando fiant irregulares, non deffendendo Reum ab vltimo supplitio,

Testis citatus ad deffensionem Rei, quomodo tacendo fiat irregularis.

Notarius tacens, vel occultans deffensiones Rei, quomodo fit irregularis.

Reuellare pretermittens homicidium perpetrandum, quando fiat irregularis,

Medicus non curans ægrotum quomodo fiat irregularis,

Nauis gubernator deserens nauem, aut committens imperito fit irregularis ex hominum naufragio.

Medicus debet curare, etiam si ægrotus non soluat prætium, nec confiteatur peccata, aut sit inobediens.

Egente morienti quibus casibus causet irregularitatem non pascenti;
Maritus negligens vxorem ægrotantem, quando fiat irregularis;
Pater negligens filium ægrotantem, quando fiat irregularis;
Dominus deserens seruum ægrotantem quando fiat irregularis;
5 *Carcerati cuius moriens, quando causet irregularitatem detinenti;*
Domesticorum curam negligens, dicitur infidele deterior;

QVodammodo homicidio opem prestat quis quis, cum deffendere debeat, & possit, non deffendit eum, qui occiditur c. non inferenda, & c. vlt. vigess. tertia q. 3. & c. sicut §. 2. de homic. & de sent. excom. c. quantæ, & c. periculose, de pænit. dist. 1. Super qua quæstione quoniã doctorum variæ sint sententiæ, operæ pretium est, vt de ea & fusius, & distinctius pertractemus; fuit enim sententia quorundam vt quisquis non deffendit eũ qui occiditur, quia peccatum omissionis est, nõ incurrat irregularitatẽ, hoc scripsit S. Anton. lib. de Censur. c. 97. Alberic. in verb. homicidium primo, & non nulli alii posteriores;

Sed quia durum est hanc sententiã sic generaliter, & indistincte teneri pluribus declarationibus totã aperietur: certum est enim quod homicidiũ etiam tacendo cõmittitur c. Ephesiis, dist. quadragess. tertia, & Iudices non resistentes morti Christi homicidiirei facti sunt d. c. non inferenda, & d. c. vlt. & quicunque potest sine suo periculo alium deffendere, non deffendens peccat mortaliter Armill. in verb. homicidium nu. 6. nam non sunt immunes a culpa homicidii vt scripsit, Asten. lib. 6. tit. 14. vt citat. Siluest. in verb. homicidium 3. q. 5. vers. Quintum; cum igitur isti omnes culpam circa homicidium incurrant, aliis visum est eos etiam fieri irregulares, Silu. d. vers. quintum, & Angel. in verb. homicidium 1. nu. 17. Spec. tit. de dispens. §. Iuxta vers. quid si potui: quorũ etiam nimis rigorosa est opinio, quare considerandi sunt multi casus;

1 Quandoque enim quis est priuata persona, & videt aliquem occidi, & ꝑ negligentiam, soccordiam, ignauiam, 2 vel perplexitatem, aut quia non vult immisceri alienis rebus, & factis, non deffendit, eo casu certum est eum non incurrere irregularitatem, etiam si tuto, & commode potuisset: Abb. in c. quantæ de sent. excom. & isto modo procedat prima sententia, etiã si gaudeat in morte illius, q occiditur: Ratio autem quare in hoc casu nõ incurratur irregularitas est, quia (vt iam diximus) delictum est in omittendo, Vnde nõ potest dici ipsum concurrere verbo, vel facto ad homicidium, sicut est necesse ad incurrendam irregularitatem; nam tam de iure canonico, quam de iure ciuili ex communi sententia nemo tenetur alterum deffendere, vt late probat Dec. in l. culpa caret ff. de reg. iur. Hoc fallit in duobus casibus, primo si nõ deffendẽs & gaudens procederet vsq; ad exteriora, scilicet risum, vel applausum, q̃ a tali casu absq; dubio fieret irregularis nã ob id homicida sensisset sibi fauorabilem esse ipsum presentem Vnde audacius deliquisset: secundo fallit quando dolose noluisset adiuuare, vt occideretur, nã tali casu videretur irregularis, sicut incurrit excommunicationẽ in d. c. quantæ, & talis dolus sufficeret si probaretur ex coniecturis, Abb. in d. c. quãtæ: vbi hoc aptissime dicit;

Quandoq; vero qui diffendere potuit, est publica persona, habens auctoritate,& iurisdictione, & isto casu videtur incurrere irregularitatem, si non deffendat, quantum potest, ea ratione q est obligatus ad deffendedū; & tunc est vera sententia aliorum supra nominatorum, ita Silu. in d.vers. quintū,& alij supracitati, & ita Abb. in d.c.quāte.d.vers. extra gl. vbi licet loquatur de incurrēda excomunicatione,Tñ multo magis in incurrēda irregularitate, quia excōmunicatio est maius vinculū quā irregularitas,vt pbat Borgas de dispens. p. 2. q. 10. in princ. nu. 5. & difficilius incurritur quā irregularitas,nā nō nisi cū peccato mortali,& voluntariè concurrit,at irregularitas sæpe sine peccato, item excōmunicatio nō incurritur per solā culpā leuē,cū tamē culpa quātumuis leuis sufficiat ad irregularitatem: & ideo si culpa illa sufficit ad excōmunicationem incurrendam, ergo & ad irregularitatem, quia in vtraque istarum censurarū requiritur factum, vt habeāt locū: Et quod isti superiores obligati non deffendentes, cū possint incurrant irregularitatem sentit Specul. aperte d. vers. quid si potui, Angel. d. nu. 17. Marian. socij scribit expressim in reppet. c. ad audientiam q.7. princip. q. 95. vbi multa allegat vt refert Tiraq. in tract. de pæn. remit. caus. 44. vers. nono, & denique Nauarr. in suo Manual. cap. 27. nu. ducentes, trigess. secundo, vers. decimo septimo ibi nisi sit iudex, aut alius suo officio obligatus; qui hanc rem planius quam alij declarat in commentario ad d. c. non inferenda, nu. decimo octauo, vbi quatuor requirenda dicit vt hic nō deffendens incurrat pænas iuris, scilicet primo posse deffendere, secundo obligatum esse ad deffendēdum tertio posse sine damno corporis, rerum, aut honoris: quarto si sit illi manifestum homicidiū,vel delictū patrari;quæ quatuor si concurrant nostro casu dubitandum non videtur induci irregularitatem.

Ex qua conclusione multa necessario consequuntur,quod si quis ex particulari promissione,sese obligauerit, ad deffendendum, iuxta l. metum §. sed licet ff. quod met. cau. si non præstat talē deffensionē quatenus potest sine suo periculo, & deffectu deffensionis sequatur occisio,incurritur irregularitas, quia qui promissit prohibere aliquod factum, non solum prohibere debet, ne ille actus fiat, sed & adhibere diligentiam, & custodiā ne fiat, casus in l. locationis ff. locat. & sentit glo. in verb. Interest, circa princ. l. si quis ita promisserit §. eā ff. de verb. oblig. quod intelligas de promissione,& conuentione mercenaria, alias si promissio sit iactatoria,& liberalis quædam deffendendi oblatio, si in periculo cum posset deffēdere ignauia ductus, vel perterritus, aut perplexus non deffenderit, non esset irregularis, quia non esset contrauenire promissioni, si careret dolo; sicut esset contrauenire mei cede soluta,quia ad maiorem diligentiam teneretur ex obligatione locatæ, operæ; & confirmantur prædicta, quia qui tenetur facere, non faciendo dicitur propriè facere l. qui facit ff. de reg. iur. & ibi Doct. & non faciens id ad quod tenetur dicitur propriè contrafacere, Alex. in l. vbi autem §. qui id quod ff. de verb. oblig. vnde talis subtracta deffensio est potius factum quam omissio nā non agere est quoddā agere,& reducitur ad genus actus & opponitur iustitiæ S. Tho. 2 2 q. 79. vnde concluditur quod qui occisus est dicitur occisus culpa, & aliquo facto ipsius non deffendentis, vnde per factū

ctum, & culpam dicitur irregularis.

Idem est in omnibus alijs personis quæ ex subiectione deffendere tenétur superiores suos, quales sunt filij, serui, & vassalli: nam iure ciuili (quo ad seruos) si in præsenti periculo dominũ non deffendãt, puniũtur capite, si potuerunt saltem acclamatione, & similibus deffensionibus ff. ad Sillean. l. 1. §. occisorum, & §. sed in eo & §. potuisse dicit enim Bart. in d. §. sed in eo, quod licet si quis occidatur in tua præsentia, & tu eum non adiuues nõ es puniendus ulla pæna, tamẽ hoc limitaret si esses subdit' illius, qui occiditur, qualis est filius, seru', & vassall'; nam esses puniendus, ita ibi per eum.

Idem erit in illis qui proprio iuramento assumpserũt custodiam viarũ, vt viatores tute possint itinerari: nã illo casu si non adiuuent in præsenti periculo, quatenus posset sine suo dãno, & deffectu sui auxilij occidatur viator, fiũt irregulares, quia erãt obligati ex officio: istis n. casib' scilicet in obligatis iure, vel ex prouisione ad deffendendũ, proprie qui non deffendit dicitur esse in culpa, & concurrit ad homicidiũ, quasi ex fauore d. c. quantę, ideo fiunt irregulares. Et est animaduertendum, quod hoc loco deffensio non intelligitur vt penitus teneantur eripere a morte, sed sufficit agere quicquid in ipsis est adiuuãdo, verbo, vel facto, vt si fieri possit mors impediatur, tunc enim careret omni culpa d. §. potuisse; est etiam animaduertendum, quod ista omissio deffensionis non inducit irregularitatem in vllo genere supradictorum obligatorum ex eo, quod non diligẽtes fuerint in custodiendis vijs, vel impediendo periculo, & similibus omissionibus; sed alio modo punientur a statutis, & conuentionibus: at casus noster intelligitur de instante delicto manifesto, dum est in fieri vt scilicet adiuuetur, qui occiditur.

Et per hoc dico, quando omissio habet vlterius aliquam dolosam subtractionem deffẽsionis, vt aliquis moriatur, quod illo casu semper incurritur irregularitas: exemplo est, si cæcus pontem transeat tu clam auferas tabulam, vt cadat ille incautus, si ceciderit, tu eris irregularis ex ipsius morte, vel mutilatione propter illam subtractionem: quæ est in faciendo; & ideo quisquis feceret quod fecerit Sampson scilicet subtrahẽdo columnas, & fundamenta domus Iudic. c. 16. dec. sexto, fieret irregularis non solũ ex sua, sed et morte aliorũ: sic qui auertit vollentem deffendere eum, qui occiditur si malitiose fecit, fit irregularis ex communi sententia, vt docuit S. Anton. & alij quos citauimus in §. proxime præcedenti: atq; etiam dico quod quisquis dolose tegat arma eiq; surripit, ne se occisus posset deffendere irregularis est cooperatione; idem erit si non dolose sed in loco suspecto de hostib' et per lusũ arma colligaverit, vel surripuerit est irregularis ex culpa: idẽ si noctu quis incedat per loca periculosa cũ lumine, si illius lumẽ extinguas siue ioco, siue dolose, ille q; præceps ruat irregularis efficeris.

Ex prædictis et deciditur illa quæstio, si ante fores domus tuæ fiat rixa sanguinolenta, Tu vero occludas hostiũ tuũ, vnde occisus est, qui absq; dubio fuisset saluus ingrediendo domũ tuam, an sis irregularis: distinguẽdum est an occluseris, vt euitares rixã, & ne in domũ tuam irrueret totus impetus; eo casu nõ videris irregularis cauendo tibi, arg. 855. in d. c quantę: aut occlusisti dolose, ne ille in domum tuam ingressus saluaretur, sed facilius per aduersarios in via occideretur, tunc es irregularis ex illo do-

lo, quia obicem posuisti saluti illius, probatur arg. nā quādo quis ducitur ad mortem, sed ab amicis, & fautoribus clamādo posset eripi dixeris obtura os eius ne clamet, efficeris irregularis, vt diximus lib. 2. tit. d. execut. ex Silu. in verb. homicidium 3, q. 7. vel f. quintum, & probatur alio arg. eius, quod proxime diximus, de auuertente eum, qui vollebat deffendere occisum: Iuxta prædicta etiam deciditur alius casus, aliquis immergitur in flumine, & facile potest saluari apprehendēdo remum tuū, vel funē tuam, aut ipsam scaffā, si tu remū aufe ras, aut funē, aut scaffā, vt ille non possit saluari irregularis es, q2 post omissionē auxilij est subtractio illarum rerum per quas saluari poterat; secus, esset si cum posses scaffa, remo fune illum adiuuare non feceris, nam licet pecces mortaliter omittendo debitū auxilium, tamen non es irregularis, nisi pro p̄re, domino, & superiore tuo, vel nisi obligatus esses iuxta prædicta.

Possunt etiam prædicta inferri ad deffensionem iudicialem, nam si aduocatus, vel procurator assumptū patrocinium Rei dolose deserant, & ob desertionem Reus damnetur, & puniatur morte, irregulares sunt; nam si p meram negligēciam ignauiam, & imperitiam ipsorum damnaretur, fierēt irregulares, vt scribit Host. in c. 1. de postul. & diximus supra lib. 2. c. 9. multo ergo magis si dolose; ob quem dolū damnari potest infamiæ, & alijs pænis, vt per Spec. tit. de aduoc. §. vlt. Idem erit in teste producto, vel citato nam siue examinare se permittens verum dicat, si tamē reticeat dolose, quæ sunt dicenda pro ueritate facti ad deffensionē Rei, per illam dolosam omissionem est puniendus de falso, c. 1. Et ibi Innoc. Abb. & alij de crim. fals. cum multis locis, quos congerit Tiraq. de pæn. remitt. caus. quadragess. quarta, vers. dec. & consequenter erit irregularis ex hoc, & ex causa quam dedit in mortem Rei; & licet testis citatus factus contumax non possit puniri de falso, ex eo quod subterfugit, Bald. in l. Idē §. si tibi, post princ. ff. de Cond. ob turp. cau. Tiraq. vbi sup. proxime; Tamen in casu nostro, quia periurium, & falsarium se facit dolose, aperte dicitur fauere dānationi ipsius Rei, Ideo nemo dubitabit ipsum irregularem; Idemque erit in notario, qui dicta Testium, scripturas, & alia facientia ad deffensionem Rei si occultet, & omittat dolose, & ob id ille occidatur, irregularis est, quia falsi tenetur, Bart. in l. si quis obrepserit, vers. quero cū pars dictaret ff. ad l. Corn. de fals. Tiraq. vbi supra proxime.

Et consequitur ex prædictis, quod quisquis punitur à iure si non reuellauerit tractatum homicidij; quod dolose omittens talem reuellationem, incurrat irregularitatē, ut in filijs, seruis, vassallis, & subditis, Inst. Inquisi. verb. scientia: nam illorum reuellatio omissa non potest dici simplex omissio, sed est delictum in committendo, Ideo cōcurrunt ad homicidium, & Ideo fiunt irregulares sicut diximus, supra in ijsdem nō deffendētibus quātum possunt; secus esset si per meram ignauiam, timiditatem, vel animi p plexitatem, nam non fierent irregularis, vt scribit Tabien. in verb. Irregularitas 2. nu. 13. & ita intelligitur Armill. in verb. irregularitas nu. 38. Idē etiam erit si ego mittam te tanquam nuntium, cum litteris, quibus moneo Titium, vt sibi caueat ne occidatur, si hoc sciens dolose litteras non dederis, tu efficeris irregularis; Idē quoque erit si non per litteras sed verbo solo susceperis onus annuntiandi ei

hoc

hoc, vt sibi caueat, nam si reticueris, illi dolose agis, qui obicem posuisti meç diligentię in reuellãdo ipsius periculo, & eris irregularis, sicut ille qui impedit ne occisus deffendatur;

Quicũque etiam ex officio tenentur accusare iudici facinora perpetrãda siue pacto, siue iuramẽto sint obligati si ad iudicem non detulerint dolose tractatum homicidij, puniuntur ex delictis non delatis, quum potuisset iudex prouidere ne fierēt; nam siue pecuniam tales accusatores acceperint ne accusarent, fauere. dicũtur homicidio, siue nil acceperint, sed solum tacuerint; ut effectus homicidij sequeretur, irregulares sunt; nam est certum eos puniri Silu. in verb. pęna q. vlt. & apertius Armill. in verbo Restitutio vers. Decimus: Nec excusabit eos si dixerit noluisse reuellare, quia metuebant ne iudex liberet mori illos delinquentes, & ideo metu irregularitatis abstinuerunt, à reuellando: quia ad hoc est responsio; q manifestans futura delicta animo, vt illis prouideatur, cum protestatiõne ne sequatur pœna mortis, vel mutilationis, nõ fit irregularis sequuta morte: Armill. in verb. irregularitas nu. 39. Nauar. de irregul. nu. 117. Quin esset hoc laudabile coniurationes reuellare; vt patet in coniuratione cõtra Dauid 2. Reg. c. 17. Isti igitur officiales non reuellantes superiori sũt in pari irregularitate, qua est ille qui reuocat eum, qui vult deffendere occisum, vt sæpius diximus; Propterea omnes, qui malitiose dissuadent diuiti volenti pascere egenum, ne pascat, vel dissuadent medico volenti curare ægrotum, ne curet, vel dissuadent volenti reuellare homicidiũ ne reuellet fiunt eo modo irregulares sicut qui auuertit volentem deffendere eum, qui occiditur c: pericu lose, de pœn. d. 1. Specul. d. §. Iuxta vers. quid si cum velles. Et supradicta de nõ reuellantibus procedunt in illis, qui sciunt homicidium perpetrandũ sine aliqua participatione culpæ, alioqui si fuerunt conscij, sed postea deserunt tractatum, hoc non sufficit; nam non reuellando fierent irregulares, tenentur enim monere ipsum occidendum, Innoc. in cap. ad audientiam, de homicid. Nauar. d. cap. 27. nu. ducentesſ trigesſ. quarto.

An autem medicus nollens eurare ægrotum incurrat irregularitatem, si ægrotus non curatus moriatur; videtur communi sententia non effici S. Anton. de cēns. cap. 97. & cum eo etiam transit Nauar. cap. 27. vers. decimo septimo; sed hoc eget magna declaratione; nam intelligi debet horum sētētia in pura omissione, & negatione curandi, quia per talem simplicem negationem; non concurrit ad homicidium, licet concurrant quo ad peccatum omissæ caritatis; sed si cõsideretur medicus publico; vel priuato stipendio conductus; & assumptum officium nõ exequatur, quisquis moritur ob desertam, seu neglectam cuiam causat illi irregularitatē. nam si per solam negligētiam medici quis moriatur, ipse efficitur irregularis; Silu. ett. in verb. Medicus q. 1. vers. secundo, cum alijs quos citauimus supra lib. 2. cap. duodec. multo ergo magis si lubens id faciat, quod est grauius delictum, quã negligentē esse, maxime quia tantum peccat medicus omittendo medicinas propitias sicut dãdo non propitias Innoc. in c. Tua nos, col. 1. de homic. quem probat Tiraq. d. can. 4. vers. duodec.

Qua ratione cũ medicus assumat onus, vt auferat contraria sanitati, & inducat prospera, si non studeat auferre illa contraria, videtur committere

mittere homicidium voluntarium, si ille moriatur ex S. Tho. 22. q. sexagess. quarta, dum dicit quod qui non remouet, quod remouere debet, ex quo sequitur homicidiũ, illud est quodammodo voluntariũ, vt reffert Silu. in verb. homicidium 2. in princ. Et ideo si medicus, qui iam curare cęperit, curam postea derelinquat verosimiliter coniiciens eum morturum, moriente illo fit irregularis expredictis; nec valebit ratio, quod non adstringitur ad perseuerandum in cura, quia contractus ab initio sunt voluntarii ex post facto sunt necessarii: Nã & quando feudum sui natura potest repudiari, si Vassalus illud repudiet importune puta domino in bello existente, quo tempore opera vassali indigeat, non valet talis repudiatio l. filiæ meæ ff. sol. matr. Siluest. in verb. feudum q 28. Cum enim istæ obligationes medicorum & ęgrotorum sint gratia vtriusque, consequens est vt in desertione curę requiratur consensus vtriusq; gl. in cap. quę in Ecclesia: um de cõstitut. & videtur casus optimus in d. l. filiæ meæ, vbi si maritus repudiet dolose vxorem ægrotantem ius illi non suffragatur, quia importune repudium mittit.

Sicut ergo iã cõclusimus supra qđ subtractio est aliquid, quod consistit in faciẽdo, & est plusquã omissio, vel negatio, ideo sequitur quod medicus subtrahendo opus suum, sequuta morte fiat irregularis: sitque loco exempli Nauis gubernator, qui ab initio nõ tenetur suscipere curam nauis, sed si post susceptam gubernationem negligat, vel deserat eam, vel committat imperito, certe mortes hominum in naufragio morientium ipsi imputantur S. Tho. 22. q. 6. Quin addo, si vnus tantum medicus exercens artem sit in castro, vel villa, & alius haberi non possit, fueritq; requisitus, & ad mandatum iudicis cogatur, (quod de iure potest) Doct. in l. inuitus ff. de reg. iur. si renuat hoc facere, & inde nascatur contra eum scandalum in populo, fit irregularis ex tali morte; & forte idem erit si non sit illi iussum a iudice, sed inhumane palam, & cum scandalo negauerit velle illũ curare; Nec etiam ad excusationem medici deserentis ægrotum, sufficiet illa ratio, quod non soluitur sibi merces, quia talis causa non sufficit, vt liceat ægrotum deserere, vt probauimus supra d. lib. 2. c. duodec. Nec excusabitur eo pretextu, quod ægrotus nollebat cõfiteri peccata sua iuxta præceptum c. cum infirmitas, de pœnit. & remiss. nam medicus ob id non debet desiste re a caritate corporali vt sentit. S. Antoni. Flor. & Siluest. in verb. Medicus q. 3. Nec etiã excusabitur, quod eger sit inobediens, nam circa illa medicamenta quæ inuito ęgrotanti dari possunt, si medicus inuito ipsi ea non dederit in Culpa est, gl. dist. octuagess. in princ. in verb. Inferat. & secundum prædicta intelligenda est medicorum irregularitas.

Ex premissis quoque absoluitur alia quęstio, de eo qui fame perire permittit dolose, eum quem pascere sine suo incommodo posset: nam, si sit pura omissio etiam cum peccato mortali, id est quando apparet extrema necessitas egentis elimosina; vel alio admeniculo vitæ sine incommodo illius nõ dantis, cũ esset diues eo casu & si mortaliter peccet omittens opus Caritatis c. pasce, dist. 36. non tamen est irregularis, etiam si desideret illius mortem S. Anton. de Censur. c. 97 Card. in Clem. 1. q. 14. de homicid. Siluest. homicid. 3. q. 2 vers. Tertiũ; Et est ratio quia per talem omissionẽ nõ dicitur concurrere ad homicidiũ verbo, vel

facto,

facto, vt est necesse ad incurrendam irregularitatem; At si non sit simplex omissio, sed sit aliquid vltra, vt puta particularis obligatio de alendo, vel similia sub ministrando, & dolose subtrahatur quodlibet eorũ quæ erãt necessaria, & quorum deffectu mors est insequuta, qui subtraxit, est irregularis si dolose subtraxit & ille est mortuus; exemplum in eo, qui astat ægroto, siue vt minister, siue vt medicus, & astute alimenta subtrahat, vel dietam nimiam iubeat, vel medicinalia astute occultet, aut omittat, absq; dubio est irregularis, quia talis subtractio non est sola omissio sed commissio: & ideo inducitur irregularitas, sicut in eo qui subtrahit alium volentem deffendere, qui occiditur, vt iã supradiximus;

Propterea hospitalariũ ministri, quũm sint deputati alendis egrotis, si alicuius vitam desperent, & ob molestias longas ipsius egroti, alimoniã, aut quicquid aliud subtrahant, hoc intuitu vt moriatur, irregulares sunt, quia hoc est commissionis peccatum, non omissionis; Idem in Elemosinariis, qui fraudulenter quotidianam Elemosinã Ideo subtrahunt alicui, vt moriatur, irregulares sunt, iisdem rationibus; Et Ideo si pauperi, vestem, lectum, aut quid simile vitæ necessarium accommodaueris, & in ipsa necessitate extrema reppetas, cum esset verisimile ipsum frigore, vel alio simili deffectu moriturum; & tibi illa reppetitio non esset in pari necessitate, Efficeris irregularis, quia reppetere est factum, nõ autẽ est omissio, sicut esset si nunquã illi accommodasset; nam ex tali omissione non efficereris irregularis.

Prædictis addo quod si valde diues, & prælatus requisiti de alimento in instanti extrema necessitate, id negent cum scandalo populi, & illo mortuo, populus scandalũ patiatur possumus deffendere quod ex illo scãdalo quod consistit in facto, talis omissio scandalosa inducat irregularitatem; pro qua re uidetur tex. in c. Florentinus, 85. dist. vbi Papa iudicat abiiciendum ab Episcopatu eum qui nemini caritate hosp talitatis vtatur, & casus noster est fortior illo, quia ibi ex illo scandalo neglectæ caritatis est indignus, hic vero adest effectus mortis: si enim peccatis, quæ per se non sufficiunt ad irregularitatem, accedat scandalum inducitur irregularitas, tex. in c. ex litteris 1. de homicid. Host. & Abb. in c. cum de tua, de corp. vit. & diximus supra tit. de scandalo, & est ratio; quia impossibile est separare infamiam facti ab ea persona, quæ est causa talis scandali: Ideo consequens est vt propter talem infamiam dicatur irregularis, vt probauimus lib. 3. c. 1. Et ad istos casus faciunt etiam illæ Regulæ & iura supradicta, quod qui non facit facere videtur: Vnde si his generibus delictorum non imponatur irregularitas reperitur optima occasio cuicũque sacerdoti, vt desideratam proximi mortem obtineat quandocunque uoluerit, sine irregularitate, cui rei est obuiandum;

Iuxta prædicta etiam concludi potest, quod si maritus vxorem ægrotantem contemnat, & alimenta atq; alia necessaria non dederit dolose, & in lata culpa, & ob id ipsa moriatur, eadẽ pœna punitur, quasi occidisset gl. in l. si ab hostibus §. 1. ff. solut. matr. vbi Bald. & Castr. & Idem Bald. in l. quod si vxori C. de negot. gest. vnde patet quod est irregularis; Idemque erit in filio, vel seruo alendo, si negligatur data opera, ve moriatur; nam paria sunt interficere, vel morbo laborantem deserere, quãdo teneris succurrere, tex. in l. si seruũ, in princ. ff. de verb. oblig. sicut etiam, qui habet aliquem inclusum.

iudicii ad irregularitatem Dec. in d. cō
nō ab homine, vltimis verbis, vbi alios
plures locos citat, Qua ratione si pa-
ter, magister, vel dominus percutien-
do, in disciplina modum excedant, &
sequatur mors, vel mutilatio fiunt ir-
regulares c. praesbiterum, & d. c. ad
audientiam, vbi Abb. de homicid. &
c. si quis non iratus, dec. quinta q. 1.
Silu. in verb. homicidium 2. q. 2. de-
bent enim omnes praefati habere ra-
tionem temporis, loci, personae, vno
excepto casu, videlicet si illa paeniten
tia, aut disciplina, quam imponunt ca
nonica sit, & a canone determinata,
vel inter Regulares praescripta per or
dinis sui constitutiones, quibus certae
erratorum paenae imponuntur, si prae-
latus Regulae suae obseruator paenam
imponat, etiam si delinquens per illā
paenam moriatur, non efficitur irre-
gularis, Tabien. in verb. Irregulari-
tas 2. nu. 8. Nam obedientia omnem
culpam excludit. c. quid culpatur,
vigess. tertia q. 1.

Inter incautos etiam ille ad scribi-
tur, qui leones, vrsos siue alit, si per in-
13 curiam damnum intulerint: propte-
rea occidendo, vel mutilando reddūt
irregularem dominum, etiā ex leuis-
sima culpa, Sum. Conf. lib. 2. tit. 1.
q. vigess. octaua Siluest. in verb. ho-
micidium 2. vers. vigess. quarto, Ta-
bien. in verb. Irregularitas 3. nu. 18.
Specul. in d. §. Iuxta vers. quid si ali-
quis tenet ceruum: sed si diligenter
asseruet eos, & in vinculis cohibeat,
cum careat omni culpa, immunis est
ab omni irregularitate, si casu quem-
piam occiderint c. de occidendis,
vigess. tertia q. 5. & dist. quinquag.
c. quantum, vbi Archid.

Preterea si parū diligēter tu equi
tui habenas custodias, quia vel con-
fractas, vel inutiles ad cohibendum
effrenatum equum habeas, si equitan-
do aliquis occidatur, tu efficeris irre-
gularis c. significasti, primo, de homi-
cid. Bern. in c. dilectus, de homicid.
Siluest. in verb. homicidium 3. q. 7.
vers. octauum, Tabien. in verb. Irre-
gularitas 3. nu. 10. sed si tibi cum de-
bitis habenis equitanti, aliquis incon
siderate, & imprudenter fregerit tui
equi frenum, & ob id furēs equus ali-
quem interfecerit non tu es irregula-
ris, sed qui fregit habenas, Hug. in c.
saepe, dist. quinquagess.

Est etiam imprudens quisquis vti-
tur opera imperiti serui, vel ministri,
exemplo est si puer, vel fatuus tibi ser
niat ad alendos equos, isque eos ad-
ducens ad flumen tuo consilio, vel pa
14 tientia, etiam si monueris eum ne in-
tra flumen ingrediatur, tamen si im-
mergatur tibi imputatur ad irregula-
ritatem S. Aug. de verb. dom. super
Math. serm. decimo sexto, in princ.
& est arg. c. cōtinebatur, de homicid.
Sum. conf. eo tit. q. vigess. sexta, Al-
beric. in verb. homicidium 6. prope
fin. si tamen versimile erat eo in flu-
mine tale periculum posse incurri, Sil-
uest. in verb. homicidium 2. vers vi-
gess. septimo, Tabien. in verb. irregu
laritas 3. nu. 1. & 7.

Ideo ex iis deciditur quaestio de na-
uis gubernatore, qui vel deserit, vel
negligit eius gubernationem, vel im-
perito committit, si ob id naufragium
fiat, mortes, quae contingunt ipsi im-
putantur S. Tho. primo 22. q. 6. &
consequēter erit irregularis, nec ex-
cusaretur à periculo, quod ipse passus
est, vt puta, quod per natandi peritiā
euaserit mortem.

Huc quoq; spectat si mulierem prae
gnātem solicitaueris ad te uenire for
nicationis causa, ipsa vero in accessu
aliquid passa sit, vnde abortum fece-
rit, irregularis es; debuisti enim hoc
praecogitare, sensit Gul. de laud. quē
citat.

citat. Siluest. in verb. homicidium 2. q. 7. ad idem Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 14. Idem potest dici de adultero, vel fornicatore, qui coeundo per compressionem abortus causam dedit pregnanti, eadem ratione quod daret operam rei illicitæ; secus forte in matrimonio, nisi immoderate agente circa copulam. Ita quoq; si potionem, aut cibum, vel pharmacum mulieri dederis, vt vel sterilesceret, uel facilius grauida fieret, si ex eo cibo, uel pharmaco ipsa moritur, ex culpa tua es irregularis l. 3. §. 1. ff. de sicariis, sicut si cibum dederis libidinis causa, vel ob turpem amorem, aut ad inducendum odium, aut quamuis aliam ob superstitionem, semper mors culpabilis tibi imputatur ad irregularitatem, c. si aliquis, de homicid. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 15. Siluest. in verb. homicidium 2. vers. 19.

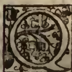
Ex iis consequens est quod si Iudex Inquisitionem fecerit de adulterio oc-
15 culto, & non precedente infamia, vel alio modo contra ius, & ob eam causam mulier, vel suspectus in iudicio illo factus adulter, occidatur a consanguineis mulieris, Iudex est irregularis, quia prodidit adulterium in casu non licito, & dedit operam rei non licite, vt probauimus supra hoc libro tit. de proditore. Idem erit si cognito adulterio, vel stupro extra iudicium maritus, vel pater aut consanguineus ipsam mulierem interficiant, etiam ob simplicem fornicationem, homicidium imputatur adultero, stupranti, & fornicanti, si uerisimiliter id posse contingere cogitare debuerunt, etiam si illa publica meretrix esset; nam si uere, contemplatione fornicantium, & illo intuitu, scilicet ad vendicandam ignominiam agnationis, a consanguineis occidatur, omnes sunt irregulares fornicatores saltem clerici, qui causam præbuerunt, & participes sunt illatæ ignominiæ, & cogitare debuerunt id posse contingere, & Ideo esse irregulares predictos adulteros & fornicatores omnes clericos probari potest arg. c. suscepimus, cum seq. de homicid. & ita declaratum fuisse in sacerdote adultero reperto in flagranti per sanctissimum fel. Record. Pium V. audiui a fide dignis & Romanæ curiæ iudicibus probatissimis: propterea non sine grandi periculo irregulares ex huiusmodi culpa dispensantur: nam nec vitium deserunt, & fiunt deteriores & incorrigibiles, & quandoq; dispensatori insidias struunt, cuiusmodi narratur a Greg. Turon. hist. lib. 6. c. 36: nam cum Ethericus lixoensis Episcopus clericum ex tali homicidio consanguineorum in mulierem commisso irregularem dispensasset, & post interualla factus esset iniquior clericus, ad pristina vitia rediit, beneficiorumq; acceptorum immemor coniurationem de occidendo Episcopo facto & incarcerem, & in exilium illum mitti obtinuit, vt ibid. narrat; An autem sit idem si ipsa mulier occidatur ab Amasio, vel corriuali, posset dubitari, quia affines naturali ratione prouocantur ad propriam defendendam ignominiam, quod non est in amatore Riuali; Tamen mea sententia cautius aget, si se putet irregularem hic, qui Riuali causam dedit; enim rixa oritur ex copula carnali, sicut verbis, Ideo causam dedit vt occideret, dando operam rei illicitæ; secus erit, si quum vellet eam in uxorem ducere corriualis odio eam occiderit; nam cum omni culpa careat, quia opus pium exercet, qui dat operam nuptiis contrahendis, Ideo nihil obest quod corriualis illa contemplatione eam occiderit; talis enim contemplatio non potest inducere irregularitatem meo, qui dat operam rei licitæ: exemplo est

si quis,

sionem papę cōmittēdā Episcopo, vel alteri delegato, cum plenæ causæ cognitione eod. Conc. Trid. sess. 14. c. 7 de Reff. Triplex vero dispensationis genus his casibus conceditur magna dispensatio, vt qui promotus est ad sacros, possit ī solis minoribus deseruire d. c, continebatur, & d. c. ad audientiam, Maior vt etiā in sacris admittatur c. Tua nos, & eód. tit. & d. 50. c. clerico, Maxima vt promoueri, & ascendere possit c. lator, eo tit. secundum Goff. in Sum. de homic. in fin. Specul. in d. §. Iuxta vers. circa homicidium.

§ 4 *Opem prestans homicidium.*

1 *Arma preparans ad homicidium, secuta morte fit irregularis.*
Homicidæ socius fit irregularis, etiam si nil pænitus fecerit, sed solum astiterit, etiam si dissuaserit homicidium.
Homicidij simplex spectator, non est irregularis, nisi sit tanta auctoritatis, quod potuisset impedire.
2 *Episcopus habens iurisdictionem temporalem, si homicidijs presens sit, fit irregularis.*
3 *Dessendentem eum, qui occiditur, si quis reuocet fit irregularis, si dolose reuocauerit.*
Sagittam de vulnere eripiens, fit irregularis, si vulneratus ob id moriatur.
Infirmo dans vinum, vel aliud vnde moriatur, fit irregularis, etiam si omnino erat moriturus, sed hoc intelligendum sano modo vt hic.
4 *Infirmo frenetico custos datus, si negligenter custodiat est irregularis ex malis, quæ ille facit.*
Infirmum conuertens in aliud latus, vt celerius moriatur, est irregularis.
5 *Hæreticis conburendis lignus dans, est irregularis, idem & in dando ignem.*
Ligans aliquem, & ob id fuerit occisus, vel ipse, vt se solueret alium occidit, est irregularis.
6 *Vulnus datum ei, qui prope modum erat mortuus, inducit irregularitatem vulneranti.*
Vulnus dans non lethale efficitur irregularis si vulneratus sua, vel medicorum incuria moriatur.
Vulnus leue, ob quod vulneratus inciderit in saxa, vel flumen, & moriatur, causat irregularitatem vulneranti.
Vulnus leue ob quod vulneratus ab alijs interceptus & occisus est, causat irregularitatem vulneranti.
7 *Acclamas ad latronem, si accursu hominum ille occidatur; fit irregularis, non sic si acclamauerit, ad proprium auxilium.*
Vulnera multorum etiam non lethalia faciūt omnes irregulares secuta morte.
8 *Occisor, & si ignoretur omnes tamen rixantes, sunt irregulares, etiam si non percusserint & etiam qui erant pro parte occisi.*
9 *Occisus à lapide misso a Domo vbi quatuor reperiuntur, si nemo eorum fateatur, qui lapidem misserit, omnes sunt ab irregularitate absoluendi, & quomodo.*
10 *Malus potius tolerari debet, quam puniri bonus.*
11 *Irregularitas sæpe committitur conscientia delinquentis.*

Vicquid adiumentum adfert morti subsequuturę, siue accelerandę, inducit irregularitatem; exemplo est, si iactum balistæ quis præparet, tam ipse quam qui ictum fecit irregularis est; quia alter fecit, alter opem præstitit homicidio, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. sed quæritur quando: Propterea si qs fiat comes, aut socius ei, qui pergit ad occidendum, & si cum eo proficiscatur causa deffensionis, si opus esset irregularis efficitur commisso homicidio, etiam si hic comes, vel socius nihil operatus sit, quo ad actum mortis, vel vulnerum, sola enim associatio reddit audaciorem occisorē c. sicut dignum, §. Illi ēt, de homic. Spec. d. §. Iuxta vers. deffēsione, & vrs. qd si aliqs vadit. Quinimo & si se sociū non fecerit, sed solū ibi ī cōflictu

gularis, si ligna actu ipso ignem subministrauerint ad mortem; sed si iam
5 erat mortuus ligna, quæ combusserunt iam mortuum, non inducunt irregularitatem in domino lignorum: Anton. flor. d. tit. 29. c. 2. §. 4. & ante eum Specul. in d. §. Iuxta vers. qd de ys, qui propter: Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 23. propterea ij viri religiosi, qui luminaria, & sacras imagines post damnatos defferunt, vt in mortis articulo eos ad salutem instruant, caute faciunt si ex: suis luminaribus non concedant accendi ignē, vnde damnatus comburatur.

Homicidio præterea opem tulisse videtur, qui aliquem ligauit, qui ab aliquo postea fit occisus, & ideo ligās est irregularis, sicut si ligatus, vt se dissolueret aliquem occiderit, nam etiā ligans eo casu est irregularis, tex. in c. suscepimus, do homicid. Ille quo-
6 que, qui vulnus addidit ei qui propemodum erat mortuus fit irregularis, Abb. in c. preterea de cler. percuss. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 6. sed & ille, qui lubens vulnerauit nō lethaliter, si per incuriam medicorū, vel per ipsam intemperātiam, vulneratus moriatur irregularis est, quasi homicidij initium vulneratos attulerit; Anton flor. 3. tit. 29. c. 2. Tabiē. in verb. irregularitas 3: nu. 6. Silu. in verb. homicidium 2. q. 2. Quin etiā si vulneratus conualluerit, postea q; recidiuauerit, adhuc est irregularis, qui vulnerauit, Flor. d. c. 2. arg. cap. Petrus, de homicid. quod verum est ī istis terminis irregularitatis: at quo ad pœnas legis nullo modo teneretur vulnerans in hoc casu, gl. in c. præsbiterum, de homicid.

Si quis etiam læui vulnere percusserit: & percussus vel equo cciderit vel in terram caput alliserit, vel in flumen immergatur, percutiens incurrit irregularitatem, d. c. 10 c. Sudeat, Idē est si hic leuiter vulnerat⁹ ab alijs postea occidatur, scilicet si alij ob. lex. ue illud vulnus accurrerunt, & sic. facilius occiderunt; nā ille primo vulnerans fit etiam irregularis, Silu. in verb. homicidium 3. q. 7. vers. secundum. Propterea percutiens latronem etiam non lethali vulnere, & accursu hominū occidatur, omnes sunt irregulares c. significasti, 2. de homicid. Silu. in verb. homic. 2. q. 16. Tabien. in verb. irregularitas 3 num. 9
7 Idem si non vulnerauerit latronem, sed solum acclamauerit, si ab accurrentibus fuerit interfectus; acclamās est irregularis, etiam si non intenderet illius mortē, arg. c. Petrus, de homic. Ab isto casu est excipiendus, qui in periculo vitæ constitutus acclamauit, nec poterat sibi prouidere per fugām eo casu acclamando nō fit irregularis, & si ille ab accurrentibus occidatur; acclamando. etenim multo magis excusari debet, quam is qui ꝑ inéuitabilem necessitatem aduersarium occidit, de qua diximus in prima parte huius c. sed si ob periculum omissionis rerū quis acclamasset ob fures, tunc si accursu hominum fures occidantur, acclamans est irregularis tex. in c. suscepimus, de homicid. Silu. in verb. homicidium 3. q. 7. vers quartum Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 19. & nu. 25. de ijs apud Specul. in d. tit. de dispens. §. Iuxta vers. quid si cum velles: Ex ijs consequens est, quod si plures vulnerauerint, nemo tamen per se lethaliter, sed ob multiplicationem vulnerum percussus mortuus fit, omnes irregulares sunt paritate delicti, Innoc. in d. c. significasti 2. & 23. q. 8. c. vlt. facit Bart. in l. vlt. ff. de Sicar. Silu. in verb. homic. 3. q. 6. vers. Tertium: & Ideo tametsi nesciatur occisor in rixa, omnes tamen

Eunte morient quibus casibus causet irregularitatem non pascenti;
Maritus negligens uxorem agrotantem, quando fiat irregularis;
Pater negligens filium agrotantem, quando fiat irregularis;
Dominus deserens seruum agrotantem quando fiat irregularis;
5 *Carcerati non mortens, quando causet irregularitatem detinenti;*
Domesticorum curam negligens, dicitur infideli deterior;

Quodammodo homicidio opem prestat quis quis, cum deffendere debeat, & possit, non deffendit eum, qui occiditur c. non inferenda, & c. vlt. vigess. tertia q. 3. & c. sicut §. 2. de homic. & de sent. excom. c. quantæ, & c. periculose, de pænit. dist. 1. Super qua quæstione quoniã doctorum variæ sunt sentẽtiæ, operæ precium est, vt de ea & fusius, & distinctius pertractemus; fuit enim sentẽtia quorundum vt quisquis non deffendit eũ qui occiditur, quia peccatum omissionis est, nõ incurrat irregularitatẽ, hoc scripsit S. Anton. lib. de Censur. c. 97. Alberic. in verb. homicidium primo, & non nulli alij posteriores;

Sed quia durum est hanc sententiã sic generaliter, & indistincte teneri pluribus declarationibus totã aperietur: certum est enim quod homicidiũ etiam tacendo cõmittitur c. Ephesiis, dist. quadrages. tertia, & Iudices non resistentes morti Christi homicidij rei facti sunt d. c. non inferenda, & d. c. vlt. & quicumque potest sine suo periculo alium deffendere, non deffendens peccat mortaliter Armill. in verb. homicidium nu. 6. nam non sunt immunes a culpa homicidij vt scripsit, Asten. lib. 6. tit. 14. vt citat. Siluest. in verb. homicidium 3. q. 5. vers. Quintum; cum igitur isti omnes culpam circa homicidium incurrant, alijs visum est eos etiam fieri irregulares, Silu. d. vers. quintum, & Angel. in verb. homicidium 1. nu. 17. Spec. tit. de dispens. §. Iuxta vers. quid si potuit: quorũ etiam nimis rigorosa est opinio, quare considerandi sunt multi casus;

Quandoque enim quis est priuatã persona, & videt aliquem occidi, & per negligentiam, soccordiam, ignauiam,
a vel perplexitatem, aut quia non vult immisceri alienis rebus, & factis, non deffendit, eo casu certum est eum non incurrere irregularitatem, etiam si tuto, & commode potuisset: Abb. in c. quantæ de sent. excom. & isto modo procedat prima sententia, etiã si gaudeat in morte illius, q. occiditur: Ratio autem quare in hoc casu nõ incurratur irregularitas est, quia (vt iam diximus) delictum est in omittendo, Vnde nõ potest dici ipsum concurrere verbo, vel facto ad homicidium, sicut est necesse ad incurrendam irregularitatem; nam tam de iure canonico, quam de iure ciuili ex communi sententia nemo tenetur alterum deffendere, vt late probat Dec. in l. culpa caret ff. de reg. iur. Hoc fallit in duobus casibus, primo si nõ deffendẽs & gaudens procederet vsq; ad exteriora, scilicet risum, vel applausum, qa tali casu absq; dubio fieret irregularis quia ob id homicida sensisset sibi fauorabilem esse ipsum presentem Vnde audacius deliquisset: secundo fallit quando dolose noluisset adiuuare, vt occideretur, nã tali casu videretur irregularis, sicut incurrit excommunicationẽ in d. c. quantæ, & talis dolus sufficeret si probaretur ex coniecturis, Abb. in d. c. quãtæ: vbi hoc aptissime dicit;

Quandoq; vero qui diffendere potuit, est publica persona, habens auctoritatē, & iurisdictionē, & isto casu, videtur incurrere irregularitatem, si non deffendat, quantum potest, ea ratione q̄ est obligatus ad deffendēdū; & tunc est vera sententia aliorum supra nominatorum, ita Silu. in d. vers. quintū, & alij supracitati, & ita Abb. in d. c. quāte. d. vers. extra gl. vbi licet loquatur de incurrēda excomunicatione, Tñ multo magis in incurrēda irregularitate, quia excōmunicatio est maius vinculū quā irregularitas, vt ꝓbat Borgas de dispens. p. 2. q. 10. in princ. nu. 5. & difficilius incurritur quā irregularitas; nā nō nisi cū peccato mortali, & voluntariè concurrit, at irregularitas sæpe sine peccato, item excōmunicatio nō incurritur per solā culpā leuē, cū tamē culpa quātumuis leuis sufficiat ad irregularitatem: & ideo si culpa illa sufficit ad excōmunicationem incurrendam, ergo & ad irregularitatem, quia in vtraque istarum censurarū requiritur factum, vt habeāt locū: Et quod isti superiores obligati non deffendentes, cū possint incurrant irregularitatem sentit Specul. aperte d. vers. quid si potui, Angel. d. nu. 17. Marian. socij: scribit expressim in reppet. c. ad audientiam q. 7. princip. q. 95. vbi multa allegat vt reffert Tiraq. in tract. de pæn. remit. caus. 44. vers. nono, & denique Nauarr. in suo Manual. cap. 27. nu. ducentes, trigess. secundo, vers. decseptimo ibi nisi sit iudex, aut alius suo officio obligatus; qui hanc rem planius quam alij declarat in commentario ad d. c. non inferenda, nu. decoctauo, vbi quatuor requirenda dicit vt hic nō deffendens incurrat pænas iuris, scilicet primo posse deffendere, secundo obligatum esse ad deffendēdum tertio posse sine damno corporis, rerum, aut honoris: quarto si sit illi manifestum homicidiū, vel delictū patrari; quæ quatuor si concurrant nostro casu dubitandum non videtur induci irregularitatem.

Ex qua conclusione multa necessario consequuntur, quod si quis ex particulari promissione, sese obligauerit, ad deffendendum, iuxta l. metum §. sed licet ff. quod met. caus. si non præstat talē deffensionē quatenus potest sine suo periculo, & deffectu deffensionis sequatur occisio, incurritur irregularitas, quia qui promissit prohibere aliquod factum, non solum prohibere debet, ne ille actus fiat, sed & adhibere diligentiam, & custodiā ne fiat, casus in l. locationis ff. locat. & sentit glo. in verb. Interest; circa princ. l. si quis ita promisserit §. ea ff. de verb. oblig. quod intelligas de ꝓmissione, & conuentione mercenaria, alias si promissio sit iactatoria, & liberalis quædam deffendendi oblatio, si in periculo, cum posset deffēdere ignauia ductus, vel perterritus, aut perplexus non deffenderit, non esset irregularis, quia non esset contrauenire promissioni, si careret dolo; sicut esset contrauenire mercede soluta, q̄a ad maiorem diligentiam teneretur ex obligatione locatæ operę; & confirmantur prædicta, quia qui tenetur facere, non faciendo dicitur propriè facere l. qui facit ff. de reg. iur. & ibi Doct. & non faciens id ad quod tenetur dicitur propriè contrafacere, Alex. in l. vbi autem §. qui id quod ff. de verb. oblig. vnde talis subtracta deffensio est potius factum quam omissio nā non agere est quoddā agere, & reducitur ad genus actus & opponitur iustitiæ S. Tho. 2. 2. q. 79. vnde concluditur quod qui occisus est dicitur occisus culpa, & aliquo facto ipsius non deffendentis, vnde per fa-

ctū

ctum, & culpam dicitur irregularis.

Idem est in omnibus alijs personis quæ ex subiectione deffendere tenẽtur superiores suos, quales sunt filij, serui, & vassalli: nam iure ciuili (quo ad seruos) si in præsenti periculo dominũ non deffendãt, puniũtur capite, si potuerunt saltem acclamatione, & similibus deffensionibus ff. ad Sillenian. l. 1. §. occisorum, & §. sed in eo & §. potuisse: dicit enim Bart. in d. §. sed in eo, quod licet si quis occidatur in tua præsentia, & tu eum non admones nõ es puniendus vlla pœna, tamẽ hoc limitaret si esses subditus illius, qui occiditur, qualis est filius, seru⁹, & vassall⁹: nam esses puniendus, ita ibi per eum.

Idem erit in illis qui proprio iuramento assumpserũt custodiam viarũ, vt viatores tute possint itinerari: nã illo casu si non adiuuent in præsenti periculo, quatenus posset sine suo dãno, & deffectu sui auxilij occidatur viator, fiũt irregulares, quia erãt obligati ex officio: istis n. casib⁹ scilicet in obligatis iure, vel ex prouisione ad deffẽdendũ, proprie qui non deffendit dicitur esse in culpa, & concurrit ad homicidiũ, quasi ex fauore d. c. quantę, Ideo fiunt irregulares, Et est animaduertendum, quod hoc loco deffensio non intelligitur vt penitus teneantur eripere à morte, sed sufficit agere quicquid in ipsis est adiuuãdo, verbo, vel facto, vt si fieri possit mors impediatur, tunc enim careret omni culpa d. §. potuisse; est etiam animaduertendum, quod ista omissio deffensionis non inducit irregularitatem in vllo genere supradictorum obligatorum ex eo, quod non diligẽtes fuerint in custodiendis vijs, vel in præueniendo periculo, & similibus omissionibus; sed alio modo puniuntur à statutis, & conuentionibus: at casus noster intelligitur de instante delicto manifesto, dum est in fieri vt scilicet adiuuetur, qui occiditur.

Et per hoc dico, quando omissio habet vlterius aliquam dolosam subtractionem deffẽsionis, vt aliquis mõriatur, quod illo casu semper incurritur irregularitas: exemplo est, si cæcus pontem transeat tu clam auferas tabulam, vt cadat ille incautus, si ceciderit, tu eris irregularis ex ipsius morte, vel mutilatione propter illam subtractionem: quæ est in faciendo; & ideo quisquis faceret quod fecerit Sampson scilicet subtrahẽdo columnas, & fundamenta domus Iudic. c. 16. dec. sexto, fieret irregularis non solũ ex sua, sed et morte aliorũ; sic qui auertit volentem deffendere eum, qui occiditur si maliciose fecit, fit irregularis ex communi sententia, vt docuit S. Anton. & alij quos citauimus in §. proxime præcedenti: atq; etiam dico quod quisquis dolose ligat arma eiq; surripit, ne se occisus possiet deffendere irregularis est cooperatione; idem erit si non dolose sed in loco suspecto de hostib⁹ et per lusũ arma colligauerit, vel surripuerit est irregularis ex culpa; idẽ si noctu quis incedat per loca periculosa cũ lumine, si illius lumẽ extinguas siue ioco, siue dolose, ille q; præceps ruat irregularis efficeris.

Ex prædictis et deciditur illa quæstio, si ante fores domus tuæ fiat rixa sanguinolenta, Tu vero occludas hostiũ tuũ, vnde occisus est, qui absq; dubio fuisset saluus ingrediendo domũ tuam, an sias irregularis; distinguẽdum est an occluseris, vt euitares rixã, & ne in domũ tuam irrueret totus impetus, eo casu nõ videris irregularis cauendo tibi, arg. ibi. in d. c quantę: aut occlusisti dolose, ne ille in domum tuam ingressus saluaretur, sed facilius per aduersarios in via occideretur, tunc es irregularis ex illo do-

lo, quia obicem posuisti saluti illius, probatur arg. nã quãdo quis ducitur ad mortem, sed ab amicis, & fautoribus clamãdo posset eripi dixeris obtura os eius ne clamet, efficeris irregularis, vt diximus lib. 2. tit. de execut. ex Silu. in verb. homicidium 3, q. 7. vers. quintum, & probatur alio arg. eius, quod proxime diximus, de auuertente eum, qui vollebat deffendere occisum: Iuxta prædicta etiam deciditur alius casus, aliquis immergitur in flumine, & facile potest saluari apprehendẽdo remum tuũ, vel funẽ tuam, aut ipsam scaffã, si tu remũ auferas, aut funẽ, aut scaffã, vt ille non possit saluari irregularis es, q2 post omissionẽ auxilij est subtractio illarum rerum per quas saluari poterat; secus, esset si cum posses scaffa, remo fune illum adiuuare non feceris, nam licet pecces mortaliter omittendo debitũ auxilium, tamen non es irregularis, nisi pro p̃re, domino, & superiore tuo, vel nisi obligatus esses iuxta predicta.

Possunt etiam prædicta inferri ad deffensionem iudicialem; nam si aduocatus, vel procurator assumptũ patrocinium Rei dolose deserant, & ob desertionem Reus damnetur, & puniatur morte, irregulares sunt; nam si p meram negligẽtiam ignauiam & imperitiam ipsorum damnaretur, fierẽt irregulares, vt scribit Host. in c. 1. de postul. & diximus supra lib. 2. c. 9. multo ergo magis si dolose; ob quem dolũ damnari potest infamiæ, & alijs pœnis, vt per Spec. tit. de aduoc. §. vlt. Idem erit in teste producto, vel citato nam siue examinare se permittens verum dicat, si tamẽ reticeat dolose, quæ sunt dicenda pro ueritate facti ad deffensionẽ Rei, per illam dolosam omissionem est puniendus de falso, c. 1. Et ibi Innoc. Abb. & alij de crim. fals. cum multis locis, quos congerit Tiraq. de pœn. remitt. caus. quadragess. quarta, vers. dec. & consequenter erit irregularis ex hoc, & ex causa quam dedit in mortem Rei; & licet testis citatus factus contumax non possit puniri de falso, ex eo quod subterfugit, Bald. in l. Idẽ. §. si tibi, post princ. ff. de Cond. ob turp. cau. Tiraq. vbi sup. proxime; Tamen in casu nostro, quia periurum, & falsarium se facit dolose, aperte dicitur fauere dãnationi ipsius Rei, Ideo nemo dubitabit ipsum irregularem; Idemque quoque erit in notario, qui dicta Testium, scripturas, & alia facientia ad deffensionem Rei si occultet, & omittat dolose, & ob id ille occidatur, irregularis est, quia falsi tenetur, Bart. in l. si quis obrepserit, vers. quero cũ pars dictaret ff. ad l. Corn. de fals. Tiraq. vbi supra proxime.

Et consequitur ex prædictis, quod quisquis punitur à iure si non reuellauerit tractatum homicidij; quod dolose omittens talem reuellationem, incurrat irregularitatẽ, ut in filijs seruis, vassallis, & subditis, Iudic. Inquis. verb. scientia: nam illorum reuellatio omissa non potest dici simplex omissio, sed est delictum in committendo Ideo cõcurrunt ad homicidium, & Ideo fiunt irregulares sicut diximus, supra in ijsdem nõ deffẽdẽtibus quãtum possunt; secus esset si per meram ignauiam, timiditatem, vel animi p plexitatem, nam non fierent irregularis, vt scribit Tabien. in verb. Irregularitas 2. nu. 23. & ita intelligitur Armill. in verb. irregularitas nu. 38. Idẽ etiam erit si ego mittam te tanquam nuntium, cum litteris, quibus moneo Titium, vt sibi caueat ne occidatur, si hoc sciens dolose litteras non dederis, tu efficeris irregularis; Idẽ quoque erit si non per litteras sed verbo solo susceperis onus annuntiandi eã

hoc

hoc, vt sibi caueat, nam si reticueris illi dolose agis, qui obicem potuisti meę diligentię in reuellãdo ipsius periculo, & eris irregularis, sicut ille qui impedit ne occisus deffendatur;

Quicũque etiam ex officio tenentur accusare iudici facinora perpetrãda siue pacto, siue iuramẽto sint obligati si ad iudicem non detulerint dolose tractatum homicidij, puniuntur ex delictis non delatis, quum potuisset iudex prouidere ne fierẽt; nam siue pecuniam tales accusatores acceperint ne accusarent, fauere dicũtur homicidio, siue nil acceperint, sed solum tacuerint, sit effectus homicidij sequeretur, irregulares sunt; nam est certum eos puniri Silu. in verb. pęna q. vlt. & apertius Armill. in verb. Restitutio vers. Decimus: Nec excusabit eos si dixerit noluisse reuellare, quia metuebant ne iudex iuberet mori illos delinquentes, & ideo metu irregularitatis abstinuerunt, à reuellando: quia ad hoc est responsio; q manifestans futura delicta animo, vt illis prouideatur, cum protestatione ne sequatur pœna mortis, vel mutilationis, nõ fit irregularis sequuta morte: Armilli in verb. irregularitas nu. 39. Nauar. de irregul. nu. 117. Quin esset hoc laudabile coniurationes reuellare; vt patet in coniuratione cõtra Dauid 2. Reg. c. 17. Isti igitur officiales non reuellantes superiori sũt in pari irregularitate, qua est ille qui reuocat eum, qui vult deffendere occisum, vt sæpius diximus; Propterea omnes, qui malitiose dissuadent diuiti volenti pascere egenum, ne pascat, vel dissuadent medico volenti curare ægrotum, ne curet, vel dissuadent volenti reuellare homicidiũ ne reuellet fiunt eo modo irregulares sicut qui auuertit volentem deffendere eum, qui occiditur c. pericu lose, de pæn. d. 1. Specul. d. §. Iuxta vers. quid si cum velles. Et supradicta de nõ reuellantibus procedunt in illis, qui sciunt homicidium perpetrandũ sine aliqua participatione culpæ, alioqui si fuerunt conscij, sed postea deserunt tractatum, hoc non sufficit; nam non reuellando fierent irregulares, tenentur enim monere ipsum occidendum, Innoc. in cap. ad audientiam, de homicid. Nauar. d. cap. 27. nu. ducentess. trigess. quarto.

An autem medicus nollens curare ægrotum incurrat irregularitatem, si ægrotus non curatus moriatur, videtur communi sententia non effici S. Anton. de cẽns. cap. 97. & cum eo etiam transit Nauar. cap. 27. vers. decimo septimo; sed hoc eget magna declaratione; nam intelligi debet horum sẽtẽtia in pura omissione, & negatione curandi, quia per talem simplicem negationem non concurrit ad homicidium, licet concurrant quo ad peccatum omissæ caritatis; sed si cõsideretur medicus publico, vel priuato stipendio conductus, & assumptum officium nõ exequatur, quisquis moritur ob desertam, seu neglectam curam causat illi irregularitatẽ. nam si per solam negligẽtiam medici quis moriatur, ipse efficitur irregularis, Silues. in verb. Medicus q. 1. vers. secundo, cum alijs quos citauimus supra lib. 2. cap. duodec. multo ergo magis si lubens id faciat, quod est grauius delictum, quã negligentẽ esse, maxime quia tantum peccat medicus omittendo medicinas propitias sicut dãdo non propitias Innoc. in c. Tua nos, col. 1. de homic. quem probat Tiraq. d. cau. 4. vers. duodec.

Qua ratione cũ medicus assumat onus, vt auferat contraria sanitati, & inducat prospera, si non studeat auferre illa contraria, videtur committere

mittere homicidium voluntarium, si ille moriatur ex S. Tho. 22. q. sexagess. quarta, dum dicit quod qui non remonet, quod remouere debet, ex quo sequitur homicidiũ, illud est quodammodo voluntariũ, vt reffert Silu. in verb. homicidium 2. in princ. Et Ideo si medicus, qui iam curare cepe- rit, curam postea derelinquat verosimiliter coniiciens eum moriturum, moriente illo fit irregularis ex predictis; nec valebit ratio, quod non adstringitur ad perseuerandum in cura, quia contractus ab initio sunt voluntarii ex post facto sunt necessarii: Nã & quando feudum sui natura potest repudiari, si Vassalus illud repudiet importune puta domino in bello existente, quo tempore opera vassali indigeat, non valet talis repudiatio l. filiæ meæ ff. sol. matr. Siluest in verb. feudum q. 28. Cum enim istæ obligationes medicorum & ęgrotorum sint gratia vtriusque, consequens est vt in desertione curę requiratur consensus vtriusq; gl. in cap. quę in Ecclesia: um de cõstitut. & videtur casus optimus in d. l. filiæ meæ, vbi si maritus repudiet dolose vxorem ægrotantem ius illi non suffragatur, quia importune repudium mittit.

Sicut ergo iã cõclusimus supra qđ subtractio est aliquid, quod consistit in faciẽdo, & est plusquã omissio, vel negatio, ideo sequitur quod medicus subtrahendo opus suum, sequuta morte fiat irregularis: sitque loco exempli Nauis gubernator, qui ab initio nõ tenetur suscipere curam nauis, sed si post susceptam gubernationem negligat, vel deserat eam, vel committat
4 imperito, certe mortes hominum in naufragio morientium ipsi imputantur S. Tho. 22. q. 6. Quin addo, si vnus tantum medicus exercens artem sit in castro, vel villæ, & alius haberi non possit, fueritq; requisitus, & ad mandatum iudicis cogatur, (quod de iure potest) Doct. in l. inuitus ff. de reg. iur. si renuat hoc facere, & inde nascatur contra eum scandalum in populo, fit irregularis ex tali morte; & forte idem erit si non sit illi iussum a iudice, sed inhumane palam, & cum scandalo negauerit velle illũ curare; Nec etiam ad excusationem medici deserentis ægrotum, sufficiet illa ratio, quod non soluitur sibi merces, quia talis causa non sufficit, vt liceat ægrotum deserere, vt probauimus supra d. lib. 2. c. duodec. Nec excusabitur eo pretextu, quod ægrotus nollebat cõfiteri peccata sua iuxta præceptum c. cum infirmitas, de pœnit. & remiss. nam medicus ob id non debet desistere a caritate corporali vt sentit. S. Anton. Flor. & Siluest. in verb. Medicus q. 3. Nec etiã excusabitur, quod eger sit inobediens, nam circa illa medicamenta quæ inuito egrotanti dari possunt, si medicus inuito ipsi ea non dederit in Culpa est, gl. dist. octuagess. in princ. in verb. Inferas. & secundum prædicta intelligenda est medicorum irregularitas.

Ex premissis quoque absoluitur alia questio, de eo qui fame perire permittit dolose, eum quem pascere sine suo incommodo posset: nam si sit pura omissio etiam cum peccato mortali, id est quando apparet extrema necessitas egentis alimonia, vel alio adminiculo vitæ sine incommodo illius nõ dantis, cũ esset diues eo casu & si mortaliter peccet omittens opus Caritatis c. pasce, dist. 36. non tamen est irregularis, etiam si desideret illius mortem S. Anton. de Censur. c. 97 Card. in Clem. 1 q. 14. de homicid. Siluest. homicid. 3. q. 2 vers. Tertiũ; Et est ratio qa per talem omissionẽ nõ dicitur concurrere ad homicidiũ verbo, vel

facto,

facto, vt est necesse ad incurrendam irregularitatem: At si non sit simplex omissio, sed sit aliquid vltra, vt puta particularis obligatio de alendo, vel similia sub ministrando, & dolose subtrahatur quodlibet eorũ quæ erãt necessaria, & quorum defectu mors est insequuta, qui subtraxit, est irregularis si dolose subtraxit & ille est mortuus; exemplum in eo, qui astat ægroto, siue vt minister, siue vt medicus, & astute alimenta subtrahat, vel dietam nimiam iubeat, vel medicinalia astute occulte, aut omittat, absq; dubio est irregularis, quia talis subtractio non est sola omissio sed commissio: & ideo inducitur irregularitas, sicut in eo qui subtrahit alium volentem deffendere, qui occiditur, vt iã supradiximus;

Propterea hospitalarii ministri, quum sint deputati alendis egrotis, si alicuius vitam desperent, & ob molestias longas ipsius egroti, alimoniã, aut quicquid aliud subtrahant, hoc intuitu vt moriatur, irregulares sunt, quia hoc est commissionis peccatum, non omissionis; Idem in Elemosinariis, qui fraudulenter quotidianam Elemosinã Ideo subtrahunt alicui, vt moriatur, irregulares sunt, iisdem rationibus; Et Ideo si pauperi, uestem, lectum, aut quid simile vitæ necessarium accommodaueris, & in ipsa necessitate extrema reppetas, cum esset verisimile ipsum frigore, vel alio simili deffectu moriturum; & tibi illa reppetitio non esset in pari necessitate, Efficeris irregularis, quia reppetere est factum, nõ autẽ est omissio, sicut esset si nunquã illi accommodasset; nam ex tali omissione non efficereris irregularis.

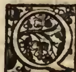
Prædictis addo quod si valde diues, & prælatus requisiti de alimento in instanti extrema necessitate, id negent cum scandalo populi, & illo mortuo, populus scandalũ patiatur possumus deffendere quod ex illo scãdalo quod consistit in facto, talis omissio scandalosa inducat irregularitatem; pro qua re uidetur tex. in c. Florentinus, 85. dist. vbi Papa iudicat, abiiciendum ab Episcopatu eum qui nemini caritate hosp talitatis vtatur, & casus noster est fortior illo, quia ibi ex illo scandalo neglectæ caritatis est indignus, hic vero adest effectus mortis: si enim peccatis, quæ per se non sufficiunt ad irregularitatem, accedat scandalum inducitur irregularitas, tex in c. ex litteris 1. de homicid. Host. & Abb. in c. cum de tua, de corp. vit. & diximus supra tit. de scandalo, & est ratio; quia impossibile est separare infamiam facti ab ea persona, quæ est causa talis scandali: Ideo consequens est vt propter talem infamiam dicatur irregularis, vt probauimus lib. 3. c. 1. Et ad istos casus faciunt etiam illæ Regulæ & iura supradicta, quod qui non facit facere videtur: Vnde si his generibus delictorum non imponatur irregularitas reperitur optima occasio cuicũque sacerdoti, vt desideratam proximi mortem obtineat quandocunque uoluerit, sine irregularitate, cui rei est obuiandum.

Iuxta prædicta etiam concludi potest, quod si maritus vxorem ægrotantem contemnat, & alimenta atq; alia necessaria non dederit dolose, & in lata culpa, & ob id ipsa moriatur, eadẽ pœna punitur, quasi occidisset gl. in l. si ab hostibus §. 1. ff. solut. matr. vbi Bald. & Castr. & Idem Bald in l. quod si vxori C. de negot. gest. vnde patet quod est irregularis; Idemque erit in filio, vel seruo alendo, si negligatur data opera, vt moriatur, nam paria sunt interficere, vel morbo laborantem deserere, quãdo teneris succurrere, tex. in l. si seruus, in princ. ff. de verb. oblig. sicut etiam, qui habet aliquem inclusum.

sum incarcere tam asperò, vt moriatur si eũ non liberet necare videtur, Bald. in l. si captiui, post princ. C. de Episc.
5 & cler. Et est ratio in istis casibus proxime dictis, quia domesticorum curã quisq; habere debet & eam prætermittendo ex dolo, est delictum commissionis, non simplicis omissionis ex S. Paul. 1. Thim. c. 5. qui (inquit) domesticorum suorum curam non habet hic fidem abnegauit, & est infide li deterior;

§ 6. Ratum habens, & Acceptans homicidium,

1 *Ratum habens homicidium nomine suo factũ, quomodo fiat irregularis;*
2 *Clericus si percutiatur alieno nomine is, qui ratum habet est excommunicatus;*
3 *Excommunicatio non incurritur exactibus internis, & mere spiritualibus;*
Ratum habens offensionem factam iudicibus Ecclesiasticis, vel Cardinalibus, vel Episcopis est Irreg.
4 *Furem exhibens iudici cum protestatione, ne moriatur, si à Iudice occidatur, & hic ratum habeat est Irreg.*
Premium prabens afferenti aliquod membrũ hominis occisi, aut afferenti nuntium mortis efficitur irregularis;
Rati habitio, quibus casibus inducat Irregularitatem;
5 *Rata haberi possunt male facta etiam facta non nostro nomine, sed hoc ad præiuditium nostrum;*
Consensus triplex ante factum, in facto, post factum;
6 *Rati habitio cõdemnat pari pœna eos, ad quos spectat correctio, vt prelatos, Dominos, parentes, Tutores;*
Assassinos deffendens, receptans, vel occultans, est ipso iure irregularis;
Heli sacerdos punitus, quod filios leniter correxisset;
8 *Mutilans cadauer quando Efficiatur irregularis, & excommunicatus,*
9 *Anathemistæ vix effugere possunt irregularitatem;*
Mortuorum corpora exenterantes, & aromatibus condientes, vix effugiunt irregularitatem,
Clericus faciens Anathemistæ officium, ab ordinibus suspendi debet;
Antropophagi irregulares sunt, & non baptizandi:

Vę hactenus perscrutati sumus, aut homicidiũ præueniũnt, aut concomitantur. Nunc
1 superest, vt ea perquirãmus, que iam commisso homicidio fiunt, an eã possint irregularitatem inducere? Id tótũ duobus modis contingere potest, verbis scilicet, aut factis; verbis quidem dũ ratum habetur homicidium iam factũ expressim approbando, siue per consensum, siue per adulationem, aut collaudationem; factis vero si domi homicidam excipiat, foueat, deffendat, quæ omnia facile possent inducere irregularitatem: Nam si nomine tuo, te ignorante homicidium factum sit, postea vero sciens ratum habueris, etiã sola intima cordis approbatione, & rati habitione, efficeris homicidii Reus & irregularis, quo ad deum, & forum conscientiæ licet non quo ad forũ cõtentiosum, Siluest. aperte in verb. homicidium 1. q. 7. vers. Quintũ; quod confirmatur ex simili, nã si quis absq; mandato tuo manus iniecerit violentas in clericum tuo nomine, posteaq; id ratum habueris eo ipso excommunicatus existis, sicut is, qui percussit c. cum quis, de sent. excom. lib. 6. & ab
2 Ecclesiasticis ordinibus Ecclesia te excludet, sicut reliquos omnes excommunicatos: differt tamen iste casus à superiore in hoc, quod vt excommunicatio habeat locũ, requiritur quod illa ratificatio fuerit expressim facta; alioqui si solo cordis consensu interiore ratum habueris excommunicatio

non

3 non te afficiet, quæ non afficit, nisi ob ea quæ fiunt in actu exteriori, & ideo licet ille consensus mere internus inducat mortale, non tamen excommunicationem, vt scribit Armill. in verb. Ratihabitio nu. 6. secus quoad irregularitatem, vt p. Silu. d. vers. quintū.

Ad Eandem conclusionem firmandā adduci potest, quod scribit Specul. in c. quicumque; de sent. excom. lib. 6. nu. 5. si quis tuo nomine grauamen intulerit rebus, vel negotiis iudicis Ecclesiastici, Si id tu ratum habueris, excommunicationem incurris; Ad idē tex. in c. felicis, de pœn. lib. 6. vbi offensiones factæ in personis Cardinalium, si quis ratas habeat, ipse & proles vsque in secundam generationem excluditur ab ordinibus sacris, beneficiis, dignitatibus, ac per hæc irregulares ij omnes existūt: Ad idē Clem. 1. de pœn. si offensiones aduersus psonā Episcopi ratas quis habeat, ipse ac proles vsque in secundam generationem irregulares fiunt ne promoueri, aut promoti exercere possint; propterea non est inconueniēs si homicidia tuo nomine facta ratifices, vt & tu irregularis efficiaris, vt sensit Asten. lib. 6. tit. dec. quarto post Host. dum dicit, quod clericus qui furem detulit Iudi-
4 ci pro solis recuperandis rebus, etiā cum protestatione quod non intendit deuenire ad vllam pœnam corporalē, tamen si fur suspendatur, & clericus in damnum, & odium personæ furis ratum habeat efficitur irregularis vt probat cū prædictis. Siluest. in verb. homicidium 3. q. 5. vers. sextum;

Et hæc multo magis vera sunt si sequatur scādalū, & infamia facti, apud graues viros propter eam ratihabitionem; quia & solum scandalum, & sola facti infamia inducunt irregularitatem, vt sepissime diximus: & cum istis consentire videtur Specul. in tit. de disp. §. Iuxta vers. sed quid si agentis Et facit optime in arg. tex. in c. ex literis de homicid. & c. Tua, de cler. ægrot. Esset autem precipue scandalosa, & turpis ratihabitio si allato aliquo membro, vel spolio occisi ad te, tua contemplatione, tu suscipias; & longe erit scandalosius si premium dederis afferenti tale membrum, vel afferenti nuntium mortis, iuxta c. 18. Reg. 2. etiam si ante homicidium de premio nil dixeris, vel annueris; Et Ideo istis casibus nascitur euidens irregularitas: Nam Dauid Nuntium de morte Saul ita egre tulit, vt potius afferentem puniuerit; & spolia neglexerit, 2. Reg. c. 1. cum tamen Saul acerrimus hostis esset contra Dauid; Ita vt putaretur gratum Nuntium esse Dauid de morte Saul: quod etiam fecerat idem Dauid Nuntio afferenti caput Isboseth filii Saul, cui loco premii optati mortis supplitium dedit: 2. Reg. c. 4. sed quia hæc conclusio quod ratihabitio homicidii inducat irregularitatem, multis Doctoribus dubia visa est, vt Spec. in d. vers. sed quid si agentis Abb. & gl. in c. 2. de conuers. Infid. gl. in c. si qua viuente trigess. prima q. 1. gl. c. si quis Viduam, dist. quinquagess. Tabien. in verb. Irregularitas 2. nu. 7. Iccirco per casuum distinctiones tota difficultas auferetur, & veritas apparebit.

Primus casus est si cum audieris homicidium commissum esse in personam Sempronii, fueris lætatus ratumque
5 habueris, quum tuo nomine non fuerit perpetratum, nec in rem, & vtilitatem tuam, isto casu solum peccatum mortale incurritur, ob consensum in malefactū; sed irregularitas nō cōtrahitur, nec impedimentū canonicū circa matrimonia, vel ordines. c. 2. de cōuers. Infid. & d. c. si qua viuente,

Secundus

tempore neminem interfecerint, si tamen interficere tentauerint, vt probatur in d. c. pro humani: si quis tamen pietate ductus homicidas occultet, ne ab aduersarijs occidantur, aut ne a satellitibus intercipiantur, quia fouere delictum non videtur irregularis non est, quia talis pietas nulli debet esse dānosa: præsertim quo ad vinculum animarum, excepto casu assassinij, in quo soli occultatio est in culpa: præsertim quia assassini sunt diffidati, & ideo interdicta est omnis pietas cum illis d. c. pro humani.

Huc quoque spectat si quis viso cadauere inimici sui, per iracundiam
8 caput vel membra illi amputet, an ob id efficiatur irregularis, aliqui putarūt nō esse, quia nec homicidium, nec mutilatio est hominis: Archid. in c. si quis dec. quinta q. 1. eius q; sententiā communiter sequuntur Doct. vt tradit Siluest. in verb. homicidium 3. q. 7. vers. vndecimum Archiep. Flo. 3. tit. vigess. nono, c. 2. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. vigess. septimo:

Quæ res in vno casu limitari potest; Nā si videlicet pietatis causa mortui membra discindantur, vt vel conseruentur, velut commodius transferantur ad sepulturam, impii & crudeles nuncupantur, qui hæc faciūt, & excommunicati declarantur, Extrauag. Bonif. 8. de sepult. Incip. detestandæ: nam horribile putat, & scandalosum, corpus hominis ad huc carne compactum diuidere tex. & gl. ibi in verb. exenterant; & propterea licet d. extrauag. emanauerit solum, vt ille abusus auferetur: tamē ex pregnantia verborum illius tex. possumus concludere hunc qui sæuit in defuncti corpus, & detroncat non esse tutum ab irregularitate, saltem quia horrorem inducit, & scandalum sic faciendo, vt dicit tex. ibi: quæ duo scilicet horror, & scandalum sufficiunt ad irregularitatem, de cler. ægrot. c. Tua nos, & c. ex litteris 1. de homicid. cum simil. Et ideo sunt notāda illa verba d. extrauag. ibi detestandæ feritatis, & ibi mentes fidelium horrore commoueat, & ibi impiæ pietatis affectus truculenter exenterant; & ibi vehementius abhorrendum; & ibi crudeliter pertractando, vel faciendo pertractari: ex quib' verbis iunctis verbis illis: circa corpora defunctorū huiusmodi abusus, vel similis, nullatenus obseruetur; videtur tutius dicēdum omnem scandalosam dimembrationem mortui corporis inducere impedimentum, ne promoueri permittatur: non quia sit vera mutilatio hominis, sed (vt diximus) ob horribilitatem sæuinam, & ob scandalum, non debet permitti ordinari.

Ex quibus soleo cōcludere Anatho-
9 mistas sine dispensatione non esse admittendos ad ordines, si manu sua inciderint: sicut nec eos, qui mortuorum corpora suis manibus exenterant, vt balsamo, vel alio aromate condiant; est enim horribilis manus eorum, qui hæc fecerint gl. in d. extrauag. Sanctus enim Aug. anathomistas dicit occupari diligentia crudeli, & in carnibus humanis, inhumane arcana sectari, vnde recte cōicimus in Ecclesia Dei eos exosos esse; Sed si clerici hæc cōmiserint perpetuo ab executione sui ordinis suspendi debent; Est enim officium illis inconueniens c. Tua, de homicid. nec restituentur nisi post condignam pænitentiam, vt ibi colligitur, & diximus alias quando de Chirurgis agendum fuit; Est autem officium tale laicorum, qui & si non incurrant excōmunicationem de extraug. vt concludit Caietan. in summa c. septuagess. tamen horribile exercitium est d. gl. & arcendum ab ordinibus Ecclesiasticis: qua ratione approbo illorum sententiam,

qui.

qui putant antropophagos idest humanis carnibus vescentes baptizzari nô debere: nisi statuât vlterius illis nô vesci, vt scripsit Nauarr. in Manual c. vigess. tertio, nu. centes. trigess. ai g. c. firmissime, dec. quinta q. 1. vnde multo magis erunt irregulares, ob horrendam illam escam feris commu nem, non tamen negandam illis censeo dispensationem post condignam pænitentiam;

De Bello iusto vel in iusto,

CAP. XLVIIII.

1 *Episcopi inuocantes auxilium militare, pro deffensione, non incurrunt irregularitatem ex mortibus, quæ contingunt præter intentionem;*
Clericis licite conceditur licentia vtendi armis deffensiuis,
2 *Bello iusto si quis dixerit percute; iace, ex iis fit irregularis;*
Bello iusto si quis preficiatur annonæ, iudiciis, & similibus offitiis, non fit irregularis.
Gulielmus Duranti maximis ornatus fuit dignitatibus Ecclesiasticis, cum bello iusto interfuisset;
3 *Clericus nauem bello iusto gubernare potest;*
Clericus qui fecit delectum militum, pro tuendis iuribus Ecclesiæ, quando fiat irregularis;
Clerici deffendentes castrum, vel dominium quomodo excusentur ab irregularitate, si quis moriatur;
4 *Bellum Iustum neminem excusat ab irregularitate, qui manu sua occiderit, vel occidenti arma ministrauerit;*
Bello iusto si quis occiderit forte per summam necessitatem se deffendendi non excusatur ab irregularitate;
5 *Papæ consensus quod clericus bello iusto adscribatur, non ob id concedere videtur, quod aliis armis vtatur quam deffensiuis;*
Bellum iniustum causas irregularitatem facienti, consentienti, auxilianti;
6 *Nauem gubernans bello iniusto, fit irregularis.*
Arma præparantes bello iniusto, ad futuram pugnam sunt irregulares;
7 *Bellum iustum, vel iniustum quod dicatur;*
8 *Laici Bello iniusto si neminem occiderint, possunt dispensari, sed bello iusto, si non occiderint, non egent dispensatione;*

AD superiorem Tractatum nil tam proxime accedit, quam illa irregularitas, quæ in bello iusto, aut iniusto contrahitur, circa quã licet Tabien in verb. Irregularitas 3. nu. vigess. primo, constituat conclusiones quatuordecim, & Siluest. i verb. homicidium 3. q. 6. alias sex diffuse prosequatur; ego nihilominus summatim, & paulo breuius eorum, & aliorũ dicta refferendo, articulum hunc absol uam: Et primo illud apertissimum est, in implorando auxilium principum secularium, ad tuendas res Ecclesiæ nullam contrahi irregularitatem, siue clerici, monaci, aut Episcopi impetrent, etiam si inde mortes sequantur præter ipsorum intentionem; Raim. in tit. de homicid. vers. Item quod si clericus defferat quærimoniam; & ita æquum, est ea ratione, quod clericis licite conceditur a Papa licentia vtendi armis deffensiuis: Abb. in c. ego, de iure iur. Siluest. i verb. homicidiũ 3. q. 8. vers. secundum; & idem concludit Specul. in tit. de dispens. §. iuxta vers. sed numquid clerici, & vers. clericus ergo;

Quando igitur clerici huiusmodi auxilium militare impetrauerint, non oberit eis, quoad irregularitatem contrahendam, si ante conflictum dixerint viriliter pugnate, captiuos facite, expellite; nam si præter eorum intentionem in conflictu sequantur militum homicidia, ob illa verba non fiunt irregula-

regulares, videtur tex. in c. Maximianus 23. q. 3. & q. 8. cap. hortatu, & d. 63. c. Hadrianus; sed si dixissent occidite, aut præsentes in ipso conflictu dicerent tacite, percutite, ex ijs verbis fierent irregulares vt ibid. Spec. & Silu in verb. Bellum 3. q. 2. & sic etiam si bellum iustum sit, fiunt irregulares ex verbis solis, si alij occiderint multo ergo magis si ipsi percusserint, uel ictus emisserint.

Propterea si clericus aliquis prudens, & in agendis rebus solers, deputetur commissarius alicuius exercitus, in aliquo iusto bello, videlicet vt munere fungatur circa causas militares de iure tractandas; ad sumpt⁹, & annonas ministrandas, ad consulenda bellica negotia, & alia quælibet similia disponenda, nullam contrahit irregularitatem ex homicidijs, quæ fiunt: hoc enim contigit Guilelmo Duranti, qui Speculator dictus est: nã eo bello, quod Martinus 4. gesserat aduersus ciuitates Romandiolæ, quæ ab Ecclesiæ ditione deffecerant, ipse prædictis muneribus functus est, seque nullam ob id contraxisse irregularitatem certo affirmat, vt ipse scribit in d. §. Iuxta. & nos idem retulimus in eius vitæ narratione, quã adiecimus suo ipsius Cõmentario ad Conc. Lugdun. seu mauis ad Constitutiones Gregor. X. Qua de re nil obfuit illi, quin obtinuerit cum sacerdotio plures dignitates Ecclesiasticas; quin & Episcopatum Mimaten. & (si ille consensisset) etiam Archiepiscopatũ Rauennat.

Qua ratione si clericus nauali pugna iusta nauem gubernet, nulla alia intentione, quam ad resistendum hostibus, ad fatigandos, aut fugandos
3 aduersarios, non erit irregularis ex homicidijs, quæ hinc inde per pugnantes committuntur Specul. in d. §. Iuxta, vers. Clericus ergo, in fin. & bona gl. in c. quod in dubijs, de pœn. secus erit si ea intentione nauem regat, vt hostis occidatur, & extinguatur, vt ex eod. loco colligitur;

Præterea si quis ad mãdatũ Episcopi fecerit delectũ militum, & eos adducat ad Episcopum tuẽdæ libertatis Ecclesiasticæ causa, si redeundo hostib⁹ obuiam fiat, & in conflictu mortes contingant, hic qui adducit ad Episcopũ hos milites effugit irregularitatẽ duobus copulatiue cõcurrẽtibus, primo scilicet, ꝙ ipse nõ sit præfect⁹, aut capitaneus ipsorũ militũ, sed solũ cõmeator, & ductator; De inde ꝙ abstineat & à verbis hortatorijs ad percutiẽdũ, & ab ipsis percussionibus, scribit Card. cons. 19. Incip. quidã præsbiter. quẽ citat, & sequitur Feli. in c. petitio, in fi. de homicid. sed si hæc simul nõ cõcurrãt tũc fieret irregularis, rationibus supradictis, & ex dictis S. Tho. 2. 2. q. 40. Ita quoq; si clerici ꝓpugnantes domũ, vel Ecclesiã ea sola intẽtione, vt aduersarij oppugnãtes desistãt, vel aufugiant, nulla incurrit irregularitas, si aliqui casu occidãtur milites: sicut ecõtra si pro recupãdis bonis Ecclesiæ, Turrim, aut muros impetãt, vel suffodiant, etiam machinis, vel bombardis, nullam incurrunt irregularitatem Silu. in verb. homicidiũ 3. q. 5. vers. octauum.

Hæc de ijs vera sunt, qui sua manu aut ictu nõ occidũt in bello iusto; at si occiderit, vel mutilauerit nullo quãtũuis iusto bello excusantur ab irregularitate c. petitio, de homicid. Io. Andr. Feli. Cald. & Card. Ibid. Quinimo & si manu, vel armis nõ occidãt, sed occidẽtib⁹, & pcutiẽtib⁹ arma ministrẽt, ad iaciẽdũ adiuuẽt, aut hortẽt
4 ad percutiẽdum, fiunt irregulares ex ipsis homicidijs per alios commissis, Specul. in d. §. Iuxta d. vers. clericus

Hh ergò

ergo S. Tho. d. q. 40. & facit, quod scribit idem S. Tho. 22. q. 64. art. 4. Istis enim casibus etiam iusto bello, homicidium imputatur ad culpam et auxilianti, vel subministranti arma, vel adhortanti, etiam vsque ad impedimentum exequendi ordines c. penult. & vlt. de cler. percuss.

Quinimmo si in tali conflictu clericus aliquem ictum emisserit, aut percusserit ad solam suæ vitæ deffensionem, nihilominus in culpa est, & fit irregularis, quia non excusatur ab illa necessitate, in quam sese coniecit, §. sed & si §. si fideiussor. ff. qui satisd. Cog. Ideo tenentur abstinere ab altaris ministerio c. præsentium, de cler. pcuss. & q subijciens, sese necessitati nõ excusef, pbat Sil. in verb. homic. 3. q. 4. vers. Tertiũ, Tabien. in verb.
5 irregularitas 2. nu. 28. Quin etiam si Papa permisserit clericos iusto bello interesse seu adscribi; non tamen cõcessisse videtur eos posse alijs armis vti, quam deffensiuis, & ad deffensione m Silu. in verb. homicidium 3. q. 6. vers. sextum.

Hæc de bello iusto dicta sufficiant; at bello iniusto, mandatum, cõsilium, ministratio armorum; adhortatio, & qualibet incitatio, vel assistẽtia, fauor & approbatio inducit irregularitatẽ, si sequatur homicidia, seu mutilationes tex. clarus in d. c. quod in dubijs, de pæn. Silu. in verb. homic. 3. q. 6. vers. Quartũ. Specul. d. § Iuxta vers. sed nunquid clerici. Quinimmo ex eo solo, quod quis est præfectus militũ, seu capitaneus in bello iniusto, etiam si homicidia nulla contigerint, sola assũptio eius muneris, vel officij est causa irrregularitatis, ne cler. vel mon. c. sẽtẽtiã. d. 51. c. si quis post; at si qs bello iniusto se præsentem exhibuerit ad fauendũ, vel assistẽdũ nõ causat irregularitatẽ, nisi effectualiter homicidia, vel mutilationes cõtingãt, d. c. si quis post, & Specul. in d. vers. nũquid clerici Abb. & Feli. in d. c. petitio: quod procedit et si sine armis suã præsentiam, vel assistẽtiam exhibeat, Spec. d. §. Iuxta vers. potest etiam dici,

Ideo gubernans nauem bello inin-
6 sto fit irregularis d. c. quod in dubijs: sed & ij, qui præparãt arma ad oppor tunitatẽ futuræ pugnæ etiã ante conflictũ, fiũt irregulares; quia fauẽt bello iniusto, gl. in c. ita quorũdã, de iudæ: quã approbat Feli. in d. c. petitio, de homic. contra sẽtentiam Io. And. Anton. & Annan. qui vidẽtur sentire cõtrariũ; & male; quia isti præparãtes arma sũt cooperatores, & participes, si præsciuerit ob quã causã præparatio illa fieret; clerici etenim quocunque bello iniusto, & factioso spõte arma sumentes amittunt ordinis sui gradũ, & perpetuo in monasteriũ detrudantur. Conc. Toletan. 4. c. 44, nec ibi requiritur quod secuta sint homicidia, sed sufficit sola illa armorũ assumptio, vt ibi patet.

Sed ne maneat in suspẽso, q bellũ dicatur iustum, vel iniustum, sciendũ
7 est quod dicitur iustũ, quodcũq; Papa decernit, Feli. in d. c. petitio, ex sẽtẽtia Gasp. Cald. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 20. sed ad h oc multa debent concurrere, primũ m quod fit notorie pro statu Ecclesiæ, aut pro fide catholica; secundo quod per laicos exerceatur, at si per laicos non possit expediri, et clerici accedere possunt modis, & formis, quibus supradictũ est, Tertiũ q Papa de Consilio Cardinaliũ hoc decernat iuxta sentẽtiã Card. & Annan. in d. c. petitio; At S. Tho. 22. q. 49. dicit tria esse necessaria ad iustũ bellũ, scilicet primũ est auctoritas principis, alterum causa iusta, Tertium recta intentio, quæ omnia

raia fusius pertractat Silu. in verb. bellum 1. q. 11.

Posset vero aliquando subitaneus casus cōtingere de fide, & Ecclesiæ statu, ita quod papa facile consuli nō posset. eo casu præparatio armorū, adhortationes, & alia quæ supra diximus sunt eiusdem effectus, vt diximus in bello iusto, & posset esse talis, at tāta occasio belli, vt sufficeret ipsius Episcopi auctoritas sola ad indicendum bellum iustū, puta pro extirpādis peccatis, pro defendēda libertate Ecclesiastica, & cōtra obstinatos excōmunicatos, & pro iniustitia facta subditis suis, Innoc. in c. dilectus de appell. & in c. sicut, de iure iur. Silu. in verb. bellum 3. q. 1.

Illud vero nō est hoc loco prætermittēdū, quæcūq; hoc capite diximus ad clericos pertinēt, vt cognoscāt q n illis hæc interdicta sint, vel quādo susceptorū ordinū administratio per hæc illis impediatur; sed laici quādocūq; bello iniusto interfuerint auxiliū fauorē, cohortationē, armorū ministrationē præbuerit, sēper sūt irregulares, sicut & de clericis dictum est; in vno tamē differūt laici à clericis, quā do bellū iniustum est scilicet, q laici, qui nec occiderūt, nec mutilauerunt proprijs manibus possent per Episcopū dispensari ad ordines, vt fuit sententia Ray. quam probat Silu. in verb. bellum 3. q. 3. sed accedentes ad bellū iustū, si non occiderint, vel mutilauerint, sine vlla dispensatione possent promoueri ex sentētia eiusdem Ray. & Host. Silu. d. q. 3.

De Mutilationibus.

CAP. L.

1 *Mutilans semetipsum est irregularis.*
Mutilatio, & homicidium iudicantur paria quoad peccatum, irregularitatem, & dispensationem.
Mutilans alium, ipse fit irregularis.
2 *Digitum mutilans alteri quando fit irregularis.*
3 *Barbam euellens alteri, an fiat irregularis.*
Barba, & pili sunt hominis ornamentum.
4 *Faciem alicui de honestans, vel desformans, est irregularis.*
Irregularem faciens alterum, ipse quoque efficitur irregularis.
5 *Oculum eruens, vel ladens alteri, ipse efficitur irregularis.*
Mutilationi alicuius consentiens, est irregularis.
6 *Medicus imperitus mutilans ægrotum, quia est in culpa, est irregularis.*
Petrus Apostolus non fuit irregularis mutilando Malcum.
Paulus Apostolus baptismo diluit irregularitatem ex homicidio Steffani contractam.
7 *Mutilare videtur, qui membra debilitauit, & reddidit inutilia.*
Membra debilitata, an sint membra.
8 *Mortuum mutilans, quando fit irregularis.*
9 *Mortuorum corpora exenterantes, quando sint excommunicati, & irregulares.*
10 *Mutilatio, mortificatio, & debilitatio, quomodo differant quo ad irregularitatem.*

NE mutilatum, sed integrum de irregularitatibus tractatum absoluamus, illa vna superest, quæ ad mutilationem pertinet, nā quisquis seipsum mutilarit, quacūque corporis parte irregularis est, nō ea sola ratione, quod mutilatus est, sed quia seipsum mutilauit, videtur enim sui homicida maxime si per indignationem id fecerit: ijsdem etenim regulis, quoad irregularitatem pro-

 cedit

an non ob id S. Petrus, quod Malco auriculam absciderit, factus est irregularis, quia cum nondum de hac irregularitate, ius positiuum extaret, non potuit hac censura notari, præsertim id faciendo ad deffésioné Dei, & domini sui; Quin si forte aliqua irregularitas in eo fuit à domino dispésatus, fuit c. si Petrus, 24. q. 1. Propterea Specul. in d. tit. de dispens. §. Iuxta vers. Item percussor, iure merito excusat ab irregularitate tam S. Petrum, quam S. Paulum, qui consenserat homicidio perpetrato in Steffanum; sed melius dicendum quod in S. Paulo per baptismum sublata fuerat, vt dicemus infra quib. mod. toll. irreg. & in Petro (si fuit) sublata est per reintegrationem ipsius Malchi; nã cessante causa irregularitatis, cessauit irregularitas.

Ad mutilationem quoque pertinet si quis alterius membrum non abscin
7 dat, vel detroncet, aut auferat, sed tantum debilitet, & illud penitus reddat inutile, Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 26. Angel. in verb. homicid, 5. nu. 5. sed & si non sit factum penitus inutile membrum, sed debilitatum, ita vt non sit commoda sacramentorum administratio, idem iuris est, vt qui causam dedit illi debilitationi, fiat irregularis, Card. Zab. in d. c. 1. qui cler. vel uoue. in nonis. scriptis: & propterea sentit, vt omnino ille cogatur petere dispensationem; Regulariter tamen debilitans alterius membra non redditur irregularis, Abb. in c. clericis, ne cler. vel mon. & in c. 1. ne cler. vel vou. vbi etiam Gasp. Cald. quos probat Feli. in d. c. petitio; ea ratione, quod membrum debilitatum non desinit esse membrum 1. q. 1. c. sicut vrgeri; nisi forte videatur tutius, quod licet non desinat esse membrum, desinit tamen fungi officio suo, vnde quia in administratione ordinum requiritur non nudum mébrũ sed officiosum mébrũ, videtur quod qui fecit alium irregularem per debilitationem membri, ipse quoque dicatur irregularis, ex rationibus supradictis circa princ. huius c. iuxta sententiã prædicti Bonifacij Rotæ auditoris, in Clem. 1. de homic. col. 6. secus si ipse debilitatus ob id non esset factus irregularis, qa tunc procederet sententia prædicta, vt etiam debilitans nõ sit irregularis.

Ad eandem irregularitatem perti-
8 net si quis mortuum mutilauerit per indignationem, & mortui ignominiã, nã tunc non ob ipsam mutilationem fit irregularis, sed ob scandalum, & horribilitatem, vt probauimus supra quãdo de ratihabitatione homicidij tractauimus; Quin etiam si quis detroncet, vel mutilet mortui corpus pietatis affectu, quam impietatem canon appellat, quando scilicet cadauera in membra discinduntur, quo facilius transportari seu trãsuehi possint
9 sepulturæ causa; nã ij, qui discindunt, vel discindi faciũt, vel exéterant ipso iure incurrunt excõmunicationis Papæ reseruatæ sententiam, extrauag. Bonifatij 8. de sepult.

Concludẽdo igitur in hac materia mutilationis, triplex casus considerari potest scilicet detrõcatio, seu amputatio, De ĩde totalis debilitatio, & mortificatio, Tertio debilitatio imperfecta; Duob⁹ primis casibus dubio procul qui facit mutilationẽ, vel debilitationẽ irregularis est, tã apud legistas, quã canonistas Ci. in auth. sed nouo iure C. de seru. fugit: tex. in l. Idẽ offilius in princ. ff. de edil. edic. Abb. in c. cũ illo, de sẽt. excõ. In tertio vero casu non nisi qñ impediretur cõmoda sacramẽtorũ administratio, iuxta ea quæ Paulo ante diximus.

Quibus modis tollitur irregularitas.

C A P. LI.

1 *Irregularitas indispensabilis ab impossibili est illa, quæ surgit à deffectu membrorum necessariorum.*

Irregularitas non purgatur sacramento pœnitentiæ.

Irregularitas quæ venit ab homicidio voluntario ortum habuit à iure diuino.

2 *Papa dispensare potest super irregularitate ex homicidio sed serenum quam dispensat.*

Verbum irrecuperabiliter non impedit quin Papa possit dispensare.

Irregularitas ex illegitimitate ortum habuit à veteri testamento.

Dispensatio optimum remedium contra irregularitatem.

3 *Legitimis defficientibus admitti possunt illegitimi.*

Ioannes Andreæ illegitimus dispensatus fuit ad omnes dignitates, sed non ad Episcopatũ.

Dispensatio dicitur esse debita si subsit causa.

Dispensationes papales quæ sint præcipuæ.

4 *Dispensationes Episcopo conceduntur in quibuscumque irregularitatibus occultis, excepto homicidio, & in quibuscumque illis non reperitur prohibitum.*

Occultum quid dicatur.

Episcopus dispensat super irregularitate contracta administrando ordines minores.

5 *Inquisitor hæreticæ prauitatis dispensat cum ijs qui redeunt ab hæresi, super quibuscumque irregularitatibus contractis in violãdis censuris.*

Dispensationes hodie non expediuntur penitus in curia, sed committuntur à Papa ordinarijs.

6 *Dispensationes, quæ committuntur ordinarijs non expirant, etiam si Papa moriatur re integra.*

7 *Irregularitas quandoque per sacramentum pœnitentiæ desinit obesse.*

Irregularitas an pertineat ad forum conscientiæ.

Absoluendi potestas non includit potestatem dispensandi.

Episcopi, & Archiepiscopi quomodo dispẽsent ab irregularitatibus.

Confessor debet probe scire omnes irregularitates.

Dispensatio quandoque tacita reperitur.

Naupacten. Archiepi. per errorem promotus depositus fuit.

Clericus quomodo capax feudi.

Dispensare tacite videtur non solum qui scit defectum ordinat irregularem, sed etiam qui dimissorias concedit.

Dispensatus ab omnibus irregularitatibus, si aliqua per obliuionem fuerit prætermissa nõ tenetur postea petere se ab ea absolui.

8 *Dispensatio tacita non fingitur, si ordinator post ordinem iam collatum, tacuerit & tolerauerit ordinatum in irregularitate celebrare.*

Papa sciens totam vnam prouinciam, vel ciuitatem esse irregularem, si sciens tolerauerit eos ordinari, & ordinatos exercere, dispensare videtur.

9 *Vsurariæ prauitatis si tota vna ciuitas sit delinquens, omnes sunt irregulares.*

Princeps secularis, & si auferat irregularitatis causam vel infamiam alicuius, non tamen ea dispensatio prodest in foro Ecclesiæ, vt promoueri possit.

Princeps auferendo infamiam ab ijs, qui prominentur ex facto alieno, suffragatur etiam in foro Ecclesiæ.

10 *Dispensatio est difficilior cum promouendis, quam cum promotis, tam ad obtinenda beneficia quam obtenta.*

Dispensationis materia admittit argumentum à maiori ad minus, vt intelligatur quomodo, & quando concedenda sit.

Irregularis nemo in iudicio damnatur, nisi & factum, & ius plene probentur.

Irregularis quisque se se præsumit in foro conscientiæ.

Delicta præsumuntur in foro conscientiæ.

Episcopus quomodo procedat contra eos, quos dubitat esse irregulares.

11 *Baptismus aufert omnes irregularitates etiã ex homicidio voluntario.*

Baptismus non aufert illegitimitatem, bigamiam, nec deffectum membrorum.

Irregularitates fere omnes tolluntur religionis ingressu, aut saltim facilius dispensantur.

Regulæ.

12 *Regulares prælati plerumque facultatem habent dispensandi super irregularitatibus cũ suis religiosis.*

Regulares dispensati ab omnibus irregularitatibus non sunt admittendi ad prælaturas nisi ex Papæ dispensatione,

13 *Regulares prælati qui incurrunt pœnas c. 1. de sent. excom. in 6, possunt absolui a proprijs confessoribus,*

Regulares absoluti ab irregularitatibus à proprijs confessoribus si omissa fuerit aliqua per obliuionẽ non tenetur petere absolutionem à tali irregularitate.

Ordo clericalis an reddat de illegitimo legitimum.

14 *Ordo susceptus non aufert irregularitatem, sed auget,*

Tempus quandoque aufert irregularitatem,

Tempus aufert omnes irregularitates, quæ pendent à tempore,

Iudæus recens conuersus non est admittendus ad vllum publicum officium.

Peregrinus post tempus triennij ordinari posset,

15 *Tempus aufert omnes irregularitatẽs præsumptas,*

Tempus quandoque auget irregularitatem,

Titulus non præsumitur in benefitialibus, temporis diuturnitate,

Benefitia tempore præscribi non possunt,

Præscriptio non tollit crimina iure canonico,

Multiplicitas benefitiorum, per consuetudinem potest aliquãdo sustineri, sicut per dispensationem,

Cessante causa irregularitatis ipsa cessat,

Irregularitas ex infamia cessat si restituatur fama,

Illiteratus factus doctior, desinit esse irregularis,

15 *Vxoratus mortua vxore potest promoueri,*

MAgna quidem censura est irregularitas, quæ hominem Ecclesiasticis ministerijs reddat indignum: nulli tamẽ hominũ adimitur spes quin quacumque ex causa proueniat, aliquo opportuno remedio sanari possit, excepta vna, quæ insanabilis est, illa scilicet, quæ surgit ex impossibilitate, vt in cæco, muto, surdo, amputatis manibus, vel pedibus, in qua non est speranda Ecclesiastica medella, ad deffectum huiusmodi tollendum, ex S. Thom. 3. q. octuagesima secunda, art. vlt. ad 3, vbi his verbis vtitur, debilitas vel ęgritudo superueniens ordini sacerdotali ordinem non tollit, executionem tamen ordinis tollit, quantum ad consecrationem Eucharistiæ, quandoque quidem propter impossibilitatem executionis sicut si priuetur oculis, aut digitis, aut usu linguæ. Hęc ille, qui idem differit 4. distin. vigesima quinta quæst. 2. in fin.

Propterea in huiusmodi irregularitatibus, quæ sunt sub impossibili frustra quærendum est remedium, quod reperiri non potest; At in cæteris irregularitatibus, quę non ex impossibili, sed ex aliquo deffectu pendent, vt puta circa claritatem personæ, vel ex aliquo accidenti, aut crimine; posset aliquod reperiri canonicum remedium, quo ipse deffectus sanaretur: Nam licet pænitentia sit purgatiua omnium criminum, atque deffectuum; tamen quo ad veram irregularitatem delendam sola non valet, gl. in cap. ventum, in verb. cicatrix 1. q. 1, Iccirco in iure alia quamplura remedia comperta sunt, quorum potissimum est dispensatio; quamuis n. aliqua irregularitas à iure diuino inuenta fuerit, qualis est ea quæ ex homicidio voluntario nascitur 1. Paralipom. c. 28. & de consecr. d. 1. cap. 1.

2 Tamen super ea dispensare potest papa Specul. in tit. de dispensat. §. Iuxta vers. Papa autem in omnibus, & glos. in d. c. 1. Silu. in verb. homicidium

3. q. 8. vers. secundum: Numquã tamen, aut perquam raro apostolica sedes super eo dispensat, vt dicit gl. in c. sicut dignum, & ibi Abb. de homic. & est communis opinio de qua attestatur Silu. d. vers. secundum. Et licet nunquam dispenset, non tamen per hoc dicitur non posse sedes apostolica dispensare; quia cum omnes irregularitates sint redactæ sub iure positiuo, vt dicit Anch. in Clem. 1. de homic. vbi Card. col. 6. & Abb. in c. ego, de iure iur. Silu. in verb. irregularitas, vers. fin. merito consequens est, vt Papa super omnibus dispensare possit: habet enim plenariã potestatem super omne ius positiuũ c. proposuit, de concess. præben. Specul. in d. vers. Papa autem in omnib⁹ Silu. in d vers. vlt. vbi etiam ponit formam dispensationis. Quinimmo etiã si alicui irregularitati canon apposuisset verbũ irrecuperabiliter, tamẽ tale verbum non excludet, quin Papa possit dispensare secũdũ omnes, vt p Abb. in c. super eo, de schism. Borgas de Dispens. p. 2. tit. de different. nu. 13

Præterea posset deffendi quod irregularitas ex homicidio sit iuris positiui, sũã quo ad generalitatem ipsius irregularitatis, vbi omnes afficeret, non reperitur in diuino iure, sed bene reperitur specialiter fuisse fulminata talis censura in personam Dauid d c. 28 & ita expressim scribit Tabiẽ. in verb. Irregularitas, in princ. Ideoque eius exemplo postea per generalem legẽ iuris positiui hæc irregularitas promulgata est, Tabien. Ibid. vnde consequens est, vt quasi sit ex iure positiuo, etiam sit sub potestate, & dispensatione Papæ, sicut aliæ omnes quæ à iure testamento veteri originem traxerunt, vt in illegitimis, Deuteron. c. vigesimo tertio, & alijs quæ habentur Leuitic. cap. vigesimo primo, atque alijs apostolicis irregularitatibus 1. ad Thim. c. 3. & ad Titum c. 1. super quibus Papa dispensare non prohibetur.

Dispẽsationis igitur remedium necessario admouentum est, Nam idoneis dei ministris deffecientibus tolerari debent patientes deffectum non multum grauem gl. in c. priscis, d. quimquagesima quinta, & d. quimquagesima sept. c. 1. in fin. exemplum trahi potest ab illegitimis, qui deffecientibus legitimis idoneis, ac probis ad mitti debent, sicut ad honores seculares ff. de decur. l. spurius, & l. generaliter. §. spurios; ita ad honores Ecclesiasticos. Alberic. in verb. illegitime, in princ. Quinimmo illa dispẽsatio est debita, tex. & gl. notabilis in c. Dominus, dist. quimquagesima sexta, & tex. in c. litteras, de fil. præsb. propterea Ioãnes Andreæ illegitimus ob probos mores, & summam vtriusque iuris peritiam à Ioanne vigesimo secundo dispensatus est ad omnes ordines sacros, & dignitates, excepto Episcopatu, vt ipsemet scribit in addit. ad Specul. in tit. de fil. præsb.

Quinimmo in quacumque irregularitate, si iusta causa adsit, dispensatio debita videtur, & negari non debet, glo. in c. si quis draconus, dist. quimquagesima, per tex. in cap. constitueretur, ead. dist. & vndec. q. 3. c. plerumque: & gl. in d. c. dominus, expressius in Conc. Trid. sess. decima quarta cap. 7. de Reff. Et quamquam super omnibus Papa dispensare possit, Tamen certæ quædam ipsi soli reseruantur, quæ Episcopis non conceduntur: nam irregularitas illegitimitatis, bigamiæ, publicæ, seu sollennis pænitentiæ, infamiæ, illiteraturæ, ætatis, obligationis ad ratiocinia, adstrictorum Curiæ, Neofitorum: & notorij,

torii seu capitalis criminis, Papæ reseruantur, vt suis locis magis opportune superioribus libris diximus; & videtur gl. dist. quinquagess. c. minor, & ita obseruari in Curia Romana scribit Archid. in c. non confidat, dist. quinquagess. vbi bonus tex. & alius tex. in c. cum eterni de re Iud. lib. 6. vbi not. Innoc. sed & Tabiena in verb. dispensatio nu. dec. tertio vers. decimo septimo, addit quod Papæ reseruatur dispensatio super omnibus defectibus corporalibus, vt etiam apertius constare potest ex ipsis locis in quibus irregularitates singulas prosequemur, & de earum quoque dispensationibus loquuti sumus.

¶ Ad Episcopos vero pertinet dispensandi facultas super quibusuis irregularitatibus ab occulto delicto, & non deducto ad forum contentiosum prouenientibus, excepto homicidio voluntario, etiã occulto, sec. Conc. Trid. Sess. 24. c. 6. de Reff. Quod si queratur quid sit occultum in simili materia de iure cõmuni; Resp. occultũ opponitur notorio, & manifesto, adeo quod delicta non notoria, nec in iudicium deducta, etiam si sint nota multis possunt dici occulta, vt aperte tradit Silu. in verb. Lex q. 13. vers. 13. in fin. ¶ Est etiam eorundem Episcoporũ facultas dispẽsandi, in quibuscumq; casibus expresse illis non fuerit prohibitum, vt probat gl. in c. at si clerici. §. de adulteriis in verb. dispẽsare, de Iudic. Hug. dist. 50. c. si quis præsbiter. Et quia minora delicta Episcopis non reperiuntur prohibita, ideo semper poterit dispensare d. c. at si. Nauarr. in Manual. c. 27. nu. 74. Eisdem quoq; conceditur dispensatio super quacumq; irregularitate, quoad solos minores ordines obtinendos; nam & si cuiuslibet ordinis executio indebita propter suspensionem, vel excommunicationem inducat irregularitatem per solum Papam dispensandam, tamen si fuerit ex administratione indebita ordinum minorum ab Episcopo dispensari posset, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. quid si diaconus & seq. & per totum illum titulum, vbi hæc dispensatio pertractatur. Et sane in hac materia num materia profusius certe regulæ præscribi non possunt, quando, & in quibus irregularitatibus Episcopus dispensare valeat, Ideo ex locis singularũ irregularitatũ aperti° superioribus libris lector intelligere potest.

5 Aliquando tamen Papa certis Iudicibus delegat generalem dispensandi facultatem; nam Inquisitoribus hæreticæ prauitatis concessum est, super quibuscumq; irregularitatibus dispensare cum illis, qui redeunt ab hæresi ad gremium Ecclesiæ, etiam si illæ irregularitates sint ex apostasia, siue ex violatione quarumcumq; censurarũ, vel interdicti, dum tamen non incontemptum clauium, vt patet ex bulla Clem. 7. Incip. cum sicut, cuius verba refert Iudiciale Inquisitorum in verb. Irregularitas.

Hodie vero plæræque dispensationes, quæ a sede apostolica emanant committuntur in partibus ordinariis vt de veritate narratorum cognoscatur, & an causa ob quam dispensatio conceditur, sit vera Conc. Trid. Sess. 15. c. 7. quo casu etiam si Papa moriatur reintegra, commissio non expirat, Siluest. in verb. dispensatio q. 8. Armilan verb. gratia nu. 4. & 5. citat. Fed. de Sen. cons. 78. quibus casibus quando scilicet Papa dispensat p se, vel committit, vt alius dispenset cum aliquo super omnibus suis irregularitatibus, vel censuris, si per obliuionẽ aliquæ omittantur vna dispensatio sufficit & de oblitis non tenetur vlterius petere dispensationem, quia per

consequentiam videtur dispensatus super omnibus, & ita est communis sententia, de qua attestatur Nauarr. Man. c. vigess. sexto, nu. dec. tertio; bene verum est quod si esset irregularitas nata ex peccato mortali, esset facienda confessio de ipso peccato; sed non esset necesse facere de irregularitate, vt ibi ipse notat. propterea consulit, ut cum ab irregularitate dispensari quis petit addat clausulam, & de omni alia irregularitate oblita, uel incognita:

Sed & aliquibus casibus simplici sa-
7 cramento pœnitentiæ per confessionē absoluuntur quædam delicta quia occulta sunt, quæ si essent manifesta inducerent irregularitatem, & non essent in facultate simplicis sacerdotis, sed solum sunt in sua potestate quia occulta, & per suam absolutionem delentur, sexta q. 1. c. Illi, de apost. c. 2. Alberic. in verb. crimen ad fin. Vnde peracta pœnitentia non uidentur postea debere censurari de irregularitate in tali genere criminū, ut puta quādo non sunt grauia, & sunt occulta ut diximus supra hoc lib. cap. duodec. secus esset si fuerint talia crimina, quę etiam post peractam pœnitētiam deiciunt promotum, ut ibi diximus.

Propterea hoc loco animaduertendum est, quod irregularitas nil pertinet ad forum conscientiæ, quia longe differunt absoluere, & dispensare, cū irregularitas plerumq; pœna sit, non culpa, Caietan. in summa in verb. irregularitas in princ. & Ideo potestas absoluendi non includit potestatem dispensandi Domin. & Card Alex. in c. maior, per illum tex. dist. 50. Nauarr. Man. c. 27. nu. 194. quod limitatur in optimo casu nam prælati si sibi eligant confessorem (vt possunt) ex priuilegio iuris, ille confessor non solū absoluere potest eos a peccatis sed etiam dispensare ab irregularitatibus non reseruatis, vnde quomodo dispēsentur talibus casibus Episcopi, Archiepiscopi, & alii prælati diximus late supra lib. 2. c. 2. in fin. eo lectorem reiicimus.

Debet igitur confessor plene nouisse omnes irregularitates, non tantū ratione sui, ne incurrat ipse irregularitates aliquid faciendo contra officium suum, aut contra suspensionem, aut interdictum, aut aliter administrando, verum etiam vt probe consulere, & præcipere possit confitentibus, quando abstinere debeant, quale genus irregularitatis incurrerint ex crimine, scandalo, censura, vel indebita executione ordinū, & similibus; debet enim hęc omnia nosse potius vt ligatum demonstret confitentem, quam vt soluat; Est enim vtilis talis cognitio confessori ut dicit Franc. Pollanc. in Directorio Conf. tit. de Irreg. ad calcem opis.

Et quoniam hæc omnia supradicta pertinent ad expressam dispensationem, sciendum est tacitam quoque dispensationem reperiri, quæ est si Papa ordinet, vel ordinari committat eum, quem scit irregularem esse; nam ob id videtur eum dispensare, gl. in c. qui in aliquo, dist. 51. secus tamen esset si id nescisset Papa, quia non videretur dispensasse, vt ibi gl. super qua questione est videnda gl. & tex. in c. si sine, dist. octuagess. prima, & Rai. in tit. de lap. & dispens. §. vlt. & vt latius diximus supra libro 4 c. 3. tit. quād. subd. suum ord. non poss. Ideo si post promotionem ignoranter factam detegatur irregularitas promoti, deponi potest, vt contigit Archiep. Naupacten. quem Papa promouerat nesciens eū esse mimum; & cum postea id sciuit illum deposuit, nec passus est vt consecraretur, scribit Borgas. de dispens. p. 1. q. 5. nu. 23. Et ex iis deciditur quæstio,

ftio, Nã disputatur an clericus primæ tonsuræ sit capax feudi laici. Bald. & communiter Doct. in c. qui clericus, si de feud. fuer. cõtr. & Not. Præpos. in c. 1. §. Et quia, qui feud. dar. poss. Tamen si clericus fuerit infeudatus a laico, & in illo feudo toleratus, cessat dubitatio, & quodammodo dispensatus videtur. c. 1. §. 1. de feud. fæm. Alb. Brun Cõs. 38. col. 3. vers. & aduertas.

In Episcopo autem si per se dispensare cum aliquo potest, dispensatio ab illo non est facienda supine, aut negligenter, id est sine consideratione, & In ista causa nã puniri debet vt scribit apte Silu. in verb. dispẽsatio. q. vlt. Nauarr. in Man. tit. 25. nu. 74. & idẽ Nauarr. in c. vlt. de Simon. nu. 4. Et ideo cum scit irregularitatem ipsius ordinandi, & ea sit in ipsius potestate, si ordines, vel ordinari concedat intendẽs dispensare ex causa sibi cognita, & nil exprimat, tamen tacite dispensare videtur, saltem quo ad forum conscientiæ: Nauar. Man. c. 25. nu. 74. & etiã in foro Iudiciali, secundum Siluest. in verb. Irregularitas q. vlt. ex sententia Anton. Flor. & videtur gl. in d. c. qui in aliquo, quibus ego consentio; nam si sci erit talem irregularitatem, vel impedimentum æquius est, vt presumatur voluisse dispẽsare quam sibi, & ordinando iniicere laqueum, cum per dispensationem sanare potuisset. Vnde est habẽda quasi expresse facta; nec obstat ratio Nauar. quod Episcopi dispensatio debet esse cum causa, quia fateor tantum valere, quantum ipsam expressam, & vtramq; cum peccato esse, si sine causa; attamen est præsumenda voluntas ipsius Episcopi in dispensando: Vnde sequitur quod si supino animo Episcopus nil de dispensatione cogitarit, non videtur dispensatus ille, qui ab eo in irregularitate ordinatus est; Ideo susceptum ordinem exercere non poterit, nisi obtenta dispensatione; quæ distinctio recte conuenire potest etiam legatis a sede apostolica; nam si ordinent, vel ordinari concedant ex sua facultate ad sacros ordines eum, quem sciunt irregularem, intendentes dispensare, in veritate talis tacita dispensatio quia nullam certam formam requisitam a iure habet, sufficere videbitur, si sit cũ causa, sicut expressa dispensatio; secus si per inexcogitantiam permiserint ordinari, quia tacita dispensatio non intelligeretur ex premissis; super quo articulo videndus est Abb. in c. veniens, de fil. presb. vbi tractat fusius quando sciẽs, & tacens dispensare videatur: & in hac materia tacite dispensationis a pari procedunt ordines per se cõferre, vel dimissorias concedere, cum eadem scientia, & intentione, Siu. in verb. Irregularitas q. vlt. in fin. & Ideo in vtroque idem ius seruandum est, circa præsumendam, vel non præsumendam dispensationem, quod etiam tradit Nauarr. d. nu. septuagess. quarto.

Hæc igitur quæ diximus vera sunt in sciente, & intendente dispensare ante factum, id est ante ordinis collationem; at post ordines iam collatos talis scientia, & tolerantia non inducit effectum tacitæ dispensationis; exemplo sit, si aliquis minus legitime promotus, siue ob natalia, siue ob alios quoscumque deffectus, qui sint in potestate Episcopi, si ipse patiatur hũc ita promotum non canonice, coram se celebrare, ex hac presentia, & tolerantia nõ inducitur tacita dispẽsatio, vt scribit Feli in c. præterea sub. nu. 8. de testib. cog. prope fin. vbi latissime nu. 6. 7. 8. & 9. & i specie hoc scripsit gl. in clem. si summ' de sent. excom. in verb. approbare citat Innoc. & Host. in c. fin. de fil. præsbit.

Alius casus est tacitæ, & præsumptę dispen-

dispensationis, scilicet si tota vna ciuitas, vel prouincia sit irregularis, ita quod si rigor seruaretur in impedienda promotione, vel in deiiciendis promotis, scandala orirentur, eo casu Papa sciens, & tolerans illos ciues, vel prouinciales promoueri, vel promotos exercere dispensare videtur tex. & bona gl. in c. aliquantos, dist. 51.
9 Ideoque si tota vna ciuitas sit vsuraria, vel simoniaca forsan ex facto consiliariorum, & propterea sit tota irregularis, si Papa sciens tolleret eorum promotiones, videbitur dispensare, quia in huiusmodi multitudinum irregularitatibus facilior est dispensatio, arg. c. lugdunēsis 9. q. 2. Et ideo quādo totum vnum monasterium est in aliqua culpa dispensatio facile conceditur pro omnibus monacis in eo existentibus, & inter monacos comprehendetur etiā Abbas, vel suus prælatus c. vlt. de sim. & Ibid. Nauarr. & alii;

Hæc omnia, quæ de dispensatione diximus procedūt in Papa, vel in Episcopis, aut legatis, qui Ecclesiastica iurisdictione vtentes dispensare putantur; at in principe sæculari licet ipsa canonica impedimenta aliquādo auferre possit, id est abolere aliquas maculas, quæ causant irregularitatem, Tamen ea habilitatio principis non proderit, quoad forum Ecclesiæ; Ideoque & si Imperator restituat ad Natalia hominem illegitimū, siue restituat ad famam eum, qui infamis est, tamen ipsa restitutio, legitimatio, vel dispensatio, non proderit vt ille promoueri possit, Archid. in c. lege dist. 10. vt latius diximus quando de legitimatis agebamus; quod procedit etiā in criminibus mere secularibus ex quibus infamia nascitur, vel irregularitas; nā absolutio principis, vel Imperatoris non extenditur vltra suum forū, Hug. & Lau. in d. c. lege: quod procedit quando ipse Reus criminis ab Imperatore restituitur, vel dispensatur, quia ipsa persona labefactata, in Ecclesia est adhuc saltem de facto infamis; & inhabilis: sed si quis sit inhabilis, vel irregularis, non suo sed ex alieno delicto, cuiusmodi sunt filii primi, & secundi gradus eorum, qui Rei sunt lesæ maiestatis, eo casu si princeps restituat ad famam, & honores ipsam prolem, etiā Ecclesia illam pro restituta habet, & admittet ad ordines, & beneficia Archid. in c. 1. dist. centes. prima, Idem Archid. sexta q. 1. c. si quis cum militibus ad Idem Iud. Imquis. in verb. Restitutio, citat Abb. in c. cuncti, de sent. & re iud.

Est etiam notandum in hac materia dispensationis, vt superior dispen-
10 saturus consideret, an agatur de dispensando cum promouendis, an cum promotis, quia difficilius dispensatur cum promouendis, quam cum promotis, vel ad beneficia obtinēda, quā ad retinenda iam obtenta, gl. pen. illū tex. in c. quicumque pænitentes, dist. 50. arg. c. quemadmodū, de Iure iur. & per regulam vulg. l. patre furioso; quod ita Verum est si in eo, qui vult dispensari ad obtenta nulla alia culpa præponderet, exemplo est, si ille qui promotus est, vel beneficiatus administrauerit ordinē suū in excōmunicatione, suspēsione, vel interdicto; nā ob id sit fortius irregularis, & quū excōmunicatio esset Episcopalis, ob illā administrationē irregularitas fit Papalis; Vnde difficilius hic promotus dispensaretur habita consideratione illius culpæ malæ administrationis,

In hac etiam materia dispensator animaduertere debet, quod si quando in iure casus expressus ad dispensationem non reperitur, debet confugere ad similes casus, quia in materia

materia dispensationis, valet argumẽtũ a maiori ad minus, tex. & ibi Abb. in c. venerabilem, col. 2. vers. nota ibi quod, qui fil. sint legit. cum sua apostilla; & videtur tex. in c. cum illis, de præben. lib. 6. Rot. decis 45. in antiq. nam dispensatus in maioribus beneficiis, etiam dispensatus videtur in minoribus; Quæ regula declarãda est iuxta ea quę tradit Io. And. in c. postulasti, de rescrip. & in addit. ad Spec. de legat. §. 2. videlicet quod procedat tale argumentum in causis minoribus annexis, vel inclusis sub maiori; secus in separatis causis, vt probat Borgas. de Dispens. part. 2. tit. de interpret. dispen. nu. 17. & 24. Et ideo irregularis ex pluribus diuersis causis imparibus, si obtineat secum dispensari super maiori; non per hoc videbitur dispensatus super minori causa: quia de singulis debet obtineri sua dispensatio, vnde dispensatus super homicidio, non est dispensatus super falsitate, nisi de vtraque fiat expressio, & propterea dispensationes redigun tur in scriptis, tam si sint occultæ, quã si sint manifestæ, vt de eis saltem extra Curiam fieri possit fides Borgas. de Dispens. part. 2. de probat. dispen. nu. 7. sed de publicis fiet publica scriptura, de occultis secretum instrumẽtum vt ibi per eum.

Impedimentum quoque hoc irregularitatis aufertur absolutione, vel declaratione Iuditiali: Nam si in Iuditium deducta sit irregularitas contra aliquem, vel per accusationem, vel per exceptionem, debent duo probari, scilicet factum propter quod prætenditur irregularitas, & ius scilicet quod ex tali facto de iure surgat irregularitas; quod si vnum istorum legitime non probetur, absoluendus est ille contra quem opponitur; nam ex facto ius oritur. l. si ex plagis §. In cliuo ff. ad leg. Aquil. si factum non probetur plenissime, absolui debebit: Sed & si factum plenissime probetur; dubitetur autem de iure, an ex tali facto nascatur irregularitas, nisi probetur hoc expresso iure, ab sollutio sequi debet: quia in dubio iuris nemo iudicandus est irregularis, sed absoluendus iuxta id quod scripsimus abunde lib. 1. c. 2. Reg. septima; nã qui alium petit declarari irregularem debet adducere casum legis, vt scripsit Nic. Dionisii de Perusio in c. is qui de sent. excom.

Sed si factum probatum sit & ex eo facto iure inducatur irregularitas, & cognitio ipsius irregularitatis pẽdeat ab intentione animi ipsius Rei, tunc Iudex non debet declarare illum irregularem sed stare debebit illius conscientiæ c. ex tenore, de tem. ord. c. significasti 2. de homic. & eo casu sufficiet iuramentum ipsius Rei: quod limitandum est dummodo talis absolutio ab illa irregularitate non vergat ad præiuditium alterius, quia si tractetur de præiuditio tertii forsan in obtinendo beneficio per cõcursum, aut contra colliriganiem, aut contra populum, vel plebem respuentem talem Rectorem, tunc non stabitur conscientiæ, vel iuramento ipsius Rei, sed aliter probare debebit suam deffensionem, not. Zenz. in Clem. 1. de homic. expressim reffert Steffan. Troches vir iure canonico inter Antiquos præstantiss. ibi post glo. in verb. mortem, & diximus lib. 1. c. 2. Regul. 18.

Secundo limitantur prædicta, vt scilicet quum factum vel ius non fuit probatum plene in dubio absollutio sequi debeat, procedat in foro externo & Iuditiali, at secus erit in foro pænitentiali, & conscientiæ nã quia tũc eligendã est tutior via, debet sese vnusquisq; in dubio iudicare irregularẽ, ut plene

plene probauimus d. c. 2. Reg. septima suspicitatas; quia in foro conscientiæ præsumitur delictum, Dec. in c. In præsentia, duodec. notab. in fin. de probat. & propterea ad cautellam tutiorum debet petere se se dispensari, vel obtinere declaratoriam an de iure irregularitatem incurrerit?

Ex exits cõstat quomodo Episcop', vel superior procedere debeat, cum suis subditis, quando accusantur pro irregularibus, vel simpliciter ad ipsius notitiam venit, quod sunt irregulares; Nam quos dubitat esse irregulares, ex officio debet illos monere, de tali dubio, tam facti, quam iuris, poteritq; eos impedire, ne promoueantur nec obtineant dimissorias c. accedens, de purgat. canon. & si sibi videbitur poterit eos a diuinis suspendere, donec liqueat de causa, & tunc ex probatione actorum vel condemnabit, vel absoluet iuxta premissa; potest enim iudex in illis enormibus, & animæ periculosis causis ab initio suspendere a diuinis ipsum Reum, donec se se purgauerit, arg. c. ex tuais, de purg. can. tradit Iud Imquisitorum, in verb. purgatio §. 1.

Nec obstabit quod S. Aug. Epist. 137. registrata 2. q. 1. c. Nomen, dicat quod ex Episcoporũ consilio constitutum est, nullum clericum qui nõdum conuictus sit suspendi a cõmunione debere: quia illud uidetur procedere in penali suspensione; at procedatur aliter in suspensione, quæ infligitur ad Euitandum peccati periculum: Sicut enim carcer aliquando datur in custodiam Rei nondum conuicti, aliquando in penam si sit conuictus, ita suspensio aliquando infligitur in pænam, & illa non habet locum nisi finito iuditio, aliquando ad cautellã idest ne permitendo administrare ordinẽ, fiat aliquod peccatum in administrando: & ista habere locum potest in initio Iudicii ex locis supra citatis.

Præter dispensationis, & absolutionis remedium irregularitates aboleri solent baptismo; nam sicut omnem culpam euacuat, ita & omnia impedimenta ecclesiastica, qualis est ir-
11 regularitas; aufert igitur etiam eam quæ surgit ex homicidio voluntario. Io. And. in addit ad Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. vlt. Siluest in verb. homicidiũ 3. q. 8. vers. Primũ, Archid. dist. vigess. sexta c. deinde, & Abb. in c. gaudemus, de diuort. Aliq tamẽ in hoc homicidii articulo distinguũt homicidium voluntariũ cum peccato, ab homicidio, quod fit sine peccato in Iuditiali sententia, vel executione: primo casu, quia peccatum baptismo aufertur, & sequella irregularitatis videtur auferri; at in alio Iuditiali homicidio, in quo de peccato nõ agitur, quũ baptismus nõ tendat ad id purgandum, in quo non est peccatum, irregularitas nõ aufertur, hoc scripsit gl. dist. quinquagess. c. si quis Viduã. Io. And. in addit. ad Specul. d. vers. vlt. & reffert etiã Siluest. in verb. baptismus 6. q. 1. Tamẽ vt ibi ipse dicit, verius est, vt hæc distinctio non subsistat, vt idem scribit in verb. irregularitas q. vigess. octaua, & Specul. in d. vers. vlt. Multi vero casus sunt irregularitatum, quas baptismus auferre nõ potest; nam non aufert illegitimitatẽ, ac Bigamiam non tollit, Vnde etiã baptizzati manent irregulares, tex. expressus in c. Acutius, dist. vigess. sexta Siluest. in d. verb. baptismus 6. q. 1. & Idem Siluest. in verb. irregularitas q. vigess. octaua: & Ideo bene concluditur, quod in istis duabus irregularitatibus, in quibus sacramentũ ordinis nõ congruenter potest collocari propter deffectum sacramenti, baptismus non aufert talia impedimẽta, sicut nec aufert

fert eas irregularitates, quæ continet impossibilitatem ministerij, vt in cæco, muto, surdo; at alias oẽs irregularitates baptismus anihilat, Archid. dist. quinquagess. prima c. 1. vbi dicit S. Rom. Ecclesiam ita tenere: idem Archid. dist. quinquagess. septima c. 1. Spec. in d. vers. vlt. & patet in S. Paulo, qui cum fautor fuisset homicidij prothomartiris Steffani per baptismũ omnis eius irregularitas sublata est.

Tollitur quoq; irregularitas Religionis ingressu, & professione expressum in au. h. de monac. in princ. & gl. in c. cum deputati, de iudic. sed gl. & Abb. in c. 2. de apostat. per illũ tex. dicunt, quod religio nil aliud aufert in irregularitate, nisi quod operatur dispensandi facultatem, quæ sententia fuit antiquorũ videlicet Bern. ad qd. videtur etiam gl. in c. in quibusdam, de pœn. & idem tradit Silu. in verb. irregularitas, q. vlt. vers. secundum, Vnde verius est vt dicamus nõ ita absolute religionis ingressum auferre irregularitatẽ, nisi certis quibusdã casibus in iure expressis, Abb. in d. c. 2. apostat. Silu. in d. vers. secundũ, sed est pmittẽda facile ipsorũ superiorib⁹.

Nam plerumq; prælati Religiosorum facultatem habent, ab apostolica
12 sede, vt possint omnes ad suum ordinem accedentes professionẽ emissuros recipere, nõ obstantibus quibuscumq; irregularitatibus; quinimmo eos promoueri facere possunt ad oẽs etiam sacros ordines, nõ tamẽ ad prælaturam, quia in ea obtinenda est necessaria Papæ dispensatio gl. in d. c. 2. de apostat. vbi etiam Abb. & Siluest. in d. vers secundum, tex. in c. 1. de fil. præsb. & gl. in c. vlt. illo eod. tit. Ideo Magistri ordinum & singuli priores, & prouinciales conuentuales & eorum Vicarii, in locis & conuentibus sibi commissis, fratribus sibi subditis, nec nõ & aliis fratribus eiusdem ordinis interdũ ad eos declinantibus, Vndecumq; possunt impartiri beneficium absollutionis a suspensione excommunicatione, & interdicto, si eas sententias incurrissent in ipso ordine, vel ante ingressum eius, ac etiam absoluere laicos, qui in ordine ipsum ingredi vellint, & consequẽter a dictis irregularitatibus, vt patet ex bullis Bonif. & Alex. quas comemorat Anton. Flor. lib. de censur. c. nonagesquinto; Insuper si prælati Religiosorum tulerint sententias suspensionis,
13 vel excõmunicationis, sine scriptis in-seruata forma: & obid incurrissent pœnas & censuras capituli primi de sent. excom lib. 6. quæ sunt suspensio, & irregularitas, eo casu possunt a propriis confessoribus obtinere absollutionẽ, & dispensationẽ, ex bulla Clem. Incip. exigentibus, vt refert idem S. Anton. Flor. d. c. 95. paulo ante fin. quibus casibus; quãdo scilicet tales religiosorũ prælati suos subditos ab huiusmodi irregularitatibus dispensant, si aliqua irregularitas fuerit p obliuionẽ omissa, non tenetur dispensatus postea reminiscẽs petere absolutionẽ respectu irregularitatis oblitæ, sed sufficit solũmodo confiteri tale peccatũ, Vnde nata est irregularitas, si erat mortale, ex Nauarr. d. c. 26. nu. 13. supra citato;

Quæ oĩa vera sunt, & pcedunt priuilegio Religionis, at non ita est in accedente ad clericalẽ vitam: nam licet senserint aliqui, quod clericalis caracter reddat illegitimũ legitimũ, sicut operatur ipsa religio cantantes, Dec. in c. in psentia nu. 58. de probat. & Abb. in c. quod dei, de stat. mon. nu. 10. Tamen illud est falsum in materia ordinũ, & in materia pmotionis, in qua ordo susceptus non aufert irregularitatẽ indispẽsatã, sed poti⁹ auget, Ideoq; illegitimus, atque alii, qui promoueri prohi-

prohibentur, tantum abest vt suscipiẽtes clericatum extergãt irregularitatem, quin potius peccant, & fortiori irregularitate Illaqueatur, vt diximus supra lib. 4 c. 33. de irregulari qui præs. ord. susc. & nõ inuenio qđ Dec. & Abbas hoc dicãt circa casũ nostrũ:

Tempus quoq; dispensationis vim habet in pluribus irregularitatibus, quæ ex aliquibus non enormibus criminibus nascuntur; nam post trienniũ si quis bona cõuersatione vixerit, quasi correctus putatur, & ideo admittitur, tam ad ordines suscipiendos, quã susceptos administrandos in auth. de monac. §. Iubemus: & in hac re limitatur Regula Semel malus: &c. de reg. iur. in 6. vt ibi Din. Propterea Neofitus qui irregularis est, quia tempore desinit esse Neofitus, desinit quoque in eo irregularitas, vt suo loco diximus; sicut etiam tempus aufert omnes irregularitates, quæ ob ætatis deffectum nascuntur, vt etiam suo loco diximus, Tempus quoque efficit, vt Iudeus recens conuersus, qui non debet admitti ad aliquod publicum offitium, quales sunt ordines gl. in c. constituat, 17. q. 4. quam probat Tiraq. in tract. de pæn. remitt. caus. 51. nu. 19. si post tẽpus firma eius fides cognoscatur ordinari poterit c. 1. dist. 57. Eundem Effectum tempus producit in ignoto, & peregrino, nã potest ordinari ab Episcopo non suo, si per triennium fuerit inter familiares eius Episcopi, Conc. Trid Sess. 23. c. 9. Refform. quod possemus aliis pluribus exemplis cõprobare, sed ex ipso opere diligens lector facile percipiet,

Illa tamen generalis regula non est
15 hoc loco prætermittenda, quod scilicet, omnes irregularitates quæ per solam præsumptionem afficiunt, vt in c. aphros, dist. 98. tempus ipsum easdẽ aufert per contrariam præsumptionẽ d. c. aphros, uidetur gl. i d. c. 1. dist. 57.

In illis vero irregularitatibus, quæ quo diutius durant tãto magis augentur, vt puta in inueteratis criminibus c. cũ haberet, de eo qui dux. in matr. tempus nil proderit, nisi ad maiorem culpam, vt ibi & ad difficiliorem dispensationem obtinendam; vt puta si quis diutissime obtinuerit incompatibilia beneffitia, nullo vmquam tempore fit tutus in conscientia: quinimmo numquam præsumitur dispensatus nisi probet dispensationem, tex. & gl. ac Specul. in c. ordinarii de off. ord. lib. 6. Nam in beneffitialibus ex temporis diuturnitate non præsumitur titulus, vt probat Bald. in c. ex parte, in princ. de testib. possessor enim quocumque tempore possederit beneffitium, tenetur ostendere titulum, si ordinarius petat, Idem Bald. in c. contingit col. 7. vers. quæro numquid, de dol. & contum. cum enim beneffitia, & spirituales facultates præscribi nõ possint, nulla temporis diuturnitate iuuari possunt, Idem Bald. cons. 209. Incip. casus talis est, quẽ ꝑbat Tiraq. post alios, quos citat in tract. de præscript. in gl. 4. vers. sexto eiusdem, ad quod optime facit quod crimina iure canonico non tolluntur præscriptione, gl. in c. admonere, trigess. q. 2. in verb. pænitentia, cum declaratione Decii in c. licet causam, de ꝓbat refs. fert. Iudii Inquis. i verb. prescriptio;

Et ideo bene concluditur dispensationem esse semper necessariam in iis omnibus, quæ sunt contra ius, idest in quibus ius resistit, quum nullum tempus possit vmquam suffragari, & quãdociiq; & quotiescunque opus fuerit, potest ordinarius cogere ad docendũ de dispensatione ex prædictis: & est tex. c. dudum 2. de Elect. & tradit Io. de Ann. in c. licet heli, de sim, & probat Borgas de Dispens. p. 2. tit. de

probat.

probat. dispens. num. 9. posset tamen consuetudo in multiplicitate beneficiorum suffragari, ut non esset opus dispensatione secundū S. Tho. quodl. 9. art. dec. quinto, & probat, ac declarat Nauarr. Manual. c. vigess. quinto nu. 135.

Alio quoque modo aboletur irregularitas, videlicet causa eius cessāte: exemplū in eo qui semel repulsus ob deffectum corporis; certe si conualluerit, & cessarit deffectus admitti debet ad ordines Bernard. in c. cum inter canonicos, & ibi Io. And. de elect. & gl. in verb. cessante, in c. post trāslationem, de renunt. videtur tex & gl. in c. neofitus, d. 61. & infinita alia sunt exempla, que nimis longum esset refferre.

Qua ratione qui illegitime nat⁹ est si legitimetur, quasi sublata macula poterit ordinari, vt diximus ab initio operis huius; ipsa enim legitimatio species dispensationis est, Abb. in c. per venerabilem, col. 3. vers. nota ibi dispensare, per illum tex. qui fil. sint legit. eadem quoque ratione omnis irregularitas, quæ ex infamia nascitur, restituta fama cessabit, ita in illiterato si ad scientiam peruenerit ordinabitur ad eos ordines, à quib⁹ fuerat expulsus propter ignorantiam disciplinæ; vel litterarum: Ita quoq; in vxorato si ob id repulsus fuerit, vxore mortua, aut sequuta separatione 16 debita auctoritate Ecclesiæ, quasi cessante causa poterit promoueri, vt de ijs omnibus fusius suo loco diximus; Idem si quis suspensus, vel interdictus: vel excommunicatus ab ordinibus suscipiendis fuerit expulsus, si fuerit absollutus, sine dispēsatione poterit promoueri quasi sublata causa, & impedimento.

De Impedimentis non Canonicis.

C A P. LII.

1 *Paupertas non est canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.*
Ignobilitas non est canonicum impedimentum ne quis promoueatur.
2 *Inuidia non est canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.*
Vis non est canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.
Fauor, & gratia non sunt canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.
3 *Dignum impedire, ne promoueatur sacrilegium est.*
Beneffitiato tenetur ad restitutionem is qui vi, vel gratia causam dedit, vt beneficium perdiderit.
4 *Odium non est canonicum impedimentum, vt quis non possit promoueri.*
Calumnia non est canonicum impedimentum, vt quis non possit promoueri.
5 *Benefitia negare ijs, qui digni sunt, cum non pro fuerint obsequio, vel pecunia, non est æquum.*
Obsequium amicos veritas odium parit.
6 *Necessitas debet excusare aliquando, ne fiat quis irregularis.*
Necessitate inevitabili occidens, non est irregularis.
7 *Curans per veram necessitatem non est excludendus ab ordinibus.*

SVperioribus libris canonica impedimenta longo tractatu prosequuti sumus, Nūc operæpretium videtur adferre impedimēta nō canonica, idest, quæ omni ratione carent, sæpe etenim hominum malitia, & carnalium cogitationum affect⁹ tm̄ pōt, vt à ministerio dei eijciātur probi, atque idonei viri, & ecōtra sublimentur potentiores, nobiliores, ditiores, amici cōsanguinei, depressis atque

atque eiectis impotentibus, pauperibus, atque ignobilibus, longe magis idoneis, & probis, quum tamen paupertas,
1 pertas, & ignobilitas non sit canonicū impedimētū c. nos qui, d. 40. & ideo perquam eleganter cecinit percelebris poeta dicens.

Difficile emergunt, quorum virtutibus obstat Res angusta domi.

Inuidia quoque plurimum obest,
2 ne quis promoueatur; æmuli etenim omni conatu obsistunt, ne uir probus sublimetur, quibus debet Papa, vel Episcopus aures non præbere, quia talis æmulatio non est canonicum impedimentum, gl. in c. quoniam vetus, 24. q. 1. ¶ Violētia quoq; fauor & gratia indignos euehit repulsis dignis, & tamen huiusmodi vis, aut gratia, non sunt canonica impedimenta c. sunt quidam, 1. q. 1. Ideoque quioquid clam fit, ne quis dign' promoueatur, sacrilegiū est, tex. & gl. in d. c. sunt quidam: quinimmo,
3 tanta esse posset malitia eius, qui aduersatur bonis, & idoneis viris: vt etiam ad restitutionem beneficij teneretur, quod illi perdiderunt vi, vt gratia ipsius aduersarij S. Tho. 22. q. 62. art. 2. Silu. in verb. Restitutio 3, q. 12. Pilæus q. 27.

Odium quoque condignas personas
4 nas ex mera superioris voluntate de pellit glo. in c. antiquæ de priuileg. & tamen nuda voluntas superioris non est canonicum impedimentum, quia dignior præferri debet, non autem carior, & ideo odium eiusdem superioris non est canonicum impedimētum Spec. tit. de elect. in princ. nu. dec. sept.

Calumnia etiam præsertim occulta ita animos principum afficit, vt dignos per solam suspitionem à ministerio Dei excludant, & tamen leuis suspitio præsertim, quæ ortum habet à calumnia nō est canonicum impedimentum c. oues 6. q. 1. & vndec. q. 3. c. in cunctis, arg. S. Paul. 1. ad Thim. c. 5. aduersus præsbiterum accusationem nō accipies, nisi sub duobus, aut tribus testibus;

Aliquando etiam ij, ad quos spectat Ecclesiasticarum rerum, ac dignitatum distributio nimium quærūt quæ sua sunt, contra S. Paul. 1. ad Corinth. c. 13. prouehunt enim persæpe eos, etiam indignos, qui plurimum in re pecuniaria prodesse possunt, uel olim proffuerunt; at eos qui
5 non proffuerunt, forsan quia non potuerunt ab ijs iniuste ab Ecclesiasticis officijs, quod cum fit, non fit canonice c. Moyses 8. q. 1. Immo simonia est ex obsequio c. ordinationes 1. q. 1 & c. notum 2. q. 1.

Preterea libera ingenia, ab Ecclesiasticis functionibus ideo excluduntur, quia vera dicere solent: at contra qui adulatores sunt prouehuntur, obsequiū n. amicos, veritas odiū parit, ideo talis libertas nō est canonicū impedimētū, late Tabien. in verb. electio. 1. vers. qs debet eligi, & vers. seq. videntur enim isti vera dicentes cum Ioanne baptista reijci. Matt. dec. quarto, & d. 86. c. donare, & d. 46. c. sunt non nulli, & 1. q. 1. c. sunt nō nulli.

Inter impedimenta non canonica possunt adscribi omnes culpæ, quas quisque incurrit per necessitatem, nam excusari debet, & ideo occidēs aliquem per summam necessitatem, si ob eam causam excludatur ab ordinibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fit illi iniuria, & dicitur impedimentum non canonicum, clarus casus in c. quia te, d. 50. & Clem. 1. de homic. & ob id Conc. Trid. sess 14. c. 7. de Reform. dicit dispensationem

in

in hoc casu esse de iure debitam: ad eandem rem exemplo est si quis in necessitate furetur; nam non potest canonice obijci illi hoc delictum, ad eum excludendum, gl. & tex. in c. si quis propter, de furt. Propterea caueant Sanctissimi Episcopi, ne istis non canonicis impedimentis moti aduersentur viris probis, qui enim per non canonica impedimenta probos excludit, facilime falletur in promouendis indignis, patientibus impedimenta canonica, quod quam graue delictũ sit, & quam seuere Deus in illud animaduertat, probatur 3. Reg. cap. decimo tertio, & diximus lib. 4. capit. 3.

LAVS DEO.

Errata sic corrige.

Fol. 3. col. 1. lin. 9. inueniendas fol. 10. col. 2. lin. penult. liceat; fol. 13. col. 1. lin. 25. delle si. Ibid. col. 2. lin. 11. habilia fiat: fol. 21. col. 1. lin. 21. duxisset post, fol. 13. col. 2. lin. 25. conf. 9. Oldr. conf. 215. fol. 17. col. 2. lin. 32. sess. 25. fol. 31. col. 2. lin. 19. Clement. 7. fol. 37. col. 2. lin. 6. deligebant, fol. 39. col. 2. lin. 34. cum de mutilante: fol. 43. col. 1. lin. 26. sine vlla Ibid. lin. 33. promittentes, Ibid. col. 2. lin. 29. mulieres: fol. 44. col. 1. lin. 33. contingere: fol. 44. col. 2. lin. 27. deuirginabit, fol. 46 col. 2. lin. 30. otiositate: fol. 48. col. 2. lin. 17. contigisse: fol. 52. col. 2. lin. penul. dispensare. fol. 53. col. 2. lin. 42. risui, fol. 54. col. 1. lin. 40. ethnicorum. fol. 57. col. 2. lin. 1. fiat, fol. 60. col. 1. lin. 38. promoueri, fol. 62. col 2. lin. 14. dele promere: fol. 63. col. 1. lin. 22. alioqui: fol. 64. col. 1. lin. 28. mulieribus, fol. 73. col. 1. lin. 30. patrima aut matrima, Ibid. col. 2. lin. 7. illas, fol. 75. col. 1. lin. 36. at postquam: fol. 75. col. 2. lin. 43. anathematizati, fol. 77. col. 2. lin. 15. distinct. 38. Ibid. lin. seq. accipiatur, fol. 79. col. 1. lin. 12. quoad. fol. 82. col. 2. lin. 30. profiteri, fol. 84. col. 1. lin. 37. procrastinantur. fol. 84. col. 2. lin. penul. populi Rom. fol. 85. col. 2. lin. 7. impedimenta. fol. 86. col. 1. lin. 16. pontifices. fol. 86. col. 2. lin. 24. indeque. fol. 87. col. 2. lin. 25. præscriptæ. fol. 87. col. 2. lin. 40. acolithis: fol. 89. col. 2. lin. 21. dispensare: fol. 90. col. 1. lin. 3. ibi non sola beneficij, adde rationes fol. 90. col. 1. in princ. dic trigesimũ annũ requiri, quoniã: fol. 90. col. 2. lin. 9. elegerit: fol. 90. col. 2. lin. 22. sufficit: fol. 94. col. 1. lin. 36. quæcumque: fol 94. col. 2. lin. 18. libenter retinet: fol. 94. col. 2. lin. 40. austeritate: fol. 95. col. 2. lin. 28. per professionem: fol. 96. col. 1. lin. vlt. reiecto: fol. 98 col. 2. lin. 32. prauia fol. 99. col. 1. lin. 7. loci: fol. 100. col. 1. lin. 13. excusatores: fol. 106. c. 2. lin. 9 altaris: fol. 106. c. 2. lin. 22. subdiaconum: fol. 107. c. 1. lin. 24. vlterius. fol. 109. c. 2. lin. 27. cum: fol. 110. c. 1. lin. 38. cap. dic Cod. fol. 114. c. 2. lin. 12. irregularitas. fol. 115. c. 2. lin. 22. esse, dic est: fol. 115. c. 2. lin. 40. Filio, dic filijs: fol. 112. c. 1. lin. 27. laterent: fol. 117. c. 2. lin. 27. quæ vera sunt: fol. 118. c. 2. lin. 41. licet dic licite: fol. 129. c. 2. lin. vlt vel; dic nec: fol. 130. c. 1. lin. 34. quorũcũque: fol. 133. c. 2. lin. 15. dioecesi & iurisd. fol. 136. c. 1. lin. 19. defferre cũ, dele cum fol. 139. c. 1. lin. 33. augeretur. fol. 144. c. 1. lin. 4. adde quæ, obsunt Episcopis, obsunt etiam: fol. 158. c. 2. lin. 27. iure, dic, in re: fol. 163. c. 1. lin. 27. presbiter. fol. 168. c. 1. lin. 23. calumniator: fol. 183. c. 1. lin. 9 cum, dic, enim: fol. 188. col. 2. lin. 13. morbosum. fol. 191. c. 2 lin. 43. inciderit, fol. 193. c. 2. lin. 16. prætermittendum: fol. 193. c. 1. lin. 38. nos hic non agimus: Ibid. c. 2. lin. 31. cuidam: fol. 197. c. 2. lin. 8. hominis: fol 200. c. 2. lin. 17. antecedenti: fol. 201. c. 1. lin. 8. debilitationẽ: fol. 211. col. 1 lin. 3. infamibus: Ibid. lin. 32. vteretur: fol. 206 c. 1. lin. 16. eum qui illo: Ibid. col. 2. lin. 38. Episcopatu: fol. 218. c. 2. lin. 10. exercitu: fol. 228 c. 2. lin. 26. nec ad minores. fol. 229. col. 1. lin. 36. renuntiat. fol. 237. c. 1. lin. 21. moram. fol. 238. col. 1. lin. 27. inter fideles. fol. 243. col. 2. lin. 13. Tho. 4. d. 38. fol. 249. c. 2. lin. 16. propterea. fol. 259. c. 1. lin. 23. executio. fol. 260. c. 2. lin. 15. sess. 24. fol. 262. c. 1. lin. 36. refert in c. vlt. Ibid. col. 2. lin. 27 orbis. fol. 236. c. 2. lin. 22. celebrare. fol. 256. c. 2. lin. 27. non est ita in: fol. 276. c. 1. lin. 36. supponitur fol. 279. c. 2. lin. 32. delle, vnde concedant, fol. 300. c. 1. lin. 14. Et ita concludit. fol. 309. c. 1. lin. 28. sicut alij de quibus: fol. 323. c. 1. lin. 40. Huc spectat. fol. 326. c. 1. lin. 1. loci ordinarius fol. 327. col. 1. lin. 1. inferioris: fol. 330. c. 1. lin. 17. promouere. fol. 343. c. 2. 39. 40. fictionis, quod impedit caracteris impressionem, nam iste &c. fol. 360. col. 1. lin. 32. educatus: fol. 373. col. 1. lin. 14. aut inconsideratus: fol. 375. col. 1. lin. 16. petat: fol. 379. c. 2. lin. 10. supplementi: fol. 383. col. 1. lin. 36. ad cælestia: fol. 384. col. 2. lin. 2. munditiam: fol. 390. col. 2. lin. 19. habetur dist. fol. 391. col. 2. lin. vlt. Gregorio: fol. 407. col. 2. lin. 16. asseuerantes: fol. 410. col. 1. lin. 18. reseruata: Ibid. lin. 32. Papa. fol. 444. col. 1. lin. 43. quarto: fol. 445. col. 2. lin. 12. tutellam: fol. 456. col. 1. lin. 4. vno tamen casu. fol. 457. col. 2. lin. 23. auxerant: fol. 483. col. 2. lin. 4. dolosam: fol. 490. col. 1. lin. 31. afficeret: fol. 493. col. 2. lin. 9. delle num materia proffusius.

INDEX LOCVPLETISSIMVS
Sententiarum, ac rerum notabilium.

A

a Accusator

Altare

 ritatem

Baptis-

C

Colle-

Consian-

D

Dela-

Dispen-

Episcopus

Episcopus

G

H

Haeresis

Hugo

INDEX.

ad.

fieri

M

c 3 Monacos

Mor-

Ordi-

P

Panopio

Papa

Præcepto

S.

Vica-

Z

SERIES CARTARVM.

✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh.

a b c d.

Omnes sunt quaterniones præter Hh, qui est quinternio, & a, quinternio.

R O M Æ Apud Iosephum de Angelis.

Anno Iubilei. M D L X X V.

